CÍRKEV VÍTĚZNÁ.

Životy Svatých a Světic Božích.

Pořadem roku občanského

sepsal

František Ekert,

farář u Matky Boží Sněžné v Praze, majetník čestného kříže papežského „Pro Ecclesia et Pontifice.“

Svazek druhý. — S 35 obrázky.

Podíl údů Dědictví Svatojanského čís. 81. za rok 1894.

V PRAZE.

Tiskem knížecí arcibiskupské knihtiskárny (Rohlíček a Sievers).

Nákladem Dědictví sv. Jana Nepomuckého.

X. ú. J. Patočky v Praze. Inv. Jos. Hellich.

Na zdi tvoje, Jerusaléme, postavil jsem strážné; dnem i nocí neustanou chváliti jméno tvoje, Hospodine.

Z církevních hodinek o svatých patronech českých.

Předmluva.

Druhý tento svazek „Církve vítězné“ jest značně objemnější svazku prvého. Bylo v tomto období probrati hojně vděčné látky, a kromě toho vložen do této knihy mnohem větší počet vyobrazení. Tou měrou přijde Bohdá svazek tento čtenářstvu vhod i rozsahem textu, o němž spisovatel po dvě léta pracoval, i množstvím vyobrazení, pro něž vybráno, co zdálo se býti nejvhodnějším, a o nichž čtenáři zajisté uznají, že dřevorytecký ústav Patočkův provedl je bezvadně.

Způsob, jímž si vedl spisovatel skládaje první svazek díla tohoto, došel obecného souhlasu údův Dědictví Svatojanského i listů katolických (mělyť o něm příznivé posudky Blahověst, Časopis katol. duchovenstva, Čech, Obrana víry, Pastýř duchovní, Růže dominikánská, Večerní Noviny, Vlasť, Vychovatel, i slovinské časopisy Dom in svet a Pastir duhovni), a tou příčinou šetřeno těchže zásad i v této knize. I tuto snažil se spisovatel líčiti světce a osoby domněním svaté ve světle historickém, maje náležitý zřetel ku nadpřirozené stránce v životech jejich, pokud události a zjevy tohoto druhu jsou Církví pověřeny aneb aspoň hodnověrnými svědectvími doloženy; a v dodatcích přihlíženo vedle stránky mravně vzdělavatelné hlavně také ku stránce apologetické a historické. Hojné prameny a pomůcky, zvláště v životech domácích světců, jsou všude na svém místě udány. Značnější nedopatření tisková, jichž mnoho není, udána na konci.

Spisovatel stoje na stanovisku obecně církevním vůbec a českém zvláště, probírá, co zdá se mu býti důležitým vůbec a pozoruhodným zejména pro čtenářstvo české. Ovšem dlužno ve výběru látky a rozsahu textu šetřiti jisté míry; — jinak vzrostlo by celé dílo nad vyměřený počet svazků.

Že předním patronům českým sv. Vojtěchu i sv. Janu Nepomuckému věnováno v této knize poměrně nejvíce místa, nebude s podivem. Dějíť se za naší doby na sv. Jana Nepomuckého neomalené útoky, jež věru jsou smutným zjevem chorobné zaslepenosti a vášnivosti původců svých. Naproti (ať slovo Františka Palackého za jiné příležitosti vyslovené opáčíme) nikoli kritickému, nýbrž skytickému a jizlivému

popírání tohoto světce, dlužno lidem dobré a poctivé vůle poznovu zevrubně vyložiti, žeť odvěké uctívání mučedníka Nepomuckého dobře jest odůvodněno. Také o sv. Vojtěchu šíří se některé nevraživé domněnky, jakož vůbec v jistých kruzích zavládl ohyzdný a svrchovaně nevlastenecký zvyk, snižovati svaté patrony české za tím průhledným účelem, aby před očima lidu tím stkvěleji leskly se v dějinách našich osoby víře Svatováclavské odcizené a jí nepřátelské; pročež bylo třeba vylíčiti tuto život sv. Vojtěcha na obranu jeho dle výsledků historických studií, pokud možno zevrubně.

Za dob zlých zdvihali otcové naši prosebně očí i rukou ku svatým ochrancům a dědicům národa našeho. I my, potomci jejich, za tohoto svrchovaně rozervaného času, kdy říše temnosti s nebývalým úsilím štve lidstvo do nevěry, aby je v děsný zmatek, do mravní nevázanosti a věčné zkázy uvrhla, ctěme svaté patrony české a následujme jich tím horlivěji, čím bezbožněji vedou si proti nim i v národě našem někteří zaslepenci; aby ti svatí ochránce naši nedali zahynouti nám ni budoucím.

Titulní obraz, náležející mezi nejlepší práce zvěčnělého historického malíře Josefa Hellicha, znázorňuje pěkně ochranu a péči, kterouž svatí patronové čeští v Církvi vítězné bdí nad naší vlastí, i ustavičnou přímluvu jejich za národ náš. V ladné skupině vznášejí se tu světcové naši nad Prahou, matkou a srdcem národa českého, kořice se oslavenému kříži. Na pásce dvěma anděly držené čte se nápis: „V tomto znamení zvítězíš.“ V kříži zvítězili svatí patronové naši, a jen v kříži kyne i národu našemu vítězství. Čtenář pozná snadno ve skupině té světce Cyrilla a Methoděje, Víta, Ludmilu, Prokopa, Václava, Vojtěcha, Norberta, Jana Nepomuckého, Kosmu, Damiana a Sigmunda. Obraz pochází z let padesátých našeho století, z čehož se vysvětluje, že nejsou na něm vylíčeni také ti oslavenci naši, kteří teprv nedávno od Církve za blahoslavené prohlášeni byli, zejména blahosl. Jan Sarkander (1860), blahosl. Anežka Přemyslovna (1874) a blahosl. Klement Dvořák (1876). Rovněž nejsou tu blahosl. Ivan a zakladatel kláštera Teplského Hroznata, jenž Bohdá již brzo bude Církví za blahoslavence prohlášen.

V PRAZE, v den památky blahosl. Jana Sarkandra, mučedníka, l. P. 1894.

František Ekert.

Obsah svazku druhého.

Měsíc duben.

Str.

Dne 1. dubna.
Sv. Hugo, biskup 3

Dne 2. dubna.
Sv. František de Paula, zakladatel řádu 8

Dne 3. dubna.
Sv. Richard, biskup 18

Dne 4. dubna.
Sv. Isidor Sevilský, biskup a učitel církevní 22

Dne 5. dubna.
Sv. Vincenc Ferrerský 27

Dne 6. dubna.
1. Sv. Celestin I., papež . . . 36
2. Blahosl. Juliana Kornelionská, panna 37

Dne 7. dubna.
Blahosl. Heřman Josef 41

Dne 8. dubna.
1. Sv. Albert, patriarcha Jerusalemský 46
2. Sv. Maria Egyptská, kajicnice 50

Dne 9. dubna.
1. Sv. Kasilda, panna 53
2. Sv. Maria Kleofášova. 55

Dne 10. dubna.
1. Sv. Mechtilda, panna 57
2. Sv. Terenc a soudruhové jeho, mučedníci 59

Dne 11. dubna.
Sv. Lev Veliký, papež a učitel církevní 62

Dne 12. dubna.
1. Sv. Julius I., papež 70
2. Sv. Zeno, biskup 74

Dne 13. dubna.
1. Sv. Hermenegild, mučedník 77
2. Sv. Justin, mučedník 80

Dne 14. dubna.
Sv. Lidvina, panna 85

Dne 15. dubna.
Blahosl. Petr Gonzalez, Dominikán 91

Str.

Dne 16. dubna.
1. Sv. Engracia, panna a mučednice 96
2. Sv. Benedikt Josef Labre 98

Dne 17. dubna.
Blahosl. Petr Kanisius z Tovaryšstva Ježíšova 104

Dne 18. dubna.
1. Sv. Apolonius, mučedník . . . 115
2. Sv. Rudolf a sv. Verner, mučedníci 117

Dne 19. dubna.
Sv. Lev IX., papež 119

Dne 20. dubna.
Sv. Anežka Monte Pulcianská, panna 126

Dne 21. dubna.
Sv. Anselm, arcibiskup, učitel církevní 130

Dne 22. dubna.
Sv. Epipod a sv. Alexander, mučedníci . 138

Dne 23. dubna.
Sv. Vojtěch, biskup, mučedník a patron český 141

Dne 24. dubna.
Sv. Jiří, mučedník 164

Dne 25. dubna.
Sv. Marek, evangelista Páně 168

Dne 26. dubna.
Sv. Fidelis Sigmaringenský, mučedník 173

Dne 27. dubna.
1. Sv. Zita, panna 178
2. Sv. Sáva, arcibiskup a patron srbský 182

Dne 28. dubna.
1. Sv. Theodora, panna a mučednice 186
2. Sv. Pavel z kříže, zakladatel řádu 189

Dne 29. dubna.
1. Sv. Robert, opat, zakladatel řádu 191
2. Sv. Petr Veronský, mučedník 195

Dne 30. dubna.
Sv. Kateřina Sienská, panna 198

Měsíc květen.

Dne 1. května.
Sv. Filip a sv. Jakub Mladší, apoštolové Páně 217

Dne 2. května.
1. Sv. Sigmund, král a mučedník, patron český 223
2. Sv. Peregrin, Servita . 228

Dne 3. května.
1. Nalezení sv. Kříže . . . 230
2. Sv. Theodosij, opat Kyjevský 234

Dne 4. května.
1. Sv. Florian, mučedník 236
2. Sv. Gothard, biskup 239

Dne 5. května.
Sv. Pius V., papež 243

Dne 6. května.
1. Blahosl. Jan Kř. de Lasalle, zaklad. křesťan. školských bratří 252
2. Sv. Jan Damascenský, učitel církevní . 263

Str.

Dne 7. května.
1. Sv. Stanislav, biskup a mučedník 267
2. Blahosl. Jarloch, opat 273

Dne 8. května.
Sv. Athanasius Veliký, arcibiskup Alexandrijský 275

Dne 9. května.
Sv. Řehoř Nazianský, biskup a učitel církevní . 287

Dne 10. května.
1. Sv. Isidor Madridský, oráč . . 296
2. Sv. Antonín, arcibiskup Florencký 300

Dne 11. května.
1. Sv. Mamert, arcibiskup Viennský 304
2. Jáchym Debeřín, mučedník 306

Dne 12. května.
1. Sv. Pankrác, mučedník . . . 308
2. Sv. Nereus, Achilleus a Domitilla 311

Dne 13. května.
1. Sv. Servác, biskup 313
2. Sv. Jan Mlčelivý, biskup a poustevník 315

Dne 14. května.
Sv. Bonifác, mučedník 320

Dne 15. května.
1. Sv. Pachomius, první zákonodárce mnichů 324
2. Sv. Dympna, panna a mučednice 330

Dne 16. května.
Sv. Jan Nepomucký, mučedník a hlavní patron český . 333

Dne 17. května.
1. Sv. Paschal Baylon, bratr Františkán 355
2. Sv. Andronik, biskup 360

Dne 18. května.
Sv. Felix z Kantalicia, bratr Kapucín 362

Dne 19. května.
1. Sv. Petr Celestin, papež a poustevník 368
2. Sv. Ivo, patron právníků 373

Dne 20. května.
Sv. Bernardin Sienský, kněz Františkán 377

Dne 21. května.
Sv. Monika, vdova 385

Dne 22. května.
1. Sv. Julie, panna a mučednice 391
2. Sv. Jan Vladimír, král Dalmatský, mučedník 396

Dne 23. května.
1. Blahosl. Ondřej Bobola, mučedník z Tovaryšstva Ježíšova 399
2. Sv. Jan Kř. de Rossi, kněz 404

Dne 24. května.
Sv. Augustin Kanterburský, apoštol Anglie . 407

Dne 25. května.
Sv. Řehoř VII., papež 411

Dne 26. května.
Sv. Filip Neri, zakladatel Oratorianů 422

Dne 27. května.
Sv. Magdalena de Pazzi, Karmelitka 435

Dne 28. května.
1. Sv. German, biskup . . 441
2. Sv. Vilém, vévoda a mnich 445

Str.

Dne 29. května.
1. Sv. Cyrill Cesarejský, mučedník 447
2. Albert Chanovský z Dlouhé vsi, kněz Tovaryšstva Ježíšova 450

Dne 30. května.
Sv. Ferdinand, král Španělský 458

Dne 31. května.
Sv. Angela Meriči, zakladatelka řádu 465

Měsíc červen.

Dne 1. června.
Sv. Pamfil a soudruhové jeho, mučedníci 471

Dne 2. června.
Sv. Blandina a spolumučedníci Lyonští . 476

Dne 3. června.
1. Sv. Klotilda, královna 482
2. Jan Bedřich hrabě z Valdšteina, arcibiskup Pražský 489

Dne 4. června.
1. Sv. Kvirin, biskup a mučedník . . . 493
2. Sv. František Caracciolo, zakladatel řádu 497

Dne 5. června.
Sv. Bonifác, apoštol Němců, arcibiskup a mučedník 499

Dne 6. června.
Sv. Norbert, zakladatel řádu, arcibiskup, patron český 510

Dne 7. června.
1. Sv. Filip, prvojáhen 526
2. Sv. Julita, mučednice 529

Dne 8. června.
Sv. Medard, biskup 531

Dne 9. června.
Sv. Primus a sv. Felician, bratří mučedníci 537

Dne 10. června.
Sv. Markéta Skotská, královna 542

Dne 11. června.
1. Sv. Barnabáš, apoštol Páně 548
2. Sv. Felix a sv. Fortunát, bratří mučedníci 553

Dne 12. června.
Sv. Jan z Fakunda, kněz Augustinián 555

Dne 13. června.
Sv. Antonín Paduanský 560

Dne 14. června.
Sv. Basil Veliký, arcibiskup Cesarejský, učitel církevní 568

Dne 15. června.
1. Sv. Vít, mučedník, patron český . . . 576
2. Sv. František Regis, kněz Tovaryšstva Ježíšova 579

Dne 16. června.
1. Sv. Benno, biskup, věrozvěst polabských Slovanů 584
2. Sv. Lutgarda, panna řehole cisterciénské 591

Dne 17. června.
Sv. Marcian a Nikander, mučedníci 595

Dne 18. června.
1. Sv. Leoncius a spolumučedníci 600
2. Blahoslavená Michelina, vdova 604

Str.

Dne 19. června.
1. Sv. Juliana Falkonieri, zakladatelka řádu . 608
2. Sv. Gervasius a sv. Protasius, bratří mučedníci 611

Dne 20. června.
1. Sv. Silver, papež a mučedník . . . 615
2. Blahosl. Kvido Kortonský, kněz Františkán . 619

Dne 21. června.
Sv. Alois Gonzaga 622

Dne 22. června.
Sv. Paulin, biskup Nolský 632

Dne 23. června.
1. Sv. Eberhard, arcibiskup Solnohradský 638
2. Sv. Ediltruda, abatyše 641

Dne 24. června.
Sv. Jan Křtitel, předchůdce Páně 644

Dne 25. června.
1. Blahosl. Ivan, první český poustevník 656
2. Jindřich Zdík, biskup Olomoucký 659

Dne 26. června.
1. Sv. Jan a sv. Pavel, bratří mučedníci 664
2. Sv. Vigil, biskup Tridentský, mučedník 666

Dne 27. června.
1. Sv. Ladislav, král Uherský a Charvátský 669
2. Blahosl. Emma, kněžna Korutanská 673

Dne 28. června.
Sv. Ireneus, biskup a mučedník 676

Dne 29. června.
Sv. Petr, apoštol Páně 682

Dne 30. června.
1. Sv. Pavel, apoštol Páně 698
2. Arnošt z Pardubic, arcibiskup Pražský 718

Abecední seznam

jmen svatých a světic Božích na duben, květen a červen.

	Str.
Achilleus sv., mučedník .	311
Albert sv., patriarcha Jerusal. .	46
Albert Chanovský z Dlouhé vsi	450
Alexander sv., mučedník	138
Alois Gonzaga sv.	622
Andronik sv., biskup .	360
Anežka Monte Pulcianská sv.,	126
Angela Meriči sv., .	465
Anselm sv., učitel církevní	130
Antonín sv., arcib. Florencký	300
Antonín Paduanský sv.	560
Apolonius sv., mučedník	115
Arnošt z Pardubic, arcib. Pražský	718
Athanasius Veliký sv., učitel církv.	275
Augustin sv., arcibiskup, apoštol Anglie .	407
Barnabáš sv., apoštol Páně .	548
Basil Veliký sv., učitel církevní	568
Baylon Paschal sv.,	355
Benedikt Josef Labre sv.	98
Benno sv., biskup	584
Bernardin Sienský sv.	377
Blandina sv., mučednice .	476
Bobola Ondřej blah., mučedník	399
Bonifác sv., mučedník Římský	320
Bonifác sv., arcib., mučedník	409
Caracciolo František sv.	497
Celestin I. sv., papež . .	36
Cyrill Cesarejský sv., mučedník	447
Damascenský Jan sv., učitel církv.	263
Debeřín Jáchym, mučedník .	305
Domitilla sv., panna mučednice	311
Dympna sv., panna mučednice .	330
Eberhard sv., arcibiskup .	638
Ediltruda sv., abatyše . . .	641
Emma blah., kněžna Korutanská	673
Engracia sv., panna mučednice	96
Epipod sv., mučedník	138
Falkonieri Juliana sv.	608
Felician sv., mučedník .	537
Felix sv., mučedník Akvilejský .	553
Felix z Kantalicia, kapucín	362
Ferdinand sv., král Španělský .	458
Fidelis Sigmaringenský sv., muč.	173
Filip sv., apoštol Páně	217
Filip sv., prvojáhen . . .	526
Filip Neri sv., zakladatel řádu .	422
Florian sv., mučedník	236
Fortunat sv., mučedník	553
František Caracciolo sv.	497
František de Paula sv.	8
František Regis sv.	579
German sv., biskup .	441
Gervasius sv., mučedník	611
Gonzalez Petr blah.	91
Gothard sv., biskup . .	239
Hermenegild sv., mučedník	77
Heřman Josef blahosl.	41
Hugo sv., biskup . . .	3
Chanovský Albert z Dlouhé vsi	450
Ireneus sv. . .	676
Isidor Sevilský sv., biskup	22
Isidor Madridský sv., oráč .	296
Ivan blahosl., poustevník český	656
Ivo sv., patron právníků .	373
Jáchym Debeřín, mučedník	306
Jakub Mladší, apoštol Páně .	217
Jan sv., mučedník Římský	664
Jan Bedřich z Valdšteina, arcib. Pražský	489
Jan Damascenský sv., učitel církv.	263
Jan z Fakunda sv.	555

	Str.
Jan Křtitel sv., předchůdce Páně	644
Jan Kř. de Lasalle blahosl.	253
Jan Kř. de Rossi sv.	404
Jan Mlčelivý sv., biskup	315
Jan Nepomucký sv., muč., patron český	333
Jan Vladimír sv., král, mučedník	396
Jindřich Zdík, biskup	659
Jiří sv., mučedník	165
Juliana Falkonieri sv. . .	608
Juliana Kornelionská blahosl.	37
Julie sv., panna a mučednice	391
Julita sv., mučednice	529
Julius I. sv., papež	70
Justin sv, mučedník	80
Kanisius Petr blahosl.	104
Kasilda sv., panna	53
Kateřina Sienská sv.	198
Klotilda sv., královna .	482
Krescencie sv., mučednice	576
Kříže sv. nalezení . .	231
Kvido Kortonský blahosl. .	619
Kvirin sv., biskup a mučedník	493
Labre Benedikt Josef sv.	98
Ladislav sv., král . .	669
Lasalle Jan Kř. blahosl.	252
Leoncius sv., mučedník	600
Lev IX. sv., papež	119
Lev Veliký sv., papež, učitel církv.	62
Lidvina sv., panna	85
Lutgarda sv., panna	591
Magdalena de Pazzi, panna	435
Mamert sv., arcibiskup	304
Marcian sv., mučedník	595
Marek sv., evangelista Páně	168
Maria Egyptská sv., kajicnice	50
Maria Kleofášova sv.	55
Markéta Skotská sv., královna	542
Medard sv., biskup	531
Mechtilda sv., panna	57
Michelina blahosl., vdova	604
Modest sv., mučedník	576
Monika sv., vdova	385
Nalezení sv. Kříže . .	230
Neri Filip sv., zakladatel řádu	422
Nereus sv., mučedník	311
Nikander sv., mučedník . .	595
Norbert sv., arcib., patron český	510
Ondřej Bobola blah., mučedník	399
Pachomius sv., poustevník	324
Pamfil sv., mučedník	472
Pankrác sv., mučedník	308
Paschal Baylon sv.	355
Paulin sv., biskup .	632
Pavel sv., apoštol Páně	698
Pavel sv., mučedník Římský	664
Pavel z kříže sv., zaklad. řádu	189
Pazzi Magdalena sv., panna	435
Peregrin sv., Servita	228
Petr sv., apoštol Páně	682
Petr Celestin sv., papež poustevník . .	368
Petr Gonzalez blah.	91
Petr Kanisius blah. .	104
Petr Veronský sv., mučedník	195
Pius V. sv., papež	243
Primus sv., mučedník	537
Protasius sv., mučedník	611
Regis František sv.	579
Richard sv., biskup	18
Robert sv., opat	191
Rossi Jan Kř. sv.	404
Rudolf sv., mučedník	117
Řehoř VII. sv., papež . . .	411
Řehoř Nazianský sv., učitel církv.	287
Sáva sv., arcibiskup	182
Servác sv., biskup	313
Sigmund sv., král, mučedník	223
Silver sv., papež a mučedník	615
Stanislav sv., biskup, mučedník	267
Terenc sv., mučedník .	59
Theodora sv., panna, mučednice	186
Theodosij sv., opat . .	234
Valdštein hrabě Jan Bedřich, arcibiskup Pražský	489
Verner sv., mučedník	117
Vigil sv., biskup a mučedník	666
Vilém sv., vévoda a mnich	445
Vincenc Ferrerský sv.	27
Vít sv., mučedník, patron český	576
Vladimír Jan sv., král, mučed.	396
Vojtěch sv., biskup, mučedník, patron český	141
Zdík Jindřich, biskup	659
Zeno sv., biskup .	74
Zita sv., panna	178

Seznam přiložených obrázků.

Titulní list: Svatí patronové čeští.

Sv. František de Paula	ku str.	8
Sv. Vincenc Ferrerský	„	27
Blahosl. Heřman Josef	„	41
Sv. Lev Veliký .	„	62
Blahosl. Petr Kanisius	„	104
Sv. Vojtěch	„	141
Sv. Jiří		164
Sv. Marek .		168
Sv. Kateřina Sienská . .		198
Sv. Filip a sv. Jakub Mladší		218
Sv. Sigmund . .		223
Nalezení sv. Kříže		230
Sv. Florian		236
Sv. Pius V. . . .		243
Blahosl. Jan Kř. de Lasalle .		252
Sv. Stanislav . .		267
Sv. Athanasius Veliký		275
Sv. Jan Nepomucký .		233
Sv. Bernardin Sienský		377
Sv. Monika .		385
Sv. Filip Neri		
Sv. Magdalena de Pazzi		435
Sv. Ferdinand		458
Sv. Bonifác		499
Sv. Norbert		510
Sv. Barnabáš . .		548
Sv. Antonín Paduanský		560
Sv. Vít .		576
Sv. Lutgarda		591
Sv. Alois Gonzaga		622
Sv. Jan Křtitel		644
Blahosl. Ivan . .		656
Sv. Petr, apoštol Páně		682
Sv. Pavel, apoštol Páně		698

Měsíc duben.

Dne 1. dubna.

Sv. Hugo, biskup.

Za století jedenáctého dostala se Církev katolická v mnohých zemích do nedůstojného podruží zpupných velmožů, kteří se statky a úřady jejími přímo vedli obchod. Z tohoto svatokupectví rozmohly se v Církvi veliké nepořádky a zavládla v lidu žalostná porušenosť mravů. Lakotní páni rozdávali bohatá obročí církevní svým milcům a příbuzným, ti pak nemajíce ku stavu duchovnímu povolání, žili po světsku a pohoršovali lid, jenž takto ve víře zvlažněl a zesurověl. Proti těmto nepořádkům bojoval s apoštolskou horlivostí obzvláště věhlasný papež sv. Řehoř VII. (1073—1085). Vydatným pomocníkem jeho v napravování porušených mravů v duchovenstvu i v lidu byl ve Francii sv. Hugo, biskup Grenobleský.

Hugo pocházel ze zámožného šlechtického rodu, jenž vládl na Novém hradě (Chateau-neuf) v biskupství Valenceském. Narodil se r. 1053. a dostal od rodičů pečlivé vychování. Dospěv v jinocha, byl poslán do ciziny na studie a obohatil se rozsáhlými vědomostmi. Byl povahou svou jemnocitný, stydlivý a ostýchavý, a právě tyto vrozené vlastnosti byly mu výbornou ohradou proti jakémukoli pokušení. Kromě toho cvičil se bedlivě v pokoře, trpělivosti a střídmosti, a zachoval si takto srdce čistotné a nevinné.

Dokončiv studie, dosáhl Hugo obročí kanovnického při biskupském chrámě ve Valenci, ač neměl ještě vyšších svěcení. Tu žil mezi zesvětačilými kanovníky jako mnich přísné řehole, vyhýbaje se světu, trvaje na modlitbách i zbožném rozjímání a čítaje bedlivě Písmo svaté.

Tou dobou jal se papež Řehoř VII. napravovati poklesloú kázeň v duchovenstvu. Za tím účelem zavítal do Valence papežský vyslanec Hugo de Die. Ten poznav nábožného a pokorného kanovníka Hugona, přilnul k němu, učinil ho svým rádcem a užíval ho jakožto výtečného nástroje a pomocníka v provádění rozkazů papežových. Roku 1080. svolal papežský vyslanec církevní sněm do města Avignonu, na nějž i mladý kanovník Hugo se dostavil. Sotva sněm zahájen byl, přišli do Avignonu poslové osiřelé diecése Grenobleské prosit, aby jim byl dán biskup. Papežský legát i shromáždění biskupové navrhli jim kanovníka Hugona, což oni s radostí přijali. Avšak Hugo zdráhal se úřad biskupský přijati, znaje dobře obtíže, převelikou zodpovědnost i četná nebezpečenství, s nimiž za tehdejší rozmařilé doby horliví biskupové zápasili. Proto snažně prosil, aby tak těžké jho nebylo na bedra jeho skládáno, uváděje svou nezkušenosť a nedostatečnosť i svoje mládí, a namítaje, že není ještě ani knězem, a že by věřícím neprospíval a sám spasení pozbyl. Biskupové nedbali však námitek a obav pokorného Hugona, těšili ho, aby důvěřoval v Boha, jenž mocným jest ve slabých, a doléhali a nutkali tak úsilovně, že posléze Hugo se podrobil, svěcení kněžské přijal, a potom s papežským vyslancem do Říma se odebral, aby svěcení biskupského dosáhl.

Zavítav do Říma, upadl Hugo do těžkomyslnosti a bázně. Úzkostlivé svědomí jeho chvělo se pod břemenem úřadu biskupského, jemuž se podrobiti měl; mysl jeho ochabovala a stávala se zádumčivou, a těžká pokušení doléhala na něho, tak že nejednou byl jižjiž sváděn, pochybovati o Prozřetelnosti Božské. Papeži Řehoři VII., jenž byl od svého vyslance o Hugonovi zevrubně zpraven, záleželo mnoho na tom, aby výborný ten muž postaven byl v Církvi na svícen a pracoval slovem i příkladem ku spáse věřících, pročež dodával mu mysli a domlouval mu, aby zhostil se vší úzkostlivosti a nebál se, úřad biskupský na se vzíti. Když pak Hugo si stěžoval, že bývá pokoušen ku nedůvěře v Boha, a namítal, že není hoden důstojnosti této, potěšil ho papež a doložil, že patrně ďábel předvídaje, jak velikou újmu vezme peklo jeho působením, snaží se odstrašiti ho od úřadu biskupského. Tyto domluvy překonaly konečně odpor jeho. Hugo byl od samého papeže na biskupství posvěcen, maje teprv dvacet sedm let věku svého.

Vrátiv se z Říma do vlasti, shledal mladý biskup Grenobleský v diecési své ohavnosť spuštění na místě svatém. V duchovenstvu i v lidu nebylo kázně; jáhnové, ba i mnozí kněží žili v neplatném svazku manželském, libovali si v hlučných kvasech, honbách i jiných zábavách a rozmařilostech, kupčili s úkony a věcmi posvátnými, a zanedbávali povinností svých. Světští pánové uchvátili zádušní jmění a rozdávali církevní obročí dle libosti, a v širokých vrstvách lidu zavládly náboženská nevědomosť, lichva, podvodnictví, násilí i nemravnosť. Biskupské statky byly dílem odcizeny, dílem zadluženy a v zástavu dány, tak že nezbývalo biskupovi, z čeho by žil. I nebylo divu, že Hugo, vida to vše, hořce plakal.

Biskup Hugo byl si dobře vědom, že síly jeho nestačí ku vyplenění všech neplech, jež v biskupství jeho řádily. Proto obrátil se k Bohu, prose o dar síly i rady, a připravoval se postem i jinými kajicími skutky na pernou práci, jež mu na vinici Páně nastávala. Potom se dal chutě do díla. Kázal neunaveně slovo Boží a nabádal duchovních, aby lid pravdám náboženským svědomitě učili; napravoval porušenou kázeň církevní, zjednával právu a spravedlnosti průchod, stavil a kazil smrtelné hříchy, hrozil neposlušným a trestal zatvrzelce. Při tom byl bedliv vlastní spásy své, podrobuje se tuhé kajicnosti a ostříhaje smyslů svých. Životopisec jeho dí, že nelze vypraviti, co všecko svatý biskup ten vykonal, jaké starosti a posty přestál, jak se namodlil a nabděl, nazpíval i naplakal, aby svěřencům svým naklonil milosť Boží a uvedl je na pravou cestu. Po dvě léta pracoval takto Hugo až do umdlení, a dodělal se požehnaných výsledků. Diecése Grenobleská nabývala nové, lepší tvářnosti; nejeden nepořádek byl odklizen, kázeň v duchovenstvu zlepšena, a zbožnosť v lidu rozkvétala utěšeně. Přece však pokládal se Hugo za nedostatečného, aby provedl všecko, co provésti usiloval. I zatoužil po klidu a odebral se do benediktinského kláštera Chaise-Dieu v biskupství Klermontském, kde zamýšlel jako prostý mnich v ústraní sloužiti Bohu a pracovati o spasení svém. Avšak papež Řehoř VII. rozkázal mu, aby neprodleně navrátil se do Grenoblu a v biskupský úřad svůj se uvázal. Hugo uposlechl, a vrátiv se do diecése své, vzdělával opět s omlazenou horlivostí svěřenou sobě vinici Páně.

Roku 1084. zavítal do Grenoblu sv. Bruno, někdejší kanovník v Kolíně nad Rýnem, se šesti soudruhy, kteří si ob-

líbili život poustevnický a hledali příhodného místa, kde by se usadili. Hugo měl nedávno před tím sen, v němž zdálo se mu, že vidí sedm jasných hvězd vycházeti nad divokou pouští Chartreuskou v nehostinných horách opodál Grenoblu. To mu bylo pokynem, aby příchozích poustevníků se ujal a je na řečenou poušť uvedl. Byl přesvědčen, že Bůh vyvolil muže ty ku založení nového, slavného poustevnického řádu. Proto daroval jim krajinu Chartreuskou, kde potom sv. Bruno za jeho pomoci vystavěl chrám a zřídil osadu poustevnickou, kteráž stala se kolébkou proslulé řehole kartouzské. Hugo sám vstoupil do tohoto přísného řádu, byl jeho ochráncem a šiřitelem, uchyloval se, kdykoli měl po chvíli, do kláštera kartouzského, a podroboval se v něm tuhé kázni řeholní; ba, byl by nejraději navždy se usadil v milé Kartouze, kdyby ho nebyl vázal úřad biskupský. Nejednou prodléval v klášteře na modlitbách a jiných řeholních cvičeních, až sv. Bruno ho napomenul, aby nezapomínal stáda svého a do Grenoblu se vrátil. Jinak šetřil Hugo i mimo klášter velmi svědomitě přísných pravidel řehole kartouzské postě se, vyhýbaje se světu, a podrobuje tělo svoje tuhé kázni. Bděl nad sebou a ostříhal úzkostlivě smyslů svých, aby odvrátil od sebe i nejmenší pokušení ku hříchu. Rozmlouvaje s lidmi vedl si opatrně a hovořil zejména co nejméně s osobami ženskými, na něž nikdy ani nepohlédl; nepřijímal žádných pomluv ani žalob a klevet, říkávaje, že každý člověk má pamětliv býti svých vlastních hříchů, a že nemá jazyk svůj poskvrňovati pomluvou a utrhačstvím.

Konaje úřad zpovědnický, přijímal svatý biskup laskavě a pokorně kajicníky, plakal s plačícími, a vybízel zatvrzelce prosbami a vzdechy svými ku lítosti. Důchody svoje rozdával chudým, sám jsa živ skrovně a maje jen nepatrné potřeby. Za času neúrody, kdy v diecési jeho byl hlad, prodal všecky svoje klenoty, posléze i biskupský, drahými kameny posázený prsten, a nakoupil za stržené peníze potravy pro chudé. Konečně mu zbyl jediný jízdecký kůň, a i toho byl by ve prospěch chudých prodal, jsa hotov, konati cesty po své diecési pěšky, kdyby to nebyl sv. Bruno zamezil. Pro tuto nevyčerpatelnou dobročinnost svou nazýván byl Hugo obecně otcem chudých. Příkladem jeho povzbuzeni, ujímali se zámožní měšťané a šlechtici lidí ubohých a posýlali svatému biskupovi hojné dary na rozdání chudým.

Stálým bděním, přísnými posty a namáhavou prací na vinici Páně seslabil si horlivý světec zdraví a snášel kruté bolesti hlavy a žaludku. Vedlé těchto bolestí tělesných soužila ho trapná úzkostlivosť, jež činila ho nezřídka malomyslným a sklíčeným, tak že často hořké slzy o samotě ronil. Jsa povahou něžný a citlivý, slzel v radostech i žalostech; slzel, kdykoli Bohu děkoval za dosažená dobrodiní, i když svou nedostatečnosť na mysl si uváděl, kdykoli kázal, zpovídal a rozjímal, tak že dle slov žalmisty Páně slzy byly mu chlebem dnem i nocí. Kde však běželo o česť a slávu Boží a o nezadatelná práva Církve svaté, stával se něžnomyslný a ostýchavý Hugo neohroženým a rázným. Zejména řečnil na církevním sněmu Viennském zmužile proti zpupnému císaři Jindřichu IV., jenž osoboval si sáhati na práva Stolice apoštolské.

Neunavenou činností a příkladnými ctnostmi svými vykořenil Hugo v diecési své mnohý nepořádek, zavedl církevní kázeň, a povznesl náboženský život lidu, přece však obával se zodpovědnosti před Bohem, že se mu nepodaří'o vykonati všecko, co provésti za svou povinnosť pokládal. A ježto byl přesvědčen, že povahou a náklonností svou více za řeholníka nežli za biskupa se hodí, poprosil papeže Honoria II., aby byl zbaven úřadu biskupského a směl zbytek života svého ztráviti v Kartouze. Avšak žádosť jeho nebyla vyplněna. Později odebral se Hugo osobně do Říma ku papeži Innocenci II. a obnovil svou žádosť, uváděje za důvod, aby mohl žíti v klášteře, vetché zdraví a vysoké stáří svoje. Papež nesvolil ani tentokráte, napomenul svatého biskupa, aby se mírnil v práci i v mrtvení těla svého, a doložil, že Hugo, ač je stařec věkem sešlý, působením svým prospívá Církvi mnohem více na stolci biskupském, než by mohl činiti v klášteře. Tudíž vrátil se Hugo opět do Grenoblu, avšak tělesné síly jeho byly zatím podlomeny, tak že ulehl. Za bolestné nemoci modlil se ustavičně hlasitě a rozjímal o věčnosti, a když byl napomínán, aby v modlitbě ustál a takto si ulehčil, odpověděl, že modlitba ho nikdy neunavuje, nýbrž vždycky posiluje a povznáší. Ani v největších bolestech nepostěžoval si, a často odprošoval duchovních, kteří mu posluhovali, že jest jim na obtíž. Dne 1. dubna 1132 dokonal v Pánu, spravovav biskupství Grenobleské po 52 let a dosáhnuv 80. roku pozemského života svého. Život jeho

sepsal na rozkaz papeže Innocence II. kartouzský převor Kvido. Tělo jeho bylo pohřbeno ve stoličném chrámě Grenobleském, a Innocenc II. prohlásil jej hned roku 1134. za svatého.

Nejsmutnější doby mívala Církev katolická, kdykoli nehodní synové její snažili se, dostati ji do svého podruží, vykořisťovali ji a vnucovali jí za pastýře lidu zesvětačilé milce svoje, z nichž věřícím mnoho pohoršení vycházelo. Za takové doby žil sv. Hugo. A Církev Boží překonala i tyto doby smutné a zůstala neporušenou, i když mnozí služebníci její byli vypáchlou solí a shaslými svícemi. Tím právě osvědčilo se, že Církev katolická je původu Božského, a že Kristus Pán vedlé přislíbení svého zůstává s ní po všecky časy. Bůh zajisté vzbuzoval Církvi katolické za všech časův muže apoštolské, kteří s milostí jeho uměli svatým životem, moudrostí a horlivostí o spásu duší lidských napravovati, co jiní pokazili. Jestiť Církev svatá mohutným a nezničitelným stromem, jenž zůstává svěžím a úrodným, i když některá ratolesť jeho usychá. Jen ratolesti hynou; kmen však stojí pevně a vydává ustavičně hojné ovoce. Proto vzdělaný katolík nepohoršuje se, čta o různých nepořádcích, jež někdy v Církvi se objevovaly. Kristus Pán posvětil Církev, zasnoubil si ji a učinil ji slavnou, nemající poskvrny ani vrásky, aby byla svatá a neposkvrněná (Efes. 5, 27.); proto nemohou jí zatemniti a poskvrniti ani nehodní synové a služebníci její.

Dne 1. dubna světí se také památka sv. Theodory (Bohdalky), panny a mučednice, sv. Valerika, opata, sv. Venanciana, biskupa a mučedníka, a j.

Dne 2. dubna.

Sv. František de Paula, zakladatel řádu.

V bývalém království Neapolském, v Kalabrii, leží nedaleko moře městys Paola (Paula). Tu se narodil r. 1437. proslavený světec František dle rodiště svého Paulánským (de Paula) zvaný, jenž jsa od Boha milodary divů a proroctví omilostněn, ozdobil Církev katolickou svatým životem svým a získal převeliké množství duší lidských Kristu Pánu. Otec

X. ú. J. Patočky v Praze. Nákl. Děd. sv. Jana Nep.

Sv. František de Paula.

jeho Jakub Martorella, potomek šlechtického rodu Allesiů, a matka Vienna, lidé nábožní ač chudobní, neměli po léta dětí, až na přímluvu sv. Františka Serafinského, jejž horlivě vzývali, obdařeni byli synáčkem. Z vděčnosti dali mu na křtu svatém jméno tohoto milého světce, netuše, že syn jejich za příkladem patrona svého stkvíti se bude jednou v Církvi Boží hrdinskými ctnostmi pokory a sebezapíravosti. Brzy po narození roznemohl se František, až byla obava, že oslepne. V této tísni učinili rodičové Bohu slib, bude-li synáček jejich zachráněn, že ho pošlou do kláštera františkánského, aby tam rok sloužil. František ozdravěl, vyrůstal pod ochranou výborných rodičů v bázni Boží, a jevil záhy náklonnost ku modlitbě a samotě. Když mu bylo třináct let, uvedl ho dle slibu svého otec do františkánského kláštera v sousedním městysi San Marco, aby tam řeholníkům posluhoval a od nich dokonalosti křesťanské se přiučil. František, ač nebyl vázán sliby řeholními, šetřil velmi přísně klášterních pravidel, až se tomu zbožní řeholníci divili; ba on žil přísněji, nežli řehole předpisovala, an nikdy masitých pokrmů ani vína nepožíval a spodního oděvu nenosil. Po roce odvedli si ho rodičové z kláštera a vykonali s ním pouť do Říma, do rodiště sv. Františka Serafinského, Assissi, do Spoleta a Monte Cassina, a vrátili se s ním do Paoly. Brzy potom rozhodl se jedva patnáctiletý František, že dá navždy výhost světu, vyhledal si opodál rodiště svého osamělé místo, a zřídil si tam poustevnu. Když ale častými návštěvami zvědavého lidu vyrušován byl, odebral se za nedlouho k roklinatému břehu mořskému a vytesal si namáhavou prací těsnou jeskyni, v níž potom šest let poustevničil. Tu v ústraní modlil se a rozjímal, chodil bos, odpočíval na holé skále, bičoval se a žil o zelinách v lese nasbíraných.

Za nedlouho přidružili se k němu dva poustevníci, kteří dle příkladu jeho spravovati se hodlali. František přijal je, oděl je týmž spůsobem, jakýmž sám se nosil, lid pak z okolí pomáhal této malé družině vystavěti tři chýšky a svatyňku, v níž kněz ze sousední osady sloužíval mši sv. Časem vzrostl počet Františkovy poustevnické družiny, že nastala potřeba vystavěti chrám a klášter. Obdržev od biskupa Kosenzského povolení, dal se František do stavby. Poustevníci sami kopali základy a sváželi stavivo, a zbožný lid pomáhal jim ochotně v práci. Zprvu zamýšlel František stavěti jen

skrovnou svatyni, sv. František Serafinský zjevil se mu však a povzbudil ho, aby důvěřoval v Boha a vystavěl chrám rozsáhlý a důstojný, čehož František poslechl.

Stavba pokračovala podporou obyvatelstva velmi rychle, tak že za nedlouho byl nový, krásný chrám od biskupa Kosenzského posvěcen.

Do hotového kláštera uvedl František svoje poustevníky a byl jim vzorem přísného, řeholního života. Základem pravidel jeho byly láska k Bohu, pokora a kajicnosť. Jako dříve na poušti, žil František i v klášteře nad míru přísně. Chodil stále bos, spával jen málo na zemi neb na prkně, zapíral a krotil tělo svoje bičováním, nosil pod hrubým oděvem žíněnku, a šetřil zejména tuhého postu, požívaje pouze jednou za den k večeru kousek chleba, něco zelenin a trochu vody. Jakož pak sám tuhé kázně šetřil, tak žádal, aby i duchovní bratří jeho život kající vedli a zvláště přísně se postili, a nejen masitých pokrmů nikdy nepožívali, nýbrž nad to ani vajec, mléka, másla ani sýra nejídali. Tímto sebezapíravým životem měli bratří usmířiti Boha za mnohé urážky, jichž se mu tehdáž dostávalo od lehkomyslníkův a světáků nestřídmostí a nešetřením církevních zákonů o postu.

František, ač tělo své ustavičně krotil a v tuhou službu pojímal, byl stále zdráv, svěží a silný, a choval se ku všem lidem laskavě a přívětivě. Nikdy nepromluvil o nikom slova příkrého, a kdykoli slýchal o chybách bližních, snažil se je omlouvati a chybující laskavými domluvami polepšiti. Kdekoli cestoval, zvlášť v Kalabrii a na Sicilii, kde časem kláštery jeho pravidla se množily, zůstavoval všude stopy své dojemné lásky; těšil zarmoucené, učil nevědomé, radil pochybujícím a uváděl hříšníky na cestu pokání. Srdcem i duchem, myšlénkami, city i tužbami svými obrácen byl k Bohu tou měrou, že neměl smyslu pro tento svět. Duše jeho žila v těle, jakoby ono této zemi ani nenáleželo. Bůh omilostnil ho milodary divů a nazíráním tajných věcí současných i budoucích. Životopiscové jeho uvádějí množství zjištěných událostí, svědčících, že oheň mu neubližoval, že sníh, led, trní a ostré kameny bosým nohám jeho neškodily, že z moci Boží uzdravoval zázračně nemocné a křísil mrtvé. I nebylo divu, že světec ten všude zbožným lidem jako posel s nebe vítán byl a že mu vycházeli v ústrety zástupové, aby ho poctili. On pak měl se za nejmenšího a nejposlednějšího ze všech

lidí. Čím výše duch jeho od země k Bohu zalétal, tím dokonaleji poznával, jak ubohým a nehodným tvorem je člověk, a tím pokorněji smýšlel o sobě. Proto dal svým řeholníkům jméno „Nejmenší“ (oproti „Menším bratrům“ sv. Františka Serafinského) a nařídil, aby představení klášterů jeho nazývali se „Napravovatelé“ (Correctores), čímž vystižen byl hlavní účel „Nejmenších bratří,“ aby totiž kajicností sebe i bližní svoje ustavičně napravovali.

Odumřev světu zachoval si František přece něžnou lásku ku svým nábožným rodičům, připravoval svou matku na smrť, pochoval ji uctivě ve svém klášterním chrámě v Paole, a přiměl stařičkého otce, že stal se členem třetího řádu jeho. A když otec v Pánu zemřel, pohřbil vděčný syn tělo jeho vedle matky.

Kláštery řehole Františkovy množily se záhy po celé Italii. Když světec stavěl klášter v Coriglianu, přišla ze zvědavosti podívat se na stavbu žena zvrhlá, tajná hříšnice, která množství dětí se světa zprovodila a již od šestnácti let u zpovědi nebyla. Sotva ji František zočil, poznal ihned vnitřní stav její a jal se jí soukromě domlouvati a tresty Božími hroziti, jestliže se nepolepší. Žena zapírala nejprv a přetvařovala se, potom dala se však do pláče, slíbila polepšení, přijala sv. svátosti a žila až do smrti v kajicnosti.

Pověst o Františkovi, jeho přísné řeholi a divotvorné moci i duchu prorockém donesla se až ku papeži Pavlu II., a ten poslal komoří svého ku arcibiskupu Kosenzskému s rozkazem, aby zázraky Františkovy úředně vyšetřeny byly. Když komoří spatřil Františka mši sv. nábožně přítomného, byl pouhým zjevem jeho tak dojat, že poklekl a jemu ruku políbiti chtěl. Světec nedopustil toho. však řka, že sluší se, aby on sám políbil ruce jeho, které již po třicet let oběť mše svaté slouží. Tomu podivil se nemálo komoří, an posud nikdy s Františkem nemluvil, aniž on s ním kdy se setkal. Za soukromé rozmluvy se světcem přesvědčil se komoří dokonale o jeho daru prorockém i divotvorné moci. Když přišla řeč o řeholi a přísné kázni, kterou František bratřím ukládal, namítal komoří, že při slabosti lidské není možno, ukládati řeholníkům věčný půst. Tu vzal světec z pánve žhavý uhel do ruky a odvětil pln důvěry v Boha: „Nic není nemožného a těžkého tomu, kdo Boha miluje.“ Komoří tento,

šlechtic Janovský jmenem Jeroným z Adorny, zřekl se později všech hodností svých a stal se Paulanem.

Papež Pavel II. uslyšev od komořího o Františkových ctnostech i divech, naklonil se nové řeholi a chtěl ji církevně potvrditi, zemřel však náhle r. 1460. Brzo potom potvrdil arcibiskup Coreatský řeholi Františka Paulanského pod jmenem řádu kajících poustevníků, dal jí výsady žebravých řádův a podřídil ji přímo papeži, po čemž papež Sixtus IV. r. 1464. řád tento schválil a Františka doživotním vrchním představeným jeho ustanovil. Řád tento neměl však tehdáž ještě pravidla napsaného, jehož dostala se mu až později.

Pokorný František uměl býti i statečným, když potřeba kázala. Obyvatelé města Castellamare při zálivu Neapolském požádali Františka, aby jim založil klášter. Světec poslal ihned do Castellamare dva řeholníky, kteří u farního chrámu Panny Marie počali nákladem dobrodinců budovati klášterní stavení. Ale nepříznivci poštvali Neapolského krále Ferdinanda proti Františkovi, že prý on bez dovolení královského nedaleko sídelního města o své újmě klášter staví a tím zjevně zeměpanskou moc panovníkovu uráží. Král rozkázal ihned, aby František ze země jeho vyhnán byl, kláštery jeho aby byly zbořeny a řeholníci rozehnáni. Světec omlouval se, nepořídil však ničeho, ba král ustavičně proti němu popichován, poslal na něho setníka se šedesáti vojáky, aby ho jal a do Neapole přivedl. Když vojsko se blížilo, radili bratří Františkovi, aby uprchl, on však odpověděl: „Bude-li tomu Bůh chtíti, zajmou mne, jinak nebudou mně moci uškoditi," a odebral se do chrámu. Vojáci chtěli se vrhnouti na mnichy, sotva však spatřili Františka, byli zjevem jeho tak dojati, že před ním poklekli a sám setník za odpuštění ho prosil a do modliteb jeho se odporoučel. František odpustil jim, nasytil je, vzkázal králi, že mu hrozí nebezpečenství od Turků, dal mu výstrahu, a varoval ho před hněvem Božím. Setník vypravoval potom králi o Františku, hájil ho, a když vyřídil, co světec mu uložil, zarazil se král a usmyslil si jinak. Daltě povolení, aby Pauláni kdekoli v zemi jeho mohli se usazovati, a stal se příznivcem jejich. Za nedlouho potom byl v samé Neapoli vyzdvižen klášter řehole Nejmenších bratří. František odvděčoval se králi za tuto přízeň moudrými radami, předpověděl, že Turci vrhnou se na království

Neapolské, a napomínal ho, aby si získal mocné spojence, by mohl nepřátelům odolati.

Tou dobou byl Francouzský král Ludvík XI. raněn mrtvicí. Když poněkud se zotavil, zmocnila se ho veliká bázeň smrti a těžkomyslnosť. Zdraví jeho se nelepšilo ani úsilím nejslavnějších lékařů. Tu vzal král útočiště k náboženství. Dal za uzdravení svoje konati veřejné modlitby a průvody a nahromadil v ložnici své množství svatých ostatků. Avšak nemoci jeho neubývalo. V této úzkosti dověděl se král od jistého Neapolského kupce o divotvorném Františkovi v Paole. I vyslal ku králi Neapolskému posly, jimiž dal Františkovi slíbiti hojně peněz na rozšíření řádu jeho ve Francii, jestli ho navštíví, aby modlitbou svou vyprosil mu od Boha zdraví. Avšak František nechtěl podniknouti dalekou cestu ku králi, jenž žádal od něho zázraku z ohledů pozemských a nedal se ku cestě té pohnouti ani přímluvou krále Neapolského. Tu obrátil se Ludvík XI. ku papeži Sixtu IV., ten pak rozkázal Františkovi, aby k nemocnému králi jel. Světec byl ihned ochoten, rozkazu papežově se podrobiti, a požádal jen o dovolení, aby, než odcestuje, směl ještě prohlédnouti svoje nové kláštery. Ku žádosti té svolil papež, chtěl však, aby František dříve, než na cestu se vydá, přišel do Říma, aby přijal důležitá tajná poslání na krále Francouzského.

Prohlédnuv svoje kláštery odebral se František do Neapole, kde přijat byl s poctami příslušícími papežským vyslancům. Tu byl donucen přebývati v královském paláci, on však pohrdnuv pohodlným ložem, v komnatě své spával na zemi a odmítl pozvání ku královské tabuli, řka, že v chatrném rouchu svém nemůže ve vznešené společnosti se ukázati. Král Ferdinand měl takto dostatek příležitosti zkoumati světce a přesvědčiti se o jeho hluboké pokoře, lásce k chudobě a podivuhodné zapíravosti. Z Neapole plul František v četném průvodu vznešených hodnostářů na zvláštní lodi do Říma, kde byl slavnostně uvítán. Tu navštívili ho všickni kardinálové a papež přijal ho ve trojím slyšení, posadil ho pokaždé vedle sebe, políbil ho, rozmlouval s ním dlouho, obdivoval se jeho hluboké moudrosti, pokoře a svaté prostotě, a chtěl mu uděliti kněžské posvěcení; pokorný světec pokládal se však této důstojnosti nehodným a vyprosil

si pouze dovolení, aby směl svíce, obrazy, kříže a růžence světiti.

Cestou z Říma do Francie osvědčil František na mnoha místech divotvornou moc svou. Připluv po lodi ku břehu francouzskému vstoupil nejprv do města Borna, kde právě zuřil mor. Světec uzdravil tu znamením sv. kříže mnoho nemocných a přímluvou jeho přestal v městě i v okolí mor. Na poděkování Bohu zřízen v tomto městě později chrám sv. Františka de Paula s klášterem Paulánek a památka světcova bývala tu každoročně slavně konána.

Král Ludvík XI. zaradovav se, že František k němu přichází, nařídil, aby byl všude přijat s poctou, jakáž vzdává se kardinálům. I při těchto poctách zůstal světec pokorným, přál si cestu konati pěšky, byl přítomen denně mši sv., modlil se cestou s dvěma řeholními bratry, kteří ho provázeli, a zpíval s nimi žalmy. Král přebýval tehdáž na svém zámku Plessis les Tours opodál města Toursu, odkud vyslal světci v ústrety až do Amboisu korunního prince Karla, sám pak, zotaviv se poněkud, vydal se s duchovenstvem a hodnostáři svými až na míli cesty příchozímu naproti. Zočiv Františka poklekl před ním třikráte, objal ho, žádal o požehnání a prosil jej, by mu od Boha zdraví a prodloužení života vyprosil. Avšak světec věda, že král toliko z příčin pozemských dalšího života sobě přál, odpověděl mu, že život jeho jako život každého člověka svoje meze má, aby tudíž odevzdal se do vůle Boží a připravil se na smrť. Pozemsky smýšlející král byl slovy těmi sice zaražen, přece však vykázal hosti v zámku svém obydlí a prokazoval mu všemožné pocty. František míval s ním časté rozmluvy, léčil mu marnosť světa, napomínal ho, aby hleděl napraviti, co zlého učinil, a nahradil škodu těm, jimž ublížil, aby srdce svoje k Bohu obrátil, hříchů svých litoval a takto na smrť se připravil. Král nejprve jen plakal, brzo však odevzdal se zcela Františkovi, konal upřímné pokání, ba stal se členem třetího řádu Paulánů, postil se a mrskal se, rozdával mnoho almužen a zřídil mnoho oltářů v různých kostelích. Také smířil se s korunním princem Karlem a odevzdal mu řízení země. Poděkovav světci a odporučiv mu děti svoje i Francii, zemřel král Ludvík XI. v náručí jeho křesťanskou smrtí dne 31. srpna 1483.

Syn a nástupce Ludvíkův Karel VIII. vážil si velice

Františka, mluvíval s ním maje hlavu odkrytou a líbal mu ruku, dožadoval se v důležitých státních záležitostech jeho rady a založil pro řeholníky jeho dva kláštery. Král tento vedl dříve život rozmařilý, vlivem sv. Františka změnil se však úplně a žil vzorně po křesťansku.

Kláštery řehole Františkovy šířily se záhy po celé Francii a brzo též ve Španělsku. Když Aragonský král Ferdinand, manžel Isabelly Kastilské, snaže se mohamedánské Maury ze Španěl vypuditi, obléhal pevné město Malagu obsazené od Maurů, a ničeho pořídíti nemoha, již odtáhnouti chtěl, tu Bohem osvícený František vyslal k němu dva svoje řeholníky a vzkázal mu, aby neodcházel, že jistě zvítězí. Ferdinand poslechl a skutečně zvítězil, neboť Maurové byvše plných 700 let v držení Malagy, vzdali se dne 18. srpna 1487. Ferdinand, přičítaje svoje vítězství modlitbám sv. Františka, zřídil potom v Malaze Paulánům klášter. Řehole sv. Františka Paulánského rozkvetla časem ve Španělsku tou měrou, že čítala tam sedm řádových provincií.

Na žádosť císaře Maxmiliana I. poslal František svoje řeholníky do nového kláštera v Thalheimě u města Völkrabrucku, a za nedlouho povstaly kláštery Paulánské i v Čechách, totiž v Kugelweitě u Krumlova, a u Nové Bystřice. Když sv. František zemřel, byl řád jeho již v pěti zemích rozvětven, a později měl 450 klášterů.

Sv. František Paulánský byl sám duchovním bratřím svým živou řeholí, a teprv r. 1493. dal trojí řeholi svou pro mnichy, jeptišky a lidi světské napsati. Tato řehole byla pak potom ještě několikráte pozměněna, ježto papežové Sixtus IV. a Alexander VI. zdráhali se dovoliti, aby věčný půst, jejž František bratřím ukládal, do řeholních pravidel jakožto závazný rozkaz pojat byl. Teprv papež Julius II. potvrdil konečně r. 1506. opravenou řeholi, dle níž Pauláni měli kromě obyčejných tří klášterních slibů skládati i slib věčného postu. Julius zmírnil přísnosť řehole Františkovy pouze v tom, že Pauláni směli jísti též ryby, čehož světec dovoliti nechtěl; on pak sám nepožíval až do smrti mimo chléb a vodu ničeho než zelenin. Až do papeže Alexandra VI. zvali se řeholníci „Kajícími poustevníky bratra Františka z Pauly," odtud pak „řádem Nejmenších bratří Františka Paulánského" (Pauláni), kteréžto jméno jim zůstalo. Velmi blahodárně působil třetí řád sv. Františka Paulanského, jímž se také spra-

vovali sv. František Saleský a blahosl. Johanna z Valois, a jehož členem byl i zmíněný král Ludvík XI.

Chudičký, pokorný František, jehož heslem bylo slovo „Charitas," t. j. svatá láska, měl podivuhodný vliv na prostý lid i na nejmocnější panovníky své doby. Ludvíka XI. obrátil ku křesťanskému životu, syna jeho krále Karla VIII. polepšil, dvory francouzský i španělský, jež v nepřátelství žily, usmířil, ba on způsobil, že král Karel VIII. pojal za manželku Annu, dceru vévody Bretoňského Františka II., kterýmžto sňatkem Malé Bretoňsko připojeno jest ku Francii a učiněn konec dlouholetým půtkám mezi Francií a Bretoňskem. Světec přiměl i dceru krále Ludvíka XI. Johannu z Valois, že zřekla se světa a založila panenskou řeholi „Zvěstování Panny Marie." Johanna byla r. 1742. za blahoslavenou prohlášena. Takovou váhu měl v panovnických rodinách světec, jenž chodil v hrubém oděvu bos, na holé zemi spával, jen prostičkého pokrmu požíval, z pokory svěcení kněžského nepřijal a jako general rozšířeného řádu častěji sám knězi při mši svaté přisluhoval.

Předvídaje smrť uzavřel se František do své jizby, nepřipouštěl nikoho k sobě a zanášel se po tři měsíce výhradně Bohem a věčností. Byv na květnou neděli r. 1507. zachvácen zimnicí svolal bratry a ohlásil jim hodinu svéko skonání, rozloučil se potom s nimi na zelený čtvrtek, vyzpovídal se, a maje na hrdle provaz, přijal tělo Páně. Naposled ještě umyl nohy dvanácti řeholníkům. Na Velký Pátek, dne 2. dubna, přijal poslední pomazání, dal se položiti na podlaze na kříž, a právě když v chrámě zpívána slova z pašiji „Dokonáno jest," opakoval toto vzdechnutí a vypustil duši. Tělo jeho pohřbeno v klášterním chrámě v Plessis de Tours, Bůh pak oslavil ho ještě po smrti mnohými divy, tak že již po dvanácti letech prohlásil ho papež Lev X. r. 1519. za svatého.

Tělo světcovo odpočívalo v hrobě až do r. 1562., kdy zuřiví protestantští Hugenoti vydrancovali a spálili klášterní chrám v Plessis. Lotři ti rozbili i posvátný hrob, vyvlékli z něho tělo sv. Františka a hodili je na hořící hranici, zatím však zachránili katolíci jedné části ostatků těchto.

Sv. František de Paula zobrazuje se v řeholním hávu s kápí na hlavě, bos a s vousy, an rukama třímá berlu, na jejímž konci stkví se ve svatozáři heslo jeho „Charitas."

Ucta ku sv. Františkovi Paulánskému rozšířila se po celém katolickém světě a rozkvetla i u nás znamenitě. Český král, císař Ferdinand III. a manželka jeho Marie, dcera španělského krále Filipa, neměvše dětí, vzývali tohoto světce, a dostali potom syna Ferdinanda IV., jenž z vděčnosti nosil po celý jeden rok řeholní roucho paulánské. Také císařové a králové Leopold I., Josef I. a Karel VI. chodili za mládí svého po celý rok v oděvu sv. Františka de Paula. Takovou důvěru k tomuto světci měl panovnický rod Rakouský. Také ve vlasti naší byl sv. František Paulánský horlivě vzýván a na přímluvu jeho událo se mnoho kromobyčejných uzdravení. Roku 1646. dal kardinál arcibiskup Pražský Arnošt Harrach prozkoumati čtyři mimořádné případy náhlého uzdravení těžce nemocných osob, jež staly se na přímluvu sv. Františka a prohlásil tato uzdravení za zřejmé zázraky. Časem povstaly u nás řeholní domy „Nejmenších bratří sv. Františka de Paula“ (Paulánů) v Kugelweitě u Českého Krumlova (1495), v Klášteře u Nové Bystřice (1501), v Těnovicích (1524), u sv. Salvatora na Starém městě Pražském (1625), v Brtnici u Jihlavy (1624), ve Vranově na Moravě (1633), v Tachově (1639) a v Nové Pace (po r. 1653). Klášter v Kugelweitě byl zničen již v XVI. století od protestantů, kteří tamní mnichy povraždili; klášter Těnovický zanikl r. 1599., všecky ostatní pak kláštery Paulánů ve vlasti naší byly koncem minulého století zrušeny. Také v jiných zemích byly řeholní domy chudých a pokorných duchovních synů sv. Františka Paulánského mocnými syny pyšného a rozmařilého světa časem zničeny, tak že za naší doby zachovaly se kláštery této řehole pouze v Římě a v Paole. Duch nevěry, světácké lakoty a pýchy zničil sice domy, v nichž ku cti a slávě Boží, a světu k obdivu, za příklad a s požehnáním po staletí žili a působili řeholníci Pauláni, nemohl však a nikdy nebude moci zrušiti ani zastíniti hrdinské ctnosti a veliké zásluhy zakladatele jejich, sv. Františka de Paula*).

Dne 2. dubna světí se také památka sv. Marie Egyptské, kajicni sv. Apiana, mučedníka, sv. Nikecia, biskupa, sv. Theodosie, panny a čednice, sv. Eby, abatyše a mučednice, a j.

---

*) Blahověst r. 1883, čís. 31—36; r. 1884, čís. 19—22. (Sepsal Josef Mrštík). Klášter ve Vobořišti, založený r. 1675. děkanem sv.-Vítským biskupem Tomášem Pešinou z Čechorodu, nenáležel „Nejmenším bratřím sv. „Františka Paulánského,“ jak se udává, „nýbrž řeholníkům sv. Pavla, poustevníka.“ (Zeleného Život Tomáše Pešiny z Čechorodu v Musejníku 1886, 558—560).

Dne 3. dubna.

Sv. Richard, biskup.

Požehnaným působením na vinici Páně a krásnými ctnostmi svými proslulý světec Richard pocházel z rodičů stavu zemanského. Kolébka jeho stála ve Vichu u města Vorcestru v Anglii. Narodil se r. 1197. a osvědčoval již od dětství ducha zbožného a vážného, vyhýbal se rozpustilým hrám a zábavám rozmařilých mladíkův a pobýval nejraději doma, libuje si v modlitbě a četbě spisů vzdělavatelných. Když mu rodičové zemřeli, připadl jich zadlužený a zanedbaný statek staršímu bratru jeho. Richard vida, že spustlé hospodářství neposkytuje bratru výživy, sloužil mu nezištně a obětavě a snažil se lopotnou prací, opatrností a šetrností otcovský statek zotaviti a zvelebiti. Starší bratr, jenž po delší dobu v zajetí trávil a tím duševně i tělesně sešel, byl rád, že Richard dobře hospodaří, a postoupil mu úřední smlouvou zděděný statek. Za nedlouho litoval však kroku toho. Po vůli příbuzných měl se Richard oženiti s urozenou a bohatou nevěstou. Tu pojal bratr proti němu závisť. Když to šlechetný Richard zpozoroval, přinesl smluvní listinu, roztrhal ji, vrátil bratru postoupený statek, vzkázal nevěstě, s níž posud nebyl se ani setkal, že se jí vzdává, a řekl bratru, aby si ji vzal sám, jestliže ona i příbuzní její v to svolí. Tak zbavil se Richard náhle všech starostí o zboží pozemské a odňal slabému bratru všelikou příčinu ku závisti.

Nemaje žádného jmění, ale důvěřuje v pomoc Boží, odebral se Richard na vysoké učení v Oxfordu, kde pilností záhy přiučil se všem vědám, jež tam přednášeny byly. Touha po vyšším vzdělání vedla ho potom do Paříže, kde ve studiích pokračoval. Tu seznámil se s dvěma snaživými, zbožnými soudruhy, s nimiž společně žil. Všickni tito tři jinoši byli tak chudi, že měli jediný plášť, jejž nosili střídavě, a že pouze chleba a vody požívali, leda když od některého dobrodince ku stolu zváni byli, že také někdy lepších pokrmů se jim dostalo. A přece vzpomínal Richard rád po celý život na svoje studie v Paříži říkávaje, že nikdy nebyl šťastnější než tehdáž. Časem opatřil si soukromým vyučováním tolik, že mohl skrovně se uživiti a ještě chudým soudruhům svým přispívati. Dokončiv s výborným prospěchem filosofické

učení v Paříži, odešel vědychtivý Richard do Bononie ve Vlaších, aby na tamních slavných školách studoval církevní právo. Tu vzdělával se po sedm let a vynikl tak, že uloženo mu, aby zastupoval nemocného profesora a místo něho přednášel. V úřadě tom získal si obecnou pochvalu a přízeň svých posluchačů, kteří dychtivě naslouchali učeným přednáškám jeho. Richardovi kynula v Bononii krásná budoucnosť, když i nemocný profesor oblíbiv si ho, nabídl mu jedinou dceru svoji za manželku a s ní veliké věno, on však poděkoval příznivci svému za dobrou vůli jeho, odešel z Bononie a vrátil se do Oxfordu, kde za nedlouho stal se kancléřem na vysokých školách.

V Oxfordu rozhodl se Richard, že bude se připravovati ku stavu duchovnímu. Tu zařídil si život přísně dle zásad církevních a věnoval veškeren svůj volný čas chudým žákům, jež hmotně podporoval, v domě svém laskavě přijímal a slovem i příkladem v bázni Boží utvrzoval. Byl pravým otcem studující mládeže a jméno jeho vyslovováno všude s úctou a láskou. Proto zalíbil si ho Canterburyský arcibiskup sv. Edmund, zval jej k sobě a nabízel mu důležitý úřad církevní. Richard zdráhal se zprvu, posléze však poslechl svatého velepastýře, přestěhoval se k němu a nastoupil důstojnosť arcibiskupského kancléře. Úřad tento zastával svědomitě a obezřele a zalíbil se celé arcidiecési jednak svou učeností, jednak tichostí, pokorou, dobrotivostí a nábožností. Svému velepastýři byl celou duší oddán, a když výtečný světec tento králem Jindřichem III. nespravedlivě pronásledovaný, do Francie uprchnouti musil, šel s ním věrný kancléř do vyhnanství a dosloužil mu tam ku smrti r. 1241. Potom odebral se Richard do města Orleansu studovat bohosloví, přijal kněžské posvěcení, vrátil se do vlasti a stal se duchovním pastýřem jedné venkovské osady. Tu pracoval na vinici Páně s velkým požehnáním a neměl jiného přání, než aby mohl uprostřed svých farníků, kteří k němu jako k otci upřímnou láskou se tulili, až do smrti působiti.

Avšak Prozřetelnosť Boží rozhodla jinak. Nový arcibiskup, nástupce sv. Edmunda, povolal Richarda opět k úřadu kancléřskému. Toho času zemřel biskup hlavního města hrabství Sussexského Chichestru. Král Jindřich III. ovládaný svými dvořany, chtěl jmenovati biskupem jednoho ze svých milců, člověka nehodného a neschopného, avšak biskupové

zemští vzepřeli se tomu a prohlásili jednomyslně biskupem Chichersterským kancléře Richarda. Z toho rozhněval se král velice, týral Richarda a kázal všecky jeho biskupské statky zabaviti. Richard odebral se potom do Říma, přednesl papeži Innocenci III. stížnost proti násilnickému králi, a byl od samého sv. Otce na biskupa posvěcen. Vrátiv se do vlasti, nastoupil úřad biskupský v největší chudobě, ježto král i přes všeliké napomínání papežovo příjmů z biskupských statků jemu zadržoval. Richard byl proto nucen, přebývati v cizím domě a dovolávati se milosrdenství dobrodinců, aby žíti mohl. Teprv po dvou letech byl král hrozbami papežovými donucen, uloupené statky biskupovi vrátiti.

Biskup Richard nemohl ovšem za prvních let svého pastýřského úřadu ubohé lidi hmotně podporovati, sám jsa chud, prokazoval jim však skutky milosrdenství duchovního. Navštěvoval chudé a nemocné, aby je těšil, nábožensky vzdělal, trpělivosti učil a k důvěře v Boha povzbudil. Když pak vráceny mu byly statky biskupské, užíval jich především na prospěch ubožáků pomoci potřebných. Sám žil prostě, měl jednoduchý nábytek, spokojoval se chudičkou stravou, rozdával výtěžek svých statků chudým i nemocným a založil i nadal štědře rozsáhlý chudobinec i ústav ku vzdělání a výchově studující mládeže. Dobročinnost jeho neměla mezí. Když správce jeho stěžoval si jednou, že biskupské statky nestačí tak velikému zástupu chudých, a že biskup neobmezenou štědrostí svou přivádí se na mizinu, rozkázal Richard, aby stolní náčiní jeho prodáno bylo a stržené peníze aby se rozdaly. Když statek jeho požárem velice utrpěl a služebníci si stěžovali a bědovali, řekl jim, že toto neštěstí potkalo ho bezpochyby proto, že nebyl k chudým lidem tak štědrý, jakož se slušelo.

Jsa věrným pastýřem lidu svého, bděl Richard, aby víra svatá, mravnost i nábožnost v diecési jeho rozkvétaly, hlásal horlivě slovo Boží, navštěvoval osady svoje a snažil se laskavostí a dobrotou napravovati chybujících.

Mírný a dobrotivý biskup Richard vedl si statečně a neohroženě proti zatvrzelcům a rušitelům církevní kázně. Naléhal přísně, aby přikázaní Boží i církevní v diecési jeho zachována byla, a netrpěl žádných neplech a pohoršení. Když jeden kanovník rodu šlechtického hrubě se provinil a veliké pohoršení lidu dal, sesadil ho biskup s úřadu. Marně při-

mlouvali se arcibiskup i král, aby Richard provinilci trest odpustil a jej v hodnosť jeho zase uvedl. Biskup odpověděl přímluvcům, že dokud duši v těle má, celý svět nepohne ho, by dovolil sesazenému knězi konati v diecési nějaký úřad, pokud nenapraví dané pohoršení a do opravdy se nepolepší.

Jsa muž přísné spravedlnosti, nedával Richard příbuzným svým přednosti před jinými, ba nepřipouštěl jich ku žádné hodnosti a žádnému úřadu v diecési svojí, říkaje, že Kristus Pán neustanovil svým náměstkem na zemi příbuzné svého apoštola Jakuba, nýbrž že ustanovil Petra, jenž nebyl dle krve jeho příbuzným. V domě svém netrpěl svatý biskup lidí pomlouvačných a klevetných, ani rozpustilých a nemravných. Duchovním svým dával příklad horlivého konání povinností, konal s nimi každodenně v chrámu Páně církevní hodinky, býval první na svém místě, a když někdo z nich zvlášť ku hodince jitřní se opozdil, nevytýkal mu toho.

Když papež Innocenc IV. křesťanské národy ku vysvobození posvátných míst v Palestině z moci nevěřících Mohamedánů vybídl, chodil horlivý biskup Richard netoliko po své diecési, ale i po diecésích sousedních z místa na místo, a konal všude nadšená kázaní, vybízeje k obětavosti, aby svatá země pohanům vyrvána byla. Na svých cestách zavítal i do města Doveru, kde bylo mu také vysvětiti nově vystavěný chrám. Tu ochuravěl, nedbal toho však, a neustál zpovídati, kázati, biřmovati a na kněze světiti, až donucen byl ulehnouti. Dopraven byv do nemocnice, dal se zaopatřiti sv. svátostmi, velebil Krista Pána, a když sil mu ubývalo, dal si předříkati modlitbu ku Panně Marii, až duši vypustil, dne 3. dubna 1253.

V životě sv. Richarda dojímá nás obzvláště jeho nezištnosť, kteráž ho naučila pohrdati statky pozemskými. Aby ukonejšil závistivého bratra, vzdal se ochotně otcovského statku, jejž mozolnou prací svou zvelebil. Jaký to krásný příklad ústupnosti, mírumilovnosti a nezištnosti, zvláště všem příbuzným! Pohříchu bývají pozemské statky až podnes příčinou závisti a smrtelného nepřátelství mezi příbuznými. Co tu svárů, žalob, pomluv a nactiutrhání; co tu pohoršlivých výtržností, ba i křivých přísah a vražd páše se od pokrevných přátel pro dědictví po rodičích! Hamižné sobectví, lakota a závisť zaslepují rodné bratry a sestry, že zapomínají své krve, a někdy o nepatrný podíl po rodičích rvou

se hůře než pohané. A co říci o tom, že bohužel často i děti zdráhají se sestárlým rodičům svým poskytovati na výživu, čím jsou jim povinny! Jaké zlotřilosti slýcháme i mezi křesťany o nezdárných Chámech a Absolonech, kteří z lakoty a nenávisti rodičům svým odpírají sousta chleba a z domu je vyhánějí! Takové smrtelné hříchy pášou lidé pro věci porušitelné. A zkušenosť dosvědčuje, že dědictví, o něž příbuzní urputně se hádali a pro něž na smrť se rozešli, požehnáno nebývá. „Neskládejte sobě pokladů na zemi, kdežto rez a mol kazí, a kdež zloději vykopávají a kradou, ale skládejte sobě poklady v nebi, kdežto ani rez a mol nekazí, a kdež zloději nevykopávají ani nekradou.“ (Mat. 6, 19. 20.) „Člověk, kterýž chvátá zbohatnouti, a jiným závidí, neví, že nouze na něj přijde.“ (Přísl. 28, 22.) Pošetilo a křesťana nedůstojno jest, příti se s vlastními pokrevenci a dopouštěti se těžkých hříchu pro hrstku prsti, pro dým a kouř, pro prach a popel, a vedlé toho nedbati pranic Boha a věčné spásy své. „Všeliké tělo jako tráva jest a všeliká sláva jeho jako květ polní. Uschla tráva, a spadl květ, proto že duch Hospodinův povanul na něj.“ (Isai 40, 6. 7.)

Dne 3. dubna koná se také památka svatých sester Ireny, Agathy a Chionie, mučednic Soluňských, sv. Ulpiana, muč., sv. Pankracia, biskupa, sv. Niketa, opata, a j.

Dne 4. dubna.

Sv. Isidor Sevilský, biskup a učitel církevní.

Obdivuhodných prostředků užívá Prozřetelnosť Božská ku provádění záměrů svých. V šestém století vzbudila ve Španělích na obrácení arianských Visigothů biskupa sv. Leandra, a po smrti apoštolského velepastýře toho povolala za nástupce jeho v úřadě biskupském rodného bratra jeho, světce Isidora. V dějinách církevních bude sotva příkladu jiného, že by na stolci biskupském se byli vystřídali dva bratří, oba světcové, sloupové Církve Boží, světla učenosti a obroditelé svého lidu, jichž památka zůstane na věky v požehnání.

Isidor narodil se kolem r. 560. v Karthageně. Vedlé nejstaršího bratra Leandra měl ještě bratra sv. Fulgence, jenž proslavil se jakožto biskup rodného města Karthageny,

a sestru sv. Florencii, která zvolila si život řeholní. Po smrti rodičů byl mladičký Isidor vychován bratrem Leandrem, biskupem Sevilským. Isidor měl znamenité vlohy, byl však jinoch nestálý a vrtkavý, tak že bratr Leandr nejednou nucen byl na něho přísně naléhati a do své knihovny jej zavírati, aby ho donutil ke studiím a navykal samotě. Jednou uprchl Isidor bratru obávaje se trestu za svou nedbalosť. Maně toulal se okolím města, až umdlen odpočinul na poli vedle studnice opatřené kamenným roubením. Tu všiml si hlubokých zářezů na hřídeli a četných prohlubin na roubení studně. Po chvíli přišla ke studnici žena vážit vody. Isidor otázal se jí, jak povstaly ty zářezy ve hřídeli a jamky v kamenu. Žena odpověděla, že zářezy učiněny jsou provazem na hřídel se navinujícím, a jamky že vyhloubila voda. Vrtkavý mladík přemýšlel dlouho o této věci, rozjímal vážně o posavadní nestálosti a lenosti své, a řekl posléze sám k sobě: „Co všecko dovede provésti vytrvalosť! I tvrdý kámen vydlabe se kapkami vody často kapajícími a dřevo vyřeže se každodenním navíjením provazu. Proč bych i já s Boží pomocí nedosáhl veliké učenosti, budu-li ustavičně a vytrvale pracovati!“ Tato myšlénka pronikla ho tak, že ustanovil se pevně na tom, že dá výhost posavadní lehkomyslnosti své a dle návodu bratrova pilně učiti se bude. A slibu tomu dostál. Naučil se důkladně jazykům latinskému, řeckému a hebrejskému, čítal bedlivě spisy slavných spisovatelů starověkých, obohatil ducha svého vzácnými vědomostmi, a osvojil si onu znamenitou výmluvnosť, které podnes ve spisech jeho se obdivujeme. Vedle studií zdokonaloval Isidor i srdce svoje ctnostmi křesťanskými, tak že pokračoval netoliko v učenosti, nýbrž i ve svatém životě, v čemž bratr Leandr byl mu krásným příkladem.

Dokončiv studie byl Isidor posvěcen na kněžství. Zatím nastaly ve Španělích Církvi katolické zlé časy, když arianský král Visigothů Leovigild jal se krutě pronásledovati duchovenstvo, několik biskupů do vězení vsadil a biskupa Leandra ze své říše vyhnal. Za té doby postavil se mladý kněz Isidor věrným katolíkům ve Španělích v čelo, bděl nad nimi, utvrzoval je ve víře, pracoval o návrat bludařů do lůna pravé Církve Kristovy, a nedbaje žádného nebezpečenství, bojoval neohroženě proti bludům arianským. Tato horlivosť naplňovala biskupa Leandra ve vyhnanství převelikou

radostí. I dopsal z Cařihradu bratrovi, aby v obraně Církve katolické neumdléval a pro ni všecko nasaditi hotov byl. Požehnaná činnosť kněze Isidora měla znamenitý výsledek. Bůh obměkčil posléze srdce krále Leovigilda, že dal se na pokání, křivdy proti Církvi spáchané napravil, uvězněné kněze propustil, a biskupa Leandra z vyhnanství povolal.

Mladý kněz Isidor odebral se po bratrově návratu do kláštera a přijal řeholní roucho. Osvědčil se sice již statečným bojovníkem za pravdu Boží, nedůvěřoval si však přece, a měl za to, že nutno jest, aby v zátiší klášterním přemáhal v sobě samolásku a tělesnosť a sebezapíravostí utvrdil se v pokoře.

Isidor nežil v kláštěře dlouho. Biskup sv. Leander zemřel dne 27. února 596, a katolický král Rekkared i duchovenstvo s lidem zvolili nástupcem jeho na biskupském stolci Sevilském rodného bratra jeho Isidora. Z toho byla veliká radosť v celé zemi, neboť Isidor byl všude znám a slaven jakožto muž hluboké učenosti, ohnivé výmluvnosti a horlivosti pro víru katolickou. Papež Řehoř Veliký, důvěrný přítel zesnulého Leandra, přijal zprávu o zvolení bratra jeho Isidora za biskupa s plesáním a poslal mu radostně odznaky důstojnosti arcibiskupské.

Biskup Isidor kráčel věrně ve šlépějích bratra svého. Posiloval lid u víře katolické, hubil arianské bludy, zveleboval kázeň v duchovenstvu, a snažil se válkami zaniklou křesťanskou vzdělanosť v zemi ku rozkvětu přivésti. Na ten účel kázal lidu horlivě slovo Boží, skládal a rozesýlal listy a spisy na obranu víry, zakládal školy a ústavy na výchovu mládeže a zveleboval řeholnictví. Znamenitá škola Sevilská jím založená vychovala množství věhlasných mužů, zejména sv. Ildefonsa, arcibiskupa Toledského. Isidor sám vyučoval mladé duchovní posvátným vědám a naváděl je ku bohabojnému životu. Zvláštní pečlivosť věnoval klášterům. Tou dobou přišlo do Španěl množství mnichů vypuzených z Afriky. Isidor přijal je do klášterů svého biskupství a založil jim nové řeholní domy, jež staly se semeništi křesťanské vzdělanosti ve Španělích. Opodál Sevilly stál klášter Honori. Isidor dal mu nové pravidlo, an zavázal mnichy kromě modlitby a sebezapíravosti i ku ruční práci, ku studiím a vychovávání mládeže. Řeholníci měli denně po tři hodiny čítati učené i nábožné knihy a po šest hodin dílem mládež

učiti, dílem ruční práci konati, aby si opatřovali výživu a i chudinu podporovati mohli. Klášter tento stal se potom vzorem, jímž i jiné řeholní družiny ve Španělích se spravovaly. Bedlivě přihlížel svatý biskup, aby zákony církevní od duchovenstva i věřícího lidu zevrubně plněny byly i aby pravý duch církevní vládl v diecési jeho. O papeži Římském jakožto náměstku Kristově na zemi a viditelné hlavě Církve svaté mluvíval s největší uctivostí, a napomínal věřících, aby si vážili svých kněží jakožto rozdavačů milosti Boží a pastýřů duší svých.

I jako biskup žil Isidor po způsobu mnichů. Byl pokorný, k sobě přísný, odpíral si jakéhokoli pohodlí a rozjímal každodenně o přehořké smrti Spasitelově. Laskavostí, dobročinností a trpělivostí táhl k sobě srdce všech lidí dobrých a překonával i lidi zatvrzelé. O chudé, nemocné a ubohé staral se otcovsky, a zajatce vykupoval. I nebylo divu, že svatému biskupu tomu podařilo se s Boží pomocí veliké množství ariánských Visigothů odvrátiti od bludů a smířiti s Církví katolickou. Působení jeho sáhalo daleko za hranice diecése Sevilské; kam horlivý biskup sám nepřišel, tam dostaly se jeho listy a spisy složené na obhájení víry katolické. Jméno jeho bylo známo a velebeno v celém Španělsku i v cizině. Kdysi zavítal světec na pomezí francouzské za velikého sucha. Z daleka široka přihrnuli se k němu zástupové lidu prosíce ho, aby modlitbou svou vyžádal jim od Boha potřebného deště. Světec vstoupil do chrámu a konal pohnutlivé kázaní, v němž napomínal ku pokání a varoval lid od svůdců, kteří jsouce draví vlci přicházejí k němu v rouše beránčím a sladkými slovy snaží se odvrátiti jej od pravé víry a otráviti jedem bludařství. Potom modlil se vroucně s lidem za déšť. Modlitba jeho byla záhy vyslyšena.

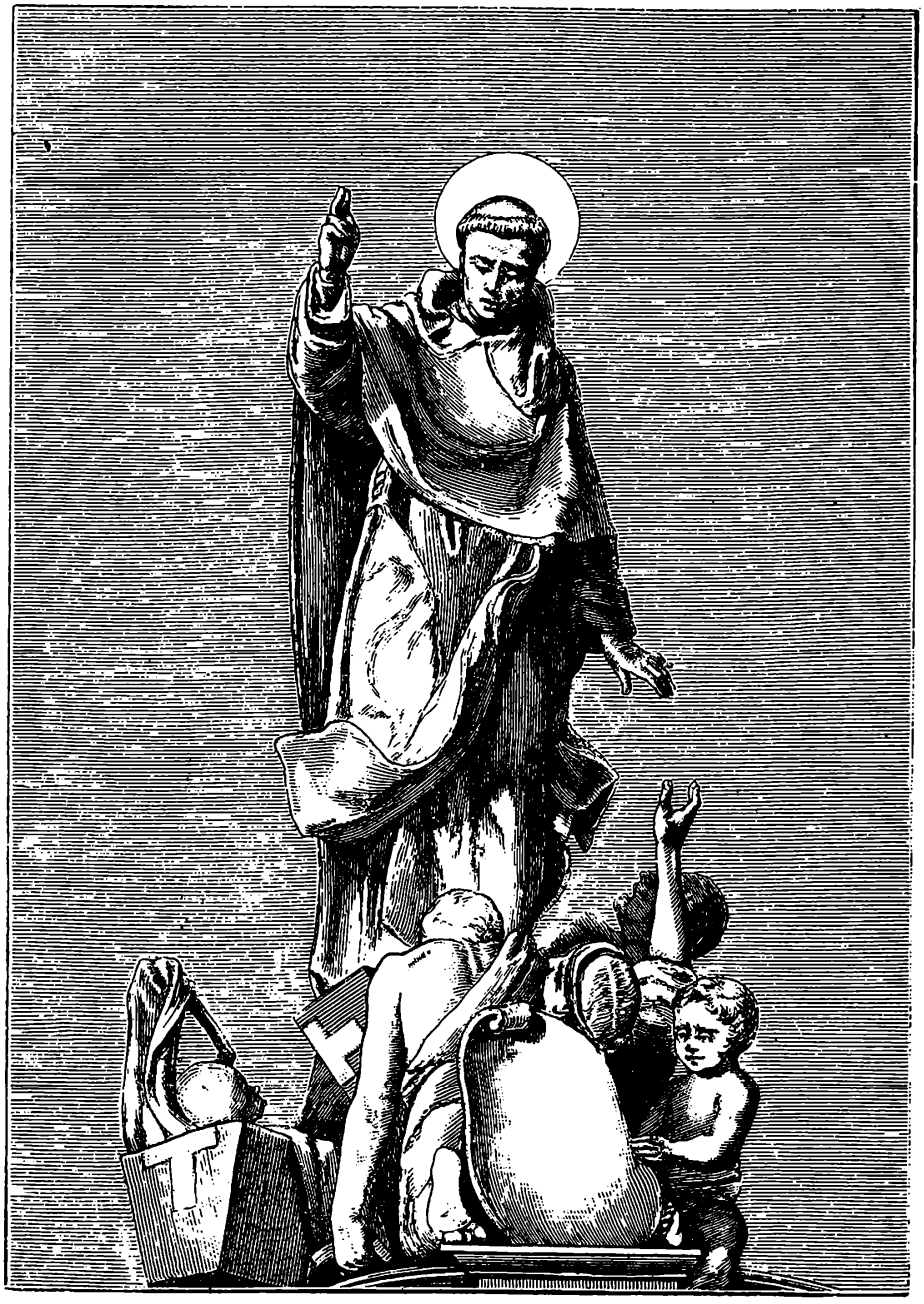
Ku zvelebení církevního života a povznesení kázně v duchovenstvu odbýval Isidor slavné církevní sněmy, zejména r. 619. v Seville a r. 636. v Toledě. Tu bylo kromě jiného usneseno, aby duchovenstvo víru katolickou horlivě hlásalo, nad čistotou mravů v lidu bdělo, a kláštery aby ve správě svého jmění nikým zkracovány nebyly.

Jakožto spisovatel stkvěl se Isidor učeností a nábožností. Nastřádav si již za mládí rozsáhlých vědomostí, sebral s velikou pilností výsledky učeného badání předešlých věků a sepsal množství knih, jež dlouho do středověku požívaly po

celé Církvi veliké vážnosti. Kromě pojednání z oboru bohovědy a filosofie psal o hvězdářství, o dějinách všeobecných, o dějích králů Visigothských, a složil naučný slovník obecných vědomostí. Pro tyto zásluhy svoje byl Isidor vřaděn mezi slavné učitele církevní. Přítel a vrstevník jeho, biskup Saragosský, napsal o něm, že Bůh po mnohém soužení ve Španělsku vzbudil ho a ustanovil za sloup, aby památky starých obnovil a spolu zamezil, by Španělé v surovosti nezanikli. A osmý církevní sněm Toledský r. 653. nazval Isidora nejnovější ozdobou Církve a nejznamenitějším učitelem svého století, jenž jmenován býti smí jen s úctou.

Sestárnuv na vinici Kristově připravoval se Isidor na křesťanskou smrť. Když seznal, že dnů jeho jest na míle, svolal všecky dlužníky svoje a daroval jim dluhy jejich, zbytek pak jmění svého rozdal chudým. Potom dal se donésti do stoličného chrámu, kde zatím duchovní a věřící se sešli. Tu rozloučil se svatý pastýř se svým stádcem. Dva biskupové oděli ho rouchem kajicím a posypali hlavu jeho popelem, on pak pozdvihl sesláblé ruce k nebesům, modle se hlasitě za odpuštění hříchů, vykonal sv. zpověď a přijal Tělo Páně. Posléze napomínal plačících duchovních i věřících, aby víry svaté katolické nezvratně se drželi, v lásce setrvali a o spásu svou se starali, odporučil se do modliteb jejich, požehnal jim a byl za velikého pláče všech odnesen do svého příbytku, kde po čtyrech dnech, 4. dubna 636 zemřel. Tělo jeho pohřbeno vedlé sv. Leandra v Seville. Roku 1063. vykoupil svaté ostatky tyto od mohamedánského panovníka, jenž Sevillu v moci své držel, král Kastilský Ferdinand I., a převezl je do města Leonu, kde potom vystavěl na počesť sv. Isidora krásný chrám. Tu oslavil Bůh světce toho divy a podnes chová se tam jeho tělo ve veliké uctivosti.

Sv. Isidor byl za mládí svého všedním zjevem přírodním poučen, aby zvykl si pracovitosti. Častým opakováním nějakého činu nabývá člověk hbitosti a zručnosti v konání jeho. Zločinec zvyká zločinu, že jej často páše; člověk rozmařilý a tělesný zvyká nepravosti, že ji opakuje. Tak zvyká i křesťan ctnostem svatým, když v nich ustavičně se cvičí. Zprvu bývá mu konání ctnosti snad obtížno, znenáhla však mizí obtíže, a to, co zdálo se mu býti břemenem, stává se mu rozkoší. Nemáme tedy dopustiti, aby zlo stalo se nám zvykem, proti němuž nesnadno bojovati, zejména pak třeba jest

X. ú. J. Patočky v Praze. Nákl. Děd. sv. Jana Nep.

Sv. Vincenc Ferrerský.

Socha Ferdin. Brokova na mostě Karlově v Praze.

naváděti mládež, aby záhy zvykala jen tomu, co jest mravné a bohumilé. „Mládenec kráčeje dle cesty své, také když se sestará, neuchýlí se od ní.“ (Přísl. 22, 6.) „Může-li změniti mouřenín kůži svou, aneb rys peřestost svou: i vy budete moci dobře činiti, naučivše se zlému.“ (Jerem. 13, 23.)

Světec Isidor naléhal přísně, aby církevní zákony a obřady bedlivě zachovávány byly, a považoval jich zanedbávání za neklamnou známku bludařství. Kdo zavrhuje posvátné obřady a jiná jakákoli zřízení Církve katolické, ten pohrdá i Církví, kteráž je nařizuje, kdo pak Církví pohrdá, o tom dí Spasitel, že se rovná pohanu a veřejnému hříšníku. To by měli uvážiti ti lehkomyslní lžikatolíci, kteří z nevědomosti a bláznivé pýchy po způsobě zjevných nevěrcův okázale se posmívají zřízením Církve svaté. Hřích jejich jest těžší, zodpovědnost větší, a trest jejich bude přísnější, nežli jinověrců, kteří neměli příležitosti, Církev katolickou dokonale poznati. Sv. Bernard napsal, že převrácený, bezbožný katolík více škodí, než zatvrzelý bludař, a Písmo sv. dí: „Ústa blázna jsou ku zkáze jeho a rtové jeho jsou ku pádu duše jeho.“ (Přísl. 18, 7.)

Dne 4. dubna koná se také památka sv. Zosima, poustevníka, sv. Agathopa a sv. Theodula, mučedníků, sv. Platona, mnicha, a j.

Dne 5. dubna.

Sv. Vincenc Ferrerský.

Hroznými zmatky byli zmítáni národové katoličtí za století XIV. a počátkem věku XV. Od r. 1309. až do roku 1378. přebývali papežové v městě Avignonu v jižní Francii, kde svoboda jejich od zištných králů Francouzských valně obmezována byla s velikou škodou pro celou Církev katolickou. Horší ještě doby nadešly Církvi později. Na přání a ku prosbám nejlepších katolíků a zvlášť sv. Kateřiny Sienské vrátil se posléze papež Řehoř XI. z Avignona r. 1377. do sídla svého u hrobu apoštola sv. Petra v Římě. Když však papež tento hned r. 1378. zemřel a nástupcem jeho v Římě zvolen byl Urban VI., tu nátlakem Francie zvolen proti němu protipapež, jenž přijav jméno Klement VII., usídlil se opět v Avignoně. Tímto neblahým činem rozpoltěn a rozeštván jest celý svět katolický. Za žalostného tohoto rozkolu

sníženo bylo papežství stavši se hříčkou v rukou světských panovníků, kázeň v duchovenstvu poklesla a lid pustl, až posléze sněmem Kostnickým vrácena byla Církvi zase jednota, když r. 1417. zvolen papežem Martin V., jemuž všickni národové katoličtí se podrobili.

Velikým štěstím pro Církev katolickou bylo, že jí Bůh za těchto zmatených časů vzbudil množství apoštolských mužů, kteří svým svatým životem, horlivostí o spásu duší a neunavným bojem proti různým nepořádkům a neplechám zamezili, aby lid úplně do nevěry a nepravosti nezabředl. Za tmavé noci zmatků náboženských a rozpoutaných mravů objevovali se Bohem poslaní mužové ti jako blesk na obloze, a mocná slova jejich volající národy ku jednotě, ku pokání a ku svatému životu, hřměla po zemích křesťanských duněním hromu a dojímala srdce lidská. Takovým mužem Božím a mocným prorokem národů křesťanských za zdivočilého času onoho byl i věhlasný světec Vincenc Ferrerský.

Narodil se r. 1357. ve starožitném městě Valencii ve Španělích. Urození a zámožní rodičové jeho, otec Vilém Ferreri a matka Konstancie Miguel, vedli ho záhy k nábožnosti, mravnosti a dobročinnosti. Vincenc ukládal si již v dětském věku různé kající skutky, zejména půst, a naučil se horlivě uctívati. Umučení Páně a Rodičku Boží. Oblíbil si tichý život v rodném domě, z něhož vycházel jen do svatyně a do školy. Učil se pilně, a maje vzácné schopnosti, prospíval ve vědomostech velmi rychle. Již v mládí jevil náklonnost k duchovnímu řečnictví, poslouchal dychtivě kázaní znamenitých duchovních řečníků, a přednášel spolužákům, co si z kázaní těch zapamatoval.

Když Vincenc v jinocha dospěl, dal mu moudrý otec na vůli, buď aby život svůj Bohu zasvětil, buď aby odebral se na studie do Paříže či do Říma, aneb aby vstoupil do stavu manželského. Věkem mladičký a duchem vyspělý Vincenc prohlásil, že pohrdne nadobro světem a vstoupí do řehole sv. Dominika. Bohabojní rodičové schválili s radostí tento úmysl svého miláčka, dali mu požehnání, a otec uvedl ho bez meškání do dominikánského kláštera ve Valencii.

Sedmnáctiletý Vincenc přijal roucho sv. Dominika z povolání a snažil se dle řeholních pravidel pokračovati v dokonalosti křesťanské; v čistotě, poslušnosti, pokoře, lásce k chudobě, sebezapíravosti a nábožnosti. Vedlé toho studo-

val pilně posvátné vědy a obeznámil se s Písmem svatým i sv. Otci tou měrou, že když na kněze posvěcen byl, představení řádu povolali ho k úřadu učitelskému na vyšších školách. Vincenc vyučoval nejprv svobodným uměnám v Barceloně a potom na vysokých školách v Leridě, kde r. 1384. od papežského vyslance Petra de Luna povýšen jest za mistra či doktora bohosloví. Vrátiv se do Valencie, vykládal na školách Písmo sv. a kromě toho jakožto kněz řádu, jehož přední úlohou jest, slovo Boží hlásati, věnoval se horlivě a nadšeně úřadu kazatelskému, v němž vynikl záhy tou měrou, že dodělal se podivuhodných výsledků, tak že stal se jedním z nejslavnějších kazatelů, co jich dějiny církevní znají.

Jakožto učitel odporoučel Vincenc svým žákům obzvláštně vroucí a vytrvalou modlitbu. Říkávalť jim: „Žádáte-li si ve vědách prospívati, dotazujte se o radu více Boha nežli knih. Studování samo o sobě unavuje ducha i srdce, proto zotavujte se ve svatých ranách Spasitelových a čerpejte z nich novou sílu a nové světlo. Učenosť jest darem Boha, Otce světla, a nikoli jen ovocem pilnosti a rozumu, proto počínejte a dokonávejte svoje učení modlitbou, a i za učení pozdvihujte častěji srdce svoje k Bohu.“ Napomínaje svých učňů, aby jazyk na uzdě měli, říkal jim: „Máme spořiti slovy, jako šetříme peněz. Než měšec otevřeme, přemýšlíme, zdaž a kolik jest nám vydati. Tak dříve, než ústa ku mluvení otvíráme, měli bychom povždy bedlivě uvážiti, zdaž vůbec a kolik mluviti máme.“

Vysokého stupně svatosti dospěl Vincenc tuhou prací a vytrvalým bojem. Nebylť ani on prost rozličných pokušení, jimiž ďábel usiloval odvrátiti ho od nastoupené dráhy a zmařiti úmysly jeho. Tu vzbuzoval v něm pochybnosti, že v tuhém životě řeholním nevytrvá; tu zase dorážel na něho myšlénkami, že pošetilé jest, v mládí již odříkati se rozkoší tohoto světa. S milostí Boží překonal Vincenc všecka tato pokušení, a zvítězil i nad prohnaným svůdnictvím, jímž po několikráte měl býti do osidla hříchu polapen. Jistá mladá šlechtična zahořela k němu hříšnou láskou. Aby ho polapila, předstírala těžkou nemoc a poslala pro něho, aby jí sv. svátostmi přisloužil. Když bezelstný Vincenc přišel, odvážila se ošemetnice ta, lákati ho ku hříchu. Světec zhrozil se toho, promluvil ku záletnici několik přísných slov a uprchl náhle

od ní. Drzá ženština mstila se mu podobně jako žena Putifarova Josefu Egyptskému, roztrušujíc ohavnou lež, že byla jím prý sváděna ku hříchu. Vincenc snášel tiše trnovou korunu tohoto hanebného nařčení, odporučuje se Bohu. A Bůh ujal se ho záhy, neboť svůdnice, jsouc hrozně trápena výčitkami nečistého svědomí svého, odvolala veřejně svoje nařčení a vyznala nevinu Vincenciovu. Jindy zase rozhněvali se někteří světáci na horlivého Vincence, že napravosti jejich na kazatelně káral, tak, že se opovážili uplatiti jistou frejířku, aby tajně vnikla do příbytku jeho. Avšak statečný Vincenc zmařil ničemné záměry ošemetníků těch. Pohrozil svůdnici a domlouval jí tak, že mu vyzradila jména těch, kdož jí najali, a hříšného života svého se ulekla a na cestu opravdového pokání se dala. Kdykoli bylo Vincenci podobná příkoří trpěti, snášel je trpělivě, odpouštěl svým nepřátelům, modlil se za jich obrácení a prokazoval jim dobrodiní. Aby proti všem pokušením i proti jakémukoli svůdnictví se posilnil, krotil svoje tělo postem, tvrdým lůžkem i bičováním a utíkal se na vroucích modlitbách k Bohu a Marii Panně.

Roku 1390. vyžádal si papežský vyslanec Petr de Luna od představených řádu Vincence, aby s ním odebral se do Francie ku dvoru krále Karla VI. Vincenc nastoupil tuto cestu jen z poslušnosti. Přišed do Paříže, jal se tu požehnaně hlásati slovo Boží, za nedlouho zošklivil si však zkažený život plný smyslnosti a pýchy, jenž vládl na královském dvoře, a byl tudíž rád, že mohl zase po nějakém čase vrátiti se do svého kláštera ve Valencii a věnovati se opět doma povolání svému učitelskému a kazatelskému.

Po smrti Avignonského protipapeže Klementa VII. byl r. 1394. nástupcem jeho zvolen příznivec Vincenciův Petr de Luna, jenž nazval se Benediktem XIII. Ten snaže se připoutati k sobě nejslavnější té doby muže z Francie i ze Španěl, získal i věhlasného Dominikána Vincence, zvolil si jej svým zpovědníkem a učinil ho správcem paláce svého. Tak se dostal Vincenc do Avignonu. Tu zželelo se mu neblahého rozkolu církevního, a šlechetné jeho srdce nemělo vřelejšího přání, než aby v Církvi zase jednota zavládla. Na ten účel snažil se Vincenc prosbami a domluvami pohnouti Benedikta XIII., aby se poděkoval z hodnosti, kterou proti právu držel. Byla totiž důvodná naděje, že odstoupí-li Benedikt XIII., také řádný papež v Římě Bonifác IX. důstojnost

svou složí, a že tím skončí se roztržka v Církvi, ježto bylo se nadíti, že potom nově zvolenému papeži všickni národové katoličtí se podrobí. Avšak Benedikt XIII. neposlechl Vincence a nedbal sebe úpěnlivějších proseb a výstrah jeho. To působilo horlivému Vincenci velikou bolesť, a proto požádal o propuštění z úřadu svého v Avignonu. Nadarmo hleděl Benedikt XIII. zpovědníka svého přiměti k tomu, aby u něho zůstal, a marně nabízel mu nejznamenitější církevní obročí i hodnosť kardinálskou. Vincenc nemoha sám zažehnati neštěstí dvojice papežů a rozkolu v Církvi, zatoužil po svém oblíbeném úřadu kazatelském, k němuž samým hlasem Božím volán byl. Za těžké nemoci zjevili se mu totiž světcové Dominik a František Serafinský oznamujíce mu, že Bůh volá ho, aby kázal národům křesťanským proti obecné zkáze mravů. Proto vyžádal si Vincenc po čtyřletém pobytu v Avignonu propuštění, a vyprosil si, aby byl jmenován apoštolským misionářem s plnou mocí, by mohl kdekoli ve světě křesťanském kázati slovo Boží a rozhřešovati kajicníky.

Apoštolský úřad svůj počal Vincenc konati ve své vlasti Španělích. Tu obrátil kázaními svými na víru křesťanskou 25.000 Židů a 8000 Mohamedánů a uvedl nesčíslné množství hříšníků na cestu pokání. Potom procestoval jižní Francii, Lombardsko, Piemont i Savojsko a zavítal do biskupství Lausanneského ve Švýcařích. Povolán byv králem Jindřichem IV. do Anglie kázal v předních městech anglických, skotských i irských a vrátil se zase do Francie, hlavního působiště svého. Ve všech těchto zemích kázal neunaveně slovo Boží plných jedenadvacet let až do smrti své.

Vincenc byl kazatelem z Boží milosti. Řečnil nejraději o přehořkém utrpení Páně a o posledních věcech člověka, zvlášť o posledním soudu. Za těchto kázaní, kdy věhlasný řečník úchvatnými slovy líčil hrůzy soudného dne a tresty zavrženců na věčnosti, dávaly se často ohromné davy posluchačů do usedavého pláče, že mu nezbývalo, leč na chvíli v kázaní ustati. Řeči jeho nebyly uměle naučené, nýbrž hrnuly se vodopádem z nadšeného srdce jeho. Kdysi byl požádán Vincenc, aby kázal na dvoře mocného knížete. I připravil se k tomu pečlivě a přednášel potom krásné myšlénky uhlazeným slohem a vybranými slovy, avšak kázaní jeho vyznělo na prázdno a nelíbilo se. Když pak byl otázán, proč znamenitá řeč jeho nepronikla, odpověděl: „Dnes kázal bratr

Vincenc, jindy káže mnou Kristus.“ A od té doby nevyhledával nikdy již strojených obratů a hladkých slov, a kázal prostě a přirozeně. Když líčením posledního soudu posluchači svými otřásl a hlubiny duší jejich dojal, mluvíval měkkým hlasem o Božím milosrdenství, vybízel k lítosti a ku pokání prose a zapřísáhaje přítomných, aby odvrátili se od zlých cest svých nikoli zítra či pozejtří, ale ještě dnes a ihned bez odkladu.

Kazatelskou činností svou dodělal se Vincenc neslýchaných úspěchů. Nejzarytější zločinci byli slovy jeho otřeseni a vyznávali nepravosti svoje; v kalu hříchů zabředlí vilníci nastupovali život ctnosti; otrlé frejířky dávaly se na pokání; lichváři, podvodníci, zloději a lupičové vraceli odcizené statky; náruživí hráči házeli do ohně kostky a vrhcáby; marnivé ženy odkládaly nádherné šaty a šperky; zavilí nepřátelé smiřovali se; slovem. tisícové a tisícové hříšníků byli kázaními podivuhodného muže toho obráceni. Jako ondy o letnicích v Jerusalémě, žasli národové a divili se tajemné moci a síle, která jevila se ve Vincenci, na němž Duch Boží spočíval. Výrazné, nadpozemsky dojemné tváři, a podivnému, tu vážnému, tu hromem dunícímu, tu lahodnému a sladkému hlasu tohoto kazatele neodolal nikdo. Vincenc řečníval povždy jen buď latinsky, buď španělským nářečím své domoviny, a přece rozuměli mu věřící ve Francii, Vlaších, Švýcařích, Anglii, Skotsku a Irsku, jakoby mluvil k nim jejich mateřským jazykem, neboť Bohem nadšený missionář zvěstoval jim pravdy křesťanské s takovým zápalem a mocí nadlidskou, že bylo jim, jako by poslouchali anděla. Kamkoli přicházel, všude vítali ho zástupové volajíce s plesáním: „Požehnaný, jenž přicházíš ve jménu Páně!“ I knížata, biskupové a šlechtici vycházeli mu vstříc v průvodu s prapory a kříži, za zpěvu lidu a hlaholení zvonů, on pak jsa takto oslavován jako posel nebeský, jel sedě na oslu, oděn prostým oděvem řeholním, maje oči pokorně sklopeny. Kamkoli zavítal, opouštěli lidé práci, ponechávali domy svoje prázdny a spěchali dychtivě na místo, kde kázal; do chrámu, na tržiště či na širé pole. I nemocní a starci vlékli se o berlách za ním aneb dávali se k němu donášeti. Kolem řečniště jeho tlačívalo se častěji až 80.000 posluchačů. An chodil z místa na místo a ze země do země, provázeli jej tisícové lidu modlíce se a pějíce zbožné písně. Také davy

kajicníků a pověstných mrskáčů chodily v průvodu s ním, až Vincenc na radu slavného kancléře Pařížské university Gersona jim to zamezil.

Vincenc míval ve svém průvodu k důstojnému konání služeb Božích několik horlivých kněží, kteří zpověď slyšeli a i jiné svátosti lidu udělovali, vedlé nich pak sbor zpěváků, kteří vozili malé varhany, aby i v lesích a kdekoli na poli služby Boží zpěvem oslavovány byly; také několik zbožných mužů z lidu, jichž úkolem bylo, o udržení pořádku pečovati a chudým výživu poskytovati. Také veřejní písaři a notáři provázeli ho, aby smír a smlouvy, mezi rozvaděnými protivníky jím způsobené, napisovali a úřední pečetí opatřovali. Kázaními svými způsobil apoštolský Vincenc, že na mnohých místech zbudovány byly chrámy, kaple, kláštery, chudobince, nemocnice a útulny pro pocestné, ba že zřizovány byly i hráze proti povodním, mosty, stezky a silnice v neschůdných krajinách horských. Kardinálové, biskupové a panovníci dožadovali se rady jeho i v záležitostech občanských. Váha jeho ve věcech státních byla tak veliká, že stavové aragonští zvolili ho do rozhodčího sboru, jenž měl učiniti platné usnesení o nárocích tří čekanců uprázdněného trůnu. Když na církevním sněmu Kostnickém jednáno o ukončení rozkolu v Církvi a z trojice papežů Řehoř XII. dobrovolně se poděkoval, Jan XXIII. sesazen byl, a jediný Benedikt XIII., ač jsa 83 let starý, úřad svůj složiti se zdráhal, tu světec Vincenc pohnul Aragonského krále Ferdinanda, že dne 9. ledna 1416 vypověděl poslušenství svoje Benediktovi, po čemž i jiní panovníci ho v tom následovali, tak že potom samozvanec tento sesazen byl, čímž poslední překážka k zažehnání neblahého rozkolu se odstranila. Když r. 1417. na sněmu Kostnickém Církvi vrácena jednota volbou papeže Martina V., zaplesal svatou radostí obzvláště světec Vincenc, ježto dosaženo bylo, po čem i on dlouho toužil a čehož úsilovně sám se domáhal. Nový papež potvrdil jej bez odkladu v úřadě apoštolského missionáře.

Slaven a veleben od lidu a ctěn jsa od mocných knížat žil Vincenc chudě a skrovně. Odpočinuv jen několik hodin na tvrdém loži, vstával záhy k modlitbě, rozjímání a čtení Písma sv., potom sloužil mši svatou a po ní míval denně dle potřeby dvakráte či třikráte každodenně kázaní. Dokončiv, přijímal lid dychtivě k němu se deroucí, aby všem

v rozmanitých potřebách radu a útěchu udílel, posléze pak obracel se k nemocným, kteří k němu přinášeni bývali, žehnal je křížem a konal nad nimi tuto modlitbu: „Na nemocné budou ruce vzkládati a tito dobře se míti budou (Mar. 16, 18.). Ježíš, syn Mariin, Spasitel světa a Pán, jenž tě přivedl ku víře katolické, zachovejž tě v ní a učiniž blahoslaveným, a račiž tebe od této nemoci vysvoboditi.“ Potom teprv požil skrovného postního obědu o jediné krmi, a ostatek dne trávil ve zpovědnici aneb věnoval se mládeži, aby ji vyučoval a ctnostem svatým navykal. Každodenně bičoval se, a přece, ač byl tělesně sláb, osvědčoval i v stáří na kazatelně sílu a oheň bujarého jinocha.

Vincenc byl pravým apoštolem a divem své doby. Jen Bůh vševědoucí ví a zná všecko, co tento světec dobrého na světě způsobil. Požehnaná činnosť jeho byla podporována zvláště také milodary divů, jež on s milostí Boží konal, an modlitbou uzdravoval nemocné, křísil mrtvé a vyprosťoval posedlé z osidel ducha zlého.

Brzo po volbě papeže Martina V. za papeže odebral se Vincenc r. 1417. do Bretoňska v jižní Francii, aby tu jakožto nově potvrzený apoštolský missionář slovo Boží hlásal. Byv uvítán s plesáním konal za pomoci pěti řeholních bratří Dominikánů po dvě léta v Bretoňsku apoštolský úřad svůj s velikým požehnáním. Ohromným namáháním ochuravěl posléze, nepopřál si však klidu a chodil na kazatelnu o berlách, a když ještě více seslábl, dával se na kazatelnu donášeti a kázal s mladickou nadšeností. Průvodcové jeho nutkali ho, aby se vrátil do Španěl, světec nechtěl však odejíti, jsa odhodlán, zemříti ve Francii, kde Bůh jeho práci největšími výsledky požehnal. Předvídaje smrť přijal nábožně sv. svátosti, dal si předříkati Umučení Páné a sedmero kajicích žalmů, a když posléze řeholní bratří jeho pěli litanii o Všech Svatých, pozdvihl oči i ruce k nebesům a odevzdal duši svou v ruce Božského Spasitele svého, dne 5. dubna 1419 ve Vannesu v Bretoňsku. Tělo jeho, pohřbené ve hlavním chrámu tohoto města, oslavil Bůh divy, a podnes uctívají je tam zbožní katolíci. Papež Kalixt III. prohlásil apoštolského kazatele tohoto hned r. 1455 za svatého.

Krásná socha sv. Vincence Ferrezia stojí (vedle sochy sv. Prokopa) na motsě Karlově v Praze. Světec vypodobněn tu se žehnající pravicí jakožto divotvorce, an křísí mrtvého.

Před ním koří se kajicník, a na levici u něho tulí se člověk modlitbou jeho ducha zlého zbavený. Na podstavci vytesán jest obraz vzkříšení těl na konci světa, a spatřují se poprsí Žida a mohamedánského Saracena. Nápis v podstavci dí, že pomník tento, nákladem hraběte Roméda Jana Thuna r. 1712. zhotoven byl od Ferdinanda Brokofa na počest sv. Vincenciu a sv. Prokopu. Pod sochou sv. Vincence čte se nápis: „Vzkřísil 40 lidí, obrátil 100.000 hříšníků, přivedl 8.000 Saracenů na víru katolickou a 2.500 Židů ku Kristu.“

Hlavní ctností sv. Vincence Ferreria byla pokora. Velikými dary ducha a neunavenou horlivostí svou dosáhl slavného jména; kázalť na dvoře královském, byl zpovědníkem papežovým, a mohl i důstojnosti kardinálské dosáhnouti, zůstal však povždy chudým a skromným. Za doby jeho potřebovala Církev ve hlavě i v údech svých nápravy. Vincenc napravil pokorou a sebezapíravostí nejprv sám sebe a dosáhnuv vysokého stupně svatosti, jal se kázaními svými napravovati křesťanské národy, oživovati v nich hynoucí víru a nabádati jich ku pokání a polepšení života. Takoví pokorní, horlivostí pro blaho Církve i spásu duší lidských planoucí mužové stali se skutečnými reformátory Církve katolické, o nichž dějiny církevní s úctou vypravují. Jaký to rozdíl mezi pokorným světcem Vincencem a oněmi lži-reformatory, kteří zaslepeni pýchou, chtěli napravovati Církev pobuřováním lidu a rozežíháním vášní jeho! Vincenc stavěl, lžireformátoři však neuměli leč bourati, křesťanské národy proti církevním představeným popuzovati, pochodně svárů do nich vrhati, o víru je olupovati, a zhoubné války rozněcovati, jimiž kvetoucí země na mizinu přišly. Za zlých a zmatených časů prospívali odjakživa národům křesťanským jen mužové pokorní, kdežto lidé pyšní vrhali je do záhuby. Kdo jiné napraviti chce, musí začíti s nápravou na sobě, a ježto základem bohumilého života jest křesťanská pokora, třeba, aby takový reformátor vycvičil a utvrdil se především v pokoře a sebezapíravosti. „Kdež bude pýcha, tu bude i pohanění, ale kde jest pokora, tu jest i moudrosť.“ (Přísl. 11, 2.) „Čím jsi větší, tím více ponižuj se ve všech věcech, a nalezneš milosť před Bohem.“ (Sir. 3, 20.)

Dne 5. dubna koná se také památka sv. Theodory, vdovy a řeholnice, sv. Alberta, biskupa Monte-Korvinského, sv. Pompeja, muč., sv. Zenona muč. a j.

Dne 6. dubna.

1. Sv. Celestin I., papež.

Ze ctihodných náměstků sv. Petra apoštola na stolci papežském získal si o Církev katolickou veliké zásluhy světec Celestin. Byl rodem Říman a dosedl na prestol papežský r. 422., po smrti papeže Bonifáce I. Jakožto viditelná hlava Církve Kristovy bděl nad její jednotou, hájil pravé víry proti bludařům, rozhodoval moudře ve sporech vzniklých mezi biskupy jednotlivých zemí, bránil statečně práv Stolice apoštolské a přihlížel, aby církevní kázeň všude zevrubně zachovávána byla. Za doby jeho byl křesťanský svět na Východě i Západě pobuřován náboženskými bludy; na Západě kacířským učením Pelagiovým, na Východě bludařstvím Nestoriovým. Zvláště v jižní Francii a v Anglii šířilo se kacířství Pelagiovo, jež popíralo dědičný hřích a potřebu nadpřirozené milosti Boží. Proti tomu vzali pravověrní katolíci angličtí svoje útočiště do Gallie, odkud přišli k nim svatí biskupové Germanus a Lupus, aby je upevnili ve víře katolické a bojovali v zemi jejich proti bludníkům. Papež Celestin schválil poslání obou těchto mužů do Anglie a vyslal ku Skotům do Irska sv. Palladia, jakožto prvního biskupa jejich. Nejvýtečnějším obhájcem pravověrné nauky církevní o milosti Boží proti Pelagianům byl tehdáž sv. Augustin, biskup Hipponský. Když po smrti jeho (r. 430.) někteří mniši a kněží v jižní Gallii, nasáklí bludy Pelagiovými, proti učení věhlasného světce toho brojili a je zavrhovali, zaslal Celestin biskupům do Gallie list, v němž kladl jim na srdce, aby nauky sv. Augustina jakožto nejlepšího učitele církevního se drželi a netrpěli, by nevědomí lidé spory a hádky vyvolávali.

Když na Východě bludař Nestorius proti katolické pravdě hlásal, že v Kristu Pánu jsou prý dvě osoby, Božská a lidská, a Maria Panna že nemá zvána býti Matkou Boží, leč toliko Rodičkou Kristovou, svolal papež Celestin r. 430. v Římě církevní sněm, na němž učení Nestoriovo prozkoumáno a zavrženo jest. Potom nařídil Celestin biskupu v Alexandrii sv. Cyrillovi, aby proti Nestoriovi rozhodně vystoupil a jej z Církve vyloučil, neodvolá-li bludů svých. Následkem zatvrzelosti Nestoriovy slaven potom r. 431 obecný církevní sněm v Efesu, na nějž Celestin dva svoje zástupce poslal, by jednání

jeho řídili. Tu byl Nestorius odsouzen, a slavně prohlášeno katolické učení, že v Kristu Ježíši jest dvojí přirozenosť, Božská a lidská, v jedné osobě Božské spojena, a Maria Panna že právem sluje Bohorodičkou. Celestin potvrdil úchvaly sněmu toho, a nařídil je rozhlásiti.

Tak bděl papež Celestin nad celou Církví jsa horlivým strážcem pravé víry a věrným pastýřem všech věřících až do smrti svojí r. 432.

Každému z nás není ovšem dáno, pro blaho Církve a spásu lidí činiti tolik, kolik vykonal sv Celestin. Avšak Bůh hledí více na dobrý úmysl, nežli na skutky naše. Do pokladnice chrámu Jerusalémského kladli bohatí Židé štědré dary, když pak chudičká vdova tam vložila dva penízky, pravil o ní Spasitel, že vykonala více, nežli boháči oni (Luk. 21, 1—3.). Nermuťmež se tedy, není-li nám možno, podnikati pro Boha a pro časné i věčné blaho svých bližních věci veliké. Stačíť nám, když konáme s milostí Boží tolik dobrého, s co jsme a co dovedeme. Nemůžemeť býti všickni mučedníky a šířiteli víry mezi pohany, avšak i nejprostší křesťan může získati si veliké zásluhy pro život věčný pokorou, trpělivostí a nábožností, má-li jen úmysl, že z lásky k Bohu a bližnímu vykoná tolik, kolik dovede, a modlí-li se, aby Bůh skrze jiné lidi vykonal, co on sám pro nedostatečnosť svou učiniti nemohl.

---

2. Blahosl. Juliana Kornelionská, panna.

Opodál města Lutichu v Belgii leží vesnice Retines. Tu narodila se r. 1193. blahoslavenka Juliana, kterouž vyvolil Bůh za prostřednici, aby ku zvelebení nejsvětější Svátosti oltářní zavedena byla v Církvi katolické slavnosť Božího Těla.

Juliana ztratila již v pátém roce věku svého oba rodiče a dostala se potom se starší rodnou sestrou svou do panenského kláštera řádu sv. Augustina na hoře sv. Kornelia u Lutichu. Tu přilnula záhy ku tichému, rozjímavému životu, cvičila se v ručních pracích, modlila se ráda a čítala Písmo sv. i spisy sv. Otců. Dospěvši, složila řeholní sliby a dosáhla vysokého stupně dokonalosti křesťanské, tak že duchovní sestry velice si jí vážily a jí se obdivovaly. Juliana byla jim vzorem poslušnosti, nábožnosti, pokory a kajicnosti. Kdykoli slýchala o rozličných nepravostech, jimiž lidé Boha urážejí,

oplakávala je hořce, jakoby sama se jich byla dopustila, a prosila o odpuštění.

Čtení a rozjímání spisů sv. Otců, zvláště pak krásného výkladu Písně Šalomounovy od sv. Bernarda, roznítilo v řeholnici Julianě oheň svaté lásky ku Kristu Pánu. Převelikou úctu jevila zejména ku tajemství nejsvětější Svátosti oltářní. Kdykoli zbožně rozjímala o Pánu Ježíši přítomném v této převelebné Svátosti, byla naplněna nevýslovnou útěchou a sladkou rozkoší duchovní. Za tuto něžnou lásku a úctu ku tajemství nejsvětější Svátosti byla nábožná řeholnice ta od Boha zvláštním způsobem odměněna a vyznamenána.

Juliana měla několikráte podivné vidění, jemuž nerozuměla. Pohřížena jsouc ve zbožné rozjímání, spatřila měsíc v úplňku po jedné straně částečně zatemnělý, jakoby na tomto místě byla trhlina. Vidění toto opakovalo se po několikráte a působilo jí starosť a nepokoj. Proto modlila se a prosila Boha, aby jí oznámeno bylo, co vidění ono znamená, avšak dlouho nedostalo se jí vysvětlení. Potom osmělila se požádati několik zpovědníků o výklad, ale žádný z kněží těch nedovedl jí odpověděti. Po dlouhých a vytrvalých modlitbách bylo jí posléze Bohem zjeveno, že ve vidění tom znamená měsíc Církev katolickou, a temné místo na něm že značí nedostatek zvláštního svátku na počesť nejsvětější Svátosti, kterýmžto nedostatkem spanilý lesk Církve svaté úhonu trpí. Spolu bylo jí vnuknuto, aby u církevních představených naléhala na zavedení zvláštní slavnosti na počesť nejsvětější Svátosti, by Kristu Pánu bylo dáno slavné zadostiučinění za mnohá zneuctění, jichž se mu dostává od lidí v této Svátosti. Pokorná Juliana zdráhala se zprvu o tato zjevení a vnuknutí s někým se sděliti, až teprv, když roku 1230. stala se převořiší kláštera svého, oznámila tajemství svoje nejprv kanovníku při chrámu sv. Martina v Lutichu Janu de Lausenna a potom arcijáhnu Jakubovi Troyesskému a provinciálu Dominikánů Hugonovi. Mužové ti oznámili to biskupu Lutišskému Robertovi, ten pak vyšetřiv všecko, co Julianě zjeveno bylo, vydal po dlouhém přemítání a zdráhání se r. 1246. pastýřský list, jímž nařídil, aby příštího roku po celé diecési jeho slaven byl co nejskvěleji svátek Božího Těla. Avšak biskup Robert zemřel ještě téhož roku a rozkaz jeho nebyl vykonán. Zatím stal se řečený Dominikán Hugo kardinálem a papežským vyslancem v Němcích, a když opět

zavítal do Lutichu, zavedl svátek Božího Těla nejprv v biskupství Lutišském a potom i v jiných diecésích zemí německých.

Původkyně vznešeného svátku Božího Těla, řeholnice Juliana, snášela později z dopuštění Božího veliké útrapy a protivenství. Naléhajíc přísně na šetření řeholní kázně v klášteře svém, vzbudila u sester odpor a nevoli, tak že byla donucena, s několika věrnými spolusestrami opustiti klášter ten a hledati přístřeší a pohostinství v jiných domech řeholních. Nějaký čas pobyla v Namuru, potom v Salsinevu a posléze v panenském klášteře Fosském, kde v Pánu zemřela dne 5. dubna 1258. Dle přání svého byla pohřbena v klášteře Villierském v Brabantsku. Památka její koná se nyní u nás dne 6. dubna.

Bývalý arcijáhen Lutišský Jakub z Troyesu, jeden z těch kněží, jimž Juliana v Lutichu svoje vidění svěřila, stal se řízením Božím později biskupem Verdunským, patriarchou Jerusalémským, a posléze r. 1261. papežem, přijav jméno Urban IV. Jakožto biskup Verdunský zavedl v diecési svojí svátek Božího Těla, když ale na papežský trůn dosedl, byl nějaký čas na vahách, má-li slavnosť tu nařídíti pro celou Církev katolickou, až byl k tomu pohnut zázračnou událostí, kteráž stala se roku 1264 v městečku Bolseně nedaleko města Orvieta v Italii, kde on tehdáž přebýval. Tu jistý kněz slouže mši sv., vylil z nepozornosti částečku krve Páně z kalicha na bílou lněnou roušku (korporál), a když chtěje nehodu svou ukrýti, složil chvatně roušku tu, zpozoroval s hrůzou, že vylitá kapka krve Páně pronikla složený korporál a způsobila všude krvavé známky v podobě sv. hostie. Uslyšev o tom Urban IV. nařídil dne 11. srpna 1264, aby na počesť nejsv. Svátosti oltářní po vší Církvi katolické každoročně ve čtvrtek po svátku nejsv. Trojice byla konána slavnosť Božího Těla. Avšak papež Urban IV. zemřel ještě téhož roku 1264. a rozkaz jeho nebyl proveden, až posléze papež Klement V. na církevním obecním sněmu ve Vienně r. 1311. rozkaz ten potvrdil a slavení svátku Božího Těle v celé Církvi zavedl. Překrásné církevní hodinky tohoto svátku složil na rozkaz papeže Urbana IV. sv. Tomáš Akvinský. Svátek Božího Těla došel převeliké obliby ve všech katolických národech. Průvody s nejsvětější Svátostí, konanými o tomto svátku s největší nádherou a slávou, za rozněcené a nadšené zbožnosti zástupů věřícího lidu, slavila Církev vítězství nad bludníky, kteří tehdáž v severní Italii a jižní Francii odvážili se upírati přítomnosti Krista Pána

ve Svátosti oltářní; věrní katolíci byli tím ve své víře posilováni, nerozhodní a na polo svedení zříkali se vlažnosti své, a zarytí bludaři neodvažovali se více na světlo denní. Přeslavně býval konán svátek Božího Těla v městě Tridentě za doby trvání slovutného tamního obecného sněmu církevního. Jednoho roku súčastnilo se průvodu, v němž velebná Svátosť po ulicích města toho nesena byla, kromě papežských legátů, kardinálů a vyslanců panovníků, dvě stě biskupů, kteří všichni kráčeli v biskupském bohoslužebném oděvu s pastýřskými berlami svými. Až podnes slaví se svátek Božího Těla ve všech zemích, kde Církev katolická svobody požívá, s plesáním a největší slávou. Katoličtí panovníci súčastňují se se skvělými komonstvy průvodu kráčejíce s rozžatými svícemi za knězem Tělo Páně nesoucím a vzdávajíce takto poctu Božskému Spasiteli ve způsobě svátostného chleba přítomnému. Tak jest tento vznešený svátek slavným projevem víry naší, že Ježíš Kristus v nejsvětější Svátosti oltářní jest skutečně, pravdivě a podstatně přítomen, a osvědčením našich díků, že ustavičně v této Svátosti za nás se obětuje a mezi námi přebývá. Jako archa Hospodinova byla v Zákoně starém středem veškerého života národa vyvoleného, tak jest nejsvětější Svátosť ohniskem náboženského života věrných katolíků. Kolem archy úmluvy budovalo se království Boží před Kristem Pánem, a kde ona stála, tam padaly a rozbíjely se modly, a tak jest velebná Svátosť oltářní středem, kolem něhož vzrůstá a rozšiřuje se království Kristovo, svatá katolická Církev, a kde tato převelebná Svátosť v uctivosti jest, tam kácí se v srdcích lidských modly hříchů. V Zákoně starém přebýval Hospodin uprostřed lidu svého v podobenství oblaku nad archou úmluvy. Oč jsme šťastnější my katolíci, ježto náš Vykupitel a Pán skutečně bydlí mezi námi ve Svátosti oltářní a dává se nám v ní za pokrm a nápoj k životu věčnému! Můžeme ho v našich svatyních každodenně navštěvovati, jemu potřeby svoje přednášeti, s ním se těšiti, jemu se klaněti, slovům jeho naslouchati a jej do srdcí svých přijímati. A největší poctu vzdáváme mu o svátku Božího Těla. Kdykoli pak o této slavnosti svatou radostí plesáme a víru v nejsvětější Svátosť veřejně před celým světem vyznáváme, vzpomínejme si vděčně i na blahoslavenou pannu Julianu, kterou vyvolil Bůh, aby jejím prostřednictvím tento náš nejkrásnější svátek v Církvi svaté zaveden byl!

Dne 6. dubna koná se také památka sv. Viléma, opata, sv. Sixta I., papeže a mučedníka, sv. Marcelina, mučedníka, sv. Celsa, biskupa, sv. Prudence, biskupa, a j.

X. ú. J. Patočky v Praze. Nákl. Děd. sv. Jana Nep.

Blahosl. Heřman Josef.

Oltářní obraz od Jana Heřmana.

Dne 7. dubna.

Blahosl. Heřman Josef.

Ve sboru vyvolenců Božích, kteří mimořádnými milostinami obdařeni jsouce, již zde na zemi s Církví vítěznou, a zejména s Rodičkou Páně Marií důvěrné styky měli, a více nebešťanům na svět přišlým, nežli smrtelníkům se podobali, jest blahoslavený Heřman Josef jeden z nejproslulejších.

Heřman narodil se neznámého roku za panování císaře Bedřicha Rudovousa v Kolíně nad Rýnem z chudých rodičů, kteří jej bohabojně vychovávali. Maje chudobu údělem snášel často hlad a zvykl již v nejútlejším mládí skromnosti, pokoře a tichosti. V sedmém roce věku svého začal choditi do školy, kde učením, mravností a nábožností výborně prospíval. Po škole spěchával do chrámu Páně, kde klekával a sedával celé hodiny před sochou Rodičky Boží, držící na klíně Ježíška. Tu přilnulo dětinné srdce jeho horoucí láskou k Marii Panně. Nábožný pacholík modlil se, rozjímal a rozmlouval s Rodičkou Boží a Ježíškem, jakoby živí před ním stáli; jim vyprávěl, co měl na srdci, a dětská mysl jeho podávala jim, co dostal od matky, kus chleba, jablko neb jiné dárky. Marii Pannu nazýval svou matkou a růží, a dostal od ní již za dětství mnoho milostí. Věkem mladičký a duchem vyspělý Heřman pohrdl světem a žil jen Bohu a Marii Panně; miloval chudobu, poněvadž Kristus Pán v největší chudobě na zemi žil, a radoval se, když mohl nějakou pohanu a potupu snášeti, ježto i Spasitel trpěl ponížení, pronásledování a potupnou smrť na kříži. Celý svět zdál se mu býti mořem pokušení a zkázy, a proto vstoupil již ve dvanáctém roce věku svého do slavného kláštera premonstrátského ve Steinfeldu v arcidiecési Kolínské.

Řád premonstrátský považuje horlivé uctívání Marie Panny dle příkladu a rozkazu zakladatele svého sv. Norberta za přední úkol svůj. Sv. Norbert poručil řád svůj pod ochranu Matky Boží, aby ho pojistil před nákazou a zlobou světa, a získal mu přímluvkyni, jíž Bůh ničeho neodpírá. Největším a nejoddanějším ctitelem a miláčkem Rodičky Boží v tomto řádě byl pak Heřman.

Láska k Matce Boží, která ho blažila již za nejútlejšího mládí, vzplanula v řeholi posvátným plamenem v srdci jeho

a způsobila, že po celý život až do smrti byl v nadpřirozeném, důvěrném styku s Marií Pannou i Božským rozencem jejím.

Přijav bílé roucho řeholní byl Heřman poslán ku vzdělání svému do jednoho kláštera ve Frisku, kde pilně se učil a vzorem nábožnosti, čistoty, tichosti, poslušnosti a pokory byl, tak že řeholníci viděli v něm více anděla než člověka. Nejraději poslouchal přednášky, v nichž často jména Ježíš a Maria se pronášela, kdežto s nevolí nesl, když mu ukládáno bylo čísti spisy pohanských řečníků, mudrců a básníků a jim se učiti; zdálo se mu, že z nich vane mrazivý vzduch a omamující puch plesniviny. Čítaje Písmo sv. a spisy sv. Otců církevních ponořoval ducha svého do hlubin tajemství víry a pociťoval sladkou rozkoš, avšak vědomosti pouze světské byly mu lhostejny a odporny. Nechtěl znáti nic, než Krista ukřižovaného.

Dokončiv studie vrátil se Heřman do kláštera Steinfeldského, složil slavné řeholní sliby a byl vysvěcen na kněžství. Tu bylo mu uloženo, aby posluhoval bratřím při stole. Tuto prostou službu konal pokorně a ochotně, sám se spokojuje obyčejně jen chlebem a vodou. Avšak něco ho při tomto zaměstnání přece rmoutilo, totiž že nemohl na modlitbách a zbožných rozjímáních trvati tak dlouho, jako dříve činíval. V zármutku tom potěšila a upokojila ho Maria Panna. Zjevilať se mu, napomenula ho ku trpělivému konání uložených povinností a řekla, že když s láskou bratřím posluhuje, tím i Kristu Pánu slouží a oběť Bohu nejmilejší koná.

Po čase byl Heřmanovi svěřen úřad klášterního sakristana, aby měl péči o chrám, posvátné nádoby a roucha bohoslužebná. Tím vyhověno přání srdce jeho; mohl se více věnovati modlitbě a zbožnému rozjímání. Vykonav povinnosti svoje, klekal před oltářem, a tu míjely mu hodiny jako rychlé myšlénky a city ve svatém rozjímání, tak že někdy zapomínal spánku a trávil ve svatyni celou noc. Tak býval lahodou a sladkostí duchovní unášen, že potřeb tělesných ani necítil. Řeholní bratři žasli vidouce ho po celé noci bdíti na modlitbách a nepozorujíce na něm únavy. Nejednou domlouvali mu představení, aby ustál od přílišného sebezapírání a dopřál si odpočinku, avšak on nemohl vzdorovati síle rozkoše a sladkosti, jíž puzen byl ku zbožným úkonům svým.

Napomenutí sv. Norberta, aby duchovní synové jeho celý život v kajicnosti trávili, bylo Heřmanovi posvátným heslem.

Mrtvil tělo svoje, aby vybavoval ducha ze jha tělesnosti. Lůžkem měl drsné prkno, poduškou kámen. A čím více zbavoval se tuhou kajicností vazeb smyslnosti, tím větších milostí docházel od Boha prostřednictvím Marie Panny. Jsa vroucím ctitelem jejím padl na zem, kdykoli za soukromé pobožnosti jméno její vyslovil. Pro velikou lásku a úctu jeho k Matce Boží i pro andělskou čistotu, kterouž se stkvěl, nazvali ho bratří Josefem. Heřman rmoutil se zprvu z toho, ježto pokora a skromnosť jeho vzpíraly se tomu, aby měl jméno svatého pěstouna Páně a snoubence přečisté Matky Boží. Tu byl u vidění upokojen. Zjevilať se mu ve chrámu Maria Panna s andělem, jenž oznámil mu, že nejsvětější Panna zasnubuje se mu, jako zasnoubena byla sv. Josefu, aby tedy rád přijal jméno vyvoleného pěstouna Páně.

Časem ochábl Heřman v horlivém sloužení matce Boží, an byl nucen dnem i nocí bedlivě opatrovati kláštera i chrámu, ježto tou dobou vyskytovaly se loupežné roty, které přepadávaly a drancovaly svatyně a domy řeholní. Avšak Maria Panna zjevivši se mu, pokárala ho za ochablosť jeho ve zbožnosti, napomenula jej, aby nezanedbával obvyklých modliteb a rozjímání svých, a upokojila ho, že ona sama bude péčí svou opatrovati kláštera.

Častými zjeveními, jež dostával od Marie Panny, povznesl se Heřman nad všední život tou měrou, že zdálo se, jakoby nežil ani na zemi. Velikým namáháním, bděním a posty seslábl blahoslavenec a ochuravěl vážně. Z toho soužil se velice a činil si výčitky, že chorobu svou sám zavinil a že je neužitečným údem klášterní družiny. Nesl sice trpělivě kříž svůj, litoval však toho, že nemůže bratřím sloužiti, jak si přál. I tentokráte potěšila ho Maria Panna a vyprosila mu zase zdraví. Heřman vůbec, jak dí životopisec jeho, byl jako mezi dvěma žernovy rozemílán jednak slastmi, jednak utrpeními, aby stal se pšeničným a bělostným chlebem bez kvasu a plev, jenž by hodným byl pro stůl Hospodáře všemohoucího.

Jsa vzorem čistoty miloval Heřman kromě nejčistčí Panny a Matky Boží Marie i ty, kdož po dokonaném vezdejším boji v záři nevinnosti vznesli se k výšinám nebeským. Zejména stal se horlivým ctitelem sv. Voršily a panenských družek jejích a slavných mučednic Kristových, jejichž přímluvou od Boha mnohých milostí došel. Na počesť jejich

složil velekrásný chvalozpěv, k němuž dostal vnuknutí od jedné z mučednic těch, která se mu zjevila. Ač nebyl hudby znalý, složil i nápěv ku chvalozpěvu tomu dle zpěvu těchto svatých panen, jejž u vytržení zaslechl. Tou dobou byly opět některé ostatky těchto panen nalezeny. Dlouhými prosbami pohnul Heřman představenou kláštera sv. Voršily v Kolíně, že mu darovala nalezenou hlavu jedné z mučednic těch, totiž hlavu sv. Gertrudy.

Heřman žil ve světle nadpřirozeném; duch jeho pohyboval se v krajích nadzemských a nalézal nejsladších radostí v Bohu, i když slabé tělo churavělo a bolesti snášelo. Rozjímaje jednou pod širým nebem za tiché hvězdnaté noci, spatřil u vytržení vesmír a veškeré tvorstvo Boží v celé kráse a velebě jeho. Ze zjevení, jichž účastným se stal, bylo obzvláště podivuhodným zjevení, jímž oznámena mu byla mučednická smrť sv. Engelberta, arcibiskupa Kolínského.

Vzácných milostí docházel Heřman při mši sv. Téměř každodenně, slouže nejdražší oběť Nového Zákona, přicházel do vytržení mysli a setrval v něm nezřídka celé hodiny.

Dojemná byla jeho pokora. O sobě mluvíval jako o nejmenším a nejnehodnějším, nosíval chatrné a záplatované roucho řeholní říkaje, že není lepšího hoden, a byl představeným svojim dokonale poddán. Velikou radosť míval, kdykoliv mohl někomu něčím posloužiti. Naučiv se hodinářství sestavoval lidem nové hodiny a spravoval jim ochotně stroje porouchané. V životě jeho vládlo tajemné kouzlo, jež dojímalo každého, kdož ho znal. Se vzdělanci mluvil moudře a rozvážně, s dětmi prostě, a všechněm chtěl býti všecko. Přemáhaje i nejmenší stín hříchů zůstal panicem do smrti.

V pokročilém věku jal se Heřman skládati výklad ku starozákonní knize Písma sv., Písni Šalomounově. Byl k tomu povzbuzen od samé Marie Panny, která se mu zjevila a práci tu mu uložila. Když bratří zaslechli, že Heřman toto veleobtížné dílo podniká, přičítali to na vrub přemrštěnosti, avšak prostičký, dle domněnky jejich málo učený Heřman rozepsal se ve výkladu tom o tajemstvích Božích lépe, nežli nejslavnější učenci a spisovatelé. Za práce té byl opojen Heřman sladkou rozkoší a zapomínal často u vytržení i na oběd a jiné potřeby tělesné. Čím více blížila se mu smrť, tím výše vzlétal duch jeho a nabýval čím dále jasnějšího rozhledu ve věcech nadzemských. Krátce před smrtí předpověděl, kde

pohřben bude, a prorokoval klášteru Steinfeldskému budoucí osudy jeho. Poslední léta života svého připravoval se ustavičně na smrť. Za doby čtyřicetidenního postu, ač jsa sláb, požíval jen chleba a ovoce. Třetí neděli v postě přišel do Steinfeldu posel z kláštera panen řádu cistercienského v Hovenu, aby tam byl poslán Heřman ku konání posvátných obřadů v postě a o příštích svátcích velikonočních. Bratří vzpírali se tomu, aby slabý a churavý Heřman z domu odcházel, on však překonal odpor jejich a poznávaje v tom vůli Boží, vyhověl pozvání a vydal se na cestu do Hovenu. Zavítav tam šel na křížovou chodbu v klášteře, a ukázav holí, o niž se opíral, na jedno místo, řekl vítajícím jej řeholnicím, že ho tam brzo již pochovají. Na květnou neděli konal ještě služby Boží, v úterý pak potom byl donucen ulehnouti, přicházel často do vytržení mysli a usnul v Pánu ve čtvrtek po Božím Hodu velikonočním. Stalo se to pravdě podobno dne 7. dubna 1233. Tělo jeho pohřbeno nejprv v klášteře Hovenském na místě jím naznačeném, až na prosbu bratří rozhodl po sedmi nedělích arcibiskup Kolínský, aby přeneseno bylo do Steinfeldu. Přenesení to dálo se s velikou slávou za účastenství ohromného zástupu věřících, nesoucích planoucí svíce a kříže. Bůh oslavil blahoslavence Heřmana mnohými divy na hrobě jeho, k němuž jali se záhy putovati lidé z blízka i z daleka, a úcta k němu rozšířila se brzo Porýním i jinými kraji. Ostatky jeho byly částečně darovány mnohým chrámům, a hlavní díl jejich chová se posud ve chrámě Steinfeldském v uctivosti. Obzvláště řád premonstrátský ctí tohoto blahoslavence, klada jej právem mezi přední a nejslavnější muže svoje.

Blahoslavenec tento bývá zobrazen, an rozjícen klečí před Marií Pannou s Ježíškem, kteráž jemu prsten podává a jej takto sobě zasnubuje. Tak vypodobněn jest na sousoší od Ondřeje Quitainera u opatského chrámu na Strahově, na obraze od P. Molitora v kapitulní síni téhož kláštera, a na oltářním obraze od malíře Jana Heřmana v novém farním chrámě na Andělkách u Prahy*).

---

*) Blahoslavený Heřman Josef, řeholní kanovník praemonstrátský. Sepsal P. Isidor Theodor Zahradník, řeh. kanovník praemonstrátský král. kanonie na Strahově v Praze V Brně 1891. Tiskem pap. knihtiskárny Benediktinů Rajhradských.

Staroslavná kanonie Steinfeldská, kolébka českých premonstrátských klášterů na Strahově a v Želivě, v níž blahoslavenec Heřman Bohu a Matce Boží někdy sloužil, byla již dávno posvátnému účelu svému násilně odcizena a znesvěcena. V bývalém klášteře tom jest nyní káznice pro mladistvé zločince. Za dob živé víry a nábožnosti, kdy Matka Boží horlivě ctěna byla, nebylo třeba zřizovati polepšovny pro spustlou mládež. Tehdáž odrůstala mládež pod ochranou Marie Panny v bázni Boží a v čistých mravech; tehdáž útlí pacholíci spěchali po škole do chrámu, jakož činíval blahoslavený Heřman, a tam kochali se nábožnými modlitbami před obrazem Matky Boží; a když dorostli, zůstali pod její záštitou ctnostnými a věrnými syny Církve katolické. Jak žalostně zvrhlo se to všecko za časů našich! Co prospějí školy sebe nákladněji vystavěné, co všecky učebné prostředky, co sebe důmyslněji sestavené vychovávací soustavy, a k čemu jsou všeliké vědomosti, jež do mládeže se vkládají, neusiluje-li se zároveň, aby ta mládež především a hlavně utvrzována byla ve víře svaté a vedena byla ku mravnosti z víry se prýštící a ku pravé nábožnosti! Bez hluboké víry, a něžné, dětinné nábožnosti, není čistoty mravů, a není vůbec pravé ctnosti v mládeži, a všeliké vychovávání jest vrátkým a pochybeným. Bez živé víry a nábožnosti vyrůstají v mládeži jen lidé zvrhlí, pro něž nutno stavěti polepšovny a káznice. Má-li nastati žádoucí v té věci obrat, třeba, aby mládež vyučována a vychovávána byla opět na základě svaté víry, jakož dálo se za doby, kdy žil blahoslavený Heřman.

Dne 7. dubna koná se také památka sv. Hegesipa, církevního dějepisce, sv. Theodosie, panny a mučednice, sv. Kristiana (Krišťana), vyznavače, blahoslavené Voršiliny, panny, sv. Afráta, poustevníka, a j.

Dne 8. dubna.

I. Sv. Albert, patriarcha Jerusalemský.

Nevýslovné útrapy bylo snášeti křesťanům na východě, když sveřepí Mohamedáni zaplavili Svatou zemi a uchvátili všecka místa posvěcená pozemským životem Spasitele Ježíše Krista. Za dlouhých válek o Palestinu byli nuceni patriarchové Jerusalemští přebývati daleko od svého sídla na různých bezpečných místech a zejména byla to přímořská pevnost Akka či Ptolomais v Syrii, v níž pod ochranou ry-

tířských řádů Johannitů a Templářů dlouho outočiště měli a odkud křesťanské osady spravovali. Z těchto v Akce sídlících patriarchů Jerusalemských proslavil se zvlášť světec Albert. Kolébka jeho stála na hradě Gualteri v biskupství Parmském v hoření Italii. Albert narodil se r. 1150, byl od urozených rodičů svých v bázni Boží vychován, a vstoupil již za útlého věku do kláštera řeholních kanovníků Augustianů v Mortaře. Vzácnými dary ducha, příkladnou zbožností a dobrotou získal si záhy důvěru řeholních bratří, tak že nedlouho po složení slibů byl jimi zvolen za převora kanonie. Po několika letech byl povolán za biskupa v městě Vercelli. Pokorný Albert ulekl se důstojnosti, která se mu nabízela a zdráhal se ji přijati, až teprv na rozkaz papeže Lucia III. rozloučil se s klášterem svým a nastoupil stolec biskupů Vercellských. Po dvacet let pásl jakožto vrchní pastýř stádce svoje s velikým prospěchem jeho. Sám jsa k sobě přísný a šetře tuhé kázně, jevil ku poddaným svým dobrotu a mírnosť, a vynakládal biskupských příjmů svých na prospěch lidí chudých i ubohých a na stavbu a zvelebování chrámů Páně. Byl neunavený v hlásání slova Božího a v hájení práv své diecése. První jeho každodenní prací byla dlouhá modlitba, kteréž nikdy nezkracoval, nechť si sebe důležitější záležitosť vyříditi měl. Říkávalť, že všeliká práce za dne tím lépe se mu daří, čím horlivěji a zbožněji Boha za přispění poprosil. Jsa práv dokonale znalý a jakožto muž spravedlivý a moudrý všude na slovo braný, býval často žádán o radu ve věcech sporných. Tak vznesla na něho města Parma a Piacenza po dlouholetém vzájemném nepřátelství úřad smírčího soudce, aby je srovnal, ba i ve sporu mezi papežem Klementem III. a císařem Bedřichem Rudovousem byl zvolen za rozhodčího.

Pověsť o moudrém a horlivém Albertovi donesla se až do Syrie. Tamní křesťané snášejíce od Saracenů krutá pronásledování a trpíce ustavičnými válkami, potřebovali ovšem statečného a horlivého duchovního pastýře a vůdce, a obrátili zřetel svůj ku věhlasnému biskupu Vercellskému. Papež Innocenc III. potvrdil radostně r. 1204 volbu, jíž Albert jmenován byl nástupcem zemřelého patriarchy Jerusalemského Monaka, avšak zvolený lekl se přetěžkého úřadu, k němuž volán byl, a prosil, aby mohl na svém místě s Boží pomocí až do smrti setrvati. Tu poslal mu papež krásný list, v němž dí: „Kristus Pán, jenž v oněch (východních) krajích na vy-

koupení člověčenstva tolik práce a strastí podstoupil, zaslužuje toho zajisté, aby věrný sluha jeho z lásky k němu neštítil se žádné práce, ani pronásledování, ani smrti. Když ráčil si vyvoliti tebe za biskupa církve Jerusalemské, kterouž krví svou posvětil, zda neuvážeš se v dědictví jeho? Odstup to, abysi vyhýbal se namáhavému pracování pro něho, jenž pro tebe nevýslovné bolesti snášel.“ Těmito domluvami byl Albert překonán. Požehnal naposled milému stádu svému, odebral se do Říma, kde byl od papeže s velikými poctami přijat, a vstoupil potom v Janově na loď, která ho do Akky převezla.

Nastoupiv úřad patriarchy Jerusalémského, snažil se Albert nejprv poznati země svěřené pastýřské péči své. Na ten účel cestoval po Syrii a Palestině, kde na všech místech očitě přesvědčoval se o smutném stavu křesťanů pod vládou surových pohanů Saracenů. V soužení tom utíkal se Albert k Bohu, prose o dar rady, aby věděl, jak ubohým křesťanům prospívati, i o dar statečnosti a síly, aby nelekal se žádných protivenství a třeba i mučednickou smrť ochotně podstoupil. A Bůh osvěcoval ho podivuhodně a žehnal apoštolské práci jeho, tak že se mu podařilo, veliké množství odpadlíků obrátiti, mnoho křesťanů nestatečných ve víře posilniti, mravy věřících polepšiti a bohabojnosť v nich utvrditi. Krásného výsledku toho dodělal se jednak horlivým kázaním slova Božího, jednak příkladným životem svým. Kamkoli na apoštolských cestách svých zavítal, konal všude nadšená kázaní, v nichž důrazně napomínal věřících ku svatému životu a opravdovému pokání, dávaje jim výstrahu, aby neodkládali pokáním snad až k hodině smrti. Jako dříve, žil i na Východě prostě, byl pravým otcem svých svěřenců, a propůjčoval se jim, kdykoli rady neb pomoci potřebovali. Svatým životem svým získal si i úctu a důvěru mohamedánských Saracenů a vymohl na nich nejednu věc na prospěch potlačovaných křesťanů. Na prosbu poustevníka Brokarda, jenž s několika soudruhy na hoře Karmelu u jeskyně proroka Eliáše sebezapíravým životem Bohu a Panně Marii sloužil, sepsal Albert r. 1209. těmto poustevníkům řeholní pravidla a dal jim jméno Bratří Matky Boží s hory Karmelu, sám pak, kdykoli jen pochvíli měl, putovával na horu Karmel a trávil tam nějaký čas o samotě na modlitbách, postu a rozjímání.

Pro horlivosť svou snášel svatý patriarcha mnoho pro-

tivenství netoliko od Mohamedánů, ale i od nehodných křesťanů a vydal se častěji i v nebezpečeeství života. Jistý prostopášný křesťan dával neřestmi a zločiny svými obecné pohoršení. Albert napomínal ho otcovsky a nabádal ku pokání, avšak zlosyn ten neposlechl a zůstal zatvrzelým, a když proto byl patriarchou z Církve vyobcován, rozhněval se a uzavřel, že se mu pomstí. O svátku Povýšení sv. kříže, když patriarcha ve slavném průvodě ku konání služeb Božích do chrámu se ubíral, prodral se k němu zástupem padouch ten a probodl ho zákeřnicky dýkou. Světec sklesl a vypustil po chvíli ducha, což stalo se roku 1214. Věrní katolíci oplakávali milovaného pastýře svého a jali se ho ctíti jako světce, a Bůh oslavil jej četnými divy na hrobu jeho.

Až podnes nemohou mnozí pýchou zaslepení, v hříchu zabředlí lidé snésti upřímné napomenutí, aby se polepšili, a hněvají se na toho, kdo v nejlepším úmyslu činí je pozorny na chyby jejich a snaží se vysvoboditi jich z propasti mravní zkázy a ze záhuby věčné. Prorok Isaiáš stěžuje si do zatvrzelých a pyšných synů tohoto světa, jimž milejší jest lež nežli pravda, a kteří proto zdráhají se slyšeti zákona Božího a chtějí, aby jen věci libé k nim se mluvily (Isai. 30, 10.). Tak posud nenávidí synové tohoto světa Církve katolické, že ona nemlčí k jejich nevěře a nepravostem, a do očí jim pravdu mluví, chtíc je napraviti. Církev katolická nemůže a nesmí ovšem mlčeti, když zákony Boží se přestupují, víra svatá se podkopává a Bůh hroznými hříchy urážen bývá; ona za příkladem Jana Křtitele i mocným pánům připomíná povinnosti jejich, dává jim výstrahu, napomíná ku pokání a hrozí tresty neposlušným, nedbajíc hněvu a pomsty jejich. Církev nikdy se nemůže srovnati s nevěrou, bludařstvím a nepravostí, a podstupuje raději mučednictví, než aby zpronevěřila se povinnosti, kterouž uložil jí Kristus Pán, aby byla strážkyní pravdy Boží a vůdkyní člověčenstva po cestě vedoucí do nebe. Třeba i celé vrstvy lidí a celí nevěrou a pýchou otrávení národové proto na ni se horšili a od ní odpadávali, a byť by jí zůstal jen malý hlouček lidí věren, ona nepřestane nikdy hlásati pravdu Kristovu a potírati lež, vědouc, že jen pravda Boží konečně slaviti bude vítězství. Nebe a země pominou, ale slova Páně nepominou. (Mat. 24, 35.).

---

2. Sv. Maria Egyptská, kajicnice.

Život sv. Marie Egyptské je vzácným dokladem nevystihlého milosrdenství Božího a svědectvím zázračné moci, kterouž milost Boží na slabé srdce lidské má.

Maria narodila se asi r. 344. na nepovědomém místě v Egyptě. Byla obdařena stkvělými dary ducha a oslňující sličností tělesnou, pozbyla však záhy smyslu pro tichý domácí život a posvátného studu panenského. Již ve dvanáctém roce věku svého povrhla láskou rodičů a utekla jim do hlučného města Alexandrie, kde vrhla se do proudu rozkošnictví. Tu ztrávila plných sedmnácte let v životě hanebném. Rozmarná a náruživá svůdkyně sloužila nešlechetnosti nikoli pro výdělek, ježto opatřovala si výživu ruční prací, nýbrž výhradně jen proto, aby ukájela hříšné tělesné vášně svoje.

Na podzim r. 374. sešli se v Alexandrii velicí zástupové věřícího lidu z Egypta a Lybie, aby odtud po lodi odebrali se do Jerusalema ku slavnosti Povýšení sv. kříže. Tentokráte usmyslila si hříšnice Maria, že také vykoná cestu do Jerusalema. Neměla ovšem čistého úmyslu; jen touha po změně jednotvárného života a naděje, že na cestě i v Jerusalemě v mrzkém životě svém pokračovati bude, pohnula ji ku pouti té. A skutečně cestou na lodi i v Jerusalemě neostýchala se páchati hříchy, jimž ode dávna zvykla. Nehledala ve svatém městě Krista Pána, on však hledal a nalezl ji. Slitovný Bůh sklonil se k ní a vytrhl ji náhle milostí svou z jámy nepravostí a odvrátil od ní jistou zkázu věčnou, do níž se řítila.

Když nadešel slavný den Povýšení sv. kříže, připojila se také Maria ku poutníkům ubírajícím se na služby Boží do chrámu Božího Hrobu. Sotva však vstoupila na práh této svatyně, bylo jí, jakoby jakási neviditelná ruka ji uchvátila a nazpět táhla. Překonavši leknutí z toho, vstoupila do davu vcházejícího lidu a pokusila se znova vstoupiti do chrámu, byla však opět tajemnou mocí zadržána. Tu vznikly v duši její vážné myšlénky, ale ona zapudila je rychle a učinila po třetí pokus, překročiti práh svatyně. Než i tentokráte bylo úsilí její marné, bylať zase násilím tažena zpět, až únavou sklesla v koutě nádvoří před chrámem. Tu se zachvěla hrůzou. Ve svědomí ozval se jí hlas, že pro množství hříchů

svých jest od Boha zavržena, a že není hodna, spatřiti posvátné dřevo kříže, na němž Spasitel umřel. I dala se do usedavého pláče a poprvé v životě svém litovala hořce nepravostí svých, a když spatřila nad sebou obraz Marie Panny, bila se v prsa a jala se úpěnlivě volati: „Matko Boží, nejsem hodna, nečistýma očima hleděti k tobě, avšak slýchala jsem, že jsi matkou milosrdenství a útočištěm hříšníků, a že Božský Syn tvůj člověkem se stal a z tebe se narodil, aby hříšníky ku pokání volal. Ujmi se mne tedy a vyžádej mně, nehodné, milosť, abych mohla do chrámu vstoupiti a spatřiti i uctíti svatý kříž, na němž Vykupitel i pro mne krev svou vylíti ráčil. Stane-li se to, zavazuji se ti slibem, že po celý čas života svého budu oplakávati hříchů svých a odejdu, kamkoli jíti mně rozkážeš.“ Domodlivši se šla nejistým krokem ku chrámu, vstoupila bez překážky dovnitř, vrhla se před sv. křížem na zem a šepotala vzlykajíc modlitbu: „Vykupiteli světa, oplakávám před tebou hříchů svých a prosím, abych směla zemříti pro tebe, když nežila jsem pro tebe.“ Odtud vrátila se zase k obrazu Panny Marie, a když tu v hořké lítosti modlitbu prodlužovala, zaslechla hlas: „Jdi za Jordán a dojdeš pokoje!“ Potom poprosila Matku Boží, aby byla opatrovnicí její, vstala, koupila si tři chleby a vydala se na cestu. K večeru došla Jordánu, vstoupila tam do chrámu sv. Jana Křtitele, pomodlila se vroucně, a ztrávila následující noc oplakáváním svých hříchů. Nazítří ráno vykonala kajicně sv. zpověď, přijala nejsv. Svátosť oltářní, a posilněna milostí Boží, převezla se loďkou na druhý břeh řeky, šla dlouho mrtvou pouští, až nalezla skalní jeskyni, v níž odpočinula. A na této poušti, daleko od příbytků lidských, žila potom po sedmačtyřicet let, požívajíc jen sporých kořínkův a bylin rostoucích v písku. Za celou tu dlouhou dobu nespatřila žádného člověka; bylať o samotě světu úplně neznámou a odumřelou. Jediným zaměstnáním jejím byly tu modlitba, hořká lítosť nad předešlým životem a mrtvení těla.

Kajicnici Marii bylo po sedmnácte let na poušti snášeti převeliké boje, aby přemohla tělesnosť, vypudila z mysli všecky vzpomínky na minulosť a zvítězila nad hroznými pokušeními, jež i v samotě na ni dorážela. Za těchto pokušení rozmnožovala kajicí skutky, prodlužovala modlitby, a utíkala se k Matce Boží, kteráž slzy a modlitby její donášela ke trůnu Božímu a povždy jí pomocnou ruku svou podávala.

Počátkem svatopostní doby roku 420. odebral se stařičký opat jednoho kláštera v Palestině, kněz Zosimus, na poušť za Jordánem, aby tam o samotě modlitbou a rozjímáním Bohu sloužil. Jednoho dne, když hluboko do pouště vnikl, spatřil opodál lidskou postavu s dlouhými, splývajícími vlasy, a když se k ní blížil, uslyšel ji zvolati: „Otče, hoď mně svůj plášť, abych mohla s tebou mluviti a požehnání od tebe dostati.“ Stařec hodil jí přes příkop plášť, a když ona jím se zahalila, přistoupila k němu, a poznavši v něm kněze, vypravovala mu s hořkým pláčem všechen život svůj, i jaké milosrdenství Bůh jí prokázal, a posléze poprosila ho, aby příštího roku na Zelený čtvrtek přinesl jí k Jordánu nejsvětější Svátost, by ještě jednou, nežli zemře, mohla ji přijati. Potom se rozloučili; Maria odešla do své jeskyně, a Zosim vrátil se do kláštera. Po roce odebral se ctihodný kmet na Zelený čtvrtek se Svátostí Těla a krve Páně k Jordánu, kamo brzo po příchodu jeho dostavila se kajicnice Maria. Pokleknuvši vykonala skroušeně sv. zpověď, přijala nábožně nejsvětější Svátost a zaplésala se Simeonem volajíc: „Nyní propusť, Pane, služebnici svou v pokoji, nebo viděly oči mé spasení tvé.“ S pláčem poděkovala svatému kmetu a požádala ho, aby i příští rok na Zelený čtvrtek donesl jí nejsvětější Svátost na poušť u jeskyně, kde ji nalezne, bude-li v tom vůle Boží. Zosim dostavil se potom v ustanovený den na poušť a tu nalezl svatou kajicnici mrtvou. Duše její očistěna od hříchů a posvěcená nejsvětější Svátostí, opustila zatím tělesnou schránku a odebrala se do nebe. Zosim oplakal svatou kajicnici, a vzdávaje díky Bohu, pohřbil tělo její na poušti. Smrť její udála se asi r. 421. Církev katolická koná výroční památku její dne 2. dubna.

Čtouce život sv. Marie Egyptské obdivujeme se vítězné milosti Boží, kteráž velikou tu hříšnici zachránila a do nebe přivedla. Jaký to náhlý obrat v životě jejím způsobil milosrdný Bůh, jenž nechce smrti hříšníka, ale aby se obrátil a živ byl! Jakou hrdinskou kajicnosť osvědčovala Maria obrácená, a jak podivuhodnou statečností a vytrvalostí přemáhala všecka pokušení! Nebyloť jí dosti, že z hříchů svých se očistila skroušenou a úplnou zpovědí, nýbrž roztrhala náhle všecky úvazky poutající ji ku světu a kála se nadmíru přísně až do smrti na poušti. Nechať svatá kajicnice ta jest nám příkladem, abychom nespokojovali se pokáním, jež nám ve

sv. zpovědi uložil zpovědník, nýbrž abychom za hříchy svoje, byť i Bohem milosrdným nám již odpuštěné, sami ukládali si dobrovolně skutky kající. A kdykoli dorážejí na nás pokušení, jež do předešlých hříchů nás lákají, utíkejme se za příkladem světice té ku Matce Boží, abychom pod mocnou záštitou její zvítězili a vytrvali, dle slov sv. Bernarda: „Povstanou-li proti tobě bouře pokušení, pomni na Marii a vzývej ji!“

Dne 8. dubna koná se také památka sv. Perpetua, biskupa Tourského, sv. Hedesia, mučedníka, sv. Redemta, biskupa, a j.

Dne 9. dubna.

I. Sv. Kasilda, panna.

Za století jedenáctého panovali nad velkou částí Španělska mohamedánští Maurové. Jedním z nejhroznějších nepřátel křesťanů byl tou dobou král Kano sídlem v městě Toledu. Ze mnohých válek, jež vedl, zavlekl do zajetí množství křesťanů a kázal je vrhati v okovech do žalářů, kde ubožáci ti dílem umírali hladem, dílem od sveřepých Mohamedánů vražděni byli.

Ukrutný Kano měl dceru Kasildu, která ač vychována byla v pověrách mohamedánských, měla srdce soucitné a milosrdné. Kdykoli ubohé křesťanské zajatce vídala a úpěnlivý nářek jejich slýchala, bývala hluboce dojata a slzela. Vědouc, že by smutný stav jejich ještě více zhoršila, kdyby za ně u otce se přimlouvala, snažila se potají jim ulehčovati a je těšiti, seč jen byla. Donášela jim do vězení pokrmy, rozdávala mezi ně, cokoliv od otce dostala, a hleděla laskavými slovy mírniti zármutek jejich. Za tyto statky časné dostalo se jí od Boha odměny převeliké. Kasilda byla milostí Boží osvícena, tak že přilnula ku víře pronásledovaných křesťanů, dala se jí od zajatců v žaláři vyučovati, a rozhodla se posléze, že se dá pokřtíti, nedbajíc žádného nebezpečenství, jež pro ni z toho vzniknouti mohlo. Zatím roznemohla se povážlivě, až jí lékařové netušili. Nemocná princezna prosila otce, aby ji dal dovézti ku jezírku sv. Vincence opodál města Tarragony, jež mělo vodu léčivou. Král zdráhal se svoliti,

ježto jezérko to náleželo křesťanům; když ale nemoc dcery jeho se horšila, povolil konečně prosbám jejím, dopsal katolickému králi Ferdinandovi, aby dovolil nemocné užívati léčivé vody onoho jezérka, a vypravil skvostné komonstvo, kteréž ji tam dopravilo. Král Ferdinand rozkázal Kasildu uvítati s poctami osobám vznešeným příslušnými a prokazoval jí všelikou laskavosť a pozornosť po celou dobu, za níž užívala léčivé vody jezera sv. Vincence. S Boží pomocí uzdravila se Kasilda dokonale a přijala potom sv. křest. Tak okřála nejen tělem, nýbrž i duší. Když pak nadešel čas návratu, rozhodla se, že více do Toleda k otci nepůjde. Obávalať se právem, že by na dvoře otcově nemohla dle svaté víry křesťanské žíti, ba že by mohla i do nebezpečenství přijíti, že ve své víře zvlažní a ji snad i ztratí, kdyby donucena byla vstoupiti v manželský sňatek s nevěřícím Mohamedánem. I odeslala komonstvo svoje do Toleda, zřekla se všeho věna a zůstala na místě, kde zdraví nabyla. Tu dala si zříditi skrovný příbytek a vedle něho svatyni, kde o samotě trávila život v panenství děkujíc Bohu, že jí milostí svou dal poznati Ježíše Krista a uvedl do Církve, v níž mohla o spasení svém pracovati. Jsouc nevýslovně šťastna, že jí dáno bylo, odříci se světa a sloužiti Bohu, zemřela svatou smrtí neznámého roku někdy v polovici jedenáctého století. Až podnes jest památka sv. Kasildy ve Španělích v požehnání, a zejména v městě Burgosu, kde stojí kostel na jméno její posvěcený, požívá úcty zbožného lidu.

Milosrdné skutky prokazované ubožákům vedly Kasildu ku Kristu Pánu a razily jí cestu ku spasení. Poznejme z toho, jak užitečny jsou skutky konané z lásky ku bližním Často závisí věčná spása člověka na skutku dobrém, jinak snad nepatrném; zrno hořčičné vzrůstá ve strom, malá almužna neb jiný milosrdný skutek získává nadměrnou milosť Boží, kteráž stává se mu zdrojem a základem spasení. „Blahoslavený, kterýž nad nuzným rozpomíná se, v den zlý vysvobodí jej Hospodin.“ (Žalm 40, 2.).

Pokřtěná Kasilda bála se odejíti na dvůr otce svého, kde mohla v nadbytku, pohodlí a rozkoši žíti, kde však hrozilo nebezpečenství víře její. Ku zachování víry a odvarování se blízkých příležitostí ku hříchu máme býti hotovi všecko opustiti a všeho se vzdáti, co nám na světě milo a draho jest, jen abychom zachránili nesmrtelnou duši svou, neboť co platno člověku, byť i celý svět získal, a na duši škodu

vzal. „Může-liž člověk skrýti oheň do klína svého, aby roucho jeho nehořelo? Aneb může-li choditi po řeřavém uhlí, aby nohy jeho se nespálily?“ (Přísl. 6, 27. 28.)

---

2. Sv. Maria Kleofášova.

Ve svatých evangeliích činí se na několika místech zmínka o tak zvaných „bratřích Páně.“ Dle způsobu mluvy lidu židovského nazývali se bratřími vespolek především blízcí pokrevní příbuzenci, a vůbec přátelé. Tak Abraham nazval syna z bratra svého Arana, totiž Lota, bratrem (I. Mojž. 11, 27). Podobně slují v evangeliích bratřími Páně učedníci Jakub Mladší, Josef, Juda Tadeáš a Simeon. Otcem těchto učedníků Kristových byl Alfeus či Kleofáš (hebrejsky Kolfai), matkou pak jejich byla Maria, dle muže svého řečená Kleofášova (Jan 19, 25), jinak zvaná dle synů svých také „matkou Jakubovou a Josefovou“ (Mat. 27. 56; Mar. 15, 41) a také stručněji „Marií Jakubovou“ (Mar. 16, 1.) V evangelium sv. Jana (19, 25) zove se Maria Kleofášova sestrou Rodičky Kristovy Marie Panny.

Maria Kleofášova uvěřila záhy s manželem i syny svými v Božské posláuí Krista Pána a chodila s jinými svatými ženami po Galileji za ním posluhujíc mu a poslouchajíc dychtivě slova jeho. Víra její v Ježíše Krista, Syna Božího a Spasitele světa, i zbožná láska k němu nezviklaly se a nezhynuly, ani když slabí učedníci ze strachu ho opustili, kdy Jidáš hanebně jej zradil a Petr zapřel. Plačíc kráčela za Božským Spasitelem cestou křížovou na Kalvarii, dívala se s Maří Magdalenou a Salomou zprvu z daleka na Spasitele, an byl křižován a potom na kříži pněl (Mar. 15, 40. 41.), a přiblížila se později se společnicemi svými ku samému kříži, pod nímž hned od počátku bolestného utrpení Páně vedlé přesvaté Rodičky Boží Marie stál i věrný učedník a miláček Kristův Jan evangelista (Jan 19, 25). Marii Kleofášově dostalo se tedy milosti, že byla přítomna smírné smrti Krista Ježíše, jíž vykoupeno bylo lidstvo, že slyšela posledních sedm slov jeho a byla očitou svědkyní zázraků, jež udály se hned po smrti Páně. Když pak Josef z Arimathie mrtvé tělo Kristovo s kříže sňal, v bílé roucho zaobalil a do nového

hrobu v zahradě své pod Kalvarií uctivě položil, vrátila se Maria Kleofášova s ostatními svatými ženami před západem slunce na večer v pátek do města, a učinila přípravy, aby umučenému tělu Páně poslední ještě úctu a službu prokázala, totiž drahými mastmi je pomazala. Nazítří, v den sobotní jakožto den sváteční, nemohla a nesměla tuto práci vykonati; sečkala tudíž až ku dni příštímu a odpočinula podle přikázaní (Luk. 23, 56). A když pominula sobota, nakoupily Maria Jakubova, Maří Magdalena a Salome vonných věcí, a velmi ráno, první den po sobotě, přišly ku hrobu, ano již slunce vzešlo. Cestou pravily vespolek: Kdo nám odvalí kámen ode dveří hrobových? A pohlédše, uzřely kámen odvalený; byl zajisté veliký velmi. A všedše do hrobu uzřely mládence, an sedí na pravici, oděného rouchem bílým, i ulekly se. Kterýžto řekl jim: Nebojte se! Ježíše hledáte Nazaretského, ukřižovaného; vstalť jest, není ho tuto; aj místo, kdež jej byli položili. Ale jděte, povězte učedníkům i Petrovi, že vás předejde do Galilee, tam jej uzříte, jakož pověděl vám. (Mar. 16, 1—7.).

Tolik víme o Marii Kleofášově ze sv. evangelií.

Maria Kleofášova byla svědkyní smrti Páně a jednou z těch tří svatých žen, jimž nejprv dostalo se radostného poselství, že ukřižovaný Spasitel nad smrtí, hrobem i ďáblem slavně zvítězil a z mrtvých vstal. Po bolestném zármutku na Veliký pátek zaplésala svatou radostí v neděli; tuť byla za svou stálou víru v Krista Ježíše a za vytrvalou lásku k němu přebohatě odměněna již zde na zemi. Následujmež této světice v pevné její víře v Božského Spasitele i v nezdolné lásce její k němu! Ať si odpadlíci a lidé nešestní sebe drzeji svou nevěru jakožto domnělou osvícenosť vyvyšují a upřímně věřícími křesťany pohrdají spílajíce jim zpátečníků či jakkoli jinak, zůstaňme věrni víře nábožných předků svých vyznávajíce Ježíše Krista, vtěleného Syna Božího, Pána a Spasitele našeho, kromě něhož není žádného spasení! Onť jediný jest světlo, cesta, pravda i jediná naděje naše v hodině smrti. Zvrhlí synové tohoto světa, věrní to následovníci fariseův a zákonníků židovských, kteří Krista Pána na smrť vydali, nejraději by ho znova ukřižovali, do hrobu vložili a kámen zapomenutí na něho položili, tak aby již nikdo více na světě v něho nevěřil a ho nemiloval. Nebojme se bláznivých, protože marných úsilí těchto ztracených lidí! Ježíš Kristus ukřižovaný vstal vlastní mocí svou z hrobu a neumírá více; panuje ť jako Bohočlověk na pravici Otce

svého v slávě nebeské, působí ve své katolické Církvi, a žije v milionech srdcí nejšlechetnějších lidí, kteří i ve světě zlém nezdolně v něho věří, v něho doufají, jeho následovati se vynasnažují, a jej milují láskou takovou, jíž nic na této zemi se nerovná. Víra v něho a láska k němu dopomůže i nám jednou ku slavnému z mrtvých vstání.

Dne 9. dubna koná se také památka sv. Dionysa (Diviše), biskupa Korintského, sv. Prochora, jáhna, sv. Akáce, biskupa Amidského v Mesopotamii, a j.

Dne 10. dubna.

I. Sv. Mechtilda, panna.

Utěšeným zjevem jest pokání zbloudilce, jenž osvícen milostí Boží odvrací se od bludné cesty své a jde za hlasem dobrého Pastýře hledajícího duši jeho; krásnějším však zjevem je křesťan, jenž od mladosti stále cestou ctnosti kráčel a víře i lásce Kristově nikdy se nezpronevěřil. Krásným skutkem jest pokání, spanilejší pohled skytá však neporušená nevinnosť. A takový líbezný obraz podává se nám dnes v životě svaté panny Mechtildy.

Mechtilda, sestra sv. Gertrudy Eislebenské, pocházela ze starého rodu hrabat Hackebornů. V útlém věku sedmi let byla od rodičů poslána na výchovu do kláštera panen Benediktinek v Rodersdorfu v bývalém knížectví Halberstadtském. Tu si zalíbila tak, že se rozhodla, více do světa se nevrátiti. Nalezlať v tichém, bohumilém životě klášterním pokoj a byla šťastna. Matka její zanášela se sice úmyslem, provdati ji za urozeného a bohatého muže, vzdala se však toho úmyslu, když dcera neustávala doléhati na ni prosbami a slzami, aby jí dopřála štěstí a svatého míru, jehož došla v zátiší klášterním. Duše mladičké Mechtildy vznášela se od země ku výšinám nebeským a hrozila se vášní, hříchů, zápasů a trampot všedního života. Dala úplně výhost tomuto světu a zasvětila celý život svůj Bohu. Po čase přesídlila s řeholnicemi do kláštera v Helpadě opodál Eislebenu, kde slavné řeholní sliby dle pravidla sv. Benedikta složila. Milou povahou svou, dobrotivostí, úslužností a dětinnou prostotou i po-

korou svou získala si srdce všech družek. Horlivou péči věnovala zvlášť sestrám nemocným; sloužilať jim neunaveně, těšila je, modlila se a plakala s nimi, a hleděla vůbec sdílností svou skytati jim úlevu. Domácí práce, i nejsprostší, konala horlivě a bez reptání a zůstávala při nich povždy veselé mysli.

Ve volných chvílích čítala Mechtilda Písmo sv. a rozjímala v něm. Byloť jí Písmo sv. hlubokou studnicí a pokladnicí, z níž čerpala moudrosť a odkud za pomoci Boží dostávala milosť za milostí. Často předčítala sestrám části Písma sv. s takou lahodou a nadšeností, že je všecky uchvátila. Největší pak rozkoš nalézala ve zbožných modlitbách; tu vylévala svoje myšlénky, pocity i tužby a rozmlouvala důvěrně s Bohem, až bývala ku slzám dojata. Zvláštní nábožnou úctu měla ku nejsvětějšímu Srdci Ježíšově. Do tajemství jeho ponořovala se tak, že srdce její láskou k němu se rozplývalo. Duše její zapomínala na svět a vzlétala do říše nebeské, tak blízko ku Srdci Páně, že slýchala hlas Boží a stávala se účastnou nadpřirozených vidění a zjevení. Za takových vytržení mysli nazírala a poznávala nevystihlé záměry Boží nesoucí se ku spasení všech lidí. Zbožná řeholnice zachovávala z pokory o těchto zjeveních svých dlouho přísné mlčelivosti, až teprv v pokročilém věku odvážila se vypravovati svému zpovědníku a některým řeholním sestrám, k nimž největší důvěru měla, co jí Bůh zjevil. Obsahem těchto vidění a zjevení jest zříkání se tohoto světa a jeho rozkoší, naprosté odevzdání se do vůle Boží a svatá láska k Bohu.

Jako všem miláčkům Božím, bylo i Mechtildě podstupovati těžké zkoušky a útrapy. Trpěla prudkými bolestmi v hlavě i jinými neduhy, a přijímala všeliké utrpení ochotně a tiše z rukou Božích. Kdykoli sestry ze soucitu ku bolestem jejím se rozplakaly, těšívala je říkajíc, aby všecko poručila Bohu, že udělí jí zajisté dostatek síly, aby klidně snášela, co jí uloženo bylo. Když přiblížila se jí poslední chvíle, zašepotala s úsměvem modlitbu: „Dobrý, milý Ježíši, konečně přicházíš, ó jak ti děkuji,“ a usnula tiše v Pánu. Den a rok smrti její nejsou vyšetřeny; úmrtí její klade se mezi léta 1270 a 1280.

Vidění a zjevení sv. Mechtildy zachovala se v latinském převodě. Tresť jejich spolu s výtahem zjevení věhlasné sestry její sv. Gertrudy vyšla později tiskem a byla zvlášť v Ně-

mecku v XVII. a XVIII. století oblíbenou četbou zbožného lidu. V jazyku českém vydal modlitby vyňaté ze zjevení těchto, P. J. Pelikovský, kněz řádu sv. Františka, s nadpisem: „Dvou svatých sester Gertrudy a Mechtildy modlitby," v Praze.

Mechtilda, panna ze vznešeného rodu, trávila celý svůj život v ústraní, světu odcizena, neznáma, a jím zapomenuta, sloužíc Bohu a kochajíc se v něm. Pokorná světice, proslulá bohatostí vnitřního života svého a vyznamenaná od Boha vzácnými milostinami, chovala ze skromnosti zjevení svoje dlouho v tajnosti. Tak podnes žije mnohá prostá duše v chudobě, nouzi a utrpení zbožně a svatě v ústraní, pohrdá všemi lákadly a požitky světa a nalézá štěstí a sladkého míru v Bohu. Svět jí nezná a pohrdá jí, ale vševědoucí oko Páně hledí s radostí na ni a anděl strážný sbírá její tajné vzdechy i modlitby a skutky, jimiž ona přemáhá svět i tělo a vítězí nad ďáblem, a zapisuje je do knihy života. Před Bohem platí zcela jiné zásady, nežli jsou zásady tohoto světa. Svět náš všímá si jen těch, kdož hlučně vystupují na odiv v životě svém, a koří se jen tělesné kráse, uhlazeným způsobům, bohatství a vtipu; u Boha však jsou tyto marné věci jako pára a smeť, a jen neporušená ctnost a upřímná kajicnosť má před tváří jeho cenu. Ty pokorné, světem opovrhované, Bohu ve skrytosti věrně sloužící duše budou slaviti veliké vítězství v den posledního soudu, tak že pyšní bezbožníci, vidouce je, kormoutiti se budou bázní hroznou a zvolají: „Toť jsou ti, ježto nám byly někdy k posměchu, a za přísloví potupy. My nesmyslní, měli jsme život jejich za bezectný; aj jak jsou počteni mezi syny Boží, a mezi svatými jest los jejich." (Moudr. 5, 1—5.)

---

2. Sv. Terenc a soudruhové jeho, mučedníci.

Sotva nastoupil Římský císař Decius vládu (249—251), strhla se nad Církví Kristovou opět hrozná bouře. Panovník ten obnovil staré ukrutné zákony proti křesťanům, jež za předcházejících mírných císařů skoro v zapomenutí přišly, a rozkázal všem vladařům jednotlivých zemí Římské říše, aby všemi způsoby donucovali křesťanů, by od víry své odpadli a modlám obětovali. Církev oplakávala za doby té sice množství synův a dcer svých, jimž nedostávalo se statečnosti, a

kteří ze strachu zapřeli Krista Pána, honosila se však také četnými hrdinami, kteří pro Spasitele svého ochotně muka a smrť podstupovali. Prováděním rozkazů Deciových stala se celá říše krvavým bojištěm a byla hrozně zpustošena. Obzvláště byli křesťané mučeni a vražděni v prokonsulární Africe. Tu pohnal vladař Fortunacián všecky vyznavače Kristovy, jichž dopíditi se mohl, a rozkázal jim, by ihned obětovali bohům, jinak že budou vydáni na mučení a na smrť. Aby jim nahnal strachu, dal chystati mučidla. Někteří se ulekli a uposlechli, ale čtyřicet z nich nemohl vladař zviklati. Věrní vyznavači ti uzavřeli vytrvati ve víře, a dodávali si vespolek mysli a zmužilosti řkouce: „Hleďme, bratří, abychom nezapřeli Pána našeho Ježíše Krista, by také on nezapřel nás. Pamatujme, že pravil: Nebojte se těch, kdož zabíjejí tělo, ale duše zabiti nemohou, než bojte se raději toho, jenž může duši i tělo zatratiti do pekelného ohně.“

Fortunacián slyše rozmluvu jejich, jal se jim domlouvati: „Vídím, že jste mužové dospělí a rozšafní, divím se tedy, že jste tak zpozdilí, a nazýváte Bohem a pánem svým toho, jenž od Židů jako zločinec ukřižován byl.“ K tomu odvětil jmenem všech Terenc: „Kdybysi znal Ukřižovaného, pohrdl bysi modlami a klaněl bys se jemu s námi, neboť on jest Syn Boží milosrdný, bohatý a dobrotivý, a podstoupil smrť kříže pro naše vykoupení.“ Vladař uražen těmi slovy, zvolal: „Obětujte, sice dám vás upáliti!“ Terenc odpověděl bez rozpaků: „Nezastrašíš nás! Nejsmeť tak choulostivi, abychom z bázně před mučením zapřeli Dárce života!“ Tu nařídil vladař svléci je ze šatů a odvésti do pohanského chrámu, kde měli obětovati Herkulovi, že prý uzří jeho moc a slávu. Terenc řekl mu však: „Tito domnělí bohové vaši nejsou nic než dřevo, kámen a kov; nevidí, nemluví, neslyší a nechodí, a nemohou pomoci ani sobě, ani jiným, aniž mstíti se někomu.“ Uslyšev tato rozhodná slova, rozkázal vladař, aby Terenc a soudruhové jeho Afrikán, Maxim a Pompej do žaláře vloženi byli, a pokusil se ještě jednou Zenona, Alexandra, Theodora a ostatní pohnouti k tomu, aby Herkulovi obětovali; když pak nesvolili, dal je ukrutně zmrskati a rány jejich octem polévati, solí posypati a hořícími pochodněmi připalovati. Za těchto trápení vzývali svatí mučedníci velikým hlasem Boha modlíce se: „Pane Bože náš, jenž jsi tři mládence bez úrazu z ohnivé pece vysvobodil a Daniela z tlamy lví vytrhl; jenž

jsi Krista Ježíše z mrtvých vzkřísil, slyš modlitbu naši a vysvoboď nás z této bídy naší!“ Tu rozkázal vladař natáhnouti těla jejich na skřipce, trhati je ostrými železnými hřebeny, a posléze mečem utratiti.

Když tito svatí mučedníci hrdinskou smrtí dokonali, byli ze žaláře přivedeni Terenc, Afrikán, Maxim a Pompej, a rozkázáno jim znova, aby modlám obětovali. Avšak i oni zůstali ve víře stálými a řekli vladařovi: „Jsme křesťané a naděje naše jest Kristus Pán. Ďáblům a bohům tvým klaněti se nebudeme a muk tvých se nelekáme. Nalož tedy s námi, jak se ti líbí.“ Vladař je dal ihned potom těžkými řetězy spoutati a položiti do hnusného vězení na podlahu ostrými střepinami a hřeby posetou. Tu měli mučedníci v bolestech a o hladu zahynouti. Žádný člověk nesměl jim poskytnouti úlevy a pomoci, za to však zavítal k nim anděl Páně, jenž rozvázal pouta jejich a nasytil i potěšil jich. Když o tom zvěděl vladař, pohnal je opět před soud a doléhal na ně, aby poslechli. Tu řekl mu Terenc: „Byli bychom pošetilí, kdybychom živého Boha se zřekli a s tebou ďáblům se klaněli.“ Vladař nanejvýše rozhněvaný vymyslil si na statečné učedníky Páně nová muka; kázalť je znova železnými drápy sápati, svázati, do žaláře uvrhnouti, a k nim jedovaté hady a štíry dáti. Avšak jedovatí plazové neublížili jim a naslouchali nábožným zpěvům i modlitbám jejich. Tak pobyli mučedníci tři dny a tři noci bez úrazu v žaláři, až dne čtvrtého odsoudil je vladař ku smrti mečem. Smrť tu podstoupili všickni za chvalozpěvů a modliteb. Umučená těla jejich pohřbili křesťané uctivě opodál města Karthaginy.

Prozřetelnosť Boží dopouštěla na svaté mučedníky Kristovy hrozná protivenství. Tak podnes bývá z dopuštění Božího mnohý spravedlivý a zbožný křesťan navštěvován rozličným utrpením a soužením. Bůh nejvýš moudrý a dobrotivý má při tom nejlepší úmysl. Vímeť z vlastní zkušenosti, že člověk žijící v nadbytku, nerušeném zdraví a štěstí, snadno propadá vlažnosti u víře i nábožnosti, ba i nevěře a tělesnosti; když však doléhá na něho soužení, že bývá vyburcován ze své lenosti a vlažnosti a vrací se zase k Bohu a ku svým povinnostem křesťanským. Tak jsou vezdejší protivenství mocným prostředkem, jehož užívá Prozřetelnosť Boží, aby zachránila duši naši od hříchu a záhuby věčné. Mnohý v nedostatku, chorobě a jiných strastech sestárlý

křesťan byl by hluboko do nepravosti zabředl, kdyby byl požíval stálého pozemského štěstí, a jen utrpení učinilo jej pokorným, udržovalo v něm důvěru v Boha a odvracelo ho ustavičně od hříchu. Nereptejme tedy nikdy proti Bohu, že dopouští na nás rozličná soužení, nýbrž raději děkujme mu, že křížem vzpomíná na nás, abychom bděli nad sebou a zabezpečili sobě spasení. „Když soužena byla ve mně duše má, na Hospodina vzpomenul jsem.“ (Jonáš 2, 8.) „Maličko nyní, pokud třeba, rmoutíte se v rozličných pokušeních, aby skrze takové zkoušení víra vaše mnohem dražší nad pomíjející zlato, kteréž v ohni se zkušuje, nalezena byla k chvále a slávě i ke cti při zjevení Ježíše Krista.“ (I. Petr. 1, 6. 7.).

Dne 10. dubna koná se také památka sv. Makaria, biskupa, sv. Bedy Mladšího, mnicha, a j.

Dne 11. dubna.

Sv. Lev Veliký, papež a učitel církevní.

Církev katolická koná dnes památku jednoho z nejslavnějších papežů, o němž po výtce platí slova Písma sv., že byl „kněz veliký, jenž za života svého opravil dům Boží, pečoval o lid svůj, a vyprostil jej ze zahynutí.“ (Sir. 50, 1. 4.) Vděčné potomstvo nazvalo právem tohoto otce křesťanstva, papeže Lva I., Velikým. O době, kdy se narodil, nemáme žádných zpráv; jen tolik víme, že byl rodem vznešený Říman z otce Kvintiliana. Spisy, jež nám Lev zůstavil, jsou svědectvím jeho vzácných darů duševních i důkladné znalosti písemnictví starých Řeků i Římanů a věd bohoslovných.

Lev vstoupil záhy do stavu duchovního a stal se moudrostí, zbožností a horlivostí svou mužem na slovo vzatým, tak že již za papeže Zosima (417—418) byl arcijáhnem Římské církve a značný podíl ve správě věcí církevních měl. Když za papeže Celestina I. (423—432) přišel r. 431. do Říma sv. Prosper žádat o pomoc proti bludařům Pelagianům v jižní Gallii, kteří zvlášť v městě Marsilii bez ostychu zhoubné nauky svoje rozšiřovali, byl od papeže arcijáhnu Lvovi svěřen úkol, aby věc tuto vyšetřil a o ní rozhodl. Podobně bojoval Lev za papeže Sitxa III. (432—440) proti řečeným bludařům, a zamezil, že z bludů usvědčený a proto sesazený

biskup Eklanský Julian, ač na oko se kál, v bývalý úřad svůj více dosazen nebyl.

Západní říše Římská byla tehdáž ve stavu velmi smutném. Vládlať jí slabá žena, císařovna Placidia s nedospělým synem svým Valentinianem III. Veškerá moc a váha říše spočívala na vojevůdci Aëtiovi, jenž zdržoval se v Gallii, aby zachránil posledních zbytků této země proti surovým uchvatitelům. Zatím vznikl mezi Aëtiem a mocným senatorem Albinem prudký spor, z něhož hrozilo nebezpečenství celé říši, jinak již mdlé a slabé. Aby toto nebezpečí zažehnáno bylo, poslal na prosbu císařovny Placidie papež Sixtus III. rozšafného arcijáhna Lva do Gallie, by on oba soupeře smířil. A sotva Lev úkol svůj v Gallii šťastně vykonal, zemřel r. 440. v Římě Sixtus III. a duchovenstvo Římské zvolilo jednomyslně nástupcem jeho na stolci sv. Petra arcijáhna Lva. Celý svět křesťanský jásal nad touto volbou a děkoval Bohu za ni, neboť za tehdejší doby potřebovala Církev papeže obzvlášť moudrého, horlivého a statečného, a o zvoleném bylo všeobecně známo, že je muž svatého života, vzácné učenosti, výmluvnosti a statečnosti. Zprávu o svém zvolení dostal Lev na cestě, an se vracel z Gallie, od poselstva, jež vyjelo mu v ústrety, by ho do Říma uvedlo. Pokorný Lev ulekl se vznešené důstojnosti, která řízením Božím jemu nabízena byla. Věděltť nejlépe, jak veliká zodpovědnosť s touto důstojností spojena jest za času, kdy na Církev dály se odevšad útoky od pohanů i od bludařů. Když však poslové neustávali prositi a věřící lid jemu všude hlubokou úctu osvědčoval, podrobil se konečně, přijal volbu a vjel za nesmírného jásotu věřících do Říma, kde potom byl dne 29. září 440 na biskupství posvěcen a na papežský trůn dosazen.

V první řeči své v Římě ku shromážděným biskupům, kněžím a věřícím, osvědčil papež Lev svou pokoru i důvěru svou v Boha. Za řeči té proslovil krásná slova: „Slyšel jsem ó Pane, volající hlas tvůj, a hrůza pojala mne; spatřil jsem břímě, které jsi na mne vložil, a úzkosť pronikla kosti moje. V jakém mnedle poměru je břímě to ku slabosti mé, jaký jest poměr mezi důstojností a nicotou mou? Co jest hroznějšího nad vznešenou hodnosť bez zásluhy, a nad svatý úřad, když plni jsou hříchů? Ty, Pane, jenž jsi vložil na mne břímě to, pomoziž mně je nésti! Budiž vůdcem mým a podporou mojí a uděl mi potřebné síly, když ku práci jsi mne

povolal a jho to na ramena má položil!“ A Bůh vyslyšel tuto pokornou modlitbu služebníka svého a dal mu moudrosť, statečnosť a sílu, tak že Lev stal se jedním z nejslovutnějších náměstků sv. Petra, co jich Církev katolická kdy měla.

Tou dobou byl křesťanský svět rozrušen četnými bludníky, kteří pravou víru výmysly svými porušovali a Církvi katolické velice nebezpečni byli. Na Východě odvažovali se nedávno teprv sněmem Efesským odsouzení Nestoriani opět na světlo vystupovati, a z bludů jejich vylíhlo se nové kacířství Eutychianů; na Západě tropili mnoho zlého Pelagiani, a i ohavná sekta Manicheů začala zase rejdy svoje prováděti.

Papež Lev ujal se vesla lodičky Kristovy zkušenou a pevnou rukou a vykonal hned na počátku svého panování skutek rázný a rozhodný. Když arianští Vandalové r. 439. zaplavili prokonsulární Afriku a dobyli hlavního města Karthaginy, uprchlo množství Manicheů z Afriky do Italie a zvlášť do Říma. Manicheové byli šerednou sektou, kteráž podkopávala netoliko víru křesťanskou, nýbrž i základy společnosti lidské vůbec. Směsovali pohanské báchorky s pravdami křesťanskými v nechutnou slátaninu, mámili prostý lid a sváděli jej k nemravnosti. Když proti svůdcům těm byly vydány přísné zákony, klamali oni úřady vydávajíce se za pravověrné křesťany, súčastňujíce se služeb Božích a chodíce dokonce i ke stolu Páně. Lidé ti žili na pohled zdrželivě a přísně; zavrhovali manželství a šetřili zdánlivě čistoty, byli skromni, pokorni a chovali se laskavě i úslužně, tak že neprozíravý lid snadno od nich získán byl. Avšak papež Lev poznal záhy svým bystrým zrakem tyto mámiče a vystoupil rázně proti nim. Vyzvalť věřících, aby každého Manichea udali, podav jim jisté známky, po kterých bludaře ty poznati lze, totiž že se postí v neděli na potupu Vzkřísení Páně a v pondělí na počesť měsíce, a že přijímají svátosť oltářní toliko pod způsobou chleba majíce v ošklivosti víno, o němž říkali, že prý jest žlučí ďáblovou. Potom vymohl Lev nařízení císařské, dle něhož množství bludníků těch zatčeno bylo, a svolal valnou schůzi biskupů, kněží, státních úředníků a měšťanů Římských, do níž uvedeni náčelníci Manicheů, zejména i lžibiskup jejich. Tu byli kacíři ti usvědčeni, tak že přiznali se veřejně ku bohaprázdným naukám svým i k ohavným nepravostem, jež potají ve svých sborech páchali. Mnozí z nich odřekli se potom bludů, podrobili se pokání a byli

X. ú. J. Patočky v Praze. Nákl. Děd. sv. Jana Nep.

Sv. Lev Veliký, papež a učitel církevní.

přijati do Církve, kdežto zatvrzelci byli z Říma vyhnáni. Aby pak ani na jiných místech bludaři ti nekalé skutky svoje prováděti nemohli, rozeslal papež Lev okružnici ku všem biskupům, vybízeje ku bdělosti a opatrnosti. Císař Valentinian III. odňal Manicheům všecka práva občanská a rozkázal je všude stíhati. Následkem okružnice papežské vypátrána byla sekta manichejská i ve Španělích ve sboru tak řečených Priscillianistů, proti nimž konány v zemi té tři sněmy církevní.

Sotva podařilo se papeži Lvovi potlačiti Manichejce, povstala na Východě nová sekta. Arciopat Eutyches v Cařihradě, horlivý potírač bludného učení Nestoriova o dvojí osobě v Kristu Pánu, zabředl do opáčného bludu, uče, že v Kristu Ježíši jest pouze jedna, a to Božská přirozenosť. Proti bludnému učení tomu byl r. 451. svolán obecný církevní sněm v Chalcedoně. Papež Lev nemoha osobně přijíti do Chalcedona, zaslal shromážděným biskupům znamenitý věroučný list, v němž jasně a přesvědčivě vyložil a zdůvodnil katolickou pravdu, že v Ježíši Kristu jest přirozenosť dvojí, Božská a lidská, a že tudíž Spasitel jest netoliko pravý Bůh, nýbrž i pravý člověk. Když list ten na sněmu přečten byl, zvolali shromáždění otcové jednomyslně a nadšeně: „Toť víra otců; to jest víra apoštolů; tak věříme všichni; skrze Lva mluvil Petr!“

Proti žárlivým patriarchům Cařihradským hájil papež Lev statečně prvenství a práv Stolice apoštolské v Římě.

Když pyšný arcibiskup Cařihradský Anatolius zvláštních neoprávněných výsad v Církvi si osoboval a biskupy v zemích východních utiskoval, napomenul ho vážně Lev, aby vzdal se hříšné pýchy své a spokojil se tím, co právem mu přísluší.

Maje takto horlivou péči o zachování pravé víry a jednoty v Církvi kázával Lev v Římě o všech velikých svátcích a o výročnici svého nastolení slovo Boží a dojímal srdce svých posluchačů tak mocně, že všichni obdivovali se jeho moudrosti a ohnivé výmluvnosti. Kázaními svými rozněcoval v lidu živou katolickou víru a účinnou lásku k Bohu i ku bližním a potíral bludy i hříchy. Jakožto nejlepší prostředky ku přemáhání zlých vášní a pokušení odporoučel vytrvalou modlitbu, půst a konání milosrdných skutků. Sám pak dával věřícím spanilý příklad života zřízeného dle zásad Kristových; byltě živ čistotně a sebezapíravě, jevil ve vznešené důstojnosti

své hlubokou pokoru, pracoval bez únavy, modlil se bez přestání a prokazoval skutky tělesného i duchovního milosrdenství všem, kdož pomoci potřebovali. Aby pravá víra, bázeň Boží a přísná církevní kázeň všude rozkvétaly, posýlal svatý papež ten často biskupům listy a kladl světským panovníkům i velmožům na srdce, aby práv Církve katolické hájily a proti nepřátelům jí bránili. Za rádce a pomocníky ve správě záležitostí církevních vybíral si z duchovních nejmoudřejší a nejctnostnější, a bděl, aby duchovenstvo dle posvátného stavu svého svatě žilo, i aby nikdo nehodný nebyl připuštěn ku svatým svěcením. Říkával, že neúhonné obcování představených je životem podřízených. Ku této opatrnosti byl napomenut apoštolem sv. Petrem. Když totiž jednou za čtyřicetidenního postu Lev na hrobě sv. Petra kleče modlil se za odpuštění hříchů, zjevil se mu apoštol ten a řekl: „Přimluvil jsem se za tebe; hříchové tvoji jsou ti odpuštěni, měj se však na pozoru, na koho ruce kladeš, neboť z toho budeš jednou počet klásti!“

Zatím, co papež Lev o vykořenění různých bludův a o zvelebení náboženského života křesťanského lidu požehnaně pracoval, hrozilo Církvi katolické nové nebezpečí. Světoborný chán či král ohavných pohanů Hunů Attila, zvaný bičem Božím, přinutil východořímského císaře ku poplatku, podmanil si všecky země od Volgy až do Duryňska, a vyrazil r. 450. s ohromným vojskem svým z Uher, aby ostatní Evropu poplenil. Jako zhoubná vichřice hnali se diví Hunové střední Evropou na západ, zničili množství měst a vrazili do Gallie. Tu svedli s Římským vojevůdcem Aëtiem krvavou, avšak nerozhodnou bitvu, a obrátili se počátkem roku 452 do Italie. Attila zaplavil rychle svými 70.000 sveřepých výbojníků úrodné nivy severoitalské, spálil císařské sídlo Milán, i města Padov, Kremonu, Vicenzu, Veronu, Brescii, Bergamo a Akvileji, a zamířil posléze na Řím, aby i toto město zničil. Jméno Attilovo naplňovalo křesťanské národy hrůzou a zoufalostí. Slabý císař Valentinian III. neměl na obranu proti Hunům žádného vojska a zavřel se v pevném městě Ravenně. Římané chvěli se a umírali strachem, nevědouce si ani rady ani pomoci.

Za obecného zděšení toho povstal papež Lev, jsa hotov, jako dobrý pastýř brániti stádce svého a dáti život za ně. Nejprv napomenul Římanů, aby odloživše všecku bázeň, u-

přímně z hříchů svých se káli, horlivě se modlili a v pomoc Boží důvěřovali. Potom vydal se s dvěma radními pány z Říma na nebezpečnou cestu ku světoborci Attilovi, maje pevnou naději, že Bůh ho neopustí, a že svatí patronové města Říma Petr a Pavel budou jemu mocnou záštitou. Hrozný chán měl tehdáž svůj tábor na místě, kde řeka Mincio do Pádu ústí. Právě seděl v otevřeném stanu na trůně, an papež Lev oděný velekněžským ornátem, s oběma průvodci svými mužně předstoupil k němu. Ze tváře náměstka Kristova zářily posvátná vážnosť, neodolatelná velebnosť a neoblomná statečnosť. Velekněz nelekaje se krvežíznivého světoborce, promluvil k němu takto: „Tys podmanil sobě celý okrsek zemský. Vítězi nad mnohými národy, ty zamýšlíš podrobiti si i Římany, kteří posud světem vládli. Nuže, prosím tě, abys nyní přemohl také sám sebe, aby ti, kdož pocítili bič tvůj, zkusili také dobrotivosti tvé. Nazýváš se bičem Božím, hleď však, aby Všemohoucí bič ten ti nevzal, a proti tobě neobrátil!“

Neohrožená postava statečného papeže, velebná jeho tvář, posvátné nadšení z očí sálající a mocná výmluvnosť působily na divocha Attilu neodolatelně. Užaslý chán poslouchal uctivě slova bezbranného světce a odpověděl mu mírně: „Buď si kdo buď, člověk nebo anděl, Řím i Italie budou ti povděčny za svou záchranu. Dokázal jsi málo slovy, čeho nedovedli císařové veškerými vojsky svými. Děkuj Bohu, jehož sluhou jsi, neboť jemu i tobě přiznávám vítězství!“ A světoborce zastavil ihned další nepřátelství a dal vojsku svému rozkaz vrátiti se do Uher. Když pak byl otázán, proč choval se ku papeži proti zvyku svému tak mírně a povolně, odpověděl: „Viděl jsem po boku jeho starce oděného kněžským rouchem, jenž držel v pravici meč a hrozil mně jím.“

Římané uvítali zachránce svého s jásotem a díkůčiněním, že odvrátil od nich jistou zkázu a získal Italii mír, on však přičítal to Bohu a přímluvě knížat apoštolských Petra i Pavla a napomínal ku vděčnosti k Bohu, ku pokání a ctnostnému životu, aby Bůh nebyl více hněván a ku trestům popouzen.

Západní říše Římská chřadla za vlády slabých císařů ustavičnými útoky divokých, výbojných národů čím dále více, a octla se ve smrtelných mdlobách. Dne 17. března 455 byl císař Valentinian III. úkladně zavražděn. Vrah jeho Maxim

uchvátil trůn po něm a zmocnil se i vdovy jeho Eudoxie. Aby se mu pomstila, povolala Eudoxie z Afriky do Italie Genseric, krále arianských Vandalů. Vandalové připluli s mocným loďstvem k ústí řeky Tibery, zpustošili po svém pověstném způsobu celou krajinu okolo Říma, a chystali se k útoku na toto město. Římané pozbyvše již dávno někdejší statečnosti své, neodvážili se ani na obranu pomýšleti. Bohatí a vznešení měšťané dali se zbaběle na útěk, a zbylý v městě lid byl bez pomoci. Jediný papež Lev neztrácel rozvahy a zmužilosti, a vydal se do nepřátelského tábora žádat o mír. Tentokráte nezdařilo se mu sice divokého Genserica uprositi, aby ustál od plenění města, přece však pohnul jej k tomu, že vydal rozkaz, aby bojovníci v Římě nikoho nezabíjeli, nepálili a nebořili, leč toliko aby směli po čtrnácte dnů v městě loupiti. Na prosbu papežovu neměli Vandalové dotýkati se tří hlavních chrámů Římských, zejména velechrámu sv. Petra. Vandalové řádili hrozně v bezbranném městě a vrátili se po čtrnácti dnech do Afriky odnášejíce ohromné poklady ukořistěné a odvádějíce zástup zajatců. Papež Lev pečoval potom, aby zpustošené chrámy zase obnoveny a vyzdobeny byly, zřídil v městě nové veřejné budovy, vykupoval zajatce, živil ožebračený lid v Římě, a snažil se vůbec zahojiti rány, tomuto městu od nepřátel zasazené.

Válečným tažením Hunů a Vandalů vzaly mravy lidu v západních zemích křesťanských velikou úhonu. Za tou příčinou pečoval Lev na sklonku života svého hlavně o obnovu vnitřního života a utvrzení církevní kázně v národech katolických a svolal na ten účel zvláštní církevní sněm do Říma.

Bludařství Eutychetovo, zavržené r. 451. sněmem Chalcedonským, pozdvihlo časem opět hlavu svou a natropilo mnoho zlého. Roku 457. vzbouřili se Eutychiáni v Egyptě. Mnich Timotej Aerulus, pro bludy svoje sesazený, získav si množství přívržencův, uchvátil hlavní chrám v Alexandrii, dal se posvětiti na biskupství, a způsobil vzpouru, v níž patriarcha Alexandrijský Proterius ukrutně zavražděn byl. Odpadlík Aerulus vedl si potom jako domnělý patriarcha a odvážil se vyhlásiti klatbu proti všem, kdož poslouchali úchval a nařízení sněmu Chalcedonského, sesazoval věrné biskupy katolické, a dosazoval na jich místa svoje přívržence. Proti uchvatiteli tomu povstal rázně papež Lev, an napsal císaři

list, v němž požádal ho, by nedovoloval dotýkati se vážnosti sněmu Chalcedonského, postaral se o zvolení řádného patriarchy v Alexandrii, a opovážlivého vetřelce Aerula potrestal. Další řádění nebezpečného buřiče toho zmařil konečně Lev, an r. 460. pohnul východořímského císaře, že ho poslal do vyhnanství, a nařídil, aby do Alexandrie byl dosazen patriarcha pravověrný. Tak potlačeny v Egyptě různice náboženské a zemi zjednán opět mír hlavně zásluhou papeže Lva, jenž potom zaslal všem biskupům egyptským okružnici, v níž napomenul je ku jednotě, svornosti a vzájemné lásce.

Takovou měrou byl papež Lev mocným štítem katolické víry proti bludařům, bdělým strážcem na Sionu církevním, zachranitelem Říma a Italie proti divokým výbojným národům, obhájcem práv Stolice apoštolské, a jasnou svítilnou svatého života, jejíž světlo zářilo po všem světě křesťanském. Řídiv obezřele po 21 let lodičku Kristovu v bouřích a nebezpečném vlnobití, zasloužil si čestného názvu Veliký. Zesnul v Pánu dne 10. listopadu 461 a byl pohřben na čestném místě v předsíni velechrámu sv. Petra, kde do té doby bývali pochováváni jen ti papežové, kteří smrtí mučednickou umřeli.

Po svatém papeži Lvu zachovalo se 96 duchovních řečí, jež mluvil v Římě, a 143 listů, které na rozličná místa poslal. Řeči i listy ty vynikají jadrnými myšlénkami, řečnickým vzletem a mužnou silou. Papež Benedikt XIV. vřadil slavného světce toho mezi přední učitele církevní. Památka jeho světí se dne 11. dubna proto, že téhož dne r. 688. bylo tělo jeho přeneseno do křižové lodi starého chrámu sv. Petrského. V XVII. století byly ostatky sv. Lva Velikého přeneseny do nově vystavěného nynějšího velechrámu sv. Petra, kde podnes nábožné úcty požívají.

Veliký papež Lev získal si nehynoucí zásluhy o Italii, zameziv, aby divocí Hunové a Vandalové nezničili v ní všech památek a pomníků staré vzdělanosti. Zejména Řím jest zavázán jemu a papežům vůbec vděčností. Devětkráte bylo toto světové město od surových národů vypleněno a pobořeno, a pokaždé bylo zase od papežů znovu vystavěno. Bez papežů byl by Řím zahynul, jako zanikla jiná někdejší střediska věd, uměn a občanského života, tak že nyní na místech, kde města ta stávala, jsou leda bídné vsi, aneb

močály a pastviny. Papežové byli povždy bdělými strážci a obhájci netoliko svaté víry a křesťanské mravnosti, na nichž společnosť lidská spočívá, ale i pravé vzdělanosti, svobody, umění a vůbec všech ušlechtilých snah národů. Která říše světová může se honositi panovníky o člověčenstvo tak všestranně zasloužilými, jako honosí se Církev katolická svými opravdu velikými papeži! A co zahynulo již mocných trůnův a slavných někdy rodin panovnických, kdežto papežství přetrvalo všecky bouře, jež po devatenácte věků zuřily na světě! V rozervaném, hříchy porušeném člověčenstvu jest Stolice apoštolská pojidlem a středem, kolem něhož po vůli Boží mají shromážditi a sjednotiti se všichni národové. Co sv. Augustin napsal o Církvi katolické, platí také o papeži: „Ty jediný spojuješ občany jednotlivých měst a sjednocuješ různé národy a veškeré lidstvo v celek, na památku jednotného svazku, jímž prarodičové v ráji od Boha spojeni byli.“

Pohan Attila přemožen velebným zjevem Lva Velikého řekl, že Italie a Řím budou jemu vděčny za své zachránění. Jest věru hanbou naší doby, že surový ten světoborce měl více uznalosti a šlechetnosti, nežli ti násilníci, kteří za naší paměti odňali bezbrannému papeži Řím, jehož každý kámen hlásá, že bez papežů by města toho vůbec ani nebylo. Řím náleží papeži již proto, že jediní papežové města toho uchránili od zaniknutí. A poněvadž papež nemůže býti poddaným žádné světské moci, aby na ní nezávisel, a mohl samostatně a svobodně říditi světovou Církev katolickou, nepřestanou věrní katolíci nikdy domáhati se toho, aby Řím, dědictví to sv. Petra, opět dostal se papežům, jimž po právu Božském i lidském náleží.

Dne 11. dubna světí se také památka sv. Antipy, biskupa a mučedníka, sv. Domnia, biskupa a mučedníka v Dalmácii, sv. Isáka, opata Spoletského, blahosl. Rainera, poustevníka, a j.

Dne 12. dubna.

I. Sv. Julius I., papež.

Po třístaletém ukrutném pronásledování, za něhož milionové učedníků Kristových pro víru svou podstoupili smrť mučednickou, dočkala se Církev svatá za panování císaře Konstantina Velikého pokoje a svobody. Brzo však potom vrhli se na ni nepřátelé nebezpečnější krvežíznivých po-

hanů. Byli to křivověrci, a z těch především zlopověstní zapírači stěžejného článku křesťanské víry v Božství Spasitele Ježíše Krista, Ariani. Nejslavnějším potíračem těchto bludařův a obhájcem pravé víry byl Alexandrijský patriarcha sv. Athanasius. Světec ten podstoupil pro svou víru od Arianů nevýslovně mnoho protivenství, v nichž byl mu obzvláštní podporou a štítem papež sv. Julius.

Julius, syn Rustikův, dosedl na apoštolský stolec sv. Petra v Římě r. 336., když Athanasius trval ve vyhnanství v městě Treviru, kamo byl rok před tím nástrahami Arianů vypovědĕn. Nedlouho před smrtí svou přesvědčil se však císař Konstantin, že Athanasiovi bylo ublíženo, a povolal ho zase z vyhnanství do Alexandrie. Rozkaz ten vyplnili po smrti císařského otce synové jeho, a tak byl zase Athanasius ve svůj úřad při hlavním chrámu v Alexandrii dosazen. Ale nepřátelé jeho, v jichž čele stál Cesarejský biskup Eusebius, po němž oni sluli obecně Eusebiáni, strojili horlivému patriarchovi nové úklady, až ho poznovu z Alexandrie vypudili. Na omluvu násilnického skutku toho poslali oběma císařům i papeži Juliovi stížné listy, v nichž Athanasia šeredně hyzdili a pomlouvali. Zároveň vypravil také pronásledovaný Athanasius několik kněží do Říma na svou obranu. Když o tom zvěděl vůdce poslů arianských, kteří papeži zmíněnou žalobu nesli, utekl z Říma, obávaje se právem, že zločinné rejdy Eusebianů na jevo přijdou a zůstavil v městě jen dva jáhny, průvodce svoje.

Papež Julius povolal k sobě potom důvěrníky sv. Athanasia i posly Eusebiánů a vyšetřoval obě strany. Tu byli bludaři ze lží usvědčeni a zahanbeni. Aby získali čas, požádali o svolání církevního sněmu, na němž by svoje žaloby proti Athanasiovi prokázati mohli. Julius vyhověl žádosti této a pozval také Athanasia do Říma, aby se tu bránil. Athanasius podrobil se ochotně tomuto pozvání a přišel po velkonocích r. 340. do Říma s několika pravověrnými biskupy a kněžími z Egypta a ze Syrie, jimž od bludařů útisky se se staly. Na příští sněm byli pozváni od papeže také všichni biskupové ariánští, kteří proti Athanasiovi rozličné žaloby podali. Avšak bludařům těm neběželo o pravdu, nýbrž o potlačení pravověrných biskupů; báliť se, že nekalé rejdy a násilnické skutky jejich na jevo přijdou a odsouzeny budou, a proto nepřišli v čas do Říma a konali pokoutní schůzi

v Antiochii, kde Athanasia opět odsoudili. Když tedy Arian do Říma se nedostavili, zahájil papež Julius r. 341. sněm bez nich. Tu očistil a obhájil se Athanasius slavně, a papež Julius prozkoumav všecky žaloby proti němu od Arianů podané, prohlásil je za lživé, a dal jemu, jakož i ostatním katolickým biskupům, od bludařů pronásledovaným, stkvělé vysvědčení pravověrnosti.

Teprv na konec sněmování přišli k Juliovi poslové Eusebiánů s listem plným útoků a výhrůžek, že odštěpí se od Stolice papežské, nestane-li se jim po vůli a nebude-li Athanasius odsouzen. Shromáždění katoličtí biskupové touto drzostí bludařů převelice rozhorlení, vyzvali papeže, aby opovážlivce ty rázně odmítl. Tu napsal Julius Eusebianům znamenitý list, v němž trpce stěžuje si do nekřesťanské pýchy a zatvrzelosti jejich; vytýká jim, že na posměch pohanům s nesmírnou škodou věřícího lidu násilně a surově vypuzují věrné katolické biskupy a dosazují na jich místa bludařské nohsledy svoje, a posléze napomíná jich otcovsky, aby svých bludův a hříchův se odřekli. Avšak ani tento důrazný list papežův neobrátil a neobměkčil zaslepených a zarytých bludníků těch.

Aby posléze jednou byly ukončeny náboženské spory a zavládla v Církvi jednota, požádal papež Julius západořímského císaře Konstanse, by přiměl bratra svého císaře Konstancia ku svolání valného sněmu církevního. Oba císařové poslechli papeže, a tudíž svolán církevní sněm r. 343. do města Sardiky v Thracii, na nějž dostavilo se 94 biskupů pravověrných a 76 arianských Eusebianů. Papež Julius nemoha přijíti osobně, dal se tu zastupovati svými vyslanci. Jakmile však ošemetní bludaři seznali, že jsou na sněmu v Sardice v menšině, opustili tajně toto město a odešli do Filippopole. Tu odbývali svoje pokoutní schůze a opovážili se Athanasia i všecky katolické biskupy, ba samého papeže Julia odsouditi a proti nim klatbu vysloviti. Zatím uznali otcové v Sardice shromáždění jednomyslně Athanasia i ostatní od Arianů osočované a pronásledované biskupy za pravověrné, a vyobcovali náčelníky Eusebianů z Církve. Na úsilovnou žádost papeže Julia byli potom nespravedlivě vypuzení katoličtí biskupové rozkazem východořímského císaře Konstancia opět v úřad svůj uvedeni, a také Athanasius vrátil se po šesti letech do Alexandrie, kde jej věrní katolíci

s jásotem uvítali. Papež Julius radoval se z tohoto vítězství statečného obhájce pravé víry a poslal věřícím do Alexandrie dojemný list s blahopřáním a napomenutím, aby výtečného biskupa svého milovali a jeho se drželi.

Papež Julius, jsa takto ustavičně zaneprázdněn obranou katolické pravdy proti bludařským Arianům a hájením věhlasného světce Athanasia, pečoval horlivě o rozkvět náboženského života zvlášť v městě Římě. Tu vystavěl několik nových chrámů Páně a obnovil jiné svatyně starší, a založil tři nová křesťanská pohřebiště v městě a za městem, a učinil opatření, aby všecky události církevní od zvláštních notářů zaznamenány bývaly. Julius zemřel dne 12. dubna 352. Ve století XI. byly ostatky jeho přeneseny do chrámu Matky Boží za řekou Tiberou v Římě. Po svatém papeži tom dochovaly se nám zmíněné dva znamenité listy.

Ze života sv. Julia jest zřejmo, že již za nejstarších časů papežové byli zástupcové církevní jednoty, strážcové pravé víry, útočiště všech nevinně pronásledovaných a uznaní vrchní správcové a ředitelé veškeré Církve Kristovy. Ve zmatcích a rozbrojích náboženských zachovali papežové za pomoci Ducha sv. povždy pravou víru. Biskupové všech zemí netoliko západních, ale i východních, obraceli se ku papeži, kdykoli běželo o rozhodnutí ve věcech víry, a utíkali se k němu o pomoc, když byli pronásledováni. I bludaři dovolávali se papeže, osvědčujíce, že také oni uznávají ho za hlavu Církve Kristovy. Papežové předsedali na sněmích církevních buď sami, buď mívali prostřednictvím svých vyslanců na nich první slovo, a potvrzovali úchvaly jejich. Liché a marné jsou tedy námitky rozkolníkův a protestantů proti prvenství Stolice apoštolské v celém křesťanstvu. Nejstarší dějiny kárají tyto odštěpence ze lži, neboť z nich nad slunce jasněji jde na jevo, že hned v prvních časích křesťanských za doby apoštolské, za doby mučedníků, i za doby starých kacířstev byl papež všeobecně uznáván za náměstka Kristova na zemi, za nejvyššího Pastýře věřících, a za viditelnou hlavu jedné, svaté, katolické, apoštolské Církve Páně. Sv. Augustin napsal: „Římský rozsudek je rozhodnutím celé Církve, nemůže se tedy dále vyšetřovati a má v pokoji přijat a proveden býti. Kdo od Říma jest odsouzen, jest tím odsouzen od celého světa. Řím promluvil, rozepře jest tedy skončena.“ Sv. Jeroným dí: „Od Krista byl jeden ze dvanácti apoštolů ustanoven hlavou, aby nebyla možna roz-

tržka: proto obcuji se Stolcem Petrovým, věda, že na této skále založena jest Církev, a kdo jí Beránka Božího mimo Církev, nepatří více k ní.“

---

2. Sv. Zeno, biskup.

Ve starobylém italském městě Veroně požívá ode dávna zbožné úcty sv. Zeno jakožto přední patron biskupství Veronského. Již vrstevník jeho sv. Ambrož, biskup Milánský, nazval jej v jednom svých listů biskupem svaté paměti.

Zeno narodil se v první polovici čtvrtého století někde v Africe, stal se knězem a oblíbil si záhy život poustevnický. Na poušti připravoval se tuhou kázní na svůj budoucí úřad kazatele slova Božího, a zdokonaliv se ve svatých ctnostech, putoval potom do Palestiny, kde všecka posvátná místa navštívil. Odtud odebral se do Syrie a později do Recka, kde na mnohých místech s velikým požehnáním rozséval símě slova Božího. Po letech zavítal do hoření Italie a hlásal víru křesťanskou dílem na pevnině, dílem na ostrovech, kde později Benátky vznikly. Tu přebývali tehdáž nevědomí a chudí rybáři, většinou ještě pohané. Světec Zeno ujal se těchto opuštěných chuďasův a utvrdil v nich svatou víru i bázeň Boží. Potom přišel i do blízké Verony a působil v tomto městě tak horlivě, že okolo roku 360. byl tu zvolen za biskupa. Křesťanská obec Veronská byla tenkráte ještě malá a slabá. V městě i v okolí jeho žilo ještě mnoho pohanů, a do malého stádce věrných křesťanů vtírali se tu draví vlci Ariani. Tu nastala svatému biskupu veliká a obtížná práce na vinici Páně. Světec pečoval horlivě o pohany i o křesťany. Pohanům hlásal pravdy Kristovy a snažil se, vyvésti jich ze tmy modlářství ku světlu zjevení Božího, a křesťanům hleděl uhájiti pokladu pravé víry proti bludařům. A Bůh žehnal apoštolské práci této. Neunavenými hlásáním slova Božího a svatým životem svým obrátil Zeno veliký počet modloslužebníků v městě i v celém kraji ku Kristu Pánu, odvrátil bludaři svedené věřící na pravou cestu a způsobil, že lid péči jeho svěřený svatými ctnostmi utěšeně prospíval. Každoročně o svátcích velkonočních přijímalo z rukou svatého biskupa Veronského množství jím obrácených

pohanů svátosť křtu, a malý hlouček věřících v městě i v okolí vzrostl časem tak znamenitě, že posavadní křesťanská svatyně více návalu lidu nestačila, tak že nastala potřeba, vystavěti ve Veroně nový, prostranný chrám Páně. Zeno byl také prvním biskupem na Západě, jenž na utvrzení bohumilého života zřizoval nábožné družiny panen a učil je v klášterní odloučenosti zříkati se světa a šetřiti chudoby, čistoty a dokonalé poslušnosti. Na přímluvu svatého biskupa učinil Bůh mnoho zázraků, jimiž pohané o pravdě náboženství Kristova přesvědčováni byli. Světec Zeno dokonal záslužný život svůj okolo roku 380. Svědectvím požehnané činnosti tohoto svatého biskupa jsou zachované řeči a pojednání jeho o rozličných předmětech Starého i Nového Zákona i o ctnostech křesťanských a nepravostech, jež poprvé vyšly o třech knihách tiskem r. 1508. Město Verona honosí se znamenitým starožitným chrámem sv. Zenona z r. 810., kde ostatky jeho se chovají. Také chrám sv.-Vítský má od r. 1370. částku těchto sv. ostatků*).

Sv. Zeno první na Západě zřizoval klášterní družiny. V Církvi katolické vzniklo a rozvíjelo se řeholnictví na základě tří evangelických rad, totiž ctností, jež Kristus Pán v evangelium každému jakožto prostředky ku spasení nezbytně potřebné neukládá, nýbrž které jen nabízí a radí těm, kdož vyššího stupně mravní dokonalosti se domáhají. Jsou to ctnosti dobrovolné chudoby, ustavičné panické a panenské čistoty a dokonalé poslušnosti. Těmito spanilými ctnostmi stkvěl se na zemi nejkrásněji sám vtělený Syn Boží, a dle rady i vznešeného příkladu jeho oblibovali si již za nejstarších časů mnozí věrní následovníci jeho ctností těch pilni býti. A právě tyto ctnosti ukládají se všem řeholníkům jakožto povinnosť, k níž oni posvátnými sliby se zavazují. Jest pochopitelno, že synové tohoto světa zvláště za našeho zmateného času nenávidí katolických řeholí, tupí je, a kde

---

*) Za nejstarších časů byl sv. Zeno ctěn jakožto vyznavač smrtí přirozenou zemřelý. Později však byl pokládán za mučedníka, o němž se psalo, že za pronásledování Církve za císaře Galliena (260—268) jakožto biskup Veronský pro víru krev svou prolil Z toho soudí se důvodně, že ve Veroně byli za různých dob dva svatí biskupové téhož jména, z nichž Zeno mučedník zemřel v druhé polovici třetího století, a Zeno vyznavač teprv sto let po mučednické smrti jeho biskupem Veronským se stal (Baronius).

jen moc mají, že je násilně potlačují. Svět od Boha a Krist Pána odpadlý jest naplněn žádostí těla, žádostí očí a pýchou života, řehole však odsuzují tyto temné vášně a hlásají chu dobu, čistotu a pokoru. Odtud pochází všecka nenávisť prot katolickým klášterům; proto nepřátelé víry křesťanské i strážkyně její Církve katolické, kdekoli dostali vládu ve svoi moc, ruší a násilně potlačují řehole. Katolické kláštery jso novověkým pohanům na pohoršení, poněvadž nedávají zlém svědomí jejich pokoje, vytýkajíce jim lakotu, tělesnosť a pýchu jejich, a poněvadž jsou mocnými podporami Církve svaté i ohnisky náboženského života věřícího lidu. Krásně prones se o působení řeholí svaté paměti papež Pius IX. v okružnici dané dne 17. června 1847 ku představeným řádů: „Nikomu zajisté neušlo, že řeholní družiny od svého počátku vydaly nesčíslné množství mužů, kteří ozdobeni byli obsáhlými vědomostmi i hlubokou učeností a stkvěli se všem ctnostmi. Zářice leskem svatosti, bývali častěji ku nejvyšším hodnostem církevním povýšeni; hořice plamennou láskou k Bohu i ku bližním, stali se divadlem světu, andělům i lidem. Neznali jiné rozkoše, než obraceti všecky svoje snahy svou horlivosť a sílu k tomu, aby dnem i nocí rozjímali o věcech Božských; aby mrtvice se nosili na svém těle rány Pána našeho Ježíše Krista; aby víru katolickou od Východu až k Západu rozšiřovali, statečně za ni bojovali a radostně za ni trpkosti, bolesti až i muky a smrť podstupovali; aby surové a divoké národy ze tmy bludů, ze sveřeposti mravův a z bahna nepravostí vyvedli a je ku světlu pravdy sv. evangelia, ku konání křesťanských ctností a ku mravnosti vedli, aby učelivá srdce útlé mládeže záhy ku nábožnosti i ctnosti nabádali a užitečnými vědomostmi vzdělávali, a bloudících na pravou cestu uváděli. Neníť věru žádného skutku hrdinské lásky, jehož by i za cenu života svého nebyli vykonali, aby otrokům, nemocným, umírajícím, všem nešťastníkům, chudým a zarmouceným křesťanskou dobročinností a pečlivostí pomáhali; aby bolesť jejich mírnili a slzy jejich stírali; slovem, aby jim ve veliké nouzi všemožně přispívali a jakoukoli oběť prokazovali.“

Dne 12. dubna koná se také památka sv. Saby, mučedníka, sv. Visie, panny a mučednice, sv. Tetrika, biskupa a mučedníka, sv. Lazara, jáhna a mučedníka Terstského, a j.

Dne 13. dubna.

I. Sv. Hermenegild, mučedník.

Arianský král Visigothů ve Španělích Leovigild, sídlem v Toledě, měl s první manželkou svou dva syny, Hermenegilda a Rekkareda. Aby zachoval rodu svému vládu a pojistil oběma synům po sobě nástupnictví na trůně, dal je r. 572. prohlásiti za spoluvládce a zasnoubil Hermenegilda francké princezně Ingundě. Když Ingunda, horlivá katolička, ubírajíc se do Španěl, přišla do Adge, uvítal ji tamní biskup a přál jí od Boha štěstí a požehnání, řka, že bude potřebovati na královském dvoře Toledském obzvláštní milosti Boží, ježto dvůr ten oddán jest bludům Ariovým. Posléze napomenul ji, aby proti všem lákadlům a nebezpečím zachovala si věrně víru v Božského Spasitele a vyznávala ji slovy i skutky také mezi bludaři. Manželský sňatek arianského kraleviče Hermenegilda s katolickou princeznou Ingundou odbýval se v Toledě za hlučných radovánek a s velikou slávou.

Ingunda žila s Hermenegildem šťastně. Avšak macecha Hermenegildova, královna Gosvintha, zarytá ariánka, nenáviděla zbožnou Ingundu pro víru její a stůj co stůj chtěla ji svésti k odpadlictví. Zprvu pochlebovala a lichotila jí, a když to nepomohlo, dávala jí svou nenávisť rozličným způsobem na jevo. Ingunda snášela tato protivenství tiše a trpělivě a modlívala se často k Bohu o dar statečnosti a vytrvalosti. Tím rozhněvala se na ni zlá tchýně ještě více a ztrpčovala jí štěstí její. Jednou dala se zuřivou vášní svou strhnouti tak, že na Ingundu se vrhla a po ní vztekle šlapala. Hermenegild, jsa dobrotivého a mírného srdce, nesl těžce tento poměr milované manželky své ku královně. Stálosť a vytrvalosť zbožné Ingundy ve víře katolické dojímala mocně srdce jeho, tak že ji ctil jako světici a mučednici. Aby ji zbavil dalšího týrání, opustil posléze královský dvůr v Toledě a odstěhoval se s ní do Sevilly v údělném knížectví svém Andalusii.

Do Sevilly vedla Hermenegilda Prozřetelnosť Boží. Tuť přebýval tehdáž výtečný obhájce katolické pravdy proti bludům arianským, svatý biskup Leander. Tomu se podařilo záhy dokonati, o čemž nábožná princezna již dříve pracovala,

totiž Hermenegilda od bludů ku pravdě katolické obrátiti. Roku 578. odpřísáhl královič budy arianské, vyznal slavně víru v Ježíše Krista, Syna Božího, a byl po tehdejším zvyku od biskupa Leandra sv. křížmem pomazán a Janem nazván. Z toho měli věrní katolíci nevýslovnou radosť, avšak král Leovigild, podněcován Gosvinthou, rozpálil se hněvem a začal pronásledovati věřících; pobral Církvi katolické všecky statky, kázal biskupy a kněze stíhati a do vězení klásti, a poslal sv. Leandra do vyhnanství. Vztek krále obracel se nejvíce proti Hermenegildovi a Ingundě, jimž rozkázal, aby se odřekli své víry, a hrozil smrtí, neposlechnou-li. Aby katolíkům nahnal strachu, sbíral král proti nim pole. Tu skupili se katolíci kolem Hermenegilda na obhájení své víry. Když Leovigild viděl, že katolíci se jitří a k obraně chystají, předstíral smír a poslal Hermenegildovi laskavý dopis. Ten však odpověděl otci, že ho chce ve všech dovolených věcech synovsky poslušen býti, co se ale víry dotýče, že raději královské koruny, ba i života se zřekne, než aby zrádcem jejím a odpadlíkem se stal. Tu vytáhl král s velkým vojskem proti němu. Hermenegild shromáždil kolem sebe věrné katolíky, opevnil Sevillu a Kordovu, a připravil se takto k obraně. Když Sevilla donucena byla se vzdáti, uprchl Hermenegild do Kordovy, doufaje v pomoc od východořímského císaře. Rekové podporovali skutečně nějaký čas Hermenegilda, když však Leovigild jich uplatil, opustili v rozhodné chvíli královiče, ten pak byl donucen, s několika svými věrnými utéci do pevnosti Oseta, a když i toto místo dobyto bylo, hledal útočiště ve chrámu Páně, maje naději, že otec bude šetřiti posvátného místa toho. Tamo přišel k němu bratr Rekkared a slíbil přísežně jmenem otcovým, že mu bude odpuštěno a že se mu nestane žádné příkoří, když otci se pokoří. Hermenegild svolil, a když král se k němu přiblížil, padl před ním a prosil o milosť. Leovigild odpustil synu a odvedl ho do vojenského tábora, tu však byl náhle zachvácen hněvem, tak že zpronevěřil se slibu svému a rozkázal, aby královič byl zbaven svého královského roucha a potupně odveden u vyhnanství do Valencie. Hermenegild uprchl odtud a zamýšlel odebrati se do Gallie ku příbuzným své manželky, byl ale na útěku polapen a nejprv do Tarragony, potom do Valencie, a posléze do Sevilly odveden, kde spoután okovy na hrdle i rukou, vsazen jest do vězení.

Útrapy a hrůzy žaláře měly Hermenegilda pohnouti k odpadlictví. Avšak statečný královič stál pevně v katolické víře, kterouž nade všecky statky pozemské cenil, a modlil se horlivě za dar vytrvalosti a síly. V temnotě žalářní pohrdl úplně královstvím světským a roztoužil se po království nebeském. Když se přiblížily svátky velikonoční, přišel ku věznu arianský biskup, nabízeje mu jmenem královým milost, svobodu a korunu, přijme-li z rukou jeho Svátosť oltářní svatokrádežně posvěcenou. Hermenegild odbyl však bludníka rázně. Řekl mu, že raději život nasadí, než aby něčeho se dopustil, z čehož by se dalo souditi, že ve své víře se zviklal, a doložil: „Ztráta království pozemského dá se snadno oželiti, když máme naději na království věčné.“

Uslyšev král tyto věci, odsoudil syna na smrť. V noci na Veliký pátek dne 13. dubna přišli do žaláře kati a sťali Hermenegilda mečem. Bůh pak oslavil záhy věrného mučedníka svého; za doby noční osvícen byl náhle žalář, v němž mrtvé tělo jeho leželo, a bylo slyšeti prozpěvování žalmů. Sv. Řehoř Veliký, vrstevník královiče Hermenegilda, jenž život jeho popsal, dí o něm výslovně, že byl zavražděn pro svou katolickou víru, a že jako starověcí mučedníci pro Ježíše Krista obětoval ženu, děti, krev i život svůj.

Krev umučeného Hermenegilda stala se úrodným semenem víry katolické v národě Visigothů ve Španělích. Leovigild litoval záhy krvavého činu svého, propustil uvězněné biskupy katolické, vrátil Církvi odňaté statky, povolal z vyhnanství sv. Leandra a odporučil jemu na smrtelném loži syna svého Rekkareda, aby svatý biskup byl mu tím, čím stal se Hermenegildovi. Rekkared nastoupiv královský trůn, odřekl se potom bludův a převedl svůj národ do lůna Církve katolické, tak že arianství ve Španělích navždy zaniklo. Sv. Řehoř Veliký přičítá tento rychlý obrat slavnému umučení a orodování sv. Hermenegilda, an dí: „Kdyby Hermenegild nebyl pro pravdu krev svou prolil, nebyl by národ ku poznání pravdy přišel, dle slov Páně, že zrno pšeničné, padši v zem, neumře-li, samotné zůstane, pakli umře, mnoho užitku přinese (Jan 12, 24. 25.) Víme, že se to naplnilo na Vykupiteli jakožto hlavě naší, proč bychom tedy nehledali toho také na údech jeho? Jeden totiž umřel z národa Visi-

gothského, aby mnozí k životu přišli. Jedno zrno padlo k zemi, a vzešla hojná žeň duší.“

Tělo sv. Hermenegilda bylo pohřbeno v Seville, když pak mohamedánští Maurové města toho se zmocnili, odnesli věřící hlavu sv. mučedníka do Saragossy, odkud kázal ji potom přenésti Španělský král Filip II. do svého paláce v Eskuriálu.

Národ Španělský ctí sv. Hermenegilda jakožto předního patrona svého.

Ingunda obrátila s pomocí sv. biskupa Leandra manžela svého Hermenegilda na pravou víru a utvrdila ho v ní, že podstoupil za ni ochotně smrť mučednickou. Tak „posvěcen jest muž nevěřící skrze ženu věřící.“ (I. Kor. 7, 14.) Nejkrásnějším úkolem zbožné, křesťanské ženy jest, aby byla muži svému andělem strážným, snažila se ho odvraceti od nevěry, udržela jej na cestě ctnosti, a přispívala takto ku spasení jeho.

Sv. Hermenegild sváděn jsa, aby odpadlictvím od víry zachránil si královské koruny i života, řekl, že ztráty království pozemského snadno oželí, jelikož má naději na lepší království na věčnosti. Neprodávejme svou vznešenou důstojnosť křesťanskou a svoje spasení za bídnou cenu pomíjejících statků a mrzkých rozkoší tělesných! Raději obětujme věci pozemské, než abychom ztratili víru a milosť Boží. „Svět pomíjí i žádosť jeho, ale kdo činí vůli Boží, zůstává na věky.“ (I. Jan 2, 17.)

---

2. Sv. Justin, mučedník.

Kristus Pán předpověděl učedníkům svým, že lidé jim zlořečiti, protivenství činiti, a lhouce všecko zlé o nich mluviti budou pro něho (Mat. 5, 11.) Slova ta naplnila se, jakmile Církev u veřejnosť vystoupila. Tu roztrušovány od pohanů nejnesmyslnější pomluvy proti křesťanům. Modloslužební kněží vydávali učedníky Kristovy za neznabohy a zločince, jež třeba ohněm a mečem vyhladiti, poněvadž prý bohy ku pomstě dráždí a celou společnosť lidskou převrátiti usilují. Smlouvají se prý ve svých tajných nočních sborech o samých piklech proti státu, pášou hanebné nepravosti a

pojídají zavražděná nemluvňátka. Nevědomý pohanský lid jsa takto ustavičně proti křesťanům štván, přičítal všecky nehody a neštěstí, jež na jednotlivce neb na celé země přišly: neúrodu, hlad, mor, oheň, bouře, vichřice, zemětřesení a nešťastné války, pomstě bohův, a pomstou tou byli prý vinni křesťané, že bohů nectili a ku hněvu je popouzeli. Křesťané byli považováni za zasmušilé blouznivce, zaryté nepřátele lidstva, spojence zlých duchů, nebezpečné čaroděje a původce všeho zla na světě. Hanebné toto osočování a nesmyslné pomluvy roztrušované od pohanských kněží snášeli věřící tiše a trpělivě radujíce se, že mohou pro milovaného Spasitele trpěti. Byli však mezi křesťany i mužové učení a stateční, kteří ujímali se pronásledovaných souvěrců svých a skládali spisy na jich obranu, v nichž zlomyslné pomluvy proti nim rozšiřované vyvraceli. Předním z těchto starověkých apologetů či obránců víry křesťanské byl sv. Justin řečený filosof (mudrc).

Rodištěm jeho byla Flavia Neapolská v Samaří, staré to, již za doby patriarchů uváděné město Sichem. Obec tato byla za války židovské zničena a potom od císaře Flavia Vespasiana znova vystavěna a osadníky řeckými i římskými zalidněna. Justin pocházel z pohanské rodiny řecké. Narodil se asi r. 100. po Kristu a dospěv, věnoval se dráze vědecké. Nejprv byl od rodičů poslán do Malé Asie, jak se zdá, do města Efesu, a tu se učil filosofii stoické. Stoikové hlásili, že pouze ctnosť jest nejvyšší, naprosto dokonalé dobro, a učili pohrdati světem, sváděli však ku pýše a planému všebožectví. Filosofie tato neuspokojila vědychtivého Justina, obrátil se tedy záhy jinam. Seznámiv se s přívržencem nauky mudrce Aristotela, zamýšlel výklady jeho poslouchati, ale shledav v něm záhy lakomce, jemuž šlo více o peníze než o pravdu, opustil ho a přidal se ku Pythagorovcům. Řecký mudrc Pythagoras stanoviv číselnou soustavu jakožto pravzor všech věcí, učil, že svět je souladným celkem, a že Bůh jest pouhou všecko pořádající a pronikající silou přírodní. Justinovi zalíbila se tato soustava, avšak za nedlouho řeklo se mu, že neznaje hudby, hvězdářství a měřictví, není schopen vniknouti do hlubin filosofie Pythagorovy. Odmítnutý Justin odebral se potom do školy vynikajícího přívržence soustavy Platonovy. Plato, jeden z nejslovutnějších mudrců starého světa, učil, že jest jeden Bůh, bytosť pouze duchová, nejvýš

moudrá, všemohoucí a spravedlivá, jemuž máme podobni býti; věřil v odměnu a trest po smrti, a uznal pokorně, že člověk bude moci s bezpečnou jistototou poznati Boha teprv, když Bůh sám jej poučí. Lačně po pravdě zalíbil si Justin ze všech filosofických soustav nejvíce nauku tuto a ponořil ducha svého do tajemství jejích; aby pak rychleji v moudrosti pokračovati mohl a nikým rušen nebyl, stranil se lidí a vyhledával samotu. Jednoho dne kráčel po břehu mořském rozjímaje o Bohu a věčnosti, an tu postřehl ctihodného kmeta. Byv jím otázán, co ho uvedlo do této nehostinné krajiny, odpověděl Justin, že odešel na poušť, aby dle návodu mudrce Platona přemítal o věcech nejvážnějších a poznal dokonale nejvyšší bytosť. Stařec usmál se a řekl mu, že všichni mudrcové dohromady nevědí nic bezpečného, a že všecko, čemu o Bohu, o světě, o člověku, nesmrtelnosti a osudu duše lidské po smrti učí, je buď nejisté, buď bludné a pošetilé. Justin se ulekl. Celá soustava učenosti, kterou z nauk mudrců pohanských vážil, sřítila se mu pojednou, a trapná nejistota uchvátila duši jeho. Rozechvěn uchopil starce za ruku a zvolal: „Jestliže filosofové nic nevědí, kde tedy najdu učitele, jenž ukojí mou touhu po pravdě, osvítí ducha mého a upokojí srdce mé?“ Kmet odvětil laskavě: „Slyš mne, jinochu! Dávno před mudrci řeckými žili na světě mužové Bohu milí a spravedliví, kteří předpovídali budoucí věci, jež zatím již se naplnily. Byli to proroci Duchem svatým nadaní; ti jediní znali pravdu a zvěstovali ji lidu. Spisy jejich poučují jasně o původu a účelu všech bytostí i o jiných věcech, na jichž dokonalém poznání mudrci záleží. Ku potvrzení pravdy nepotřebovali strojených důkazů, neboť zázraky nutily každého uvěřiti jim. Mužové ti hlásali zvlášť víru v jediného pravého Boha, Stvořitele všech věcí, i v Syna jeho Krista Ježíše. Modli se tedy především vroucně k Bohu, aby ti otevřel brány světla, neboť ty věci nemohou od každého pochopeny býti, leč jen od toho, komu Bůh milosť svou dává.“ Domluviv takto odešel stařec a více se nevrátil.

Justin byl mocně dojat. V duši jeho vznikla touha, poznati knihy posvátné, o nichž neznámý kmet mluvil. I jal se pilně čítati Písma svatá, radil se s učni apoštolskými i jinými křesťany, pozoroval je a přesvědčil se, jak čistě a svatě žijí, jak vespolek se milují, za víru svou trpí a ochotně za ni i mučednickou smrť podstupují; seznámil se takto důkladně

s učením křesťanským, a s milostí Boží shledal v něm pravou moudrost, po které dlouho marně se byl pachtil. Odvrátiv se úplně od pohanství přijal někdy v době mezi r. 133–137. křest svatý a stal se mudrcem křesťanským.

I jako křesťan nosil se Justin po způsobu mudrců, aby tím snáze u Reků a u Římanů přístup měl. Dílem aby se ještě důkladněji vzdělal, dílem aby učené pohany vědeckými rozmluvami ku Kristu Pánu přivedl, konal daleké cesty po Malé Asii a Řecku. Někdy po roce 139. zavítal do Efesu a měl tu učenou rozmluvu se židem Trifonem. Tato vědecká hádka náleží mezi nejznamenitější písemné památky křesťanského starověku. Rozmluva trvala dva dny. Justin dovozuje v ní, že Starý Zákon předobrazoval a nastíňoval Krista Ježíše, jeho osobu, skutky i učení, a že příchodem Kristovým zrušeny jsou všecky obřadné předpisy starozákonné, zejména obřízka. Dále ukazuje, že Kristus Pán je pravý Mesiáš a pravý Bůh, ježto všecka mesianská proroctví starozákonní na něm se vyplnila, a že kdo v Krista nevěří, nevěří ani v proroky, kteří o něm předpovídali.

Časem přišel Justin až do Říma, kde trvale se usadil. Tu zřídil mudrckou školu a učil v ní křesťanské pravdě. Za nedlouho stal se v Římě mužem slovutným. Odbýval veřejné hádky s pohanskými mudrci i učenými Židy, aby je o pravdě náboženství Kristova přesvědčil; bojoval proti útokům pohanů, Židů i bludařů; hájil svých spoluvěrců v a užíval vůbec každé vhodné příležitosti, aby víru svatou rozšiřoval.

Nejvíce proslul mudřec Justin svými dvěma Obranami (Apologiemi), jež na obhájení křesťanů proti pomluvám kněží pohanských sepsal a císařům Římským poslal. První Obranu podal císaři Antoninu Piovi. Panovník ten byl osobně dobrotivý, avšak i za něho byli křesťané osočování, pronásledováni a náhlými soudy stíháni. Justinova Obrana směřuje k tomu, aby císař zastavil náhlé soudy proti křesťanům, vyvrací nesmyslné jich obviňování z domnělých tajných zločinů a z bezbožectví, a dokazuje, že vedou život bohumilý i čistý, a občanských zákonů poslušni jsou. Křesťané ctí Boha trojjediného, nejsou tedy bezbožci, a jest nespravedlivo, stíhati je pro pouhé jméno jejich. Pohanství, plné bludův a hnusných nepravostí, je službou zlých duchů. Pronásledování proti křesťanům vzbuzují zlí duchové. Bohoslužba křesťanská koná se svatě a nic nedovoleného neděje se při ní.

Obrana tato měla znamenitý výsledek. Císař zakázal křesťanů pro víru pronásledovati a nařídil propustiti na svobodu věřící uvězněné.

Za následujícího císaře Marka Aurelia (161—180) nastalo poznovu pronásledování křesťanů. Když pak Římský prefekt Urbikus tři nevinné křesťany beze vší zákonité příčiny zavražditi dal, sepsal Justin a podal císaři svou druhou Obranu. Ve spisu tom dokazuje opět, že křesťané pro pravdu a ctnost nevinně pomlouváni a stíháni jsou. Na všetečnou otázku pohanů, proč prý křesťané samých sebe neusmrcují, aby dříve k Bohu svému se dostali, a odkud to, že Bůh nechrání jich proti utiskovatelům, odpovídá, že křesťané jsou trpěliví, v dobrém vytrvalí, a že baží po statcích nehynoucích. Ve spisu tom vyslovuje Justin tušení, že sám bude pro svou víru pronásledován, an dí: „I já neočekávám, leč že budu buď od některého z těch, o nichž jsem mluvil, buď od Krescence, milovníka povyku a chvastu, úklady postižen a kládou sevřen.“ Předtucha tato záhy se vyplnila. Zmíněný Krescenc, pohanský mudrc prostopášných mravů, byv od Justina několikráte v učených hádkách překonán a zahanben, pomstil se mu a udal jej, jakož i jiných pět mužův a jednu ženu, že jsou křesťané, a vymohl, že byli jati a na soud postaveni. Tu vyznal Justin před soudcem Rustikem statečně víru v Ježíše Krista, a podobně učinili i ostatní obžalovaní, osvědčujíce všickni, že jsou odhodáni, smrtí mučednickou zemříti. Svatí mučednici byli potom zmrskáni a mečem odpraveni, což stalo se asi r. 166.

Svatý mudřec Justin vážil si učenosti starých filosofů, dokazoval však, že křesťanství neskonale vznešenější jest veškerých sebe důmyslnějších soustav mudrckých. Zachované spisy jeho, totiž obě Obrany a Rozmluvu s Tryfonem, přeložil na jazyk český a opatřil výkladem Dr. František Sušil, a vydalo Dědictví sv. Prokopa r. 1874. v Praze v souborném díle: „Spisy sv. Otcův apoštolských“ (vydání třetí). Spisy ty jsou vzácným dokladem, že učení Církve katolické podnes jest totéž, jakéž hlásáno bylo za doby poapoštolské, v první polovici druhého století po Krista Pánu. Proti bludům tak zvaných reformatorů za století šestnáctého, kteří popírali katolickou nauku o nejsvětější Svátosti oltářní, svědčí sv. Justin, že křesťané jeho doby věřili v přepodstatnění, to jest v proměnu chleba a vína v podstatu Těla a Krve Páně ve

Svátosti oltářní, an dí: „Nepřijímáme pokrmu toho, ani nápoje toho, jako obecného; nýbrž jako Slovo Boží. Ježíš Kristus Spasitel náš, se vtělil a tělo a krev pro spasení naše měl: tak i vyučeni jsme, že pokrm onen, skrze modlitbu slova od něho pocházejícího posvěcený, jímž po proměně jeho krev a tělo naše se živí, jest Tělo a Krev onoho vtěleného Syna Božího.“ (Obrana I. kap. 66.)

Dne 13. dubna koná se také památka sv. Ursa, biskupa Ravenského, sv. Badema, mučedníka v Persii, blahosl. Idy, matky slavného vůdce křižácké výpravy a Jerusalemského krále Bohumíra Bouillonského, a j.

Dne 14. dubna.

Sv. Lidvina, panna.

Stává se, že mnohý křesťan po celý život svůj podroben jest nesčíslným soužením a trapným bolestem. Tyto trampoty nejsou vždycky trestem Božím za hříchy, nýbrž bývají někdy ochranným lékem, jímž nejvýš prozřetelný Bůh usiluje srdce lidské z nezřízené lásky k tomuto světu vyhojiti a lásku ku věcem nebeským do něho vštípiti. Právě z utrpení vyrůstají nám nejspanilejší růže milosti Boží. Blahoslavený křesťan, jenž vůní těchto rajských růží se kochá a z nich věnce života věčného si vine, jakož činila svatá trpitelka Lidvina.

Lidvina narodila se dne 18. března 1380 z chudičkých rodičů ve městě Schiedamu kraje Rotterdamského v Holandsku. Otec Petr, městský ponocný, a matka Petronila, lidé poctiví a zbožní, měli kromě ní ještě osm synů a vychovávali tyto děti svoje bohabojně. Lidvina chovala již za dětského věku něžnou lásku a úctu ku Rodičce Boží Marii Panně.

Kdykoliv jí od rodičův uloženo bylo, aby donesla bratrům do školy svačiny, aneb když za jiným účelem z domu odešla, neopomíjela nikdy, vracejíc se, vstoupiti do chrámu Páně, kde před obrazem Marie Panny modlívala se zbožně Pozdravení andělské a vylévala svoje tužby. Nábožná dívka dorůstala ve sličnou pannu, jevila bystrý rozum a měla milou povahu a mravy tak ušlechtilé, že všickni, kdož ji znali, velice si jí vážili, nedbajíce chudoby její. Časem nabídlo se

několik bohatých měšťanských synů ponocnému Petrovi, že mu poskytnou potřebného nákladu na lepší vychování a vzdělání sličné a nadané dcery Lidviny v naději, že potom budou moci ucházeti se o ruku její, až dospěje. Avšak duchem záhy vyspělá Lidvina rozhodla se, že zasvětí se Bohu slibem ustavičné panenské čistoty, a když otec žádal, aby zvolila si ze zámožných a vážených nápadníků ženicha a zabezpečila si takto štěstí, prosila, aby nebyla ku manželskému sňatku nucena. Aby pak zbavila se dotčených nápadníků, modlila se, aby Bůh odňal jí tělesnou krásu a zohyzdil ji tak, by žádný muž na ní nenalézal záliby. Lidvina chtěla po celý život čistým srdcem sloužiti Bohu a nepřipouštěla tudíž, aby do srdce jejího měla přístup láska smyslná.

V Holandsku bývalo již tehdáž bruslení na ledu oblíbenou zábavou lidu. Jednou dívala se patnáctiletá Lidvina na svoje družky po ledě se klouzající. Z nenadání byla jednou z nich mimoděk podražena, upadla na led a poranila se těžce. Zábava na ledě byla tím náhle přerušena. Ubohá Lidvina byla donesena k rodičům, a tu shledáno, že pádem na led zlomila si žebro a i jinak nebezpečně se pohmoždila. Od té chvíle stonala, chřadla a trpěla veliké bolesti plných osmatřicet let až do smrti svojí. Tak naplnila se modlitba její, aby Bůh zbavil ji tělesné sličnosti, by nikým nejsouc obtěžována, výhradně jemu samému sloužiti mohla.

První tři léta nemoci své mohla Lidvina aspoň o berlách aneb po rukou a nohou vláčeti se po zemi. Za doby velkonoční bývala donášena do chrámu ku přijímání sv. svátostí. Po třech letech prohlásil lékař, že nikdy více se již neuzdraví. Veškeré léky byly bez účinku. Nemocná nemohla ani spáti a často žádných pokrmů ani nápojů požívati. V chorém těle utvořil se vnitřní vřed, a ubohá trpitelka snášela hrozné bolesti. Ku bolestem tělesným přidal se i veliký zármutek duševní; družky opouštěly nemocnou a zapomínaly na ni. V květu panenského věku slábla a chřadla Lidvina, že bylo žalostno hleděti na ni. Nemoc horšila se a krutých bolestí přibývalo. Ubohá panna svíjela se často na lůžku jako červ v prachu. Po mnoho let ležela jen na znaku, nemohouc žádným údem těla pohnouti. Byla postížena všeobecnou vodnatelností; na jedno oko oslepla docela a druhé oko sesláblo tak, že nesneslo denního světla; pravá ruka odumřela a maso opadalo s ní až na kost; rámě pravé uhnívalo; na čele utvo-

řila se trhlina, z níž krev a hnis kapaly; vnitřnosti hnisaly a na dvou místech života vznikly vředy, do nichž dali se červi. Trpitelka snášela také prudké bolesti hlavy i zubů a bývala často zachvacována zimnicí. A hrozná muka tato trpěla Lidvina bez úlevy až do smrti, a za celou dobu osmatřiceti let mohla jen někdy požíti kousku chleba a pečeného jablka, několik kapek teplého mléka a vína s vodou smíseného.

Za prvních čtyř let nemoci svojí bývala Lidvina citliva a netrpěliva, plakala úpěnlivě, vzdychala žalostně, stěžovala si trpce a reptala. Někdy svitla jí jiskra naděje, že snad přece se jí uleví, hned však klesala opět v zádumčivosť a zoufalou beznaději a odmítala mrzutě všecku útěchu.

Ve smutném stavu tom poslal Bůh trpitelce horlivého zpovědníka, kněze Jana Pota. Ten ujal se ubohé a domlouval jí laskavě, aby ustála od pláče a reptání a raději odevzdala se úplně do vůle Boží. Líčil jí, co všecko Spasitel z lásky k nám snášel, a napomínal ji, aby rozjímala vroucně tajemství utrpení a smrti Páně, ujišťuje, že dojde takto polehčení a útěchy. Nemocná pokusila se dle návodu zpovědníkova modliti se a probírati z bolestného utrpení Kristova jedno tajemství po druhém, avšak hořký kalich tělesných bolestí a duchovního zármutku nebyl od ní odňat, tak že za nedlouho ve zbožnosti ochábla. Tu naléhal a nutkal kněz znova, aby se přemáhala a v modlitbě i rozjímání vytrvala, ježto jest to jediným pro ni prostředkem, aby kruté bolesti její zmírněny byly. Při tom vyprávěl, že tisícové svatých a světic Božích z lásky ku Kristu vytrpěli radostně nevýslovná muka i smrť, a že zázračná moc svatého kříže Páně posud není vyčerpána, tak že z ran Kristových zajisté i do jejích ran pokanou hojivé krůpěje. Posléze napomínal nemocnou, aby pamětliva byla převeliké odplaty, kterou Bůh po vezdejším utrpení jí chystá; aby na vyprosení daru trpělivosti často nejsvětější Svátosť přijímala, a v bolestech krátkými modlitbami střelnými a nábožnými povzdechy útěchy a posily od Boha se dovolávala.

Lidvina poslechla a zpozorovala brzo, že duše její velice se mění. Přestala býti malomyslnou, vzdala se vší touhy po zdraví a naděje na lidskou pomoc, nenaříkala více a snášela klidně nemoc svoji. Odevzdala se úplně do vůle Boží, a čím více rostly bolesti, tím více vzmáhala se v ní milosť a láska

Boží. Trpitelka zůstávala klidnou, i když přicházely na ni záchvaty zimničné. Rozjímajíc bolestné utrpení Páně děkovala Bohu za všecko a prosila, aby bolestí jejích přimnoženo bylo. Každý, kdož viděl její trpělivosť, byl hluboce dojat. Lidvina zachovala v těle nemocí zohaveném i za nejkrutějších bolestí bystré smysly, zdravý rozum a dobrou paměť, dávala příchozím návštěvníkům případné odpovědi a udělovala jim spasitelné rady. Do chudičké jizby její donášeli milosrdní lidé almužnu, a také starý otec chodil pro ni sbírat almužnu, ona pak rozdávala, co takto dostala, vdovám, sirotkům, nemocným a jiným potřebným lidem, kteří za tím účelem k ní docházeli. Několik stříbrných peněz, zděděných po matce, dala proměniti a rozdati. Když pozorovala, že čím dále více dárků dostává, radovala se, že může více ubohých lidí podporovati a obdivovala se moci a dobrotivosti Boží. Když stařičký otec jí zemřel, modlila se bez ustání za něho i za matku.

Milostí Boží stala se Lidvina divadlem tomuto světu, ku podivu a vzdělání celému městu i kraji, tak že k ní z daleka přicházeli lidé dílem ze zvědavosti, dílem, aby se poučili. Trpitelka napomínala je ku bázni Boží a dávala jim spasitelné rady. Jednou ji navštívil lehkomyslný člověk, jenž neostýchal se vyprávěti svoje zločiny, a honositi se hanebnostmi, jichž se dopustil. Nemocná Lidvina pokárala ho a napomenula, aby celou příští noc strávil leže na jedné straně. Ten se dal do smíchu a odešel. Když pak v noci dlouho na jedné straně leže nemohl usnouti, zdálo se mu takové ležení nesnesitelným, spolu však napadla mu myšlénka: „Když ležení po jedné straně na měkkém lůžku jest mně tak obtížno, jak vydržím celou věčnosť v pekelném ohni?“ Tou myšlénkou zanášel se potom i nazítří, a to bylo počátkem jeho obratu. Odložil svou lehkomyslnosť, vykonal skroušeně sv. zpověď a činil opravdové pokání. Jiné hříšníky přivedla Lidvina na cestu pokání obětujíc za ně svoje bolesti a modlíc se za ně, aby jim Bůh dal milosť upřímné lítosti. Také na duše v očistci pamatovala a vysvobodila nejednu z nich.

Jest ku podivu, že ani ubohá Lidvina v hrozném utrpení svém nezůstala ušetřena od příkoří zlých lidí. Nejhůře sužovala ji zlomyslná švakrová její; a někteří zlí lidé pomlouvali ji stále, činili si posměch z bolestí jejích, a slyšíce, že trpitelka přichází někdy do vytržení mysli, vydávali ji za osobu

na rozumu pomatenou. Když r. 1428. Burgundský vévoda Filip do Holandska válečně vtrhl, navštívili někteří z komonstva jeho, puzeni jsouce zvědavostí, nemocnou Lidvinu a opovážili se u přítomnosti faráře Jana Angelika z nábožnosti její tropiti si smích, ba zranili ubohou krvavě na třech místech. Marně hájil a bránil svaté trpitelky přítomný kněz; surovci vyhnali ho bitím a povalili na zem děvčátko, jež nemocné posluhovalo. Když potom rozhněvaní měšťané chtěli nevázanou tu sběř u vévody obžalovati, nepřipustila toho Lidvina. Surovci ti došli zaslouženého trestu. Zemřelit všickni náhlou smrtí ještě téže zimní doby.

Lidvina dosahovala ve svém soužení mnohých vzácných milostin. Za modlitby a svatého rozjímání přicházela často u vytržení mysli a dostávala od Boha různá zjevení, z čehož mívala velikou radosť a blahou útěchu, tak že nejprudší bolesti tělesné sotva cítila. Nahlédajíc do budoucnosti předpovídala příští události. Mívala zjevení Anděla Strážce, jenž ukazoval jí radosti nebeské, tresty v očistci i muky pekelné a utvrzoval ji v trpělivosti. Jindy zjevil se jí Kristus Pán s Marií Pannou a mnohými světci. Jednou ukázal jí Spasitel překrásný věnec ještě neúplný, řka: „Dcero má, tento věnec musí dokončen býti!“ I porozuměla Lidvina, že třeba jí ještě nějaký čas trpěti, aby došla slávy věčné, a prosila, aby Bůh bolestí jí přimnožil. Hrdinská trpělivosť její byla někdy podrobena tuhé zkoušce, že pojednou byla pozbavena veškeré posavadní vnitřní útěchy, jakoby Bůh ji opustil. Tu vzdychala s ukřižovaným Spasitelem: „Bože můj, Bože můj, proč jsi mne opustil,“ neztrácela však mysli a posilovala se přijímáním nejsvětější Svátosti.

Bůh ponechal Lidvinu dlouho v bolestech na zemi, aby ukázal na ní, jak mocna jest milosť jeho v lidech slabých. Poslední léta života svého trpěla Lidvina také nemocí kamene tak, že bývala někdy po delší čas jako bezducha.

Po osmatřiceti letech nevýslovných bolestí a soužení přiblížila se svaté trpitelce kýžená hodina vysvobození. Na Boží Hod velkonoční r. 1433. uslyšela u vytržení mysli chvalozpěv andělův: „Alleluja! Sláva a česť i dobrořečení a moc tomu, jenž sedí na trůnu, i Beránkovi,“ a dostala slib, že brzo již spojí hlas svůj se zpěvem nebešťanů na věčnosti. I přijala naposled svaté svátosti a prosila všecky, kdož u ní byli, za odpuštění, že jim působila obtíže. V úterý velkonoční

dne 14. dubna požádala svého zpovědníka, aby téhož dne nikdo k ní nevcházel, kromě pacholátka z příbuzenstva, jež jí posluhovalo. Potom chystala se modlitbou a rozjímáním o utrpení Páně na smrť. Téhož ještě dne dobojovala o čtvrté hodině odpolední majíc let života svého 53, z nichž ztrávila 38 v bolestné nemoci. Tolik let měla účastenství v utrpení Božského Spasitele svého, a o slavnosti Vzkříšení Páně stala se účastnou slávy jeho.

Mrtvé tělo hrdinské trpitelky oděli přátelé v roucho řeholní a opásali je kajicným pásem, jejž za živa nosívala. Když třetího dne měl býti pohřeb, shledali příchozí s úžasem, že tvář nebožčina ku podivu je změněna a krásna; rány i hrozné vředy mrtvého těla zmizely, údy jeho byly ohebny a jako oživeny, jakoby nikdy nebyly bývaly zmrzačeny dlouhou nemocí, a jen jizvy zacelených ran bylo znáti. Lid velebil z toho Boha a všickni prohlašovali jednomyslně zesnulou za velikou světici Boží. Tělo svaté trpitelky bylo pochováno na městském hřbitově. Bůh pak oslavil ji záhy mnohými divy. Mnozí nemocní došli na hrobě sv. Lidviny náhle zdraví, a jiní byli pozdraveni dotknuvše se oděvu, jejž světice za živa nosila. Hned po roce byla nad hrobem tímto vystavěna kaple s oltářem na počesť svaté panny této. Později byl jí zřízen ve farním chrámu Schiedamském mramorový pomník, a ostatky její přeneseny do dvou chrámů hlavního města Bruselu.

Plných osmatřicet let svíjela se Lidvina tělesnými bolestmi beze vší naděje na úlevu a pozdravení. Každý den, ba každá hodina a každý okamžik přinášel jí nové a větší bolesti. Jaká to hrozně dlouhá doba ustavičného trápení! A což jest těchto osmatřicet let proti věčnosti! Dlouholetá nemoc ubohé trpitelky Lidviny měla přece jednou konec, věčnosť však jest bez konce a tresty zavrženců v pekle nepřestanou nikdy. Kdyby člověk maje úmysl spáchati smrtelný hřích, pojednou se přesvědčil, že ihned po hříchu tom upadne do těžké nemoci, která ho po osmatřicet let trápiti bude, sotva zajisté dopustil by se hříchu toho. Proč tedy přece hřeší lidé, ač vědí, že za hříchy čeká na ně hrozné utrpení nikoli osmatřicet let, nýbrž na věky trvající! Snad mnohý z nich doufá, že trestům věčným unikne, ježto chce jednou pokání činiti. Avšak mnozí zavrženci v pekle měli také takovou lichou naději, a ta je zklamala; oni neměli více času,

s milostí Boží zde na zemi se káti. Jaká tedy jest to lehkomyslnosť a opovážlivosť, když člověk třeba i pouze jediným těžkým hříchem vydává se v nebezpečenství, že uvalí na sebe muka věčná!

Sv. Lidvina zmírňovala si tělesné bolesti rozjímáním o přehořkém umučení Páně i o utrpení mučedníků Kristových. Kdykoli v soužení a v bolestech pokouší se o nás netrpělivosť, pomysleme si: „Můj Ježíš trpěl z lásky ke mně více, nežli já snáším, a svatí mučedníci zkusili a vytrpěli tiše a radostně neskonale větších bolestí a strastí, nežli mně usouzeno jest.“ „V trpělivosti běžme k uloženému sobě boji, patříce na původce a dokonavatele víry, Ježíše, kterýž místo předložené sobě radosti strpěl kříž, nedbaje hanby, a sedí na pravici stolice Boží.“ (Žid. 12, 1. 2.)

Dne 14. dubna koná se také památka sv. mučedníků Římských Tiburce, Valeriana a Maxima, sv. Frontona, opata, sv. Prokopa, biskupa a mučedníka, sv. Domniny, panny a mučednice, a j.

Dne 15. dubna.

Blahosl. Petr Gonzalez, Dominikán.

Na pohled nepatrné příhody mívají někdy v životě lidském řízením Božím veliké následky, což osvědčilo se i na blahoslavenci Petru Gonzalezu. Rodištěm jeho bylo starožitné město Astorga v království Leonském ve Španělích. Petr narodil se r. 1190. z bohatých a vážených rodičů. Výchovu a vzdělání jeho řídil strýc, biskup Astorzský. Mladý Petr měl výborné vlohy a učil se dobře, ku stavu duchovnímu ale, k němuž strýcem veden byl, necítil hrubě povolání. Přece však povolil úsilovnému naléhání vychovatele svého a přijal svěcení kněžské. Přízní strýcovou stal se záhy kanovníkem a brzo potom kapitolním děkanem při biskupském chrámu rodiště svého.

Petr vstoupiv do stavu duchovního bez povolání, nebyl sice zlý a neměl zhoubných vášní, smýšlel však po světsku a konal jen, co přísná povinnosť mu ukládala. Trávil mnoho času ve společnostech, na hostinách, honbách a hrách, nestaraje se o to, aby prospíval dokonalostí křesťanskou. Byl

ješitný a marnivý, a dosáhnuv beze všech zásluh v mladičkém věku výnosné hodnosti církevní, konal rozsáhlé přípravy ku svému nastolení v úřad kapitolního děkana.

Marnivý Petr byl z posavadní vlažnosti a světácké mysli svojí od Boha náhle událostí pravšední vyléčen. Mladý vyniklec jeda ku svému nastolení do hlavního chrámu na skvostně vystrojeném oři, rozhlížel se pyšně po zástupech lidu, jenž na ulicích uctivě se mu kořil a slávu provolával. Pojednou vzepjal se bujný kůň, klopýtl a shodil pyšného jezdce. Petr octl se na zemi, a lid smál se mu hlučně. Tato příhoda byla mu výborným lékem. Až dotud sloužil mnoho světu, a právě když světem nejvíce veleben byl, shledal pojednou, jak nevděčným jest tento svět. Rozhněván a veřejně zahanben, poznal, že jest nanejvýš pošetilo, sloužiti světu. Milosť Boží dotkla se ho, tak že si pevně umínil, státi se jiným, lepším člověkem. Litoval hořce posavadní své povrchnosti, marnivosti a lehkomyslnosti; aby pak nikým v úmyslu svém nebyl zviklán, odešel z Astorgy do města Palencie, a tu v samotě trval na modlitbách i ve zbožném rozjímání, postil se, přemáhal pýchu a cvičil se v pokoře.

Náhlý odchod mladého děkana z Astorgy budil všeobecnou pozornosť. Lidé vtipkovali o něm, že prý odešel z uražené ješitnosti, a přátelé jeho, uslyševše, že žije o samotě v tuhé kajicnosti, říkali, že to činí z okamžitého vrtochu aneb z pokrytství. Po čase byl Petr od svých známých vybídnut, aby vzdal se samotářského života v cizině, vrátil se zase do Astorgy, ujal se úřadu svého a žil s nimi po bývalém způsobu. Zatím překonal však Petr posavadní chyby svoje, utvrdil se v ctnostech svatých, a změnil se takto úplně. Z obavy, že, kdyby vrátil se do Astorgy, mohl by snadno upadnouti do předešlých chyb, rozhodl se, že dá světu nadobro výhost. Odmítnuv prosby a lichocení bývalých soudruhův a přátel, vzdal se děkanské hodnosti a vstoupil v Palencii do řádu sv. Dominika, jenž nedávno před tím byv založen již tehdáž slynul svatostí, učeností a apoštolskou činností svých členů.

Petr prospíval v řádu dokonalostí křesťanskou a stal se vzorným řeholníkem. Modlitbou, zbožným rozjímáním, postem a sebezapíravostí učil se dokonale pohrdati bohatstvím, hodnostmi a rozkošemi tělesnými, utvrzoval se v pokoře i v poslušnosti, a vzdělával se pilně v posvátných vědách, čítaje

Písmo sv. i spisy sv. Otců. Při tom prosíval vroucně Boha, by ho osvěcoval a posiloval, aby mohl následovati horlivosti, nábožnosti, pokory a kajicnosti velikého světce Dominika a schopným se stal, dle příkladu jeho požehnaně pracovati v úřadě kazatelském a zpovědnickém, ku věčné spáse duší lidských.

Vycvičiv se dokonale v posvátných vědách, jal se Petr hlásati lidu slovo Boží. A byl kazatelem z Boží milosti, tak že stal se ozdobou řádu sv. Dominika, řádu to po výtce kazatelského. Duše jeho planula posvátnou láskou k Bohu i horlivostí pro spasení lidí. Na svých kázaních napomínal obzvláštně ku pokání, a líčil blaženosť, kterouž kajicník ze svého obratu má, tak lahodně, mocně a výmluvně, že lidé dychtivě slovům jeho naslouchali, a zatvrzelí hříšníci, nemohouce mu vzdorovati, do pláče se dávali, k nohám se mu vrhali, hříchy své skroušeně vyznávali a upřímné pokání činili. Takto obrátil horlivý kazatel ten množství hříšníků v královstvích Kastilském i Leonském a zvláště v biskupství Palencijském. Jméno jeho slynulo po celém Spanělsku, a tudíž povolal ho Ferdinand III., král Kastilský a Leonský, na svůj dvůr, a když osobně přesvědčil se o jeho apoštolské horlivosti i neodolatelné výmluvnosti, učinil jej svým dvorním kazatelem a důvěrným rádcem. Ferdinand vedl časté války s mohamedánskými Maury, kteří tehdáž ještě v jedné části Španěl panovali, a tu míval povždy na vojenských výpravách u sebe Petra, jehož moudrou radou se spravoval. Petr, vládna takto plnou důvěrou královou, snažil se vykořeniti rozličné neplechy na královském dvoře bující, i napraviti porušenou kázeň ve vojště. Sám pak dával všem lidem příklad svatého a zbožného života. I na dvoře královském šetřil přísně všech pravidel řehole své, trval v prázdných chvílích na modlitbách, svatém rozjímání i jiných zbožných cvičeních, a způsobil takto slovem i příkladem, že mnohé nepořádky na dvoře byly potlačeny, mnohé prostopášnosti ve vojsku přestaly, a všude bázeň Boží zavládla.

Horlivý Petr byl světákům na královském dvoře žijícím velmi nepohodlný. Přicházel jim často nevhod, tak že ho nenáviděli a si umínili, stůj co stůj, se ho zbaviti. K tomu vymyslili si ohavný, právě ďábelský prostředek. Spustlí dvořané ti najali zhýralou ženštinu, aby Petra svedla k nepravosti, doufajíce, že se jí to podaří, a že takto horlivému

mravokárci budou ústa zacpána. Uplacená záletnice vešla potom do příbytku kněze Petra pod zámínkou, že má s ním o důležité věci rokovati, klekla před ním na pohled skroušeně, a začala vyznávati se z mnohých ohavných hříchů svojich, jakoby chtěla do opravdy dáti se na pokání. Zatím, co ošemetní tovaryši, kteří jí najali, za dveřmi na výzvědách stáli a naslouchali, změnila svůdnice náhle skroušený hlas svůj a jala se na Petra slovy lahodnými a svodlivými dorážeti. Avšak úmysl její se nezdařil. Petr odskočil rychle do sousední světnice, rozprostřel tam na krbu na žhavé uhlí řeholní plášť svůj, a položiv se naň, zavolal opovážlivou ženštinu, která vidouc, že oheň mu neubližuje, ulekla se, utekla s hrůzou, a dala se potom na pokání. Touto příhodou byli polekáni i lehkomyslníci, kteří Petra svésti chtěli, tak že se polepšili.

Ve válkách s Maury prospíval Petr králi svému jednak modlitbou, jednak svými radami a nadšenými kázaními, jimiž vojíny v křesťanské kázni udržoval a ku statečnosti povzbuzoval. Dne 29. června 1236 bylo slavné město Kordova od krále Ferdinanda Maurům odňato. Tu zamezil kněz Petr svou horlivostí a vážností mnoho zlého. Vítězstvím opojení vojínové křesťanští byli jím zdržováni od zuřivosti proti přemoženým Maurům, množství panen v dobytém městě bylo ušetřeno před násilím, a tisícům Maurů byl život zachráněn. Mohamedánské modlitebny v městě dal Petr upraviti a posvětiti na chrámy křesťanské, a nejnádhernější mešita, od Maurů vystavěná, stala se biskupským chrámem katolickým, jímž tato znamenitá budova posud jest.

Když král Ferdinand III. posléze nad mohamedánskými Maury zvítězil, zdálo se knězi Petrovi, že úloha jeho na dvoře a při vojště panovníka toho jest ukončena. Marně prosil ho král, aby zůstal na dvoře jeho; Petr cítil, že jinde bude činnosti jeho více třeba, opustil tedy královský dvůr a věnoval se opět hlásání slova Božího na venkově. Spěchal z místa na místo, chodil neschůdnými stezkami i do drsných končin horských, vyhledával všude obzláště lidi nevědomé a surové, a kázal všude s neúmornou horlivostí pravdy křesťanské. V namáhavé práci té posiloval se a oživoval v sobě statečnost a vytrvalost zbožnou modlitbou. Apoštolská činnost jeho plodila zvlášť v biskupstvích Kompostelském a Tuyském znamenité ovoce. Nevědomci byli jím ve víře

svaté poučování, zatvrzelí hříšníci káli se, a mravy lidu se zlepšily. Ku požehnanému výsledku tomu přispívaly hlavně také zázraky, jež Bůh skrze ruce horlivého kazatele Petra působil. Největší zřetel obracel Petr k lidu úplně chudému i opuštěnému, a zvláště ku lodníkům, kteří ve víře byli naprosto nevědomí a v mravech spustlí. K těmto zanedbaným lidem docházel zbožný kněz na pobřeží i na lodi v přístavech, snažil se získati důvěru jejich, učil a napomínal je, a prokazoval jim také skutky milosrdenství tělesného.

Předvídaje blížící se smrť, vydal se Petr na cestu do Kompostely, aby mohl poslední dny života stráviti v klášteře, mezi řeholními bratry svými. Avšak cestou roznemohl se nebezpečně a byl dovezen nazpět do města Tuy. Tu louče se s přátely, prosil jich pohnutlivě, aby až zemře, modlili se zbožně za duši jeho, řka, že od té doby, co světu výhost dal, není sobě sice vědom ničeho zlého, aniž svědomí kárá ho z něčeho, že však přece potřebuje modliteb věřících, an se obává, že duše jeho posud není úplně čista. Přítel, biskup Tuyský, posilnil ho naposled svatými svátostmi a stál mu věrně po boku až do poslední chvíle. Horlivý kazatel dokončil požehnaný život svůj svatou smrtí dne 15. dubna 1246. Tělo zesnulého bylo pohřbeno v biskupském chrámě Tuyském, kde Bůh četnými divy je oslavil. Roku 1254. prohlásil papež Innocenc IV. Petra Gonzaleza za blahoslavence, jehož podnes obzvláště námořníci španělští a portugalští za bouří na moři důvěrně vzývají.

Umírající blahoslavenec Petr Gonzalez odporučil svou duši do modliteb věřících. Církev katolická napomíná nás, abychom duším v Pánu zesnulých věřících pomáhali modlitbou, almužnou i jinými dobrými skutky, obzvláště pak nejdražší obětí mše sv. a přivlastňováním církevních odpustkův na způsob přímluvy, aby muka jejich v očistci zmírněna a zkrácena byla. Učení, že věřící na zemi mohou prospívati zemřelým svým bratřím a sestrám v Kristu, jest nad míru potěšitelné. Jakou nebeskou útěchu dává nám vědomí, že spojeni jsme a máme svaté obcování se svými zesnulými přátely a miláčky, a tudíž že modlitbami i jinými dobrými skutky můžeme jim dopomáhati, aby došli blaženosti nebeské a světlo života věčného aby jim zasvitlo! A jakou sladkou útěchu máme z křesťanské naděje, že i na nás, až zemřeme, budou věřící na zemi pamatovati a nám mo-

dlitbami svými pomáhati! Když těžce zkoušená zbožná královna Skotská Marie Stuartovna vedena byla na popraviště a protestantský kazatel jí domlouval, aby v poslední chvíli života svého odřekla se Církve katolické, odpověděla mu rozhodně: „Na věky neopustím tu Církev, s níž věřící zůstává ve svatém obcování i po smrti, a v níž modlitbami i svatou obětí pamatuje se na věrné zemřelé.“ „Svaté a spasitelné jest myšlení, za mrtvé se modliti, aby od hříchů zproštěni byli.“ (II. Machab. 12, 46.)

Dne 15. dubna koná se také památka sv. Benedikta Mladšího (Benezeta, Beníška) v Avignoně, světic Basilisy a Anastasie, mučednic Římských, svatých Eutycheta, Marona a Viktorina, mučedníků Římských, a j.

Dne 16. dubna.

I. Sv. Engracia, panna a mučednice.

Koncem třetího století, za panování hrozného pronásledovatele Církve Kristovy, císaře Diokleciána, narodila se v Lusitanii (Portugalsku) z křesťanských, vážených rodičů světice Engratia (Engratis). Vychována byvši v bázni Boží, rozhodla se záhy, že sloužiti bude Kristu Panu po celý život svůj v panenství. Jedva však povyrostla, vyhledal jí otec vzácného ženicha, jenž byl velitelem římského pluku tehdáž v jižní Gallii na pomezí Španěl táborem ležícího. Mladičká Engracia neodvážila se vzdorovati vůli otcově zjevně, zatím utvrdila se však v úmyslu svém, a důvěřujíc pevně v Boha, modlila se k němu vroucně, aby ji posiloval a nějakým způsobem jí dopomohl, by mohla posvátnému slibu svému věrně dostáti.

Dle rozkazu otcova měla Engracia v průvodu několika urozených osob z příbuzenstva vydati se na cestu do Gallie k ustanovenému svému ženichovi, aby s ním do stavu manželského vstoupila. Útlá panna podrobila se tomu a modlila se cestou ustavičně k Bohu o pomoc. A Bůh vyslyšel prosby její a zjevil jí, že zachová si panenství do smrti, a nad to že ozdobena bude korunou mučednickou. Předvídajíc, že bude jí podstoupiti pro Ježíše Krista muka a smrť v městě Caesaraugustě (Saragosse), počítala Engracia cestou dychtivě dny a hodiny, až s komonstvem svým do města toho při-

byla. Z počátku byla tu pojata spasitelnou bázní, aby snad nastávajícími mukami neochábla a ve víře svaté se nezviklala, když však pomodlila se, aby ji Bůh vyzbrojil statečností a vytrvalostí, pozbyla všeho strachu a pocítila se odhodlanou, podstoupiti pro Krista Pána i nejhroznější smrť.

Tehdáž prováděl ve Španělích ukrutné rozkazy císařovy proti křesťanům vladař Dacian, jenž dal nesčíslné množství věřících mučiti a povražditi. Právě byl zavítal do Saragossy a slídil tu po křesťanech. Kdo z nich zdráhal se obětovati modlám, propadl mukám a smrti. Sotva tedy Engracia do města toho zavítala, bylo jí poradĕno, aby rychle odcestovala odtud a takto velikému nebezpečenství ušla. Nábožná panna pocítila však v sobě mocnou touhu, vyznati před pohanským vladařem svou víru a za ni radostně trpěti. I neváhala odebrati se k Dacianovi, vytýkala mu neohroženě ukrutnosť jeho proti křesťanům, a dokazovala, že jedná zaslepeně a pošetile, an mrtvým modlám se klaní, a napomenula ho posléze, aby se obrátil ku pravému Bohu, nechce-li na věky zahynouti. Vladař užásl nemálo nad odvahou křesťanské panny a otázal se jí, kdo je, odkud pochází, a kde dostala moc a právo, takto mu domlouvati. Engracia odvětila: „Jsem křesťanka z Lusitanie a cestuji do Gallie.“ Více mluviti nedovolil jí rozhněvaný vladař, a rozkázal zhurta ji zpoličkovati. Svatá panna nepřestala vyznávati svou víru a velebiti Krista Pána, a proto nařídil Dacian, přivázati ji ku koni a vláčeti městem. Z toho radovala se statečná mučednice děkujíc Spasiteli svému, že byla hodnou nalezena, pro jméno jeho trpěti. Potom byla přivázána ku sloupu, kde katané tělo její železnými hřebeny dřeli a bičovali, a posléze uvrhli ji do tmavého žaláře, aby tam zemřela. Veliké byly tělesné bolesti její, větší však byla touha její, aby již s Kristem Pánem navždy spojena byla. Tato žádosť naplnila se záhy. Když vladař uslyšel, že svatá mučednice déle žije, nežli se nadál, a že neustává v největších mukách velebiti Krista Ježíše, vydal rozkaz, aby katané vrazili jí do čela dlouhý hřeb a prorazili jím hlavu její. Tak zemřela r. 393. Engracia ozdobena korunou panenství i korunou mučednictví. Povzbuzeni příkladem jejím vyznali i průvodcové její před pohanským vladařem svou víru a podstoupili za ni smrť mučednickou.

Útlá panna Engracia lekala se zprvu muk, jež pro Krista Ježíše podstoupiti odhodlána byla, Bůh však odňal jí všelikou bázeň a udělil jí podivuhodnou statečnost, že i v nejhroznějším trápení víru svou neohroženě až do smrti vyznávala. Nebojme se tudíž nějakých překážek, jež staví se nám v cestu, když snažíme se přemáhati svět, tělo a ďábla a prospívati svatými ctnostmi křesťanskými. Bůh zajisté, jenž způsobil v nás chtění, způsobí milostí svou v nás i dokonání podle dobré vůle své (Fil. 2. 13.) „Bůh všeliké milosti, kterýž povolal nás ku věčné slávě své v Kristu Ježíši, on vás, když maličko potrpíte, dokonalé učiní, utvrdí i upevní.“ (I. Petr. 5, 10.)

---

2. Sv. Benedikt Josef Labre.

Obdiv a úžas budí v nás svou sebezapíravostí a pohrdáním všemi požitky světskými poustevníci prvních století křesťanských. Avšak i za novější doby vyskytovali se v Církvi katolické světcové, kteří obdařeni jsouce zvláštní milostí Boží, kráčeli ve šlépějích Šimona Sloupovníka i jiných starověkých poustevníků, tak že stali se divadlem a příkladem tomuto světu. Takovým obdivuhodným světcem byl v minulém století Benedikt Josef Labre. Narodil se 26. března 1748 ve vsi Amettě v jižní Francii. Byl nejstarším z patnácti dětí nábožné rodiny, jevil záhy výborné vlohy a dostal od rodičů bohabojné vychování. Vychodiv domácí vesnickou školu, navštěvoval potom školy v Nedomu, čítal pilně nábožné knihy, byl poslušný, pracovitý, skromný a nábožný, a osvědčoval již v útlém věku náklonnost ku životu sebezapíravému a kajicnému. Ukládal si častěji újmu v jídle i v pití a kladl si ku spánku pod hlavu místo podušky tvrdá polena. Kdykoli jen mohl, chodil do chrámu Páně, a tu vzdělával svou nábožností všecky přítomné. Přisluhoval ochotně knězi při oltáři a prodléval celé hodiny klečmo před nejsvětější Svátostí. Rodičové by ho byli rádi dali na studie, aby stal se knězem, pro chudobu a četnou rodinu svou neodvážili se toho však. Tu ujal se mladého Benedikta strýc, farář Erinský, vzal jej k sobě, připravil ho ku prvnímu sv. přijímání i ku sv. biřmování a zaučoval jej potřebným vědomostem. Benedikt prospíval zvlášť od toho dne, kdy poprvé ku stolu Páně přikročil, ctnostmi svatými, a ježto neměl až do šestnáctého

roku věku svého od strýce dovoleno, přísně se postiti, jídal jen pokrmy nejpotřebnější a nejsprostší. Na hrách a zábavách svých soudruhů neměl nikdy podílu a raději obíral se modlitbou a četbou knih hlavně obsahu náboženského. Záhy cítil v sobě zvláštní náklonnost k ubohým žebrákům, jež rád navštěvoval a almužnou poděloval. Největší radost míval, když mohl súčastniti se oblíbené již tehdáž ve Francii pobožnosti ustavičného klanění se nejsvětější Svátosti.

Benedikt nalézaje sladkou rozkoš ve čtení Pisma sv., životů světcův Božích, a vůbec knih obsahu náboženského, znechucoval si čím dále více spisy světské. Strýc vida to, namítal mu, že nikdy nedosáhne důstojnosti kněžské, bude-li zanedbávati věd světských, a zamezil mu přístupu ku své knihovně, aby ho donutil, obírati se písemnictvím starých spisovatelů klassických, avšak Benedikt nemohl nikterak nabyti pražádné náklonnosti ku spisům obsahu světského. Dosáhnuv od strýce dovolení, konati přísné posty, dával svůj oběd chudým, a posléze si umínil, že vstoupí do nejpřísnější řehole Trappistů. K tomu nedostal však dovolení ani od strýce ani od rodičů, zůstal tedy prozatím ještě u strýce, a když r. 1766. nastal v Erině mor, chodil s tímto horlivým knězem k nemocným a dosloužil mu k smrti. Potom vrátil se k rodičům a snažil se marně dosáhnouti od nich povolení, by směl státi se Trappistou. Po krátkém čase byl Benedikt od rodičův poslán k jinému strýci svému, faráři v Conteville, s nímž závodil v nábožnosti a sebezapíravosti. Roku 1767. odbývala se v Conteville svatá missie. Kněží missionáři poznavše Benedikta, schvalovali úmysl jeho, vstoupiti do řádu Trappistů, když však ani tentokráte rodičové k tomu nesvolili, poradil strýc jinochovi, aby se přihlásil do řehole kartouské. Benedikt poslechl této rady a vydal se v dubnu 1767 s povolením rodičů na cestu do kláštera Kartusianů v biskupství Saint Omerském. Tu nebyl přijat pro chudobu kláštera, obrátil se tedy do kláštera téhož řádu v Neuville, a byl po delší zkoušce dne 6. října 1767 přijat. Než v tomto klášteře nedošel kýžené spokojenosti; zdálať se mu řehole kartouská příliš mírnou, a veškerá žádosť jeho směřovala ustavičně ku přísnému řádu Trappistů. Vrátil se tedy k rodičům a vymohl si posléze neustálými prosbami od nich svolení, aby mohl dávnou touhu svoji uskutečniti. S dychtivostí konal potom za nepohody

zimní cestu šedesáti mil do proslulého kláštera La Trappe kamo v listopadu 1767 přišel. Tu zdálo se mu, že konečně dosáhne, po čemž dávno již bažil, a že bude moci v přísné řeholi sloužiti Bohu a cvičiti se v nejtužší sebezapíravosti. Veliká byla tedy žalosť jeho, když se tu dověděl, že jest ještě příliš mlád, aby mohl státi se Trappistou, a že by musil ještě čtyři léta sečkati, než přijat bude. Sklíčen na duchu a utrmácen na těle nastoupil Benedikt v rozedraném šatě dlouhou zpáteční cestu k domovu, a pokusil se potom žádati písemně, aby přijat byl ku Trappistům do Sept. Fortru. Než ani tu nemohl pro své mládí přijat býti, a zůstal tedy prozatím doma pomáhaje rodičům při hospodářství. Po dvou letech vstoupil opět do jednoho kláštera kartouského a byl tu vzorem sebezapíravosti a nábožnosti, za nedlouho propustil ho však převor, řka mu, že povolán jest ku přísnějšímu způsobu života. Benedikt zaklepal potom poznovu na bránu kláštera v La Trappe, a když zase odmítnut byl, odešel do kláštera Septfortského, kde posléze ku převeliké radosti svojí dosáhl přijetí. Tak konečně dostal se do nejpřísnějšího řádu. Než za nedlouho, v dubnu 1770 roznemohl se prudkou zimnicí, a když pookřál, byl 2. července z kláštera propuštěn, ač ho řeholníci za světce považovali.

Po tolika marných pokusech, aby stal se řeholníkem přísného řádu, poznal Labre, že jest vůle Boží, aby o spasení svém pracoval jiným způsobem; upokojil se tedy a umínil si, že bude žíti v největší pokoře, chudobě a sebezapíravosti dle příkladu svatého žebráka Alexia.

Rozloučiv se r. 1770. navždy s rodiči, vydal se jako žebrák na pouť do Říma. Rozedraný šat měl opásaný provazem, na němž visela dřevěná miska, na prsou nosil kříž, na hrdle velký růženec a mošnu, v níž choval veškeren majetek svůj, totiž brevíř, Nový Zákon a modlitební knihu. Cestou modlil se a rozjímal, spával na holé zemi v lesích a ve stájích, a navštěvoval poutní místa, na nichž déle prodléval. Tak navštívil Lorettu a Assissi, až do Říma zavítal. Dojemná byla jeho nábožnosť: po celé dny klečíval nepohnutě ve svatyních pohřížen jsa v modlitby a rozjímání, a míval největší radosť, kdykoli směl sloužiti knězi při mši sv. Z Italie putoval do Švýcar, Němec a Francie, odkudž každoročně chodil na pouť do Loretty. Na mnohých místech dostal od dobrodinců nový šat, neponechal si ho však a rozdav

jej chudým, nosil i nadále rozedraný žebrácký oděv svůj. Vyprošené almužny rozděloval mezi žebráky, a sám jídal chudičký pokrm pouze jednou za den, v době pak postní zdržoval se každého téhodne po tři dny všelikého pokrmu. Kdekoli jen naskytla se mu příležitost, posluhoval ochotně churavým chuďasům, neštítil se ani nemocných morem nakažených, donášel jim vyžebraných pokrmů, těšil je a modlil se s nimi. Přišed r. 1774. opět do Říma vyhledal si vlhký kout pod schody jednoho domu, kde spával a odkud časně z rána pouť svou po svatyních nastupoval. Často přespal celé noci před branami chrámů Páně. Svým chatrným oděvem a neuspořádaným rudým vousem byl znám po celém Římě a zakoušel od nezvedené mládeže i zlých lidí mnoho posměchu a týrání. Všecka tato příkoří snášel klidně, když pak jednou byl od rozpustilců tlučen holí a tahán za vlasy a vousy, a jistý kněz mu poradil, aby nezbedníky ty u soudu zažaloval, odvětil, že toho neučiní, ježto má radost z toho, může-li hojně urážek a posměchu trpěti. Zvláštní úctu choval ku Rodičce Boží. Jednou řekl, že ačkoli Božím dopuštěním nestal se řeholníkem, přece doufá, že nebude přemožen od ďábla, ale že pomocí Marie Panny zvítězí nad ním. Proto měl radost z toho, že každoročně mohl putovati do posvátné Loretty.

Benedikt chtěje umrtviti v sobě všeliké žádosti smyslné snášel jakékoli nepohody časové; v létě sedával v nesnesitelném vedru a za mrazů chodil v rozedrané obuvi. A přece i jemu bylo častěji zápasiti s rozličným pokušením, zvláště proti čistotě, avšak s milostí Boží zvítězil pokaždé. Jakmile pocítil v sobě nějaké nezřízené hnutí, bral útočiště k modlitbě a přemýšlel o přikázaních Božích i o utrpení Páně. V pozdějších letech utvrdil se ve svatých ctnostech tak znamenitě, že stačil mu jediný pohled na kříž, aby všem pokušením odolal. Bůh odměnil a vyznamenal ho za hrdinské ctnosti jeho velikými milostmi. Světec nemíval již žádných pokušení a požíval vnitřního pokoje a pravé spokojenosti. Za nábožných modliteb, jež konával v nejzazších koutech chrámů Páně, přicházel častěji u vytržení mysli; modle se brevíř aneb čítaje jinou nábožnou knihu, odkládal ji časem a rozjímal o tom, co právě přečetl, tak vroucně, že ani známky života o sobě nedával, a i ve svém žebráckém oděvu úctu a obdiv všech lidí, kdož ho vídali, vzbuzoval. Svého

zpovědníka byl tak poslušen, že bez jeho svolení nic nekonal a zejména na žádnou pouť se nevydával. Za hříšníky modlíval se celé noci a kál se za ně. I nebylo divu, že nábožní lidé svatého žebráka toho obecně zvali andělem v těle lidském. Když jednou z útrpnosti byl osloven: „Nebožáku!“ odpověděl: „Nebožákem jest ten, kdo od Boha na věky jest v pekle zavržen.“

Chudičký Benedikt nalézal všude dosti milosrdných dobrodinců, kteří mu na cestách přístřeší poskytovali. V Lorettě hostívali ho zbožní manželé Soriori, kteří byvše zadluženi, jeho modlitbou dosáhli od Boha požehnání, tak že potom obchod výborně se jim dařil a oni zjevně uznávali, že s tímto svatým žebrákem navštívila je Prozřetelnosť Boží. Roku 1782. putoval Benedikt za tuhé zimy a sněhové vánice do Loretty naposled. Vyzpovídav se ve čtvrtek, přišel na večer ku svým hostitelům, a když byl od nich k jídlu pobízen, řekl jim, že tento večer není k tomu, aby se jedlo, ježto Kristus Pán toho dne mnoho za nás trpěl. Louče se v Lorettě se svým zpovědníkem i s hostiteli odpověděl jim na otázku, přijde-li za rok opět, že již více nepřijde, a že shledá se s nimi až v ráji. Vrátiv se do Říma slábl čím dále více; třesa se zimou a deštěm jsa promoklý dlíval klečmo ve chrámech Páně, jsa podoben více člověku mrtvému než živému. Byl trápen kašlem, a přece nepopřál si žádné úlevy v přísném životě svém. Dne 17. března 1783 dovlekl se churav do chrámu Mátky Boží de Monti, kde za pašijových zpěvů omdlel. Byv odnesen do domu jistého řezníka, přijal naposled sv. svátosti leže dle přání svého na holé zemi, a za modliteb několika přítomných kněží řádu karmelitského vypustil ducha, právě když ku zvuku večerního klekání začal modliti se Pozdravení andělské.

Bezduché tělo svatého žebráka bylo za ohromného účastenství lidu ze všech stavů pohřbeno v oblíbeném jeho chrámě Matky Boží de Monti. Všichni přítomní prohlašovali ho jednomyslně za světce. U hrobu jeho býval takový nával lidu, že bylo třeba vojska k udržení pořádku a zamezení neštěstí. Bůh oslavil ho zázraky; na přímluvu jeho došlo více těžce nemocných osob náhlého uzdravení, a mnohým hříšníkům byla jím vyprosena milosť pravé kajicnosti. Na žádosť mnohých biskupů, kapitol a klášterů byl život jeho rozkazem Stolice apoštolské vyšetřován, a kromě jiného

dokázány tři divy, jež na přímluvu jeho Bůh učinil. Proto prohlásil jej papež Pius IX. r. 1860. za blahoslavence, a když úcta k němu rostla a Bůh novými zázraky ho oslavil, neváhal papež Lev XIII. dne 8. prosince 1881 prohlásiti jej slavně za svatého. Památka jeho koná se dne 16. dubna.

Za doby naší otravuje se ubohé lidstvo náruživou požívavostí i smyslným rozkošnictvím a hyne vášnivou honbou po bohatství. V širokých vrstvách hmotně sklíčeného lidu množí se nespokojenost a závist proti všem, kdož vládnou bohatstvím, a z toho hrozí celé společnosti lidské rozklad a násilný převrat. A tu prohlásila Církev katolická za světce — žebráka, jenž teprv před stoletím zemřel. Tím neklade se nám ovšem podivný způsob života tohoto světce za vzor, jehož bychom zevrubně následovati měli, avšak světu zmítanému žádostí těla, žádostí očí a pýchou, jest prospěšným tento příklad apoštolské chudoby, spokojenosti s málem, pokory, trpělivosti a sebezapíravosti. Jak vysoko stojí v mravním ohledu tento svatý žebrák nad našimi světáky, labužníky a lakomci, kteří zanedbávajíce spasení svého, jen po statcích a smyslných rozkoších baží a tělesně i duševně hynou! A jaký krásný příklad dává chudičký světec ten všem, jichž údělem jest chudoba!

Jak vznešena jest naše svatá Církev katolická, v níž i nejopovrženější chuďas může dojíti cti, že oslavuje se vedle předních světců velikánů a staví se věřícím za vzor křesťanských ctností! V Církvi Boží vládne v té příčině úplná rovnost. Velekněz i chudičký mnich a poustevník; mocný panovník i žebrák; slavný učenec i prostičký chuďas; vznešená paní i chudá služka, stkvějí se v království Božím stejnou září oslavy, když zde na zemi, každý dle svých poměrův a dle stavu a povolání svého, s milostí Boží svatě živi byli.

Dne 16. dubna se také památka sv. Kalista a spolumučedníků, svatého Joachina Sienského z řádu Servitů, sv. Fruktuosa, biskupa, a j.

Dne 17. dubna.

Blahosl. Petr Kanisius z Tovaryšstva Ježíšova.

Právě téhož roku 1521., kdy zakladatel Tovaryšstva Ježíšova sv. Ignác Loyolský, byv za oblehání města Pampelony na obou nohách poraněn, v nemoci rozhodl se, že navždy dá výhost tomuto světu a jako vojín Kristův zasvětí celý život svůj ku šíření cti a slávy Boží, narodil se dne 8. května v Nimvegách, v tehdejším vévodství Geldernském, Petr Kanisius, jenž získal si potom o rozšíření Tovaryšstva Ježíšova v zemích střední Evropy nehynoucí zásluhy. Za doby, kdy politování hodný původce náboženských bludův a bouří, odpadlý mnich Martin Luther, zdvihl v Němcích prapor vzpoury proti Církvi katolické, poslala Prozřetelnosť Boží na svět Kanisia, jenž kráčeje ve šlépějích sv. Ignáce Loyolského, postavil svým působením v Německu i v zemích sousedních mocnou hrázi proti dravému proudu bludařského protestantství.

Rodina Kanisiova pocházela z Nizozemí. Zámožný a vážený otec Petrův Jakub de Hondt (latině Canis), doktor v právích, byl purkmistrem města Nimveg. Matka Egidie rozená Hovignanová zemřela záhy, a otec oženil se podruhé s Vendelinou Vanderberkovou. Sestra této druhé manželky otcovy, nábožná panna, učila Petra počátkům náboženství a vštípila do útlé duše jeho bázeň Boží a lásku ku věcem nebeským. Petr modlíval se již v dětském věku, aby Bůh nedopustil mu zesvětačiti a do hříchů zabřísti. Patnáctiletý jinoch byl poslán na studie do Kolína nad Rýnem a tu přebýval v domě jednoho kanovníka s pěstounem svým, nábožným knězem Mikulášem Ešem, jenž na cestu svatých ctností ho vedl. Když pěstoun ten r. 1538. z Kolína odjel, byl věkem mladý Petr ve víře, nábožnosti a bohabojnosti již dospělým mužem. Z peněz otcem posýlaných rozdával hojné podpory chudým spolužákům, a v době masopustní, kdy soudruhové jeho hýřili, odpíral si na ukojení hněvu Božího všeho vína. Roku 1540. stal se doktorem filosofie. Téhož roku přišli do Němec tři první členové Tovaryšstva Ježíšova, z nichž kněz Petr Faber pracoval na vinici Páně zprvu v Borně, potom ve Špýru, a od r. 1542. v Mohuči. Současně byli do Kolína nad Rýnem posláni na studie dva

kněží ze Spaněl, kteří do Tovaryšstva vstoupili, a od nich bezpochyby nabyl Kanisius prvních zpráv o družině sv. Ignáce i o Fabrovi.

O velkonocích 1543 zajel si Kanisius ku Faberovi do Mohuče a odbýval u něho duchovní cvičení dle návodu sv. Ignáce. Tu přilnul k novému Tovaryšstvu celou duší tak, že byl od Fabera do něho jakožto novic přijat. Vrátiv se do Kolína studoval mladý novic bohosloví a jal se kromě toho učiti mládež náboženství. Zatím přišel Faber do Kolína, aby tu svému řádu novice získal. I podařilo se mu záhy shromážditi kolem sebe deset nadějných, mladých mužů, kteří se odhodlali, do šlépějí sv. Ignáce vstoupiti.

Koncem roku 1543. spěchal Kanisius do Nimveg, aby rozloučil se s umírajícím otcem svým. Otec spatřiv zdárného syna, vypustil radostným úsměvem ducha. Petr rozdal částku svého otcovského podílu chudým, získal jednoho jinocha Tovaryšstvu Ježíšovu, a vrátil se s ním k Fabrovi. Tu žila tato malá družina společně v najatém domě z ostatku dědictví Petrova.

Roku 1545. byl Petr posvěcen na jáhna a začal na vysokých školách vykládati Nový Zákon. Tehdáž dával věrným katolíkům v Kolíně veliké pohoršení nehodný kurfirst arcibiskup Heřman hrabě z Wiedu, jenž zjevně protestantské bludy podporoval a hlasatele jejich do země své volal. Tu jal se Kanisius proti kacířským novotářům v Kolíně horlivě kázati, a dosáhl tím záhy všeobecné vážnosti, tak že byl od arcibiskupské kapituly, vysokých škol, duchovenstva i světských katolických stavů Kolínských pověřen úkolem, aby přednesl císaři Karlu V. proti nevěrnému kurfistovi na říšském sněmu ve Vormsu ohražení a žalobu. Nehodný arcibiskup byl potom r. 1546. sesazen a vyobcován, a Kolínské kurfirstství bylo Církvi katolické zachováno. Téhož roku 1546. dosáhl Kanisius posvěcení na kněžství a vydal poznovu tiskem spisy sv. Cyrilla Alexandrijského a sv. Lva Velikého.

Trvaje ve Vormsu, seznámil se Kanisius s biskupem Augšpurským kardinálem Ottou Truchsesem, nadšeným ctitelem Tovaryšstva Ježíšova. Ač Kanisius věkem mlád byl, zalíbil si ho kardinál pro hluboké bohoslovecké vzdělání i pro horlivost jeho rázem tom měrou, že jmenoval ho svým bohoslovcem a poslal ho ještě s jedním knězem Jesuitou na církevní sněm Tridentský. Kanisius přibyl v květnu 1547

do Bononie, kamo sněm ten za příčinou moru v Tridentě nastalého zatím přeložen byl, a odebral se potom koncem roku toho ku sv. Ignáci do Říma. Sv. Ignác nepřijímal totiž do svého Tovaryšstva nikoho, o jehož způsobilosti sám důkladně se nepřesvědčil. Duchovní synové jeho měli býti muži světu odumřelí, kteří by uměli vyzouti se ze všech snah a tužeb světských a osvojiti si snahy Ježíše Krista. Proto světec zkoumal bedlivě čekance Tovaryšstva svého, podrobuje je duchovním cvičením dle pravidel svých, a zkoušeje jejich pokoru, horlivost a milosrdenství. Kanisius obstál ve zkoušce té výborně a byl ihned potom r. 1548. s jedenácti spolutovaryši poslán do nové jesuitské koleje v Mesině, kde učil mládež řečnictví, přednášel o náboženství vzdělancům latinsky, a kázal lidu ve dny sváteční vlasky. Po roce vrátil se do Říma a složil dne 7. září 1549 v ruce sv. Ignáce slavné sliby řeholní, jimiž navždy stal se členem Tovaryšstva Ježíšova.

Protestantské bludařství způsobilo v Němcích i v zemích sousedních hroznou spoustu. Celé rozsáhlé kraje byly odtrženy od Církve katolické; v zemích knížat katolických nedostávalo se hodných kněží a učitelů, ježto jen málokterý jinoch odvážil se vstoupiti do stavu kněžského, kde ho čekalo veliké protivenství; na vysokých školách nebylo kázně; bludařství vtíralo se násilně do kazatelny, do úřadoven i do škol; duchovenstvo dílem ocháblo, dílem bylo nevědomo a proto náboženským novotám nakloněno. Němečtí říšští stavové podporovali většinou bludařství, vzdorovali císaři ve snahách jeho ku prospěchu víry katolické, ba hrozili, že jestliže císař žádostem jejich nepovolí, odeprou mu pomoci své proti Turkům. Tuť bylo třeba rychle stavěti hráze proti zhoubné povodni náboženských bludův a zmatků, neměla-li víra katolická v říši úplně zaniknouti. Sv. Ignác, zarmoucen nad smutnými poměry v Německu, odeslal tam sice záhy čtyři ze svých prvních tovaryšův, zejména i kněze Fabra, ti však jsouce jazykem cizinci, nemohli přisluhovati lidu a byli nuceni svůj apoštolský úřad i v jiných zemích konati. Pravým apoštolem zemí německých i sousedních zemí rakouských a českých stal se za doby protestantských zmatků století šestnáctého teprv kněz Petr Kanisius.

V bavorském městě Ingolštatě poklesly časem vysoké školy tak, že měly pouze jediného učitele bohosloví. Tu

obrátil se vévoda Vilém IV. ku sv. Ignáci s prosbou o několik kněží, kteří by v Ingolštatě pokleslé školství zvelebili a spolu lid ve víře katolické utvrzovali. Sv. Ignác poslal do Bavor tři ze svých tovaryšů, mezi nimi i Kanisia. Cestou byl Kanisius v Bononii dne 4. října 1549 za doktora bohosloví povýšen a přišel do Ingolštatu potom v listopadu. A od té doby působil neustále plných třicet let na vinici Páně v Německu a zemích sousedních.

V Ingolštatě přednášel Kanisius na vysokých školách věrouku a stav se rektorem a náměstkem kancléře těchto škol, zvelebil je za krátko znamenitě. Svým věhlasem vzbudil v mládeži opět náchylnosť ku studiím bohosloveckým, bděl bedlivě nad mravy studujících jinochů, učil je zvykati modlitbě, častému přijímání svátostí a statečnému vyznávání i hájení katolické víry. Vedlé toho kázával v nedělích i o svátcích vzdělancům latině a v postě i za jiných příležitostí lidu mateřským jazykem jeho, a užíval volného pochvílí ku konání milosrdných skutků chudým nemocným, vězňům a vůbec lidem pomoci potřebným. Stkvělými pomníky horlivé činnosti jeho v Ingolštatě byly jím zvelebené vysoké školy a od něho zřízená znamenitá kolej Tovaryšstva Ježíšova.

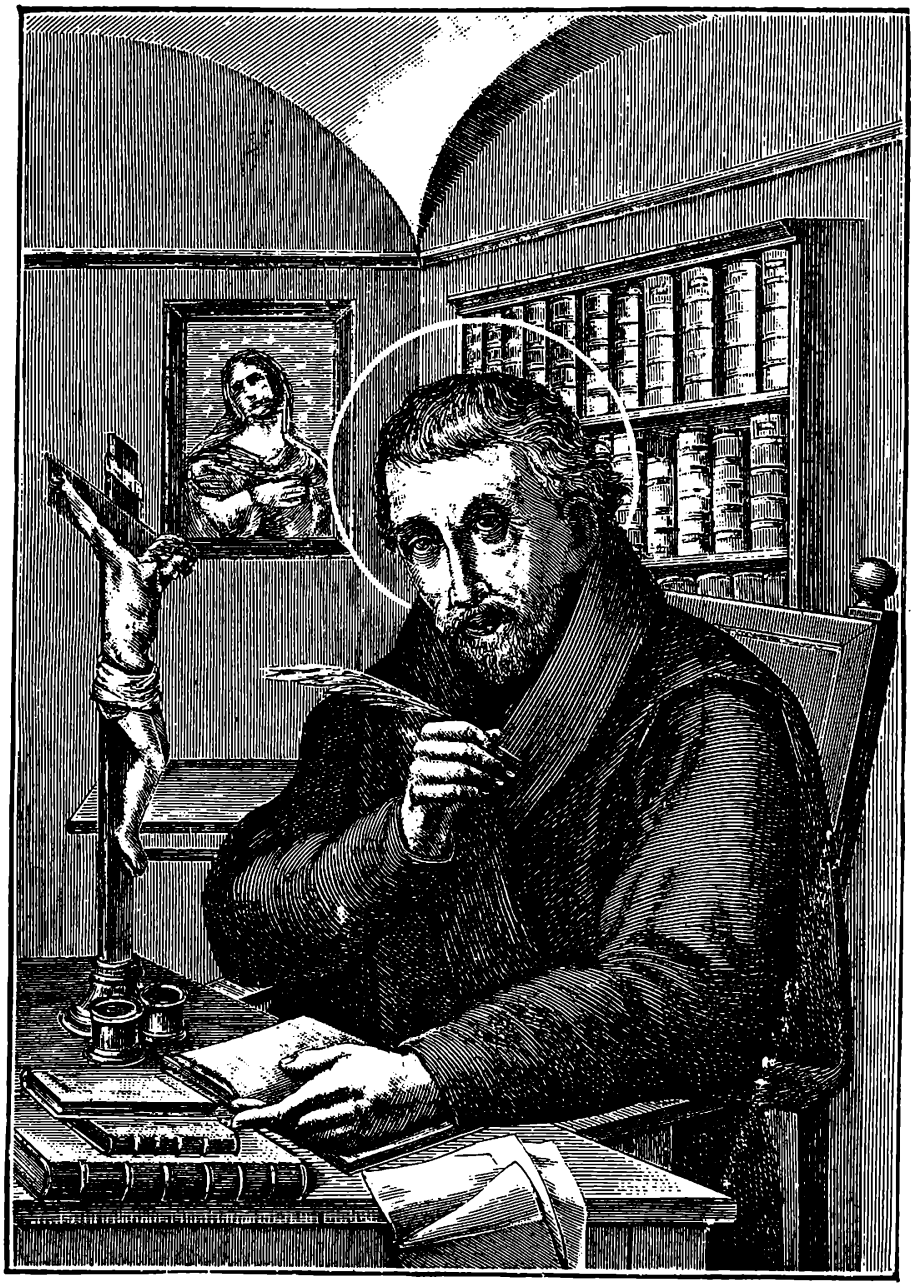
Také císař a král Ferdinand I. přál si založiti ve Vídni kolej požehnaného Tovaryšstva Ježíšova a obrátil se v té příčině prosebně ku papeži Pavlu III. i ku sv. Ignáci, pronášeje přání, aby do Vídně poslán byl Kanisius. Přání tomu bylo vyhověno. Kanisius rozloučil se s Ingolštatem a byl již dne 5. března 1551 ve Vídni. Tu shledal poměry náboženské nadmíru žalostné. Mravy lidu byly jedem náboženského novotářství zkaženy, kázeň v duchovenstvu byla rozrušena, a ohromné množství far v zemi nemělo duchovních pastýřů, ježto za posledních dvaceti let nevyšel ani jediný kněz z vysokých škol Vídeňských. Kanisius pracoval ve Vídni podobně jakož byl činil v Ingolštatě, ve školství i v duchovní správě ku povznesení pokleslého života náboženského. Přednášel bohosloví, stal se potom rektorem vysokého učení i nově povstalé koleje jesuitské, a hleděl si pilně úřadu kazatelského. Hlásal slovo Boží jakožto dvorní kazatel ve dvorním chrámě u sv. Štěpána a jinde v městě, a vycházel do okolí, kde v opuštěných městských i vesnických svatyních svolával mládež ku křesťanským cvičením a odbýval s lidem duchovní cvičení, uděloval sv. svátosti, a navštěvoval nemocné. Ven-

kovský lid hrnul se všude za ním, poslouchal ho dychtivě, a velebil jej jako posla s nebe přišlého. Ve Vídni káral Kanisius na kazatelně neohroženými slovy hříchy znemravnělých měšťanů, vybízel ku pokání, potíral nevěru, bludařství i náboženskou vlažnosť, a nabádal ku radostnému vyznávání katolické víry slovem i životem. Císař Ferdinand I. radíval se s ním v důležitých věcech náboženských, svěřil mu opravu Vídeňského vysokého učení a přál si ho míti ve Vídni biskupem, což však Kanisius odmítl, a teprv na rozkaz papeže Juliana III. a sv. Ignáce převzal dočasně řízení biskupství Vídeňského a spravoval je od roku 1554. za čtyři léta. Na žádosť císařovu sepsal Kanisius na odpor proti kacířskému katechismu Lutherovu, tehdáž v zemích Rakouských velice rozšířenému, oba svoje záslužné katechismy, velký i malý, kteréžto dílo zůstalo potom u nás až do nejnovější doby učebnicí na školách katolických.

Pracuje takto neunaveně na prospěch víry a křesťanských mravů ve Vídni, snášel horlivý kněz Kanisius od protestantův i svedených od nich lžikatolíků množství potupy a pronásledování. Posmívali se mu, nenáviděli ho, nadávali mu s narážkou na jméno jeho psů, a byli by ho i zabili, kdyby ho nebyla dle rozkazu císařova provázela po městě vojenská stráž, kdykoli do chrámu se ubíral. Aby křivověrcům a všem nepřátelům svým milosť obrácení vyprosil, prodlužoval Kanisius do noci modlitby svoje, postil se a bičoval, kromě toho pak vyžádal u sv. Ignáce, aby každý kněz Tovaryšstva Ježíšova obětoval jednou do měsíce mši sv. na obrácení severních národů.

S milostí Boží vykonal Kanisius ve Vídni dílo veliké. Založilť tu kolej Tovaryšstva Ježíšova, uspořádal vysoké učení, uvedl pořádek do správy církevní, opatřil množství osiřelých far kněžími, obrátil mnoho bludařů, uvedl množství zatvrzelých hříšníků na cestu kajicnosti, a vystavěl mocnou hráz proti dalšímu postupu německého protestantství v Rakousích.

Po tak znamenitém úspěchu byl Kanisius poslán do Prahy, kde ho obzvláště třeba bylo. Vlasť naše, kteráž na výsluní Církve katolické vědami, uměním, blahobytem a především živou katolickou věrou a nábožností někdy po celé Evropě slynula, byla již od půldruha století rejdištěm náboženských bludův a zmatků. V zemi sv. Václava rozlézalo se německé protestantství; arcibiskupský stolec osiřel, většina klášterů

X. ú. J. Patočky v Praze. Nákl. Děd. sv. Jana Nep.

Blahosl. Petr Kanisius.

zanikla, a zbylé kláštery živořily; hlouček věrných katolíků českých neodvažoval se vůči násilnickým přívržencům německých a švýcarských lžireformátorů veřejně vystupovati, a zdálo se vůbec, že setba Cyrillomethodějská v národě Českém bude úplně udusena koukolem kacířství. Staroslavná universita Karlova v Praze, která někdy jako slunce svítila po celé Evropě, odpadla od Církve katolické a živořila bídně v protestantství. Za těchto smutných poměrů požádala r. 1552. sv.-Vítská, katolické víře povždy věrná metropolitní kapitola císaře a krále Ferdinanda I., aby do Prahy byli posláni Jesuité, kteří by tu zřídili katolické školy. Panovník uslyšel s radostí tuto žádost a způsobil, že hned r. 1552. bylo posláno dvanácte nadaných jinochův národnosti české do Říma, aby tam u Jesuitů připravovali a vzdělávali se na kněžství. Zatím jednal císař s papežem a sv. Ignácem, aby do Prahy odesláno bylo dvanácte členů Tovaryšstva Ježíšova, kteří by tu učili na školách dříve ještě, nežli jinochové čeští studie svoje v Římě dokonají. Za tím účelem zavítal Kanisius v květnu 1555 do Prahy. Tu jsa hostem ve špitále Křižovníků s červenou hvězdou, hledal příhodného místa pro kolej a školy Tovaryšstva Ježíšova, a vyžádal si k tomu spustlý tehdáž klášter dominikánský u sv. Klementa na Starém městě blíže mostu. Klášter ten byl ihned nákladem královské komory opraven a rozšířen. Kanisius zajel zatím v prosinci 1555 do Ingolštatu, vrátil se v únoru 1556 do Prahy, a hned 21. dubna téhož roku uvítal v nové koleji sv.-Klementské jedenácte členů Tovaryšstva Ježíšova, kteří do Prahy posláni byli. Nežli odešli z Říma, povolal jich k sobě papež Pavel IV. a řekl jim: „Posýlám vás jako beránky uprostřed vlků, abyste šli a užitek přinesli. Časové jsou zlí a nebezpeční. Bude vám snášeti od bludařův a rozkolníků mnohé pronásledování pro katolickou víru, avšak buďte zmužilí; Kristus zvítězil a bude s vámi.“ Uděliv jim apoštolské požehnání poslal je sv. Otec do Čech, aby na zpustošené sv.-Václavské vinici Páně dali se do práce. Vykonavše dlouhou cestu z Říma k nám, byli Jesuité v Praze uvítáni od katolíků s důvěrou a radostí, a od protestantů s nenávistí. Zejména proti Kanisiovi soptili protestanté v Praze hněvem. Nazývali ho psem; on však odpověděl jim klidně, že jen vlci nenávidí psa, nikoli pak ovce. Jednou, an Kanisius sloužil v chrámě sv. Klementa mši sv., hozen po něm do

svatyně oknem velký kámen. Na ulicích byli Jesuité veřejně tupeni, blátem a kamením pohazováni a vyhrožováno jim svrhnutím s mostu do Vltavy, až na rozkaz králův opatřena jim stráž na ochranu, a rozhlášeno, že těžký trest stihne každého, kdožkoli by jim ublížil. Jesuité mlčeli ku všemu a získali si záhy vážnosť všech soudných lidí. Hned dne 7. července 1556 zahájili u sv. Klementa vyučování na školách nejprv nižších, a za nedlouho otevřeli i školy vyšší, a zřídili novou katolickou Ferdinandskou universitu, která za nedlouho předstihla starou, sotva živořící universitu Karlovu. Na počátku měli jen málo žáků, avšak žactva časem přibývalo, školy jejich rozkvétaly, a ze škol těch vycházeli jinoši ve vědách i životě katolickém utvrzení. V koleji sv.-Klementské otevřeli Jesuité ihned konvikt, vychovávací ústav pro jinochy šlechtické a zámožné, a brzo potom i podobný ústav pro žáky chudé, seminář sv. Václava, a ústavy ty staly se semenisky statečných katolických mužů, kteří již více nebáli se křivověrcův a uměli víru svou neohroženě vyznávati, jí statečně hájiti a za ni i radostně trpěti.

Vedlé škol hleděl si Kanisius se soudruhy svými v Praze pilně i kazatelny. Hned na počátku kázali Jesuité netoliko u sv. Klementa, ale i ve velechrámě sv. Víta, zprvu ovšem pouze latinsky, za nedlouho však přišli do Prahy první čeští členové Tovaryšstva Ježíšova, dokonavše svoje studie v Římě, z nichž vynikali Václav Šturm, Alexander Vojt a Baltasar Hostounský, a od té doby hostívala sv.-Klementská kolej dostatek výborných českých kazatelů, kteří netoliko v Praze, ale i na venkově lidu našemu slovo Boží horlivě hlásali. Kolej sv. Klementská v Praze stala se vůbec ohniskem nového katolického života v zemích koruny České, a matkou jiných četných řeholních domů Tovaryšstva Ježíšova ve vlasti naší. Z této koleje vycházeli do krajů čaských horliví missionáři, a působením členův jejich vzmužovali se katolíci v Praze i v celých Čechách na obranu své víry, a dalšímu rozmáhání se náboženského sektářství u nás učiněna takto přítrž.

Založiv a utvrdiv důležitou kolej Tovaryšstva Ježíšova v Praze, byl Kanisius volán do Polska, aby také v tomto království na prospěch katolické víry proti návalu německého protestantství působil. Na rozkaz papeže Pavla IV. provázel r. 1558. apoštolského vyslance ku Polskému králi

Sigmundu Augustovi a přičinil se, aby král nedopouštěl rozšiřovati bludy a uchvacovati od protestantů církevní statky. Tu povzbuzoval Kanisius katolíky ku horlivosti, naplnil krále láskou ku Církvi, a zamiloval si lid polský tou měrou, že si přál v Polště zůstati a zemříti. Zatím však povolal ho císař Ferdinand do Augšpurku, aby rady a pomoci jeho užíval na říšském sněmu, položeném do města toho na den 3. března 1559. Augšpurský biskup, kardinál Truchses, dávný příznivec Kanisiův, přál si výborného toho kněze navždy připoutati ku svému sídelnímu městu, kde protestantství čím dále více se rozmáhalo. Na prosbu jeho svolil generál Tovaryšstva Ježíšova, Jakub Lainez, aby Kanisius v Augšpurku zůstal a úřad kazatele hlavního chrámu konal. Tu měl Kanisius pernou práci.

V městě bouřilo dvanácte protestantských kazatelů lid proti katolické víře, a nečetní katolíci zanedbávali svých náboženských povinností. Proti Kanisiovi povstali zuřivě křivověrci, pomlouvali ho šeredně a chtěli jej ukřičeti a zastrašiti. Statečný kněz nedbal ovšem křiku toho a kázal neohroženě proti bludům, učil děti náboženství, dával duchovenstvu návod ku konání duchovních cvičení, a měl vedle toho péči o studující mládež, o chudé a nemocné. Na počátku měl jen malý hlouček posluchačů, Bůh však žehnal apoštolské práci jeho; posluchačů přibývalo, množství odpadlíků vrátilo se do lůna Církve katolické, a panny z předních rodin měšťanských vstupovaly do řeholí. Roku 1559., kdy Kanisius do Angšpurku přišel, byl asi desátý díl obyvatelů tohoto města katolický, a r. 1566, když odtud odcházel, byla již celá polovice měštanstva katolická. Tolik vykonal za sedm let pro spásu duší lidských v Augšpurku Kanisius. Až do r. 1563. spravoval jakožto provincial všecky řeholní domy Tovaryšstva Ježíšova v zemích německých i rakouských, jež neunavenou péčí jeho zřízeny byly; když pak roku toho ustavena byla zvláštní řeholní provincie rakouská, zůstal i nadále provincialním představeným všech kolejí Tovaryšstva Ježíšova v zemích německých až do r. 1569.

Jakožto provincial podnikal Kanisius z Angšpurku cesty do řeholních domů ve Vídni, v Praze i v Ingolštatě, a měl hlavní podíl při zakládání nových kolejí v Mnichově, v Dilinkách a na jiných místech. Požívaje veliké vážnosti býval od císaře, katolických knížat i biskupů pověřován dů-

ležitými poselstvími, a byl zejména r. 1562. od císaře a papežských vyslanců opětně vyslán na církevní sněm do Tridentu, kde za pět týdnů zůstal. Vrátiv se do Augšpurku kázal potom v rozličných švábských i bavorských městech, odjel r. 1565 do Říma ku volbě nového generala Tovaryšstva Ježíšova, a byl od zvoleného generala sv. Františka Borgiáše pověřen úkolem, aby usiloval pohnouti německá knížata ku prohlášení úchval Tridentského sněmu církevního.

Rozloučiv se r. 1566. s Augšpurkem kázal Kanisius téhož roku ve Visenšteinu a r. 1567. ve Vircpurku a v Dilinkách, kde súčastnil se sjezdu duchovenstva svolaného od kardinála Truchsesa za příčinou slavného prohlášení úchval Tridentského sněmu. Téhož roku 1567. navštívil v Dilinkách Kanisia svatý mládenec Polský Stanislav Kostka, jenž uprchnuv zlému bratru i pěstounu svému z Vídně, přišel prosit, aby byl přijat do Tovaryšstva Ježíšova. Kanisius poslal ho v průvodu dvou svých tovaryšů do Říma ku sv. Františku Borgiášovi.

Roku 1568. působil Kanisius v Elvangenu a cestoval do Říma, kde papež radil se s ním o zvelebení katolické víry v Němcích. Vraceje se zůstal nějaký čas v Inšpruku a sestavil tu pravidla nábožné družiny ženské, která potom v Halle opodál hlavního města svůj dům měla. Předními ze zakladatelek této družiny byly dcery císaře Ferdinanda I. Magdalena a Markéta. V postě 1569 kázal Kanisius opět v Augšpurku a jal se skládati obranný spis proti opovážlivým lžím tak zvaných Děvínských letopisců, kteří bludy německých lžireformátorů vydávali za učení prvotní Církve Kristovy. Kanisins vydal proti nim v letech 1571 a 1577 výtečnou obranu katolické pravdy ve dvou dílech. Vedlé toho kázal stále, učil mládež, zpovídal, smiřoval rozvaděné strany a obrátil množství bludníků.

Od roku 1571—1578. byl Kanisius kazatelem v Inšpruku. Zatím byl r. 1573. povolán do Říma ku papeži Řehoři XIII., jemuž poradil, aby na rozkvět víry v Němcích nejprv zvelebena byla časem na mizinu přišlá Německá kolej v Římě, i aby v Němcích rozmnoženy byly vychovávací ústavy pro duchovenský dorost, aby takto dostalo se německým krajanům schopných a hodných kněží. Pokynů těchto poslechl papež a staral se potom, aby byly ve skutek uvedeny.

V letech 1578 a 1579 konal Kanisius v postě kázaní v bavorském Landshutě a r. 1580. byl poslán do švýcarského

města Frýburka, kde působil plných sedmnácte let až do smrti svojí. Tu zřídil kvetoucí kolej Tovaryšstva Ježíšova, poučoval obyvatelstvo hlavně o těch katolických pravdách, jež švýcarští lžireformátoři Zwingli a Kalvin zavrhovali, založil požehnanou Družinu Marianskou, a způsobil, že občané vzdavše se posavadní své ostýchavosti a lhostejnosti ve věcech náboženských, stali se horlivými katolíky.

Sestárnuv v apoštolských pracech na vinici Páně, neustával horlivý Kanisius pečovati o spasení duší lidských. Skládal obranné náboženské spisy, kázal, zpovídal, vodil mladší duchovní na cestu dokonalosti, skláněl se s něžnou láskou k dětem žehnaje jim a zaučuje je modlitbě sv. Růžence, a povzbuzoval u vysokém věku kněze i lid obzvláště ku zbožnému rozjímání o utrpení Páně a ku horlivému uctívání Marie Panny. Sám modlíval se denně Růženec za duše v očistci a byl tak pokorný, že neostýchal se poklízeti řeholní dům a čistiti nádobí kuchyňské. Netoliko katolíci ctili ho jako světce, nýbrž i mnozí protestanti přijížděli k němu až z daleka, mívali s ním náboženské rozpravy a byli jím o pravdě katolické přesvědčováni a do lůna Církve uváděni.

V srpnu 1597 ochuravěl stařičký Kanisius těžce, postil a bičoval se dle způsobu svého i za nemoci, snášel trpělivě chorobu, a přijav naposled sv. svátosti, zesnul v Pánu téhož roku dne 21. prosince. Byl pohřben ve Frýburku, kde podnes velká část ostatků jeho v poctivosti se chová. Bůh oslavil tohoto velikého zápasníka za pravdu katolickou a věrného pastýře duší zázraky, a papež Pius IX. uznav čtyři z nich, prohlásil dne 20. listopadu 1864 kněze Petra Kanisia za blahoslavence. Památka jeho slaví se u nás dne 17. dubna.

Probírajíce život blahosl. Petra Kanisia obdivujeme se všestranné a neúmorné činnosti jeho na prospěch pravé víry a spásy duší lidských. Býval všude, kdekoli kynula těžká a důležitá práce na poli církevním. Tu stál na říšských sněmích jakožto moudrý rádce po boku katolických knížat; tu hájil důmyslnými rozpravami učení církevního proti bludařům; zakládal v kolejích a školách Tovaryšstva Ježíšova mocné tvrze na obranu katolické víry a ohniska vzdělanosti života křesťanského; podnikal jakožto důvěrník biskupův a panovníků a v zájmech Církve svaté časté a daleké cesty; sedmkráte putoval do Říma, kázal neunaveně slovo Boží lidu, byl horlivým zpovědníkem a učitelem, obrátil množství blu-

dařův, a skládal na obranu katolické víry učené i prostonárodní spisy. I nebylo divu, že kněz takovou horlivostí pro věc Boží nadšený v celé Církvi katolické požíval veliké vážnosti a zván byl obecně sloupem Církve na severu a druhým Františkem Xaverským.

Blahoslavenec tento stal se i naší vlasti apoštolem, an uvedl k nám požehnané Tovaryšstvo Ježíšovo, jemuž především zavázáni jsme vděčností, že národ náš neutonul v německém protestantství, a zachránil si tu svatou víru, kterouž praotcům našim hlásali prvoučitelové naši, apoštolové slovanští Cyrill i Methoděj; tu víru katolickou, za niž smrtí mučednickou umřeli svatí patronové a dědicové naši, a v níž Čechové po věky žili a prospívali. Zásluhy Tovaryšstva Ježíšova o víru katolickou v národě našem jsou neocenitelné. Založení sv. Klementské koleje v Praze bylo obratníkem v církevních dějinách našich. Od počátku patnáctého století šířilo se ve vlasti naší čím dále více náboženské novotářství a přibývalo zmatkův, až veliká většina Čechů stala se kořistí bludů Lutherových a Kalvinových. Pojednou, když bylo nejhůře, vyskytli se v Praze Jesuité, mužové to učení a horlivostí pro katolickou víru nadšení, kteří uměli té víry hájiti a hotovi byli, za ni i zemříti. Ti shromáždili za krátko hlouček zastrašených katolíků českých ve statečný šik neohrožených vyznavačův a obránců staré sv. Václavské víry, a přičiňovali se, že konečně v Čechách opět zavládla tato víra svatá nad bludařstvím. Jen zkrucovači dějin a nevědomci mluví a píší u nás o Jesuitech jako o ubíječích národnosti české. Pravda jest, že Jesuité potírali ve vlasti naší všeliké náboženské sektářství, a to jim klademe i se stanoviska národního za velikou zásluhu, jsouce přesvědčeni, že lid náš by byl již dávno se odnárodnil, kdyby se nebyl navrátil do lůna mateřské Církve své, a kdyby byl úplně zabředl ve víru německého protestantství. Proto máme proč, velebiti Prozřetelnost Boží, že otcům našim poslala do Prahy blahoslaveného Petra Kanisia.

Dne 17. dubna koná se také památka sv. Aniceta, papeže a mučedníka, sv. Rudolfa, pacholíka mučedníka, sv. Mappalika, mučedníka, sv. Štěpána, prvního opata Cisterckého, a j.

Dne 18. dubna.

I. Sv. Apolonius, mučedník.

Po smrti krutého pronásledovatele Církve Kristovy, císaře Marka Aurelia, nastoupil v Římě vládu syn jeho císař Kommodus (180—193). Byl jinak panovníkem nechvalného jména, maje však za manželku křesťanku, nestíhal věřících přímo a popřával jim volnosti. Za vlády jeho požívala Církev celkem pokoje a rozkvétala utěšeně. Mnozí bohatí a vznešení Římané odvraceli se od lichých bohů pohanských a přijímali křest svatý, a v samém paláci císařském bylo dosti hodnostářův a služebníkův křesťanských, kteří víru svou zjevně vyznávali. Ježto bylo obecně známo, že císař z náklonnosti ku své křesťanské manželce není protivníkem Církve svaté, nepídili soudcové pohanští po křesťanech, aby je pro víru jejich stihali. Avšak ukrutné zákony proti křesťanům, vydané předešlým císařem Markem Aureliem, zůstávaly přece stále ještě v platnosti, a dle nich bylo přísně a krutě jednáno s těmi věřícími, jež někdo úřadům jako vyznavače Kristovy zřejmě udal a obžaloval. A tak i za vlády císaře Kommoda měla Církev dosti mučedníků,. z nichž proslavil se zvlášť sv. Apolonius.

Apolonius, rodem vznešený Říman, člen senátu pro učenosť, výmluvnosť a rozšafnosť svoji věhlasný, byl na víru obrácen od sv. papeže Eleuthera. Přijav z přesvědčení křest, stal se vzorným údem Církve Boží, byl pilen ctností svatých, obrátil slovem i příkladným životem svým mnoho vzácných pohanů ku Kristu, a hájil statečně souvěrců svých v Římě proti pomluvám a útokům pohanů. Výtečný senátor ten měl otroka Severa, člověka ničemného, jenž z nenávisti křesťanské víry udal jej u městského prefekta Perennia, že jest křesťanem. Perennius dal bídného udavače ihned popraviti, ježto však dle platného zákona křesťan obžalovaný na soudě pro víru svou, neměl býti propuštěn, leč by víry své se zřekl, domlouval prefekt Apoloniovi, aby odvrátil se od Krista a unikl takto nebezpečí, že netoliko důstojnosť svou, ale i život svůj v šanc vydá. Apolonius zdráhal se povoliti, a tudíž bylo mu nařízeno, aby z víry své se zodpovídal a se hájil před senátem, jehožto váženým členem byl. To bylo rozhodnému křesťanu velmi milé a vítané. I složil si znamenitou

řeč na obhájení své víry a v uložený den vstoupil do sboru městských radních, kde řeč svou přednášel. Tu dokazoval jasně a důrazně nicotu pohanské modloslužby, doličoval mocně pravdu náboženství Kristova, a vyvrátil všecky ničemné pomluvy od pohanů proti křesťanům z nenávisti a nevědomosti rozšiřované, tak že nikdo z celého senatu nemohl mu odpírati. Po skončené řeči povstal prefekt a řekl, že řečník dle zákona nemůže býti na svobodu propuštěn, nevrátí-li se k náboženství v Římě platnému, a napomínal ho, aby pamětliv jsa důstojnosti své jakožto senator odřekl se křesťanství a obětoval bohům. Apolonius ujav se potom slova odpověděl prefektovi: „Divné jest mně, že ačkoli obrannou řeč moji jsi vyslyšel, přece ještě domlouváš mi, abych odložil svou víru křesťanskou. Nuže věz, že co mne se týče, nemám vřelejšího přání, než abych mohl za tuto víru krev svou prolíti a ji takto nejen slovy, ale i skutkem potvrditi!“ Po slovech těch jal se Apolonius znova ku prefektu i všem radním řečniti o své víře, a vyzývati jich, aby dle příkladu jeho vzdali se pošetilého modlářství, jež nedůstojno jest lidí vzdělaných, a aby přijali pravdu křesťanskou a nastoupili cestu ku spasení. I tato řeč dojala mocně všecky senatory, kteří obdivovali se přímosti a statečnosti soudruha svého, řečí tou osvědčené. Avšak při tomto obdivu zůstalo, a když Perennius nad Apoloniem vyřkl ortel smrti, dali k tomu souhlas všickni shromáždění pohanští senatoři. Statečný Apolonius přijal ortel smrti radostně, a vyznávaje víru v Ježíše Krista, byl sťat mečem dne 18. dubna 189. Byl to první Římský senator, jenž stal se slavným mučedníkem Kristovým.

Jakmile Apolonius, osvícen milostí Boží, odvrátil se od pohanství a křtem svatým vstoupil do Církve Kristovy, snažil se zachovávati zevrubně všecka přikázaní náboženství křesťanského, prospíval ctnostmi svatými a utvrdil se v nich tou měrou, že ochotně a radostně za toto náboženství podstoupil smrť mučednickou. Ku spasení věčnému není nám dosti, že stali jsme se na křtu sv. údy Církve Kristovy. Spasitel dí: „Chceš-li do života vjíti, ostříhej přikázaní.“ (Mat. 19, 17.) Mezi zavrženci v pekle jest zajisté ohromně mnoho křesťanů, kteří na věky zavrženi byli nikoli proto, že byli pokřtěni, nýbrž že nežili po křesťansku, nezachovávali přikázaní Božích a nepečovali o to, aby prospívali

ctnostmi svatými. „Co prospěje, bratří moji, praví-li kdo o sobě, že má víru, nemá-li skutků? Zdaliž jej bude moci víra spasiti? Jako tělo bez ducha mrtvé jest, tak jest i víra beze skutků mrtvá.“ (Jak. 2, 14. 26.)

---

2. Sv. Rudolf a sv. Verner, mučedníci.

Za panování císaře Rudolfa I. uradilo se r. 1287. ve švýcarském městě Bernu několik zločinných Židů, že usmrtí nějaké křesťanské dítě, aby krve jeho ku pověrečným účelům užili. Jeden ze zločinců těch vlákal do svého domu křesťanské pacholátko jmenem Rudolfa, aniž toho kdo zpozoroval. Ihned sešli se k němu ostatní krvežíznivci, odnesli pacholíka do sklepa, a tam mučili ho na rozličných údech těla, až ho do smrti ubodali. Ačkoli pak zločin svůj opatrně tajili, volala nevinná krev umučeného Rudolfa o pomstu a vražda přišla na jevo. Duchovní i měšťané přesvědčivše se, že pacholík ten byl usmrcen z nenávisti křesťanské víry, pochovali jej slavně v hlavním chrámě Bernském jakožto mučedníka, a když hrob jeho od Boha divy oslaven byl, jali se ho ctíti jakožto světce. Vrahové jeho byvše usvědčeni, zemřeli na popravišti. Památka sv. Rudolfa koná se dne 17. dubna.

Téhož roku 1287. byl podobným způsobem na Rýně umučen křesťanský pacholík Verner. Narodil se ve vsi Veramatě opodál města Bacharachu v kurfirství Trevírském z chudičkých, nábožných rodičů, ztratil však záhy otce a dostal otčíma, člověka surového, jenž ho nelidsky trýznil. Mladičký Verner odešel proto z otcovského domu a našel si výživu v městě Horním Veselu na levém břehu Rýna opodál města Koblence. Tu živil se poctivě těžkou prací nádennickou, zůstávaje ctnostným a nábožným. Nikdy nezanedbával služeb Božích, poslouchal dychtivě slovo Boží a přijímal často Svátost oltářní. Když mu bylo právě čtrnácte let, najali ho r. 1287. za doby postní někteří Židé, aby v jednom sklepě hlubokou jámu zemí zarovnal, což on pilně vykonával. Na Zelený čtvrtek vykonal nábožně sv. zpověď, přijal velebnou Svátost a dal se potom zase do práce. Tu vrhli se na něho Židé, kteříž ho najali, zacpali mu ústa, svlékli ho a pověsili za nohy na sloup s hlavou dolů, aby dostali z něho posvě-

cenou hostii, a když se jim to nepodařilo, jali se ho mučiti. Nejprv zbičovali jej ukrutně a potom otevřeli mu nožem žíly, aby vykrvácel. Zatím dopátrala se zločinu toho křesťanská služka a udala všecko městskému sudímu. Ten přišel sice vyšetřovat, byl však od vrahů uplacen a vzdáliv se, nedbal více této věci. V noci spustili zločinci tělo umučeného Vernera po městské hradbě a odvezli je v člunu po řece, až ukryli je blíže města Bacharachu ve sluji křovím zarostlé. Avšak hned v příští noci objevili strážní blízkého hradu tělo to, odnesli je do města, když pak se vyšetřilo, že pacholík Verner pro víru křesťanskou usmrcen byl, pochováno s velkou slávou zohavené tělo jeho v chrámě sv. Kuniberta dne 18. dubna 1287. Na hrobě jeho došlo množství slepců, chromých a jiných mrzáků i lidí nemocných zázračně zdraví, a jméno tohoto mučedníka proslulo v celém Porýní. Podnes požívá sv. Verner v biskupství Trevirském jakožto patron jeho zvláštní úcty.

Spravedlivý Bůh dopouští často, že nepravosti lidské sebe tajněji spáchané a sebe pečlivěji ukrývané, na jevo přicházejí, jednak aby zločinci již zde zaslouženého trestu došli, jednak aby lidé od hříchu zadržováni byli. Byť však i mnohý hřích na světě zůstal zatajen, přijde jednou den, kdy moře a hlubiny vydají zavražděné oběti svoje, a kdy všecky skutky jednohokaždého, zlé i dobré, před celým světem zjeveny budou. „Všickni my zajisté ukázati se musíme před soudnou stolicí Kristovou, aby přijal jedenkaždý na těle vlastním, jakož činil, buďto dobré, nebo zlé.“ (II. Kor. 5, 10.)

Dne 18. dubna koná se také památka sv. Galdina, arcibiskupa Milánského, sv. Eleutheria, biskupa, a matky jeho Antie, mučedníků v Messaně, sv, Perfekta, kněze a mučedníka v Kordově, a j.

Dne 19. dubna.

Sv. Lev IX., papež.

Kdykoli Církev katolická zmítána byla nebezpečným vlnobitím; kdykoli nekázní, bludy a rozkolem trpěla aneb násilně pronásledována byla, vzbuzoval jí Bůh věhlasné papeže, kteří s apoštolskou horlivostí napravovali porušené mravy národů, bděli nad čistotou a neporušeností víry svaté, bránili práv a svobod veškeré Církve proti násilníkům, a stali se takto jejími zachránci. Takovým slovutným strážcem, oprávcem a obráncem Církve katolické za zmatené doby jedenáctého století byl papež Lev IX., křestným jménem Bruno. Otec jeho, mocný hrabě Hugo z Dagsburgu a Egisheimu v Elsasích, byl pokrevně spřízněn s císařem Konradem II. i s rodem Habsburgů. Bruno, narozený dne 21. června 1002, byl v pátém roce věku svého poslán na dvůr biskupa Toulského, kde s jinými šlechtickými syny od výborných učitelů byl vzděláván a vychováván. Nadaný duch jeho pokračoval zdárně ve vědomostech i v bázni Boží a v čistých mravech. Jakmile dospěl, dostal kanovnické obročí při biskupském chrámu Toulském. Jakožto kanovník žil vzorně, zanášeje se modlitbou, nábožným rozjímáním, četbou vzdělavatelných knih a skutky křesťanského milosrdenství. Dosáhnuv posvěcení na jáhna byl od rodičů poslán na dvůr císaře Konrada II., jenž laskavě ho přijal, důležitý úřad státní mu svěřil a přízní svou jej vyznamenával. Bujný a rozmařilý život dvorský neuškodil mu; Bruno zůstal nábožným, střídmým, čistotným a pokorným, a požíval všeobecné úcty a důvěry, tak že r. 1026. duchovenstvem i lidem Toulským byl zvolen za biskupa. Císař zrazoval mu sice, aby volby té nepřijal, ježto chudé biskupství Toulské zdálo se mu býti příliš skrovným údělem pro urozeného příbuzence jeho, avšak Bruno dal právě proto přednost nevýnosnému úřadu tomuto, doufaje, že nejsa lakotou a ctižádostí pokoušen, bude moci tím horlivěji a dokonaleji duchovní povinnosti svoje plniti a na cestě spasení pokračovati. Byv od arcibiskupa Trevirského posvěcen snažil se především napraviti škody, jichž biskupství Toulské za předešlých let vojenskými vpády ze sousedních krajů burgundských, francouzských a německých zakusilo. Potom jal se pevnou rukou

vykořeňovati rozličné zlořády a napravovati pokleslou kázeň v duchovenstvu i v klášteřích, a zvelebovati služby Boží zvláště důstojnou hudbou chrámovou, jejímž výborným znalcem a pěstitelem sám byl. Ve všelikém jednání svém jevil mírnosť a trpělivosť, kde však běželo o čest a slávu Boží a spásu duší lidských, byl rozhodným a přísným. Sám pak nepřestával zapírati sama sebe a prospívati ctnostmi svatými. Tak řídil po dvaadvacet let biskupství Toulské, jsa dobrým pastýřem lidu sobě svěřeného.

Po smrti papeže Damasa II. r. 1048. vypravili Římané poselství ku císaři Bedřichu III., aby jim zprostředkoval volbu důstojného papeže. Na ten účel svolal císař říšský sněm do Vormsu, a tu navržen jednomyslně za papeže přítomný biskup Toulský Bruno. Zvolený ulekl se důstojnosti nabízené a zdráhal se rozhodně přijati ji. Když ale shromáždění biskupové, opati a knížata nepřestávali na něho doléhati, vyžádal si na rozmyšlenou tří dnů a obrátil se k Bohu, prose za dar rady, co učiniti má. Za těchto tří dnů nepožil ani pokrmu ani nápoje, nedopřál si spánku, a modlil se i rozjímal stále. S hrůzou a tesknosti přemítal o různých nepořádcích, jež zavládly tehdáž v duchovenstvu i v lidu mnohých zemí, i o násilnictví, jímž četní velmožové utiskovali Církev, a zkoumaje svoje síly, uvažoval, že není schopen, aby podjal se ohromného břemene spojeného s důstojností papežskou. Slze vstoupil potom na sněm a jal se na doklad své nehodnosti a nedostatečnosti veřejně se vyznávati ze všech hříchův a slabostí posavadního života svého, aby shromážděných pánův a duchovních pohnul, by někoho jiného zvolili. Avšak císař, bikupové a knížata zvolali jednomyslně: „Bůh žádá si právě tebe, aby Církev jeho nezhynula.“ Tu teprv přijal Bruno volbu s výhradou, bude-li volba ta duchovenstvem i lidem Římským souhlasně potvrzena. Vrátiv se do Toulu slavil tam vánoce a nastoupil potom s malým průvodem cestu do Říma. Ubíral se v rouchu poutnickém, cestou modle se, a byl všude, kamkoli přišel, pro apoštolskou pokoru svou lidem nadšeně vítán a oslavován. Římané vyšli mu průvodem v útrety, zpívajíce nábožné písně. Bruno vstoupil v únoru 1049 uprostřed jásajícího lidu bos do Říma, a svolav duchovenstvo i věřící, řekl jim: „Císař a knížata říšská určili mne za papeže, i přicházím, abych uslyšel vůli vaši. Čiňte se mnou, co vám libo, a jestliže volbu mou jednohlasně ne-

schválíte, navrátím se milerád ihned do vlasti své.“ Potom byl dle tehdejších zákonů církevních duchovenstvem i lidem Římským jednomyslně za papeže prohlášen, a přijav jméno Lva IX., dne 12. února 1049 slavně nastolen.

Lev IX. uchopil se pevnou rukou kormidla lodičky Kristovy. Znaje všecky choroby, jimiž tehdáž křesťanstvo trpělo, ustanovil si cílem života svého, aby s Boží pomocí je vyléčil. Hned po velkonocích svolal do Říma sbor nejzbožnějších a nejmoudřejších biskupů z Italie a Francie na radu, jakým způsobem má se nakročiti ku zlepšení žalostných poměrů Církve katolické, zaviněných četnými válkami a slabostí Stolice apoštolské. Na tomto církevním sněmu byly obnoveny úchvaly předešlých sněmů proti svatokupectví i staré zákony o bezženství kněží; nařízeno, aby v městech přebývali duchovní společně, a vydána zápověď sňatků mezi příbuznými. Aby pak rázem byla zavedena kázeň dle předpisův církevních a učinila se přítrž dalším neplechám v Církvi, sesadil sněm všecky biskupy i jiné hodnostáře církevní, kteří úřadů svých došli svatokupecky, a úkony jejich prohlášeny neplatnými. Tato náhlá přísnost vzbudila však poplach a úžas, tak že potom papež vydaný zákon zmírnil, uloživ vinníkům pouze pokání čtyřiceti dnův.

Dokončiv sněm v Římě, nastoupil Lev IX. obtížnou okružní cestu po Lombardsku, Německu a Francii, kde na krajinských církevních sněmích osobně proti všem nepořádkům zakročoval, nekázeň všude rázně stavil, církevní spory rovnal, zatvrzelce trestal, kajicníky na milost přijímal, a představené duchovní ku přesnému zachovávání církevních předpisů povzbuzoval. Procestovav Lombardii, odebral se ku císaři do Saska a jel společně s ním do Kolína nad Rýnem, odtud do Cách a potom do Francie. Statisícové katolíků ze všech krajů Francie i Anglie sbíhali se, aby papeže uctili a požehnání jeho dostali. V Remeši posvětil Lev IX. chrám sv. Remigia a slavil znamenitý církevní sněm, a tu zakročeno proti svatokupectví i proti uchvacování církevních obročí od nekněží, proti neplatným manželstvím a rozvodům šlechticů, proti nepřiměřeným zaměstnáním duchovních, a proti nepořádným řeholníkům, kteří slibů svých nešetřili. Papež naléhaje přísně na zachovávání církevních zákonů, vyobcoval několik šlechticů, kteří sňatky svými porušili manželské právo. Z Remeše odebral se Lev IX. do Mohuče, kde

řídil církevní sněm biskupův německých. I tu zakročeno proti svatokupectví a proti duchovním, kteří v neplatném sňatku manželském žili. Odtud navštívil papež vlast svou Elsasy, a vrátil se Augšpurkem do Italie, kde ve Veroně slavil vánoce. Potom zavítal do Benátek, kde byl přeslavně uvítán a hostěn jakožto první papež, jenž město to osobně navštívil. V Benátkách snažil se Lev IX. urovnati staré spory tohoto města s Akvilejí a prostřednictvím Benátčanů docíliti přátelství s císařským dvorem Cařihradským.

Z jara r. 1050. byl Lev IX. opět v Římě a pokračoval ve snahách svých ku blahu Církve. Zaváděl všude kázeň a řád, trestal otcovsky, a povzbuzoval slovem i příkladem ku životu křesťanskému. Mnozí pro svatokupectví sesazení hodnostáři církevní přišli do Říma prosit za odpuštění slibujíce polepšení, a papež přesvědčiv se o upřímné jich lítosti odpustil a uložil jim pokání jen mírné. Když rádcové jeho činili mu za tuto shovívavost a mírnost výčitky, řekl jim: „Bratří, zdaž hříšník nemá odpouštěti hříšníkům, když odpouštěl Ten, v němž hříchu nebylo žádného a jenž byl nejsvětější? Kde v evangeliích stojí psáno, že by byl Spasitel kajicníkům trestů ukládal? Ci neříkal: Odejdi v pokoji a nehřeš více?“

Po velikonocích r. 1050. svolal Lev IX. církevní sněm do Říma, na němž znova bylo odsouzeno svatokupectví, zakročeno proti ženatým duchovním, a zavrženo bludařství Berengarovo. Představený slavné školy Tourské ve Francii Berengar, muž ctižádostivý a novot chtivý, jal se hlásati rozličné bluay, a zejména odvážil se první upírati, že ve Svátosti oltářní po pozdvihování jest pravé Tělo a pravá Krev Ježíše Krista, tvrdě, že prý Svátosť oltářní jest pouze obrazem a podobenstvím Těla a Krve Páně. Kacířství toto bylo na řečeném sněmu vyšetřeno a odsouzeno, a Berengar vyzván, aby se dostavil na budoucí církevní sněm do Vercell; on však nepřišel a byl tu znova odsouzen. Bludařství jeho nemělo tehdáž celkem vlivu na lid, a zůstavši obmezeno na původce svého a učně jeho, vymřelo za nedlouho s nimi.

Potom slavil Lev IX. církevní sněm v Salerně v jižní Italii a odebral se ku divokým Normannům, kteří v těch končinách kraj za krajem si podmaňovali a obyvatelstvo velice soužili. Papež učinil na divoké válečníky ty mocný dojem, káral jejich násilné skutky, a odbýval v území jejich církevní sněm v Lipontě. Odebrav se podruhé do Němec,

navštívil mnoho chrámů a klášterů, slavil Hromnice r. 1051. s císařem v Augšpurce a vrátil se do Říma. Roku 1052. nastoupil potřetí cestu do Němec a zavítal do císařského tábora u Prešpurku v Uhrách, kde snažil se sprostředkovati mír mezi císařem a Uherským králem. Král však nedbal napomínání papežových, a ztratil svou zarputilou vzdorovitostí proti císaři svoje panství v Uhrách. Odtud odebral se papež s císařem do Řezna, kde těla biskupů Volfganga a Eberharta slavně vyzdvihl a tím je za svaté prohlásil, navštívil potom Bamberk a Mohuč, a slavil vánoce ve Vormsu. Cestou vysvětil v Němcích mnoho nových chrámův a postoupil císaři svoje lenní práva ku biskupství Bamberskému i opatství Fuldskému, obdržev za ně změnou Benevent s okolím v jižní Italii.

Zatím docházely čím dále žalostnější zprávy o řádění Normannův na jihu Italie, kteří netoliko v Apulsku, ale i v Beneveutsku hrozně plenili a lid utiskovali. Papež dovolával se marně proti nim vojenské pomoci od císaře. I shromáždil tedy sám ze svých zemí na obranu svou znamenité vojsko, v němž bylo též mnoho rytířů švábských a lotarinských. Avšak vojsko to bylo od Normannů dne 18. června 1053 v krvavé bitvě u Civitelly poraženo. Vítězové spěchali po bitvě ku městu Civitelle, kde zatím papež dlel, aby ho zajali. Tu rozkázal Lev IX. otevříti jim bránu města a odebral se v papežském oděvu do ležení jejich. Suroví válečníci byli pohledem na něho tak dojati, že padli před ním na kolena, poslouchali uctivě kárajících slov jeho, a podrobili se mírnému pokání, kteréž jim uložil. Potom navštívil papež bojiště a obětoval v blízké svatyni mši sv. za padlé vojíny. Na bojišti tom vystavěli Normanné pamětný chrám Páně. Papež srovnal se s nimi a udělil jim državy od nich dobyté v léno. Vítězství u Civittely zdálo se tehdáž býti pro Církev neštěstím, zatím však stali se potom Normanni nejvěrnějšími a nejmocnějšími ochránci Stolice apoštolské proti násilnickému nepříteli jejímu, císaři Jindřichu IV.

Z bojiště odebral se papež do Beneventu, jsa v moci Normannů, kteří však chovali se k němu šetrně a uctivě. Tu trval v přísné kajicnosti; nose žíněné roucho a odpočívaje na holé zemi, modle se po celé noci a udíleje hojné almužny, až všecko rozdal, tak že mu nic nezbylo. Spolu měl ustavičně na mysli potřeby celé Církve katolické. Zatím byly

tělesné síly jeho namáhavými cestami a úmornými starostm o zájmy Církve svaté podlomeny. Chřadna, dal se v březnu r. 1054. donésti do Říma. Tu přijal v chrámě sv. Petra sv svátosti, udělil naposled lidu požehnání, a dav se dovésti ku své rakvi, kterouž si již dříve přichystal, řekl: „Viztež, bratří, jak bídnou a nestálou jest všeliká sláva lidská. Z všeho, co jsem měl, zůstane mně jen tento kámen.“ Požehnav potom rakev, pravil: „Přijmiž nyní tělesnou schránku moji, abych jednou v den věčné odplaty povstal z tebe před trůn Boha Stvořitele svého.“ Uslyšev tuto modlitbu dal se shromážděný lid do usedavého pláče. Papež ztrávil následující noc na modlitbách a nazítří z jitra dal se odnést ku hrobu sv. Petra, kde déle prodlel modle se. Potom zesnul v Pánu dne 19. dubna 1054 o třetí hodině odpoledne. V tu hodinu rozezvučel se sám sebou veliký zvon hlavního chrámu katolického křesťanstva u sv. Petra, hlásaje Římu, že odvolán byl na věčnost jeden z nejslavnějších papežů. Tělo zesnulého bylo s velikou slávou pohřbeno vedlé hrobu sv Řehoře Velikého u sv. Petra. Žalosť nad smrtí jeho byla všeobecná; lid jal se ho ihned ctíti jako velikého světce a putovati ku hrobu jeho, jejž Bůh mnohými zázraky oslavil.

Sv. Lev IX, ač jen pět let papežem byl, vykonal za krátkou tu dobu na prospěch Církve katolické věci veliké. Vykořenil četné neplechy, jež ve křesťanstvu bujely, povznesl církevní kázeň, a připravil takto půdu věhlasnému svému nástupci sv. Řehoři VII., jenž s Boží pomocí později veliké dílo obrodu Církve katolické dovršil. Právě tomuto slavnému papeži razil Lev IX. cestu ku trůnu papežskému, povolav ho do sboru kardinálů.

Veliké soužení působil Lvu IX. neblahý církevní rozkol, jenž za jeho panování znova v Cařihradě hlavu svou pozdvihl. Tu již v devátém století pokoušel se ošemetný patriarcha Fotius odtrhnouti východní biskupy od jednoty se Stolicí apoštolskou v Římě. Podvratné úsilí jeho bylo sice časem potlačeno, avšak po dvou stoletích, za Lva IX., vstoupil do šlépějí Fotiových ctižádostivý patriarcha Cařihradský Michael Cerularius (1043—1059). Když papež vyjednával s východořímským císařem dovolávaje se pomoci jeho proti loupeživým Normannům v jižní Italii, začal Cerularius se obávati, že kdyby papež a císař se shodli, moc jeho v Cařihradě by tím mohla újmu vzíti, a jal se nekřesťansky vystupovati proti Stolici apoštolské. Kázalť všecky chrámy a kláštery obřadu latinského v Cařihradě násilně

zavříti, vyhnal z nich surově všecky kněze a mnichy latinské, a jsa člověk ve vědách bohoslovných nevědomý, odvážil se viniti západní církev latinskou z domnělých bludův, že prý ku mši sv. užívá chleba nekvašeného, že zachovává postu v soboty čtyřicetidenní doby postní, že nezpívá v postě Alleluja, a že dovoluje požívati masa i krve zvířat udávených. Tak hluboko pokleslo časem na Východě, vlasti to nejučenějších svatých Otců církevních, bohoslovecké vzdělání, že přední arcibiskup krajin východních, patriarcha sídelního města císařského, mohl se odvážiti, takové věci vydávati za náboženské bludy, a že našel dosti přívržencův, kteří proto s ním od Říma a Církve katolické se odštěpili! Lev IX. odepsal Cerulariovi listem, v němž napomenul ho ku pokoji a dolíčil, že církev Římská nemůže poblouditi; udusilať všecky bludy, a jenom jí náleží prvenství, jež po sv. Petru zdědila; církev Cařihradská jest dcerou církve Římské, pročež nikterak nepřísluší dceři, poučovati svou matku, a to tím méně, ježto církev Cařihradská své přednosti a slávy nemá ze založení některým apoštolem, ale z mateřské lásky církve Římské.

Pohříchu nepotkaly se šlechetné snahy papeže Lva IX., aby nešťastný rozkol Cerulariem na Východě znova rozdmýchaný udusen byl, se žádoucím výsledkem. Mravně zchátralý řecký Cařihrad roztrhl rouhavě roucho Kristovo, odtrhl se od Stolice apoštolské, a zavlekl do svého rozkolu všecky země podléhající moci a vlivu císařů východořímských. My, katoličtí Slované, želíme obzvláště toho, že do sítí Cařihradského rozkolu byli polapeni i všickni slovanští národové východní a jižní, zejména Rusové, Bulhaři a Srbové, kteří časem omámili se učením řeckých rozkolníků tou měrou, že rozkolnictví toto, z Cařihradu přijaté, považují za neporušené učení Kristovo a vydávají je z nevědomosti za odkaz velikých katolických světcův, apoštolů slovanských Cyrilla a Methoděje! Tuto hroznou zaslepenosť může jen Bůh sám vyhojiti. Nám pak nezbývá leč horlivě modliti se, aby nebeský Pastýř uvedl všecky ovce svoje v jeden ovčinec, tak aby na světě nebylo více ovcí bloudících, ale aby všecky shromáždily se v jediném ovčinci, jímž jest svatá, katolická i apoštolská Církev naše.

Dne 19. dubna koná se také památka sv, Timona, mučedníka, jednoho ze sedmi jáhnův od apoštolů zřízených, sv. Krescense, sv. Pafnuce, mučedníka, sv. Jiří, biskupa Antiochijského v Pisidii, sv. Ursmara, biskupa a j.

Dne 20. dubna.

Sv. Anežka Monte Pulcianská, panna.

Opodál jezera Trasimenského, jihovýchodně od Sieny v Toskánsku, leží město Monte Pulciano. Tu narodila se r. 1274. z bohatých, vážených a bohabojných rodičův světice Anežka, po rodišti Monte Pulcianskou zvaná. Již v dětském věku jevila neobyčejnou nábožnost. Jakmile mluviti uměla, ujala se v duši její veliká víra. Anežka byla skromná a tichá, poslouchala dychtivě, když rodiče o Pánu Ježíši a Marii Panně jí vypravovali, a nalézala sladkou rozkoš v modlitbě. Kdykoli popatřila na vyobrazení Krista Pána aneb Rodičky Boží, pociťovala radost, a když hrávala si s mladičkými družkami svými, odcházela častěji, klekala v ústraní, říkala zbožně modlitbu Páně a pozdravení andělské, a odpovídala na otázku, co dělá, že učí se svojí úloze.

Ještě jí nebylo ani šest let, a již ujala se v útlém srdci jejím touha po životě řeholním. A čím více dorůstala Anežka, tím vřeleji přála si, aby mohla navždy dáti výhost světu a zasnoubiti se klášternímí sliby Kristu Pánu. Bohabojní rodičové neodpírali dcerušce, a když dosáhla devátého roku, uvedli ji do panenského kláštera řádu sv. Dominika, kde ji svěřili zkušené a zbožné řeholnici Markétě. Anežka získala si záhy v klášteře svou pokorou, mírností, poslušností, nábožností a nevinností přízeň a lásku všech řeholnic. Konala ochotně všecky uložené práce, zapírala se, modlila se ráda, a stala se takto již za útlého mládí vzorem dokonalosti všem řeholnicím. Kdysi zavítala do kláštera jistá abatyše, aby z rozkazu biskupova jej prohlédla. Zkušená řeholnice ta poznavši mladičkou Anežku, vyřkla o ní prorocká slova: „Mám naději, že sestra Anežka bude stavu řeholnímu ku nemenší cti, nežli byla ondy patronka její sv. Anežka Římská ke cti a slávě Církvi svaté svým mučednictvím.“

Sotva dosáhla Anežka patnáctého roku věku svého, ustanovily ji sestry za šafářku, ku kterémužto úřadu bývaly obyčejně jen věkem dospělé a rozšafné řeholnice povolávány. Anežka v tomto povolání měla dozor na domácí spižírnu a kuchyni, opatřovala všech věcí pro klášter potřebných, a konala tyto všední práce vážně a ráda, vědouc, že před Bohem žádné zaměstnání není potupným. Tak žila po celý

rok nezanedbávajíc modlitby a svatého rozjímání. Tu požádaly jeptišky nově založeného kláštera v Proceně, městečku ležícího ve hrabství Orvietském, aby jim dána byla za duchovní matku některá zkušená řeholnice z kláštera Monte Pulcianského. Jeptišky uradivše se, navrhly Anežčinu vychovatelku Markétu, ta však zdráhala se volbu tu přijati, a svolila posléze jen s podmínkou, bude-li jí dána za pomocnici milovaná odchovanka její. Tato podmínka zdála se býti řeholnicím velmi krutou, a jen s bolestí propustily Anežku, kterouž za nejvzácnější ozdobu družiny své považovaly. Obě sestry odebraly se potom do Procena, a uspořádaly nový klášter za krátko tak znamenitě, že dostalo se mu jména a výsad samostatného opatství. Za představenou kláštera toho byla od sester zvolena mladičká, sotva šestnáctiletá Anežka, a družka její Markéta stala se převořiší. Papež Mikuláš prominul Anežce překážku nezletilosti a schválil volbu její.

Jakožto představená kláštera dávala Anežka svým družkám nejkrásnější naučení vlastním životem, majíc za to, že nesluší se jí, aby v mladičkém věku svém učila a napomínala starších sester slovy. Říkávala, že povinností představené jest, aby dávala svým podřízenkám příklad dokonalosti. Proto předcházela sestry pokorou, sebezapíravostí a kajicností. Od svého patnáctého roku postila se ustavičně o chlebě a vodě, spávala na holé zemi majíc za podušku kámen, a zříkala se vůbec jakéhokoli pohodlí. Aby smyslnosť v sobě umrtvila, bičovala se často, až zdraví její tím úhonu trpělo, tak že zpovědník na radu lékařovu jí to zakázal. Modlitbu milovala tak, že doba klášterními pravidly modlitbě určená zdála se jí krátkou býti. Kdykoli pro nutné zaměstnání byla nucena od modlitby odejíti, bývala velmi sklíčena a nešťastna. Duše její vzlétala za modlitby k Bohu a zapomínala na všecky věci pozemské. Nábožná panna nebývala na modlitbách nikdy roztržita a rozmlouvala s Bohem vždycky sebraně a nad míru uctivě. Kdysi v neděli pohřížila se v modlitbu a svaté rozjímání tak vroucně, že od páté hodiny ranní až do pozdního večera nepohnutě klečela, jakoby ani na zemi nežila. Teprv potom vzchopila se a vzpomněla si s leknutím, že téhož dne obmeškala sv. přijímání. A tu potěšil ji Bůh poslav jí anděla, jenž velebnou Svátosť jí podal a zármutek její v radosť obrátil. Kdykoli Anežka Tělo Páně

přijímala, rozplývala se duchovní rozkoší a opakovala slova apoštola Tomáše: „Pán můj a Bůh můj!“

Pověst o velikých ctnostech řeholnice Anežky šla širým krajem a pohnula mnoho panen, že vstoupily do kláštera Procenského, aby pod její správou dokonalosti se přiučovaly. Pokorná Anežka slýchala nerada, jak lidé všude ji vychvalují a jí se obdivují. Nejvíce soužila se naléhavým usilováním svých příbuzných, kteří stůj co stůj chtěli ji přiměti k tomu, aby odstěhovala se do rodiště svého, by rodáci měli ji u sebe a stali se takto účastnými požehnání, jež ona modlitbami a ctnostmi svými rozšiřovala. Dlouho vzpírala se této žádosti, když ale přátelé ji zapřísáhali, aby aspoň jednou navštívila Monte Pulciano, by se nezdálo, že z rodiště svého odešla navždy snad z nechuti ku příbuzným, povolila, a r. 1307. odebrala se s povolením představených na návštěvu do rodiště svého. Cestou byla všude hlučně vítána a oslavována, což skromné mysli její působilo zármutek a lítost. Před branou rodného města jejího stál na kopci rozsáhlý dům obývaný zvrhlými ženštinami. Andělsky čistá Anežka nemohla pohledu na toto doupě hnusných hříchův snésti a vyslovila přání, aby dům ten byl proměněn v útulek kajicnosti a ctnosti. Příbuzní vyplnili toto přání, aby Anežku ku rodišti jejímu trvale připoutali. I vymohly od vrchnosti rozkaz, aby řečený dům byl zrušen, koupili jej s okolním pozemkem, a dali jej upraviti v panenský klášter. Anežka spatřila v tom pokyn od Boha, aby v Monte Pulcianu navždy zůstala. I ubytovala se v tomto domě, přistavěla k němu kapli, a shromáždila kolem sebe družinu panen, jimž byla představenou. Dosáhnuvši propuštění z kláštera Procenského a potvrzení nového řeholního domu svého, vzdělávala duchovní sestry i veškeré obyvatelstvo rodiště svého svatým životem. Bůh oslavil ji již za živa divy, jež na přímluvu její způsobil, a obdařil ji vzácnými milostinami. Jistý v nepravostech zatvrzelý člověk nebyl již po třicet let u sv. zpovědi. Anežka znajíc ho, modlívala se za něho a vyprosila mu daru kajicnosti. Povolávši ho k sobě domlouvala mu tak mocně, že zarytec ten dal se do pláče, vykonal sv. zpověď a činil opravdové pokání. Jedna řeholnice oslepla a rodičové chtěli ji z kláštera k sobě vzíti, ona však zdráhala se a prosila Anežku, aby se za ni modlila. A když Anežka za slepou vykonala modlitbu, dosáhla tato náhle zraku. Za modlitby přicházela Anežka někdy u vy-

tržení mysli, v němž Maria Panna s Ježíškem i andělové se jí zjevovali a jí nevýslovnou útěchu a radosť působili.

Nový klášter Monte Pulcianský slynul za vedení Anežčina tou měrou, že zván byl obecně školou svatých ctností a řeholní dokonalosti.

Anežka trpěla již déle tělesným neduhem a snášela trapné bolesti zvláště od té doby, co do rodiště svého přišla. Na snažné prosby příbuzných a sester odhodlala se dle lékařské rady hledati pozdravení ve blízké lázni, nepolehčila si však, a vrátivši se do kláštera, ulehla. Předvídajíc smrť, přijala naposled sv. svátosti, rozloučila se s plačícími družkami svými a řekla jim: „Dítky, milujte se vespolek, neboť láska je znakem dítek Božích!“ Svatá duše její odebrala se do nebe dne 20. dubna 1314. Ihned voláno po ulicích města, že zemřela v klášteře světice. Ku hrobu jejímu putovali zástupové lidu hledající mocné a osvědčené přímluvy její v potřebách svých. Bůh oslavil Anežku i po smrti zázraky. Tělo její bylo r. 1435. přeneseno do dominikánského chrámu v Orvietě. Papež Benedikt XIII. prohlásil ji r. 1726. za svatou.

Sv. Anežka Monte Pulcianská vzývá se za přímluvu o dar kajicnosti hříšníkům.

Světice Anežka nalézala nejsladší radosť v modlitbě. Křesťan, jenž modlitby nemiluje a jí buď zcela zanedbává, aneb jen ledabyle ji odbývá, je zbaven té krásné útěchy, jež ze zbožnosti plyne, a nemůže od Boha nadíti se v duševních i tělesných potřebách svojich žádoucí pomoci. Sv. Augustin dí: „Kdo se modlí, veď si tak, jako lidé, kteří podávajíce vznešenému pánu prosebný list, vztahují k němu rukou svých a buď před ním poklekají, buď na zemi se vrhají.“ Sv. Jan Zlatoústý napsal: „Mluvíš-li s velkým pánem aneb dobrým přítelem svým, činíš to s největší pozorností. Proč tedy, mluvě s Bohem a prose ho za odpuštění hříchů, býváš nezřídka lenivým, a ačkoli kolena ohýbáš, přece bloudíš myšlénkami po tržišti a po domech?“ Snažme se tudíž milovati modlitbu a konati ji vždycky sebraně, pozorně a uctivě, abychom směli doufati, že Bůh vyslyší nás.

Dne 20. dubna koná se také památka sv. Marcellina, biskupa ve Francii, sv. Lupicina, opata, sv. Helieny, panny v Laurianě v jižní Italii, a j.

Dne 21. dubna.

Sv. Anselm, arcibiskup, učitel církevní.

Za století jedenáctého nastalo v Církvi katolické ušlechtilé závodění učených a zbožných mužův, aby pravdy zjeveného náboženství Kristova byly soustavně, vědecky, probrány a uspořádány, a pokud možno, rozumem objasněny a odůvodněny. Bádavý tento náboženskomudřecký směr sluje obecně scholastikou. Zakladatelem a otcem scholastiky byl slavný učenec a spisovatel sv. Anselm, arcibiskup Kanterburský.

Anselm narodil se roku 1033. v Aostě v Piemontsku z vážené a zámožné rodiny. Matka Ermenberga vychovávala ho slovy i vlastním příkladem. Anselm miloval ji synovsky, ku přísnému a drsnému otci Gundulfovi neměl však náklonnosti. Bylo tudíž pro něho velkým neštěstím, že dobrotivá a nábožná matka záhy mu umřela. Anselm nemaje nikoho, kdo by ho na cestě ctnosti udržoval, ochábl v někdejší nábožnosti a hověl zhoubným náruživostem. Drsný otec, místo aby laskavostí ho získal a k dobrému vedl, odpuzoval jej výčitkami a hněvem. Takto stal se Anselmovi pobyt v otcovském domě nesnesitelným. I odešel, maje šestnácte let věku svého, z domova, a odebral se přes hory do Francie, kde po tři roky bez účelu se potuloval. Cítil v srdci svém žalostnou prázdnotu, a aby ji vyplnil, honil se po omamujících zábavách a rozkoších. Avšak kýženého pokoje nedocházel, a byl čím dále sklíčenějším a nešťastnějším.

Tehdáž slynul v benediktinském opatství v Beku v Normandii slavný učenec řeholník Lanfrank, k němuž odevšad hrnuli se vědychtiví žáci, aby výklady jeho poslouchali. Anselm nenaleznuv pokoje v rozkoších, zatoužil po studiích a odebral se do Beku, kde jej Lanfrank do počtu svých žákův ochotně přijal. Jsa nadán znamenitými schopnostmi, chtěl ovšem pouze svou vědychtivosť nasytiti a učil se proto pilně, s láskou ku studiím vrátila se mu však za krátko láska ku ctnostnému životu a ku zbožnosti, kterouž někdy do srdce jeho vkládala matka. Tak změnil se Anselm, a když zemřel mu otec, neváhal odříci se navždy marného

po zralé úvaze r. 1060. v klášteře Bekském řeholní roucho sv. Benedikta.

Stav se mnichem, vynikal Anselm zbožností, sebezapíravostí a horlivými studiemi, jimiž záhy slovutného jména došel. Po třech letech byl Lanfrank povolán za opata kláštera sv. Štěpána v Caenu, odkudž potom dostal se za arcibiskupa v Kanterburce v Anglii. Nástupcem Lanfrankovým na slavné škole i v úřadě převora v opatství Bekském učiněn jest mladý Anselm. Někteří starší řeholníci pojali proti němu závisť, že v tak mladém věku se vyšinul, avšak Anselm obměkčil záhy tyto nepříznivce svou pokorou, trpělivostí, mírností a dobrotou, a získal si je tak, že odložili svou nechuť proti němu a upřímně ho milovali.

Anselm byl dokonalý řeholník, pilný učitel a znamenitý učenec. Zachovával přísně řeholních pravidel a zapíral se zejména tuhým postem; za dne učil na škole, v noci pak popřávaje si jen skromného času ku spánku, bádal a spisoval učené knihy, rozjímal a modlil se horlivě. Něžnou úctu jevil k ukřižovanému Spasiteli a plakával, slýchaje, že lidé ho urážejí a hříchy svými přesvatou krev za nás prolitou na sobě zmařují. Hříchu bál se a nenáviděl ho tak, že chtěl raději do pekla přijíti, nežli by smrtelně hřešil. Vroucí nábožnosť a úctu choval také ku Marii Panně, a byl z předních obhájcův učení o neposkvrněném Početí jejím. Ku svým bratřím duchovním choval se s dojemnou laskavostí, a zvláště o churavé řeholníky pečoval otcovsky.

Nastoupiv místo proslulého učence Lanfranka, snažil se Anselm ve šlépějích jeho pokračovati, a předstihl záhy tohoto mistra svého. Škola opatství Bekského proslavila se za jeho správy tou měrou, že ze všech krajů Francie, z Němec, z Nizozemska a z Anglie přicházeli do ní nadaní mladíci a mužové, aby ducha svého obohatili vědami. Anselm slynul jako hvězda učenosti, a opatství Bekské stalo se předním střediskem vědychtivé mládeže v zemích západní Evropy. Jakožto učenec snažil se Anselm dle příkladu sv. Augustina pravdy křesťanského náboženství rozumovými důvody dolíčiti, do hloubky jejich vniknouti a vědecky je sestaviti. Anselm byl prvním z křesťanských učenců středověkých, jenž spojil bohovědu s učením starých mudrců řeckých a takto základ ku filosofické soustavě scholastické položil. Zásadou jeho bylo, že třeba nejprv pevně věřiti, co Bůh nám zjevil a čemu

Církev učí, a teprv na základě této víry že možno jest dojíti vědy. Heslem jeho bylo: „Věřím, abych porozuměl.“ Opíraje se o tuto zásadu, rozbíral vědecky nejvznešenější tajemství náboženství Kristova, zejména učení o Bohu a o nejsvětější Trojici, o vtělení Syna Božího, o stvoření, zachovávání a vykoupení světa, o svobodné vůli a o předurčení člověka. O těchto naukách přednášel svým učňům a skládal učené spisy. Touto spisovatelskou činností dosáhl Anselm po celém křesťanském světě slovutného jména, tak že netoliko zástupové žákův k němu se hrnuli, ale i papežové, králové, knížata i jiní velmožové v rozličných potřebách svojich k němu se obraceli, prosíce o jeho přátelství, radu, poučení a útěchu, a doporučujíce se do modliteb jeho. Tou měrou byl Anselm ustavičně zaměstnán; studoval, učil, skládal knihy, odpovídal písemně na dotazy, a vedlé toho řídil i svůj klášter. Spisy jeho kolovaly v nesčíslných přepisech po celé Evropě.

Ponořuje ducha svého do hlubin věd, uměl Anselm také dávati každému důvtipné rady pro život, a vyvozoval ze všedních příhod důmyslné pokyny a naučení. Když jistý opat stěžoval si do neposlušnosti svých učňův, s nimiž nemohl přísností ničeho svésti, odpověděl mu: „Chléb sám o sobě je prospěšným a zdravým pokrmem, dávej jej ale dítěti bez mléka a přesvědčíš se, že jsi mu uškodil. Tak i útlé duše mládeže třeba vychovávati a k Bohu vésti nikoli jen samou přísností, ale i laskavostí a trpělivostí. Bez lásky vzmáhá se v mládeži nedůvěra a nenávisť ku všemu dobrému. Zlatník chtěje z kusu zlata vytvořiti umělou nádobu, ohýbá zlato, vydouvá a hladí je. Tak i vychovatel má vésti si s mládeží, a hlavní zásadou jeho budiž láska.“ Jindy spatřil Anselm chlapce, jenž maje na niti uvázaného ptáka, chvílemi jej pouštěl a zase k sobě přitahoval. I řekl Anselm ku svým průvodčím: „Tak zahrává si ďábel s dušemi, jež v osidla svá polapil. Lidé hříchu navyklí litují někdy svých zlozvyků, a slibují, nadále jich se vystříhati. Jako ten pták nití uvázaný chtějí volně polétati, sotva však z hříchů svých poněkud se povznesli, bývají nití hříšných náruživostí od ďábla nazpět do nepravostí taženi. Takoví lidé nedojdou svobody, leč přetrhnou-li s milostí Boží nit zlých navyklostí, jíž ďábel k sobě je táhne.“ Kdysi jel Anselm koňmo, an k němu přiběhl uštvaný, od myslivců pronásledovaný zajíc. Když myslivci do smíchu se dali a radosť měli, že zajíce

živého polapí, řekl jim Anselm vážně: „Smějete se tomuto zajíci, že obklíčen jest od svých nepřátel a po ochraně se ohlíží. Hleďte, tak děje se mnohé duši lidské, když z těla vychází. Tu ji obklíčují zlí duchové, kteří mnohokráte propastmi hříchův ji honili a ji polapiti usilovali. Ta duše plná úzkosti ohlíží se po ochraně, a ďáblové smějí se jí, nenachází-li ona ochrany a pomoci.“

Roku 1078. zemřel zakladatel a první opat kláštera Bekského Herluin, a nástupcem jeho zvolen jednomyslně Anselm. Z pokory zdráhal se po několik dnův nabízenou tuto důstojnost přijati, posléze však povolil naléhavým prosbám bratří, a svěřiv péči o vnější záležitosti kláštera nejzkušenějším mnichům, podržel si jen vnitřní správu opatství a zanášel se i nadále vědami, vyučováním a mravním zdokonalováním svých podřízenců.

Opatství Bekské mělo i v Anglii znamenité statky, pročež bylo Anselmovi několikráte do této země cestovati. Tu ho poznal anglický král Vilém I. příjmím Podmanitel, jenž velice ho poctil a rady jeho šetřil. Panovník ten byl drsný vojín, neubližoval však Církvi katolické. Po smrti jeho nastoupil vládu Vilém II. příjmím Ryšavec, za něhož nastaly Církvi v Anglii nad míru zlé časy. Král ten byl surovým násilníkem. Chtěje Církev katolickou v služebnost svou uvésti a zotročiti, prodával duchovenská obročí jako vlastní majetek těm, kdož nejvíce nabízeli, nechával mnohá biskupství a opatství neobsazenými a vybíral jich důchody pro svou komoru, aby měl dosti peněz na časté výbojné války, v nichž si liboval. Papeže neposlouchal a zakazoval biskupům všeliké s ním obcování. Za těchto smutných poměrů poklesla ovšem církevní kázeň v Anglii žalostně. Na nejeden biskupský stolec dostali se svatokupecky nehodní nájemníci, a jiná biskupství neměla vrchních pastýřů. Také přední arcibiskupský stolec Kanterburský (Canterbury) byl již od smrti slovutného Lanfranka po čtyři roky osiřelým a důchody jeho uchvacoval král.

Tou dobou zavítal Anselm opět do Anglie, právě když král nebezpečně se roznemohl. Nemoci té snažili se velmožové angličtí využitkovati, aby pohnuli krále, by přestal Církev zkracovati a uprázdněná biskupství i opatství obsadil. Král boje se smrti, slíbil, že takto učiní, přijal Anselma na svém dvoře slavně, rozmlouval s ním důvěrně a ujišťoval,

že uzdraví-li se, napraví všecky škody Církvi způsobené. Zatím přikročeno s povolením královým ku volbě primasa arcibiskupa Kanterburského, a zvolen opat Anselm. Král schválil ochotně tuto volbu, Anselm ulekl se jí však. Poznalť, že za vlády nestálého a vrtkavého Viléma II. první církevní hodnosť v říši jeho jest ohromným břemenem, a zapřísáhal biskupy, aby břemene toho na slabá ramena jeho neskládali. Namítal tělesnou slabosť svoji a líčil, že po čtyřicet let zanášel se pouze vědami a vyučováním, že je naprosto nezkušen v řízení věcí světských, a že by nedovedl spravovati tak důležitý úřad, k němuž volán byl. Avšak biskupové nedbajíce těchto námítek uvedli Anselma do hlavního chrámu Kanterburského a posvětili ho na biskupství. Za posvátných obřadů těch plakal Anselm hořce, předvídaje veliká soužení, jež mu nastávala.

Obavy Anselmovy záhy se naplnily. Král Vilém II. vyváznuv z nemoci svojí, litoval záhy slibů, jež z bázně před smrtí učinil, a jal se poznovu Církev utlačovati. Uchvacoval důchody zádušní ku své komoře, uděloval svatokupecky církevní obročí mužům nehodným, ukládal samému primasovi neslýchané daně a zdráhal se mu vydati některé statky arcibiskupství patřící. Při tom rmoutilo arcibiskupa nejvíce, že někteří biskupové z otrocké povolnosti ku násilnickému králi neodvažovali se mu vzdorovati, a bažíce po přízni jeho, nepřímo schvalovali, co on z lakoty podnikal. Za těchto smutných časů bylo horlivému primasu snášeti ustavičná protivenství a bolestný zármutek, přece však snažil se jako dobrý pastýř, aby věřící lid péči jeho svěřený prospíval svatými ctnostmi, i aby různé nepořádky, zejména svatokupectví, v arcidiecési jeho pokud možná vykořeněny byly. Ačkoli v obraně Církve proti králi byl vytrvalým a důsledným, vedl si při tom povždy rozmyslně a mírně. Když ale král ku všelikým prosbám jeho neústupným zůstával, příbuzné jeho ze země své vyhnal, ba i jej samého s arcibiskupství svrhnouti zamýšlel, tu rozhodl se sužovaný primas, že odebéře se do Říma ku papeži na radu. Král pohrozil mu, že půjde-li do Říma, nebude více směti do Anglie se navrátiti. Anselm věděl tudíž, že cesta ku papeži bude mu cestou do dobrovolného vyhnanství, pročež svolal duchovenstvo svoje a rozloučil se s ním napomínaje všech, aby v nastávajících bouřích a protivenstvích věrně Bohu sloužili a naději svou

v něho skládali, a doložil: „Kdo světskými věcmi pohrdá očekávaje budoucího království na nebesích, toho neodvrátí žádné soužení od služby Boží, a žádná rozkoš pozemská nedovede v něm udusiti lásku k Bohu.“

Slovutný Anselm získal si jakožto arcibiskup svou neohrožeností v hájení církevní svobody proti násilnictví zpupného a lakotného krále Viléma II. po všech zemích křesťanských ještě větší slávu a úctu. Nedbaje hrozeb králových nastoupil r. 1097. v poutnickém oděvu pouť do Říma, a byl cestou po Francii jakožto učenec, nepřemožitelný bojovník za pravdu a právo, a pronásledováním posvěcený trpitel a mučedník, všude slavně vítán a uctíván. Papež Urban II. přijal ho v Římě s velikými poctami a slíbil, že krále Anglického pohne, aby v nekřesťanském utiskování Církve katolické ustál. Zatím ochuravěl Anselm velikými parny v Římě a odebral se na venek, kde o samotě v tuhé kajicnosti trval. Tu dokonal znamenitý svůj spis „Proč Bůh se vtělil“ a zatoužil po životě klášterním, aby opět mohl se věnovati výhradně oblíbeným studiím svým a pracovati nerušeně o svém spasení. I požádal papeže, aby zbaven byl úřadu arcibiskupského. Avšak papež nevyhověl prosbě této, doufaje, že se mu podaří, Anglického krále obměkčiti. Zatím, co s králem vyjednáváno, užíval papež Anselma jakožto moudrého rádce a prostředníka v rozličných záležitostech církevních.

Tak povolal ho roku 1098. na církevní sněm v Barech v jižní Italii, kde kromě jiných věcí jednáno i o církevním rozkolu Řeků. Tu hájil učený Anselm proti rozkolníkům katolického učení o východu Ducha sv. z Otce i ze Syna. Na sněmu tom stěžoval si papež do zatvrzelosti Anglického krále, že církevní statky uchvacuje, svobodu duchovenstva obmezuje a s primasem špatně nakládá. Když pak shromáždění biskupové zamýšleli krále vyobcovati z Církve, padl Anselm k nohám papežovým a prosil za odročení tohoto ortele, předvídaje, že by rozhněvaný král ještě hůře Církev pronásledoval. Sněm povolil této žádosti a odročil na čas odsouzení násilnického krále. Na tomto sněmu obnoveny také staré církevní zákony, jimiž zakazovala se tak zvaná investitura, totiž potvrzování církevních hodnostářův od světských panovníků.

Z Bar odebral se r. 1099. Anselm na církevní sněm do

Říma, a když vyjednávání papežovo s Anglickým králem se prodlužovalo, odešel téhož roku do Lyonu, kde byl hostem arcibiskupa Hugona, důvěrného přítele svého. Tu ho došla na podzim r. 1100. zpráva, že král Vilém II. na honbě od francouzského důstojníka šípem usmrcen byl. Dobrotivý Anselm plakal hořce nad smrtí nešťastného krále nevzpomínaje mu křivd, jež od něho snášel, a říkal, že by byl rád svůj život obětoval, kdyby ho byl mohl od náhlé a nekajicné smrti zachrániti.

Nový král Anglický Jindřich I. zastrašen osudem svého předchůdce, vydal ihned uchvácené statky církevní, zrušil kruté daně na duchovenstvo uvalené, povolal Anselma z vyhnanství a uvítal ho s největší uctivostí. Z toho plésala celá Anglie děkujíc Bohu, že věhlasný primas opět ku svému stádci se vrátil.

Po tři léta konal potom Anselm pokojně svůj pastýřský úřad, až nastalo mu opět nové soužení. Král Jindřich I. nepřestával udělovati biskupům a opatům své říše jich obročí v léno podáváním prstenu a berly jakožto odznaků právomoci jejich, ačkoliv to bylo církevními zákony zakázáno. Proti tomu vystoupil rázně primas, král však nechtěl od domnělého práva svého ustoupiti a žádal dokonce, aby arcibiskup sám buď svoje statky od něho v léno přijal a králem ustanovené biskupy posvětil, aneb ze země odešel. Aby se zamezily nové bouře, odebral se Anselm r. 1103. podruhé do Říma ku papeži Paschalovi II. Také král vypravil ku papeži poselstvo. Papež rozhodl ovšem dle zákonů církevních a schválil jednání arcibiskupovo. Tím rozhněval se král a zakázal Anselmovi návrat do Anglie. Těžce zkoušený arcibiskup trávil potom dvě léta v Lyoně u přítele svého Hugona ve vyhnanství. Tu modlil se horlivě a podroboval se kajicím skutkům za obrácení zatvrzelého krále a za blaho osiřelého stádce svého. Zatím truchlila Anglie toužíc po svém arcipastýři, a sama králova sestra přičiňovala se, aby posléze došlo ku smíru mezi panovníkem a primasem. Konečně povolil král, sešel se r. 1106. v Normandii s Anselmem, odřekl se domnělého práva svého na investituru, a slíbil, že nadále bude se spokojovati přísahou věrnosti, kterouž biskupové a opati jemu skládati měli dříve, než v obročí svoje se uvázali.

Ctihodný primas Anselm vrátil se z druhého vyhnanství

svého do Anglie k nevýslovné radosti věrného duchovenstva i lidu. Bůh popřál mu po tolikerých trampotách klidného večera vezdejšího života. Královna Matylda ctila ho jako světce, a sám král vážil si ho a ustanovil jej za dočasného správce říše na dobu své nepřítomnosti v zemi. Anselm pracoval s mladistvou horlivostí pro věčné i časné blaho svých svěřenců a nepřestával pěstovati oblíbené vědy svoje. Sestárnuv a nemoha již sloužiti mši sv., dával se donášeti do chrámu, aby přítomen byl službám Božím. Ve středu svatého téhodne r. 1109. přijal v hlavním chrámu svém nejsvětější Svátosť, a když se četlo Umučení Páně dle sepsání sv. Lukáše, zpozorovali přítomní duchovní, že stařičký arcibiskup umírá. I položili ho na žíněné roucho popelem posypané, a tu světec usnul v Pánu, dosáhnuv 76. roku života svého.

Papež Klement XI. přijal r. 1720. sv. Anselma do počtu věhlasných učitelů církevních. Učená díla jeho jsou podnes vzácnou ozdobou písemnictví církevního. Velechrám sv. Vítský v Praze dostal r. 1372 částku ostatků tohoto světce.

Král Vilém Ryšavý sliboval v těžké nemoci ze strachu před smrtí, že pozdraví-li se, napraví všecko dané pohoršení a nastoupí cestu upřímné kajicnosti; sotva však ozdravěl, zapomněl těchto slibů, vrátil se do starých hříchů svých, a zemřel v nich náhle a nekajicně. Tak podnes bývá pokání mnohých lidí na smrtelné posteli neupřímným a proto neužitečným. Smutno jest, že mnozí lehkomyslníci slibují polepšení teprv když s tímto světem rozloučiti se mají, smutnější je však, že takoví lidé na smrtelném loži zřídka kdy do opravdy hříchů svých litují a k Bohu s celým srdcem se obracejí. Předsevzetí jejich bývá jalové, ježto přestávají hřešiti jen proto, že více hřešiti již nemohou; srdce jejich zůstává nepohnutým, a zpověď jejich, vynucená jen bázní před smrtí, bývá nedostatečnou. Lidé, kteří po dlouhá léta sloužili hříchům a jim navykli, nemohou ovšem bez zvláštní milosti Boží pojednou roztrhati okovy, jimiž duše jejich spoutána jest. Z toho poznáváme, jak nebezpečno jest, odkládati pokáním až ku hodině smrti. Lichá naděje lehkomyslníků, že na pokání mají času dosti, a že obrátí a polepší se až někdy později, jest nejnebezpečnějším osidlem, v němž duše jejich na věky zahynouti může. „Neříkej: Smilování Páně veliké jest, smiluje se nad množstvím hříchů mých. Nebo milosrdenství i hněv rychle přicházejí od něho, a na hříšníky

hledí hněv jeho. Neprodlévej obrátiti se ku Pánu, aniž odkládej den ode dne. Nebo náhle přijde hněv jeho, a v čas pomsty rozptýlí tě. (Sir. 5, 6—9.)

Dne 21. dubna koná se také památka sv. Aratora a spolumučedníků v Alexandrii, sv. Anastasia Sinaity, patriarchy Antiochijského, sv. Simeona biskupa v Seleucii a mučedníka, a j

---

Dne 22. dubna.

Sv. Epipod a sv. Alexander, mučedníci.

Za císaře Marka Aurelia byli křesťané i v Lyoně ve Francii krvavě pronásledováni. Nejprv podstoupil z nich mučednickou smrť sv. Pothin, první biskup tohoto města. Císařský náměstek slídil svým vojskem po křesťanech v městě a dával je mučiti a vražditi, aby pak ani stopy po nich nezbylo, kázal umučená těla jejich upalovati a popel z nich do řeky házeti. Krvežíznivý vladař nepopřál si oddechu, až mohl se chlubiti, že v Lyoně není ani jediného křesťana více. Zatím došla ho však zpráva, že nedaleko města skrývají se dva urození křesťanští jinochové. Byli to Alexander rodem Řek, a Epipod, rodák Lyonský, kteří poznavše se na školách, uzavřeli vespolek nerozlučné přátelství a povzbuzovali se vzájemně ku neoblomné stálosti ve víře svaté i ku životu bohabojnému. Milujíce upřímně Krista Pána, posvěcovali se čistotou, střídmostí, dobročinností a nábožností. Když nastalo pronásledování věřících v Lyoně, odešli z města do blízké dědiny, kde v domě zbožné vdovy Lucie o samotě trvali na modlitbách.

Na rozkaz vladařův odebrali se žoldnéři do příbytku těchto křesťanův, aby je polapili. Stíhaní mládenci pokusili se o útěk, byli však zadržáni a spoutáni, při čemž Epipod ztratil střevíce, jež potom vdova Lucie nalezla a jako vzácnou památku chovala. Po třídenní vazbě byli oba jinoši, majíce ruce na zádech křížem svázány, vyvedeni a na soud postaveni, kde sběhl se zástup pohanského lidu. Na otázku vladařovu vyznali oba statečně, že jsou křesťané. Tu dali se pohané do křiku a vladař zvolal hněvivě: „Jak můžete se opovažo-

vati, nesmrtelným bohům vzdorovati a císaře urážeti, kdežto přece víte, že v kraji tomto jsou křesťané ohněm, mečem a dravou zvěří již vyhubeni, tak že ani hrobů jim popřáno nebylo? Jak můžete v tomto zapověděném náboženství trvati?“ Oba mládenci pohlédli významně na sebe a dodali si úsměvem mysli ku nastávajícímu boji za víru svatou. Toho si povšiml vladař a poručil staršího Alexandra odvésti, doufaje, že se mu podaří aspoň mladšího Epipoda oblomiti. I jal se k němu úlisnou řečí mluviti takto: „Jsi mládenec sličný, a nejednal bys moudře, kdybys zatvrzelostí do záhuby se uvrhl. Hleď na nás; ctíme bohy radovánkami, hodováním, zpěvem, hrami a rozkošemi lásky, vy však klaníte se ukřižovanému člověku, jenž libuje si v postech a zapovídá rozkoše. Nuže, užívej s námi světa!“ Epipod odpověděl bez rozpaků pokušiteli: „Mluvil jsi o tom, že Pán náš Ježíš Kristus byl ukřižován; nevíš ale, že on z mrtvých vstal, a že jsa Bůh i člověk, připravuje svým služebníkům cestu k nesmrtelnosti a uvádí je do království nebeského. Těmto vznešeným tajemstvím nerozumíš ovšem a nevíš, že člověk skládá se z těla a z nesmrtelné duše. U nás vládne duše a tělo poslouchá jí. Ty ohavnosti, jimiž vy bohy svoje ctíte, lahodí tělu, vraždí však duši. My křesťané bojujeme proti tělu a přemáháme hříšné rozkoše, abychom zachránili duši svou, vám však jest břicho bohem, a proto nedbáte o duši, domýšlejíce se, že duše po prohýřeném životě za své vezme. My víme, že jen tělo naše usmrceno býti může, a když od vás umučeni budeme, že duše naše vejde do života věčného.“

Rozhodnou touto odpovědí byl vladař rozhněván tak, že rozkázal Epipoda ve tvář tlouci. Křesťanský jinoch krváceje ústama, stal se tímto utrpením ještě zmužilejším a zvolal: „Vyznávám, že Ježíš Kristus s Otcem i Duchem sv. Bůh jest. Jsem hotov, dáti za něho život svůj, neboť on jest Stvořitel a Vykupitel můj.“ Tu velel vladař tělo jeho na skřipec natáhnouti a hrozně mučiti. Pohanskému lidu zdálo se však toto mučení býti zdlouhavým a proto křičel, aby mučedník byl mu vydán ku kamenování. Vladař obával se však výtržností nevázané luzy a vynesl ortel, aby Epipod ze soudní síně vyveden a mečem popraven byl. Tak došel mladičký Epipod koruny mučednické.

Po dvou dnech povolal vladař ze žaláře Alexandra a řekl mu: „Přítel tvůj zahynul, a ty jediný zbýváš tu ze

všech křesťanů. Ještě však můžeš se zachrániti; rozvaž si tedy dobře všecko, zmoudři a obětuj bohům nesmrtelným.“ Křesťanský jinoch odvětil: „Děkuji Bohu za vítězství, jehož dosáhli mučedníci. Jejich příklad povzbuzuje mne a dodává mně zmužilosti. Mýlíš se mysle, že křesťané tebou povražděni zahynuli. Duše jejich jsou nyní v nebi. Náboženství křesťanské nelze vyhladiti, neboť zakladatel jeho Ježíš Kristus, pravý Bůh, chrání ho a utvrdil je tak, že čím více mučedníků za ně umírá, tím více ono se rozšiřuje. Když nejmilejší bratr můj předešel mne do věčné radosti, vynasnažím se, abych víru svou tím statečněji vyznával. Jsem křesťan a zůstanu jím na oslavu Boží až do poslední chvíle života svého. Znič tělo mé dle libosti; nebojím se smrti, věda, že duši mou zachrání a k sobě vezme Bůh, jenž mně ji dal.“

Řečí touto zahanbený a rozjitřený vladař rozkázal mučedníka na skřipec natáhnouti a mrskati. Světec zůstal však stálým a nepřestával Boha velebiti a k němu o posilu volati. Když pak ještě jednou byl otázán, setrvá-li ve víře křesťanské, odvětil: „Všemohoucí a věčný Bůh bude mne posilovati, abych neklaněl se ďáblům, modlám vašim, ale abych v úmyslu svém do konce vytrval.“ Tu odsoudil jej vladař na smrť kříže. Katané natáhli ruce i nohy jeho na kříž a přivázali je k němu provazy. Zatím byl mučedník tak ztrýzněn a rozsápán, že velebě Krista Pána vypustil duši svou, právě když katané s křížem jej vyzdvihli.

Křesťané pohřbili tajně v noci těla obou mučedníků v jeskyni blízkého lesa, a hrob jejich byl od Boha zázraky oslaven. Zejména došlo na přímluvu těchto světcův uzdravení množství nemocných lidí za morové rány v Lyoně. Úctu ku těmto mučedníkům šířila v lidu zvláště nábožná vdova Lucie, kteráž jim někdy poskytla úkrytu před pohany.

Svatí mučedníci Epipod a Alexander odráželi útoky proti své víře a lákání ku pohanským rozmařilostem tím důvodem, že duše lidská jest nesmrtelná, a tudíž že třeba, o spasení její pečovati. Jestiť duše naše dechem Boha věčného, jenž stvořil ji, aby na věky žila. Křesťan, jenž ustavičně pamětliv jest této pravdy, zajisté nikdy neprodává nesmrtelnou duši svou za bídnou cenu mrzkých rozkoší tělesných. Víra v nesmrtelnosť duše vede nás tomu, abychom v sobě i v bližních ctili a milovali obraz Boží, vykoupence Kristovy

a dědice království nebeského. Věřící, ctnostný křesťan umírá s útěchou, že duše jeho přežije smrtelnou schránku svou, a že smrť bude mu pouze přechodem do lepší vlasti na nebesích. Proto očekává beze strachu, odhodlaně, poslední chvíle tohoto života pozemského, a těší svoje přátele nadějí na opětné shledání v domě Otce nebeského.

Co říci o nevěrcích, kteří popírají nesmrtelnosti duše lidské a opovažují se lidem nalhávati, žeť prý duše jejich zahyne zároveň s tělem? Zdaž toto mluvení není svrchovaně bezbožné a sprosté; zdaž nevrhá člověka v zoufalství? Jistý novověký spisovatel, ač nebyl křesťan, napsal: „Kdyby duše naše byla smrtelná, neměli bychom na tomto světě jiného účelu, než jako dobytek hledati si potravu a umříti; celá společnosť svobodných a myslících bytostí lidských nebyla by ničím, leč stádem nerozumné zvěře, a člověk, ten divuplný tvor, zbaven naděje v nesmrtelnosť, byl by nejbídnějším ze všech zvířat na zemi; nejbídnějším proto, že ku svému neštěstí by nucen byl o svém osudu ustavičně přemýšleti, smrti se obávati a posléze si zoufati.“

„Jsmeť synové svatých a očekáváme onoho života, kterýž Bůh dá těm, kdož víry své nikdy nemění od něho.“ (Tob. 2, 18.) „Víme zajisté, že bude-li stánek náš pozemský tohoto přebývání zbořen, máme za něj stavení od Boha, příbytek ne rukou udělaný, ale věčný v nebesích.“ (II. Kor. 5, 1. 2.)

Dne 22. dubna koná se také památka sv. Kaja († 296), papeže a mučedníka, sv. Sotera († 177), papeže a mučedníka, a j.

Dne 23. dubna.

Sv. Vojtěch, biskup, mučedník a patron český.

Světlo svaté víry Kristovy přišlo do Čech od východu, z Moravy, zásluhou apoštolů slovanských, světcův Cyrilla a Methoděje. Když v rozkvétající říši Velkomoravské šířilo se z Velehradu křesťanství na východ, jih a sever, nemohly ovšem ani sousední Čechy zůstati nadále pohříženy ve tmách pohanství. A víra Kristova zjednala si u nás průchod a zvítězila nad pohanstvím takměř bez boje, snadno a rychle, když kníže Bořivoj se třiceti urozenými průvodci svými z rukou sv. Methoděje přijal na Velehradě křest.

Bohužel uvolnil se záhy blahodárný, přátelský svazek

vížící Čechy s říší Velkomoravskou. Po smrti velikého světce Methoděje († 885) vedral se do osiřelého stáda jeho dravý vlk, zrádce Viching, jehož návodem byli Velehradský arcibiskup sv. Gorazd i jiní učňové sv. Methoděje, kněží slovanští, násilně do vyhnanství vyvrženi; když pak Velkomoravský král Svatopluk r. 984. zemřel, klesala říše nesvorností synův jeho a dílem také vinou Čechů žalostně. R. 895 odebrali se synové Bořivoje I., kníže Spytihněv a bratr jeho Vratislav, na říšský sněm do Řezna, a poddali se dobrovolně Německému králi Arnulfovi dožadujíce se ochrany říše. Činem tím odtrhli se Čechové od Moravy. Od té doby přicházeli do Čech také němečtí kněží obřadu latinského z Řezna a působili v lidu našem vedlé kněží obřadu slovanského. Jelikož arcibiskupský stolec Velehradský po smrti sv. Methoděje zůstával déle osiřelým, počítány od r. 895. Čechy ku biskupství Řezenskému. Knížata česká odtrhše se od Moravy a podrobivše se Německé říši, nemyslili sice vytrhnouti se tím z církevní příslušnosti ku Velehradu, aniž chtěli, aby v Čechách zaniklo obřadnictví slovanské zavedené sv. Methodějem, sběhem událostí stalo se to však přece. Za Velkomoravského krále Mojmíra II. bylo sice arcibiskupství Velehradské r. 899. obnoveno, Čechové neměli však z toho prospěchu žijíce v nepřátelství s Moravou. Zatím chřadla říše Velkomoravská, až r. 906. navždy zahynula, s ní pak zaniklo i arcibiskupství Velehradské.

Na místě zaniklé říše Velkomoravské založil Přemyslovec kníže Boleslav I. mocnou říši Českou, kteráž potom obsahovala kromě Čech, celou Moravu, Slezsko a Bělocharváty, totiž nynější Halič s některými krajinami nynějšího ruského Polska. Boleslav I. pečoval horlivě o rozkvět víry svaté v říši své. Vládna po většině zeměmi, jež dříve příslušely ku říši Velkomoravské a k arcibiskupství Velehradskému, pojal přání, aby v říši jeho, v Praze, bylo zřízeno samostatné biskupství s obřadnictvím slovanským, tak aby biskupové Pražští kráčeli ve šlépějích sv. Methoděje. Byloť v Čechách ještě dosti kněží slovanských, a obřadnictví slovanské nezaniklo u nás, ani když vlasť naše čítala se ku Řeznu a když Velehrad zahynul. Tou příčinou poslal Boleslav I. dceru svou Mladu do Říma, aby donesla papeži žádosť jeho nesoucí se ku založení biskupství Pražského. Papež Jan XIII. přijal zprávu o úmyslu Boleslavově s radostí, nemohl však

z ohledu na mocného příznivce svého císaře Otu I., vyhověti prosbě, aby nové biskupství v Čechách bylo slovanské, ač jinak Čechům nakloněn byl. Zatím zemřel r. 967. Boleslav I. nedočkav se vyplnění žádosti své. Syn a nástupce jeho kníže Boleslav II. vypravil do Říma poselstvo, jež pobídlo kněžici Mladu, aby prosby národa Českého znova přednesla papeži Janu XIII., a ten vydal potom Mladě základný list biskupství Pražského, v němž se dí, že nové biskupství povoluje se jen s tou podmínkou, aby v něm vládl obřad římskolatinský, a nikoli obřad slovanský. Po pilných úradách, za horlivého účastenství Řezenského biskupa sv. Volfganga, potvrzen r. 973 od císaře Oty I. list na vymezení hranic diecése Pražské.

Prvním biskupem Pražským stal se Dětmar, rodem Sas, učený mnich řádu sv. Benedikta v klášteře Magdeburském, jenž dobře znal jazyk slovanský naučiv se mu již ve vlasti své. Byl dobrý pastýř lidu českého a muž vzácné výmluvnosti. Po osm let procházel krajiny rozsáhlé diecése svojí hlásaje slovo Boží, udíleje křest sv. pohanům a posvěcuje kněze i chrámy Páně. A přece nepodařilo se výtečnému biskupu tomu, rázem vykořeniti všecky bludy a zlozvyky pohanské, jež namnoze vládly ještě v lidu českém. Umíraje dne 2. ledna 982 naříkal Dětmar hořce, že mlčel ku hříchům svých svěřenců, a bál se soudu Božího. Tato sklíčenost zbožného, umírajícího biskupa dojala mocně všecky, kdož u smrtelného lůžka jeho modlíce se klečeli, zvláště pak mladého Slavníkovce Vojtěcha, jenž za nedlouho potom z vůle Boží sám byl povolán, aby těžké břímě úřadu biskupského po Dětmarovi převzal.

Vojtěch pocházel z mocného českého rodu Slavníkovců, jichž panství obsahovalo téměř dvě pětiny České země, majíc na severu pomezním hradem proti Polsku Kladsko, na jihu proti Bavorům a Rakousům Netolice a Doudleby, na východě Litomyšl a Chýnov, a na západě hoření tok řeky Vltavy, kde chráněno bylo hradem na hoře Oseku u Zbraslavi. Otec Vojtěchův Slavník převzal toto ohromné bohatství dědictvím, a jsa poslušen panovníků Českých, vévodil z Libice voleným vladykám po krajích a okresích državy své. Hrad Libice na pravém břehu řeky Cidliny nedaleko ústí jejího do Labe, byl velmi rozsáhlý a pevný. V ohradě jeho stály dvě svatyně, chrám Panny Marie dřevěný, a chrám sv. Jiří kamenný. Slavníkovci byli spřízněni se saským rodem císařským

v Němcích a drželi v Čechách po Přemyslovcích první místo mezi panstvem zemským. Otec Vojtěchův Slavník slynul však nejen bohatstvím, urozeností a velikou mocí, ale i bohabojností, dobročinností, spravedlností a poctivostí. Manželka jeho Střezislava, dcera vzácného rodu slovanského, paní nábožná a šlechetná, poslouchala ráda slova křesťanské nauky, žila svatě a vychovávala vzorně syny svoje. Oba manželé měli šest synů. Byli to kromě Vojtěcha nejstarší Soběbor, Spytimír, Pobraslav, Pořej, Čáslav a nejmladší Radim. Vojtěch narodil se na Libici někdy v letech 950—953. Nad ostatní bratry vynikal tělesnou krásou a silou, pročež určil ho otec ku stavu světskému. Za útlého mládí roznemohl se však Vojtěch, až byl smrti blízek. Tu uchýlili se rodičové jeho do svatyně, položili nemocného synáčka na oltář Matky Boží a prosili vroucně o přímluvu její, aby dítě ozdravělo. Modlitba tato došla vyslyšení; Vojtěch vyvázl ze smrtelné nemoci, a otec slíbil, že z vděčnosti odchová jej ku stavu duchovnímu. Péčí nábožných rodičův a výborného pěstouna svého Radly prospíval Vojtěch na Libici ušlechtilými ctnostmi křesťanskými. Radla, věrně oddaný rodu Slavníků, vzdělav se v mládí na školách cizozemských, zaučil Vojtěcha literním počátkům, a byl mu potom nerozdílným druhem a zkušeným rádcem.

Někdy po r. 960. zavítal na Libici vzácný host. Byl to někdejší mnich benediktinského kláštera sv. Maximina v Treviru, biskup sv. Adalbert, jenž vykonal cestu na Rus, kde o rozšíření víry Kristovy pečovati zamýšlel. Avšak průvodcové jeho byli na Rusi od pohanů zavražděni, a biskup sám vyvázl sotva životem. Vraceje se územím Slavníkovým, byl na Libici pohostinnu přijat a zdržel se tu nějaký čas. Vypravování jeho o pohanských národech na východě i o zažitých útrapách mezi nimi působilo mocně na vnímavou mysl mladičkého Vojtěcha. Slavník přilnul vroucně ku svatému biskupu tomu a uzavřel s ním trvalé přátelství.

Na otcovském hradě naučil se Vojtěch starozákonním Žalmům i jiným knihám Písma sv. a hymnám sv. Řehoře Velikého. Když v jinocha dospěl, rozhodli se rodičové, že ho pošlou ku dalšímu vzdělání na školy vyšší. Ježto pak tehdáž nebylo v Praze ani biskupa ani škol vyšších, byl Vojtěch vypraven do saského města Magdeburka (Děvína) na Labi. Tam zatím bylo zřízeno r. 968. arcibiskupství, a prvním

Sv. Vojtěch, biskup Pražský, vraceje se z Říma žehná české vlasti. Obraz Kadlíkův v obrazárně Pražsk. Rudolfina.

arcibiskupem stal se zmíněný přítel a někdejší host Slavníkův sv. Adalbert, jenž při hlavním chrámě svém otevřel slavnou školu, na níž věhlasní mužové připravovali mladíky ku stavu duchovnímu. Do tohoto města přišel r. 972. s pěstounem svým Radlou mladý Vojtěch, aby dále se vzdělával. Arcibiskup Adalbert přijal syna Slavníkova ochotně, zamiloval si ho, bděl otcovsky nad ním a dal mu při biřmování svoje jméno Adalbert, jímž potom svatý tento krajan náš ode všech neslovanských národův obecně zván byl a jest. Škola Magdeburská slynula daleko široko za správy nejučenějšího muže věku svého Otricha, jenž nazýván byl saským Ciceronem. Tu shromažďovalo se množství žáků z nejvzácnějších rodů, kteří potom dokonalým vzděláním vynikali. Vojtěch prospíval v Magdeburce vědomostmi i líbeznými mravy; mluvil třemi jazyky, byl pilen modlitby i služeb Božích, vzdaloval se rozpustilých spolků, miloval samotu, a rozdával hojně almužen z peněz, jež rodiče mu posýlali, tak že již za věku jinošského jevil známky budoucí svatosti. Ze spolužákův jeho na škole Magdeburské byl i sv. Bruno, potomní arcibiskup a druhý apoštol Prusů.

Za svého pobytu v Magdeburce byl Vojtěch roku 973. svědkem pohřbu císaře Oty I. a seznámil se s mladým císařem Otou II. Tehdáž rokovalo se často na dvoře arcibiskupově o duchovních potřebách národů, kteří posud vzdorovali víře Kristově, i o zásluhách kněží, kteří by se odhodlali hlásati jim evangelium. Vojtěch slýchaje tyto řeči pojal úmysl, že setrvá v Magdeburce a dle příkladu sv. Adalberta časem půjde kázat pohanům víru křesťanskou.

Roku 981. dne 17. března zemřel na Libici Vojtěchův otec Slavník, a brzo potom, dne 21. května zesnul v Pánu arcibiskup sv. Adalbert. Nástupcem tohoto výtečného arcipastýře zvolen jednomyslně slovutný učenec Otrich, císař Ota II. nedbal však této volby a ustanovil za arcibiskupa v Magdeburce biskupa Meziborského Giselera, muže to bouřlivého a světsky smýšlejícího. Z toho rozmrzel se Vojtěch, tak že pobyv v Magdeburce plných devět roků, vrátil se do vlasti. Tu shledal se po letech s výbornou matkou svou Střezislavou, kteráž potom ještě až do r. 987. žila.

Vojtěch přinesl si do otčiny z Magdeburka nemalé množství knih. Přišed do Prahy byl od biskupa Dětmara posvěcen na podjáhna a přisluhoval pilně ve sboru žákovstva při sto-

ličném chrámě sv. Víta. I v Praze učil se dále z knih, jichž studování v Magdeburce si oblíbil, a trávil na službách Božích i dobrých skutcích. Tu stalo se, že dne 2. ledna 982 učiněn jest svědkem posledních okamžiků života biskupa Pražského Dětmara. Žaloba umírajícího velepastýře proti Čechům, že posud nepřilnuli úplně ku předpisům víry křesťanské, a strach jeho, kterak vydá na věčnosti počet z duší jejich, otřásly Vojtěchem, jenž s lítostí seznal, že posud nedal úplný výhost tomuto světu. Smrť Dětmarova stala se mu počátkem nového přísného života, a vzpomínka na ni bývala mu spasitelnou úzdou všech tělesných žádostí. Hned po smrti biskupově, téže ještě noci, oblékl Vojtěch hrubé kajicí roucho, nasypal na hlavu svoji popelu a chodil z chrámu do chrámu modle se.

Kníže Boleslav II. položil hned potom zemský sněm na Levý Hradec nad Vltavou, kde stál první křesťanský chrám sv. Klementa v Čechách Bořivojem I. vystavěný. Tu sešli se dne 19. února 982 lechové, kmeti a vladykové čeští s duchovenstvem, aby vykonali volbu Pražského biskupa. Také Vojtěch zavítal se žákovstvem stoličného chrámu sv. Vítského na knížecí hrad nad Vltavou a konal tu modlitby za šťastnou volbu. Když otázal se kníže Boleslav, kdo má biskupem býti, odpověděli sněmovníci jednomyslně: „Kdož jiný, než rodák náš Vojtěch, jehož urozenosť, bohatství, skutky a celý život s důstojností tou se snášejí? Tenť dobře ví, kamo sám krášeti má; tenť bude také moudrým vůdcem duší našich!“ I vzali Vojtěcha, ačkoli se bránil, uvedli ho do sboru svého a řekli mu: „Chtěj nechtěj budeš naším biskupem. Ty znáš dobře otvírati cestu, kterouž jde se do vlasti nebeské!“ Tak zvolen Vojtěch, první z Čechů, za biskupa, a volba ta setkala se po celém národě s radostným souhlasem.

Dle tehdejších zvyklostí bylo třeba, aby zvolený biskup Pražský byl posvěcen od svého metropolity, arcibiskupa Mohučského, a potvrzen od císaře. Tou dobou trval císař Ota II. v jižní Italii, kde válčil, a odkudž rozepsal valný sněm říšských knížat do města Verony, jenž měl se shromážditi v létě r. 983. Vojtěch odebral se tudíž v ustanovený čas s poselstvem knížete Boleslava II. do Verony. Císař přijal ho vlídně, obcoval s ním důvěrně, podal mu berlu na znamení, že volbu jeho schvaluje, a přítomný arcibiskup Mohučský Viligis posvětil ho nejprv na jáhna, potom na kněze,

a posléze na den sv. Petra a Pavla téhož roku 983. na biskupství, což stalo se za veliké slávy u přítomnosti dvoru císařského.

Po několika dnech nastoupil Vojtěch beze vší nádhery s poselstvem českým z Verony cestu do vlasti. Jel na koni veda jej nikoli ozdobnou úzdou, nýbrž dle obyčeje venkovského konopným provazem. Cestou po Cechách byl od lidu všude uctivě s plésáním pozdravován. Když průvod blížil se ku „svatému městu“ Praze, kde slavný kníže sv. Václav druhdy vévodil a hrob svůj měl, sestoupil Vojtěch s koně, rozvázal obuv a vešel z pokory bos do hradu Pražského. Ve stoličném chrámu sv. Víta oblékl se v roucho velekněžské a dosedl za radostného zpěvu žákovstva i lidu na stolec biskupský. Duchovenstvo pělo „Te Deum,“ a lid prozpěvoval slovanskou píseň „Gospodi pomiluj ny.“

Ač Vojtěch ujal se biskupské berly v mladém věku, stkvěl se nejkrásnějšími vlastnostmi ducha i srdce a osvědčoval ve vznešeném úřadě svém mužnou statečnost a neunavenou horlivost. Byl učený, sebezapíravý, nábožný a nad míru dobročinný. Na lůžku nespatřilo ho slunce nikdy, ba často kladl se k odpočinku po dlouhých modlitbách až po půlnoci. Spával na holé zemi ponechávaje stkvostné a pohodlné lože svoje nejmilejšímu bratru Radimovi, jenž byl mu stálým společníkem. Záhy z rána přicházel do stoličného chrámu, kde se sborem žákovstva prozpěvoval hodinky kněžské a sloužil mši sv. Dle úchval církevní provincie Mohučské rozděloval veškeré důchody svoje ve čtyři stejné díly; jeden díl na potřeby chrámové, druhý na výživu duchovenstva, třetí rozdával chudým, a jen čtvrtý díl ponechával si na potřeby svoje. Každodenně zval ku stolu svému dvanácte chuďasů, jimž dle příkladu Páně posluhoval, kromě nich pak poskytoval štědře o svátcích zástupu ubohých lidí, čeho potřebovali. Milým zaměstnáním bylo mu navštěvovati nemocné i vězně a přijímati na svém dvoře sirotky, vdovy a cizince, jichž prosby ochotně vyslýchal. Kdysi v noci vyrušilo jej z modlitby bušení na bránu biskupského domu. Jakýsi žebrák prosil takto o almužnu. Vojtěch nenaleznuv jiného daru, sňal bez rozpaků drahocenný šat ložní a dal jej žebráku. Když potom sluhové po stkvostném povlaku se sháněli a zloděje tušili, řekl jim biskup: „Žádný nepřítel nespáchal toho, ale spíše přijal to někdo z potřeby.“ Na

vzdělání a výchovu duchovenstva vynakládal Vojtěch veliko péči, vyučoval v prázdných hodinách sám mladé duchovn a bděl, aby kněží na vinici Páně pracující byli dobrým a příkladnými pastýři lidu svého. Sám k sobě jsa přísný odpíraje si všech lahod i všeho pohodlí, choval se ku každém dobrotivě a přívětivě. Ve všelikém jednání jeho jevila s pokora i ušlechtilá a milá vlídnosť, s níž spojena byla apo štolská horlivosť pro čest i slávu Boží a spásu duší lidských Byl ť pravým následovníkem Krista Pána i jeho apoštolův a již za života jeho šla o něm pověst, že je mužem svatým

Založením biskupství Pražského vzala za své naděje n znovuzřízení metropole Velehradské a na udržení slovanskéh obřadnictví, zavedeného u nás sv. Methodějem. Zatím však nezanikl obřad slovanský v Čechách a na Moravě náhle. první biskup Pražský Dětmar, i metropolita Mohučský Vi gilis, poznavše pravou katolickou víru Cyrillomethodějskéh slovanského duchovenstva ve vlasti naší, snášeli z opatrnosti řády jeho, pokud lze bylo. Vojtěch pak, po otci i matce Slovan a věrný syn národa Českého, jemuž druhdy světec Methoděj byl duchovním vůdcem, hověl, jak jen mohl, řádům slovanským, tak že za něho vedle obřadnictví latinskéh na mnohých místech vlasti naší udržoval se stále obřad slovanský, jenž potom přečkal ještě pět nástupcův jeho na biskupském stolci Pražském. O příznivém poměru sv. Vojtěcha k obřadům a kněžím slovanským svědčí také starobylé a stálé podání, jež pokládá jej za původce kostelních písní českých. Zejména rozmnožil Vojtěch církevní píseň „Gospodi pomiluj ny," památku to po svatých věrozvěstech slovanských, verši obsahujícími prosbu o mír v zemi, tehdáž vnitřními spory rozkvašené. Tuto píseň snažil se horlivě v lidu českém udomácniti. Odtud zpěv ten sluje písní sv. Vojtěšskou.

Apoštolská činnosť a spanilé ctnosti biskupa Vojtěcha nevydávaly pohříchu v Čechách takového ovoce, jakéhož se nadál, tak že světec s bolestí přemýšlel o hořkých slovech umírajícího předchůdce svého Dětmara. Lid berle Vojtěchově poddaný byl tvrdé šíje. Někteří Čechové hovíce své zvůli obírali si proti církevní zápovědi manželky z příbuzenstva; jiní žili v pohanském mnohoženství; jiní prodávali křesťanské zajatce Židům i pohanům; mnozí nešetřili dnů postních, a v duchovenstvu vyskytovali se někteří, kteříž veřejně se ženili, když pak biskup proto je káral, nenáviděli ho a utí-

kali se proti němu k světským velmožům, u nichž zastání docházeli. Časem zvrhl se i přátelský poměr, jenž zprvu mezi Vojtěchem a knížetem Boleslavem II. vládl. Kníže pouštěl se do dobrodružných válek se sousedy, a dnové váleční nebyli ovšem příznivi pastýřské činnosti biskupově. Tak spolčil se Boleslav II. r. 989. válečně s pohanskými Lutici proti Polskému knížeti Měčislavovi. Tento spolek se slovanskými Lutici, kteří setrvávajíce houževnatě v pohanství, nosili do pole bůžky a modly svoje, nesl těžce Vojtěch, že namířen byl proti křesťanským Polákům. Světec viděl, že i kníže nejlepší úmysly jeho na zmar přivádí, že lid zákonů Božích nedbá a těžké hříchy páše, a tudíž stanul na tom, že raději odejde ze země, než aby se díval, jak lid jeho ze zatvrzelosti do zkázy se vrhá. Nejvíce rmoutil se Vojtěch, že se mu nepodařilo zameziti v Čechách mnohoženství, nepořádné sňatky duchovních a prodej křesťanských otroků, jež Židé v tak hojném počtu kupovali, že na jich výkup nestačily mu prostředky. Světec měl jednou sen, v němž viděl Krista Pána a slyšel nářek jeho, kterak opět Židům jest prodáván, a sen ten vyložil probošt Velich takto: „Jsou-li prodáváni křesťané Židům, prodáván jest sám Kristus, jehož tělo a údové jsme.“ Za takových žalostných poměrů rozhodl se posléze Vojtěch, že se odebéře ku papeži, přednese mu svoje soužení, a bude-li vůle jeho, že složí se sebe břímě biskupské.

Arcibiskup Mohučský Viligis znaje zevrubně obtíže, s nimiž bylo Vojtěchovi v Čechách bojovati, přivolil ku žadosti jeho, maje za to, že Čechové za krátko zastesknou si po výborném pastýři svém a že on za nedlouho zase vrátí se ku kajícímu stádci svému. Tou dobou zavítal na návštěvu do Prahy bratr knížete Boleslava II., mnich benediktinského kláštera sv. Jimrama v Řezně Strachkvas Křištan. Vojtěch rozmlouval s ním, stěžoval si na neposlušnost lidu českého a zpupnost vladyk, svěřil se mu s úmyslem svým, že odebéře se ku papeži na radu, a řekl posléze: „Tys bratr knížete této země a proto poslouchal by tě nepodajný lid náš více nežli mne. Jsi bohabojný, vzdělaný a hodný, abysi důstojnost biskupskou na se vzal. Přispěním bratrovým budeš moci potlačiti pyšné, kárati nedbalé, trestati neposlušné a domlouvati nevěřícím. Nuže, buď biskupem místo mne!“

Avšak Křištan nepřijal důstojnosti biskupské jednak z pokory, jednak aby Vojtěcha vlasti své zachoval.

Posléze provedl Vojtěch úmysl svůj. Požádav Míšeňského biskupa Volkolda, aby věřícím biskupství Pražského prozatím byl zástupcem jeho v úřadě vrchního pastýře, nastoupil r. 989. s milým bratrem Radimem, bývalým pěstounem Radlou, proboštem Pražským Velichem a několika služebníky cestu do Italie. Papež Jan XV. přijal v Římě svatého biskupa laskavě a vyslechnuv stížnosti jeho, řekl mu: „Synu, nechtějí-li tě poslouchati, odvrať se od toho, co ti škodí. Uchop se tichého rozjímání mezi těmi, kdož pokojný život vedou.“ Světec pojal potom úmysl, že podnikne pouť do Jerusaléma, aby na místech posvěcených utrpením Páně nabyl síly ku další práci a k novým bojům, jež mu nastávaly. Za tou příčinou propustil služebníky svoje domů a podržel u sebe jen Radima, Radlu a Velicha. Když o pouti jeho zaslechla císařovna Theofano, matka císaře Otty III., tehdáž právě v Římě meškající, zavolala světce k sobě, prosila ho, aby za duši manžela jejího císaře Otty II. se modlil a dala mu na cestu tolik peněz, kolik Radim sotva zdvihnouti mohl. Avšak Vojtěch rozdal tyto peníze ihned chudým a bral se s třemi průvodci svými pěšky cestou do jižní Italie. Poutníci zastavili se v benediktinském klášteře na Montekasině. Tu poradil opat Vojtěchu, aby dále nešel, a líčil mu, že učiní lépe, když se odhodlá žíti dle pravidla sv. Benedikta na jednom místě klidně a bohumile, než aby světem chodil. Světec poslechl této rady a ustanovil se na tom, že zůstane na Montekasině a přijme roucho řeholní. Tu chtěl býti jen prostým řeholníkem, avšak mniši nepřestávali mu prokazovati úctu jako biskupovi a žádali, aby světil jim kněze a řeholní chrámy. Proto odešel Vojtěch za nedlouho od nich a ubíral se s průvodčími dále na západ ku břehu, aby tam na moře se vydal. Cestou zastavil se ve Valliluce v kláštěře sv. Michala, v němž přebývali řečtí mniši Basiliani. Klášter ten stál na území benediktinského arciopatství Montekasinského. Tehdáž byl představeným (igumenem) jeho ctihodný kmet sv. Nilus. Posvátné zátiší tohoto monastýru a rozmluva s igumenem dojaly Vojtěcha tak mocně, že na kolenou s pláčem prosil, aby mnichové přijali ho do sboru svého. Avšak sv. Nilus, ač ve Vojtěchovi světce poznal, řekl mu, že ho přijati nemuže. Vojtěch byl biskup

obřadu latinského a nemohl tudíž beze svolení papežova vstoupiti do basilianského kláštera obřadu řeckého, kromě toho namítl Nilus, že klášter tento stojí pod ochranou opatství Montekasinského, odkudž Vojtěch právě přišel, kdyby přece ho tu mniši přijali, že by tím vzbudili proti sobě nevoli svých příznivcův a hostitelů Montekasinských. Nilus poradil však Vojtěchovi, aby vrátil se do Říma a vstoupil do benediktinského kláštera sv. Bonifacia a Alexia na vrchu Aventinském, kde byl opatem Nilův přítel Lev. Na ten účel dal Nilus Vojtěchovi doporučující list, v němž vyslovil přání, aby světec náš byl přijat do kláštera sv. Bonifacia, a kdyby to možno nebylo, aby ho přijali s povolením papežovým řečtí mniši Basiliani u sv. Sáby na témže vrchu Aventinském. Když Velich a Radla viděli, co se děje, rozloučili se s pánem svým a nastoupili cestu do Čech, Radim však zůstal u bratra a oba vstoupili do řečeného kláštera sv. Bonifáce v Římě. Tu oblekli na Zelený čtvrtek r. 990. řeholní roucho benediktinské, při čemž Radím přijal klášterní jméno Gaudencius.

Oba novicové cvičili se rok v řeholní kázni, a dne 4. dubna 991 potom složili slavné klášterní sliby dle pravidla sv. Benedikta. Vojtěchovi byl klášter pozemským nebem. Tu zapomněl na svou důstojnost biskupskou a konal ochotně všecky služby, jež řehole mu ukládala. Modlil se horlivě, rozjímal a pracoval jako nejposlednější bratr nekněz. Pokorou, poslušností a sebezapíravostí dával příklad všem mnichům. Došed pravého blaha byl spokojen, že o samotě může nerušeně dle přání zbožného srdce svého sloužiti Bohu a pracovati o svém spasení. Svatost jeho rozhlásila se po celém Římě, když modlitbou a vzkládáním rukou zbavil dceru potomního prefekta Římského Jana Glosa od bolestné zimnice. Z klášterních bratří přilnul k Vojtěchovi obzvláště zbožný a učený Kanaparius, jenž sepsal potom život jeho a po smrti opata Lva r. 1002. zvolen byl jeho nástupcem v hodnosti opatské.

Zatím zastesklo se Čechům po svatém velepastýři. Mnozí litovali, že si ho neváželi a otcovských slov jeho neposlouchali, a čím dále ozývali se více v Čechách hlasové žádající návratu jeho k osiřelému stádci. Také kníže Boleslav uznal, že svatému biskupovi ubližoval, a toužil po jeho návratu.

I odřekl se Luticův, učinil r. 992. smír s Polany i s císařem, a vypravil poselstvo k arcibiskupu Mohučskému Viligisovi prose ho, aby vyjednával s Vojtěchem a přiměl ho k návratu. Viligis pochválil touhu knížete i lidu českého po Vojtěchovi i slib jejich, že odřeknou se nepravostí, proti nimž světec v Čechách horlil, a vydal poslům českým list svědčící Vojtěchovi, aby pamětliv jsa duchovního svazku svého s lidem českým, neváhal vrátiti se k němu, ježto mnozí poklesků svých želí, nápravu slibují a bez pastýře Bohem daného prospívati nemohou.

V poselstvu českém do Říma k Vojtěchu vypraveném byli na předním místě Radla a mnich Strachkvas Křišťan. Světec přijav je vznesl žádosť jejich na svého opata. Klášter sv. Bonifacia zdráhal se však o své ujmě propustiti Vojtěcha a odkázal české posly na papeže Jana XV., a ten svolal shromáždění biskupů, v němž rokovalo se o Vojtěchovi. U přítomnosti papežovy přimlouval se tu Strachkvas Křišťan horlivě, aby prosba knížete a národa Českého vyslyšena byla. Papež uradiv se s biskupy nalezl takto: „Ačkoli po dobrém otci neurodili se synové, vraťme jim, koho po právu žádají. Budou-li Čechové poslušni Vojtěcha, nechať podrží jej v pokoji a vydávají za správy jeho ovoce stonásobné; kdyby však nechtěli zanechati zlých návyků, jež prve u nich byly shledány, nechať tento milý bratr náš beze všeho odejde od nich.“

Pobyv tři léta v Italii, rozloučil se Vojtěch r. 992 nerad s milými bratřími v kláštеře sv. Bonifacia a nastoupil cestu do vlasti, jsa provázen poselstvem českým a dvanácti mnichy Benediktiny z rozličných klášterů Římských, kteří se rozhodli odebrati se do Čech. Zavítav do vlasti stanul světec v Plzeňsku na Zelené hoře, kde vztáhl ruce k modlitbě a požehnal rodné zemi své stížené již od jeho odchodu suchotou a neúrodou. Modlitba jeho byla vyslyšena a nebe vydalo hojný déšť, jímž země zvlažena byla a se zotavila. Mnichy z Říma přivedené ponechal Vojtěch prozatím v Plzeňsku v Kostelci, kde jeho péčí byl jim zřízen chrám Panny Marie. Když svatý biskup s průvodem svým ku Praze se blížil, vyšli mu v ústrety duchovní i zástupové lidu, uvítali ho s velikou radostí a přislibovali mu poslušnosť. Kníže Boleslav II. plně vůli Vojtěchovu vydal hned téhož roku 992.

ve srozumění zemského sněmu zvláštní ustanovení, jímž dáno biskupovi na vůli, rozlučovati sňatky blízkých příbuzných proti zákonům církevním uzavřené, stavěti chrámy, kde toho třeba bude, a vybírati desátky bez odporu panstva a zemanstva. Tato Církvi příznivá úprava zemských zákonů byla prvním ovocem statečnosti a rozhodnosti svatého biskupa. Zdálo se, že nastal v Čechách blahodárný převrat, že všecky nesnáze jsou urovnány, a že nadejdou Vojtěchovi lepší časy ve vlasti.

Vojtěch opustiv klášter na vrchu Aventinském nepřestal býti Benediktinem, a snažil se, aby řehole jeho v Čechách ku blahu lidu se zakotvila. Podporován jsa knížetem Boleslavem II. koupil na západní straně hradu Pražského rozsáhlý les Šárku a zřídil tu v Břevnově prozatím dřevěný klášter a chrám sv. Benedikta, Bonifacia a Alexia, do něhož uvedl mnichy z Říma do Čech přivedené, jichž družina záhy rozmnožena byla novici českými. Nový klášter posvěcen jest od Vojtěcha r. 993., a prvním jeho opatem ustanoven někdejší vychovatel světcův Radla, jenž stav se mnichem, přijal jméno Anastasius. Boleslav II nadal hojně klášter ten statky i platy, a Vojtěch sám daroval mu z rodného jmění svého některé vesnice a usedlosti. Arciopatství Břevnovské proslavilo se jakožto kolébka jiných četných klášterů benediktinských v Cechách, na Moravě, v Polsku a Uhřích. Uvedením mnichů Benediktinů do Čech dán jest křesťanství v lidu našem nejpevnější podklad. Sv. Vojtěch měl v Benediktinech zkušené spolupracovníky na vinici Páně, horlivé hlasatele víry a příkladný vzor duchovenstva. Kníže Boleslav získal jimi výborné zemědělce, kteří ukazovali lidu, jak se mají mýtiti lesy, stavěti hospodářské budovy a zřizovati cesty a mosty. Břevnovští mniši vzdělali za nedlouho a zorali v okolí svého kláštera všecky kopce, jež dříve byly pralesem porostlé. Sv. Vojtěch uchyloval se rád, kdykoli jen pochvílí měl, do Břevnova ; konal sám s řeholníky ruční práce a súčastňoval se jich modliteb a zbožných rozjímání. Mnichové Břevnovští kromě toho pěstovali posvátné vědy, opisovali knihy, vychovávali mládež a byli dovednými malíři, řezbáři, sochaři a staviteli. Klášter jejich byl nad to útočištěm osob chudých, opuštěných a nemocných. Takto způsobil sv. Vojtěch založením opatství Břevnovského vlasti naší převeliký prospěch.

Jako o klášter Břevnovský, pečoval Vojtěch i o sbor

duchovenstva při stoličném chrámu sv. Víta. Tu ustanovil kanovníkům proboštem Velicha, kněze učeného a zbožného, jenž později vstoupil do kláštera benediktinského na Montekasině.

Za pokojnějších let pastýřské činnosti své vypravil se Vojtěch do vzdálenějších končin rozsáhlé diecése svojí na Moravu, Slovensko a do Polska. Bylať Morava za sv. Vojtěcha trvale připojena ku biskupství Pražskému. V Uhrách působili po zániku arcibiskupství Velehradského nějaký čas němečtí kněží z Pasova, ty však vypudili Uhři a přiklonili se potom ku sv. Vojtěchu.

Chtěje cestovati do Uher, vypravil Vojtěch posly k Uherskému chánu Gejzovi, jenž byl manželem sestry Polského knížete Měčislava I., žádaje o svolení, aby směl Uhrům kázati evangelium Kristovo. Gejza, jenž byl již křesťan, zradoval se z toho, vyšel Vojtěchovi se stkvělým komonstvem v ústrety a přijal ho na svém sídelním hradě Ostřihomě s převelikou slávou. Tu shromáždil svůj divoký, posud pohanský lid maďarský, a svatý biskup náš kázal lidu tomu, pokřtil množství Maďarův a vysvětil velký počet chrámů v zemi jejich. Gejza měl syna, tehdy již urostlého jinocha Vajka (Vácu), jehož sv. Vojtěch biřmoval, při čemž dal mu jméno Štěpán. Později oženil se Štěpán s dcerou bavorského vévody Jindřicha II., příbuznou sv. Vojtěcha, a stal se prvním králem Uherským. Jakožto duchovní syn našeho svatého biskupa zjednal Štěpán v národě svém vítězství řádům křesťanským, byl vzorným katolickým králem, a zasloužil si oné všeobecné úcty a lásky, již podnes v Uhrách jakožto první svatý patron zemský požívá. Proto ctí Uhři našeho svatého Vojtěcha jakožto dobrodince a apoštola svého.

Meškaje v Uhrách přišel Vojtěch i na Slovensko, zejména do Nitry. Potom odebral se do bílých Charvát a kázal v Krakově a v širém okolí jeho evangelium jazykem českým, jemuž Polané dobře rozuměli. Památku jeho hlásá svatyně, jež na jeho jméno záhy v Krakově vystavěna byla.

Vrátiv se z apoštolských cest svých setkal se Vojtěch v Čechách s poměry neblaze změněnými. Lid český lnul sice ku horlivému arcipastýři svému, avšak vladykové dávali mu poznovu často příčinu ku žalobám. Kníže Boleslav II. stárna dostal se úplně v moc zpupných vladyk, kteří nejednou

zúmyslně překáželi biskupovi v provádění toho, co on ku zdaru Církve Boží podnikal. Byli to zejména knížecí rádcové z mocného a bohatého rodu Vršovců, kteří ze závisti zanevřeli proti Vojtěchovi a panovníka od něho odvraceli. Knížecí syn Boleslav Ryšavý přidal se slepě ku Vršovcům, a když churavý otec odevzdal mu správu říše, navedli ho, aby spolčil se s nimi proti Slavníkovcům. Příčinou tohoto nepřátelství byla veliká moc Slavníkovců, kterouž důstojenství Vojtěchovo nemálo posilovalo. Nešlechetní a zrádní Vršovci chtějíce tuto moc zničiti, dali se do práce podkopnické štvouce vladyky proti Vojtěchovi a naváděj́ce nepořádné kněze k neposlušnosti proti němu, aby mu takto úřad jeho ztrpčili a znechutili. Tím brala ovšem víra a mravnost lidu žalostnou úhonu, neboť za zlým příkladem pánův dali se i mnozí z obecného lidu na cestu neposlušnosti proti biskupovi.

Zatím udála se na hradě Pražském původem Vršovců hrozná a krvavá výtržnost. Manželka jednoho z nich byla naříknuta ze skutku cizoložného. Příbuzenstvo mužovo stálo na tom, aby cizoložnice dle staročeského práva byla potrestána na hrdle rukou potupeného muže. Žena ta utekla z domova a hodlala užíti práva církevního útočiště. I poručila se do ochrany sv. Vojtěcha, a ten dal ji odvésti do panenského kláštera sv. Jiří, aby tam vyčkala rozhodnutí jeho, jakému pokání podrobiti se má. Když o tom Vršovci doslechli, přihnali se s davem ozbrojenců v noci k domu biskupskému na hradě Pražském, hřmotili a láli Vojtěchovi a žádali s hrozbami o vydání ženy cizoložné. Svatý biskup trval právě ve stoličném chrámě sv. Víta na modlitbách. Uslyšev křik vyšel a káral výtržníky, avšak Vršovci posmívali se mu a žádali zhurta, aby jim vydal ženu. Když pak světec vydával jim sebe sama na smrť, odpověděl mu ušklebačně náčelník Vršovců Kochan: „Marnou naději máš, že mučednictvím dojdeš slavné smrti. Vůle tvá se nevyplní, ale zbývá nám něco, co tě více zabolí. Máme bratry tvoje, a na nich i rodinách jejich vymstíme se!“ Zatím vyzradil kdosi úkryt uprchlé ženy a zástup ozbrojenců hrnul se ku klášteru sv. Jiří. Vrátný otevřel jim ze strachu bránu. Zatím utekla pronásledovaná žena do chrámu a držela se oltáře. I vrhli se na ni, odtrhli ji od oltáře a vyvlékli ze svatyně, když pak muž její zdráhal se ji zabiti, dali ji od najatého sluhy mečem stíti.

S bolestí a hrůzou patřil Vojtěch na krvavý skutek, jehož Vršovci dopustili se před svým biskupem na místě posvátném, nedbajíce práva útočištného, jehož kostely a kláštery požívaly. I nezbývalo mu, než Kochana a pomocníky jeho vyobcovati z Církve. Vršovci zdvihli potom odpovědné nepřátelství proti Slavníkovcům.

Za těchto poměrů rozhodl se Vojtěch podruhé odejíti z vlasti. Nadarmo přimlouval mu opat Břevnovský Anastasius, aby neodcházel, a odepřel mu účastenství na cestě. Světec předvídaje smrť svou, napomenul otcovsky kněžstvo i lid a vydal se r. 994. s bratrem Gaudenciem Radimem do Říma.

Cestou zastavil se Vojtěch v Ravenně, kde řekl tamnímu biskupovi: „Snadno jest, nositi berlu, ale těžko bude vydati počet, až přijde přísný soudce živých i mrtvých.“ Do Říma přišel počátkem roku 995. a byl ve svém kláštеře radostně přijat a za převora ustanoven. Za nepřítomnosti jeho v Praze zastupoval jej v biskupském úřadě Míšeňský biskup Jiljí.

Vojtěch žil v klášteře na vrchu Aventinském opět blaženě. Pracoval o svém spasení a byl svým bratřím vzorem nábožnosti, pokory a sebezapíravosti. Tentokráte přebýval tu s ním bývalý soudruh na školách Magdeburských Bruno, jenž potom vylíčil život jeho. Mniši kláštera sv. Bonifacia trvali v bohumilém přátelství s řeckými Basiliany sousedního kláštera sv. Sáby a vážili si Vojtěcha jako světce, o němž šla pověsť, že slyne darem divů. Vojtěch měl zatím v srdci svém vroucí žádosť, aby mohl zemříti smrtí mučednickou.

Kníže Boleslav II. nesl těžce odchod svého biskupa z vlasti a požádal metropolitu Mohučského Viligisa, aby Vojtěcha nazpět povolal. Viligis chystal se právě do Italie, aby mladého krále Ottu III. provázel ku korunovaci do Říma. Právě tou dobou, z jara r. 996. umřel papež Jan XV., a nástupce jeho Řehoř V. korunoval potom v Římě Ottu III. na císařství. Viligis naléhal na Vojtěcha, aby do Prahy se vrátil. Světce zarmoutil tento rozkaz, a také řeholní bratří jeho bránili se jej propustiti. Posléze uložil papež Vojtěchovi, aby ku svému stádci se navrátil. Svatý biskup podrobil se rozkazu papežově a vyprosil si jen tuto milosť: „Poslechnou-li Čechové hlasu mého, chci s nimi žíti i umříti; jestliže neuposlechnou, půjdu ku cizím, surovým národům, kteří ještě ve tmách pohanství pohříženi jsou, a budu jim

kázati víru svatou.“ Papež svolil k tomu a ustanovil Vojtěcha za arcibiskupa těch národů, jež by se mu podařilo obrátiti na víru křesťanskou.

Zatím dověděl se Vojtěch, že nepřátelství Vršovců proti bratřím jeho v Čechách hroznych rozměrů dostoupilo. Hned r. 995. odešel z vlasti nejstarší bratr Vojtěchův Soběbor společně s kněžicem Boleslavem Ryšavým v čele českého vojska na pomoc císaři proti Bodrcům. Na této výpravě vešel Soběbor ve věrné přátelství s novým polským knížetem Boleslavem Chrabrým a stěžoval si císaři, že piklemi Vršovcův rodu jeho příkoří se děje a úklady se strojí. Soběbor zůstal potom na dvoře Boleslava Chrabrého ve Hnězdně. Vojtěch uslyšev to ulekl se, maje za to, že za nepřítomnosti Soběborovy na Libici bratřím jeho od Vršovců bude ublíženo. Avšak císař Ota III. ujišťoval v Římě Vojtěcha, že čtyřem bratřím jeho na Libici nic zlého se nestane, ježto prý mají slib bezpečnosti přísežně stvrzený. Císař snažil se Vojtěcha připoutati k sobě, prokazoval mu nelíčené přátelství a zval ho na svůj dvůr v Němcích.

Vojtěch rozloučil se podruhé se svým klášterem v Římě a vydal se v průvodu Lutišského biskupa Notkera za císařem do Porýnska. Odtud putoval do nejslavnějších klášterů ve Francii, kde navštívil hrob sv. Diviše (St. Denis), chrám sv. Martina v Toursu, ostatky sv. Benedikta v klášteře Fleuryském i klášter sv. Maura na Loiře. Pouti tyto konal světec pěšky posiluje se k nastávajícím bojům. Potom vrátil se ku císaři Otovi III. do Mohuče. Tu rozmlouval s ním důvěrně, a chtěje pohnouti jej ku lásce k Bohu i ku pokoře, poučoval ho o vrátkosti pozemských věcí a o povinnostech osob vysoce postavených. Císař kochal se v těchto výkladech a přijímal ochotně a vděčně, co světec na srdce mu kladl. Vojtěch stal se nejmilejším přítelem a nejdůvěrnějším rádcem císařovým, a přece nezpyšněl a zůstal pokorným. Vykonával v císařském paláci, kde bydlel, potají práce domácího sluhy, a nezřídka v noci vycházel tajně, čistíval šat i obuv spících osob, a kladl je opět na místo. Císař daroval svatému biskupovi na památku stkvostná bohoslužebná roucha, v nichž on před ním o jedné slavnosti mši sv. sloužil. Koncem září r. 996. rozžehnal se Vojtěch s císařem a ubíral se do vlasti. Dříve však, nežli hranic českých došel, zadržela kroky jeho děsná zpráva z domoviny.

Zatím, co Soběbor trval na dvoře Boleslava Chrabrého ve Hnězdně, popuzovali Vršovci knížete Boleslava II. proti Slavníkovcům, žeť prý s Polany proti němu ukládají. Boleslav II. uvěřil lstivým osočovatelům a pustil jim zvůli, zmocniti se statků Libických, zrušiv příměří. Prve než Soběbor domů se vrátil, byli tudíž bratří jeho zbaveni svých statkův a obleženi vojskem na Libici, kde právě také meškal Břevnovský opat Anastasius. Obležení Slavníkovci bránili se statečně na hradbách proti přesile útočníků. Ve svatvečer sv. Václava r. 996. chystali se Vršovci k novému útoku na Libici. Vidouce to bratří Vojtěchovi prosili za příměří na budoucí svátek, aby jej klidně světiti mohli. Ale žádosť jejich zavrhli Vršovci rouhavým pokřikem: „Váš-li sv. Václav, náš zase Boleslav!“ Obrana byla marná; nepřátelé vedrali se do hradu. Slavníkovci utekli se na radu opata Anastasia do chrámu, kde manželky a děti jejich k Bohu o pomoc volaly. Avšak prosby přemožených na místě posvátném o milosť neprospěly; Vršovci vylákali je slibnými řečmi ze svatyně a povraždili je ukrutně. Na prahu hradního chrámu Libického zahynulo takto čtvero bratří sv. Vojtěcha Spytimír, Pobraslav, Pořej a Cáslav, a neušetřeno ani jich žen a dětí. Jen přítomní kněží vyvázli životem, zejména byl opat Anastasius ušetřen.

Zpráva o těchto hroznych vraždách zastihla Vojtěcha právě, an cestou blízek byl své vlasti, a dotkla se ho nad míru bolestně. Čeho mohl se dále nadíti v Čechách, kde z dopuštění knížete proti příbuzným jeho tak krutě se vystupovalo? I rozhodl se, zajíti zprvu do Polska, vyhledati bratra Soběbora, poraditi se s ním, a teprv potom pomýšleti na cestu do vlasti. Kníže Boleslav Chrabrý, syn české kněžice Doubravky, bohatýr vzácný, přijal zarmouceného světce ve Hnězdně velmi laskavě a vypravil ku knížecímu dvoru do Prahy poselstvo, zdaliž ještě žádají Čechové míti Vojtěcha biskupem. Odpověď došla jizlivá, že prý Čechové Vojtěcha nechtějí, neboť přijda do vlasti trestal by vrahy bratří svých. „Jsme hříšníci a lid tvrdošijný, ty jsi však světec, a muži takovému nesluší ani přebývati s nešlechetníky,“ tak odpověděno Vojtěchovi z Čech. Uslyšev tuto řeč zapěl světec se žalmistou Páně: „Přetrhl jsi, Hospodine, okovy mé; i budu obětovati tobě oběť chvály“ a zradoval se, že konečně bude moci se věnovati úřadu misionářskému mezi pohany, po němž

dávno již bažil. Prozatím setrval ještě nějaký čas ve Hnězdně. Boleslav Chrabrý snažil se Vojtěcha i bratra jeho Radima Gaudencia připoutati ku Polanům, aby skrze ně upevnil ve své zemi řády křesťanské. Vojtěch působil v Polsku velmi blahodárně; hlásal ve Hnězdně horlivě slovo Boží, vyučil a pokřtil mnoho obrácených pohanů, pečoval o zvelebení služeb Božích zvlášť zpěvem, a dle podání sám složil velebnou polskou Marianskou píseň „Boga rodzica dziewica," kteráž náleží mezi nejkrásnější plody básnictví polského. Proto ctí Poláci sv. Vojtěcha jakožto apoštola a patrona svého.

Vojtěch byl dlouho na rozpacích, má-li odejíti nejprv ku slovanským Luticům, aneb ku pohanským Prušanům kmene litevského, hlásat evangelium, až posléze odhodlal se do Prus. I nastoupil apoštolskou cestu v březnu roku 997. s bratrem vždy věrným Radimem a mnichem Benediktem. Boleslav Chrabrý dal je pod ochranou třiceti ozbrojenců dovésti po lodi do Gdaňska. Tu kázal Vojtěch pohanům a pokřtil z nich mnohé zástupy. Odtud odplul světec s průvodci dále na sever a přistál na břehu Frižské zátoky. Tam rozloučil se s vojenským průvodem svým a poslal jej nazpět z opatrnosti, ježto mezi Prusy a Polany bylo nepřátelství. Sotva však Prušané křesťanské misionáře zočili, pojali k nim nedůvěru, obcházeli je hněvivě a reptali proti nim. Po té přistoupil jeden z nich ku Vojtěchovi, an právě kněžské modlitby říkal, a udeřil jej veslem do zad, tak že světci vyražena z rukou kniha modliteb a on na zemi povalen byl. Také na Radima a Benedikta doráželi pohané pěstmi. Odtud přešli misionáři na druhý břeh řeky, kde zůstali do 17. dubna. Na večer tohoto dne přišli ku prostranné osadě. Tu obklopil je zástup lidstva a starosta města otázal se jich po příčině cesty jejich. Vojtěch odvětil: „Jsem Slovan jmenem Vojtěch, stavem mnich, posvěcením druhdy biskup, nyní pak z povinnosti váš věrozvěst. Účelem cesty mé i těchto druhů mých jest spása vaše, abyste opustili modly, poznali pravého Boha, Stvořitele svého, uvěřili v něj a život věčný měli." Někteří z přítomných rozuměli dobře slovanské řeči té a popouzeli lid proti řečníkovi. Hned na to bouřil se dav, bušil holemi o zemi, skřípal zuby, pozdvihoval obušky proti příchozím a hrozil jim smrtí, neodejdou-li hned. Potom posazeni misionáři na loď a odvezeni na severozápad Sambie, kde leží město

Pilava. Tu přemítal Vojtěch, zdaž nebylo by lépe, aby s vůlí Boží raději odebral se ku slovanským Luticům, kteříž osedlí byli v nynějším Braniborsku a Meklenburku. Po pěti dnech vešli misionáři do nedalekého háje nevědouce, že les ten, zvaný Romovským polem, jest pohanským Prušanům místem posvátným, na něž kromě modloslužebných kněží žádný člověk, zvláště pak žádný křesťan pod trestem hrdla vkročiti nesměl. Tu usedl Vojtěch na drn a řekl soudruhům: „Přenocujte tu, a dá-li Bůh, vkročíme zítra po chvalách mučedníka sv. Jiří a po mši sv. do města nedalekého.“ Když pak Radim stěžoval si, že nemají, čeho by pojedli, těšil ho světec, vstal, popošel do lesa a nasbíral hub a sladkých bylin, že všickni hlad utišili. Záhy nazítří zrána počali modlitbou nový den. Když slunce vycházelo, sloužil Radim mši sv. a Vojtěch i Benedikt přijali z rukou jeho Tělo Páně. Vojtěch maje na sobě biskupské roucho kromě vrchního oděvu mešního, vystoupil potom na násep blízkého města. Lidé sběhli se hned, dali se do křiku a kamenovali světce, až myslili, že je mrtev. Krví zbrocen povstal Vojtěch a ubíral se nazpět říkaje hodinky za mrtvé. Potom usedli misionáři a usnuli. Zatím sebral vrchní pohanský kněz Sikko šest ozbrojených mužův a hnal se za misionáři, že prošli Romovským polem. Rachotem zbraní probudili se věrozvěstové. Vojtěch poznal ihned, že nadešla mu kýžená chvíle mučednické smrti a těšil soudruhy svoje řka: „Nermuťte se, neboť trpíme pro jméno Hospodinovo. Nic není spanilejším a hrdinštějším nežli obětovati život pro Ježíše nejsladšího!“ Tu vrhli se na něho pohané, svázali ho a vedli na blízkou vyvýšeninu. Světec otázal se slabým hlasem Sikka: „Co chceš?“ V tom okamžiku vyřítil se na něho Sikko a zasadil mu napřaženou sekerou smrtelnou ránu, a šest společníků Sikkových dokonali kopími krvavý skutek ten. Vojtěch krváceje ze sedmi hlubokých ran stál ještě chvíli nepohnutě, maje ruce i oči v modlitbě k nebi pozdviženy. Posléze rozepjal světec ruce, a vzývaje na svoje vrahy milosť Boží klesnul v podobě kříže a vypustil ducha, dne 23. dubna 997. Modloslužebníci usekli potom mučedníku hlavu, vrazili ji na kůl a hodili ostatní tělo jeho do blízké řeky. Radim a Benedikt uprchli zatím do blízkého lesa; pohané jali se s nimi jednati o výkupné a propustili jich. Jakýsi pocestný uslyšev, co se stalo, sňal potom po třech dnech hlavu sv. Vojtěcha s kůlu a donesl ji do Hnězdna Boleslavu

Chrabrému, jenž ji od něho vykoupil. Zatím přišli do Hnězdna i Radim a Benedikt, a Boleslav vyslal je s průvodem na místo, kde svatý biskup umučen byl, aby od Prušanů vykoupili zlatem ostatní tělo jeho. Svaté tělo to bylo mezitím šest dní ve vodě, a sedmého připloulo ku břehu a bylo nalezeno. Boleslav pochoval je prozatím v klášteře v Třemošně, a později, okolo r. 1000. dal je s velkou slávou přenésti do chrámu Panny Marie ve Hnězdně.

Sv. Vojtěch slynuv již za živa ve všech zemích a národech, v nichž působil, nabyl mučednickou smrtí svou ještě větší slávy a byl jednomyslným přesvědčením lidu prohlášen za svatého. Bůh oslavil ho zázraky po smrti zvlášť na hrobě jeho. Přítel a ctitel jeho za živa císař Otta III. vykonal r. 1000. v průvodu dvou kardinálů pouť ku hrobu jeho do Hnězdna. Sestoupiv před branou městskou s koně kráčel bos do chrámu Panny Marie a modlil se s mnohým pláčem u hrobu slavného mučedníka Božího.

Na žádosť téhož císaře sepsal Jan Kanaparius, opat kláštera sv. Benedikta v Římě, obšírný život sv. Vojtěcha, jejž potom sv. Bruno rozmnožil. Z úcty ku sv. Vojtěchu požívali také ti, kdož za živa jemu nejmilejší byli, totiž Radim a Radla, všude veliké vážnosti. Na prosbu Boleslava Chrabrého, prvního krále Polského, bylo zřízeno ve Hnězdně arcibiskupství, jemuž podřízena jsou biskupství Kolobřežské, Krakovské a Vratislavské. Prvním arcibiskupem Hnězdenským stal se nejmladší bratr sv. Vojtěcha Radim Gaudencius († 1006). Bývalý pěstoun sv. Vojtěcha Radla Anastasius byl potom arcibiskupem v Uhrách. Úcta ku sv. Vojtěchu šířila se rychle po všem světě katolickém. Císař Otta III. založil hned r. 1000. na počesť sv. Vojtěcha dva chrámy, v Cáchách a v Římě, a sv. Štěpán, první apoštolský král Uherský, vystavěl v Ostřihomě stoličný chrám ku cti téhož svatého mučedníka.

Chováním svým proti slavnému rodáku a biskupu svému Vojtěchovi způsobili si Čechové velikou nevůli a nepřízeň u všech národů, v nichž světec ten působil, a nevole ta přispíšila potom za panování ničemného Boleslava III. Ryšavého nemálo pád mocné říše České.

Tělo sv. Vojtěcha odpočívalo vedle ostatků bratra jeho sv. Gaudencia i pěti svatých bratří mučedníků Benedikta, Matouše, Isáka, Jana a Kristina, ve Hnězděnském chrámě

Panny Marie až do r. 1039. Téhož roku dobyl Český kníže Břetislav I. Hnězdna a rozhodl se, tato svatá těla do Prahy převézti. Přítomný biskup Pražský Šebíř uložil Čechům, aby po tři dny se postili, mučedníka sv. Vojtěcha vzývali, a přísahou se zavázali, že budou se varovati neřestí a pohanských zlozvyků, jež někdy v Čechách svatému biskupovi život ztrpčovaly. Potom vyzdvižena svatá těla a převezena s velikou kořistí válečnou do Prahy, kde dne 25. srpna 1039 ve stoličném chrámu sv. Víta slavně uložena byla. Roku 1396. přenesl tyto svaté ostatky arcibiskup Volfram ze Škvorce do nové budovy stoličného chrámu. Po požáru r. 1541. vystavěna nad hrobem sv. Vojtěcha kaplička a r. 1637. nová kaple, jež teprv r. 1880. zbořena byla. V kapli té byly dne 16. března téhož roku šťastně nalezeny ostatky sv. Vojtěcha ve starobylé schránce a přeneseny slavně do velechrámu, kde prozatím uloženy jsou v oltářním stole kaple sv. Jana Nepomuckého.

Jakožto vzácné památky po sv. Vojtěchu chová klenotnice chrámu sv. Víta mešní roucho ze zlaté látky, obřadní hřeben ze slonoviny, biskupskou korunu, křížek, prsten a rukavice, jichž světec za živa užíval. V opatství Břevnovském zachovala se památná listina, kterouž sv. Vojtěch, vstupuje do řádu sv. Benedikta, vlastnoručně napsal, a jíž zavázal se, že bude zachovávati pravidel řeholních.

Mučedniště sv. Vojtěcha nalézá se západně od města Královce opodál krajského města Fischhausenu u vesničky Tenkitten. Několik set kroků od Baltického moře, na mírné písečné vyvýšině, stojí tu od r. 1831. pěkný kovový kříž, jejž postavila polská hraběnka Wielopolská, s nápisem: „Biskup sv. Vojtěch zemřel zde smrtí mučednickou 997 pro světlo křesťanství.“ Tu stávala kdysi kaple zbudovaná od Německých rytířů, kteráž byla svatyní poutnickou, až vichřice r. 1669. ji pobořila a pobřežní písek ssutiny její zavál.

Na tomto někdy modloslužbě pohanských Prusů věnovaném Romovském poli, daleko od nevděčné vlasti své, prolil náš milý a slavný rodák Vojtěch pro Ježíše Krista krev a dosáhl koruny mučednické.*)

---

*) Církevní dějiny české. Vypravuje Frant. Vacek. V Praze 1890. I. Dějiny Moravy. Sestavil Dr. B. Durdík. V Praze 1875, I. 18—51. Dějiny

Sv. Vojtěch, největší ozdoba Pražského biskupského stolce, jeden z nejušlechtilejších synů národa Českého, chlouba a ozdoba vlasti naší, byl pravým následovníkem Ježíše Krista. V životě jeho září spanilým leskem nejkrásnější ctnosti křesťanské; horoucí láska k Bohu, nábožnosť, dojemná pokora, sebezapíravosť, pohrdání světem a neunavená horlivosť pro spásu duší lidských, která nižádných obětí, ani mučednické smrti se neštítila. Svatý biskup miloval upřímně svůj národ a pracoval do únavy pro věčné i časné blaho jeho, a jen s trapnou bolestí odešel od něho, když viděl, že nejšlechetnější úmysly jeho potkávají se v Čechách se samým odporem a vzdorem krajanův a nevydávají v zaslepeném lidu žádoucího ovoce.

Hořká lítosť pojímá nás, že předkové naši neváželi si a neposlouchali velikého, apoštolského světce Vojtěcha, krajana svého, jenž v Římě, v říši, v Uhrách i v Polsku byl na slovo brán a poctami zahrnován. Vojtěch, slavený mnohými národy, neměl ve své vlasti místa, a zemřel v daleké cizině, mezi polodivými pohany smrtí mučednickou jako chudičký misionář. Kolikráte již opakoval se u nás tento hrozný nevděk; kolikráte pronásledovali Čechové po způsobu zatvrzelých Židů proroky svoje a odvraceli se od největších dobrodinců svých! Či nejsou obzvláště za naší doby mnozí příslušníci národa našeho svrchovaně nevděčni k největší dobrodějce naší, sv. Církvi katolické, kterou sv. Cyrill a Methoděj u nás štípili a kterouž svatí patronové naši krví svou oslavili? Uvažujíce o této odvěké nevděčnosti nemůžeme leč s plačícím Jeremiášem volati: „Otcové naši zhřešili, a není jich, a my nepravosti jejich neseme.“ (Pláč Jer. 5, 7.) Jako sv. Vojtěch za živa předky naše napomínal, tak i k nám, potomkům jejich, mluví podnes prostřednictvím Církve sv. slova života věčného a dává výstrahu od cest křivých vedoucích do záhuby. Nuže, napravme, čím zaslepení praotcové naši se provinili, kráčejme šlépějemi sv. Vojtěcha, buďme následovníky slavných světcův svých, a poslouchejme ochotně a rádi své matky duchovní, sv. Církve katolické, kteráž usiluje zajistiti nám spasení věčného!

---

národa českého. Vypravuje Frant. Palacký I. 1, 259—271. O rozsahu říše české za Boleslava II. Sepsal Dr. Jan Kalousek. Sborník historický I. 1. 2. Dějiny posvátného zpěvu staročeského. Sepsal Karel Konrad. V Praze, 1882, I. 26. Církevní dějepis od Dra Frant Kryštůfka. V Praze. 1886, I. 410—426. Drahé kameny z koruny Svatováclavské. V Praze, 1871; I. 58—87. Sv. Vojtěcha hrob a ostatky. Sepsal Jan Kř. Votka. V Praze 1880. Dějiny diecése Pražské. Sepsal Dr. Klement Borový, str. 11—28. V Praze 1874. Mučedniště sv. Vojtěcha. Blahověst 1892, 26. 40. Sepsal Jos. Kořenský. Hrob a ostatky sv. Vojtěcha. Napsal Ferd. Lehner. Method VI., 4. S obrazy. Blahověst 1849, 1885.

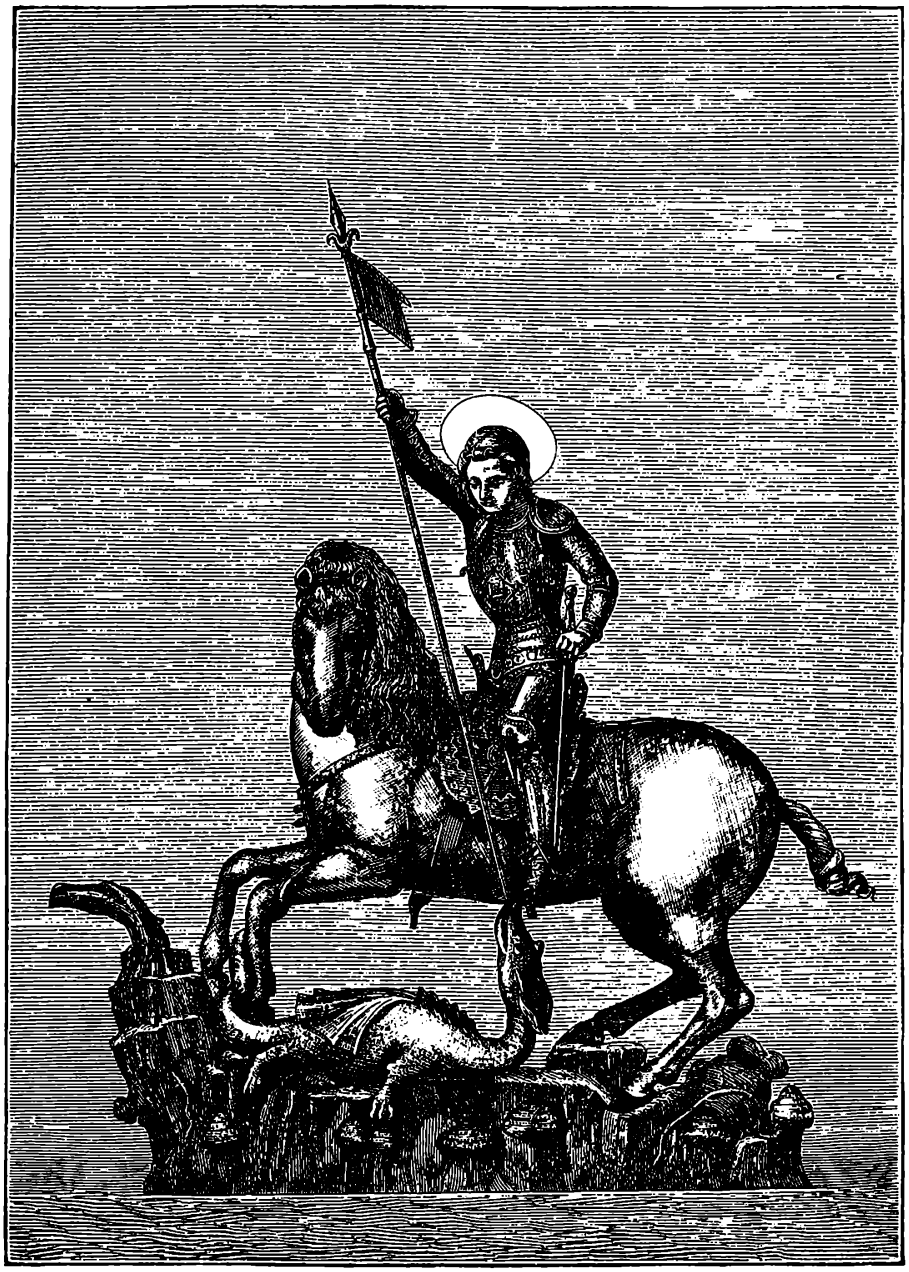
Dne 23. dubna koná se také památka sv. Gerarda (Heralta) biskupa Toulského, sv. Marola, biskupa Milánského, jehož některé ostatky dostal velechrám Pražský, a j.

Dne 24. dubna.

Sv. Jiří, mučedník.

V dějinách světových není zjevů vznešenějších a dojemnějších nad svaté mučedníky Kristovy. Jaké to postavy bohatýrské, jací to lidé opravdu velicí! Jsouce bezbranní podstupovali boj proti mocným nepřátelům Církve Boží, za niž ochotně krev svou prolévali. Statečným snášením největších muk osvědčovali svou nezvratnou, živou víru v Ježíše Krista, dávali příklad věřícím, a získali si o rychlý rozkvět Církve svaté nehynoucí zásluhy. Krví svou zvlažili vypráhlou půdu starého ničemného světa pohanského, tak že půda ta zazelenala se brzo bujným osením náboženství Kristova, v němž bejlí pohanské modloslužby zahynulo. Ku nejznámějším a po širém křesťanstvu nejvíce ctěným mučedníkům Kristovým náleží sv. Jiří.

Vlastí jeho byla Kappadocie v Malé Asii. Jiří (řecky Georgios) pocházel ze slovutného křesťanského rodu; zbožný otec jeho zemřel smrtí mučednickou, a matka odebrala se potom se synáčkem do své otčiny Palestiny, kde měla po rodičích statek. Jiří povahou ohnivý, dospěv, věnoval se stavu vojenskému. I jako vojín zůstal ctnostným, bohabojným vyznavačem a obhajcem víry Kristovy. Výtečnými dary a vlastnostmi svými proslul záhy tou měrou, že v mladém věku stal se plukovníkem ve vojště císaře Diokleciana (284—305). Panovník ten choval se na počátku své vlády ku křesťanům mírně a laskavě, když však nad nepřátely zvítězil, zpyšněl, nazval se pánem světa, žádal, aby se mu vzdávala božská pocta a nařídil, aby křesťané po veškeré Římské říši násilně vyhubeni byli. Tu ihned plnily se žaláře učedníky Kristovými a katané měli plno práce s nimi trápíce je na mučidlech a vraždíce na popravištích. Po všech městech celé říše tekla proudem krev svatých mučedníků. Plukovník Jiří vida to odebral se k císaři, jenž sídlil v Nikomedii, předstoupil

X. ú. J. Patočky v Praze. Nákl. Děd. sv. Jana Nep.

Sv. Jiří, mučedník.

Socha na nádvoří král. hradu v Praze.

k němu a řekl vážně: „Císaři, proč mečem a ohněm stíháš křesťany, kteří v ničem ti neubližují? Bohům tvým ovšem neklanějí se a neobětují, neboť bohové ti jsou jen mrtvé modly, ale modlí se za tebe a za celou říši ku živému Bohu a jsou tobě věrně a poslušně poddání.“ Dioklecian shledav, že Jiří je křesťan, prohlásil slova jeho za velezrádu a kázal jej uvězniti. Po několika dnech povolal ho k sobě a snažil se dílem sliby, dílem hrozbami, pohnouti jej k tomu, aby Krista se odřekl a modlám obětoval. Avšak statečný plukovník pohrdal sliby a nelekal se hrozeb. Jako pravý křesťanský bohatýr hájil před císařem své víry, ač věděl, co ho za to čeká. I byl opět uveden do žaláře, kde katané zavěsili mu na hrdlo těžký kámen. Potom řezali tělo jeho ostrými nástroji. Mučedník byl za těchto trápení zvláštní milostí Boží těšen a posilován a obrátil svou trpělivostí i rekovnou stálostí u víře mnoho přítomných pohanů ku Kristu Pánu. Posléze byl učiněn ještě jeden pokus, aby Jiří ku modlářství sveden byl. Katané uvedli jej do pohanského chrámu, kde nutili ho modlám obětovati, když pak i tu zůstal neoblomným, byl odsouzen na smrť. Na popravišti modlil se mučedník za obrácení pohanův a sklonil zmužile svou hlavu pod meč katův, což stalo se dne 24. dubna 303.

Úcta ku sv. Jiří rozšířila se velmi rychle nejprv na Východě. V řecké církvi sluje tento světec „velikým mučedníkem a vítězem“ a svátek jeho koná se slavně jakožto den zasvěcený. Nejstarší chrám na počesť sv. Jiří byl vyzdvižen od císaře Konstantina I. v Palestině u Diospole, a též v Cařihradě vystavěno bylo několik chrámů na jméno jeho. Úžina spojující Egejské moře s mořem Marmarským byla nazvána na počesť jeho „ramenem sv. Jirským.“ Ctění sv. Jiří dostalo se brzo též do západních zemí evropských. Ve Francii stavěla již na počátku šestého století sv. Klotilda tomuto světci na počesť chrámy a oltáře. Za prvních dob středověku ctěn byl sv. Jiří jakožto jasný vzor bojovníka za víru a ctnosť křesťanskou proti nevěře a hříchům. Za křižáckých výprav kladli si rytíři sv. Jiřího za příklad nadšené a hrdinské obětavosti za víru svatou. Sv. Jiří byl vůbec vznešeným vzorem ctností, jež zdobiti měly křesťanského bohatýra, a stal se takto předním patronem rytířů. Býval vzýván v bitvách a obraz jeho stkvěl se na vojenských praporech. Panošové bývali ve jménu sv. Jiří pasováni mečem

na rytíře. Také jednotliví rytíři dávali si obraz sv. Jiří na svoje pancéře a štíty, aby tím osvědčili, že chtějí následovati tohoto bohatýra křesťanského hájením víry i ušlechtilými ctnostmi. Pod ochranou sv. Jiří dobyli křižáci vítězství nad Saraceny a odňali jim Jerusalém. Anglický král Richard I. řečený Lví srdce přemohl na přímluvu sv. Jiří Saraceny, a odtud rozmohla se i v Anglii úcta k tomuto světci, tak že potom sv. Jiří prohlášen na sněmu r. 1222. za patrona vojínů anglických a výroční den jeho ustanoven zasvěceným svátkem. Anglický král Eduard III. zvolil r. 1330 sv. Jiří za ochrance slavného řádu podvazkového, jejž byl založil. Republika Janovská ctila tohoto světce jakožto patrona svého. Obzvláštní úcty požívá sv. Jiří v Ruské říši jakožto patron její. Obraz jeho stkví se ve středním štítu carského orla. Jménem sv. Jiří byly založeny různé řády a spolky rytířské.

Úcta ku sv. Jiří rozkvetla u nás působením světcův Cyrilla a Methoděje hned na počátku doby křesťanské. Zbožný otec sv. Václava, kníže Vratislav I. vystavěl na hradě Pražském vedle staršího, Bořivojem I. založeného kostela Panny Marie, nový chrám sv. Jiří, při němž potom blahosl. Mlada zřídila první panenský klášter český. Odtud pokládán světec ten za ochránce země České. Starobylá kaple na vrchu Řipu jest rovněž pomníkem úcty našich předků k tomuto svatému mučedníku, byvši vystavěna r. 1126. od bohatýrského knížete Soběslava I. na paměť vítězství jeho u Chlumce nad Německým králem Lotharem. Církev katolická ctí sv. Jiřího jakožto ochránce svého proti nájezdům nevěřících. Světec ten počítá se do sboru čtrnácti sv. Pomocníků.

Sv. Jiří zobrazuje se jako mladistvý sličný rytíř v plné zbroji na bujném oři, an kopím potírá lítou saň pod ním zuřivě se svíjející. Tak vypodobněn jest na znamenitém kovovém pomníku na nádvoří královského hradu Pražského u velechrámu sv. Víta. Drahocenná socha ta byla zhotovena r. 1373. nákladem Karla IV. od bratří Martina a Jiří z Klussenbachu. Tento prastarý a zobecnělý způsob vyobrazování sv. Jiří vykládá se různě. Jedněm jest ohavný drak s očima oheň sršícíma a s tlamou otevřenou znakem onoho starého hada, jenž v ráji prarodiče naše ku hříchu svedl a od počátku lidi do věčné záhuby uvrhnouti usiluje. Dle tohoto výkladu jeví se nám sv. Jiří jakožto křesťanský bohatýr, jenž

jsa silný u víře, odpíral pokušení protivníka ďábla (I. Petr. 5, 9) a jej přemohl. Dle napomenutí apoštola sv. Pavla oblekl se sv. Jiří v odění Boží, aby mohl státi proti úkladům ďábelským. Maje podpásaná bedra svá pravdou, oblečen jsa v pancíř spravedlnosti, drže štít víry a maje lebku spasení bojoval vítězně proti svůdnictví a lákání ďáblovu mečem ducha, jenž jest slovo Boží. Dle jiného výkladu značí drak sv. Jiřím probodený staré pohanství, jež sápalo se zuřivě na choť Ježíše Krista Církev sv., aby ji zahubilo. Jedovatým dechem pomluv a utrhačství, zuřivýma očima slídičství, ostrými zuby a drápy mučení, kroutíc a svíjejíc se jako ohavná saň, doráželo pohanství na učedníky Ježíše Krista. Sv. Jiří i ostatní mučedníci Kristovi přemohli tuto lítou saň, nedavše se svésti k odpadlictví od své víry ani sliby, ani hrozbami, ani mučednictvím. Boj sv. Jiří s drakem znamená tudíž slavné vítězství Církve Kristovy nad pohanstvím.

Někteří pokládají draka přímo za znak císaře Diokleciana, jenž byl původcem posledního krvavého pronásledování křesťanů v říši Římské. Církev Kristova přemohla však i tohoto krvežíznivce a přežila jej.

Prostý lid nerozuměje tomu, co obvyklý způsob zobrazování sv. Jiří s drakem zápasícího značí, vybájil si bujnou obrazotvorností svou pohádku, jejíž obsah jest tento: „Na skalnatém okřídlí nedaleko Beirutu v Syrii do moře vyčnívajícím řádil ohavný drak. Aby zuřivosť jeho nasycena byla, dávali mu sousední osadníci denně po dvou ovcích, a když nedostávalo se již ovcí, dostával od nich drak denně po jedné ovci a po jednom dítěti, až došlo na dcerušku krále této krajiny. Když dívka již vyváděna byla draku za kořisť, přicválal na bílém oři krásný mladý bohatýr, plukovník sv. Jiří, jenž po zuřivém zápase probodl nestvůru a vysvobodil takto královu dceru od smrti.“ Zdá se, že podnětem této v lidu obecně rozšířené pohádky byla i ženská postava, jež spatřuje se na mnohých obrazech sv. Jiří, anaž o pomoc prosí, zatím co světec draka zabíjí. Někteří se domnívají, že onou ženou je císařovna Alexandra, která dle pověsti byla prý sv. Jiřím zachráněna od odpadlictví, k němuž od pohanů sváděna byla, a společně s ním mučednickou smrť podstoupila. Obraz sv. Jiří bránícího útlou dívku proti draku byl ve středověku pokládán také za vyznačení jedné z předních ctností a povinností středověkého rytířstva, totiž brániti Církev katolickou proti nepřátelům jejím, zejména proti Saracenům, a chrániti vůbec nevinnosť i ctnosť proti všem úkladům.

Dne 24. dubna koná se také památka sv. Egberta, kněze a mnicha anglosaského, sv. Melita, biskupa Londýnského, sv. Sáby, mučedníka, sv. Alexandra, mučedníka Lyonského, a j.

Dne 25. dubna.

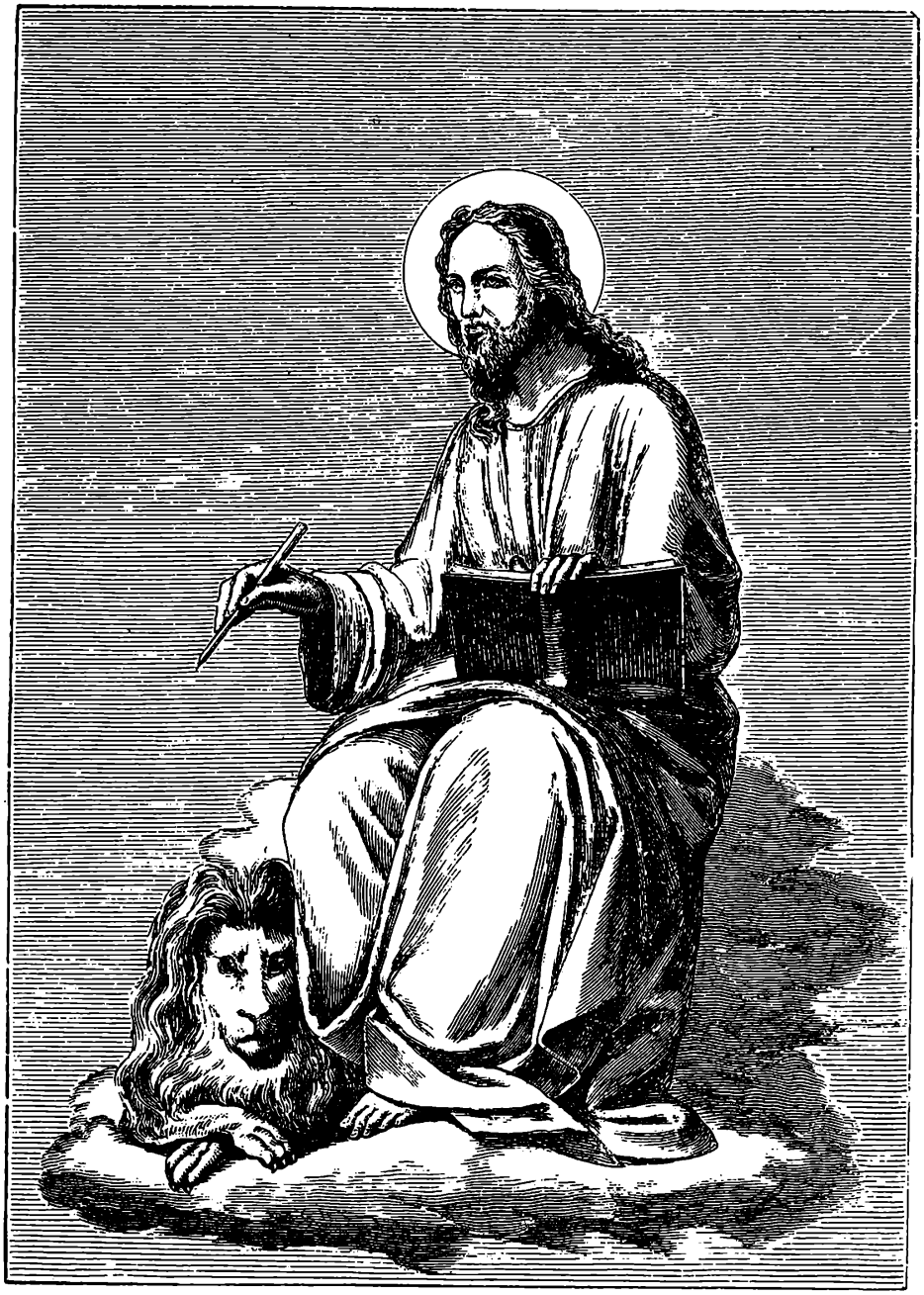
Sv. Marek, evangelista Páně.

Jako v ráji ku zvlažování jeho vycházela z místa rozkoše řeka dělící se ve čtyři hlavní ramena (I. Mojž. 2, 10), tak v duchovním ráji, v Církvi Kristově, rozlévá se čtyřmi proudy sv. evangelium do všech úhlů světa zvlažujíc jej vodou pravdy a života. Druhé ze čtyř evangelií vnuknutím Ducha sv. sepsal sv. Marek.

Evangelista Páně sv. Marek pocházel ze židovské rodiny v Jerusalemě. Zprvu sloul Jan a teprv později přijal jméno Marek, Římanům obvyklé a oblíbené. Proto sluje ve Skutcích apoštolských někdy Janem (13, 5. 13.), někdy Markem (15, 39) a někdy Janem, jenž měl příjmí Marek (12, 12., 15, 37.). Byl sestřenec učedníka Páně Barnabáše (Kolos. 4, 10). Matka jeho Marie měla v Jerusalemě dům, v němž scházeli se učedníci Kristovi ku společným modlitbám. Do tohoto domu, do sboru shromážděných věřících, odebral se v noci apoštol sv. Petr, když byl od anděla zázračně vyveden ze žaláře a osvobozen z ruky Herodesovy a za všeho očekávání lidu židovského. (Skut. 12, 12.)

Na víru obrátil Marka apoštol Petr, jenž nazývá jej proto svým synem (I. Petr 5, 13). Když obrácený Pavel vybral se z Antiochie na první svou apoštolskou cestu, pojal s sebou i Marka (Skut. 12, 25), jenž byl mu pomocníkem ve hlásání pravdy Kristovy. Věrozvěstové odešli do Seleucie a plavili se nejprv na ostrov Cypr, a když jej celý prošli až do Pafu, odpluli do Pamfilie a zavítali do města Perge, odkud Marek unavený obtížemi cesty vrátil se do Jerusalema (Skut. 13, 13).

Roku 51. súčastnil se Marek apoštolského sněmu v Jerusalemě. Potom Barnabáš zamýšleje s Pavlem navštíviti města, v nichž s apoštolem tím na první cestě jeho slovo Boží byl kázal, přál si, aby je na této cestě opět provázel

X. ú. J. Patočky v Praze. Nákl. Děd. sv. Jana Nep.

Sv. Marek, evangelista Páně.

Marek, k čemuž však Pavel nesvolil. Barnabáš tedy odloučio se od Pavla, pojal Marka a odebral se s ním do otčiny své na ostrov Cypr. (Skut. 15, 36—39.)

Kolem r. 62. byl Marek pomocníkem apoštola Pavla v Římě. Apoštol činí o něm zmínku v listu ku Kolossenským: „Pozdravuje vás Marek sestřenec Barnabášův, o kterémž jste již dostali nařízení; přijde-li k vám, přijměte jej“ (Kolos. 4, 10.) Rovněž zmiňuje se Pavel o Markovi v listu k Filemonovi, jejž napsal v prvním vězení svém v Římě: „Pozdravuje tebe Marek, pomocník můj.“ (Fil. 24.)

Roku 64. byl Marek soudruhem apoštola Petra v hlásání slova Božího v Římě. Zmiňuje se o něm Petr v prvém listu svém, určeném pro židokřesťany v krajinách Malé Asie rozptýlené, an dí: „Pozdravuje vás církev, kteráž jest v Babyloně spolu vyvolená, a Marek, syn můj.“ (I. Petr 5, 13.) Babylonem míní tu apoštol modlářský a mravně zkažený Řím. Asi r. 67. byl Marek opět na apoštolských cestách na Východě, o čemž svědčí slova apoštola Pavla v listu k Timotheovi, jejž psal v Římě: „Marka vezmi a přiveď s sebou, nebo jest mi užitečný k službě.“ (Timot. 4, 11.)

Tyto sporé a nesouvislé zprávy o Markovi máme z Písma sv. Obšírnější vědomosti o něm zachovali nám nejstarší spisovatelé církevní. Marek, dle víry duchovní syn sv. Petra, přilnul obzvláště k tomuto apoštolu a naslouchal kázaním jeho. Petr nadšený ohnivou láskou ku svému Božskému Mistru, a plný horlivé žádosti, aby všickni lidé v něho uvěřili a život věčný měli, kázal o jeho životě i učení, o jeho lásce i zázracích, o smrti a vzkříšení jeho s požehnaným výsledkem, avšak apoštolský úřad nutkal ho často odcházeti z Říma, aby i na jiných místech símě slova Božího rozséval. Tu prosili věřící v Římě věrného pomocníka Petrova Marka, aby jim dle kázání apoštolových sepsal život Krista Pána, by mohli jej stále čítati, rozjímati a jím se polepšovati. Marek vyhověl této žádosti a napsal stručně všecko, co o Ježíši Kristu od Petra dílem na kázaních jeho, dílem v důvěrných rozmluvách byl slyšel. Tak povstalo druhé evangelium dle sepsání sv. Marka. Sv. Jeroným na základě výroků nejstarších spisovatelů církevních Papiáše, Irenéa, Klementa Alexandrijského a Eusebia dí: „Marek, učedník a tlumočník Petrův, podle toho, co od Petra vypravovati slyšel, požádán byv v Římě od bratří, sepsal krátké evangelium. Uslyšev

o tom Petr, schválil, potvrdil a vydal církvím o své moci ku čtení evangelium Markovo.“ Dle Irenéa bylo toto evangelium Markem sepsáno po roce 67. když prve již evangelium sv. Matouše vydáno bylo. Že Marek svoje evangelium napsal hlavně dle kázaní sv. Petra a za jeho dozoru, vychází na jevo i z obsahu jeho. V evangelium sv. Marka totiž pomíjí se mlčením téměř všecko, co sv. Petru ku cti a chvále slouží, zejména jak puzen jsa horoucí láskou vrhl se do moře, aby pospíšil vstříc Ježíši vskřísenému (Jan 21, 7); jak Pán svěřil mu svoje beránky i ovce, aby je pásl (Jan 21, 15—17), a jak blahoslavil jej za víru jeho a řekl mu: „Ty jsi Petr, na té skále vzdělám Církev svou, a brány pekelné jí nepřemohou. A tobě dám klíče království nebeského, a cožbykoli svázal na zemi, bude svázáno i na nebi, a cožbykoli rozvázal na zemi, bude rozvázáno i na nebi“ (Mat. 16, 16—19.). Pokorný Petr nehonosíval se na svých kázaních těmito událostmi ze svého života, jež byly mu ku cti a nemluvil vůbec o nich, za to však s lítostí přiznával se, že Mistra svého po třikráte zapřel; a právě toto zapření Petrovo líčí se v evangelium sv. Marka velmi dopodrobna. (Mar. 14, 66—72.)

Dle zpráv sv. Epifania a sv. Jeronýma byl Marek již okolo r. 50. od apoštola Petra vyslán z Říma do Egypta, aby v této zemi Krista Ježíše hlásal. I přistál v Cyreně a cestoval po Lybii hlásaje evangelium po všech městech a dědinách, kudy bylo mu jíti. Tu pokřtil veliké zástupy lidu a ustanovil všude učedníky svoje, aby o spásu nověobrácených péči měli. Egypt, země to nejpodivnějších modlářských pověr, kde i zvířatům božská pocta vzdávána byla, stal se takto záhy působením sv. Marka úrodnou rolí sv. evangelia, kolébkou slavných světcův a semeniskem nejkrásnějších ctností křesťanských.

Když Marek celou zemi prošel a v širých končinách jejích Církev Kristovu zakotvil, zavítal posléze do hlavního přímořského města Alexandrie, tehdáž prvního obchodního města na celém světě. V tomto nad míru důležitém městě kázal Marek víru křesťanskou s tak požehnaným úspěchem, že za krátko tu založil kvetoucí osadu věřících, kterouž jako první biskup spravoval. Jeden z prvních a nejvýtečnějších obrácenců v Alexandrii, Anián, byl po třech letech od Marka za nástupce jeho na biskupském stolci v tomto městě ustanoven. Počet křesťanů v Alexandrii rozmohl se záhy tou

měrou, že měli tu několik posvátných míst ku slavení služeb Božích.

Tento utěšený rozkvět křesťanské obce v Alexandrii vzbudil závisť a nenávisť nepřátel. Pohanští Egyptčané a Řekové spojili se se zatvrzelými Zidy v Alexandrii proti věřícím a ukládali zejména o život biskupa Marka. Vida to Marek odešel z hlavního města a obcházel křesťanské obce v Lybii, jež ve víře potvrzoval a jimž biskupy a kněze zřizoval. Občasně přicházel potají do Alexandrie, aby záležitosti církevní pořádal. Zatím pátrali nepřátelé po něm. Jednou v den Páně, právě když Marek v Alexandrii sloužil nejdražší oběť novozákonní, přepadl ho zuřivý zástup lidu. Utočníci hodili mu provaz na hrdlo, smýkali jej po ulicích města ku břehu mořskému, a polomrtvého uvrhli ho do žaláře. Světec za těchto výtržností nestěžoval si, a jen chvála Boží zněla z úst jeho. V žaláři zjevil se mu Spasitel a potěšil ho i posilnil k dalšímu utrpení. Nazítří uchopili jej pohané znova a smýkali ho po ulicích i hrbolatých cestách u města, až ducha vypustil, r. 68. Vrahové hodili umučené tělo do ohně, oheň však byl ulit deštěm, a křesťané sebravše svaté ostatky uložili je uctivě ve skalním hrobě opodál města, kde na služby Boží se shromažďovali. Nad tímto hrobem byl již r. 310. zbudován chrám Páně. Jakožto vzácná památka po sv. Marku byl po staletí v Alexandrii chován jeho plášť, v nějž biskupové tohoto města o slavnosti svého nastolení se oblékali. Hrob jeho stal se slavným místem poutním. Později byly ostatky jeho přeneseny do Alexandrie.

V devátém století získali Benátští kupci v Alexandrii ostatky sv. Marka a převezli je odtud do svého města. Sv. Marek byl od té doby patronem republiky Benátské, a příznak jeho, okřídlený lev s knihou, stal se potom celému světu známým znakem moře ovládající obce Benátské.

Již za prvních dob křesťanských bývali čtyři evangelisté dle vidění proroka Ezechiela (Ezech. 1, 10) označováni podobami člověka, lva, vola a orla. Znakem sv. Marka jest lev, že evangelium jeho počíná vypravováním o předchůdci Páně Janu Křtiteli, jak na poušti kázal pokání a takto připravoval lidi na příchod Mesiášův. Lev sluje králem pouště, pročež jest znakem sv. Marka, jehož evangelium mluví na počátku o poušti.

Ostatky sv. Marka odpočívají podnes ve velechrámu na

jméno jeho v Benátkách posvěceném, velebné a nádherné to svatyni, jež na světě nemá sobě rovně. Částku jejich získal a chrámu sv. Víta v Praze daroval roku 1354. císař a král Karel IV.

Svatá evangelia, sepsaná z vnuknutí Ducha sv. od apoštolův a učedníků Páně Matouše, Marka, Lukáše a Jana, líčí pozemský život, skutky, učení, utrpení a oslavení vtěleného Syna Božího, Spasitele Ježíše Krista. Jsou to nejvzácnější knihy, jež kdy na světě složeny byly, z nichž vyzařuje nebeské světlo zjevené pravdy Kristovy, které již po devatenácte věků osvěcuje lidstvo vykoupené. Čtouce nábožně tyto drahocenné spisy, slyšíme slova Krista Pána, vidíme skutky jeho a provázíme jej od jeslí Betlemských, kde jako nemluvňátko ležel, až na horu Olivetskou, kde v těle oslaveném na nebe vstoupil. Staří křesťané chovali svatá evangelia u veliké úctě a skrývali je bedlivě před pohany, tak že volili raději všeho se vzdáti i život obětovati, než by byli tyto posvátné knihy nevěřícím vydali a takto znesvětili. Církev katolická váží si převelice svatých evangelií a osvědčuje jim posvátnou úctu. Kněz slouže nekrvavou oběť Nového Zákona líbá mešní knihu, v níž obsaženo jest evangelium, a o slavné mši sv. bývá evangelium zpíváno mezi hořícími svícemi a mešní kniha nakuřuje se kadidlem. Když na mši sv. evangelium se čte neb zpívá, mají přítomní povstati na znamení úcty ku slovu Božímu a stojíce je vyslechnouti. Na sv. evangelium skládá se slavná přísaha. Církev katolická odporoučí věřícím nábožně čítati evangelia a vůbec knihy Písma sv., ovšem nikoli ve vydání zkomoleném, jakož děje se od nekatolíků, nýbrž v převodu přesném, jenž jest opatřen přiměřeným výkladem a církevně schválen.

Předkové naši čítali bedlivě svatá evangelia a rozjímali v nich nábožně. I v nejchudších chýškách českých bývala kniha sv. evangelií, a i prostí lidé naučili se ustavičným čtením této posvátné knize tak, že znali obsah její doslovně. Jak žalostně změnilo se to namnoze za naší doby! V kolika českých rodinách není po sv. evangeliích ani potuchy! Knih, listův a spisů ledabylých, ba naskrze daremných a ničemných, bývá tam dosti, ale kniha nejvzácnější, obsahující život Ježíše Krista, nemá tam místa. Či nepodobají se velmi mnozí potomci nábožných, starých katolických Čechův onomu pošetilci, jenž prodal království za stádo husí? Kéž tato náboženská lhostejnosť a lenosť dle slov sv. evangelia vykoření se z národa našeho a přesadí se do moře a utone i vyhyne tam dokonce! (Luk. 17, 6.)

Na den sv. Marka koná se již od času sv. Řehoře Velikého prosebný průvod s litanií o všech svatých a s přísl-

šnými modlitbami, jakož děje se také na křižové dny před slavností Nanebevstoupení Páně, na poděkování Bohu za prokázaná dobrodiní, na usmíření Boha za urážky jemu učiněné, a na vyprosení od něho všech potřebných duchovních i tělesných darův a statků.

Dne 25. dubna koná se také památka sv. Aniana, biskupa Alexandrijského, nástupce sv. Marka, sv. Štěpána, biskupa a mučeníka Antiochijského, sv. Ermina, biskupa, sv. Evodia, sv. Hermogena i sestry jejich sv. Kalisty, mučedníků Syrakusských, a j.

Dne 26. dubna.

Sv. Fidelis Sigmaringenský, mučedník.

V Sigmaringách, hlavním městě soujmenného knížectví na Dunaji, narodil se r. 1577. tamnímu starostovi a sudímu Janu Royovi synáček, jemuž po kmotru dáno na křtu sv. jméno Marek. Jan Roy, muž vážený a rozšafný, a manželka jeho Genovefa, vychovávali děti svoje bohabojně, když pak manžel zemřel, pečovala nábožná vdova s poručníkem Gerhabem o další výchovu sirotků. Marek jevil záhy neobyčejné vlohy a vnímavou mysl, pročež byl poslán na vyšší školy do Frýburka v Brisgavě. Tu prospíval ve vědomostech nade všecky spolužáky svoje a rozmáhal se ctnostmi svatými, k nimž doma voděn byl. Snaživý žák byl zbožný, skromný, mravopočestný, vzdaloval se všech zábav svých druhů, nepil nikdy vína a zapíral se drsným rouchem kajicným. Dokončiv studia filosofická rozhodl se po vroucí modlitbě a bedlivé úvaze pro povolání právnické, maje za to, že jakožto právník bude moci velmi dobře prospívati lidu. I na vysokých školách zůstal zbožným a ctnostným, a když studie s výborným prospěchem skončil, navrátil se r. 1603. do rodiště svého.

Toho času smluvilo se několik šlechtických jinochů ve Frýburce, že podniknou na zkušenou a poučenou delší okružní cestu po rozličných zemích evropských. Jinochové ti ohlíželi se po vzdělaném, rozšafném a mravně neposkvrněném vůdci na zamýšlené cestě té. Na ten účel byl jim odporučen právník Marek Roy, jenž návrh jejich ochotně přijal, aby, jakož

napsal ve své závěti před složením řeholních slibů, „nabyl větších zkušeností na světě, naučil se cizým jazykům a zdokonalil studie svoje.“ Družina tato nastoupila cestu r. 1604. a procházela po šest let všemi směry Francii, Španělsko, Italii a Německo. Marek Roy byl svým druhům výtečným průvodčím; dával jim příklad nábožnosti, čistoty a vědychtivosti; vodil je ve všech městech, do nichž zavítali, do chrámu Páně i do špitálův a do vězení, kde konali skutky milosrdné; navštěvoval s nimi přednášky slavných učitelův i učené hádky na vysokých školách; ukazoval jim posvátné budovy, vědecké sbírky, knihovny i obrazárny, a snažil se vůbec sebe i druhy svoje vzdělati. Vrátiv se po šesti letech do vlasti připravoval se Marek Roy ku přísným zkouškám z právnických věd, a ježto ve Frýburce řádil mor, byl roku 1611. ve Willingu povýšen na doktora veškerých práv. Potom usadil se jakožto advokát v Ensisheimu.

Marek Roy zvolil si dráhu právnickou ze šlechetného úmyslu, aby pravdy a práva poctivě hájil, a chudému, utiskovanému lidu prospíval. Co bystrou myslí svou uznal za právo, toho hájil na soudě věrně, a naléhal, aby každá pře bez průtahu po zákonu rychle vyřízena byla. Zvláště ujímal se vdov a sirotkův a lidí chudých, opuštěných a bezprávně pronásledovaných, čímž získal si čestné jméno obhájce chudých. Avšak poctivý a nezištný obhájce Roy seznal záby s bolestí, že mnohý sudí a mnohý právní zástupce neslouží spravedlnosti, nýbrž jen lakotě; že vášně lidu rozpalují, aby způsobili zbytečné spory a žaloby; že jasné a zřejmé právní otázky zúmyslně zamotávají a pře protahují, aby se obohatili a lid na mizinu uvedli. Roy plana spravedlivým hněvem proti tomuto utiskování chudých lidí, stavěl se nesvědomitým soudcům i lakotným advokátům statečně na odpor a mařil pletichy jejich, vzbudil si tím však nepřátele, kteří tajně i zjevně ho pronásledovali.

Časem zošklivilo se svědomitému Royovi povolání, v němž bylo mu ustavičně bojovati proti nepoctivosti a ohavné lakotě. Přesvědčil se, že nejšlechetnější snahy jeho přicházejí na zmar, a že v úřadě svém, plném neklidu a marných zápasů, zbytečně utrácí sil svých, a že srdce jeho čím dále více naplňuje se hořkostí. I rozhodl se rychle, vzdal se úřadu svého, a vstoupil do kapucínského kláštera v Altdorfě ve švýcarském kantoně Uri. Tu konal povinnosti řeholní

s takovou horlivostí, že mniši radili mu, aby se mírnil, k čemuž on odvětil: „Vy jste vstoupili do řehole v jinošském věku, já však sloužil jsem za mladých let svých marnému světu; nebraňte mně tedy, abych dohonil, v čemž jsem se opozdil.“ Po roce byl vysvěcen na kněžství, slavil ve Frýburce první mši sv., a dostal klášterní jméno Fidelis (Věrný), při čemž kvardian měl k němu řeč, ve které uvedl slova Písma sv.: „Budiž věrný až do smrti, a dám ti korunu života.“ (Zjev. 2, 10.). Dokončiv noviciat, učinil pořízení o svém jmění, z něhož založil nadání pro chudé žáky své otčiny, a složil slavné sliby řeholní dle pravidla sv. Františka Serafinského. Tak stal se bývalý advokát Marek Roy chudým Kapucínem.

Fidelis dokončiv studie bohoslovecké v Kostnici a ve Frauenfeldu byl povolán nejprv za zpovědníka a kazatele do kláštera Altdorfského. Roku 1619. byl zvolen za kvardiana v Rhinfeldu ve švýcarském kantoně Aargavském, a r. 1621. stal se kvardianem kapucínského kláštera ve Feldkirchu v Předarlsku. Byl přísný k sobě a mírný ku svým podřízeným bratřím, o jichž věčné i časné blaho otcovsky pečoval. Svou evangelickou prostotou, nábožností, vážností a horlivostí získal si náklonnosť a lásku lidu i vznešených stavů. Chudí a opuštění lidé hledali u něho pomoci a útěchy; utiskovaní a nespravedlivě pronásledovaní prosili ho, aby se jich ujal; rodiny v nesvárech žijící vznášely rozepře svoje na něho, aby je srovnal a usmířil; kdo potřeboval dobré rady, obracel se důvěrně k němu, a Fidelis uměl každému vyhověti. Tehdáž leželo ve Feldkirchu posádkou císařské vojsko, jehož nevázaností město i celý kraj převelice sužovány byly. Lid stěžoval si s pláčem do krvavých sporů, surového násilí a nemravných výstupků výstřední čeládky žoldnéřské, kteráž ani ukrutnými tresty a popravami vinníků nedala se napraviti. Za žalostné doby té těšil Fidelis sužovaný lid a napomínal i káral vojáky, ošetřoval z nich těch, kdož nemocni byli, navštěvoval vězně, zaopatřoval umírající a provázel na popraviště odsouzence, že divili se lásce a horlivosti jeho i vojáci nekatoličtí. Kromě toho neostýchal se Fidelis vystupovati na soudě jakožto obhájce nevinně pronásledovaných chudých lidí, nedbaje posměchu, jehož dostávalo se mu, že v rouchu kapucínském koná úřad advokáta.

Kdysi potkal Fidelis ve Feldkirchu důstojníka na koni

jedoucího. Zastaviv se, řekl mu: „Příteli, vy klejete a zlořečíte ustavičně, a nepokusil jste se ještě ani jednou, abyste se polepšil. Dnes napomíná vás Bůh ústama mýma naposled. Nuže, polepšete se bez odkladu a varujte se ohavného klení a zlořečení, jinak propadnete brzo trestu Božímu.“ Důstojník vysmál se mu, avšak za několik dní podstoupil souboj, byl proboden, a zemřel nekajicně.

V jedné části nynějšího švýcarského kantonu Grisonského (Graubünden), jež náležela tehdáž Rakousku, povstaly mezi katolíky a Kalvinci náboženské třenice rozdmychované politickými spory, jež stupňovaly se až ku krvavým výtržnostem. Churský biskup Jan Flugi bráně dalšímu postupu protestantského výbojného sektářství, byl po třikráte donucen k útěku, aby ušel smrti, jíž hrozili mu zuřiví Kalvinci. Protestanté uchvacovali násilím katolické chrámy, vnucovali katolickým obcím svoje kazatele, sfali r. 1618. stařičkého katolíka Jana Prevosta, umučili kněze Mikuláše Rusku, a neustávali vyháněti a vražditi horlivé katolické kněze. Za těchto nepokojů byl provinciál řádu kapucínského Churským biskupem a Rakouskem vyzván, aby do vzbouřených krajů vyslal několik osvícených a neohrožených kněží své řehole, kteří by svedený lid utišili. Ku nebezpečnému úřadu tomu bylo vybráno osm horlivých Kapucínů, z nichž Fidelis byl náčelníkem. Misionáři ti nastoupili apoštolskou práci svou s velikým nadšením. Za deště i sněhových vánic putovali neschůdnými horami v Grisonsku snášejíce nesčetné obtíže i protivenství všeho druhu. Fidelis kázal lidu pokoj v duchu evangelia Kristova, horlil výmluvně proti náboženským bludům nezavrhuje při tom bloudících, ale lituje ubožáků, že jim byl odcizen poklad pravé víry. Laskavostí svou naklonil si zvláště mládež, která posud nebyla v bludech utvrzena, prokazoval všem lidem bez rozdílu skutky milosrdné, a obrátil za krátko mnoho Kalvinců. Bůh žehnal snahám jeho, tak že svedený lid tišil se. Tím však rozvzteklili se proti němu zaslepení Kalvinci a stanuli na tom, že ho zavraždí.

Svátky velkonoční r. 1622. trávil Fidelis v klášteře ve Feldkirchu. Věda o úkladech, jež Kalvinci mu strojili, chystal se na smrť. Vykonal naposled sv. zpověď, napomenul na kázaní lid ku vytrvalosti ve víře katolické, dal svým řeholním bratřím potřebná nařízení, poděkoval městské radě za

dobrodiní kláštera prokázaná, a odebral se znova na misii do Sevisu. Úřady nabídly mu na ochranu vojenskou stráž, kterou on však zamítl. Cestou otázal se ho bratr Jan, Kapucín: „Co bychom udělali, kdyby nás přepadl náhle zástup zbojníků?“ Fidelis řekl klidně: „Což jiného, nežli co učinili mučedníci Boží; podstoupili bychom rádi pro Boha smrť.“ V neděli čtvrtou po velkonocích, dne 24. dubna, kázal Fidelis v Sevisu na slova: „Jeden Bůh, jedna víra, jeden křest.“ V přeplněném chrámu bylo i mnoho Kalvinců. Zatím postavila se bez vědomí kazatelova císařská vojenská stráž před bránu kostelní, aby bránila možným výtržnostem protestantů. Po chvíli přihnala se tlupa Kalvinců s muškетami, smržovkami, kopími, oštěpy a meči a pobila stráž u kostela; jeden Kalvinec vykřikl v chrámě na kazatele: „Zadrž, opovážlivče!“ a vystřelil na něho, kule však minula ho. Aby nedošlo ku krvavé srážce ve svatyni, sestoupil Fidelis s kazatelny, pomodlil se před oltářem, vyšel sakristií ven a ubíral se klidně cestou do blízké vesnice Grýše. Sotva však popošel, přihnal se zástup dvaceti ozbrojených Kalvinců za ním. Zuřivci proklínali ho a spílali mu ohavně, porazili ho na zemi, a hrozili mu smrtí, jestliže na místě neodstoupí od víry katolické. Fidelis neztráceje klidné mysli řekl jim mírně: „Milí bratří, vždyť přišel jsem k vám nikoli proto, abych přijal víru křivou, nýbrž abych vám kázal víru pravou!“ Vida, že mu nastává mučednická smrť, poklekl a zvolal: „Ježíši! Maria! Smilujte se nade mnou!“ V tom okamžiku rozťal mu jeden zbojník hlavu, jiní probodali tělo jeho kopími, a jiní rozbíjeli tělo jeho okovanými obušky a smržovkami; když pak mučedník vypustil ducha, neušetřili vzteklí Kalvinci ani děsně rozmlácené a zohavené mrtvoly a kopali do ní, šlapali po ní a skákali kolem jako divoši. Touže dobou zavraždili vzbouřenci ve vsi Grýši Fidelova soudruha kněze Jana a několik Rakouských vojínů.

Po šesti měsících, dne 18. října 1622 bylo tělo mučedníka Fidela za příměří vyzdviženo ze země neposvěcené a převezeno ku slavnému pohřbu do kapucínského kláštera ve Feldkirchu. Hlava a levá noha jeho dostaly se do stoličného chrámu Churského. Po mnohých zázracích, jež Bůh na přímluvu tohoto mučedníka učinil, prohlásil jej r. 1746. papež Benedikt XIV. za svatého. Památka jeho slaví se dne 24. dubna, kdy za víru katolickou podstoupil smrť mučednickou.

Sv. Fidelis dle významu jména svého i dle napomenutí, jehož dostalo se mu při vstoupení do řehole, zůstal Bohu a své katolické víře věrným až do mučednické smrti. Každý křesťan skládá na křtu sv. slib věrnosti Bohu i Církvi katolické, a zpečetuje slib ten slavně při sv. biřmování. Než pohříchu, tolik křesťanů zapomíná tohoto posvátného slibu a ruší jej lehkomyslně! Voják, jenž opouští svůj prapor a přísaze svojí se zpronevěřuje, považuje se za zrádce a propadá trestu smrti. Člověk, kterýž danému slovu nestojí a slib ruší, platí v občanském životě za bezectného a dochází pohrdání. Či nepodobá se takovému zrádnému vojáku a věrolomnému rušiteli daného slova křesťan, jenž neváží si víry své, na kterouž byl pokřtěn, a víru tu dokonce tupí a ji zapírá? Však i ten křesťan, jenž dle víry svaté nežije, ruší slib, jímž zavázal se na křtu sv., že se odřekne ďábla i všech skutků a pýchy jeho. Prosme tudíž Boha za odpuštění, že často jsme se mu zpronevěřovali, a snažme se s milostí jeho bedlivě zachovávati, co na křtu sv. jsme slíbili, aby také na každém z nás naplnilo se slovo Páně: „Budiž věrný až do smrti, a dám tobě korunu života.“ (Zjev. 2, 10.)

Dne 26. dubna koná se památka sv. Kleta († 96) a sv. Marcelina († 304), papežů a mučedníků, sv. Basilia, biskupa Amasijského a mučedníka, sv. Klarencia, biskupa Viennského, z jehož těla dostaly se r. 1357. některé ostatky chrámu sv. Víta v Praze, a j.

Dne 27. dubna.

I. Sv. Zita, panna.

Církev svatá klade nám dnes za příklad dokonalosti křesťanské chudou služku. Jako vzácná perla z hlubiny mořské vynesená zdobí drahocenný šperk, tak světice Zita, druhdy světu neznámá, stkví se nyní ve sboru svatých panen, jež v Církvi vítězné provázejí Beránka Božího Ježíše Krista prozpěvujíce mu chvalozpěvy.

Zita narodila se z chudičkých, bohabojných rodičů r. 1221. v dědině Montesegradi opodál města Luky v Italii a byla od nich již ve svém dvanáctém roce dána na službu do domu bohatého a urozeného pána Fatinelliho v Luce. Ač v největší chudobě vyrostla, přinesla si do města vzácný poklad živé víry, něžné zbožnosti a neporušené čistoty srdce, a bděla nad ním úzkostlivě, aby ho nepozbyla. Vstávala záhy

zrána, aby nabyla času ku modlitbám a na mši sv., kteréž každodenně v blízkém chrámu sv. Frigidiana obcovala, zatím co panstvo její ještě spalo. Potom šla po své práci, kterou si oslazovala krátkými střelnými modlitbami a nábožnými povzdechy, aby měla stále Boha na paměti. Po celých osmačtyřicet let své služby nezahálela nikdy, vědouc, že zahálka jest matkou všech nepravostí. Práci svou konala povždy svědomitě nikoli pro pouhou mzdu, nýbrž z lásky k Bohu, a proto bývala povždy při díle svém dobré a veselé mysli. Rukama pracujíc zdvihala srdce k Bohu, a celý život její byl takto stálou modlitbou. V nedělích a o svátcích věnovala kromě nutných domácích prací veškeren čas Bohu; bývalať na ranních i odpoledních službách Božích, a trávila ostatek dne doma na modlitbách a čtení vzdělavatelných nábožných knih. Kromě toho putovala s dovolením svého panstva obyčejně v sobotu do poutního chrámu sv. Anděla Strážce stojícího opodál města na vrchu, i na jiná místa poutní. Dojemná byla její pobožnosť; modlíc se zapomínala na celý svět a slzela často duševní rozkoší.

Ku svým pánům chovala se Zita s největší uctivostí, byla jim věrna, snažíc se jakoukoli škodu od nich odvraceti, a poslouchala zevrubně rozkazův jejich. Nade všecko milovala andělskou čistotu a bděla úzkostlivě, aby zachovala si nevinné srdce. Proto vyhýbala se všem schůzkám a nebezpečným zábavám mladých lidí, a ostříhala smyslů svých, aby jimi do duše nevplížil se hřích. Oplzlých řečí bála se více než smrti, a kdykoli před ní opovážil se někdo mluviti dvojsmyslně a necudně, vzplanula posvátným hněvem a buď pohlédla na lehkomyslníka tak ostře a vážně, že ústa jeho ihned oněměla, aneb pohrozila mu přísně a rozhodně trestem Božím. Aby ani nejmenšího pohoršení třeba jen mimovolně nikomu neposkytla, byla velmi opatrna a neodkládala ani za parna šátku s hrdla. Kdysi odvážil se rozpustilý mladík, že chtěl Zitu políbiti, statečná panna dala mu však mžikem políček a odmítla ho tak rázně, že se zastyděl a nikdy více již se neopovážil ji obtěžovati. Aby smyslům svým stráž položila a všeliká nezřízená hnutí v zárodku v sobě udusila, nosila stále žíněný kajicný pás, spávala na holé zemi, bděla často celé noci na modlitbách, a postívala se i při těžké práci spokojujíc se chlebem a vodou. Vína, obyčejného to v Italii nápoje, požívala střídmě jen zřídka. Pokrmy, jež od pánův

svých dostávala, rozdávala s jich dovolením chudým. Kromě toho přimlouvala se u svého panstva za chuďasy a obracela větší díl své mzdy pro žebráky, nemocné a chudé stare i stařeny. Šatstvo a prádlo obnošené a pohozené ukládala bedlivě, čistila, spravovala a rozdávala žebrákům. Jednou chystala se za citelné zimy o vánocích na jitřní do chrámu Páně. Když pán viděl, že má jen lehký a nedostatečný oděv, vnutil jí svůj kožich. Zita přijala jej z poslušnosti, když pak ve chrámu spatřila chuďasa jen chatrně oděného a zimou se třesoucího, svlékla bez rozpaků kožich, zabalila do něho chudého člověka toho a řekla mu, aby kožich po službách Božích zase vrátil. Potom pohřížila se na svém obvyklém místě v modlitbu. Po službách Božích ohlížela se po žebráku, jemuž kožich půjčila, a když ho nespatřila, vrátila se polekána domů, kde s pláčem vyprávěla, co ji potkalo. Pán se rozhněval a činil Zitě prudké výčitky, avšak o polednách, když rodina ku stolu zasedala, přišel žebrák s radostnou tváří a vracel díky čině půjčený kožich, a když domácí chtěli na něho promluviti, odešel náhle. Od té doby vážil si pán Zity a důvěřoval jí ve všem.

Za prvních let své služby trpěla Zita pro svou nábožnost, cudnost a lásku ku samotě mnohá protivenství. Nevzdělaní a suroví lidé posmívali se jí a rozšiřovali o ní rozličné pomluvy a utrhačství. Také spolučeledínové smávali se ctnostné panně, osočovali ji a žalovali často na ni křivě viníce ji z různých poklesků, čímž stalo se, že páni neznajíce ještě Zity, považovali ji za osobu pokryteckou a pohrdli jí. Avšak Zita byla v zásadách Kristových tak utvrzena, že snášela s podivuhodnou trpělivostí a mírností pomluvy, utrhačství, křivé žaloby i všeliký posměch. Nikdy nenařikala a nestěžovala si; modlila se a pracovala klidně, jakoby o ničem nevěděla, a chovala se ku svým nepřátelům laskavě. Této tichosti a trpělivosti naučila se od Krista Pána, dle jehož příkladu modlila se za protivníky svoje, jimž ze srdce odpouštěla. Nezřídka odprošovala z pokory tupitele svoje, aby jí odpustili vin, jichž nikdy ani neměla. Touto hrdinskou pokorou a trpělivostí byli konečně i nejzarytější nepřátelé její odzbrojeni a poraženi, tak že svědomí donutilo jich, aby ji odprosili. Zita domlouvala jim, aby se odvrátili od nepravostí a povzbuzovala jich ku horlivé modlitbě, poslouchání slova Božího, častému přijímání svatých svátostí a svědomi-

tému plnění povinností. Časem seznali páni v Zitě světici a vážili si jí převelice, pokorná panna rmoutila se však, kdykoli byla chválena, a považujíc se za neužitečnou služebnici Boží, mluvila o sobě skromně, konala nejtěžší a nejsprostší práce a chodila tím častěji ku sv. zpovědi. A právě tato pokora získala jí neobmezenou důvěru pánů, jimž sloužila, tak že jí nepovažovali více za děvečku, ale za dobroditelkyni a nejlepší přítelkyni rodiny své a svěřili jí neobmezenou správu domu svého. Šlechtic Fatinelli měl Zitu v tak veliké uctivosti, že kdykoli se rozhněval, pouhým pohledem aneb jediným slovem jejím býval utišen a prchlivosti svojí zbaven. Takovou moc měla svatá děvečka v domě pánů svých.

Tak sloužila Zita osmačtyřicet let nepřetržitě v jedné rodině. Když věrná služka dosáhla šedesátého roku věku svého, naléhali na ni dobrotiví a vděční páni, aby přestala konati těžší práce a dle vůle a náklonnosti věnovala se výhradně službám Božím a modlitbě. Zita užila ráda tohoto dovolení a prodlévala déle v chrámu Páně na modlitbách, vrátivši se domů, pracovala však přece, říkajíc, že si nepřeje, aby ji smrť zastihla v zahálce.

Posléze roznemohla se Zita zimnicí, kteráž jí byla návěštím blízké smrti. I přijala naposled s příkladnou nábožností svaté svátosti, a obklopena jsouc vděčnou rodinou, jíž tak dlouho sloužila, zesnula blaženě v Pánu dne 27. dubna 1272. Smrť její rozhlásila se rychle po městě dětmi volajícími po ulicích: „Svatá Zita zemřela!“ Na všeobecnou žádosť měšťanstva bylo tělo její vystaveno v chrámě sv. Frigidiana, kde zvěčnělá tak často prodlévala, a lidé sbíhali se, aby ji uctili a na památku částečky z roucha jejího si vzali. Bezduchá schránka byla teprv po několika dnech za ohromného účastenství občanstva v témže chrámu pohřbena. Sláva pokorné a svaté Zity roznesla se záhy i po cizích krajích, když Bůh na hrobě jejím oslavil ji zázraky. Roku 1580. bylo tělo její vyzdviženo, neporušeným shledáno a do nové stkvostné schránky uloženo. Papež Lev X. povolil ji veřejně ctíti, a r. 1696. vřadil ji papež Innocenc XII. do počtu svatých.

Světu neznámá služka Zita dosáhla v prostičkém stavu svém svatosti. Z toho jest zřejmo, že křesťan i ve světě a ve všedním povolání může s milostí Boží a vlastním přičiněním dosáhnouti vysokého stupně dokonalosti mravní a

zabezpečiti sobě spasení. K tomu jest především třeba, aby každý byl spokojen s tím stavem, k němuž Prozřetelností Boží povolán byl. Nemohouť všickni lidé na tomto světě býti vznešenými urozenci, mocnými pány, boháči a váženými i slavenými členy společnosti, a třeba, aby vedle těchto byly na světě i osoby konající práce podřízené. Tento rozdíl stavů byl na světě od jakživa a potrvá navždy, poněvadž Bůh tomu chce. Jen lidé duševně chorobní a od potřeštěnců zmámení chtějí za naší doby celou společnosť lidskou násilím převrátiti na ruby a odstraniti všecky přehrady a rozdíly různých stavů, blouzníce, že by tím zřídili na světě ráj. Dle vůle Boží jsou na světě sice různé stavy, avšak v Církvi Kristově jsou lidé bez rozdílu před Bohem stejní a rovnocenní a jemu milí, a každý křesťan může v jakémkoli povolání svatě žíti a spasení dojíti, jen když upřímně o to se zasazuje. Mnozí prostomyslní křesťané domnívají se, že lidé těžce pracující a starostmi o vezdejší chléb zaneprázdnění ani nemohou dokonale Bohu sloužiti, ježto nedostává se jim k tomu času. Život sv. Zity dokazuje však, že tato domněnka je klamná. I lidé na těžkou práci odkázaní nalézají dosti času, aby s Bohem se obírali, jen chtějí-li. Všakť právě mnohým lidem stavu dělnického zbývá dosti času ku nočním potulkám a zábavám duši i tělo hubícím. Světice Zita vstávala záhy, aby získala čas na modlitbu a služby Boží a mívala potom každodenně ještě dosti času ku práci.

Krásný příklad dává sv. Zita všem osobám služebným, aby spravovaly se napomenutím sv. Pavla: „Služebníci, buďte poslušni pánů s bázní a s třesením v sprostnosti srdce, jako Krista, ne na oko sloužíce, jako lidem se líbíce, ale jako služebníci Kristovi činíce vůli Boží ze srdce, s dobrou vůlí sloužíce, jako Pánu a ne lidem; vědouce, že cožbykoli každý učinil dobrého, to zas vezme ode Pána, buď on služebník, aneb svobodný.“ (Efes. 6, 5—8).

---

2. Sv. Sáva, arcibiskup a patron srbský.

Předním a nejvíce uctívaným světcem a patronem slovanských Srbů je sv. Sáva. Narodil se r. 1169. jakožto třetí syn velikého župana sv. Štěpána Nemanje. Slul prvotně Rastko a měl dva starší bratry, Štěpána a Vukana. Byv od bohabojných rodičů výborně vychován, jevil záhy náklonnosť ku životu tichému, byl pokorný a čítal rád duchovní, vzdělavatelné knihy.

Když bylo Rastkovi sedmnácte let, přišlo jednoho dne roku 1186. na knížecí dvůr několik mnichů se svaté hory

Athonské v Macedonii, mezi nimiž byl jeden Srb. Rozmlouvaje s těmito mnichy zatoužil Rastko po životě řeholním a rozhodl se rychle, že uprchne na Athos. Věda, že by nedosáhl od otce povolení, aby vstoupil do kláštera, vyžádal si, aby směl jíti na honbu, a ušel zatím tajně na sv. horu Athos, kde byl přijat do kláštera sv. Pantaleona obývaného mnichy ruskými. Tu dostal řeholní jméno Sáva (Sabbas).

Útěk Rastkův způsobil na knížecím dvoře veliký zármutek. Otec dal uprchlého syna stíhati, když však stíhači přišli kn hradbám kláštera sv. Pantaleona, dal si Sáva ostříhati vlasy, objevil se jim na klášterní hlídce v mnišském rouchu a shodil jim svoje knížecí roucho i vlasy s listem k otci, v němž odprosil ho a žádal uctivě o požehnání. Štěpán Nemanja naříkal si a hněval se nejprv, časem upokojil se však, a posléze, panovav po sedmatřicet let říši Srbské, vzdal se na prospěch dvou synů svých Štěpána a Vukana vlády, a vstoupil za příkladem a na radu syna Rastka Sávy do kláštera Studenického v Srbsku, jejž sám byl založil.

Po čase přestoupil Sáva z kláštera sv. Pantaleona do kláštera Vatopedského na Athonské hoře, a dožil se tu převeliké radosti, když otec jeho, bývalý král Štěpán, tehdáž mnich Simeon, za ním přišel, a v témže klášteře s ním zůstal. Tehdáž ležel staroslavný klášter Chilandarský na hoře Athonské ve zříceninách. Sáva vystavěl jej s pomocí bratří i přispěním otcovým znova, zbudoval u něho chrám Panny Marie a nadal jej štědře. V té době byl Sáva od arcibiskupa Soluňského posvěcen na kněžství. Bratří naléhali na něho, aby stal se archimandritou (opatem) nově zřízeného kláštera Chilanderského. Pokorný Sáva zdráhal se tuto důstojnosť přijati, namítaje, že uprchl ze světa, aby všem hodnostem a vší slávě ušel, posléze povolil však a odstěhoval se s otcem do kláštera Chilandarského.

Jakožto představený kláštera žil Sáva prostě a přísně jako kterýkoli mnich. Spával na holé zemi, bičoval se, požíval jen chudičkého bylinného pokrmu, a byl pilen modlitby i rozjímání. Dne 13. února 1200 rozloučil se se stařičkým umírajícím svatým otcem svým, pohřbil tělo jeho prozatím v klášteře Chilandarském, a dal je potom roku 1208. převézti do kláštera Studenického v Srbsku. Roku 1217. cestoval Sáva v záležitostech kláštera svého do Cařihradu ku císaři Theodoru Laskarovi, jehož dcera byla zasnoubena

Radislavovi, synu staršího bratra jeho Štěpána. Za tou příčinou byl Sáva v Cařihradě od císaře i od patriarchy Germana slavně přijat. Tehdáž jednalo se o zřízení samostatného arcibiskupství v říši Srbské. Arcibiskupem měl státi se Sáva. Uleknuv se odmítal Sáva tento úřad, ježto již za jinošství oblíbil si tichý a sebezapíravý život klášterní. Avšak knížecí bratří i učňové jeho nepřestali snažně prositi ho, aby vrátil se do vlasti a byl národu svému vrchním pastýřem a vůdcem na cestě spasení, až konečně svolil.

Po pětatřiceti letech vrátil se r. 1221. Sáva jakožto arcibiskup do vlasti. Zatím zemřel bratr jeho Vukan a druhý bratr Štěpán stal se takto pánem celého Srbska. Až do té doby mělo Srbsko jen málo biskupů. Sáva s pomocí bratra Štěpána utvrzoval v Srbsku víru katolickou, hubil koukol učení kacířského, a rozmnožil počet biskupských sídel v říši, tak že jich potom bylo dvanácte, v Dukle, Stonu, Dabru, Budimli, Raši, Studenici, Prizreně, Gračanici, Toplici, Braničevě, Bělehradě a v Moraviči. Všem svým podřízeným biskupům kladl Sáva na srdce, aby hlásali lidu pravou nauku Kristovu, zděděnou od apoštolů a slavných Otců církevních, hájili jí neohroženě proti bludařům, a věrné stáli ku Církvi katolické a ku papeži.

Zřídiv takto svatovládu v říši Srbské, vypravil Sáva učně svého, biskupa Methodia do Říma ku papeži Honoriovi III. s mnohými dary, prose, aby sv. Otec požehnal Srbsku a poslal mu posvěcenou korunu královskou, jíž by svého bratra Štěpána korunoval. Papež potvrdil Štěpána za krále všech zemí Srbských a poslal mu darem drahocennou korunu, kterou sám posvětil, a Sáva pomazal potom r. 1222. slavně bratra na království a vložil na hlavu jeho korunu od papeže posvěcenou a darovanou. Od té doby psal se Štěpán „Prvověnčený král a samodržec veškeré země Srbské i Pomořské, král Dioklecie, Travuně, Dalmacie a Záchlumí.“ Tou měrou bylo slovanské království Srbské posvěceno a utvrzeno Stolicí papežskou, a rozkvétalo za vlády krále Štěpána Prvověnčeného i bratra jeho arcibiskupa Sávy tak znamenitě, že doba ta stala se příslovečnou. Kdykoliv později Srbům dobře se vedlo, říkali, že mají šťastné časy jako za Štěpána Nemanjeviče.

Arcibiskup Sáva byl dobrým pastýřem lidu svého. Nadán jsa zvláštní moudrostí i přívětivostí získal si veškerá srdce

svých podřízenců, tak že ho milovali a ochotně poslouchali. Každý, i nejchudší člověk měl k němu přístup, a nikdo neodcházel od něho bez poučení, útěchy a pomoci. Sáva konal horlivě okružné cesty po rozsáhlých končinách říše nelekaje se neschůdných cest v drsných horách, ani nebezpečí, hrozících od sousedních polodivokých kmenů. Na svých cestách hlásal lidu slovo Boží, napomínal ku svatému životu a nachyloval se ku prosbám a přáním věřících.

Po smrti bratra svého krále Štěpána Prvověnčeného korunoval Sáva nejstaršího syna jeho Radoslava v Prištině za krále. Potom odebral se do Dalmacie a vstoupiv tam na loď, podnikl dle dávné touhy srdce svého pouť do Jerusalema. Vrátiv se do vlasti shledal ji Sáva ve smutných poměrech. Mladý král Radoslav vzbudil svou ukrutností a neschopností všeobecnou nespokojenosť v národě. Sáva chtěje zameziti vzbouření lidu povolil obecnému přání, zavřel Radoslava do kláštera, a na místě něho korunoval r. 1234. syna jeho Vladislava za krále Srbského. Potom odebral se opět na apoštolskou cestu po své arcidiecési a vystavěl s pomocí krále Vladislava klášter v Mileševu. Roku 1235. svolal Sáva církevní sněm biskupů říše, na němž oznámil, že nastoupí podruhé pouť do Jerusalema, a ustanovil nástupcem svým v důstojnosti velepastýřské učně svého Arsenia.

Na své druhé pouti do Palestiny byl Sáva v Jerusalemě s velkou uctivostí přijat od tamnějšího patriarchy Athanasia. Vraceje se do vlasti roznemohl se svatý arcibiskup náhle v Trnově v Bulharsku a zesnul v Pánu r. 1237. získav si o národ svůj neocenitelné zásluhy. Tělo jeho dal král Vladislav převésti do kláštera Mileševského, kde je v chrámě Nanebevstoupení Páně arcibiskup Arsenius za pláče lidu slavně pohřbil. Srbové jali se v Pánu zesnulého arcipastýře svého Sávu ihned ctíti jako světce, a ku hrobu jeho putovali po staletí zástupové poutníků.

Sv. Sáva, jakož vůbec celý rod Nemanjů, byl horlivý katolík obřadu řeckoslovanského a stál pevně ku Stolici apoštolské v Římě. Pohříchu Srbsko, povýšené milostí papežskou na království, bylo později odtrženo od jednoty Církve katolické a vtaženo do řeckého rozkolu. Ubozí Srbové živořice v rozkolu byli potom poraženi od Turků, kteří rozkotali a sobě podmanili říši jejich. Tělo sv. Sávy odpočívalo po 358

let v klášteře Mileševském, kde Bůh hrob jeho mnohými zázraky oslavil. Dne 27. dubna 1595 zmocnili se Turci Mileševa, vyhrabali surově ostatky sv. Sávy z hrobu a spálili je na hranici. Přemožení Srbové dívali se na sveřepý a hrozný skutek ten naříkajíce a žalostně plačíce. Ubožáci! Nejprv zpronevěřili se odkazu svatého, apoštolského svého arcibiskupa Sávy, jednotě s Římem, a potom stali se otroky pohanů Turků, kteří zničili jim surově posvátný hrob, k němuž od věků putovali. Dopuštěním Božím přišli rozkolničtí Srbové o ostatky katolického světce svého Sávy, ctí ho však až posud jakožto předního dobrodince a patrona svého. Kéž vyprosí sv. Sáva krajanům svým milost Boží, kteráž by je uvedla zase do ovčince Církve katolické!*).

Dne 27. dubna koná se také památka sv. Anastia I., papeže († 402), sv. Anthima, biskupa Nikomedijského a mučedníka († 303), sv. Tertuliana, biskupa Bonónského, sv. Theofila (Bohumila), biskupa Brixijského, a j.

Dne 28. dubna.

I. Sv. Theodora, panna a mučednice.

Pohanští Římané vymýšleli si prostředky přímo ďábelsky hanebné, aby věřící k odpadlictví od Krista Pána svedli. Zejména dávali křesťanským pannám na vybranou, buď aby modlám obětovaly, jinak že budou násilně zavedeny mezi nevěstky do domů hanby. Avšak Kristus Pán bděl nad věrnými nevěstami svými a nedopustil, aby čistota jejich úhonu vzala. Tak zachránil r. 304. v Římě sv. pannu Anežku, a téhož roku v Alexandrii světici Theodoru.

Theodora (Bohdarka), dcera vzácných rodičů v Alexandrii, byla od útlého mládí Kristu Pánu něžnou láskou oddána a zasvětila se mu slibem panenství. Když za krvežízniového císaře Diokleciana rozzuřilo se pronásledování křesťanů, žila v ústraní na modlitbách, a přece neušla slídičským zrakům pohanův, a byla s jinými křesťany polapena a uvězněna. Když na ni došlo, povolal ji sudí Prokul ku výslechu. Na otázku jeho odpověděla Theodora, že je křesťanka,

---

*) Z dějin křesťanství mezi Slovany. Napsal J. Ježek. Díl I. 289—295. V Brně, 1883. Církevní rok. Sepsal Beneš M. Kulda, III. 199. V Praze, 1880.

panna a svobodnice. „Kristus mne osvobodil, avšak i před světem jsem svobodna, ježto z rodičů urozených pocházím.“ Když zavolaný městský úředník toto udání potvrdil, řekl sudí: „Proč tedy jsi se neprovdala, proč žiješ sama bez manžela?“ Theodora: „Pro Krista, jenž mně život věčný slíbil, a jemuž celou láskou jsem se oddala.“ Sudí: „Císařové rozkázali, aby panny buď bohům obětovaly, aneb do domu hanby dány byly, uvaž tedy, z jakého stavu jsi a nedopusť, abysi zneuctěna byla.“ Theodora zbledla leknutím, ihned dodala si však mysli a odpověděla statečně: „Bůh vševědoucí zná srdce moje, a jestliže stane se mně surové násilí, nebudu tím vinna, však ale doufám, že Bůh mne zachrání.“ Sudí: „Jsi urozená, a proto mám s tebou lítost a rád bych tě ušetřil od hanby, poslechni tedy a obětuj bohům.“ Theodora odvětila: „Mám naději, že Kristus mne zachrání a holubici svou z drápů supích vysvobodí.“ Sudí: „Blouzníš, že ukřižovaný člověk, v něhož ty věříš, zachová tě neposkvrněnou, až do domu hanby tě zavlekou.“ Theodora: „Věřím v Krista a naději se, že vytrvám-li ve víře, uchrání mne čistou.“ Tu rozhněval se sudí a rozkázal Theodoru jako otrokyni zpoličkovati, a když hrdinská panna nepřestávala vyznávati Ježíše Krista a ujišťovati, že nikdy ďáblům klaněti se nebude, dal jí tři dny na rozmyšlenou a přikázal, aby zatím držána byla ve slušném vězení a nikdo aby se jí nedotýkal, ježto pochází z rodičů urozených.

Sudí se domníval, že Theodora zatím se rozmyslí a povolnou se stane. Avšak křesťanská panna byvši po třech dnech ze žaláře vyvedena, prohlásila opět na soudě, že učinila Kristu Pánu slib čistoty, a že pevně doufá v pomoc a ochranu jeho. Když tedy sudí ničeho nepořídil, rozkázal, aby Theodora byla násilně do domu hanby uvedena. Svatá panna modlila se cestou: „Otče Pána našeho Ježíše Krista, jenž jsi tří mládenců v peci ohnivé zachránil a Petra z vězení bez úrazu vyvedl, přispěj mně, zachovej mne od pohanění a vyveď mne z domu hříchu, aby lidé viděli, že jsem služebnice tvá!“

A Bůh volání věrné služebnice své neoslyšel. Když Theodora do domu hanby zavřena byla, vstoupil po chvíli do komůrky její mladík v oděvu vojenském. Byl to Didymus, nábožný a horlivý vyznavač Kristův, jenž jak moha věřícím prospívati se snažil a hotov byl i život svůj za ně

obětovati. Theodora ulekla se ho, a chvějíc se strachem běhala po světnici. Avšak voják upokojil ji řka: Šlechetná panno a vzácná sestro, neboj se! Zdám se býti vlkem a jsem beránkem. Nehleď na oděv můj; přišel jsem, abych tě odtud vysvobodil. Oblec se rychle ve vojenský šat můj; vezmi mou přílbu i pancíř a meč můj a zahal se pláštěm mým a vyjdi z tohoto strašného místa hříchu a hanby!“ Theodora shledala, že Bůh poslal jí v oděvu vojína anděla, aby ji zachránil, a oděla se ve vojenský háv, zanechavši zachránci svému svrchní roucho svoje. Poděkovavši Didymovi, vyšla za vojáka přestrojena z domu s hlavou sklopenou, velebíc Boha.

Didym zahalil se svrchním šatem ženským a zůstal na místě uprchlé Theodory, raduje se v Pánu a očekávaje klidně, co mu nastane. Tu vkročil k němu nestoudný pohan a užásl nemálo, když spatřil před sebou statného muže v oděvu ženském. I odešel hned a vypravoval v městě, že sice slýchával od křesťanů, jak Kristus proměnil vodu ve víno, dnes však že se přesvědčil, že týž Kristus proměnil dívku v muže, a že má strach, aby i jeho neproměnil v ženu. Tato věc roznesla se městem a dostala se i ku císařskému náměstku. Ten ovšem pojal ihned podezření a dal záhadného muže ze zmíněného domu ku výslechu předvést. Když se ho otázal, kdo ho pohnul ku skutku, k němuž on bez rozpaků se přiznal, odvětil Didymus: „Bůh můj ponuknul mne k tomu.“ Na další otázku, kde jest Theodora, řekl: „Nevím, kde nyní dlí, ale to vím, že jest služebnice Boží, a že zůstala neposkvrněnou, poněvadž Krista vyznala.“ O sobě pak vyznal Didymus, že jest křesťan, a že raduje se, že Bůh vyvolil ho za nástroj ku zachránění nevinné křesťanské panny. Posléze vyslovil svou vůli, že podstoupí milerád muka a smrť pro Ježíše Krista. Náměstek odsoudil potom Didyma na smrť, aby byl mečem sťat a tělo jeho aby do ohně uvrženo bylo. Tu zvolal mučedník: „Budiž pochválen Otče Pána našeho Ježíše Krista, že mně zdobíš dvojí korunou panictví a mučednictví!“

Když ortel smrti na Didymovi vykonán byl, došlo i na Theodoru. Po čase byla vypátrána a sťata, a tak dostalo se i jí jako Didymovi koruny panenství i mučednictví.

Sv. Didym nasadil život svůj, aby svatou pannu Theodoru od zneuctění zachránil. Jaký to krásný skutek hrdinské

lásky ku bližnímu! Každá duše lidská jest nesmrtelná a drahou krví Ježíše Krista vykoupena, a tudíž má před Bohem velikou zásluhu křesťan, jenž třeba i jen jedinou duši lidskou z nebezpečenství vysvobodil a zachránil. Vidíme-li tudíž, že bližnímu hrozí nebezpečenství, co se týče spasení duše jeho, neváhejme rychle mu přispěti, abychom nebezpečenství to od něho zahnali. A když sami octli jsme se kromě své vůle v nebezpečenství hříchu, utecme, možno-li, a není-li to možno, volejme aspoň dle příkladu sv. Theodory důvěrně k Bohu o pomoc a bojujme statečně proti pokušení! Avšak běda tomu, kdo sám dobrovolně nebezpečenství a příležitosti ku hříchu vyhledává a v nich samochtě trvá. Sv. Cyprian píše: „Kdo sám v osidla ďáblova se zamotává, neujde ďáblu,“ a Písmo sv. dí, že ten, kdo nebezpečenství miluje, v něm zahyne.

---

2. Sv. Pavel z kříže, zakladatel řádu.

Opodál města Alessandrie v Piemontsku, v Ovadě, narodil se r. 1694. vznešeným manželům ze starošlechtického rodu Statielů, synáček, jemuž dáno na křtu sv. jméno Pavel František. Za dětského věku spadl do řeky a byl zvláštní ochranou Marie Panny od utonutí zachráněn. Pavel dorůstal starostlivou péčí bohabojných rodičů v nábožnosti a nevinnosti srdce, a když dospěl, zahořel vroucí láskou k ukřižovanému Spasiteli, rozjímal rád o jeho utrpení, a zapíral se bděním, postem a bičováním. Obzvláště uctíval Krista Pána v pátek a požíval téhož dne vína smíseného se žlučí.

Uslyšev, že v Benátkách sbírá se vojsko na obranu proti Turkům, rozhodl se, že také půjde bojovat proti nevěřícím, avšak Bůh napomenul ho na modlitbách, aby raději věnoval se hájení Církve a pečování o věčné spasení bližních. I navrátil tedy přijatou zbraň, vrátil se do otčiny, zamítl stkvělý sňatek s urozenou nevěstou i veliké dědictví po bohatém strýci, přijal z rukou biskupa Alessandrijského drsné roucho kajicné, a nazval se „Pavlem z kříže.“

Ačkoli Pavel ještě nebyl knězem, dal mu biskup dovolení, aby směl lidu hlásati slovo Boží, poznav jeho znalost věcí duchovních i svatost života. Pavel zřídil si u vesnického chrámu poustevnu a jal se obyvatelstvu okolních osad vykládati tajemství umučení Páně, líčiti hroznou zlobu hříchův, a vyzývati ku pokání. Tu uzrála v něm myšlénka, že za

účelem misií pro lid založí zvláštní řád sv. kříže a utrpení Kristova. Roku 1725. putoval za příčinou milostivého léta do Říma a přednesl papeži Benediktu XIII. úmysl svůj. Papež schválil tento úmysl a slíbil mu svou podporu. Hned potom jal se Pavel studovati bohosloví a byl r. 1737. od papeže Klementa XII. v Římě na kněžství posvěcen. Aby k nastávajícímu apoštolskému úřadu svému náležitě se připravil, odebral se Pavel do samoty na pustou horu, kde trval na modlitbách ve zbožném rozjímání. Z vnuknutí Božího ustanovil bratřím svého řádu černé roucho označené mučidly Páně, a usadil se potom v městě Orbitellu v Toskánsku. Jakmile získal deset soudruhů, potvrdil papež Benedikt XIV. r. 1741. písemně řád jeho pod jménem Passionistů (ctitelů umučení Páně). Členové této nové řehole zavazovali se kromě obyčejných tří slibů chudoby, čistoty a poslušnosti, ještě čtvrtým slibem, že budou rozšiřovati v lidu úctu k umučení Páně.

Nová řehole těšila se záhy požehnání Božímu, tak že vstupovali do ní výteční mužové, kteří společně s Pavlem na vinici Páně pro spasení duší lidských horlivě pracovali. Klement XIV. sotva na stolec Petrův dosedl, potvrdil r. 1769 znova řád Passionistův, a uvedl jej ještě za živobytí zakladatele jeho Pavla z kříže do Říma. Tu dostali Passionisté chrám svatých mučedníků Jana a Pavla s klášterem na vrchu Coeliově, kde potom měl po všecky časy generál řádu sídlo svoje.

Pavel z kříže konal misionářský úřad svůj v lidu s posvátným zápalem. Pohřižoval se v tajemství umučení Páně tak vroucně, že slouže mši sv. slzíval a poskytoval přítomným zjev bytosti nadpozemské. Když úchvatnými slovy líčil na kázaních utrpení Kristovo, rozplakali se posluchači, a zatvrzelci jali se litovati svých hříchův a slibovati polepšení. Tak uvedl horlivý misionář nesčíslné zástupy lidí na cestu pokání. Bůh ozdobil ho vzácnými milostinami, zejména darem proroctví, mocí nad zlými duchy, a darem uzdravování nemocných. A při všem tom zůstal Pavel pokorným a považoval se za služebníka Božího neužitečného.

Utvrdiv svůj řád, chystal se Pavel na smrť. I přijal nábožně sv. svátosti, dal řeholním bratřím svým poslední napomenutí, a zesnul v Římě svatou smrtí dne 28. dubna 1775. Sv. Otec Pius IX. dal život a zázraky Pavla z kříže

vyšetřiti, a prohlásil jej za blahoslavence, a později dne 1. května 1867 za svatého.

Passionisté získali si za příkladem svatého zakladatele řádu svého vzácné zásluhy o Církev katolickou a o věřící lid. Kázali lidu slovem i vlastním příkladem svým pokání, učili ho rozjímati o umučení Páně a ukazovali mu takto cestu spasení. Missionářskou působností svou v Bulhařích, v Rumunsku, v Belgii, v Anglicku a v Australii pracují až podnes s požehnaným ovocem ku šíření království Božího na zemi a ku získání duší lidských pro nebe.

Dne 28. dubna koná se také památka sv. Vitalisa, manželky jeho sv. Valerie, a spolumučedníků Ravenských, z jejichž ostatků některé částky Karel IV. r. 1355. přinesl z Italie a daroval velechrámu sv. Víta; sv. Prudence, biskupa Tarakonského ve Španělích, sv. Pamfila, biskupa, a j.

Dne 29. dubna.

I. Sv. Robert, opat, zakladatel řádu.

Starobylý řád sv. Benedikta nabyl průběhem věků ve mnohých zemích znamenitých statkův a došel velikého lesku i moci a slávy světské. Avšak právě tím klesala prvotní přísná kázeň jeho. Zatím vyskytovali se občasně horlivci, kteříž usilovali přiměti mnichy ku zachovávání původních pravidel slovutného zákonodárce řeholníků na Západě sv. Benedikta. Z této snahy vznikla časem různá odvětyí řádu sv. Benedikta, a povstaly i nové, samostatné družiny řeholní. Nejslavnější větví, vyrostlou na starém řeholním kmenu benediktinském, byl řád cistercienský, jejž založil sv. Robert.

Robert, syn zbožných rodičů stavu šlechtického, narodil se r. 1017. v Champagni ve Francii. Jsa vzácnými schopnostmi nadán, stkvěl se již v nejútlejším mládí pilností i vědychtivostí a prospíval nábožností i nevinností srdce. Rodičové vychovávali jej velmi pečlivě a dali ho důkladně vzdělati. Již v 15. roce věku svého vstoupil s radostným souhlasem rodičů do benediktinského kláštera v Montieru la Celle u města Troyesu, kde Bohu a Marii Panně život svůj zasvětil. Za krátko vyšinul se na takový stupeň řeholní

dokonalosti, že ač mlád, zvolen byl od bratří za převora. A po krátkém čase povolali ho mniši kláštera Tonnerreského za svého opata. Robert shledal v tomto klášteře řeholní kázeň ve smutném stavu, a vynasnažil se, aby ji napravil a zvelebil. Když však se přesvědčil, že upřímná snaha jeho na zmar přichází, složil hodnosť opatskou a vrátil se jako prostý mnich do svého kláštera Montierského. Tu nadál se, že bude moci bez překážky a klidně sloužiti Bohu a pracovati o svém spasení. Netrvalo však dlouho, a Robert povolán byl za převora do kláštera Saint-Aigulfského. Tou dobou usadilo se na poušti Kolanské opodál kláštera Tonnerreského několik mnichů, kteří život poustevnický si oblíbili. Tito poustevníci žili v největší chudobě a sebezapíravosti, postíce se velmi přísně a konajíce těžké práce ruční. Na prosbu jejich rozkázal papež Alexander II. Robertovi, aby jim byl učitelem a vůdcem na cestě kajicnosti.

Robert poznal za nedlouho, že krajina mezi Chablisem a Tonnerrem, kde poustevníci jeho přebývali, nezdravá jest, a odvedl je tudíž odtud na jiné místo, do rozsáhlého lesa u Molesme v biskupství Langresském. V této lesnaté krajině vystavěli si mniši poustevnické chýžky i svatyni na počest Marie Panny. Tu žili v nejpřísnější řeholní kázni spokojeně a svorně. Po celodenní lopotné práci na polích a v lese přestávali na prostičkém pokrmu bylinném. Často nemívali ani sousta chleba a spokojívali se kořínky v lese nasbíranými. Dojemnou byla jejich láska k chudobě a spokojivosť s málem. Jednou, právě když ku skrovnému obědu zasedali, dostali návštěvu biskupa Troyesského. Zradovali se z toho, když však vzácnému hosti nemohli poskytnouti slušného občerstvení, zaplakali lítostí. Jindy, když opět strádali nedostatkem, poslali několik bratří do Troyesu. Když biskup tyto hladem zmořené a rozedraným rouchem oděné poustevníky spatřil, rozkázal je opatřiti novým slušným oděvem a dal jim na cestu vůz plný chleba a sukna pro ostatní bratry. A od té doby neměli již nikdy více nedostatku, a počet jejich množil se. Pokud tito mniši hledali království Božího nepečujíce o věci pozemské, prospívalí svatými ctnostmi. Avšak časem přidružili se k nim i mnozí zámožní mužové, kteří jmění svoje jim darovali, a také věřící lid obmýšlel je štědře, tak že tato mnišská družina zbohatla. A mniši bohatnouce statky časnými stávali se čím dále chudšími na statky

duchovní; prvotná horlivosť jejich ochabovala, přísná řeholní kázeň povolovala a klesala, a požívavosť rozmáhala se v družině jejich. Robert pozoroval s lítostí tento žalostný úpadek a namáhal se prosbami, domluvami a tresty napraviti mnichy, avšak marně. Proto odešel od nich do jiného kláštera, kde vládla přísná řeholní kázeň. Tu byl ochotně přijat a za opata zvolen.

Za nedlouho litovali mniši Molesmeští, že nábožného opata svého neposlušností svou vypudili. Vidouce, že družina jejich rychle klesá a hyne, prosili Roberta, aby zase vrátil se k nim a berly opatské se ujal, slibujíce poslušnosť. Robert naklonil se prosbě té, vrátil se ku bratřím kajícím, a vštěpoval jim znova přísné šetření řeholních pravidel sv. Benedikta. Tentokráte poslechli ho mnozí bratří a podporovali šlechetné snahy jeho, a někteří z nich rozhodli se, že budou žíti v nejpřísnější sebezapíravosti na poušti. Tito horlivci usadili se v divoké krajině v Burgundsku, pět hodin cesty jižně od města Dijonu v biskupství Chalon-sur-Marnském. Tato nehostinná, lesnatá, horská poušť, zvlažovaná prudkou bystřinou, slula pro množství cisteren latině Cistercium, francouzsky Citeaux. V tomto liduprázdném zákoutí usadil se hlouček mnichů Molesmeských, kteří žili tu na modlitbách a ve zbožných rozjímáních a konali drsnou práci ruční, postíce se při tom a varujíce se všeho styku se světem. Když Robert uslyšel, že tito poustevníci svatým životem prospívají, odebral se r. 1098. s dovolením papežského legáta k nim, a jedenadvacet mnichů z kláštera Molesmeského přidružilo se k němu. Tak rozmnožena záhy družina poustevníků Cisterckých. Mužové ti zřídili si na této poušti dřevěné chýšky a trávili tu v největší chudobě. Za nedlouho přišla jim však pomoc. Vévoda Burgundský a hrabě Beaumeský vystavěli jim v Cistercii klášter, darovali jim pozemky, a poskytli jim prostředků ku živobytí. Biskup Chalonský povýšil tento klášter za opatství a potvrdil Roberta za prvního jeho představeného. Tak byl Robert zakladatelem opatství Cisterckého, jež potom stalo se kolébkou slovutného a rozšířeného řádu cisterciáckého.

V novém klášteře na Cistercké poušti byla řeholní pravidla sv. Benedikta velmi přísně zachovávána. Mnichové šetřili chudoby, zapírali se, byli pilni modliteb i rozjímání a vzdělávali tuhou prací nehostinné okolí kláštera svého.

Avšak jen nedlouho bylo Robertovi popřáno, žíti v klidu a svaté spokojenosti v Cistercii. Dostalť rozkaz, aby opět vrátil se do kláštera Molesmeského, jenž moudré správy jeho potřeboval. Nerad rozloučil se s bratřími cisterciensk̀ými a ujal se zase berly opatské v Molesme. Tu podařilo se mu konečně zavésti tuhou řeholní kázeň. Dosáhnuv požehnaného věku 83 let, zesnul svatou smrtí v tomto klášteře dne 27. dubna 1100. Památka sv. Roberta koná se dne 29. dubna.

Po odchodu Robertově zvolili mniši Cisterčtí bratra Albericha opatem, a po něm ujal se berly opatské Štěpán Harding, rodem z Anglie. Zatím odumírali horliví mniši, a nových nepřibývalo. Byloť bratřím v drsné krajině Cistercké při tuhé řeholní kázni a lopotné práci snášeti často velikou bídu, tak že klášter hynul, až byl na vymření. Opat Štěpán ponechával péči o svou družinu Prozřetelnosti Boží, a důvěra jeho nebyla zahanbena. Kdy zdálo se již, že Cistercium stane se opět liduprázdnou pouští, přihlásil se r. 1113. do hynoucího kláštera mladičký nadšenec, šlechtic Bernard, k němuž přidružilo se třicet urozených mužův, a za příkladem jejich vstupovali do kláštera v Cistercii četní jiní spásychtiví jinochové a muži, tak že družina cisterciensk̀á rychle rozkvétala a nové kláštery zakládala. Hlavou této sv. Robertem štípené družiny byl opat Štěpán, jenž stal se zákonodárcem jejím, an na základě původní přísné řehole sv. Benedikta sepsal pravidla tohoto řádu, jež nazval „listinou lásky“ (charta charitatis).

Největší ozdobou nové řehole cisterciensk̀é byl potom slovutný učenec a světec Bernard, jenž druhým zakladatelem jejím slove. Po Bernardovi nazýváni Cisterciáci namnoze i Bernardiny. Brzo ustavilo se i ženské odvětví cisterciensk̀é, a první panenské opatství tohoto řádu vzniklo r. 1120. v Tartu, v biskupství Langresském. Za padesáte let po svém založení měl řád již 500 opatství, a za doby největšího rozvoje svého čítal asi 2000 klášterů mužských a 6000 klášterů panenských.

Slavný řád cisterciensk̀ý dostal se záhy i do naší vlasti. První český klášter této řehole povstal r. 1143. v Sedlci u Kutné Hory byv osazen mnichy z opatství Valdsaského v Hoření Falci. Dále vznikly u nás mužské kláštery cisterciensk̀é v Nepomuku (1143), v Plasích (1146), ve Vyzovicích (1161), v Michově Hradišti (1177), na Velehradě (1198), v Oseku (1203), v Oslavanech (1225), ve Žďáru (1251), ve Skalici u Kouřímě (1257), ve Vyšním Brodě (1259), v Zlaté Koruně (1263), na Zbraslavi (1297). Panenské kláštery cisterciensk̀é byly u nás na Moravě v Doubravníku (1211), v Tišňově (1233) a v Brně (1325), a v Čechách v Pohledu u Německého

Brodu (1277) a v Sezemicích (1300). Ze všech těchto starobylých opatství zachovaly se do dneška pouze kláštery Osecký a Vyšněbrodský. Ostatní byly dílem za bouří husitských navždy zničeny, dílem na konci minulého století zrušeny.

2. Sv. Petr Veronský, mučedník.

Za válek císaře Bedřicha Rudovousa (1152—1190) s Milánem byly z jižní Francie zavlečeny do mnohých krajin hornovlaských nebezpečné bludy kacířův Albigenských a Valdenských, jimiž víra i mravnosť lidu křesťanského žalostně podvrácena byla. Také ve Voroně vyskytli se záhy pověstní bludníci tito. Roku 1205. narodil se v tomto městě z rodičů sektářských Petr, dle rodiště svého Veronským zvaný. Otec vypravil ho do školy katolické, ježto v městě škol sektářských nebylo. Petr učil se pilně a přilnul záhy celým srdcem svým ku víře katolické, ač rodičové jeho bludařství oddáni byli. Když mu bylo sedm let, potkal jednou, jda ze školy, strýce svého, nakvašeného kacířstvím, jenž se ho tázal, čemu se naučil. Hošík jal se odříkati apoštolské vyznání víry. Sotva však proslovil první článek jeho „Věřím v Boha Otce, všemohoucího Stvořitele nebe i země," zakřikl ho strýc a vtíral mu svůj blud, že prý svět není stvořen od Boha, nýbrž od ďábla. Mladičký Petr nedal se ale mýliti, a odříkav celé vyznání víry řekl posléze strýci, že nikdy jinak věřiti nebude. Strýc pospíšil potom k otci a vytýkal mu, že Petra posýlá do školy, kde on v učení katolickém dojista se utvrdí, tak že až doroste, bude proti náboženství rodičů svých bojovati. Avšak otec považoval tuto obavu za zbytečnou, posýlal Petra i na dále do školy katolické, a vypravil ho potom na vysoké učení do Bononie.

Na vysokých školách uchoval si Petr mezi zpustlými spolužáky srdce neposkvrněné. Zůstal nábožným i mravným, i když soudruhové jeho do nepravostí se vrhali a jemu tisícerá pohoršení dávali. Modlitbou a pilným čtením katolických knih upevnil se dokonale v pravověrném učení; aby pak vyšší dokonalosti křesťanské domáhati se mohl, vstoupil do řádu dominikánského, téhož právě roku 1221., kdy svatý zakladatel jeho Dominik zemřel. Maje sotva šestnácte let věku jal se Petr v klášteře s úzkostlivou svědomitostí zachovávati všech přísných pravidel řeholních, ba zapíral se nad to do-

brovolně tou měrou, že i starší horliví řeholníci se mu divili. Postil se z míry a bděl na modlitbách i ve zbožných rozjímáních, až z přílišné horlivosti ochuravěl. Uzdraviv se po nějakém čase, šetřil potom nadále rozumné míry v sebezapíravosti, aby nepozbyl tělesných sil, jichž třeba měl ku plnění důležitých povinností, které mu nastávaly. Milostí Boží a vlastním přičiněním uvaroval se po celý život svůj jakéhokoli těžkého hříchu a stkvěl se neporušenou čistotou panickou.

Dokonav bohoslovecká studia byl posvěcen na kněžství a připravoval se na úřad kazatelský. Čítal a rozjímal Písma sv. i spisy sv. Otců, seznal zevrubně bludy Albigenských i Valdenských, a vyzbrojil se vůbec důkladnými vědomostmi, aby s Boží pomocí proti bludařství bojoval. Dojemná byla jeho pokora a trpělivost. Jednou byl povolán ku převorovi, aby se zodpovídal z nařknutí, jímž viněn byl, že prý se dopustil hrubého poklesku. Jsa nevinen odpověděl pokorně: „Jsem veliký hříšník a podrobím se jakékoli pokutě.“ Převor se domníval, že Petr slovy těmito ku domnělému poklesku se přiznává, a poslal ho do jiného kláštera, kde mu bylo uloženo velmi přísné pokání. Petr snášel všecko mlčky a trpělivě, a teprv po třech měsících zasteskl si v chrámě před Ukřižovaným lítostnými slovy: „Nejsladší Ježíši, ty víš, že ničím jsem se neprovinil a že jsem nevinen, proč tedy dopouštíš, abych nespravedlivě odsuzován byl?“ A tu uslyšel hlas: „A co zlého, Petře, učinil jsem já, že mne na kříž přibili? Nebuď tedy malomyslným, a uč se ode mne nésti trpělivě kříž svůj!“ Od té doby neměl Petr vroucnějšího přání, než aby z lásky ku Kristu Pánu mohl mnoho trpěti a takto jemu podobným se státi. Zatím vyšla nevinnost jeho na jevo a bratří vážili si ho potom velice.

Narodiv se z rodičů kacířských, byl si toho Petr ustavičně vědom, že jen zvláštní milostí Boží byl zachráněn z osidel bludařův, a považoval tudíž za přední úkol svého života, aby na svých kázaních potíral zhoubné učení bludníkův, a vodil lidi od nich svedené na pravou cestu. Nastoupiv úřad kazatelský, proslavil se záhy jakožto výtečný duchovní řečník. Všude, kamkoli zavítal, býval slavně vítán, a na kázaní jeho scházelo se tolik posluchačův, že jich návalu ani největší chrámy nestačily. Lidé tlačili se k němu, líbali mu uctivě ruce i roucho a prosili ho o požehnání.

Apoštolským působením svým obrátil v Lombardsku, v Toskánsku a v okolí města Ankony množství bludařův a hříšníků. Ve Florencii kázal s tak znamenitým úspěchem, že měšťané všecky zjevné kacíře z obce vypověděli. Skrze ruce jeho činil Bůh mnohé divy obzvláště na nemocných, kteří modlitbou jeho náhle zdraví nabývali.

Pro svou učenosť, horlivosť a svatosť byl Petr od papeže Řehoře X. ustanoven vyšetřovatelem (inkvisitorem) bludů čelících proti učení Církve katolické, v Lombardsku, Florencii a Kómě, ve kterémžto úřadě papež Innocenc IV. jej potvrdil. Obtížné a nebezpečné toto poslání konal Petr opatrně a horlivě. Míval časté rozpravy a hádky s bludníky Albigenci a obrátil jich veliké množství. Tehdáž byl obzvláště Milán předním sídlem a středištěm bludařů, pročež dal si Petr záležeti na tom, aby zejména v tomto městě výmluvností svou utvrzoval lid ve víře katolické a potíral zhoubné učení kacířů. Tu pracoval neunaveně na kazatelně nepopřávaje si oddechu, a dodělal se za krátko znamenitých výsledků. Tím však rozhněvali se na něho zarytí bludníci a stanuli na tom, že stůj co stůj ho zavraždí. Petr věděl o těchto úkladech a nebál se jich. Jednou řekl na kázaní: „Vím, že kacíři vysadili na hlavu mou velikou sumu peněz, a že najali na mne úkladné vrahy. Nuže, ať tedy zvědí, že nemohou mně více prospěti, než když poskytnou mně příležitosť, abych život svůj pro víru Kristovu obětoval!“ Po čtrnácti dnech odebral se potom do Kóma, kde svátky velikonoční ztrávil. Zatím chystali se v Miláně najatí od kacířův zákeřníci, aby horlivého kazatele se světa sprovodili. V sobotu před nedělí provodní, když Petr s řeholním bratrem Dominikem z Kóma do Milána se vracel, číhali na něho v lese dva vrahové. Jeden z nich spatřiv řeholníky cestou se ubírající, vyřítil se na Petra a udeřil ho sekerou do hlavy. Mučedník sklesl na zemi, vzpřímil se po chvíli, poklekl a jal se odříkávati apoštolské vyznání víry a odporoučeti duši svou Bohu. Právě když dokončil modlitbu: „V ruce tvé, Pane, poroučím duši svou,“ byl od zákeřníka proboden dýkou a zemřel. Což stalo se dne 6. dubna 1252. Také bratr Dominik byl smrtelně pobodán a skonal po několika dnech.

Tělo mučedníka Petra bylo slavně přeneseno do Milána a pohřbeno v chrámě sv. Eustorgia. Hrob jeho oslavil Bůh zázraky, jimiž množství bludníkův obráceno bylo, tak že

papež Innocenc IV. hned r. 1253. prohlásil jej za svatého. I najatý od kacířů zákeřník, jenž světce toho úkladně zavraždil, odřekl se bludů, vstoupil do kláštera dominikánského v městě Forli, a žil potom až do smrti jako řeholní bratr v nejpřísnější kajicnosti. Částku ostatků sv. Petra Veronského získal a roku 1355. chrámu sv. Víta v Praze daroval Karel IV.

Když sv. mučedník Petr byl nucen nevinně křivdu trpěti, potěšil ho Kristus Pán slovy: „Petře, co zlého učinil jsem já, že mne na kříž přibili?“ Kdykoli jest nám nevinně snášeti protivenství, patřme na kříž a uvažujme: Hle Ježíš Kristus, vtělený Syn Boží, v němž nebylo ani nejmenší viny a poskvrny, podrobil se potupě a týrání a podstoupil smrť kříže z lásky k nám. Když On, nejsvětější a nejnevinnější, pro hříchy naše tolik vytrpěl, proč my, nehodní služebníci jeho, měli bychom se zdráhati, také nějakou křivdu nevinně snášeti! „Kristus trpěl za nás, pozůstaviv nám příklad, abyste následovali šlépějí jeho; kterýž hříchu neučinil, aniž jest nalezena lesť v ústech jeho. Kterýžto, když mu zlořečili, nezlořečil zase, když trpěl, nehrozil, ale vydával se soudícímu ho nespravedlivě.“ (I. Petr. 2, 21—23.)

Dne 29. dubna koná se také památka sv. Hugona, opata Clunyského († 1109), sv. Paulina, biskupa Brixijského, sv. Tychika, biskupa, učně sv. Pavla apoštola, a j.

Dne 30. dubna.

Sv. Kateřina Sienská, panna.

Duch sv. sestoupiv o letnicích na učedníky Páně, zůstává ve své Církvi až na konec časův. V Církvi Kristově vyskytovaly se za všech dob osoby obdařené podivuhodnými milostinami, světu na obdiv a lidu křesťanskému na poučení a ku spasení. Takovou věhlasnou dcerou a zářící chloubou Církve katolické byla ve čtrnáctém století světice Kateřina Sienská, jejíž celý život náleží k nejvzácnějším zjevům dějinným vůbec.

Kateřina narodila se r. 1347. ve vlaském městě Sieně. Otec její, barvíř Jakub Benincasa, vážený měšťan, vycho-

X. ú. J. Patočky v Praze. Nákl. Děd sv. Jana Nep.

Sv. Kateřina Sienská.

Oltářní obraz od Viléma Kandlera.

vával děti svoje zdárně po křesťansku a netrpěl v domě svém nic neslušného. Matka Lapa rozená Piaganti, ctnostná a rozšafná paní, milovala z četných dětí svých obzvláště Kateřinu, která již v dětském věku jevila znamenité vlohy, něžnou nábožnosť a náklonnosť ku životu tichému. Dívka zatoužila záhy po tom, aby mohla následovati velikých světcův Božích, zejména poustevníkův egyptských a sv. Dominika. Rozkvétajíc spanilostí a líbezností panenskou jako růže, vyhýbala se světu, podrobovala sebezapíravostí tělo svoje v služebnosť, a umínila si, že bude Kristu Pánu sloužiti v ustavičném panenství. Nechápajíc však ještě této ctnosti dokonale, obrátila se v dětinné prostotě modlitbou ku Marii Panně prosíc o radu a poučení, a hned potom učinila slib věčného panenství. Od té doby cvičila se stále v modlitbě a vyprávěla často mladým družkám svým o Bohu a svatých jeho tak dojemně, že ony slzívaly.

Když Kateřina v pannu dospívala, přemýšleli rodičové, jak by ji dobře provdali. Matka radila jí, aby se vkusně strojila a lidem ukazovala. Avšak Kateřina odívala se i nadále prostě a vyhýbala se světu. Proto svěřila ji matka provdané dceři své Bonaventuře, která lahodnými slovy donutila ji, aby pěkně se šatila a s ní do společností chodila. Po krátké době zemřela však Bonaventura náhle v bolestech porodních. Kateřina byla smrtí její hluboce dojata. Přesvědčivši se o marnosti světa, odvrátila se nadobro od něho a zdvojnásobňovala modlitby a posty svoje. Tu nastal jí nový boj s matkou a bratřími, od nichž byla nutkána, aby se provdala. Sličná Kateřina odpírala statečně, a posléze ustříhala si krásné, bohaté vlasy svoje, aby světu se nelíbila. Z toho zhrozila se matka, bratří pak spílali sestře ohyzdně, a za trest odňali jí světničku, kde posud sama přebývala a na modlitbách trvala, nezůstavovali ji nikdy samu a nutili ji, aby jako děvečka domácí práce konala. Kateřina nelekala se toho a pracovala pilně a s myslí veselou. Zatím rozhodla se, že přijme řeholní roucho sv. Dominika, a když o tom rodičům i bratřím vyprávěla, bylo jí konečně na mnohé prosby dovoleno, aby si činila, co jí libo jest. Od té doby nepožila Kateřina až do smrti svojí nikdy masa; víno s vodou smísené pila mírně jen do svého patnáctého roku, a po dvacátém roce věku svého nejedla z pravidla pokrmu vařeného, požívajíc jen zelenin, ovoce a vody. Aby v sobě každé ne-

zřízené hnutí již v zárodku udusila, spávala na prkně, opásala se těsně řetězem a bičovala třikráte za den tělo své. Starostlivá matka vidouc dcerušku chřadnouti, domlouvala jí a snažila se pohnouti ji k jinému životu, avšak marně. Nemohlať Kateřina odolati mocné touze po tuhém a nad míru přísném a sebezapíravém způsobu života, v němž nalézala sladkou útěchu a nevýslovnou radosť. Posléze učinila matka ještě jeden pokus, aby Kateřina na jiné myšlénky přišla. Odebrala se s ní do blízkých lázní, aby prospěla zdraví jejímu a uvedla ji do společnosti lidí vznešených. Avšak pokus ten se nezdařil. Kateřina zůstala i ve hlučné společnosti věrnou svému úmyslu a zvítězila netoliko nad sebou, nýbrž i nad matkou, která potom již více nebránila jí, aby směla roucho řeholní přijati. Překonána neustálými prosbami a pláčem milované dcery, šla Lapa sama prosit za ni, aby byla přijata do družiny kajících sester třetího řádu sv. Dominika. Sestry ty nežily v klášteřích, nýbrž ve světě, a přijímaly z pravidla do svých sborův jen nábožné vdovy, nikoli pak mladé dívky. Proto nemohla mladičká Kateřina od nich přijata býti. Za nedlouho potom roznemohla se Kateřina neštovicemi. Když Lapa hořekovala, těšila ji dcera, že dojista zase se pozdraví, jakmile jen řeholní roucho oblékne. I šla matka poznovu prosit za ni, a sestry slíbily tentokráte, že Kateřina, ač ještě mladá, do řehole přijata bude, není-li sličná. Ježto pak Kateřina tehdáž neštovicemi zohyzdněna byla, vzkázaly jí řeholnice, že ji přijmou, jakmile z nemoci své okřeje.

Sv. Dominik založil kromě slavného svého řádu kazatelského a jeho panenského odvětví, ještě družinu „Bratří voje Ježíše Krista," z níž vyvinul se potom sbor Kajících bratří a sester třetího řádu sv. Dominika." Bratří a sestry této družiny nosili řeholní roucho, neskládali však slavných tří slibů řeholních a žili nábožně ve světě. Kateřina byla do této řeholní družiny přijata a oblékla se rouchem sv. Dominika v Sieně r. 1362., právě když jí bylo patnácte let. Zdálo se, že odumřela tako světu, zatím pak stala se nejen ozdobou řádu sv. Dominika, ale i nejslavnější ženou svého věku, která řízením Božím mocně zasahovala v průběh záležitostí veřejných, jež tehdáž Církví i společností občanskou hýbaly.

Přijavši řeholní roucho šetřila Kateřina svědomitě a

přísně všech pravidel sv. Dominika. Bděla úzkostlivě nad panenskou čistotou svojí, byla poslušna stanov řeholních, a žila v apoštolské pokoře a chudobě. Majíc v otcovském domě všeho nadbytek, rozdávala hojně almužnu, varovala se zbytečného styku s lidmi, trvala nejraději ve své jizbě o samotě, a prodlužovala modlitby i zbožná rozjímání svoje pozdě do noci. V odloučenosti od světa, modlitbou, čtením vzdělavatelných knih a rozjímáním o pravdách víry svaté, shromáždila si bohatý poklad moudrosti a vzácnou znalosť věcí Božských. Duše její ponořovala se v nevystihlá tajemství Boží, a oko její, zbystřené stálým rozjímáním o věcech nadpřirozených, prohlédlo jasně i potřeby časové, poznalo nouzi Církve svaté, a postřehlo, v čem jí pomoc kyne.

Kateřina dostávala na svých modlitbách a rozjímáních častá vidění a nadpřirozená zjevení. Zpočátku lekala se toho a nevěřila. Když pak zjevení se opakovala, uvěřila. Avšak ani v rouchu řeholním nebyla bez prudkých duševních bojů. Aby v těchto zápasech nepodlehla, prosívala Boha o dar statečnosti a síly. Pokušitel dorážel na ni nečistými myšlénkami a oplzlými představami. Potom vzbuzoval v ní myšlénky, že jedná pošetile umrtvujíc tělo svoje, a že by moudřeji žila, kdyby po způsobu jiných dívek se provdala. Kateřina přemáhala všecka tato pokušení vítězně modlitbou a postem. Avšak pokušitel nedal jí pokoje a vzbuzoval v srdci jejím znova myšlénky i představy hříšné, a dorážel na ni tesklivostí a úzkostlivostí. Za takových pokušení utíkala Kateřina ze své jizby do chrámu Páně, kde na vroucích modlitbách celé hodiny klekávala. A když všecky tyto útoky statečně odrazila a pokušitele přemohla, zjevil se jí Spasitel a řekl jí, že dobyla velikého vítězství nad zlým duchem, a že zajisté nebude jí nikdy obtížno trpěti z lásky k němu, bude-li uvažovati, co z lásky k ní vytrpěl on. Svatá panna tímto zjevením nevýslovně potěšena zvolala roznícenĕ: „Kde jsi byl, Božský Spasiteli, když pokušitel na mne dorážel a srdce moje tolikerými ohyzdnostmi zmítal?“ a Pán odpověděl jí: „Uprostřed srdce tvého, Kateřino!“

Kateřina milovala samotu, kde mohla volně a bez překážek ponořovati se ve zbožná rozjímání a obcovati s Bohem. Zatím však dle vůle Boží neměla zůstati v úkrytě. Kristus Pán oznámil jí, že bude povolána ku poslání veřejnému na prospěch Církve a pro časné i věčné blaho lidí, a napo-

menul ji, aby na tuto veřejnou činnosť ve světě se připravila. Světice poslechla a jala se od té doby častěji vycházeti z obydlí svého a prospívati lidem pomoci potřebným. Aby lidem dobrý příklad dávala, cvičila se v pokoře a milosrdné lásce ku bližním. Vykonávala všecky domácí práce jako služka, rozdávala s dovolením rodičův hojné almužny, navštěvovala chudé rodiny a donášela jim pokrm i oděv, jejž sama hotovila. Podobně starala se i o chudé osoby nemocné. Navštěvovala také osoby stížené nemocemi odpornými a nakažlivými, neštítila se jich, sloužila jim a ošetřovala jich, jakoby Kristu Pánu samému posluhovala. Od tohoto samaritánského díla nedala se odstrašiti ani když nezřídka za všecku lásku dostalo se jí hrubého nevděku. Jednou ujala se osoby neštovicemi stížené. Matka Lapa ulekla se toho a dávala dceři výstrahu, aby sama neštovic nedostala. A Kateřině osypaly se skutečně za krátko ruce, ona však nedbala toho, přisluhovala nemocné osobě dále, připravila ji ku kající smrti, umyla potom sama tělo její, oblékla je čistým rouchem a pohřbila. A hned potom zmizely neštovice z rukou jejích.

Sestra třetího řádu sv. Dominika Palmerina pojala proti Kateřině nenávisť. Pomlouvala a snižovala ji ohyzdně. Pojednou roznemohla se těžce. Sotva o tom Kateřina zaslechla, navšívila svou odpůrkyni a jala se ji laskavě ošetřovati. Avšak zatvrzelá osoba ta neodložila ani v nebezpečné nemoci svou závisť a nenávisť proti Kateřině, vyhnala ji z domu svého a zakázala jí, aby více do něho nevstupovala. Zatím zhoršila se nemoc její, tak že nemohla ani Tělo Páně přijati. Celé město mluvilo s nevolí o této zlé osobě. Kateřina nemohouc jí prokazovati milosrdenství tělesné, modlila se horlivě za ni a vyprosila jí milosť pravé lítosti a kajicnosti. Když po nějakém čase Kateřina ku nemocné přišla, svolala ona sousedy, vyznala přede všemi svoje hříchy, odvolala svoje pomluvy, odprosila kajicně Kateřinu, přijala skroušeně Tělo Páně a zemřela v náručí jejím.

Po nějakém čase roznemohla se v Sieně stará vdova Andrea, jež také byla setrou řeholní. Nemoc její byla tak ošklivá, že nikdo jí nechtěl posluhovati, až se jí ujala Kateřina, která nelekajíc se vředů jejích, ošetřovala ji ochotně. Nemocná velebila zpočátku ošetřovatelku svoji, pojednou začala ji však pomlouvati a hanebně osočovati. Kateřina věděla o tom a sloužila jí klidně dále. Když ale Andrea odvá-

žila se andělsky čistou světici pomlouvati ze skutkův nečistých, a pomluvy tyto již městem kolovaly, vzala Kateřina útočiště ku modlitbě, a tu zjevil se jí Spasitel a ukázal jí dvojí korunu, jednu zlatou, druhou trnovou, aby jednu z nich si zvolila. Roznícená panna zvolila si korunu trnovou osvědčujíc tím, že za příkladem Páně chce ochotně a trpělivě snášeti jakákoli protivenství. I šla a sloužila nevděčnici dále, ta pak konečně odprosila ji úpěnlivě a odvolala lživé řeči svoje.

Sloužíc takto lidem, rozmáhala se Kateřina čím dále podivuhodněji v duchovním životě nadpřirozeném. A zatím co duše její se povznášela a zdokonalovala, churavělo často útlé tělo její. Nějaký čas nemohla Kateřina žádného pokrmu bez velikých obtíží požíti a byla živa jen velebnou Svátostí. Z toho bylo jí snášeti od příbuzných mnoho příkoří. Přátelé nerozuměli vnitřnímu životu jejímu a prohlašovali ji za přepjatou výstřednici, která prý chce zastíniti všecky svaté a světice Boží, a někteří lidé považovali ji dokonce za osobu pokryteckou, kteráž prý na veřejnosti přísně se postí, potají však dobře pojídá a pohodlně žije.

Život světice Kateřiny, obyčejným lidem nepochopitelný, byl naskrze mimořádný. Kristus Pán zjevoval se jí často a srdce její hořelo ohněm svaté lásky k němu. Duchovní její spojení s Bohem a důvěrné s ním obcování bylo tak vroucí, že zdálo se, jakoby jen duchem žila a tělem mrtva byla. Od té chvíle, kdy rouchem sv. Dominika se oděla, byl život její protkán nepřetržitými viděními a zjeveními, a při tom ztrpčován strastmi, nátisky a bolestmi tělesnými. Čím výše povznášela se omilostněná duše její, tím více chřadlo slabé tělo její. A útlá panna ta byla povolána, aby za tehdejších rozervaných dob pracovala veřejně o zdar Církve katolické a o uklizení krvavých sporův celých zemí. Neučená, prostičká řeholní sestra měla dle vůle Boží poučovati ty, kdož na Sionu církevním stáli, a vésti je ku skutkům, z nichž lidstvu spasení plynulo.

V Sieně potíraly se ode dávna šlechta a měšťanstvo a podnikaly často proti sobě krvavé boje. Také r. 1369., kdy náš Karel IV. do Sieny zavítal, vzbouřil se tu lid proti šlechtě, a císař byl donucen s vojskem svým odtáhnouti. I v jiných obcích vlaských bývaly časté občanské války, celá země stala se rejdištěm loupežnických tlup, a v lidu zavládla

hrozná nevázanosť. Za těchto smutných časů vystoupila Kateřina Sienská, aby rozervané vlasti své zjednala mír. Neobyčejnými dary svého ducha, hrdinskými ctnostmi a svatostí svou došla zatím věhlasu a převeliké vážnosti netoliko v Sieně, ale i v celé Italii vůbec. Nejprv obrátila svůj zřetel ku své užší vlasti. Nejlepším lékem zdál se jí býti upřímný návrat ku životu křesťanskému. Na ten účel snažila se pohnouti rozhodující muže v republice Sienské ku přísné spravedlnosti a mírumilovnosti. Vedle toho byla andělem útěchy osobám nešťastným a pronásledovaným. Jistý šlechtic, pro spiknutí na smrť odsouzený, rouhal se v žaláři Bohu a nechtěl s ním smířiti se. Marně docházeli k němu někteří kněží, aby ho pohnuli ku kajicnosti. A co se jim nepodařilo, provedla Kateřina. Navštívila zatvrzelce, přiměla ho domluvami a pláčem ku pokání a doprovodila ho na popraviště. Nejednou zamezila vzplanutí krvavé pouliční seče v Sieně. Konejšila nepřátelské strany v rodišti svém a získala si tím takový věhlas, že bývala i do jiných Toskánských obcí volána, aby rovnala spory občanstva. Jako holubice míru spěchala z města do města, aby všude nepřátelství stavila a rozvaděné strany konejšila. Tak přišla i do Monte Pulciana sprostředkovat mír mezi členy přední rodiny městské. Obzvláště bojovala Kateřina proti hrozné krevní pomstě, která tehdáž v Italii zuřila přecházejíc s otců na syny. Strašný tento zlozvyk nemohl žádnou mocí lidskou vykořeněn býti, Kateřina však uměla potlačovati jej. Tisícové lidí z okolí města Sieny i s hor přicházeli ku Kateřině, aby ji uctili, svoje záležitosti přednášeli a od ní životu křesťanskému se učili. A světice kladla jim především na srdce, aby z hříchů svých upřímně se káli. Prostopášný boháč Ondřej Naddino roznemohl se r. 1370. těžce a zdráhal se s Bohem se usmířiti. Uslyševši o tom Kateřina jala se horlivě konati modlitby za něho a vyprosila mu daru kajicnosti. Jindy byli polapeni a na smrť odsouzeni dva lotři, kteří i cestou k popravišti strašně Bohu se rouhali. Když je Kateřina z okna svojí světnice spatřila, začala vroucně za spasení jejich se modliti. A sotva odsouzenci ku městské bráně dovezeni byli, projevili náhle žádosť po zpovědníku, přijali svaté svátosti, a zemřeli kajicně.

Roku 1374. zuřila v Sieně opět občanská válka, po níž nastal v městě mor, jenž potom rozšířil se i po jiných obcích vlaských. Tisícové lidí umírali v městě beze vší pomoci, a

zástupové měšťanův utekli do hor. Za této hrozné doby byla Kateřina celému městu andělem útěchy. Navštěvovala nemocné, sloužila jim, těšila je a připravovala ku kajicí smrti. Modlitbou svou vyprosila od Boha mnohým náhlého pozdravení. Povolána byvši mnohými prosbami do Pisy, konala i v tomto městě nemocným služby milosrdné lásky a uzdravila modlitbou množství z nich. Podobně vedla si i v Monte Pulciano. Jméno její bylo po celé Italii známo a velebeno.

Roku 1375. vzbouřily se skoro všecky vlaské obce proti papeži. Kateřina předpověděla, že i mnozí kněží povstanou proti Stolici apoštolské, a že nastane rozkol všeho křesťanstva, z čehož vzejde Církvi tolik škody a ponížení, jakoby ji hubil jed kacířský.

Řím byl tehdáž bez papeže. Skoro sedmdesát již let uplynulo od té doby, co sídlo papežův bylo přeloženo do Avignonu v jižní Francii. Zatím pustl Řím; na náměstí sv. Petrském bylo pastviště, a velechrám Lateranský byl poloviční zříceninou. Za nepřítomnosti papežů rozmohla se v Římě i v zemích papežských hrozná nevázanosť; pýcha a lakota šlechty tížila lid, rozvaděné strany stály příkře proti sobě, a loupežnické roty potloukaly se zemí. Konečně odhodlal se papež Urban V. i přes odpor Francouzského krále Karla V. ku návratu z Avignona do Říma a vjel r. 1367. slavně do věčného města. Z toho zajásal celý svět křesťanský a i náš Karel IV. přišel do Říma blahopřát papeži. Avšak za nedlouho byl papež Urban V. ustavičnými nepokoji v Italii zase pohnut ku návratu do Avignonu, kde potom již po dvou měsících zemřel. Nástupcem jeho zvolen r. 1370. v Avignoně papež Řehoř XI., jemuž řízením Božím byla Kateřina poslána na pomoc a podporu v těžkých dobách tehdejších. Slynouc po celé Italii, mohla světice odvážiti se udíleti papeži moudré rady a dobrá naučení. I napsala mu list, jímž napomenula ho, aby dle příkladu sv. Řehoře Velikého byl opatrný ve volbě kardinálův a nedával svým příbuzným přednosť před jinými, zasloužilejšími muži.

Tou dobou chvělo se celé křesťanstvo strachem před Turky. Sultán Amurad chystal se ku válečné výpravě do zemí západních. Tu pojal papež Řehoř XI. úmysl, uspořádati nové křižácké tažení proti Mohamedánům a vyrvati jim panství ve svaté zemi. Kateřina Sienská podporovala nadšeně tento úmysl papežův a dopisovala Francouzskému králi

Karlu V., Neapolské královně Johanně, i jiným knížatům, aby ku papeži se přidali. Světice neštítila se vyjednávati ani s pověstným náčelníkem nepřemožitelné loupežnické roty po Italii se potulující, Janem Hawkwoodem, aby ho získala ku výpravě proti Turkům a tím zároveň vlast svou od něho vysvobodila. A krutý lupič byl listem tím dojat tou měrou, že přísahou zavázal se, s lidmi svými táhnouti na Turky. Kateřina odebrala se potom do Pisy a nadchla celé Toskánsko pro myšlénku výpravy křižácké, tak že tisícové mužů chystali se již ku boji, ba i mnohé ženy se rozhodly, táhnouti se zbraní proti Turkům. Zatím však nedošlo ku výpravě této, ježto v Italii opět rozzuřila se občanská válka a město za městem proti papeži se pozdvihovalo. Kateřina snažila se všude tyto bouře tišiti. Na ten účel přišla do města Luky, a když obyvatelstvo hlučně ji přivítalo a poctilo, napomínala je ohnivou řečí ku míru a věrnosti ku Stolici papežské. Potom odebrala se do Pisy, odkudž četným městům dopisovala, aby bouře v nich utišila.

Pobyt světice Kateřiny v Pise byl bohat na podivuhodná působení milosti Boží v duši její. Zatím, co bylo jí činiti s papežem, s knížaty a nepokojnými městy vlaskými; zatím co zaměstnávala se věcmi světskými, vzrůstal v duši její nadpřirozený život a dostalo se jí jedné z nejvzácnějších milostin. Jednoho dne klečíc ve svatyni, přišla do vytržení mysli. Z nenadání sklesla jako šípem probodena na zemi. Za tohoto stavu dostala na tělo svoje otištěné svaté rány Kristovy. Probravši se cítila veliké bolesti a ležela potom ve své jizbě jako bezduchá, tak že lidé myslili, že zemřela. Na den Obrácení sv. Pavla přišlo na ni opět vytržení mysli, jež potrvalo tři dny, a tu dostalo se jí poznovu vzácných vidění a zjevení.

Když Kateřina z Pisy do Sieny se vrátila, nastalo ve Florencii nové jitření. Marně hleděl mírumilovný papež Řehoř XI. rozeštvané měšťanstvo ukojiti; vzpoura šířila se a zachvátila za krátko osmnácte obcí vlaských. Tu hleděla Kateřina nejprv zprostředkovati mír mezi papežem a svým rodištěm. Dopsala Řehoři XI., aby Sienským odpustil, a slova její ozvala se v srdci mírumilovného papeže radostnou ozvěnou. V pozdějších letech napomínala papeže k ústupnosti, a podobně psala i kardinálům a jiným rádcům papežovým. Ze všech listů jejích ozýval se hlas: „Mír, sv. Otče, mír!“ Světice neváhala v těchto listech omlouvati nepřátel pape-

žových, pokud toho zasluhovali, a přísně kárati rozličné přestupky vznešených hodnostářů církevních, jichž hříšnému životu přičítala hlavní vinu nevole vlaských měst proti papeži. Řehoř XI. vážil si velice Kateřiny, dbal slov jejích a myslil na smír. I vypravil do Florencie svého vyslance nabízeje odpuštění za mírných podmínek. Avšak podmínky ty nebyly přijaty, prapor vzpoury byl vztýčen i v Bologni, a papežský vyslanec vyvázl stěží životem. Marně zdvihala Kateřina kárající hlas svůj proti buřičům. Zatím hleděl papež srovnati spor svůj s odbojníky na soudu duchovním. Na ten účel pozval Florenčany, aby věc svou přednesli a ji hájili na soudě ústně. Vyslanec Florencký přišed do Avignona tvrdil, že prý měšťané povstali nikoli proti papeži, nýbrž proti jeho vladařům, kteří lakotou a ukrutností svou přivedli lid na kraj záhuby a dohnali ho do zoufalství. Také Kateřina dopsala v této věci papeži přejíc si, aby vinníci na cestu pokání uvedeni byli. Avšak papežský dvůr vynesl proti odbojné Florencii klatbu. Tu nastala mezi Florencií a papežem válka. Papežští vítězili všude a ve Florencii byl hrozný zmatek. V této tísni povolali měšťané Florenčtí věhlasnou Kateřinu Sienskou do svého města, aby jim pomohla. Kateřina přišla v květnu r. 1376. do Florencie, kde slavně přijata byla, a podrobila se úkolu, jakéhož posud žádné ženě svěřeno nebylo. Tu snažila se nejprv usmířiti přední dva rozhodující šlechtické rody žijící v nepřátelství, a zavésti do správy republiky kázeň a pořádek. Seznavši veškeré poměry v obci vyjednávala opatrně se všemi stranami a poslala zároveň svého zpovědníka do Avignonu ku papeži, jemuž dopsala, aby nehledal vojska ku válce, ale raději hleděl dobrotou napraviti zbloudilé ovce svoje. Posléze odhodlala se světice, že sama odebéře se do Avignonu a ujedná s papežem mír. Měšťané Florenčtí slíbili jí slavně, že ve všem jí uposlechnou, co podle moudrého uznání svého pro jich dobro učiní.

Koncem května roku 1376. vydala se Kateřina jako plnomocnice republiky Florencké na cestu do Avignonu. Utlá světice vzala tím na sebe úlohu, jakáž jen neohroženým a statečným mužům ukládána bývá. Papež Řehoř XI. přijal světici velmi laskavě, vykázal jí obydlí ve svém paláci a vyslechl poslání její v plném sboru svých rádců. Sedě na trůně v ornátě, obklopen jsa kardinály, přijal Kateřinu, prostou sestru třetího řádu sv. Dominika, slavně, jako při-

jímal osoby knížecí, v záležitostech politických do Avignona přicházející. Když světice poslání svoje vyřídila, řekl jí papež: „Budiž přesvědčena, obdivuhodná panno, že míru si přeji. Do tvých rukou budiž čest a zdar Církve svaté složeny!“ O tomto slyšení svém dopsala ihned Kateřina do Florencie napomínajíc ku pokoji, a žádajíc, aby obec bez meškání vypravila do Avignonu poselstvo, by mohly podmínky míru ujednány býti. Avšak poslové nepřicházeli. Světice posýlala list za listem, ale nadarmo. Správcové republiky jednali ošemetně. Na oko hlásali mír, a zatím chtěli papeže oklamati a o světskou moc jeho jej připraviti. Konečně přišli vyslanci, ale nikoliv aby vyjednali mír, nýbrž aby papeži podmínky míru předepsali. Proto byli bez pořízení zamítnuti. Zatím odebrala se Kateřina ještě jednou ku papeži, vrhla se před ním na kolena a prosila s pláčem, aby nebyl přísným soudcem nevěrníků, ale zůstal jim shovívavým otcem.

Příchod řeholnice Kateřiny do Avignona vzbudil v městě pochopitelné podivení. Byla přijata laskavě od papeže; bydlela v jeho paláci, kde požívala neslýchané úcty; mluvila smělé řeči proti nezřízenému životu některých vysokých hodnostářů církevních, a odvážila se domlouvati rázně papeži, aby se vrátil do Říma. I nebylo divu, že mnozí lidé žásli. Bylot jim nepochopitelno, jak tato útlá panna v oděvu řeholním může takové vážnosti se těšiti, a zdálo se jim býti neslušno a pošetilo, že prostá řeholnice zanáší se zapletenými a obtížnými záležitostmi politickými a církevními. Proto podezírali ji někteří, a jiní zkoumali slídivě život její, avšak shledali záhy, že jest neobyčejnou světicí. Některé vzácné ženy Avignonské činily ze závisti a žárlivosti na ni útoky a pokusily se dokonce ji svésti, ovšem marně.

Kateřina rozmlouvala často s papežem a snažila se ho pohnouti ku křižácké výpravě proti Turkům. Králi Francouzskému Karlu V. dopsala napomínajíc ho, aby upustil od nepřátelství proti Anglickému králi Eduardovi a přidal se ku knížatům chystajícím se na Turky. Nejvíce dala si záležeti na tom, aby přiměla papeže ku návratu do Říma. V této snaze pomáhala jí sv. Brigitta, kteráž poslala do Avignona papeži rychle po sobě tři listy hrozíc mu strašným trestem Božím a náhlou smrtí, neposlechne-li a nevrátí-li se do Říma. Řehoř XI. byl těmito listy na smrť polekán a chystal se již na cestu, ale váhal zase. Tu předstoupila k němu opět Ka-

teřina a prosila snažně, aby neprodléval, až bouře v Italii se utiší, ale raději šel bouře ty sám srovnat a uklidit. Proti Kateřině povstali však kardinálové francouzští, s nimiž světici bylo prudké hádky podstupovati, a také král Karel V. snažil se všemožně udržeti papeže v Avignoně. Tak bojováno proti světici Kateřině tisícerými prostředky, ona však neustávala přemáhati všeliký odpor svou výmluvností i modlitbou a naléhati plamennými slovy a slzami na papeže, aby opustil Babylonské svoje zajetí v Avignoně a navrátil se do Říma. Konečně poslechl Řehoř XI., vyšel dne 13. září 1376 z Avignona, a nastoupil cestu do Italie. Kateřina odebrala se téhož dne z Avignona do vlasti jinou cestou, a přišla do Janova, kde papeže očekávala, a všecky pokusy, jimiž měl býti zase do Avignona uveden, šťastně zmařila. Tu byla s největší slávou přijata. Uvítavši v Janově papeže, vrátila se potom do vlasti.

Dne 17. ledna 1377 zavítal Řehoř XI. za ohromného jásotu lidu do Říma. Kateřina při tom nebyla. Dokonavši veliké poslání svoje, odebrala se do tiché jizby svojí v Sieně, trvala zase na modlitbách a ve svatých rozjímáních, a zanášela se myšlénkami, kterak posléze by byl uskutečněn mír Florencie s papežem, a jak provedena by byla žádoucí oprava v životě církevním od mnoha let již slibovaná.

Zatím bojovala Florencie s jinými městy proti papeži dále. Nadarmo nabízel Řehoř XI. povstalcům odpuštění a mír. Tu obrátil se papež na Kateřinu Sienskou, aby sama do Florencie se odebrala, doufaje, že ona pouhým zjevem svým více způsobí, nežli nejvyhlášenější státníci veškerým uměním svým zmohou. Kateřina poslechla a dopsala Florenckým, aby je na příchod svůj připravila. Když však do Florencie zavítala, shledala tu hrozný zmatek a setkala se s převelikými překážkami. Statečná světice jala se ohnivými řečmi domlouvati občanům a vyjednávati s náčelníky stran v republice, tentokráte však zůstalo úsilí její bez ovoce. V městě dostala vrch strana výstředníků, kteří na přátele smíru zuřivě se vrhli a samé Kateřině úklady hrozili. Najatý zlosyn v čele ozbrojené roty vyhledal světici, aby ji zavraždil. Sotva však Kateřinu zočil, byl zjevem jejím jako omráčen, tak že jí neublížil a se žoldnéři svými rychle od ní odešel.

Za těchto nepokojů zemřel v Římě dne 27. března 1378 papež Řehoř XI., a nástupcem jeho zvolen Urban VI., muž

přísných mravů, jenž ihned jal se vystupovati rázně proti rozmařilému životu mnohých hodnostářů církevních a nabádati jich ku prostotě života apoštolského. Kateřině Sienské podařilo se konečně pohnouti odbojné Florenčany k opravdovému přátelskému jednání s papežem, tak že posléze po dlouholetých bouřích uzavřeli s ním mír a podrobili se mu. Kateřina, vlastní osnovatelka tohoto smíru, měla z toho nevýslovnou radost a vrátila se zase do Sieny, kde skládala proslulé svoje Rozmluvy, v nichž zaznamenala všecka zjevení, kteráž Kristus Pán jí učinil. Dílo toto o 140 kapitolách skrývá v sobě neocenitelný poklad vzácných pravd pro život duchovní.

Přísností papeže Urbana VI. byli francouzští i jiní kardinálové rozhořčeni a chystali se k tomu, že volbu jeho prohlásí za neplatnou. Světice Kateřina postřehla ihned veliké nebezpečenství, jež odtud hrozilo Církvi, a dopsala narychlo papeži, aby shovívavostí zamezil nastávající rozkol a jmenoval záhy nové věrné kardinály, by jimi převaha nespokojených kardinálů francouzských zlomena byla. Pohříchu nedbal Urban VI. rady prozíravé světice. Tu sešli se r. 1378. odbojní kardinálové a zvolili přes všecko napomínání a výstrahy našeho Karla IV. vzdoropapeže Klementa VII., muže to nehodného. Tenť byl počátek dvojice papežské a onoho neblahého rozkolu, jenž potom po devětatřicet let Církev katolickou žalostně trhal a hubil. Světice Kateřina Sienská byla z toho nevýslovným bolem zachvácena. Uslyševši o volbě vzdoropapeže Klementa VII., napsala voličům jeho list, v němž trpce vytýkala jim lehkomyslnosť a vrtkavosť jejich a doložila s posvátným hněvem, že tuto volbu vykonali ďáblové v lidské postavě, kteří nezvolili náměstka Kristova, ale antikrista.

Zatím, co lichý papež Klement VII. v Avignoně vojsko sbíral, radila Kateřina pravému papeži v Římě, aby práva svého nehájil mečem, ale láskou, a hleděl dobrotou uvésti zbloudilce do ovčince Kristova. Urban VI. povolal potom Kateřinu do Říma, aby rady její užil. Světice doprovázená zástupem svých věrných odebrala se ihned ku papeži, jenž znaje ji již z Avignona, s velikým potěšením ji uvítal. V Římě dostala světice obydlí nedaleko řeholního domu Dominikánů v budově na způsob kláštera zřízené, kde se sestrami řádu svého společně přebývala. Jako Kateřina někdy

v Avignoně málomyslného papeže Řehoře XI. statečností a odhodlaností naplnila, tak doufal Urban VI., že se jí podaří nadchnouti k důvěře v Boha a ku obětavosti pro zájmy církevní věrné kardinály jeho, jež si zvolil, když kardinálové staří od něho odpadli. Právě jako někdy v Avignoně, byla Kateřina v Římě od papeže slavně přijata a slyšena v plném sboru kardinálů. Tu řečnila jako Bohem poslaná prorokyně prosíc dojemně papeže, aby moudře a láskyplně řídil Církev a nebál se žádných protivenství. Plamenná slova její měla na shromážděné ohromný účinek. Mocně vzrušen zvolal Urban VI.: „Hanba nám, že slabá žena tato mocně stojí, kdy my se třeseme, a silou ohnivé řeči své na nohy nás staví!“ a dodal si mysli. Světice byla mu i nadále moudrou rádkyní a podporou. Za rozervané doby tehdejší jala se pobízeti svatých řeholníkův a poustevníků, aby opustili kláštery a poustevny svoje a šli do Říma pomáhat papeži hojit ty hrozné rány, jimiž Církev stonala

Tou dobou žila v Římě sv. Kateřina Švédská, dcera sv. Brigitty. Kateřina Sienská seznámila se s ní, a obě světice mívaly časté rozmluvy o věcech duchovních, vzdělávaly a těšily se vzájemně a modlívaly se společně. Zatím konal rozkol zhoubné dílo svoje v Církvi, a krvavá válka zuřila mezi národy. Kateřina Sienská nepřestávala snažiti se o potlačení rozkolu a dopisovati zejména královně Neapolské Johanně, aby se přidala ku papeži Římskému a odstoupila od vzdoropapeže Avignonského. Také Francouzskému králi Karlu V. i jiným panovníkům líčila světice ve svých listech neštěstí rozkolu, a zapřísáhala jich, aby mu učinili konec.

Francouzské vojsko lichého papeže Klementa VII. odvážilo se útoku na Řím, bylo však úplně poraženo. Vzdoropapež utekl potom ku královně Johanně do Neapole. Tu vzbouřili se měšťané Urbanovi VI. věrní a opanovali celé město, a lichý papež byl nucen, uprchnouti do Avignona.

Urban VI. učinil ještě jeden pokus, aby Francouzského krále Karla V. získal. Na ten účel vyslal k němu zpovědníka Kateřiny Sienské, kněze Dominikána Raymunda. Kateřina připravila ho ku poslání tomu posilnivši jej v přesvědčení, že řádným a pravým papežem jest Urban VI. a vyzbrojivši ho odvahou a zápalem pro zájmy Církve svaté. Předvídajíc, že se zpovědníkem svým na zemi více již se neshledá, doprovodila ho na břeh mořský ku korábu a rozloučila se s ním.

Sama pak dopsala ještě jednou Karlu V. hájíc Urbana VI. Avšak universita Pařížská, zvolená králem za rozhodšího, přidala se ku vzdoropapeži Klementu VII. Z toho nastaly Urbanovi VI. nové nesnáze. Vzdoropapežem poštvaný lid Římský jitřil se proti němu a strojil mu úklady. Vyskytli se i zločinci, kteří chtěli papeže otrávití. Jednou vrazili zbojníci do paláce Urbana VI. aby ho zavraždili, byli však zjevem jeho zastrašeni a utekli. Za těchto zmatků nemohla světice Kateřina jiného činiti, leč jen plakati a za Církev i papeže se modliti. Zatím pokořila královna Neapolská Johanna vzbouřený lid svůj a přidala se na oko k Urbanu VI., kdežto potají činila přípravy, aby s vojskem svým na něho se vrhla. Marně vynasnažila se světice Kateřina ji obrátiti. Za nastalé války dopisovala Kateřina věrným ochráncům a spojencům papeže Urbana VI., aby práv jeho obětavě a hrdinsky hájili. Ve válce byla prostopášná a ničemná královna Johanna poražena a zardousena.

Kateřina Sienská nemohouc církevní rozkol sama udusiti, hleděla zachrániti aspoň svou vlast. A skutečně podařilo se jí, že Siena i Florencie zůstaly věrny papeži Římskému. Od té doby, co povstal v Církvi zhoubný rozkol, byl život světice ustavičným mučednictvím. Nevýslovný zármutek působil i útlému tělu jejímu veliké bolesti. Od počátku r. 1380. chřadla rychle, a přece pracovala a konala stále obvyklá svoje duchovní cvičení. Napínajíc za tělesných bolestí síly svoje napsala poslední listy své, dne 30. ledna papeži Urbanu VI., a dne 15. února zpovědníku svému Raymundovi. Tyto listy byly její závětí a posledními paprsky omilostněného, vznešeného ducha jejího na tomto světě. V listu ku knězi Raymundovi vypsala svoje zápasy se zlými duchy a nebeské útěchy, jichž dostalo se jí v těchto pokušeních a souženích. Ač byla na úmor, chodila každodenně do velechrámu sv. Petra. Posléze ulehla dne 26. února, svolala družinu duchovních sester i bratří svých, a dala jim na rozloučenou poslední napomenutí a naučení. Dne 29. dubna přijala naposled svaté svátosti a získala plnomocné odpustky, vyznala se všem přítomným ze všech hříchův celého života svého, a dala se požehnati od plačící matky své Lapy. Posléze vyřkla zaníceně slova: „Konečně voláš mne, Bože můj! S radostí pospíchám k tobě. V ruce tvé, Pane, poroučím ducha svého,“ a usnula v Pánu majíc teprv třiatřicet let

života svého. Tělo světice bylo přeslavně pohřbeno v dominikánském chrámu Panny Marie nad Minervou v Římě, kde posud většina ostatkův jeho se chová. Hlava její dostala se dominikánskému chrámu v Sieně, levé rámě uloženo v dominikánském kostele sv. Sixta v Římě, a levou holeň dostal dominikánský chrám sv. Jana a Pavla v Benátkách. Věřící ctili Kateřinu Sienskou hned po smrti její jako vznešenou světici Boží, Bůh oslavil ji mnohými divy, a papež Pius II., rodem z území Sienského, prohlásil tuto věhlasnou krajanku svou za svatou. Papež Urban VIII. položil svátek její na den 30. dubna, a Pius IX. vyhlásil ji r. 1855. za druhou patronku města Říma.

Pozůstalé spisy sv. Kateřiny Sienské, totiž Šestero rozprav a 364 listů, jsou vzácnými památkami vznešeného a Bohem omilostněného ducha jejího.

Ucta ku věhlasné světici Kateřině Sienské rozšířila se rychle po všech zemích katolických jednak úsilím řádu dominikánského, jednak snahou krajana jejího papeže Pia II., rodem hraběte Eneáše Sylvia de Piccolomini, jenž ji za svatou prohlásil. Zbožné uctívání této Sienské světice přešlo odkazem Pia II. na slovutnou hraběcí rodinu Piccolominů. Omylem byla dlouho sv. Kateřina Sienská pokládána za sestru Pia II. Papež ten měl totiž sestru Kateřinu provdanou za Bartoloměje Piz chu, kteráž vládnouc rozsáhlými statky podržela rodné jméno svoje a psala se Kateřina z Piccolominů, sestra sv. Otce. Mnoho listin jejích chová se na zámku Náchodském, na němž hraběcí rod Piccolominů z Aragony vládl od r. 1634. až do vymření svého po meči roku 1757. Nejslavnější umělci oslavili sv. Kateřinu Sienskou výjevy ze života jejího. Slovutný malíř Sienský Sodoma vymaloval velkolepý obraz představující vidění sv. Kateřiny v jedné z kaplí velechrámu Sienského, jenž podnes jest vzácným památníkem malířské umělecké školy Sienské. Překrásný obraz této světice vymaloval roku 1848. v Římě krajan náš Vilém Kandler. Obraz ten od Papeže Pia IX. r. 1852. posvěcený, byl pořízen z pozůstalosti zbožné panny Kateřiny Iglauerové a darován chrámu Nanebevzetí Panny Marie v Jindřichově Hradci. Tu vylíčena vznešená světice v řeholním rouchu dominikánském s korunou trnovou, anaž dostává jedno z posledních zjevení svých. Klečíc před obrazem Matky Boží pohlíží u vytržení vzhůru, kde v oblacích Spasitel obklopený anděly rozestírá po ní ruce, aby ji přijal a místo koruny utrpení korunu slávy jí udělil. V pozadí spatřuje se velechrám Sienský.

Sv. Kateřina Sienská snažila se jako anděl míru tišiti vášně svých vrstevníkův a působiti ku zvelebení Církve katolické a ku vyhojení bolestných ran, jež zloba lidská jí zasadila. Neostýchala se i papežům dávati moudré rady i výstrahy, a neúprosně kárati hříchy hodnostářů církevních. Byla† Kateřina právě jako vrstevnice její sv. Brigitta a později sv. Vincenc Ferrerský, skutečnou, Bohem vyvolenou reformátorkou života církevního. Všecko, co tato světice za doby nejhlubšího snížení papežství podnikala, vycházelo z nejčistší lásky její ku Církvi katolické i ku Stolici apoštolské a z horoucí touhy po nápravě mravů duchovenstva i lidu. Kéžby ve šlépějích jejích byli pokračovali ti mužové z národa našeho, kteří brzo po smrti její, za žalostného rozkolu církevního, na místě aby byli pomáhali hojiti rány, jimiž tehdáž Církev i lidstvo churavěly, bouřlivým a nepředloženým jednáním svým rány ty ještě více jitřili!*).

Dne 30. dubna koná se také památka sv. Eutropia, biskupa a mučedníka, sv. Žofie, panny a mučednice, blahosl. Hildegardy, královny, sv. Peregrina (Pelhřima), řeholníka Servity († 1345) a j.

---

*) Svatá Kateřina Sienská, panna ze třetího řádu sv. Dominika. Životopisný obraz. Podává Fr. Filip Konečný, kněz řádu kazatelského. V Praze, 1888. P. A. Klarova Libuša na rok 1853. V Praze. S Jindřichohradeckým obrazem sv. Kateřiny Sienské, dle něhož pořízena přiložená zde dřevorytina.

Měsíc květen.

X. ú. J. Patočky v Praze. Nákl. Děd. sv. Jana Nep.

Sv. Filip a sv. Jakub Mladší, apoštolové Páně.

Dne 1. května.

Sv. Filip a sv. Jakub Mladší, apoštolové Páně.

Prvního dne měsíce máje, kdy omládlá příroda květem se odívá a líbeznou vůní dýše, vztyčuje Církev před obličejem Páně a všeho křesťanstva dvě spanilé olivy (Zjev. 11, 4), úrodné to kmeny z rajské zahrady království Božího, jež ustavičně rozkvétají a sladké ovoce nesou, — apoštoly Kristovy Filipa a Jakuba.

Filip, rodem z Betsaidy na západním břehu Genesaretského moře, byl ženat, avšak pozemské starosti o manželku a děti nebyly mu na závadu, aby staral se také o věci vznešenější a o statky nehynoucí. Od mladosti čítal a rozjímal pilně v knihách Písma sv. Starého Zákona, naučil se z nich toužiti po zaslíbeném Mesiáši a očekával ho dychtivě se všemi spravedlivými syny národa židovského.

Když Kristus Pán počal veřejně působiti, povolal nejprv Ondřeje za svého učedníka, ten pak přivedl k němu ihned bratra svého Šimona, jenž od té doby slul Petr. Hned nazítří potom Ježíš ubíraje se do Galileje, nalezl cestou Filipa, jemuž řekl: „Pojď za mnou!“ A Filip osvícen milostí Boží uvěřil ihned, že Ježíš je zaslíbený Spasitel, a opustiv všecko, přidal se k němu a stal se učedníkem jeho. Hned potom spěchal Filip ku příteli svému Nathanaelovi (Bartoloměji) a zvěstoval mu radostnou zprávu: „O kterémž psal Mojžíš v Zákoně, a proroci, nalezli jsme, Ježíše, syna Josefova z Nazareta.“ A když Nathanael věda z Písma, že Mesiáš vyjíti má z Betléma, namítl nedůvěřivě: „Z Nazareta může co dobrého býti?“, řekl mu s posvátnou horlivostí Filip, aby jen šel a sám se přesvědčil: „Pojď a viz!“ A Nathanael šel a rázem

přesvědčil se, že Kristus Pán je zaslíbený Mesiáš, a stal se horlivým učedníkem jeho. (Jan 1, 35—51). Od té doby byl Filip věrným průvodčím Ježíšovým. Po roce odešel Spasitel za moře Galilejské na horu a posadil se tam s učedníky svými. I šel za ním zástup veliký, neboť viděli divy, jež činil nad nemocnými. Byla pak blízko Velikonoc. Ježíš pozdvihl oči, a když viděl, že zástup veliký jde k němu, řekl Filipovi: „Odkud nakoupíme chlebů, aby pojedli tito?“ To pak řekl zkoušeje ho, nebo sám věděl, co by měl činiti. Filip, nechápaje, čeho Pán otázkou tou zamýšlí, odpověděl upřímně: „Za dvě stě peněz chlebů nestačí jim, aby jedenkaždý něco málo vzal.“ Otázku tu dal Pán Filipovi, aby ho přesvědčil o nedostatečnosti všeliké pomoci lidské, a ukázal mu, že kde nouze jest největší, on všemohoucností svou rychle pomoci může. Filip doznal, že neví rady, a Pán rozmnožil pět ječných chlebův a dvě ryby, jež měl u sebe jeden pacholík v zástupu, tak že nasytilo se jimi okolo pěti tisíc mužů, nepočítaje žen a dětí, a ještě potom sebráno dvanácte košů drobtův, pozůstalých v trávě po těch, kteříž byli jedli. (Jan 6, 1—13).

Když Ježíš na květnou neděli do Jerusalema slavně vjel, tu někteří pohané obrácení na víru pravého Boha, kteříž do Jerusalema přišli, aby o svátcích v chrámě tu se modlili, přistoupili ku Filipovi a poprosili ho řkouce: „Pane, chceme viděti Ježíše.“ Filip pověděl to Ondřejovi, a oba učedníci oznámili to Pánu. A Spasitel odpověděl jim řka: „Přišlať hodina, aby oslaven byl Syn člověka,“ a vykládal jim dále, že bude netoliko od Židů, ale i od pohanův uznán za Mesiáše. „A já, když budu povýšen od země, všecko potáhnu k sobě.“ (Jan 12, 20—32.)

Při poslední večeři těšil Kristus Pán učedníky svoje řka, že v domě Otce jeho jsou mnozí příbytkové, a že když od nich odejde, připraví jim v domě tom místo, a zase přijde a vezme je k sobě. Potom vykládal jim, že nikdo nepřijde k Otci než skrze něho. A tu řekl mu Filip: „Pane, ukaž nám Otce a dosti jest nám.“ I odpověděl Ježíš: „Tak dlouhý čas jsem s vámi, a nepoznali jste mne? Filipe, kdo vidí mne, vidí Otce. Nevěříte-liž, že já v Otci jsem a že Otec ve mně jest?“ (Jan 14, 1—10.) Slabí učedníci nechápali ovšem tehdáž ještě, že Božský Mistr jejich jest soupodstatný Otci nebeskému, a teprv sesláním Ducha sv. byl rozum jejich nad-

přirozeně osvícen, tak že dokonale porozuměli všem pravdám, jež Pán jim mluvil.

Když po seslání Ducha sv. apoštolové rozešli se do všech končin světa hlásat víru Kristovu, odebral se Filip do Frygie v Malé Asii. Tu kázal s velikým prospěchem evangelium a potvrzoval slova svoje zázraky. Zejména obrátil na víru a pokřtil mnoho pohanů v městě Hierapoli, kde posléze jako stařec sedmaosmdesátiletý byl za panování císaře Domiciána od modloslužebných kněží i pohanského lidu pro Ježíše Krista ukřižován a na kříži vise ukamenován. Tělo jeho bylo pohřbeno v Hierapoli, a vedle něho pochovány dvě dcery jeho, panny. Výroční památka sv. Filipa koná se společně se slavností sv. Jakuba Mladšího dne 1. května, poněvadž toho dne ostatky obou těchto apoštolů Páně byly v šestém století od papeže Pelagia uloženy ve chrámě dvanácti apoštolů v Římě.

Ve sboru apoštolů Kristových byli dva Jakubové. Jakub příjmím Starší, bratr Jana evangelisty, byl syn Zebedeův. Druhý Jakub, Mladší, měl otcem Kleofáše (Alfea) a matkou Marii řečenou Kleofášovou, kteráž v evangelium sv. Jana sluje sestrou Rodičky Kristovy Marie Panny. (Jan 19, 25.) Nábožní manželé Kleofášovi měli kromě Jakuba ještě tři syny, Judu Tadeáše, Šimona (Simeona) a Josefa. Čtyři tito rodní bratří, blízcí pokrevní příbuzní Ježíše Krista, zovou se v evangeliích dle obyčeje židovského „bratřími Páně."

Rodina Kleofášova uvěřila záhy v Krista Pána jakožto zaslíbeného Mesiáše, a dva synové její, Jakub a Juda, byli od něho přijati do sboru dvanácti apoštolů. Vzkříšený Spasitel ukázal se zvlášť Jakubovi Mladšímu (I. Kor. 15, 7.), jenž potom s ostatními apoštoly byl svědkem nanebevstoupení jeho na hoře Olivetské (Skutk. 1, 12). Jakubovi Mladšímu dal Petr zvlášť zvěstovati svoje zázračné vysvobození ze žaláře, do něhož od Herodesa uvržen byl. (Skutk. 12, 17).

Po rozchodu apoštolův do různých končin světa zůstal Jakub Mladší v Jerusalemě a byl prvním biskupem křesťanské obce v tomto městě i všech křesťanů Palestinských. K tomuto úřadu zřídili ho ostatní apoštolové, že byl blízký příbuzenec Páně a muž výtečné zbožnosti. Církev Jerusalemská byla kolébkou víry a matkou všech církví ostatních, a proto požíval biskup její veliké vážnosti. Mezi židokřesťany měl po Petrovi přední místo biskup Jerusalemský Jakub

Mladší. Proto když r. 52. sešel se v Jerusalemě první apoštolský sněm, měl biskup Jakub na něm rozhodný hlas, an dle názoru židokřesťanů zastupoval důstojnosť velekněze starozákonního. V tomto sboru měly se urovnati spory židokřesťanů s pohanokřesťany, zdaliž obřadné předpisy Mojžíšovy, zejména obřízka, jsou platny a závazny pro všecky křesťany. Po mnohém rokování povstal Petr a doličoval, že byl od Boha vyvolen, aby do Církve první pohany přijal, kteří obdrželi Ducha sv. Tuto řeč Petrovu podporovali Barnabáš i Pavel vypravujíce, jaké divy Bůh skrze ně učinil na pohanech. Proti nim však stáli někteří židokřesťané tvrdíce, že pohané vstupující do Církve povinni jsou se obřezati a vůbec všech předpisů Mojžíšových zachovávati. V těchto protivách ujal se slova Jerusalemský biskup Jakub, sám horlivý zachovávatel řádů Mojžíšových, řka: „Muži bratří, slyšte mne. Soudím, aby nebyli znepokojováni ti, kteříž z pohanů obracejí se k Bohu, ale aby jim bylo psáno, by se zdržovali od poskvrn modl, a smilství, a od toho, což jest udáveného a od krve.“ Návrh ten byl od apoštolův přijat a tím rohodnuto, že křesťané z pohanstva obřízce a ostatním obřadným předpisům starozákonním, vyjma toliko uvedená ustanovení, podrobeni nejsou. Nález tohoto apoštolského sněmu zní takto: „Vidělo se Duchu svatému, i nám, žádného více na vás břemene nevzkládati, kromě těchto potřebných věcí: Abyste se zdržovali od věcí obětovaných modlám, a od krve, a od udáveného, a od smilství.“ (Skutk. 15, 6—29).

Jakub Mladší Jerusalema nikdy neopustil a působil tu až do smrti svojí. Byl tváří a celou postavou svou velice podoben Kristu Pánu, pročež sv. Ignác mučedník, biskup Antiochijský, přál si cestovati do Jerusalema, aby ho viděl a takto živý obraz o Spasiteli si učinil. Jakého věhlasu biskup Jakub požíval, poznati jest i ze slov sv. Pavla, jenž nazývá jej i Petra a Jana „sloupy Církve.“ (Gal. 2, 9.) Apoštol Juda Tadeáš honosí se ve své epištole dvěma milostmi: že je služebníkem Ježíše Krista a bratrem Jakubovým. (Jud. 1.)

Jakub Mladší žil od mladosti jakožto „Nazarejský“ (zdrženlivý) v ustavičné kajicnosti. Zachovával po celý život svůj panické čistoty, nepil nikdy vína a nepožíval masa kromě beránka velkonočního. Chodil bos a nosil jen lněné roucho. Hlavy své nikdy neholil, lázní se zdržoval, a těla svého nenatíral nikdy olejem. Jemu samému bylo dovoleno

vcházeti do chrámu Jerusalemského do svatyně, kde kněží služby svoje konali, jakkoli nebyl z kněžského pokolení Levitů. Byl ustavičně v chrámě a modlil se za lid na kolenou, tak že kolena jeho stálým klečením zmozolovatěla a jako kůže velbloudova ztvrdla. Z té příčiny byl nazýván obecně Spravedlivým, a židokřesťané ctili ho tak velice, že kdekoli šel, hrnuli se k němu, aby se dotkli roucha jeho. Působením jeho rozmohlo se v Jerusalemě i po vší Palestině velmi utěšeně náboženství Kristovo.

Jakožto první biskup Jerusalemský a hlava všech židokřesťanů napsal Jakub Mladší svůj znamenitý okružní list svědčící „dvanácteru pokolení, kteréž jest v rozptýlení“ (Jak. 1, 1), totiž všem věřícím ze židovstva, kteříž porůznu mezi pohany žili. V epištole té napomíná apoštol svých rodáků zejména ku živé víře, trpělivosti, pokoře, spravedlnosti a dobročinnosti.

Roku 62. zemřel Římský vladař v Judsku Festus. Dříve pak, nežli dostavil se do Jerusalema nástupce jeho Albin, použil tohoto mezidobí židovský velekněz Anan, syn pověstného Anáše a zuřivý přívrženec sekty saducejské, aby horlivého biskupa Jakuba zahubil. Nevěřící Židé nenáviděli již dávno Jakuba, že veliké množství svých krajanů obrátil ku Kristu, a obávali se, že působením jeho veškeren lid židovský uvěří v Krista Ježíše jakožto zaslíbeného Mesiáše. I povolán Jakub s některými jinými křesťany na soud před vysokou radu a obžalován, že prý ruší mír a svádí lid. Soudcové vyzvali ho, aby prohlásil veřejně Ježíše Krista za lichého Mesiáše, odvolal všecko, čemu posud o něm učil, a takto odvedl lid od něho. To měl učiniti před veškerým lidem, jehož v Jerusalemě pro svátky velkonoční tehdáž bylo veliké množství. Jakub vstoupil tedy na pavlán chrámu Jerusalemského a fariseové i zákonníci zvolali k němu: „Ó spravedlivý, jemuž všichni věřiti máme, poněvadž veškeren lid bloudí a následuje ukřižovaného Ježíše, pověz ty nám, které jsou dvéře Ježíše ukřižovaného?“ Tu Jakub stoje na cimbuří chrámu odpověděl hlasem velikým; „Co se mne ptáte o Ježíšovi? Onť sedí na pravici veliké moci Boží a přijde opět jednou v oblacích nebeských.“ Statečná slova ta měla znamenitý účinek. Mnozí ze shromážděného lidu uvěřili v Krista a volali nadšeně: „Hosanna, Synu Davidovu!“ Zatvrzelí nepřátelé vidouce to vstoupili rychle na cimbuří chrámu a

svrhli zuřivě Jakuba střemhlav dolů, kde ho kamenovali. Apoštol nezemřel však ihned, ale pokleknuv modlil se: „Prosím, Pane Bože, odpusť jim, nebo nevědí, co činí.“ Jeden z přítomných kněží vykřikl: „Přestaňte! Co děláte? Aj spravedlivý ten modlí se za vás k Bohu!“ Tu uchytil jistý valchář sochor, jímž sukno ve vodě se tlačí, a udeřil jím apoštola do hlavy tak, že ho tím usmrtil.

Tato ohavná vražda vzbudila v lidu všeobecnou nevoli. Někteří mírnější Židé obžalovali zuřivce Anána u krále Herodesa Agrippy i u vladaře Albína a způsobili tím, že Anán byl s nejvyššího kněžství sesazen. Mnozí Židé pokládali hroznou zkázu, jež brzo potom dle předpovědění Páně stihla Jerusalem i veškeren národ židovský, za trest Boží, přišlý na Židy za příčinou zavraždění spravedlivého biskupa Jerusalemského Jakuba.

Tělo umučeného apoštola bylo pohřbeno na místě, kde zemřel, u chrámu Jerusalemského. Tu postaven mu na památku sloup.

Na místo Jakuba Mladšího vstoupil do sboru apoštolů Páně Barnabáš, a nástupcem jeho v biskupském úřadě v Jerusalemě stal se rodný bratr jeho Simeon. Ostatky sv. Jakuba uložil dne 1. května papež Pelagius v Římě ve chrámě apoštolů spolu s ostatky apoštola Filipa.

Podivuhodna jest vítězná moc milosti Boží. Kristus Pán oslovil Filipa stručně: „Pojď za mnou“ a získal ho rázem. Tak až posud účinkuje Bůh na srdce mnohého křesťana z nenadání rychle. Nejednou stačil jediný pokyn, jediný hlas, že člověk rozhodl se a nastoupil cestu spasení. Také v našem životě bývají chvíle, kdy Bůh posýlá nebeský paprsek víry do duše naší, kdy ohněm své lásky zahřívá srdce naše, a tajemnou silou milosti své pudí vůli naši ku konání dobrých skutků v. I my slýcháme někdy hlas Páně: „Pojď za mnou!“ Poslouchejme hlasu toho bez meškání; posilujme se zbožnou četbou a rozjímáním slova Božího ve víře, rozmáhejme se v lásce k Bohu přijímáním svátostí a modlitbou, a posilujme vůli svoji bojem proti hříchu i konáním ctností svatých, aby ten hlas Páně nevyzněl jako na poušti v duši naší na prázdno!

Epištola sv. apoštola Jakuba je pro nás důležita proto, že učí se v ní katolickým pravdám, jež bludaři šestnáctého století, tak zvaní reformátoři, opovážlivě zavrhli. Bludníci ti odvážili se hlásati, žeť prý člověk bývá ospravedlněn

X. ú. J. Patočky v Praze. Nákl. Děd. sv. Jana Nep.

Sv. Sigmund, patron český.

Socha Josefa Maxe na mostě Karlově v Praze.

pouhou věrou, a že dobrých skutků není ku spasení třeba. Proti tomuto kacířství odvolává se Církev katolická na list sv. Jakuba, zejména na slova jeho: „Buďtež pak činitelé slova, a ne posluchači toliko, oklamávajíce sebe samy. Co prospěje, bratří moji, praví-li kdo o sobě, že má víru, nemá-li skutků? Zdaliž jej bude moci víra spasiti? Nebo jako tělo bez ducha mrtvé jest, tak jest i víra beze skutků mrtvá.“ (Jak. 1, 22.; 2, 14. 26.) Bludaři ti zavrhli také svátost posledního pomazání, o níž výslovně sv. Jakub mluví řka: „Stůně-li kdo z vás? uvediž k sobě starších církve, a ať se nad ním modlí, mažíce jej olejem ve jménu Páně, a modlitba víry uzdraví nemocného, a polehčíť jemu Pán, a jestliže jest v hříších, budou mu odpuštěni.“ (Jak. 5, 14. 15.) A o zpovědi, kterou rovněž lžireformátoři zavrhli, zmiňuje se týž apoštol, an dí: „Vyznávejtež se tedy jedni druhým z hříchů svých.“ (Jak. 5, 16.) Již z toho jest zřejmo, že Církev katolická podnes hlásá tytéž pravdy Kristovy, jež prvním křesťanům zvěstovali apoštolové Páně.

Dne 1. května slaví se také památka sv. Jeremiáše, proroka starozákonního, sv. Amatora, biskupa Auxerreského, sv. Andeola, mučedníka, sv. Valburgy, panny v Anglii, jejíž kus lebky dostal sv. Vítský chrám v Praze, a j

---

Dne 2. května.

1. Sv. Sigmund, král a mučedník, patron český.

Burgundové, pohanský národ kmene německého, založili počátkem pátého století mezi řekami Rhónou a Saonou rozsáhlou říši s hlavním městem Lyonem. Byvše napadeni od Hunnův a nemajíce více důvěry ve své liché bohy, obrátili se na víru katolickou a porazili Hunny, ač byli počtem slabší. Avšak za nedlouho byli od svých sousedů Visigothů svedeni do bludův arianských.

Burgundský král Gundobald, ač byl arian, choval se ku katolíkům laskavě a ctil biskupy jejich. Měl ve své radě též několik katolíkův a čítával rád Písmo sv. Biskupové katoličtí, zejména biskup Viennský sv. Avitus, snažíce se získati jej pravé víře, požádali ho, aby svolal schůzi duchovenstva katolického i arianského ku veřejné hádce o víru. Král poslechl a dostavil se sám na tuto schůzi, jež konala se r. 500. v Lyoně. Tu vyložil sv. Avitus katolické učení o

Kristu Pánu a obhájil ho tak znamenitě, že přítomní bludaři nemohli mu odpírati. Král byl tou měrou dojat, že Avita i biskupa Lyonského Štěpána objal a do modliteb jejich poručena se činil. Mnozí bludníci obrátili se potom na pravou víru, a král sám obcoval důvěrně se sv. Avitem, až posléze chtěl potají státi se katolíkem. Avšak sv. Avitus žádal, aby Gundobald navrátil se do Církve katolické veřejně, by tím lidu svému dobrý příklad dal. Král obával se však pomsty arianův a váhal proto odstoupiti zřejmě od bludův jejich.

Nejstarší syn Gundobaldův Sigmund byl ještě za životí otcova prohlášen za budoucího krále a oženil se r. 500. s dcerou Ostrogothského krále Theodoricha Amalbergou, kteráž mu porodila syna Sigerika. Poznav katolickou pravdu odřekl se veřejně bludařství arianského a vrátil se s rodinou svou do lůna pravé Církve Kristovy. Hned potom odebral se do Říma, kde papež Symmachus († 514) slavně ho přijal a ostatky svatých obdaroval. Gundobald, ač v arianství setrval, neměl Sigmundovi za zlé, že víru katolickou vyznával.

Královič Sigmund usídlil se v Ženevě a očistil za krátko toto město od bludařství. Ženevský biskup sv. Maxim udržoval v něm horlivost pro katolickou víru a poradil mu, aby znova zbudoval a rozšířil pobořený chrám a klášter sv. Mauricia v Agaunu na řece Rhóně v krajině Valliské. Sigmund poslechl ochotně toho pokynu. Stavba kláštera začala nákladem jeho r. 515. V novém chrámě uloženy ostatky svatých mučedníků z Thebajského pluku Mauricia, Exuperia, Kandida a Viktora. Sigmund nadal štědře tento klášter a ustanovil, aby mnichové na devět sborů rozdělení, ustavičně, dnem i nocí zpívali střídavě nad hroby svatých mučedníků církevní hodinky. Při posvěcení chrámu toho slavil se r. 517. v Agauně církevní sněm biskupů říšských.

Zatím zemřel r. 516. král Gundobald a Sigmund nastoupil po něm v Burgundsku vládu. Jakožto panovník usiloval slovem i příkladem o rozšíření a utvrzení víry katolické a o vykořenění bludův arianských v národě svém. Svítil poddaným svojim bohabojným životem, uctivostí k duchovenstvu, štědrou láskou k chudině a spravedlností.

Nábožný a bohabojný král Sigmund navštíven byl velikým pokušením. Z dopuštění Božího poklesl jednou, aby potom kajicností tím výše se povznesl. Po smrti první man-

želky své Amalbergy vstoupil podruhé do stavu manželského pojav za choť Prokopii, jinak také Konstancií zvanou. Tato královna vzbudila v manželu podezření, že Sigerik, syn jeho z prvního manželství, zamýšlí zmocniti se koruny a že ukládá prý o život královského otce svého. Sigmund byl tímto podezřením jako omráčen. Uvěřiv manželce rozhodl se, že domnělého úkladníka zahubí. I najal dva muže a rozkázal jim královiče zardousiti. Tak zavražděn r. 522. Sigerik. Avšak sotva vražda ta dokonána byla, vzpamatoval se náhle král a litoval hořce přenáhleného činu svého. I vrhl se na mrtvolu synovu a plakal usedavě. Potom snažil se jako někdy král David vinu svou nad míru tuhým pokáním usmířiti. Putoval po své říši z chrámu do chrámu vzývaje všude oslavené světce Boží za přímluvu, a trestal tělo své postem, až unaven a zmořen přišel do kláštera Agaunského. Tu vzýval sv. Mořice i spolumučedníky jeho, postil se delší čas, dosáhl rozhřešení, a rozmnožil znamenitě nadání kláštera. Kajicník modlil se horlivě, aby Bůh potrestal ho za hříchy již na tomto světě, a dal mu milost, by mohl odpykati vin svých již na zemi. Nejvíce přál si, aby mohl za víru katolickou zemříti smrtí mučednickou a takto dokonale se smířiti s Bohem. A přání toto naplnilo se za krátko.

Roku 523. vtrhli Frankové válečně do Burgundska, porazili vojsko Sigmundovo, a zaplavili valnou část říše. Sigmund vida, že nemůže mocným nepřátelům čeliti, oholil si hlavu a uprchl potají v mnišském rouchu na vrch Versalský opodál Lyonu, kde ukryl se v jeskyni. Tu jal se jako poustevník sloužiti Bohu postem, modlitbou a zbožným rozjímáním. Zatím zajali Frankové královnu Konstancii i oba synáčky její Gisklada a Gundobalda. Po nějakém čase vyslídili někteří zrádní Burgunďané poustevnu krále Sigmunda a poradili mu, aby pro větší bezpečí svoje odebral se v průvodu jejich do pevného kláštera Agaunského. Král svolil, avšak cestou vrhli se zrádní průvodci naň, svázali ho a vydali králi vítězných Franků Chlodomarovi, ten pak rozkázal zajatce odvésti do vězení v Orleansu, kde již manželka i oba synové jeho ve vazbě trvali. Zatím povstal bratr Sigmundův Godomar proti Frankům a vyhnal je z Burgundska. Následujícího roku chystal se Chlodomar k nové válečné výpravě do Burgundu. Opat z Micy prosil a vystříhal ho důrazně, aby Sigmundovi a rodině jeho neubližoval, jinak že Bůh navštíví

ho stejným osudem, jejž on chystal uvězněnému králi. Avšak divoký Chlodomar nedbal této výstrahy a dal dne 1. května 524 Sigmunda, manželku jeho Konstancii i oba synáčky jejich popraviti mečem a těla jejich uvrhnouti do staré studnice ve vsi Kolumně opodál města Orleansu. Umučená těla ležela po tři roky v studni, až r. 527. dal je Agaunský opat vyzdvihnouti a do svého kláštera uctivě převézti. Dle svědectví sv. Řehoře, biskupa Tourského, oslavil Bůh hrob sv. Sigmunda divy, jimiž mnozí nemocní náhle ozdravěli. Ze studny, v níž tělo jeho po tři roky leželo, pívali potom zvlášť lidé zimnicí zachvácení a docházeli zdraví. Úcta ku sv. Sigmundu rozšířila se záhy z kláštera Agaunského po celém Burgundsku i po zemích sousedních.

Slova, jimiž Agaunský opat pohrozil vrahu sv. Sigmunda Chlodomarovi, naplnila se za nedlouho. Hned r. 524. byl Chlodomar ve válce zabit, a dva synové jeho byli potom od vlastního lakotného strýce svého zavražděni.

Sv. Sigmund dopustil se z přenáhlení velikého hříchu, avšak hned po spáchané vraždě činil tuhé pokání až do smrti. Přísná kajicnosť, trpělivosť v neštěstí a ukrutná smrť získaly mu v lidu slávu světce a mučedníka Božího. Také manželka jeho Konstancie dokála se z nepředloženého skutku svého a požívala úcty jako světice.

Ostatky sv. Sigmunda odpočívaly v klášteře Agaunském až do r. 1365. Téhož roku nastoupil v březnu císař a král Karel IV. v četném průvodu českých pánů cestu ku papeži Urbanu V. do Avignona. Odtud odebral se do města Arlesu, kde se dal korunovati korunou království Arelatského (Dolnoburgundského). Na zpáteční cestě do Čech zastavil se v krajině Valliské v městě sv. Mauricia a dověděl se tu, že ve starobylém klášterním chrámě Agaunském chovají se ostatky sv. Sigmunda, krále Burgundského. Tehdáž mělo se vůbec za to, že sv. Sigmund pocházel z národu Vandalského, a že Vandalové byli Slované. Otec vlasti Karel, jenž s velikou pilností všude po svatých ostatcích pátral a je do své milované Prahy snášel, zatoužil velice po tom, aby mohl také tělo sv. Sigmunda získati a je ve chrámu sv. Vítském uložiti k ostatním ostatkům patronů českých, poněvadž dle mínění jeho sv. Sigmund prý jakožto rozený Slovan patří národu Českému. Když však císař do kláštera Agaunského přišel, neuměl mu ani opat, ani žádný z mnichů pověděti, kde tělo sv. Sigmunda odpočívá. Karel IV rozhorliv se, dal si přinésti svůj zápisník a předčítal z něho mnichům, že

tělo sv. Sigmunda i synů jeho pochováno jest vně kaple sv. Mauricia. I dal tam kopati a nalezl na místě tom skutečně hledané ostatky. Císař vyžádal si z nich tělo sv. Sigmunda a odnesl je do Prahy, kamo dne 28. srpna 1365 se navrátil. Ostatky tyto byly přijaty duchovenstvem ve slavném průvodu a uloženy ve velechrámě, kde Karel dal je vložiti do stkvostné rakve ozdobené hojně zlatem a stříbrem. Hned potom byl na žádost císařovu sv. Sigmund prohlášen za patrona českého Předkové naši ctili horlivě tohoto světce a docházeli přímluvou jeho u Boha mnohých milostí. I z dalekých zemí putovali věřící valně ku hrobu sv. Sigmunda v Praze, kdež mnoho nemocných zázračně zdraví nabývalo. Divy tyto byly zapisovány do zvláštní knihy chované při chrámě sv. Víta. Nejhorlivějším ctitelem sv. Sigmunda byl sám Karel IV. Roku 1371. Otec vlasti přebývaje v květnu na hradě Karlšteinu roznemohl se na smrt. Císařovna Eliška vidouc, že tu lidská pomoc ničeho nezmůže, hledala pomoc u Boha na přímluvu sv. patrona Sigmunda. Učinilať slib, že sama pěšky bude putovati z Karlšteina do Prahy ku hrobu sv Sigmunda, a že na ozdobu hlavy téhož světce obětovati bude osm mísek ryzího zlata v ceně 1650 dukátů, aby světec vyprosil u Boha císaři zdraví. Císařovna splnila slib svůj a Karel nabyl opět z milosti Boží a na přímluvu sv. Sigmunda žádoucího zdraví. Z obětovaného císařovnou zlata byla potom zhotovena drahocenná koruna a dána na hlavu sv. Sigmunda. O tyto vzácné ozdoby oloupil hrob sv. Sigmunda dne 28. července 1420 syn Karlův král Sigmund. Nyní uloženy jsou ostatky sv. Sigmunda ve chrámě sv. Víta v prosté dřevěné rakvi na oltáři kaple Černínské, a také lebka manželky jeho sv. Konstancie chová se tu pod skleněným poklopem. Na mostě Karlově v Praze stojí krásné sousoší sv. Norberta, sv. Václava a sv. Sigmunda, patronů českých, zhotovené r. 1853. od Josefa Maxe nákladem opatství Strahovského *).

*) Císař Karel IV., Otec vlasti. Sepsal Jan Kř. Votka. V Praze 1878, 169, 190.

2. Sv. Peregrin, Servita.

V druhé polovici třináctého století byla Italie jevištěm divokých rozbrojův občanských. Strana šlechtická a strana občanská zápasily o vládu a potíraly se krvavými půtkami. Také město Forli (na cestě mezi Bolognou a Rimini) bylo zachváceno zuřivými vášněmi zápasících stran. Okolo r. 1280. zavítal do tohoto města generalní představený řádu Služebníkův Panny Marie sv. Filip Benitius a snažil se hlásáním slova Božího rozvaděné strany usmířiti a plamen vášní v občanstvu udusiti. Avšak slova jeho vyzněla v hluku občanské války na prázdno. Náčelníci buřičů tupili hlasatele míru, a jeden z nich, mladý šlechtic Peregrin Laziosi, uhodil pěstí světce do tváře a spílal mu ohavně. Filip snášel mlčky toto příkoří, modlil se za svoje tupitele a odešel klidně z města, kde slova jeho padala na skálu. Touto mírností a tichostí byl Peregrin hluboce dojat. Pocítil náhle hořkou lítost, běžel za světcem, poklekl před ním, a prosil ho s pláčem za odpuštění a požehnání.

Peregrin Laziosi, syn zámožné šlechtické rodiny Forlijské, narodil se okolo roku 1260. Vyrostl za neustálých občanských rozbrojův, a jsa povahou ohnivý, súčastňoval se horlivě všech domácích bouří a neměl smyslu pro věci vznešenější. Avšak milosť Boží hledala ho, až jej nalezla. Zjev sv. Filipa Benitia změnil ho na dobro. Peregrin nemohl na toho světce zapomenouti. I jal se srovnávati posavadní bouřlivý a neužitečný život svůj se svatým životem těch, kdož opustili svět a v zátiší klášterním v klidu a míru slouží Bohu a pracují o spasení svém. Jednou modle se v chrámě před obrazem Rodičky Boží, uslyšel náhle hlas její: „Jdi do Sieny, tam nalezneš muže bohumilé, služebníky moje, přidruž se k nim!“ Peregrin osvícen milostí Boží poslechl napomenutí toho; rozloučil se se vším, co poutalo ho ku světu, odebral se do Sieny a vstoupil do tamního kláštera Servitů.

Peregrin pokračoval rychle v dokonalosti křesťanské a stal se ozdobou kláštera svého. Po několika letech zamýšleli Servité založiti klášter ve Forli a poslali tam Peregrina doufajíce, že se mu podaří mezi příbuznými a známými novému domu řeholnímu získati dobrodince. A nezmýlili se. Peregrin nalezl v rodišti svém mnoho příznivců, jichž při-

spěním záhy klášter dovršen byl, a došel svou nábožností, vlídností a činorodou láskou všeobecné úcty v městě.

Peregrin nebyl knězem, a přece jak moha poučoval a napomínal občanstvo rodiště svého, domlouval mu a těšil je, a snažil se vůbec při každé vhodné příležitosti šířiti a utvrzovati v lidu živou víru a bázeň Boží. Aby všecky nezřízené žádosti v sobě udusil, žil nad míru přísně. Více než po třicet let neposadil se nikdy, leč že za krátkého spánku klečel aneb o skálu se podpíral. Prodlužoval dlouho do noci svoje modlitby i zbožná rozjímání, zpytoval denně svědomí a přijímal často svaté svátosti. Pro příkladnou trpělivosť v soužení nazýván byl druhým Jobem. Dopuštěním Božím otekla mu noha a dostala rakovitý vřed, z něhož vycházel omamující zápach, tak že nikdo u nemocného nevydržel. Ubožák ležel v hroznych bolestech opuštěn, maso na nemocné noze hnilo až na kosť, a odnikud nekynula pomoc. V tomto trapném soužení zůstal Peregrin příkladně trpělivým; nikdy si nepostěžoval a modlil se ustavičně. Posléze prohlásili lékaři, že jest nutno, churavou nohu uříznouti. Peregrin odevzdal se úplně do vůle Boží a byl přichystán na všecko. V noci před zamýšlenou operací doplazil se za největších bolestí do chrámu ku svému oblíbenému obrazu ukřižovaného Spasitele a modlil se tu vroucně. Prosil o zmírnění bolestí a o dar síly, aby je mohl snésti, i o uzdravení, bude-li chtíti Bůh, jemuž není nic nemožného. Po modlitbě usnul. Zatím došla modlitba jeho vyslyšení. Procitnuv ze spánku cítil, že jest úplně zdráv, a když lékaři přišli, aby mu nohu odňali, řekl jim: „Dobrotivý Bůh uspořil vám práci. Noha má je zdráva; mocnější lékař vyléčil ji!“ Lékaři poznali s úžasem, že Peregrin mluví pravdu; byltě dokonale vyléčen, a noha jeho byla všech vředů prosta a zahojena. Zpráva o tomto zázraku rozšířila se bleskem po městě i okolí jeho.

Nábožný trpitel Peregrin, velebený a ctěný lidem jako druhý Job, žil potom ještě mnoho let, a usnul v Pánu u vysokém stáří dne 1. května 1345. Řád Servitů koná památku jeho dne 30. dubna. Pro mnohé divy, jimiž Bůh Peregrina oslavil, vřadil ho papež Pius V. r. 1609. v počet blahoslavenců, a papež Benedikt XIII. prohlásil jej r. 1726. za svatého.

Sv. Peregrin (Pelhřim) vzývá se důvěrně jakožto mocný přímluvce u Boha zvlášť od nemocných, kteří mají vředy a

rány na rukou a nohou. Také u nás býval tento světec dosti znám a ctěn zvláště v krajinách, kde někdy Servité měli kláštery. Až podnes jsou v četných chrámech našich obrazy a sochy tohoto svatého trpitele, a v nejedné svatyni slaví se obyčejně první neděli měsíce května památka jeho.

Dne 2. května koná se také památka sv. Athanasia Velikého, patriarchy Alexandrijského, sv. Flaminy, mučednice, sv. Vindemiala, biskupa a mučedníka, a j.

Dne 3. května.

I. Nalezení sv. Kříže.

Místa posvěcená životem vtěleného Syna Božího Ježíše Krista chovali věřící po všecky časy v největší uctivosti. Zejména byl jim oslavený hrob Páně v Jerusalemě místem převzácným, jež s nábožnou úctou navštěvovali. Když zatvrzelí Židé zdvihli r. 70. odbojnou válku proti Římanům, vystěhovali se křesťané Jerusalemští s biskupem svým Simeonem ještě v čas do Pelly za Jordánem, a přečkali tam strašlivý soud Boží, jímž r. 71 Jerusalem byl zničen, tak že dle předpovědění Páně nezůstalo v něm kamene na kameni. Po válce navrátili se křesťanští uprchlíci a usadili se zase na troskách města Jerusalema. Avšak za císaře Hadriana vzbouřili se Židé poznovu r. 117., a zase r. 133. proti Římanům, a byli potom z Jerusalema vyhnáni, a tu bylo také křesťanům z města toho odejíti. Císař osadil potom Jerusalem pohanskými Římany, dal mu nové jméno Aelia Capitolina, a rozkázal zorati místo, kde někdy stál chrám Boží na hoře Moria, a neušetřil ani posvátných míst křesťanských. Na Kalvarii zbudován pohanský chrám se sochou oplzlé bohyně Venuše, hrob Páně zasypán vysoko zemí, a místo jeho vydlážděno a označeno sochou boha Joviše, aby takto křesťanům bylo nemožným učiněno, na tato místa putovati. A přece chodili věřící i na tato místa byť i znesvěcená, jak o tom současní spisovatelé církevní svědčí. Zatím zuřilo po celé říši Římské krvavé pronásledování Církve Kristovy, až posléze za císaře Konstantina nadešlo jí vítězství.

Konstantin, ač byl ještě pohan, nečinil křesťanům žádných příkoří a měl je dle příkladu otce svého Konstancia Chlora

X. ú. J. Patočky v Praze. Nákl. Děd. sv. Jana Nep.

Nalezení sv. Kříže.

v uctivosti. Když mu nastávala válka s mocnějším sokem Maxenciem, přemýšlel, jak by získal pomoc vyšší. Uvažuje, že pohanské modly svým ctitelům neprospívají, kdežto otec jeho, jsa ctitelem jediného Boha, šťastně žil, obrátil se Konstantin o pomoc ku Bohu křesťanův. A Bůh vyslyšel prosby jeho. Když Konstantin v čele vojska svého táhl z Francie do Italie, spatřil jednoho dne po poledni nad sluncem světlý kříž a kolem něho řecký nápis: „V tomto zvítězíš.“ Úkazu toho ulekli se císař i vojínové jeho, nerozumějíce mu. Následující noci ukázal se Konstantinovi ve snách Spasitel drže v ruce ono znamení, jak je on byl viděl na nebi, a přikázal mu, aby si dal tento znak na válečnou korouhev svoji. Císař zavolal si hned nazítří umělce a dal od něho zhotoviti nový vojenský prapor, na jehož žerdi leskl se ve zlatém věnci znak Kristův. Mimo to dal Konstantin toto znamení i na svou přílbu a na štíty svých vojínů. Potom táhl proti Maxenciovi, zvítězil nad ním dne 28. října 312 v památné bitvě u mostu Mulviova, a stal se takto předním pánem císařství Římského Na památku tohoto vítězství postavilo město Řím Konstantinovi na náměstí sochu jeho s křížem v ruce, jak výslovně toho žádal, a na podstavci tohoto památníku dal císař vyrýti nápis: „Tímto spasitelným znamením, pravým to důkazem statečnosti, sprostil jsem vaše město jha násilníkova, a osvobodiv senát i lid Římský, přivedl jsem je zase ku bývalé velikosti a slávě.“ Hned potom donutil císař v Miláně švakra svého Licinia ku společnému vydání prvního zákona ve prospěch křesťanů, jímž povoleno, aby každý náboženství svoje svobodně a neobmezeně vyznával. Stav se potom po smrti nevěrného Licinia r. 324. samojediným císařem veškeré říše Římské, přiznal se Konstantin zjevně ku víře křesťanské.

Tak skončil se téměř třístaletý krvavý boj o pravdu Boží. A od té doby neměl již nadále býti kříž znakem zločinu a kletby, ale znamením vítězství a spásy. Císař zapověděl zvláštním zákonem odsuzovati zločince na smrt kříže, a nařídil roku 325. biskupu Jerusalemskému sv. Makariovi, louče se s ním po ukončení církevního sněmu Nicejského, aby pátral po sv. Kříži Páně. Horlivá křesťanka sv. Helena, matka císařova, ač byla stařena osmdesátiletá, vydala se sama na cestu do Jerusalema, aby očistila posvátná místa od pohanův poskvrněná a pátrala po hrobu Páně.

Světice Helena zavítavši r. 326. se stkvělým komonstvem do Jerusalema, jala se za pomoci sv. Makaria ihned vyšetřovati místa, kde Spasitel na kříži zemřel, a kde byl oslavený hrob jeho. Na rozkaz její byl pohanský chrám Venušin na Golgotě pobořen, základy jeho vykopány a země navezená na hrob Páně odhrabána. Tu byla nejprv odkryta ve skále jeskyňka hrobu Kristova, a potom nalezeno opodál ní i místo, kde Spasitel ukřižován byl. Jelikož dle obyčeje židovského bývaly všecky mučitelské nástroje sloužící k utracení odsouzencův zakopány na místě popravy, pátráno dále, a za nedlouho nalezeny bedlivým kopáním nedaleko od hrobu Páně, na východní straně, tři kříže, hřeby a tabulky, z nichž na jedné byl nápis: „Ježíš Nazaretský, král židovský.“ Z toho měli všickni přítomní nevýslovnou radost, a biskup Makarius nařídil půst a veřejné modlitby, aby Bůh zjevil, na kterém z nalezených tří křížův Kristus Pán zemřel. Potom doneseny všecky tři kříže do příbytku jisté na smrt nemocné ženy, aby se jich dotkla. I dotkla se těžce nemocná osoba ta jednoho i druhého kříže bez účinku, sotva pak položila ruku svou na kříž třetí, pozdravila se náhle a vstala. Dle svědectví sv. Pavlina a Sulpicia Severa obživl hned potom v Jerusalemě mrtvý člověk, když se ho Křížem Páně dotkli. Tak Bůh sám objevil zázračně sv. Heleně přesvaté dřevo, na němž Spasitel za hříchy lidské krev svou obětoval.

Císař Konstantin uslyšev o tomto šťastném nálezu, rozkázal ihned v Jerusalemě na hrobě i na místě ukřižování Páně vystavěti rozsáhlý i nádherný chrám Páně. Svatyně ta byla dokonána r. 335. V chrámě tom uložena veliká část sv. Kříže, kterouž sv. Helena do stříbra zasaditi dala. Jeden díl sv. Kříže dostal se chrámu sv. Kříže Jerusalemského v Římě, jejž Konstantin zbudoval, a jiná část poslána do Cařihradu císaři, jenž tento vzácný klenot s největší uctivostí přijal, a potom jeden z nalezených posvátných hřebů do své koruny zasaditi dal.

Na vděčnou památku toho zavedena na Západě slavnost Nalezení sv. Kříže, která již v šestém století každoročně dne 3. května všude se konala. V nově zbudovaném chrámu Božího hrobu v Jerusalemě bývala část sv. Kříže vystavována ku veřejnému uctění každoročně na Veliký pátek, v pondělí velkonoční a dne 14. září, kteréhožto dne řecká církev slavila a posud slaví Povýšení sv. Kříže. Ku této slavnosti

přicházeli do Jerusalema ohromní zástupové poutníkův ze všech zemí křesťanských, jak dí sv. Ambrož, „klanět se nikoli dřevu kříže, nýbrž Spasiteli, jenž na kříži tom pro vykoupení naše zemřel.“

Při chrámu Božího hrobu v Jerusalemě ustanoven zvláštní strážce, a jen s dovolením tamního biskupa směly kousky sv. Kříže býti darovány vznešeným osobám a předním chrámům zemí křesťanských. Částečky ty byly zasazovány do stkvostných křížův i monstrancí a podávány o největších slavnostech věřícím k líbání. Také k nám dostalo se péčí Otce vlasti Karla IV. několik kousků přesvatého Kříže Páně. V korunovačním kříži Českých králů z ryzího zlata, jenž jest ozdoben perlami, safiry, rubiny a kamejemi, zadělány jsou část Kříže, dílec jednoho hřebu a několik trnův z koruny Krista Pána, jež Karel IV. r. 1359. získal a do Prahy poslal. Tento kříž býval při korunování Českých králů na zvláštním oltáři vystavován a chová se v pokladnici velechrámu sv. Víta. Kromě něho jest tu ještě jeden kříž ze zlata a křišťálu s ostatkem sv. Kříže Páně, jenž býval v korunovačním průvodu nesen před králem. Také v koruně sv. Václavské zadělán jest v křížku složeném z rubínů, trn z koruny Kristovy.

„Ejhle kříž Páně! Utecte moci nepřátelské! Zvítězil lev z kmene Judova, kořen Davidův.“ „Ó kříži, nade všecky hvězdy stkvělejší, slavený po světě, lidem drahocenný, všech věcí světější! Ty sám jsi byl hoden nésti světa poklad; dřevo sladké, jež sladké hřeby neseš i břímě sladké!“ „Nade všecky kmeny cedrové ty jediný jsi vznešenější, neboť na tobě pněl Život světa, na tobě zvítězil Kristus, a smrť na věky přemožena byla smrtí.“ „Smrť zemřela, kdy Život na dřevě zemřel.“ „Toto znamení kříže bude na nebi, až Pán ku soudu přijde.“ Tak pěje Církev ve svých hodinkách na slavnosť Nalezení sv. Kříže. A na Velký pátek ukazuje kněz lidu kříž s obrazem Ukřižovaného, odhaluje jej znenáhla a zpívaje po třikráte: „Ejhle dřevo kříže, na němž Spása světa pněla!“ A sbor zpěváků odpovídá: „Pojďme, klanějme se jemu!“

Z kříže Kristova brali apoštolové Páně tu podivuhodnou sílu, kterouž přemohli předsudky zatvrzelých Židů, moudrosť Řekův a moc Římanů, a podrobili miliony lidí jhu sv. evangelia. Z kříže Páně čerpali mučedníci statečnosť, jíž všecka muka i hrůzy smrti trpělivě a radostně snášeli. Kříž Kristův je nevysychajícím zřídlem všelikého požehnání, vší naděje a spásy křesťanův. Jen ve stínu sv. kříže prospívají národové

v mravnosti, pokoji a lásce. Ve světě hříšném je kříž znakem ctnosti, a ve světě zotročilém hlásá pravou svobodu. Církev katolická chová v největší uctivosti kříž jakožto Bohem vyvolený nástroj našeho vykoupení Proto uděluje všecky svátosti znamením sv. kříže, proto staví kříž na oltáře, aby před ním konala se nekrvavá oběť Nového Zákona, mše sv. Proto stkví se kříž na korunách křesťanských panovníkův a zdobí prsa hodnostářů; proto v krajinách od křesťanů obývaných stojí kříž na věžích chrámových, na temenech hor, na rozcestích, náměstích i hřbitovech, proto jest přední a nejkrásnější ozdobou příbytků našich. Jako moc ďáblova smrtí Kristovou na kříži zlomena byla, tak můžeme křížem svatým vítěziti nad zlým duchem a dojíti od Boha mnohých milostí. Proto uvykli si křesťané již za nejstarších dob znamenati se na čele, ústech i prsou křížem. Dle svědectví církevního spisovatele Tertulliana († 220) znamenali se staří křesťané křížem na čele vycházejíce i přicházejíce, oblékávajíce se, jdouce do lázně, zasedajíce ku stolu i lehajíce. Sv. Augustin dí: „Čeho strachuješ se, když ozbrojil jsi čelo svoje znamením kříže!“ Znamenajíce křížem čelo svoje, vyznáváme, že věříme v Ježíše Krista, Syna Božího vtěleného a pro spasení naše ukřižovaného; žehnajíce křížem ústa svá, osvědčujeme, že víru v Ukřižovaného chceme rádi a neohroženě vyznávati jazykem před celým světem, a znamenajíce se křížem na prsou, dáváme na jevo, že Krista Pána celým srdcem svým milujeme. „Odstup ode mne, abych se chlubil leč v kříži Pána našeho Ježíše Krista, skrze něhož mi ukřižován jest svět a já světu.“ (Gal. 6, 14.)

---

2. Sv. Theodosij, opat Kyjevský.

Jeskyňový klášter u Kyjeva na Rusi, založený za panování velikého knížete Jaroslava, prospíval obzvláště za nástupce jeho Izjaslava Demetria (1054—1078) jakožto škola věrozvěstův a sídlo věd i uměn křesťanských. Ozdobou kláštera toho byl tou dobou opat sv. Theodosij.

Theodosij, syn křesťanských rodičů, narodil se ve Vasilově opodál Kyjeva, odkudž brzo s rodiči přestěhoval se do města Kurska. Již v nejútlejším věku míval největší potěšení ze služeb Božích a chodil rád do chrámu Páně, kde zbožně se modlil a s rozkoší svaté čtení i církevní zpěvy poslouchal. Když dosáhl čtrnáctého roku věku svého, zemřel mu otec. Theodosij jal se hned potom žíti způsobem poustevníkův; vyhýbal se všem zábavám a radostem světským,

trávil nejraději o samotě na modlitbách, postil se přísně, opásal se řetězem a nosil chatrný oděv. Matka nesnášejíc se s tímto způsobem života, činila mu z toho výčitky, avšak marně. Theodosij pokusil se několikráte z domu uprchnouti, aby mohl volně a dle své náklonnosti sloužiti Bohu, byl ale pokaždé matkou polapen a potrestán. Konečně podařilo se mu přece matce utéci. Theodosij odebral se roku 1051 do slavného jeskyňového kláštera v Kyjevě, kde mnich sv. Antonij přijal ho za učně svého. Obléknuv se řeholním rouchem zaučoval se klášterním pravidlům a pokračoval v nábožnosti, sebezapíravosti a pokoře tou měrou, že i svatý učitel jeho se mu divil. Po čtyřech letech dopátrala se ho zarmoucená matka, avšak byla jím pohnuta, že sama potom vstoupila do ženského kláštera.

Theodisij přijal kněžské posvěcení a byl za nedlouho pro svoje znamenité ctnosti zvolen za opata jeskyňového kláštera Kyjevského. V důstojnosti této zůstal příkladně pokorným. Sloužil nennaveně svým řeholním bratřím a byl jim vzorem svatého života. Vystavěv novou klášterní budovu shromáždil v ní mnichy Kyjevské, kteří do té doby ve skalních jeskyních a v podzemních komůrkách žili, a dal jim vhodná řeholní pravidla dle vzoru nejslavnějšího tehdáž kláštera Cařihradského, jenž slul Studium. Mnichy svoje vedl na cestu dokonalosti více vlastním příkladem svým, nežli slovem. Dobu svatopostní trávil každoročně mimo budovu klášterní o samotě ve skalní jeskyni modle se, rozjímaje, zachovávaje přísného postu a zapíraje se mlčelivostí i bděním. Jsa obdařen od Boha vzácnými milostinami slynul v celé zemi, tak že zástupové spásychtivých mužův i jinochů prosili ho, aby je přijal do svého kláštera a ukazoval jim cestu dokonalosti křesťanské. Tou měrou nestačil již klášter Kyjevský více, tak že Theodosij dal jej r. 1070. znamenitě rozšířiti. Potom jal se na místě posavádní dřevěné svatyně klášterní stavěti nový kamenný chrám Panny Marie, jejímž vroucím ctitelem byl. Nežli však svatyně dovršena byla, zesnul Theodosij svatou smrtí dne 3 května 1074, a tělo jeho byvši zprvu pochováno v oblíbené jeskyni jeho, bylo potom roku 1091 slavně uloženo v novém chrámě klášterním, kde je Bůh zázraky oslavil.

Sv. Theodosij ctí se na Rusi jakožto jeden z předních národních světcův a zakladatelů slovutného kláštera Kyjev-

ského. Že byl horlivý katolík, o tom svědčí pozůstalé spisy jeho. Řecký rozkol rozšířil se na Rusi teprv za metropolity Kyjevského Nikefora (1104–1121), jenž první jal se odtrhovati katolické Rusy od jednoty se Stolicí apoštolskou. Život „svatého a velebného otce našeho, opata Pečerského Theodosije“ sepsal v klášteře Kyjevském mnich Nestor, nejstarší dějepisec ruský a vůbec nejstarší známý dějepisec slovanský, jenž svůj „Letopis“ složil jazykem národním. Nestor byl v mladém věku r. 1073. přijat do kláštera Kyjevského od sv. Theodosije, právě rok před smrtí jeho. Když dostaven a posvěcen byl nový klášterní chrám Rodičky Boží v Kyjevě, jejž opat Theodosij byl založil, uradili se r. 1091 mnichové, aby ostatky Theodosijovy, ježto odpočívaly kromě kláštera v jeskyni, vykopány a přeneseny byly do chrámu jeho. Toto vykopání uložil opat Nestorovi, jenž o tom také v Letopisu svém obšírně vypravuje i o zázraku, jenž se při tom přihodil. Byl Nestor horlivým ctitelem sv. Theodosije, jejž Velikým nazývá, a neopominul ani pozdějších zázraků zaznamenávati, ježto se dály na hrobě světce toho*).

Dne 3. května koná se také památka sv. Alexandra I. papeže († 119) a spolumučedníků Římských Evencie i Theodula, sv. Juvenala, biskupa Narnského († 376), sv. Alexandra, vojína a mučedníka Cařihradského a spolumučednice sv. Antoniny, jejíž kusy lebky daroval Karel IV. r. 1355. chrámu sv. Víta v Praze, a j.

Dne 4. května.

I. Sv. Florian, mučedník.

Mezi římskými vojíny, kteří v podunajských krajinách v nynějších obojích Rakousích posádkou bývali, vyskytovalo se již za nejstarších časův mnoho křesťanů.

Císař Dioklecian vydával proti křesťanům rozkaz za rozkazem, aby jich buď ku modloslužbě donutil, buď vyhladil.

Roku 304 vydal čtvrtý rozkaz proti věřícím, aby všickni bez rozdílu buďto modlám obětovali, aneb na smrť vydáni byli. Výnos ten prováděl ukrutně na Západě spoluvladař Maximinian Herkuleus. Také císařský náměstek v Noriku Akvilin slídil po křesťanech a na ten účel přišel do Laureaka (Lorch v Horních Rakousích). Zatím utekli odtud mnozí věřící do hor a lesů, kde před stíhači se skrývali. Čtyřicet

---

*) Nestorův Letopis ruský. Přeložil Karel Jaromír Erben. Vydalo Museum české v Praze 1867.

X. ú. J. Patočky v Praze. Nákl. Děd. sv. Jana Nep.

Sv. Florian.

křesťanů bylo polapeno, do tmavého žaláře v Laureaku uvrženo a ku modlářství sváděno.

Tehdáž přebýval v Cetii (nyní Zeiselmauer v Dolních Rakousích) horlivý křesťan Florian, bývalý plukovník v císařském vojště. Uslyšev, že v Laureaku vězněni a mučeni jsou pro víru někdejší jeho podřízenci, vzplanul touhou po mučednické smrti a rozhodl se, že přidá se k nim, aby ku vytrvalosti je povzbudil a společně s nimi pro Ježíše Krista trpěl. I vydal se na cestu do Laureaka. Potkav několik vojínův, otázal se jich, kam jdou; kteříž odpověděli, že jsou vysláni od vladaře Akvilina, aby dle rozkazu císařova zjímali křesťany zdráhající se obětovati bohům. Tu řekl Florian: „Proč namáháte se pátrati po uprchlících; hle, i já jsem křesťan, vezměte mne tedy a veďte ku vladaři.“ Akvilin podivil se nemálo, když Florian k němu přiveden byl a svou víru neohroženě vyznal. I jal se ho přemlouvati a jemu lichotiti, aby obětoval bohům · a když statečný plukovník rozhodně to odmítl, hrozil mu mukami a ukrutnou smrtí. Florian nelekaje se výhrůžek pozdvihl očí k nebi a modlil se hlasitě: „Pane Ježíši Kriste, naděje má a spáso všech doufajících v tebe! V tebe doufám, nezapřím tebe, ale budu pro tebe bojovati a oběť chvály tobě obětovati. Ostříhejž mne pravicí svou a uděl mně trpělivosti. Přijmiž mne do počtu svých bojovníků, kteří přede mnou svaté jméno tvoje vyznávali, oděj mne bílým rouchem síly své, utvrz Ducha svého nade mnou, a nedopouštěj, aby ďábel smýšlení moje převrátil. Dobrý pastýři, vezmi štít ochrany své a pospěš ku pomoci mé, jenž jsi požehnaný na věky!“

Vladař nechápaje smyslu této modlitby, zvolal hněvivě: „Jakou to pošetilost mluvíš, a proč se protivíš rozkazu císařovu?“ Florian odvětil: „Pokud sloužil jsem ve vojště, klaněl jsem se potají Bohu svému, a ďábel nemohl mne od něho odloučiti. Nyní máš ty moc jen nad mým tělem, duše mé však dotknouti se nemůžeš. Jakožto voják poslechnu rozkazů tvých, pokud na vojína se sluší, ale nikdo nepřinutí mne, abych obětoval mrtvým modlám a smyšleným, lichým bohům “ Tu rozkázal vladař Florina ze šatů vysvléci a po dvakráte zbičovati. Potom pokusil se ještě jednou mučedníka přemluviti, a když se mu to nepodařilo, nařídil katům, aby železnými kleštěmi z plecí jeho maso trhali a obušky ukrutně ho tloukli. Za tohoto mučení zachoval si světec ku podivu

jasnou a klidnou mysl, dobrořeče Bohu a vyznávaje radostně, že jest křesťan. Posléze vynesl Akvilin ortel, aby Florian s těžkým kamenem na hrdle upevněným byl shozen s mostu do řeky Enže a utopen. Mučedník zaplésal a kráčel vesele na místo, kde zemříti měl. Tu uvázán mu na hrdlo velký kámen a na prosbu jeho povoleno, aby ještě směl se pomodliti. Světec modlil se dlouho maje tvář obrácenu na východ, a dojal tím přítomné vojáky tou měrou, že nikdo z nich neodvažoval se dotknouti se ho. Tu přiběhl jistý drzý pohanský mladík a svrhl sám mučedníka do řeky. Bezbožník ten hned potom oslepl.

Mučednická smrť sv. Floriana klade se na den 4. května roku 304. Nejstarší zpráva dí, že řeka odnesla tělo sv. mučedníka na vyčnívající skálu, kde dle pověsti orel rozpjatýma křídloma je kryl a chránil, až přišla zbožná žena Valeria, jíž světec ve snách se zjevil, kteráž potom tělo jeho položila na vůz, přikryla větvičkami lesních stromův a odvezla na udané místo, kde je uctivě pohřbila. Na hrobu tom docházeli nábožní křesťané vyslyšení svých modliteb, a za nedlouho zbudována tu svatyňka, u níž později zřízen klášter. Tenť byl skrovný počátek slavného opatství řeholních kanovníků Augustianů ve sv. Florianě opodál města Lince v Dolních Rakousích.

Tělo sv. Floriana dostalo se později do Říma a r. 1183. bylo přeneseno do Krakova. Kazimír, syn Boleslava Křivoústého, maje pokoj od nepřátel a skládaje velikou naději v milosrdenství Boží, jež udílí Hospodin na přímluvu a pro zásluhy těch svatých, kteří krev svou prolili za něho, vypravil do Říma ku papeži Luciovi III. posly prose, aby mu do Polsky poslal kosti některého sv. mučedníka, jejž by mohl míti za hradbu a nejlepší obranu svého království. Ku nábožné prosbě té naklonil se papež a poslal r. 1183. skrze Egidia, biskupa Mutinského, kosti sv. Floriana do Polsky, ku veliké poctivosti a radosti všeho lidu. Duchovenstvo vyšlo na sedm mil cesty v ústrety a Kazimír sám šel pěšky za drahým pokladem tím, jenž uložen nejprv v Klepařích, kde král vystavěl veliký chrám a nadal jej věčnými důchody na služby Boží a pro kanovníky. Chrámu Klepařskému zůstalo potom rámě sv. Floriana, ostatek kostí jeho odnesl Kazimír na hrad Krakovský, kde ostatky ty v hlavním chrámě podnes uloženy jsou.*) Od té doby pokládá se sv. Florian za patrona krá-

*) Skargovy „Żywoty Świetych“ I. 346.

lovství Polského. Část ostatků jeho získal a chrámu sv. Víta daroval r. 1374. Karel IV. Také arcidiecése Vídeňská ctí a vzývá sv. Floriana jakožto patrona svého, a i v našem lidu požívá světec ten úcty a důvěry jakožto mocný ochránce v nebezpečenství ohně. Obrazy a sochy jeho spatřují se na průčelích a štítech domů, na veřejných prostranstvích i v četných chrámech našich. Sv. Florian zobrazuje se jako vojín, an drže v ruce okov s vodou hasí požár. Tato důvěra v lidu ku sv. Florianovi, jakožto ochránci v nebezpečenství ohně, zakládá se na tom, že zemřel mučednickou smrtí ve vodě. Dle starého podání upadl kdysi jistý uhlíř do hořícího, větrem odkrytého milíře, a vzývaje sv. Floriana byl přímluvou jeho zachráněn, což prý také zavdalo podnět k uctívání tohoto světce jakožto patrona proti ohni.

---

2. Sv. Gothard, biskup.

Požehnanou činností svou proslulý opat a biskup Gothard narodil se r. 960. v Dolních Bavořích v biskupství Pasovském nedaleko starobylého kláštera Altaichu na Dunaji. Otec jeho byl služebníkem tohoto kláštera. Prvního vzdělání nabyl Gothard na škole klášterní, kde jevil záhy veliké schopnosti a náklonnost ku zbožnosti. Arcibiskup Solnohradský Fridrich, jenž od Bavorského vévody dostal Altaich v léno, zavítal jednou do tohoto kláštera, a přesvědčiv se tu o výtečných vlohách a ctnostech mladého Gotharda, vzal si ho na svůj dvůr, pečoval o jeho další vzdělání, posvětil ho na podjáhna, a míval ho na svých cestách za průvodce. Když po několika letech kněží Altaištĺ přáli si nadějného Gotharda míti u sebe, rozloučil se s ním arcibiskup a poslal jim ho. Zatím byl Gothard od biskupa Pasovského posvěcen na jáhenství.

Klášter Altaišký spravoval se prvotně řeholí sv. Benedikta. Časem uvolnila se však kázeň jeho a mniši oblíbili si žíti po způsobu kanovníkův kapitol kollegiátních. Roku 990. byla úsilím vévody Jindřicha v klášteře tom zavedena opět přísná řeholní kázeň a opatem jeho stal se Erchanbert, jemuž uloženo, aby řeholní ústav ten spravoval dle vzoru starých klášterů benediktinských. Někteří slabí duchovní nesnášeli se s touto novotou a odešli proto z kláštera, Gothard podrobil se však ochotně novému přísnému klášternímu životu, odřekl se nadobro světa a přijal řeholní roucho sv. Benedikta. Byl horlivým v práci, neunaveným v rozjímání a

zbožným na modlitbách, přísným k sobě a shovívavým ku spolubratřím, a jevil u veškerém jednání svém pokoru a důstojnou vážnosť, tak že všichni mniši ho milovali a k němu jakožto ku vzoru svému uctivě pohlíželi. Ač byl ještě věkem mlád, ustanovil ho opat převorem kláštera, a dal jej potom od sv. Volfganga, biskupa Řezenského, posvětiti na kněžství.

Po několika letech složil stařičký opat Erchanbert svou důstojnosť, a dle přání vévody Jindřicha i biskupa Pasovského ustanoven jednohlasně volbou mnichův nástupcem jeho Gothard.

Po dvě léta zdráhal se Gothard tento úřad přijati, až teprv povolil prosbám bratří i naléhání biskupovu a uvázal se v řízení kláštera. Jakožto opat bděl bedlivě, aby v klášteře jeho pravidla sv. Benedikta svědomitě zachovávána byla. Za vlády jeho rozkvétaly v Altaichu znamenitě vědy, umění, nábožnosť a bohabojnosť. Mniši vzdělávali okolní pusté krajiny, zakládajíce vinice, štěpnice, rybníky a mlýny, vystavěli na blízkém lesnatém kopci tvrz s krásným chrámem Panny Marie, pěstovali vědy, psali knihy, učili a vychovávali mládež, a byli pilni v konání služeb Božích. Opat zvelebil klášterní chrám umělými obrazy, sochami, bohoslužebnými nádobami i rouchy a získal klášteru svému po celé říši slavnou pověsť. Tou dobou byla v mnohých zámožných klášteřích řeholní kázeň velmi pokleslá. Opat slavného kláštera Hersfeldského v Duryňsku, založeného od sv. Bonifáce, dovolil mnichům, aby proti řeholním pravidlům ve zvláštních domech přebývali a po světsku v přepychu žili. Tento úpadek řeholní kázně nesl těžce nábožný vévoda Jindřich, a když byl zvolen za krále Německého, poslal r. 1005. horlivého Gotharda do Hersfeldu uloživ mu, aby v kláštěře tom rázně a rozhodně pořádek zavedl. Gothard zavítav do Hersfeldu svolal mnichy a napomenul jich vážně, aby se zavázali řeholních slibů svých přísně šetřiti, jinak že budou donuceni z kláštera odejíti. Po rozhodné řeči té odešli téměř všickni, a jen několik bratří zůstalo v kláštěře. Gothard nelekl se toho a způsobil, že časem skoro všickni nespokojenci do kláštera zase se navrátili a horlivého opata poslouchali. V Hersfeldu zůstal Gothard sedm let a zvelebil za tu dobu klášter znamenitě. Proto byl poslán do Tegernsee v Horních Bavořích, aby i v tamním kláštěře pořádek zavedl a uvolněnou kázeň mnichů napravil, což se mu také s pomocí Boží podařilo.

Ustanoviv v Hersfeldě i v Tegernsee horlivé opaty vrátil se Gothard po letech do svého kláštera v Altaichu, kde mínil zbytek života svého ztráviti. Tu pěstoval vědy i církevní umění, tak že klášter ten slynul jakožto štěpnice vzdělanosti a semeniště mnohých tou dobou proslulých mužů. Vzorná řeholní kázeň mnichův Altaišských pohnula nejednoho šlechtice a vznešeného hodnostáře, že pohrdl světem a vstoupil do kláštera toho, aby pod správou výtečného opata Gotharda učil se dokonalosti křesťanské. V klášteře Altaišském přijal řeholní roucho také bývalý kníže Duryňský Vintíř, jenž potom byl poustevníkem na Šumavě v Čechách.

Roku 1022. zemřel Hildesheimský biskup sv. Bernvald, slovutný pěstitel a podporovatel církevního umění. Císař Jindřich II. Svatý přál si míti nástupcem výtečného biskupa toho přítele svého Gotharda. Marně namítal Gothard vysoký věk svůj, žádaje, aby mohl v klášteře svém zemříti. Bůh sám volal ho k úřadu biskupskému, an zvláštním viděním povzbudil jej, aby nabízenou důstojnost přijal. Byv na první neděli adventní r. 1022. od Mohučského metropolity posvěcen na biskupa, ujal se Gothard v Hildesheimu s mladistvou horlivostí apoštolského úřadu svého a konal jej věrně až do smrti. Jedinou snahou jeho bylo šířiti čest i slávu Boží a pečovati o věčné i časné blahu svěřenců. K tomu směřoval každodenními kázaními i modlitbami a posty svými. Miluje ozdobu domu Božího obnovoval svatyně zašlé, stavěl chrámy nové, zbudoval nádherně nový stoličný chrám, a pečoval o to, aby služby Boží všude důstojně slaveny byly. Na zdárném a bohabojném vychovávání mládeže dal si mnoho záležeti. Nešetřil k tomu účelu ani práce ani nákladu, a sám navštěvoval bedlivě školy, napomínal rodičův, aby děti svoje na cestu ctností svatých vodili, a kdekoli nalezl nadané žáky, ujímal se jich a posýlal je ku dalšímu vzdělání na vyšší školy do ciziny. Takovou měrou odchoval a vzdělal si horlivý biskup výtečné spolupracovníky ve vinici Páně, jež nepřestával napomínati, aby stále se vzdělávali, zákonů církevních zevrubně šetřili a věřícímu lidu dobrý příklad dávali. Živ jsa prostě a skrovně, vynakládal svých důchodů na výchovu mládeže, stavbu a ozdobu chrámů Páně a na podporování chudých a nemocných, o nichž říkal, že jsou živým chrámem Božím. Maje ruce stále otevřeny lidem ubohým, vystavěl a nadal svým nákladem rozsáhlý ústav pro ne-

mocné, chudé, pocestné a sirotky, bděl však, aby do něho nebyli přijímáni daremní lenoši. Sám pracoval bez únavy i u vysokém stáří, vstával po půlnoci, modlil se a rozjímal do rána, sloužil potom mši sv. a požíval jen skrovného, ponejvíce bylinného pokrmu. Jakkoli byl povolný a laskavý ku každému, hájil rázně práv svého biskupstvi proti nespravedlivým útokům.

Poslední léta života svého trávil Gothard nejvíce o samotě ve zbožném rozjímání. Ač sil mu ubývalo, zachovával ještě r. 1038. čtyřicetidenního postu velmi přísně. O velkonocích potom mohl jen s největším namáháním služby Boží konati a lidu kázati. Předvídaje smrť udělil duchovenstvu i lidu poslední napomenutí a rozloučil se tklivě s ním. Ve svatvečer Nanebevstoupení Páně přijal naposled sv. svátosti, a pokud mohl, modlil se potom žalmy, litoval hlasitě svých hříchův a vzýval milosrdenství Boží. O půlnoci, když kněží ve stoličném chrámě jali se zpívati hodinku jitřní, povolal biskup k loži svému čtyři žáky, aby před ním hodinku tu pěli, a umíraje říkal s nimi některé verše žalmů. Když žáci dozpívali antifonu tohoto svátku „Vstupuji k Bohu svému a k Otci vašemu, k Bohu svému a k Bohu vašemu, alleluja,“ vypustil svatý biskup dne 4. května 1038 ducha svého. Několik hodin potom zemřel věrný sluha jeho Buno, k němuž světec před nedávnem byl řekl: „Milý Buno, půjdeme brzo do své vlasti.“ A když sluha myslil, že biskup zamýšlí cestovati do Bavor, své otčiny, vece mu takto: „Nikoli do Bavor, nýbrž do vlasti nebeské půjdeme.“

Tělo biskupa Gotharda bylo slavně pohřbeno ve stoličném chrámě Hildesheimském, a hrob jeho oslavil Bůh četnými divy, pročež papež Innocenc II. vřadil jej do počtu svatých. Brzo potom byl v Hildesheimě vystavěn na počest sv. Gotharda nádherný chrám slohu románského s klášterem benediktinským.

Ucta ku sv. Gothardu rozšířila se záhy po všem Německu i zemích sousedních. Vévodové Bavorští založili v průsmyku švýcarských hor mezi kantony Uri a Tessinem kapli sv. Gotharda, při níž potom zřízen benediktinský klášter, jenž býval útulkem cestujících v nehostinných a neschůdných horách těch. Dle tohoto kláštera dostal jméno řečený průsmyk sv. Gothardský, a též celý hlavní uzel Alp Lepontských

X. ú. J. Patočky v Praze. Nákl. Děd. sv. Jana Nep.

Sv. Pius V., papež.

ve Švýcařích sluje horstvem sv. Gothardským. Také ve vlasti naší rozmohla se záhy úcta ku sv. Gothardu, čehož důkazy jsou četné starobylé chrámy naše na jméno jeho posvěcené. Velechrám sv. Vítský honosí se dvěma kostmi z ostatkův světce toho.

Sv. Gothard nešetřil výloh a práce na stavbu a výzdobu chrámů Páně. Za dob živé víry a vroucí nábožnosti závodili katolíci v ušlechtilé snaze, aby se honosili četnými a umělecky upravenými svatyněmi. I města poměrně malá a nezámožná považovala za přední povinnosť svou, aby si vystavěla nádherný chrám Páně, jenž byl jim nejkrásnější chloubou a radostí. Co nám tu zbylo takových památníkův a svědků veliké víry a zbožnosti starých Čechův, ačkoli valný počet nákladných svatyní od nich zbudovaných dílem pobořili za válek domácí i cizí bludařští zuřivci, dílem zničila pověstná nekřesťanská osvěta koncem minulého století! Kéž neutuchne v národě našem láska k domu Božímu a záliba v ozdobě jeho! „Domu tvému přísluší svatosť Hospodine.“ (Žalm 92, 5.) „Hospodine, miloval jsem okrasu domu tvého, a místo přebývání slávy tvé.“ (Žalm 25, 8.) „Jak hrozné jest místo toto! Není tu jiného, jediné dům Boží a brána nebeská.“ (I. Mojž. 28, 17.)

Dne 4. května koná se také památka sv. Moniky, matky sv. Augustina, sv. Pelagie, panny a mučednice († 290), sv. Silvána, biskupa a mučedníka, sv. Antonie, mučednice Nikomedijské, jejíž hlavy část dostal velechrám Pražský, a j.

Dne 5. května.

Sv. Pius V., papež.

Za občanských válek patnáctého století pozbyla Boloňská šlechtická rodina Ghislierů veškerých statků svých. Někteří členové tohoto schudlého rodu usadili se potom v městysi Bosku opodál města Alessandrie. Tu narodil se roku 1504. Pavlu šlechtici Gislierimu z manželky Dominiky Angerie synáček Michal. Rodičové vedli ho záhy k Bohu, vykládali mu pravdy sv. náboženství a učili ho milovati Krista Pána. Michal učil se pilně na domácí škole, prospíval zbožností a zatoužil již v útlém věku po životě řeholním.

Jednoho dne zavítali do Boska cestou dva Dominikáni. Sotva je Michal zočil, přidružil se k nim, vyptával se jich

na řeholi jejich, a prosil je, aby směl jíti s nimi a do kláštera jejich vstoupiti. Rodičové svolili, aby hoch s řeholníky odešel, doufajíce, že po nějakém čase opět se vrátí. Tak dostal se Michal do kláštera Vogherského, kde kněžím při mši sv. přisluhoval, nábožné knihy čítal a chováním svým záhy lásku všech řeholníků si získal, tak že potom s dovolením rodičů, maje teprv čtrnácte let věku svého byl přijat za novice a oděn řeholním rouchem sv. Dominika. Složiv slavné řeholní sliby byl poslán na vyšší studie do Bologně, a vzdělav se dokonale ve vědách, jmenován byl učitelem bohosloví a filosofie, ač ještě nebyl knězem. Když dosáhl čtyřiadvacátého roku věku svého, byl r. 1528. v Janově posvěcen na kněžství a dle přání řeholních představených odebral se k rodičům do Boska, aby tam svoje kněžské prvotiny slavil. Zatím stihlo však rodiště jeho veliké neštěstí; městys byl od nepřátel téměř úplně zničen a chrám jeho pobořen. Michal, jenž rodičů svých nespatřil ode dne, kdy jako hoch odešel od nich do kláštera, setkal se tudíž s nimi po letech za poměrů velmi smutných. I nezbývalo mu, než aby s rodiči a s přátely odebral se do Sevadie, kde první svou mši sv. sloužil. Rozloučiv se potom s rodiči vrátil se mladý kněz do kláštera a pokračoval ve svém úřadě učitelském.

Michal, nadaný vzácnými schopnostmi, dosáhl pilnými studiemi znamenitého stupně bohosloveckého vzdělání a byl výtečným učitelem. Vykládal svým posluchačům posvátné vědy s velikým úspěchem a vedl je slovem i vlastním příkladem na cestu křesťanské dokonalosti. Ponořuje ducha svého do hlubin posvátných věd snažil se sám pokračovati ustavičně ve svatých ctnostech. Čítal bedlivě životy svatých a usiloval následovati ctností jejich. Šetřil pilně všech pravidel řádu svého, mrtvil tělo svoje, přidával si postův, a podroboval se z pokory domácím pracím, neštítě se zametati chodby a čistiti kuchyňské nádobí. Později byl postupně převorem klášterů Vigevanského, Soncinského a Albského a vštěpoval podřízeným řeholním bratřím svojim lásku ku posvátným vědám, ku zbožnosti i ku samotě. Kázal neunaveně lidu slovo Boží a byl horlivým zpovědníkem. Konaje cesty rozjímal o pravdách náboženských a modlíval se sv. Růženec. Jsa pokorný, skromný a mlčelivý uměl si vésti statečně, kdykoli šlo o čest a slávu Boží aneb o pokoření lidí zlých. Jednou chtěla tlupa francouzských vojínů násilím vtrhnouti

do kláštera panen Dominikánek v Albě. Tu postavil se nevázaným žoldnéřům převor Michal na prahu klášterním v cestu, pohrozil jim pomstou Boží a zahnal je.

Tou dobou vtíraly se náboženské bludy Lutherovy i do Italie a ve mnohých vlaských městech rozmohlo se povážlivě nové kacířství, jež olupovalo lid o víru svatou. Nejhůře bylo v Lombardsku. Aby dravému proudu bludařství postaveny byly hráze a lidé od bludníků svedení zase na pravou cestu přišli, byl ustanoven Michal úředním obhájcem katolické víry (inkvisitorem) v Lombardsku.

Nastoupiv důležitý úřad ten odebral se Michal nejprv do města Komy, odkud vycházel do obcí sousedních. Tu pátral po lidech od bludařů svedených a učil je pravdám katolickým, potíral bludy a hubil kacířské knihy, jež potají v lidu rozšiřovány byly. Statečný inkvisitor nebál se ani zarytých svůdcův, ani ošemetných velmožův a hodnostářů, kteří bludařství tajně i zjevně podporovali. Dle povinnosti své neváhal vyhlašovati církevní tresty i na hodnostáře církevní, kteří kacířům přáli. Tak vyobcoval z Církve generalního vikáře i celou kapitolu chrámu Komského, že ujímali se jistého kupce, jenž kacířské knihy rozšiřoval. Tím popudil proti sobě luzu, kteráž ho pronásledovala, a kdekoli na ulici se objevil, kamenovala. Michal utekl na zámek svého přítele Bernarda Odescalchi, avšak ani tam nebyl v bezpečí. Když nepřátelé hrozili mu, že bude hozen do studně, řekl klidně: „Ať stane se, jak Bůh ráčí!“ Zatím pohnal ho k sobě Milánský místodržitel Ferdinand Gonzaga, aby se zodpověděl z toho, že prý horlivostí svou rozdmychuje povstání v lidu. Michal odebral se ihned pěšky do Milána, a uniknuv kacířům, kteří cestou na něho číhali, aby ho zabili, přišel k místodržiteli. Tu byl přijat velmi nemilostně a řečeno mu, že bude vsazen do žaláře, k čemuž však nedošlo.

Potkávaje se takto v úřadě svém s velikými obtížemi, odebral se Michal r. 1550. do Říma, aby ve sboru kardinálův o svém působení počet vydal. Kardinál Caraffa postřehl znaleckým okem svým ihned v Michalovi muže neobyčejného, jenž povolán jest ku věcem velikým. Sbor kardinálů souhlasil úplně s činností inkvisitora Michala, osvědčil mu svou spokojenost a udělil mu veškerou plnomoc, aby i nadále pracoval v severní Italii na obranu víry proti kacířům. Zatím byl v Komě novým horlivým biskupem zaveden zase pořádek,

avšak v okolí města toho nastaly Michalovi těžké boje. Zejména šířilo se úsilím jistého advokáta bludařské učení v městě Bergamu. Michal snažil se muže toho polepšiti laskavostí, a když všecky mírné pokusy jeho zůstaly marnými, dal zatvrzelce toho po zákoně uvězniti. Zarytý bludař rouhal se v žaláři Bohu, proklínal inkvisitora Michala, utekl po nějakém čase s pomocí svých přátel, a šířil v lidu bludy dále. Za nedlouho podařilo se však horlivému Michalovi prosbami a výstrahami pohnouti podporovatele onoho bludaře, že upustili od něho, a sami jej přivedli, aby po zásluze byl potrestán. Rada města Bergama chovala se k Michalovi zprvu laskavě a podporovala snahy jeho. Po nějakém čase jal se však nehodný biskup Bergamský nadržovati kacířům a strhl i městskou radu na svou stranu proti Michalovi. Než statečný inkvisitor nedal se zastrašiti a vystoupil rázně proti zpronevěřilému biskupovi, tak že tento byl odveden do Říma, kde s hodnosti své byl složen a uvězněn.

Osvědčiv se takto ve službách Církve katolické, byl Michal snahou kardinála Caraffy zvolen prvním komisařem sv. úřadu při papežském dvoře, jenž měl péči o obhajování ryzí katolické víry proti bludařům. Tak dostal se Michal do Říma, kde kromě úředních povinností svých nejraději navštěvoval žaláře, aby uvězněné zbloudilce ve víře sv. utvrzoval, bludy jejich vyvracel a je na pravou cestu uváděl. Neunavené lásce jeho podařilo se, že svedení lidé ti uznali svoje pobloužení a polepšili se.

Dne 3. května 1555 zvolen kardinál Caraffa papežem a přijal jméno Pavel IV. Nový papež povýšil ihned Michala za biskupa spojených diecésí Nepijské a Sutrijské.

Michal Ghislieri konal biskupské povinnosti svoje s posvátnou horlivostí. Jako dobrý pastýř bděl neunaveně nad stádem sobě svěřeným, obcházel pilně svou diecési a chodil i pod nejchudší krovy, hledaje, čeho ovce jeho v duchovním i v tělesném ohledu potřebují. Přece však zastesklo se mu záhy po životě klášterním. I šel ku papeži a prosil ho na kolenou, aby sproštěn byl úřadu biskupského a směl vrátiti se do kláštera. Papež vyslechnuv klidně tuto žádost, odpověděl žasnoucímu biskupovi, že ho za krátko povýší do sboru kardinálů. Michal Ghislieri byl skutečně potom jmenován kardinálem a spolu velkoinkvisitorem veškerého křesťanstva.

Nový kardinál zůstal i nadále v srdci prostým řeholní-

kem. Šetře pravidel řádových žil pokorně a chudě, měl jen několik sluhů, kolik nutnosť a slušnosť vyžadovala, a považoval je za řeholní bratry svoje slouže jim v nemoci, modle se společně s nimi a vodě je na cestu dokonalosti.

Po smrti Pavla IV. povýšen r. 1559. na papežský trůn Pius IV., jenž kardinála Michala jmenoval biskupem Mondovským v Piemontsku. Diecése tato byla tehdáž velice zanedbanou a spustošenou. Michal Ghislieri měl tudíž v Mondově těžkou práci. I jal se tu s apoštolskou horlivostí kázati slovo Boží, konal neunaveně obchůzky po osadách i v neschůdných horách, kazil všude zastaralé zlořády, zveleboval náboženský život lidu, a povznesl tatko za nedlouho celou diecési Mondovskou. V rodišti svém Bosku vystavěl znamenitý chrám a klášter dominikánský, a súčastnil se také slavného církevního sněmu Tridentského, kde byl výborným řečníkem a rádcem, jemuž se podařilo, že nejeden návrh jeho ve prospěch Církve katolické přijat byl. Namáhavými pracemi oslabil si horlivý biskup tělesné zdraví a roznemohl se r. 1564. tou měrou, že myslil již na smrť, tak že i pohřebiště si určil a náhrobní nápis si složil. Zatím pozdravil se však mimo nadání a byl Prozřetelností Božskou povolán k úřadu ještě důležitějšímu, aby Církvi katolické prospíval.

Dne 9. prosince 1565 zemřel papež Pius IV Někteří kardinálové chtěli nástupcem jeho zvoliti kardinála arcibiskupa Milánského Karla Borromejského, pokorný světec ten přičinil se však, aby papežem zvolen byl kardinál Michal Ghislieri. Když zvolený zdráhal se volbu tu přijati, vzali ho kardinálové a vedli polo násilně do kaple, kde mu holdovali. Marně plakal a namítal novým a opět novým způsobem svou nedostatečnosť. Posléze podrobil se a přijal jakožto papež jméno Pius V.

Pius V. ujal se pevnou rukou vesla lodičky Kristovy za doby, kdy na lodičku tu dorážely vztekle vlny náboženských bludů. Avšak právě tehdáž, kdy proti Církvi katolické povstali četní nepřátelé, aby ji zničili, vzbudil jí Bůh množství mužův apoštolských, kteří propůjčovali se papeži ku provádění velikých záměrův jeho, aby pokleslá církevní kázeň byla všude napravena a zvelebena, i aby lid v pravé víře byl utvrzován a svatými ctnostmi prospíval.

Pius V. zaváděl opravy nejprv v Římě samém. Při nastolování papežů bývalo doposud zvykem, rozhazovati mezi

lid na ulicích peníze, z čehož měli zisk hlavně zahaleči. Zrušiv tento zvyk ustanovil Pius V., aby peníze k tomu určené byly rozdány lidem skutečně potřebným. Bývalo také zvykem, o slavnosti papežské korunovace strojiti vyslancům a hodnostářům nákladné hostiny a pořádati rozličné radovánky. Na místě toho všeho rozkázal nový papež, aby peníze, jež zbytečné zábavy ty pohltily, rozdaly se chudým klášterům. Římané báli se zprvu, že Pius V. bude panovati nad míru přísně, brzo však upokojili se. Pius V. byl laskavý v obcování, štědrý k chudým, a žil ve svém paláci jako prostý řeholník. Postíval se přísně, nosil pod rouchem papežským šat řeholní, modlil se často až k slzám, trávil dlouho ve zbožných rozjímáních, vstával v noci a chodil do velechrámu sv. Petra, kde Bohu potřeby svoje přednášel. Aby byl ustavičně ku pokoře nabádán, dal kolem kříže, před nímž každodenně klekával, napsati slova sv. Pavla: „Odstup ode mne, abych se chlubil, leč v kříži Pána našeho Ježíše Krista.“ Postarav se o to, aby papežský dvůr dával lidu dobrý příklad svatých ctností, odstranil Pius V. v Římě zápasy zvířat jakožto zábavu nekřesťanskou, vyhnal z města všecky lehké ženštiny a pečoval, aby ty z nich, které na cestu kajicnosti se daly, opatření dostaly. Trestal přísně znesvěcování dnů svátečních, a vykázav Židům v Římě zvláštní čtvrť ku přebývání, snažil se zamezovati lichvářské šmejdy jejich, jimiž tehdáž mnoho rodin na mizinu uvedeno bylo. Aby lichvě položeny byly meze, podporoval papež křesťanské půjčovny. Za účelem vzdělávání lidu v pravdách víry svaté založil bratrstvo pod jmenem křesťanské nauky a vyzýval biskupy, aby družinu tuto všude zaváděli. Členové bratrstva toho vykládali ve dny sváteční dětem i lidem dospělým ve chrámech Páně katechismus. Proti zlodějům a lupičům, kteří tehdáž v Italii a v samém Římě velmi odvážně si vedli, vystoupil Pius V. rázně nařídiv, aby zločinci ti stíháni a po zákonu trestáni byli. Jsa přísně nestranný a spravedlivý ku všem, neudílel Pius V. svým pokrevencům žádných hodností aniž choval se k nim štědře. Jediného synovce svého, kněze řádu dominikánského Michala Bonelli povýšil za kardinála, a to jen na úsilovné prosby sboru kardinálů, kteříž byli přesvědčeni, že výtečný muž ten stane se v novém úřadě svém Církvi velice prospěšným.

Papeži Piu V. bylo pečovati o to, aby nálezy a výnosy

slavného a důležitého církevního sněmu Tridentského (1545—1563) ve všech státech přijaty a zachovávány byly. Na ten účel vysýlal do jednotlivých zemí zbožné a horlivé vyslance. I pohanům posýlal obětavé věrozvěsty a došel té radosti, že za jeho panování veliké množství nevěřících se obrátilo. Roku 1566. vydal Pius V. „Katechismus z nařízení sněmu Tridentského k pastýřům duchovním," v němž stručně a jadrně shrnuty a jasně vyloženy jsou články víry katolické proti bludům protestantským.*) Roku 1568. zavedl opravený Římský brevíř, knihu to obsahující církevní hodinky kněžské, a r. 1570. vydal opravený Římský missál.

Věhlasný papež postřehoval bdělým zrakem všecky potřeby věřícího lidu v různých zemích a snažil se všude vhodným způsobem pracovati na obranu víry svaté proti sektářům. V zemích koruny České živořilo staré kališnictví čím dále více, a přívrženci jeho přecházeli šmahem do tábora německého lutheranství, kdežto potomci někdejších Táborů, Čeští bratří, přilnuli ku bludům Kalvínovým. Syn císaře a krále Ferdinanda I. Maxmilian klonil se zjevně ku bludařství protestantskému, když pak po smrti otcově r. 1564. nastoupil vládu, upustil sice od sektářství, trpěl však přece, že v zemích jeho protestantství neomaleně se šířilo, a když potřeboval pomoci proti Turkům, slíbil r. 1568. stavům svobodu vyznání víry lutheranské. Marně hleděl Pius V. císaře od tohoto úmyslu odvrátiti, za kteroužto příčinou poslal k němu vyslance, jenž jemu i klatbou pohrozil. Do Čech poslal Pius V. vyslance k arcibiskupu Antonínu Brusovi, aby svolal církevní sněm provincialní, na němž by úchvaly sněmu Tridentského prohlášeny byly. Arcibiskup nemohl však tehdáž přání papežovu vyhověti, ježto protestantská většina českých stavů činila mu překážky, a sám císař a král Maxmilián II. jemu přísně zakázal, sněm ten svolávati. Teprv po letech, až r. 1602, byla v Praze konána diecésní synoda, na níž úchvaly sněmu Tridentského prohlášeny byly.

Španělského krále Filipa II. neustával Pius V. povzbuzovati, aby proti náboženským bludům do zemí jeho se deroucím rázně vystupoval. Když ubohá katolická královna Skotská Marie Stuartka od nehodné královny Anglické

*) Katechismus ten vydán s předmluvou jazykem českým v Praze r. 1867. nákladem Dědictví sv. Prokopa

Alžběty do žaláře uvržena byla, snažil se ji papež vysvoboditi, a když Alžběta katolíky krvavě pronásledovala a zjevně od víry katolické odpadla, vyobcoval ji dne 25. února 1570 z Církve.

Tou dobou jal se v Belgii učitel bohosloví Michal Bajus hlásati některé bludy, jimiž popíral částečně svobody vůle lidské. Pius V. zavrhl r. 1567. šedesát a sedm bludných vět vyňatých ze spisův jeho. Když protestantští Hugenoti ve Francii chystali se ku vzpouře, podporoval papež proti nim královský dvůr, poslal mu na pomoc 4.000 mužův, a přiměl i vévodu Florenckého, že na ten účel poslal do Francie 1200 mužův, čímž stalo se možným, že buřiči ti v bitvě u Moutoncouru dne 3. října 1569 poraženi byli.

Korunou slavného panování Pia V. bylo slavné vítězství nad Turky u Lepanta. Vida, jak Turci křesťanské země uchvacují a křesťany do otroctví odvádějí, vyzval papež křesťanské panovníky, aby spojili se válečně proti těmto odvěkým nepřátelům svým, ohlásil r. 1570. milostivé léto na ten účel, aby křesťanský lid vyprosil u Boha vítězství nad Turky, a súčastňoval se sám kajicích průvodu v Římě. Získav Benátčany, Španěly, rytíře Maltánské, i některá knížata italská, vyzbrojil Pius V. sám také svoje vojsko i loďstvo, a postavil v čelo spojených křesťanských vojů slovutného hrdinu dona Juana Rakouského. Aby Bůh v nastávající rozhodné válce pomáhal křesťanům, vybízel papež nejvyšší velitele, aby sv. svátosti přijali a sv. Růženec se modlili. A Bůh vyslyšel modlitby věřících. Dne 6. října 1571 vrazilo tři sta válečných korábů křesťanských u Lepanta v zálivu Korintském na loďstvo turecké. V památné námořní bitvě té bylo od křesťanů dobyto 130 nepřátelských korábův, a 25.000 Turků zahynulo v moři. Zatím co vítězně bojováno u Lepanta, vzýval Pius V. v Římě Matku Boží za přímluvu a dostal za modlitby zjevení, že Turci úplně poraženi byli. Na památku tohoto slavného vítězství, jehož křesťanům vyprosila Maria Panna, vložil Pius V. do litanie loretanské prosbu „Pomocnice křesťanů, oroduj za nás!“ Později, r. 1573. ustanovil papež Řehoř XIII. na památku vítězné bitvy u Lepanta slavnosť sv. Růžence, kteráž koná se první neděli měsíce října.

Vítězství u Lepanta bylo posledním velkým skutkem slovutného papeže Pia V. Od té doby chřadl tělesně, avšak

ani v bolestné nemoci neopouštěl od svých tuhých postů. Snášeje trpělivě trapnou chorobu svou volával v největších bolestech na kolenou před Ukřižovaným: „Rozmnož, ó Pane, bolesti mé, ale posiluj mne v trpělivosti!“ Jsa na smrť chorý dal se na Boží hod velkonoční odnésti v nosítkách do velechrámu sv. Petra, kde udělil apoštolské požehnání lidu, jenž z toho velké potěšení měl. Poslední přání jeho bylo, aby mohl ve křižové dny ještě navštíviti ostatky svatých ve hlavních chrámech Římských. K této kajicné pouti ustanovil 21. den měsíce dubna. Proti radě lékařů vydal se skutečně v průvodu dvou sluhů na tuto pouť. Vrátiv se více mrtev nežli živ, přijal ještě na lůžku mnoho katolíkův anglických, kteříž přišli stěžovat si na krvelačnou královnu Alžbětu, a zvolal: „Bože můj, ty víš, že jsem byl povždy ochoten za blaho nešťastného národa toho krev svou vylíti.“ Dne 30. dubna 1572 přijal naposled sv. svátosti, a nazítří potom, dne 1. května, dokonal záslužný pozemský život svůj. Tělo jeho pohřbeno ve chrámě Panny Marie Větší v Římě v nákladné hrobce, již papež Sixtus V zbudoval. Klement X. prohlásil papeže Pia V., oslaveného od Boha mnohými zázraky, r. 1672. za blahoslavence, a Klement XI. vřadil jej r. 1712. do počtu svatých. *)

Osobně skromný, pokorný, nábožný a dobrotivý světec Pius V. býval rozhodným a přísným, kdykoli šlo o čest i slávu Boží, o potlačováni nepravostí, a o prospěch Církve sv. Sloužiti Bohu, zvelebovati Církev katolickou a kaziti záměry nepřátel jejich, bylo souhrnem veškerých snah činného a požehnaného života jeho. Sám sebe zapíraje i umrtvuje a sobě ničeho nepopřávaje, planul posvátnou horlivostí pro rozkvět království Božího na zemi. Sv. Jan Zlatoústý dí: „Kdy přece jednou počneme sloužiti Bohu tak horlivě, jakož posud sloužili jsme tomuto světu; kdy začneme pracovati pro nebe s takovou pilností, jakouž doposud věnovali jsme této zemi; kdy konečně budeme se domáhati ctností svatých, jako věnovali jsme se posud hříchům a nepravostem.?“

Dne 5. května koná se také památka sv. Krescenciány, mučednice, sv. Silvána, mučedníka, sv. Eutymia, jáhna, sv. Joviniána, mučedníka, sv. Euloga, biskupa, sv. Hilaria, biskupa Arelatského († 499), v Miláně Obrácení sv. Augustina a j.

---

*) Sv. Pius V., papež z řádu kazatelského. Napsal Fr. Václ. M. Bubeník, Ord. Praed. Růže dominikánská, roč. III. V Praze, 1889.

Dne 6. května.

I. Blahosl. Jan Kř. de Lasalle, zakladatel křesťanských školských bratří.

Slovutný původce družiny školských bratří Jan Křtitel de Lasalle (de la Salle) narodil se dne 30. dubna 1651 ve starém korunovačním městě Francouzských králů Remeši. Urození a zbožní rodičové jeho, otec Ludvík, přísedící zemského soudu, a matka rozená šlechtična de Brouillet měli kromě něho šest dětí, z nichž jedna dcera vstoupila do panenského kláštera; jeden syn byl členem řeholní kanonie v Sentisu, a druhý syn stal se kanovníkem v Remeši. Jan Kř. jevil již v dětství náklonnosť ku zbožnosti, stranil se obyčejných zábav mládeže a měl největší potěšení z toho, že směl přisluhovati knězi při mši svaté. Vyspěv ve sličného jinocha studoval na vysokých školách rodiště svého prospívaje výtečně učením, mravopočestností i nábožností. Záhy zvolil si s radostným přivolením rodičů stav duchovní, dosáhl r. 1666. výnosného kanovnického obročí při stoličném chrámu Remešském maje teprv 15 let věku svého, a vstoupil potom r. 1670. do kněžského semináře u sv. Sulpice v Paříži, kde studoval bohosloví zároveň se slavným Fenelonem, jenž později proslul jakožto spisovatel a arcibiskup Cambraiský. Úmrtím rodičů v letech 1671 a 1672 připadla mu starosť o mladší bratry, pročež vrátil se do Remeše. Tu spřátelil se s kanovníkem Rollandem, spolu učitelem na škole při stoličném chrámě. Horlivý tento muž založil v Remeši družinu školských sester sv. dětství Páně, jež vyučovaly mládež a vychovávaly sirotky. Chtěje nadějnou družinu tuto zabezpečiti, prosil Rolland Lasalla, aby se jí ujal a po jeho smrti ve správu její se uvázal. Lasalle vyhověl této žádosti, a přijav r. 1678. svěcení kněžské, umínil si, že zasvětí celý život svůj křesťanské výchově mládeže. Aby mohl tento úmysl svůj snáze provésti, byl ochoten na radu Rollandovu vzdáti se kanovnického obročí svého a přijati úřad faráře u sv. Petra v Remeši, avšak arcibiskup nedal mu ku této nevýhodné záměně povolení. Brzo potom zemřel kanovník Rolland ustanoviv Lasalla vykonavatelem poslední vůle své, čímž uložil mu, aby dílo jeho, družinu školských sester, utvrdil a pojistil. I podařilo se Lasallovi přes mnohé pře-

X. ú. J. Patočky v Praze. Nákl. Děd. sv. Jana Nep.

Blahosl. Jan Kř. de Lasalle.

kážky, že dosáhl od krále Ludvíka XIV. potvrzení a schválení této družiny a že mohl potom ji řádně uspořádati a trvání její zabezpečiti. Avšak toto záslužné dílo bylo mu pouze přípravou ku rozsáhlejší činnosti, k níž Prozřetelnosť Boží ho volala.

Národní školství ve Francii bylo tehdáž v úpadku, stav učitelský nepožíval vážnosti, a vyučovací soustava byla velice chatrná. Prozíraví katolíci shledávali, že bude možno tento bídný stav školství napraviti teprv až bude dostatek netoliko vzdělaných, nýbrž i horlivých a zbožných učitelů, kteří by s láskou věnovali se vyučování i řádné křesťanské výchově mládeže. Na ten účel vznikl ve Francii zvláštní zbožný spolek, jehož členové modlili se, aby Bůh vzbudil mládeži hodné a bohabojné učitele. Spolek ten měl členy i v semináři sv. Sulpice v Paříži, kde Lasalle bohosloví studoval.

Tou dobou založila bohabojná vdova Mailleferová u města Rouenu dívčí školu s bezplatným vyučováním. Zamýšlejíc i pro hochy podobnou školu zříditi, obrátila se na kanovníka Rollanda, ten však zemřel po nějakém čase. I získala vdova ta záměru svému horlivého měšťana Adriána Niela a poslala ho s přímluvnými listy do rodiště svého Remeše, aby tam hledal příznivce. Tu seznámil se Niel s Lasallem. Oba mužové smluvivše se zřídili potom r. 1679. ve farnosti sv. Mořice v Remeši první chlapčí náboženskou školu, na níž pod správou tamního faráře vyučoval Niel a jeden mladík. Ačkoli pak tato škola posud nebyla hmotně opatřena, založil Niel v Remeši za nedlouho s pomocí jisté zámožné vdovy školu druhou a přestal starati se o školu u sv. Mořice, a brzo potom opustil i školu u sv. Jakuba a odešel z Remeše, aby i na jiných místech školy zakládal. Podnikavý, avšak nestálý Niel ponechával starosť o školy, jež překotem zřizoval, výhradně Lasallovi.

Roku 1681. byl Lasalle povýšen na vysokých školách Remešských za doktora. Téhož roku přijal učitele obou svých škol Remešských k sobě na byt, chtěje míti je stále na očích. Aby získal místo, odevzdal dva svoje bratry příbuzným, ponechav u sebe jen bratra nejstaršího. Z toho byly mu činěny trpké výčitky, on však nedbal jich. Následujícího roku najal svým učitelům zvláštní společný byt v městě, předepsal jim denní pořádek, a na jich prosbu stal se jejich zpovědníkem. Brzo potom založil společně s Nielem několik nových škol.

Aby svým učitelům dal příklad obětavosti a lásky k chudobě, odhodlal se Lasalle ke skutku hrdinskému. Vzdalť se svého výnosného obročí kanovnického a umínil si, že nemaje jiných povinností, bude pečovati výhradně o svoje školy a jich učitele. Marně přemlouvali ho přátelé a sám arcibiskup, aby toho nečinil. Lasalle důvěřuje v Boha, zamýšlel svoje školy zakládati na evangelické chudobě a pokoře, a zřekl se proto i svého dědictví po rodičích. Roku 1684., kdy byl v Remeši hladomor, rozdal jmění svoje, asi 50.000 franků, chudým, a žil potom sám od almužen. Tak dal svým učitelům i žákům příklad lásky k chudobě a získal si srdce jejich. Tím rozhlášeno jest jméno jeho, a záhy přidalo se k němu několik nadějných jinochů, kteří pod jeho vedením vyučovali a vychovávali mládež. Téhož roku konal Lasalle s učni svými duchovní cvičení, a po společné úradě předepsal jim šat, aby se nosili po způsobu světských duchovních francouzských, a uložil jim, aby skládali vždy na tři roky prosté sliby poslušnosti a vytrvalosti. Později učiněna změna, že skládány tyto dva sliby jen na rok. Učňům svým dal Lasalle jméno „bratří křesťanských bezplatných škol," přijal sám roucho jejich, vyučoval s nimi mládež na škole u sv. Jakuba a vodil ji každodenně na služby Boží.

Chtěje posilniti se ku další činnosti a vyžádati si k ní od Boha potřebné milosti, odebral se Lasalle do kláštera u Louvriersu, kde trval na modlitbách a zbožném rozjímání. Byl však donucen brzo vrátiti se do Remeše, když několik bratří se roznemohlo a jeden z nich zemřel. A hned potom složil úřad představeného své družiny a požádal bratří, aby zvolili si jiného vrchního. I zvolen horlivý a zbožný bratr l'Heureux. Pokorný Lasalle byl ho jako všickni ostatní členové družiny poslušen, avšak za krátko dostal rozkaz, aby zase převzal vrchní správu školských bratří, ježto neslušelo by se, aby jsa knězem, podřízen byl neknězi. I poslechl rozkazu toho, a zamýšleje bratra l' Heureuxa připraviti na kněžství, učil ho sám jazyku latinskému.

Obor působení školských bratří vzrůstal zatím utěšeně. Proto přijal Lasalle několik mladíků z venkova a zřídil zvláštní seminář pro venkovské učitele, první to ústav tohoto druhu.

Roku 1687. zemřel horlivý zakladatel křesťanských škol Niel a bratří zachovali památku jeho ve vděčné uctivosti.

Již několikráte byli bratří pozváni do Paříže, aby tam některou školu spravovali. Roku 1688. nabídl jim farář u sv. Sulpice svou farní školu. Lasalle přijal tuto nabídku a odstěhovav se s dvěma bratřími do Paříže uvázal se ve správu školy u sv Sulpice. Ústav ten prospíval přes všecky překážky tou měrou, že mohl Lasalle hned roku 1690. založiti druhou bratrskou školu v Paříži. To pobouřilo světské učitele Pařížské. Obávajíce se, že budou bratřími připraveni o svůj výdělek, jali se proti nim bojovati. Vedrali se násilně do jich příbytku, vyloupili jej, získali pro sebe i scholastika hlavního chrámu, a podali proti Lasallovi u soudu žalobu. Lasalle chtěl proto s bratřími z Paříže navždy odejíti; avšak přátelé školských bratří naléhali na něho, aby sečkal. I zůstal v Paříži a vyprosil si postem a modlitbami příznivého výsledku pře, kterou světští učitelové s ním začali.

Při úmorných starostech o zvelebení družiny bratří octl se Lasalle několikráte v nebezpečenství života. Roku 1681. vraceje se za krutého mrazu a sněhové vánice z venkova do Remeše byl by málem zmrzl a vyvázl jen divem, a r. 1690. roznemohl se v Remeši na smrť. I přijal nábožně svaté svátosti, rozloučil se se zarmoucenými bratřími a chystal se již na poslední chvíli života svého. Avšak Bůh vrátil mu opět zdraví, aby nadále pro blaho mládeže i bratří pracovati mohl. Brzo potom zemřel bratr l' Heureux připravuje se na kněžství. Lasalle viděl v tom vyšší pokyn, aby do svojí družiny nepřijímal kněží, aniž bratří na kněžství světiti dával. Proto zakázal jim učiti se jazyku latinskému.

Toho času vystoupilo několik členů z družiny a posavadní příznivci její svedeni byvše pomluvami odpůrců, přestali ji podporovati, tak že celé dílo Lasallovo octlo se v úpadku. Bohem nadšený Lasalle neztrácel však mysli. Získal dva horlivé bratry, a ti složili s ním r. 1691. slavný slib, že díla křesťanských škol neopustí i kdyby zůstali z celé družiny sami a donuceni byli žebrati a o suchém chlebu žíti. Hned potom získal Lasalle opodál Paříže u městečka Vaugirardu chudičký dům a zřídil v něm noviciat ku vzdělání mladých bratří, útulek pro bratry nemocné a spolu shromáždiště, kde všickni členové družiny měli o prázdninách duchovním cvičením se podrobovati. Byl to však útulek nad míru chatrný. Dům byl na spadnutí a neměl ani kamen; bratří spávali na slámě, nemohli si vařiti pokrmy, byli živi

výhradně z almužen okolních klášterů a chodili v ošumělém oděvu. V této bídě posilovali a potěšovali se bratři modlitbou, službami Božími a častým přijímáním sv. svátostí, a Bůh jim pomáhal, tak že ústav jejich měl za krátko čtyřicet noviců.

Za hladomoru r 1693. odstěhovali se bratří na delší čas do Paříže, kde bylo snáze dojíti podpory a výživy. Potom vrátil se Lasalle s nimi zase do Vaugivardu, a tu usnesli se všickni, že složí sliby doživotní a ustanoví si jistá pravidla, jichž bude všem členům školské družiny šetřiti. Připravivše se duchovními cvičeními, zavázali se dne 6. června 1694 vlastnoručními podpisy i ústně, že budou zakládati a spravovati křesťanské bezplatné školy, i kdyby měli žebrati a o suchém chlebu žíti. Bylo jich úhrnem dvanácte. Hned potom chtěl Lasalle podruhé složiti úřad představeného družiny, a když bratří k tomu nesvolili, zavázal je slibem, že po smrti jeho nezvolí nikdy kněze za vrchního představeného svého.

Po nějakém čase přeložil Lasalle noviciat z Vaugivardu do najatého domu blízko u Paříže, odkud mohl snáze dozírati na svoje ústavy v městě, kde zatím podařilo se mu zříditi třetí školu bratrskou. Tu nastalo v Paříži nové pronásledování bratří. Světští učitelé podněcovali lid proti nim, vydrancovali jim školu u sv. Placida, a podali proti nim opět žalobu. Avšak úřadové rozhodli ve prospěch bratří, a z mnohých měst docházelo jich tolik žádostí, aby se tam usadili a školy zakládali, že nebylo ani možno všem vyhověti. V té době sestavil Lasalle výtečná pravidla pro ředitele bratrských škol a rozeslal je potom všem svým ústavům.

Až dotud neměla družina školských bratří schválení církevního. Proto vypravil Lassale r. 1702. dva bratry do Říma, aby dosáhl od papeže potvrzení díla svého, a možno-li i v tomto městě křesťanskou školu dle svých pravidel založil. Oba vyslaní bratří majíce pouze 100 franků na cestu snášeli bídu a narazili v Římě na takové překážky, že jeden z nich ihned s nepořízenou do Francie se navrátil. Druhý, jmenem Gabriel Drolin, zůstal v Římě, živil se tam nuzně, nepozbýval trpělivosti a vytrvalosti, až posléze po 22 letech, již po smrti Lasallově, dočekal se jako stařec pětašedesátiletý, r. 1724. potvrzení družiny školských bratří od papeže Benedikta XIII., po čemž vrátil se do Francie.

Roku 1702. odebral se Lasalle do města Troyesu, aby tamní školy uspořádal. Za nepřítomnosti jeho nakládali dva představení noviců z nerozvážné horlivosti s nimi přes míru přísně, a jeden pro rozličné přestupky pokáraný novic zadal proti těmto svým představeným žalobu. Toho uchopili se pyšní sektáři Jansenisté i světští učitelé a způsobili, že proti celé družině školských bratří byl podán arcibiskupu Pařížskému pamětný list stížný. Věc vyšetřována za nepřítomnosti Lasallovy, a posléze rozkázal arcibiskup, aby bratřím dán byl jiný vrchní představený. Lasalle vrátiv se přijal tento rozkaz pokorně a s díky, tak že arcibiskup užásl. Když však generální vikář bratřím nového představeného ustanovil, prohlásili, že majíce vrchního představeného nepřejí si jiného. Marně domlouval jim Lasalle, aby se podrobili a nového vrchního Brikota přijali. Bratři prohlásili, že raději z družiny vystoupí, než aby milovaného vrchního svého se vzdali. Po dlouhém vyjednávání vyřízena tato obtížná záležitosť v ten rozum, že Lasalle zůstal skutečným náčelníkem bratří, a Brikotovi svěřeno řízení škol. Ctižádostivý muž tento dostal za nedlouho potom výnosné obročí a vzdal se úřadu, k němuž neměl povolání. Nástupce jeho ve správě bratrských škol snažil se podkopati vážnosť Lasallovu a rozsévati v družině jeho símě nesvornosti. Zatím podali světští učitelé Pařížští po třetí stížnosť proti bratřím, že vyučují dle pravidel svých sice bezplatně, avšak do škol svých přijímají žáky bez rozdílu, nezkoumajíce majetkových poměrův rodičů jejich. Lasallovi bylo potom zakázáno, přijímati do bratrských škol děti, jež nemohou se vykázati vysvědčením chudoby. Kromě toho měl každý školský bratr zaplatiti po 50 francích pokuty, a Lasalle i soudní útraty, a později zvýšena tato pokuta na obnos dvojnásobný. Chudá družina tolik peněz ovšem neměla. Když nad to ještě světští učitelé v Paříži dali najatou luzou dům bratří vyloupiti, nemohl Lasalle v tomto městě déle zůstati a odebral se do městyse Dernetalu u Rouena, aby tam školu založil. Učinil to ochotně a rád, ježto právě na tomto místě zbožná vdova Mailleferová před lety první křesťanskou bezplatnou školu byla zřídila. Nová bratrská škola Dernetalská proslula záhy tak, že i měšťané Rouenští s arcibiskupem přáli si míti školy bratrské. Po dlouhém vyjednávání převzali bratří správu městských škol. Lasalle najal potom se

svolením arcibiskupovým u města rozsáhlý dům se zahradou a přeložil do něho noviciát. Tu svěřovali měšťané Rouenští bratřím syny svoje na výchovu, a zejména bývali jim dáváni nezdární hoši, aby je polepšili.

Zatím snášeli bratří v Paříži od světských učitelův ustavičné protivenství, avšak Bůh žehnal jim, a škola jejich u sv. Sulpice, která teprv nedávno před tím byla blízka zaniknutí, rozkvetla, že měla dvanácte učitelů. Dílo Lasallovo rostlo a prospívalo; po několika letech došla družina školských bratří po celé Francii všeobecné obliby, tak že ani nestačili vyhovovati žádostem měst, jež přála si míti ústavy jejich.

Zdálo se, že požehnané dílo Lasallovo po mnohých protivenstvích konečně jest utvrzeno a že původce křesťanských škol bratrských na večer obětavého života svého bude požívati blaživého poklidu. Avšak jinak usoudil Bůh. Horlivý Lasalle měl družinu svou posvětiti a trvání její zabezpečiti nepřetržitým utrpením. Tou dobou nastal ve Francii opět z neúrody hlad, jímž školní bratří přišli do hrozné bídy. Větší ještě soužení způsobil Lasallovi lehkomyslný abbé Klement. Tento teprv dvaadvacetiletý mladík zavítal ze St. Calais do Paříže, a poznav školy Lasallových bratří, umínil si pojednou beze vší rozvahy, že založí křesťanský vychovávací ústav pro venkovské učitele. I požádal Lasalla, aby mu byl k tomu nápomocen. Lasalle odpíral nezkušenému Klementovi, a teprv když byl jím po celý rok obtěžován a samým arcibiskupem povzbuzen, podlehl prosbám jeho a slíbil mu podporu. Klement koupil potom za 13.000 franků v Paříži dům a přemluvil Lasalla prostřednictvím přítele svého Rogiera, že této koupě obnosem 2.500 franků se súčastnil. Hned potom odstěhovali se do koupeného domu školní bratří a přijali několik venkovských mladíků na výchovu. Po nějakém čase byl Lasalle pojednou předvolán k soudu a uslyšel tu, že jest obžalován. Svedl prý nezletilého Klementa k nevýhodné koupi řečeného domu a sám ji zprostředkoval. Tato křivá obžaloba byla patrně dílem starých protivníků školských bratří. Marně hájil se Lasalle; nepřátelé jeho vymohli, že byl odsouzen, ba že úřady vydaly na něho zatykací rozkaz a zmíněný dům zabavily. Nevinně pronásledovaný Lasalle ušel svým nepřátelům a odebral se do Provence, kde setrval delší čas, až potom zase vrátil se do Paříže, aby svých ústavů od hrozící záhuby zachránil.

Tu napravil mnohou závadu na bratrských školách a dočekal se potom dostiučinění, že nepřátelé jeho uznavše, že mu ublížili, toho litovali. Cestou z jižní Francie do Paříže zažil Lasalle mnoho radosti, ale i nejedné žalosti. V městě Mende odepřeli mu bratří poslušnosti, vyhnali ho z ústavu svého, a získavše pro sebe tamního biskupa i obecní radu, zvolili si o své ujmě ředitele. Nadarmo snažil se Lasalle tyto neposlušné odštěpence polepšiti. Setrvali skoro deset let ve smutné neodvislosti své, žili nezřízeně, a vzbudili tím proti sobě všeobecnou nenávisť měšťanstva, až celá družina jejich nečestně se rozpadla.

Tou dobou roznemohl se Lasalle bolestnou dnou, že nemohl ani mši sv. sloužiti. Zkoušku tuto snášel s odevzdaností do vůle Boží trpělivě, a když se mu ulehčilo, odebral se na statek přítele svého u Grenoblu, kde delší čas trval na modlitbách a ve zbožném rozjímání. Tehdáž způsobili ve Francii velký povyk bludy pyšných Jansenistů. Lasalle neopomenul učně svoje písemně napomenouti, aby bludů těch se varovali.

Rozjímavý život, jemuž Lasalle na venkově u Grenoblu se věnoval, nebyl dle vůle Boží jeho povoláním. To mu zvěstovala bohabojná pastýřská dívka Louisa, a o tom přesvědčil se sám. Za dlouhé doby, kdy dlel mimo Paříž, pokoušeli se nepřátelé jeho, podvrátiti družinu školských bratří rozsévajíce mezi nimi nesvornosť, a někteří bratří jali se zaváděti různé novoty, jimiž celé dílo křesťanských škol by bylo zkázu vzalo. Tu vzchopili se věrní bratří v Paříži, St. Denisu a Versaillu a poslali Lasallovi dne 1. dubna 1714 list, jímž rozhodně ho požádali, aby se vrátil do Paříže. Koncem listu toho promluvili k němu tato smělá slova: „Prosíme Vás pokorně a rozkazujeme Vám jmenem a z nařízení naší družiny, jíž zavázal Jste se poslušností, abyste ihned zase uvázal se ve vrchní správu našeho sboru.“ Lasalle byl tímto listem překvapen, nevěda zprvu, má-li odvahu bratří chváliti či kárati. Posléze řekl si: „Naváděl jsem dlouho učně svoje ku poslušnosti slovy, a sluší se, abych konečně hlásal jim poslušnosť také svým příkladem.“ I odešel ze svého útulku u Grenoblu, a přišed do Paříže vstoupil do sboru bratří řka jim: „Tu jsem; co chcete ode mne?“ A hned jal se zase pečovati o družinu bratří a školy jejich.

Roku 1715. přeložil Lasalle noviciát bratří do St. Yonu a jal se tu sám připravovati novice na budoucí povolání

jejich. Chtěje celé dílo svoje upevniti a zabezpečiti, svolal valnou schůzi ředitelů bratrských škol a oznámil jim, že skládá úřad vrchního představeného družiny, aby ještě za jeho živobytí mohl býti zvolen nástupce jeho, a to dle přijatých pravidel bratr nekněz. I sešlo se v St. Yonu šestnácte ředitelů bratrských škol, kteří nejprv vykonali duchovní cvičení. Potom napomenul jich Lasalle, aby zvolili toho, jenž nejvíce z nich vyniká opatrností, mírností, bděloství, statečností i milosrdnou láskou ku bližním. I zvolen jednomyslně výtečný bratr Barthelemy, jenž s pláčem nabízený úřad přijal. Od toho dne neměl Lasalle více žádného účastenství ve správě družiny. Považoval se za prostého bratra a sedával pokorně v jídelně na posledním místě. Zatím byl pohnut ještě jednou navštíviti Paříž, aby přijal značný odkaz po zemřelém Rogierovi, jenž byl spoluvinníkem lehkomyslného Klementa, jehož nerozvážností zakladatel školských bratří druhdy byl nespravedlivě odsouzen a ošizen o peníze, jimiž přispěl mu ku zakoupení domu pro učitelský seminář v Paříži. Rogier pociťuje na smrtelném loži výčitky svědomí odkázal svou závětí Lasallovi značný peněžní obnos jakožto odškodné. Tento odkaz přišel bratřím vhod, že mohli zakoupiti dům v St. Yonu, v němž dotud v nájmu přebývali. Stalo se to řízením Božím ještě v pravý čas, neboť majetnice domu toho zemřela brzo potom, a dědicové její nepřejíce bratřím, byli by jim dali výpověď.

Vyřídiv šťastně tuto záležitost chystal se Lasalle na smrť. Pokud dovolovalo mu ještě zdraví, slýchal jednou do téhodne zpověď svých spoludruhův a noviců, konal k nim v neděle a svátky duchovní promluvy, v nichž vykládal jim povinnosti jejich, a neustával napomínati jich ku pokoře a lásce.

V postě r. 1719. zhoršila se stará choroba jeho. Přál si jen, aby mohl ještě sloužiti mši sv. na den sv. Josefa, patrona svého ústavu. A Bůh popřál mu toho. O sv. Josefě cítil se Lasalle podivuhodně zotaveným, tak že mohl povstati a mši sv. odsloužiti. Hned potom byl zachvácen velikou slabostí. I přijal nábožně tělo Páně kleče uprostřed bratří, potom udělil jim požehnání, vykonal poslední modlitbu k Rodičce Boží, a usnul v Pánu, na Veliký pátek dne 7. dubna 1719, maje 68 let života svého. Pohřben byl ve farním městském chrámě sv. Severa, kde tělo jeho odpočívalo až do r. 1734. Téhož roku vystavěli si školní bratří v St. Yonu vlastní

chrám a přenesli do něho tělo zakladatele svého. Roku 1835. byly ostatky jeho přeneseny do domácí kaple školských bratří v Rouenu. Bůh oslavil tohoto horlivého kněze divy, a papež Lev XIII. prohlásil jej dne 19. února 1880 za blahoslaveného. Památka jeho koná se dne 4. května.

Blahoslavenec Jan Kř. de Lasalle získal si o křesťanské školství a vychovatelství nehynoucí zásluhy. Byltě on první, jenž učinil základem vyučování mládeže místo staré latiny jazyk národní a zřizoval pro nejširší vrstvy lidu školy a vychovávací ústavy pro mládež i učitele. Vyučovací a vychovávací soustava jeho jest výtečná, a co dobrého nalézá se v nynějším školství, vyrostlo z jeho zásad. Nevýslovné dobrodiní prokázal blahoslavenec školství, že zbudoval je na podkladu náboženském. Ve svém návodě ku vzdělání bratří dí, aby učitel pokládal si za největší čest, že úřadem svým povolán jest k tomu, aby se podobal Kristu Ježíši, nejdokonalejšímu učiteli a příteli dítek, vodil mládež k němu a ukazoval jí cestu do nebe. Učitel naplněný duchem víry spatřuje ve svých žácích samého Krista Pána, jenž miloval maličké, posvětil je svou předrahou krví a pravil: „Nechte maličkých přijíti ke mně a nebraňtež jim, neb jejich jest království nebeské.“

Blahoslavený zakladatel školských bratří zakázal svým učňům učiti se jazyku latinskému a nařídil, aby ten z nich, kdož latinu zná, choval se tak, jakoby jí neznal. Z té příčiny nazvali nepřátelé učně jeho potupně „frères ignorantins,“ „bratřími nevědomci.“ Zatím osvědčilo se, že zákaz latiny pro školské bratry byl velmi prospěšným. Takto byli bratří navždy upoutáni ku školám počátečným, nemohouce státi se učiteli škol středních, a v družině jejich zachovala se skromnost a pokora, bez níž nelze si mysliti lásku k dětem a nadšenost pro povolání ku vyučování prvopočátečnému.

Toho roku, kdy blahosl. Lasalle zemřel, měla družina jeho 27 ústavů s 274 bratřími. Roku 1724. byli školní bratří Lasallovi od papeže Benedikta XIII. jakožto řeholní kongregace (družina) církevně potvrzeni. Před revolucí měla družina ve Francii 121 ústavů a 1000 bratří. Ve francouzské revoluci byla celá družina násilně potlačena, mnozí bratří byli uvězněni, někteří zavražděni, a jiní uprchli do Italie. Napoleon dovolil bratřím r. 1808 opět ve Francii působiti, a odtud prospívala kongregace tak, že měla r. 1856. ve Francii 828 škol se 7457 bratřími.

Za naší doby školní bratří, ač mají nejlepší školy, jsou ve Francii od nevěrecké zedňařské vlády krutě pronásledováni a byli již o mnohé ústavy svoje násilně oloupeni. Zapřísáhlí nepřátelé víry Kristovy svobodní zedňaři provádějí vším úsilím ďábelské dílo svoje snažíce se zničiti zjevené

náboženství křesťanské. Na ten účel hledí odkřesťaniti školy, aby z nich vycházela mládež nevěrecká. Proto ve všech zemích, kde svobodní zedňaři vládnou, zejména ve Francii a v Italii, nesmí ve veřejných, státem vydržovaných školách býti náboženství křesťanskému vyučováno, nesmí se tam konati žádná modlitba, nesmí tam býti ani kříž. Takovým způsobem vychovává se na těchto školách pokolení neznabohů. Je to dílo pekelné, a výsledky jeho jsou přímo děsné. Jak hojnou žeň ďábel z nevěreckých škol má, dokazují tyto číslice: Od té doby, kdy ve Francii ze státních škol vyloučeno náboženství, přibývá úžasně zločinů páchaných mládeží. Za jediný rok 1892. bylo ve Francii soudně vyšetřováno a potrestáno 17.000 zločinů vykonaných od školní mládeže. A jaké jsou to zločiny! Byloť spácháno dětmi 30 úkladných vražd, 39 vražd prostých, 3 otcovraždy, 3 vraždy otrávením, 33 vražd spácháno dětmi na dětech, 4213 těžkých poranění od dětí, 23 žhářství, 153 poranění takových, při nichž dětská slabost neměla dosti síly, aby to poranění stalo se těžším, a konečně 11852 různých zločinů zvlášť proti 6. a 7. přikázaní Božímu. Za posledního desetiletí bylo ve Francii 40.000 chlapců hnáno postrkem, a 13.732 školou povinných dívek bylo schytáno pro tuláctví a nemravný život. Takové jest ovoce neznabožského vychovávání na zedňařských školách francouzských. I není divu, že svědomití rodičové ve Francii svěřují děti svoje raději školským bratřím, než nevěreckým školám státním, nešetříce nákladu. Tou měrou ve všech městech, kde školní bratří ústavy svoje mají, jsou školy státní napolo prázdny; právě však proto pronásleduje zedňařská vláda bratry, vyhání je, kde jen možno, a donucuje rodiče, aby posýlali svoje děti do škol státních a nechali je otráviti jedem nevěry.

Když u souseda hoří, třeba abychom byli na stráži, by také náš dům neshořel. Za naší doby řádí požár nevěry a z ní pocházející hrozné mravní spustlosti již v sousedství našem. Všakť již i ve Vídni stal se pokus, odstraniti ze škol kříže a křesťanské modlitby. Za takových poměrů jest záslužno, podporovati výtečnou družinu Lasallových školských bratří, aby také u nás pevné půdy nabyli.

Družina křesťanských školských bratří byla zavedena r. 1857. do Vídně, a má nyní v Rakousku tyto ústavy: C. k. sirotčinec Vídeňský se školou, školu v Pětidomí ve Vídni, sirotčinec „Norbertinum“ v Pressbaumu, učitelský ústav v Tisisu u Feldkirchu v Předarlsku, školu ve Strebersdorfu, vychovávací ústav pro hochy tamže, a útulnu pro učedníky a studenty ve Vídni. Kromě toho má družina noviciát s přípravkou pro učitele ve Strebersdorfě.

Požehnané dílo blahoslaveného Lasalla ujalo se tudíž i v Rakousku. Kéž i v našem národě dojde ocenění a ochotného přijetí!

2. Sv. Jan Damascenský, učitel církevní.

Ku předním obhájcům katolického učení o uctívání posvátných obrazů proti řeckým obrazoborcům v osmém století náleží církevní učitel Jan příjmím Zlatotoký, dle rodiště svého Damascenským zvaný. Když město syrské Damašek r. 635. dostalo se pod vládu mohamedánských Saracenů, zůstali předkové Janovi křesťanské víře svojí věrni. Otec jeho Sergius, zámožný a vznešený měšťan, požíval i u Saracenů takové vážnosti, že mohamedánský kalif (král) Abdul Melek povolal ho do své státní rady a učinil jej nejvyšším komořím svým. Sergius vyznával i v této důstojnosti na dvoře saracenského panovníka v Damašku svou křesťanskou víru neohroženě a užíval veliké moci svojí na prospěch věřících. Jsa bohat, vykupoval křesťanské otroky a vězně, pomáhal křesťanům chudým, a dával všem příklad bohabojného života. Syna svého Jana, jenž se mu narodil r. 676., vychovával pečlivě a utvrzoval ho ve víře svaté i v bázni Boží. Starostlivý otec přemýšlel záhy, jak by Janovi opatřil vyššího vědeckého vzdělání, a modlil se horlivě, aby Bůh pomohl mu tento úmysl provésti. Arabové panující v Damašku byli tehdáž lidé nevzdělaní, a křesťanští Syrové, potlačovaní od nich, neměli žádných vyšších škol. Dlouho přemítal Sergius, co počíti má s dorůstajícím synem, až Bůh sám mu přispěl. Jednoho dne spatřil Sergius v Damašku na tržišti několik otroků, jež arabští námořní lupiči polapili a ku koupi nabízeli. Mezi nimi byl také mnich Kosmas z Kalabrie, muž učeností a svatostí života slynoucí. Sergius vykoupil ho z otroctví a přijal do domu svého za vychovatele syna Jana. Výtečný muž tento vyučoval a vychovával svěřence svého s velikou pilností a láskou. Jan, nadaný vzácnými dary ducha, prospíval netoliko ve vědomostech světských, ale i v bohosloví, utvrdil se ve víře, a vyzrál ve svatých ctnostech křesťanských. Odchovav takto svěřence svého, odebral se po letech Kosmas do kláštera sv. Sáby opodál Jerusalema v Palestině a stal se potom r. 743. biskupem Majumským.

Brzo po odchodu Kosmově osiřel Jan. Kalif Abdul Melek, příznivec zesnulého otce Sergia, byl vysoce vzdělanému synu jeho Janovi rovněž nakloněn a povolal ho na místo otcovo k úřadu nejvyššího státního komoří. Jan kráčeje ve šlépějích otcových sloužil mohamedánskému panovníku svému poctivě

a věrně, a zůstal horlivým, zbožným a ctnostným křesťanem Zastávaje důležitý státní úřad požíval pro svou obratnost učenosť a spravedlnosť neobmezené důvěry kalifovy a nedopouštěl, aby křesťanům v Damašku ubližováno bylo.

Zatím, co křesťané pod vládou mohamedánských Saracenů v Syrii klidně žili, nastalo v Řecké říši hrozné pronásledování pravověrných katolíků. Surový voják císař Lev III Isaurický zakázal r. 726. vzdávati posvátným obrazům jakoukoli náboženskou poctu a nařídil krutě stíhati všech, kdož tohoto zákazu neposlechnou. Uslyšev o tomto násilnictví vzplanul Jan Damascenský posvátným hněvem a sepsal na obranu posvátných obrazů důkladný spis, doufaje, že tím císaře poučí a obrátí. Když pak císař neustával proti ctitelům svatých obrazů krutě nastupovati a roku 730. pravověrného patriarchu Cařihradského Germána do vyhnanství poslal, složil Jan Damascenský na obhájení pravověrného katolického učení o posvátných obrazech ještě dva spisy. Ve trojí této obraně doličoval Jan, že Bůh ovšem nemůže zobrazen býti, že však posvátnými obrazy poučují se věřící o vlastnostech a skutcích Božích, že obrazy ty jsou užitečny ku vzdělání a povzbuzení lidu, a že tudíž nejslavnější Otcové církevní vším právem uctívání obrazů hájili a odporoučeli. Tyto obranné spisy šířily se velmi rychle v celé říši Řecké na poučenou a útěchu katolického lidu a přispěly znamenitě ku potírání surového obrazoborectví.

Ačkoli Jan na dvoře mohamedánského kalifa v Damašku veliké vážnosti požíval a svou víru svobodně vyznávati mohl, zatoužil časem přece po jiném způsobu života, aby dle dávného přání srdce svého, zbaven všelikých starostí a zaměstnání světských, věnoval se výhradně Bohu a péči o duši svou. I složil svůj úřad v Damašku, propustil na svobodu otroky svoje, rozdal zděděné po otci statky příbuzným, chudým a chrámům Páně, a dav výhost světu putoval do Jerusalema, kde uctil posvátná místa, a odkud potom odebral se za bývalým učitelem svým Kosmou do kláštera sv. [illegible]. Pověsť o něm vnikla až do tohoto kláštera, a proto nechtěl žádný mnich učiti muže tak svatého a učeného pravidlům řeholním, až posléze stařičký jeden mnich úkolu tomu podrobil. Aby Jan ctnostem řeholním přivykl, bylo mu uloženo, aby nikdy dle svých žádostí nejednal, ale ve svaté poslušnosti rozkazy představených se řídil, práce a obtíže

svoje Bohu obětoval a ochotně snášel, všecky vzpomínky na svět ze srdce svého vypudil, učeností svou nikdy se nevynášel, o sobě skromně smýšlel, žádného styku se světem nemaje nikomu nedopisoval a v mlčelivosti se cvičil. Jan plnil milerád všecko, co v klášteře se mu ukládalo. Aby ho v pokoře dokonale utvrdil, uložil mu posléze učitel jeho, by odebral se pěšky v chatrném mnišském rouše do Damašku, kde dříve vysoký státní úřad zastával, a tam na tržišti koše od mnichův upletené za cenu neobyčejně předraženou prodával. Podrobiv se ponižujícímu tomuto poslání, přinesl Jan koše do Damašku a nabízel je na prodej, že však žádal za svoje zboží přepjatě mnoho, smáli se mu na trhu lidé a tupili ho, až jeden z bývalých sluhův jeho poznav někdejšího dobrotivého pána svého, smiloval se nad ním a všecky koše mu odkoupil Potom vrátil se Jan s utrženými penězi zase do kláštera a odvedl je. Osvědčiv se takto v pokoře dostal dovolení, aby směl pěstovati posvátné vědy a skládati spisy na obranu víry svaté Okolo r. 470. posvětil Jerusalemský patriarcha Jana na kněžství, což bylo tehdáž mezi mnichy velkou vzácností. Stýkaje se s někdejším vychovatelem svým Kosmou, jenž od r. 743 byl biskupem Majumským v Palestině, čítal Jan v klášteře spisy sv. Otců, sbíral životy svatých ku potřebě církevní, bojoval proti obrazoborcům i jiným bludařům, a skládal na obranu víry katolické i ku vzdělání věřícího lidu znamenité spisy. Zatím, co v Řecké říši za panování syna a nástupce Lva III. Isaurického, císaře Konstantina V. (741—775) obrazoborci pravověrné mnichy týrali, mučili, vyháněli a vraždili, pracoval Jan Damascenský pod vládou mohamedánských Saracenů ve svém klášteře klidně a bez překážek ku prospěchu Církve svaté. Později vycházel častěji mezi lid, jejž utvrzoval v pravé víře, a odvážil se dokonce ještě za panování obrazoborce císaře Konstantina V. do Cařihradu, kde proti obrazoborcům kázal, jsa hotov za víru svou třeba i mučednickou smrť podstoupiti. Zatím nedostalo se mu však v Cařihradě žádné příkoří. Vrátiv se potom do kláštera sv. Sáby, zemřel tu v Pánu r. 780., dosáhnuv vysokého pozemského života svého, a byl u brány klášterního pochován.

Jan Damascenský složil první z Řeků v soustavnou věrouku „o pravé víře,“ dílo bohovědecké „Zdroj vědomostí,“ a proti obrazoborcům kromě zmíněných tří obran ještě spis

„O bludech.“ Obnovil namnoze porušené bohoslužebné knihy řecké v původní ryzosti, upravil služby Boží dle obřadu sv. Sáby, a skládal i posvátné zpěvy. Ve spisech svých potíral bludaře velmi důmyslnou obratností, opíraje se o řeckého mudrce Aristotela. Pro tyto výtečné spisy svoje požívá světec ten v Církvi katolické úcty jakožto učitel církevní. Památka jeho slavila se někdy na Západě dne 6. května, od r. 1891. koná se pak dle nařízení papeže Lva XIII. dne 27. března.

Posvátné obrazy, jichž obhájcem sv. Jan Damascenský byl, poučují křesťany o tajemstvích víry, uvádějí na paměť, co Spasitel a svatí i světice Boží vykonali a vytrpěli, a nabádají ku zbožnosti i ku následování Krista Ježíše i svatých jeho. „Co kniha ve čtenářích působí, to působí obraz v divácích. Na obrazech spatřují i lidé nevědomí a čtou i lidé písma neznalí, čeho následovati mají,“ dí sv. Řehoř. Proto jsou posvátné obrazy nejkrásnější ozdobou netoliko chrámů Páně, ale i soukromých příbytkův katolických. Jakož pak obrazy posvátné mysl lidskou vzdělávají a povznášejí, tak zhoubné jsou obrazy necudné. Již pohanští zákonodárcové zakazovali obrazy nemravné. Mudřec Aristoteles dí, že v obci nemají se trpěti řeči necudné, ježto svádějí k necudným skutkům, a právě tak že nemají trpěna býti nečistá vyobrazení. Sv. Augustin vypravuje, jak jistý jinoch pohledem na obraz představující nemravný výjev byl sveden ku hanebné nepravosti. Sv. Karel Borromejský napomínal hospodáře a správce domů, aby netrpěli ve svých příbytcích ničeho, což křesťanským rodinám se nesluší, a zejména aby zničili ohněm všecky obrazy oplzlé. Jak bídné řemeslo provádějí tudíž ti ohavníci, kteří se neostýchají, takové obrazy zhotovovati, na odiv stavěti a na prodej nabízeti, a při tom ještě se opovažují tuto mrzkosť pláštíkem umění zastírati! Umění samo o sobě jest vznešeno; co však v mládeži nejzhoubnější vášně budí, to není uměním, třebas by to dovedné ruce vyráběly; toť přímým svůdnictvím a nabádáním ku skutkům ohavným. Tu platí slovo Páně: „Běda člověku tomu, skrze něhož pohoršení přichází.“ (Mat. 18, 7.) V domě, kde není obrazů křesťanských a kde jen nemravnosti zobrazeny jsou, nepřebývají věřící a bohabojní křesťané; tam panuje „žádosť těla, žádosť očí a pýcha života, kteráž není z Otce, ale jest ze světa.“ (I. Jan 2, 16.)

Dne 6. května slaví se v Římě památka „sv. Jana před branou latinskou,“ kterýmžto svátkem připomíná se div, jímž od Boha oslaven byl stařičký evangelista a Miláček Páně apoštol Jan, biskup Efesský. Přiveden za

X. ú. J. Patočky v Praze. Nákl. Děd. sv. Jana Nep.

Sv. Stanislav, biskup a mučedník.

císaře Domiciána v okovech do Říma, byl dne 6. května r. 92. před Latinskou branou hozen do kotle naplněného vařícím olejem, Bůh zachránil ho však ode vší pohromy, a císař poslal jej potom do vyhnanství na pustý ostrov Patmos, kde se mu dostalo onoho Zjevení, jež uloženo jest v poslední knize Písma sv. Nového Zákona. Kromě toho koná se dnes památka sv. Evodia, biskupa Antiochijského, ustanoveného od apoštola sv. Petra, sv. Lucia Cyreňana, hlasatele slova Božího v Antiochii, o němž zmiňuje se sv. Lukáš (Skut. apošt. 13, 1—2), sv. Heliodora a sv. Venusta, mučedníků, sv. Benedikty, panny, a j.

Dne 7. května.

I. Sv. Stanislav, biskup a mučedník.

Předním mučedníkem a patronem národa Polského jest sv. Stanislav, biskup Krakovský. Rodičové jeho, otec Vělislav šlechtic Štěpánovský (Szczepanowski) a matka Bogna měli statek ve vsi Štěpánově nedaleko Bochně na východní straně hlavního města Krakova v Polsku, kde svým nákladem vystavěli a nadali chrám ku poctivosti sv. Maří Magdaleny. Jsouce bohati vezdejšími statky, slynuli nábožností i čistotou mravův a požívali úcty i lásku v lidu. K úplnému blahu pozemskému nedostávalo se jim jen jednoho; manželství jejich zůstávalo dlouho neplodným. Po léta modlili se, aby Bůh sňatku jejich požehnal, zdálo se však, že modlitby jejich zůstanou oslyšeny. Teprv po třiceti letech vyplnil Bůh nejvroucnější přání jejich; dne 26. července povila Bogna synáčka, jemuž na křtu sv. dáno jméno Stanislav. Šťastní manželé uvítali jej jako vzácný dar nebes a zaslíbili ho již v kolébce Bohu. Stanislav jevil již v dětském věku nábožnou mysl, bystrý rozum a dobré srdce, a když povyrostl, byl od rodičův poslán nejprv do arcibiskupské školy ve Hnězdně, a potom na vysoké učení do světového města Paříže, aby ve vědách důkladně se vzdělal. Stanislav učil se v Paříži s výborným prospěchem vědám bohoslovným i církevnímu právu, a dostav od rodičů bohabojné vychování, zůstal i v cizině nábožným a ctnostným. Vídaje v Paříži často řeholníky, pojal úmysl, že sám vstoupí do kláštera, aby vyšší dokonalosti křesťanské domáhati se mohl, zatím však chystala mu Prozřetelnost Boží jiné, a to důležitější povolání v Církvi. Po sedmi letech neunavených studií vrátil se Stanislav do vlasti vyspělý v ctnostech svatých a oboha-

ceny vzácnými vědomostmi. Rodičové i krajané uvítali ho ve Štěpánově s velkou radostí a vzhlíželi k němu jakožto chloubě svojí. Stanislav přinesl si ze studií množství knih a neustával i nadále se vzdělávati, a když mu rodičové zemřeli, rozhodl se, že provede dávný úmysl svůj a vstoupí do kláštera. Věda, že Bůh milost svou vlévá nejraději do srdce, jež zbavilo se všeho zboží pozemského, prodal statek po rodičích zděděný, a rozdav stržené peníze chudým, chystal se již nastoupiti život řeholní, aby v chudobě, čistotě a pokoře následoval Krista Pána a jeho apoštolů. Zatím však seznal výtečné ctnosti jeho Krakovský biskup Lambert Zula a pohnul ho k tomu, aby přijal svatá svěcení a vstoupil do sboru kněží stoličného chrámu Krakovského. Stanislav podrobil se přání biskupovu, byl r. 1059. posvěcen na kněžství a stal se kanovníkem. V tomto povolání žil po způsobu mnichů velmi přísně, držel tělo svoje posty a tuhou kázní na uzdě, konal bedlivě církevní hodinky ve stoličném chrámě, čítal horlivě Písmo sv., byl obětavým a hledaným zpovědníkem a rádcem v duchovních záležitostech, a těšil se veliké úctě i lásce duchovenstva i lidu Krakovského. Obzvláštní píli věnoval hlásání slova Božího. Jsa učený a výmluvný, uměl hýbati srdci lidskými, a kázaní jeho nesla hojné ovoce; zástupové lidu hrnuli se k němu, kdekoli na kazatelně se objevoval, a mnozí hříšníci byli jím na cestu pokání uvedeni. Stařičký biskup Zula děkoval Bohu, že mu tak výtečného spoludělníka na vinici Páně poslal, a jmenoval ho po několika letech generálním vikářem diecése Krakovské. Po smrti biskupa Lamberta Zuly r. 1071. byl Stanislav duchovenstvem i šlechtou zvolen jeho nástupcem. Uleknuv se úřadu sobě nabízeného zamítal jej Stanislav, a teprv když na prosbu Boleslava II. Smělého rozkázal mu papež Alexandr II., aby přijal volbu tu, podrobil se z poslušnosti a ujal se biskupské berly v Krakově.

Stanislav byl dobrým pastýřem svěřeného stáda svého. Snaže se následovati Krista Pána žil i jako biskup pokorně a kajicně, nosil na těle žíněnku, bděl na modlitbách a ve svatém rozjímání a šatil se prostě. Oblékl se v milosrdenství a útrpnost k lidem ubohým. Dům jeho stal se útočištěm chudých, sirotků, vdov, nemocných a vůbec lidí pomoci potřebných. Dobrotivý biskup míval seznam všech vdov, sirotkův a lidí chudých z Krakova i z celé diecése svojí a

pomáhal jim vydatně. Říkával, že ničeho se nebojí více nad to, aby biskupskými důchody neobohacoval sebe a příbuzných, i aby u něho zbytečná čeleď nepojídala chleba chudých, což považoval za svatokrádež. Každoročně obcházel všecky farnosti biskupství svého dozíraje na duchovenstvo a přihlížeje, aby víra svatá a bohumilé mravy všude rozkvétaly i aby kněží služby Boží horlivě konali a neúhonným životem lidu dobrý příklad dávali. Sám kázal neunaveně slovo Boží v Krakově i na venkově, napomínal všude ku čistotě, trpělivosti a důvěře v Boha, a vedl takto svěřence svoje na cestu spasení. V chování svém osvědčoval pokoru, a přece byl zjev jeho ozářen neodolatelnou důstojností, tak že lid miloval ho jako otce a i šlechtici v neobmezené úctě k němu lnuli. Apoštolský biskup zářil živou věrou, účinnou láskou, dojemnou skromností, andělskou čistotou, nezlomnou spravedlností a sebezapíravostí. Kdykoli mu bylo ublíženo, snášel trpělivě křivdy a odpouštěl vinníkům. Jednou byl požádán od šlechtice Jana Březnického, aby posvětil nový chrám v Březnici. Stanislav odebral se do této dědiny a byl od šlechtice uctivě přijat, za nedlouho však rozhněval se prchlivý a náruživý ten muž na svého hostě, vyhnal ho s potupou z domu a stloukl sluhy jeho. Biskup byl takto donucen tráviti celou noc pod širým nebem na louce, kde za náruživého šlechtice se modlil. Záhy zrána přiběhl potom Jan Březnický a prosil na kolenou za odpuštění. Biskup odpustil mu rád, vrátil se do vsi a posvětil nový chrám.

Zatím, co Stanislav jako jasná svíce postavená na vysoký svícen vzácnými ctnostmi svými před Bohem i lidmi svítil a svěřence svoje po cestě spásy vedl, nadešly mu časy velikých soužení a krutých pronásledování. Od r. 1058. panoval v Polště syn zbožného a ctnostného Kazimíra I. Boleslav II. přijmím Smělý. Panovník ten kráčel zprvu ve šlépějích otcových živ jsa příkladně. Založil slavný klášter v Mohylně v arcidiecési Hnězdenské, byl statečný válečník, obnovil pokleslou říši Polskou, a nedbaje manského poměru svého k Německu, dal se o Božím hodě vánočním r. 1076. korunovati za krále Polského, aby takto osvědčil nezávislosť a samostatnosť svou. Avšak časem zvrhl se král ten. Ač byl ženat s ruskou kněžnou Věslavou, jal se hověti chlipnosti a činil ženám i pannám násilí, byl ukrutný a násilnický, pyšný a neustupný, a dával zhýralým životem svým lidu i

šlechtě veliké pohoršení. Šlechticové báli se ho a duchovenstvo neodvažovalo se domlouvati mu Tu nemohl a nesměl biskup Stanislav déle mlčeti. Odebrav se ku králi vytýkal mu rozhodnými slovy nezřízený život jeho a zapřísáhal jej, aby se polepšil Král odpověděl vyhýbavě a kráčel po křivých cestách svých dále. Brzo potom dal násilně unésti sličnou manželku šlechtice Mstislava z Buženína Kristinu, choval ji na svém hradě zavřenu a žil s ní cizoložně. Rozhněvaná šlechta obrátila se na arcibiskupa Hnězdenského, aby jakožto primas království Polského domluvil zhýralému králi a donutil ho, by Kristinu propustil a od pohoršlivého života svého ustál, avšak primas nemaje apoštolské zmužilosti, bál se krále a váhal. Tu odhodlal se Stanislav vykonati, čehož slabý primas se neodvažoval. Připraviv se postem a modlitbou, předstoupil ku králi a jal se jako druhý Jan Křtitel mluviti k němu: „Králi, nesluší se tobě míti manželku bratra svého. Jak dlouho ještě setrváš v zatvrzelosti srdce svého? Proč nedbáš ani Boha, ani spásy duše svojí a svých poddaných, proč poskvrňuješ důstojnost královskou a rušíš zákony přirozené i Božské? Boj se přece pomsty Boží, která hrozí tobě i potomstvu a království tvému!“ Král vyslechnuv biskupa povstal hněvivě, potupil ho slovy příkrými a odešel rozkacen od něho. Od toho dne vzdaloval se Stanislav královského dvoru, aby se nezdálo, že s řáděním zhýralého panovníka souhlasí.

Boleslav II. podnikl několik válečných výprav na Rus. Již roku 1069. uvedl vyhnaného knížete Izjaslava zase na velkoknížecí stolec do Kyjeva. Izjaslav znepřátelil se však brzy potom se svými bratřími a byl od nich opět vypuzen, a na místo něho ujal se vlády v Kyjevě Svatoslav Jaroslavovič (1073 1076). Po smrti jeho vytáhl ku pobídce papeže Řehoře VII. Boleslav II. r. 1077. poznovu na Rus, aby na velkoknížecí stolec dosadil podruhé Izjaslava, jenž říši svou papeži v léno podával. Výprava tato zdařila se; Poláci dobyli Kyjeva, avšak Boleslav II. zůstal v dobytém městě, chtěje snad sám státi se velknížetem Ruským, místo aby po vůli papežově byl dosadil Izjaslava. V Kyjevě hověl král s polskými šlechtici životu nezřízenému. Zatím manželky mnohých těchto šlechticů nemohouce se dočekati návratu jejich, žily v Polsce cizoložně se služebníky svými. Zvěděvše o tom polští páni v Kyjevě, vraceli se jeden po druhém o

své ujmě a bez dovolení králova domů do Polsky, a Boleslav byl potom nucen, nastoupiti se zbytkem vojska svého neslavný zpátečný pochod do vlasti. Vrátiv se do Krakova jal se král jako zběsilec zuřiti proti šlechticům jakožto vojenským sběhům a zakročoval krutě i proti manželkám jejich. Uchvacoval násilně statky jejich, vypověděl mnohé do vyhnanství, jiné vsadil do žalářův, a jiné kázal mučiti a popravovati. Trestal surově i množství osob nevinných, a kázal mnohým urozeným paním uřezati prsy, aneb bráti jim nemluvňátka a dávati jim k prsům štěňata. A při tom hověl ustavičně ohavné chlipnosti čině násilí ctnostným ženám i pannám. I nebylo divu, že král touto zběsilou ukrutností a hanebným životem svým vzbudil v celém národě spravedlivý hněv a nenávisť lidu i šlechty, tak že nastalo v říši proti němu jitření Biskup Stanislav jsa hotov jako dobrý pastýř položiti život za ovce svoje, ujímal se osob nevinně pronásledovaných a dal králi ještě jednou otcovské napomenutí s výstrahou, že nepolepší-li se, bude stížen nejpřísnějšími tresty církevními. Avšak i tato pohrůžka zůstala marnou. Proto vydal statečný biskup posléze na nenapravitelného Boleslava klatbu a zápověď vstupu do chrámu Páně. Zpupný král nedbaje toho chodil i nadál veřejně do kostela. Tu ohlásil biskup, že služby Boží v Krakově a v celé diecési budou staveny, jestliže klatbou stížený král odváží se do některé svatyně vstoupiti. Šoptě hněvem přísáhal Boleslav biskupovi pomstu. Dne 8. května 1079 sloužil Stanislav v kapli sv. Michala na Skalce u Krakova mši sv. Uslyšev o tom král přihnal se s několika žoldnéři ku kapli a rozkázal, aby biskup násilím byl vyveden od oltáře ze svatyně ven. A když ozbrojenci vážným pohledem svatého biskupa dojati, váhali sáhnouti na něj a ucouvli, vrazil Boleslav, strašlivě klna, do kaple, dobyl meče, vrhl se na světce u oltáře mši sv. sloužícího a rozpoltil mu zuřivě mečem hlavu.

Potom dal tělo mučedníkovo vynésti z kaple a kázal je rozsekati na kusy a pohoditi dravcům za kořisť na pole. Avšak kanovníci Krakovští nedbajíce hněvu králova pochovali uctivě tělo umučeného biskupa v téže kapli sv. Michala, a lid jal se ho ihned ctíti jako velikého světce a mučedníka Božího a putovati na hrob jeho, tak že pohřební kaple sv. Michala záhy již nestačila více návalu zbožných poutníků. Když potom bratr a nástupce Boleslavův Vladislav (1080—1102)

vystavěl v Krakově nový stoličný chrám Páně, byly do něho ostatky sv. Stanislava r. 1088. slavně přeneseny, a Bůh oslavil na tomto místě svatého mučedníka mnohými zázraky Na prosbu Polského krále Boleslava V. příjmím Stydlivého vřadil papež Innocenc IV. r. 1254. umučeného Stanislava v počet světcův Církve katolické. Poláci ctí jej jakožto hlavního patrona svého, konají slavně památku jeho dne 7. května, a putují podnes na oslavený hrob jeho do velechrámu na královském Vavelu v Krakově. Chrám sv. Vítský v Praze dostal r. 1253. dvě znamenité částky ostatků sv. Stanislava, a r. 1363. daroval témuž chrámu na prosbu Karla IV. Polský král Kazimír III. jeden zub a prst téhož světce.

Zpráva o mučednické smrti sv. Stanislava otřásla celou Polskou. Krakov i celá říše zachvěly se hrůzou a zděšením. Papež Řehoř VII. vydal na vraha Boleslava i spoluvinníky jeho klatbu a rozvázal všecky poddané jeho z poslušnosti i věrnosti k němu. Klatbou církevní i nenávistí lidu stíhaný vrah nemohl déle na královském trůně se udržeti a byl hrozící vzpourou v říši donucen k útěku. Štván jsa výčitkami rozervaného svědomí uprchl do Uher ku strýci svému králi Ladislavovi, a když Ladislav dověděv se o jeho hrozném zločinu se ho štítil, odešel a toulal se vrah světem jako Kain. O smrti jeho jsou různé zprávy. Jedno podání dí, že se zbláznil a skončil sebevraždou, dle jiné zprávy byl od Uhrů zabit, a podle jiného podání roztrhali ho prý na honbě psi. Nejrozšířenější, ač teprv z pozdější doby pocházející podání vypravuje, že vrah Boleslav II. toulal se jako smyslů zbavený dlouho po cizích zemích, až přišel do Korutan. Tu zaklepal jednoho večera na bránu benediktinského kláštera na břehu jezera Oževanského (Osiašského) chudobně oděný poutník, jenž stavě se býti němým, odevzdal opatovi lístek s napsanou prosbou, aby pro Bůh byl přijat za sluhu do kláštera, kde v nejpřísnější kajicnosti žíti a zemříti si přeje. Domněle němý cizinec byl přijat a konal všecky uložené práce, až po osmi letech na smrtelném loži zase promluvil a opatovi se přiznal Byl to někdejší Polský král Boleslav II. Smělý, vrah sv. Stanislava. V bývalém klášterním, nyní farním chrámě Oževanském zachoval se podnes náhrobní, do zdi zasazený kámen jeho, na němž vytesán jest osedlaný kůň s nápisem: „Boleslav, král Polský, vrah sv. Stanislava, biskupa Krakovského.“

Boleslav Smělý je odstrašujícím příkladem zatvrzelosti ve hříších. Nedbaje napomínání, proseb a výstrah otcovského biskupa Stanislava, pouštěl uzdu tělesným náruživostem a choutkám svojim a klesal stále hlouběji, až stal se nenapravitelným zatvrzelcem. Bůh nemůže hříšníka větším trestem na zemi stížiti, nežli když nedávaje mu více svojí milosti, ve spravedlnosti své dopustí, aby srdce jeho ve hříších úplně se zatvrdilo. Do hrozného tohoto stavu duševního upadá vlastní vinou člověk takový, jenž hříchům zvyká; smyslové jeho otupují se hýřením, svědomí ozývá se čím dále slaběji, až posléze umlká a usíná na dobro, tak že hříšník potom ani v největších nepravostech nepociťuje žádných výčitek. „Bezbožný, když přijde na hlubinu hříchu, pohrzí, a jde za ním hanba a pohanění.“ (Přísl. 18, 3.) Pohrdá i nejhroznějšími hříchy váží jich lehce a nedělá si z nejohavnějších skutků ničeho. „Srdce jeho jest tvrdé jako kámen a tuhé jako kovářovo nákovadlo.“ (Job. 41, 15 . „Srdce tvrdé naposledy zle se míti bude, a kdož miluje nebezpečenství, zahyne v něm.“ (Sir. 3, 27.) Chceme-li tudíž hroznému osudu zatvrzelosti ve zlu ujíti, nezvykejme hříchům, dbejme napomínání, jimiž Bůh i Církev dávají nám spasitelné výstrahy, nezavírejme se milostí Boží, a přemáhejme v sobě záhy všeliká hnutí nezřízená. „Dnes uslyšíte-li hlasu Hospodinova, nezatvrzujte srdcí svých.“ Žalm 94, 8).

---

2. Blahosl. Jarloch, opat.

Zdárným odchovancem a následovníkem slovutného prvního opata Želivského blahosl. Godšalka byl prvoopat premonstrátské kanonie Milevské Jarloch, jenž v pověsti muže svatého žil a zemřel a v českých premonstrátských klášteřích ode dávna úcty požívá. Jarloch (Gerlak) pocházel z krve české a byl příbuzným pana Jiřího z Milevska, zbožného zakladatele kláštera Milevského. Narodiv se r. 1165., byl Jarloch jako dvanáctiletý pacholík r. 1177. dán na výchovu do kanonie Želivské. Tu odrůstal v bázni Boží a prospíval učením, a oblíbiv si život řeholní, přijal záhy bílé roucho sv. Norberta. Opat Godšalk udělil mu nižší svěcení a lnul k němu otcovskou láskou. Jarloch přisluhoval opatovi na mši sv., býval mu průvodčím na cestách a získal si tím vzácné zkušenosti. Tak doprovázel r. 1182. Godšalka do Prahy ku volbě biskupa Přemyslovce Jindřicha Břetislava, a r. 1183. byl s ním v Louňovicích, v Kounicích, v Jeruši a v Ber-

neku na okružní cestě po řeholních domech premonstrátských. Následujícího roku 1184. byl Jarloch v Louňovicích svědkem blažené smrti příznivce svého Godšalka, jenž v náručí jeho skonal Když opat umíral, řekl mu Jarloch: „Ejhle, otče, již nadešla hodina, na niž jsi se těšíval, pozdvihni tedy hlavy své, neboť blízko jest vykoupení tvoje!“ Potom provázel tělo zemřelého do Želiva, kde dne 23. února vykonal slavný pohřeb biskup Jindřich u přítomnosti čtyř opatův a českého pána Děpolta. Hned za následujících suchých dnů v sobotu posvětil biskup v klášteře Želivském Jarlocha na jáhenství. Posléze byl Jarloch dne 7. června 1186 posvěcen na kněžství, ač mu bylo teprv jedenadvacet let.

Již r. 1184. umínil si český pán Jiří z Milevska, že na svém statku v Milevsku založí klášter bílé řehole sv. Norberta, a učinil na ten účel přiměřená nadání. Avšak neblahé boje mezi knížetem Českým Bedřichem a knížetem Konrádem Znojemským volaly pana Jiřího do pole, tak že nemohl zbožný úmysl svůj na ten čas provésti. Jiří súčastnil se pod vedením chrabrého syna Bedřichova Přemysla Otakara dne 10. prosince 1185 krvavé bitvy u Loděnic na Znojemsku, kde kůň pod ním byl zabit, a on sám pouze odhodlaností dvou svých vojínův stěží z jisté záhuby vyvázl. V bitvě této bojoval též Jiříkův číšník Jurko, jenž byv smrtelně raněn a do Milevska přenesen odkázal na smrtelném loži veškeré jmění svoje chrámu sv. Jiří v Milevsku, čímž založení nového kláštera zabezpečeno bylo.

Kanonie Milevská byla potom r. 1187. zřízena a osazena řeholníky Želivskými, a prvním opatem jejím stal se Jarloch. Kráčeje ve šlépějích Godšalkových stkvěl se svatými ctnostmi a byl ozdobou řádu svého. Požehnané působení jeho v Milevsku spadá v dobu neblahou, kdy mezi papežem Honoriem III. a Českým králem Přemyslem Otokarem I. byly dlouhé spory, za nichž Čechy stíženy církevním trestem zápovědi služeb Božích. Jarloch hájil za této roztržky horlivě práv církevních a stál při papeži, až posléze dočekal se kýženého smíru mezi papežem a králem. Byltě také přítomen důležité schůzi na hoře řečené Šach mezi Dačici a Studencu na Moravě, kde dne 2. července 1221 sešli se král Přemysl Otokar I., Pražský biskup Ondřej, papežský vyslanec Řehoř de Crescentio, a jiní biskupové, opati i páni čeští, a učiněn

X. ú. J. Patočky v Praze. Nákl. Děd. sv. Jana Nep.

Sv. Athanasius Veliký.

jest konec dlouholetým sporům církevním v Čechách. Na smlouvě v této příčině sepsané jest podepsán mezi svědky také Jarloch. Zbožnému opatu tomu bylo již záhy snášeti veliké soužení, když nový klášter Milevský hned r. 1190 požárem zničen byl. Získav si o svůj řád nehynoucí zásluhy zesnul v Pánu dne 7. května 1228 a byl v klášterním chrámě Milevském pohřben. Bůh oslavil hrob jeho divy, a vrstevníci i potomci pokládali ho za muže svatého.

Opat Jarloch prokázal řádu svému vzácné služby dějinami téhož řádu v Čechách a zejména životopisem svého příznivce Godšalka. Zjednav sobě spisy jednotlivých kronik českých, mezi nimi i kroniku Pražského kanovníka Vincencia (1140—1167), prodloužil je bedlivým sepsáním domácích událostí českých od r. 1167. do r. 1198., maje chvalitebný úmysl, aby zůstavil potomkům letopisy doby své. Rukopis Jarlochův ztratil se, až byl neúplný r. 1824. v Postoloprtech nalezen a potom r. 1827 Josefem Dobrovským darován knihovně Strahovské, kde posud jakožto drahocenná památka se chová*)

Dne 7. května koná se také památka sv. Flavie Domitilly, mučednice z doby císaře Domiciána, z jejíž hlavy několik dílců r. 1370. Karel IV. z Říma přinesl a chrámu sv. Víta v Praze daroval. sv. Benedikta II., papeže († 685), sv. Juvenála, mučedníka, sv. Alberta (Aleše). rolníka († v Kremoně r. 1190), sv. Kvadráta, mučedníka, a j

---

Dne 8. května.

Sv. Athanasius Veliký, arcibiskup Alexandrijský.

Nejslavnějším obráncem pravověrného učení katolického o Božské přirozenosti Ježíše Krista proti bludům arianským ve čtvrtém století byl věhlasný patriarcha Alexandrijský Athanasius, jenž právem zove se sloupem a učitelem Církve, otcem pravověrnosti, Athanasiem Velikým.

Athanasius narodil se asi r. 300. někde v Egyptě. Vzdělav se záhy v bohosloví, utvrdil se ve svatých ctnostech

*) Premonstráti v Čechách a na Moravě. Sepsal Dominik K. Čermák. V Praze, 1877.

mezi poustevníky egyptskými za vedení sv. Antonína, byl r. 319. posvěcen na jáhna, a stal se hned potom společníkem a pomocníkem sv. Alexandra, arcibiskupa Alexandrijského, horlivého bojovníka za víru katolickou proti bludaři Ariovi. Když Alexander r. 325. na církevní sněm Nicejský se odebral, stál mu mladý jáhen Athanasius po boku, hájil na sněmu s velikou učeností i obratností jako dokonalý řečník a prozíravý křesťanský mudřec Božství Ježíše Krista proti Arianům, odkryl všecky lsti a podvody těchto arcibludařův, a došel nadšeného souhlasu shromážděných biskupů pravověrných. Na tomto prvním všeobecném církevním sněmu bylo bludařství Ariovo zavrženo, a vyrčeno slavně katolické učení o Božství Páně v tato slova: „Věříme v jednoho Pána Ježíše Krista, Syna Božího, jednorozeného, zplozeného z Otce, to jest z podstaty Otcovy, Boha z Boha, světlo ze světla, pravého Boha z Boha pravého, zplozeného, ne učiněného, spolupodstatného Otci, skrze něhož vše učiněno jest na nebi.“ Athanasius nazývá tento sněm pravým sloupem a vítězným znamením proti každému bludu, a dí, že na věky potrvá, co Bůh sněmem tím vyřkl.

Sv. Alexander dočekav se zavržení bludařství Ariova, proti němuž v sídle svém bojoval po patnácte let, rozloučil se již r. 328. se světem. Aby i pro budoucnosť zachránil stádce svého proti dravým vlkům arianským, odporučil výtečný patriarcha na smrtelném loži za svého nástupce v úřadě biskupském učeného a ohnivého jáhna svého Athanasia. Athanasius nebyl při smrti jeho, odcestovav v záležitostech církevních z Alexandrie. Hned potom byl po několikadenním modlení jednomyslnou volbou duchovenstva i lidu dne 8. června 328 Athanasius povolán na biskupský stolec sv. Marka v Alexandrii, a přijav svěcení kněžské i biskupské, vstoupil do šlépějí slovutného předchůdce svého.

Volbou Athanasiovou na důležitý arcibiskupský stolec Alexandrijský byla Arianům zasazena veliká rána. Znaliť ho ze sněmu Nicejského a tušili v něm velmi nebezpečného a nezdolného protivníka svého. Proto soustřeďovali všecku svou nenávisť v něm a útočili nejzběsileji proti němu. Athanasius, nejobratnější a nejrozhodnější potírač bludařství arianského, stal se již od sněmu Nicejského vůdcem všech pravověrných katolíkův, a zůstal jím až do smrti.

Původcové bludův arianských byli v Niceji vyloučeni z Církve, zejména byli Arius jakožto zatvrzelý kacíř a dva přední jeho přívrženci vypovědění do Illyrie. Brzo potom snažili se však Ariani vymoci prosbami, aby jich náčelník zase mohl vrátiti se do Alexandrie a přijat byl do Církve. Athanasius znaje dobře ošemetného Aria, zdráhal se přijati ho, a nedal se k tomu pohnouti ani výhrůžkami, ba ani přímluvou biskupa Nikomedijského Eusebia. Tu obrátil se Eusebius ku císaři Konstantinovi s prosbou, aby sám ujal se Aria, dokazuje, že prý Arius i odsouzení přívrženci jeho v srdci jsou pravověrní, a že rádi podrobí se Církvi, jen budou-li do ní zase přijati. Císař, jemuž záleželo na všeobecném uznání úchval sněmu Nicejského i na jednotě a svornosti v Církvi, připustil na prosbu Eusebiovu Aria k sobě a zkoumal víru jeho. Arius předložil císaři jakési lstně a dvojsmyslně sepsané vyznání víry, jímž ho oklamati chtěl, a došel skutečně cíle svého. Císař nejsa bohoslovec, nepostihl klamu jeho a pokládal jej od té doby za muže pravověrného. Když takto se podařilo obelstíti císaře, namluvil mu Eusebius, že Athanasius zdráhá se přijati Aria jen z pýchy a žárlivosti, tak že císař potom rozkázal Athanasiovi, aby bez odkladu přijal do Církve netoliko Aria, nýbrž i všecky vůbec, kdož by si toho přáli, jinak že bude jako rušitel míru sesazen. Avšak statečný Athanasius odpověděl císaři rozhodně, že Církev nikdy s kacíři se nespojí, a že tudíž ani on nemůže přijati zjevné bludaře, kteří Božství Kristovo zapírají. Po této odpovědi ustanovil se císař, že dá víru Ariovu zkoušeti a o ní rozhodnouti na církevním sněmu.

Eusebius Nikomedijský přidav se úplně k Ariovi, byl od té doby hlavním strůjcem všech úkladů, jež bludaři podnikali na ten účel, aby Athanasius z Alexandrie vypuzen byl. Nejprv spojil se k jeho záhubě s arianskými Meletiany v Egyptě. Návodem jeho odebrali se tři meletianští kněží ku císaři do Nikomedie, kde obžalovali křivě Athanasia, že prý zavedl o své újmě nebývalou kostelní dávku, odvádění lněných rouch ku potřebám církevním. Avšak právě tehdáž zdržovali se v Nikomedii dva kněží z Alexandrie, kteří tuto malichernou obžalobu vyvrátili. Císař povolal přece Athanasia k sobě, a tu podali Ariani proti němu novou žalobu, že prý jakéhosi velezrádce Filumena bednou zlata podporoval. Císař přesvědčiv se, že veškeré tyto žaloby jsou lživé, pro-

pustil Athanasia milostivě, a poslal věřícím do Alexandrie list, v němž vybízeje ku svornosti a jednotě u víře, nazval horlivého patriarchu mužem Božím.

Athanasius působil potom nějaký čas v pokoji ku rozkvětu pravé víry ve svém stádci. Zatím vymyslili si Meletiáni proti němu nové žaloby a udali ho u císaře jakožto rušitele míru v Egyptě. Aby tyto sváry uklizeny byly, svolal císař r. 335. církevní sněm do Tyru ve Fenicii. Tu sešlo se 60 arianských biskupů s úmyslem, aby Athanasius stůj co stůj sesazen a vyhnán byl. Athanasius věda o tom, nechtěl na tento sněm kacířů ani jíti, a teprv když císař s pohrůžkou mu rozkázal, aby se dostavil, pojal 49 pravověrných biskupův egyptských a odebral se s nimi do Tyru. Tu jali se Ariani viniti jej z rozličných smyšlených zločinů. Nejprv podplatili nestydatou ženu, aby svědčila proti Athanasiovi, že prý jí učinil násilí a svedl ji. Hanebná tato obžaloba osvědčila se však ihned jakožto lež, když se ukázalo, že ona žena Athanasia nikdy neviděla a ho vůbec neznala. Shromáždění biskupové katoličtí žasli nad drzou prolhaností Arianů, avšak tito nestyděli se lháti dále. Přinesli v dřevěné schránce useknutou ruku lidskou a tvrdili, že prý před třemi lety ztratil se jim biskup jejich Arsenius z Hypsaly, že ho dal Athanasius zavražditi, a na kusy rozsekati, a že je to ruka tohoto zabitého biskupa, které prý Athanasius užíval ku čarodějství. Zatím Arsenius byv od Arianů podplacen, skrýval se v jednom klášteře živ a zdráv, a když podvod jeho na jevo vyšel, byl zatčen a potají do Tyru dopraven. Tu přivedl ho Athanasius do sněmu a ukazuje na něj otázal se nepřátel svých: „Jest tento biskup váš, jehož prý jsem zavraždil?“ Zahanbení Ariani zvolali zuřivě: „Ale ruku aspoň jsi mu jistě usekl!“ Tu odhalil Athanasius plášť Arsenia a ukázal, že má obě ruce. Tolikráte ze lži usvědčení bludaři vytasili se hned potom s novou žalobou, že prý Athanasius knězi svému Makariovi rozkázal, aby knězi Ischyrovi posvátný kalich zlomil, oltář jeho převrhl a bohoslužebné knihy mu spálil. Avšak Athanasius dokázal, že řečený Ischyras ani knězem není a tudíž mešního kalicha nikdy neměl, a že na udaném místě žádný chrám ani oltář nikdy nestál. Přes to vše usnesli se Ariani potají, že přece Athanasia odsoudí a sesadí. Když egyptští pravověrní biskupové o tom se dověděli, přinutili Athanasia, aby v noci uchystal se

k útěku z Tyru a odebral se po lodi do Cařihradu k císaři. Potom odsoudili a sesadili Ariani nepřítomného Athanasia, a odebrali se do Jerusalema, kde prohlásili Aria za pravověrného, a uzavřeli, aby všickni přívrženci jeho z vyhnanství povoláni a na svoje místa dosazeni byli. Uslyševše, že Athanasius dlí u císaře, poslali do Cařihradu šest mužů, aby ho u císaře obvinili z velezrády, ježto prý vyhrožoval, že překazí dovoz obilí z Alexandrie do Cařihradu. Po tolikerých žalobách uvěřil císař konečně Arianům a vypověděl bez dalšího vyšetřování Athanasia do vyhnanství v dalekém Trevíru.

Athanasius odešel r. 335. do prvního vyhnanství svého do Trevíru. Tam vládl tehdáž císařův syn Konstantin mladší, jenž svatého vyhnance všemi potřebami opatřoval. Také Trevírský biskup sv. Maxim propůjčoval se mu všelikou službou a osvědčoval mu velikou úctu. Athanasius pracoval i ve vyhnanství v daleké cizině s láskou a nadšením na prospěch Církve katolické.

Ariani plésajíce, že se jim podařilo Athanasia odstraniti, dopsali do Alexandrie, aby tamní věřící přijali Aria, jehož prý i císař za pravověrného uznal. Avšak Alexandrijští zůstavše věrni milovanému patriarchovi svému, neuznávali Aria za pravověrného, a když tento arcikacíř opovážil se do města jejich vstoupiti, vzbouřili se proti němu a donutili ho k rychlému útěku. Arius odebral se potom k císaři a osvědčoval přísahou, že prý srovnává se s učením katolické Církve. Císař odpověděl mu v nesnázi a nejistotě: „Mluvíš-li pravdu, dobře, věříš-li však jinak, suď tebe Bůh dle přísahy tvé.“ Potom dostal pravověrný patriarcha Cařihradský Alexander přísný rozkaz, aby Aria do Církve přijal, jinak že bude sesazen a vyhnán. Ariani mu hrozili, že i proti jeho vůli uvedou Aria nazítří slavně do chrámu. V této úzkosti odebral se patriarcha do chrámu a na kolenou s pláčem modlil se: „Bude-li zítra Arius sem uveden, povolej Pane Bože raději dříve mne, služebníka svého, odtud, a nezahanbuj mne před svým lidem tímto bezbožným rouhačem. Smiluješ-li se však nad věrnou církví svou, nevydávej dědictví svého v potupu a záhubu a odstraň odtud Aria, aby příchodem jeho do tohoto chrámu blud a kacířství nevstoupily sem a neplatila bezbožnost za pobožnost!“ Zatím těšili se Ariani na zítřejší slavnost, avšak Bůh zmařil záměr jejich.

Když Arius u vítězoslavném průvodu svých přívržencův pýše kráčel v sobotu městem do hlavního chrámu a katolický lid bolestně na to pohlížel, byl pojednou nucen pro tělesnou potřebu odstoupiti z průvodu stranou. A když dlouho se nevracel, šli za ním někteří a s úžasem nalezli jej mrtvého, an v krvi své na zemi leží; měl otevřenou žílu a střeva mu vykydla. Tak skončil r. 336. neblahý Arius, původce náboženských bludův a bouří, jež po věky otřásaly celým světem křesťanským,

Nenadálá smrť Ariova ohromila přívržence jeho, a věřící považovali ji za trest Boží. Také císař Konstantin byl touto událostí jako omráčen, a uznal s lítostí, že Athanasiovi ublížil. Konstantin nepochyboval sice nikdy o pravověrnosti jeho, nejsa však bohoslovec, dal se od Arianů přemluviti a považoval Athanasia za rušitele míru, a myslil, že všecky spory se utiší a že nastane pokoj, když Athanasius do vyhnanství půjde. V tom zklamal se ovšem císař, a proto rozkázal na smrtelném loži r. 337. synu svému Konstantinovi, aby Athanasia k návratu do Alexandrie vyzval.

Synové zemřelého císaře Konstancius, Konstans a Konstantin mladší sešli se potom ku společné poradě ve Viminaciu v Moesii, kamo s Konstantinem přišel z Trevíru i Athanasius. Odtud vrátil se Athanasius, ztráviv ve vyhnanství dvě léta a čtyři měsíce, do Alexandrie, kde věřící lid slavně jej přijal.

Na Východě ujal se vlády Konstancius, jenž nebyl ještě ani pokřtěn a záhy do osidel Arianův upadl. Zuřiví bludaři neprohlédli ani když vrchní náčelník jejich náhlou smrtí od Boha potrestán byl, a osočovali u císaře Athanasia novými a novými žalobami, ba opovážili se žalovati na něho i u papeže Julia I., ovšem marně. Papež poslal spis žaloby Athanasiovi a ten svolal roku 339. svoje biskupy na sněm, kde všecky žaloby ty vyvráceny byly. Zatím udělil císař Arianům dovolení, aby Athanasia sesadili a na jeho místo pod ochranou vojska uvedli do Alexandrie kacíře Řehoře z Kappadocie. Dříve nežli se to stalo, sběhli se v Alexandrii věřící do svých chrámů, aby zamezili jich uchvácení od kacířů Na Boží hod velikonoční dne 19. března 340 vrazili Ariani s vojskem do hlavního chrámu a jali se lid i duchovenstvo tlouci, mučiti a vražditi. Athanasius unikl zatknutí jen rychlým útěkem z chrámu. Podobně řádili Ariani i v jiných

chrámech městských a uchvátili je takto všecky násilím. Vetřelec Řehoř ujal se potom arcibiskupského stolce Alexandrijského, avšak věrný katolický lid vyhýbal se mu a chrámy jím uchvácené zůstávaly prázdny.

Athanasius, vypuzený podruhé ze sídla svého, odebral se s několika pravověrnými biskupy a kněžími do Říma ku papeži Juliovi I., jenž se ho ujal, pravověrnosť i nevinnosť jeho veřejně osvědčil, a na Konstanse, vládnoucího na Západě, naléhal, by přiměl bratra svého Konstancia na Východě ku svolání valného sněmu církevního, kde by církevním sporům posléze učiněn byl konec. Konstans, věrný katolík a příznivec Athanasiův, donutil skutečně ariansky smýšlejícího bratra Konstancia ku vypsání církevního sněmu do Sardiky v Thracii. Sněm tento byl konán v zimě r. 343—344. Tu sešlo se kromě asi 70 biskupů z krajin východních na 100 biskupů ze zemí západních, v jichž čele stál neohrožený obhájce pravověrnosti stařičký biskup Kordubský Hosius ze Španěl. Ariani vidouce převahu biskupů pravověrných uprchli záhy ze Sardiky do Filippopole a odbývali tam pokoutní sněm, na němž opovážili se samého papeže i všecky katolické biskupy odsouditi a proti nim klatbu vysloviti. Zatím prohlásil sněm Sardický Athanasia i jiné vyhnané biskupy nevinnými, přiřkl jim místa jejich, vyloučil vůdce Arianů z Církve, a obrátil se ku Konstansovi s prosbou za ochranu proti bludařům. Konstans pohrozil potom bratru Konstanciovi válkou, neuvede-li dle usnesení sněmu Sardického vypuzených katolických biskupů na místa jejich. Tím byl Konstancius donucen, povoliti pronásledovaným biskupům návrat, a také Athanasius směl se opět z vyhnanství ku svému stádci vrátiti. Pobyt jeho v Římě byl tentokráte velice prospěšen životu církevnímu. Athanasius přinesl na Západ první zprávy o mniších a poustevnících egyptských, a mnozí věřicí dali se od něho i od společníků jeho, učňův to sv. Antonína, poučiti, a oblíbili si život poustevnický.

Athanasius odebral se ze Sardiky nejprv ku svému ochránci císaři Konstansovi do Akvileje, a odtud do Antiochie ku císaři Konstanciu, jenž dal mu povolení k návratu do Alexandrie. Navštíviv ještě Jerusalem, přišel po šestiletém vyhnanství dne 21. října 346 do sídla svého a pracoval neunaveně na utvrzování pravé víry v Egyptě.

Utrpení Athanasiovo nebylo ještě ukončeno. Pohříchu byl ochránce jeho Konstans již r. 350. zavražděn, a vrtkavý Konstancius stal se samovládcem veškeré říše. Tento císař vystoupil zjevně jakožto podporovatel Arianů a svolal roku 353. na žádost jejich sněm do Arelatu (Arlesu), kde o věcech církevních rozhodnouti se mělo. Spoléhaje na svoje vojsko předložil Konstancius shromážděným v Arelatě biskupům odsouzení Athanasiovo vyšlé od Arianův, aby je všickni podepsali. Kdo nechtěl tento ortel podepsati, tomu pohrozeno sesazením, vyhnanstvím, ba i smrtí, a tak stalo se, že všickni konečně podepsali kromě jediného biskupa Trevírského Paulina, jenž raději šel do vyhnanství, kde hladem zemřel.

Po neslýchaném tomto násilí svolal papež Liberius na novo biskupy do Milána Císař předložil jim odsouzení Athanasiovo a hrozil vyhnanstvím, jestliže neposlechnou. A když někteří z nich hájili svobody Církve, zakřikl je císař: „Co já chci, to je církevní zákon," ohrožoval biskupy taseným mečem, dal zbičovati papežova vyslance Hilaria, a poslal některé biskupy do vyhnanství, mezi nimiž i stoletého kmeta Hosia z Korduby. Konstancius snažil se dokonce podplatiti i papeže Liberia, aby také on Athanasia odsoudil a k Arianům přistoupil, a když se mu to nepodařilo, dal papeže násilím odvléci z Říma do vyhnanství do Beréje v Thracii, a prohlásil potom r. 355. arianské kacířství za státní náboženství veleříše Římské. Hned potom zakročeno i proti Athanasiovi v Alexandrii. Těžce zkoušený patriarcha požíval veliké přízně i lásky věřících a císař snažil se marně popuditi lid proti němu. V zimě r. 356. poslal císař do Alexandrie úředníky, aby dali vojskem Athanasia zatknouti a k němu přivésti. V noci dne 9. února připravovali se právě věřící Alexandrijští v hlavním chrámě modlitbami na druhý den ku sv přijímání majíce patriarchu ve sboru svém. Tu obsadil císařský vůdce tento chrám vojskem čítajícím 5000 mužů a vrazil dovnitř. Athanasius sedě na biskupském stolci napomínal za nastalého zmatku lid ku modlitbě a trpělivosti, aby se mu však nestalo příkoří, vyvedli ho přátelé postranními dveřmi ze svatyně a donutili k útěku. Suroví vojáci jali se střílet v chrámu po lidu a vražditi jáhny i panny. Konstancius schválil toto hanebné jednání, rozkázal krutě stíhati věrné egyptské biskupy katolické, a vysadiv na hlavu uprchlého patriarchy cenu, dal po něm pátrati.

Athanasius utekl se na poušť Libyjskou a bloudil tu z místa na místo, nemaje nikde klidu a jsa ustavičně stíhán. Plných šest let trávil ve stálém nebezpečenství na poušti ve slujích, v lesích, ve hrobkách a poustevnách, jsa opuštěn od celého světa. Avšak i v této osamělosti pracoval ku blahu věřících dopisuje svým přátelům a skládaje na obranu pravé katolické víry proti bludařům učené spisy.

Po útěku Athanasiovu řádili Ariani v Alexandrii hrozně. Uchvátili katolíkům všecky chrámy, poslali 90 pravověrných biskupův a kněží egyptských v okovech do vyhnanství, a dosadili místo nich bludaře. Císař Konstancius usiloval víru katolickou v celé říši úplně potlačiti, a způsobil, že posléze ustavičným pronásledováním pravověrných věřících zbylo na Západě jen asi deset biskupů, kteří se přiznávali k učení o Božství Ježíše Krista, a na Východě zbyl v desíti krajích dle svědectví sv. Hilaria pouze jediný biskup pravověrný. Dle výroku sv. Jeronýma vzdychali tehdáž věřící, že celý svět stal se arianským, a sv. Hilarius napsal ve svém vyhnanství ve Frygii, že by raději byl živ za pronásledovatele Církve císaře Nerona.

Posléze slitoval se Bůh nad krutě stíženou Církví svou a povolal r. 361. na věčnost ošemetníka Konstancia, jenž podporuje Ariany více jí uškodil nežli nejukrutnější císařové pohanští. Nástupce jeho Julian Odpadlík umínil si zničiti náboženství Kristovo cestou nenásilnou, doufaje, že křesťanství vnitřními spory samo se rozpadne. I povolal všecky vypuzené biskupy z vyhnanství, aby nastalými třenicemi Církev ochromena býti mohla. Tudíž vrátil se po šesti letech ze třetího vyhnanství svého Athanasius opět do Alexandrie. Věřící uvítali ho slavně plésajíce a děkujíce Bohu, že jim vrátil bdělého pastýře, město bylo po šest večerů osvětleno, a obecné hostiny i slavnostní chně na ulicích, do nichž vonné věci kladeny byly, svědčily, jaké lásky výtečný arcibiskup v lidu svém požíval. Také ostatní vypuzení katoličtí biskupové zasedli zase na stolce svoje, jiní pak, kteří z lidské slabosti a strachu byli se přidali k Arianům, vraceli se kajicně do Církve. Athanasius jal se poznovu horlivě působiti v Alexandrii, aby zahojil rány věřícím od bludařů způsobené, a získal Církvi katolické netoliko množství lidí od nich svedených, ale i mnoho pohanů. Toho nenadál se ovšem lstivý císař Julian. Uslyšev, že Athanasius záměry

jeho mají a jednotu i svornosť v Církvi utvrzuje, rozkázal mu, aby z Alexandrie odešel, a když shledal, že lid na biskupu svém lpí a jemu synovskou láskou oddán jest, rozkázal ho úkladně zavražditi. Když Athanasius o těchto úkladech dostal jistou zprávu, potěšil svých věrných řka, že ten mráček brzo přejde a blížící se bouře zase se utiší, posadil se na loď, a plul řekou Nilem z Alexandrie do Thebaidy. Sotva odjel, pustili se za ním po řece vojáci pronásledujíce ho, aby jej polapili a zabili. Athanasius spatřiv rychle plující člun jejich, shledal, že nelze mu již uniknouti, ježto stíhači byli již na blízku. V této rozhodné chvíli rozkázal pojednou loď obrátiti a veslovati směrem opáčným, v ústrety stíhačům. Když obě lodi se potkaly, otázal se vůdce stíhačův Athanasia, neznaje ho osobně: „Viděl jsi Athanasia?“ Athanasius odpověděl: „Viděl jsem ho.“ „Daleko-li pak jest?“ zvolal setník, a patriarcha řekl mu klidně: „Není daleko.“ Nebyv od vojákův poznán plul Athanasius dále k Alexandrii, a vojáci veslovali směrem k Thebaidě. Zachrániv se takto skrýval se potom Athanasius v Alexandrii i v okolí u věrných přátel svých až do smrti císaře Juliana Odpadlíka r. 364.

Nástupce Julianův císař Jovian požádal Athanasia, aby mu vyložil pravověrné učení katolické o Kristu Ježíši, jak sněmem Nicejským stanoveno bylo, což patriarcha ochotně učinil, poslav mu věroučný list, sám pak navštívil císaře v Antiochii a požádal ho za ochranu katolické pravdy proti bludům arianským. Athanasius vrátil se potom zase do Alexandrie, a císař nedal se proti němu popuditi od Arianů, zamítaje rozhodně všecky žaloby i úklady jejich. Bohužel zemřel pravověrný Jovian již po osmi měsících. Nástupce jeho, katolický císař Valentinian (364—375), přijal za spoluvladaře na Východě bratra svého Valense, zarytého Ariana, a ten vydal r. 367. obecný rozkaz, aby všickni katoličtí biskupové, kteří za Juliana do svých sídel se navrátili, opět do vyhnanství odešli. Věřící Alexandrijští prosili marně císaře, aby milovaný arcibiskup byl jim ponechán. Athanasius předvídaje nastávající bouře odešel sám z města a skrýval se po čtyři měsíce ve hrobce otce svého. V noci po odchodu jeho hrnul se lid do hlavního chrámu a trval tu na modlitbách. Zatím přikvačilo ku chrámu tomu vojsko, obklopilo jej a hledalo Athanasia, aby ho zatklo a zabilo. Úmysl ten nezdařil se ovšem, a lid jitřil se a žádal bouřlivě, aby vladař

vymohl Athanasiovi u císaře povolení k návratu. Císař Valens zvěděv o tom a obávaje se vzpoury v Alexandrii, povolil, ač nerad, po čtyřech měsících, aby patriarcha se vrátil.

Po tolikerých útrapách popřál Bůh Athanasiovi klidného večera života. Za 45 let svého velepastýřského působení byl Athanasius pětkráte ve vyhnanství, v němž strávil plných dvacet rokův. Jen Bůh vševědoucí ví, co všecko tento apoštolský biskup vytrpěl pro víru v Božství Ježíše Krista, a jaké neocenitelné zásluhy si získal o záchranu náboženství křesťanského za doby nejnebezpečnější. Zvítěziv nade všemi nástrahami svých ošemetných nepřátel, dočekal se slovutný Athanasius ještě času, kdy kacířství arianské začalo se rozpadávati. Španělové, Angličané, Frankové, Vlaši, Řekové, Afričané, ano i všickni křesťanští Východňané stali se opět za nedlouho pravověrnými katolíky; v Cařihradě, kde po 40 let byly všecky chrámy v moci Arianův a kde katolíkům zbyla pouze jediná malá kaple, obrátilo se všecko za krátkou dobu, tak že arianství tam úplně zaniklo, právě jakož stalo se koncem čtvrtého století za císaře Theodosia vůbec v celé říši Římské na Východě i na Západě. Bludařství Ariovo udržovalo se potom jen u neřímských polodivých národův, Gothů, Vandalův a Longobardů, až ve století šestém i u nich nadobro zaniklo. Toť největší div v dějinách církevních, že v polovici čtvrtého století celý svět byl arianským, a koncem téhož století svět zase byl katolickým, a že největší kacířství, jež v dějinách Církve katolické se objevilo, časem úplně zahynulo. Přední zásluha toho přísluší Athanasiovi, jenž za nejhroznějších bouří, kdy téměř všickni se kolísali a nátlaku kacířů bázlivě povolovali, nikdy od katolické pravdy ani o píď neustoupil a jí neohroženě hájil a za ni bojoval i trpěl, rovnaje se nejslavnějším mučedníkům Kristovým. Proto zůszane památka tohoto velikého světce na věky v požehnání.

O povaze a osobních ctnostech sv. Athanasia zůstavil nejkrásnější svědectví vrstevník jeho sv. Řehoř Nazianský. Píšeť, že chválí li Athanasia, chválí ctnosť samu. V pokoře nevynikal nikdo nad něj. Dobrotivé srdce jeho neměnic se nikdy, mělo s každým nešťastníkem útrpnosť. V řečech jeho byla podivuhodná moc, jež srdce všech si podmaňovala, mocnější však dojem činil život jeho. Kdykoli někoho káral, činil to beze vší trpkosti, a kdy chválil, byla chvála jeho

nejlepším povzbuzením k dobrému. Káral jako otec a chválil jako učitel, uměje lásku s vážností spojovati. Byl povolný bez slabosti a neoblomný bez tvrdosti, na modlitbách vytrvalý a horlivý, v postech přísný, v bdění a pění žalmů neunavený, k chudým laskavý, k lidu vlídný, a nezlomný, kdykoli šlo o zamezení nepravostí. V obcování jeho mohl každý povinnosti svoje čísti, a slova jeho mívala tak mocný účinek, že zřídka kdy býval nucen, s někým z podřízenců svých přísně naložiti.

Sv. Athanasius dokončil vezdejší boj v Alexandrii dne 2. května 373. Téhož dne světí se památka jeho. Ze spisův jeho vynikajících hlubokou učeností, ostrovtipem a lahodným slohem, dochovalo se jich třicet, z nichž pozoruhodny jsou čtyři řeči proti Arianům, obrana jeho, a dějiny bludařství arianského.

Po sv. Athanasiu dostalo jméno Vyznání víry složené asi sto let po smrti jeho, jež pojato jest do církevních hodinek nedělních. V tomto „Athanasianském vyznání víry“ jest vysloveno přesně a jadrně učení Církve katolioké o nejsvětější Trojici Boží. Stať jeho jednající o Synu Božím zní takto: „Tať jest pravá víra, abychom věřili a vyznávali, že Pán náš Ježíš Kristus jest syn Boží, Bůh a spolu člověk; Bůh jest z podstaty Otcovy před věky zplozený, a člověk z podstaty matčiny v čase zrozený; dokonalý Bůh a dokonalý člověk z ducha rozumného a z těla lidského složený; rovný Otci dle Božství, menší Otce dle člověčenství, jenž jsa Bůh i člověk, není dvojí, nýbrž jediný Kristus. Jediný jest nikoli proměnou Božství v člověka, nýbrž přijetím člověčenství v Boha; jeden naprosto nikoli smísením podstaty, ale jednotou osoby, neboť jakož rozumná duše a tělo jeden jest člověk, tak Bůh a člověk jeden jest Kristus.“

Uvažujíce, v jakém smutném stavu octla se za doby sv. Athanasia pravá víra katolická, a jak hlavně úsilím tohoto světce potom nad bludaři zvítězila, čerpáme z toho blahou útěchu a naději v tomto čase nynějším, kdy novověcí Ariani, nevěrci, snaží se veškeré náboženství Kristovo vyhladiti. Ježíš Kristus nedal své Církvi zahynouti, ani když zdálo se již, že celý svět propadl bludům arianským, oť bdí posud nad Církví svou, a zachrání ji proti všem nepřátelům, byť jich sebe více bylo. Ježíš Kristus včera i dnes, oť na věky věkův!

Dne 8. května koná se také památka Zjevení sv. Michaela archanděla, sv. Agathia, mučedníka v Cařihradě za císaře Diokleciána, sv. Viktora, umučeného v Miláně za císaře Maximiána, sv. Desideráta, biskupa Bourgesského († 550), sv. Dionysia (Diviše), biskupa Viennského, a j.

Dne 9. května.

Sv. Řehoř Nazianský, biskup a učitel církevní.

Ve čtvrtém století, kdy Církev Kristova vítězství nad pohanstvím slavila, brzo však potom kacířstvím Ariovým ohrožována byla, honosila se největším počtem slovutných světcův pohrdaná Kappadocie v Malé Asii. Z mužů těch zůstavil v dějinách církevních nesmrtelnou památku obzvláště věhlasný trojlist Kappadockých biskupů, rodní bratří Basil Veliký a Řehoř Nysský, i přítel Basilův Řehoř Nazianský.

Řehoř Nazianský narodil se někdy před r. 329. v dědině Arianzu blíže města Nazianzu v Kappadocii, kde rodičové jeho biskup Řehoř a matka Nonna poplužní dvorec měli. Otec Řehoř náležel za mládí sektě Hypsistariů, smíšeniny živlů křesťanských, židovských a pohanských, později však obrátil se a byl horlivým biskupem v Nazianzu. Nábožní manželé ti měli kromě Řehoře ještě dceru Gorgonii a mladšího syna Cesaria, jež velmi pečlivě vychovávali. Obzvláště pečovala o ně výborná matka Nonna vedouc je slovem i příkladem cestou svatých ctností k Bohu. Řehoř čítal již v dětském věku rád Písmo sv., vyhýbal se světu, modlíval se pilně a bděl nad čistotou srdce svého. Za účelem dalšího vzdělání byl od rodičů poslán do hlavního města Kappadockého Cesareje a tu seznámil se s výtečným Basilem, s nímž potom až do smrti jeho žil v nejdůvěrnějším svazku přátelském. Později odebral se na studie do Cesareje Palestinské, kde tehdáž byly slovutné školy. Touha po vědách pohnula ho po krátkém čase ku cestě do Alexandrie v Egyptě. Plavba po moři za doby zimní byla nejvýš nebezpečná. Nedaleko ostrova Cypru byla zachvácena loď prudkou bouří, stežeň se zlomil, a všickni lodníci i cestující volali v úzkosti k Bohu o pomoc. Nejvíce naříkal Řehoř, že nejsa ještě ani pokřtěn, náhle snad zahyne. V této smrtelné tísni učinil slib, že bude-li zachráněn, zasvětí celý život svůj Bohu. A

Bůh nedal mu zahynouti; loď vyvázla z nebezpečí a přistála šťastně v Alexandrii. V tomto městě poznal Řehoř slavného biskupa Athanasia a učil se nějaký čas řečnictví u proslulého učence Thespesia. Z Alexandrie odešel Řehoř r. 350. do Athen, aby na školách dále se vzdělával. Tu sešel se zase s přítelem Basilem. Oba jinoši žili v Athenách jako bratří. Bydleli společně a neměli jiného přání, než aby ve vědách i ve svatých ctnostech pokračovali. Byli jako jedna duše a jedno srdce, studovali pilně básnictví, řečnictví, mathematiku, filosofii, hudbu a lékařství, povzbuzovali se vzájemně k neunavené práci i ku modlitbě, a stranili se všech prostopášných tovaryšstev. V Athénách znali pouze dvě ulice, jednu, kterouž chodilo se do škol, a druhou, vedoucí do chrámu Páně; všecky ostatní cesty, do divadel, závodišť a jiných místností zábavných zůstaly jim neznámy. Obklopeni jsouce rozmařilými pohany, zůstali i ve víru zkaženého života městského nábožnými a mravně neporušenými panici. Učíce se pilně hledali a nalézali nejmocnější zbroj proti všelikému pokušení v modlitbě a v úklidu. Tehdáž studoval s nimi na vysokých školách Athenských také Julian Odpadlík. Řehoř poznav ho, zvolal prorocky: „Jakou obludu odchovává si v tom člověku Římská říše!“ Prohlédavý Řehoř posoudil takto správně Juliana, jenž potom stav se císařem, byl zapřísáhlým nepřítelem víry Kristovy.

Roku 355. opustil Basil Atheny a vrátil se do vlasti. Také Řehoř dokonav učení svoje, odešel po roce z města toho. Učitelé i četní spolužáci provodili ho ku přístavu a rozloučili se plačky s ním. Takové úcty a lásky došel skrovný Řehoř svou pilností i mravností u všech, kdož ho poznali. Mladý učenec odebral se z Athen nejprv do Cařihradu ku bratru Cesariu, věhlasnému lékaři a cestoval s ním potom k rodičům do Nazianzu. Tu teprv přijal Řehoř z rukou otcových svátost sv. křtu, jakož vůbec za tehdejší doby bývalo zvykem, přijímati křest sv. slavně až ve zralém věku. Od té doby snažil se Řehoř plniti slib, jejž za mořské bouře v nebezpečenství života byl učinil. Zřídil si život svůj přesně dle předpisův a rad sv. evangelia. Dle přání otcova obstarával domácí hospodářství a spravoval dvorec v Arianzu. Toto všední zaměstnání nesnášelo se ovšem se vznešenými snahami mladého učence, zvyklého hlubokým studiím, klidnému rozjímání a modlitbám v zátiší. Avšak Řehoř uměl se

zapírati a konal z poslušnosti všecko, co otec mu ukládal, věda, že záslužnějším jest, sloužiti z lásky k Bohu lidem, nežli dle náklonnosti vlastního srdce žíti. Zatím obětoval Bohu všecko, co měl, modlíval se neunaveně, bděl bedlivě nad smysly svými, zapíral se, požíval jen chleba a vody, a žil vůbec jako poustevník.

Přítel Basil pohrdnuv světem, zřídil si zatím nedaleko Nové Cesareje v Pontu osadu poustevnickou, odkud neustával dopisovati Řehořovi, aby přidružil se k němu a rovněž životu na poušti se věnoval. Řehoř vyhověl posléze nutkání tomu a odešel s povolením otcovým na poušť. Tu žili Basil i Řehoř opět společně v nejpřísnější kázni. Pracovali, modlili se, pěli žalmy, čítali Písmo sv., pohřižovali se v náboženská rozjímání a vzdělávali se vzájemně. Řehoř cítil se na poušti u Basila přešťastným a vzpomínal ještě u vysokém věku s potěšením na tuto dobu.

Zatím zuřilo v celé říši arianské kacířství. Nátlakem císaře Konstancia byli biskupové r. 359. v Rimini shromážděni donuceni, přistoupiti k arianskému vyznání víry, a vyznání to bylo potom rozesláno všem ostatním biskupům, aby je pod trestem vyhnanství podepsali. Také Nazianský biskup, osmdesátiletý stařec Řehoř podepsal je, neprohlédaje bludův jeho. Uslyšev o tomto nepředloženém kroku otcově, opustil Řehoř rychle poušť svou a spěchal domů napravit tuto chybu. I podařilo se mu rázem poučiti slabého otce, pohnouti ho ku složení pravověrného vyznání víry ve smyslu sněmu Nicejského, a spolu utišiti bouři katolického lidu v Nazianzu proti stařičkému biskupovi.

Biskup Řehoř vida že síly jeho nestačí více, naléhal na syna, aby přijal svěcení kněžské a byl mu pomocníkem u vyučování čekatelů sv. křtu a v hlásání slova Božího. Zatím toužil však mladý Řehoř po příteli Basilovi i po oblíbené poušti, a z pokory zdráhal se podrobiti se úřadu kněžskému, maje se za nehodna důstojnosti tak vznešené. Tu jednoho dne r. 361. otec biskup konaje služby Boží v chrámě Nazianském, přistoupil z nenadání ku synu a posvětil ho na kněžství. Mladý Řehoř nesa těžce toto zneužití otcovské moci, uprchl zarmoucen na poušť k Basilovi. Tu sepsal potom svoje dvě hřímavé řeči proti Julianu Odpadlíkovi, v nichž po způsobu starozákonních proroků vytýká mu nespravedlnosti jeho na křesťanech páchané a hrozí soudem Božím.

Upěnlivé prosby starého otce i věřícího lidu pohnuly r. 362. Řehoře k návratu do Nazianzu. Tu pomáhal mladý kněz otci v duchovní správě a získal si záhy jakožto slovutný kazatel všeobecnou úctu a lásku lidu. Toho času přišel do Nazianzu mladší bratr Řehořův Cesarius, jenž jsa osobním lékařem Juliana Odpadlíka, nedal se jím odvrátiti od Krista, a raději vzdal se úřadu svého a opustil císařský dvůr v Cařihradě. Julian rozhněval se proto na něho, právě jakož rozhněval se na mladého Řehoře uslyšev o jeho horlivé činnosti v Nazianzu, přece však nemohl tento odpadlík odepříti své úcty oběma těmto výtečným katolíkům zvolav: „Šťastný otec takových synů, šťastní synové tací!“

Brzo po odchodu Řehořově z pouště dosáhl i přítel jeho Basil důstojnosti kněžské a stal se potom r. 370. arcibiskupem Cesarejským v Kappadocii. Založiv několik nových biskupství, zejména i v Sasimě, naléhal Basil na Řehoře, aby přijal svěcení biskupské a ujal se správy této nové diecése. Pokorný a skromný Řehoř, jenž posud jen s hrůzou vzpomínal, jak bylo mu otcem vnuceno kněžství, odpíral delší čas všem prosbám milého přítele, avšak Basil přišel jednoho dne r. 372. náhle do Nazianzu, a Řehoř chtě nechtě byl od něho posvěcen na biskupství. Nerad a nanejvýš zarmoucen vyhověl Řehoř posléze žádosti Basilově a nastoupil cestu do neznámé, odlehlé Sasimy, kde měl nastoupiti úřad biskupský. Sasima, nepatrný, chudičký městys v nejzazším kraji nehostinné Kappadocie, kde nebylo ani lesův, ani vody, učinila na Řehoře hrozný dojem. Tu v zastrčené hornaté krajině, na křižovatce tří silnic, přebývali jen hospodští, vozkové a řemeslníci; tu ozýval se jen surový pokřik tulákův a zločinců, kteří semo od vojáků bývali do vězení voděni. I nebylo divu, že jemnocitný a vzdělaný Řehoř přišed do Sasimy hořce zaplakal a Basilovi příkrá slova napsal: „Z přátelství našeho naučil jsem se tomu, že člověk žádnému příteli nemá důvěřovati.“ Zatím byl však Řehoř záhy neočekávaným způsobem sproštěn úřadu v Sasimě, jejž Basil mu vnutil. Arcibiskup Tyánský jal se totiž sám proti arcibiskupu Cesarejskému činiti si nároky na Sasimu. To bylo Řehoři vítaným pokynem, aby z nehostinného místa toho navždy odešel a zase na svou poušť se odebral. Po krátké době vrátil se r. 372. na mnohé prosby věřících do Nazianzu a byl téměř stoletému otci svému pomocníkem v úřadě biskupském. Zatím

rozloučil se nábožný bratr jeho r. 369. se světem, a brzo potom zesnula mu i sestra Gorgonia. Roku 374. zemřel mu stařičký otec, a naposled zesnula i matka Nonna. Tu nabízeno osiřelé biskupství Nazianské Řehořovi, a když zdráhal se přijati je, prodlévali biskupové Kappadočtí schválně s volbou nového biskupa, jen aby Řehoře přiměli, úřadu tomu se podrobiti. Avšak Řehoř stál na svém, a chtěje biskupy pohnouti, aby někoho jiného zvolili, opustil Nazianz a odebral se do hlavního města Isaurického Seleucie, kde žil o samotě slouže Bohu a skládaje věroučné spisy. Tu stihlá ho r. 379. zpráva o smrti přítele Basila, arcibiskupa Cesarejského, při níž vyslovil svůj zármutek slovy: „Nemám již více ani Basila, ani Cesaria; ani duchovního, ani tělesného bratra!“

Po smrti arianského císaře Valense († 378) ohlížel se hlouček věrných katolíků hlavního města Cařihradu po věrném pastýři, jenž by se jich ujal, ve víře svaté jich posiloval a proti Arianům bránil. Tehdáž drželi Ariani ve své moci všecky chrámy Cařihradské, a pravověrní katolíci neměli v celém městě leč pouze jedinou kapli v domě soukromém. Po dlouhém zdráhání a na úsilovné prosby svých přátel vyhověl posléze Řehoř žádosti Cařihradských katolíků, opustil svou samotu, a odebral se r. 379. do hlavního města východní polovice Římské říše, kde nastoupil úřad prozatimného správce arcibiskupství.

Ariani shledavše, že Řehoř je stařec shrbený, holohlavý a vyzáblý, pohrdali jím a nevšímali si ho. Řehoř přišed do Cařihradu v chatrném rouchu, nevzbudil žádného zvláštního vzruchu, a ubytoval se v soukromém domě, kde pravověrní katolíci scházeli se na služby Boží. Avšak hned první kázaní jeho učinilo na shromážděné posluchače mocný dojem. Jediná katolická kaple v Cařihradě, kde Řehoř kázával, nestačila záhy návalu lidu a byla za krátko přestavěna v prostranný chrám, jenž stal se kolébkou nového náboženského života v městě. Řehoř nazval prorocky tuto svatyni „Anastasii,“ t. j. Vzkříšením, předvídaje, že víra katolická v Cařihradě téměř již zaniklá slaviti bude na tomto místě svoje slavné z mrtvých vstání. Skutečně rostla od doby jeho příchodu Cařihradská katolická obec zázračně rychle; čím dále větší zástupy lidu svedeného od Arianů vstupovaly do ní, a i pohané kázaními Řehořovými poučení obraceli se ku Kristu.

Věhlasný řečník Řehoř činil v chrámu Anastasii pravé divy. Tu konal zejména i patero slovutných řečí svých o Božství Krista Pána i Ducha sv., kterážto kázaní získala mu čestné příjmí „Theolog“ (Bohoslovec). Pověst o výmluvnosti Řehořově vnikla až do syrské pouště ku sv. Jeronýmu a pohnula ho, že přišel schválně do Cařihradu, aby poznal a uslyšel velikého řečníka v Anastasii.

Ariani přestali záhy Řehořem pohrdati. Pozorujíce jeho znamenité úspěchy, vzkypěli proti němu hněvem, tupili jej a štvali na něho luzu. Jednou obořil se svedený lid na příbytek Řehořův, vyloupil jej a pronásledoval prchajícího biskupa kamením. Jindy vloudil se najatý od Arianů vrah do světnice, kde churavý Řehoř na loži odpočíval, sotva však ho spatřil, ulekl se, a projat lítostí vyznal se na kolenou s pláčem, jak hrozného zločinu zamýšlel se dopustiti, a prosil za odpuštění a přímluvu u Boha. Řehoř odpověděl mu klidně: „Bůh ti odpusť, jakož i já odpouštím, nežádaje od tebe ničeho jiného, než abysi opustil kacířství.“ Tak splácel biskup nepřátelům svým všecku zlobu dobrotou, trpělivostí a milosrdenstvím. A právě toto trpělivé snášení všech příkoří získalo mu časem náklonnosť a úctu i mezi protivníky, tak že potom Ariani i pohané rádi poslouchali kázaní jeho a mnozí z nich do Církve katolické vstupovali. Hlubokou znalostí Písma sv i řeckých mudrců, neodolatelnou mocí důkazův a vzletem svých řečí uchvacoval Řehoř všecky posluchače svoje, tak že nejednou uneseni úchvatným proudem výmluvnosti jeho, tleskali mu v chrámě po způsobu horkokrevných východanů hlučnou pochvalu. Řehoř však nedávaje se tímto lichocením zaslepiti, napomínal jich důrazně a přísně, aby přece jednou již přestali o víře svaté všetečně mudrovati, a raději přijímajíce pokorně, co Církev katolická ku věření předkládá, dle víry této ctnostně a kajícně živi byli.

Velikou žalosť způsobil zatím Řehořovi licoměrník Maximus, rodem z Alexandrie, jenž dovedl si získati důvěru biskupovu tou měrou, že byl do domu jeho přijat. Maximus žil zdánlivě velmi přísně a vydával se za křesťanského mudrce, zatím pak byl ctižádostivý snažilek a lstivý pokrytec, emuž běželo jen o to, aby stal se biskupem Cařihradským. Pozvav potají několik biskupův egyptských do Cařihradu, lal se od nich proti všem církevním zákonům zvoliti a po-

světiti za biskupa hlavního města říšského. Avšak lid zvěděv o tom donutil samozvance k útěku z Cařihradu. Řehoř byl touto příhodou bolestně zarmoucen, a jsa kromě toho churav, chtěl svůj úřad v Cařihradě složiti a z města toho navždy odejíti. Ale věřící Cařihradští uprosili ho, aby neodcházel, jelikož odchodem jeho rozkvétající obec katolická v hlavním městě byla by utrpěla nenahraditelnou ztrátu.

Roku 380. zavítal císař Theodosius do Cařihradu a učinil násilnickému arianství v tomto městě náhlý konec. Nařídil, aby veškeré chrámy od Arianův uchvácené zase katolíkům vráceny byly, a také arianský arcibiskup byl donucen, z města odejíti. Téhož roku sešel se v Cařihradě druhý všeobecný církevní sněm, jemuž Řehoř Nazianský nějaký čas předsedal. Tu bylo zavrženo bludařství Alexandrijského Macedonia, jenž popíral Božství Ducha sv., potvrzeno znova Nicejské vyznání víry, a rozšířeno dodatkem: „Věříme i v Ducha svatého, Pána a obživovatele, jenž z Otce vychází, jenž s Otcem i Synem spolu ctěn a veleben jest, jenž mluvil skrze proroky.“ Potom bylo biskupské posvěcení řečeného Maxima prohlášeno neplatným, a za řádného arcibiskupa Cařihradského zvolen Řehoř Nazianský. I byl Řehoř s převelikou slávou od císaře a shromážděných biskupův uveden do hlavního chrámu a nastolen. Tak naplnilo se, co horlivý Řehoř předpověděl nazvav ondy svatyni, v níž za těžkých dob kázaní svoje konal, Anastasii; Církev katolická dočekala se v Cařihradě hlavně jeho zásluhou slavného vzkřísení svého, a Ariani poklesli za krátko tak, že neměli v hlavním městě žádného významu.

Řehoř Nazianský přijal důstojnost arcibiskupa Cařihradského jen na prosby císaře Theodosia a biskupův v té naději, že bude moci jakožto řádný velepastýř sídelního města požehnaně pro jednotu a svornost Církve katolické působiti. Avšak za nedlouho dostavili se na církevní sněm Cařihradský někteří biskupové z Egypta a z Macedonie, kteří namítali, že prý Řehoř nemůže býti biskupem Cařihradským, jsa po právu biskupem Sasimským, pročež prohlašovali zvolení jeho za protizákonné. Tu vstoupil Řehoř do sněmu a promluvil ku shromážděným biskupům v tato slova: „Milí soudruhové, bylo by zle, kdybyste, majíce jiné ku pokoji vésti, sami v nesvornosti trvali. Je-li moje volba příčinou vaší nesje-

dnocenosti, nuže pravím s prorokem Jonášem: Vezměte mne a uvrhněte do moře, ať utiší se bouře, ač nejsem jejím původcem. Zdá-li se vám býti prospěšno, abych ustoupil, odeberu se opět na poušť, jen aby Církev došla pokoje. Nikdy nežádal jsem si biskupství, a jsem-li biskupem, zavinili to jiní.“ Nadarmo prosil císař Řehoře a zahrnoval ho důkazy své přízně, aby úřadu svého se nevzdával, a marně zapřísáhali jej s pláčem věřící, aby z Cařihradu neodcházel. Řehoř stál nezdolně na svém úmyslu, složil arcibiskupskou hodnosť, a rozloučil se v poslední řeči své s věřícími hlavního města. Tu sběhli se ohromní zástupové lidu do hlavního chrámu, aby ještě jednou poslechli věhlasného řečníka, jenž dával počet z veškerého působení svého v Cařihradě a naposled zvolal: „Uchovejte si, milé dítky, poklad pravé víry, a vzpomínejte, že jsem byl kamenován mezi vámi proto, že snažil jsem se vštípiti do srdcí vašich neporušenou víru. Milosť Pána našeho Ježíše Krista budiž s vámi všemi!“

Pochybil-li Řehoř jednou opustiv chudičké biskupství Sasimské, napravil zajisté nadměrně chybu tu, když nezištně složil vysokou a výnosnou hodnosť arcibiskupa sídelního města císařského.

Nazianští neměli tehdáž pořáde ještě biskupa a církev jejich hynula proto a podléhala kacířům. Věda to odebral se tedy Řehoř z Cařihradu do Nazianzu a spravoval tu prozatím úřad biskupský. Když pak na jeho naléhání Kappadočtí biskupové sešli se a zvolili řádného biskupa Nazianského, odebral se Řehoř roku 383. na stateček po rodičích zděděný do Arianzu a usadil se tu. Posléze dosáhl, po čemž ode dávna toužil, klidu. Tu žil po způsobě poustevníků v postu, bdění, na modlitbách a zbožných rozjímáních. Líče svůj pobyt v Arianzu dí: „Žiji mezi skalami a dravou zvěří. Ohně nikdy nevidím a obuvi nenosím; sláma je mým ložem, pytel mým přikryvadlem, sprostý plášť mým oděvem.“ Ostříhaje bedlivě svých smyslů vítězil sebezapíravostí nad všelikým pokušením. Jedinou rozkoš působily mu v tomto zátiší zahrádka, studánka a stinný les. Jsa úplně odloučen od světa, spisoval pilně a skládal zejména duchovní písně a básně plné mladistvého nadšení a posvátné něhy. Onť první z Řeků jal se básněmi opěvati pravdu a krásu sv. evangelia, vznešenosť a blaho svatých ctností, marnosť světa a touhu po věčnosti. Sestárnuv podlehl těžké a bolestné nemoci, o níž

napsal: „Nemoc má působí mně mnoho bolestí, ale také mnoho radosti; netěším se ovšem, že trpím, ale že mohu býti jiným lidem učitelem trpělivosti. Snažím se, aby tělesná bolest byla mně užitečna a naučila mne trpělivě snášeti věci odporné a vzdávati Bohu díky za hodiny trpké jako za dny radostné.“ Odkázav veškeré jmění svoje chudým dokončil Řehoř svatý život svůj r. 389. Tělo jeho bylo po čase přeneseno do Cařihradu, a odtud dostaly se ostatky jeho později dílem do Říma, dílem do Benátek.

Sv. Řehoř Nazianský náleží mezi nejpřednější spisovatele a učitele církevní. Spisové jeho, řeči obsahu věroučného a obranného o Božství Krista Pána a Ducha sv., dvě řeči proti Julianovi Odpadlíkovi, přečetná kázaní, mnoho listův a duchovních písní i básní, zjednaly mu přímí „Bohoslovec“ a vydávají posud svědectví o jeho hluboké učenosti, zbožnosti a horlivosti. Některé řeči jeho zčeštil (v Blahověstu 1873, 1877, 1879) Jan N. F. Desolda.

Spisy sv. Řehoře Nazianského jsou nezvratným svědectvím, že Církev katolická podnes ty pravdy hlásá, jimž věřili pravověrní křesťané prvních století V pohřební řeči nad mrtvolou své sestry Gorgonie dí tento církevní učitel: „Když v těžké nemoci svojí pozbyla naděje do všelikého lékařství, utekla se k jinému lékaři. Jakmile nemoc poněkud ulevila, spěchala mlčky v noci k oltáři a volala ku Pánu, jemuž se klaněla, připomínajíc mu staré i nové jeho divy, jež dokonale znala, a v nábožné opovážlivosti i sličné důvěře, následujíc té ženy, která dotknuvši se podolka roucha Kristova, uzdravena byla, položila hlavu na oltář a skrápějíc jej slzami svými, modlila se, že neodejde dříve, až zdraví nabude. Tuť na oltáři byly převelebné Tělo a Krev Kristova uschovány. Podivuhodný zázrak! Odešla na těle i duši zdráva a vzala takto odplatu naděje své.“ V první své řeči proti Julianu Odpadlíkovi píše sv. Řehoř, že nejsvětější Svátost oltářní jest nekrvavou obětí, jíž sjednocujeme se s Kristem a stáváme se účastnými jeho umučení i Božství. O kacířích dí ve své druhé řeči proti Julianovi: „Již nebudou více nahlédati do našich chrámů, již nebudou naši nejčistší, nekrvavou oběť a přečisté oltáře naše svatokrádežemi svými poskvrňovati.“ Matku Boží Marii Pannu vzývá sv. Řehoř takto: „Třikráte blahoslavená Matko, vyslyš a přijmi modlitby moje a budiž mou prostřednicí u Syna. Děkuji tobě, že jsi mně prokázala velikých milostí a vysvobodila mne z nesnází a nebezpečenství.“ Jak slavný biskup ten smýšlel

o úctě a vzývání svatých, poznáváme z toho, že vzýval s Athanasia, sv. Cypriana i sv. Basila, přítele svého, hned p smrti jejich. Konaje posmrtnou řeč o Basilovi zvolal: „T svatá hlavo, Basile, pohleď shůry na nás, a odvrať od ná pokušení tělesná, seslaná Bohem na nás na zkoušku, ane učiň, abych je statečně mohl přemáhati, a polepši celý ná život, až pak odejdeme odtud, přijmi nás do svých příbytků abychom zase spolu žijíce patřili na svatou a blahoslaveno Trojici Boží!“ Takovou měrou jest sv. Řehoř Nazianský a posud obráncem pravověrného katolického učení i proti blu dařům novověkým.

Dne 9. května koná se také památka sv. Hermy, učedníka sv. Pav v Římě, sv. Geroncia, biskupa a mučedníka ve Francii, sv. Beata (Bláh biskupa ve Švýcarsku, a j.

Dne 10. května.

I. Sv. Isidor Madridský, oráč.

Dobrotivý Bůh nejsa přijímač osob, uděluje všem lide dobré vůle milosť svou, aby vůli jeho zevrubně plniti v Církvi jeho svatými státi se mohli. A že i chudičký kře sťan ze stavu prostičkého s milostí Boží a vlastním přiči něním může dosáhnouti vysokého stupně mravní dokonalost a svatosti, toho dokladem jest oráč sv. Isidor.

Ve století jedenáctém a dvanáctém byl Madrid ješt nepatrným městysem v arcibiskupství Toledském. Tu narodi se Isidor z chudých rodičů stavu rolnického. Otec i matk živili se nuzně lopotnou prací a nemohli Isidora ani do škol posýlati potřebujíce ho ku práci. Zatím vkládali však boha bojní rodičové do vnímavého srdce synova živou víru lásku k Bohu, něžnou nábožnosť a ošklivosť ku každém hříchu. Isidor nenaučil se ani čísti ani psáti, a přece pozna hlavní pravdy náboženské a prospíval v největším umění jež vede člověka k tomu, aby všecky povinnosti svoje bedliv konal, hříchu se varoval a ve svatých ctnostech se utvr zoval. Nábožný otec vypravoval Isidorovi za dnů svátečníc o Bohu a Kristu Pánu, a matka učila ho modliti se, vodil jej do chrámu Páně a napomínala ho, aby měl Boha stál před očima a nikdy nehřešil. Mladý Isidor naslouchal rá

slovům prostých rodičů svých, poslouchal bedlivě i kázaní a křesťanské cvičení a nabyl takto i beze škol dostatečného vzdělání. Dle příkladu rodičů vstával záhy z rána a nechodil nikdy do práce, pokud vroucně se nepomodlil. Dospěv v jinocha vstoupil za oráče do služby zámožného měšťana Madridského Jana Vergasa a sloužil mu poctivě i věrně. Každodenní práci svou začínal a končil modlitbou prose Boha za dar trpělivosti a vytrvalosti, aby hospodáři svému byl užitečným. Oraje řídil rukama pluh a povznášel duši k Bohu a svatým jeho, a oslazoval si namáhavou práci krátkými, střelnými modlitbami a nábožnými povzdechy. Povinnosti svoje plnil nikoli pro časný zisk, ale z přesvědčení, že slouže pánu svému, koná tím vůli Boží. Kdykoli za slunečního úpalu síly jeho na poli ochabovaly, posiloval se vzpomínáním na utrpení a práce, jež Spasitel pro naše vykoupení dobrovolně podstoupil, a takovou měrou nebyla mu žádná sebe namáhavější práce odpornou. Žil skrovně a klidně, poslouchal ochotně všech rozkazův i pokynů hospodáře svého, a stranil se všelikých rozpustilých zábav i radovánek svých soudruhů, aby uchoval si srdce čisté. Nikdy nebylo slyšeti z úst jeho klení, ani zlořečení, ani slovo neslušné neb urážlivé, a v jeho přítomnosti nesměl žádný čeledín dovoliti si něco, což by porušovalo cudnosť a mravy křesťanské. Neděle a svátky věnoval Isidor výhradně službám Božím, modlitbě a dobrým skutkům, a těšíval se po celý týden na slovo Boží. Pilností, svědomitostí, nábožností a mravností získal si časem neobmezenou důvěru pána svého a byl od něho ustanoven za šafáře statku. Potom vstoupil Isidor do stavu manželského s bohabojnou pannou Marií Toribiovou, která stala se mu neunavenou pomocnicí v práci, tak že dle náklonnosti srdce svého mohl věnovati více času službám Božím. I chodil každodenně záhy z rána do města na mši sv. a konal potom tím pilněji a bedlivěji svoje práce ve dvoře i na poli. A Bůh žehnal mu, tak že byl opravdu šťasten a spokojen a práce výborně se mu dařila.

Zatím pojali někteří zlomyslní čeledínové proti Isidorovi nenávisť, že nechtěl s rozpustilým životem jejich se srovnávati. I obžalovali ho u hospodáře, že prý štítí se práce, že dochází pozdě na pole a že jeho nábožnosť je pokrytstvím a zástěrou lenosti. Hospodář uvěřiv těmto pomluvám vytýkal ostře Isidorovi, že přichází pozdě do práce a zanedbává takto

povinností svých. Avšak Isidor odpověděl mu skromně: „Pravda, že jsem chodil denně z jitra na mši sv., ale proto nezanedbal jsem nikdy své práce; až přijde čas žní, ukáže se, že moje pole byly dobře zorány a osety, a nebude-li úroda na těchto polích tak hojná, jako na rolích sousedů, nahradím všecku škodu; zatím pak doufám, že Bůh práci mojí požehná.“ I stalo se, že úroda na polích Isidorem vzdělaných byla skutečně znamenitá. Legenda vypravuje sličně, že hospodář odebral se jednou z rána neočekávaně na pole, aby se přesvědčil, zdaž Isidor přichází pozdě do práce, a že Isidor obcovav dříve mši sv., skutečně přijel se svým pluhem o něco později, avšak když rozhněvaný pán chtěl k němu přistoupiti a jej pokárati, spatřil vedle něho jiné dva oráče, anděly, oděné bílým rouchem, kteříž mu pomáhali. A od té doby vážil si pán zbožného čeledína svého, nečinil mu již nikdy výčitek, a dovoloval mu, aby každodenně na mši sv. chodil. Isidorovi dařila se skutečně všecka práce, jakoby neviditelní duchové mu pomáhali, a hospodář choval se k němu jako ku vlastnímu bratru. Pilností a spořivostí povýšil Isidor skrovnou domácnost svou k jakémusi blahobytu a mohl takto sám chudým lidem almužnou přispívati. Nejednou postoupil žebrákům celý oběd svůj, zoral před východem slunce nuzným vdovám pole, a propůjčoval se vůbec všemožně potřebám bližních. Kdysi spatřiv o poledni za velikého parna starce nesoucího těžké břímě běžel k němu, sňal s beder jeho břímě a nesl mu je kus cesty. Jindy přihnal zaběhlý cizí dobytek ku stádu a vzbudil tvrdě spícího pastýře, ačkoli lehkomyslný člověk ten byl jeho nepřítelem a z nábožnosti jeho posměch si tropil.

Maje srdce dobrotivé choval se Isidor milosrdně i ku zvířatům pamětliv jsa slov Písma sv., že „spravedlivý pečuje i o dobytek svůj“ (Přísl. 12, 10). V tuhé zimě, kdy byla země pokryta sněhem a ledem, sypával hladovícímu ptactvu zrní. V bezvodné krajině v Madridu založil veřejnou studnici k obecnému prospěchu. Po několik měsíců lopotil se namáhavým kopáním hluboké studny, aby spoceným dělníkům a unaveným pocestným opatřil vody k občerstvení. Zachovával přísně všech církevních postův a ukládal si kromě toho sám ještě ujmu v jídle. Přijímal často sv. svátosti s příkladnou nábožností a posvěcoval se takto prací, modlitbou a dobrými skutky, až nadešel mu konec života. Přijav naposled sv. svátosti rozloučil

se dojemně s plačícími přátely a známými svými a zemřel svatou smrtí, maje šedesáte let věku. Rok úmrtí jeho není zevrubně znám; dle jedněch zemřel Isidor r. 1130., dle jiných r. 1170. Manželka jeho Maria přežila jej pouze o pět měsíců a ctí se ve Španělích jakožto světice. Tělo svatého oráče bylo pohřbeno na obecném hřbitově Madridském, kde po čtyřicet let odpočívalo. Zatím ctil lid Isidora jako světce a putoval na jeho hrob, kde Bůh oslavoval jej divy, tak že po čtyřiceti letech byl hrob ten otevřen; když pak tělo shledáno neporušeným, bylo vyzdviženo a s velikou zbožností slavně přeneseno do chrámu sv. Ondřeje v Madridě. I na tomto místě osvědčoval Bůh svatost Isidora zázraky, a nejen lid prostý, nýbrž i vznešené osoby ze Španěl braly útočiště k němu a vzývaly ho v rozličných potřebách svých. Když král Filip III. vraceje se z Lisabonu cestou nebezpečně se roznemohl, tak že lékařové vší naděje v uzdravení jeho se vzdali, byly na prosbu nemocného ostatky sv. Isidora v slavném průvodu z Madridu přineseny k němu a král došel náhle zase zdraví. Na žádost téhož krále byl Isidor r. 1619. od papeže Pavla V. prohlášen za blahoslavence a potom r. 1622. za svatého. Celé Španělsko a zvlášť hlavní město Madrid ctí sv Isidora jakožto patrona svého a oslavuje památku jeho každoročně dne 15. května. Ostatky jeho chovají se u veliké úctě v Madridě ve stříbrné, drahými kameny ozdobené rakvi, kterouž zlatníci a stříbrníci hlavního města nákladem 16 000 dukátův pořídili. Památka sv. Marie Toribie, manželky sv. Isidora, koná se ve Španělích dne 8. září.

Sv. Isidor spravoval se celý život svůj hlavně třemi zásadami, jež obsaženy jsou ve výrocích Písma: „Hledejte nejprv království Božího a spravedlnosti jeho, a toto všecko bude vám přidáno.“ (Mat. 6, 33.) „Pracuj, dělaje rukama svýma, což dobrého jest, abysi měl z čeho uděliti tomu, jenž nouzi trpí.“ (Efes. 4, 28.) „Žádná řeč zlá nevycházej z úst vašich.“ (Efes. 4, 29.) Především sloužil horlivě Bohu a posvěcoval se modlitbou a přijímáním sv. svátostí. Vedlé toho pracoval pilně a snažil se potřebným lidem prokazovati skutky milosrdenství. Vykopav namáhavou prací z lásky k lidem na poli studnu, nevykonal tím sice skutku velikého a slavného, avšak toto napohled nepatrné dílo mělo zajisté před Bohem větší cenu, nežli mnohý stkvělý čin velikánů tohoto světa, o němž letopisy vypravují. Dějiny zaznamenávají obyčejně

jen vítězství slovutných válečníkův a události ze života mocných panovníků. Dobyvatelé, kteří z lakoty a ctižádosti uvrhli statisíce lidí do náručí smrti, a panovníci, kteří svou marnotratností a pýchou zavinili časnou i věčnou zkázu celých národů, bývají světem oslavováni. Před Bohem jest ovšem jinak. Oráč Isidor vykopal pro žíznivé chuďasy studnu, a tento skutek milosrdné lásky ku bližnímu váží na soudu Božím více, nežli mnohé světem hlučně velebené hrdinství nejslavnějších vítězů a knížat. Posléze varoval se Isidor každého slova zlého, zejména klení, ačkoli soudruhové jeho, čeledínové, již tehdáž byli zvyklí při práci klíti a zlořečiti. Křesťana jest zajisté nanejvýš nedůstojno klíti a takto řečí zavržencův v pekle mluviti, a kde se kleje, odtamtud vyhání se požehnání Boží. „Pravím vám, z každého slova prázdného, kteréž mluviti budou lidé, vydají počet v den soudný.“ (Mat. 12, 36.) „Dobrořečte těm, kteříž vám protivenství činí; dobrořečte a nezlořečte.“ (Řím. 12, 14.)

---

2. Sv. Antonín, arcibiskup Florencký.

Spanilá Florencie v Italii odchovala Církvi sv. veliký počet výtečných mužů, kteříž získali se o ni nehynoucí zásluhy. V tomto „městě svatých“ narodil se r. 1389. slovutný světec Antonín, jenž stav se arcibiskupem v rodišti svém, požehnanou činností svou zůstavil vděčnou a trvalou památku po sobě. Otec Antonínův Mikuláš Pierozzi, veřejný notář, i matka Tomáška, vštěpovali záhy do duše jeho bohabojnost i nábožnost a pečovali o důkladné vzdělání jeho. Antonín, nadaný znamenitými dary ducha, prospíval rychle učením i svatými ctnostmi. Vycházel z domu jen do školy a do chrámu Páně, kde nejraději prodléval na modlitbách před obrazem Matky Boží. Od nejútlejšího mládí jevil lásku k andělské čistotě a uchoval si ji po celý život svůj neporušenou. Byl povahy tiché a vážné a vynikal bystrou myslí, tak že i nejtěžším věcem hravě se učil. Chodě pilně do dominikánského chrámu v rodišti svém, zalíbil si již v dětském věku řeholi sv. Dominika, a když mu bylo čtrnácte let, poprosil provinciála kněze Jana Dominicia, aby byl do tohoto řádu přijat. Provinciál vyslovil své potěšení nad tímto úmyslem nábožného jinocha, považoval ho však za příliš mladého a tělesně slabého a tudíž ještě neschopného, aby podrobil se tuhé kázni řeholní. I radil mu, aby ještě

několik let posečkal a zatím pilně se učil. Na otázku, co nejraději studuje, odpověděl Antonín, že má největší zálibu v církevním právu. Tu řekl mu provinciál žertem: „Nuže hleď, abysi naučil se na paměť dekretu Gratianovu, a potom přijmu tě do řádu.“ Provinciál myslil, že tímto přepjatým požadavkem odejme mladickému horlivci všecku chuť ku vstoupení do řehole. Avšak Antonín naučil se potom za jediný rok dokonale celému dekretu Gratianovu, sbírce to církevních zákonů, vyplňující objemnou knihu o 400 stranách, a když opět přišel, shledal provinciál s nemalým podivem, že mládeneček ten skutečně vyplnil, co žertem mu bylo uloženo. I neváhal přijati tak neobyčejně nadaného žadatele do řádu, ač mu bylo teprv patnácte let. V noviciátě podroboval se Antonín s velikou horlivostí všem řeholním předpisům a ukládal si nad to s povolením představených dobrovolně rozličné skutky sebezapíravosti, postě se přísně a pojímaje tělo svoje v služebnost. Potom studoval neunavně filosofii, bohosloví a církevní právo, dosáhl svěcení kněžského, a stal se ozdobou řádu svého. Tou dobou byla řeholní kázeň ve mnohých dominikánských klášteřích uvolněna a poklesla. Představení řádu vidouce svatý život a horlivost mladého Antonína, zvolili ho, aby kázeň v klášteřích těch napravil a povznesl. A kněz Antonín nezklamal naději jejich, a provedl, co mu bylo uloženo. Spravovav jakožto převor postupně kláštery v Římě, Neapoli, Gaetě, Cortoně, Sieně a Florenci, zavedl v nich tuhou řeholní kázeň dle původních pravidel sv. Dominika, a byl potom generalním vikářem řeholních provincií Toskánské a Neapolské, v nichž podařilo se mu řád svůj znamenitě povznésti. Namahavé cesty, jež za tímto úřadem konal, veliké starosti a kromě toho stálé bdění a pilné studie oslabily časem tělesné zdraví jeho, tak že jsa vůbec útlého těla, podobal se stínu, avšak duch jeho zůstal i ve vetché schránce svěžím, a Bůh zachoval ho ku další požehnané činnosti

Vynikaje vzácnou znalostí církevního práva býval častěji volán do papežské rady v Římě a súčastnil se r. 1439. jakožto papežský bohoslovec církevního sněmu Ferrarského a Florenckého.

Roku 1445. uprázdnilo se arcibiskupství Florencké. Papeži Eugenu IV., rodáku Florenckému, záleželo na tom, aby za vrchního pastýře slavného města toho ustanoven

byl muž učený, ctnostný a horlivý. Ucházečů bylo mnoho, a zatím přáli si Florenťané, aby jim byl dán za arcibiskupa rodák jejich. Papež byl po devět měsíců na rozpacích, až vzpomněl si na Antonína; i rozhodl se ihned a jmenoval jej arcibiskupem Florenckým. Antonín dověděl se o tom na cestě z Neapole do Říma. Uleknuv se této zprávy vrátil se rychle do Neapole a zamýšlel odplouti na Sicilii, aby vyhnul se nabízené důstojnosti. Avšak papež nařídil mu pod přísným církevním trestem, aby uposlechl, a tak Antonín chtě nechtě podrobil se, přijal svěcení biskupské a dosedl r. 1446. na arcibiskupský stolec rodiště svého.

Antonín žil i ve vysoké důstojnosti církevní jako pokorný řeholník. Zřídil si dům svůj na způsob kláštera, odstranil z něho všechen přepych, nosil se prostě, obmezil se jen na několik služebníkův, a ponechal si v konírně pouze jediného mezka. Každodeně zpíval o půlnoci s kanovníky církevní hodinky v chrámu, věnoval ranní hodiny oblíbeným studiím svým, a odslouživ potom mši sv. zanášel se povinnostmi úřadu svého. Jsa ustavičně přístupen každému, přijímal a vyslýchal boháče i chuďasy, šlechtice i rolníky, rovnou ochotou a laskavostí, a požíval takové důvěry, že jakožto výborný znalec práv, a muž přísně spravedlivý býval často dožadován za rádce a rozhodčího i v záležitostech a sporech čistě světských. Ve Florencii rozmohly se tehdáž náruživé hry v kostky, jež mnoho rodin uvedly na mizinu a příčinou velikých nesvárů se stávaly. Kromě toho bujelo tam lichvářství; boháči vykořisťovali nouze chudých lidí, a obchodníci zdražovali a porušovali zboží, zvláště potraviny. Proti těmto neplechám vystoupil rázně horlivý arcibiskup hřímaje na kazatelně proti necitelným utiskovatelům chudých lidí i proti lehkomyslným hráčům, kteří sebe i rodiny svoje na žebráckou hůl přiváděli. Toto přísné jednání mělo znamenitý účinek. Arcibiskup maje toliko skrovné potřeby užíval svých příjmů na prospěch lidí chudých a ubohých. Rozdával vše co měl, tak že častěji v pokladně jeho nezbylo nic. Za moru ve Florencii r. 1448. přisluhoval sám sv. svátostmi nemocným a opatřoval je všemi potřebami, a když potom v městě nastal hlad, pomáhal stědře chudým, dílem svými příjmy, dílem vyprošuje jim od boháčův a hlavně také od papeže Mikuláše V. peněz a potravin. Když r. 1453. Florencie navštívena byla zemětřesením, přispíval

opět nešťastníkům, těšil na kázaních ustrašený lid a napominal ku pokání. Kromě horlivého hlásání slova Božího dal si záležeti obzvláště na úřadě zpovědnickém. Byl široko daleko oblíbeným zpovědníkem a obrátil množství zarytých hříšníků na cestu kajicnosti. Uměje každému dobře poraditi a každého potěšiti i povznésti, byl obecně nazýván „Antonínem rádcem.“ Sám papež Eugen IV. povolal ho k sobě, vyzpovídal se mu na smrtelném loži, a zemřel r. 1447. v náručí jeho. Slovutný arcibiskup měl bedlivý dozor na celé stádo svoje a konal každoročně visitační cesty po osadách své arcidiecése. Všude přihlížel, aby služby Boží důstojně konány byly, netrpěl v chrámech Páně žádného světáctví, a vystupoval přísně zejména proti osobám ženským, kteréž opovažovaly se choditi na služby Boží nestydatě oblečené, budíce tím pohoršení.

Dobrý pastýř stáda Kristova Antonín zesnul v Pánu dne 2. května 1459 opakovav několikráte heslo svoje „Bohu sloužiti jest panovati.“ Pohřbu jeho v dominikánském chrámu Florenckém súčastnil se papež Pius II. Papež Hadrian VI. prohlásil Antonína, jejž Bůh divy oslavil, r. 1523. za svatého. Památka jeho žije posud v požehnání zvláště ve Florencii, a spisy jeho obsahu bohosloveckého a dějepisného jsou podnes svědectvím jeho učenosti i horlivosti.

Sv. Antonín netrpěl ve svatyni žádného světáctví. Chrám Páně je dům Boží, a křesťan vstupuje do něho přichází jako žebrák ku všemocnému pánu, jako ubohý sluha ku svému veliteli, jako hříšník před tvář svého soudce. Z toho jest zřejmo, jak křesťan v chrámu Páně chovati se má. Jak velikého hříchu dopouštějí se tudíž lehkomyslné a marnivé osoby ženské, jež vstupují do svatyně, jen aby svým oděvem budily zvědavosť, aneb dokonce probouzely nezřízené žádosti! Sv. Jan Zlatoústý řekl jednou ženě v nestoudném obleku do chrámu jdoucí: „Jdeš snad do svatyně tančit a zrakům lidským honosně se ukazovat, či chceš snad Boha za odpuštění hříchů prositi a s ním se smířiti? Jak můžeš hříchů svých želeti a zbožně se modliti v takovém obleku? Odlož tu neslušnou nádheru!“

Dne 10. května koná se také památka mučedníků Římských sv. Gordiána a Epimacha, z nichž r 1354. částky ostatků získal a velechrámu Pražskému daroval Karel IV.; sv. Joba, trpitele starozákonního, blahosl.

Blaženy (Beatrice), řeholnice Benediktinky v Padově († 1226), mučedníků Římských sv. Kalepoda, Palmáce a soudruhů, z jichž ostatků daroval roku 1355. část ramene sv. Palmáce sv. Vítskému chrámu Karel IV., jenž tohoto světce poctil i kostelem na jeho jméno pod hradem Karlštejnem založeným, a j.

Dne 11. května.

I. Sv. Mamert, arcibiskup Viennský.

Město Vienna na řece Rhóně v jižní Francii honosilo se hned za prvních století křesťanských výtečnými biskupy, z nichž mnozí do počtu svatých přijati byli. Ve sboru těchto slovutných arcipastýřů proslavil se v pátém století světec Mamert. O původu a mládí jeho nezachovaly se bezpečné zprávy, a jen z podání lze souditi, že byl rodem šlechtic a před svým posvěcením na biskupství ženat. Stav se arcibiskupem Viennským slynul učeností, zbožností a horlivostí pro čest i slávu Boží a pro věčné spasení svěřenců svých. Ve Vienně zbudoval chrám ku poctivosti sv. Ferreola mučedníka, jehož ostatky do něho přenesl. Konaje horlivě vznešený úřad svůj, bděl, aby i všickni kněží diecése jeho byli dobrými pastýři věřících, vybíral si nejzkušenější a nejučenější z nich, a radíval se s nimi o záležitostech duchovních. Předním důvěrníkem byl mu rodný bratr jeho kněz Klaudián, zbožný skladatel církevních zpěvů.

Arcibiskup Mamert posvětil biskupa pro město Deu (Die) v domněnce, že toto město náleží pod jeho právomocnosť. Zatím se ukázalo, že právo zvoliti a posvětiti biskupa Dijského přísluší arcibiskupu Arelatskému. V té příčině byla konána v Arelatě schůze duchovenstva, kteráž Mamerta udala v Římě jakožto pánovitého ctižádovce, jenž prý do cizího práva zasáhá. Papež Hilarius uvěřiv žalobě té pokáral roku 464. Mamerta přísným dopisem. Mamert neomlouval a nehájil se, přijal mlčky a klidně pokárání, a těšil se vědomím, že pochybil-li, jen z nedopatření to učinil, a že vědomě ničeho zlého se nedopustil.

Tou dobou zuřily v jižní Gallii krvavé války, častá zemětřesení bořila lidské příbytky v rozvaliny, záhubné požáry ničily majetek lidí, dravé šelmy vnikaly do vesnic i do

měst, a ve mnohých krajinách nastal z neúrody hlad a mor. Z toho vězeli obyvatelé Viennští v ustavičném strachu. Mamert poznával v těch věcech hněv Boží a neustával proto lid svůj důtklivě napomínati, aby svůj hříšný život napravil a na cestu pokání se dal, sám pak dnem i nocí volal k Bohu o smilování, odpuštění a pomoc. Ve svatvečer slavnosti velkonoční r. 469., když věřící Viennští shromážděni byli v chrámu Páně, ozval se pojednou ve svatyni hlas, že v městě hoří. Zastrašený lid hrnul se v divé směsici z chrámu, aby zachránil, co zachrániti se dalo. Jen nábožný arcibiskup zůstal u oltáře, a jako někdy Mojžíš za boje Israelitů s nepřátely, měl ruce svoje pozdviženy volaje s pláčem k Bohu, aby ukrotil hněv svůj a položil meze ohni, jenž hrozil celé město zahubiti a obyvatelstvo jeho do zoufalství uvrci. A úpěnlivé modlitby tyto staly se klíčem ku pokladnici milosrdenství Božího. Vroucí volání zbožného Mamerta proniklo nebesa, a slzy jeho před oltářem prolévané uhasily požár. Užáslý lid vrátil se čině díky Bohu do chrámu, arcibiskup dokončil posvátné obřady, a měl potom k lidu dojemnou řeč, v níž rozbíraje slova Páně: „Proste a bude vám dáno, hledejte a naleznete, tlucte a bude vám otevřeno,“ napomínal opět ku pokání Na osvědčení, že Otec nebeský prosby svých dítek slyší a nad nimi se smilovává, ustanovil se potom arcibiskup na tom, že bude s věřícími každoročně konati veřejné kajicné průvody. Lid souhlasil radostně s tímto úmyslem. Mamert sestavil na ten účel z litanií, žalmův a modliteb zvláštní pobožnosť a konal tyto kajicné průvody po tři dny před svátkem Nanebevstoupení Páně. Od té doby konala se potom tato pobožnosť každoročně po celé arcidiecési Viennské, a rozšířila se odtud časem i po zemich sousedních, až došla obliby v celém křesťanstvu. Koncem osmého století zavedl ji papež Lev III. i v Římě za příčinou zemětřesení, jímž tou dobou Italie stížena byla.

Sv. Mamert zesnul v Pánu r. 475. Ostatky jeho byly později přeneseny do Orleansu, kde divocí protestantští Hugenoti v šestnáctém století je spálili.

Prosebné či křižové průvody, jež v osadách našich podnes z chrámů Páně po tři dny konají se do polí před slavností Nanebevstoupení Páně, mají ten účel, aby všemohoucí Bůh metlu hněvu svého odvrátil od lidu svého a úrodu zemskou

dáti i zachovati a všeliké potřeby svých věrných dobrotivě opatřiti ráčil. V předchozí křižovou či prosebnou neděli čte se evangelium sv. Jana: „Budete-li zač prositi Otce ve jménu mém, dáť vám.“ (Jan 16, 23—30.) Tyto kajicné průvody souvisí se svátkem Nanebevstoupení Páně. V posledních dnech, kdy vzkříšený Kristus Pán v oslaveném těle na zemi trval, shromažďují se věřící a volají k němu, aby neopouštěl jich, a u Otce svého, k němuž se navrátil, byl jim prostředníkem a pomocníkem ve všech potřebách a nesnázích. Krásné a zbožnému katolickému lidu velmi milé prosebné průvody před svátkem Nanebevstoupení Páně jsou i slavným projevem živé víry a důvěry v Boha, jenž naplňuje nebe i zemi (Jerem. 23, 24.), jenž svlažuje hory deštěm s výsostí svých (Žalm 103, 13.), jenž otvírá ruku svou a naplňuje všelikého živočicha požehnáním (Žalm 144, 16.) Jen nevěrci tvrdí, že všecko, co v přírodě kolem nás se děje, holou náhodou jest. Věřící křesťan jest přesvědčen, že cožkoli buď radostného, buď protivného nás potkává, neděje se bez vůle všemohoucího Stvořitele a Pána všehomíra, v němž živi jsme, hýbáme se a trváme (Skut. 17, 28.). Proto vzývá zbožný rolnický lid náš za křižových průvodů Hospodina, aby ráčil mu zachovati úrodu polní a ostříhal ho od všelikého neštěstí.

---

2. Jáchym Debeřín, mučedník.

Starožitný poutní chrám Matky Boží v Mariacelli v severním Štýrsku jest i našemu českému lidu namnoze dobře znám. Tu kvetlo až do konce minulého století slavné opatství benediktinské. V druhé polovici XVI. století vstoupil do tohoto kláštera náš krajan, Čech jmenem Jáchym Debeřín (latinsky Tabernicius). Roku 1600. bylo mu nabízeno opatství sv. Lamberta ve Starých Hradech, on však zamítl z pokory tuto důstojnosť. Za to přijal ochotně okolo roku 1606. duchovní správu při farním chrámě sv. Petra v Inzersdorfě, příslušící k opatství Mariacelskému. V této obci nebylo již od r. 1576. katolického duchovního správce, a zatím uhnízdilo se tu protestantství. Klášter nemohl dlouho pro nedostatek kněží tuto faru osaditi duchovním; až posléze ujal se jí Jáchym Debeřín. A bylo již nejvýš na čase, ježto luteránský šlechtic Helmhart Jörger dosadil ku kostelíku sv. Víta v téže obci protestantského kazatele a učitele, kteří za krátko jednu část obyvatelstva do svých bludů zavedli. V osadě takto zanedbané a dílem svedené nastala kněži

Jáchymovi krušná práce, aby katolické farníky ve víře svaté důkladně utvrdil a duše od bludařů zmámené zase na pravou cestu uvedl. I jal se tu horlivě hlásati slovo Boží a svoje svěřence ku statečnému vyznávání a hájení katolické pravdy i ku bohabojnému a ctnostnému životu nabádati. Za tuto horlivost o spásu duší lidských bylo mu od protestantů snášeti množství pomluv a výhrůžek, on však nedbaje toho všeho pracoval věrně na vinici Páně, jsa hotov za ovce svoje i život položiti. A Bůh žehnal snahám zbožného a obětavého kněze, tak že se mu podařilo netoliko katolíky osady Inzersdorfské ve víře svaté utvrditi, nýbrž i mnohou ovci zbloudilou opět do ovčince Kristova uvésti. Z tohoto ovoce svého pastýřského působení měl Jáchym Debeřím takovou radost, že zamítl r. 1615. opatskou důstojnost, kterouž bratří Mariacelští mu podávali, namítaje svou nehodnost a neschopnost k úřadu tomu. Byl-t odhodlán, uprostřed svého stádce až do smrti pracovati.

Zatím co Jáchym Debeřín v Inzersdorfě tak požehnanou měrou na vinici Páně činným byl, rostla proti němu nenávist svedeného lidu protestantského. Debeřín chodíval častěji ku sv. zpovědi do blízkého kláštera řeholních kanovníkův Augustianů v Herzogenburgu. Když u večer dne 11. května 1617 vracel se z tohoto kláštera domů, vyřítili se na něj u Inzersdorfu lutheránští vinaři z okolních vinic a utloukli jej motykami, davše mu pětadvacet ran, z nichž dvanácte bylo smrtelných. Tělo umučeného kněze donesli katolíci do farního chrámu sv. Petra v Inzersdorfě, kde je ponechali patnácte dní na odiv lidu, jenž odevšad k němu se hrnul. Potom bylo tělo mučedníkovo převezeno do klášterního chrámu Mariacelského a u oltáře Matky Boží pohřbeno. Roku 1683. pobořili Turci klášter i chrám ten a rozbili i mramorový náhrobní kámen, pod nímž ostatky Jáchyma Debeřína odpočívaly.

Místo, kde náš český krajan Jáchym Debeřín pro víru katolickou podstoupil smrť mučednickou, označeno jest na cestě mezi městysem Herzogenburkem a zámkem Valpersdorfem kamennou kapličkou s obrazem Matky Boží a latinským nápisem: „Zde byl zavražděn Jáchym Debeřín roku 1617.“ Čeští a moravští poutníci přicházející do Mariacelly vzpomínají si na tohoto mučedníka a uctívají zbožně památku jeho.

Dne 11. května koná se také památka sv. Athima a spolumučedníků, sv. Majola opata, sv. Frantiska Jeronýma, kněze z Tovaryšstva Ježíšova v Neapoli († 1716), sv. Gangulfa, mučedníka, z něhož část ostatků chová sv. Vítský chrám v Praze, sv. Evellia, mučedníka, a j.

Dne 12. května.

1. Sv. Pankrác, mučedník.

Na svatých mučednících Kristových, kteří již v nejútlejším věku podstupovali pro svou víru milerádi muka a smrť, osvědčilo se krásně slovo sv. Pavla, že „co jest u světa bláznivé, vyvolil Bůh, aby zahanbil moudré, a co jest u světa mdlé, vyvolil Bůh, aby zahanbil silné“ (I. Kor. 1, 27.)

Pankracius, jediný syn vzácných, pohanských rodičů ve městě Synnadě ve Frygii, osiřel záhy. Umírající otec Kledonius svěřil ho bratru svému Dionysiu, jenž stal se sirotkovi milujícím a pečlivým pěstounem. Pankrác lnul k otcovskému strýci synovskou láskou a byl ho ve všem poslušen. Strýc staral se o vzorné vychování i vzdělání nadaného svěřence svého a odstěhoval se po třech letech s ním do Říma, aby mu opatřil u nejlepších učitelů vědeckého vzdělání a připravil ho takto na stkvělou dráhu života. Zatím vyměřila Prozřetelnosť Boží oběma jinou dráhu.

Bylo to za vlády krvelačného císaře Diokleciana, kdy po všech městech veleříše Římské tekla proudem krev mučedníků Kristových. Největší nebezpečí hrozilo křesťanům v Římě, kde po nich ustavičně slídili pohané. Za tou příčinou skrývali se bedlivě věřící a konali služby Boží v noci na místech tajných. Dionysius a Pankrác bydleli v Římě se svým služebnictvem ve velikém domě na vrchu Coeliu a vídali často křesťanské mučedníky umírati. V sousedství jejich skrýval se papež Marcellin u věrného křesťana, jenž byl kličníkem císařského paláce. Pankrác i strýc jeho pozorovali často v noci zahalené muže i ženy, kteří podél jejich domu plaše a nejistě se plížili a pojednou mizeli, jakoby do země se propadali. Zvědavostí puzeni pátrali oba delší čas, a shledali, že jsou to křesťané, kteří scházejí se tajně u svého biskupa na služby Boží. Dionysius, ač pohan, nezavíral uší svých slýchaje o svatém životě pronásledovaných vyznavačů Kristových i o vzácných ctnostech papeže Marcellina, a za-

toužil poznati to náboženství, jež tak ukrutně stíháno bylo. Opatřiv sobě i Pankráci nějakou známosť víry Kristovy neustál potom, až se mu podařilo zjednati si u papeže slyšení. Jsa povahou šlechetný a pravdy milovný, byl si toho vědom, že náboženství, jež člověka vede k nejkrásnějším ctnostem, a za něž vyznavači jeho nejhroznější muka i smrť podstupují, zajisté od Boha pochází, a neměl vroucnějšího přání, než aby tuto víru důkladně poznal.

Ctihodný papež přijav Pankráce a Dionysia zaplakal radostí slyše žádosť jejich, aby náboženství Kristovu zevrubně vyučeni a do Církve uvedeni byli, a děkoval vroucně Bohu, že za krutých protivenství sužovanému stádu svému nové ovce přivádí a takto nahrazuje hojně ztrátu těch, kteří ze slabosti a bázně lidské stali se Církvi věrolomnými. I vyučil oba pravdám Kristovým a udělil jim po třech týdnech křest sv. Ohnivý Pankrác chtěl ihned vystoupiti na veřejnosť a víru svou před pohany vyznávati i hájiti, zkušený však papež nedopustil tomu však, přihlížeje k útlému věku jeho, a radil Dionysiovi, aby s mládencem raději odešel z Říma někam daleko na venek a tam v bezpečí se skrýval, až bouře se utiší a Církvi zase nadejdou lepší časy. Pankrác děkoval starostlivému papeži za upřímnou radu jeho, řekl mu však, že je dosti silný a statečný a že tudíž v Římě setrvá a víru svatou i v protivenstvích s Boží pomocí si zachová.

Brzo potom zemřel nábožnou smrtí Dionysius Pankrác, čtrnáctiletý panic, jsa zůstaven sobě samému, zasvětil se dokonale Kristu Pánu. Vycházel jen zřídka kdy z domu, stranil se všeho společenství s pohany, čítal bedlivě Písmo sv., rozjímal tajemství víry, modlil se horlivě, a věnoval zbývající čas skutkům křesťanského milosrdenství. Avšak slídivé zraky pohanů vypátraly konečně přece, že Pankrác je křesťanem. I byl udán, zatčen a na soud postaven. Soudce maje útrpnosť se sličným jinochem, pokusil se nejprv odvrátiti ho od Krista Pána a přiměti k tomu, aby modlám obětoval. Uváděl mu na paměť vzácný rod, z něhož pošel, i znamenité bohatství, jehož dostalo se mu po rodičích, a líčil lahodnými slovy slavnou dráhu životní, kteráž mu kyne. Potom dokazoval, že jest pošetilo, obcovati s nepřátely říše křesťany, a že křesťanství stůj co stůj bude vyvráceno, aby nebylo po něm ani stopy, poněvadž prý ono podkopává říši. Věčná

Róma rozšlápne prý pověru křesťanskou a bude panovati všem národům světa pod ochranou nesmrtelných bohů. Klidně a usmívaje se odpověděl soudci Pankrác: „Mýlíš se, maje za to, že jsem byl od křesťanů sveden. Jsem sice věkem mlád, ale duch můj uzrál již. Stal jsem se křesťanem z přesvědčení a zůstanu jím na věky. Vaši bohové byli svůdcové a podvodníci. Kdyby sluha tvůj dopustil se takových zločinův a neřestí, jakéž tito domnělí bohové vaši dle bájek pohanských páchali, zajisté dal bys i ho mečem popraviti. Nebojím se ničeho, neboť mně živu býti Kristus jest, a umříti zisk!“

Soudce neodvážil se nadšeného mládence podrobiti obyčejným mukám, aby nebyl trpělivostí a statečností jeho zahanben, a rozkázal proto, aby Pankrác byl mečem sťat. Uslyšev tento ortel zradoval se panic a kráčel s veselou myslí městem za bránu, kde u silnice Aureliovy sťat byl, což stalo se r. 304. Jako ondy v neděli velkonoční svaté ženy kráčely s vonnými mastmi ku hrobu ukřižovaného Spasitele, aby tělo jeho pomazaly a takto poslední poctu jemu vzdaly, tak náboženské křesťanské paní v Římě pečovaly o pohřeb mučedníků, chodíce s nebezpečenstvím vlastního života v noci na popraviště, kde těla jejich balily v čisté plátno a odkudž dopravovaly je ku pohřbení buď do katakomb, buď na statky svoje za městem. Takovou křesťanskou službu prokázala umučenému Pankrácovi vzácná paní Oktavilla pochovavši tajně jeho tělo na svém statku, kde potom bylo pohřebiště zvané „u sv. Pankráce.“ Na tomto místě posvětil v pátém století papež Symmachus chrám ku poctě tohoto světce, a hrob jeho požíval takového věhlasu, že dle svědectví sv. Řehoře Tourského bývali k němu přiváděni lidé podezřelí z křivopřísežnictví, a když ku hrobu tomu přistoupili křivopřísežníci, bývali z dopuštění Božího buď zlým duchem zachváceni, aneb náhlou smrtí potrestáni. Úcta ku sv. Pankráci rozšířila se časem z Říma po všech zemích křesťanských, a na jméno jeho posvěceno ve Francii, Španělích i Němcích množství chrámů. Také u nás byl již za dávných časů sv. Pankrác znám. Již ve dvanáctém století byl za Vyšehradskou branou ve vsi Krušině založen chrám na počest tohoto světce, a dle tohoto chrámu sluje podnes předměstská obec u něho za Vyšehradem se rozprostírající, Pankrácem. Chrám sv. Vítský chová

čtyři části ostatků tohoto mučedníka. Památka sv. Pankráce i zbožného strýce a pěstouna jeho sv. Dionysia (Diviše) koná se dne 12. května.

Sv. Pankrác obětoval se již v kvetoucím, panickém věku svém Kristu Pánu. Jak šťasten jest křesťan, jenž s milostí Boží zachoval si v mládí srdce nevinné, nesl jho Páně od mladosti své, a věnoval prvotiny života svého Bohu! Čemu člověk v mládí přivykl, to vyrůstá s ním a zůstává v něm. Nešťasten jest tudíž, kdo neuměl v mládí přemáhati pokušení a lákání ku hříchu, a jehož nejkrásnější léta byla porušena rzí prostopášnosti. „Vesel se tedy, mládenče, v mladosti své, a v dobrém budiž srdce tvé, a choď po cestách srdce svého, ale věz, že pro všecky ty věci přivede tě Bůh k soudu. Odejmi hněv od srdce svého, a odvrať zlost od těla svého. Nebo mladosť a rozkoš jsou marné věci.“ (Kazatel 11, 9. 10.)

---

2. Svatí bratří Nereus a Achilleus, mučedníci, a sv. Domitilla, panna, mučednice.

Za času sv. Klementa I. papeže (91—100) žila v Římě vzácná a urozená panna Flavia Domitilla, neteř panujícího císaře Domiciana. V četném služebnictvu jejím byli dva rodní bratří Nereus a Achilleus. Byvše na víru Kristovu obráceni a pokřtěni od sv. Petra apoštola, žili bohabojně, a pohnuli slovy i svatým životem svým Domitillu, že i ona přilnula ku Kristu Pánu a potají přijala křest svatý. Zatím ucházel se o ruku její Aurelian, syn Římského konsula Tita Aurelia, a Domitilla slíbila mu sňatek, doufajíc že se jí časem podaří, obrátiti jej na víru křesťanskou. Jednoho dne, když Domitilla očekávajíc návštěvu svého nápadníka, velmi pečlivě se strojila, řekl jí jeden z obou křesťanských komorníků: „Jak šťastna by byla velitelka naše, kdyby věnovala rovnou píli ozdobě své duše, aby zalíbila se nebeskému choti Kristu Pánu, jako strojí tělo svoje k vůli smrtelnému ženichu svému!“ Domitilla hněvala se zprvu nad touto řečí, potom přemýšlela však vážně o ní, a s milostí Boží rozhodla se, že odstoupí od zamýšleného sňatku a zasvětí se Kristu Pánu slibem ustavičného panenství. Oba komorníci měli z toho velikou radosť a povolali papeže Klementa, jenž

přišed řekl Domitille: „Milá dcero, předsevzetí tvoje jest chvályhodno, avšak uvaž dobře, že nastane ti krutý boj, ne dostojíš-li slibu, jejž dala jsi Aurelianu. Zkoumej se tedy bedlivě, jsi-li dosti statečná, abysi dovedla snášeti a přemoci, co tě očekává!“ Křesťanská panna odpověděla: „Spoléhám úplně na milosť nebeského chotě svého, jemuž zasvětiti se hodlám, a doufám pevně, že mne neopustí.“ I složila v ruce svatého papeže slib doživotního panenství a přijala od něho posvátný závoj.

Odmítnutý Anrelian snažil se nejprv lichocením a prosbami zvrátiti Domitillu od předsevzetí jejího, a když se mu to nepodařilo, udal Neréa i Achillea jakožto křesťany. Oba bratří byvše postaveni na soud vyznali radostně víru v Ježíše Krista, a byli potom posláni do Terraciny, kde po nějaký čas trvali v žaláři. Soudce Minucius pokusil se svésti je k odpadlictví, a když odpírali, kázal je natáhnouti na skřipec a páliti. Avšak Neréus a Achilleus zůstali i v mukách neoblomnými a řekli katanům: „Byli jsme pokřtěni od apoštola Petra, a proto marně pokoušíte se donucovati nás, abychom obětovali lichým bohům vašim.“ I byli oba bratří mečem sťati. Těla jejich dal křesťan Auspicius dopraviti do Říma a uctivě pohřbíti.

Zatím byla i Domitilla dána do žaláře, aby si usmyslila, a potom dopravena do Terraciny, kde poslány k ní dvě bývalé pohanské družky její Eufrosina a Theodora, aby ji přemluvily a pohnuly k odpadnutí od Krista a ku vstoupení do stavu manželského s Aurelianem. Obě dívky činily seč byly, vychvalujíce sličnosť, urozenosť i bohatství ženicha Aureliana a posmívajíce se stavu pannenskému. Zatím však stalo se, čeho pohané neočekávali; Domitilla přivedla časem obě družky svoje ku Kristu Pánu, tak že uvěřivše v něho daly se pokřtíti, ba se rozhodly, že také budou sloužiti Bohu v ustavičném pannenství. Když Aurelian o tom slyšel, učinil poslední pokus, aby Domitillu získal. Přišed do Terraciny dal vystrojiti stkvostnou svatební hostinu, na niž pozval mnoho vznešených osob, a Domitilla byla násilně donucena, hostiny této se súčastniti. Po ukončeném kvasu dal se Aurelian do tance, jakoby již úmyslu svého byl dosáhl. Tu odstoupila Domitilla do sousední komnaty, vrhla se na kolena a zvolala vroucně: „Nyní, ó Pane, jest čas, abysi v tomto největším nebezpečenství mně přispěl, abych ti věrnou zů-

stala!“ Zatím co se takto modlila, nastal ve večeřadle poplach; Aurelian klesl náhle mrtev k zemi. Potom vrátila se Domitilla ku svým družkám a jala se společně s nimi vzdávati díky Bohu. Rozhněvaný bratr náhle zemřelého Aureliana obviňoval Domitillu z čarodějství a vymohl rozkaz, aby byla stíhána. Byvši přivedena na soud vyznala neohroženě Ježíše Krista a pohrdala výhrůžkami, že bude mučena. Potom rozkázal soudce zapáliti příbytek, v němž Domitilla i obě družky její vězněny byly. Mrtvá těla jejich byla shledána bez porušení a od jáhna Cesaria po křesťansku pohřbena.

Napomenutí, jež Nereus a Achilleus dali Domitille, aby věnovala rovnou píli nesmrtelné duši své, jako pečuje o smrtelné tělo, měli by všickni křesťané, jimž záleží na spasení, bedlivě šetřiti. Sv Bernard dí: „Ubohý člověče! Namáháš a lopotíš se, abysi bídné tělo svoje šatil a sytil; proč mnedle nesnažíš se rovnou měrou opatřiti pokrmu a oděvu duši svojí?“ Sv. Jan Zlatoústý píše: Jestliže zanedbáváme duší svých, neučiníme ani těl svých šťastnými a nezachráníme jich, neboť duše není stvořena pro tělo, nýbrž tělo jest stvořeno pro duši.“ A sv. Tomáš z Villanovy praví: „Člověk jest složen ze dvou částí, z nichž jedna daleko je vznešenější nad druhou. Chybuje tedy velice, kdo věnuje více práce částce své horší, tělu, nežli části vzácnější, duši.“

Dne 12. května koná se také památka sv. Germana, arcibiskupa Cařihradského, obhájce posvátných obrazů proti obrazoborcům, sv. Modoalda, biskupa Trevírského, sv. Richtrudy, abatyše, a j.

Dne 13. května.

I. Sv. Servác, biskup.

Za času, kdy sv. Athanasius, arcibiskup Alexandrijský, víry katolické proti Arianům neunaveně hájil a za ni trpěl, honosilo se město Tongres v Belgii slovutným biskupem Servácem. Když Athanasius r. 335. poslán byl do vyhnanství do Trevíru, poznal ho v tomto městě Servác osobně, přilnul k němu, a byl od té doby věrným jeho přítelem a obhájcem proti bludařům. Za všeobecného zmatku, kdy ošemetní Ariani

i mnohé biskupy v západních zemích evropských do svých bludů zavedli, bděl Servác nad svým stádcem, aby se do něho nevplížilo kacířství. V zimě roku 343—344. súčastnil se Servác církevního sněmu v Thracii, kde stál věrně při Athanasiu. Po zavraždění císaře Konstanse I. r. 350. vypravil samozvanec Magnencius, jenž císařem býti chtěl, Serváce i několik jiných biskupů ku císaři Konstanciovi s poselstvím. Servác byl také přítomen r. 359. sněmu v Rimini a hájil tu statečně katolické víry proti Arianům.

Tou dobou chvěli se národové střední a západní Evropy před divokými pohany Hunny, kteří vyrazivše ze svých sídel mezi řekami Volgou a Donem, chystali se k loupežívé výpravě na Západ. Biskup Servác předvídaje, co nastane, rozmnožoval svoje modlitby a kající skutky, aby odvrátil od svého stádce hrozící nebezpečenství, a neustával napomínati svěřenců svých ku pokání. Avšak Bůh zjevil mu, že křesťané pro veliké hříchy svoje budou vydáni v moc nepřátelských pohanů. Zarmoutiv se z toho nastoupil Servác pouť do Říma v té naději, že snad na hrobě apoštolů Petra a Pavla a na jejich přímluvu Bůh modlitby jeho milostivě vyslyší a hrozící zkázu od lidu svého odvrátí. Přišed do Říma setrval Servác po tři dny i noci na hrobě sv. Petra ničeho nepožívaje a ustavičně vzývaje s pláčem knížata apoštolská o přímluvu, aby Bůh smiloval se nad křesťany a netrestal jich podle množství hříchův jejich. Když potom dlouhým modlením a bděním unavený Servác usnul, zjevil se mu sv. Petr a řekl: „Věz, že usouzeno jest, aby Gallie i sousední země pro veliké hříchy křesťanův uchváceny a popleněny byly od pohanů. Ty pak navrať se do vlasti a spořádej svůj dům, neboť zemřeš a nespatříš více očima svýma ohavnosti, jež páchati budou Hunnové.“ Touto zprávou byl svatý biskup převelice sklíčen, brzo však vzmužil se, odevzdal se úplně do vůle Boží a nastoupil cestu do vlasti. Tu rozloučil se dojemně se svými svěřenci oznámiv jim hrozící trest Boží a napomenuv je naposled, aby dali se na cestu kajicnosti. Hned potom odešel do Maastrichtu, dal si tu pořídíti hrob, připravil se nábožně na smrť, a zesnul v Pánu dne 13. května 384. Hrob jeho oslaven byl od Boha divy, a r. 564. vystavěn nad ním znamenitý chrám Páně. Částečku z ostatků tohoto světce získal a r. 1372. velechrámu Pražskému daroval Karel IV.

Co sv. Servác předvídal a co mu zjeveno bylo, stalo se po smrti jeho. Divocí Hunnové zaplavili Německo i Gallii pálíce, loupíce a vraždíce hrozně všude, kudy se prohánĕli. Proč dopouští Bůh tato a podobná soužení na křesťanské národy? Sv. Salvian dí, že se to děje, aby křesťané potrestáni byli za hříchy svoje. Dle učení sv. Otců jsou hříchy pravověrných katolíků mnohem těžší a tudíž i trestuhodnější, nežli hříchy pohanův a nevěrců. Kdykoli katolík smrtelného hříchu se dopustí, hněvá a uráží Boha nejsvětějšího více, nežli když téhož hříchu se dopustí člověk Boha a Krista Pána neznající, aneb kacíř, jenž není údem pravé Církve Páně. Pravověřící křesťané znají dobře Boha i povinnosti svoje, vědí, jak hrozným zlem jest smrtelný hřích, a znají i tresty, jež položeny jsou na hřích. Pravověřícím katolíkům nabízí a uděluje Bůh ve své Církvi neskonale více dobrodiní a milostí, nežli lidem, kteří nejsou v této Církvi, pohanům, nevěrcům a bludařům. Když tedy katolík, jemuž v Církvi svaté nabízí se tolik spasitelných prostředkův, aby mohl hříchů bedlivě se varovati a vůli Boží zevrubně plniti, přece ustavičně do hříchů klesá a tvrdošijně v nich trvá, hněvá tímto svým nevděkem Boha více a propadá těžším trestům, nežli lidé Boha a pravé Církve Kristovy neznající jakýmikoli hříchy svými. Sv. Bonaventura dí: „Běda pravověřícím, kteří podle víry své Bohu neslouží a jeho nectí, budouť souzeni a trestáni přísněji, nežli všickni nevěřící.“ Od každého, komu jest mnoho dáno, bude mnoho požádáno, a komu mnoho poručili, od toho více požádají.“ (Luk. 12, 48.)

---

2. Sv. Jan Mlčelivý, biskup a poustevník.

Ve městě Nikopoli v Armenii narodil se vzácným a bohatým manželům Enkraciovi a Eufemii dne 8. ledna 454 synáček, jemuž dáno na křtu sv. jméno Jan. Rodičové vychovávali ho bohabojně a utvrdili jej dokonale v ctnostech svatých, tak že když zemřeli, pohrdl osmnáctiletý Jan světem, věnoval dědictví svoje na stavbu nového chrámu a kláštera Panny Marie a vstoupil do něho s deseti zbožnými soudruhy. Jsa představeným svých řeholních bratří, dával jim příklad spanilých ctností křesťanských. Šetřil přísně postu, varoval se zahálky jakožto pramene všeho zla, potlačoval v sobě každé nezřízené hnutí již v zárodku, a bděl nad čistotou srdce svého. Mysl jeho byla ustavičně sebrána a k Bohu obrácena. Rozjímal bez přestání o věcech ducho-

vních a liboval si v mlčelivosti mluvívaje jen málo z neodkladné potřeby. Proto zván byl obecně Janem Mlčelivým. Po deset let spravoval takto svůj klášter, až věřící města Kolonie v Armenii žádali si míti jej svým biskupem. Arcibiskup Sebastijský neváhal tomuto přání vyhověti a posvětil r. 482. osmadvacetilého Jana na biskupství.

Jan Mlčelivý rozloučiv se nerad s milým klášterem svým, šetřil, dokud možno bylo, i jako biskup předpisů řeholních. Byl laskavým otcem chudých, těšitelem zarmoucených, rozséval všude símě bohabojnosti, a ukazoval jako jasná hvězda v Církvi Boží světlem života svého svěřencům svojim cestu dokonalosti a spasení. Jeho rodný bratr Pergamius i synovec Theodor, vysocí císařští hodnostáři v Cařihradě, byli svatým životem jeho pohnuti, že upravili domy svoje na způsob klášterův a spravovali rodiny svoje přísně dle zákona Božího. Radosť, kterouž Janovi působili bratr i synovec, byla však kalena nehodným jeho svatem Pasinikem, císařským náměstkem v Armenii. Pasinik utiskoval Církev již za živobytí manželky své Marie, sestry biskupa Jana, a po smrti její činil ještě větší příkoří zejména hlavnímu chrámu Kolonijskému i samému biskupovi. Jan nemoha polepšiti zlomyslného svata, byl nucen vzíti proti němu útočiště u samého císaře Zenóna v Cařihradě, jenž se ho ujal a jemu ku právu dopomohl.

Zatím byl Jan stálými obtížemi, jež mu nepokojný a lakotný svat působil, tou měrou rozladěn, že spravovav deset let biskupský úřad v Kolonii, rozhodl se, že tajně odejde někam do ciziny, kde by ho nikdo neznal, a žíti bude na poušti, kde by mohl klidně a nikým nejsa rušen, sloužiti Bohu a pokračovati na cestě dokonalosti. I modlil se vroucně k Bohu o dar rady a osvícení, smí-li bez hříchu odejíti, a byl zvláštním způsobem poučen, co činiti má. Spatřil za modlitby planoucí kříž a uslyšel hlas: „Chceš-li spasen býti, jdi za tímto znamením!“ To mu bylo pokynem shůry, aby se odebral do Jerusalema, kde kříž Páně se choval. I vykonav pouť do Jerusalema a poctiv místa posvátná odebral se potom do blízkého kláštera sv. Sáby, prose aby byl do sboru mnichů přijat.

Sv. Sába neznaje biskupa Jana odevzdal jej klášternímu správci, aby ho zaučoval řeholní kázni. Jan taje se důstojností svou konal mlčky a ochotně všecko, co v klášteře se

mu ukládalo. Správce klášterní považuje ho za člověka nevzdělaného a prostého, nařizoval mu nejtěžší a nejopovrženější práce. Jan nosil vodu, štípal dříví, vozil a podával zedníkům stavivo, posluhoval v kuchyni, a mlčel při všem zaměstnání svém. Maje všecky rozkazy představených za vůli Boží, podroboval se jim s příkladnou pokorou a trpělivostí. Tyto krásné ctnosti líbily se mnichům, tak že zamilovali si mlčelivého Jana a svěřili mu po nějakém čase péči o hosti a cizince do kláštera příchozí. Také v tomto úřadě vedl si Jan pokorně a vzdělával svým příkladem všecky, kdož ho znali.

V klášteře sv. Sáby bylo zvykem, že mladší mniši po nějaký čas přebývali společně v tuhé řeholní kázni, když pak se osvědčili, dostávali povolení, aby mohli Bohu sloužiti dle vlastní náklonnosti o samotě v chýškách, jež kolem kláštera porůznu stály. Tak i Jan získav si plnou důvěru představených, dostal povolení, aby obýval poustevnu u kláštera. Tu byl nevýslovně šťasten. Chudičká jeho chýše zdála se mu býti rájem. V ní trávil každý týden pět dnů v postech, na modlitbách a zbožném rozjímání, v sobotu pak a v neděli vycházel do klášterní svatyně ku společným službám Božím, kde nábožností svou vzdělával mnichy rozplývaje se láskou Bohu a prolévaje slzy vděčnosti a radosti. Tak žil po tři léta zachovávaje ustavičně mlčení. Potom byl zase povolán do kláštera za správce domácích záležitostí. Tu měl rozličné starosti, ty však nečinily ho roztržitým a neodlučovaly ho od Boha. Ať činil cokoli, měl stále mysl k Bohu obrácenu, rozjímal o věcech nebeských, a těšil se častými střelnými modlitbami a zbožnými povzdechy, tak že takto bez přestání se modlil.

Až do té doby nevěděl nikdo v klášteře, že Jan je biskupem. Po čase umínil si sv. Sába, že vzorného mnicha jeho dá posvětiti na kněžství, maje za to, že muž tak svatého života bude ve stavu kněžském ještě požehnaněji působiti. Vydal se r. 497. s ním do Jerusalema a požádal arcibiskupa Eliáše, aby ho posvětil. Arcibiskup přivoliv rád této žádosti odebral se s oběma do chrámu Božího hrobu, aby tam Jana posvětil na kněze. Cestou zastavil se Jan a poprosil arcibiskupa, aby mohl s ním soukromí promluviti několik slov. Když oba poodstoupili stranou, řekl Jan: „Otče, jsem již posvěcen netoliko na kněžství, ale i na biskupství,

a konal několik jsem roků úřad biskupský, avšak uznal jsem pro hříchy svoje za dobré, opustiti biskupství svoje, a rozhodl jsem se, že nejsa poznán, budu na poušti žíti a sloužiti bratřím, pokud zdráv budu, abych hodným stal se, když sestárnu, by sloužili bratří mně.“ Arcibiskup podivil se nemálo této pokoře, a zaručiv se Janovi, že tajemství jeho nikomu nevyzradí, řekl potom Sábovi, že tento mnich z důležitých příčin nemůže býti posvěcen na kněžství, a napomenul ho, aby bratří Janovi obtížni nebyli a v pokoji ho nechali.

Smutně vrátil se Sába do kláštera s nepořízenou. Domnívaje se, že Jan nemůže dojíti kněžství snad pro nějaký tajný, v mládí spáchaný hřích, uvrhl se na tvář svou a modlil se s pláčem k Bohu, aby mu zjeviti ráčil, proč byl od něho zavržen Jan, jejž bratří považovali za vyvolenou nádobu milosti Boží. I zjevil Bůh Sábovi, že Jan již dávno jest biskupem. Tu spěchal Sába k Janovi, vrhl se před ním na kolena a řekl: „Otče, co jsi skrýval posud před námi, to zjevil mně Bůh sám!“ Jan zarmoutiv se, že tajemství jeho vyzrazeno jest, chystal se odejíti z kláštera na jiné místo, a teprv když Sába mu slíbil, že tajemství toho nikomu nezjeví, zůstal u něho a trávil potom zase čtyři léta ve své poustevně o samotě v přísné mlčelivosti.

Roku 503. opustil Sába svůj klášter pro nevole a roztržky mezi mnichy povstalé a odebral se jinam na poušť. Také Jan vyhledal si na jiném místě poustevnu a přebýval v ní společně s jedním mnichem. Tomu znechutila se však záhy tuhá kázeň, kterouž Jan mu ukládal, a zvláště byly mu odporny kořínky a byliny, jež obyčejně míval za pokrm. I chtěl odejíti zase do kláštera svého Jan rozmlouval mu úmysl jeho těše ho, že Bůh zajisté postará se o ně oba a opatří jim potravu, an dobře ví, čeho oni potřebují, jen když budou nejprv hledati království jeho, a že ostatní bude jim přidáno. Ale vrtkavý mnich neposlechl a odešel. Hned potom přinesl neznámý člověk Janovi na svátky velkonoční hojnou zásobu dobrých pokrmů. Zatím bloudil onen mnich o hladu a žízni po dva dny pouští, a vrátiv se k Janovi, nemálo podivil a zastyděl se, když Jan předložil mu v hojnosti chutných pokrmův, aby hlad svůj nasytil. Mnich odprosil Jana a zůstal potom u něho.

Roku 510. povolán byl zase sv. Sába od mnichů do svého kláštera, a vyhledav potom Jana přiměl ho mnohými prosbami, aby vrátil se do své chýšky u kláštera. Jan poslechnuv ho uzavřel se opět do své poustevny a žil v ní potom ještě téměř plných padesáte let na modlitbách zachovávaje přísné mlčelivosti, kterou přerušoval jen když k němu lidé přicházeli na radu a pro poučení. Časem proslulo jeho jméno po širých končinách, a z blízka i z daleka putovali k němu věřící, aby došli útěchy a učili se od něho dokonalosti. Mnich Cyrill, jenž dle rady Janovy již v šestnáctém roce věku svého nastoupil život řeholní a potom častěji k tomuto výbornému učiteli svatých ctností na radu a poučení docházel, sepsal potom život jeho, v němž dí, že Jan, ačkoli čítá již 104 léta, posud na těle i duši je zdráv a ku každému příchozímu laskavě si vede Jednou cestoval urozený muž z Cařihradu, svedený do bludu Eutychova o jediné přirozenosti Kristově, na prosbu své pravověrné příbuzenky, do Jerusalema a odtud k Janovi, maje za průvodčího svěřence svého, zbožného katolíka Theodora. Když oba ku poustevně Janově došli, zaklepal Theodor na okénko jeho a zvolal: „Otče, požehnej nás!“ Jan odpověděl: „Tebe požehnám, ale společník tvůj není požehnaný, aniž já ho požehnám, leč by opustil svůj blud a vrátil se do Církve.“ Slyše ta slova užásl šlechtic, že Jan zná kacířství jeho, ač nikdy ho neviděl a o něm žádných vědomostí míti nemohl, a padna na kolena prosil snažně o požehnání a sliboval, že odřekne se bludu a vrátí se kajicně do Církve. Jan poučil ho důkladně o pravdě a udělil mu požehnání. Podobně i mnozí jiní lidé stali se zásluhou a přímluvou Janovou účastnými milosti Boží.

Dosáhnuv věku 105 let, zesnul biskup poustevník Jan Mlčelivý r. 559.

Biskup sv. Jan šetřil přísné mlčelivosti z obavy, aby nehřešil jazykem. Tak přísné mlčení není ovšem povinností naší, a v obecném životě nebývá vůbec ani možno ani účelno zachovávati ho. Přece však má křesťan bedlivě vážiti slova svoje a býti opatrným v mluvení. „Mnohé mluvení nebývá bez hříchu, kdož pak zdržuje rty své, opatrný jest.“ (Přísl. 10. 19.) „Mnoho jich padlo ostrostí meče, ale ne tolik, jako kteří zahynuli jazykem svým.“ (Sir. 28, 22.) Lépe jest tudíž více poslouchati a méně mluviti. „Zlato své a stříbro své

slej, a slovům svým učiň váhu, a ústům svým udělej uzdu rovnou, a pozoruj, abys snad nepoklesl jazykem, a nepadl před obličejem nepřátel, kteříž ukládají o tobě, a nebyl pád tvůj neuzdravitelný až do smrti.“ (Sir. 28, 29. 30.)

Dne 13. května koná se také památka sv. Alexandra, vojína a mučedníka v Římě, z jehož ostatků velechrám Pražský r. 1303. dostal dílec, sv. Mucia, kněze a mučedníka Cařihradského, sv. Dominiky, panny Kómské, sv. Gemmy, poustevnice v Italii, sv. Glycerie, panny a mučednice Heraklejské, a j.

Dne 14. května.

Sv. Bonifác, mučedník.

Písmo sv. dí, že almužna vysvobozuje od smrti, čistí hříchy, a činí, že člověk nalézá milosrdenství a život věčný. (Tob. 12, 9.) Slova tato naplnila se znamenitě na mučedníku Božím sv. Bonifácovi, jehož památku slavíme dnešního dne.

Na počátku čtvrtého století, za panování ukrutného císaře Diokleciána, žila v Římě sličná a bohatá dcera vznešeného velmože, Aglaja. Byla křesťanka, avšak mravy její dávaly věřícím obecné pohoršení. Aglaja žila ve hříšném svazku se správcem svých rozsáhlých statků Bonifácem, jenž byl kromě toho opilec, ačkoli přiznával se ku Kristu. Oba tito lidé trvali drahně let ve stavu smrtelných hříchů, při tom byli však nad míru dobročinní. Aglaja užívala velikého bohatství svého na skutky křesťanského milosrdenství, a také Bonifác přijímal do svého domu chudé pocestné, a chodíl v noci po městě pátraje po lidech nemocných, opuštěných a ubohých, jichž se ujímal. Pro tuto milosrdnou lásku ku bližním nedal Bůh Aglaji a Bonifácovi zahynouti ve hříchu, a pohnul srdce jejich k upřímné lítosti, tak že konečně přestali hřešiti a nastoupili cestu kajicnosti. Aglaja odložila všecky šperky a drahocenné šaty svoje, zřekla se všelikých rozkoší i zábav, a snažila se modlitbou a sebezapíravostí dostiučiniti za předešlé hříchy svoje. Vědouc pak, že byla příčinou nezřízeného a nekřesťanského života svého správce Bonifáce, pohnula jej, aby také on z hříchů svých se kál. Jednoho dne povolala ho k sobě a řekla mu: „Bonifáci, víš

X. ú. J. Patočky v Praze. Nákl. Děd. sv. Jana Nep.

Sv. Bonifác, arcibiskup, mučedník.

dobře, do jaké propasti hříchů my nešťastníci jsme upadli, poněvadž jsme nevzpomínali, že budeme jednou státi před Bohem, abychom vydali počet ze všeho zlého, jehož jsme se dopustili na světě. Slyšela jsem, že kdo vzývá svaté mučedníky Kristovy a ostatky jejich ctí, stane se v den soudný účastným slávy jejich. Víš dobře, že potřebujeme my oba mocných přímluvcův u Boha. Dověděla jsem se, že ve východních krajinách bojují nyní služebníci Kristovi statečně se zlým duchem a podstupují raději muka i smrť, než by zapřeli svou víru. Nuže cestuj do těch krajin a přines odtamtud tělo některého toho mučedníka. Vystavím jemu na počesť svatyni a doufám, že na přímluvu jeho dosáhneme od Boha úplného odpuštění hříchův a dojdeme spasení.“ Bonifác podrobil se s radostí tomuto rozkazu a sebral množství peněz, aby za ně koupil tělo některého mučedníka a spolu cestou hojně podporoval lidi nešťastné. Uslyšev, že zvláště v městě Tarsu v Cilicii věřící mučeni jsou, umínil si, že odebéře se tam. Louče se s Aglajou řekl jí: „Dopídím-li se těla některého mučedníka Kristova, přivezu je. Což ale kdyby Bůh smiloval se nade mnou a učinil mne hodným, abych sám mohl pro Ježíše Krista zemříti, přijmeš umučené tělo moje, kdyby je k tobě přinesli?“ Aglaja považujíc tuto řeč za žert řekla vážně: „Koruna mučednická nehodí se hříšníkovi, jdi jen a vykonej přání moje, já pak, nehodná hříšnice, budu tě očekávati. Bůh spravuj kroky tvoje a naplň milosrdně žádosť mou, nevzpomínaje hříchů mých.“

Bonifác vydal se v průvodu dvanácti služebníků po moři do Cilicie. Cestou nejedl masa a nepil vína, uvažuje, že má nésti ostatky svatých, oplakával hořce svých hříchů, modlil se vroucně a vzbuzoval v srdci svém touhu, aby mohl smrtí mučednickou smýti viny svoje.

Přišed do Tarsu, rodiště sv. Pavla apoštola, dal Bonifác služebnictvo svoje do hospody a vyšel na náměstí. Tu bylo hrozné podívání. Právě podstupovalo zde dvacet křesťanů pro Ježíše Krista ukrutná muka. Jeden z nich byl za nohy pověšen na sloupu, a pod hlavou jeho hořel oheň; jiného rozdírali katani po celém těle háky a kleštěmi; jeden byl natažen na skřipci; jiný měl obě ruce uťaty, a jiní leželi na zemi probodeni. Veliký zástup lidu díval se s úžasem na toto mučení. Bonifác rozhodl se ihned. Pocítiv mocnou žádosť, aby pro Ježíše Krista trpěl a zemřel, protlačil se zástupem

diváků v a jal se mučedníky líbati a jich ku trpělivosti a vytrvalosti vybízeti řka: „Bojujte statečně, zmužilí rekové, a vytrvejte ještě maličko, neboť jest vám připravena radosť bez konce. Krátký je zápas váš a věčná bude odměna vaše. Prosím vás, služebníci Kristovi, orodujte za mne, abych i já stal se hodným, bych mohl býti účastníkem muk vašich i vítězství vašeho!“

Císařský náměstek Simplicius, pod jehož dozorem toto mučení se dálo, rozkázal Bonifáce přivésti k sobě a otázal se ho: „Kdo jsi ty?“ Bonifác vece: „Jsem křesťan a radují se, že tito věřící z lásky ku Kristu rádi pro něho umírají. Nemám jiného přání, než aby také mně dostalo se této milosti Pohrdám vašimi mrtvými modlami a nedám se žádnou mukou donutiti, abych zapřel Ježíše Krista.“ Náměstek rozpáliv se hněvem kázal, aby katané ihned Bonifácovi ostré třísky za nehty vráželi a na skřipci ho mučili. Mučedník pozdvihna očí k nebi modlil se: „Díky tobě, Pane Ježíši Kriste, Synu Boží, že jsi mne vyvolil, abych mohl položiti tělo své za oběť tobě, a posiluj mne, abych muka tato uměl statečně snášeti.“ Potom poprosil ještě jednou umírajících mučedníků, aby za něho u Boha se přimlouvali a daru vytrvalosti mu vyžádali. Tu zvolali mučedníci jednomyslně: „Pán náš Ježíš Kristus sešli tobě anděla svého, a vysvoboď tebe z rukou nespravedlivého soudce, a připiš jméno tvé ku vyvoleným svým. Amen!“ Přítomní pohané byli touto láskou svatých mučedníků tak uchváceni, že jali se nadšeně provolávati: „Veliký jsi, Bože křesťanů! Veliký jsi, Kriste, Syne Boží! I my věříme v tebe a utíkáme se k tobě! Spasiž nás! Ať zhynou modly!“ Rozjaření zástupové nedbajíce náměstka ani vojáků jeho, vrhli se potom na modlářský oltář postavený na popravišti a rozbili jej, a posléze chápali se kamení a házeli jím po náměstku, jenž za tohoto všeobecného zmatku rychle odešel.

Nazítří povolal náměstek Bonifáce a řekl mu: „Jak můžeš býti tak zaslepen, že doufáš v ukřižovaného zločince a klaníš se jemu?“ Bonifác zakřikl ho: „Zadrž a neopovažuj se dále takto mluviti o Pánu našem Ježíši Kristu. Kletba na tebe, ďáble, hade temnoty a starý zločinče, že rouháš se Pánu, jenž proto trpěl, aby lidské pokolení spasil!“

Simplicius dal potom naplniti kotel vařící smolou a rozkázal Bonifáce po hlavě uvrhnouti do něho. Mučedník po-

žehnal kotel křížem a anděl Páně dotekl se smůly, tak že mu neublížila, ačkoli katané na blízku stojící se popálili. Avšak ani tento div neobrátil pohanského náměstka. Simplicius užásl sice, konečně pak odsoudil Bonifáce, aby byl sťat mečem. Mučedník litoval ještě naposled svých hříchův a pomodlil se, aby Bůh přijal oběť života jeho a poslal anděla, jenž by v pokoji duši jeho doprovodil do sboru mučedníkův, a posléze vzýval Boha, aby osvítil světlem víry a obrátil přítomný lid. Potom nastavil Bonifác hlavu svou pod meč katův. Tu zvolal opět zástup lidu: „Veliký jest Bůh křesťanů," a mnozí z něho uvěřili v Krista a přijali křest svatý.

Zatím čekali průvodčí Bonifácovi v hospodě nevědouce, co s pánem jejich se sběhlo, když pak dlouho se nevracel, šli ho po městě hledat. Cestou potkali jednoho měšťana, jenž jim oznámil, že včera jakýsi cizinec z Říma příchozí byl na náměstí mučen a sťat, protože vyznal víru v Krista. Služebníci odebrali se na náměstí a nalezli tam umučené tělo pána svého. I plakali usedavě, vykoupili tělo zlatem, pomazali je drahými mastmi, zaobalili do kmentu, a odvezli do Říma radujíce se a děkujíce Bohu, že pán jejich korunou mučednickou oslaven byl.

Aglaja přijala tělo mučedníkovo s největší uctivostí, pohřbila je slavně u Latinské cesty, ozdobila hrob stkvostným náhrobkem a vystavěla potom nad ním svatyni, vedle níž zřídila si příbytek. Rozdavši všecko jmění svoje chudým a propustivši otroky svoje na svobodu, trávila potom třináct let na tomto místě v kajicnosti. Na hrobě sv. Bonifáce činil Bůh divy obzvláště na lidech nemocných. Umučení jeho klade se na rok 307. Aglaja zemřevši svatou smrtí byla vedlé něho pohřbena. Památka její koná se také dne 14. května.

Ostatky sv. Bonifáce chovají se nyní ve starobylém chrámě na pahorku Aventinském v Římě v mramorové hrobce pod hlavním oltářem. Chrám ten byl na počátku třináctého století na počesť sv. Alexia a sv. Bonifáce znova vystavěn a posvěcen, a v klášteře vedlé něho přebýval druhdy náš sv. Vojtěch. Drahný kus ostatků sv. Bonifáce dostal r. 1370. velechrám Pražský.

Aglaja a Bonifác, dva velicí hříšníci, obrátili se s celým srdcem k Bohu, činili upřímné pokání, došli svatosti, a Bonifác stal se hodným koruny mučednické. Takové obrácení hříšníků, obzvláště těch, kteří ve smilstvu žijí, děje se ovšem jen zřídka kdy, tak že sv. Otcové zovou je přímo zázrakem, avšak Bůh neskonale milosrdný činí svou milostí přece takové divy, aby žádný hříšník si nezoufal a nabádán byl ku pokání. Sv. Augustin dí: „Hříchové lidští mají svůj počet a svoji míru, ale milosrdenství Boží míry nemá. Nechať tedy žádný hříšník nezoufá si, ale ať přihlížeje k milosrdenství Božímu, činí pokání.“ Sv. Jan Zlatoústý píše: „Jsi-li bezbožný, vzpomeň na kajícího, pokorného publikána. Jsi li smilný, pozoruj ženu hříšnici v evangelium. Jsi-li vrah, obrať se ku Pánu s kajícím lotrem. Jsi-li vůbec veliký hříšník, pomysli na Pavla, jenž pronásledoval Krista a potom stal se jeho apoštolem.“ Nechať tedy příklad sv. Bonifáce i sv. Aglaje budí důvěru v milosrdenství Boží obzvláště v těch lidech, jež pro množství hříchů jejich ďábel pokouší a svádí ku zoufalství. Sv. Jeroným dí: „Obrácení nepřichází nikdy pozdě. Vždyť kající lotr dostal se přímo s kříže do ráje.“ A sv. Augustin píše: „Bůh nezavrhuje nikdy upřímného kajicníka. Pokud trváme na tomto světě, můžeme pokáním dojíti odpuštění hříchů.“ Ovšem pak nesmí hříšník tohoto milosrdenství Božího zneužívati a opovážlivě na ně spoléhati; nesmí odkládati lehkomyslně pokáním, ježto neví ani dne ani hodiny, kdy zemře. Sv. Augustin dí: „Bůh dal nám bezpečný přístav pokání, abychom pro hříchy svoje si nezoufali, avšak on nám také položil neznámý den smrti, abychom hříchů svých nepřimnožovali a na milosrdenství jeho opovážlivě nespoléhali.“

Dne 14. května koná se také památka sv. Paschalisa I. papeže († 840), sv. Poncia, mučedníka, sv. Pomponia, biskupa, sv. mučednic Justy, Justiny a Heneding v Sardinii, svatých manželů mučedníků Viktora a Korony, z jichž ostatků Karel IV. přinesl z Vlach a velechrámu Pražskému r. 1355. daroval hlavu a jedno rámě sv. Viktora jakož i některé části z těla sv. Korony, a j.

Dne 15. května.

I. Sv. Pachomius, první zákonodárce mnichů.

Horní Egypt, někdejší Thebais, jest nyní mrtvou pouští, kterouž poněkud oživují jen zříceniny někdejšího hlavního města Théb na veletoku Nilském a rozeklané hřebeny vá-

pencových hor, v nichž nalézá se nesčetné množství slují a jeskyň, bývalých to pohřebišť starých pohanských Egypťanů. Tyto ponuré, pískem zanesené končiny byly v prvních dobách křesťanských hustě zalidněny. Ve slujích a jeskyních Thebaiských usazovali se křesťanští poustevníci, a celý horní Egypt proslul v dějinách církevních jakožto kolébka života poustevnického a mnišského. Mezi nejslovutnější poustevníky Thebaiské náleží sv. Pachomius, jenž pokládá se za předního zakladatale a zákonodárce křesťanského klášternictví.

Pachomius narodil se někdy kolem r. 292. v Thebaidě z rodičů pohanských, kteří dali ho pečlivě vzdělati ve vědách egyptských. Ve svém dvacátém roce byl odveden k vojsku císaře Maximina, jenž tehdáž chystal se ku válce proti Liciniovi a svatu jeho Konstantinovi. Pachomius i jiní odvedení vojenští nováčkové byli dáni na loď a vezeni po Nile. Cestou vedlo se jim zle. Vojenští představení chovali se k nim necitelně a surově. Jednoho dne přistála loď u většího města, kde déle zůstala. Obyvatelé tohoto města přivítali vojenské nováčky velmi laskavě. Častovali je hojnými pokrmy i nápoji, obsluhovali a ošetřovali onemocnělých, rozmlouvali s nimi vlídně, a osvědčovali vůbec mladíkům těm bratrskou lásku. Pachomius užásl nad touto laskavostí a dověděl se, že štědří hostitelé ti jsou křesťané, jimž náboženství jejich ukládá za povinnosť, aby lidem chudým, opuštěným a nešťastným všemožně pomáhali. Jsa po několik dnů bytem v jedné křesťanské rodině této osady, měl Pachomius příležitosť, seznámiti se s učením a životem křesťanův, a byl obětavou láskou i ctnostným životem jejich hluboce dojat. Tato milosrdná láska křesťanův stala se mu branou ku svatyni víry Kristovy. Pocítiv v srdci svém náklonnosť ku náboženství, jež člověka ku ctnosti tak krásné vede, pomodlil se vroucně k Bohu křesťanů: „Pane, osvěť rozum můj a nauč mne, jak tě mám ctíti; až pak zase volnosti nabudu, zasvětím tobě celý život svůj!“

Pachomius nezůstal na vojně dlouho, ježto když r. 313. císař Licinius u Drinopole nad Maximinem zvítězil, vojsko jeho rozpuštěno bylo. Vrátiv se do Thebaidy učil se Pachomius nějaký čas víře Kristově a přijal křest svatý. Za zmatků, jež brzo potom způsobil v Egyptě bludař Arius, hledal Pachomius rady a světla u Boha vzývaje ho vroucí modlitbou

a utvrdil se nezdolně v přesvědčení o pravdě učení katolického.

Jednou zdálo se Pachomiovi ve snách, že na dlaně jeho padá shůry rosa a proměňuje se na nich ve sladký med, při čemž bylo slyšeti hlas: „Tato v med proměněná rosa znamená milost Boží, kterouž jsi na křtu od Krista přijal; měj bedlivý pozor, abysi tohoto sladkého medu nepozbyl.“ Procitnuv přemýšlel Pachomius vážně o tomto snu, pocítil v srdci svém nechuť a odpor ku všem radostem i rozkoším tohoto světa, a rozhodl se po vroucí modlitbě, že dá výhost věcem pozemským a půjde na poušť.

Mezi Nilem a Rudým mořem přebýval tehdáž stařičký poustevník Palémon, jehož bohabojnost daleko široko známa byla. K tomuto kmetu odebral se Pachomius na poušť. Přišed ku chýšce jeho zaklepal a prosil, aby mu otevřeno bylo, řka: „Otče, Bůh posýlá mne k tobě, abych byl tvým učněm a poznal, jak mám sloužiti jemu.“ Poustevník odpověděl vážně: „Věc těžkou chceš podniknouti, o níž snadno mluvíš, kterou však provésti nedovedeš. Požívám v létě jen chleba a zelenin jednou za den, a v zimě jídám pouze ob den, pracuji bez ustání až do západu slunce, a potom modlím se, pěji žalmy, rozjímám a čítám ve svatých knihách pozdě do noci.“ Pachomius řekl: „Doufám, že Bůh, jenž mne k tobě vedl, dá mně milost svou, abych vytrval.“ Dojat touto horlivostí neváhal Palémon příchozího přijati, dal mu roucho poustevnické, a byl mu učitelem a vůdcem na cestě spasení. Pachomius vzdělal se dokonale v kázni poustevnické a žil po dvanácte let u svého mistra na poušti pracuje a modle se společně s ním, a podrobuje tělo svoje přísné sebezapíravosti.

Jednoho dne šel Pachomius sbírat dříví a dostal se na místo, kde ležely trosky někdejší osady Tabenny na Nilu. Tu dostal na modlitbách od Boha napomenutí, aby na tomto místě zřídil klášter, v němž by se společníky a učni svými v dokonalosti pokračoval Palémon zarmoutil se nemálo, že milovaný odchovanec jeho, k němuž přilnul jako k synu svému, od něho odejíti zamýšlí, poznav však v tom vůli Boží, doprovodil ho do Tabenny, pomohl mu zříditi poustevnu, rozloučil se s ním, vrátil se do své chýše, a zemřel v ní brzo potom. Po nějakém čase přišel k Pachomiovi starší bratr jeho Jan, jenž slouživ dlouho na vojně

zatím stal se křesťanem a umínil si, že bude žíti na poušti. Oba bratři modlili se, pracovali a vzdělávali se po nějaký čas svorně, když ale Pachomius jal se poustevnu svou rozšiřovati, aby byla příbytkem i jiných poustevníků, hněval se proto Jan a dorážel na bratra prudkými výčitkami a urážkami. Pachomius jsa si vědom, že plní vůli Boží, snášel tyto urážky klidně a neodpovídal bratru ani jediným slovem trpkým. Touto tichostí a pokorou bratrovou byl prchlivý Jan hluboce dojat, tak že bratra s pláčem odprosil. Jan zemřel brzo potom, a Pachomius shromáždil za krátko kolem sebe sto poustevníků, s nimiž společně žil. Až do té doby přebývali poustevníci egyptští buď osaměle, buď v malých družinách, nemajíce žádných určitých stanov a pravidel. Pachomius sdružoval učně svoje ve společnosti klášterní, jimž předepsal pravidelný, spořádaný život. Klášterníci jeho (cenobité) žili dle určitých pravidel pod společnou střechou a lišili se tím od mnichů sv Antonína, kteří obývali chýšky vedle sebe odděleně stojící.

Počet učedníků Pachomiových množil se velmi rychle. Byltě tou dobou život poustevnický v Egyptě oblíben, a zástupové jinochů i mužů vycházeli z měst i dědin na poušť, aby daleko od víru a hluku všedního života sloužili Bohu a ve svatých ctnostech se zdokonalovali. Pachomius přijímal ochotně všecky spásychtivé muže, kteří kázni jeho se podrobovali, a byl jim vůdcem na cestě svatosti. Nával jejich byl tak veliký, že brzo nestačil jim více klášter Tabenský, tak že Pachomius potom ještě sedm jiných klášterů v krajině Thebské zřídil. Nejvíce proslul z nich klášter v Pabě, kde Pachomius později obyčejně se zdržoval. Všecky tyto kláštery hostily několik tisíc mnichův a tvořily jedinou družinu, jejímž vrchním náčelníkem byl Pachomius. Kromě toho měl každý klášter svého starostu a hospodáře. Mniši zanášeli se polní prací, zahradnictvím, obstaráváním domácnosti a různými řemesly, zejména vyráběním rohožek, tkaním koberců v a pletením košů, čímž opatřovali si netoliko výživy, ale i prostředků ku křesťanské dobročinnosti. Dle toho byli mniši rozděleni ve sbory rozličných dělníků z nichž každý sbor obýval společný dům s mnohými jizbami, v nichž bydlelo v každé po třech bratřích společně. Jeden sbor řídil obecnou kuchyni, jiný měl na starosti bratry onemocnělé, v jiném byli zahradníci, a v jiných přebývali

různí řemeslníci. Vědami nezanášeli se mniši. Pachomius rozděloval jim ruční práce a ukládal jim modlitby i kající skutky. Každý sbor řemeslníků odváděl na večer práci za dne vykonanou svému náčelníkovi, a ten odevzdával ji jednou do téhodne hospodáři hlavního kláštera, jenž vyrobené zboží zpeněžoval a za stržené peníze potravin a nových látek nakupoval a do jednotlivých klášterů je rozesýlal.

Vedle ruční práce ukládal Pachomius svým učňům, aby modlitbou, čítáním Písma sv., nábožným rozjímáním, přijímáním sv. svátostí, postem, mlčelivostí a zapíráním těla ve ctnostech svatých se rozmáhali a sebe posvěcovali. Bratří konali modlitby společně po sborech, a častěji scházely se také všecky sbory jednoho kláštera ku společným pobožnostem, k nimž bývaly svolávány troubením na polnice. Dvakráte do téhodne, v sobotu a v neděli, přijímali všickni mniší nejsvětější Svátost oltářní, a rovněž po dvakráte v témdnu, ve středy a pátky, měli přísný půst. V ostatní dny jídali společně majíce hlavy zahaleny kápěmi a mlčíce. Také při práci zachovávali stále mlčelivosti. Pokrmem jejich byly chléb, zeleniny, luštěniny, solené ryby a ovoce. Po dokonané práci scházeli se ku čítání Písma sv., jež každý z nich měl znáti, a ku modlitbám. Jednou do roka shromažďovali se bratří všech klášterů ku společné pobožnosti a ku volbě představených.

Zatím, co takto kláštery Pachomiovy znamenitě rozkvétaly, sdružovaly se v Thebaidě i panny a vdovy ku společnému životu na poušti. Pachomius sepsal těmto poustevnicím zvláštní pravidla a dal jim sestru svou za představenou. Podobně stala se i sestra sv. Antonína představenou družiny mnišek egyptských.

Pachomius byl svým mnichům pravým otcem a vedl je vlastním příkladem na cestu spasení. Řídě všecky kláštery svoje navštěvoval je a dozíral na kázeň jejich. Sám konaje svědomitě řeholní předpisy napomínal a prosil bratry, aby povinností svých pilni byli a na Boha ustavičně pamatovali. Aby nevzbudil v bratřích závisť a pýchu, nedal žádného z nich posvětiti na kněžství, a také sám nepřijal z pokory důstojnosti kněžské, ačkoli biskup často mu ji nabízel. Služby Boží v klášteřích konali kněží, kteří dobrovolně se přihlašovali. Pachomius měl neobyčejnou znalosť lidských povah a spravoval všecky četné družiny svých

učňů pevnou rukou. Nejvíce kladl bratřím na srdce, aby byli pokorni, a káral přísně každého, na němž jakoukoli známku domýšlivosti zpozoroval. Jednou vyrobil jistý mnich zvláštní pilností za den více, než bylo jeho povinností, totiž dvě rohožky, když pak u večer je odváděl a pracovitostí svou se chlubil, pokáral a zahanbil ho Pachomius veřejně. Jindy zase dal Pachomius přísnou důtku mnichovi, jenž nad jiné snažil se vyniknouti neobyčejnou zapíravostí řka mu, že přední povinností jeho jest pokora, aby tedy spokojil se obecnou kázní řeholní a nechtěl býti lepším bratří jiných.

Pachomius byl od Boha opatřen mimořádnými milostinami proroctví, divů a nadpřirozených zjevení, čímž však z pokory bedlivě se tajil. Aby nezpyšněl, dopouštěl Bůh na něho různá pokušení a soužení. Proti pokušením bojoval vítězně modlitbou a přemáháním těla svého. Jednou byl křivě nařknut u biskupa v Latopoli a pohnán od něho, aby se zodpověděl. Pokorný Pachomius dostavil se k biskupovi a vyvrátil pouhým zjevem svým všecky žaloby, tak že biskup poznav v něm velikého světce, užásl nad ním a choval k němu potom neobmezenou úctu. Kdykoli Pachomius za nemocné a jinak trpící bratry se modlíval, vyslovoval s obzvláštním důrazem prosbu modlitby Páně „Buď vůle tvá.“ Nikdy nemluvil o svých milodarech, a kdykoli někdo zmínil se mu o jeho viděních, říkával: „Nejkrásnějším a nejdojemnějším viděním jest pohled na člověka, jenž v pokoře a prostotě vůli Boží bedlivě plní.“ Pověst o jeho ctnostech a milodarech roznesla se po celém Egyptě, tak že navštívil ho r. 333. i slovutný arcibiskup Alexandrijský Athanasius, jenž získal v něm výtečného spolubojovníka za pravdu katolickou proti bludařům Arianům. Také poustevník sv. Makarius Alexandrijský byl po nějaký čas učněm Pachomiovým v kláštеře Tabenském.

Roku 348. byly kláštery Thebajské stíženy morem, jímž více než sto mnichů pomřelo. Také Pachomius roznemohl se, a poznav, že blíží se mu konec, dal svým mnichům ještě poslední napomenutí, a po čtyřicetidenní bolestné nemoci zesnul v Pánu. Tou dobou měl řád jeho v Thebaidě již asi 7000 bratří. Setba Pachomiova dařila se potom čím dále znamenitěji, tak že v polovici století pátého čítala řehole jeho v Egyptě kolem 50.000 mnichů.

Sv. Pachomius vedl učně svoje především ku pokoře. Pro pýchu byli hříšní andělé od Boha svrženi s nebes do propasti pekelné. Jestliže pýcha přemohla takto i pouhé duchy, oč snáze vítězí nad člověkem, jenž nebojuje statečně proti ní pokorou! Sv. Augustin dí: „Pokora činí lidi podobnými andělům, pýcha pak učinila z andělů ďábly. I pravím zjevně: Pýcha jest všelikých hříchů počátek, příčina, vrchol; pýcha totiž jest nejen sama o sobě hříchem, nýbrž bez pýchy nemohlo by vůbec ani žádného hříchu býti.“ Sv. Bernard dí: „Pýcha svrhla duchy s nejvyšší báně nebes v pekelnou propast, pokora však povznáší z nízkosti pozemské k nebesům; andělé spadli s nebe do pekel, a člověk pozdvihuje a povznáší se pokorou od země k nebi.“ Pravým a jediným pramenem nynější ohavné nevěry a ovoce jejího, mravní zkaženosti naší rozervané doby, jest pýcha, a tento náš hynoucí svět buď zachrání se pokorou, totiž kajicím návratem ku Kristu Pánu, aneb zahyne docela. „Počátek pýchy lidské jest odstoupiti od Boha; kdožby se jí přidržel, naplněn bude zlořečenstvím, a podvrátí jej do konce. Kořeny národů pyšných zkazil Bůh, a štípil pokorné z těch národů.“ (Sir. 10, 14—18.)

---

2. Sv. Dympna, panna a mučednice.

V sedmém století byla Britannie dílem ještě pohanská. Tehdáž vládl v jedné části tohoto ostrova pohanský král, jehož jediná dcera Dympna poznavši záhy víru křesťanskou dala se bez vědomí rodičů tajně pokřtíti. Spanilá a šlechetná panna měla potom jediné přání, aby zachovala si čistotu srdce neporušenou a mohla Kristu Pánu dokonale sloužiti. Když jí zemřela matka, přikvačilo na ni děsné pokušení. Vlastní otec, surový pohan, zahořel k ní nezřízenou láskou a pojal ohavný úmysl, že ji pojme za manželku. Ctnostná křesťanka Dympna zhrozila se tohoto mrzkého záměru a řekla otci, že žádá od ní něco, co jest proti Bohu i proti přírodě, a že ona takové šeredné žádosti nikdy nepovolí. Když pak otec zprvu jí lichotil a potom hněvem se rozpálil a hrozil, vyžádala si na rozmyšlenou lhůtu čtyřiceti dnů a modlila se zatím s pláčem k Bohu o dar rady, jakým způsobem by ušla nastávajícímu nebezpečenství. Tu poslal jí Bůh stařičkého kněze Geriberta, jenž neznaje jiné cesty k její záchraně, poradil jí, aby uprchla a sám se nabídl, že dopomůže jí k útěku do daleké ciziny. I přichystala se

Dympna potají, vstoupila s Geribertem a jedním věrným sluhou na loď, a ujela v noci. Loď přistála v Belgii, kde nyní stojí město Antverpy. Tu zřídila Dympna opodál v lese u vesnice Chelenu dvě chýžky, jednu pro sebe, a druhou pro kmeta Geriberta. Oba žili na tomto místě o samotě jako andělé na modlitbách, ve svatém rozjímání a v přísné kajicnosti. Jako sestra Lazarova Marie v Betánii sedíc u nohou Božského Spasitele naslouchala bedlivě slovům jeho, tak poslouchala Dympna slova pravdy a útěchy, jež mluvíval k ní svatý kmet Geribert.

Král shledav, že dcera mu [illegible] vypravil do okolí i do všech sousedních zemí posly, aby po ní pátrali a ji buď živou, buď mrtvou přivezli, a když jí nenalezli, vydal se sám na cesty a připlul po dlouhé době do Antverp. Odtud přišli služebníci jeho do vsi Westerlo a přenocovali tam v hospodě, z níž Dympna kupovala pokrmy. Když na odchodu platili cizími penězi, řekl jim hospodský, že takové peníze dostává od poustevnice, která v nedalekém lese se stařičkým knězem přebývá Služebníci oznámili to králi, a ten odebral se rychle s nimi na udané místo a nalezl pohřešovanou dceru. Dympna ulekla se ho a zbledla hrůzou, hned však se vzmužila a zamítla rozhodně žádost otcovu, aby se vrátila domů. Král obrátil se potom na Geriberta, aby ji přemluvil, ten ale řekl mu přísně: „Raději umru, než bych ctnostné dceři tvé radil, by svolila v ďábelskou nepravost, do níž usiluješ ji zavésti Ve jménu Božím rozkazuji tobě, abysi ustoupil od svého mrzkého záměru a odvrátil takto od sebe hněv Boží!“ Tato rozhodná řeč rozpálila hněv náruživého pohana, tak že rozkázal svým služebníkům, aby kněze Geriberta na místě zavraždili a tělo jeho na kusy rozsekali. Potom lichotil dceři, aby s ním do vlasti se navrátila, a když odpírala, jal se jí vyhrožovati. Dympna nedbajíc ani lichocení ani hrozeb vytýkala zaslepenému otci pohanskou zarytost i hříšnou vášeň jeho a prohlásila, že raději zemře, než aby duši svou ďáblu zaprodala. Tu dal divoký pohan ten vlastní dceři svojí sraziti hlavu mečem a odešel se služebníky svými.

Obyvatelstvo sousedních dědin pohřbilo uctivě těla obou mučedníkův, a Bůh oslavil hrob jejich divy. Po letech byla těla jejich slavně vyzdvižena a přenesena. Ostatky sv. Geriberta převezeny do Santenu a později do Sonsbeku v hrab-

ství Klévském. Tělo sv. Dympny bylo ve skvostné, zlatem a drahými kameny ozdobené rakvi uloženo ve chrámu jí na počesť v Ghelu vystavěném. Otec vlasti Karel IV. přinesl r. 1372. z Nizozemí znamenitou část ostatků sv. Dympny a daroval je velechrámu Pražskému.

S hrůzou obrací se čisté křesťanské srdce od ohavného netvora, jakýmž byl pohanský otec světice Dympny, jenž sváděl ji k mrzkému životu, a ji zavraždil, když nesvolila. Takovou obludou stává se ten, kdo pouští uzdu tělesným chtíčům. Sv. Jan Zlatoústý dí: „Člověk ovládaný tělesnou žádostivostí je hříčkou v rukou nepřítele svého ďábla a žene se dle vůle jeho slepě do jakýchkoli neřestí.“ Rozum takového člověka jest tak zaslepen a vůle jeho takovou měrou zatvrzelá, že on žádných hrozeb ani napomínání a výstrah nedbá a samým peklem i mukami jeho lehkovážně pohrdá. Člověk propadlý tělesným chtíčům neupouští od nich obyčejně ani ve stáří a stává se kořistí ďáblovou. Proto má křesťan ustavičně smyslů svých opatrovati a bedlivě na stráži bdíti, aby nebyl od ďábla sveden a polapen do sítí, z nichž bývá tak těžko vyváznouti.

Světice Dympna jsouc sváděna k neřestnému životu odpírala nejprv, a když to nepomohlo, dala se na útěk, a posléze raději zemřela, než by byla ku hříchu svolila. Tak si má počínati každý křesťanský panic a křesťanská panna, kdykoli hrozí čistotě jejich nebezpečenství a úklady, totiž rozhodně odpírati svůdcům, utéci, a káže-li potřeba, raději život nasaditi, nežli hříchu se podvoliti. Nejjistějším prostředkem k zachování čistoty bývá vystříhání se všech blízkých příležitostí ku hříchu a rychlý útěk před svůdníky. „Jako před tváří hada utíkej před hříchy; pakli k nim přistoupíš, přijmou tě.“ (Sir. 21, 2.) „Synu můj, jestliže by tě lákali hříšníci, nepřivoluj jim. Nechodiž s nimi a zdrž nohu svou od stezek jejich.“ (Přísl. 1, 10. 15.)

Dne 15. května koná se také památka sv. Torkvata a spolumučedníků ve Španělích, sv. Mancia, mučedníka v Eboře v Portugalsku, sv Isidora, mučedníka na ostrově Chio, sv. Hilara, poustevníka v Toskánsku († 568), a j.

Dne 16. května.

Sv. Jan Nepomucký, mučedník a hlavní patron český.

S českého nebe kyne nám dnes spanilá hvězda. Od staletí pohlíží k ní s dětinnou důvěrou katolický náš lid, s námi pak vzhédají k ní s uctivostí milionové katolíků všech zemí a národů. Kdekoli po všech světa končinách rozšířena jest sv. katolická Církev, všude, i tam kde ani jméno národa našeho známo není, znají katoličtí křesťané a vzývají milého rodáka našeho, sv. Jana Nepomuckého. Kromě apoštolů Páně požívá jen málo světcův v širém katolickém světě tak všeobecné a vroucí úcty, jako tento oslavený krajan náš z krve české.

Rodištěm tohoto předního mučedníka a patrona království Českého bylo město Nepomuk, jinak dříve také Pomuk řečené. Tu narodil se někdy kolem r. 1340. nábožným, věkem již pokročilým manželům Welflinovým synáček, jemuž na křtu sv. dáno jméno Jan (bezpochyby Křtitel). Dle podání vyprosili si sestárlí rodičové Jana před obrazem Matky Boží, a když dítko těžce onemocnělo, obrátili se s důvěrou k Marii Panně, jejíž přímluvou ozdravělo. Synáček prospíval věkem i zbožností a nabyl prvního vzdělání v klášteře Nepomuckém. Klášter ten byl založen r. 1143. od praotce českých pánů ze Šternberka opodál města Nepomuku pro mnichy řádu cistercienského, kteří dle příkladu zakladatele svého sv. Bernarda ctili obzvláště Rodičku Boží. Jako všude, měli řeholníci cisterciénští i v klášteře Nepomuckém školu. Mládeneček Jan učil se na této škole prvním vědomostem i bohabojnosti a nábožnosti. Dle podání bylo mu sladkou rozkoší, že mohl v klášterním chrámě přisluhovati knězi na mši sv. Tato bohabojnosť a nábožnosť zůstala mu podílem, i když poslán byl od rodičů na vysoké učení Pražské.

Mladý Jan přišel do Prahy, kdy ještě žil Otec vlasti Karel IV. Hlavní město království Českého slynulo tehdáž po všem světě jako střediště věd, umění, řemesel i obchodu, a otcovský panovník pečoval hlavně také o to, aby milovaná Praha jeho byla jasnou svítilnou živé katolické víry,

bohabojnosti a nábožnosti. Za této pro vlasť naši přešťastné a nezapomenutelné doby dovršil Jan na vysokém učení Pražském studia svoje a dosáhl nižších svěcení. Již r. 1372. byl veřejným císařským notářem v království Českém, ku kterémžto úřadu povolal jej arcibiskup Jan Očko z Vlašímě. Karel IV. udělil totiž arcibiskupům Pražským výsadu, aby ustanovovali veřejné notáře. Právem a povinností jejich bylo, aby dle přísahy své spravedlivě a nestranně zhotovovali veřejné právní listiny, při čemž měli písemnosti na prospěch kostelů, dobročinných ústavů, vdov, sirotků a chudých lidí zdarma skládati. K úřadu těchto veřejných notářů bývali tehdáž v Praze povoláváni obyčejně duchovní obeznalí v právech a vůbec všestranně vzdělaní. Z pozůstalých hojných listin jest zřejmo, že Jan Nepomucký tento úřad svůj velmi pilně konal. Žeť pak mladý duchovní Jan byl mravů neúhonných a v plnění svých povinností věrný a neúnavný, poznati jest obzvláště z přízně, kterouž záhy k němu přilnul učený a zbožný arcibiskup Očko, výtečný přítel a rádce Karla IV. Jan Nepomucký byl jím již r. 1372. povolán, aby vedl protokoly duchovního soudu a súčastnil se řízení církevních nadačních knih arcidiecése Pražské. V tomto úřadě osvědčil se Jan tou měrou, že již r. 1374. byl prvním notářem arcibiskupské kanceláře. Od r. 1375. byl Jan příslušníkem arcibiskupského dvoru a jakožto důvěrník vrchního pastýře svého jídal s ním při jednom stole. Asi r. 1379. dosáhl svěcení kněžského a stal se oltářníkem kaple sv. Erharta a sv. Otilie ve velechrámě sv. Víta, kteroužto kapli svým nákladem vystavěl a oltářnictvím nadal arcibiskup Očko.

Koncem roku 1378. zemřel Karel IV., a Jan Očko z Vlašímě byv nedávno před smrtí císařovou jmenován kardinálem, složil brzo potom r. 1379. břímě arcibiskupského úřadu a odebral se dne 14. ledna 1380 na věčnosť. Nástupcem jeho v arcibiskupské důstojnosti stal se synovec jeho, Míšeňský biskup Jan z Jenštýna. Úřad svůj v Praze nastoupil s úmyslem, že raději hodnosť svou ztratí, než aby církev své vlasti špatně řídil aneb dokonce zahubil. Nový arcibiskup věnoval Janu z Nepomuku rovněž přízeň svou a zvolil ho svým tajemníkem. Jan Nepomucký složil zatím úřad veřejného císařského notáře, ježto služba na dvoře arcibiskupském nepopřávala mu ku konání tohoto

úřadu času. Dvůr arcibiskupů Pražských rozkládal se tehdáž na Malé straně mezi klášterem sv. Tomáše a mostem.

Milostí papežskou byl Jan Nepomucký r 1380. jmenován farářem u sv. Havla na Starém městě, jsa však zaměstnán církevní službou u arcibiskupa, dával se po tehdejším zvyku zastupovati střídníkem, přece ale pečoval bedlivě o zabezpečení práv tohoto farního chrámu. Zejména dal r. 1381. do nadačních knih při arcibiskupské kanceláři vložiti mešní nadace této fary i koupi vesnice Dalova v Kouřímsku.

Ve středověku bylo obyčejem, že netoliko jinochové, nýbrž i dospělí mužové, zvláště pak vysocí hodnostáři církevní, ba i biskupové, dávali se zapisovati do počtu posluchačů vysokých škol a chodili na přednášky mistrů, aby ve vědách se zdokonalili a hodnosti doktorské došli. A tak i Jan Nepomucký dal se r. 1381. vřaditi mezi studující vysokého učení Pražského, a studovav po šest let, složil předepsané přísné zkoušky, a povýšen byl r. 1387. na doktora církevního práva. Od té doby zove se obecně doktorem Johánkem, což svědčí, že byl menší postavy. Asi téhož roku stal se členem kolegiatní kapitoly u sv. Jiljí na Starém městě. Kapitolu tu založil ve třináctém století některý biskup Pražský, a právo jmenovati kanovníky měli vrchní pastýřové čeští. Že arcibiskup Jan z Jenštýna tajemníku svému Janu Nepomuckému kanovnictví této kapitoly udělil, jest opětným důkazem přízně, kterouž k němu choval. Avšak Jan Nepomucký byl pouze jeden rok členem sboru kanovníků sv. Jilských, ježto hned r. 1388. zvolen byl za člena kolegiatní kapitoly Vyšehradské.

Kapitola Vyšehradská měla tehdáž právo, společně s měšťanským rodem Pražských Welfloviců dosazovati faráře ku chrámu Matky Boží před Týnem na Starém městě. Kromě toho bývali při témže chrámu zvláštní kazatelé. Dle starého podání kázával slovo Boží v této svatyni Jan Nepomucký jakožto kanovník kapitoly Vyšehradské i jakožto příbuzenec Pražských Welfloviců, jimž s kapitolou Vyšehradskou příslušelo podací právo obročí Týnského. Chrám tento proslul ve XIV. století slovutnými duchovními řečníky Konrádem Waldhauserem a po něm Janem Miličem z Kroměříže, kteří kázaními svými proti rozmařilému životu a přepychu mnohých Pražanů velmi blahodárně působili. Po nich dle ustáleného podání kázal občasně v Týně Jan Nepomucký,

ovšem nikoli jako úřadně ustanovený kazatel, nýbrž z ochoty a horlivosti, a uměl nadšenými slovy svými hýbati srdci a působiti na vůli svých posluchačů tak, že mnozí z nich odříkali se přepychu a věnovali bohatství svoje chudým, a jiní nastupovali cestu upřímného pokání.

Arcibiskup Jan z Jenštýna byl ve svém jinošském věku oddán rozkošem světským a měl i jakožto biskup Míšeňský větší zálibu ve světských zábavách, než ve skutcích pobožných. Zatím zvážněl však a nastoupil svůj úřad v Praze v nejlepším úmyslu. Z počátku hověl sice nějaký čas ještě choutkám mladého krále Václava IV súčastňuje se s ním honeb, rytířských her a jiných radovánek dvorských, brzo však změnil se docela. Když za moru r. 1380 byl sklíčen těžkou nemocí, ze které povstal po velikém utrpení proti vší naději lékařů, počal vzdalovati se veškerých zábav a jal se žíti přísně. Ještě přísněji žil od r. 1382., kdy ho došla zpráva o náhlé a nešťastné smrti světsky smýšlejícího arcibiskupa Magdeburského Ludvíka. Od té doby stranil se Jan z Jenštýna světa a trávil, jak nejvíce mohl, čas o samotě na modlitbách a v rozjímání, maje k tomu zřízeny těsné komůrky na svých zámcích v Roudnici a na Helfenburce a také v Praze ve věži dvoru arcibiskupského, ve kterých mrskával se metlami a trněným proutím; spával málo na tvrdém loži i za tuhého mrazu, nosil na těle drátěný pás s ostrými hroty, ukládal si často přísné posty, modlíval se i na cestách ustavičně, a kdykoli na Roudnici dlel, putoval nejednou odtamtud v noci na vrch Řip a modlil se v tamní kapli sv Jiří. Vedlé toho byl štědrým dobrodincem chudých lidí.

Živ jsa takto způsobem poustevníků nad míru přísně a sebezapíravě, svěřoval arcibiskup četné práce a starosti svého úřadu svým zástupcům ve správě arcidiecése Pražské, aby tím horlivěji mohl věnovati se o samotě skutkům kajicnosti a pobožnosti. Jest pochopitelno, že arcibiskup světu tak odumřelý a přísný svou důvěru věnoval jen kněžím neposkvrněných mravů, nezlomné věrnosti a horlivosti. A takovým mužem byl Jan Nepomucký, a proto arcibiskup Jan z Jenštýna, jsa mu z celé duše oddán, povýšil ho r. 1389. k nejvyšší církevní hodnosti v arcidiecési, ustanoviv jej svým generálním vikářem. K tomuto důležitému úřadu osvědčil Jan Nepomucký způsobilost učeností, zkušeností, horlivostí a zbožností svou, a byl potom až do smrti vlastním

X. ú. J. Patočky v Praze. Nákl. Děd. sv. Jana Nep.

Sv. Jan Nepomucký.

řiditelem a správcem arcidiecése Pražské, maje hlavním spolupracovníkem generálního vikáře Mikuláše Puchníka.

Čím více stranil se veřejného života arcibiskup, tím více práce a starostí měli zástupcové jeho. O horlivosti a píli Jana Nepomuckého jakožto generálního vikáře dochovaly se nám přehojné důkazy listinné. Pod jeho dozorem pokračovali notářové v sepisováni nadačních knih arcidiecése. Jmenem arcibiskupovým udílel Jan církevní potvrzení kněžím v duchovní správě ustanoveným, staral se o urovnání sporů mezi kněžími, snažil se udusiti rozepře mezi manžely vzniklé, a hájil práv jednotlivých záduší i obročí proti každému, kdo jim křivditi usiloval. Ze zachovaných písemních památek poznává se, že bylo Janu Nepomuckému nezřídka za jediný den několik, někdy až deset sporů na soudě vyšetřiti a srovnati. Bylať tehdy arcidiecése Pražská velice rozsáhlá, obsahujíc, vyjma území biskupství Litomyšlského, všecky ostatní kraje království Českého. Jen muž příkladné mírnosti, nestranné spravedlnosti a moudré rozvahy mohl konati úřad nejvyššího duchovního soudce v tak veliké diecési. Výtečné vlastnosti Jana Nepomuckého byly příčinou, že mnohé sporné strany svěřovaly mu rozepře svoje jakožto rozhodčímu a podrobovaly se ochotně rozhodnutí jeho.

Nastoupiv úřad generálního vikáře zůstal Jan Nepomucký i nadále členem kapitoly Vyšehradské a do roku 1390. i farářem u sv. Havla. Teprv dne 26. srpna 1390 vyměnil si s povolením arcibiskupovým tuto faru s arcijáhnem Žateckým Linhartem, a stav se takto arcijáhnem Žateckým, vstoupil zároveň do sboru kanovníků metropolitní kapitoly u sv. Víta. Tehdáž byly Čechy v církevním ohledu rozděleny na okresy děkanské, jichž arcidiecése Pražská měla třiapadesáte, a několik okresů děkanských bylo spojeno v obvod arciděkanský či arcijáhenství. Ku arcijáhenství Žateckému náležela děkanství Kadaňské, Loketské, Teplské, Žatecké a Žlutické. Arcijáhnové stojící v čele obvodů arciděkanských, žili za starší doby na svých obročích na venkově, později však, zejména již r. 1390. přebývali všichni v Praze, odkudž vyjížděli dozírat na fary svých okresů. Požívajíce rozsáhlé právomoci v záležitostech manželských i v příčině kázně duchovenstva, svolávali duchovenstvo svého obvodu ku schůzím, na nichž ohlašovány církevní zákony i výnosy a konány porady o věcech duchovní zprávy. Všichni tito arci-

jáhnové byli úřadem svým spolu členy kapitoly sv. Vítské. Co do pořadu následovali v kapitole za kanovníky sídelními a obročními.

Jan Nepomucký byl postaven církevními hodnostmi svými na vysoký svícen, aby jako jasná svíce veškerému duchovenstvu i věřícímu lidu arcidiecése Pražské zářil svou moudrostí, bohabojností a nábožností. Takového osvíceného a zbožného rádce a spolupracovníka na vinici Páně potřeboval na výsost arcibiskup Jan z Jenštýna, neboť doba jeho pastýřování v Praze byla nad míru zlá a zmatená. Král Václav IV. nezdařil se po velikém otci svém, svaté paměti Karlu IV. Nastoupiv jako sedmnáctiletý mladík vládu, jal se záhy pouštěti uzdu svým náklonnostem tělesným a honil se po radovánkách a rozkoších. Největší zálibu měl v honbě a v loveckých psech, toulal se často v noci po ulicích Pražských tropě neslušné věci, a oddal se později opilství. Ve stavu opilosti býval jako vzteklý a dopouštěl se ohavných ukrutností. První manželka jeho Johanna, dcera vévody Bavorsko-Straubinského Alberta, přebývajíc s ním na Karlštejně, byla v noci 31. prosince 1386 zardousena velikým psem, jenž spával v ložnici králově. Po několikaletém vdovství oženil se r. 1389. Václav podruhé s devatenáctiletou sličnou dcerou vévody Bavorsko-Mnichovského Jana Žofií. Tato zbožná královna zvolila si zpovědníkem Jana Nepomuckého, jenž takto stal se i kaplanem a almužníkem jejím. Avšak manželství její nebylo šťastno. Král Václav nezachovával manželce svojí věrnosti manželské a trápil ji pustým životem svým navštěvuje v Praze vykřičené domy lázeňské a udržuje pohoršlivý poměr s lazebnicí Susannou, což uvedlo ho i v prostém lidu ve zlou pověst. I nebylo divu, že královna činila mu proto trpké výčitky a v tomto smutném stavu svém hledala útěchy a posily ve skutcích pobožných, zpovídajíc se často zpovědníku svému Janu Nepomuckému a přijímajíc nejsvětější Svátost oltářní. Lidé ve hříších zatvrzelí omlouvají rádi svoje poklésky, vyhledávajíce chyby svoje na bližních a konejšíce se domněnkou, že jiní lidé nejsou lepší, než oni. Tak i lehkomyslný Václav věda, že pohoršlivé výstupy jeho obecně známy jsou, a nemoha jich zapírati, pojal proti ctnostné manželce své podezření, že snad nezachovává jemu věrnosti manželské a potají rovněž tak hřeší, jakož on hřešil zjevně. Takto hleděl svědomí svoje poněkud uko-

nejšiti. Když pak viděl, že královna častěji svaté svátosti přijímá, pokládal právě tuto nábožnosť za domnělý důkaz viny její. A tu odvážil se prudký a dráždivý král neslýchané věci. Povolalť k sobě Jana Nepomuckého a žádal ho, aby mu vyzradil, z čeho královna tak často se zpovídá. Václav uvykl slepé poslušnosti všech lidí, s nimiž mu jednati bylo a nesnesl žádného vzdoru. To věděl ovšem i Jan Nepomucký, jsa však věrným knězem, jednal, jak mu velel Bůh a jak kázal posvátný úřad jeho. Odpověděl králi mírně a rozhodně, že žádný kněz nesmí vyzraditi, co mu pod pečetí svaté zpovědi svěřeno bylo, jsa zavázán k mlčelivosti zpovědní, a odvážil se i napomenouti krále, aby zanechal posavadního života svého. Václav nedosáhnuv svého úmyslu po dobrém, ani lichocením ani sliby, jal se potom Janu Nepomuckému vyhrožovati, avšak svědomitý zpovědník nedal se ani tím zviklati a zachoval nezlomně zpovědní mlčelivosti i vůči králi rozhněvanému, ačkoli předvídal, že vzejde mu z toho veliké pronásledování.

Že král Václav Jana Nepomuckého nedal mučiti a usmrtiti ihned, lze snadno pochopiti. Byltě jakožto Římský král a čekatel koruny císařské dle tehdejšího práva prvním obhájcem Církve katolické, a věděl i při své prudké povaze dobře, že by to bylo přece jen skutkem neslýchaným a pro něho i nebezpečným, kdyby Jana dal usmrtiti pouze proto, že on dle kněžské povinnosti zdráhal se vyzraditi mu tajemství zpovědní. Rozpáliv se proti nepovolnému zpovědníkovi hněvem, uznal tedy král za dobré, vyčkati nějaké zámínky a příležitosti, aby se mu vymstil a na něm vykonal násilnictví, jež zatím v mysli své sosnoval, tak aby pravé příčiny tohoto násilného skutku před světem zatajeny byly. Dle podání Jan Nepomucký předvídaje mučednickou smrť svou posilnil se k ní poutí do Staré Boleslavi, kde pod ochranu Rodičky Boží se odporučil.

Od té doby, kdy arcibiskup Jan z Jenštýna nastoupil cestu sebezapíravého, přísného života, byla mezi ním a králem napjatosť, kterouž královští milcové čím dále více rozdmychovali v nesvornosť a zjevnou roztržku. Arcibiskup hájil úzkostlivě právomoci své a opíral se rázně křivdám páchaným od krále i dvořanův jeho na osobách duchovních, a svéhlavý Václav vzplanul z té příčiny proti němu hněvem

považuje ho za pánovitého a tvrdošijného muže, jenž panovníku svému ze zlé vůle samé vzdory činí. Z pověstných milců královýchřádil proti duchovenstvu nejhůře podkomoří Sigmund Huler. Ovládaje králem dopouštěl se bez trestu křiklavých násilností na osobách duchovních, jež proti právu dával světskými soudy stíhati. Zejména rozkázal r. 1392. jistého mladého duchovního mečem stíti a na počátku r. 1393. jiného duchovního upáliti, ačkoliv arcibiskup odvolávaje se na právo, žádal, aby duchovní ten byl řádně postaven k soudu duchovnímu. Na pohoršení všech věrných Čechů prohlásil Huler, že prý víra židovská jest lepší nežli víra křesťanská, a jak se vyprávělo, svedl některé v Praze nedávno pokřtěné Židy, že zase ku židovství se navrátili. Proti takovému násilníkovi byl ovšem arcibiskup povinen vystoupiti, ač věděl, že tím proti sobě popudí krále. Tudíž vydal arcibiskup skrze oba generální vikáře svoje Jana Nepomuckého a Mikuláše Puchníka obsýlku na Hulera, aby se dostavil k duchovnímu soudu a zodpovídal ze zločinů svých proti víře i proti církevním právům směřující. Avšak nadutý milec králův vzkázal arcibiskupovi posměšně, že dostaví se před soud jeho jen v průvodu dvou set ozbrojených kopiníků. Dle církevního práva měla stihnouti klatba každého, kdo proti osobě duchovní jakéhokoli násilnictví zlomyslně se dopustil. Tudíž vyobcovali oba generální vikářové jmenem arcibiskupovým Hulera z Církve pro vraždy na osobách duchovních spáchané a pro nedostavení se k soudu arcibiskupskému. Z toho rozhněval se převelice král i na oba generální vikáře.

Ačkoli král Václav život nespořádaný vedl a proti arcibiskupu i kněžím výstředností a skutků násilných se dopouštěl, liboval si přece míti na svém dvoře několik církevních hodnostářů, kteří hovíce choutkám jeho, požívali důvěry a přízně jeho. Mezi nimi požíval obzvláštní náklonnosti jeho milec Hynek Pluh z Rabštýna na Orlíce a Šternštejně. Ten byl dříve děkanem kapitoly sv. Vítské, a když arcibiskup Očko r. 1379. úřad svůj složil, přál si král, aby tento milec jeho stal se arcibiskupem Pražským. Avšak kapitola sv. Vítská protivila se tomuto úmyslu a nezvolila Hynka arcibiskupem, kromě toho pak zažalovala Hynka u papežského dvora v Římě jakožto přívržence Avignonského protipapeže Klementa VII. Proto byl Hynek sesazen s děkan-

ství, a na místě něho zvolen děkanem Přibyslav, a po něm Bohuslav. Mladý král Václav zamýšlel zprvu odepříti svého uznání arcibiskupu zvolenému od kapitoly, rozmysliv se uznal však potom Jana z Jenštýna a jmenoval sesazeného Hynka Pluha svým dvorním kaplanem a kancléřem a měl ho stále na dvoře svém. Když potom uprázdnilo se biskupství Kamiňské v Pomořanech, snažil se král Václav Pluha vnutiti kapitole Kamiňské za biskupa, kapitola zamítla ho však. Hynek Pluh nazýval se od té doby honosně „jmenovaným biskupem Kamiňským," a neustával doléhati na krále, aby zřídil v Čechách pro něho nové biskupství. Václav podléhaje úplně tomuto milci svému, svolil a neporadiv se ani s arcibiskupem, ani s papežem, vyhlédl si na ten účel benediktinské opatství v Kladrubech, jež zamýšlel po smrti tamního stařičkého opata povýšiti na biskupství, aby naň dosaditi mohl Hynka Pluha. Věděl-li o tomto úmyslu arcibiskup, nebylo by divu, jestliže hleděl zameziti, aby stal se biskupem muž pověsti tak nechvalné, jakým byl Hynek Pluh.

Kladrubský opat Racek zemřel na počátku r. 1393. Králi Václavu nadešla tím příležitosť, aby se dorozuměl s papežskou Stolicí v příčině přeměny opatství toho v biskupství. Když však král v této věci ničeho nepodnikal, nebylo ovšem pro arcibiskupa důvodu, proč by byl mnichům Kladrubským překážel ve volbě opata nového. Mniši zvolili tudíž někdy okolo 7. března nového opata Olena a oznámili tuto volbu dle církevního práva arcibiskupovi, a ten dal dle obyčeje skrze generální vikáře volbu tu veřejně prohlásiti, a když v zákonité době proti ní nebylo nikým činěno námítek, udělil generální vikář Jan Nepomucký dne 10. března zvolenému opatu Olenovi jmenem arcibiskupovým církevního potvrzení.

Tou dobou zdržoval se král Václav na svém hradě Žebráce. Ochotní dvořané jeho pospíšili si a přinesli mu rychle na Žebrák zprávu o volbě opata Kladrubského. Král podráždil se až do vzteku a chystal se ihned do Prahy, aby vykonal dílo pomsty. Oba generální vikářové uchýlili se zatím dne 15. března z Prahy na Roudnici k arcibiskupovi. Hned potom dostal arcibiskup od některých králových dvořanů přípisy, aby vrátil se do Prahy. Arcibiskup váhal,

potom však odebral se na radu obou generálních vikářů a hofmistra Něpra z Roupova s nimi na místo blíže Prahy, bezpochyby do Kyj. Tu sešel se s důvěrníky královými Mikulášem biskupem Labudským a Janem Čúchem ze Zásady, kteří mu radili, aby se odebral do Prahy, zaručujíce mu osobní bezpečnosť. Král poslal arcibiskupovi lístek výhrůžný, že ho dá utopiti, jesliže on proti němu a lidem jeho ještě o něco se pokusí. Arcibiskup uvěřil však důvěrníkům královým, že Václav s výhrůžkami svými nemyslí to do opravdy, a že konečně přece se podaří, zjednati narovnání a smír, a vrátil se tudíž s důvěrníky svými dne 18. března do Prahy.

Nazejtří, dne 19. března ujednána mezi důvěrníky královými a rádci arcibiskupovými jistá smlouva o mír, kteráž druhého dne potom měla býti slavně stvrzena na osobním sjezdu krále a arcibiskupa. Na ten účel odebral se král do kláštera rytířů Maltezských na Malé straně, a arcibiskup předstoupil s průvodem svým k němu. Jakmile však král spatřil arcibiskupa, zmocnil se ho vztek, tak že nechtěl ničeho slyšeti o smíru. Jsa bezpochyby rozpálen vínem, jal se arcibiskupa strašně proklínati, vzkřikl na hofmistra Něpra z Roupova, aby se klidil, jinak že mu dá sraziti hlavu, a rozkázal svým lidem, aby arcibiskupa, Puchníka, Jana Nepomuckého, Václava probošta Míšeňského i jiné zatkli a na hrad odvedli, kde s nimi ostré vyšetřování zavedeno bude Při tom hrozil král některým, že je dá utopiti. Uleknuv se toho chtěl arcibiskup ukrotiti hněv rozkaceného krále a poklekl před ním několikráte, ale král ušklíbl se a nahýbal také kolena ku kleknutí. Tu obstoupila arcibiskupa branná čeleď jeho a chráníc ho štíty svými odvedla jej v bezpečnosť do blízkého arcibiskupského dvora. Odtud uprchl arcibiskup po několika hodinách tajně z Prahy na svůj zámek Supíhoru na Krušných horách.

Rozvzteklený král přišel brzo za odvedenými důvěrníky arcibiskupovými do kapitoly při chrámu sv. Vítském a jal se proti nim zběsile řáditi. Stařičkého děkana Bohuslava udeřil několikráte jilcem svého meče do hlavy, až krev tekla, a dal jej potom s rukama na zad svázanýma odvésti do domu purkrabského na hradě. Když pak výslechy králem činěné nevedly ku cíli, rozkázal, aby Jan Nepomucký, Mikuláš Puchník, Míšeňský probošt Václav a stařičký hofmistr arcibiskupův Něpr z Roupova s rukama svázanýma

byli vedeni s hradu přes most na radnici Staroměstskou a odtamtud do mučírny na Staroměstskou rychtu. Cestou tázal se král po arcibiskupovi, zdaž i jeho odvedli, dychtě také jemu se pomstíti. Na večer téhož dne šel sám král na staroměstskou rychtu a poručil katovi, aby všecky čtyři vězně na rukou i nohou svázal a je mučil. Dva z nich, Jana Nepomuckého a Puchníka, dal král mučiti před svýma očima, rozkázav, aby planoucími pochodněmi a svícemi do boku páleni byli; ba zuřivý král zapomněl se tou měrou, že posléze sám konal službu katovskou uchopiv pochodeň, jíž Jana Nepomuckého a Puchníka pálil. Nejhrozněji řádil proti zpovědníku své manželky Janu Nepomuckému, jejž na jednom boku tak popálil, že tělo jeho bylo od ohně děsně uškvařeno a rozdrásáno. Potom nařizoval, aby všickni čtyři hodnostáři utopeni byli. Pojednou rozpomenul se však krvežíznivý král, že tyto ohavné skutky mohly by míti pro něj nemilé následky při dvoře papežském. Dal tedy zavolati notáře a žádal na ztrýzněných ubožácích, aby mu slíbili pod přísahou, že o svém zajetí a mučení nikomu nic neřeknou, pod kteroužto výminkou sliboval, že jim daruje život. Probošt Václav, rytíř Nepr a Puchník slíbili to, aby ušli dalším mukám, začež, podepsavše listinu od notáře zhotovenou, byli na svobodu propuštěni.

Jediný Jan Nepomucký, na nějž král i z jiné ještě příčiny byl zanevřel, zůstal neoblomným a vystál tiše a trpělivě celé to hrozné mučení. Zuřivý král zůstal s ním v mučírně sám a nemoha se pomstou nasytiti, strhl jej již polomrtvého k zemi, a šlapal po něm a rozkázal posléze, aby byl utopen. I vstrčili pochopové mučedníkovi roub do úst, patrně proto, aby cestou nemohl nikomu pověděti, co s ním se dělo, nechali ruce jeho svázané na zad, přivázali nohy jeho ku hlavě do kozlíku a dovlékli ho ze staroměstské rychty po ulicích na most. Odtud shozen byl mučedník Jan Nepomucký do řeky Vltavy, což stalo se ve čtvrtek dne 20. března 1393 okolo deváté hodiny večerní.

Tělo mučedníkovo v hlubinách rozvodněné Vltavy utonulé objevil a oslavil Bůh zářícími divy. Ukázalať se nad ním světla, jež jako hvězdy po hladině řeky v noci plynula, a dle těchto světel vylovili na Františku Pražští rybáři na svátek svatých ostatků, dne 18. dubna, tělo Janovo, jež potom na zítří v sobotu dne 19. dubna bylo prozatím

pohřbeno v blízkém chrámě sv. Kříže Většího při klášteře Křížovníků s červeným srdcem či Cyriaků. Zatím ujel král Václav IV. z Prahy na Žebrák, a ježto tedy nebylo kanovníkům sv. Vítským báti se zuřivosti jeho, vyzdvihli odpoledne na svátek Nanebevstoupení Páně dne 15. května tělo mučedníkovo z prozatímného hrobu u sv. Kříže a odnesli je ve slavném průvodu do velechrámu sv. Víta, kde nazítří, dne 16. května 1393 pohřbili je v ochozu vysokého kůru právě před tou kaplí, kde mučedník někdy byl oltářníkem. Hrob jeho přikryt mramorovým kamenem, na němž vytesán byl kříž s latinským nápisem: „Jan z Pomuku.“ *)

Brzo po utopení Jana Nepomuckého, v létě r. 1393, nastala v Čechách veliká suchota, a řeka Vltava vyschla tak, že lidé v Praze přecházeli v Podskalí řečiště suchou nohou. Někteří kronikáři poznamenali, že lid český toto sucho pokládal za trest Boží seslaný na Čechy pro utopení Jana Nepomuckého, a když pro nedostatek vody na mlýny nebylo dosti chleba, počal obecný lid reptati na krále pro ten ukrutný skutek, jehož na Janovi se dopustil.

Proč podstoupil Jan Nepomucký mučednickou smrť? O sv. Janu Křtiteli dočítáme se v evangeliích, že král Herodes Antipas dal ho odpraviti na žádosť cizoložnice Herodiady, kdežto dějepisec Flavius dokládá, že dal jej stíti ze žárlivosti, obávaje se v nedůvěřivosti své, aby Jan nepřipravil ho o trůn. Obě tyto zprávy doplňují se v ten smysl, že Herodes pojal ze žárlivosti úmysl zavražditi Jana, a že úmyl ten provedl až při té příležitosti, kdy milostnice jeho svou dcerou jej ku vraždě pohnula. Pravou příčinu smrti Jana Křtitele zaznamenal Flavius, kdežto evangelisté udávají příležitosť, kdy světec ten zavražděn byl. Něco podobného nalézáme i u Jana Nepomuckého. Někteří dějepisové zaznamenali, že král Václav IV. rozhněval se na něho a rozkázal jej mučiti a utopiti za tou příčinou, že on potvrdil volbu opata Kladrubského. Ačkoli pak zachovalo se nám jen

---

*) Dny nalezení těla mučedníkova ve Vltavě, jeho prozatímného uložení u Cyriaků, slavného přenesení do chrámu sv. Vítského a pohřbení tamže, vyšetřil Dr. August Amrhein, farář ve Werneku v Bavořích, v důmyslném spise svém „Historischchronologische Untersuchungen über das Todesjahr des hl. Johannes von Nepomuk“ (Würzburg, 1884). Dle vývodů spisu toho koná se svátek sv. Jana Nepomuckého v den, kdy tělo jeho bylo u sv. Víta pohřbeno, totiž 16. května.

poměrně málo dějepisných pramenů svědčících o této věci, jest přece zřejmo, že potvrzení Kladrubského opata Olena nebylo hlavní a pravou příčinou mučednické smrti Janovy. Proč mnedle ze všech rádcův arcibiskupských zuřil král nejhůře proti Janovi? Proč zůstal s ním v mučírně sám, proč sám pálil jej nejzběsileji, proč kázal mu dáti na cestě z rychty na most roub do úst, a proč dal jenom jej ve Vltavě utopiti? I při náramné chudobě listinných záznamův o této události dochovalo se nám přece dost závažných svědectví, že Jan Nepomucký utrpěl mučednickou smrť vlastně z té příčiny, že nechtěl zraditi tajemství sv. zpovědi, an zdráhal se vyjeviti králi, z jakých hříchů královna jemu se zpovídá

Vídeňský profesor Tomáš Ebendorfer z Haselbachu, jenž r. 1433. zdržoval se v Praze jakožto vyslanec církevního sněmu Basiiejského, zvěstuje ve své kronice toto: „Zpovědníka také manželky své Jana, mistra v bohosloví, rozkázal král Václav ve Vltavě utopiti, nejen z té příčiny, že řekl, že jména králova hodným jest ten, kdo dobře vládne, ale i jak se vypravuje proto, že odepřel porušiti pečeť zpovědní.“ Z této zprávy seznáváme, že r. 1433, tedy 42 let po mučednické smrti Jana Nepomuckého, kdy zajisté žilo ještě dosti vrstevníkův a pamětníků jeho, vypravovalo se v Praze obecně, že příčinou utopení jeho byla mlčelivosť zpovědní. Vědomí o tom udrželo se tedy v lidu i za bouří husitských, a přečkalo tyto bouře, o čemž svědčí také kanovník sv. Vítský Pavel Židek narozený v Praze dvacet let po smrti Jana Nepomuckého, r. 1413., jenž ve své „Správovně,“ sepsané r. 1471. a věnované králi Jiřímu z Poděbrad, dí o Václavu IV: „Když měl zlé domnění do své paní, a ona se zpovídala mistru Johánkovi, přišel k němu král, aby mu pověděl, s kým ona hříšně obcuje, a když on nechtěl jemu nic praviti, kázal ho utopiti; potom přeschla řeka, a když lidé pro mlýny neměli chleba, počali proti králi reptati.“

Katolický kněz zachovává přísné mlčelivosti o všem, co ve zpovědnici pod svátostnou pečetí jemu svěřeno bylo, a kdyby byl pokoušen ku vyzrazení tajemství zpovědního, pomlčí i o tomto pokušení Že stal se pokus svésti ho k tomu, o tom může mluviti jen ten, kdo se o to pokusil. Jan Nepomucký nemohl a nesměl nikomu svěřiti se, že král Václav usiloval svésti ho ku porušení zpovědní pečeti. To bylo kromě něho známo ještě jen králi, královně a úzkému sboru důvěrníků královských, kteří ovšem nemluvili o tom veřejně, až teprv po smrti pána svého. Zatím však rozzuřily se v Čechách hrozné bouře husitské, a tu ovšem nebylo času, psáti mnoho o příčině, proč r. 1593. umučen byl kněz jeden, když vůbec tehdáž všichni věrní katoličtí kněží v Čechách byli v ustavičném nebezpečenství, že budou umučeni.

Arcibiskup Jan z Jenštýna odebrav se r. 1393. do Říma podal papeži Bonifácovi IX. obšírnou písemnou žalobu na krále Václava, v níž vyčetl všecky nátisky králem i dvořany jeho arcibiskupovi i ostatnímu kněžstvu učiněné. Nazývaje bývalého generalního vikáře svého Jana Nepomuckého „nyní již svatým mučedníkem“, líčí arcibiskup v této žalobě jeho mučení, aniž zmiňuje se o příčině smrti jeho, poněvadž to i jemu bylo tehdáž ještě tajemstvím. Jinak třeba uvážiti, že arcibiskup v žalobě své na krále udává zejména jen takové nátisky duchovenstvu králem učiněné, jež dala se řádně dokázati svědky a jinými právními prostředky, což ovšem by se nebylo dalo provésti se zpovědí královninou, i kdyby ta věc byla arcibiskupu známou bývala, kdežto potvrzení opata Kladrubského jakožto veřejný úřední skutek mohlo dobře býti udáno za příčinu zevnitřní. Pravá příčina čili pohnutka mučednické smrti Jana Nepomuckého byla ze strachu před králem Václavem za živobytí jeho od těch, kdož ji znali, zatajována, a teprv po smrti jeho přišla věc ve známost prostřednictvím buď královny, buď důvěrníků zemřelého krále, aneb, byla-li příčina ta již obecně známa a jen ze strachu před králem zatajována, mohlo se o ní potom nejen veřejně mluviti, ale i psáti, jak to skutečně učinil Ebendorfer a Židek.

Jan Nepomucký, generální vikář arcibiskupa Jana, byl tedy r. 1393. na rozkaz krále Václava IV. mučen a ve Vltavě utopen pro svátostnou mlčelivost zpovědní; o tom svědčí závažné zprávy písemné z patnáctého věku, i stálé vědomí lidu, jež nebylo potlačeno ani náboženskými bludy a bouřemi tohoto století.

Mučedník Jan Nepomucký byl záhy po své smrti pokládán za svatého. Hned arcibiskup Jan z Jenštýna jmenuje jej „již mučedníkem svatým.“ Kaplan a životopisec téhož arcibiskupa, souvěký Janu Nepomuckému, praví o něm, že z Boží milosti stal se mučedníkem, byv pálen, mučen a posléze utopen a zářícími divy (t. j. světly na Vltavě) objeven.“

Rukopis bývalého kláštera Zlatokorunského z patnáctého století dí, že Jan Nepomucký pochovaný v Pražském kostele stkví se divy, pročež hrob jeho obklíčen jest mříží. Staří letopisové čeští nazývajíce Jana Nepomuckého slavným doktorem a knězem, mají zprávu, že na jeho hrob „podnes nižádný nerad nohama vstoupí“, což svědčí o úctě, kterou lid ku tomuto mučedníku již v patnáctém století choval. Zlomek souvěkého rukopisu v knihovně sv. Marka v Benátkách dí o Janu Nepomuckém, že byl „muž ctihodný, milý Bohu i lidem, Němcům i Čechům.“

Koncem patnáctého století omýlili se někteří, kronikáři co se týče roku mučednické smrti Jana Nepomuckého; ze-

jména zaznamenal sv. Vítský děkan Jan z Krumlova, zemřelý r. 1488., že prý Jan Nepomucký byl utopen r. 1383., a po něm přijala tento rok i Kronika Žitavská, sepsaná kolem r. 1480. Tento omyl udržoval se potom houževnatě, zejména když sv. Vítský děkan Václav z Volfenburku opatřil r. 1530. mříži u hrobu Jana Nepomuckého novou deskou s nápisem: „Ctihodný mistr Jan z Nepomuku, kanovník tohoto kostela, zpovědník královnin, až do smrti strážce posvátné pečeti zpovědní, byl na rozkaz Václava IV., císaře a krále Českého, s mostu Pražského shozen, a získal si svatou korunu mučednictví, a pochován zde, jsa divy oslaven, 1383.“ Toto, teprv po roce 1480. vzniklé mylné kladení mučednické smrti Jana Nepomuckého do roku 1383, bylo příčinou, že nesoudný kronikář Václav Hájek z Libočan dopustil se ve své Kronice české r. 1541. chyby velice osudné. Neuměje srovnati si běžné tehdáž kladení smrti Jana Nepomuckého na rok 1383. se zprávami staršími, a nepochybnými, dle nichž mučedník ten zemřel roku 1393, uvedl Hájek do dějin místo jediného utopeného kanovníka Pražského Jana osoby dvě, vydávaje je za dva rozdílné kanovníky a uváděje i dvě různé příčiny jich usmrcení, a sice Jana Nepomuckého, utopeného r. 1383. pro zamlčenou zpověď, a Jana či Johánka z Pomuku, utopeného r. 1393. pro potvrzení opata Kladrubského. K tomu nešťastnému omylu byl Hájek kromě toho sveden také tím, že shledal ve starších dějepisných pramenech dvoje zprávy, v jedněch o utopení Jana Nepomuckého za příčinou zpovědního tajemství, a v jiných zase o mučení kanovníka Jana či Johánka z Nepomuku (Pomuku) pro potvrzení opata Kladrubského. Nemaje žádné soudnosti a neuměje tyto zprávy spojiti, udělal neblahý Hájek z jediné události dva děje a položil je ku dvěma rozličným rokům 1383. a 1393. Tato smyšlenka Hájkova o dvojici Janů z Nepomuku přecházela potom ze spisu do spisu a svedla i slovutného vlastence Bohuslava Balbína z Tovaryšstva Ježíšova, že rozlišoval zpovědníka Jana Nepomuckého utopeného prý r. 1383. od generálního vikáře Jana z Pomuku umučeného r. 1393., a že sepsal nesprávný životopis svatého Jana Nepomuckého, jenž potom byl hlavním pramenem zpráv o tomto mučedníku. Teprv důmyslný kněz řádu pobožných škol, otec dějepisu českého Galás Dobner, odklidil z dějin českých smyšlénku Hájkovu o dvojici Janů z Nepomuku dokázav r. 1784, že za krále Václava IV. žil v Praze pouze jediný Jan Nepomucký, jejž dal král dne 20. března 1393 ve Vltavě utopiti z té příčiny, že mu nechtěl vyzraditi zpověď manželky jeho, a sice až za té příležitoti, když proti vůli jeho potvrdil volbu Kladrubského opata Olena. Potvrzení opata Kladrubského bylo tedy králi pouze vítanou zámínkou, kdežto pravou příčinou, proč dal Jana Nepomuckého utopiti, byla zpovědní mlčelivost. S tímto rozluštěním snáší se i nejsoudnější novodobý dějepisec český František Palacký, an dí, že nelze

Dobnerovi co do podstaty věci odpírati pravdy, a že dávody jeho vždy dobře obstojí před stolicí soudné kritiky.*)

Již ve století patnáctém požíval mučedník Jan Nepomucký zbožné úcty katolického lidu. Hrob jeho ve chrámě sv. Víta obklopen mříží a nikdo neodvažoval se po něm šlapati. Kronikáři vypravují, že kdo svévolně na hrob ten šlápl, téhož ještě dne utrpěl veřejného nějakého zahanbení. Ve století šestnáctém nazýván byl Jan zřejmě svatým (tak ho zovou zejména biskup Jan Dubravius a Manlius Hořelický z Lužice v polovici toho století), a zbožní lidé utíkajíce se k němu docházeli přímluvou jeho od Boha rozličných milostí. Císař a král Ferdinand I. († 1564) kdykoli do Prahy zavítal, navštívil pokaždé hrob světce toho a obdaroval hrob ten. Rovněž ctil císař Rudolf II. († 1612) Jana Nepomuckého dávaje na hrobu jeho rozsvěcovati svíce. Deska na mříži hrobu toho měla nápis, že Jan Nepomucký na tomto místě jest oslavován divy. Za století sedmnáctého rozšířila se zbožná ú ta k tomuto mučedníku tou měrou, že mohlo se na počátku věku osmnáctého tvrditi, že netoliko v Čechách, na Moravě a ve Slezsku, nýbrž v katolických zemích celého světa vůbec není takměř žádného města a vsi, kde Jan Nepomucký by neměl buď oltář, buď obraz, buď sochu. Tak byl Jan Nepomucký všeobecně ctěn jakožto světec dávno před tím, než Církev za svatého jej prohlásila. Nejstarší kapli jemu na počest zřídil ve svém domě na Hradčanech pan Jaroslav Bořita z Martinic († 1649). Již r. 1621. posvěcen ve chrámě sv. Vítském v kapli sv. Erharda a sv. Otilie nový oltář ku cti Panny Marie a kromě jiných světcův také „blahoslavného Jana Nepomuckého.“ Ve stoličném chrámě Litoměřickém posvěcen byl r. 1693. oltář „ke cti

---

*) Palackého Dějiny národa českého II. 2, str. 285. Konst. Höflera Geschichtschreiber der husit. Bewegung. I. díl str. XLV. a násl. Ve smyslu Dobnerova díla „Vindiciae sigillo confessionis divi Joannis Nep. protomartyris assertae. Pragae et Viennae 1784“ psali o sv. Janu Nepomuckém na obranu jeho proti nejnovějším popíračům Dr. Ginzel (1850), Dr. Ad. Würfel (Legenda o sv. Janu Nep., v Praze u Stýbla), Ant. Frind (Der hl. Johannes von Nepomuk, v Praze 1879, nákladem katol, spolku tiskového), Tomáš Novák (Úvahy o sv. Janu Nep, v Praze 1871, nákladem katol. spolku tiskového), Dr. Klement Borový (Sv. Jan Nepomucký, v Praze 1878, nákladem Dědictví sv. Janského), Jan Kř. Votka T. J. (Zázračný jazyk sv. Jana Nep, v Praze 1884, nákladem katol. spolku tiskového), Dr. August Amrhein (Historisch-chronologische Untersuchungen über das Todesjahr des hl. Johannes von Nep.. Würzburg, 1884), prof. Josef Kresnička (Linecký Quartalschrift 1892, III. IV.) Sporná otázka sv. Janská jest těmito vážnými spisy po našem přesvědčení vyřízena.

sv. Jana Nepomuckého, ochránce dobrého jména". První veřejná kaple sv. Janská byla založena r. 1691. v Praze na Skalce, a při ní povstalo r. 1709. slovutné bratrstvo ke cti sv. Jana Nepomuckého, jež mělo 1100 členů. Na místě kaple té založen r. 1730. nynější slíčný chrám sv. Janský na Skalce. Roku 1708. položen v Hradci Králové na místě někdejšího hradu českých královen základ ku seminářskému chrámu sv. Jana Nepomuckého. Slavná kovová socha sv. Janská na mostě Karlově v Praze byla postavena r. 1683.

Již císař a král Ferdinand III. († 1657) usiloval s kardinálem arcibiskupem Pražským Arnoštem Harrachem o prohlášení Jana Nepomuckého za svatého. Posléze ujala se toho sv. Vítská kapitola. Za arcibiskupa Ferdinanda hraběte Khünburga (1712—1731) konáno na pokynutí z Říma v Praze dvojí úřední vyšetřování v příčině podání o svatém životě, mučednické smrti a zázracích Jana Nepomuckého (r. 1715), a v příčině úcty od nepamětných dob jemu vzdávané (r. 1719). Při tomto druhém vyšetřování, dne 15. dubna 1719, byl u přítomnosti přísežných svědků po 326 letech otevřen hrob Jana Nepomuckého a nalezena kostra jeho s lebkou, kteráž byla všecka hlínou naplněna. Když přítomní lékařové vysypali pozorně hlínu, nalezli v ní ku svému i všech ostatních svědků velikému úžasu čerstvý a neporušený jazyk Jana Nepomuckého. Aby se přesvědčili ještě lépe o pravdivosti tohoto neobyčejného úkazu, nařízli lékařové posvátný jazyk ten na dvou místech ostrým nástrojem, aby také vnitřní žilky ohlédli, a přesvědčili se, že skutečně jazyk ten je neporušen a svěží. Přísežní tito znalcové Dr. Jan Lev z Erlsfeldu, profesor vědy lékařské, bývalý rektor vysokých škol Pražských, Dr. Jan Puchman, lékař, Dr. Šebastián Fuchs, lékař, Jan Schutzbrett, ranhojič, a Ferdinand Schober, ran hojič, uznali jednomyslně, že jazyk ten ležev 326 let ve hrobě, nikterak nemohl přirozeným způsobem a bez zázraku neporušeným zachován býti Na základě tohoto zjevného a neslýchaného zázraku, jímž Bůh Jana Nepomuckého oslavil, byla od císaře Karla VI., císařovny Alžběty, Polského krále Bedřicha, mnohých kardinálův, arcibiskupů, biskupů, představených klášterů, všech měst Pražských a čtyř universit, poslána do Říma prosba, aby Stolice apoštolská tohoto mučedníka do počtu svatých vřadila. Po důkladném vyšetřování v Římě prohlásil potom dne 31. května 1721 papež Innocenc XIII. slavně Jana Nepomuckého za blahoslaveného. Tato událost byla téhož roku zejména v Praze u sv. Víta slavena vznešenou a radostnou pobožností na počest blahoslaveného mučedníka Jana, a úcta k němu šířila se od té doby a rostla po všech zemích katolických.

Zatím událo se na přímluvu tohoto mučedníka Božího množství zázraků, jimiž sláva jeho se rozmáhala a důvěra lidu k němu ustavičně se povznášela. Z těchto divů byly

potom církevně zkoumány a uznány dvě zázračné události, zejména uzdravení Teresie Krebsové r. 1701. v Praze, a vysvobození Rosalie Hodánkové z nebezpečí utonutí r. 1718 v Strakonicích.

Teresie Krebsová z Mejnova, dcera král. rychtáře v Mostě, přišla roku 1701. do Prahy a ubytovala se u své sestry, jeptišky v klášteře Uršulinek na Hradčanech, aby u předních lékařů Pražských hledala v nemoci své rady a pomoci. Měla levou ruku schromlou a zapálenou a lékařové Mostečtí nedovedli jí vyhojiti. Avšak ani lékařové Pražští nepomohli jí; ruka ochromla za krátko úplně, tak že lékař prohlásil, že třeba ruku tu co nejdříve uříznouti, aby nemocná jisté smrti ušla. Teresie vidouc, že lidé jí pomoci nemohou, utekla se k Bohu a přímluvě sv. Jana Nepomuckého. Dle pokynu, jehož se jí dostalo, konala potom devítidenní pobožnosť k tomuto mučedníku, za níž postila se a po třikráte svaté svátosti přijala. Na sklonku této pobožnosti, devátého dne v noci, nemohouc bolestí usnouti, spatřila sv. Jana Nepomuckého v jasné záři před sebou a byla od něho potěšena slovy: „Teresie, nabuď mysli, neboť tobě bude pomoženo!“ Nazítří 21. listopadu z rána dovlekla se s velikou bolestí do blízkého kapucínského chrámu, a když tu po třetí přijala Tělo Páně, pocítila náhle v nemocné ruce oheň, po čemž desky a obvazky na ní samy se uvolnily, chromé a scvrklé prsty úplně se narovnaly, a celá ruka opět ohebnosti a vlády nabyla, tak že rukou tou mohla dosti velkou nádobu vody snadno pozdvihnouti a nésti. Zázračné toto uzdravení potvrdili potom přísežní lékaři a svědkové před církevním soudem. Na památku tohoto zázraku založily Hradčanské Uršulinky r. 1720. u svého kláštera nový chrám na počesť sv. Jana Nepomuckého, na jehož klenbě vymaloval Václav Reiner tohoto světce, an nemocné Teresii Krebsové se zjevuje.

Druhým církevně zjištěným zázrakem, jenž stal se na přímluvu sv. Jana Nepomuckého, byla tato událost: Dne 22. února 1718 spadla ve Strakonicích za tuhého mrazu ne zcela sedmiletá Rosarie Hodánková do mlýnského splavu a ležela potom celou hodinu dílem pod ledem zamrzlé Otavy, dílem pod mlýnským kolem ve vodě. Zatím vzývala uleknutá matka její sv. Jana Nepomuckého. Dívka byla vytažena z vody ztuhlá a nejevila přes půl druhé hodiny žádné známky života, náhle však přišla kromě očekávání k sobě a vyznala, že když do vody spadla, přišel k ní sv. Jan Nepomucký a potěšil ji, že se neutopí. Také tento div byl přísežně dosvědčen a potvrzen.

Kromě uvedených zázraků máme hojná svědectví o jiných četných případech, v nichž ctitelé sv. Jana Nepomuckého přesvědčili se o mocné jeho ochraně a přímluvě u Boha, tak že obecně zván byl „divotvorcem.“ Proto přáli si Če-

chové, aby tak slavný mučedník Boží uznán byl za svatého. I nařízeno, aby konalo se v Praze nové vyšetřování o mučednické smrti a zázracích jeho. Na ten účel bylo dne 17. ledna 1725. tělo jeho znova z rakve vyndáno a náležitě ohledáno. Dne 27 ledna potom byl poznovu vyšetřován posvátný jazyk, jenž zatím od r. 1719. chován byl v drahocenné schránce opatřené pečetí arcibiskupovou. Když u přítomnosti arcibiskupa Ferdinanda hraběte Khünburka, celé vyšetřovací komisse, a jedenácti dožádaných svědků, předních to hodnostářů království Českého, posvátný jazyk ze schránky byl vyndán, objevil se na něm podivuhodný úkaz, nad nímž všickni ustrnuli. Neporušený jazyk nabíhal a přibýval znenáhla, a naříznutí r. 1719. od lékařů na konci učiněné, roztáhlo se tak, že bylo po obou stranách nářezu zřetelně viděti žilky, což trvalo celé dvě hodiny, pokud úřední vyšetřování se konalo. Profesor lékařství Dr. Jan František Lev z Erlsfeldu opakoval poznovu, že „žádný smrtelný člověk, ba ani sám ďábel nesmí o tom pochybovati, že zachování tohoto svatého jazyka jest velikým zázrakem.“ Podobně prohlásili i ostatní přítomní znalcové a přísežní svědci.

Dle hříšné žádosti krále Václava IV. měl sv. Jan Nepomucký zneužitím jazyka svého vyzraditi tajemství, jež ve sv. zpovědi jemu svěřeno bylo. Avšak světec ten podstoupil na oslavu zákona Božího a církevního raději muka a smrť, než aby byl poskvrnil jazyk svůj tímto svatokrádežným zločinem. Bůh udělil mu za to korunu slávy věčné, a kromě toho oslavil před lidmi mlčelivý jazyk jeho dvojím neslýchaným zázrakem. A právě těmito dvěma zázraky bylo potvrzeno starobylé podání o pravé a vlastní příčině mučednické smrti sv. Jana Nepomuckého, a tak nahrazena chudoba dějepisných zpráv o této smrti, a nedostatek těchto zpráv doplněn přebohatě Prozřetelností Božskou.

Stolice apoštolská v Římě pokračujíc r. 1726. v soudním jednání o svatořečení Jana Nepomuckého, uznala potom roku 1728. zejména čtyři zázraky, jež Bůh na přímluvu a oslavu jeho učinil, totiž neporušenosť jazyka jeho leževšího přes 300 let v zemi, nabíhání tohoto posvátného jazyka a proměna barvy jeho roku 1725, okamžité uzdravení levé zcela uschlé ruky Teresie Krebsové r. 1701., a vysvobození Rosarie Hodánkové z nebezpečí utonutí r. 1718. Na základě těchto zjištěných zázraků vyplnil posléze papež Benedikt XIII. přání všech věrných katolických Čechův a prohlásil ve velechrámě Lateranském v Římě dne 19. března 1729 mučedníka našeho Jana Nepomuckého za svatého. Slavnosť svatořečení konána v Římě za všeobecného radostného pohnutí a plésání. Zvěst o svatořečení tom naplnila všecky věrné Čechy převelikou radostí. Téhož roku 1729. slavena tato událost v Praze od 9. do 16. října s nevídanou okázalostí. Za těchto slavnostních dnů bylo ve velechrámu sv. Víta slouženo přes

3280 mší sv., a ku stolu Páně přikleklo v témž čase u hrobu sv. Jana Nepomuckého přes 208.000 věřících. Podobně oslavováno bylo svatořečení tohoto mučedníka Božího z krve české v Králové Hradci a v Litoměřicích. Na památku těchto slavností byl v chrámě sv. Vítském r. 1739. zřízen z dobrovolných dárků věřících přestkvostný hrobní oltář sv. Jana Nepomuckého z ryzího stříbra, jenž podnes vydává svědectví o nábožné úctě našich předků k tomuto světci.

Od těch časů ctí a vzývá katolický národ náš sv. Jana Nepomuckého jakožto předního patrona a ochránce svého u Boha. Kdo dovede vyčísti všecky ty podivuhodné milosti, jichž od Boha přímluvou tohoto nebešťana dosáhli tisícové ctitelův jeho! Všecky ty chrámy, kaple, oltáře, obrazy a zejména sochy na veřejných prostranstvích, zvláště pak na mostech, netoliko u nás, ale i po všech jiných katolických zemích celého světa na počest sv. Jana Nepomuckého pořízené, jsou pomníky vděčnosti za dobrodiní, přímluvou jeho od Boha dosažená.

Nejvýmluvnější svědectví o hluboké a zbožné úctě a lásce našeho katolického lidu českého ku sv. Janu Nepomuckému vydává každoročně svátek jeho dne 16. května. Žádný katolický národ na světě nemá svátku tak vznešeného, jakýmž je u nás tento den. A středem i ohniskem této úcty, vzdávané sv. Janu Nepomuckému v tento svátek jeho, jest naše staroslavná Praha, a v ní velebný chrám sv. Vítský, kde uloženy jsou drahé ostatky i posvátný, neporušený jazyk tohoto mučedníka našeho. Svatyně ta vídá od staletí každoročně dne 16. května ohromné zástupy poutníků ze všech krajů zemí sv. Václavských i ze Slovenska, kteří s roztouženými srdci přicházejí k oslavenému hrobu sv. Jana Nepomuckého, aby v potřebách svých vyprosili si jeho mocné přímluvy u Boha. Od věků ctíme tohoto svatého krajana svého jakožto mlčelivého zpovědníka, jakožto almužníka a ochránce vdov, sirotků a chudých, jakožto strážce cti a dobrého jména, a vzýváme ho vedle ostatních patronů českých jakožto ochránce vlasti naší v dobách všeobecných soužení, jakýmž bývají válka, neúroda, hlad a mor. Prosme ho za této nynější rozervané doby, aby odvrátil od těžce zkoušeného národa našeho obzvláštně také mor nevěry a vyžádal nám od Boha pokoje a svornosti!

V novější době povstali proti sv. Janu Nepomuckému nepřátelé, kteří se zimničnou vášnivostí snaží se vyhladiti jméno jeho a zničiti tu odvěkou úctu, kterouž katolický národ náš jemu vzdává *). Lidé ti, jimž jest rozkoší, mohou-li

*) Vždyť vydán u nás i ohavný „historický“ román na zhanobení tohoto světce! Bůh nebývá posmíván ani ve svatých svojich!

divoce bořiti vůbec všecko, co zdědili jsme po svých katolických předcích, usilují kořistiti ze zmíněné chudoby dějepisných zpráv o příčině smrti sv. Jana Nepomuckého i ze zmatků, jež způsobil dvojicí Janů z Nepomuku kronikář Hájek, tvrdíce, že prý r. 1729. byl za svatého prohlášen nikoli skutečný Jan Nepomucký, umučený dle svědectví dějin dne 20. března 1393, nýbrž že za svatého prohlášen byl někdo, kdo vůbec ani nežil, totiž ten Jan z Nepomuku, jenž dle Hájka byl prý utopen r. 1383, o němž však dějiny ničeho nevědí, a tento vymyšlený Jan byl prý lidu našemu podstrčen od Jesuitů místo nešťastného Jana Husi. Tento útok na sv. Jana Nepomuckého zahájil s chlubivou drzostí nejprv německý protestant Dr. Abel r. 1855., jehož spisek přeložen do češtiny. Po něm útočil tímto směrem na sv. Jana jistý anglický protestant, a také jeho spis vyšel v českém vydání. Od té doby opakují se u nás hlavně od protestantů tyto útoky. Že pak všecky opovážlivé vývody těchto popíračů sv. Janských jsou klamné a nicotné, dokázali v nejnovější době Dr. Ginzel, Dr. Konst. Höfler, Tomáš Novák, Antonín Frind, Dr. Klement Borový, Dr. August Amrhein, Jan Kř. Votka a prof. Jos. Krešnička. My pak odpovídáme na všecky novověké útoky proti sv. Janu Nepomuckému toto: Že Hájek a po něm Balbín i jiní pochybili z nesoudnosti osudnou dvojicí, to vyšetřil již kněz Dobner, a tudíž nebylo ovšem třeba, aby domýšlivec Abel a jeho čeští nohsledové „odhalovali“ něco, co dávno již před nimi objasnil řečený učenec katolický. Na námitku protestantů a jich pomahačů, že nebyl roku 1729. za svatého prohlášen skutečný Jan z Nepomuku utopený r. 1393., nýbrž nějaký jiný smyšlený Jan utopený prý r 1383., je odpověď jasná tato: Ve chrámě sv. Vítském byl od konce čtrnáctého století hrob s nápisem: „Jan z Pomuku.“ O hrobě tom dí rukopis Zlatokorunský z 15. století, že stkví se divy, a nikdo nepochyboval, že ve hrobě tom jest pohřben Jan Nepomucký. Katolický lid český uctíval tento hrob, tak že nikdo se neodvažoval po něm šlapati. Proto dána kolem něho již v 15. století mřížka. Zprávy Ebendorfova z r. 1433. a Žídkova z r. 1471. o zpovědníku Janovi, utopeném od krále Václava IV. pro mlčelivost zpovědní, vztahovala se k tomu Jana, jenž u sv. Víta hrob měl. Tohoto skutečného Jana Nepomuckého ctil lid český, ať si Hájek a jeho nesoudní následovníci ten lid sebe více svou dvojicí pomátli. Na hrobě tohoto Jana Nepomuckého dály se divy. Proto byl hrob ten r. 1719. otevřen. Přísežní znalci shledali v něm kostru, o níž doznali, že po věky nebylo jí hnuto. V lebce této kostry byl nalezen neporušený jazyk. Jazyk ten nabíhal a přibýval r. 1725. při novém vyšetřování, a profesor lékařské vědy doznal za souhlasu ostatních lékařův a svědků pod přísahou, že ani ďábel nesmí pochybovati, že zachování tohoto jazyka je velikým zázrakem.

Nuže, Církev prohlásila za svatého toho Jana z Nepomuku, jehož tělo pod mramorovým kamenem od konce čtrnáctého století ve chrámě sv. Vítském odpočívalo a r. 1719. nalezeno bylo; toho Jana, o němž dle svědectví kronikářů Ebendorfera a Židka věděl lid v patnáctém století, že byl zpovědníkem manželky krále Václava IV. a že podstoupil mučednickou smrť pro svátostnou mlčelivosť; toho Jana, jehož Bůh pro tuto mlčelivosť oslavil dvojím zázrakem na jazyku jeho i jinými úředně zjištěnými divy. Toť jasno a nezvratno. Že ještě r. 1729. věřilo se smyšlénce Hájkově o dvojici Janů a že tudíž při svatořečení Jana Nepomuckého položen byl mylný rok 1383 jakožto čas mučednické smrti jeho s jinými ještě omyly dle nesprávného životopisu světce toho od Balbína, to celku nevadí. O sv. Rupertu, slavném biskupu Solnohradském, vede se podnes spor, ve které době žil, a dějepiscové různí se v udávání této doby dokonce skoro o celá dvě století 534—548, a 705—718, a přece neodvážil se posud nikdo za příčinou této záhady tvrditi, že světec ten je osobou smyšlenou. Podobné záhady a obtíže naskytují se často v dějinách církevních a světských u všech národů. Podstatný obsah listiny, kterouž roku 1729. papež Benedikt XIII. Jana Nepomuckého za svatého prohlásil, jest tento: „Zpovědník České královny za časů krále Václava IV. Jan Nepomucký pro zpovědní mlčelivosť utopený, v chrámu sv. Víta pohřbený a r. 1719. z hrobu vyzdvižený, jest mučedníkem Božím, jenž oslaven byl zvláště neporušeným jazykem svým, a prohlašuje se za svatého.“ A to jest nezvratnou pravdou, kteréž žádné jakékoliv útoky nevyvrátí.

Církev prohlásila mučedníka Jana z Nepomuku za svatého na základě divů, jimiž Bůh svatosť jeho osvědčil. To nám věřícím katolíkům úplně dostačuje. Popírači sv. Jana Nepomuckého popírají sice i těchto zázraků, avšak na tom v této věci nezáleží, ježto lidé ti popírají vůbec i možnosť zázraků. My katolíci popíráme způsobilosť a schopnosť těchto nepovolanců, aby o věcech nadpřirozených a náboženských nějaký nestranný soud pronesli, poněvadž právem nevěříme v poctivou vůli jejich, že by vůbec náboženské pravdy dojíti chtěli. O nich platí slovo Písma sv.: „Neuvěří, byť i kdo z mrtvých vstal.“ (Luk. 16, 31). Nepovolancům těm není popírání sv. Jana Nepomuckého a tupení jeho ničím, leč jedním z těch tisícerých prostředků, jimiž snaží se lid náš oloupiti o všelikou katolickou víru a svésti ho k osudnému skoku do tmy, totiž do nevěry, a tím do věčné i časné zkázy. Světce katolické, jež lid náš po věky ctí a k nimž za dob soužení se utíká, chtějí tito slepí vůdcové slepců svrhnouti s oltářů, a místo nich snaží se mu dáti za vzory osoby, o nichž platí, že bylo by vlasti naší lépe bývalo, kdyby se byly ani nenarodily.

Sv Jan Nepomucký, přední světec český, náleží celému

světu katolickému. Nedopusťme tomu, aby cizí národové katoličtí, v nichž mučedník ten veliké úcty požívá, ukazovali prstem na národ náš, že podobá se zatvrzelým a nevděčným Židům, kteří proroky svoje kamenovali, vtěleného Syna Božího, dle krve bratra svého, ukřižovali, a jeho apoštoly pronásledovali! Vážme si svatého krajana svého a mučedníka Božího Jana Nepomuckého, jenž po všem světě katolickém slyne, a dle příkladu nábožných otců svých i dle příkladu katolíků ze všech národů na světě ctěme ho tím horlivěji, čím vášnivěji ho popírají a tupí nepřátelé katolické víry v národě našem!

Sv. Jene Nepomucký, oroduj za nás, krajany své, oroduj i za svoje nepřátele!

Dne 16. května koná se také památka sv. Ubalda, biskupa Eugubijského, sv. Peregrina (Pelhřima), biskupa Auxerreského, z jehož ostatků částku získal a r. 1373. chrámu sv. Vítskému věnoval Karel IV., sv Felixe a sv. Gennadia, mučedníků, sv. Maximy, panny, a j

---

Dne 17. května.

I. Sv. Paschal Baylon, bratr Františkán.

Chudému rolníku Martinu Baylonovi v městě Torre Formose v Aragonsku ve Španělích povila na Boží hod svatodušní r. 1540. manželka Isabella synáčka, jemuž dáno na křtu sv. jméno Paschalis. Rodičové jsouce odkázáni na lopotnou práci polní nemohli ho ani posýlati do školy. Paschal chodil již v útlém věku na pastvu s ovcemi. Jsa však bystré mysli, hleděl nahraditi si zvláštním způsobem školu. Mívalť na pastvě u sebe knížku a prosíval lidi mimojdoucí, aby ho naučili znáti jednotlivá písmena, a tak naučil se neunavenou pilností dokonale čísti, a od té doby čítával nábožně knihy, zejména život Krista Pána a životy svatých, z nichž poznal, co věděti potřeboval, aby ctnostně a zbožně žil. Kromě této četby byl pilen modlitby. Zatím, co jiní mladí pastevci si hráli a skotačili, modlíval se Paschal u polní kapličky, v jejímž okolí nejraději se stádem svým prodléval, a kdykoli jen možno bylo, zašel si do chrámu Páně, aby se poklonil nejsvětější Svátosti a uctil Rodičku Boží. Aby byl ku zbožnosti stále povzbuzován, vydlabal si

na konci pastýřské holi své obraz Marie Panny a dal na ni křížek. Kdykoli potom na pastvě v širém poli se modlil, zarazil tuto hůl do země a klečíval před ní. Neměl žádného učitele, a přece prospíval bohabojností a něžnou nábožností. Bůh sám osvěcoval rozum jeho a učil ho pravé moudrosti, která vede člověka na cestu dokonalosti křesťanské. Všecko, co Paschal na pastvě pozoroval v přírodě, povznášelo ducha jeho k Bohu a utvrzovalo jej v lásce k němu.

Dospěv v jinocha vstoupil Paschal za ovčáka do služby zámožného měšťana Martina Garziasa, jehož přízeň záhy si získal. Hospodář seznav jeho bohabojnoť, nábožnosť, pracovitosť a poctivosť, nazýval ho „svatým pasákem.“ Nikdo neslyšel Paschala klíti, ani lháti, ani jakákoli slova neslušná mluviti, a nikdo neshledal na něm, že by se byl i nejmenšího poklésku mravního dopustil. Kdykoli dobytek ochraně jeho svěřený bez viny jeho někomu nějakou škodu učinil, nahražoval to svědomitě buď ze své mzdy, buď že pomáhal hospodářům takto poškozeným v čas žní pracovati na poli. Paschal byl tak úzkostlivě poctivý, že zdráhal se pásti kozy, věda že by nedovedl zameziti, aby mlsná zvířata ta nečinila škod na cizích vinicích a zahradách. Jednou vyzval ho za velikého vedra šafář, aby mu utrhl v sousední vinici několik hroznů, by jimi uhasil žízeň. Paschal zamítl rozhodně tuto žádosť, a když šafář mu pohrozil, řekl: „Ty hrozny nejsou moje, a raději dám se rozsekati na kusy, než abych je odcizil a tím hříchu se dopustil!“ O pokrm, jejž od hospodáře dostával, dělil se Paschal s chudými, a z nepatrné mzdy své dával almužnu žebrákům. Opatrně vyhýbal se jakékoli příležitosti ku hříchu, krotil a zapíral v sobě každou nezřízenou žádosť, a docházel horlivou modlitbou od Boha potřebné milosti, že zachoval si povždy srdce čisté. Nevzdělané soudruhy svoje poučoval na pastvě o Bohu a napomínal jich, varovati se hříchu, a kdykoli dopustili se něčeho zlého, káral je přísnými slovy. I nebylo divu, že tento svatý pasák veliké vážnosti požíval u všech, kdož ho znali. Lidé scházeli se u něho rádi a poslouchali ho dychtivě, an mluvil o věcech Božských a povzbuzoval je ku životu bohabojnému. Tak dosáhl neučený Paschal i v prostičkém stavu svém vysokého stupně dokonalosti a vedl slovem i příkladem svým lidi k Bohu.

Martin Garzias, muž bohabojný, zalíbil si ctnostného a

nábožného ovčáka svého tou měrou, že mu nabídl dceru svou za manželku a s ní i veškeren statek svůj, chtěje ho navždy připoutati k sobě. Avšak Paschal poděkoval laskavému hospodáři za tuto náklonnost a řekl mu, že statky pozemské byly by mu závadou na cestě spasení, a že tudíž volí raději zůstati chudým. Aby pak nebyl ničím více pokoušen a na cestě dokonalosti zdržován, obrátil se ve zbožné modlitbě k Bohu prose o dar rady, co by učiniti měl. Tu byl napomenut ve snách od sv. Františka Serafinského, aby vstoupil do řádu Menších bratří. Paschal uposlechl tohoto pokynu, opustil posavadní službu svou, a odebral ss do Valencie, kde opodál městyse Montisfortu stál chudičký klášter Františkánů bosáků řečený v Loritě. Tu požádal, aby byl přijat za řeholního bratra. Ježto však nebyl v klášteře nikomu znám, nemohl býti přijat. Poručiv věc svou Bohu vstoupil tudíž v té krajině do služby a pásal zase ovce.

Nedosáhnuv prozatím, po čemž toužil, snažil se Paschal i jako ovčák žíti po způsobu řeholníků. Chatrný oděv svůj, podobný hávu bratří Františkánů, opásal provazem, chodil bos a maje hlavu nepřikrytou, postíval se často a požíval za doby svatopostní jen chleba a vody, mluvil málo a vážně, pracoval bez ustání a bděl úzkostlivě nad čistotou srdce svého. Aby tělesné žádosti v sobě udusil, bičoval se a stranil se všech zbytečných schůzek. Kdysi řekl mu jeden pastýř žertem, že zavolá veselou dívku a že budou se s ní vyrážeti. Paschal odpověděl rozhorleně, že přijde-li osoba ta, přivítá ji kamením, aby jí zašla chuť, pokoušeti ho. Čistou mysl svou posvěcoval Paschal stálou modlitbou a přijímáním sv. svátostí. Aby byl co nejblíže velebné Svátosti, honíval stádo svoje nejraději ku klášteru, a nemoha býti přítomen službám Božím osobně, měl bedlivý pozor na zvonění v klášteře a obcoval mši sv. duchovně, modle se a klaněje se nejsvětější Svátosti na poli.

Zatím seznali Františkáni v Loritě svatého ovčáka Paschala a přijali ho roku 1564. do sboru svého. Tak dospěl Paschal kýženého cíle. Stal se řeholním bratrem slovutného řádu sv. Františka Serafinského a konal v klášteře službu vrátného. Jakožto řeholník šetřil svědomitě všech pravidel klášterních a ukládal si nad to rozličné skutky kajicí, jimiž obzvláště ve svátky mučedníků Božích mrtvil tělo svoje.

Spával na holé zemi maje za podhlavničku kámen, nepopřával si ani dovoleného pohodlí a oddechu, požíval jen chleba a vody, a bičoval se; když však představení ho napomenuli, aby v tomto zapíravém životě se mírnil, uposlechl ihned. Skrovný pokrm svůj rozděloval se žebráky, a když neměl jim co dáti, chodil do zahrady, natrhal kvítí a podal jim je, říkaje, že až bude moci, více jim udělí. Modlíval se i při práci a rozjímal nejraději o nejsvětější Svátosti oltářní, o umučení Páně a o bolestech Marie Panny. Jsa s Bohem spojen a maje čisté a nevinné srdce, býval povždy jaré mysli a požíval blažívé spokojenosti. Rmoutil se jen, když byl chválen, a tu odcházel rychle, aby neslyšel chvály té. Matku Boží prosíval nejvíce o to, aby přímluvou svou zachránila ho od každého hříchu, sám pak varoval se i stínu jakéhokoli hříchu bedlivěji, než mnozí lidé střehou se hříchů smrtelných.

Jsa dokonale poslušen řeholních představených svojich, konal Paschal ochotně i nejobtížnější a nejmrzutější práce, jež mu uloženy byly. Jednou dostal od provinciála rozkaz, aby donesl list generálu řádu, jenž právě v Paříži dlel. Cesta ze Španěl Francií byla tehdáž pro řeholníka nebezpečnou, ježto skoro ve všech městech jižní Francie vládli divocí protestantští Hugenoti. Paschal věděl o tom, a přece nerozpakoval se z poslušnosti nastoupiti obtížnou cestu tu. Hugenoti házeli po něm kamením tloukli ho obušky a uvěznili ho po dvakráte jako domnělého vyzvědače, tak že stěží vyvázl životem. Vyřídiv s Boží pomocí svoje poslání, přinesl si z cesty ránu v rameni, která až do smrti působila mu bolest, sotva však do svého kláštera unaven přišel, dal se zase do práce odepřev si všeho odpočinku.

Paschal nebyl knězem, leč toliko prostým řeholním bratrem, a přece osvědčoval velikou horlivost pro věčnou spásu bližních. Kdekoli naskytala se mu vhodná příležitost, napomínal lidi ku věrnému zachovávání přikázaní Božích i církevních a ku životu ctnostnému. Takto pohnul mnohého zatvrzelce ku pokání. Jistý měšťan Montisfortiský nechtěl živou mocí odpustiti vrahům otce svého, a celá obec nemohla pomstychtivost jeho udusiti. Tu pojali ho někteří sousedé na Veliký pátek a uvedli ho do chrámu, kde právě konaly se posvátné obřady, za nichž kněz modlí se za všecky lidi, ježto Spasitel téhož dne za všecky zemřel. Avšak zarytý

muž ten zdráhal se i tenkráte odpustiti svým vinníkům, a když někteří kněží jali se mu laskavě domlouvati, zahnal je hroze jim holí. Tu přistoupil k němu Paschal, vzal ho za ruku, vyvedl jej ze svatyně a řekl mu mírně: „Bratře, pro lásku Boží odpusť tu křivdu, která se ti stala!“ A prostá slova ta obměkčila rozhněvaného muže toho, tak že odpustil vrahům a smířil se s nimi. Podobným spůsobem obměkčil a obrátil Paschal i mnoho jiných lidí. Nemoha sám slovo Boží hlásati, modlíval se vroucně za kazatele, aby je Bůh osvěcoval i sílil a slovům jejich žehnal, a dával jim moudré pokyny, jak by úřad svůj prospěšně konati měli.

Bůh uštědřil Paschalovi mimořádných milostí. Především vyznamenal ho darem známostí tajemství víry, tak že prostý bratr ten nepožívav školního vzdělání, uměl tajemství víry tak jasně vykládati, že i učení bohoslovci jemu se obdivovali. Jiným darem Božím byla jeho znalosť lidských povah. Prohlédalť srdce svých bližních i jich nejtajnější hříchy a zlé úmysly, a domlouval jim, aby se polepšili, a skutečně podařilo se mu odvrátiti nejednoho od provedení zlého úmyslu, jímž potají se zanášel. Duch jeho nazíral do budoucnosti, a Bůh učinil skrze něho mnoho divů obzvláště k útěše lidí chudých a nešťastných. Proto požíval Paschal v řeholí své veliké vážnosti, tak že mu často bývalo svěřeno poslání, jež ukládá se v řádu jinak pouze kněžím, totiž aby v jednotlivých klášterech bratry řeholním pravidlům zaučoval a v klášterech těch přísnou kázeň zaváděl. Jakožto řeholník spravoval se krásným heslem svým: „Člověk má míti srdce k Bohu jako dítě, ku bližnímu jako otec a matka, k sobě jako přísný soudce.“ Poslouchal a miloval Boha dětinně, osvědčoval bližním lásku mateřskou a sám k sobě byl z míry přísný. Poslední léta života svého trval v noci nejčastěji v chrámu na modlitbách.

Dosáhnuv 52. roku věku svého roznemohl se Paschal těžce v kláštěře Villa Realo, a uslyšev od lékaře, že více nepovstane, řekl: „Nikdy ještě nedostal jsem tak radostného návěští.“ I rozloučil se s bratřími a přátely, udělil jim na prosbu jejich požehnání, přijal naposled sv. svátosti a chystal se na smrť. Na Boží hod svatodušní, den to svého narození, 17. května 1592, když v klášterním chrámě začala slavná mše sv., upjal oči na kříž, vzal do rukou růženec, a právě

když bylo pozdvihování, vyslovil nejsvětější jméno Ježíš a vypustil ducha.

Po osmi měsících bylo shledáno tělo jeho neporušeným, ač v hrobě leželo v nehašeném vápně. Bůh oslavil hrob jeho divy, a papež Alexander VIII. prohlásil jej r. 1690. za svatého.

Krásné heslo měl sv. Paschal Baylon, jež svědčí, že byl křesťanským mudrcem, ač nekonal hlubokých studií. Mnozí nezdární křesťané spravují se heslem opáčným. K Bohu mají srdce nezvedených dětí, ku bližním srdce katanů, k sobě však se chovají se zaslepenou shovívavostí. Boha neposlouchají, přikázaní jeho drze a beze všeho studu ustavičně přestupují, a výstrahami i hrozbami jeho opovážlivě pohrdají. Ku bližním jsou tvrdí a nemilosrdní, nepomáhají jim, a jak mohou, utiskují a pronásledují jich. Hříchů svých omlouvají, ba nechtějí se k nim ani znáti považujíce se za dokonalé, hoví jen smyslným žádostem, a mají odpor ku sebezapíravosti a kajicnosti. Sv. Paschal řídě se heslem svým, dosáhl vysokého stupně mravní dokonalosti a svatosti; Boha neposlušní, ku bližním nemilosrdní a k sobě samým shovívaví lidé zaplétají se však do osidel ďáblových a zahynou v nich zcela jistě.

---

2. Sv. Andronik, biskup.

Apoštol Páně sv. Pavel píše v listu k Římanům: „Pozdravte Andronika a Junia, příbuzných a spoluvězňů mých, kteříž jsou znamenití mezi apoštoly, a kteříž přede mnou byli v Kristu.“ (Řím 16, 7.) Andronik a Junius byli tudíž pokrevní příbuzenci sv Pavla pocházejíce z národa židovského z pokolení Benjaminova jako on, přijali víru Kristovu před ním, proslavili se hlásáním sv. evangelia tak, že byli znamenití mezi učedníky Páně, a byli pro svou horlivost žalařováni.

Dle zápisů řeckých přivedl Andronik, jeden se sedmdesáti učedníků Kristových, se společníkem svým Juniem množství pohanů ku poznání pravého Boha, učinil z nich syny světla, pobořil mnoho modlářských chrámův a stavěl svatyně křesťanské. Na svých apoštolských cestách přišel Andronik až do Pannonie (území na pravém pobřeží Dunaje,

kde nyní rozkládají se Dolení Rakousy, část Uher, Krajina, Charvátsko a Slavonsko), hlásal tamním obyvatelům evangelium, a byl jejich biskupem. Ruský letopisec Nestor nazývá sv. Methoděje, apoštola Slovanů, nástupcem sv. Andronika na biskupské stolici v Pannonii. Tato biskupská stolice stála v Pannonii posavské, kterou řeka Sáva protéká, v městě Srěmu (latinsky Sirmium), a na sklonku čtvrtého století bylo toto biskupství povýšeno na arcibiskupství. Když za času sv. Methoděje běželo v Římě o to, založiti křesťanským missiím tohoto světce mezi Slovany pevné středisté, rozhodnuto papežem Hadrianem II., aby obnovena byla tato stará stolice arcibiskupská a přikázána sv. Methodu za hlavní církevní sídlo pro veškerou Pannonii i Moravu. Tudíž sluje právem sv. Methoděj nástupcem sv. Andronika, a tento učedník Páně, příbuzenec sv. Pavla apoštola a první biskup Srěmský zasluhuje, aby Slované chovali jméno jeho u vděčné paměti jakožto jednoho z těch věrozvěstů, kteří hned na úsvitě křesťanství praotcům jejich hlásali učení spásy. *)

Skrovné jen zprávy zachovaly se nám o požehnaném působení učedníků Páně, o některých pak z nich nevíme ničeho. Jen Bohu vševědoucímu je známo, co všecko pro spasení duší lidských podnikli ti horliví mužové, jichž hlas rozešel se po vší zemi a jichž spásonosná slova zněla až do končin okrsku zemského. Osení víry Kristovy jimi pracně zaseté ujalo se a roste, byť i svět neznal těch, kdož o setbu tu největší zásluhu měli. Konejme tudíž, seč jsme, dobré skutky pro Boha, z lásky k němu a ku bližním, nikoli pak pro zisk a chválu tohoto světa. Dobré skutky naše světu neznámé zapsány jsou v knize života a budou jednou Bohem vševědoucím a spravedlivým na soudu oznámeny a po zásluze odměněny.

Dne 17. května koná se také památka sv. Torpéta, mučedníka v Pise, sv. Restituty, panny a mučednice, sv. Heraklia a spolumučedníků Nionských, sv. Solochona a spolumučedníků Chalcedonských, sv. Brunona, biskupa Vircburského, a j.

---

*) Nestorův Letopis ruský. V Praze, 1867, str. 18. 19. Život sv. Methoda od Dr. Matěje Procházky. V Brně, 1885, str. 136.

Dne 18. května.

Sv. Felix z Kantalicia, bratr Kapucín.

Na úpatí Apennin v Umbrii, kde pohoří nízkou pahorkovatinou sklání se v úrodnou dolinu směrem ku rovině Rietijské, leží městys Kantalicio. Tu narodil se r. 1513. z manželů stavu rolnického světec Felix po rodišti Kantalicijským zvaný. Pro chudobu rodičův odrůstal beze školy a bez knih pomáhaje otci pracovati na poli a pásaje ovce. Ačkoli pak nedostalo se mu školního vyučování, poznal mladičký Felix hlavně od matky záhy hlavní pravdy náboženské i nejpotřebnější modlitby, a byl velmi zbožný. Každé místo na pastvě bylo mu svatyní, a všecko, co vídal a slýchal v přírodě, povzbuzovalo ho k nábožnosti. Zatím co jiní pastevci si hráli, vyhledával Felix osamělá místečka někde pod košatým stromem, ve křoví, v lese neb ve skalách, aby se tam modlil. Jindy upletl si z větviček skrýši, v níž jako ve svatyňce klekával. Jindy opět vyřezal do kůry starého dubu křížek, před nímž na kolenou rozjímal umučení Páně.

Dosáhnuv dvanáctého roku věku svého, vstoupil Felix do služby za pasáka u zámožného měšťana v Citta Ducale, a později postoupil za oráče. Zrána přivstával si, aby mohl denně obcovati mši sv. Za dne oslazoval si práci krátkými modlitbami, povzdechy a zbožnými písněmi, v noci pak, když tovaryši jeho spali, vstával často buď na pastvě, buď ve světničce svojí ku modlitbě. Při tom varoval se úzkostlivě každé příležitosti ku hříchu, stranil se jakýchkoli veselostí a zábav, mluvil co nejméně, a byl nad míru střídmý v jídle i pití. Soudruhové přezdívali mu sice modlilů a svatoušků, smáli se mu často, měli ho však pro jeho poctivosť, úslužnosť a rozvážnosť přece rádi a obraceli se k němu často o radu a pomoc. Felix pomáhal jim jak moha, a kdykoliv mu někdo ublížil říkal: „Od nynějška budu tě ještě více milovati a za tebe tím horlivěji se modliti.“ V nedělích a o svátcích prosíval známého spolučeledína, aby mu předčítal z některé duchovní knihy, a z toho čtení poznal život starých poustevníků egyptských, jak při své chudobě a pokoře byli šťastni a s Bohem spojeni. Těmito vzory starokřesťanského sebezapíravého života byl mladý Felix hluboce dojat, tak že pocítil

v sobě mocnou touhu, aby odešel někam na poušť a o samotě zapíral se a Bohu sloužil. Zatím však, co o tom přemítal, doléhali na něho pochybnosti, zdaž on, člověk neučený a nezkušený, dovedl by sám o sobě beze všeho vedení a povzbuzování na cestě dokonalosti prospívati, a tu se přesvědčil, že učiní moudřeji, když vstoupí do kláštera, kde pod poslušenstvím duchovních představených snáze a jistěji spasení dojde. I rozhodl se, maje třicet let věku svého, že se pokusí, aby byl přijat za řeholního bratra do kapucínského kláštera v Citta Ducale.

Kvardián přijal Felixe dosti nevlídně, namítaje, že jest mlád a tělesně silen, aby tedy raději pracoval a neklamal se, jakoby Kapucíni žili v pohodlí a blahobytu. Potom ujal ho za ruku, uvedl ho do chrámu, a ukázav na obraz Ukřižovaného řekl: „Vidíš tuto, koho Kapucíni následovati a komu se připodobňovati mají!“ Felix poklekl a odpověděl s pláčem: „Bůh jest mi svědkem, že ničeho jiného nehledám, než abych Krista Pána následovati mohl.“ Odpovědí tou byl kvardián tak dojat, že odporučil Felixe provinciálovi v Anticoli, aby ho do řehole přijal.

Felix přijav r. 1543. roucho kapucínské naučil se rychle řeholním pravidlům a jevil takovou horlivost v pobožnosti i v konání uložených prací, a tak vzornou poslušnost, že mohl již po roce složiti klášterní sliby. Neuměje čísti říkal, že zná pouze šest písmen, pět červených a jeden bílý. Písmeny červenými mínil patero ran Kristových, o nichž nejraději rozjímal, a písmenem bílým rozuměl Rodičku Boží, k níž dětinnou úctu a lásku choval.

Složiv řeholní sliby byl Felix poslán nejprv do kláštera Tivolského, a když představení řádu přesvědčili se o poctivosti, horlivosti a vytrvalosti jeho, povolali ho do kláštera v Římě a učinili jej sběratelem almužny pro tento klášter. Obtížný úřad ten konal Felix po čtyřicet let až do smrti a modlíval se, aby Bůh sílil ho, by mohl konati jej povždy věrně a na prospěch chudičkého kláštera svého. Den co den, za sálajícího vedra i za nevlídného deštivého počasí, chodil po ulicích Římských s pytlem na zádech sbíraje almužnu pro klášter s neunavenou a neomrzelou pílí a trpělivostí. Často bylo mu nositi veliké břímě, pod nímž shýbal a potil se, nikdy však nereptal proto. Považoval břímě na svých zádech za kříž Kristův a byl při tom jaré a veselé mysli

nazývaje tělo svoje klášterním oslem. Přijímal všecko, co ho potkávalo, dobré i zlé, radosti i žalosti, zdvořilosť i nevlídnosť lidí, jako dar Boží. S dovolením představených rozdával z nasbíraných almužen hladovým chuďasům skývy cheba a sýra i ovoce a cokoli v tlumoku měl, a kdykoli nalezl chudé, kteří žebrati se styděli, doprošoval se u boháčů pro ně almužen a uměl si při tom vésti tak srdečně, prostomyslně a často i vtipně, že prosba jeho jen zřídka kdy oslyšena byla. Oblíbeným pozdravem a říkadlem jeho byla slova „Deo gratias“, Bohu díky. Tak pozdravoval každého známého na ulici, tak děkoval za almužnu, a stalo-li se někdy, že lidé odepřeli mu almužny a jako dotěrnému žebráku ukázali mu dvéře, odcházel říkaje „Deo gratias.“ Proto nazýván byl v Římě obecně „Frater Deo gratias.“ I bohoslovci a kněží zvali ho takto a volali mu na potkání „Deo gratias“ a on odpovídal těmiže slovy. Obzvláštní náklonnosť měly k němu Římské děti. Kdekoli ho spatřily, volaly za ním: „Deo gratias, bratře Felixe“, líbaly mu ruce, braly ho za provaz a řeholní roucho a tulily se k němu, on pak celoval a objímal je, dotazoval se jich, zdaž rády se modlí i učí, pomodlil se aneb zazpíval s nimi verš některé nábožné písně a odcházel potom od nich říkaje na rozchodnou „Deo gratias.“ Pro svou milou povahu, prostomyslnosť a dětinnou přímosť byl všude rád vídán, a i vznešení páni dávali se rádi s ním do hovoru. Felix vptétal do řečí svých vhodné výroky z Písma sv. i přiměřená pořekadla a překvapil nejednou duchaplnými, jemným vtipem kořeněnými výroky svými nejednoho vážného učence. Zvlášť oddaným přítelem jeho byl věhlasný světec Filip Neri. Oba tito duchem spříznění mužové milovali se jako bratří. Kdykoli se potkali, líbali si navzájem ruce, klekali jeden před druhým a žehnali se, padali si kolem šíje, celovali se a žertovali vespolek ve svaté prostotě a nevinnosti jako děti.

Ačkoli Felix trávil většinou po ulicích a domech hlučného Říma, byl stále na duchu sebrán. Průvodci svému říkával: „Bratře milý, růženec do ruky, zraky k zemi, mysl k nebi!“ I v pouličném ruchu obcoval ustavičně s Bohem, jakoby seděl v klášterní komůrce své, a nedal se vyrušovati ničím. Denní události, noviny, zábavy, hry a slavnosti nepoutaly ho. I v kláštěře nevšímal si ničeho, co se netýkalo jeho

povinností. Mluvil s bratřími málo, říkaje, že jakožto nevzdělaný oráč nemůže pouštěti se do hovoru s kněžími a bratřími zkušenějšími. Zato pracoval tím pilněji. Přišed z každodenní obchůzky své, odevzdal nasbíranou almužnu a pracoval potom buď v zahradě, buď hotovil růžence a křížky, jimiž dobrodince kláštera poděloval. V nedělích a o svátcích navštěvoval nemocnice, rozmlouval laskavě s nemocnými, těšil je a napomínal k důvěře v Boha, donášel jim ovoce, vína, květin a obrázků, a připravovoval je ku nábožnému přijetí sv. svátostí.

Chovaje se ku každému vlídně a shovívavě, byl Felix k sobě velmi přísný. Chodil za každého počasí s hlavou nepokrytou a bos, a teprv u vysokém stáří dal se pohnouti, že nosil opánky. Byl živ o chlebě a vodě a častěji zdržoval se všeho pokrmu, spával na holé zemi maje za podhlavničku otýpku z chrastí, a bičoval se, aby takto tělo svoje, „kapucínského osla," ustavičně v uzdu pojímal a umrtvoval. Posledních šestnácte let života svého přijímal každodenně Tělo Páně.

Kdykoli Felix potkal prostopášného některého mladíka, zastavoval se a volal: „Nešťastníče, už zase jdeš hřešit? Což nevíš, že umřeš a že běžíš do pekla?" Tak obrátil mnoho hejsků na cestu ctnosti. Kdysi spatřil na ulici dva mladé dvořany, kteří doráželi v hádce na sebe pěstmi. I jal se jim volati: „Deo gratias, Deo gratias!" A rozkacení soupeřové slyšíce hlas oblíbeného bratra Felixe, ustáli a smířili se. Jednou přišel Felix ku vyhlášenému právníku Bernardinu Bisciovi. Spatřiv velikou knihovnu jeho, otázal se, k čemu tolik knih má. Učený muž ten řekl: „Z těchto knih učíme se my právníci právům a dle nich spravujeme se v soudních rozepřích, aby každému po právu se stalo." Felix usmál se vece: „Já však myslím, že těmi knihami živí se různice a převracuje se dobrý řád. To množství knih neprospěje ti, nepoznáš-li knihy života." Ukázav potom na kříž, doložil: „Jen Kristus učí, co jest pravda a právo, a luští spravedlivě všecky záhady a rozepře." Jindy, když Felix zavítal k soudci, přinesl tomuto kdosi živé tele, jež dalo se do bečení. Tu řekl Felix: „Slyšte, to tele přimlouvá se, abyste vynesl příznivý rozsudek pro toho, jenž vám je posýlá. Hleďte však, aby takové úplatky nebyly vám v den soudu příčinou zavržení!"

Vzácná dobrodějka kláštera požádala jednou Felixe, aby

jí přinesl několik křížků, jež vyrobil. Felix to slíbil, zatím rozdal však cestou všecky křížky dětem i lidu a přišel s prázdnem. A když paní ta kárala ho, že neplní, čeho přislíbil, odvětil jí „Ale paničko, co všecko slíbili jsme již Bohu a nesplnili!“ Jindy pozvala vznešená měšťanka Felixe k sobě, aby s ním o věcech duchovních promluvila. Felix přišel, spatřiv však, že paní ta jest neslušně ustrojena, sklopil oči a mlčel, a když byl tázán, proč nemluví, řekl přímo: „Oblékáte se na pohoršení lidem. Věřte, že Bůh bude vám to počítati za hřích.“ A slovy těmi pohnul ji, že od té doby odívala se počestně. Podobně káral Felix řeholní bratry svoje, kdykoli provinili se něčím, sám pak dával jim dokonalý příklad ctnostného a zbožného mnicha. Po celý život zůstal panicem, při tom však byl povždy pokorným, považuje se za posledního v klášteře. I u vysokém stáří konal úřad svůj chodě po almužně, a když jistý kardinál otázal se ho, zdaž nemíní již vzdáti se namáhavé služby té a odpočinouti si, řekl mu: „Voják má umříti s mečem v ruce a osel pod svým břemenem. Bůh uchovej, abych popřál pokoje tělu svému, jež k ničemu není, než aby pracovalo a trpělo.“

Na modlitbách a zbožných rozjímáních svých ponořoval Felix ducha svého nejčastěji v tajemství vtělení Syna Božího. O vánocích bylo mu zvláštní rozkoší, když stavěl v klášterním chrámě jesličky, a když tuto příjemnou práci dokončil, klekal, modlil se a rozjímal o Božském novorozeňátku Betlémském. Za příkladem sv. Františka Serafinského byl roznícen posvátnou láskou k Jezulátku, a míval velikou radost, když děti u jesliček se modlily, a vybízel jich, aby vyslovovaly nejsvětější jméno Ježíš s největší uctivostí. Něžný Felix slzíval radostí, kdykoli jméno to vyslovoval a uctivě vysloviti slýchal. Podobnou dětinnou úctu jevil i ku Marii Panně. Před každým svátkem Mariánským postil se, denně modlil se růženec, a každou sobotu říkal žaltář. Tato láska ku Rodičce Boží činila ho nevýslovně šťastným. Legenda dí sličně, že jednou v noci, když před obrazem Mariánským v chrámě ve svatém roznícení rozjímal o narození Páně v Betlémě a láskou k Jezulátku i přečisté Matce jeho se rozplýval, byl odměněn zjevem Panny Marie, kteráž Božské nemluvňátko do náručí jeho položila, jež on u vytržení mysli k srdci vinul a celoval. Bůh omilostnil ho darem proroctví a potěšoval srdce jeho nebeskou radostí.

Dosáhnuv požehnaného věku, roznemohl se Felix bolestnou zimnicí V této nemoci mluvíval nejraději o Jezulátku. Když otázal se ho lékař, proč neprosí Krista Pána za umenšení bolestí a za uzdravení, řekl: „I kdybych věděl, že bych se takto pozdravil, neprosil bych za to. Jestliže navštěvuje mne Bůh těmito bolestmi, proč mnedle neměl bych je snášeti z lásky k němu radostně a trpělivě?“ Dojemno bylo slyšeti něžné modlitby jeho, jimiž velebil v nemoci Krista Pána a Rodičku jeho. Přijav nábožně sv. svátosti, byl potěšen zjevem Panny Marie, a dne 18. května 1587, maje 74 let života, vyslovil naposled přísloví svoje „Deo gratias“ a odešel na věčnosť, aby na nebesích vzdával Bohu díky.

Sotva Římané uslyšeli, že milý bratr Felix zemřel, hrnuli se do komůrky jeho, aby ještě jednou spatřili tvář jeho a nějakou památku po něm si odnesli. Chudičká jizba jeho byla úplně vydrancována; i z řeholního roucha jeho odstříhovali si lidé na památku kousky, tak že mrtvola byla po třikráte jiným rouchem oděna. Ku pohřbu bratra Felixe byl takový nával, že bylo třeba stráže na udržení pořádku a zamezení neštěstí. Bůh oslavil ho mnohými divy, a papež Klement XII. vřadil jej r. 1712. do počtu svatých.

„Deo gratias,“ Bohu díky, bylo ustavičnou modlitbou a heslem sv. Felixe. I my máme Bohu stále díky vzdávati, an zahrnuje nás nesčíslnými dobrodiními a milostmi svými. Stvořilť nás k obrazu a podobenství svému pro věčnosť, vy koupil nás předrahou cenou nejsvětější krve Kristovy, a posvěcuje nás Duchem sv. ve svatých svátostech. Povolav nás beze všeho přičinění našeho do samospasitelné Církve, nenechal nás posud ve hříchu zahynouti a dává nám ustavičně příležitosť a čas, abychom pokání činili a spasení si zjistili. Sv. Bernard dí: „Čí srdce, třebas by bylo kamenné, nemělo by obměkčeno býti takovým množstvím dobrodiní, jež dává nám Bůh!“ „Ze všeho díky čiňte, nebo toť jest vůle Boží v Kristu Ježíši o všech vás.“ (I. Thes. 5, 18.) „Čím se odplatím Hospodinu za všecko, co učinil mi?“ (Žalm 115, 12.). „Dobrořečte Bohu nebeskému, a přede všemi živými vyznávejte ho, nebť jest učinil s vámi milosrdenství své.“ (Tob. 12, 6.).

Dne 18. května koná se také památka sv. Venancia, mučedníka, sv. Dioskura, mučedníka, sv. Potamona, biskupa a mučedníka, sv. Theodota,

mučedníka, († 303), sv. Erika IX., krále Švédského, mučedníka († 1160), sv. Siry, panny a mučednice v Persii, a j.

Dne 19. května.

I. Sv. Petr Celestin, papež a poustevník.

V celestinském klášteře v Kolmadiu u města Akvily v Neapolsku uloženy jsou tělesné ostatky podivuhodného světce, jehož celý život byl vzácným divadlem světu i nebi. Světec ten, poustevník Murronský Petr, byl proti vůli své povolán ze samoty na stolec papežský, za krátko však složil tuto vznešenou důstojnosť a neměl jiného přání, než aby život svůj dokonal jako světu odumřelý a zapomenutý poustevník.

Petr narodil se roku 1215. v městysi Isernii (Sergně) v hrabství Molisském v Neapolsku z rodičů stavu rolnického. Otec zemřel mu záhy, a ovdovělé matce bylo starati se kromě něho ještě o šest synů, kteří z jedenácti dětí zůstali jí na živu. Druhorozený syn měl se připravovati ku stavu duchovnímu, zesvětačil však, a když matka proto se rmoutila, řekl jí šestiletý Petr: „Matko, já bohdá stanu se hodným sluhou Božím.“ I dala ho matka na studie, a měla z jeho učelivosti, pilnosti a bohabojnosti velikou radosť. Petr prospíval znamenitě na školách, a když učení svoje dokončil, rozhodl se, že bude sloužiti Bohu a pracovati o svém spasení v úplné odloučenosti od světa. Pohrdnuv statky pozemskými odebral se na poušť, vyhledal si skalní jeskyňku a ztrávil tam tři léta na modlitbách, zbožných rozjímáních a v tuhé kázni, odpíraje si všech požitkův a zapíraje tělo svoje. Časem vyslídilo však sousední obyvatelstvo úkryt jeho a docházelo k němu pro poučení a radu v rozličných potřebách. Někteří zbožní a moudří mužové seznavše Petra, jali se mu domlouvati, aby stal se knězem a darů svých ku věčné spáse bližních užíval. Tyto návštěvy a domluvy nebyly poustevníkovi vhod, posléze však dav se přemluviti odebral se do Říma a přijal svěcení kněžské. Za nedlouho potom cítě se ve velkoměstském hluku nevolným, odešel z Říma do Neapolska a usadil se na lesnatém vrchu Murronském u Sulmony v jeskyni, kde pět let poustevničil. Tu rozjímal o věcech

nebeských, zapíral se postem, nosil pod rouchem kolem beder železný řetěz, a přemáhal vítězně všecka pokušení. Po nějakém čase doléhali na něho v této samotě ponuré myšlénky a pochybnosti, že snad přece nejedná dle vůle Boží, an žije na poušti jen sobě, kdežto by měl jakožto kněz pečovati také o blaho svých bližních. Zatím, co takto v duši jeho zápasila náklonnosť ku samotě s povinností úřadu kněžského, přidružili se k němu dva bohabojní mužové, jimž byl učitelem a vůdcem na cestě dokonalosti křesťanské. Po pěti letech jali se obyvatelé sousedních dědin káceti lesy na hoře Murronské, čímž tato poušť brzo se změnila. Proto odešel Petr odtud na horu Majellu v biskupství Theatském (Chieti) a žil tam po způsobu starověkých poustevníkův egyptských. Z hluboké pokory a úzkostlivosti bál se sloužiti mši sv. považuje se ku slavení tohoto nejvznešenějšího tajemství víry za nehodného, až teprv na důtklivé domluvy svého zpovědníka odložil tuto bázeň a potom s největší skroušeností nekrvavou oběť Nového Zákona konal, lituje toho, že tak dlouho připravoval se o ty milosti, jichž v ní docházel. V okolních lesích přebývalo tehdáž porůznu mnoho poustevníků. Ti docházeli často k Petrovi, a také bohabojní mužové stavu světského ze sousedních krajů navštěvovali jej, aby učili se od něho žíti přísně dle zákona Božího a zabezpečovali si takto spasení. Mnozí z nich prosili ho, aby jim dovolil přebývati na poušti jeho. Petr zdráhal se nejprv svoliti k tomu, chtěje žíti o samotě, posléze však vyslyšel prosby jejich a přijal je za svoje učně. Tak povstala na hoře Majolle r. 1254. osada poustevníků, jichž představeným byl Petr. Velmi přísná kázeň, kterouž svým učňům ukládal, lákala k němu čím dále více horlivých mužů, jimž on potom zřídil klášter s kaplí. Časem nestačil více klášter Majolský, a Petr založil v okolí jeho několik jiných řeholních domů pro učně svoje. Tato družina poustevníků byla roku 1264. potvrzena od papeže Urbana IV. jakožto nová větev řádu sv. Benedikta, a na prosby zakladatele jejího Petra obnovil toto potvrzení r. 1273. papež Řehoř X. na církevním sněmu Lyonském. Téhož roku měl tento řád již šestnácte klášterů. Petr řídil jej se svatou horlivostí až do r. 1286. snaže se o to, aby mniši jeho následovali příkladu starověkých poustevníků, pracujíce, modlíce se, rozjímajíce a umrtvujíce tělo svoje postem a tuhou kázní řeholní. Potom složil správu

klášterů svých do jiných rukou a odebral se jinam na poušť, kde chtěl o samotě žíti; když pak byl zase vyrušován, odešel na jiné místo, až r. 1294. opět na hoře Murronské se usadil. Tu modlil se dnem i nocí, rozjímal o věčnosti, postil se, a odpočíval na holé zemi maje za podhlavničku kámen

Po třinácti měsících byl poustevník Murronský Petr ve své samotě neslýchaným způsobem náhle vyrušen. Po smrti papeže Mikuláše IV. († 4. dubna 1292) nemohli kardinálové o jeho nástupce dlouho se sjednotiti. Tehdáž zápasily v Římě o prvotenství a vládu dva mocné rody Orsinů a Kolonnů, a také ve sboru kardinálů stáli přívrženci obou těchto stran příkře proti sobě, tak že Stolice papežská zůstala po 27 měsíců uprázdněnou. Posléze upozornil jeden z kardinálů na zbožného poustevníka Petra Murronského, a sbor kardinálů zvolil ho potom dne 5. července 1294 jednohlasně za papeže. Ihned vypraveni poslové k němu na poušť. Petr, stařec věkem a přísným životem schřadlý a světu odumřelý, uslyšev poslání jejich, byl tak zmaten, že nevěděl, zdaž to sen či skutečnosť. Přesvědčiv se pak, že byl do opravdy zvolen za papeže, odmítal rozhodně tuto volbu, řka, že nemůže apoštolskou Stolici zneuctíti svou neschopností a vydati ji na posměch celému světu. Když potom opětovným prosbám kardinálů stále odpíral, přišli k němu na poušť Neapolský král Karel II. a syn jeho Karel, král Uherský, poklekli před ním, a prosili, aby volbu tu přijal a Církvi mír a svornosť vrátil. Tak úsilovnému nátlaku povolil konečně Petr s pláčem a odebral se do Akvily. Ve stkvělém průvodu dvou králů, kardinálů, prelátů, knížat a rytířů vjížděl pokorný Petr v oděvu poustevnickém do města, sedě na oslu, jehož otěže drželi oba králové. Byl to průvod nevídaný. Lid sbíhal se, aby viděl toho podivného papeže, prostičkého kmeta poustevníka, jenž z lesní samoty povýšen byl na nejvyšší důstojnosť v Církvi. Přijav svěcení biskupské, byl potom nový tento papež dne 29. srpna 1294 slavně korunován a přijal jméno Celestin V. Ku slavnosti té nahrnulo se do Akvily přes 20.000 cizinců.

Největší radosť měli z této volby mniši řádu Petrem založeného. Až dotud nazývali se dle hlavního kláštera svého „poustevníky Murronskými," jinak také „poustevníky sv. Damiana," od té doby však, co zakladatel jejich povýšen byl na důstojnosť papežskou, zvali se jemu na počesť Cele-

stiny. Zakladatel jejich potvrdil nové řeholní stanovy navržené od třetího generalního opata, a byl jim příznivcem a ochráncem, tak že tento řád utěšeně se šířil a prospíval.

Celestin V. chtěje pro budoucnosť zameziti, aby Stolice papežská nezůstávala na škodu Církve katolické dlouho uprázdněnou, obnovil předpis papeže Řehoře X., že po smrti papežově hned devátého dne mají kardinálové sejíti se ku volbě nového papeže a na místě volebním setrvati uzavřeni až volba se dokoná. Na počátku podzimku r. 1294. zamýšlel papež přesídliti do Říma, avšak Neapolský král Karel II., jehož vlivu podléhal, přiměl ho, že se odebral do Neapole.

Poustevník Petr Murronský stal se jen mocným nátlakem, s lítostí a proti své vůli papežem, předvídaje, že nebude moci konati přetěžké povinnosti nejvyššího biskupa Církve katolické. Ztráviv takměř celý život svůj v nejpřísnějším sebezapíravém životě o samotě na poušti, neznal ovšem toho velikého umění, jehož třeba jest k úřadu tak vznešenému. Jsa prostomyslný, dětinně nevinný a dobrotivý, nedovedl prohlédati úmysly mnohých lidí, kteří vidouce jeho nezkušenosť, zneužívali jí a klamali ho. Mnozí pohrdali jeho pokorou a sebezapíravostí, ba tropili si ze svatého kmeta toho nejapné žerty. Stařičký papež nevěděl sice o tom, že úředníci a sluhové jeho hanebně jej podvádějí prodávajíce svatokrádežně jeho jmenem církevní hodnosti a obročí a vydávajíce padělané papežské listiny, avšak i kromě toho byl ustavičně svědomím svým znepokojován, že nemá schopnosti a zkušenosti k úřadu sobě vnucenému. I zůstal na tom, že důstojnosť svou složí. Marně snažil se král Karel II. odvrátiti jej od úmyslu toho. Když pak duchovní a věřící Neapolští shlukli se před obydlím jeho a prosili, aby nesestupoval s trůnu papežského, odpověděl jim v rozpacích, že poradí se s kardinály.

Dne 13. prosince 1294 prohlásil Celestin V. ve slavném shromáždění, že odříká se dobrovolně papežské důstojnosti a odebéře se zase na poušť. Byl to děj úchvatný, jakéhož svět nikdy posud neviděl. Stařičký papež odložil odznaky své hodnosti, korunu, berlu a velekněžská roucha tak klidně, jakoby se zbavoval těžkého břemene, a odešel v chudém obleku poustevnickém. O kroku jeho soudilo se rozličně; někteří pokládali jej za hrdinskou ctnosť, jiní pak za slabosť.

Hned potom dne 24. prosince byl v Neapoli zvolen nový papež Bonifác VIII. Celestin prosil ho snažně o dovolení, aby mohl zbytek života svého ztrávíti na poušti. Avšak prozřetelný Bonifác obával se, aby zlomyslní lidé nezneužívali dobroty svatého kmeta toho a nezpůsobili v Církvi rozbroje a rozkol, a chtěl ho proto vzíti do Říma. Vyskytovalit se jednotlivci, kteří dokazovali, že prý papež nemůže úřadu svého se zříci, a nechtěli uznati Bonifáce VIII., pokud ještě žil Celestin V. Bonifác věděl, že krok Celestinův bude od mnohých pokládán za vnucený a tudíž za neplatný, a že by kmet ten mohl od mnichův a lidu opět násilím uveden býti na papežský stolec, z čehož by v Církvi zhoubná roztržka nastala. Proto nezbývalo mu, než míti Celestina bedlivě na očích. Marně prosil stařeček ten, aby byl propuštěn na poušť, a když nedosáhl povolení, odhodlal se k útěku. Papežští notáři vyslaní za ním nalezli ho na hoře Murronské ve staré poustevně jeho a oznámili mu vůli papeže Bonifáce, aby odjel s ním do Říma. Stařec prosil s pláčem, aby nebyl obtěžován v samotě své a sliboval, že s nikým nebude obcovati kromě řeholních bratří svých. Tím uspokojili se poslové a odešli, slíbivše, že přimluví se za něho, aby pobyt na poušti mu povolen byl. Avšak na zpáteční cestě dostali nový rozkaz, aby Celestina i proti vůli jeho přivedli. I vrátili se zase na Murronskou poušť, ale Celestin odešel zatím a skrýval se v lesích Neapolských, odkud potom odebral se k moři, kde vstoupil na loď, chtěje odplouti do Dalmacie. Bouře mořská zahnala potom loď zase ku břehu, a tu byl Celestin poznán, zadržán, a potají odveden do Anagni, odkud dal ho papež Bonifác dopraviti na pevný hrad Fumone. Tu byl Celestin potom držán pod stráží osmatřiceti mužů. Papež Bonifác dal mu na tomto hradě zříditi jizbičku dle vzoru jeho poustevny Murronské a přikázal mu dva řeholní bratry, kteří s ním se modlili a jemu posluhovali. Svatý kmet snášel toto ponížení radostně a nenaříkal si nikdy, ježto prokazovala se mu v zajetí všemožná čest a úslužnost. Říkával: „Petře, bažil jsi vždycky po tiché poustevně, nuže, tu ji máš.“

Umíraje dal se světec v komůrce své položiti na prkno a říkal s bratřími žalmy. Při slovech „Všeliký duch chval Hospodina“ usnul v Pánu dne 19. května 1296 dosáhnuv 81. roku věku svého. Papež Bonifác VIII. dal za něho v Římě konati s velikou slávou zádušní služby Boží a rozkázal tělo

jeho pohřbíti v kláštěře sv. Antonína u Ferentina. Bůh osvědčil svatosť tohoto papeže poustevníka divy, a hned druhý nástupce jeho papež Klement V. vřadil jej r. 1313. do počtu svatých, při čemž dal tělo jeho převésti do celestinského kláštera v Kalmadiu u města Akvily.

Řád Celestinů založený papežem Celestinem V. prospíval jakožto zvláštní odvětví řehole sv. Benedikta i po smrti svatého zakladatele svého. Řeholníci ti nosili bílý oděv s černou kápí, černým škapulířem a pláštěm a šetřili tuhé kázně klášterní. Všecky kláštery této řehole slušely pod správu otce opata v hlavním klášteře Murronském.

Císař Karel IV. přivedl z Avignona do Prahy dva mnichy Celestiny, aby si tu vyvolili místo ku založení kláštera. Avšak hlučné sídelní město císařské nezdálo se jim býti příhodným pro klášter s tuhou kázní poustevnickou. Karel IV. vykázal jim tudíž vrch Ojvín uprostřed hlubokých lesů u Žitavy v Lužici a vystavěl i nadal jim tam rozsáhlý klášter a nádherný chrám, jehož malebné zříceniny podnes budí obdiv návštěvníků. Celestini přišli později přece do Prahy. Roku 1387. uvedl pan Konrád Krajíř z Krajku několik Celestinů Ojvinských ku kapli sv. Michala na Botiči pod Vyšehradem odevzdav kapli tu s jistým zbožím klášteru Ojvinskému Avšak Celestini působili na tomto místě v Praze pouze 33 let. Byltě klášter sv. Michala již dne 3. června 1420 od Husitů zničen, tak že nezbylo po něm žádné památky.

---

2. Sv. Ivo, patron právníků.

Bohabojní manželé urozeného rodu v Ker-Martinu v Bretoňsku dostali r. 1253. synáčka, jemuž na křtu svatém dali jméno Ivo. O výchovu jeho pečovali velmi svědomitě, zvláště pak matka vedla ho k Bohu a životu ctnostnému a říkala mu často: „Buď tak živ, abysi stal se svatým.“ Slova ta zapamatoval si Ivo a měl je až do smrti za heslo. Nadaný jinoch byl ve čtrnáctém roce věku svého poslán na vysoké školy do Paříže, kde po deset let studoval pilně filosofii, bohosloví a církevní právo. Dorůstaje bděl bedlivě nad sebou a varoval se všech podezřelých společností, modlil se horlivě a cvičil se ve skutcích křesťanské lásky. Potom odešel do Orleansu studovat právo občanské. Slova matčina „Svatým býti máš!“ zněla mu ustavičně v duši a zachovala mu na

studiích poklad nevinnosti a nábožnosti neporušeným. Aby se zachránil od mravní nákazy, vyhýbal se Ivo co možná světu, trval nejraději sám ve své komůrce a posiloval duši svou častým přijímáním svatých svátostí proti všem pokušením. Dokončiv s výtečným prospěchem studie, byl v Rennesu posvěcen na kněze. Od té doby žil ještě přísněji. Odříkal se masitých pokrmův i vína a požíval ve dny postní jen chleba a vody, spával na hrubé rohožce maje pod hlavou knihu neb kámen, nosil spodní žíněné roucho, rozjímal v Písmě svatém a prodlužoval modlitby svoje.

Pro svou učenosť, bohabojnosť a nábožnosť byl mladý kněz Ivo záhy ustanoven od arcijáhna Renneského správcem či oficiálem duchovního soudu diecésního. V úřadě tom nastala mu nad míru rozsáhlá a obtížná činnosť. Ve středověku příslušely všecky rozepře mezi duchovními, žaloby nekněží proti duchovenstvu i řeholníkům, věci manželské, závěti, přísahy, spory o desátky, záležitosti vdov a sirotkův i jiné sporné věci pod právomocnosť soudů duchovních. Ivo byl tudíž v tomto úřadě soudcem, obhájcem, zástupcem a prostředníkem v rozličných poměrech života občanského. Znal dokonale práva a jednal povždy opravedlivě, jsa však přítel míru, snažil se sporné strany raději dobrotou srovnati, než aby dle znění zákonů proti nim vystupoval. Nepřijímaje osob byl jakožto soudce ku všem nestranný, zamítal nabízené dary a úplatky a ujímal se s velikou horlivostí a láskou zvlášť lidí nevinně pronásledovaných a opuštěných, nedopouštěje, aby bohatí a mocní páni jim ubližovali. Sirotkové, vdovy a chudí lidé utíkali se k němu jako k otci a on dopomáhal jim ochotně ku právu proti utiskovatelům. Byl nezištným právním rádcem a prostředníkem všech, kdož k němu o radu se obraceli. Takového spravedlivého a dobrotivého soudce milovali ovšem lidé šlechetní a svěřovali mu rádi úřad rozhodčího ve sporných záležítostech svých, a jen podvodníci a násilníci nenáviděli ho. Ivo nedal se ovšem touto nenávistí mýliti, a maje na paměti Boha, spravoval úřad svůj povždy spravedlivě na prospěch lidí nevinně pronásledovaných Kdykoli vynášel na soudu rozsudek, plakával vzpomínaje na budoucí soud Boží. Když byl požádán, aby nějaké pře se ujal, snažil se nejprv vyzvěděti, zdaž ta pře je spravedlivá, a nepřijal jí, pokud se nepřesvědčil, že jde tu o věc poctivou. Pře chudých vdov

a sirotků vedl zdarma, a když pře ty u jiného soudu se projednávaly, shledával stranám těm ochotně a dobrovolně všecky právní prostředky, jichž třeba bylo.

Ač úředními povinnostmi zodpovědného úřadu svého zanesen byl, neopomíjel Ivo pečovati úzkostlivě také o vlastní spasení svoje. Byl urozený, učený, duchaplný, světem slavený, zámožný a tělesně sličný, zůstal však stále pokorným, zbožným a mravně neposkvrněným. I jemu bylo ovšem podstupovati těžké zápasy proti nesčíslným pokušením světa, těla a ďábla, on však přemáhal je vítězně s milostí Boží a vlastním přičiněním. Kdykoli pokoušela se o něho pýcha, jal se rozjímati, že všecky vědomosti a výborné vlastnosti jeho jsou nezaslouženým darem Božím. Když svět a tělo lákaly ho, modlíval se a uvažoval, že bylo by nedůstojno, aby stal se mrzkým otrokem nízkých chtíčův, a že povinností jeho jest, aby pohrdaje světem hleděl lidi získati pro nebe. Jakožto soudce byl si stále toho vědom, že soudí na místě nejvýš spravedlivého Boha, a jak na zemi usoudí, tak že i na věčnosti jemu usouzeno bude. Jmění svého užíval na prospěch chudých a chrámů Páně. Takovou měrou přemáhal pokorou pýchu, čistotou tělesnost a štědrotou lakotu.

Po letech povolal biskup Treguirský Ivóna k sobě a učinil ho správcem duchovního soudu své diecése. Ivo zastával i v Treguiru úřad svůj horlivě, časem však nabažil se namáhavých a rozčilujících povinností právnických a zatoužil po klidu, aby mohl výhradně sloužiti Bohu a starati se o spasení duše své. I ustanovil ho biskup farářem v obci Trezdreku, a po osmi letech svěřil mu duchovní správu v Losaneku. Tu působil Ivo na vinici Páně až do smrti. A byl věrným pastýřem stáda svého, dávaje mu životem svým krásný příklad bohabojnosti a nábožnosti, a pečuje o to, aby neztratil ani jediné z ovcí sobě svěřených. Modlil se ustavičně za svěřence svoje, stranil se zbytečných schůzek, odíval se prostě, spokojoval se chudičkou stravou, konal s dojemnou zbožností služby Boží a hlásal s neodolatelnou výmluvností slovo Boží. Snažil se osadníkům svým býti vším; duchovním vůdcem, rádcem, těšitelem, podporou a ochráncem. Znal všecky osadníky svoje dle jmen i povah jejich a uměl s každým jednati tak, že ho získal. Chodíval

do domů svých svěřenců, dohlédaje, zdaž v nich bázeň Boží panuje, vyučoval děti a čeledíny povinnostem křesťanským, tišil nesváry, napomínal hříšníky a zatvrzelce ku pokání, a kdykoli nemohl svými slovy usmířiti rozvaděné strany a polepšiti zbloudilce, obětoval za ně mši sv.

Hojných důchodů své fary užíval Ivo na skutky křesťanského milosrdenství, a kromě toho odpíral si jakéhokoli pohodlí, aby uspořil na chudé. Dům jeho byl útočištěm žebráků, sirotků a mrzáků, jež laskavě přijímal, krmil a šatil. Nejednou myl jim nohy a převazoval rány. Aby o chuďasy ty lépe postaráno bylo, vystavěl a nadal jim v obci své rozsáhlý špitální dům, jejž sám spravoval. Tomuto ústavu věnoval potom skoro všecky důchody svoje, a mimo to živil i celé chudé rodiny na osadě své. Aby mohl tím více chudým dávati, chodil vždycky pěšky. Po žních ponechával si jen tolik, kolik pro svůj dům nezbytně potřeboval, ostatek pak odkládal pro špitál a jiné dobročinné účely. Jednou radil mu kdosi, aby obilí svoje nechal ležeti v obilnici, že po čase prodá je dráže Ivo odpověděl: „Kdož ví, zdaliž po čase budu ještě živ.“ Po několika měsících pochlubil se mu lakotný člověk ten, že čekal opatrně, až ceny obilí stoupnou, a že vyzískal tím celé pětiny ceny jeho. Ivo, jenž obilí svoje zatím rozdal, řekl mu: „Já ale získal jsem stokráte více, že jsem nečekal.“ Tuto štědrou dobročinnosť odměňoval mu Bůh podivuhodným způsobem. Jsa z míry dobrotivý nemíval Ivo častěji žádných zásob pro svůj dům. Vypravuje se, že jednou, v čas hladu, rozkázal poslední bochník chleba rozkrájeti a rozdati chudým, když pak kaplan jeho tomu odporoval, rozkrojil bochník ten, dal polovici kaplanu a druhou polovici poslal žebrákům, sám sobě neponechav ničeho. A z nenadání poslala mu hned potom jedna osadnice tři chleby, které, když je krájel, neubývaly a postačovaly pro dům jeho i pro chudinu na delší čas.

V postě r. 1303. pocítil Ivo, že dnů života jeho jest na mále. Ačkoli pak tělesně chřadl, nepopřával si žádného pohodlí živ jsa obvyklým způsobem svým chudě a přísně. Připraviv se ku svaté smrti dokonal v Pánu dne 19. května téhož roku, a byl slavně pohřben ve stoličném chrámě Treguirském. Lid oplakával tohoto výtečného pastýře a

X. ú. J. Patočky v Praze. Nákl. Děd. sv. Jana Nep.

Sv. Bernardin Sienský.

dobrodince svého, a papež Klement VI. prohlásil jej r 1347. za svatého.

Sv. Ivo, nezištný, spravedlivý soudce a dobrotivý obhájce vdov, sirotkův a chudých, jest patronem právníků. Slavný Karlův most v Praze ozdoben jest sochou tohoto světce, kterouž zřídila tomuto patronu svému r. 1711. právnická fakulta vysokého učení Pražského. Pomník ten stojí na jižní straně prvního mostního pilíře před staroměstskou mostní věží. Tu zobrazen jest sv. Ivo jakožto ochránce chudých, jimž pomoc nabízí. Na levici jeho sedí vdova s nemluvňátkem a za ní spíná sirotek ruce ku prosbě. V pozadí prosí stařec o zastání. Světec maje v pravici knihu, vztahuje levici nad těmito ubožáky a sklání soustrastně hlavu svou k nim. Na pravici jeho zobrazena jest postava značící spravedlnosť, majíc oči zavázány a třímajíc meč ku potrestání zlých. Na podstavci zobrazen jest sv. Ivo jakožto kněz mši sv. sloužící. Pěkný pomník ten zhotovil sochař Matěj Braun.

Kéžby všickni soudcové a právníci řídili se povždy příkladem sv. Ivona! „Toto praví Hospodin: Čiňte soud a spravedlnosť, a vysvobozujte utištěného násilím z ruky násilníka, a příchozího, a sirotka a vdovy nezarmucujte, aniž jich utiskujte neprávně, a krve nevinné nevylévejte na místě tomto.“ (Jer. 22, 3.) „Milujte spravedlnosť vy, jenž soudíte zemi.“ (Moudr. 1, 1.) „Zlořečený, kdož převrací soud příchozího, sirotka a vdovy.“ (5. Mojž. 27, 19.)

Dne 19. května koná se také památka sv. Dunstana, arcibiskupa Canterburyského v Anglii († 988), sv. Pudenciany, panny Římské, blahosl. Emiliány, vdovy Florencké († 1246), sv. Potenciány, panny, jejíž rámě chová velechrám Pražský, sv Cyrilla, biskupa, z jehož těla daroval témuž chrámu r. 1372 značnou část Karel IV. a j.

Dne 20. května.

Sv. Bernardin Sienský, kněz Františkán.

Ku předním rodům slavné republiky Sienské v Italii ve čtrnáctém století náležela šlechtická rodina Albiceschů. Z této rodiny pocházel věhlasný kazatel a obnovitel řádu sv. Františka Serafinského Bernardin. Narodil se r. 1380. ve městě Massa-Karraře, kde otec jeho zastával vysoký úřad

republiky Sienské. Osiřev v útlém věku sedmi let, dostal se Bernardin na vychování zbožné tetě své Dianě, která s mateřskou láskou o něj pečovala a bohabojnost i nábožnost v srdci jeho pěstovala. Sličný a duševně nadaný pacholík liboval si v modlitbě, chodil rád na služby Boží, jevil záhy milosrdnou lásku k lidem chudým a nešťastným, ctil něžně Marii Pannu, a maje výbornou paměť odříkával malým soudruhům svým, co slýchal na kázaní. Když mu bylo dvanácte let, povolal jej strýc Krištof k sobě do Sieny a dal ho na studie. Bernardin učil se pilně a získal si neporušenou mravností a zbožností svou takovou vážnost u spolužáků, že nikdo z nich neodvažoval se před ním neuctivě mluviti. Kdykoli mladíci ti mluvili neb tropili něco neslušného, ulekli se, jakmile Bernardina spatřili říkajíce: „Mlčme, Bernardin přichází!“ Jednou začal cizí muž mluviti před ním nemravně. Cudný panic rozhorlil se tak, že mžikem udeřil ho v nečistá ústa jeho a donutil jej k mlčení. Jindy sváděl ho jakýsi nezbedník ohavnými řečmi k nepleše. Bernardin svolal ihned několik soudruhův a pobídl je, aby mu pomohli drzého člověka toho kamením a blátem vyprovoditi z města.

Vychodiv nižší školy studoval Bernardin práva a bohosloví a vstoupil potom do nábožného bratrstva „Chovanců Panny Marie“ v Sieně, jehož předním úkolem bylo, aby členové jeho ošetřovali nemocných ve špitále Panny Marie della Scala. Tu sloužil Bernardin obětavě po tři léta chorým a kromě toho zapíral se tuhou kázní. Spával málo, nosil na těle žíněnku, bičoval a postil se často a rozjímal v Písmě sv. Živ jsa takto přísně, nebyl nikterak nevrlým zasmušilcem, a jevil stále jarou mysl a přívětivost dle slov sv. Pavla: „Ovoce ducha jest láska, radost, pokoj, trpělivost, dobrotivost.“ (Gal. 5, 22.) Chodíval každodenně večer za bránu městskou, kde v kapličce Marie Panny před obrazem jejím na kolenou se modlíval a rozjímal, což mu působilo velikou radost. Nábožná sestřenka jeho Tobia, kterou častěji navštěvoval, vážila si ho pro tuto nábožnost, a dávala mu dobré rady a výstrahy, aby byl ostražitý a zejména měl se na pozoru před osobami ženskými a bez nutné potřeby společnosti jejich nikdy nevyhledával. Na tuto dobromyslnou radu odpověděl jednou Bernardin odcházeje večer od sestřenky: „S Bohem, Tobio, jest již čas, abych šel ku své nejmilejší,

bez níž bych nedovedl ani usnouti.“ Slov těch ulekla se Tobia nemohouc si jich vyložiti. I stopovala tajně Bernardina kam půjde, a viděla, že zbožný panic spěchá za bránu k oblíbenému obrazu Marie Panny, kde vroucně se modlil. Opojena radostí nemohla se zdržeti slzí a řekla mu: „Synáčku drahý, nyní již umru ráda, když přesvědčila jsem se, jakou lásku chováš k Matce Boží.“

Roku 1400. byl poutníky do Říma se ubírajícími zavlečen do Italie mor. Také v Sieně řádila morová rána tak prudce, že nemocnice domácími i cizími ochuravělými ubožáky přeplněna byla. Denně umíralo tu až dvacet osob, a skoro všickni členové špitálního bratrstva, kněží, lékařové i ošetřovateté, podlehli za nedlouho namáhavé službě své. Hrůza v městě zachvátila všecko obyvatelstvo, tak že nikdo nechtěl do nemocnice ani vkročiti a nemocní bez potřebné obsluhy zůstávali. Jediný Bernardin neztrácel mysli. Když nedostávalo se ošetřovatelů, ujal se sám řízení špitálu a pohnul dvanácte mladíků, že pohrdajíce smrtí stáli mu věrně po boku a ujímali se nemocných. Připravovali s ním léky i pokrmy, čistili síně a sloužili ubožákům, a byli při tom veselé mysli. Zachránili mnoho nemocných a s pomocí Boží zůstali při nebezpečné práci své na živě.

Mor přestal, avšak Bernardin zchvácený nadlidským namáháním ve špitále roznemohl se potom zimnicí. Nemoc tu snášel trpělivě děkuje Bohu za ni. Sotva pak okřál, ulehla stařičká teta jeho, kteréž obzvláště si vážil, že hlavně její zásluhou uveden byl za útlého mládí svého na cestu bohabojnosti a nábožnosti. I ošetřoval jí se synovskou oddaností, ač po přestálé nemoci sám byl tělesně sláb.

Vyváznuv z nebezpečné nemoci rozhodl se Bernardin, že dá navždy výhost světu a vstoupí do některé řehole. I ubytoval se v odlehlém domku na konci města, a postě se rozjímal v ústraní a prosil Boha o dar rady, kamo se obrátiti má. Modle se takto před Ukřižovaným, uslyšel jednou v sobě mocný hlas, aby následoval Krista Pána, vzdal se všeho jmění, a v řeholi sv. Františka Serafinského o spasení svém pracoval. Poslušen jsa tohoto hlasu rozdal Bernardin dědictví svoje po rodičích chudým a vstoupil r. 1402. do františkánského kláštera několik mil od Sieny vzdáleného, kde vládla přísná kázeň řeholní. Tu podroboval se horlivě všem pravidlům řeholním, cviče se v poslušnosti, pokoře a

lásce k chudobě i čistotě. Jednou, když dle rozkazu představených s jedním klášterním bratrem chodil po Sieně sbíraje almužnu pro chudičký klášter, házeli nezbední výrostkové po něm blátem a kamením. Bernardin mlčel, a když společník jeho na nezbedníky se rozhorlil, řekl mu klidně: „Přej jim přece této radosti a nezlob se, vždyť oni dávají nám vítanou příležitost, abychom cvičili se v trpělivosti a takto šli cestou do nebe vedoucí!“ Jindy vstoupil v Sieně do příbytku bohaté ženy prose o almužnu. Osoba ta vidouc před sebou mladého sličného řeholníka zachvácena byla prudkou tělesnou vášní a odvážila se svůděti ho k mrzkému hříchu hrozíc mu, že neuposlechne-li, učiní povyk a obžaluje ho z násilí. Avšak Bernardin nepozbyl mysli v tomto nebezpečenství. Obrátiv se rychle k Bohu a Marii Panně vyňal důtky a jal se drzou svůdnici rázně mrskati, že skrotla, za odpuštění prosila a slíbila, že se polepší.

Roku 1404. složil Bernardin řeholní sliby, byl posvěcen na kněžství, a připravoval se pilnými studiemi, rozjímáním a modlitbou k úřadu kazatelskému, jemuž dle vůle představených měl se věnovati. Někteří slabí bratří reptali proti tomu, žeť prý kazatelství nesnáší se s chudobou řeholní, ježto třeba jest k němu drahých knih, a že překáží pobožnosti a klášternímu pořádku, poněvadž vyžaduje mnoho času ku studiím. Bernardin choval se k těmto malicherným výčitkám slabých bratří šetrně a shovívavě, aby jim pak vyhověl, užíval jen knih vypůjčených, býval prvním na církevních hodinkách v kůru, a konal jako ostatní řeholníci všecky obvyklé práce klášterní. Avšak bratří reptali proti němu i nadále vytýkajíce mu, že nemá k úřadu kazatelskému potřebných darův a schopností. Hlas jeho byl slabý, chraptivý a odporný, a kazatelské pokusy nedařily se mu. Tu obrátil se Bernardin důvěrně na modlitbách k Bohu a vzýval Marii Pannu za přímluvu, a za nedlouho ztratil závadu mluvidel; chrapot jeho přestal, hlas sesílil a stal se zvučným, lahodným a příjemným. Od té doby bylo hlásání slova Božího hlavním jeho zaměstnáním.

Tou dobou byla celá Italie hrozně rozervána a znemravněna. Mezi městy a šlechtickými rody zuřily krvavé půtky, po městech i venkově potloukali se veřejně lupiči a vrahové, největší zločiny zůstávaly bez trestu, neslýchané hanebnosti páchány zjevně, lid úpěl pod těžkým břemenem utiskovatelů,

náboženství nepožívalo úcty ani moci, víra nevydávala ovoce chrámy a zpovědnice byly opuštěny. Za takových smutných poměrů věnoval se Bernardin úřadu missionářskému. První léta kázal ponejvíce v okolí města Sieny v městysech a vesnicích a docházel znamenitých úspěchů. Z jara roku 1418. zavítal do Milána. Tu získal si za krátko kázaními svými v rozličných chrámech přízeň obyvatelstva a konal potom v městě tom slavná kázaní postní, jimiž proslul tak, že jméno jeho vyslovováno daleko široko s velikou úctou.

Bernardin stal se výtečným řečníkem duchovním. Jsa postavou sličný, maje jiskrný zrak a vážnou, výraznou tvář, a vládna krásným kovovým hlasem, působil na kazatelně neodolatelně. Pověst o výmluvném kazateli tom letěla z kraje do kraje, a všude přáli si lidé, slyšeti ho; knížata i občané předních měst zvali ho k sobě, aby kázaními svými smutné poměry a zkažené mravy napravil. Bernardin přijímal ochotně tato pozvání; kázal v Bergamu, Brescii, Veroně, Benátkách, Vicenzi, Florenci, i Sieně a nesčetných městysích a vesnicích. Slova jeho hýbala srdci posluchačův a působila mocně na ně. Ohromní zástupové poslouchali ho sotva dýšíce. Bičoval neohroženě všeobecnou zkázu mravů a napomínal ku pokání, při tom však šetřil osob dotýkaje se jen hříchův jejích. Hlásal svatý mír a způsobil nadšenými slovy svými nevýslovně mnoho dobrého. Mnoho znepřátelených obcí přiměl ku pokoji; utišil krvavé spory mocných, rozvaděných rodů; smířil množství zarytých soupeřů; uvedl hýřivé mladíky a lehkomyslné ženy na cestu kajicnosti; přiměl opilce, náruživé hráče a mrhače ku pracovitému, vážnému životu; učil boháče a lakomce, aby se uskrovňovali a raději chudé podporovali; smiřoval nesvorné manžely; pohnul marnivé ženy, aby odložily svůdná roucha a zbytečný přepych svůj; vedl pány k laskavosti a poddané k trpělivosti; docílil toho, že mnozí lupiči, zlodějové, podvodníci a lichváři vraceli nespravedlivě nabyté jmění, a působil vůbec ku všeobecné nápravě pokleslých mravů a ku zlepšení lidstva. Na kázaní jeho býval takový nával posluchačů, že nestačily ani největší chrámy, tak že věhlasný řečník mluvíval pod širým nebem.

V Sieně horlil Bernardin na kazatelně obzvláště proti náruživým hrám v kostky a karty, jimiž mnozí občané na mizinu přicházeli, veliké pohoršení dávali, ku mnohým zlo-

činům svádění byli a do zoufalství se vrhali. Líčil hrozné následky této vášně tak mohutným způsobem, že lidé potom odevšad snesli karty, kostky, vrhcábnice a hrací poháry svoje na hromadu, a zpívajíce žalmy spálili je na náměstí. Jistý soustružník, jenž živil se vyráběním vrhcábnic, stěžoval si potom, že nemá žádného výdělku, když lidé přestali hráti. Bernardin poradil mu, aby vyráběl jiné zboží, jež lidem neškodí, zejména aby vyřezával desky s nejsvětějším jménem Ježíž. Soustružník poslechl a pochodil dobře. Jednou kázal Bernardin v Perugii právě když tam vzplanul opět boj nepřátelských stran. Věda to vyzval slavně na konci kázaní posluchače svoje, aby se rozestoupili ve dva sbory; ti, kdož následkem kázaní jeho jsou ochotni ku smíru, aby se postavili na pravo, a ostatní, kteří nechtějí se smířiti, aby šli na levou stranu. Když pak se to stalo, zvolal řečník: „Nuže, tak budete jednou také státi před soudnou stolicí Boží!“ V Arezzu bylo mnoho pověrečných lidí, kteří zabývali se kouzelnictvím a čarodějstvím. Bernardin přišed do města toho kázal proti těmto neplechám s takovým úspěchem, že lidé přinesli mu svoje čarodějské spisy i rozličné jiné pověrčivé věci, jež on naházel na hromadu kolem praporu s vymalovaným ďáblem a spálil.

Bernardin připravoval se na kázaní svoje rozjímáním a modlitbou před obrazem Ukřižovaného, a říkal, že nemá jiného úmyslu, než aby na kazatelně šířil česť a slávu Boží. Jsa od mladosti horlivým ctitelem nejsvětějšího jména Ježíš obliboval si často mluviti o zázračné moci a vznešenosti přesladkého jména toho. Aby posluchačů svých pohnul k uctívání jména toho, ukazoval jim na kazatelně okrouhlou desku, na níž jméno to lesklo se zlatem ve svatozáři.

Slovutný kazatel Bernardin jsa všude slavně vítán a ctěn, měl i svoje nepřátele. Zlí a zatvrzelí lidé nenáviděli ho, že dotýkal se hříchů jejich, a závistníci nepřáli mu té přízně a slávy, jíž po celé Italii požíval. Nemohouce na něm ani nejmenší poskvrny mravní nalézti, obžalovali ho u papeže, že prý na kázaních svých zavádí nebezpečné a podezřelé novotářství a zvláštnůstkářství, zejména že prý svádí lid k jakémusi druhu pověrčivé modloslužby vyzývaje ho, aby se klaněl zlatem na desce napsanému jménu Ježíš. Kromě toho hrozil horlivému kazateli vévoda Milánský smrtí, hněvaje se na něj proto, že on bez ohledu na jakýkoli stav

káral a odsuzoval hříchy a rozličné neplechy lidí. Proto byl Bernardin od papeže Martina V. pohnán do Říma, aby z rozličných nařknutí se očistil. Maje čisté svědomí nelekl se Bernardin půhonu toho a odporučiv věc svou Bohu dostavil se do Říma na soud, složil tam vyznání víry, a odevzdal psaná svoje kázaní i jiné úvahy k úřednímu prozkoumání. Tu vyšlo ihned na jevo, že všecky žaloby proti němu jsou nicotné, tak že byl prohlášen nevinným, a papežem slavně mu dovoleno, aby slovo Boží zase mohl všude kázati. Brzo potom r. 1427. požádali duchovní i věřící Sienští, aby jim byl dán Bernardin za biskupa. Papež svolil rád ku této žádosti, avšak Bernardin zamítl rozhodně nabízenou důstojnost církevní. Později, za papeže Eugena IV. byl opět, a sice po dvakráte, r. 1431. a r. 1435. vyzván, aby přijal biskupství Ferrarské a Urbinské, on však zdráhal se pokaždé tomuto vyzvání vyhověti, jsa přesvědčen, že následuje Krista Ježíše chudobou a pokorou, prospívá Církvi více jako řeholník a missionář, než by mohl prospívati jakožto biskup upoutaný na jednu diecési. Když přátelé jeho vytýkali mu tuto přílišnou skromnost a pokoru, řekl jim žertovně, usmívaje se: „Jste na omylu; nikoli pokora, ale pýcha pohnula mne k tomu, že zamítl jsem biskupství; vždyť bývám po celé Italii všude vítán jako biskup a konám takto úřad biskupský po celé zemi.“

Důstojnosti biskupské vzpíral se Bernardin, když však r. 1438. zvolili ho řeholní bratří za generálního vikáře řádu, podrobil se ochotně tomuto úřadu a věnoval potom horlivou péči svou obnově a rozkvětu milé řehole své. I jal se zaváděti v klášteřích přísnou kázeň dle pravidel sv. Františka Serafinského, a přiměl svou opravdovou láskou, svatou horlivostí a duševní převahou velmi četné řeholní domy, že ochotně ho poslechly a tuhou kázeň řeholní přijaly Kromě toho podařilo se mu založiti množství nových klášterů s přísnými řeholními pravidly. Jen v Italii bylo úsilím jeho takto dílem co do kázně obnoveno, dílem nově založeno kolem 500 klášterů. Z učňův jeho, kteří v Italii i jiných zemích staré františkánské kláštery obnovovali a nové řeholní domy zakládali, proslavil se zvlášť sv. Jan Kapistrán. Takovou měrou přivedl Bernardin řád sv. Františka k nebývalému rozkvětu na prospěch Církve katolické.

Obnoviv takto tuhou řeholní kázeň v řádu složil Bernar-

din po pěti letech úřad náměstka generálova a chtěl se zase věnovati oblíbenému svému povolání kazatelskému, ač zatím sestárl. Na svých dřívějších cestách kázal ve všech městech a krajích italských kromě Neapolska. I rozhodl se, že půjde i do tohoto nejjižnějšího kraje Italie, aby tam slovo Boží hlásal, pokud Bůh zdraví a života mu popřeje. Dříve zastavil se ještě v rodišti svém Masse a potom v Sieně, kde na kazatelně rozloučil se s obyvateli. Potom ubíral se do Neapolska cestou hlásaje na všech místech slovo Boží. Nedaleko Akvily zachvátila ho zimnice, tak že stěží jen dovlekl se do města. Tu dal se za příkladem sv. Františka Serafinského položiti na podlahu popelem posypanou, přijal vroucně sv. svátosti, a s úsměvem na rtech v předtuše blaženosti nebeské vypustil ducha dne 20. května 1444, dosáhnuv 64 let pozemského života svého. Byl pochován ve františkánském chrámě v Akvile, kde ostatky jeho podnes odpočívají. Divy od Boha oslaveného Bernardina prohlásil hned po šesti letech papež Mikuláš V. za svatého. Po světci tom zůstalo drahně duchovních spisů, jimž však nepřikládá se zvláštní váha. Hlavní zásluhy získal si Bernardin jakožto řeholník obnovou řádu svého a jakožto jeden z nejslovutnějších duchovních řečníků, co jich dějiny církevní znají.

Světec Bernardin zapíraje se a živ jsa velmi přísně, měl stále veselou, jarou mysl a požíval blaživé spokojenosti i míru duševního. Pravá ctnost je pramenem nejčistší radosti. Jen ctnostný křesťan, jehož srdce jest neposkvrněno, těší se opravdovému štěstí na tomto světě. Toť ten pokoj Boží, o němž dí sv. Pavel, že převyšuje veliký smysl. (Fil. 4, 7.) Jako když pevné město bylo dobyto a obyvatelé jeho přemoženi, nastává mu po bojích mír, tak když člověk s milostí Boží přemohl zhoubné vášně, jež duši jeho pobuřovaly, požívá klidu a blaživého pokoje. „Pokoj mnohý těm, kteříž milují zákon tvůj, Hospodine, a jsou bez úrazu.“ (Žalm 118, 165) Naproti tomu nemá bezbožník nikdy pravého klidu; spokojenosť jeho jest vylhána a štěstí jeho jen zdánlivo. „Viděl jsem bezbožníka velmi vyvýšeného, a pozdviženého jako cedry libánské, a šel jsem tudy a hle, již nebylo ho, a není více nalezeno místo jeho.“ (Žalm 36, 35. 36.) „Chvála bezbožných jest krátká a radosť pokrytce na okamžení.“ (Job. 20. 5.).

X. ú. J. Patočky v Praze. Nákl. Děd. sv. Jana Nep.

Sv. Monika.

Dne 20. května koná se také památka sv. Basilly, panny a mučednice Římské, sv. Plautily, učednice sv. Petra apoštola, sv. Theodora (Bohdana), biskupa Pavijského, sv. Maximina, biskupa Trevírského a mučedníka, z jehož ostatků část získal a roku 1372 z Trevíru do velechrámu Pražského přinesl Karel IV., a j.

Dne 21. května.

Sv. Monika, vdova.

„Ti, kteříž se slzami rozsévají, budou s plesáním žati.“ (Žalm 125, 5) Slova ta naplnila se krásně na svaté matce slavného učitele církevního sv. Augustina, Monice, jež náleží ku nejvznešenějším ženám starého věku křesťanského.

Monika narodila se r. 332. v Tagastě v Numidii (severní Africe) z rodičů křesťanských a byla od nich svěřena staré bohabojné služce, kteráž dlouholetými věrnými službami získala si plnou důvěru jejich, tak že ji považovali za příslušnici rodiny své. Šlechetná a nábožná stařena ta vychovala svěřenku svou velmi pečlivě. Učila ji poslušnosti, skromnosti a tichosti, kárala ji mateřsky, kdykoli třeba bylo, a bděla nad ní ostražitě jako nad drahocenným pokladem sobě svěřeným. Mladá Monika prospívala pod ochranou výtečné pěstounky své ve ctnostech křesťanských jsouc nábožná, střídmá, stydlivá a tichá. Vyspěvši ve sličnou pannu provdala se za váženého městského radu, pohana Patricia v Tagastě. Ve stavu manželském bylo jí trpěti veliké soužení. Patricius měl sice některé úctyhodné vlastnosti, jsa pohan nekladl však žádné váhy na svatosť věrnosti manželské a byl lehkomyslný světák povahy rozmařilé, prchlé a dráždivé. Honil se po pustých rozkoších a sužoval manželku svou častými výbuchy své zlosti. Monika snášela s andělskou trpělivostí nevěrnosť i hněvivosť jeho, potlačovala před ním slzy svoje, neodmlouvala mu nikdy, a teprv když se vyzuřil, ospravedlňovala nesměle a mírně lahodnými slovy jednání svoje, pro něž nevinně trpěla. Tak tišila a mírnila prudkou a vášnivou povahu muže svého. Sousedky její stěžujíce si často na svoje prchlivé manžely, říkaly, že nechápou, kterak může s divokým mužem svým v míru živa býti. Monika domlouvala jim, aby byly trpělivy a k mužům svým uctivy, čímž přemohou vášně jejich a zachovají si

domácí pokoj. Z počátku chovala se k Monice nevlídně a nevraživě také tchýně její, Patriciova matka, jsouc proti ní stále popuzována domácí čeledí. Monika prokazovala jí však takovou uctivosť i poslušnosť a snášela vrtochy její tak klidně a trpělivě, že posléze si ji naklonila a potom v nejlepším přátelství s ní žila. V rozmluvách svých vedla si Monika povždy velmi opatrně, aby nezavdala ani nejmenší příčiny ku svárům. Nikdy nemluvila o klevetách, jež sousedky jí donášely, a snažila se moudrým jednáním smiřovati rozvaděné osoby, které navzájem u ní proti sobě brojily.

Monika neustávajíc za muže svého horlivě se modliti, hleděla jej rozšafným hospodařením, neposkvrněným životem a trpělivým snášením všech nezasloužených příkoří obměkčiti a napraviti. Znenáhla dařilo se jí to. Prchlivý a rozmařilý Patricius začal vážiti si výtečné manželky své, vzdal se nezřízeného života, přilnul k rodině své, a byl potom věrným a vzorným manželem. Monika radovala se převelice z tohoto obratu a snažila se potom získati muže svého víře křesťanské. I mluvívala k němu za důvěrných hodin v domácnosti o lásce Krista Ježíše tak dojemně, že slova její srdcem jeho mocně hýbala. Posléze zvítězila Monika svou trpělivostí, úslužností a modlitbou nad Patriciem úplně, tak že pohan ten dal se vyučiti víře Kristově a r. 370. křest svatý přijal. Od té doby žil po křesťansku zbožně a ctnostně, až r. 371. v Pánu zemřel.

Ovdovělá Monika snažila se co možná nejvíce sloužiti Bohu a konati dobré skutky. I chodívala každodenně ráno i u večer do chrámu na mši sv., na kázaní i jiné pobožnosti, navštěvovala častěji hroby mučedníků Kristových, jež o přímluvu vzývala, byla služebným svojim laskavou matkou, podporovala štědře chudinu, spravovala moudře svůj dům, a pohrdajíc přepychem i všemi rozkošemi tohoto světa, žila tak, že kdožkoli ji znal, věděl, že nosí Boha v srdci svém.

Po zemřelém Patriciovi zůstali Monice tři osiřelé děti, dva synové Augustin a Navigius, a jedna dcera, jež v útlém věku jejich dala zapsati mezi čekatele křtu sv. (katechumeny) a jež sama pečlivě v bohabojnosti vychovávala. Nejvíce lnula k Augustinovi, avšak právě tento syn vzbuzoval v ní trapnou obavu, že všecka práce na jeho vychování bude marná. Augustin jsa povahou prudký a nevázaný spustil se

záhy ctnosti a oddal se hýřivému životu a chlipnosti. Marně prosila, napomínala, kárala a zapřisáhala ho zarmoucená matka, aby se polepšil. Augustin učil se výborně dychtě po slávě světské, při tom klesal však mravně čím dále hlouběji. Tu nezbývalo Monice než plakati a za nešťastného syna k Bohu se modliti. Sám Augustin napsal později: „Nemohu ani vysloviti, jak mne milovala matka má, a kterak za větších bolestí porodila mne duchovně, nežli mne byla porodila dle těla.“

Augustin vzdělával se na školách nejprv v Madauře a potom v Karthagu. Tu upadl v devatenáctém roku věku svého do bludův a blouznění ohavné sekty Manichejcův a ztratil úplně víru svatou. Dokončiv studie vrátil se do Tagaste. Monika přijala ho s bolestným pláčem a nedovolila mu zprvu, aby v domě jejím přebýval, chtějíc takto vzbuditi v něm lítost. Jednou zdálo se jí ve snách, že zjevil se jí ozářený mládenec, jenž s úsměvem se jí otázal, proč hořem a žalostí se trápí, a když ona řekla, že oplakává zkázu syna svého, odpověděl: „Upokoj se a rozhlédni se vůkol; kde ty stojíš, tam bude i syn tvůj.“ I vypravovala sen svůj Augustinovi, ten pak vykládal jej tak, že matka přidá se také k Manichejcům. Tu řekla Monika: „Nebylo mně řečeno, že já budu tam kde jsi ty, nýbrž že ty budeš, kde já jsem.“ Slovy těmi byl lehkomyslný mladík hluboce dojat, a matka důvěřovala od té doby v Boha, že nedá Augustinu zahynouti v nevěře a nepravostech. I přijala ho zase do domu svého a nepřestávala plakati a za něho se modliti. Jednoho dne obrátila se na jistého zbožného a učeného biskupa a žádala ho s pláčem, aby se pokusil vysvoboditi Augustina z propasti nevěry a mravní zkázy. Zkušený biskup znaje dobře povahu Augustinovu řekl: „Ještě nepřišla synu tvému hodina milosti. Duch jeho tone posud v blouznivých bludech manichejských, nechej ho tedy vystřízlivěti, a zatím důvěřuj v Boha a modli se za něho.“ A když Monika jala se poznovu plakati a prositi biskupa, aby s Augustinem promluvil, odpověděl prorocky: „Odejdi ode mne a utiš se; nemožno, aby navždy ztracen byl syn takových slzí mateřských!“ I vrhla se Monika před obrazem Ukřižovaného na kolena a modlila se: „Otče na nebesích, pohleď na zármutek můj! Syn, jejž jsi mi dal, je ztracen, jest mrtev tobě i mně. Kdyby byl bez hříchu zemřel, měla bych pokoj a byla bych po-

těšena, on však žije v nepravostech. Spasiteli, jenž řekl jsi k mrtvému synu vdovy Naimské: Mládenče, vstaň, rci slovo to mému Augustinovi a učiň, aby z hrobu bludův a hříchů svých povstal. Pohleď na slzy moje a smiluj se nade mnou!“

Jako voda padajíc po kapkách na tvrdý kámen znenáhla jej prohlubuje, tak modlitby, slzy a něžná láska trpící matky působily na zatvrzelé srdce zbloudilého Augustina. Puzen ctižádostí jal se na školách Karthaginských učiti řečnictví a přilákal k sobě mnoho vědychtivých žáků. To však nestačilo duchu jeho bažícímu po slávě. Augustin rozhodl se, že vystoupí jako učitel v samém středu světové říše Římské, a oznámil matce, že odcestuje do Říma. Monika zapřisáhala ho s pláčem, aby neodcházel z vlasti, bojíc se, že by v cizině navždy byl ztracen. Jinak byla odhodlána provázeti ho kamkoli, aby mu stále byla po boku. Tu odhodlal se Augustin matku oklamati. Řekl jí, že odloží odjezd do Říma na příznivější dobu letní a že půjde do přístavu pouze rozloučit se s přítelem, jenž míní odplouti. Monika provodila ho ku břehu a šla pomodlit se do blízké kaple sv. Cypriana.

Zatím co tam dlela na modlitbách, vstoupil Augustin na přichystanou loď a odjel rychle z přístavu na šíré moře opustiv lstivě matku.

Smrtelně v srdci poraněna potácela se opuštěná Monika sama do domu svého. Naříkajíc trpce nad ošemetností zbloudilého syna modlila se ustavičně za něho a nevzdávala se naděje, že ho přece zachrání. Srdce její provázelo ho po cizině a duch její přemítal, co by činiti měla, aby nešťastný uprchlík nezahynul.

Augustin zavítav do Říma roznemohl se na smrť, a když po delší době vyvázl z nemoci, učil v tomto městě nějaký čas řečnictví, a odebral se potom r. 384. odtud do Milána, kde na vysokých školách získal si záhy jméno slavného učence. Tehdáž slynul v Miláně arcibiskup sv. Ambrož jakožto věhlasný obhájce víry Kristovy a znamenitý řečník duchovní. Augustin chodíval ze zvědavosti častěji do hlavního chrámu Milánského, aby poslechl kázaní světce toho a přesvědčil se o jeho řečnickém nadání. A právě tato kázaní jakož i zářné ctnosti svatého arcibiskupa byly v rukou Prozřetelnosti Božské vhodnými prostředky, jimiž Augustin znenáhla veden byl ku poznání svých bludův a ku blahodárné změně posavádního života svého.

Mateřská láska trpitelky Moniky neštítila se žádných obětí, aby Augustina zachránila. Sotva dověděla se zarmoucená matka, že syn dlí v dalekém Miláně, vydala se za ním na cestu. Na moři strhla se prudká bouře, až plavcům úzko bylo. Monika nedbala však tohoto nebezpečenství a myslila ustavičně na syna modlíc se za něj. Posléze nalezla ho v Miláně. Jaké to bylo shledání! Augustin nebyl tehdáž ještě obrácen, stál však již na cestě obratu. Milost Boží tloukla mocně na bránu srdce jeho. Osvícen kázaními sv. Ambrože cítil v sobě trapný nepokoj a touhu po pravdě. Bludy manichejské, jimž tak dlouho hověl, objevily se mu jakožto svrchované bláznovství, a soustavy pohanských mudrců nespokojovaly více ducha jeho. Tu přišla mu jako na zavolání matka. Seznavši, co v něm se děje, utišila se a řekla mu, že má pevnou naději, že dříve než zemře, spatří ho jakožto věrného katolického křesťana.

Monika chodila v Miláně pilně na kázaní sv. Ambrože. Když ji sv. arcibiskup poznal, blahoslavil Augustina, že má tak výtečnou matku. S nevýslovnou radostí pozorovala Monika, že Augustin zatím velice se změnil, že vzdal se již bludův a hříšných navyklostí svých a srdce svoje pravdě Kristově ochotně otvírá.

Konečně vydaly modlitby a slzy matčiny žádoucího ovoce. Po tříletém pobytu v Miláně dožila se Monika té přeblažené doby, kdy Augustin milostí Boží osvícený dokonale se obrátil. Totò obrácení ztraceného syna vymodlila, vyplakala si od Boha svatá matka jeho. O velkonocích r. 387. přijal Augustin v Miláně křest svatý. Jaká to byla radosť pro Moniku! Syn, jejž v dětství Bohu zasvětila a v bázni Boží vychovávala, jenž potom byl dlouho duševně mrtev, za něhož proudy slzí vyronila a po dlouhá léta dnem i nocí se modlívala, tento ztracený a mrtvý syn její byl zase živ, byl nalezen a vrácen Bohu i jí! Augustin obrátil se dokonale a nahražovol hojně svou nábožností a horlivostí ve ctnostech svatých šťastné matce všecky ty starosti a trampoty, jež ona pro něj vytrpěla. Monika trávila potom po jeho boku nejspokojenější dny života svého. Jsouc nevýslovně šťastna děkovala Bohu, rozplývala se svatou radostí a posluhovala synu, jakoby dcerou jeho byla.

Na podzim r. 388. opustil Augustin Milán, aby s matkou do vlasti se navrátil. V Ostii při ústí řeky Tibery do moře,

kde oba chtěli vstoupiti na loď, roznemohla se Monika napohled lehce, pročež byl odjezd poodložen. Jednou stáli syn a matka u otevřeného okna příbytku svého, odkud byl rozhled po zahradě. Tu rozmlouvali oba vespolek slovy milostnými a přesladkými o Bohu, blaženosti života budoucího a veliké ceně nesmrtelných duší svých. Monika roztoužila se po království nebeském a řekla synu, že kyne mu v Africe veliká práce, ona však že netouží již více po té zemi, kde zažila tolik zármutku, a že tělo její bude odpočívati v Italii, kde dočekala se největší radosti v životě svém. Tak mluvila Monika předvídajíc brzkou smrť svou, a objavši syna sklonila hlavu svou na prsa jeho.

Dlouholetými úmornými starostmi a trampotami byly tělesné síly světice Moniky vyčerpány. Hlavní úkol života jejího byl šťastně ukončen, tak že klidně a spokojeně chystala se na smrť. Jednoho dne řekla Augustinovi: „Synu, mně nezáleží více na životě vezdejším. Co bych tu na zemi ještě dělala! Přála jsem si jen pro jedinou věc trochu ještě žíti, abych než umru, dočekala se toho, že jsi katolickým křesťanem. Bůh propůjčil mně této milosti v hojnější míře, nežli jsem se nadála. Vidím, že pohrdl jsi světem a že jsi služebníkem Božím. Co bych tu ještě déle dělala!“ Šestého dne roznemohla se Monika hlavničkou. V nemoci té upadla do mdloby, a když zase probrala se z ní, řekla: „Pochovejte tělo mé kdekoli, jen o to jediné vás prosím, buďte mne pamětlivi u oltáře Páně, kdekoli budete.“ A když byla otázána, zdaž nebojí se tělo svoje zůstaviti v takové vzdálenosti od vlasti, odpověděla: „Bohu není nic daleko, aniž jest obava, že by nevěděl v den soudný, kde mne vzkřísí.“ Devátého dne nemoci své zesnula Monika svatou smrtí v měsíci listopadu r. 388. dosáhnuvši 56 let života svého. Augustin zatlačil jí s mnohými slzami oči, dal za ni obětovati mše sv., a pohřbil tělo její v Ostii. Již za tři léta po smrti svaté matky své stal se Augustin knězem, čtyři roky potom byl posvěcen ve své vlasti na biskupství, a byl potom předním obhájcem pravověrného učení katolického proti tehdejším bludařům. Veliký tento světec a učitel církevní vzpomíná ve svých spisech tklivě nezapomenutelné matky své, kteráž o jeho obrácení měla hlavní zásluhu. Dle slov jeho vytekla voda, jíž byl pokřtěn, z očí matčiných.

V rozvalinách staré Ostie ukazuje se kaple vystavěná

na tom místě, kde sv. Monika v náruči obráceného syna Augustina zemřela. Po tisíciletí byly ostatky její přeneseny do Říma, kde potom po padesáti letech byly slavně uloženy v nově zbudovaném chrámu sv. Augustina. Toto přenesení sv. Moniky slaví se dne 9. dubna. V Římském seznamu světcův klade se památka této světice z neznámé příčiny na den 4. května.

U starých národů pohanských byly považovány ženy za bezvolné otrokyně mužův a nakládáno s nimi namnoze jako s prodejným zbožím. Teprv Kristus Pán vysvobodil ženu z tohoto ohavného ponížení vrátiv jí svobodu i osobní důstojnost lidskou a povýšiv svazek manželský za svátost. Toho byly sobě křesťanské ženy vědomy, a proto jevily tak znamenitou horlivost pro udržení a rozšiřování nauky Kristovy. Jen Bohu jest známo, kolik křesťanských matek obrátilo pohanské muže svoje na víru svatou a odchovalo Církvi katolické syny svoje ve výtečné učitele a pastýře věřícího lidu. Z těchto starověkých žen a matek křesťanských vyniká především slovutná světice Monika. Kéž dle příkladu jejího snaží se i naše ženy dobrotou, úslužností, trpělivostí a láskou získati zbloudilé muže svoje životu křesťanskému! Kéž podaří se každé nešťastné matce, aby modlitbami a slzami obrátila ztraceného syna svého a uvedla jej zase na cestu víry a ctnosti, jako se podařilo Monice s milostí Boží obrátiti Augustina!

Dne 21. května koná se památka sv. Godřika, poustevníka v Anglii, sv. Florentina, opata, sv. Sekunda, mučedníka, sv. Hospicia, vyznavače, sv. Timothea, mučedníka, a j.

Dne 22. května.

I. Sv. Julie, panna a mučednice.

Roku 439. zmocnil se zuřivý král arianských Vandalů Genserich Karthaga, jež bylo po Alexandrii druhým městem v severní Africe. Uchvátiv nejvzácnější poklady pro sebe, ponechal dobyté město divokým vojínům svým za kořist, ti pak řádili proti přemoženému obyvatelstvu obvyklým způsobem svým jako dravci. Po několik dnů plenili divoši

ti nádherné město to nešetříce ani chrámů Páně, mučili a vraždili nejvzácnější měšťany, vsadili arcibiskupa s množstvím duchovních na porouchané čluny a vrhli je bez potravy na moře, a posléze prodali veliký počet mužův, žen i panen z obyvatelstva Karthaginského do otroctví.

Mezi prodanými otroky byla také urozená a sličná panna Julia, dcera vzácných rodičů křesťanských, jež pro nábožnost a ušlechtilé ctnosti svoje požívala v městě všeobecné úcty. Byla prodána jistému otrokáři a odvezena do Syrie, kde koupil ji za otrokyni pohanský velkoobchodník Eusebius. Šlechetná dívka vychovaná v jemných mravech a zvyklá od dětství žíti způsobem zámožných lidí, byla nucena v otroctví konati nejsprostší a nejtěžší práce Z počátku bylo jí to ovšem krušno a bolestno, časem však naučila se snášeti smutný osud svůj trpělivě a s odevzdaností do vůle Boží. Víra křesťanská dodávala jí v hodinách utrpení síly a útěchy. Byla stále klidné mysli, nestěžovala si nikdy, chovala se ku každému vlídně a sloužila pánu svému poctivě a věrně. Kdykoli únavou v těžké práci klesala, kdykoli pocítila v sobě zármutek a bolestnou touhu po svobodě a vlasti, a kdykoli bylo s ní nakládáno nedůstojně, obracela povždy oči a srdce svoje k nebi a myslila na Krista Pána, jenž z lásky k nám lidem přijal na sebe podobu služebníka a pro spasení naše podrobil se nejpotupnější smrti. Tu říkala vždycky: „Bůh dopustil na mne toto otroctví, jemu odevzdám se tedy v nezvratné důvěře a naději, že mne bude vésti a chrániti a posléze všecko na prospěch můj obrátí.“

Eusebius seznav Julii, nemohl se vynadiviti pilnosti, věrnosti, tichosti a neporušitelné mravnosti této křesťanské otrokyně své, choval k ní velikou úctu, osvědčoval jí všemožnou přízeň a nekladl jí žádných překážek, aby po vykonané práci mohla dle víry své žíti. Julie modlívala se horlivě a čítala nábožné spisy, jež potají z vlasti si přinesla, postila se kromě neděl denně o chlebě a vodě, zapírala se rozličnými kajícími skutky a bděla úzkostlivě, aby zachovala si mezi pohany čisté srdce. Opatrně vyhýbala se každé příležitosti ku hříchu, byla mlčeliva, a chovala se tak vážně, že ani nejspustlejší lidé nedovolovali si před ní žádného slova ani skutku neslušného. Nosila na hrdle obrázek Ukřižovaného, a když octla se o samotě, líbala jej, klekala, rozjímala o přehořkém utrpení Páně a prosila s pláčem Boha

o milosť, aby mohla pro milovaného Spasitele svého co možná nejvíce trpěti. Z těchto nábožných rozjímání a modliteb čerpala ve smutném stavu svém podivuhodnou sílu a blaživý mír. Z lásky ku Kristu Pánu byla pokornou a trpělivou služkou a neměla jiného přání na světě, než aby pro víru svou podstoupila mučednickou smrť. Tyto vzácné ctnosti byly příčinou, že všickni, kdož Julii znali, nemohli odpírati své úcty tomu náboženství, jež šlechetná panna ta vyznávala.

Po několika letech nastoupil Eusebius obchodní cestu po moři do Gallie. Na té cestě provázela ho kromě jiného služebnictva i Julie. Po dlouhé námořní plavbě dal Eusebius zakotviti u severního konce ostrova Korsiky (nyní Capo-Corso) a vystoupil na břeh. Obyvatelstvo tohoto ostrova bylo tehdáž ještě většinou pohanské. Právě téhož dne, kdy Eusebiova loď u břehu přistála, konali ostrované na počesť pohanských bohů hlučnou slavnosť. Také Eusebius odebral se v průvodu pohanských lodníků svých do modlářského chrámu na ostrově, kde obětoval se býk, a súčastnil se potom obvyklých modlářských radovánek, za nichž pohané hodovali, tančili a zpívali. Zatím co tyto slavnosti na ostrově se konaly, trvala Julie na lodi pána svého, kde klečíc modlila se a hořekovala nad zaslepeností a nevázaností modloslužebníků. Po chvíli přišli na loď někteří služebníci vladaře tohoto ostrova, aby si ji prohlédli. Uzřevše spanilou Julii, anaž se modlila, otázali se jí, proč zůstala na lodi sama a raději s velitelem svým nešla na ostrov obětovat bohům. Julie odpověděla: „Jsem křesťanka a obětuji toliko pravému a živému Bohu, nikoli pak lichým modlám.“ Sotva uslyšel o tom vladař tohoto ostrova Felix, povolal k sobě Eusebia a jal se mu vytýkati, proč on, jsa horlivý ctitel bohů, trpí, aby někdo z otrokův jeho směl jimi pohrdati a je tupiti, a napomenul ho, aby odvážnou otrokyni přísně potrestal a k obětování donutil. Eusebius odpověděl: „Otrokyně má Julie je křesťanka. Snažil jsem se po léta, abych ji odvrátil od víry křesťanů, ale pokusy moje byly marné. Jinak slouží mně věrně, spravuje dům můj rozšafně, je duchaplná, vzdělaná, ochotná, poslušná a nad míru dobrá, tak že ze všech otroků jest mně nejmilejší. Proto přestal jsem ji donucovati, aby od své víry odstoupila.“ Tato chvála podráždila vladaře, tak že řekl: „Nejednáš dobře. Měl bysi otrokyni tu buď donutiti, aby sloužila bohům, aneb se jí zbaviti, chceš-li od-

vrátiti od sebe jistou zkázu.“ Eusebius vece na to: „Od své víry nedá se nižádným způsobem odvrátiti, a propustiti ji nemohu, ježto jest mně tak milá, že bych nemohl bez její služby žíti.“ Tu požádal vladař Eusebia, aby mu Julii za jakoukoli cenu prodal, aneb nechce li peněz přijati, aby vybral si za ni z otrokyň jeho čtyři, které se mu nejvíce líbiti budou. Avšak Eusebius odmítl rozhodně tuto nabídku řka: „Celé jmění tvé nestačí, abysi Julii koupil; raději vzdám se všeho, než abych jí pozbyl.“

Felix vida že touto cestou nepořídí ničeho, vymyslil si lest, aby úmysl svůj přece provedl. I pozval Eusebia k sobě a dal mu svými otrokyněmi nalévati nejsilnějšího vína, až ho opil. Eusebius upadl ve tvrdý spánek, a vladař kázal zatím povolati Julii do svého domu. Spatřiv sličnou pannu tu jal se jí uhlazeně a laskavě domlouvati. Velebil její ctnosti a ušlechtilou krásu, litoval smutného stavu jejího, lichotil jí, že zasluhuje lepšího osudu a nesmí zůstati nadále nevolnicí, a sliboval, že vykoupí ji z otroctví a vrátí jí svobodu. Aby ji tím snáze získal, doložil, že bude mocným jejím ochráncem, ctitelem a přítelem a že ji dle urozeného původu jejího provdá, ač-li zůstane potom na ostrově tom, a kdyby nevolila tu zůstati, že ji na svoje útraty dá doprovoditi, kamkoli bude chtíti. Všecky tyto lichotivé sliby činil vladař Julii s tou podmínkou, aby obětovala bohům. Avšak moudrá a statečná panna prohlédla ošemetný úmysl jeho a odpověděla na úlisná slova jeho: „Mýlíš se, an myslíš, že nejsem svobodna. Jsemť šťastna, že slouží Kristu. Nepřeji si na tomto světě žádného ženicha. Nikdy nevykoupím si svobody zradou své víry. Jsemť křesťanka, pohrdám lichými bohy tvými, a jsem hotova, pro víru svou trpěti i umříti.“ Rozhodná tato odpověď zahanbila a rozhořčila nad míru sklamaného vladaře, tak že náhle změnil svou laskavosť v zuřivý hněv a Julii surově pěstí svou udeřil ve tvář, že z úst i nosu vyřinula se jí krev. Julie zůstala klidnou a řekla: „Kristus, můj Pán, byl pro mne poličkován a bičován. Jaká to čest pro mne, že mohu státi se jemu v potupení a utrpení podobnou!“ Slovy těmi byl vladař ještě více rozkacen a rozkázal Julii natáhnouti na skřipec, rváti za vlasy a bičovati. V tomto mučení vyznávala statečná panna neohroženě a radostně Krista Pána děkujíc mu za tu milosť, že byla hodnou nalezena, aby pro něho potupena a trápena byla. Potom vzkřikl

na ni vladař: „Nuže, odřekneš se nyní Krista svého a budeš obětovati bohům?“ Mučednice odvětila: „Nikdy neodřeknu se Krista Pána, ani kdybych měla s ním na kříž přibita býti.“ Rozhněvaný Felix zvolal: „Ať tedy stane se ti dle přání tvého, však uvidíme, co si počneš.“ I rozkázal přinésti kříž. Julie spatřivši jej modlila se: „Božský Spasiteli můj, jakou milost prokazuješ mně, ubohé hříšnici, abych na oslavu tvou zemřela na kříži, jako ty ráčil jsi pro nás zemříti na dřevu kříže! Bože můj, přijmiž dobrotivě oběť života mého a smiluj se také nad těmito zaslepenými lidmi, odpusť jim a osvěť je světlem Ducha svatého!“

Dle rozkazu vladařova přibili katané na břehu mořském Julii na kříž, zardousili ji a vykonavše ukrutné dílo to odešli rychle. To všecko stalo se zatím, co vínem spitý Eusebius spal. Procitnuv potom uslyšel s hrůzou, co váženou otrokyni jeho potkalo, a naleznuv ji mrtvou, plakal hořce pod křížem jejím. Mnichové sousedního ostrůvku Gorgony (před městem Livornem) dozvěděvše se, co na Korsice se přihodilo, převezli tělo umučené Julie do svého chrámu a pochovali je slavně pějíce žalmy a držíce ratolesti palmové v rukou. Roku 763. dal král Longobardů Desiderius ostatky této světice přenésti do města Brescie a uložil je v klášteře, v němž dcera jeho byla abatyší. Klášterní chrám ten byl později přestavěn a na jméno sv. Julie posvěcen. Památka této mučednice zůstala v požehnání a Bůh udílel na orodování její věřícím mnohých milostí. Mučedniště její na Korsice označeno jest svatyňkou.

Světice Julie pokládala si za největší čest a vyznamenání, že mohla utrpením svým připodobniti se Kristu Pánu a zemříti pro něho na kříži. Křesťan, jenž připodobňuje se Spasiteli svému, může s bezpečnou jistotou věřiti, že náleží do počtu vyvolenců. Proto zradovala se sv Julie, když byla bičována a na smrť kříže odsousena. Ježíš Kristus byl matce své i pěstounu svému dětinně poddán a nebeského Otce svého poslušen až ku smrti kříže, byl tichý a pokorný srdcem, trávil celé noci na modlitbách, postil se, pracoval do únavy pro spasení všech lidí, snášel trpělivě pronásledování a nevděk svých krajanů, podstoupil tiše potupu, posměch a rouhání, byl uplván, poličkován, trním korunován a ukřižován, odpustil svým vrahům a umíraje modlil se za ně. Tak dal nám vtělený Syn Boží nejvznešenější příklad,

jehož máme následovati, a činíce to, stáváme se jemu podobnými a můžeme býti přesvědčeni o svém vyvolení. „Víme pak, že milujícím Boha všecky věci napomáhají k dobrému těm, kteříž podle uložení jeho povoláni jsou svatí. Nebo kteréž předzvěděl, ty i předzřídil, aby byli připodobněni obrazu Syna jeho, aby on byl prvorozený mezi mnohými bratřími. Kteréž pak předzřídil, těch i povolal, a kterýchž povolal, ty i ospravedlnil, kteréž pak ospravedlnil, ty i oslavil.“ (Řím. 8, 28—31.).

---

2. Sv. Jan Vladimír, král Dalmatský, mučedník.

V devátém století panoval slovanským Charvatům na území dalmatském kníže Dioklejský (Podgorský) a Zetský Pretislav. Nástupcem jeho na knížecím stolci stal se Jan Vladimír, syn jeho. Uvázav se v mladém věku u vládu, byl spravedlivým, mírumilovným, rozšafným, a dával lidu svému příklad svatého života. Za panováni jeho vtrhl do zemí dalmatských s velikým vojskem bulharský car Samuel (967—1015). Mírumilovný a dobrotivý Vladimír nechtěje krvavou válkou lid svůj v záhubu vydati, uchýlil se pokojně s ozbrojenci svými do nepřístupných hor. Výbojný Samuel vida, že takto Vladimíra přemoci nelze, vzkázal mu, aby s lidem svým sestoupil s hor a podal ruku ku smíru. Avšak Vladimír věda, že by smírem tím sebe i říši svou uvedl v poddanství Bulharův, neuposlechl hlasu carova. Tu se nabídl sousední lakotný a ctižádostivý župan caru Samuelovi, že vyzradí mu tajné stezky do hor a Vladimíra v moc jeho vydá. Uslyšev o hanebné zradě té odhodlal se Vladimír, že raději vydá se nepřátelům svým třeba i na smrť, než aby lid jeho mečem a hladem déle trpěl. I rozloučil se s věrnou družinou svou, sestoupil s hor, a odebral se k caru, ten pak poslal ho do sídla svého Prespy, kde kázal ho vsaditi do vězení.

Samuel snažil se marně dobyti opevněného města Olguně (Dulcigna), největší to tvrze území, v němž panoval Vladimír. Odtáhnuv s nepořízenou pustošil celou krajinu až ku městu Zadru a vrátil se potom Bosnou do Bulhar. Zatím úpěl Vladimír v žaláři trvaje dnem i nocí na modlitbách. Jednou byl potěšen zjevem anděla zvěstujícího mu brzké vysvobození. Z toho zradoval se vězeň převelice a rozmnožoval potom nábožné modlitby i posty svoje.

Car Samuel měl dceru Kosaru, kterouž upřímně miloval. Ta požádala ho jednoho dne, aby směla navštíviti vězně a umýti jim nohy. Otec svolil milerád a Kosara spěchala do žáláře vykonat skutek milosrdenství. Spatřivši tu sličného, nábožného a ctnostného Vladimíra v okovech, politovala ho, a když se dověděla, že pochází z rodu vznešeného, přistoupila k otci, poklekla před ním a prosila ho snažně, aby jí vězně toho dal za manžela. Car nemoha milované dceři ničeho odepříti, dal ihned Vladimíra vyvézti ze žaláře, poručil ho přiodíti rouchem královským, políbil ho a prohlásil jej před celým dvorem svým za manžela dcery své Kosary. Po slavnostech svatebních jmenoval car Vladimíra králem Dalmatským a přidal mu k území jeho ještě krajinu Dračskou. Tak dostal se Vladimír řízením Božím náhle z okovů žalářních na trůn královský.

Vladimír s Kosarou žili zbožně a svatě, vedli poddaný lid svůj k životu bohabojnému a stavěli četné chrámy po všech krajích své říše. Tehdáž rozšiřoval se v Bulhařích i v sousedních národech slovanských mor ohavných bludařů Bogomilů. Vladimír jsa rozhodný a věrný katolík, potíral rázně tyto nebezpečné bludy v říši své. Car Samuel upevniv rozsáhlou říši svou dosáhl potom od papeže hodnosti císaře Bulharského, odloučil se úplně od Cařihradu a zřídil v Ochridě stolici zvláštního patriarchy Bulharského, aby země jeho nebyly v žádném styku s nevěrnými Řeky. Avšak mladý Řecký císař Basil II. uzavřel tuto Bulharskou říši rozkotati, čehož po třicetileté, s neslýchanými ukrutnostmi vedené válce skutečně také dosáhl. Za války té bylo vojsko bulharské r. 1014. poraženo, a car sám vyváznuv stěží životem, když spatřil v Prespě několik tisíc Bulharův od vítězných Řeků nelidsky oslepených, omdlel žalem a zemřel po dvou dnech. Po něm následoval syn jeho Radomír Gabriel, jenž byl již po roce od vlastního synovce svého Jana Vladislava zavražděn, jak se důvodně za to má, návodem ošemetných Řeků. Vladislav nenáviděl velice zbožného Vladimíra, jsa přívržencem Bogomilů, jimž Vladimír se protivoval, a chtěje zmocniti se Dalmacie. I. pozval ho k sobě, aby ho úkladně zavraždil. Prohlédavá Kosara tušila však tyto úklady a nedopustila manželu, aby ku Vladislavovi šel, nýbrž odebrala se sama k němu. Lstivý Vladislav přijal ji na oko laskavě a vypravil potom k manželu jejímu poselstvo se zlatým

křížem a opětným pozváním, aby k němu přišel, že prý nemá, proč by se ostýchal a zdráhal, ježto manželce jeho nic zlého se nepřihodilo. Vladimír vzkázal mu: „Kristus zemřel na kříži dřevěném, a nikoli na kříži zlatém, máš-li tedy pravou víru, pošli kříž dřevěný po osobách duchovních, a já přijdu potom k tobě s důvěrou v Krista.“ Tu vypravil Vladislav dva biskupy a jednoho mnicha, aby donesli Vladimírovi kříž dřevěný a ujistili ho, že panovník jejich jest pravověrným katolíkem. Vladimír vzav tento kříž poklonil se před ním hluboce, uschoval jej za ňadra a odebral se k carovi.

Na rozkaz zrádného cara měli cestou zákeřní vrahové usmrtiti Vladimíra, avšak Bůh zachránil ho, neboť zákeřníci spatřili kolem něho anděly s tasenými meči. Vladimír dostal se takto šťastně do sídla carova Prespy a začal po svém obyčeji ihned ve chrámě se modliti. Vladislav uslyšev o jeho příchodu rozhněval se velice a rozkázal, aby byl zavražděn. Tu obklíčili vojáci chrám, v němž Vladimír na modlitbách trval, a chystali se vykonati na něm ortel smrti. Zrazený král vyžádal si, aby mohl smířiti se s Bohem i aby oba biskupové i mnich, v jichž průvodu do Prespy přišel, byli svědky smrti jeho. Když tito tři mužové předvedeni byli, nemohli se studem a bázní ani očí pozdvihnouti, vědouce, že z otrocké povolnosti k násilnickému caru zradili krev spravedlivou. Vladimír vyzpovídav se a přijav nejsvětější Svátost, vzal do ruky kříž, jejž mu Vladislav poslal, a řekl: „Modlete se za mne; tento kříž i vy budete mně svědky v den Páně, že bez viny umírám.“ Rozloučiv se potom s přítomnými vydal se v ruce nepřátel a byl na prahu chrámu mečem sťat dne 22. května 1015.

Tělo umučeného Vladimíra bylo pohřbeno v témže chrámě, u něhož zemřel. Na hrobě jeho dály se divy, jimiž vrah Vladislav tak byl poděšen, že zarmoucené vdově Kosaře dovolil, aby tělo svatého manžela svého odvezla a pochovala v chrámě Panny Marie v Krajině. Kosara stala se potom jeptiškou, a dokonavši svatě pozemský život svůj byla uložena po boku manžela svého. Tělo sv. Vladimíra, bylo po stoletích nalezeno neporušeným, ba ani dřevěný kříž v rukou jeho nesetlel.

Lakotný vrah Vladislav uchvátiv všecky země Vladimírovy, byl za nedlouho pomstou Boží zastížen, an při obléhání pevnosti Drače (Dyrrhachia) již r. 1018. bídně zahynul. Říše jeho stala se potom kořistí císaře Basila II. „Bulharobijce," jenž vstoupiv válečně do Ochridy učinil samostatnosti Bulharska náhlý konec. Arcibiskupové bulharští zůstali však s ostatními podřízenými biskupy svými spojeni se Stolicí apoštolskou v Římě, až teprv první arcibiskup Ochridský z národa řeckého Lev strhl ubohé Bulhary do žalostného rozkolu Cařihradského *).

Dne 22. května koná se také památka sv. Faustina a spolumučedníků Římských, sv. Basiliska, mučedníka v Komaně v Pontu, sv Fulka, vyznavače v Akvině, sv. Marciána, biskupa Ravennského, sv. mučedníků Afrických Kasta a Emilia, z jichž těl značnou část ostatků sv. Kasta r. 1372. dostal velechrám Pražský, a j.

Dne 23. května.

I. Blahosl. Ondřej Bobola, mučedník z Tovaryšstva Ježíšova.

Za panování Přemyslovce Václava II., krále Českého a Polského, usadil se starožitný rod českých rytířů Bobolů v Malé Polsce. Členové této šlechtické rodiny proslavili se v nové vlasti své udatností ve válkách i věrnými službami prokazovanými Polským králům, a byli horlivými obhájci i příznivci Církve katolické. Slovutným byl zvlášť rytíř Ondřej Bobola, narozený roku 1536, veliký komoří korunní, jenž statečně odporoval útokům německého protestantství i ruského rozkolnictví a roku 1617. v pověsti muže svatého zemřel.

Nejušlechtilejší ratolestí na starém kmeni rytířů Bobolů byl blahoslavenec kněz Ondřej. Narodil se r. 1592. z otce Krištofa Boboly na rodinném statku jeho ve vojvodství Sandoměřském. V rodě tom platila živá katolická víra a vroucí nábožnosť za posvátný odkaz předků. Také Ondřej

---

*) Počátky křesťanství mezi Slovany. Napsal J. Ježek. Část I. Chorvaté str. 29. a násl. V Praze, nákladem katol. spolku tiskového. 1879. Kryštůfkův Všeobecný církevní dějepis II., 353. Kuldův Církevní rok III. 419.

byl od rodičů svých v bohabojnosti vychován a prospíval na školách Sandoměřských ve vědomostech i křesťanských ctnostech tak utěšeně, že učitelé kladli ho ostatním žákům za vzor pilnosti, mravnosti a zbožnosti. Dosáhnuv 19. roku věku svého, rozhodl se Ondřej, že dá výhost světu a zasvětí život svůj Bohu a péči o spásu bližních v proslulém Tovaryšstvu Ježíšově, jež bylo v Polsce mocnou tvrzí katolické víry proti nepřátelům jejím.

Ondřej Bobola přijal s radostným souhlasem rodičů svých dne 10. srpna 1611 řeholní roucho sv. Ignáce Loyolského v hlavním městě velikého knížectví Litevského Vilně, a to v koleji, kterouž nábožný strýc jeho, korunní komoří Ondřej Bobola, po požáru r. 1610. znova byl vystavěl. Tu cvičil se mladý Ondřej po dvě léta v řeholní kázni osvědčuje poslušnosť, pokoru, sebezapíravosť a horlivou lásku k Bohu. Roku 1613. složil prosté řeholní sliby v ruce kněze Bardila, jenž potom roku 1639. byl v Japonsku od pohanů pro víru katolickou umučen. Studovav po dvě léta filosofii ve Vilně, vyučoval Ondřej nějaký čas na řeholních latinských školách v Královci a v Poltavě na Ukrajině. Potom studoval čtyři roky bohosloví ve Vilně a byl r. 1622. biskupem Volovičem posvěcen na kněžství. Roku 1624. stal se kazatelem a zpovědníkm při chrámě sv. Kazimíra ve Vilně a spolu ředitelem Marianské družiny studujících.

Kněz Ondřej Bobola působil na kazatelně, ve zpovědnici a u loží nemocných s takovou horlivostí, že byl všeobecně zván mužem svatým. Jsa ozdobou řádu svého neměl jiných starostí, než aby co možná nejvíce duší lidských získal nebesům. Zvláštní péči věnoval studujícím jinochům, jež v Marianské družině shromažďoval, ve víře svaté utvrzoval, proti pokušení ozbrojoval, a k životu bohabojnému vedl. Kromě toho prokazoval bližním skutky milosrdenství tělesného, kdykoli potřeba kázala. Když v letech 1625, 1630 a 1653 řádila ve Vilně morová rána, neustával s řeholními bratřími svými choditi po domech a pátrati po nemocných, od nichž domácí jejich ze strachu utekli, a sloužil jim obětavě. Z řeholních soudruhů jeho zemřeli v této samaritánské službě nakazivše se morem čtyři kněží a čtyři bratří nekněží, on však s pomocí Boží zůstal živ a zdráv, ač si přál zemříti podobně.

Složiv r. 1633. slavné řeholní sliby byl Ondřej poslán

za představeného řeholního domu do města Bobrujska v krajišti Miňském. V úřadě tom vedl si opatrně a laskavě. Nedopouštěl, aby mu slouženo bylo, ale raději sám sloužil se vší pokorou řeholním bratřím. Proto byl od nich jako otec milován, ač naléhal na přísné šetření řeholní kázně. Pověst o něm šířila se po celém Tovaryšstvu Ježíšově, a každý člen jeho pokládal se za šťastna, když poslán byl pod správu tak výtečného kněze do Vilna. Až z dalekých zemí přicházeli k němu Jesuité vypuzení z missionářských stanic svých od Turků, aby po přestálých utrpeních u něho pookřáli, dokonalosti se utvrdili, a ku další neunavené činnosti pro čest i slávu Boží a věčnou spásu lidí povzbuzeni byli

Po letech byl Ondřej Bobola přeložen do města Piňska, kde Jesuité od r. 1635. kolej měli. Odtud vycházel pilně na missie do krajův okolních. K obtížnému úřadu missionářskému měl výtečnou způsobilost jsa nadaným řečníkem zvučného hlasu a výrazné tváře, vládna znamenitou pamětí, vynikaje živou povahou, a především plápolaje ohněm svaté lásky k Bohu i k lidem a horlivostí pro věčné spasení jejich. Ondřej nespoléhaje na svoje dary a síly, připravoval se pokaždé na missie rozjímáním, posty, modlitbou a hlavně vzýváním Panny Marie. V apoštolském povolání tom bylo mu třeba veliké trpělivosti, vytrvalosti a zapíravosti. Pracoval ponejvíce v krajinách válkami zpustošených, málo zalidněných, bařinatých, lesnatých a neschůdných, kde snášel často nedostatek, jsa nezřídka nucen, přenocovati pod širým nebem a spokojovati se ukoralým kusem chleba, jenž zbýval mu v torbě. Krajiny, v nichž Ondřej na vinici Páně pracoval, byly osídleny ponejvíce rozkolnickými Malorusy. Horlivý missionář poučoval tyto nevědomé lidi o pravé víře katolické, vedl je ku ctnostnému a zbožnému životu, doličoval, že dávní předkové jejich byli katolíci s apoštolskou Stolicí spojení, a vyvracel bludy rozkolníkův. I podařilo se mu po městech, vesnicích, dvorcích a samotách nábožensky vzdělati veliký počet rozkolníkův a obrátiti na víru katolickou. Opodál Polocka ve vévodství Vitebském vzdala se jeho přičiněním celá jedna osada řeckého rozkolu a spojila se s Církví katolickou. Vedlé rozkolníků obracel kněz Ondřej na missionářských cestách zřetel svůj i ku katolíkům, jež ve víře utvrzoval a k životu dle víry napomínal.

Lidé dobré vůle přijímali missionáře Ondřeje ochotně a dávali se od něho poučiti, avšak zarytí rozkolníci vzplanuli proti němu nenávistí a přemýšleli, jak by ho zabili. Prozatím činili mu rozličná příkoří, přezdívali mu „dušechvatů“ a štvali proti němu výrostky, kteříž na potkání jemu se posmívali a blátem po něm házeli. Nejvíce hněvali se na něho rozkolničtí popové ruští. Jsouce lidé v bohosloví naprosto nevědomí a nevzdělaní nemohli ho ovšem potírati zbraněmi duchovními, a za to nenáviděli ho zuřivě a popouzeli lid proti němu. Všecka tato příkoří snášel Ondřej mlčky a trpělivě, nedávaje se jimi v horlivosti své nikterak mýliti.

Doba tehdejší byla nad míru zmatená a zlá. V Polsku panoval král Jan Kazimír (1648—1668), za něhož tato někdy slavná slovanská říše octla se na kraji zkázy. Na jihu vzbouřili se pod hetmanem Bohdanem Chmelnickým Kozáci, a spojivše se s Tatary, vyrazili ze svých stepí, pobouřili celou západní Rus, a porazili v kruté bitvě r. 1649 polské vojsko. Potom udeřil r. 1654. na Polsku Moskevský car Alexej Michajlovič a vtrhl s vojsky svými až k Vilnu a Grodnu, co zatím Švédský král Karel Gustav opanoval ostatní Polsku až po Krakov, a Chmelnický se svými Kozáky až k Lublínu zajížděl. Hrozným zmatkům těm byla učiněna přítrž r. 1656. příměřím mezi Poláky a Rusy, čímž i moc Švédů v Polsce tak poklesla, že také oni téhož roku učinili příměří. Následujícího roku 1657. táhly tlupy Kozáků litevským Polesím do opevněného tábora svého za Dněprem loupíce cestou a sužujíce katolíky. Uslyševše od Poleských rozkolníkův o horlivém Jesuitovi, jenž v krajině té i za rozbrojů válečných stále missie konal, jali se Kozáci po něm slíditi. Kněz Ondřej dlel právě ve vsi Poradylně opodál města Piňska. Sotva odsloužil mši sv., bylo mu oznámeno, že ho Kozáci stíhají. Tu opatřili mu katolíci této osady vůz, na němž s jedním řeholním bratrem svým rychle ujel. U dvorce Mohylny zahlédl vozka blížící se Kozáky, seskočil ihned, a opustiv vůz svůj utekl do lesa. Ondřej poznal, že nastává mu veliké nebezpečenství, proto sestoupil s vozu, poklekl, a odevzdal se do vůle Boží řka: „Staň se, ó Pane, vůle tvá!“ Zatím přihnali se k němu Kozáci a porazili ho dvěma ranami k zemi. Ondřej nedbaje sebe, prosil jen, aby soudruh jeho byl v pokoji propuštěn, což se také stalo.

Sveřepí Kozáci nakládali z bezbranným missionářem nevýslovně surově a ukrutně. Obnaživše ho dopola dovlékli jej ku blízkému stromu, přivázali ho k němu a zbičovali jej do krve. Potom hodili mu kolem hrdla oprátku, připoutali jej ku sedlům dvou koní a vedli ho uprostřed těchto koní do Janova pobízejíce jej bičem ku rychlé chůzi. V Janově byl Ondřej předveden ku kozáckému setníkovi, jenž se ho tázal, kdo jest a k jakému náboženství se přiznává. Ondřej odpověděl: „Jsem kněz z Tovaryšstva Ježíšova, vyznávám, že jest toliko jedna pravá a to katolická Církev, a jsem hotov, pro tuto Církev a víru svou rád trpěti i zemříti za příkladem apoštolův a mučedníků.“ Když setník mu pohrozil smrtí, neodpadne-li od své víry k rozkolu, napomenul ho mučedník, aby raději on vzdal se rozkolu a vrátil se do lůna pravé Církve Kristovy. Tím rozhněval se setník a vytasiv meč sekal do Ondřeje, tak že kněz ten krváceje na zem sklesl. Když pak leže v krvi obrátil oči k nebesům, vypíchl mu jeden Kozák dýkou oko. Potom zavlekli divoši ti mučedníka do nedalekého řeznického krámu, svékli ho, položili na stůl a pálili smolnicemi na prsou. Zatím neustával mučedník vyslovovati přesvatá jména Ježíš a Maria a za mučitele svoje se modliti. Nadarmo křičeli katané, aby se odřekl své katolické víry. Ondřej odpovídal jim napomenutím, aby stali se katolíky. Tím rozzuřili se Kozáci ještě více a odřeli mučedníkovi nožem kněžskou pleš a dlaně i prsty, na potupu kněžského posvěcení, aby prý došel vlastní krví lepšího pomazání; vyrazili mu dva zuby, uřezali mu nos i uši, vytrhli mu jazyk, a zohavivše ho takto děsným způsobem, smýkali jej bláten na smetiště, kde ho ponechali. Zatím, co několik neohrožených katolíků k umírajícímu knězi chvátalo, přiskočil kozácký setník a rozťav mu šavlí hlavu, učinil mukám jeho konec. Hned potom vsedli Kozáci na svoje koně a ujeli rychle. Tak zemřel kněz Ondřej Bobola pro katolickou víru smrtí mučednickou dne 16. května 1657.

Tělo jeho bylo prozatím uloženo ve farním chrámě Janovském, odkud potom převezeno ku pohřbu de řeholního chrámu jesuitského v Piňsku.

Hned po smrti své byl kněz Ondřej Bobola katolickým lidem ctěn jakožto světec a mučedník Boží. Roku 1719. a

později v letech 1808 a 1815, bylo shledáno tělo jeho neporušeným a kromě toho oslavil ho Bůh i jinými divy. Roku 1808. přeneseno toto neporušené tělo z Piňska do jesuitského chrámu v Polocku, odkud posléze r. 1830 dostalo se do farního chrámu v témž městě. Dne 24. června 1853 prohlásil papež Pius IX. mučedníka Ondřeje Bobolu za blahoslaveného a položil výroční památku jeho na den 23. května.

Blahoslavenec Ondřej Bobola, po svých předcích dle krve Čech, národností Polák, povoláním kněz Tovaryšstva Ježíšova, působil s apoštolskou horlivostí hlavně v zanedbaném a nábožensky nevědomém rozkolnickém lidu maloruském, aby jej do ovčince Církve katolické uvedl. Nedbaje žádných obtíží a nebezpečenství byl stále hotov, za příkladem apoštolů Páně obětovati pro svou víru život, a zpečetil ji mučednickou krví. Kéž na jeho přimluvu nastanou lepší časy potomkům těch, jimž on slovo Boží hlásal! Kéž pro mučednickou smrť jeho smiluje se Hospodin nad rozkolníky ruskými, aby povrhli řeckým rozkolem a spojili se zase s jednou, svatou, katolickou, apoštolskou Církví Kristovou!

---

2. Sv. Jan Kř. de Rossi, kněz.

Karlu šlechtici de Rossi ve Voltaggiu v diecési Janovské povila manželka Františka dne 22. února 1698 synáčka, jemuž na křtu sv. dala jméno Jan Křtitel. Bohabojní rodičové vychovávali ho s úzkostlivou pečlivostí dávajíce mu příklad lásky k Bohu i ku Církvi svaté, něžné zbožnosti a dobročinnosti. Mladičký Jan naučil se záhy přisluhovati knězi při oltáři, což s příkladnou nábožností činil. Jednoho dne spatřila jej u oltáře vzácná a zámožná paní Marie Kambiosová z Janova a oblíbila si ho tak, že požádala rodiče jeho, aby mohla jej vzíti do svého domu a pečovati o další výchovu a vzdělání jeho. Rodičové svolili k tomu, ač s těžkým srdcem, doufajíce, že synáčku jejich v bohaté a bohabojné rodině Janovské pokyne štěstí. Mladý Jan odešel tudíž do Janova a získal si poslušností, pilností, nábožností a mravností přízeň své pěstounky. Když mu po několika letech zemřel otec, povolal ho příbuzný Vavřinec de Rossi, kanovník u Panny Marie Kosmedinské v Římě, k sobě. Matka dala k tomu ochotně povolení nadějíc se, že syn bude moci připravovati se ku stavu kněžskému.

Pod dozorem příbuzence svého kanovníka Vavřince učil se Jan de Rossi v Římě na školách jesuitských s ne-

unavenou horlivostí a dával spolužákům svým příklad snaživého a bohabojného jinocha. Jsa vzorným členem Marianské družiny, vybízel soudruhů svých na školách, aby vstupovali do bohumilého bratrstva toho, odvraceli se ode všech příležitostí ku hříchu, následovali andělsky čistého světce Aloisa životem neposkvrněným, pilni byli modliteb, a posluhovali obětavě nemocným. Sám pak zapíral se a žil tak přísně, že ulovil si nemoc, kteráž mu po delší čas bránila učiti se. Pozdraviv se studoval potom u Dominikánů v Římě vědy bohoslovecké a byl dne 8. března 1721 posvěcen na kněžství, při čemž učinil slib, že nepřijme žádné církevní hodnosti leč z poslušnosti.

Stav se knězem umínil si Jan, že bude pracovati hlavně ku blahu lidí chudých, nemocných, zanedbaných a hříšníků. I jal se choditi na veřejná prostranství Římská a učil příchozí venkovany, dohazovače, kramáře a tuláky náboženství, navštěvoval staré Forum Romanum, kde tehdáž bylo pastviště, a svolával k sobě zanedbané pasáky, jež ku přijímání sv. svátostí připravoval. Kromě toho pečoval o studující mladíky a získal si svou horlivostí pro jich časné i věčné blaho název apoštola mládeže. Posluhovati nemocným bývalo zamilovaným jeho zaměstnáním již za let studií. I jako kněz chodil pilně do špitálu sv. Havly, kde nemocným obětavě sloužil, je těšil, náboženství učil, ku sv. zpovědi připravoval, s nimi se modlil, a také hmotně jim přispíval. Neveliké rodinné jmění svoje věnoval na založení nové nemocnice u sv. Aloisa v Římě, a kdykoli nestačily mu příjmy jeho na podporu nemocných, neostýchal se u zámožných dobrodinců na ně žebrati. Mimo to vyhledával i po soukromých domech lidí nemocných a posluhoval jim sv. svátostmi. Největší radosť míval, když ku zpovědnici jeho hrnulo se mnoho kajicníků, obzvláště nábožensky zanedbaných a chudých. Říkalť o sobě, že našel nejkratší cestu do nebe tím, že stal se horlivým zpovědníkem. Rovněž vystupoval často a rád na kazatelnu, a lid znaje ze zkušenosti svatý život jeho, spěchal ochotně do chrámu, kde slovo Boží hlásal. Tak trávil veškeren čas ve zpovědnici, na kazatelně, v nemocnicích a mezi lidmi opuštěnými a zanedbanými, jimž prokazoval skutky duchovního i tělesného milosrdenství.

Dle slibu svého netoužil kněz Jan po žádné církevní hodnosti a zdráhal se vyhověti přání příbuzence svého ka-

novníka Vavřince de Rossi, aby přijal důstojnosť kanovnickou při chrámě Panny Marie Kosmedinské, a teprv když mu to zpovědník jeho rozkázal, podrobil se z poslušnosti tomuto úřadu. Tu usadil se na blízku chrámu toho v prosté kolně, říkaje, že lepšího bytu nepotřebuje. Jakožto kanovník ctil obzvláště Rodičku Boží každodenní pobožností a sv. Filipa Neri, jehož života snažil se následovati. Přebývav po devět let v kolně, seslábl tělesně, a byl nucen, odstěhovati se do kláštera nejsvětější Trojice, kde společně s několika kněžími zbytek života svého trávil, konaje stále skutky milosrdné. Onemocněv přijímal sv. svátosti každou neděli i každý svátek. I na smrtelném loži byl paměliv chudých, jimž po celý živct sloužil, a zesnul v Pánu smrtí blaženou dne 23. května 1764. Pohřbu jeho súčastnilo se ohromné množství lidstva. Tělo jeho uloženo ve chrámu při nemocnici nejsv. Trojici v Římě.

Jan de Rossi, kněz apoštolský, požíval již za živa úcty muže svatého a slynul vzácnými milodary, an mnohým nemocným vyprosil u Boha zdraví, předpovídal budoucnosť, a měl hlubokou znalosť lidských srdcí, tak že mnohému hříšníku uvedl na paměť tajné hříchy, jichž on dávno již se byl dopustil. Na přímluvu jeho událo se na hrobě jeho několik divů, jež byly již r. 1781. úředně vyšetřovány; když pak r. 1859. Bůh novými zázraky ho oslavil, vyhlásil jej r. 1860. papež Pius IX. za blahoslaveného. Od té doby vzmáhala se úcta věřícího lidu k tomuto apoštolskému knězi, a po nových divech, jež staly se na hrobě jeho, vřadil jej papež Lev XIII. roku 1881. do počtu svatých Církve katolické.

Dne 23. května koná se také památka sv. Desideria, biskupa Viennského, mučedníka († 608). sv Guiberta, zakladatelc kláštera v Lotrinsku († 962), ve Španělsku sv. Epitacia, biskupa, a sv. Basilea, mučedníků, a j.

Dne 24. května.

Sv. Augustin Kanterburský, apoštol Anglie.

Do Britannie vniklo světlo evangelia Kristova již za doby apoštolské a zářilo tam až do století pátého, kdy pohanští Anglové a Sasové jižní část ostrova toho si podmanili, domorodé křesťanské Brity do hor zatlačili, a v dobyté zemi křesťanství úplně potlačili. Avšak za stopadesáte let potom bylo na ostrově tom náboženství Kristovo poznovu štípeno a utvrzeno, a to zásluhou svatého papeže Řehoře Velikého.

Světec Řehoř zanášel se dlouho vznešenou myšlénkou o pokřesťanění Anglosasův, a sám vydal se na cestu do Britannie, aby národu tomu učení spásy zvěstoval, byl však lidem donucen z této cesty vrátiti se do Říma, a stal se brzo potom papežem. Tu ustanovil se na tom, že provede dávný úmysl svůj, a dával na ten účel kupovati mladistvé anglosaské otroky, aby byvše vyučeni a pokřtěni, mohli působiti ve své vlasti jakožto křesťanští věrozvěstové. Zatím dověděl se Řehoř, že pohanský král Kentský v Anglii Ethelbert pojal křesťanskou princeznu Bertu, dceru krále Pařížského, za manželku, kteráž i na pohanském dvoře jeho zůstala horlivou katoličkou majíc při sobě biskupa Lindharda jakožto dvorního kaplana svého. Tu zdálo se papeži, že nadešla již vhodná doba, aby veliké dílo pokřesťanění Anglie nastoupeno bylo.

Roku 596. vypravil Řehoř Veliký z Říma do Anglie 39 mnichů Benediktinů, v jichž čele byl opat kláštera sv. Ondřeje Augustin. Věrozvěstové ti nastoupili tuto cestu do daleké, neznámé země s nadšeným úmyslem, že za pomoci Boží buď celý veliký národ na víru Kristovu obrátí, buď za víru tu smrtí mučednickou zemrou. Avšak přišedše do Gallie slyšeli o Anglosasech hrozné věci; že je to divoký, zarytý a nepřístupný lid, jenž mluví rozdivným jazykem, že všecky pokusy o jeho obrácení na víru budou marny, a že plavba do Anglie je nad míru nebezpečná. Ulekše se toho odeslali missionáři Augustina zpět do Říma, aby tyto obtíže a překážky papeži vylíčil a o radu a poučení ho požádal. Avšak papež Řehoř setrval v úmyslu svém a řekl Augustinovi, aby nemalomyslněl, ale v Boha důvěřoval, že veliké dílo se podaří, když missio-

náří horlivě a neohroženě se ho uchopí. Posléze napomenul ho papež, aby na cestu do Anglie přibral si z Gallie několik franckých kněží za tlumočníky a spolupracovníky na vinici Páně. Tudíž vrátil se Augustin ku svým bratřím do Gallie, překonal jejich rozpaky i nedůvěru, posilnil a nadchl je, a získav několik franckých kněží, přeplavil se s nimi do Anglie, kde přistál při ústí Temže na ostrově Thauetu. Odtud vzkázal Kentskému králi Ethelbertovi, že přichází se soudruhy svými do země jeho zvěstovat radostné poselství o království Božím a o věčné radosti, kterou Bůh udělil těm, kdož v něho věří a ho poslouchají. Král vzkázal, aby missionáři na ostrově vyčkali, až si celou tu věc rozmyslí, a zavítal po několika dnech k nim; nechtěl však s nimi jednati ve stanu, nýbrž přijal je sedě pod posvátným dubem, obávaje se, aby cizinci ti mu neučarovali. Augustin zvěstoval mu stručně hlavní pravdy učení Kristova. Král naslouchal pozorně a odpověděl, že slyšel krásná slova a vábné sliby, ale to všecko že jest munovotou, a že nelze mu ihned zříci se zděděné po předcích víry v bohy; ježto pak missionáři tak dalekou cestu vykonali, aby v lidu jeho hlásali učení, o němž tvrdí, že je blahonosné, že jim dovoluje, aby v sídelním městě jeho se usadili a beze vší překážky náboženství svoje lidem kázali.

Potěšeni jsouce z tohoto vlídného přijetí králem vešli věrozvěstové do města Doroverna (Kanterbury) kráčejíce ve slavnostném průvodu za stříbrným křížem a deskou s krásným obrazem Spasitelovým po dvou a pějíce střídavě žalmy. U města stál kostelík sv. Martina, v němž královna Berta pobožnost svou vykonávala. Tu usadil se Augustin s bratřími a začal apoštolskou práci svou. Příkladným životem, horlivým hlásáním slova Božího, laskavostí a opatrným jednáním svým získali si missionáři záhy přízeň lidu a obrátili za nedlouho veliký počet pohanských Anglosasů na víru Kristovu. O letnicích r. 597. dal se i král Ethelbert pokřtíti, a od té doby šířilo se v zemi jeho evangelium Kristovo zdárně a rychle.

Dle pokynu papežova odebral se potom Augustin do Gallie, dal se v Arelatě posvětiti na biskupství, a vrátiv se ihned do Anglie, pokřtil se spolupracovníky svými o vánocích téhož roku 597. více než 10.000 Anglosasů. Hned potom vypravil dva ze svých kněží do Říma s radostnou zprávou

o pokroku víry svaté v Anglii a s prosbou, aby mu byly poslány bohoslužebné nádoby, knihy, roucha i svaté ostatky, a spolu aby mu poradĕno bylo, jakým způsobem má spravovati země na víru obrácené. Papež Řehoř přijal utěšenou zprávu tuto s nevýslovnou radostí a díkučiněním Bohu, poslal do Anglie nový sbor missionářů s bohoslužebnými věcmi, a králi Ethelbertovi i královně Bertě přiložil list, v němž oba pro veliké zásluhy jejich o víru Kristovu přirovnal ku Konstantinu Velikému a světici Heleně. Zároveň odeslal papež Augustinovi pallium, odznak to hodnosti arcibiskupské, podřídil jeho pravomocnosti všecka biskupství, kteráž v Anglii zřízena budou, a dal mu zevrubné předpisy ohledně církevní správy a kázně v zemi té. Král Ethelbert podporoval katolické věrozvěsty co nejochotněji a daroval jim svůj palác v Kanterbury, aby v něm přebývali a domov měli, nejsouce více v Anglii cizinci. Palác ten upravil Augustin v klášter a vystavěl u něho metropolitní chrám Kristův, a kromě toho zbudoval za městem druhý klášter se svatyní apoštolů Petra a Pavla, která později byvši rozšířena a přezvána chrámem sv. Augustina, stala se středem veškerého náboženského života Anglie, sloužila za pohřebiště Anglických králův, a slynula jakožto jeden z nejslavnějších chrámů celého křesťanstva.

Augustin rozšiřoval s pomocí horlivých spoludělníků svých čím dále utěšeněji po Anglii víru Kristovu a zřizoval v zemi sídla biskupská. Tohoto krásného výsledku dodělali se věrozvěstové ti hlavně také svou vlídností a opatrností. Dle moudrých pokynův papeže Řehoře jednal Augustin s Anglosasy šetrně a obezřele hledě získati si lásku jejich vlídností a povolností ve věcech podřízených. Missionáři nebořili starých chrámů pohanských, nýbrž odstraňovali z nich pouze modly, stavěli v nich oltáře se sv. ostatky, světili je a přeměňovali takto ve svatyně křesťanské. Lid zvyklý svým chrámům chodil i potom do nich rád a klaněl se tu Bohu pravému. Rovněž nerušili missionáři v Anglii různých zvykův a slavností národnich, nýbrž ponechávali je lidu dávajíce jim pouze ráz křesťanský. Na místě bývalých modlářských hodů konali obrácení Anglosasové křesťanské hody lásky, při nichž byli pamětlivi chudých. Dle starobylého zvyku směli i nadále o slavnostech mučedníků stavěti kolem chrámů stany a konati v nich oblíbené radovánky

svoje vystříhajíce se ovšem všeho, co s křesťanskými mravy se nesnáší.

Dlouholeté války útočných dobyvatelů Anglosasů s praobyvateli ostrova toho Brity zplodily zaryté nepřátelství mezi oběma národy těmi. Zatím, co Britové, zatlačení do západních hornatých krajů ostrova, po většině zachovali si víru Kristovu, přistupovali k ní i Anglosasové. Tou příčinou doufal Augustin, že se mu podaří, oba ty národy smířiti. Král Ethelbert přál si tohoto smíru. I pozval Augustin britské biskupy ku společné schůzi a přednesl jim netoliko prosbu, aby odloživše starou nenávisť proti sousedům svým, žili s nimi ve svornosti, nýbrž aby poskytli mu také pomoc na úplné obrácení Anglosasů na víru Kristovu. Zároveň požádal jich, aby vzdali se některých nesprávných obyčejů, rozdílných od obřadův obecné Církve, které u nich pro velikou odlehlosť země zejména co se týče doby slavení velkonoc a obřadů křestních zavládly. Avšak Britové zdráhali se Augustina poslechnouti, a po marném vyjednávání uvolili se pouze, že dostaví se na druhou, četnější schůzi, a tu odpírali všem důvodům a prosbám, nechtějíce od svých starých zvyklostí ustoupiti a s nenáviděnými Anglosasy v žádné styky vcházeti. Tato zarputilosť zarmoutila bolestně Augustina. I řekl Britům slovy prorockými: „Nechcete-li žíti s Anglosasy jako bratří v pokoji, budou oni stále vašimi nepřáteli a povedou proti vám krvavé války; nechcete-li pomáhati mně uváděti jich na cestu života, stanou se vám oni nástrojem smrti.“ Věštecká slova ta naplnila se potom na zatvrzelých Britech velmi žalostně.

Arcibiskup Augustin získal si horlivou činností svou o založení a rozšíření víry katolické v Anglii nehynoucí zásluhy, tak že právem sluje apoštolem země té. Bůh žehnal hojně apoštolské práci jeho a oslavil jej již za živa milodary proroctví a divů. Předvídaje smrť ustanovil si světec ten nástupcem na arcibiskupském stolci Kanterburyském horlivého spoludělníka svého Vavřince, a zesnul v Pánu dne 26. května 605. Tělo jeho bylo pohřbeno ve velechrámu Kanterburyském.

Anglický národ, pokud ještě celý byl katolickým, ctil sv Augustina, prvního arcibiskupa Kanterburyského, jakožto apoštola a předního patrona svého. Bohužel přikvačila na

církev anglickou v šetnáctém století hrozná bouře. Dostalo se již záhy do Anglie bludařství Lutherovo a našlo tu dosti přívrženců. Ohavný král Jindřich VIII. ze vzteku, že papež Klement VII. nemohl a nesměl mu dovoliti, aby zapudil řádnou manželku svou Kateřinu Aragonskou, s níž po sedmnácte let byl živ, a aby oženil se s komornou její Annou Boleynovou, odtrhl se od Říma a prohlásiv sama sebe za hlavu církve anglické, jal se ukrutně pronásledovati věrné katolíky v říši své. Na rozkaz jeho podstoupili v Anglii za víru katolickou smrt mučednickou 2 kardinálové, 2 arcibiskupové, 18 biskupů, 13 opatů, 500 převorů a mnichů, 38 doktorů, 12 vévod a hrabat, 164 rytířů, 124 měšťanů a 110 osob ženských. Po smrti tohoto zuřivce vedralo se do Anglie bludařství Kalvínovo, a za panování nehodné královny Alžběty byl každý katolický kněz, jenž v Anglii odvážil se konati služby Boží, ukrutně trýzněn a usmrcen. Tak vybubena krvavým násilím v Anglii víra katolická skoro úplně. Avšak Bůh nedopustil, aby vinice sv. Augustina potem a krví tolika mučedníkův a věrozvěstů zvlažená a posvěcená, zůstala navždy zpustošena a zasuta. Ve století nynějším nastal v Anglii veliký blahodárný obrat. Církev katolická těší se tu již plné svobodě a prospívá tak utěšeně, že zajisté celá země ta bude jednou zase katolickou, jakouž po dlouhé věky bývala.

Dne 24. května koná se památka sv. Johanny, učednice Páně, o níž činí zmínku sv. Lukáš evangelista (Luk. 8, 3.), že byla vdova po Chusovi, úředníku Herodesa krále; sv. Afry, mučednice v Brescii, sv. bratří Donaciana a Rogaciana, mučedníků († v Nantesu v Galli), sv. Simeona Mladšího, Sloupovníka Antiochijského, sv. Vincence Lerinského, řeholníka († 450), a j.

Dne 25. května.

Sv. Řehoř VII., papež.

Dne 21. dubna 1073 zemřel papež Alexander II. Za pohřebních slavností, jež konaly se ve chrámě Lateránském v Římě, jal se shromážděný lid velikým hlasem volati: „Arcijáhna Hildebranda zvolil sv. Petr za biskupa!“ A hned potom sešli se kardinálové ve chrámě sv. Petra v okovech a zvolili na všeobecné přání duchovenstva i lidu Římského jednomyslně kardinála arcijahna Hildebranda za papeže.

Hildebrand, dle jedněch rodem Říman, dle jiných syn chudého tesaře Boniza v Toskánsku, byl vychován od strýce

svého, opata kláštera Panny Marie Aventinské v Římě. Dospěv v jinocha odebral se do proslulého kláštera Clugnyského ve Francii, kde přijal řeholní roucho sv. Benedikta a žil v přísné kázni. Za krátko stal se kaplanem papeže Řehoře VI., sloužil mu věrně, a stál mu po boku i ve vyhnanství jeho v Němcích, kamo jej král Jindřich III. r. 1046. poslal. Po smrti tohoto papeže odebral se Hildebrand do kláštera Clugnyského a byl tu zvolen za převora. Avšak již r. 1048. pohnul jej Toulský biskup Bruno, jemuž byla nabízena důstojnosť papežská, aby cestoval s ním do Říma, a nastoupiv stolec sv. Petra pod jmenem Lva IX., ponechal si ho za důvěrníka a rádce, posvětil jej na podjáhenství, učinil ho opatem u sv. Pavla na cestě Ostijké, a jmenoval jej kardinálem i správcem statků svých. Hildebrand vychovaný v přísné řeholní kázni, nadaný vzácnými dary ducha a nadšený upřímnou láskou k Církvi, konal papeži výtečné služby pomáhaje mu zejména napravovati různé nepořádky v duchovenstvu i v lidu tehdáž zavládlé. Roku 1054. odebral se do Francie, kde měl dle rozkazu papežova narovnati spor s bludařem Berengarem, cestou uslyšel však, že Lev IX. zemřel, pročež vrátil se neprodleně do Říma. Byv zesnulým svatým papežem jmenován správcem Církve Římské přičinil se potom Hildebrand, aby zvolen byl papežem Victor II. (1055—1057), a měl za něho i nástupcův jeho Štěpána X. (1058), Mikuláše II. (1059—1061) a Alexandra II. (1061—1075) hlavní podíl v řízení Církve katolické, jsa jakožto arcijáhen statečným obráncem práv Stolice apoštolské.

Doba tehdejší byla nad míru zmatená. Církev katolická vězela v neslýchaném ponížení, jsouc v moci lakotných panovníkův a velmožů, kteří majíce býti ochránci jejími, snažili se jí vykořisťovati, statky jejími se obohacovati, a duchovenstvo ve služebnosť svou uvozovati. Biskupové, preláti i jiní kněží dosahovali úřadů svých po většině svatokupecky, byli naprosto závislí na svých knížatech a podacích pánech a žili nepříkladně. Stolice papežská stala se vůči mocným a lakotným panovníkům malomocnou. Duchovenstvo v mnohých zemích stalo se za těchto smutných poměrů solí vypáchlou, a proto hynula v lidu víra, zbožnosť i mravnosť. Ku všemu tomu hrozili národům křesťanským na Východě i Západě Mohamedáni, a v Cařihradě řádil neblahý rozkol řecký. Římané, Longobardi a Normani v Italii, s nimiž pa-

pežové nejvíce se stýkali, byli znemravnělí a horší nad pohany.

Neblahé tyto poměry znal Hildebrand velmi dobře, a proto zdráhal se přijati těžké břímě hodnosti papežské, jež po smrti Alexandra II. kardinálové jednomyslnou volbou mu nabídli. I požádal císaře Jindřicha IV., aby volby té nepotvrdil, avšak císař mu nevyhověl, a tudíž nezbývalo zvolenému, než aby chtě nechtě se podrobil. Přijav svatá svěcení nastoupil Hildebrand r. 1073. stolec sv. Petra a nazval se Řehořem VII.

Nový papež vytkl si ten úkol, že vyhubí z kořene všecky nepořádky, jež v Církvi na škodu její se zahnízdily; že stůj co stůj vymaní Stolici apoštolskou i veškeré duchovenstvo ze stavu nedůstojné poroby a jařma světské moci; že potlačí rázně hříšné svatokupectví a že napraví kázeň duchovenstva. Tím ustanovil si Řehoř VII. úlohu ohromnou, a měl ku provedení nadlidského úkolu toho výtečné schopnosti; nezvratnou důvěru v Boha, neohroženou podnikavost, vytrvalost a obětavou trpělivost, nezištnost, velikou zkušenost, hlubokou učenost a horlivou lásku k Církvi. A při tom byl Řehoř VII. nade všecku pochybnost mužem neposkvrněných mravů a přísného, svatého života.

Řehoř VII obnovil nejprv ve státě církevním vážnost Stolice papežské a obrátil potom svůj zřetel k odklizení rozkolu řeckého. Právě tehdáž svírali Turci říši Řeckou a císař Michal VII. v Cařihradě octl se v nesnázích. Tu nabídl císař papeži smír a církevní jednotu, dostane-li se mu proti Turkům pomoci. Skutečně uznal zase Cařihrad papeže za svou duchovní hlavu. Řehoř VII. snažil se potom podniknouti velikou křižáckou výpravu proti Saracenům, v jejíž čelo chtěl sám se postaviti. Na jeho prosbu chystalo se již ve Francii a Italii na 50.000 křesťanských bojovníků, pohříchu však byla tato zamýšlená křižácká výprava zmařena vinou krále Jindřicha IV., a také nevěrní Řekové odpadli brzo od papeže a vrátili se do rozkolu svého. V Čechách byl již od r. 1071. mezi biskupem Pražským Přemyslovcem Jaromírem a biskupem Olomouckým Janem spor, za něhož byly na Jaromíra nejtěžší církevní tresty uvaleny. Řehoř VII. poslal brzo po nastoupení úřadu svého do Čech dva vyslance, aby neblahé ty spory uklidili. I podařilo se konečně učiniti smír,

a biskup Jaromír odebrav se na rozkaz papežův do Říma kál se a byl r. 1074. zase ve svou důstojnost dosazen.

Přední starostí Řehoře VII. bylo potlačiti svatokupectví a nekázeň duchovenstva. Hned na postní schůzi duchovenstva Římského r. 1074. vydal papež tyto nálezy: „Kdo dosáhl svěcení neb duchovního úřadu svatokupectvím, nesmí déle v Církvi sloužiti. Kdo za peníze církevní obročí sobě opatřil, ztratí je, a budoucně nesmí žádný kostel býti prodán ani koupen. Nikdo ženatý nebudiž svěcen na kněžství a žádný kněz nesmí se opovážiti do stavu manželského vstoupiti, ženatí kněží pak buďtež ihned sesazeni, a nebudiž jim dovoleno mši sv. sloužiti aneb jakékoli výkony církevní konati.“ Tato nařízení nebyla ovšem žádnou novotou, a již dřívější papežové hrozili přísnými tresty těm, kdož jich nedbají, avšak vyhrůžek těch nebylo šetřeno, pročež připojil Řehoř VII. ku svým nálezům zcela nový dodatek, jenž týkal se věřících, aby oni sami bděli nad jich zachováním, totiž že každý věřící, jenž by se súčastnil církevních úkonů, ať mše sv., ať rozdávání svatých svátostí, takového kněze, jenž zmíněných nálezů nešetří, z Církve se vylučuje. Tak měli ti duchovní, kteří nechtěli polepšiti se z lásky k Bohu a z úcty ku posvátnému úřadu svému, lidem samým k tomu donuceni býti.

Zákony o bezženství duchovenstva potkaly se ve mnohých zemích s tuhým odporem, Řehoř VII. nedbal toho však a neustával rozesýlati přísné rozkazy, napomínaje, prose, káraje a vyhrožuje tresty; tam pak, kde třeba bylo, vypravoval posly, aby svolávali duchovenstvo ke schůzím, na nichž nálezy jeho prohlašovány byly. Papež nelekal se ani odporu mnohých biskupův a nerozpakoval se sesazovati neposlušné a dávati do klatby každého, kdož nálezů jeho nedbal. Při tom byl nejlepším vykonavatelem těchto zákonů církevních lid sám. Věřící nedávali si totiž od kněží ženatých a ze svatokupectví usvědčených přisluhovati sv. svátostmi, štítili se jich a neodváděli jim desátků.

Podobným rázným spůsobem vystoupil Řehoř VII. proti svatokupectví a proti světské investituře. Časem potáhli světští panovníci obsazování biskupských stolic i jiných hodností církevních na sebe tak, že biskupy a preláty buď přímo jmenovali, buď do volby jich tou měrou zasahovali, že volba ta byla klamnou a zdánlivou, a podávali jim berlu a prsten

na znamení jich důstojnosti, čímž v biskupství neb opatství je uváděli. Při této investituře prodávali panovníci církevní hodnosti tomu, kdo více podával, naplňovali své pokladny, a považovali biskupy a opaty za své poddané many. Nejhnusněji kupčil takto s církevními hodnostmi a statky Německý král Jindřich IV. Proti těmto neplechám vydal Řehoř VII. r. 1075. nález: „Kdo by budoucně biskupství neb opatství z rukou některého nekněze přijal, nebudiž za biskupa neb opata pokládán, a nikdo neposlouchejž ho jako biskupa neb opata; mimo to zakazujeme mu vstup do kostela, pokud neopustí místa, jehož zločinem ctižádosti a neposlušnosti dosáhl; podobně stanovíme o nižších důstojnostech církevních. Kdyby kdo z císařů, vévod, markrabat, hrabat neb kterýchkoli světských mocností neb osob investituru na biskupství neb nějakou církevní hodnost uděliti se opovážil, budiž týmž trestem postižen.“ Těmito nálezy zasáhl papež ovšem do lenních práv knížat, čímž vzbudil proti sobě veliké bouře, nicméně stál pevně na svém, ježto neznal jiné pomoci, aby vymanil Církev z poroby světských pánův a učinil duchovenstvo neodvislým. Proto pevnou rukou přiložil sekeru na kořen všeho tehdejšího zla v Církvi, aby mohl duchovenstvu, vymaněnému z nedůstojných pout světského poručníkování, tím snáze vštípiti ducha církevního. Jinak nemínil Řehoř VII. odnímati světským panovníkům důvodných práv, jež při obsazování církevních obročí jim po zákonu příslušela, a chtěl s nimi v této příčině vyjednávati; i nebylo jeho vinou, že zejména Jindřich IV. do žádného vyjednávání s ním se nepustil.

Největším odpůrcem velikých snah papeže Řehoře VII. po opravách v Církvi byl Německý král Jindřich IV. Panovník ten osiřev ve svém šestém roce, měl býti dle přání zesnulého otce svého krále Jindřicha III. vychován pod dozorem papeže Viktora II., pohříchu zemřel však papež ten záhy, a mladý královič dostal se nehodným vychovatelům, kteří ho zkazili. Byv prohlášen již ve svém patnáctém roce za zletilého, neuměl rozmařilý Jindřich ovládati ani sebe ani říši svou, žil prostopášně a vedl si libovolně a násilnicky; když pak ukrutností jeho byli Sasové popuzeni k odboji, porazil je r. 1075. a stal se následkem tohoto vítězství ještě zpupnějším. Papež choval se k němu zprvu s velikou laskavostí a shovívavosti a nabídl mu ve sporech jeho se Sasy

svoje prostřednictví. Jindřich jsa od vzbouřených Sasů tísněn, napsal Řehoři pokorný list, v němž lítostivě se přiznal, že posud žil nehodně, vládl nespravedlivě, sáhal na církevní jmění a svatokupecky zadával církevní hodnosti; i sliboval, že se polepší, prose o rozhřešení a otcovskou radu a pomoc. Sotva však Jindřich odbojné Sasy přemohl, zrušil ihned svůj přátelský poměr k papeži, povolal nazpět na svůj dvůr vyobcované rádce, a jal se zase svatokupecky rozdávati biskupství a opatství svým nehodným milcům, nedbaje nálezů papežových. Řehoř domlouval mu otcovsky a napomínal ho, aby Církve neutiskoval a Stolice apoštolské poslušen byl, jak se na křesťanského krále sluší. Když papežští poslové s tímto napomenutím do Goslaru ku králi přišli, byli od něho velmi nemilostivě přijati a donuceni, aby vytasili se s rozkazem papežovým, jenž zněl, aby neposlušný panovník dostavil se v postě na budoucí sněm do Říma a zodpovídal se ze zločinů, z nichž byl viněn, zejména ze svatokupectví a cizoložství, jinak že bude vyloučen z Církve.

Jindřich IV., popouzený svými rádci, svolal na den 29. ledna 1076 biskupy a opaty německé do Vormsu. Tu viněn papež z rozličných vymyšlených zločinů, z čarodějství, z kacířství, a že prý špatnými prostředky proklestil si cestu ku své důstojnosti. Na základě této ničemné a křivé obžaloby odsoudili shromáždění, na králi zcela závislí a jeho otrocky poslušní biskupové a opati němečtí Řehoře VII., vypověděli mu poslušnosť, a vybídli ho, aby prý vzdal se úřadu svého. Po skončení tohoto sněmu vypravil král posly do horní Italie, aby i tamní biskupy odvrátil od papeže, dále snažil se vzbouřiti Římany, aby Řehoře sesadili. Spolu poslal papeži utrhačský a surový list nadepsaný „Hildebrandovi ne papeži, ale lichému mnichu.“ Zatím zakoušel Řehoř VII. pro svou horlivosť v provádění církevních oprav velikých soužení i v Římě. Nejurputnější nepřítel jeho Censius vrazil o vánocích r. 1075. v čele ozbrojenců do chrámu Panny Marie Větší, kde papež právě mši sv. sloužil, jal ho a zavřel jej do věže. Lid osvobodil sice papeže a Censius odprosil ho na oko, hned však potom zmocnil se jedné tvrze u Říma, odkudž papeži vzdoroval a veliké škody majetku církevnímu činil, jsa poslušen krále Německého.

V únoru r. 1076. slavil Řehoř v Římě ohlášenou postní schůzi biskupů. Když posel krále Jindřicha na schůzi té jal

se tupiti papeže a předčítati, co ve Vormsu usneseno bylo, hroze jménem královým, že Římané proti němu se vzbouří, rozhorlili se přítomní světští páni tak, že by se byli na posla vrhli, kdyby ho nebyl papež zachránil. Potom nezbývalo ovšem papeži, leč tvrdošijného a věrolomného Jindřicha a přední rádce jeho z Církve vyobcovati.

Klatbou stížený Jindřich svolal ihned německé biskupy do Vormsu, chtěje jich donutiti ku volbě nového papeže. Zatím obrátily se však v Německu věci jinak, nežli zpupný král doufal. Zprvu tupili přemnozí papeže z bázně před násilným a vítězným králem, ale čím dále tím více přesvědčovali se němečtí biskupové o spravedlivé věci Řehořově, obzvláště když král se nelepšil, poznávali svou chybu, a prosili papeže za odpuštění. Také mnohá knížata byli nespokojeni s krutým chováním královým proti přemoženým Sasům a s jeho špatnou vládou, a takto byl Jindřich donucen vzdáti se prozatím úmyslu svého na volbu vzdoropapeže.

Za těchto zmatků neustával papež vybízeti krále i vyobcované rádce jeho ku smíru s Církví. Když knížata pomýšleli sesaditi Jindřicha a přikročiti k volbě nového krále, napomínal je Řehoř listem dne 3. září 1076, aby se neukvapili a Jindřichovi, kdyby se polepšil, věrnými zůstali, a teprv, kdyby v zatvrzelosti setrval, aby nového krále zvolili. Jindřich vida, že v říši proti němu stahuje se bouře, sliboval knížatům, že se polepší, ale oni mu nevěřili a usnesli se, že rozhodnutí celého sporu vznesou na papeže, jehož požádali, aby za tou příčinou zavítal na říšský sněm do Augšpurku, jenž měl se konati o hromnicích r. 1077. Král chtě nechtě podrobil se tudíž všem podmínkám jejich, slíbil papeži poslušnost a propustil vyobcované rádce svoje.

Jindřich neočekával od nastávajícího sněmu nic dobrého. Bál se právem, že knížata budou těžkými žalobami na něho před papežem dorážeti, a že nejspíše ho sesadí. Proto umínil si raději předchozím krokem papeže usmířiti a s jeho pomocí nespokojená knížata zase si nakloniti. I vydal se před vánocemi r. 1076. s manželkou svou Bertou a s mladým synem Konrádem na cestu ku papeži do Říma. Zatím ubíral se již papež na sněm do Augšpurku, a zvěděv o přicházejícím králi, nedůvěřoval mu, pročež uchýlil se pro svou bezpečnost na nedobytný hrad Kanossu v Modensku. Tu náhle objevil se bez pozvání papežova Jindřich před branou hradu a stál tam

v kajicném vlněném rouchu od rána do večera, prose jako kajicník, aby byl sproštěn klatby a opět přijat do Církve. To činil po tři dny. Čtvrtého dne zastaveno pokání, a král slíbil, že výroku papežovu na říšském sněmu se podrobí, špatné rádce své navždy od sebe vzdálí, a dostane-li říši nazpět, papeže poslušen a jemu v napravování zlořádů v Církvi nápomocen bude. Tento slib byl od přítomných pánů přísežně stvrzen, a hned potom byl král s ostatními vyobcovanými do hradu puštěn. Tu padli všickni na zem a plačíce prosili za milost. Papež dojatý k slzám rozhřešil je od klatby, přijal je zase do Církve, a na znamení smíru dal jim políbení pokoje, podal při mši sv. králi Tělo Páně a stoloval s ním potom, což stalo se památného dne 28. ledna 1077.

Pokání Jindřichovo nebylo upřímné. Vrtkavý král naklonil se hned potom k odbojným Lombardům a snažil se zameziti papeži cestu do Augšpurku, povolal svoje špatné rádce zase k sobě, a neplnil vůbec slibů papeži daných. Následkem toho prohlásili knížata německá na sněmu ve Forchheimu dne 13. března 1078 Jindřicha ze trůnu zbaveného a zvolili králem Rudolfa, vévodu Švábského. Papež snažil se ještě potom zachovati Jindřichovi královskou korunu a váhal proto Rudolfa uznati, doufaje, že snad přece se mu podaří v Němcích zjednati smír a pokoj. Když však Jindřich znova proti papeži zpurně vystoupil, jemu vzdoropapežem hrozil a Římany proti němu podplácením vzbouřiti usiloval, vynesl Řehoř VII. dne 7. března 1080 proti němu znova klatbu, sesadil ho s důstojnosti královské, a potvrdil Rudolfa za krále Německého

Jakmile zpráva o tom do Němec přišla, svolal Jindřich povolné sobě biskupy z Němec a Lombardska do Brixena, prohlásil tam papeže Řehoře za sesazeného, a způsobil, že byl nezákonitou cestou zvolen za protipapeže Ravenský biskup Kvibert, jenž nazval se Klementem III Zvítěziv potom nad Rudolfem táhl Jindřich r. 1081. na Řím. Avšak Římané neotevřeli mu bran svých, jak doufal, pročež bylo mu tehdáž odtáhnouti s nepořízenou. Podobně obléhal Řím r 1082. po tři měsíce nadarmo. Posléze, po třetím, sedmiměsíčním obléhání Říma, dobyl Jindřich dne 3. června 1083 čtvrti Lvovy s chrámem sv. Petra. K tomuto úspěchu přispěl Jindřichovi hlavně Český kníže Vratislav II., spojenec jeho, jenž poslal mu na pomoc 4000 hřiven stříbra a 300 oděncův vedených

od mladého syna jeho Bořivoje a Viprechta Grojského. Čechové byli mezi prvními, kteří ztekli hradby města Říma.

Jindřich, ač byl klatbou stížen, chtěl Řehoře donutiti k tomu, aby jej korunoval za císaře. Ale papež stál na tom, aby Jindřich dříve s Církví se smířil, a tím rozbilo se všecko další vyjednávání. Řehoř zůstal v pevném Andělském hradě, a Jindřich odbýval v Římě sněm, na němž dal prohlásiti lichého papeže Klementa III., kterýž potom korunoval jej i manželku jeho Bertu v chrámě sv. Petra korunou císařskou. Tu vypravil se vévoda Normanský Robert Guiskard z jižní Italie se 60.000 muži papeži na pomoc. Jindřich nemoha se s ním měřiti, odtáhl rychle se svým vzdoropapežem do Němec. Guiskard opanovav zradou Řím, vysvobodil papeže z hradu Andělského a vedl jej do Lateranu, kde mu Normané holdovali. Třetího dne byli Normané od Římanů zrádně přepadeni, a porazivše je řádili potom hrozně v městě, až proměnili je v ssutiny. Řehoř vida, že Římané proto na něho se rozhořčili, odešel, doprovázen jsa Robertem, nejprv do Montekassina, potom do Beneventu a konečně do Salerna. Tu roznemohl se počátkem roku 1085., a v květnu ulehl na lůžko, z něhož více nepovstal. Když přítomní kardinálové a biskupové velebili zásluhy jeho o Církev, řekl jim: „Necením vysoko svých prací a těším se jen tím, že jsem vždycky miloval spravedlnosť a nenáviděl nepravosť.“ Když pak strachovali se budoucnosti, těšil je, a pozdvihna očí k nebi vece: „Vstupuji vzhůru k Bohu a budu vás vroucí modlitbou jemu odporoučeti.“ Poslední slova jeho byla: „Miloval jsem spravedlnosť a nenáviděl jsem nepravosť, proto umírám ve vyhnanství.“ Zemřel v Pánu dne 25. května 1085, a byl pohřben ve hlavním chrámě Salernském. Nad hrobem jeho dal později Jan z Procidy zříditi nádhernou kapli. Roku 1577. bylo tělo Řehoře VII. vyzdviženo a neporušeným shledáno, a r. 1578. zbudoval mu arcibiskup Salernský Colonna stkvostný náhrobek s tímto nápisem: „Řehoř VII., nejpřísnější obránce a nejvytrvalejší obhájce svobody Církve, jenž opatruje úsilovně právomoci Římského papeže proti věrolomnosti Jindřichově, dne 25. května 1085 v Salerně svatě skonal.“ Papež Pavel V. vyšetřiv život i divy jeho, prohlásil jej r. 1606. slavně za svatého.

Téhož dne 25. května 1085, kdy Řehoř VII. v Salerně zemřel, vtáhli křesťané vítězně do Toleda a vztýčili zase

nad branami tohoto starého hlavního města Španělska kříž svatý, porazivše mohamedánské Maury, kteří tak dlouho tu byli vládli. K úspěchu tomu přispěl hlavně slovutný papež ten.

Řehoř VII. náleží mezi nejslavnější papeže. Církevní hodinky dí o něm: „Osvítil podivuhodně veškerou Církev. Zářil jako slunce v domě Božím. Jsa mocný skutkem i slovem pracoval o nápravu církevní kázně, o rozšíření víry a o vykořenění bludův a mravní zkázy s takovou horlivostí, že, jak se praví, od časův apoštolských nebylo papeže, který by byl pro Církev Boží větších namáhání a obtíží podstoupil a za svobodu její úsilovněji bojoval. Byl to muž v pravdě svatý, mstitel zločincův a nejhorlivější obhájce Církve, mnohými zázraky v životě i po smrti slovutný.“ S lítostí a strachem ubolévaje nad smutným stavem Církve, píše Řehoř v listech svých: „Často již prosil jsem Boha, aby buď odvolal mne z tohoto vezdejšího života, aneb aby učinil mne způsobilým, bych mohl býti prospěšen matce naší Církvi; avšak on nevysvobodil mne posud z velikých soužení mých, aniž mohl jsem prospívati Církvi tak, jak jsem si přál. Tisícerými bouřemi jsa zmítán mezi bolestí každodenně se obnovující a mezi nadějí přečasto marnou, žiji takto ustavičně takořka umíraje.“

Všecko, co tento veliký papež podnikal, čelilo ku záchraně tehdejšího lidstva, tonoucího ve víru hrozné spustlosti, a ku zvelebení Církve katolické. Prováděje velikolepé myšlénky své nelekal se žádného odporu a pustil se v boj i s nejmocnějším panovníkem své doby, jsa muž nezlomné povahy a železné vůle. Dle přesvědčení jeho kynula hynoucímu křesťanstvu spása jen od papeže, pod jehož poslušenstvím mají panovníci světští společně a svorně s ním ku věčnému i časnému blahu národů pracovati. O nezištnosti jeho svědčí nejzřejměji slova, jež napsal královně Anglické Matyldě, kteráž mu vzkázala, že jest ochotna dáti mu, začkoli požádá. Řehoř VII. odpověděl jí: „Nežádám od tebe zlata, ani drahých kamenův a jakýchkoli stkvostů tohoto světa, nýbrž pohrdaje těmito věcmi přeji si od tebe raději čistotný život, dobročinnost k chudým a lásku k Bohu i ku bližním.“ Krále Dánského prosil Řehoř VII., aby nedopouštěl pronásledovati ubohých žen, které pověrečným lidem byly stíhány z domnělého čarodějství, jímž prý přitahovaly bouře

a krupobití. Vévodovi Charvatsko-Dalmatskému Demetru Zvonimírovi (1076—1089) udělil Řehoř VII. důstojenství královské a poslal k němu vyslance, kteří jej r. 1076. v Solinském chrámu sv. Petra u starožitné Salony slavně pomazali a korunovali, když panovník ten složil přísahu věrnosti Stolici apoštolské. Pohříchu stál Český vévoda Vratislav II. po boku krále Jindřicha IV. proti Řehoři VII. Ve všech bojích tohoto krále s papežem tekla za něj česká krev, bez níž by byl podlehl. Ovšem propůjčil Jindřich za tyto služby Vratislavovi r. 1086. korunu královskou, avšak titul královský udělovati bylo ve středověku právem papežovým, a proto bylo toto na milosti Německého krále závislé království Vratislavovo planým, tak že neuznával ho ani Jindřichův vzdoropapež Kvibert, ač Vratislav se mu kořil. Kdyby byl Vratislav stál věrně při papeži Řehoři VII., byl by mu tento korunu královskou udělil, jakož ji udělil Charvatskému Zvonimírovi; Čechy byly by se již tehdáž cestou zákonitou na věčné časy staly samostatným dědičným královstvím, a biskupství Pražské bylo by se stalo již tenkráte arcibiskupstvím.

Řehoř VII. nedočekal se vítězství svých dalekosáhlých záměrů, avšak vznešené myšlénky jeho nesoucí se ku vymanění Církve z poroby světské moci a ku zvelebení kázně duchovenstva, nezahynuly smrtí jeho a byly posléze provedeny Po dlouhých sporech stala se konečně r. 1122. ve Vormsu úmluva mezi papežem Kalixtem II. a králem Jindřichem V. v ten smysl, že biskupové a opatové v říši mají se budoucně voliti s úplnou volností od kapitol a klášterů dle zákonů církevních, a že panovník nebude více zvolené hodnostáře uváděti v jich úřad podáváním berly a prstenu, nýbrž že bude jim uděleti dle lenního prráva pouze držení zemských statků žezlem. Tento památný „Vormský konkordát“ byl r. 1123. církevním sněmem Lateránským potvrzen.

Sv. Řehoř VII. pracoval neunavně a bojoval neohroženě pro čest a slávu Boží, zvelebení Církve, ochranu pravé víry, obrácení hříšníkův a vyhubení nepravostí, a proto bylo mu trpěti převeliká soužení. Bezbožníci a lidé neřestní odjakživa nenáviděli a pronásledovali těch, kdož nepravosti jejich kárali. „Pojďtež a utiskněme spravedlivého, nebo protiví se skutkům

našim, a vytýká nám přestoupení zákona, a rozhlašuje na nás hříchy obcování našeho. Těžko nám na něj i hleděti, nebo nesrovnává se s jinými život jeho, a jinaké jsou cesty jeho. Potupou a trápením zkoušejme ho a k smrti nejohavnější odsuďme ho.“ (Moudr. 2, 6—20.) Tak mluvívali bezbožníci již za Starého Zákona. A Písmo sv. dí o nich: „Toto myslili a bloudili, nebo oslepila je zlosť jejich.“ (Moudr. 2, 21.) Tato zloba je zajisté hrozná. Lidé ti nenávidí ctnosť a milují nepravosť a nechtějí trpěti, aby vedle nich byl někdo, jenž ctnosť miluje a nepravosť v ošklivosti má. Nedávejme se těmito zaslepenými a vášnivými lidmi mýliti, pamětlivi jsouce slov, jež dí Písmo sv. o posledním soudu: „Tehdy státi budou spravedliví u veliké stálosti proti těm, kteříž je sužovali, a kteříž odjímali práce jejich. Vidouce to budou se kormoutiti bázní hroznou, a diviti se náhlosti nenaďálého spasení jejích, říkajíce sami u sebe, želíce a pro úzkosť ducha lkajíce: Toť jsou ti, ježto nám byli někdy k posměchu, a za přísloví potupy. My nesmyslní, měli jsme život jejich za bláznovství, a konec jejich za bezectný; aj jak jsou počteni mezi syny Boží, a mezi svatými jest los jejich.“ (Moudr. 5, 1—5).

Dne 25. května koná se také památka sv. Urbana I., papeže a mučedníka († 230) z jehož ostatků daroval značnou část r. 1352. velechrámu Pražskému Karel IV., sv. Bonifáce IV., papeže († 615), sv. Zenobia, biskupa Florenckého, sv. Adelma, biskupa v Anglii, a j.

Dne 26. května.

Sv. Filip Neri, zakladatel Oratorianů.

Právě za té doby, kdy Církev katolická v šestnáctém století náboženskými bludy a bouřemi nejvíce ohrožována byla, vzbudil jí Bůh neobyčejně mnoho výtečných mužů, kteří s apoštolskou horlivostí napravovali pokleslé mravy duchovenstva i lidu, a zaváděli nová, tehdejším časovým poměrům přiměřená zřízení, jimiž veškeren církevní život za krátko byl utěšeně obrozen a zveleben. Ve sboru těchto slovutných katolických reformátorů vynikl obzvláště světec Filip Neri.

Filip narodil se dne 21. července 1515 ve Florencii z urozených, bohabojných rodičův, a jevil již v dětském věku bystrý rozum, jemnou mysl, něžnou zbožnosť i dobrotu

srdce. Celý zjev jeho byl nad míru milostný, a učitelové jeho nazývali jej proto „dobrým Filipem.“ Prvního vzdělání nabyl na domácích školách u Dominikánů, o nichž potom říkal, že jest jim vděčen ze všeho dobrého, co na sobě má. Nejraději poslouchal kázaní slavného tou dobou duchovního řečníka P. Balduina, muže to v pověsti svatosti žijícího, a varoval se již jako pacholík netoliko každého hříchu, ale i věcí jinak dovolených, jež zdály se mu býti závadou na cestě ku dokonalosti. Kdysi byl mu doručen rodokmen jeho na důkaz, že pochází ze vzácného rodu šlechtického. Filip roztrhl však listinu tu a řekl: „Bude lépe pro mne, vynasnažím-li se, abych zapsán byl v knize života věčného!“ Když mu bylo patnácte let, vyhořel otec jeho, jenž nejsa vůbec zámožný, požárem tím úplně schudl. Brzo potom roznemohl se Filip. Aby rodičům starostí a zármutku nepřimnožoval, byl klidné mysli a skrýval chorobu svou, až stav jeho byl spozorován, po čemž dostalo se mu bedlivého ošetřování.

Dorůstajícího Filipa ujal se r. 1533. bezdětný strýc, zámožný obchodník v St. Germanu u Montekassina v Neapolsku, jenž povolav ho k sobě zamýšlel vyučiti jej obchodu a odkázati mu jednou veškeré jmění svoje. V St. Germanu ozývala se v srdci mladého Filipa nějaký čas žádost po světě a jeho rozkoších, spolu plápolala však v duši jeho láska k Bohu a mocná touha po mravní dokonalosti. Za těchto vnitřních bojů chodíval Filip rád, kdykoli jen pochvíli měl, na vysokou rozeklanou horu, jež mezi St. Germanem a přístavním městem Gaetou se zdvihá, a prodléval tam v kostelíčku před milostným obrazem Spasitelovým na modlitbách a na zbožném rozjímání. Hluboko pod ním rozkládala se rozkošná krajina, pravá to zahrada Boží, a v dálce leskla se stříbrná hladina moře, avšak zbožný jinoch odvracel očí svých od tohoto luzného pozemského ráje ku světu lepšímu, kochal se v Bohu, přemáhal vítězně všecky myšlénky i žádosti pozemské, a rozhodl se posléze, že bude žíti přísně po křesťansku a zasvětí se výhradně Bohu. Dobromyslný strýc snažil se ho odvrátiti od tohoto úmyslu čině mu rozličné námítky a nabízeje mu celé jmění svoje, avšak Filip zůstávaje na svém, řekl strýci, že nemá k obchodu žádného povolání, poděkoval mu za dobrotu jeho, odmítl nabízené dědictví, a ustanovil se na tom, že za příkladem Krista

Pána a jeho apoštolů bude žíti v chudobě, pokoře a čistotě. I rozloučil se s dobrotivým strýcem a odcestoval do Říma, aby se připravoval ku stavu duchovnímu.

Filipovi bylo právě dvacet let, když zavítal do Říma. Tu shledal záhy, že náboženské bludařství, jež tenkráte ve střední a severní Evropě hrozně řádilo, již i do Italie se dralo, a způsobilo, že mravy lidu žalostně zesurověly a že vzdělané vrstvy čirému pohanství propadaly. I pojal úmysl, že s pomocí Boží sám přičiní se o nápravu mravů lidu, a že pokud síly jeho postačí, bude pracovati ku zvelebení církevní kázně a života náboženského. Úmysl tento zdál se býti ovšem planým, ježto dobromyslný Filip neměl tehdáž ještě potřebného vzdělání a byl bez peněz, nevěda ani, kde nalezne v Římě přístřeší. Tu dověděl se o zámožném Florenčanu Galeottu Cacciovi a poprosil ho, aby mu v domě svém dopřál útulku. Šlechtic ten přijal ho z útrpnosti za učitele svých dvou synů, vykázal mu ve svém domě skrovnou jizbu a dával mu ročně po dvou korcích žita a výživu. Filip přebýval u něho plných šestnácte let. Žito, jež mu dáváno bylo, odnášel pekaři, začež od něho dostával denně skývu chleba, která se skrovným ovocem byla výhradním pokrmem jeho. Častěji ukládal si úplný půst nepožívaje po celé tři dny ničeho. Zato nalézal hojného pokrmu duchovního v Bohu. Za dne studoval a učil svěřence svoje, na v noci popřávaje si jen krátkého odpočinku na holé podlaze, trávil ponejvíce na modlitbách v předsíních chrámův a v katakombách sv. Sebastiana. První tři léta pobytu svého v Římě studoval nejprv filosofii a potom bohosloví, znenáhla však ztrácel všecku chuť ku vědám, vida, jak učenosť svádí ku ctižádosti, a jak mnozí učenci pohrdají Církví a zbožňují pohanství. Tu nabyl přesvědčení, že milovati Boha jest lepší, nežli pěstovati vědy, a obracel často za přednášek ve škole očí svých od knihy a učitele k obrazu Ukřižovaného, až se zamyslil a rozplakal. I prodal knihy svoje, rozdal stržené peníze chudým, a pojal úmysl, že se vynasnaží, prospívati Církvi nikoli učeností, ale účinnou láskou. Aby ku této činnosti se připravil, rozmnožoval svoje modlitby a zbožná rozjímání. Nejraději rozjímal o umučení Páně a o posledních věcech člověka. Již tehdáž naplňovala ho láska k Bohu tak sladkou rozkoší, že na modlitbách volával ve svatém rozněcení: „Zastav, ó Pane, proud těchto svých útěch, jichž

X. ú. J. Patočky v Praze. Nákl. Děd. sv. Jana Nep.

Sv. Filip Neri.

malé a úzké srdce mé nesnese!“ Při tom vzdaloval se světa a krotil přísně tělo svoje.

Připraviv se takto vystoupil Filip r. 1538. z posavádního ústraní svého a jal se v Římě pomáhati lidem domácím i příchozím v rozličných duchovních i tělesných potřebách jejich. Nejčastěji docházel do nemocnic, kde nemocným přestélal, jizby čistil, vyžebraných pokrmův a nápojů jim donášel, je těšil, ku trpělivosti napomínal a s nimi se modlil. Vedlé toho ujímal se opuštěných a zanedbaných potulných dětí, opatřoval chudým dívkám v dobrých rodinách službu, vyhledával nuzným vdovám příznivce, a vodil cizí poutníky do slušných hospod. Římané hleděli s podivením a úctou na mladého muže toho a kladli si ho za vzor. Z toho měl Filip převelikou radosť a odvážil se na vytknuté cestě své dalšího kroku Nejsa ještě knězem nemohl lidu kázati a jej poučovati ve chrámech Páně a chodil tedy na náměstí, do tržnic, krámů, dílen, písáren, a vůbec kde mnoho lidí bývalo, a mluvil k nim dojemnými slovy o Bohu a povinnostech křesťanských. S obzvláštní horlivostí pátral po zatvrzelých hříšnících, napomínal je, plakal nad nimi, a snažil se obměkčiti srdce jejich k lítosti a ku pokání, což se mu obyčejně dařilo. Dle příkladu jeho zříkali se mnozí jinochové i mužové v Římě světa a oblibovali si sloužiti Bohu a lidem. Tak obrátil Filip svou milosrdnou láskou ku bližním množství hříšníků na cestu kajicnosti, přivedl mnoho bludařů do lůna Církve, a pohnul nejednoho světáka, že věnoval se životu bohabojnému. Sv. Ignác z Loyoly, jenž tehdáž přebýval v Římě, vážil si velice Filipa a říkával o něm, že jako zvon lidi do kostela svolává sám zůstávaje na věži, tak že on přebývaje na světě pozývá mnoho lidí, že oblibují si žíti svatě. Něžnou láskou lnul k Filipovi i sv. Felix z Kantalicia, duchem i láskou jemu spřízněný, jenž na potkání ho líbal a s ním se žehnal.

Filip slouže lidem, nezanedbával ani sebe. Modlil se horlivě, rozjímal dlouho do noci, a docházeje na modlitbách veliké útěchy žádal si, aby mohl pro Boha co možná nejvíce trpěti. Aby se ozbrojil proti všem pokušením, mrtvil tělo svoje posty, bičováním a tvrdým lůžkem. Několik zhýralých hejsků spiklo se proti němu, že stůj co stůj ho svedou. I kladli mu rozličná osidla, a posléze ukryli do jizby jeho dvě nestoudné ženštiny, aby ho do nepravosti uvrhly. Avšak

čistota jeho přemohla vítězně tyto útoky a vyšla z nich ještě stkvělejší a spanilejší. Tato andělská ctnost zářic z mocné lásky jeho k Bohu dodávala jeho očím, výrazu v tváři, a celé osobnosti jeho vyššího posvěcení a onoho kouzla, jež srdce nezkažených lidí tak podivuhodně dojímá. Filip zůstal po celý život neporušeným panicem, a odtud lze vyložiti něžnou lásku jeho k dětem. Radostně běhali maličcí za ním, kdekoli ho spatřili, i obstupovali ho jásajíce, a on shledávaje sama sebe v nich, zabýval se jimi přívětivě, uče je a modle se s nimi. S dětmi býval dítětem, aby je k Bohu vedl, a děti vinuly se k němu s láskou, jíž nebylo rovně.

Působiv takto po deset let ku časnému i věčnému dobru bližních v Římě, založil tu Filip s pomocí několika zbožných mužů r. 1548. slovutné bratrstvo nejsvětější Trojice, jehož úkolem bylo pečovati o příchozí do Říma poutníky. Toto bratrstvo bylo tehdáž v Římě novotou před tím nevídanou a došlo záhy všeobecné přízně, tak že i urození a bohatí hodnostáři duchovní i světští, kardinálové, biskupové, preláti, panovníci a knížata do něho se přihlašovali, ba že i papežové do domu bratrstva toho přicházeli a poutníkům sloužili. Filip mohl takto záhy zbudovati rozsáhlý poutnický dům, v němž pod dozorem jeho členové řečeného bratrstva přijímali příchozí poutníky opatřujíce je pokrmy i nápoji, ošetřujíce jich v nemoci a prokazujíce jim i různé skutky milosrdenství duchovního. Filip sám propůjčoval se poutníkům službami svými, myl jim nohy, obvazoval rány a vyučoval je pravdám náboženským. Nejeden urozený cizozemec vida tuto vzácnou lásku ku bližním hlásil se za člena tohoto bratrstva a vrátil se do lůna Církve katolické. Chudým poutnicím posluhovaly v domě sousedním paní a dívky Římské. Bratrstvo nejsvětější Trojice podporováno jsouc od dobrodinců, rozkvétalo i později tak znamenitě, že mohlo za milostivého léta 1650 pohostiti více než 334.000 poutníkův a kromě toho každému z nich uděliti podporu na zpáteční cestu do vlasti. Filip svolával v první neděli každého měsíce členy bratrstva ku společné pobožnosti a ku společnému sv. přijímání a míval k nim dojemné promluvy, jimiž napomínal ku pokání a životu křesťanskému. Nábožných schůzí těch súčastňovali se i nečleni, a mnozí z nich byli v nich obráceni na cestu spasení. Tak odvrátilo se jednou třicet

rozmařilých jinochů od posavádního zhýralého života svého. Filip nepřestával však pouze na skutcích křesťanské lásky, jež konal ve svém bratrstvu, nýbrž pomáhal nadále i chudým v městě, zvláště pak takovým, kteří žebrati se styděli. Těm donášel potají v noci peněz, oděvu, paliva a potravy. Žádný chudý člověk neodcházel od něho bez almužny, a zvlášť nuzní studenti byli od něho štědře podporováni. Jednou upadl Filip nesa za tmavé noci chudému muži almužnu, do hluboké jámy, ku podivu neutrpěl však žádné pohromy.

Na důtklivé nalehání zpovědníka svého dal se Filip r. 1551. vysvětiti na kněžství. Hned potom zanášel se úmyslem, že za příkladem sv. Františka Xavéra podnikne apoštolskou cestu do východní Indie, aby tamním pohanům hlásal Krista Ježíše, a bude-li se Bohu líbiti, třebas i smrtí mučednickou zemřel. Avšak vážní mužové pohnuli ho k tomu, že úmyslu toho se vzdal a v Římě zůstal. Jsa knězem snažil se věřící povzbuzovati ku častému přijímání sv. svátostí. Na ten účel sedával každodenně někdy až pozdě do noci ve zpovědnici a obměkčoval slovy, modlitbami i slzami svými i nejzatvrzelejší hříšníky. Hříšníkům z návyku ukládal za pokání, aby denně na večer rozjímali o smrti, o nestálosti hříšných rozkoší a o hroznych trestech zavržených. Jistému v prostopášnostech hynoucímu mladíku uložil, aby každodenně modlil se sedmkráte „Zdrávas královno“ a po modlitbě líbaje zem říkal: „Zítra již budu snad mrtev,“ čímž ho napravil. Jinému kajicníku, jenž nechtěl smířiti se s nepřítelem svým, ukázal obraz Ukřižovaného, řka: „Viz přece a uvaž, že Kristus umíraje na kříži odpustil svým vrahům a za ně se modlil. Nešťastníče, což nevíš, že kdykoli modlíš se Otče náš, svoláváš pomstu Boží na sebe?“ Slovy těmi byl kajicník tou měrou dojat, že poklekl před křížem, prosil o smilování a odpustil nepříteli svému. Aby obrácené hříšníky v kajicnosti udržel a v dobrém utvrdil, zval je každodenně k sobě a dával jim spasitelné pokyny i rady. Při tom neustával starati se o dům poutníkův a vyhledával po městě lidí potřebných buď duchovní, buď tělesné pomoci, jimž radou, slovem i skutkem horlivě prospíval. Za vznešenými účely svými býval častým hostem na dvoře papežském, v palácích šlechticů, v domech prelátův i měšťanů, a v chudých jizbách i chatrčích lidí ubohých, a uměl se všemi stavy obcovati tak,

že nikdo mu nemohl ničeho odpírati. Žil a působil v hlučném městě mezi lidmi milujícími bohatství, pohodlí, přepych a smyslné požitky, a zůstal stále skromným, pokorným a chudým, spokojuje se vyžebraným chlebem a nose obuv od jiných lidí odloženou. Pozemské statky neměly pro něho žádné ceny, a cožkoli mu žáci a ctitelé jeho darovali, zpeněžoval na prospěch chudých.

Náboženské besedy, jež Filip ve své skrovné jizbě v hospici u sv. Jeronýma della Carita odbýval, těšily se čím dále většímu účastenství jinochův i mužů ze všech stavů, z nichž někteří pod vedením jeho připravovali se ku stavu kněžskému Z těchto učňů Filipových vynikal zvlášť César Baronius, jenž s jinými dvěma soudruhy r. 1563. svěcení kněžské přijal a potom Filipovi ve správě náboženských besed jeho znamenitě přispíval. Na těchto večerních schůzkách byly konány modlitby a poučné přednášky i rozhovory o různých věcech náboženských, zejména o jednotlivých částech Písma sv. a o životech svatých, po čemž Filip napomínal přítomných, aby milovali Boha, pohrdali světem a byli pokorni. Ve dny nedělní a sváteční byli všickni členové této družiny povinni přistupovati ku stolu Páně a potom v některém špitále nemocným a chudým přisluhovati. Rohu 1558. přeložil Filip svoje besedy do zvláštní modlitebnice (oratoria) v chrámě sv. Jeronýma della Carita, a odtud zvána potom družina jeho Oratorium, a členové její sluly Oratoriáni. Tu zavedl Filip pravidelné pobožnosti na povzbuzování vědomí katolického, k nimž byl veliký nával věřících ze všech vrstev obyvatelstva Římského. I kardinálové, biskupové, preláti, kněží, řeholníci a šlechtici docházeli do tohoto Oratoria a nazývali ředitele jeho, Filipa, svým otcem. O zvelebení těchto pobožností získal si velikou zásluhu také Baronius, jenž na prosbu Filipovu věnoval se studiím církevních dějin a v Oratorium o rozličných statěch z oboru toho míval slovutné přednášky, jež potom vyšly tiskem. Filip vážil si tohoto slavného „otce církevních dějin“ tou měrou, že zjednav si klíč k jeho světnici, čistíval ji potají zatím, co učenec ten v knihovně své pracoval.

Filip oblíbil si již dříve, pokud ještě nebyl knězem, s učni svými několikráte do roka navštěvovati téhož dne sedmero hlavních chrámů Římských, v nichž modlil se a rozjímal o tajemstvích, jež svatyně ty připomínají. Chvali-

tebného zvyku toho šetřil i jakožto kněz. Vida, že v masopustě lid svobodněji a více hřešívá, než jindy, ustanovil se na tom, že v době té voditi bude druhy svoje, a vůbec všecky, kdož se k němu přidají, ve slavném průvodu, za modliteb a nábožných zpěvů, do chrámů těch, aby zvlášť mladíkům odňal příležitosť ku hříchům. Tyto průvody došly záhy veliké obliby, tak že tisícové (někdy až 12.000) mužův a jinochů jich se súčastňovali. Účastníci scházeli se záhy z jitra ve chrámě sv. Pavla, odkud po skupinách za vůdci svými ubírali se z chrámu do chrámu modlíce se a pějíce. V každém chrámě konáno krátké kázaní, a u sv. Štěpána sloužena slavná mše sv., při níž všickni ku stolu Páně přistupovali. Po těchto službách Božích hnul se průvod někam za město, kde účastníci rozložili se táborem k obědu a slušné zábavě, při níž hudba, zpěv a vzdělavatelné hovory se střídaly. Potom zdvihli se všickni a učinivše návštěvu v ostatních chrámech, rozcházeli se na večer. Za slunných dnů jarních a letních vodíval Filip mladé učně svoje i jiné pacholíky a jinochy, kteří k němu se přidali, po odpolední pobožnosti na výlety do okolí Římského, nejčastěji na horu kláštera sv. Onofria, kde zaměstnával je zpěvem, modlitbou, stručnou katechetickou přednáškou a rozličnými hrami, v nichž sám míval podíl. K večeru vedl mladíky ty do své modlitebnice ku pobožnosti. I nebylo divu, že pacholíci Římští rádi ve společnosti jeho dleli a za ním se hrnuli, kdekoli ho uzřeli. Jednou hráli si hoši vedlé příbytku jeho tropíce takový hluk, že domácí čeledíni je za to přísně kárali. Uslyšev o tom vyšel Filip a řekl: „Nebojte se dítky a hrejte vesele dále, jenom nehřešte!“ Jindy odpověděl na stížnosť, že mládež vede si příliš hlučně: „Ať ti hoši třebas i dříví na mně štípají, jenom když nehřeší!“ Jsa nepřítelem nevázané rozpustilosti mládeže zavrhoval rovněž i těžkomyslnosť a zasmušilosť u mladíků a naváděl zejména studující jinochy, aby se varovali zahálky a vedlé modlitby a pilné práce také slušnými zábavami a hrami život si zpříjemňovali.

Všestrannou činností svou získal si Filip také dosti nepříznivců a závistníků, kteří proti němu sočili a z nekalých úmyslů ho podezírali, ba dokonce u církevní vrchnosti obžalovali. Byla mu vytýkána ctižádosť a lakota, a udáno na něj, že zavádí v pobožnostech podezřelé novotářství a že prý

chce založiti jakousi nebezpečnou náboženskou sektu. Slouží prý Bohu jen na oko, a jeho péče o spasení lidí jest prý jenom zámínkou, aby mohl tím snáze hověti svým vášním. Průvody do hlavních chrámů jím pořádané jsou prý nebezpečny obecnému blahu a pořádku a ruší mír a svornost v rodinách. Filip snášel tyto pomluvy a křivé obžaloby klidně a podrobil se pokorně přenáhlenému nálezu, aby přestal zpovídati a s druhy svými se nestýkal; za krátko vyšla však nevinnost jeho na jevo, tak že byl očištěn ze všech pomluv a dáno mu zase povolení, aby činil, cožkoli na prospěch bližních za dobré uznával. Sám přísný papež Pavel IV. (1555—1559) přesvědčiv se o jeho nezištnosti, pokoře, zbožnosti a horlivosti, zahrnoval jej potom svou přízní.

Nedaleko Andělského mostu v Římě vystavěli si měšťané Florenčtí sličný chrám sv. Jana Křtitele a nabídli jej krajanu svému Filipovi. Světec přijal rád tuto svatyni, a zůstávaje i nadál bytem v chudé jizbě své u sv. Jeronýma přeložil do ní pobožnosti a schůze družiny své. Správcem tohoto chrámu byl od r. 1564—1577 slovutný Baronius. Tu rozkvétala družina Oratorianů znamenitě. Papež Řehoř XIII. schválil r. 1575. domácí stanovy této kongregace, jmenoval Filipa doživotním vrchním jejím, a daroval jí kostelík Panny Marie ve Vallicelle (v údolíčku). Filip vida, že svatyně ta návalu Oratorianův i jiných věřících nestačí, pojal úmysl, že ji zboří a místo ní nový prostranný chrám vystaví, ač neměl žádných peněz. Baronius divil se této odvaze a pochyboval, zdaž najde se dostatek prostředků ku stavbě. Zatím sebral potom Filip od dobrodincův za jediný den více než 20.000 tolarův, a i později docházelo ho tolik příspěvků, že mohl ve dvou letech zbudovati rozsáhlý chrám, jenž náleží mezi nejkrásnější svatyně Římské. Vedlé chrámu toho vystavěl prostranný dům s modlitebnou, kde potom Oratoriani hlavní sídlo svoje měli. Filipovo Oratorium stalo se časem tepnou a středem veškerého náboženského života v Římě, a také v jiných městech v Italii, ve Francii a v Anglii zakládány řeholní domy Oratorianů, jež k obnově a rozkvětu náboženského života znamenitě přispívaly. Dle stanov svých pěstovali Oratoriani zejména také posvátnou hudbu. V Římě konány v Oratoriu po všecky zasvěcené dny od svátku Všech svatých až do Květné neděle pěvecké produkce, jichž slova měla za předměty jednotlivé události z dějin Starého a No-

vého Zákona. V přestávkách bývala dvě kázaní s modlitbami. Odtud slují podnes hudební kusy mající za předmět biblické látky, oratoria.

Filip spravuje s Baroniem řeholní dům svůj staral se také ustavičně o milé svoje bratrstvo nejsv. Trojice a trávil s druhy svými každoročně svatý týden v poutnickém domě jeho. Za dne kázal a zpovídal po rozličných chrámech, navštěvoval nemocnice a příbytky chudiny, a večer vracel se do svého Oratoria, kde čekali již na něho zástupové mužův i jinochů, aby za jeho vedení a dle předpisův jeho konali oblíbené pobožnosti svoje. Celý Řím vážil si Filipa nazývaje ho novým apoštolem. Papežové Pius V., Řehoř XIII., Sixtus V. a Klement VIII. dožadovali se v řízení Církve sv. moudrých rad jeho a spravovali se jimi. Velikým ctitelem jeho byl kardinál arcibiskup Milánský sv. Karel Borromejský, jenž uznával ho za svého mistra na cestě dokonalosti. Z učňův a následovníků jeho proslavil se nejvíce César Baronius, jenž za posledních let jeho sám byl vrchním představeným družiny Oratorianův a r. 1596. dosáhl hodnosti kardinálské. Nejvýtečnější mužové té doby v Římě ctili Filipa jako světce a volili si za zpovědníka. Filip měl zvláštní dar, že poznával, co Církvi prospěje, a byl nadán statečností i vytrvalostí, aby také provedl, co uznal pro Církev užitečným. Papež Řehoř XIV. (1590—1591) vyobcoval Francouzského krále Jindřicha IV. jakožto přítele protestantských Hugenotů z Církve, a také papež Klement VIII. (1592—1606) zdráhal se dlouho vyhověti prosbám jeho i francouzských biskupů, aby tato církevní klatba zrušena byla. Filip předvídaje veliké nebezpečenství, jež z této neústupnosti papežovy hrozilo Církvi katolické ve Francii, konal s Baroniem modlitby a postil se s ním, aby odvrátil tuto pohromu. Posléze řekl Baroniovi: „Dnes povolá tě papež k sobě, aby se ti vyzpovídal. Nežli udělíš mu rozhřešení, rci mu: Otec Filip rozkázal mně, abych Vaší Svatosti rozhřešení odepřel aniž dále vaším zpovědníkem zůstal, nedáte-li rozhřešení králi Francouzskému.“ Papež uleknuv se těchto slov přijal ihned Jindřicha IV. zase do Církve a zachránil takto celou Francii od stržení do bludařství.

Dojemná byla pokora Filipova. Jsa obecně pokládán za světce, považoval se za člověka nedokonalého a hříšného. „Bože můj, já nemohu nic jen zlé činiti, jestli mně nezpo-

můžeš.“ „Kolikráte již sliboval jsem, že se polepším, a nikdy jsem v slovu svém nestál.“ „Ó já bídný člověk! kolik rolníkův a chudých dívek dojde v království nebeském větších milostí;“ tak volával často. Když jednou nemocen byl, prosili ho bratří snažně, aby za příkladem sv. Martina se modlil: „Pane, jsem-li tvému lidu potřebný, budu rád dále pracovati.“ Ale Filip odpověděl jim: „Neučiním toho, nemysle, že bych byl někomu nezbytným. Nikdy jsem se nepovažoval za nenahraditelného, jinak bych nebyl milosti Boží ani hoden.“ Nejvyšší hodnostáři církevní i světští líbali mu z úcty roucho, on však zamítal všecky nabízené hodnosti, nepřijal pokory ani důstojenství kardinála sv. Církve, jež po třikráte mu podáváno bylo, ba nechtěl býti zván ani představeným družiny Oratorianů, leč toliko jejím otcem. Rovněž jako pokoru, miloval i chudobu a odporoučel ji svým učňům. Říkával: „Kdyby mládež utíkala tělesným rozkoším a starci kdyby utíkali lakotě, byli by všichni svati.“ „Dejte mně deset mužů pozemskými věcmi do opravdy pohrdajících, a důvěřuji se, že obrátím celý svět ku Kristu Pánu.“

Kdysi přišel k Filipovi mladý František Zazzero pln radosti, že bude studovati práva. Světec řekl mu: „Ó přeblažený člověče, nyní budeš studovati, a bezpochyby staneš se doktorem, zbohatneš, povzneseš rod svůj, dosáhneš vysokých hodností, a budeš všude vážen a slaven, tak že budeš hlavu nositi z vysoka.“ Tak mluvil Filip, a mladíku lichotila slova ta velice, ježto skutečně měl podobné záměry. Tu objal ho světec a řekl mu: „Františku, co potom?“ Jinoch pamatoval si tato slova, opakoval si je, rozjímal o nich, a vzpomněl si posléze, že jednou zemře. I vzdal se světských záměrů svých a vstoupil do družiny Oratorianů.

Podivuhodnou lásku a úctu osvědčoval Filip k nejsvětější Svátosti oltářní. Když u oltáře mši sv. sloužil, býval častěji u vytržení a stával nejednou po celé hodiny s rukama pozdviženýma jako bezduchá socha. Tvář jeho bývala při tom změněna a nadpozemskou velebou ozářena, tak že lid nemohl se ubrániti hlubokému pohnutí a slzám. Aby se vyhnul všetečným divákům, dal si v pozdních letech svých zříditi vedle své jizby modlitebničku, kde mši sv. sloužil. Tu skláněl se nebe k němu, tu rozplýval se na modlitbách, u vytržení mysli a v rozjímáních sladkou útěchou a vzletnou touhou po nebi, jakoby již více ani na zemi nežil. Kdykoli

pro nemoc nesloužil mši sv., přijímal přece každodenně Tělo Páně vylévaje slzy radosti. S něžnou láskou ctil Rodičku Boží Marii Pannu a dostával jejím prostřednictvím od Boha mnoho vzácných milostí. Častěji, když vystoupiv na kazatelnu, začal mluviti o milosrdenství Božím aneb o umučení a smrti Páně, zajíkal se, plakal, a byl návalem zbožných myšlének a citův mocně dojat a překonán, že hlas mu vypovídal službu.

Světec Filip býval často těžce nemocen a dal se čtyřikráte sv. svátostmi zaopatřiti. Za těchto nemocí modlíval se: „Pane, rozmnož bolesti mé rozmnož ale i trpělivosť mou!“ Unaven dlouholetým namáháním chrlil v dubnu r. 1595. zase krev. Baronius přinesl mu Tělo Páně. Nemocný zvolal: „Ejhle láska moje! Tent jediný jest, v němž raduje se duše má! Pane, nejsem hoden a nikdy jsem nebyl hoden, abych tě přijal, ale přijď přece, přijď!“ Potom plakal tak usedavě, že přítomní bratří nemohli odolati hlubokému pohnutí a sami se rozplakali. Když lékaři snažili se marně zastaviti chrlení krve, řekl jim Filip: „Jděte si s léky svými, nepotřebuji jich, vždyť požil jsem lepšího léku!“ Nazítří zotavil se poněkud, tak že mohl zase obvyklé pobožnosti svoje konati i mši sv. sloužiti. Na svátek Božího Těla, dne 26. května 1595. vyzpovídal se, pomodlil se církevní hodinky, odsloužil mši sv., dal si předčítati život sv. Bernardina Sienského, a na večer usnul v Pánu, dosáhnuv 80. roku věku svého. Bůh oslaviv ho již za živa, osvědčil i potom svatosť jeho divy, jež udály se na přímluvu jeho, pročež prohlásil ho papež Pavel V již r. 1600. za blahoslavence. Při té příležitosti bylo tělo slovutného blahoslavence toho přeneseno do kaple jemu na počesť vystavěné. Roku 1622. byl Filip Neri od papeže Řehoře XV. prohlášen za svatého.

Družina Oratorianů spravovala se zprvu soukromými pravidly zakladatele sv. Filipa Neri, jež papež Řehoř XIII. r. 1575. schválil. Těmito předpisy ukládal sv. Filip svým učňům hlavně trojí povinnosť: aby často přijímali sv. svátosti, a při tom častěji chodili ku zpovědi, nežli ku stolu Páně, by takto živější touhu a žádosť po Spasiteli v sobě vzbuzovali; dále aby šetřili panické čistoty, a posléze aby zahálky se varovali a lásku ku práci měli. Teprv César Baronius, druhý náčelník této kongregace, napsal jí řeholní pravidla, jež sv. Filip za živa bratřím ústně dával, a před-

ložil je papeži Pavlu V. r. 1612. ku potvrzení. Kongregace Oratorianů byla zřízena výhradně na křesťanské lásce a získala si v Církvi tak slavné jméno, že sv. František Salesský nazýval život těchto kněží životem andělským. Do družiny bývali přijímáni toliko kněží a bohoslovci ku sv. svěcením se připravující. Členové její neskládali žádných zvláštních slibů, mohli po vůli své z ní vystupovati, a žili sice společně, ale na vlastní útraty svoje majíce pouze lékaře a byt zdarma. Nemajíce žádných sluhů čistili si sami jizby a společný dům svůj, a přijímali neradi církevních hodností, jsouce dle příkladu svatého zakladatele svého pokory milovni. Také představený byl povinen konati všecky práce, jako ostatní bratří. Oratoriani kázali horlivě, zpovídali, zaopatřovali sv. svátostmi nemocné, pěstovali posvátnou hudbu, a zanášeli se pilně studiemi bohosloveckými. Oděvem nelišili se nijak od kněží světských. Kongregace tato rozšířila se po celé Italii, Francii i Anglii, jednotlivé domy její nebyly však vespolek spojeny, nemajíce společného představeného. Roku 1847. byla družina Oratorianů zavedena do Anglie, kde požehnaně působí.

Roku 1705. přišlo do Prahy několik Oratorianů, aby také ve vlasti naší se usadili. Hrabě Antonín Hallweil zamýšlel tehdáž založiti této družině řeholní dům na svém panství Malešovském u Vysoké při kapli, kterouž dříve hrabě František Špork byl vystavěl. Avšak ku zřízení tohoto řeholního ústavu nedošlo, ježto panství toto dostalo se již r. 1711. do jiných rukou.

Na nejvyšším místě nových zámeckých schodů na královských Hradčanech v Praze stojí na poprsní zdi krásná socha sv. Filipa Neri zhotovená r. 1715. od slovutného sochaře Ferdinanda Brokova nákladem hraběte Františka Voračického z Paběnic, pána na Paběnicích, komorníka a rady královského, jehož znak tu vyryt jest. V podstavci jest nápis: „Ejhle sv. Filip Neri, zakladatel družiny Oratorianů, patron šťastné smrti, příklad pokory, čistoty a lásky!“ „Blahoslavení čistého srdce, neboť oni Boha viděti budou.“ Světec v hávu kněžském tiskne k prsům kříž maje obrácenu tvář na stověžatou Prahu, která v plné velebě a kráse s tohoto místa se spatřuje.*)

Dne 26. května koná se také památka sv. Eleuthera, papeže a mučedníka († 192), sv. Kvadráta, biskupa Athenského, sv. Zachariáše, biskupa a mučedníka Viennského, a j.

---

*) Obšírný život sv. Filipa Neri vydal ve dvou svazcích roku 1879. v Neapoli jazykem vlaským kardinál Capecelatro. Německý překlad jeho od Lagera vyšel r. 1886. ve Frýburku. Dle spisu toho uveřejnil „Blahověst“ roč. 1890. od č. 2—32. obsáhlou stať „Ze života sv. Filipa Neria.“

X. ú. J. Patočky v Praze. Nákl. Děd. sv. Jana Nep.

Sv. Magdalena de Pazzi.

Dne 27. května.

Sv. Magdalena de Pazzi, Karmelitka.

Ve Florencii slynul v šestnáctém století šlechtický rod de Pazzi, spřízněný se slovutným domem Medicejským. Z rodu toho pocházela světice Magdalena de Pazzi. Narodila se 14. dubna 1566 a dostala na křtu jméno sv. Kateřiny Sienské, kterouž po celý život svůj v uctivosti měla. Již v nejútlejším mládí jevila povolání k neobyčejné svatosti. Byla příkladně skromná, pokorná, tichá a celým zjevem svým tak milostná, že vábila k sobě děti, jež dychtivě jí poslouchaly, anaž mluvila k nim o Bohu, napomínala jich ku životu zbožnému, a s nimi zbožně se modlila. Podporovala jak jen mohla chudé a ubohé lidi, činila si potají újmu v jídle, a milovala samotu, vyhledávajíc skrytých míst, kde po celé hodiny na modlitbách dlela. Ráda rozjímala zejména o umučení Páně a přála si pro milého Spasitele mnoho trpěti, aby se mu připodobnila. Jednou uvinula si ze sítí věnec, propletla jej trním, uvázala si jej na hlavu a ulehla potom. Častěji opouštěla v noci svoje lůžko a kladla se na holou zemi. Majíc něžnou lásku k nejsvětější Svátosti oltářní, směla již v devátém roce svém poprve jíti ku stolu Páně. Od toho dne rozmáhala se podivuhodně láskou k Bohu, a dostala za nedlouho povolení, aby každého téhodne velebnou Svátosť přijímati mohla. Kdykoli zaslechla nějaké slovo hříšné, zachvěla se hrůzou a proplakala potom z lítosti celou noc. V dětinné svojí lásce k Bohu byla nevýslovně šťastnou a zaslíbila se mu již ve dvanáctém roce věku svého ustavičným panenstvím.

Když bylo Kateřině čtrnácte let, svěřil ji otec, maje odebrati se na delší obchodní cestu do ciziny, řeholním pannám kláštera sv. Jana ve Florencii. Tichý život v klášteře zalíbil se Kateřině velice. Tu mohla zcela volně a nejsouc ničím vyrušována, dle své náklonnosti hleděti si modliteb a zbožných rozjímání. Jsouc nad mládí svoje neobyčejně vážná a rozumná, vzdělávala zbožností, horlivostí, ochotou a láskou svou všecky řeholnice. Čítala pilně duchovní knihy, jmenovitě některé spisy sv. Augustina, rozmlovala duchaplně s řeholnicemi o věcech nebeských, posluhovala obětavě nemocným sestrám, získala si přízeň, obdiv a lásku všech klášter-

ních panen, a neměla vroucnějšího přání, než aby mohla navždy v klášteře zůstati.

Zatím vrátil se po patnácti měsících otec, a povolav Kateřinu z kláštera k sobě, zamýšlel ji provdati. Nábožná panna posilnivši se modlitbou a rozjímáním, řekla však rodičům, že do stavu manželského nikdy nevstoupí, ježto učinila slib ustavičného panenství a rozhodla se, že vstoupí do kláštera. Rodičové vymlouvali jí to zprvu, až na úsilovné prosby jí dovolili, aby jednala dle přání svého.

Šestnáctiletá Kateřina požádala, aby byla přijata do panenského kláštera karmelitského u sv. Frigidiana ve Florencii, kteryžto klášter hlavně proto si zalíbila, že tamní řeholnice často ku stolu Páně přistupovaly. Dle pravidel řeholních bylo jí uloženo, aby zůstala ještě nějaký čas ve světě, zkoumajíc se bedlivě, má-li ku životu klášternímu povolání. Tudíž setrvala ještě tři měsíce u rodičů modlíc se horlivě, rozjímajíc a přijímajíc často nejsvětější Svátost oltářní, a potom rozloučila se s rodiči, dala navždy výhost světu, vstoupila do kláštera, a byla dne 30. ledna 1583 oblečena rouchem řehole karmelitské. Když kněz při této obláčce kladl jí do ruky kříž, zatím, co řeholnice pěly slova sv. Pavla: „Odstup ode mne, abych se chlubil, leč v kříži Pána našeho Ježíše Krista, skrze něhož mi ukřižován jest svět, a já světu“ (Gal. 6, 14.), pocítila v duši své sladkou rozkoš a vzplanula posvátnou láskou ku Kristu Pánu, jemuž navždy sloužiti a náležeti si umínila. Při tom dostala řeholní jméno Marie Magdalena.

Klášterní novicka Magdalena prospívala rychle ctností a milostí Boží. Podrobujíc se poslušně všem rozkazům svých představených, pracovala pilně, osvědčovala ku všem družkám vlídnost, snažila se od každé z nich přiučiti se něčemu dobrému, a byla vezdy jaré a spokojené mysli. Když jí takto zkušební rok ušel, rozhodly se řeholnice, aby ještě nějaký čas sečkala, nežli ku složení řeholních slibů připuštěna bude. Zatím roznemohla se však mladá novicka křečovitým kašlem, jenž hrozil cévy její potrhati, tak že nemohouc žádné potravy požívati, za krátko zchřadla a na smrť seslábla. Za nemoci té zůstávala duchem svěží, a rozjímajíc o utrpení Páně, snášela klidně a trpělivě bolesti svoje. Tak trpěla po tři měsíce, až lékařové prohlásili, že všeliká lidská pomoc je marná, a že nemocná brzo zemře, nepomůže-li jí Bůh sám.

Tu usnesly se řeholnice, aby Magdalena dříve než zemře, složila řeholní sliby, a takto nejvroucnější svoje přání vyplnila. I vnesly ji na den nejsvětější Trojice 27. března 1584 do kůru, a tu složila na smrť nemocná Magdalena s nevýslovnou radostí slavné řeholní sliby, jimiž na věky zasnoubila se Kristu Pánu. Byvši potom zase odnesena do klášterní nemocnice, přála si na chvíli o samotě odpočinouti. Když po několika hodinách sestry k ní přistoupily, nalezly ji u vytržení mysli a podivuhodně změněnu Tvář její, nedávno před tím ještě zsinalá, leskla se spanilou krásou, líce zrůměněly, a planoucí oči její byly upřeny na kříž. Tak ležela Magdalena strnule na lůžku svém. A od té doby přicházela téměř každodenně do podobného vytržení mysli, jakmile Tělo Páně přijala. Za tohoto stavu bývala duše její úplně v Boha ponořena a smysly její pozbývaly všeliké vlády a nejevily žádného života. To trvalo často několik hodin, a někdy s malými přestávkami po celé dny. Magdalena rozmlouvala za těchto vidění hlasitě s Bohem Otcem, s Kristem Pánem, s Marií Pannou a se svatými, trpěla veliké bolesti tělesné, oplývala však nevýslovnou rozkoší a útěchou duševní. Nezřídka byla tímto vytržením mysli zachvácena i při práci, a jednou vyznala v tomto duševním stavu všecky ovšem jen nepatrné poklésky, jichž téhož dne se byla dopustila.

Po prvním vytržení mysli pozdravila se za nějaký čas Magdalena ze smrtelné nemoci své. Z toho velebily řeholnice všemohoucnosť Boží a chtěly Magdalenu zbaviti obvyklého dozoru a dávaly jí plnou vůli, aby sloužila Bohu zcela volně, dle vlastního uznání a zalíbení svého. Ona však prosila, aby mohla i nadále spravovati se domácím pořádkem, jako všecky ostatní sestry, nemajíc v klášteře žádných zvláštních výsad.

Planouc posvátným ohněm lásky k Bohu, neměla Magdalena horoucnějšího přání, než aby všickni lidé na světě také Boha vroucně milovali. Za rozechvění svého žádala si míti ptačí křídla, aby mohla světem poletovati a všude píseň svaté lásky k Bohu prozpěvovati. Nejednou jala se klášterním zvonem svolávati sestry a volati: „Pojďme milovat Lásku věčnou, od níž tak velice jsme milovány! Ó můj Ježíši, dej mně hlas, jenž by slyšán byl po všech končinách země, že všickni lidé mají tě milovati! Ó jakou bolesť cítím,

že láska tvoje od lidí tak málo jest zplácena láskou!“ Nemajíc takměř žádných potřeb tělesných, žila jen o chlebě a vodě, kromě dnů svátečních, kdy požívala krmí postních; nosila žíněné roucho a bičovala se, aby takto tělesnost v sobě umrtvila.

Asi rok po složení klášterních slibů byla Magdalena podrobena těžké zkoušce. Pojednou ztratila bývalou spokojenost a blaživý mír; myšlénky na Boha přestaly ji těšiti, a zdálo se, že jest opuštěna a od Boha zavržena. Upadla do hlubin zádumčivosti a zármutku, a v srdci jejím vznikaly neznámé dříve smyslné žádosti a prudká pokušení k rouhání a zoufalství. Ubohá panna hleděla roznítiti v sobě jiskru lásky k Bohu, ale srdce její zůstávalo chladným a vypráhlým; snažila se vzbuditi v mysli své blaživé vzpomínky na útěchu a všecky ty mnohonásobné milosti, jimiž dříve oplývala, avšak milosti ty nevracely se jí. Plných pět let zápasila takto v trpké zkoušce této. Sotva překonala jedno pokušení, doléhalo na ni pokušení jiné. K tomu začaly ji sestry bráti v lehkost, jakoby ty milosti, jimiž dříve se stkvěla, byly bývaly pouhým klamem. Magdalena snášela toto soužení trpělivě, rozmnožovala modlitby svoje, krotila tělo své ještě přísněji, než dříve činívala, odevzdávala se do vůle Boží, a rozjímala každodenně o hořkém utrpení Páně. V návalu nejprudších pokušení upírala zrak na Ukřižovaného říkajíc: „Buď vůle tvá!“

Po pětiletém zápase, o svátcích svatodušních 1590, vrátil se Magdaleně zase bývaly klid a srdce její pocítilo opět sladkou útěchu. Sotva přijala Tělo Páně, byla celá změněna, a oplývajíc radostí tiskla sestrám ruce a řekla: „Bouře přešla! Děkujte z toho milosrdnému Stvořiteli a zvelebujte ho!“

Za veliká utrpení, jež zbožná panna po pět let snášela, odměnil a oslavil ji Bůh vzácnými milostmi. Od té doby nemívala již nikdy více žádných vnitřních bojův ani pokušení, a duše její byla úplně vytříbena a v lásce k Bohu nezvratně utvrzena. Nazírala budoucí věci, pronikala srdce i myšlení lidská, a obcovala u vytržení mysli zase s Bohem Otcem, Kristem Pánem, Marií Pannou a svatými, oplývajíc sladkou útěchou a milostí Boží.

Nemajíc žádného smyslu pro tento svět a jeho požitky, napomínala Magdalena svých družek, aby z lásky k Bohu

pohrdaly věcmi porušitelnými a odříkaly se jakéhokoli pohodlí. Byla příkladně pokorná, prosívala Boha, aby jí přimnožoval utrpení, a poslouchala vzorně rozkazů představených. Byvši jednou otázána, zdaž veliké milosti, jež od Boha dostává, nevzbuzují v ní samolibosť a pýchu, řekla: „Jak směla a mohla bych se vynášeti něčím, což není mým; jak mohla bych se honositi dary, kterých Bůh beze všech zásluh mých mně uděluje!“ Přála si, aby mohla pro Boha a spasení bližních podstoupiti smrť, a mívala největší bolesť, kdykoli slyšela, že lidé Boha hříchy urážejí. Zdálo se jí býti neuvěřitelným, jak možno, aby člověk vědomě a svévolně hřešil a takto duši svou do věčné záhuby vrhal. Za hříšníky, bludaře a nevěřící modlívala se a mrtvila tělo svoje, aby jim vyprosila obrácení. To činila zvlášť v době masopustní. Jednou vzala do ruky kříž a modlila se: „Ty, Pane, ráčil jsi na kříži zemříti a za hříšníky krev svou proliti. I já jsem hotova vyceditі za ně svou krev, aby se obrátili. Tresci raději mne a uval na mne jakékoli bolesti!“ Jindy řekla: „Kdyby Bůh se mne otázal, jakož stalo se sv. Tomáši Akvinskému, jakou odměnu bych míti chtěla, řekla bych: Spasení duší lidských.“ Ku sestrám svým osvědčovala dojemnou lásku. Těšila zarmoucené, posluhovala nemocným, povzbuzovala je k důvěře v Boha, a napomínala všecky, aby cokoli činí neb trpí, ku cti a slávě Boží podstupovaly.

Roku 1598. byla Magdalena zvolena za představenou novicek, a po šesti letech potom za podpřevořiši klášterní, ve kterémžto úřadě setrvala do smrti. Znajíc výtečně povahy lidské, uměla s každou sestrou jednati dle vlastností jejích a byla všem pravou matkou. Říkávala jim: „Chcete-li rychle dokonalosti dojíti, zvolte si Ukřižovaného za učitele a poslouchejte ho pozorně, neboť on mluví ustavičně k srdci našemu. Obcujte s ním na modlitbách, otvírejte mu duši svou, kromě něho nežádejte si ničeho, a žádný nepřítel nezmůže proti vám ničeho.“ Často tázala se sester: „Co asi mluvil k vám dnes Kristus Pán?“ Před modlitbou napomínala sestry takto: „Dosud zanášely jste se věcmi pozemskými, nyní pak nastupujete práci andělskou majíce rozmlouvati se Stvořitelem. To je věc tak vznešená, že ani čistí duchové nebeští neodvažují se jí bez bázně a třesení. Oč více máme se třásti my lidé, kdykoli předstupujeme před tvář Boha svrchovaného!“ Tak a podobně učívala sestry

milovati Boha a sloužiti jemu, pohrdati světem, mrtviti se a chystati se ku svaté smrti.

Za posledních tří let života svého postonávala Magdalena bolestným neduhem. Když zpovědník ji těšil, že bolesti přestanou, řekla: „Nežádám si úlevy, ale přeji si, abych mohla až do konce trpěti. Trpěti chci a nikoli zemříti.“ Jedinou útěchou v této nemoci byla jí nejsvětější Svátost oltářní, kterouž každodenně přijímala. Před smrtí svou řekla: „Ubírám se z tohoto světa a nemohu ještě pochopiti, jak člověk může svoliti ve smrtelný hřích proti Bohu.“ Přijavši naposled sv. svátosti odprosila sestry, aby jí odpustily, v čemž jim snad ublížila, napomenula je, aby Boha milovaly, a skonala svatou smrtí dne 25. května 1607, majíc 41 let pozemského života svého.

Hned po smrti oslavil Bůh omilostněnou pannu tu divy. Tělo její mrtvením a nemocí zchřadlé, nabylo sličné podoby, tak že klášterní panny nechtěly věřiti, že zemřela. Tu sběhl se veliký zástup obyvatelů Florenckých do kláštera, aby ještě jednou spatřili tělesnou schránku vzácné krajanky své a nějakou památku po ní si odnesli. Když život její byl úředně vyšetřován, shledáno ještě r. 1663. tělo její neporušeným a libovonným, což pokládalo se za odměnu panenské čistoty její. Magdalena de Pazzi byla od papeže Alexandra VII. r. 1669. prohlášena slavně za svatou.

Nevinná světice Magdalena nechápala, jak možno, aby křesťan vědomě a dobrovolně hřešil. Kdyby každý křesťan častěji uvažoval, jak ohavným jest před tváří Boží hřích a jak hrozné jsou následky jeho, zajisté že by hořce oplakával posavádních hříchů svých a nehřešil by více. Hříchem zaprodává se člověk ďáblu, stává se bídným otrokem jeho, připravuje se o milost a lásku Boží, ztrácí naději na život věčný, a propadá peklu. Spasitel dí: „Kdo činí hřích, jest otrokem hříchu“ (Jan 8, 34.) „Kdo činí hřích, z ďábla jest, nebo ďábel od počátku hřeší“. (I. Jan 3, 8) „Cesta bezbožných jest tmavá; nevědí, kde klesnou“. (Přísl. 4, 19.)

Dne 27. května koná se také památka sv. Jana I., papeže a mučedníka († 526), sv. Julia, mučedníka, sv. Restituty, panny a mučednice, sv. Eutropia, biskupa, slavného učence mnicha Bedy Ctihodného († 735), otce dějepisu anglického, a j.

Dne 28. května.

I. Sv. German, biskup.

Opodál města Autunu v Burgundsku narodil se r. 496. nábožným manželům Eleutheriu a Eusebii synáček, jemuž na křtu sv. dáno jméno German. Jsa nadán vzácnými schopnostmi, byl poslán záhy na školy do Avalona, kde znamenitě prospíval. Zatím zemřeli mu oba rodičové zůstavivše mu značné dědictví. Ale lakomá teta jeho chtějíc urvati toto jmění pro syna svého Stratida, umínila si, že sirotka otráví. I naplnila dvě číše vínem, a do jedné z těchto číší, kterou měl vypiti German, namíchala jedu. Avšak Bůh zmařil tento ohavný úmysl. Otrávený nápoj dostal se omylem Stratidovi, jenž poživ ho zemřel, kdežto German z nebezpečenství smrti šťastně vyvázl. Přesvědčiv se o úkladu zlomyslné ženy té uprchl German do Lazy ku strýci svému, knězi Skopiliovi, jenž se ho ujal a o jeho výchovu a další vzdělání velmi pečlivě se staral. German učil se výborně a hleděl si spolu také pobožnosti. Setrvav plných patnácte let v domě strýcově vyspěl v bohabojného muže, dosáhl r. 530. svěcení kněžského, a byl potom od Autunského biskupa sv. Nektaria ustanoven za opata kláštera sv. Symforiana na předměstí Autunském.

Opat German dával řeholním bratřím svým krásný příklad nábožnosti a lásky ku bližním. Když mniši spali, vstával v noci a chodil do chrámu, kde na modlitbách bděl, a ráno potom budíval bratry na ranní služby Boží. K lidem chudým byl tak štědrý, že někdy rozdal jim poslední zásoby kláštera, až mu nic nezbylo. Při tom měl pevnou naději, že Bůh nahradí mu hojně, co rozdal. A skutečně vyskytovali se povždy dobrodinci, kteří klášter v čas nedostatku zaopatřovali. Jednou rozdal dobrotivý opat chudým poslední zásobu chleba z klášterní spižírny, tak že mniši jali se proti němu reptati. Zatím plakal opat a modlil se v jizbě své k Bohu o pomoc. A za krátko poslala mu jistá dobrodějka do kláštera dva soumary s těžkým nákladem chleba, a na zítří přivezl jiný dobrodinec do kláštera vůz naplněný potravinami. Od té doby nereptali mniši již nikdy více proti opatovi, kdykoli chudým pomáhal, a důvěřovali v čas nedostatku v Boha, že jim v čas příhodný pomoc sešle.

Opat German měl od Boha zvláštní milodary, tak že budoucí věci nazíral a předpovídal, a ve jménu Páně nemocné uzdravoval. Vypravuje se o něm, že jednou uhasil požár stodoly přímo z kláštera svěcenou vodou a modlitbou, čímž zachránil i budov klášterních. Kdysi zdálo se mu ve snách, že podává mu vážný kmet klíče ku branám města Paříže a napomíná ho, aby bran těch opatroval. Sen ten naplnil se za nedlouho, když roku 554. Pařížský biskup Eusebis zemřel, a král Childebert I. nástupcem jeho ustanovil Germana.

Dosednuv na biskupský stolec Pařížský, žil German i nadále obvyklým způsobem svým jako prostý a pokorný mnich a pečoval horlivě o věčné spasení svěřenců svých. Trávil větší část nocí na modlitbách a ve zbožných rozjímáních v chrámě, byl štědrý dobrodinec chudých, jež ku stolu svému zval, požíval jem prostých krmí, nosil v létě i v zimě týž hrubý oděv, nedával si nikdy jizbu svou vytápěti, a krotil tělo svoje tuhou kázní. Kázal horlivě slovo Boží a obrátil záhy celou Paříž ku životu bohabojnému, tak že měšťané vzdali se rozkošnického života svého, odložili všeliký přepych a žili ctnostně a zbožně. Také král Childebert I. poslouchal rád kázaní výtečného biskupa a vážil si ho velice. German jsa dobročinný, pohnul i krále, že stal se štědrým dobrodincem chudých, ba že i svoje drahocenné stolní náčiní na pomoc ubohým lidem obrátil, řka, že má naději, že Kristus nahradí mu klenoty tyto pokladem nepřeberným. Přízně královy užil biskup German k tomu, aby dokonal pokřesťanění Franků, vyhladil mezi nimi poslední zbytky pohanství, a zakládal četné chrámy a kláštery v zemi. Ku zvelebení církevní kázně v duchovenstvu i v lidu slavil German roku 557. v Paříži schůzi duchovenstva své diecése, na níž různé zákony církevní prohlásil.

Zatím odebral se král Childebert I. válečně do Španěl a oblehl město Saragosu na řece Ebru. Obležení měšťané nemajíce odnikud pomoci vzývali patrona svého, mučedníka sv. Vincence, a nosili ostatky jeho ve slavném průvodu po městských hradbách modlíce se a pějíce zbožné písně. Zbožností tou byl Childebert hluboce dojat, tak že slíbil biskupu Saragoskému, že obležení přeruší a s vojskem svým odtáhne, jestliže dostane nějakou památku z ostatků sv. Vincence. I dal mu biskup štolu sv. Vincence jakož i několik draho-

cenných kalichův a zlatý kříž, a král vrátiv se s pokladem tím ze Španěl, jal se v Paříži budovati nádherný chrám ku poctě sv. Vincence, jejž daroval biskupu Germanovi, kterýž při něm zřídil klášter, ustanoviv za prvního opata jeho žáka svého Droktovéa z kláštera Autunského.

Po nějakém čase roznemohl se král Childebert na smrť, a když lékařové nemohli mu pomoci, povolal Germana k sobě. Biskup ztráviv celou noc na modlitbách u lůžka jeho, položil posléze na hlavu jeho ruce svoje. A ejhle, nemocný král ozdravěl ihned náhle a daroval potom z vděčnosti klášteru sv. Vincence jeden ze svých hradů. Nový chrám sv. Vincence byl slavně vysvěcen roku 558. právě když král Childebert zemřel, a hned potom konány v něm zádušní služby Boží za tohoto štědrého zakladatele jeho.

Nástupcem zesnulého krále Childeberta I. stal se bratr jeho Chlotar I., jenž zprvu ku biskupu Germanu chladně a pyšně se choval. Když biskup k němu přišel, nechal ho státi před dveřmi a nevšíml si ho, tak že odmítnutý biskup s nepořízenou odešel. Avšak za nedlouho roznemohl se Chlotar a povolav Germana k sobě, odprosil ho a políbil uctivě okraj pláště jeho. Biskup pomodlil se nad nemocným, a když se ho rouchem svým dotekl, uzdravil se náhle. Od té doby choval Chlotar ku Germanovi velikou úctu.

Po smrti krále Chlotara I. nastaly v zemi smutné časy. Synové jeho Charibert, Guntram, Sigbert a Chilperich rozdělili si říši jeho a kromě jediného Guntrama žili v nesvárech a prostopášnostech. Zvláště Pařížský král Chilperich dával lidu veliké pohoršení zapudiv řádnou manželku svou a jsa živ v cizoložství. Kromě toho odnímal poddaným svým statky jejich a dopouštěl se proti nim krutých násilností. Biskup German nepřestával ho otcovsky napomínati, aby pamětliv jsa veliké zodpovědnosti své před Bohem, přijal zase zapuzenou manželku svou k sobě, vzdal se prostopášného života, přestal utlačovati a pohoršovati lid svůj, a žil po křesťansku. Když pak nemohl biskup s rozmařilým králem ničeho svésti po dobrém, vyobcoval ho z Církve. Klatbou stížený Chilperich posmíval se za to Germanovi, za krátko stihla ho však trestající ruka Páně; zemřelť náhle smrtí nekající.

Biskup German snažil se úsilovně, aby v diecési jeho bylo pohanství úplně vyhlazeno i aby ctnosti svaté rozkvétaly,

církevní kázeň vládla, a účinná láska se rozšiřovala. Za krvavých rozepří mezi královskými bratřími udržoval v rozervané Francii společenský řád a chránil věřících od násilnictví zpupných velmožů. Vrstevník jeho Venancius Fortunatus napsal o něm, že kdyby hlasové celého národa spojili se v jeden hlas, nedovedli by s dostatek velebiti dobré skutky, jež on prokazoval chudým. Jsa laskavým otcem a ochráncem lidu pečoval horlivý German neunaveně o věčné i časné blaho jeho. Zvláště staral se také o ubohé vězně, zajatce a nevolníky, jež ze žalářů vysvobozoval a ze zajetí vykupoval. Kdykoli nedostávalo se mu k tomu peněz, prosíval svoje hosti, ba i sluhy, aby složili aspoň tolik, kolik stačilo na vykoupení jednoho zajatce. Slynul jakožto Bohem omilostěný uzdravovatel nemocných, jimž modlitbou, skládáním rukou, sv. křížmem a olejem zdraví vracel; hlásal až do pozdního věku horlivě slovo Boží; konal církevní hodinky i za mrazů a jakékoli nepohody s hlavou nepokrytou, a i jeda koňmo zpíval žalmy a modlíval se zbožně.

Předpověděv den smrti své, dokonal German pozemský život dne 28. května 576, dosáhnuv 80. roku věku svého. Bůh oslavil ho i po smrti divy, a zvlášť vězňové doznávali mocné přímluvy jeho. Tělo svatého biskupa bylo zprvu pohřbeno ve zvláštní kapli při chrámu sv. Vincence v Paříži, kde potom věhlasný zlatník sv. Eligius, biskup Noyonský, zřídil mu skvostný náhrobek. Za krále Pipina byly r. 754. ostatky sv. Germana přeneseny do samého chrámu sv. Vincence, jenž potom byl přezván jeho jménem a podnes slávu jeho hlásá. Dle tohoto chrámu sluje posud jedna čtvrť veleměsta Paříže St. Germain.

Jak ohavnou nepravostí jest nezřízená žádosť vezdejších statků, lakota! Jidáš byl touto zhoubnou vášní od ďábla tak zaslepen a sveden, že dopustil se hanebné zrády na svém Božském mistru prodav jej zapřísáhlým nepřátelům jeho za bídných třicet stříbrných peněz. Teta sv. Germana chtěla ho z lakoty otráviti, aby uchvátila dědictví jeho. Lakomec staví si v srdci svém, jež má býti chrámem Ducha sv., chrám pohanský a zasvěcuje jej modle mamoně, jíž otrocky slouží a se klaní. Jsa naskrze zaslepen žádostí po zbohatnutí, neleká se žádných sebe horších prostředkův, aby došel statků pozemských; dopouští se zcela chladně i nejstrašnějších hříchů, nedbaje Boha, pohrdaje nebem a nestrachuje se pekla.

Právem dí tudíž Písmo sv., že „nad lakomce nic není nešlechetnějšího.“ (Sir. 10, 9.) „Kteříž chtějí zbohatnouti, upadávají v pokušení, a v osidlo ďáblovo, a v žádosti mnohé neužitečné i škodlivé. kteréž pohřižují lidi v zahynutí a zatracení.“ (I. Tim. 6, 9.) „Nic jsme zajisté nepřinesli na tento svět, bezpochyby že také nic odnésti nemůžeme. Ale majíce pokrmu, a čím bychom se odívali, dosti na tom mějme.“ (I. Tim. 6, 7. 8.)

---

2. Sv. Vilém, vévoda a mnich.

O mládí sv. Viléma nedochovaly se nám jiné zprávy, leč že narodil se v polovici osmého století z otce šlechtice Theodoricha a záhy na dvůr krále Karla Velikého přišel, kde pod dozorem jeho se vzdělával. Vyspěv v jinocha stal se vojínem, a získal si svou obratností, poctivostí, přímou mužností a zmužilostí přízeň a lásku panovníkovu. Pro ušlechtilou povahu svou a lahodné mravy, jimiž vynikal, požíval veliké vážnosti také mezi mladými šlechtici, kteří na královském dvoře sloužili. Karel Veliký povýšil ho do stavu hraběcího, udělil mu vysokou hodnosť vojenskou, a po letech povolal jej do své státní rady. Vilém sloužil králi svému oddaně a věrně a byl při tom mužem živé víry a upřímné zbožnosti.

Roku 786. přihrnuli se mohamedánští Saraceni ze Španěl přes Pyreneje do Akvitanie (jižní Francie), rozprášili slabé voje křesťanské, odvlekli mnoho zajatcův, a usadili se v dobytých městech. Karel Veliký sbíral proti nim pole, a shromáždiv znamenité křesťanské vojko, učinil vrchním vůdcem jeho Viléma, jenž za krátko vetřelce ty v několika vítězných bitvách na hlavu porazil a je ze země vyhnal. Za hrdinské skutky ty byl Vilém od krále jmenován vévodou Akvitánským, ve kteréžto důstojnosti byl na sněmu Akvitánských stavů roku 790. potvrzen.

Nastoupiv vládu v Akvitanii, snažil se Vilém hojiti rány, jež zemi té způsobili Saraceni, zaváděl v ní pořádek a spravedlnosť, zveleboval chrámy i kláštery, a ujímal se jako pravý křesťanský bohatýr lidí nevinně utiskovaných, opuštěných, ubohých a chudých. Jsa laskavým otcem poddaných svých, pečoval o jich věčné i časné blaho. Za příkladem jiných zbožných knížat té doby umínil si vévoda

Vilém založiti klášter, aby podniky jeho modlitbami a kajícími skutky mnichů podporovány byly. Na ten účel vyhlédl si divokou poušť na pomezí biskupství Lodoveského, planinu Gellonskou (v Languedoku), obklopenou kolmými stěnami skalními a hlubokými lesy. V tomto pustém a zapomenutém zákoutí vystavěl svým nákladem krásný chrám s klášterem a vším příslušenstvím, zejména také s domem pro hosti, poutníky a chudé, a nadav klášter ten štědře, uvedl do něho mnichy Benediktiny, podřídiv je vrchní správě slovutného světce Benedikta Anianského.

Vévoda Vilém měl dvě sestry, jež oblíbily si život řeholní. Na snažnou prosbu jejich dal jim opodál opatství Gallonského vystavěti klášter panenský a uvedl je do něho. Sám pak umínil si po letech, že také dá výhost světu a zbytek života svého zasvětí Bohu v zátiší klášterním. Vida, že země jeho v bázni Boží, spokojenosti a blahobytu utěšeně prospívá, považoval úkol svůj, k němuž povolán byl, za dokončený, a ježto zdárně vychované děti jeho zatím dorostly, neměl již více na tomto světě ničeho, co by ho bylo poutalo. I odebral se roku 806. na dvůr Karla Velikého, kde vyřídiv úřední záležitosti svoje, oznámil, že složí hodnosť svou a vstoupí do kláštera. Karel propustil ho s lítostí, darovav mu částečku kříže Spasitelova, kterouž byl od patriarchy Jerusalemského dostal. Potom měl Vilém ještě tuhé boje s příbuznými a známými, kteří úmyslu jeho se protivovali. Překonav je šťastně, daroval svým nevolníkům svobodu, naložil s jměním svým dle práva, rozdal ostatek chudým, odložil meč, svlékl drahocenné vévodské roucho, a odebral se jako chudý poutník bos a v hrubém šatě do kláštera Gellonského. Tu oblekl se na den sv. Petra a Pavla, 29. června 806 v řeholní roucho sv. Benedikta, odloučiv se úplně od světa, a zapomenuv čím dříve byl.

Bývalý slavný vojevůdce a vévoda Vilém nechtěl míti v klášteře, jejž sám založil a nadal, žádných předností ani výsad, a podroboval se z pokory všem řeholním pravidlům a službám jako kterýkoli jiný mnich. Spával na tvrdém lůžku, postil se přísně, konal s příkladnou nábožností všecky předepsané modlitby a klášterní cvičby, pracoval v zahradě i v kuchyni, a všímal si bedlivě starších mnichů, jichž ctností snažil se horlivě následovati. Brzo vynikl sebezapíravostí, pokorou a zbožností nade všecky bratry. Po několika

letech zřídili mu mniši u klášterního chrámu zvláštní oddělenou poustevnu, aby mohl dle přání srdce svého v úplném klidu zanášeti se výhradně modlitbou a zbožným rozjímáním. Tu přebýval po tři léta, až roku 812. blaženě v Pánu zesnul.

Velikou oběť podstoupil světec Vilém, an sestoupil s trůnu do jizby klášterní, a pohrdnuv bohatstvím, slávou, nádherou, pohodlím i rozkošemi tohoto světa, oblíbil si v chudobě, pokoře a sebezapíravosti sloužiti Kristu Pánu. Oběti takové jest schopen pouze ten, kdož prodchnut jsa duchem Kristovým, považuje celý pozemský život tento za pouhou přípravu k životu budoucímu, a tudíž dle příkladu sv. Pavla pohrdá všemi věcmi pozemskými jako smetím, a váží si jen toho, co slouží ku dosažení věčného spasení po smrti. Spasitel dí: „Každý, kdož opustí dům neb bratry, neb sestry, neb otce, neb matku, neb manželku, neb syny, aneb pole pro jméno mé, stokráte více vezme, a životem věčným vládnouti bude.“ (Mat. 19, 29.)

Dne 28. května koná se také památka sv. Senatora, biskupa Milánského († 480), sv. Lanfranka, arcibiskupa Kanterburyského († 1089), sv. Ubaldesky, panny z rytířského řádu sv. Jana Křtitele, sv. Emilia a spolumučedníků Sardinských, a j.

Dne 29. května.

I. Sv. Cyrill Cesarejský, mučedník.

Staří křesťané podstupovali pro svou víru kruté boje netoliko s pohanskou mocí státní, s modloslužebnými kněžími a se surovou luzou, nýbrž i s vlastními pohanskými příbuznými a domácími svými. Dle předpovědění Páně stalo se evangelium mečem, jenž v jedné rodině rozděloval ženu od muže, děti od rodičů, bratra od sestry. Učedníci Kristovi jsouce celým pohanským světem nenáviděni, tupeni, pronásledováni, neměli ani ve své domácnosti klidu a snášeli nezřídka od vlastních pokrevenců soužení rovněž tak veliká, jakýmiž stíhali je zřízenci pohanské vlády. Takovým trpitelem byl i pacholík Cyrill. Narodil se v druhé polovici třetího století ve hlavním městě Kappadockém Cesareji z rodičů pohanských a zalíbil si již v nejútlejším mládí víru kře-

sťanskou. Pohrdnuv lichými bájemi modlářskými přilnul celou duší svou ku Kristu Pánu a snažil se ho následovati ctnostmi svatými. Rodičové nevědouce, odkud pacholík tuto náklonnosť ku křesťanství jimi nenáviděnému vzal, vytýkali mu, že z dětského nerozumu dává se prý na křivou cestu, a napomínali ho, aby zůstal věren bohům a odvracel se od opovrhovaných křesťanů. Zatím poznal dvanáctiletý Cyrill zevrubně učení Kristovo, utvrdil se v něm s milostí Boží, a přijal potají křest svatý. Jakmile dověděl se o tom otec, jal se mu činiti ostré výčitky a zakázal mu přísně, aby se neopovažoval vyznávati Krista. Avšak Cyrill stál pevně ve víře, i když otec ho proklínal a tloukl; a čím krutěji bylo s ním nakládáno, tím radostněji hlásil se ku Kristu Ježíši.

Jednoho dne dal náruživý otec Cyrilla opět do krve ztlouci a otázal se ho potom, zdaž konečně ustoupí od svých vzdorův, a poslušen jsa rodičů, zřekne se křesťanství. Pacholík snášel trpělivě pro víru svatou bolestné rány a řekl otci, že ve všech věcech dovolených ho poslechne a jemu dětinnou úctu prokazovati bude, avšak od víry v Ježíše Krista že odpadnouti nemůže. Tím rozhněval se otec tou měrou, že navždy syna se zřekl a ho z domu vyhnal. Vyděděný Cyrill nemaje přístřeší, byl živ z milosrdenství cizích lidí.

Tělesný otec zapudil ho, ale Otec nebeský naplňoval srdce jeho útěchou a posiloval ho, aby klidně a radostně kříž svůj snášel. Pohané schvalovali jednání otcovo a tupili syna, křesťané pak obdivovali se mladému trpiteli, velebili jeho stálosť ve víře a kladli si jej za vzor.

Císařský náměstek Cesarejský zvěděv o tom, co Cyrillu se přihodilo, kázal ho přivésti k sobě a domlouval mu přík rými slovy, aby vrátil se k otci, odprosil ho a byl jeho poslušen, jinak že bude postaven na soud. Vida však, že tím pacholíka nezastraší, jal se mluviti s ním laskavě řka: „Synáčku, odpustím ti vinu tvou, a zajisté i otec odpustí tobě a přijme tě zase do svého domu, potážeš-li se s moudrou a polepšíš-li se.“ Cyrill odpověděl: „Otec vyhnal mne z domu svého, ale Bůh přijme mne do lepšího domu na nebesích. Rád budu snášeti chudobu, abych mohl požívati bohatství věčného. Nelekám se smrti, neboť lepší život kyne mně.“ Náměstek pokusil se potom nahnati Cyrillovi strachu, an' rozkázal ho svázati, jako bývali spoutáváni lidé na smrť odsouzení; a když pacholík toho se nelekal, nařídil náměstek

vésti ho na popraviště. Tu ukázali mu katané rozličná mučidla, zapálili před ním hranici, aby ho smrtelnou úzkostí polekali, a chopili se ho posléze, jakoby ho chtěli hoditi do ohně. Když ale pacholík ničeho se nelekaje, nebědoval a neplakal, odvedli ho pochopové zase k náměstkovi. Ten užásl nemálo nad statečností hocha toho a pokusil se ještě jednou, zviklati ho domluvami vece: „Viděl jsi meč i oheň, rozmysli si tedy, zmoudři, vrať se domů a poslechni otce.“ Cyrill odpověděl: „Pane, ty jsi mně neprokázal žádné milosti, ušetřiv mne od meče a ohně, nýbrž uškodil jsi mi zavolav mne zase k sobě. Již otvírala se mně brána nebeská, již kynulo mně mnohem krásnější dědictví na věčnosti. Proč dal jsi zapáliti hranici a nač rozkázal si naostřiti meč, když neměl jsem ještě zemříti. Ó nech mne přece umříti, abych ihned spasení došel!“ Přání tomu vyhověl náměstek odsoudiv Cyrilla na smrť. Přítomní diváci žásli nad nezlomnou statečností tohoto křesťanského pacholíka, obdivovali se jeho touze po smrti i jeho důvěře v Boha, a nemohli se zdržeti slzí. Tu řekl jim Cyrill: „Proč pláčete? Radujte se přece se mnou a doprovoďte mne s plésáním na smrť. Ovšem vy neznáte té lásky, kteráž táhne mne k Otci na nebesích; neznáte, co mne očekává; neznáte té krásné země, do níž se ubírám. Ó přejte mně štěstí onoho!“ Potom byl Cyrill veden na popraviště, kde radostně a zmužile podstoupil mučednickou smrť mečem, na zvelebení jména Spasitelova a vzdělání věrných křesťanů Cesarejských. Mučednictví jeho klade se do doby od r. 250–260, za císařů Decia aneb Valeriana.

Budiž nám svatý mládeneček Cyrill příkladem, jak máme vážiti si své katolické víry nade všecky poklady tohoto světa, jsouce ochotni, snášeti pro ni jakoukoli oběť a vzdáti se raději všeho, co nás poutá k této zemi, než abychom se jí zpronevěřili. Jak zahanbuje tento útlý mučedník ty rozmařilé, choulostivé, vrtkavé a lhostejné křesťany, kteří pro kratičkou tělesnou rozkoš, pro pomíjitelné statky, pro marnou chválu lidí, pro pohodlí aneb z bázně před posměchem nevěrců víru svou zapírají, jí nedbají, dle ní nežijí, aneb dokonce jí zjevně se vzdávají! „Připojujte k víře své ctnosť, a k ctnosti umění, k umění pak zdrželivosť, k zdrželivosti pak trpělivosť a k trpělivosti pobožnosť, k pobožnosti pak milování bratrstva, a k milování bratrstva lásku ke všem lidem.“ (II. Petr 1, 5–7.)

2. Albert Chanovský z Dlouhé vsi, kněz Tovaryšstva Ježíšova.

U města Sušice v jižních Čechách leží obec Dlouhá ves se zámkem, na němž po věky vládl rod rytířů Dlouhoveských z Dlouhé vsi. Jednou větví této staročeské šlechtické rodiny byli Chanovští z Dlouhé vsi, jichž přídomek vzat byl od statku Chanovského, kterýž jim náležel. Janu rytíři Chanovskému z Dlouhé vsi, pánu na Dožicích a Hradišti, povila manželka jeho Kateřina rozená Valovská z Úsuší, patnácte dětí, z nichž Albert narodil se r. 1581. ve Sviraticích u Horaždějovic. Manželé ti přebývali jinak obyčejně na své tvrzi v Dožicích u Blatné.

Albert (Albrecht, Vojtěch) byl vychován pod dozorem nábožné chůvy Markéty. Když povyrostl, byl se starším bratrem Bohuslavem poslán do Prahy na školy Jesuitů v koleji sv. Klementa. Za nedlouho přišel za oběma syny otec Jan do Prahy. Albert, tehdáž asi čtrnáctiletý, putoval s otcem do velechrámu sv. Víta uctit svatých patronů českých, jichž ostatky ve svatyni té uloženy jsou. U hrobu mučedníka Jana Nepomuckého, jenž byl již tehdáž jako světec uctíván, vypravoval otec synu, že nesmí nikdo svévolně na posvátný hrob ten šlápnouti, nechce-li propadnouti nějakému veřejnému zahanbení, a doložil toto vypravování svoje příhodou jisté osoby ženské, která šlápnuvši po náhrobním kameni tom, na zpáteční cestě, ubírajíc se po mostě, byla náhle zastižena větrem, až vyhrnuly se jí sukně, čímž velice zahanbena byla. Mladý Albert pomyslil si, že taková věc může se přihoditi pouze osobě ženské, a šlápl ze zvědavosti mříží tehdáž nízkou a řídkou nevážně na hrob. Vraceje se potom na Staré město šel za otcem a uvázl na Malé straně v blátivé jámě až po kolena, že v ní skoro zanechal obuvi své. Lidé smáli se mu a on se styděl. Na mostě upadl zase do bláta, a bylo mu až hanba, když lidé opět se mu posmívali a vyzvídali, jak nehoda ta ho potkala. Tu se mu zdálo, jakoby v srdci svém slyšel hlas: „Právě zde byl onen světec hozen do Vltavy a utopen.“

Z Prahy byli oba bratří Chanovští posláni na studie k Jesuitům do Českého Krumlova. Zatím umřeli jim tři bratří, a když doba studií jejich docházela, poslal otec pro ně, aby přijeli domů. Bohuslav vrátil se k otci, nikoli však

Albert. Zanechav v Krumlově lístek, v němž prosil rodiče, aby mu bylo dovoleno vstoupiti do Tovaryšstva Ježíšova, ujel Albert v noci na Moravu do Brna, kde Jesuité také kolej měli. Rodičové nepřejíce si, aby Albert řeholníkem se stal, zdráhali se delší čas, povoliti přání jeho, když ale syn nezvratně v úmyslu svém stál, svolili konečně.

Albert Chanovský přijav r. 1601. řeholní roucho sv. Ignáce z Loyoly, byl poslán nejprv do Kladska, kde byl novicem, a odtud přišel r. 1608. do koleje sv. Klementa v Praze, aby učil mládež jazyku latinskému. Za nedlouho přinesl mu otec smutnou zprávu, že matka na smrť se roznemohla, a odvezl ho do Dožic. Tu připravil syn matku ku poslední hodince, a oplakav jí, vrátil se zase do Prahy. Hned r. 1609. byl poslán do Štýrského Hradce, kde studoval bohosloví a na kněžství posvěcen byl. Byv potom povolán do Prahy, řídil konvikt studujících u sv. Bartoloměje, jenž nalézal se tehdáž při koleji sv Klementské, a učil spolu na školách matematice a jazyku hebrejskému. Po nějakém čase odebral se do Olomouce, kde na vysokých školách vykládal matematiku a zároveň také jal se konati missie v lidu. Již r. 1613. byl na žádosť blahosl. Jana Sarkandra, faráře Boskovského, poslán jemu na pomoc, aby v tomto městě i v okolí, kde kalvínští bludaři převahu měli, víru katolickou hlásal. Potom konal missie v Chropyni, v Holešově, ve Višovicích i na jiných četných místech moravských, kamo z koleje Olomoucké vycházel. Když za příkladem vzbouřených protestantských stavů českých také stavové moravští proti králi Ferdinandu II. r. 1619. povstali a Jesuity ze země vyhnali, uchýlil se Chanovský na Slovensko do Uher, působil tam nějaký čas na vinici Páně, a odebral se potom do města Pasova, kamo za příčinou bouří v Čechách mnoho šlechtických rodin českých se bylo uteklo. Tu obrátil na pravou víru vzácnou paní Annu Šanovcovou z Šanova.

Po bělohorské bitvě odebral se Chanovský do Prahy, složil tu sliby řeholní, a byl ustanoven za rektora koleje v Českém Krumlově. Brzo však potom věnoval se opět úřadu missionářskému, v němž s bezpříkladnou horlivostí setrval plných dvaadvacet let, až do smrti své.

Albert Chanovský učinil si vzorem apoštolského působení svého v lidu českém světského kněze Martina Strakonického, někdy faráře ve Strašíně v Pracheňsku. Muž ten živ jsa po

způsobu poustevníků, přebýval v chudé jizbičce u svého farního chrámu, spával na holé zemi maje za podušku kámen, postil se přísně, bděl celé noci na modlitbách a zbožných rozjímáních, a pracoval do únavy pro spasení zanedbaného a svedeného lidu českého. Později procházel šíré kraje české hlásaje slovo Boží, napomínaje, prose a utvrzuje lid ve víře katolické a obracuje bludaře. Horlivostí touto získal si věhlasné jméno jako prorok, a lidé považovali ho za světce a hrnuli se za ním, kdekoli se objevil, aby ho slyšeli a z rukou jeho svátosti přijímali. Apoštolský muž ten, obdařený od Boha vzácnými milodary, zachránil mnoho obcí od bludařství protestantského a způsobil zejména, že v městě Březnici i v okolí zachovala se víra katolická za doby nejhorší. Zemřev r. 1600. byl pohřben ve farním chrámě v Bližívé u Horšova Týna.

Chanovský znal faráře Martina Strakonického již za svého dětství, a byl právě jeho příkladem povzbuzen, aby vstoupil do věhlasného Tovaryšstva Ježíšova, kde mu kynula hojná příležitosť ku požehnané práci na vinici Páně v Čechách, kteráž byla protestantským bludařstvím děsně zpustošena. Jsa mužem modlitby považoval ji za klíč ku bráně nebeské a neobmeškával ani za návalu práce a v nemoci říkati každodenně církevní hodinky; odbočoval často na cestách do lesův a zahrad, aby nejsa vyrušován se modlil; probděl mnohou noc na kolenou modle se a rozjímaje; obcházel před svitáním i za jasných nocí hřbitovy maje ruce na prsou skříženy a oči k nebi pozdviženy a pronášeje s velikou vroucností krátké, střelné modlitby, až lidé vidouce ho posvátnou hrůzou trnuli. Něžnou lásku choval k Marii Panně. Jí na počesť modlíval se Růženec a putoval aspoň čtyřikráte do roka na Svatou Horu u Příbramě a do Bavor. Rovněž ctil a vzýval svaté patrony a dědice české a trávil rád na místech památkou jejich posvěcených, zejména v Nepomuku a v kapli sv. Vojtěcha na cestě mezi Nepomukem a Dožicí.

Roku 1625 působil Chanovský se soudruhem knězem Raušarem na missiích v Kolíně s takovým úspěchem, že mohl následujícího roku 1626 osvědčiti, že konšelé s celou radou obce té jsou zase již všickni katolíci. Potom odbýval s knězem Fodorem missie v Březnici a v širém okolí, kde množství protestantů, mezi nimi i jednoho kazatele na víru

obrátil. Od té doby přicházel častěji do Březnice, kamo ho pan Přibík Jenišek z Ujezda, horlivý katolík, rád volával, aby lid ve víře svaté utvrzoval. Roku 1627. pozval kardinál arcibiskup Harrach Chanovského do Prahy, aby společně s jinými Jesuity dle osvědčené zkušenosti své pracoval ku zvelebení katolické víry obzvláště na Novém městě, kde protestantství posud bujelo. Chanovský začal tu missionářské dílo svoje způsobem do té doby nevídaným. Vycházelť každodenně z koleje sv. Klementské a svolával zvonečkem i slovem chlapce, dával jim různé dárky, a učil je dělati kříž, říkati modlitby a zpívati písně, v nichž pravdy víry svaté ve verších obsaženy byly. Někteří bohatí a v důstojnostech postavení příbuzní jeho domlouvali mu, že toto jednání prý jest nedůstojné, a zažalovali ho dokonce u konsistoře, že prý obcuje uvedeným způsobem s dětmi, až se tím zahazuje, ale horlivý a opatrný missionář prohlédaje k cíli, věděl dobře, co činí, a duchovní představení chválili jednání jeho. Později sbíral děti na Novém městě a vodil je za modliteb a nábožných zpěvů v dobře spořádaných průvodech do chrámů Páně, zvláště ku sv. Štěpánu, ku sv. Jindřichu a do kostela Božího Těla. Po těch cestách přidávalo se mnoho jiných dětí i lidí dospělých ku průvodům, a Chanovský navykal takto netoliko mládež, ale i dospělé choditi do kostela, modliti se po katolicku, a poslouchati výklady náboženské, jimiž hravě učili se pravdám víry svaté.

Roku 1632., za vpádu protestantských Sasů do Prahy, odebral se Chanovský na žádosť pana Jeníška z Újezda opět do Březnice, kde horlivě slovo Boží kázal a lidu svátostmi přisluhoval. Poznav smutný stav katolické víry v Čechách, podal o něm r. 1633. kardinálu arcibiskupu Harrachovi obšírnou zprávu, v níž dí, že přemnohé fary jsou bez kněze, tak že nezřídka děti umírají nebyvše ani pokřtěny, že mnozí lidé žijí v divokém manželství, a katolíci těch osad vůbec zbaveni jsou útěchy svátostné a pomoci duchovní. Za tou příčinou udělil kardinál Chanovskému i jiným missionářům v Čechách povolení, aby konali povinnosti farářské všude tam, kde věřící neměli vlastního pastýře duchovního.

Od roku 1632. působil Chanovský nejvíce v Plzeňsku a Pracheňsku, zejména v Dožicích, Prachaticích, Nalžově, Blatné, Kasejovicích, Volyni, Horaždějovicích, Sušici, Rábí, Strakonicích, Klatovech, Nepomuku, Plzni a v Březnici, i

v okolí měst těchto. Jakož byl činil v Praze, obracel se všude nejprv ku mládeži, skrze niž hleděl získati si důvěru lidu. Svolav děti někde za městem či vesnicí postavil je do řady, zapěl českou nábožnou píseň, dal jim korouhev, a vedl je za modlitby a zpěvu do kostela, aneb kde kostela nebylo, někam pod košatou lípu či ku Božím mukám, kde vykládal katechismus. Když do některé obce přišel ponejprv, jal se na návsi zpívati oblíbenou svoji staročeskou píseň: „Má duše nespouštěj se nikdy Boha svého.“ Brzo sběhly se děti ze zvědavosti k němu, a on jim rozdával obrázky, naučil je oblíbené písni své, a probíral s nimi katechismus, přidávaje výkladu svému zajímavé příběhy z dějin českých. Někdy objednal si v obci, kde již byl znám, žebřinový vůz, připevnil naň vpředu dvě korouhve, vzal mládež na ten vůz, dal jednomu z hochů do ruky sošku Panny Marie, a vjížděl takto do obce. Lidé sbíhali se, a když jich byl zástup, zastavoval se Chanovský a jal se učiti pravdám náboženským. Posléze vedl všecky do kostela, zkoušel tu děti z katechismu, dával pilnějším z nich obrázky, knížky a růžence, učinil k dospělým krátkou promluvu a zapěl s nimi nábožnou píseň. Někdy přivedl mladšímu bratru svému Karlu Chanovskému na zámek do Dožic celý zástup dětí, aby tu byly vyčastovány a obdarovány. Takovým způsobem stal se Albert miláčkem dětí a dobyl si všude rázem i srdce rodičů. Ku štědrému večeru stavěl ve chrámech Páně jesličky, ku Velkému pátku Boží hrob, a na Boží Tělo zřizoval pod širým nebem oltáře. Všude učil mládež i lid zpívati krásné staročeské písně katolické, a na mnohých místech pořádal s dětmi divadelní hry s látkami vzatými z Písma sv., k nimž býval veliký shon diváků.

Na missiích kázal Chanovský netoliko ve svatyních, ale obcházel i statky a chýšky v okolních obcích, aby nikdo nezůstal bez poučení a duchovní obsluhy jeho. Kdekoli zastával úřad farářský, hlásal slovo Boží kromě dnů svátečních v postě také ve středu a v pátek, a po odpoledních službách Božích navštěvoval nemocné a vyučoval soukromí lidi od bludařů svedené a v náboženství nevědomé. Aby v nepřítomnosti jeho nezapomínaly děti katechismu, zřizoval v osadách zbožné ženy a panny na ten účel, aby s mládeží opakovaly, čemu od něho se naučily, a při tom aby samy v bohabojnosti se utvrzovaly a také kostelní roucha spravovaly a

čistily. Navštěvoval i hospody, dával se s přítomnými do řeči, snažil se svým svérázným rozmarným způsobem polepšiti pijany, a zval je vlídně na svoje výklady do kostela. Chodíval také na přástky, kde mladí i staří se scházeli, a vypravoval jim poučné povídky, dával jim luštiti hádanky, učil je zbožným písním, a uměl vhodným způsobem i do takové zábavy vkládati poučení náboženské. Vůbec snažil se, kudy chodil, získati Kristu duše lidské. Kdysi spatřil zástup Klatovských řemeslníků chvátajících do Plzně na trh. I zvolal: „Budete míti dobrý trh, pomodlíte-li se napřed se mnou růženec.“ Někteří ho poslechli a libovali si potom, že mohli se vrátiti z Plzně se slušným výdělkem. O žních zastavoval se na polích u žencův a poučoval je při práci, a když na večer se vraceli, pobízel je, aby zapěli zbožnou píseň. Kdekoli potkával cestou lidi, přidružoval se k nim, vyptával se jich na poměry jejich, těšil je, a posléze vyučoval je víře katolické. Zámožných měšťanův a hospodářů povzbuzoval, aby časem pozvali ku stolu žebráky, a sám posluhoval nuzným hostům těm, modlil se a zpíval s nimi, a vykládal jim katechismus. Hospodářům a hospodyním radíval, aby také ve všední dny někdo z domácnosti na mši sv. chodil, říkaje: „Tím neubude vám živnosti, a Pán Bůh nahradí vám hojně požehnáním svým!“

Albert Chanovský byl dlouhé, hubené postavy, bledé pleti, a nosíval vous. Oděv jeho byl chatrný. Míval u sebe vak s rozličnými věcmi, jež mládeži rozdával. Na svých apoštolských cestách nechtěl nikdy jezditi, a chodíval za jakékoli nepohody, i v zimě, pěšky, ač v pozdějších letech churavěl kamenem a hostcem. V bolestech ulevoval si povzdechem: „Pane, přituž bolesti; zde pal, zde sekej, ale na věčnosti ušetři mne!“ Přenocoval nejraději v chatrčích, často u kostelníků, kde byly klíče od kostela. Kdykoli byl na noclehu v domech panských, svolával čeleď, vykládal jí katechismus, pobavil ji nějakým vypravováním, a podělil jednotlivce obrázky a růženci. Od bohatých příbuzných svých nepřijímal pro sebe ničeho. Sám připravoval si skrovný pokrm, a často obědval pod širým nebem u studánky. Měl obyčej až večer pojísti chleba a zapiti vodou, a někdy požil pro posilu pivní polévky s nadrobeným chlebem. Často ztráviv o hladu celý den, byl na večer povolán k nemocnému, zůstal u něho celou noc, odsloužil zjitra mši sv., vybral

se potom do jiné obce konat dílo apoštolské, a pojedl teprv na večer něčeho. Sám metl si světničku, kteráž mu poskytovala přístřeší, a spával na holé zemi na slámě. Na svých cestách opravil a obnovil mnoho zanedbaných kostelův i kaplí a zaopatřil je bohoslužebnými nádobami, rouchy i knihami, ba sám spravoval stará kostelní roucha, mívaje na ten účel ve svém tlumoku různobarevné ústřižky hedvábné. Znaje z vlastní zkušenosti, jak knihy a spisky bludařské otravovaly český lid, pátral bedlivě po nich, hubil je a dával lidem místo nich dobré knihy katolické.

Takovou měrou učiněn jest kněz Albert Chanovský dle příkladu sv. Pavla apoštola všem všecko, aby všecky získal Kristu a pravé Církvi jeho. Apoštolskou horlivostí jeho byli tisícové bludařů na pravou víru obráceni, nesčíslní hříšníci polepšeni, nevědomí lidé náboženský vzděláni; celé širé kraje české byly z osidel protestantství vybaveny, a jen Bůh sám ví, kolik duší bylo jím nebi získáno. Působení jeho v lidu českém bylo věru obrovské. V Plzeňsku a Pracheňsku znal a miloval ho každý, a lidé vyprovázeli ho v davech se slzami a díkůčiněním, když od nich jinam odcházel. Mnozí katoličtí šlechticové byli by ho rádi měli delší čas na svých zámcích, on však nedával se od nich zdržovati, věda, že ho jinde čeká pilná a neodkladná práce na vinici Páně v Čechách.

Albert Chanovský získal si také velikou zásluhu o založení koleje Tovaryšstva Ježíšova v Klatovech. Roku 1629. zavítal do Klatov, když právě tamní děkan se rozstonal. Chanovský byl nemocnému knězi tomu vítán, a zůstal nějaký čas v městě, konaje duchovní správu. Na prosbu jeho daroval potom plukovník Don Huerta Jesuitům dva svoje domy v Klatovech, a již r. 1636. bylo tu s pomocí dobrodinců otevřeno gymnasium v nové koleji Tovaryšstva Ježíšova. Jesuité Klatovští snášeli se svými žáky, jež živili a vychovávali, z počátku bídu. Tu pomáhal jim Albert Chanovský, neostýchaje se na ně žebrati. Hned potom r. 1637. založil ctitel Chanovského, pan Přibík Jeníšek z Újezda, dobrodinec gymnasia Klatovského, pod hradem svým v městě Březnici kolej Tovaryšstva Ježíšova s chrámem sv. Františka Xaverského.

Apoštolský kněz Albert Chanovský onemocněv z jara r. 1643. v Sušici dal se dovézti ku řeholním bratřím svým

do Klatov, kde připraviv se nábožně na smrť, blaženě v Pánu zesnul dne 16. května téhož roku 1643. Byl pohřben za velikého účastenství duchovenstva i lidu, a tělo jeho odpočívá podnes v bývalém jesuitském chrámě Panny Marie v Klatovech. Památka kněze toho zůstává u nás v požehnání, a právem klademe jej mezi osoby domněním svaté.

Albert Chanovský byl také spisovatelem českým a psal dle výroku Jungmannova dobrou češtinou. Již Jesuita Jakub Beskovský jal se překládati z latiny na český jazyk Suriovy Životy svatých, kteréhožto díla však nedokončil zemřev r. 1624. Chanovský přeložil potom celý spis ten a vydal jej nákladem strýce svého Krištofa Chanovského z Dlouhé vsi r. 1625. v Praze pod názvem: „Vavřince Suria Vitae sanctorum, t. j. životové, skutkové a mučednictví, též i zázraky svatých a světic Božích, na každý den celého roku rozvržené.“ Ku spisu tomu přidal „Některé kusy o Svátosti oltářní.“ Celé dílo toto vyšlo potom zase r. 1696. V rukopise zanechal Chanovský „Život sv. Františka“ sepsaný v Krumlově r. 1621. a spis „Norma vitae christianae, t. j. zpráva křesťanská s krátkým výkladem podstatnějších věcí, které každému křesťanu věděti přísluší,“ kteréžto dílo teprv r. 1676. poprvé, a potom ještě několikráte tiskem vydáno nákladem Dědictví sv. Václava. Jazykem latinským složil Chanovský spis „Vestigia Bohemiae pia,“ v němž sebral množství zpráv o sv. patronech a jiných zbožných osobách českých. Spis tento vydán r. 1659. péčí kněze Jana Tannera. Chanovský ovládal výborně jazykem českým i latinským, kdežto němčinu jen nedokonale znal, což jest významno pro něho i dobu, v níž žil. Celý život tohoto výtečného kněze jest nejlepší obranou českých Jesuitův a věrným obrazem záslužné činnosti jejich v lidu českém. Tito horliví, duchem apoštolským nadšení věrozvěstové katoličtí, synové českých matek, pracovali do úpadu z upřímné lásky k lidu našemu pro věčné blaho jeho, uvádějíce jej z náboženských bludův a zmatků opět do staré, sv. Václavské Církve dávných předků jeho. Jen nevědomci a nepolepšitelní vášnivci opakují podnes nejapné lži, vyrobené na potupu missionářské činnosti českých Jesuitů v 17. a 18. století.*)

---

*) Muž apoštolský, aneb život a ctnosti ctihodného P. Albrechta Chanovského. Sepsal Jan Tanner T. J. v Praze, 1680. Katol. reformace a Mariánská Družina v král. Českém od P. Josefa Svobody, T. J. V Brně, 1888, II. 48. 122—127. Dr. Frant. Krásla Arnošt hr. Harrach, arcibiskup

Dne 29. května koná se také památka sv. Restituta, mučedníka Římského, sv. Konóna, mučedníka, sv. Theodosie a spolumučednic, sv. Maximina, biskupa, vrstevníka sv. Athanasia Velikého, jehož dvě kosti i část holi r. 1372. daroval velechrámu Pražskému Karel IV., a j.

Dne 30. května.

Sv. Ferdinand, král Španělský.

Počátkem osmého století zmocnili se mohamedánští Maurové skorem celého Španělska a vládli tu po věky, až teprv za století třináctého panství jejich v zemi té vyvrátil a křesťany z poroby jejich vysvobodil svatý král Leonský a Kastilský Ferdinand III.

Ferdinand, syn krále Leonského Alfonsa IX. a matky Berengarie, královské princezny Kastilské, narodil se r. 1198. Výtečná Berengarie, sestra Blanky, matky Francouzského krále sv. Ludvíka, vychovávala svého Ferdinanda velmi pečlivě v bázni Boží a lnula k němu něžnou lásku mateřskou. Avšak mladého královiče i matku jeho stihlo záhy osudné neštěstí. Vyšlo na jevo, že Berengarie, jež byla neteř Alfonsa IX., s ním ve sňatek manželský vešla bez církevního prominutí překážky pokrevního příbuzenství, za kteroužto příčinou papež Innonenc III. toto manželství zrušil. Po nálezu tom odebrala se zarmoucená Berengarie r. 1204. ku královskému otci svému do Kastilie, když dětem jejím byla zaručena všecka práva zákonitého lože, a šetiletý Ferdinand od zemských stavů prohlášen byl následníkem trůnu Leonského.

Ferdinand vyrůstal bez matky pod dozorem královského otce, jenž choval se k němu ze žárlivosti chladně. Mladý královič snášeje klidně trpký osud svůj, utvrdil se záhy v bohabojnosti a ctnostech svatých. Jsa upřímně nábožný, liboval si ve čtení duchovních knih a v rozjímání o Bohu a věčnosti, miloval čistotu srdce, varoval se co možná hluč-

---

Pražský. V Praze, 1866, 123—126. Jirečkova Rukověť literatury české. Jungmannova Historie liter. č. Drahé kameny z koruny sv. Václavské, vyd. Dědictvím sv. Jana Nep. I. 390—409. Dra. Aut. Rezka Děje Čech a Moravy za Ferdinanda III. str. 127., 130., 141. Kuldův Církevní rok III. 374.

X. ú. J. Patočky v Praze. Nákl. Děd. sv. Jana Nep.

Sv. Ferdinand, král Španělský.

ného dvorského života, byl poslušný, skromný, tichý, k sobě přísný a k jiným lidem nad míru laskavý a shovívavý, tak že požíval úcty a lásky všech, kdož ho znali. Při tom osvědčoval již v jinošském věku pevnou vůli a rozhodnosť v jednání svém.

Zatím zemřeli zapuzené Berengarii otec i nezletilý bratr, a takto dostala se jí královská koruna Kastilská. Aby právo svoje k ní si zabezpečila, přiměla královna úsilovnými prosbami Alfonsa IX., že svolil, aby Ferdinand po letech směl navštíviť matku, kteráž po něm velice toužila. Berengarie uvítala milovaného syna s pláčem a odebrala se s ním ihned do Valladolidu, kde byla nadšeně přijata. Tu sešli se preláti, šlechtici a poslové měst z celé Kastilie a složili Berengarii přísahu věrnosti. A po několika měsících složila královna matka s úchvalou sněmu korunu ve prospěch syna Ferdinanda, jenž potom r. 1217. byl slavně pomazán a korunován. Tak stal se osmnáctitetý Ferdinand králem Kastilským.

Alfons IX. rozhněval se velice, že Ferdinand bez svolení jeho povýšen byl na trůn Kastilský, po němž on sám bažil, a jsa popuzován mocnou stranou pánů zemských, v jichž čele stál hrabě Alvarez z Lary, vpadl nepřátelsky do Kastilie a přitáhl až k Burgosu. Zatím, co Ferdinand ostýchal se vystoupiti se zbraní proti otci, povstala věrná šlechta Kastilská na obranu mladého krále svého, tak že Alfons IX. donucen byl s nepořízenou domů se vrátiti. Avšak za nedlouho pohnuli ho hrabata z Lary k nové válečné výpravě proti synovi. Páni Kastilští vytáhli proti němu na obranu až k Medině del Campo, kde obě nepřátelská vojska k sobě se přiblížila. Ferdinand hroze se myšlénky, že má válčiti s vlastním otcem a prolévati krev budoucích poddaných svých, vypravil k otci poselstvo zapřísáhaje ho, aby ustál od hněvu svého a přijal nabízený mír. Vzkázalť mu: „Proč hněváš se na mne a přivádíš neštěstí války na lid můj? Či možno, že rmoutí tě štěstí moje, kdežto měl bysi radovati se z něho? Vždyť přece jest i tvou ctí, že syn tvůj panuje v Kastilii! Nebojím se žádného nepřítele v poli, tebe však nemohu pokládati za nepřítele. Miluji a ctím tě jako otce a pána svého, a jsem hotov, všecko vytrpěti, až uznáš křivdu, kterou mně činíš!“

Nevrlý král Alfons byl tímto jednáním synovým hluboce dojat, a když přední rádce jeho, Alvarez z Lary, nešťastnou

náhodou na smrť se roznemohl, neváhal s Ferdinandem uzavříti mír, jenž potom nikdy již více porušen nebyl.

Na radu matčinu oženil se Ferdinand r. 1219. s dcerou Německého krále Ferdinanda Švábského, s níž žil ve svazku velice šťastném. Jsa věkem mlád, panoval moudře, snaže se poddané svoje učiniti šťastnými, a připomínaje si ustavičně, že z vladařství svého jednou bude skládati účty Bohu. Šetřil svědomitě práv i výsad zemských stavův i měst, nakloňoval si obecný lid laskavostí i štědrostí a velmože propůjčováním hodností, a volil si za rádce jen muže ctnostné a obezřelé, kteří požívali důvěry lidu. Předním důvěrníkem a rádcem jeho byl slovutný arcibiskup Toledský Rodriguez. Zbožné matky své Berengarie byl Ferdinand poslušen a ctil ji jako svého anděla strážného, a ku každému podniku svému připravoval se horlivou modlitbou prose Boha o dar rady a osvícení.

Překonav odpor některých zpupných šlechticů, jal se Ferdinand válčiti s mohamedánskými Maury, aby starokřesťanskou vlasť svou z poroby jejich vymanil. Již r. 1222. vyslovil pevnou vůli svou, že podnikne pro kříž Kristův boj proti nevěřícím, a dal si na ten účel od biskupa Burgoského posvětiti svůj meč a vojenský prapor. Ku bojům těm nebyl puzen ani ctižádostí, ani lakotou, nýbrž výhradně posvátnou snahou po zvelebení víry Kristovy a po časném i věčném blahu věřících. Modlívalť se na svých válečných taženích: „Pane, ty zkoumáš ledví i srdce lidská a víš nejlépe, že nehledám své cti, nýbrž že hledám jen tvou čest a slávu, a že nežádám rozmnožiti pomíjející království svoje, ale že přeji si šířiti tvou víru křesťankou.“ Vojska jeho provázeli biskupové a kněží, kteří vojínům slovo Boží hlásali, jim svátostmi přisluhovali a v nich dobrou kázeň udržovali. V zemích Maurům odňatých obnovoval zbožný král biskupství i kláštery, stavěl nové chrámy, a pečoval vůbec o utvrzení víry a mravnosti křesťanské. Průběhem 26 let, od r. 1224—1250 podnikl sedmero velikých válečných výprav proti Maurům, v nichž pokaždé s pomocí Boží zvítězil. Nejprv pokořil maurského krále Valencijského, a od té doby docházel vítězství za vítězstvím, tak že posléze téměř celé Španělsko od jarma mohamedánského vysvobodil.

Král Alfons IX. zemřel r. 1230. ustanoviv proti právu a zákonu dvě dcery svoje za dědičky říše Proti tomu povstali stavové Kastilští na obranu práv Ferdinandových,

tak že hrozila občanská válka. Tu jala se šlechetná Berengarie vyjednávati o mír, a způsobila, že obě dcery zemřelého krále domnělých práv svých se zřekly, spokojivše se ročním platem. Ferdinand spojil potom království Leonské i Kastilské pod žezlem svým v jedinou říši, a položil tím základ ku příští velikosti a slávě Španěl. Získav ku svým účelům Aragonii, Navarru a Portugalsko, podnikl potom r. 1236. útok na Maury v Andalusii, a dobyl nádherného města Kordóvy, jež bylo po staletí přední baštou Mohamedánů ve Španělích. Ježto pak Maurové za dávných časů slavný poutnický chrám v Kompostele pobořili a zvony jeho na ramenech křesťanů odnésti dali do Kordovy, kde se jich užívalo za lampy v mohamedánské hlavní mešitě, rozkázal vítězný Ferdinand, aby přemožení Maurové zvony ty zase na ramenech svých odnesli do Kompostely. Mohamedánskou hlavní modlitebnici v Kordově dal Ferdinand upraviti a posvětiti v biskupský chrám katolický a súčastnil se prvních křesťanských bohoslužeb ve svatyni té, vzdávaje Bohu díky za dosažené vítězství nad nevěřícími. Za následujících let pokračoval ve svých vítězných válečných výpravách proti Maurům, podmanil si všecky mohamedánské državy v Mursii, a donutil krále Granadského k uzavření míru a ku poplatnosti. Jméno jeho stalo se postrachem všem Maurům, tak že mnohá města beze všeho odporu otvírala mu brány svoje a podrobovala se panství jeho. Tou měrou mohl Ferdinand posléze odvážiti se i na Sevilu a oblehnouti ji. Lidnaté město to slynulo po celé Evropě jakožto středistě španělských Mohamedánův a pevnosť nedobytná. Ferdinand obléhal Sevilu po dvě léta a vzal ji konečně r 1248. útokem. Vítězství toto budilo všeobecný úžas, a sami Mohamedáni vyslovili se, že města tak pevného a lidnatého mohl s vojskem poměrně tak malým dobyti za pomoci Boží jen člověk svatý. Také v Sevile přeměnil Ferdinand hlavní mohamedánskou modlitebnu s velikým nákladem ve chrám biskupský, jejž dal přeslavně posvětiti.

Přemoženým Saracenům, kteří chtěli v zemi klidně zůstati, udělil vítězný Ferdinand svobodu náboženství nenutě jich násilně ku křesťanství. Jiným Saracenům dovolil, aby pod ochranou vojska jeho v pokoji ze Sevily odešli. Aby pak město to opět zalidněno bylo, povolal do něho z celých Španěl křesťanské řemeslníky, učence a umělce. Jako ku

Saracenům, choval se Ferdinand i ku Židům snášelivě a shovívavě. Jen proti zjevným škůdcům víry katolické, zatvrzelým kacířům Albigenským, vystupoval rázně a přísně.

Ve všech poměrech života svého osvědčoval se Ferdinand mužem živé víry. Byl matce své vděčným a něžně oddaným synem, manželce věrným chotěm, dětem vzorným otcem, lidu svému moudrým a spravedlivým panovníkem. S křesťanskými sousedy svými žil povždy v míru neubližuje jim nikdy, a o poddané svoje staral se jako otec. Ačkoli vedl nákladné války, neutlačoval lidu svého přílišnými daněmi. Když mu jednou za války s Maury poradĕno bylo, aby vypsal novou daň, řekl: „Chraň mne toho Bůh! Bojím se kletby jediné chudé ženy více, nežli všeho vojska maurského. Však Bůh pomůže mně jiným způsobem.“ A když jindy kdosi mu řekl, že ježto válčí pro víru křesťanskou, mohl by beze hříchu sáhnouti na statky duchovních a klénoty chrámové, aby měl prostředky na výživu svého vojska, odpověděl: „Od duchovních nežádám si zlata ani stříbra, leč toliko aby se za mne modlili. Ten, jenž povolal mne na trůn, jest dosti bohat, a poskytne mně, čeho potřebuji.“ Za času nouze pomáhal štědře chudým lidem rozdávaje jim obilí a peněz. Na svých cestách po Španělích zasedal často sám na soudě a konal spravedlivost. Aby pak všude v zemi právo vládlo, zřídil zvláštní královskou osobní radu či nejvyšší soudní dvůr, k němuž mohl každý se odvolati, kdo se domníval, že mu jakkoliv ukřivděno bylo. V zemích dobytých stavěl chrámy a dobročinné ústavy, a povzbuzoval biskupy i šlechtice, aby také oni ku cti a slávě Boží, k rozkvětu víry svaté, a na prospěch obyvatelstva zřizovali kláštery, svatyně, školy a domy křesťanského milosrdenství. Nejstkvostnějším pomníkem jeho jest nádherný gotický velechrám Toledský, jejž vyzdvihl svým nákladem na poděkování Bohu za vítězství nad Maury dobytá. Slova daného nezrušil Ferdinand nikdy a šetřil ho i naproti nepřátelům. Když podmanil si hlavní tři državy mohamedánské Kordovu, Jaen a Sevilu, zůstávala ve Španělích jediná Granada v moci Maurů. Ferdinand mohl snadno i tuto državu přemoci, ježto však byl uzavřel s králem Granadským mír a vešel s ním v přátelský spolek, neválčil s ním. I po všech slavných vítězstvích svých zůstal Ferdinand mužem pokorným Šetřil přísně církevních postů, nosil pod královským hávem na těle roucho kající

v podobě kříže, dával před svým vojskem nositi do bitev obraz Panny Marie, míval na hrdle obrázek Bohorodičky, modlíval se horlivě, a přičítal vítězství svoje výhradně jen milosti Boží. S výtečnou matkou svou povznesl Ferdinand země svoje na vysoký stupeň blahobytu a utvrdil v nich víru i bázeň Boží. Vrstevník jeho, biskup Lukáš de Tuy, napsal: „Jak šťastné časy nadešly Španělům! Králové bojují vítězně pro víru, biskupové a opati staví chrámy a kláštery, a lid provozuje v pokoji orbu. Všickni jsou od Ferdinanda a Berengarie štědře podporováni.“

Právě když Ferdinand se chystal ku válečné výpravě proti Sevile, zemřel nejmilejší přítel a rádce jeho arcibiskup Rodriguez, a brzo potom zesnula v Pánu i výborná matka jeho Berengarie. Zatím ovdověl Ferdinand a oženil se potom podruhé s Johannou, dcerou hraběte Šimona z Ponthieu. Bůh obdařil ho četnými syny a dcerami, jež on zdárně vychovával.

Na konci života svého pojal Ferdinand velkolepý úmysl, že vyvrátí ještě mohamedánskou říši v severní Africe, odkud přicházela španělským Maurům pomoc. I vyslal mocné válečné loďstvo na pobřeží Marocké. Loďstvo to svedlo záhy s Araby vítěznou námořní bitvu. Uslyšev Ferdinand o tomto vítězství chystal se na cestu do Afriky, aby i v této zemi zničil panství půlměsíce a vztýčil kříž svatý. Zatím bylo mu však nastoupiti cestu jinou. Ferdinand roznemohl se v Sevile vodnatelností a chystal se na smrť. Rozkázav všecky odznaky své královské důstojnosti odnésti, přijal skroušeně svátost sv. pokání, a když biskup Sevilský v průvodu četného duchovenstva i dvořanstva do komnaty jeho s Tělem Páně vkročil, vstal nemocný král s lůžka, dal si na hrdlo provaz, poklekl, a líbaje kříž modlil se: „Pane Ježíši Kriste, kterak zasluhuji toho, že přicházíš ke mně? Co učinil jsem já bídný hříšník pro tebe, jenž jsi z lásky ke mně břímě kříže nesl! Nehleď na to, že skládám tak špatné účty ze všeho, co jsi mně svěřil, a smiluj se nade mnou!“ Potom ujišťoval, že chce umříti ve víře katolické, o jejíž rozšíření po celý život svůj se vynasnažil. Přijav Tělo Páně obrátil se ku své manželce i přítomným dětem a dával jim spasitelná napomenutí. Nejstaršímu synu a následníku svému Alfonsu X. kladl na srdce, aby královnu Johannu v uctivosti měl, bratřím a sestrám byl laskavým otcem, náboženství křesťanské rozši-

řoval, Boha ustavičně na mysli měl, spravedlivě panoval a lásku poddaných získati si hleděl. Byv potěšen nebeským viděním řekl: „Pane, ty jsi mně udělil království, jehož jsem před tím neměl. Dal jsi mi větší moc a slávu, nežli jsem zasloužil. Za všecko to vzdávám tobě díky a odevzdám nyní, království svoje, jež jsem rozšířil, v ruce tvoje.“ Potom odprosil všech přítomných, aby mu odpustili, v čemž jim snad ublížil. Když se mu blížila poslední hodina, přijal svátost sv. pomazání, vzal hromničku do ruky a modlil se: „Pane Ježíši Kriste, Vykupiteli můj! Nah přišel jsem na tento svět a nah vracím se do lůna země. Přijmiž duši mou pro zásluhy hořkého umučení svého, do sboru svatých služebníků svých.“ Posléze přikázal přítomným, aby říkali litanii a zapěli „Tě Boha chválíme.“ Za chvalozpěvu toho zesnul nábožný král dne 30. května 1252, dosáhnuv 54 let věku a panovav 35 roků. Tělo jeho bylo s pláčem lidu přeslavně pohřbeno v královské kapli velechrámu Sevilského. Bůh oslavil tohoto slovutného křesťanského krále divy, a lid jal se ho záhy vzývati jako světce. Posléze prohlásil ho papež Klement X. roku 1671. za svatého v Církvi katolické.

Svatý král Ferdinand vítězil pokaždé, kdykoli válčil s nepřátely svými, kteříž byli i nepřátelé víry Kristovy, protože bojoval nezištně za věc svatou, všemožně o vítězství se přičiňoval, a o pomoc Boží i ochranu Marie Panny se modlíval. I my máme po celý život svůj bojovati. Na křtu sv. přísahali jsme věrnost praporu Ježíše Krista a stali jsme se vojíny jeho. Pod praporem tím máme bojovati proti nepravostem, nezřízeným žádostem, a proti zlým duchům, kteří jsou nepřátelé Boží i naši. Nejkrutější boj bude nám podstoupiti na konci života, kdy nepřítel náš ďábel všecky síly svoje napne, aby nás přemohl. Jestliže i v tomto zápase zvítězíme, dostane se nám koruny života věčného. Zvykejme si tudíž bojovati statečně proti nepřátelům spasení svého! „Pracuj jako dobrý bojovník Krista Ježíše“ (II. Tim. 2. 3.) a „Bojuj dobrý boj víry“ (I. Tim 6, 12.), neboť „nikdo nebývá korunován, lečby řádně bojoval“ (II. Tim. 2, 5.) Vedlé toho prosme v boji svém Boha o pomoc a vzývejme Marii Pannu o mocnou ochranu její. Jestliže Bůh s námi bojovati a Maria Panna nás chrániti bude, co zmůže proti nám celá říše temnosti! „Byť se postavili proti mně vojenští stanové, nebudeť se báti srdce mé.“ (Žalm 26, 3.)

Dne 30. května koná se také památka sv. Felixe I, papeže a mučedníka († 274), rodičů sv. Basila Velikého, sv. Basila († 330) a sv. Emelie († 372), sv. Anastasia, biskupa Papijského, a j.

Dne 31. května.

Sv. Angela Meriči, zakladatelka řádu.

Na jižním břehu jezera Gardského, mezi Verónou a Brescií, leží město Desenzano. Tu narodila se r. 1470. z rodičů stavu měšťanského slovutná původkyně panenského řádu Uršulinek, světice Angela Meriči.

Angela (Andělka) prožila první blažená léta svého dětství v domě otcovském prospívajíc pod ochranou výborných rodičů zbožností a bohabojností. Záhy však zemřeli jí otec i matka, a osiřelá dívka dostala se s jednou sestrou svou pod poručnictví zámožného strýce do města Sala na západním břehu jezera Gardského. Obě sestry lnuly k sobě něžnou láskou, povzbuzovaly se navzájem ku všemu dobrému, trávily nejraději o samotě vyhýbajíce se světu, a libovaly si v modlitbě a zbožném rozjímání. Po nějakém čase odhodlaly se prostomyslné dívky ty z nezkušenosti ku skutku nerozvážnému. Vedeny jsouce žádostí po přísném, sebezapíravém životě v úplné odloučenosti od světa, odešly potají z domu strýcova a bloudily okolní krajinou, až usadily se v jeskyni několik hodin od Sala vzdálené, chtějíce tu poustevničiti. Starostlivý strýc ulekl se ovšem nemálo, když osiřelé svěřenky mu odešly, a pátral bedlivě po nich. Naleznuv posléze úkryt jejich pokáral je otcovsky, vyložil jim, jak nerozvážně jednaly, a odvedl je zase do domu svého. Obě panny žily potom spokojeně u strýce libujíce si v mimořádných pobožnostech. Pro obapolnou, něžnou lásku svou byly zvány obecně hrdličkami Salskými. Avšak tento vroucí svazek dvou útlých srdcí byl záhy přerván smrtí. Angela oplakavši rodiče ztratila i milovanou sestru, a ježto nebylo na světě již ničeho více, co by ji poutalo, vstoupila do třetího řádu sv. Františka Serafinského. Od té doby podrobovala se tuhé kázni. Odpočívala jen málo na holé zemi, bičovala se, a nosila drsné roucho, postívala se přísně, stranila se světa, a bděla horlivě na modlitbách. Dědictví po rodičích zřekla se, a z toho, co

jí zbývalo, podporovala štědře lidi chudé a nemocné. Brzo dosáhla takto znamenitého stupně dokonalosti a vynikala podivuhodnou moudrostí, prozíravostí a znalostí povah lidských, tak že slynula v městě i širém okolí jeho. Sám vévoda Milánský přišed do Brescie a uslyšev o slovutné panně té, povolal ji k sobě a rozmlouval s ní. Angela nedala se však touto poctou zaslepiti a napomenula neohroženě vévodu, aby maje Boha na paměti, choval se ku všem poddaným svým spravedlivě a byl jim laskavým otcem.

Po smrti strýcově odebrala se Angela do Desenzana. Tu měla jednou za modlitby v noci zvláštní vidění. Spatřila žebřík sáhající od země k nebi, po němž vystupovaly panny ozdobené korunami a mající v rukou lilie. To jí bylo pokynem shůry, aby založila panenskou družinu, kteráž by prokazováním skutkův křesťanské lásky k nebi směřovala. I spolčila se s několika řeholními sestrami svými a vyučovala s nimi v jisté hodiny ženskou mládež. Vrátivši se potom do Brescie jala se i v tomto městě vyučovati a v duchu Kristově vychovávati mladé dívky. Zatím odhodlala se ku pouti do Svaté země, aby navštívila a uctila místa posvěcená životem Spasitelovým. I odebrala se do Benátek a vstoupila na koráb, jenž ji do Palestiny odvezl. Cestou na moři oslepla náhle a dosáhla sice cíle putování svého, nespatřila ho však. Odevzdána jsouc do vůle Boží dala se v Jerusalemě a v Betlémě voditi, konajíc na posvátných místech vroucí modlitby a skrápějíc je slzami svými. Cestou zpáteční byl koráb, na němž Angela se nalézala, zahnán bouří k ostrovu Kandii a zakotvil tu. Nedaleko přístavu stál kříž, k němuž ostrované s velikou důvěrou v potřebách svých se utíkali. Také oslepla Angela dala se k němu dovésti. Tu modlila se vroucně ku Kristu Pánu, jenž jest světlo světa, aby nechodila ve tmách duchovních a zbavena byla také tmy tělesné. A Bůh vyslyšel prosbu její a vrátil jí náhle zrak, aby mohla ku cti i slávě jeho a pro spasení lidí na tomto světě působiti. Vrátivši se do Italie navštívila Angela Řím, aby získala plnomocné odpustky milostivého léta, jež téhož r. 1525. slaveno bylo. Papež Klement VII. popřál jí slyšení, a přesvědčiv se o její moudrosti a bohabojnosti, přál si podržeti ji v Římě a svěřiti jí správu jednoho náboženského ústavu. Avšak Angela namítala proti tomu důvody tak vážné, že papež propustil ji s požehnáním do otčiny, kamo Prozřetelnosť Boží

ji volala. Vykonavši potom ještě na různých poutních místech vlaských pobožnosť svoji, žila několik let v Kremóně, a vrátila se do Brescie.

Zatím přidružilo se k Angele dvanácte panen, kteréž byly ochotny, dle návodu jejího sloužiti Bohu i lidem. Panny ty přijaly na den sv. Kateřiny, 25. listopadu 1525 ve chrámě sv. Afry v Brescii společně Tělo Páně a posilnily se takto k nastávajícímu úkolu svému. Téhož ještě dne přidalo se k nim patnácte jiných dívek, tak že družina ta kromě Angely hned na počátku skládala se ze sedmadvaceti sester. Všecky zavázaly se, že budou z lásky k Bohu konati skutky křesťanské lásky hlavně vychováváním ženské mládeže a ošetřováním nemocných Angela, zakladatelka této panenské družiny, jsouc zbožnou ctitelkou svaté panny a mučednice Uršuly, nazvala sestry svoje „společností sv. Uršuly.“

Právě tou dobou šířily se náboženské bludy z Němec a ze Švýcar téměř po celé Evropě. Za špatným příkladem sběhlého a zpronevěřilého mnicha odpadlíka Luthera, jenž s odpadlou jeptiškou Kateřinou z Boru se oženil, zrazoval valný počet špatných klášterníkův a klášternic řehole svoje i Církev katolickou. Zvrhlí mniši ti rozsévali spustlým životem svým v lidu símě ďáblovo a potulovali se i po Italii, kde ve mnohých městech docházeli příznivcův a následovníků, a také některé nespokojené jeptišky uprchly z klášterův a daly se na křivé cesty německého protestantství. Za všeobecných zmatků náboženských hynula víra a ustupovala lhostejnosti a nevěře, chřadla láska, mizel pokoj, klesala svornosť, a rozmáhala se hrozná spustlosť mravní. Ve smutné době té skládala Angela pravidla pro družinu duchovních sester svých. Panny ty neměly dle úmyslu jejího tráviti svůj život v odloučenosti klášterní výhradně na modlitbách a v rozjímání, nýbrž měly zůstávati ve svých rodinách a slovem i skutkem pracovati ku věčnému i časnému blahu svých domácích i jiných lidí, zvláště ženské mládeže a nemocných. Měly vyučovati a v duchu katolickém odchovávati děvčata, pomáhati dle možnosti chudým, těšiti nešťastníky, ošetřovati nemocných. Vedlé toho měly Uršulinky posvěcovati se nábožnosti, čistotou mravů, pokorou a sebezapíravostí. Angela nezamýšlela zřizovati zvláštní klášterní řád s obvyklými sliby, nýbrž založila volnou družinu zbožných panen, jimž uložila pouze, aby každodenně modlily se jisté

modlitby a obcovaly mši sv., počátkem každého měsíce společně ku stolu Páně přistupovaly, a koncem měsíce se scházely, aby pravidla svoje a jich výklad poslouchaly. Poslušnosť, panenská čistota a dobrovolná chudoba odporoučely se jim jakožto evangelické rady, aniž ukládalo se jim, aby ku zachovávání ctností těchto sliby se zavazovaly. Pravidla svoje napovídala Angela knězi Gabrielu Kazzanovi, jenž je napsal, a biskup Brescijský potvrdil je r. 1536. Hned potom svolala Angela do svého domu u chrámu sv. Afry v Brescii všecky družky svoje. Bylo jich tehdáž vesměs 76, z nichž sešlo se padesát devět, kteréž za první vrchní představenou svou zvolily Angelu, ač ona se tomu vzpírala.

Angela spravovala moudře po tři léta družinu svou a na základě nabytých zkušeností doplnila potom stanovy její ve své poslední vůli. Předvídajíc smrť, posilnila se sv. svátostmi, rozloučila se tklivě s duchovními sestrami svými, a chválíc Boha, dokončila blaženě pozemský život svůj dne 27. ledna 1540 jakožto stařena sedmdesátiletá. Tělo její zůstavši po třicet dní neporušeným, bylo pohřbeno ve chrámě sv. Afry v Brescii, kde ji Bůh divy oslavil. Lid jal se Angelu záhy ctíti jako světici. Posléze prohlásil ji papež Pius VII. r. 1807. za svatou a nařídil, aby památka její slavena byla dne 31. května.

Družina sv. Angely, jsouc od vlaských biskupů ochotně podporována, rozmáhala se velmi utěšeně. Sv. Karel Boromejský vzal Uršulinky pod svou ochranu, rozšířil je po všech patnácti diecésích své metropole, a vymohl jim od papeže Řehoře XIII. nového schválení a zvláštních výsad. Roku 1612. povýšil papež Pavel V. tuto družinu za vlastní řád a připojil ku třem obyčejným řeholním slibům ještě čtvrtý slib, jímž Uršulinky zavazují se ku vyučování a vychovávání ženské mládeže. Do Prahy přišly Uršulinky r. 1655. a zřídily si tu časem kláštery u sv. Uršuly na Novém městě a u sv. Jana Nep. na Hradčanech. Nyní má tento panenský řád u nás čtyři kláštery se školami, v Praze, v Kutné Hoře, v Brně a v Olomouci.

Dne 31. května koná se také památka sv. Petronily, panny, vrstevnice sv. Petra, apoštola, sv. Hermia, mučedníka, sv. Lupicina, biskupa Verónského, sv. Silvia, biskupa Toulonského, sv. Mechtildy (Mathildy) abatyše Diessenské († 1160), a j.

Měsíc červen.

Dne 1. června.

Sv. Pamfil a soudruhové jeho, mučedníci.

Císař Maximin Daja, jenž od r. 305. vládl ve východní části Římské říše, byl jedním z nejhorších nepřátel Církve Kristovy. Na rozkaz jeho byli křesťané v Palestině ukrutně mučeni. Kdožkoli zdráhal se obětovati modlám a odpadnouti od Krista, byl odevzdán katu, jenž mu pravé oko vyloupal, oční důlek ohnivým železem vypálil a levou nohu v příhbí ohněm ochromil. Takto zohavení křesťané byli posýláni do bání k dobývání mědi, aby tam pracovali, a jiní četní věřící umírali na popravištích. Tehdáž proslavili se mučednickou smrtí v Cesareji Palestinské obzvláště slovutný učenec kněz Pamfil a soudruhové jeho.

Pamfil, syn vzácných rodičů v Beirutu, studoval nejprv v rodišti svém, a potom na slavné křesťanské škole v Alexandrii. Maje znamenité vlohy, nabyl neunavenou pilností rozsáhlých vědomostí, a mohl dojíti stkvělého úřadu státního. Avšak čistá duše jeho nebažila po hodnostech a statcích zvrhlého světa pohanského. Poznav Krista Ježíše, nalezl v něm všecko, čehož marně byl hledal ve světě, a věnoval se posvátným vědám křesťanským. Již v Alexandrii studoval hlavně Písma svatá, a nepřestal až do smrti pěstovati vědy církevní. Dav výhost světu odebral se potom do Cesareje Palestinské, přijal svěcení kněžské, a usadil se trvale v městě tom. Tu sbíral pilně díla sv. Otcův i jiných spisovatelů církevních, opsal valnou část spisů slovutného Origena, jehož velice si vážil, a opatřil si nové, správné opisy Písma sv. Starého i Nového Zákona. Tím způsobem založil při chrámu Cesarejském jednu z nejslavnějších starokřesťanských kni-

hoven, kteráž na 30.000 knih obsahovala. Jsa ve styku s předními křesťanskými učenci své doby, pohnul některé z nich, že odebrali se do Cesareje a ubytovali se u něho. Tak povstala v domě Pamfilově celá učená společnost, jakýsi druh křesťanské akademie. Obzvláště důvěrně obcoval Pamfil se slovutným biskupem Cesarejským Eusebiem, jenž snahy jeho obětavě podporoval. Mužové ti pracujíce společně opatřili si do své knihovny velkolepé biblické dílo Origenovo a opravili dle něho řecký překlad Písma sv. Starého Zákona řečený Septuaginta. Vedlé knihovny zřídil Pamfil v Cesareji slovutnou bohosloveckou školu, na níž s biskupem Eusebiem vykládal Písma svatá. Tu shromažďoval se valný počet snaživých mužův a jinochů, jimž Pamfil lámal chléb duchovního vzdělání, a poskytoval také štědře potřeby tělesné. Vedlé toho vzdělával učený kněz ten slovem i příkladem věřící lid a obrátil množství pohanů ku Kristu Pánu.

Tato tichá a požehnaná činnost horlivého učitele křesťanské pravdy nezůstala ovšem pohanům věcí neznámou. Roku 307. byl Pamfil ještě s jinými křesťany Cesarejskými na rozkaz vladaře Urbana jat a uvězněn. Byv povolán ku vladaři, vydával učený kněz s velikou výmluvností počet z víry své. Vladař obdivoval se jeho oslňující učenosti a byl výmluvností jeho hluboce dojat, přes to vše vyzval ho však, aby zřekl se křesťanství a obětoval modlám. Křesťanský mudřec odmítl rozhorleně toto vyzvání a jal se poznovu hájiti své víry. Za to byl odsouzen na mučidla. Katané natáhli ho na skřipec a rozdírali boky jeho železnými hřebeny, on však zůstal ve víře své stálým. Potom byl opět odveden do žaláře, kde i biskup Eusebius vedlé jiných křesťanů uvězněn byl. Časem vyléčil se Pamfil z utrpených ran a pěstoval v žaláři opět oblíbené vědy svoje; zejména skládal učenou obranu spisovatele Origena, jehož díla poznal již v Alexandrii. Origenes, nejslavnější učitel třetího století, hlásal vedlé křesťanské pravdy také některé bludy a způsobil mezi učenci veliké spory, v nichž žáci a přívrženci jeho snažili se ho omluviti a očistiti. Pamfil jsa odchovancem školy Alexandrijské, kde Origenes veliké vážnosti požíval, stál za těchto sporů při něm, prohlédaje ovšem více ku velikým zásluhám jeho o rozkvět křesťanských věd, nežli ku skutečným chybám, do nichž muž ten upadl.

Půl druhého roku vězel Pamfil v žaláři. Zatím byl cí-

sařský náměstek Urban pro zločiny svoje s úřadu složen a hanebně popraven. Nástupce jeho v Palestině Firmilian stíhal křesťany ještě krutěji. Sotva nastoupil úřad svůj, pohnal k sobě ze žaláře Pamfila a kromě něho Valensa, jáhna církve Jerusalemské, stříbrovlasého kmeta, jenž znal celé Písmo sv. z paměti, i duchaplného, statečného Pavla, který před tím pro víru Kristovu byl mučen žhavým železem. Z příčiny nepovědomé byl hiskup Eusebius tehdáž ze žaláře propuštěn na svobodu.

Podnět k tomuto půhonu zavdalo patero egyptských křesťanů, kteří vyprovodivše některé ku práci v dolech odsouzené souvěrce svoje, zpáteční cestou zastavili se v Cesareji. Byvše v městské bráně strážími zadržáni a otázáni, kdo jsou a odkud přicházejí, vyznali, že jsou křesťané. I byli jati, ku vladaři předvedeni, a když znova přiznali se ku Kristu, dáni jsou do žaláře. Nazítří, dne 16. února 309 byli podrobeni hroznými mukám a teprv potom otázáni po svých jmenech. Přední z nich odpověděl, že sluje Eliáš, chtěje osvědčiti, že věří v toho, o němž psali proroci Starého Zákona. Dle příkladu „Eliášova“ dali si ostatní čtyři jména proroků Jeremiáše, Isaiáše, Daniela a Samuela. Když Firmilian otázal se jich dále, odkud pocházejí, vece „Eliáš,“ že vlastí jejich jest Jerusalém, míně tím dle slov apoštolových Církev Kristovu na nebesích. Jerusalém byl pohanskému vladaři jmenem neznámým, ježto na zříceninách někdejšího Jerusaléma již ode dvou set let rozkládala se Římská „Aelia Capitolina,“ a starý název bývalého hlavního města Palestinského u pohanů zcela zanikl. Vladař rozkázal tudíž muže ty znova mučiti, aby se dověděl, kde neznámý mu Jerusalém leží. „Eliáš“ řekl potom: „Jerusalém jest vlastí těch, kdož pravému Bohu se klanějí, a leží na východě, kde světlo světa vzniká.“ Firmilian větřil v tom nějaké spiknutí, jímž křesťané chtějí zničiti stát Římský a založiti nový stát křesťanský, pročež rozkázal všech těchto pět cizinců popraviti mečem. Potom vzpomněl si na uvězněného kněze Pamfila i soudruhy jeho Valensa i Pavla a dal je přivésti. Jsa dlouhým výslechem unaven a rozmrzen, otázal se jich vladař zhurta, zdaž jsou ochotni poslechnouti rozkazu císařova a obětovati bohům. Když všickni tři neohroženě vyznali Krista, byli odsouzeni na smrť a prozatím odvedeni nazpět do žaláře.

V zástupu diváků, kteří tomuto soudnímu výslechu pří-

tomni byli, stál také Porfyr, sličný, osmnáctiletý služebník kněze Pamfila, jenž ho byl vychoval i vzdělal a otcovskou láskou k němu lnul. Uslyšev, že pán jeho odsouzen jest hrdla, zachvěl se Porfyr, povystoupil a prosil, aby mu byla vydána těla těchto mučedníků, by mohl je uctivě pohřbíti. Nemohl tento šlechetný jinoch snésti, aby tělo vzácného pána jeho bylo vydáno na pospas dravé zvěři. Firmilian rozvztekliv se zvolal: „Jsi-li i ty křesťanem?“ Porfyr neváhal odvětiti: „Jsem křesťan!“ Vladař rozkázal neprodleně tělo jeho rozdírati železnými drápy a upáliti na hranici. Mladý mučedník dal se ochotně přivázati ku kůlu, a když pod ním oheň zanícen byl, pokynul ještě svým známým, vyslovil přesvaté jméno Ježíš, a byl dýmem zadušen.

Mezi svědky tohoto povznášejícího divadla byl také Seleuk, muž neobyčejné síly a sličné postavy, jenž dříve sloužil ve vojště, kde dosáhl vysoké hodnosti, až za času pronásledování věřících pro svou víru v Krista Ježíše zbičován a z vojska vyloučen byl. Od té doby prokazoval svým souvěrcům neunaveně skutky duchovního i tělesného milosrdenství Šlechetný křesťan ten odebral se ihned ku Pamfilovi do žaláře, aby mu podal zprávu o blažené smrti Porfyrově. Přišel, a když vylíčil, co na popravišti spatřil, rozplakali se vězňové a dali mu políbení pokoje. Vidouce to strážní vojáci uchopilí Seleuka, uvedli ho ku vladaři, a ten rozkázal bez prodlení zabiti ho mečem. A hned potom zavítal k Pamfilovi do vězení jiný křesťan, Theodul, stařičký služebník rodiny prokonsulovy, v níž pro věrnost a poctivost svou požíval veliké vážnosti. Pamfil objal ho radostně, sotva však uslyšel o tom vladař, odsoudil Theodula na smrť kříže. Potom byli vyvedeni na popraviště Pamfil, Valens a Pavel a zemřeli pod mečem katovým. Toho dne byla brána nebeská dokořán otevřena. Jedenácte mučedníků Kristových vstoupilo již skrze ni do slávy věčné, tak že na doplnění posvátného počtu dvanácti apoštolů scházel pouze jediný. Tu přicestoval do Cesareje cizinec z Kappadocie Julian, zbožný a učený křesťan. Zvěděv, co se tu stalo, spěchal na popraviště, a spatřiv těla mučedníků, líbal je uctivě, prolévaje hojné slze. I on byl neprodleně jat, ku vladaři přiveden a od něho na smrť ohněm odsouzen. Uslyšev tento ortel zaplesal posvátnou radostí, že dojde koruny mučednické, a zemřel blaženě v plamenech.

Těla dvanácti těchto mučedníků Kristových zůstala dle rozkazu vladařova nepohřbena ležeti na popravišti za kořist dravé zvěři, když pak po čtyři dny nic se jim nestalo, odešla od nich stráž, a křesťané pochovali je se zbožnou uctivostí.

Římský seznam mučedníků klade památku sv. Pamfila a soudruhů jeho na den 1. června, a památku ostatních zde uvedených mučedníků na den 16. února. Z akt mučednických jde však na jevo, že všech dvanáctero tuto zmíněných světců zemřelo téhož dne 16. února 309, kteréhožto dne také řecká církev výroční památku jejich slaví.

Život sv. Pamfila a spolumučedníkův napsali Cesarejský biskup Eusebius a sv. Jeroným.

Sv. Pamfil bádal po celý život v Písmu sv., vykládal je svým učňům, a odporoučel je věřícím ku čtení. Jestiť Písmo sv. Starého a zvlášť Nového Zákona hlavní a přední studnicí křesťanskokatolické víry naší. Ovšem není dovoleno, aby každý dle libosti a rozumu svého Písmo sv. si vykládal, ježto pouze Církvi náleží právo, smysl a rozum knih Písma sv. neomylně stanoviti. Jako psané zákony lidské vykládají se správně pouze od úřadův a osob k tomu povolaných, podobně i Písmo sv. má býti vykládáno toliko od těch, s nimiž Kristus Pán po všecky dny až do skonání světa jest, jimžto i pomoc a přispění Ducha svatého přislíbil, a jimžto pravil: „Vám dáno jest, znáti tajemství království Božího“ (Luk. 8, 10.). Kdo se nedrží smyslu a výkladu, jakýž o Písmu sv. podává neomylná učitelka Božské pravdy, Církev učící, tenť jistě pochybí. Důkazem toho byli tak řečení reformatoři šestnáctého století, kteří pohrdnuvše Církví katolickou, vykládali si Písmo sv. každý dle své chuti a vášně jinak, tak že zapletli se do hrozných náboženských bludů. Beza vinil Oekolampada, že Písmo sv. špatně vyložil. Kastilio naproti tomu zavrhl výklad Bezův, a Molineus zavrhl oba, jak výklad Bezův, tak i Kastilionův. Zwingli vytýkal Lutherovi, že slovo Boží zpotvořil, a Luther činil podobnou výčitku Mincerovi. O Lutherovi jest dokázáno, že list sv. Jakuba porušil a ještě jiná místa Písma sv. zjinačil, ježto nehodila se mu do jeho kacířské soustavy. A takovým způsobem kárali se tito odpadlíci navzájem z nepravých výkladů Písma sv. vytýkajíce jedni druhým bludy, čímž sami podali důkaz, že ani jedni ani druzí z nich Písma sv. náležitě nevyložili, nýbrž že všickni pobloudili. Chceme-li tudíž Písmu sv. dobře rozuměti, třeba jest, abychom drželi

se Církve katolické, kteráž samojediná tu posvátnou, sedmerem pečetí zavřenou knihu vykládá náležitě a správně.*)

Dne 1. června koná se také památka sv. Fortunáta, kněze, sv. Juvencia, mučedníka, sv. Firma, mučedníka, sv. Prokula, biskupa a mučedníka, sv. Kaprasia, opata Lerinského, a j.

Dne 2. června.

Sv. Blandina a spolumučedníci Lyonští.

V polovici druhého století přišli učňové slovutného biskupa Smyrenského sv. Polykarpa Pothin a Ireneus s několika jinými křesťany do jižní Gallie. V zemi této bylo evangelium Kristovo štípeno již za doby apoštolské a šířilo se působením nových těchto věrozvěstů velmi utěšeně. Obzvláště rozkvétaly podivuhodně křesťanské obce v lidnatých městech Lyoně (Lugduně), kde Pothin stal se prvním biskupem, a ve Vienně. Za císaře Marka Aurelia (160—180) rozzuřila se nová bouře protivenství proti křesťanům, která vyžádala si po všech krajinách říše Římské nesčetného množství mučedníků, jichž blaženou smrtí byl Kristus Ježíš oslaven. Také v Lyoně povstala r. 177. pohanská luza proti křesťanům; spílala jim na potkání, vyháněla je z domů, z lázní i jiných veřejných míst, házela po nich kamením, smýkala je po ulicích, tloukla je a brala jim násilně statky jejich. Valný počet věřících byl za nepřítomnosti císařského náměstka uvržen do žaláře. Když náměstek do Lyonu zavítal, zdálo se, že bude s křesťany nakládáno lidštěji, zatím pak jednal i on s nimi velmi ukrutně. Povolav uvězněné vyznávače Kristovy k sobě, dal je hrozně mučiti. Pojednou vystoupil ze zástupu přítomných diváků mládenec Epagathus, horlivý křesťan, jenž neposkvrněným životem vzdělával souvěrce svoje, a plana láska k Bohu i ku bližním, zvlášť uvězněným věřícím milosrdné skutky prokazoval. Roznícen jsa posvátným hněvem, že nevinným křesťanům děje se násilí, žádal náměstka o dovolení, aby směl jich veřejně hájiti

---

*) Jirsíkova Populární dogmatika. V Praze, 1875. § 20—24.

a neúhonnosť jejich dokázati. Avšak pohané jali se na něho zuřivě pokřikovati, a náměstek přerušil slova jeho otázkou, zdaž snad také on jest křesťanem. Mládenec přisvědčil bez ostychu a byl ihned uchopen a k ostatním vězňům přidružen.

Od té doby opakovalo se zatýkání a mučení křesťanů v Lyoně každodenně. Avšak zajatí křesťané neměli všickni tolik zmužilosti a vytrvalosti, aby byli mohli píti hořký kalich, jejž Pán jim podával. Asi deset z nich podlehlo hrůzám muk i smrti, zapřelo Krista a odpadlo k modloslužbě, což ostatním věřícím způsobilo nevýslovný zármutek. Z toho pozbyli mnozí křesťané sebedůvěry a počali se báti, zdaž jim Bůh v pronásledování poskytne dosti síly, aby ve víře setrvali a jí věrnými až do konce zůstali. Všickni pak, i ti, kdož byli uvězněni, i kteříž posud na svobodě zůstávali, povzbuzovali se vespolek ku stálosti ve víře a modlili se horlivě dnem i nocí za sebe i za odpadlé spolubratry svoje. Když byli již mnozí křesťané Lyonští zjímáni, došlo i na pohanské služebníky jejich, kteříž dáni do vazby, aby proti svým pánům svědčili. Sluhové ti vypovídali ze strachu před mučidly a smrtí všecko, čeho si jen pohané přáli. Svědčili lživě, že prý křesťané ve svých sborech vraždí nemluvňátka a pojídají jich krev i maso, a že dopouštějí se krvesmilství i jiných ohavných nepravností. Křivé tyto obžaloby rozdmychaly nenávisť obecného lidu a pobouřily i mírnější pohany, kteří dosud byli s křesťany přátelsky obcovali. Každý považoval se za oprávněna, aby křesťany jakožto nepřátely bohův i lidí tupil, stíhal a sužoval; v městě nastalo všeobecné zuření proti vyznavačům Kristovým bez rozdílu pohlaví a věku; žaláře byly přeplněny; katané pracovali do únavy; všecky mocnosti pekla vrhly se na stádce Kristovo, aby je udolaly, tak že naplnilo se tehdáž, co Kristus Pán svým učedníkům byl předpověděl řka: „Přichází hodina, že každý, kdo vás zabije, domnívati se bude, žeby tím Bohu sloužil.“ (Jan 16, 2.)

Hněv pohanů obrátil se nejvíce proti čtyřem vyznavačům Kristovým. Byli to Sanktus, jáhen církve Viennské; Maturus, muž nedávno před tím pokřtěný, avšak ve víře nad jiné stálý; Attalus, o němž se dí, že byl sloupem a ozdobou církve Lyonské, a útlá panna Blandina, na níž Pán osvědčil, že ti, kdož zdají se lidem býti opovrženými a pohrdanými, bývají

od Boha velikou slávou obdařeni, jestliže chovají k němu věrnou lásku. Blandina byla dívka tak útlého těla, že uvěznění křesťané, mezi nimiž se nalézala také velitelka její, obávali se, aby snad ukrutnými mukami nebyla přemožena a ve víře zviklána. Avšak jak žásli radostně a velebili Boha, když slabá panna ta byvši podrobena hroznému mučení, od rána až do večera všecky bolesti snášela s podivuhodnou trpělivostí, tichostí a vytrvalostí! Blandina zůstávala klidnou, zatím co jeden katan za druhým prováděje na těle jejím ukrutné řemeslo svoje, se unavoval a odstupoval, až posléze všickni prohlásili, že již nevědí, jakou novou mukou by podvrátili statečnosť křesťanské rekyně té, ač se domnívali, že osoba tak slaboučká nepřečká ani mučení prvního. Tělo mladičké mučednice bylo posléze již hrozně rozsápáno, duch její zůstal však svěžím, a víra její byla nezlomnou. Kdykoli byla na mučidlech od pohanského soudce tázána, odpovídala stejně: „Jsem křesťanka; u nás neděje se nic nešlechetného,“ a docházela tímto vyznáním úlevy v bolestech a nové posily.

Podobně snášel s nadpřirozenou trpělivostí neslýchané muky i Sanktus. Pohané domnívali se, že trapným mučením donutí ho, aby přiznal se k domnělým ohavnostem, jež prý křesťané potají pášou, on však přetrpěl veškerou zuřivosť jejich a odpovídal na všecky otázky pouze: „Jsem křesťan.“ Ani rozpálenými měděnými deskami, jimiž katané boky jeho mučili, nedal se zviklati ve své víře svaté. Tělo jeho bylo ranami tak rozedráno, že sobě ani podobným nebylo; toliko Kristus mohl v něm poznán býti, an trpělivostí jeho přemáhal moc nepřátel a ostatní křesťany ku vytrvalosti a statečnosti povzbuzoval. Za několik dní byl podroben Sanktus novému mučení, ježto pohané se domnívali, že ho takto buď přemohou, aneb kdyby v mukách zemřel, že ostatním vyznávačům Kristovým takto strachu naženou. Však i tentokráte stalo se jinak, než bezbožníci ti doufali. Nové muky působily na zubožené a rozervané tělo jeho jako hojivý lék, a Sanktus učiněn jest všemohoucností Božskou opět zdravým a svěžím.

Potom byla znova mučena Blandina, a jsouc již skoro polomrtva, protrhla se náhle v mukách z omamující dřímoty, připomínala si slávu nebeskou, a promluvila k lidu řkouc, že křesťané nedopouštějí se těch věcí, jež zlomyslní lidé o

nich vypravují. Vidouce pohané, že takto nad mučedníky nezvítězí, uvrhli je všecky poznovu do tmavého žaláře, kde je zavřeli do klad. Mnozí z uvězněných zahynuly v těchto útrapách.

Mezi těmi, kdož tenkráte v žaláři zemřeli, byl i ctihodný, více než devadesátiletý stařec Pothin, biskup Lyonský. Také tento vetchý kmet byl od žoldnéřů přivlečen ku vladaři, že sotva dýchal. Nesmírný zástup luzy doprovázel ho s křikem a rouháním. Byv otázán od vladaře, kdo jest Bůh křesťanů, odpověděl Pothin: „Budeš-li toho hoden, poznáš ho.“ Po těchto slovech vrhli se na něj katané a smýkali jím, a ostatní pohané strkali do něho, bili jej pěstmi do tváře, kopali ho, a házeli po něm kamením. Sotva již dýchaje byl svatý kmet uvržen do žaláře, kde po dvou dnech duši svou Bohu odevzdal.

Zatím byli držáni ve vězení i ti slabí křesťané, kteří ze strachu před mučením víru svou zapřeli. Pohané pokládajíce je za zločince, pohrdali jimi a šetřili jich méně ještě, nežli věrných vyznávačů Kristových. Veliký byl však rozdíl mezi oběma druhy vězňů těchto. Věrní křesťané těšili se v utrpení svém myšlénkou, že je snášejí pro milého Spasitele svého, a posilovali se navzájem útěchou nebeskou, kdežto odpadlíci úpěli v žaláři beze vší útěchy, trápeni jsouce výčitkami svědomí.

Posléze ustanovil vladař den, ve kterýž měli křesťané na podívanou lidu veřejně mučeni a usmrceni býti. I sběhli se pohané do divadla jako na nějakou slavnost Nejprv byli Maturus a Sanktus zbičováni a dravé zvěři na pospas dáni, a když jim dravci neublížili, byli posazeni na železnou trdlici, pod níž hořel oheň. Oba mučedníci neustávali v těchto mukách modliti se a vyznávati svou víru, až na konec byli mečem sťati. Hned potom byla Blandina v divadle s rozpjatýma rukama v podobě kříže přivázána na kůl a vydána šelmám za kořist. Mučednice modlila se hlasitě a posilovala svou stálostí ostatní křesťany v naději, že každý, kdož pro Ježíše Krista trpí, stane se účastníkem slávy jeho. Když ani jí šelmy neublížily, byla zase do žaláře odvedena. Po ní došlo na Attala. I byl voděn po divadle maje na hrdle desku s nápisem: „Tentoť jest křestan.“ Lid čta nápis ten rozlítil se k nesmírnému vzteku, když však mělo dojíti k mučení, dověděl se vladař, že Attalus i jiní uvěznění křesťané jsou

občané Římští, pročež dal je prozatím opět odvésti do žaláře, až by dostal od císaře rozkaz, jak s nimi naložiti má.

Než přišla odpověď císařova, trvali mučedníci v žaláři s pokojem. Tu prozpěvovali dnem i nocí chválu Bohu, odporoučeli se do svaté vůle jeho, povzbuzovali a těšili se navzájem, modlili se také za zpronevěřilé soudruhy svoje a dodávali jim mysli, aby poklések svůj kajicně napravili.

Právě když nadešel čas výročního trhu a slavných her, dostal vladař rozkaz od císaře, aby ti křesťané, kteří ve víře setrvají, byli usmrceni, a sice občané Římští mečem, ostatní od dravé zvěře, a odpadlíci aby na svobodu propuštěni byli. I byli všickni vězňové přivedeni do divadla a u přitomnosti velikého zástupu lidu poznovu vyslýcháni. Všickni, kdož přiznali se ku Kristu, byli od vladaře odsouzeni na smrť; občany Římské postínali kati, ostatní pak dáni jsou na pospas dravcům. Potom byli přivedeni i odpadlíci, aby ještě jednou víru svou veřejně zapřeli a hned propuštěni byli. Sužováni jsouce výčitkami svědomí, majíce na paměti provinění svoje, a pokryti hanbou jakožto zbabělci, kráčeli nesměle, s hlavami skloněnými, před soudnou stolici vladařovu. Avšak jak ustrnul soudce a jak užásl zástup pohanského lidu, když kromě nadání tito lidé odvolávali dřívější výpovědi svoje, litovali hořce, že ze slabosti a strachu víru svou byli zapřeli, vyznávali rozhodně Ježíše Krista, a prohlásili, že jsou ochotni, pro něho zemřiti! Za divého pokřiku lidu byli tito kajícníci ihned odsouzeni, mučeni a usmrceni. Bůh vyslyšel modlitby věrných mučedníkův a osvítil i posilnil svou milostí tyto zpronevěřilce, tak že i oni dali přednost koruně mučednické a slávě věčné před smrtelným životem vezdejším.

Toto mučení a vraždění trvalo po několik dnův, a denně bývala s patnáctiletým mládenečkem Pontikem do divadla voděna Blandina, aby ustavičným pohlížením na hrozná muka křesťanů posléze ve víře své zviklána a k odpadlictví svedena byla. Avšak panenská rekyně ta zůstala stálou. Kdykoli mladičký Pontik, vida děsné mučení vyznávačů Kristových hrůzou se zachvěl a omdléval, mluvila k němu Blandina sladká slova útěchy nebeské, a posilnila ho tak, že učiniv slavné vyznání víry, snášel všeliká muka statečně, ani úst neotvíraje, až nevinnou duši svou vypustil.

Posléze zbývala jediná Blandina, která s dychtivostí očekávala té chvíle, kdy jí dáno bude, smrtí mučednickou zemříti. Posledního dne veřejných her, když mládeneček Pontik blaženě skonal, došlo i na ni. I byla zbičována, na rozpálenou stolici posazena a potom do sítě zavinuta a předhozena divokému býku, jenž ji do výšky vymrštil, smýkal, bodal a ušlapal. I pohané divili se statečnosti této hrdinské mučednice, uznávajíce, že žádná žena posud tolik a tak netrpěla jako ona.

Mrtvá těla křesťanů zemřelých v žaláři byla dána na pospas psům, zbytky pak těl ostatních mučedníků dílem od šelem udávených, dílem uškvařených a od katů zohavených, sneseny na hromadu, kde zůstaly pod vojenskou stráží po šest dnů na podívanou lidu. Sedmého dne byly ostatky ty spáleny a popel z nich hozen do řeky Rhóny. Tu teprv nasytili pohané svou krvelačnosť, když netoliko křesťany povraždili, nýbrž dle pošetilé domněnky své jim i naději na budoucí vzkříšení ku životu věčnému zničili.

Dle zprávy sv. Řehoře Tourského bylo všech mučedníků, kteří tehdáž r. 177. v Lyoně usmrceni byli, 48, kromě těch, kteří zahynuli v žaláři. Utrpení jejich známe z obšírného listu, jejž křesťanské obce Lyonská a Viennská zaslaly věřícím v Asii a ve Frygii, s nimiž prostřednictvím biskupa Pothina a nástupce jeho Irenéa ve styku byly, aby je vznešeným příkladem těchto slavných mučedníků Kristových ve víře posilnili. Tento památný list zachoval církevní dějepisec Eusebius.

„Jsem křesťan!“ Tak odpovídal mučedník Sanktus na všecky otázky pohanského soudce, jenž vyzvídal na něm, jakých domnělých nepravostí souvěrci jeho se dopouštějí. „Jsem křesťanka; u nás neděje se nic zlého,“ tak mluvila před soudcem i Blandina. „Jsmeť křesťané;“ těmi slovy hájili se mučedníci Kristovi proti zlomyslným pomluvám nevědomého a zuřivého lidu pohanského. „Jsme křesťané,“, toť bylo největší chloubou věřících. Važme si i my toho že jsme křesťané, to jest učedníci Ježíše Krista, jenž krví svou nás vykoupil i posvětil a učinil chrámy Ducha sv. a dědici království nebeského. Děkujme Pánu za tuto nezaslouženou milosť, neznesvěcujme křesťanského jména svého hříchy, a buďme dle víry své tak živi, abychom i my o sobě říkati mohli: „Jsmeť křesťané, a proto neděje se u nás nic zlého a hříšného.“ „Bůh jest světlo, a temnosti v něm není žádné.

Díme-li, že s ním obecenství máme, a chodíme-li ve tmě, lžeme a nečiníme pravdy. Pakli ve světle chodíme, jakož i on v světle jest, máme vespolek obecenství, a krev Ježíše Krista, Syna jeho, očisťuje nás od všelikých hříchů.“ (I. Jan. 1, 6. 7.)

Dne 2. června koná se také památka sv. mučedníků Římských Marcelina a Petra z doby císařův Diokleciana a Maximiana, jichž některé ostatky chová velechrám Pražský; sv. Erasma, biskupa Formijského a mučedníka z téže doby, z jehož ostatků dvě části r. 1370. daroval velechrámu Pražskému Karel IV.; sv. Eugena I., papeže († 657), a j.

Dne 3. června.

I. Sv. Klotilda, královna.

Francký král Chlodvík I. nastoupiv po smrti otce svého Childericha r. 481. jako patnáctiletý jinoch vládu, porazil r. 486. u Soissonsu římského vojevůdce Syagria, zničil poslední zbytky římského panství v Gallii, a založil mocný stát, jenž potom sáhal od Másy až ku Pyrenejím.

Frankové byli tehdáž ještě pohané, nepronásledovali však svých křesťanských poddaných původu gallského a římského, a vážili si biskupův jejich. Král Childerich, ač pohan, choval velikou úctu ku sv. Genovefě a propustil na přímluvu její vězně již na smrť odsouzené.

Na dvoře krále Burgundského Gundobalda žila dcera po bratru jeho Chilperichu Klotilda, panna milostná, ctnostná a sličná. Měla tam však život nad míru krušný. Strýc Gundobald zavraždil jí otce i matku, aby zmocnil se vlády v Burgundsku; zavřel starší sestru její Chromu do kláštera, a choval ji samu na dvoře svém v polovičním zajetí. Kromě toho byl divoký Gundobald zarytým ariánem, kdežto Klotilda zůstávajíc věrna náboženství svých nešťastných rodičů, vyznávala horlivě pravou víru katolickou.

Ku králi Gundobaldovi docházeli častěji poslové krále Franckého Chlodvíka I. Poznavše na dvoře jeho moudrou, ctnostnou a spanilou Klotildu, vypravovali o ní s nadšením pánu svému, a ten požádal o ruku její. Klotilda rozpakovala se zprvu vejíti ve svazek manželský s pohanem. Brzo však vznikla v duši její blahá naděje, že s milostí Boží podaří

se jí obrátiti na víru Chlodvíka, jenž líčen jí byl jakožto rozšafný a šlechetný bohatýr. I rozhodla se tedy a vzkázala Chlodvíkovi, že jest ochotna, býti mu družkou života. Gundobald poslal potom dle domácího zvyku Klotildu na voze taženém od čtyř volů, s četným průvodem rytířů, na dvůr krále Chlodvíka do Soissonsu, a tu konána r. 493. slavná svatba katolické princezny s pohanským králem Franků.

Mladá královna získavši si lásku i důvěru muže svého, snažila se obrátiti ho ku Kristu, a konala na ten úmysl zbožné modlitby. Dlouho zůstávalo namáhání její marným. Kdykoli vykládala manželu, že pohanští bohové jeho, jsouce vyrobeni ze dřeva, z kamene a z kovu, nemají života ani moci žádné, odpovídal král: „Dle vůle bohů našich dějí se všecky věci na světě, o Bohu křesťanů není však ani známo, zdaž on pochází ze starého rodu bohů.“ Klotilda, jsouc povzbuzována od biskupa Remigia, nepozbývala trpělivosti a nevzdávala se naděje, že krále přece obrátí. Kdykoli jen naskytovala se příležitosť, poučovala ho o pravdách víry Kristovy. Líčila mu, jak Bůh všemohoucím slovem svým všecko z ničeho stvořil a celý svět moudře zachovává a řídí, a jak poslal na tuto zemi jednorozeného Syna svého, jenž z nesmírné lásky k lidem podstoupil smrť kříže. O Kristu Pánu mluvívala tak dojemně, že král veliké zalíbení na slovech jejích míval a jí se obdivoval. Při tom však nechápal Chlodvík, jak možno, klaněti se Ukřižovanému jakožto Bohu Tu řekla mu jednou Klotilda: „Kdyby některý dvořan tvůj z upřímné lásky k tobě, aby ti zachránil život i trůn, na smrť se vydal, zdaliž nectil bysi věrného a obětavého služebníka toho, a zdaž nevážil bysi sobě i toho mučidla, jímž on pro tebe zavražděn byl?“ Takovým způsobem snažila se královna muži svému vyložiti obětnou smrť Ježíše Krista na kříži a pohnouti ho k tomu, aby přijal křest svatý. Zatím myslil si pak Chlodvík, že bohové jeho přece jen jsou mocnější, nežli Bůh křesťanů, ježto dle domněnky jeho pomohli mu ku vítězství nad křesťanskými Římany.

Klotilda stavši se matkou vymohla, že král svolil, aby synáček její Ingomer pokřtěn byl. Když ale dítě to záhy zemřelo, rozhněval se Chlodvík a vytýkal manželce, že prý syn jeho byl by jistě pod ochranou bohů zůstal na živě, a že ho křest zabil. Zbožná královna věděla, že dítě její byvši

posvěceno na křtu sv., došlo slávy nebeské; nehořekovala tudíž, a podrobujíc se vůli Boží, snášela klidně výčitky mužovy.

Když Klotilda druhého syna Chlodomíra porodila, dovolil král teprv po mnohých rozpacích a nerad, aby byl pokřtěn. A když i toto dítě se roznemohlo, předpovídal Chlodvík, že zajisté zemře, poněvadž prý bohové hněvají se, že bylo pokřtěno. Tu modlila se matka vroucně, aby Bůh vrátil synáčkovi zdraví a ku cti a slávě jména svého mezi pohany udržel ho na živě, ježto na tom závisela veškerá naděje její na obrácení pohanského krále i poddaných jeho ku Kristu. A Bůh vyslyšel tyto modlitby; Chlodomír se pozdravil a prospíval ku potěšení rodičů svých.

Ačkoli Chlodvík pohanem zůstával, nemohl přece uzavírati se mocným dojmům víry Kristovy, kterouž nepřestávala mu zvěstovati Klotilda. Také výteční katoličtí biskupové říše jeho snažili se nakloniti ho ku křesťanství. Chlodvík vážil si obzvláště svatého biskupa Remigia a daroval mu r. 486. drahocennou bohoslužebnou nádobu, kterou vojíni jeho v chrámě Remešském uloupili. Kromě toho působily mocně na něho i časté divy, jež dály se tehdáž přímluvou sv. Martina na hrobě jeho v Toursu. Takovým způsobem veden byl král chtě nechtě ku křesťanství, až přidal se k němu nadobro.

Roku 496. požádal král ripuarských Franků na dolním Rýně Chlodvíka o válečnou pomoc proti Alemanům, kteří do země jeho vtrhli. Chlodvík vyhověl této žádosti a vybral se osobně v čele vojska svého na Rýn. Na rozloučenou řekla mu Klotilda: „Abysi zvítězil nad nepřátely, vzývej Boha, jemuž křesťané se klanějí, neboť on samojediný jest vládcem všehomíra a Pánem zástupů. Obrátíš-li se k němu v plné víře a důvěře, dosáhneš vítězství, a nic ti neodolá, byť i vojsko nepřátelské bylo stokráte mocnější, nežli vojsko tvoje. Pamatuj si tato slova moje.“

U Zülpichu opodál Kolína nad Rýnem strhla se mezi oběma vojsky krvavá bitva. Frankové bojovali udatně, vítězství klonilo se však k Alemanům. Nadarmo vzýval Chlodvík bohy svoje Odina a Donara; vojsko jeho couvalo, a zdálo se, že bitva jest již pro něho ztracena. V této tísni vzpomněl si Chlodvík na to, co mu vložila na srdce Klotilda I pozdvihl oči i ruce vzhůru a jal se volati: „Ježíši Kriste, o

němž dí Klotilda, že Synem Boha živého jsi a že dáváš vítězství těm, kdož sklíčeni jsou a doufají v tebe, pomoziž mně, můžeš-li. Vzýval jsem bohy svoje, ale oni opustili mne, z čehož soudím, že nemají žádné moci. Proto volám k tobě, a jestliže dáš mně vítězství, uvěřím v tebe a přijmu křest.“ Po modlitbě té vrazil Chlodvík s bojovníky svými znovu na Alemany, a náhle vzala bitva obrat; král Alemanů padl, a vojíni jeho vidouce jej zabitého, vzdali se na milost Chlodvíkovi. Tak skončila rozhodná bitva u Zülpichu, po níž vítězný Chlodvík přemožené Alemany ku své říši připojil.

Hned po bitvě vyslal Chlodvík rychlé posly ku Klotildě s radostnou zprávou o dobytém vítězství a o slibu, jejž v bitvě byl učinil, že dá se pokřtíti. Královna zpravila o tom sv. Remigia a vyšla mu v ústrety. Svatý biskup přijal ji radostně řka: „Chlodvík přemohl Alemany, ty však přemohla jsi Chlodvíka.“ Klotilda odpověděla pokorně: „Hospodin Bůh zástupův učinil to; jemu buď čest a sláva za dvojí vítězství to.“ Královna nařídila, aby ve všech chrámech konaly se děkovací služby Boží, vzdávala sama po několik dnův i nocí Bohu radostné díky, a rozdávala chudým almužnu. Remigius vyučoval potom krále víře Kristově a připravil jej ke křtu. Chlodvík obávaje se ještě odporu svého lidu, kdyby bez vědomí jeho odvrátil se od bohův jeho, svolal posléze na radu sv. Remigia poddané svoje na valný sněm, aby s nimi se domluvil. Frankové znali ode dávna křesťanství, a ježto zakusili ve válce moci Boha křesťanského, neodpírali Chlodvíkovi a řekli mu: „I my zavrhneme bohy smrtelné a přidržíme se Boha nesmrtelného, jejž hlásá nám Remigius!“

O vánocích r. 496. přijal Chlodvík s velikou slávou ve chrámu Panny Marie v Remeši křest svatý. Ku slavnosti té pozval několik biskupův a přední velmože své říše, kteří brali se v průvodu s ním do chrámu. Biskup Remigius vedl krále, a za ním kráčela šťastná Klotilda s dvěma sestrami jeho. Když Chlodvík vstoupil do křestní kaple a žádal, aby byl do Církve přijat, řekl mu Remigius: „Skloň hlavu svou a spal to, čemu posud jsi se klaněl, a klaň se tomu, co posud jsi hubil!“ S králem přijalo téhož dne v Remeši křest svatý na 3000 mužův z vojska jeho, nečítaje žen a dětí. Sestra jeho Albofleda byla rovněž pokřtěna, a druhá sestra, ariánka, odřekla se bludův a byla do Církve katolické při-

jata. Chlodvík propustil zajatce a vězně na svobodu, obdaroval štědře mnohé chrámy i kláštery, a nosil po osm dní bílé křestné roucho, za kteréžto doby vyučoval ho Remigius dále. Když mu jednoho dne předčítal umučení Krista Ježíše, rozhorlil se král a zvolal: „Kdybych tam byl tehdáž se svými Franky býval, byl bych ho pomstil.“

Největší radosť z obrácení králova měla ovšem nábožná Klotilda, kteráž sama tak znamenitě k němu přispěla. I potom povzbuzovala manžela svého ku šíření a utvrzování víry Kristovy mezi Franky. Na radu a prosby její dal Chlodvík bořiti chrámy pohanské, stavěl kláštery i chrámy křesťanské, a prokazoval chudým, nemocným, vdovám a sirotkům skutky milosrdné. Pokřtěním krále Chlodvíka a několika tisíc vojínův jeho nebyl ovšem celý národ Franků náhle na víru obrácen, avšak od té doby šířilo se v národě tom náboženství Kristovo beze vší překážky velmi rychle, k čemuž také přičiňovalo se starší, domorodé obyvatelstvo v Gallii, jež bylo původu římského.

Papež Anastasius II. uslyšev o tom, co Chlodík na prospěch víry svaté v zemi své podniká, poslal mu list, v němž nazývaje jej svým milovaným, slavným a vznešeným synem, požádal ho, aby byl Církvi katolické železným sloupem a přílbicí spásy proti záměrům nepřátel. Byltě Chlodík tou dobou jediným panovníkem katolickým, ježto všichni tehdáž vládnoucí knížata v zemích východních i západních dílem ještě v pohanství trvali, dílem nakaženi byli jedem rozličných kacířstev. Proto vyzval Viennský biskup sv. Avitus Chlodvíka, aby pečoval také o věčné spasení sousedních pohanských a kacířských národů.

Král Chlodvík I. stal se řízením Božím nástrojem ku provedení díla významu světového. Až dosud lpěli kmenové germánští, pokud byli křesťany, na bludech ariánských, kdežto Románi zůstávali věrni Církvi katolické. Mezi oběma plemeny těmi byla proto příkrá propasť. Řízením Prozřetelnosti Božské stali se Frankové prostředníky obou národů. Chlodvík založil nejmocnější tou dobou stát, a stát ten byl katolický, a osvědčoval se jakožto pevná opora a štít pravé Církve Kristovy, tak že vlivu jeho podlehli časem všichni pohanští i kacířští kmenové němečtí a vstoupili do Církve katolické. Zejména přemohl Chlodvík se svými Franky roku 509. na rovině Voulonské krále ariánských Góthů Alaricha II.

a zmocnil se potom celé Akvitanie. Před touto válečnou výpravou zavázal se Chlodvík manželce své Klotildě slibem, že zvítězí-li, vystaví chrám ku poctivosti sv. Petra a Pavla v Paříži, kde již od r. 493. dvorem byl, kterémužto slibu také potom věrně dostál.

Při všech velikých zásluhách, jež Chlodvík o Církev katolickou si získal, nepodařilo se přece Klotildě, bývalého pohana toho dle víry Kristovy přetvořiti úplně. Král nevzdával se náruživostí svých a hleděl si především šíření moci světské, dopouštěje se při tom častých násilností, ba dal z lakoty i příbuzné svoje zavražditi, aby uchvátil země a poklady jejich. Z toho rmoutila se převelice zbožná královna.

Král Chlodík I. zemřel r. 511. a byl v Pařížském chrámu sv. Petra a Pavla pohřben. Ovdovělá Klotilda odložila královské roucho, odřekla se vší slávy a všech požitků tohoto světa, a odebrala se ku hrobu sv. Martina v Toursu, kde žila v ústraní na modlitbách, v postech a v tuhé kázni. Tu vystavěla panenský klášter, v němž potom přebývala. Kromě toho zřídila svým nákladem chrámy a kláštery v Rouenu, Auxerru, Calaisu a Andelu, a prokazovala chudým a nešťastným lidem hojná dobrodiní. Na dvůr do Paříže docházela jen zřídka kdy, a neměla jiného přání, než aby vdovská léta svoje mohla tráviti klidně v nábožnosti a konání skutků milosrdných. Zatím však nadešly jí převeliké trampoty, jež ztrpčovaly jí život. Synové její Chlodomír, Childebert a Chlotar rozdělivše si říši válčili, proti sobě a působili matce mnoho soužení. Když Chlodomír ve válce s Burgundskem padl, přijala Klotilda tři nedospělé syny jeho k sobě a vychovávala je s mateřskou láskou v bohabojnosti. Ale lakotní bratří Childebert a Chlotar vylákali od Klotildy siroty tyto, zmocnili se jich podvodně a zavraždili dva z nich. Nešťastná královna vdova pohřbila těla zavražděných vnuků svých s pláčem u sv. Petra a Pavla v Paříži a dočekala se aspoň té radosti, že třetí z vnuků jejích Chlodoald, uniknuv úkladům strýcovým, r. 533. knězem se stal a potom na Seině u Paříže klášter založil, jenž dle něho St. Cloud nazván byl. Na těchto souženích, jež Klotildu stihla, nebylo dosti. Dcera její, provdaná za surového ariánského krále Visigothů Amalricha, snášela od něho pro svou katolickou víru příkoří a byla jím do krve ubíjena, až roku

531. v útrapách zemřela. Také Childebert a Chlotar, vrahové dvou synů bratra svého Chlodomíra, nepřestávali rozmnožovati bolesti své matky a válčili proti sobě r. 537. poznovu. Klotilda vynasnažovala se všemožně, aby nezdárníky ty smířila a polepšila, vidouc ale, že to neprospívá, odevzdala se úplně do vůle Boží, odumřela nadobro světu, rozjímala o věčnosti, postila se, konala skutky milosrdné a hledala útěchy v modlitbách na hrobu sv. Martina. Posléze podařilo se jí přece, že oba synové aspoň od války ustáli a se srovnali.

Klotilda snášejíc takto od vlastních příbuzných svojich mnoho soužení, churavěla také častěji, a nepřestávala v těchto strastech líbati metlu, kterouž ruka Páně ji navštěvovala. Jednoho dne bylo jí za modlitby na hrobu sv. Martina zjeveno, že za třicet dní zemře. Nábožná vdova nelekla se toho, a povolavši oba syny k sobě, napomenula jich vroucně, aby se polepšili, ve svornosti žili, Boha milovali, Církve katolické si vážili a jí poslouchali, spravedlivě vládli a chudých se ujímali. Potom přijala sv. svátosti, rozdala zbývající statky svoje chudým, a chystala se klidně na smrť. Poslední slova její byla: „K tobě, Hospodine, pozdvihla jsem duše své. Bože můj, v tebe doufám, nechť nejsem zahanbena na věky.“ Zesnula v Pánu dne 3. června roku 545. v klášteře Tourském. Tělo svaté královny vdovy bylo pohřbeno po boku manžela jejího v Pařížském chrámě sv. Petra a Pavla, jenž později přezván jest chrámem sv. Genovefy.

Sv. Klotilda přičiňovala se obrátiti pohanského manžela svého na víru Kristovu netoliko poučováním a horlivou modlitbou, ale také trpělivostí a nezlomnou vytrvalostí. Snahy její neměly dlouho příznivého výsledku, ona však nezoufala a neochabovala, doufajíc, že co se jí nepovedlo dnes, podaří se později, a že konečně Bůh, v jehož rukou srdce lidská jsou, dokoná, čeho ona provésti nedovedla. Tu se naplnilo slovo sv. Pavla, že „nevěřící muž posvěcen jest skrze ženu věřící.“ (I. Kor. 7, 14.) Jak utěšená byla by všecka manželstva, kdyby manželé chyby svoje trpělivě a shovívavě snášeli, k dobrému vespolek se povzbuzovali, úslužností a laskavostí si hověli a hříchu se varovali! Dokonalosť jednoho stávala by se dokonalostí druhého, jeden odkládal by chyby a hříchy svoje z lásky a dle příkladu druhého, a oba po-

svěcovali by se takto navzájem. „Ženy dobré blahoslavený jest muž, nebo počet let jeho dvojnásobný bude. Žena statečná obveseluje muže, a léta života jeho naplní pokojem.“ (Sir. 26, 1. 2.) „Milosť nad milosť jest žena svatá a stydlivá.“ (Sir. 26, 19.) „Moudrá žena vzdělává dům svůj, nemoudrá také vystavený vlastníma rukama zboří.“ (Přísl. 14, 1.) „Muži, milujte manželky své, jakož i Kristus miloval církev, a vydal sebe samého za ni. Takť i muži mají milovati manželky své, jako svá těla.“ (Efes. 5, 25. 28.) „Podobně i ženy buďtež poddány mužům svým, aby i jestliže kteří nevěří slovu, skrze obcování žen bez slova získáni byli.“ (I. Petr 3, 1.)

---

2. Jan Bedřich hrabě z Valdšteina, arcibiskup Pražský.

Ve sboru vrchních pastýřů Pražských stkvěl se na konci sedmnáctého století svatostí života Jan Bedřich hrabě z Valdšteina, syn Maxmiliána hraběte z Valdšteina, nejvyššího dvorního komořího císaře a krále Ferdinanda III. a matky Maxmiliány rozené hraběnky Talmberkové. Narodiv se r. 1644. ve Vídni, studoval nejprv v Praze a potom bohosloví i církevní právo v Římě, a přijav svěcení kněžské, byl jmenován od papeže Alexandra VII. domácím prelátem jeho, a zvolen kanovníkem Olomouckým i děkanem kolegiatní kapitoly u sv. Kříže ve Vratislavi. Hned r. 1668. povolali ho Křižovníci s červenou hvězdou za svého velmistra, a téhož ještě roku jmenoval jej císař a král Leopold I. biskupem Královéhradeckým. Za příčinou mládí byl hrabě Valdštein teprv r. 1674. od Stolice papežské v této hodnosti potvrzen a od biskupa Pražského Matouše Sobka z Bílenberka na biskupství posvěcen. Když pak tento arcibiskup hned následujícího roku 1675. zemřel, jmenován nástupcem jeho hrabě Valdštein, jenž potom dne 15. března 1676 byl v chrámě sv. Víta na hradě Pražském na prestol sv. Vojtěcha slavně nastolen.

Arcibiskup Valdštein pastýřoval v Čechách za doby smutné, kdy hrozné následky třicetileté války nebyly posud napraveny a vlasť naše novými soužením navštěvována byla. Roku 1680. vzplanulo ve mnohých krajích českých selské vzbouření; hned potom r. 1681. řádil v Čechách mor, jímž

pouze v Praze 32.000 lidí pomřelo, k čemuž přidala se veliká drahota a nouze, a od r. 1682 bylo císaři a králi Leopoldu I. bojovati s Turky, kteří potom r. 1683. až ku samé Vídni se přihnali, kde však hlavně přispěním Polského krále Soběslava I. na hlavu poraženi byli. Potom nadešla obranná válka s Francouským králem Ludvíkem XIV., jenž proti císaři Leopoldu I. bojoval nejen mečem, ale najatými žháři, od nichž byla r. 1689. i Praha zapálena a děsně spustošena. V žalostné době té snažil se arcibiskup Valdštein, pokud jen mohl, hmotně prospívati ubohému a hynoucímu lidu. Za selských bouří r. 1680. propustil obec města Duchcova z poddanství, za drahoty a moru r. 1681 skupoval draze obilí a prodával je lacino poddaným na svých panstvích, a rozdával do roka přes 8000 zl. chudým.

Nastoupiv apoštolský úřad svůj v Praze sepsal si arcibiskup Valdštein pravidla pro život svůj v tento rozum: „Pán Ježíš nepovolal tě k tomu, abysi hodováním, zahálkou a veselými zábavami s přátely vzácný čas mařil, nýbrž povolal tebe, abysi pásl ovce jeho. Buď tedy dobrým pastýřem. Pamatuj, že dobrý pastýř i život svůj dává za ovce své. Bdi pilně nad sebou, abysi důstojenstvím snad omámen v osidla pýchy a ďábla nezaběhl. Pomni, že pocta, kterouž tobě lidé činí, náleží úřadu tvému. Opatruj lidu, aby nebyl podloudným kacířstvím nakažen a kořistí ďáblovou se nestal. Dohlížej na duchovenstvo, aby dbalo více spásy lidu, nežli vezdejšího zisku. Hleď na svoje rádce, aby z lakoty nepřevraceli soudu. Z rukou tvých požádá někdy Kristus Pán duší tobě svěřených.“ Těchto pravidel šetřil výtečný arcipastýř velmi svědomitě. Ač pocházel ze slavné staročeské panské rodiny a spřízněn byl s předními rody v Čechách, žil nejraději v ústraní chudě a prostě; ač byl bohat, spokojoval se jen několika služebníky, měl skrovný nábytek a spával na holých prknech aneb na tenkém koberci. Celý den zaměstnával se modlitbou, rozjímáním, duchovním čtením a úředními záležitostmi; postíval se přísně, neokusil po několik let vína, a často, zasedaje ku stolu, říkal: „Jak by děkovali chuďasové Bohu za tyto pokrmy! Pane Bože, hněvám-li tě touto stravou, ať se mi raději znechutí!“ Čeho zdrželivostí svou ušetřil, věnoval na stavbu chrámů Páně a chudým. Nežli na odpočinek se ubíral, zpytoval každodenně svědomí, ukládal si tuhé pokání i za nepatrné chyby, a zpovídal se často skroušeně.

Pečuje o čest i slávu Boží a o utvrzení víry katolické v Čechách, stavěl horlivý arcibiskup chrámy Páně a nabádal české šlechtice, aby také oni na svých panstvích svatyně a kláštery zřizovali. Sám vystavěl svým nákladem chrámy Páně v Duchcově a v Horním Litvínově a začal budovati farní kostel v Horním Jiřetíně. V bývalém Králově dvoře u Prašné brány v Praze pokračoval ve stavbě budovy duchovenského semináře a položil u něho základ ku kostelu sv. Vojtěcha. Společně, se světícím biskupem sv. Vítským proboštem Janem Ignácem Dlouhoveským z Dlouhé Vsi, založil v Praze ústav pro zaopatření kněží v duchovní správě sestárlých. Velechrám sv. Víta obdaroval stříbrnými svícny i kalichem a hojnými odkazy, a při poutním chrámu Panny Marie v Klatovech založil r. 1688. nadaci 20.000 zl. na výživu čtyř kněží, jimž tu i dům vystavěl. Roku 1677 dal vytisknouti český Nový Zákon a daroval 2100 jeho výtisků Dědictví sv. Václavskému na rozdání lidu, nařídiv spolu, aby také český Starý Zákon tiskem vydán byl.

Arcibiskup Valdštein hájil srdnatě práv Církve a snášel za to nejedno příkoří, při čemž zůstával trpělivým. V jednom listu svém napsal r. 1684: „Poroučím všelikou při svou spravedlivému Pánu Bohu. Pro jeho čest a slávu nebudu se štítiti ani lopotné práce ani nátiskův od kohokoli přicházejících. Pane Bože, zde pal a řež, tam ale ušetři mne. Nic mne neodloučí od lásky Kristovy.“ Těm, kdož mu křivdili, odpouštěl rád a splácel dobrodiním. Sám k sobě jsa přísný, vedl si ku každému laskavě a shovívavě. Kdykoli z úřední povinnosti své někoho pokáral, spěchal do světnice své, poklekl před Ukřižovaným a vzdychal: „Odpusť, Pane; naložil jsem zle s člověkem, jenž jest hodnější a lepší nade mne!“ Kde však šlo o čest a slávu Boží, býval přísným, a káral zejména každého, jenž choval se neuctivě před nejsvětější Svátostí oltářní.

V květnu r. 1694. odebral se arcibiskup Valdštein na svůj zámek do Duchcova, aby se zotavil. Zatím roznemohl se tam však dne 21. května na neštovice. Předvídaje smrť řekl: „Dávno již sjednotil jsem vůli svou s vůli Boží a podrobil tělo i duši Pánu, aby s nimi naložil, jak ráčí. Rád umru; staň se vůle Boží.“ Když bolestí mu přibývalo, pravil ku přítomnému knězi: „Požehnán budiž Pán Bůh můj, jenž mne bídného hříšníka a sluhu svého navštíviti ráčil. Kdy-

byste věděl, jak se těším, plésal byste se mnou. Kdybyste znal, jakou lásku a jaké milosrdenství prokazuje Bůh těm, které na tomto světě soužením navštěvuje, chválil byste ho se mnou a děkoval mu za mne nehodného.“ Přijav nábožně svaté svátosti, vzdychl: „Ó jak veliké množství sladkosti uděluješ Pane těm, kdož trpí pro tebe! Blahoslaveni jsou, kteříž pro tebe trpí, na věky věků chváliti budou tebe.“ V poledni noci života svého odpustil poddaným dluh 7000 zl., daroval vdovám i sirotkům 15000 zl. a učinil velechrámu sv. Víta stkvělé odkazy. Líbaje vroucně kříž svatý, skonal blaženě dne 3. června 1694. Tělo jeho bylo z Duchcova převezeno do chrámu sv. Vítského v Praze a pochováno tu dne 8. července v hrobce před oltářem kaple sv. Maří Magdaleny, kde posud odpočívá.

Arcibiskup Jan Bedřich hrabě z Valdšteina byl od svých vrstevníků právem nazýván zrcadlem biskupův a pokládán za muže svatého.

Za příkladem horlivého, obětavého, a nábožného arcipastýře Valdšteina závodila česká katolická šlechta zvláště ve stavbě chrámů Páně a zakládání klášterů. Bylyť tou dobou u nás založeny tyto kláštery: Augustiánů poustevníků ve sv. Dobrotivé u Hořovic (1676); Kapucínů v Žatci (1677), v Zákupech (1676) a v Rumburku (1685); Servitů v Hradcích (1677); Augustianů bosých ve Lnářích (1684); Františkánů v Hořovicích (1684), v Zásmukách (1690) a v Haindorfu (1697); Jesuitů v Košumberku (1685); Paulánů v Kláštěře u Bystřice (1688); Piaristů v Kosmonosích (1688) a v Novém městě nad Medhují; Uršulinek v Praze (1691). Světící biskup, kapitolní děkan sv. Vítský Tomáš Pešina z Čechorodu († 1680) založil na svém statku ve Vobořišti klášter Barnabitů. Z vrstevníkův arcibiskupa Valdšteina byl to výlučně hlouček katolických kněží, kteří ve vlasti třicetiletou válkou zubožené upřímně lnuli k jazyku a minulosti národa českého a snažili se zachrániti ho od úplné zkázy; zejména slovutný spisovatel z Tovaryšstva Ježíšova Bohuslav Balbin, dějepisec Tomáš Pešina z Čechorodu, děkan sv. Vítský, biskup Jan Ignác Dlouhoveský z Dlouhé vsi, probošt sv. Vítský, dějepisec Jan Beckovský, křižovník, dějepisec Jan Florian Hammerschmid, později rektor arcibiskupského semináře a farář Týnský v Praze, převor a velmistr křižovníků Jiří Ignác Pospíchal, a kromě nich z řeholníků zvlášť Jesuité, kteří skládali a vydávali české spisy. Tak za smutné doby té byla ve vlasti naší netoliko

zvelebována víra katolická, ale pracováno od vlasteneckých kněží také k zachránění hynoucí řeči a národnosti naší.*)

Dne 3. června koná se také památka sv. bratří mučedníků Pergentina a Laurentina, sťatých pro víru za císaře Decia, sv. Olivy, panny v Anagni v Italii, blahosl. Isáka mnicha, umučeného v Kordóvě ve Španělích, jehož jednu kost daroval r. 1370. velechrámu Pražskému Karel IV., a j.

Dne 4. června.

I. Sv. Kvirin, biskup a mučedník.

Římská provincie Pannonie (Uhry, Charvátsko, Slavonie a Krajina) měla již koncem třetího století množství kvetoucích obcí křesťanských a četná sídla biskupská. Velmi důležitou pevností Římskou bylo tehdáž město Sisek při vtoku řeky Kulpy do Sávy v Charvátsku. Nehynoucí slávu získal městu tomu biskup jeho a mučedník sv. Kvirin.

Roku 305. vzdali se císařové Dioklecián a Maximian vlády. Nástupce Diokleciánův na Východě a v Illyrsku Galerius jal se křesťany pronásledovati možno-li ještě ukrutněji, než dálo se za krvežíznivého předchůdce jeho. Ctihodný biskup města Sisku Kvirin, jenž drahně let stádce svoje s velikou láskou a horlivostí spravoval, přečkal jako divem krvavé pronásledování Církve Kristovy za Diokleciána, až za Galeria i na něho došlo. Dle rozkazu císařova dal vladař města Sisku Maxim po Kvirinovi pátrati. Stařičký biskup uslyšev o tom, ušel tajně z města maje na paměti slova Páně: „Když se vám budou protiviti v městě tomto, utecte do jiného.“ (Mat. 10, 23.). Byl však záhy na útěku od vojáků dohoněn, polapen a ku vladaři přiveden. Na otázku, proč uprchl z města, odpověděl biskup: „Nejsem zbabělec aniž jsem si vědom nějakého zločinu. Ušel jsem z města nikoli ze strachu, nýbrž proto, že Pán a Mistr náš Kristus, jenž jest pravý Bůh, učedníkům svým tak činiti velí.“ Vladař

*) Dra Borového Dějiny diecése Pražské, V Praze 1874, str. 370—375. Frindova Geschichte der Bischöfe und Erzbischöfe von Prag, v Praze 1873, str. 226—231. Drahé kameny z koruny sv. Václavské, v Praze, 1871, I. 453—458; 1880, II. 539.

namítl mu: „Však víš nyní, že zákony císařské všude tebe zastihnou, a že ten, jejž Bohem svým zoveš, pomoci ti nemůže.“ Kvirin odvětil statečně: „Jsi na omylu, neboť Bůh můj, jemuž se klaním, jest všude s námi, a může nám pomoci na každém místě, kdekoli trváme. Byltť se mnou, když jsem byl jat, a jest se mnou také zde; onť posiluje mne a odpovídá tobě ústy mými.“ Po slovech těch pokoušel se vladař pohnouti biskupa, aby zákonům císařským se podrobil a pohanským bohům obětoval, řka mu: „Mluvíš na prázdno, abysi získal čas a jazykem z tísně si pomohl; zanech toho a raději poslechni, co rozkazuje císař.“ Kvirin odpověděl: „Nedbám zákona císařova, neboť jest rouhavý, an přikazuje obětovati modlám, kteréž ničím nejsou. Vymyšlení bohové vaši jsou báchorkami. Pánem na nebi i na zemi jest Bůh můj, jemuž se klaním. Onť jest všudypřítomen a povznesen nade všecky věci viditelné; skrze něho jest všecko stvořeno, a všecko žije a trvá v něm a skrze něho.“ Soudce řekl potom: „Naučil jsi se za dlouhý život svůj mnohým pohádkám, nuže nauč se konečně také ctíti nesmrtelné bohy naše, jichž posud jsi neznal. Vezmi kadidlo a obětuj jim. Poslechneš-li mne, prospěješ si; pakliže neposlechneš, čeká tě bolestný trest, ba i hrozná smrť.“ Na to odvětil Kvirin: „To, čím mně hrozíš, pokládám za čest. Smrť, kterou mne zastrašuješ, získá mně život věčný. Nikdy nebudu sypati kadidla na oltář ďáblů. Známť jediný oltář živého Boha, na němž po dlouhá léta jsem obětoval oběť čistou a líbeznou.“ Vladař řekl: „Obávám se, že tvoje šílenosť tě usmrtí. Vzdej se této pošetilosti a zachraň si života.“ Avšak stařičký biskup prohlásil poznovu, že nikdy nebude obětovati lichým bohům, ježto by tím prokazoval službu ďáblům, jakož dí písmo sv., že všickni bohové pohanští jsou ďábelství, že ti, kdož jim obětují, vykořeněni budou.

Po dlouhém tomto výslechu nastal mezi přítomnými pohany veliký křik. Vladař přesvědčiv se, že domluvami a výhrůžkami Kvirina nezíská, a vida, že pohanský lid se jitří, přikročil tudíž k násilí, an rozkázal statečného vyznávače Kristova nemilosrdně holemi ztlouci. Za tohoto mučení učinil soudce ještě jeden pokus, pohnouti biskupa ku poslušnosti, an mu řekl: „Zmoudři přec a usmysli sobě; poznej moc nesmrtelných bohů říše Římské, já pak učiním tě knězem nejvyššího boha Joviše. Jinak pošlu tě ku vladaři hoření

Pannonie Amanciovi, jenž odsoudí tebe na smrť.“ Kvirin snášeje trpělivě muka, odpověděl klidně: „Jsemť knězem, a právě nyní konám úřad kněžský, an sama sebe pravému Bohu v oběť podávám. Raduji se z tohoto mučení a necítím žádných bolestí. Ochotně podrobím se ještě větším mukám, abych dal příklad těm, jichž biskupem jsem, by následovali mne do života věčného tou cestou, po níž nejrychleji tam se dochází.“ Tu rozkázal vladař biskupa spoutati okovy a vsaditi do žaláře, domnívaje se, že ho takto přece ku poslušnosti donutí. Ctihodný kmet jsa na celém těle zraněn a spoután, posiloval se v žaláři modlitbou. Děkoval Bohu, že došel milosti, aby mohl pro něho trpěti, a prosil vroucně za svoje nepřátele i za spoluvězně, by i oni poznali Ježíše Krista a v něm měli život věčný. A pokorná modlitba tato došla vyslyšení. O půlnoci povstal Kvirin, a tu náhle zazářila hlava jeho podivným světlem, a leskem jeho osvícen jest temný žalář. Zjevem tím byl žalářník Marcel tak dojat, že vrhl se k nohám svatého biskupa a prolévaje hojné slze řekl: „Pane, modli se také za mne k Bohu svému, neboť již věřím, že není jiného Boha kromě toho, jemuž ty sloužíš.“ Světec plésaje svatou radostí objal žalářníka, vyučil ho hlavním pravdám víry křesťanské a přijal ho do Církve.

Po třech dnech byl Kvirin vyveden ze žaláře a poslán v průvodu vojáků do hoření Pannonie, kde měl býti znova vyslechnut a popraven. Jsa okovy spoután, vlečen byl stařičký biskup dalekou cestou nejprv po souši a potom po Dunaji až do města Sabarie (Steinamanger), kde císařský náměstek hoření Pannonie sídlel. Ve všech pobřežních městech podunajských byl ctihodný světec od křesťanův uctivě pozdravován a pokrmem i nápojem opatřován, začež odvděčoval se jim slovem Božím a modlitbou. Přišed konečně do Sabarie, byl uveden do divadla ku vladaři Amanciovi, jenž prohlédnuv listinu od Maxima ze Sisku poslanou, otázal se vězně, pravda li všecko, co proti němu v ní se uvádí. Kvirin odpověděl: „Vyznal jsem v Sisku svou víru v pravého Boha i v Ježíše Krista, jehož v srdci nosím. Nic na světě neodloučí mne od něho.“ Vladař vida ctihodnou tvář svatého kmeta řekl mu: „Líto jest mně tebe pro vysoké stáří tvoje a nerad bych tě vydal na muka. Poslechni tedy rozumné rady mé; obětuj bohům a žij dále v pokoji.“ Biskup odpověděl: „Slova tvá jsou lahodná a mohla by pohnouti mla-

distvou myslí, kteráž jest žádostiva tohoto pozemského života, já však naučil jsem se bažiti po životě věčném, jenž smrti nepodléhá. Tento věčný život kázal jsem věřícím a milerád položím za něj život časný.“ Potom odsoudil Amanc statečného vyznavače Kristova na smrť utopením, aby křesťané byli zastrašeni a ku poslušnosti k zákonům císařským pohnuti.

Mučedník veden byl uprostřed velikého zástupu křešťanův i pohanů na most řeky Gunsy. Tu zavěsili mu katané na hrdlo hrubý kámen a svrhli ho do vody. Po chvíli vynořil se světec z hlubiny a zůstal nějaký čas na hladině řeky. Ruka Páně držela ho nad vodou, aby ještě v posledních okamžicích života svého mohl vydati svědectví o Kristu Ježíši. Umírající mučedník zvolal ku přítomným křesťanům, aby nedali se ustrašiti smrtí jeho a setrvali věrně až do konce ve víře. Potom stažen byl kamenem do hlubiny a dosáhl takto koruny mučednické, což událo se roku 309.

Tělo mučedníkovo bylo uctivě pohřbeno v chrámu na místě nynějšího města Čepregu. Za vpádu divokých výbojníků do Pannonie koncem čtvrtého století odnesli křesťané ostatky sv. Kvirina do Říma a uložili je v katakombách u cesty Appiovy. Později dostaly se ostatky tyto do chrámu sv. Vincence v Miláně.

Sv. Kvirin stoje na soudu před pohanským vladařem těšil se a dodával si mysli křesťanskou myšlénkou, že Bůh o něm ví a všude s ním jest. Myšlénka na všudypřítomnosť Boží jest křesťanu sladkou útěchou v protivenství, štítem v pokušení ku hříchu a mocnou pohnutkou ku ctnostnému životu. Je li Bůh všude s námi, nejsme nikde opuštěni a zapomenuti, a netřeba nám báti se ničeho. „Neboj se, nebo já jsem s tebou; neuchyluj se, nebo já jsem Bůh tvůj, posilnil jsem tě a pomohl jsem tobě, a přijala tě pravice spravedlnosti mé.“ (Is. 41, 10) A jelikož všudypřítomný Bůh všecky skutky naše vidí, slova naše slyší a také myšlénky i city naše zevrubně zná, buďme úzkostlivě opatrni, abychom před tváří jeho nikdy nehřešili! U přítomnosti vzácné osoby vážíme bedlivě každé slovo, než je proneseme, a dáváme si záležeti na všem, co činíme. Proč mnedle nebýváme tak opatrni před tváří všudypřítomného Boha! „Já‘ť Bůh všemohoucí; chodiž přede mnou a budiž dokonalým“ (I. Mojž. 17, 1.)

---

2. Sv. František Caracciolo, zakladatel řádu.

V městě St. Maria de Villa v severovýchodním kraji bývalého království Neapolského narodil se roku 1564. nábožným manželům z váženého rodu Caracciolů synáček, jemuž na křtu sv. dáno jméno Askanius. Již v dětském věku vynikal příkladnou zbožností. Dospěv v jinocha roznemohl se nebezpečně a zavázal se v této nemoci slibem, že bude-li mu navráceno zdraví, zasvětí celý život svůj Bohu a službě bližních. Ozdravěv studoval v Neapoli bohosloví, přijal svěcení kněžské a vstoupil do nábožné družiny, jejímž úkolem bylo rozjímati o věcech svatých, pečovati o spásu duší lidských a zejména také připravovati nešťastné odsouzence na kajicí smrť.

Tou dobou zamýšlel vzácný muž Jan Augustin Adorno z Janova založiti nový duchovenský řád. Na ten účel poslal kanovníku Fabriciovi Caracciolu, příbuznému kněze Askania Caracciola, list, v němž dožadoval se rady a pomoci jeho, aby úmysl svůj provésti mohl. List ten dostal omylem Askanius, a sotva jej přečetl, ustanovil se na tom, že přidá se k oběma těmto mužům a sám také se přičiní, aby zamýšlený nový řád ve skutek uveden byl. Srozuměvše se vzájemně odebrali se potom všickni tři do Kamaldulenského kláštera u Neapole, aby postem a modlitbami k dílu svému se připravili. Tu složili pravidla nového řádu, kteráž potom předložili v Římě papeži Sixtu V. Papež potvrdil tuto řeholi „Menších řeholních duchovních“ dne 1. července r. 1588. V úřadě tom skládali řeholníci kromě obvyklých tří slibů ještě slib čtvrtý, že nebudou bažiti po důstojenstvích a hodnostech. Dne 9. dubna 1589 vykonali všickni tři zakladatelé nového řádu toho v Neapoli slavné řeholní sliby, při čemž Askán z úcty ku sv. Františku Serafinskému přijal klášterní jméno František. Prvním vrchním představeným řádu stal se Adorno, když pak již po dvou letech zemřel, zvolen nástupcem jeho František Caracciolo. Zatím šířila se tato nová klášterní družina v Italii velmi utěšeně.

František Caracciolo pracoval neunaveně o zvelebení řehole své a dával duchovním bratřím svojim příklad svatých ctností křesťanských, zejména čistoty, nábožnosti, pokory, sebezapíravosti, trpělivosti a vytrvalosti. Třikráte vydal se na cestu do Španěl, aby i v této zemi řád svůj zakotvil a

rozšířil. Na cestách těchto chodil pěšky v chudičkém oděvu poutnickém živě se almužnami a přemáhaje trpělivě přečetné obtíže a překážky, jež příčily se snahám jeho, aby řád jeho ve Španělích zaveden byl. Stkvělé ctnosti jeho odzbrojily posléze všecky odpůrce a získaly mu přízeň králů Filipa II. a Filipa III., jichž přispěním bylo ve Španělích mnoho klášterů „Menších řeholních duchovních“ založeno.

Dle pravidel řehole své byl František pilen zvlášť pokory a nepřijal církevní hodnosti, kterouž mu papež Pavel V. nabízel. Zavítav jednou do Říma ubytoval se v útulně pro chuďasy a posluhoval tam ubožáku stíženému málomocenstvím. Ostříhaje bedlivě panické čistoty zachoval si tuto ctnosť po celý život bez úhony i proti úkladům drzé ženštiny, kterouž potom na cestu kajicnosti uvedl. Plana horoucí láskou a úctou k nejsvětější Svátosti oltářní bdíval před ní celé noci modle se, rozjímaje a prolévaje slze útěchy a posvátné radosti. Duchovním bratřím svým uložil za povinnosť, aby velebné Svátosti ustavičně, dnem i nocí se klaněli, střídajíce se vespolek. Podobnou lásku a úctu choval i k Rodičce Boží Marii Panně. Aby tělo svoje v služebnosť pojal a před hříchem ohradil, postil se přísně a bičoval se. Bůh ozdobil jej vzácnými milostinami, zejména darem proroctví a hlubokou znalostí srdcí lidských. Jednou ubíraje se po moři do Španěl, zachránil za hrozné bouře modlitbou svou koráb, na němž plul, z velikého nebezpečenství.

Ve svém čtyřicátém čtvrtém roce odebral se František na pouť do Loreta, aby uctil Marii Pannu. Na tomto posvátném místě jsa pohřížen v modlitbu, seznal, že dnův života jeho jest na mále. Na zpáteční cestě roznemohl se v klášteře Oratorianů v městě Agnoně, přijal nábožně sv. svátosti, a zesnul blaženě v Pánu, ve svatvečer svátku Božího Těla dne 4. června 1608. Tělo jeho bylo přeneseno do Neapole a pohřbeno ve chrámě Matky Boží Větší, kde řád jeho svůj počátek měl. Bůh osvědčil svatosť jeho divy, pročež papež Pius VII. prohlásil jej r. 1807. za svatého.

Sv. František Caracciolo nebažil po hodnostech a zamítl je, když mu nabídnuty byly. Považovalť je za zbytečné břímě, jež by mu mohlo vaditi na cestě, kterouž následoval Krista Pána. Byloť mu největším důstojenstvím, že byl knězem, a

že mohl v řeholi své sloužiti Bohu, zdokonalovati se ve svatých ctnostech a ukazovati lidem cestu do života věčného. Tato milá skromnosť a pokora jest jednou z nejkrásnějších ozdob vyvolenců Božích. „Marnosť jest, hledati porušitelného bohatství a v něm skládati naději. Marnosť jest také, bažiti po hodnostech a vysoko se vynášeti. Marnosť jest, hověti žádostem těla a toužiti po tom, na čež položen jest přísný trest. Marnosť jest, žádati si dlouhého života a málo pečovati o život ctnostný. Marnosť jest, hleděti si pouze života vezdejšího a nestarati se o život budoucí. Marnosť jest, milovati, co náhle pomíjí, a nespěchati tam, kde potrvá radosť věčná.“ (Tomáš Kempenský.)

Dne 4 června koná se také památka sv. Optáta, biskupa, sv. mučedníků Arecia a Daciana v Římě, sv. Saturniny, panny a mučednice, sv. Alexandra, biskupa Veronského, sv. Metrofana, biskupa, a j.

Dne 5. června.

Sv. Bonifác, apoštol Němců, arcibiskup a mučedník.

Křesťanství rozšířilo se po Germanii, pokud sáhala moc výbojných Římanů, již ve druhém a třetím století dosti znamenitě, avšak za bouří stěhování se národů bylo ve mnohých zemích vyhubeno, a krajiny ty osadili pohanští kmenové němečtí a dílem také slovanští. Později přicházeli do Německa věrozvěstové ponejvíce z Irska a z Anglie a štípili náboženství Kristovo v Bavořích, ve Švýcarsku, v Porýní i jiných krajích porůznu. Při tom zůstávaly však šíré kraje německé v pohanství, a v zemích na víru již obrácených nebylo pevného a jednotného církevního zřízení; missionáři pracovali namnoze o své ujmě a osaměle, nepřihlížejíce k tomu, aby pokřtění od nich Němci spojeni byli se středem katolického života, se Stolicí apoštolskou. Tou měrou bylo křesťanství v Německu útlým štěpem, jenž mohl každou bouří snadno zlomen a zničen býti. Teprv sv. Bonifác upevnil v Německu víru Kristovu dokonale.

Bonifác, rodným jmenem Vinfrid, narodil se kolem r. 680. v Kirtonu opodál města Exeteru v Anglii z anglosaských rodičů stavu zemanského. Již v útlém věku osvěd-

čoval vážnosť a zbožnou mysl, stranil se dětských her, dlel nejraději v domácím zátiší, liboval si v modlitbě a zatoužil po životě řeholním. Dle přání svého byl od rodičů dán na výchovu do benediktinského kláštera v Exeteru a pobyl tam plných třinácte let prospívaje učením i bohabojností. Potom odebral se do kláštera Nutscellského ve hrabství Southamptonshirském, přijal řeholní roucho sv. Benedikta, při čemž dáno mu klášterní jméno Bonifác, studoval vědy bohoslovecké, a vzdělav se důkladně, byl učitelem jazyka latinského a umění básnického na klášterní škole, kde záhy učeností svou nabyl věhlasného jména. Maje třicet let věku svého byl posvěcen na kněžství a pracoval potom horlivě kromě školy také na kazatelně a ve zpovědnici. Všestrannou vzdělaností, moudrostí, zbožností, neunavnou horlivostí a čistými mravy svými získal si lásku a úctu v lidu i důvěru představených, kteří proto svěřovali mu důležité úkoly. Tak byl od krále Wessexského Iny pověřen posláním, aby jakožto vyslanec církevního sněmu Wessexského odebral se k arcibiskupu Kanterburskému a předložil mu úchvaly sněmu toho ku potvrzení.

Horlivému a výmluvnému Bonifáci nestačila vlasť jeho, kde křesťanství již bylo utvrzeno a utěšeně prospívalo. Slýchaje o pohanských pověrách a ohavnostech, v nichž mnozí kmenové němečtí tehdáž ještě vězeli, rmoutil se z toho a roztoužil se po tom, aby odebral se jakožto missionář na apoštolskou cestu do Německa, obrátil tamní modloslužebníky ku Kristu a dokonal takto veliké dílo, jež před ním mnozí slovutní krajané jeho, věrozvěstové z Anglie a Irska, v národě tom začali. Připraviv se modlitbou, rozjímáním a postem, vydal se s dovolením opata svého r. 716. v průvodu několika řeholních bratří na cestu do Němec, přeplavil se mořem a přistál u Dorstedtu na pobřeží friském.

Bonifác doufal, že bude moci požehnaně pracovati hlavně mezi Frisy, kteří posud křesťanství urputně vzdorovali. Avšak právě tehdejší doba byla záměrům jeho velice nepříznivá. Frisové válčili totiž o svou samostatnosť s křesťanskými Franky a chovali proto velikou nenávisť proti víře Kristově. Bonifác sešel se v Utrechtu s králem jejich Radbodem a hleděl marně ho získati. Potom setrval nějaký čas ve Frisku, zkoumal mravy lidu, a přesvědčiv se, že za tehdejších poměrů v lidu tom nepořídí ničeho, navrátil se do

svého kláštera v Anglii, zarmoucen, ale neztráceje naděje, že s Boží pomocí vykoná později, co na první pokus se mu nezdařilo.

Následujícího roku 717. zemřel opat kláštera Nutscellského a nástupcem jeho zvolen od mnichů Bonifác, ač hodnosť tu zamítal. Zanášeje se myšlénkou na obrácení pohanských kmenů německých ku Kristu, vymohl na biskupovi Winchesterském, že místo něho ustanoven za opata mnich Štěpán, a jemu dovoleno, odebrati se do Říma, aby dostal od papeže plnomocenství a požehnání k úřadu hlasatele víry Kristovy v Němcích. Papež Řehoř II. přijal ho laskavě, ponechal jej v Římě přes zimu, a přesvědčiv se o jeho pravověrnosti, horlivosti a bohabojnosti, udělil mu dne 15. května 719 plnomocenství ku šíření evangelia Kristova po celém Německu, požehnal ho, poručil jej knížatům všech zemí, skrze něž bude mu cestovati, a daroval mu na na cestu sv. ostatky i bohoslužebné knihy a nádoby.

Cestou z Říma do Němec zastavil se Bonifác v Pavii, kde král Longbardů Luitprand přátelsky ho uvítal, a potom prošel Alpy a zavítal do Bavor tehdá již křesťanských, a odtud do Durynk. V této zemi štípil druhdy křesťanství sv. Kilian, avšak pohanští Sasové vyhubili je časem skoro úplně. Bonifác shledal záhy, že prozatím byla by práce jeho v Duryňsku marnou. Nejraději by se byl obrátil odtud ku Sasům, kteří posud houževnatě lpěli na svých modlách a zvyklostech pohanských, umínil si však dříve hlásati evangelium kmenům sousedním, jsa té naděje, že když Sasové na jihu i západu míti budou sousedy křesťanské, tím snáze víru Kristovu přijmou Proto odešel do říše Franků na Rýn, a když uslyšel, že zatím pohanský král Radbod zemřel († 719), spěchal do Fris, připojil se ku svému krajanu, Utrechtskému biskupu Vilibrordovi, a kázal pod ochranou franckých zbraní evangelium pohanům po tři léta až do r. 722. Apoštolská práce jeho měla požehnaný výsledek; ve Frisku mizely pohanské bludy, surové mravy lidu zušlechťovaly se a stádce Kristovo množilo se. Vida to stařičký Villibrord přál si Bonifáce míti v Utrechtě svým pomocníkem a nástupcem v úřadě biskupském a naléhal na něho, aby dal se posvětiti na biskupství. Avšak Bonifác nedopustil tomu namítaje, že posud nedosáhl 50. roku věku svého, že trvá ve Frisku bez vědomí papežova jen prozatím, a že

úkolem jeho jest, aby hlásal evangelium nejprv ve východních krajích Německa.

Zatím vyhnal Karel Martell pohanské Sasy z Duryňska a přivtělil tuto zemi ku říši francké. Bonifác odebral se tudíž k Durynkům, jal se jim hlásati evangelium, a dodělal se záhy požehnaného ovoce. Pokřtil množství pohanův a vystavěl s pomocí dvou zemanů klášter Amanaburg při pramenech řeky Lahnu, jenž stal se úrodnou štěpnicí a pevnou oporou víry Kristovy pro celou zemi. Potom obrátil se věrozvěst k Hessům, do té doby pohanským, došel až na hranice Sasův a uvedl mnoho tisíc pohanů do Církve Kristovy. Plésaje nad tímto znamenitým úspěchem své apoštolské práce, poslal o něm zprávu do Říma. Papež Řehoř II. maje z toho převelikou radosť povolal Boniface do Říma, hostil jej a posvětil ho dne 30. listopadu 722 za biskupa s právomocí, aby ve všech národech, jež posud na víru obrátil a s Boží pomocí v budoucnosti ještě obrátí, úřad biskupký konal. Při tom nazval ho papež Bonifácem a potvrdil takto klášterní jméno jeho. Věrozvěst zavázal se při svěcení papeži přísahou, že jemu i nástupcům jeho zůstane věrným, církevní jednotu zachová, pravé učení katolické hlásati bude, a do žádného společenství s takovými biskupy a kněžími nevstoupí, kteří zákonům církevním se protivují.

Dostav od papeže knihu církevních zákonů, ostatky svatých do oltářů a přímluvné listy ku Karlu Martellovi, velmožům durynským i všem křesťanům v Němcích, vrátil se Bonifác počátkem roku 723. z Říma do říše Francké. Karel Martell choval se k němu zprvu nepříznivě, a biskupové frančtí neposkytovali mu v apoštolském díle jeho žádné pomoci, leda že hleděli z lakoty prostřednictvím jeho rozšiřovati diecése svoje. Teprv později naklonil se Karel Martell horlivému věrozvěstovi, vzal ho pod svou ochranu a dal mu ochranný list, čímž mu velice prospěl.

Bonifác jal se opět kázati evangelium v Hessích, kde zatím mnozí jím na víru obrácení zase ku pohanství odpadli a hadačství, čarodějství a vůbec pověru provozovali a modlám obětovali Tu pracoval věrozvěst pro rozšíření víry svaté za velikých obtíží a protivenství, často i o hladu. Staří pohanští Němci ctili svoje bohy na temenech hor, v lesích, u pramenův a řek, ve slujích a pod starými stromy. Bonifác rozhodl se na radu svých společníků, že rázným činem přesvědčí pohany

o lichosti bohů jejich. Opodál Fritzlaru, u vsi Geismaru stál prastarý ohromný dub, jenž byl předním božištěm onoho kraje jsa zasvěcen Thorovi, jejž Němci jakožto hromovládce a boha války ctili. Věrozvěst umínil si tento strom poraziti, aby dokázal pohanům, že Thor je bohem lichým. Tu sběhli se zástupové lidu a čekali jedni s bázní, jiní se vzdorem a zlostí, co se stane. Bonifác kázal posvátný dub sekerou podsekati. Strom skácel se a rozbil se na kusy, za křiku trnoucího lidu, jenž hrozil se pomsty Thora. Když pak domnělý bůh se nemstil, ztratili mnozí z přítomných diváků důvěru v pohanské bohy, uvěřili v Boha pravého a stali se křesťany. Ze dřeva poraženého dubu zřídil Bonifác na témže místě první křesťanskou svatyni v Hessích, kapli na počest sv. Petra apoštola.

Z Hessenska odebral se věrozvěst do Durynk, kde měl bojovati s velikými překážkami. Tu nalezl na mnohých místech nevzdělané kněze, kteří ani neznali církevních předpisův a žili pohoršlivě, ba někteří byli zevní bludaři, a jiní směsovali křesťanství s pohanstvím. Překonav rázně tyto svůdce lidu, šířil blahodárně v zemi pravou víru katolickou, hubil pohanství a zakládal četné chrámy a kláštery jakožto střediska a štěpnice víry a vzdělanosti křesťanské. Tak založil slavný klášter Ohrdruf na říčce Ohře a panenské kláštery Kitzingen a Bischofsheim, v nichž mládež po křesťansku vzdělávána a vychovávána byla.

Žeň v Německu kynula hojná, dělníků bylo však málo. Proto obrátil se Bonifác r. 725. do své vlasti Anglie prose opata kláštera svého o kněze i jiné horlivé muže, kteří by mu na vinici Páně pomáhali. A prosba ta měla znamenitý úspěch; četný sbor kněží, mnichův a řeholnic přišel z Anglie do Němec pomáhat k rozšiřování a utvrzování království Božího. Tak dostal Bonifác zdatné spolupracovníky, kteří jakožto kněží i učitelé a umělci i řemeslníci v různých krajinách jednak slovo Boží hlásali a mládež vychovávali, jednak chrámy a kláštery budovali, pusté krajiny zvelebovali a lid všestraně vzdělávali. Neznamenitějšími z těchto spolupracovníků Bonifácových v Německu byli bratří Vilibald a Vunibald, Vitta, Lullus, Sturm, Vigbert a Burchard. Z řeholnic prosluly Valburga, Lioba, Tekla, Kunitruda a Kunigilda, jež nově založené panenské kláštery v Německu spravovaly a mládež ženskou vychovávaly.

Roku 732. jmenoval papež Řehoř III. Bonifáce arcibiskupem a udělil mu právo, aby dle potřeby světil v Němcích biskupy. Zatím neustával věrozvěst zakládati v krajinách na víru obrácených chrámy a kláštery, rozesýlati učně a spolupracovníky svoje do krajů pohanských, a horlivě slovo Boží hlásati. Nemoha prozatím za tehdejších válek Karla Martella zřizovati v Durynsku a Hessensku biskupství, zašel si do Bavor, navštívil mnoho chrámů, prozkoumal bedlivě stav věcí církevních, kázal na mnohých místeoh a vrátil se zase do Durynk.

Na podzim roku 738. cestoval Bonifác v průvodu několika svých učňů potřetí do Říma, aby vydal papeži počet z díla svého. Byv od náměstka Kristova slavně uvítán, zdržel se v Římě po celý rok a vrátil se potom do Němec s mocí papežského legáta, maje rozkazy a listy papežovy ku biskupům, opatům, kněžím a nově obráceným kmenům německým. Jsa doprovázen bavorským vyslanectvím zavítal do Řezna, kamž ho vévoda Odilo pozval. Bavory staly se již před časy působením světců Ruperta, Emmerána a Korbiniána zemí křesťanskou. Bonifác shledal tu však mnoho nepořádků; biskupství a opatství nebyla řádně se Stolicí apoštolskou spojena a určitě ohraničena, mnozí duchovní šířili bludy i rozkol a žili nepříkladně, ba někteří z kazatelů neměli ani kněžského posvěcení. I sesadil tyto nehodné dělníky a ustanoval na jich místo řádné a horlivé kněze, opravil církevní kázeň, a uspořádal celou zemi rozděliv ji ve čtyři přesně vymezené diecése Solnohradskou, Frýsinskou, Řezenskou a Pasovskou, jimž dal výtečné muže za biskupy, při čemž ho vévoda Odilo úsilovně podporoval.

Z Bavor odebral se Bonifác do středního Německa a založil tu nová biskupství ve Würzburgu, Erfurtě, Eichstädtu a Buraburgu. Zatím nastoupil po smrti Karla Martella r. 741 vládu ve východní říši francké horlivý katolík Karloman, jenž apoštolské práce Bonifácovy výdatně podporoval. Aby v nově založených biskupstvích vládla církevní kázeň a staveny byly nepořádky, svolal Bonifác r. 742. první biskupský sněm v Němcích, na nějž sešlo se šest biskupů. Druhý takový sněm svolal opět následujícího roku do Liftinu (v Henegavsku), kde zvláště o vykořenění posavádních pohanských obyčejův a pověr rokováno, a ustanoveny přísné tresty na ty duchovní,

kteří by církevní kázně nešetřili. Potom následovaly každého roku na rozličných místech Německa další sněmy biskupské, na nichž jednáno o potřebách církevních. Roku 744. svolal Bonifác do Soissonsu sněm biskupů západní říše francké, kde vládl Pipin, jenž potom úchvaly sněmu toho prohlásil za říšský zákon. Tou měrou sáhala apoštolská činnost Bonifácova i za hranice Německa.

K rozkvětu víry svaté v Německu přispívaly nejvíce četné kláštery benediktinské, jež přičiněním neunavného Bonifáce zakládány byly. Nejslavnějším jeho klášterním štípením byla Fulda. Čím byly Montekasino pro Italii, klášter sv. Havla pro jižní Německo a později Korvej pro Sasy, tím stalo se opatství Fuldské pro Německo střední. Jeden z nejmilejších učňů Bonifácových, bavorský mnich Sturm, jenž vychován a na kněze posvěcen byl v klášteře Fritzlarském, založil na radu mistra svého klášter ten v krajině tehdáž pusté při pramenech řeky Fuldy v Hessích. Sturm podnikl s dvěma soudruhy cestu do Italie, chtěje poznati život předních klášterů tamních, a zdržel se zejména v Montekasině delší čas; vrátiv se pak zavedl v klášteře Fuldském přísnou kázeň dle prvotních pravidel sv. Benedikta. Stav se prvním opatem Fuldským získal Sturm klášteru svému slavné jméno po celém Německu, tak že při smrti jeho r. 799. měl klášter ten přes 400 mnichů. Opatství toto potvrdil r. 751. papež Zachariáš podřídiv je přímo Stolici apoštolské. Přičinlivostí řeholníků Fuldských změněno záhy divoké okolí v krajinu úrodnou a klášter stal se štěpnicí a vysokou školou učenosti v Němcích. Tu byli odchovávání výteční kněží, a odtud vycházeli horliví missionáři katoličtí zvláště ku pohanským Frisům a Sasům, kteří obrácení jejich na víru křesťanskou dokonali. Bonifác přicházel častěji ku své útěše do kláštera Fuldského a prodléval na tomto oblíbeném sobě místě déle.

Korunou velikého díla pokřesťanění kmenů německých bylo zřízení prestolu arcibiskupského pro celé Německo. Bonifác přál si, aby církevním středem Německa byl Kolín nad Rýnem, jakožto město ležící uprostřed mezi zeměmi nově na víru obrácenými, a Frisy, jež zamýšlel také ještě do lůna Církve katolické uvésti. Pro různé překážky nedošlo však k tomu. Kromě nadání byla na valném sněmu národa francského r. 747. za sídlo arcibiskupa německého povýšena Mohuč, a prvním arcibiskupem či primasem celého Německa

stal se Bonifác. Papež Zachariáš svolil r. 751. k tomu, a tímto činem byla církevní jednota po všech zemích německých utvrzena.

Koncem roku 751. roznemohl se Bonifác na smrť. Chtěje pojistiti apoštolské dílo svoje v Německu, napsal králi Pipinovi i kancléři jeho dva listy, prose, aby po smrti jeho nebylo ubližováno učňům jeho, kteří byli většinou cizozemci z Anglie, a aby tito mužové pod ochranou královskou i nadále v Německu na vinici Páně zdárně pracovati mohli. Kromě toho odporučil věrozvěst králi za nástupce svého v úřadě arcibiskupa Mohučského výtečného učně svého Lulla. Pipin slíbil tyto žádosti vyplniti, zatím uzdravil se však Bonifác ku další požehnané činnosti na prospěch Církve katolické.

Pracuje neunaveně na vinici Páně v Německu měl Bonifác na paměti i svou vlasť Anglii. O tom svědčí list, jejž poslal prostopášnému králi Anglickému Ethibaldovi, ve kterémž domlouvá mu takto: „Pomni, jaká to hanba, úpěti pod břemenem zvířecí vášně, a urážeti neřestmi Boha, jenž dal ti vládu nad mocným národem tvým. Smiluj se přece nad duší svou i nad dušemi poddaných svojich, z nichž jednou budeš počet klásti. I u pohanských Sasů jest čistota v takové vážnosti, že zardušují panny, které se dopustily smilství, i ženy, jež postiženy byly v cizoložství, a těla jejich upalují. Svůdcové jejich bývají věšeni. A Slované ochraňují sobě lásku manželskou tak horlivě, že vzpěčuje se žena živa býti, když zemře muž její. Když tedy pohané pravého Boha neznající takovou lásku k čistotě mají, jak máš o ní smýšleti ty, jsa křesťanem a králem!“ V důvěrném styku byl Bonifác s arcibiskupem Kanterburským sv. Kuthbertem. V jednom listu svém napsal mu tato slova: „Bojujme pro jméno Boží v těchto dnech plných soužení a strastí. Je-li v tom vůle Boží, umírejme rádi za svatý zákon otců našich, abychom s nimi dosáhli dědictví věčného. Nebuďme němými psy a ospalými strážci a nájemníky, kteří před vlkem na útěk se dávají, ale bděmež a stůjme jakožto věrní pastýři na stráži“. Oba světcové, Bonifác i Kuthbert, posýlali si na vzájem úchvaly církevních sněmů, jež svolávali i řídili, a povzbuzovali se ku zachovávání přísné kázně v duchovenstvu i věřícím lidu.

Sestárnuv na vinici Páně v Německu, umínil si Bonifác, věnovati zbytek života svého apoštolské práci ve Frisku,

kde již před lety víru Kristovu hlásal, a kde posud mělo pohanství převahu. I složil s dovolením papežovým a Pipinovým arcibiskupský úřad svůj v ruce odchovance svého Lulla, a odebral se r. 753. do Fris. Tu kázal evangelium v odlehlých krajinách, a obrátiv množství pohanů, vrátil se zase do Němec. Následujícího r. 754. rozloučil se s Lullem, jemuž vložil na srdce, aby stavbu chrámů v Durinkách, a zvlášť stavbu kláštera Fuldského dokončil, a tělo jeho v klášteře tom pohřbil. Také povolal k sobě příbuzenku svou řeholnici Liobu a napomenul ji, aby z Němec neodcházela a nařídila, by tělo její pochováno bylo také v klášteře Fuldském. Maje předtuchu blízké smrti jel potom na lodi po Rýnu do Friska, jsa doprovázen jedním biskupem, třemi kněžími, třemi jáhny, čtyřmi mnichy a jedním služebníkem, plavil se dále po řece Yssele ku zálivu Zuiderskému a jal se na východním pobřeží jeho tamním pohanům s mladistvou horlivostí zvěstovati evangelium Kristovo. Pokřtiv několik tisíc pohanův, odebral se potom dále na sever směrem ku městu Leeuwardenu, kácel všude cestou modly a zřizoval místo nich oltáře, vystavěl na mnohých místech křesťanské svatyně, až přišel ku říčce Bordne. Tu stanul se svými průvodci a rozbil stany v malém háji, chtěje na tomto místě déle prodlíti a svátost biřmování udíleti. I objednal na ten účel novokřtěnce z okolní krajiny na určitý den po letnicích. Téhož dne za svitání zaslechl Bonifác místo zbožného zpěvu biřmovanců divý lomoz a válečné pokřiky. Z nenadání přihnal se zástup ozbrojených pohanův a obořil se na věrozvěsta. Mladí křesťané, kteří již u něho byli, chtěli se postaviti proti útočníkům na obranu, avšak svatý kmet zakázal jim všelikého násilí řka: „Synáčkové, zanechte boje, neboť Písmo sv. učí, že nemáme zlé spláceti zlým. Ejhle, již nadešel dávno očekávaný den a čas smrti přišel mně. Posilněte se v Pánu a doufejte v milost vám zaslíbenou, a on vysvobodí duše vaše.“ Ku přítomným duchovním promluvil takto: „Muži bratří, radujte se v Pánu a upevněte v něm kotev naděje své. Aj, Pán udělí vám již brzo odměnu věčnou. Snášejte trpělivě muka, abyste s Kristem panovali na věky!“ Sotva domluvil, vrhli se pohané na něho. Čtyřiasedmdesátilý Bonifác drže knihu sv. evangelií nad hlavou a modle se, dostal ránu smrtelnou, s ním pak byli umučeni všickni společníci jeho a přítomní křesťané, celkem padesáte a dvě osoby,

což stalo se dne 5. června 754. Po vraždách těch jali se pohané loupiti stany, a nenalezše v nich ničeho kromě ostatků svatých, bohoslužebných věcí a knih, rozvlekli a rozmetali všecko. Těla některých mučedníků byla pohřbena na mučedništi, kde později byl jim na počest vyzdvižen chrám, kolem něhož vzniklo nynější město Dokkum v severním Holandsku.

Tělo sv. Bonifáce bylo s mrtvolami některých jeho společníků převezeno od věřících nejprv de Utrechtu a potom do Mohuče, a posléze dopraveno do kláštera Fuldského, kde Lullus a Sturm dne 4. července 754 s velkou slávou je pohřbili. V chrámě Fuldském chová se podnes v úctě kniha sv. evangelií potřísněná krví sv. Bonifáce, kterouž on umíraje nad hlavou držel.

Hned r. 756. usnesli se biskupové angličtí, že budou každoročně dne 5. června oslavovati výroční památku krajana svého sv. Bonifáce i spolumučedníkův jeho. Němci pokládají sv. Bonifáce právem za předního apoštola a největšího dobrodince svého. Roku 1842. byl mu zřízen ve Fuldě krásný pomník. Znamenitější památník postavil mu v Mnichově Bavorský král Ludvík I. nádherným chrámem ve slohu starých basilik, jenž posvěcen jest na jméno tohoto světce. Velkolepým způsobem oslavili němečtí katolíci památku sv. Bonifáce r. 1853. Biskupové němečtí oblíbili si na hrobě tohoto věrozvěsta ve Fuldě konati občasné schůze, kde v dobách pohnutých rokují o záležitostech církevních a posilují se k obrannému boji za nejdražší odkaz jeho, víru katolickou.

Velechrám Pražský chová několik kusů z ostatků sv. Bonifáce, z nichž největší přinesl z Nizozemska r. 1372. Karel IV.

Apoštolské dílo sv. Bonifáce, církevní jednota v Německu, bylo v šestnáctém století rouhavě roztrženo. Do ovčince sv. Bonifáce vedrali se vlci a rozprášili stádo jeho. Lžireformace protestantská vznikla v Německu, a spustošivši děsně vinici sv. Bonifáce, zaplavila dravým proudem i jiné země katolické. Podnes jsou dvě třetiny národa německého odtrženy od mateřské Církve katolické. Zatím rozpadává se neblahé dílo německých lžireformátorů čím dále zjevněji. Odpadlíci Luther, Zwingli, Kalvin a soudruhové jejich pohrdli neomylným

apoštolským učitelským úřadem Církve katolické a prohlásili za jediný pramen víry Písmo sv., jež každý z nich po rozumu svém vykládal. A učňové jejich vedli si podobně vykládajíce Písmo sv. po své chuti a libovůli; sekty množily se tak, že čítá se jich nyní kolem 1000, a potíraly se navzájem, až neupřáhaná svoboda a nevázanosť ve výkladu Písem sv. zplodila náboženské rozumářství a posléze holou nevěru. Za naší doby zavrhují se namnoze v protestantském Německu i od samých kazatelů a profesorů bohosloví nadpřirozené pravdy a události Písem sv., popírá se dle vzoru starých Arianů Božská přirozenosť Spasitele Ježíše Krista, a zavrhuje se Apoštolské vyznání víry. Tím dostalo se protestantství po nakloněné ploše do čirého pohanství. Zdá se, že Prozřetelnosť Boží právě touto cestou přivede jednou ubohé oběti německých lžireformátorů zase do ovčince sv. Bonifáce, Církve katolické.

Zatím, co neblahé dílo Lutherovo se rozpadá, hlásí se probudilí katolíci němečtí nadšeně ku dědictví sv. Bonifáce, své svaté víře, hájí ho statečně, a jsou hotovi, za ně všecko obětovati a trpěti. O náboženské potřeby katolíků v německých, převahou protestantských krajích, pečuje horlivě zasloužilý Spolek sv. Bonifáce, jemuž i u nás dostává se podpory.

Z Němec přišlo i k nám bludařství protestantské, za něž zaslepení Čechové vydali v šanc svou vlasť i národnosť. Pohříchu bývá až podnes u nás vítáno a horlivě šířeno, cokoli vyrobilo se v Němcích špatného, ať protestantství, ať holá nevěra, či jakákoli jiná ohavnosť. Proč mnedle nepřijímáme z Němec raději to, co jest tam dobrého a výborného! Buďtež nám horliví katolíci němečtí příkladem pevné a živé víry, církevního smýšlení a obětavosti pro to, co má nám na světě býti nejdražším a nejvzácnějším, naše svaté náboženství!

Dne 5. června koná se také památka sv. Ferdinanda, královiče Portugalského († 1443), sv. Sancia, mučedníka Kordubského, sv. Dorothéa, kněze a mučedníka Tyrského, sv. Řehoře Utrechtského, věrozvěsta Frisů, a j.

Dne 6. června.

Sv. Norbert, zakladatel řádu, arcibiskup, patron český.

Milosrdný Bůh uvádí podle nezpytatelných soudů svých lidi různým způsobem ku spasení. Jednoho vymaňuje z otroctví hříchův a přivádí na cestu ctnosti znenáhla a jiného uchvacuje mocnou pravicí svou znenadání, vysvobozuje ho rychle z propasti záhuby, posvěcuje jej milostí svou, a staví ho v Církvi své na vysoký svícen. Tak náhle obrácen byl Šavel, tak rázem změněn a posvěcen byl milostí Boží i Norbert.

Norbert narodil se kolem roku 1082. v městě Santenu (Xanten) ve vévodství Klévském v Porýní z rodičů vznešených. Otec Heribert z rodu hrabat Genepských byl spřízněn s císařem Jindřichem IV., matka Hedvíka pocházela z vévodského rodu Lotrinského. Norbert dostal vychování velice pečlivé a naučil se dle tehdejšího zvyku i jízdě a zápolení se zbraní. Byl postavy štíhlé, měl sličnou tvář, a vynikal duchaplností, všestrannou vzdělaností i uhlazeným jednáním tou měrou, že byl všude ctěn a oblíben. Ve středověku bývalo zvykem, že mladší synové šlechtických rodů vstupovali do stavu duchovního nikoli z povolání, nýbrž aby opatřili si výnosná církevní obročí, získali si takto pohodlný život a klestili si cestu ku vysokým hodnostem. Tak přijal i Norbert v jinošském věku svěcení podjáhenské a jmenován hned potom kanovníkem při císařském chrámu rodiště svého. A za nedlouho došel kanovnického obročí při stoličném chrámu v Kolíně nad Rýnem a stal se dvořanem tamního arcibiskupa Bedřicha. Prostřednictvím svých příbuzných získal si za krátko potom přízeň císaře Jindřicha V. a stal se jeho almužníkem a dvorním kaplanem. Byl miláčkem císařského pána svého i jeho dvořanů a oplýval bohatstvím i slávou, při tom nedbal však nesmrtelné duše své. Pouštěje uzdu náruživostem svým honil se divoce po zábavách a tělesných rozkoších. Časem ozývalo se v něm svědomí, a také arcibiskup Kolínský napomínal ho, aby žil jak sluší se na duchovního a připravoval se ku vyšším svěcením, avšak lehkomyslný Norbert potlačoval v sobě každé lepší hnutí a zůstával ku všem domluvám hluchým. Tak klesal do

osidel světa a rozkoší jeho čím dále hůře. Po smrti biskupa Kambrayského mohl přízní císařovou státi se biskupem, zamítl však tuto hodnosť, aby nebyl donucen posavádního svého pohodlného a rozmařilého života se odříci. Takto byl by zahynul, kdyby Bůh nebyl se nad ním smiloval.

Za krásného letního dne r. 1115. vyjel si Norbert koňmo, provázen jsa obstárlým sluhou, do vsi Vredenu, kde měla se téhož dne sejíti společnosť mladých šlechticů na hlučnou zábavu. Pojednou zahalila se obloha černými mraky, nastal liják a strhla se prudká bouře. Hrom burácel a blesky křižovaly se. Norbert pobodl koně a hnal se úprkem ku předu, aby se dostal brzo někam pod střechu. Sluha provázející jej volal marně: „Pane, co počínáte? Obraťte se, neboť mocná ruka Boží jest proti vám!“ Pojednou sjel za strašného rachotu do země blesk přímo před jezdcem. Kůň vzepjal se mocně a svrhl Norberta, jenž potom téměř hodinu v mrákotách na zemi ležel. Když probral se z tohoto omámení, přemítal vážně o posavádním lehkomyslném a hříšném životě svém. Blesk, jenž ho omráčil, otevřel mu oči a osvítil duši jeho. I pocítil v srdci hořkou lítosť a povzdechnuv hluboce vypravil ze sebe slova, jež druhdy Šavel cestou do Damašku vyřkl: „Pane, co chceš, abych učinil?“ A bylo mu, jakoby zaslechl hlas: „Ustaň od zlého a čiň dobré, hledej pokoje a stíhej jej!“

Norbert změnil se rázem. Jakoby bělmo bylo s očí jeho spadlo, prohlédl a poznal marnosť tohoto světa a zošklivil si rozkoše, po nichž posud se byl honil. Milosť Boží dotkla se ho mocně a on otevřel jí ochotně srdce svoje. To byla požehnaná hodina jeho obrácení! I vrátil se neprodleně domů, a od té doby stranil se světa a kál se přísně. Po nějakém čase odešel do benediktinského kláštera v Siegburku u Kolína a zvoliv si za duchovního rádce a vůdce slovutného opata Kuna, učil se tu mrtviti žádosti svoje a kráčeti cestou ctnosti. Oplakával hříchů svých, postil se, nosil pod svrchním rouchem žíněnku, trval neustále na modlitbách a připravoval se ku svatým svěcením. Poznav, že Bůh nevystihlým milosrdenstvím svým obrátil ho jako někdy Šavla, umínil si, že dle příkladu velikého apoštola toho bude slovo Boží horlivě hlásati a hříšníky na cestu pokání voditi.

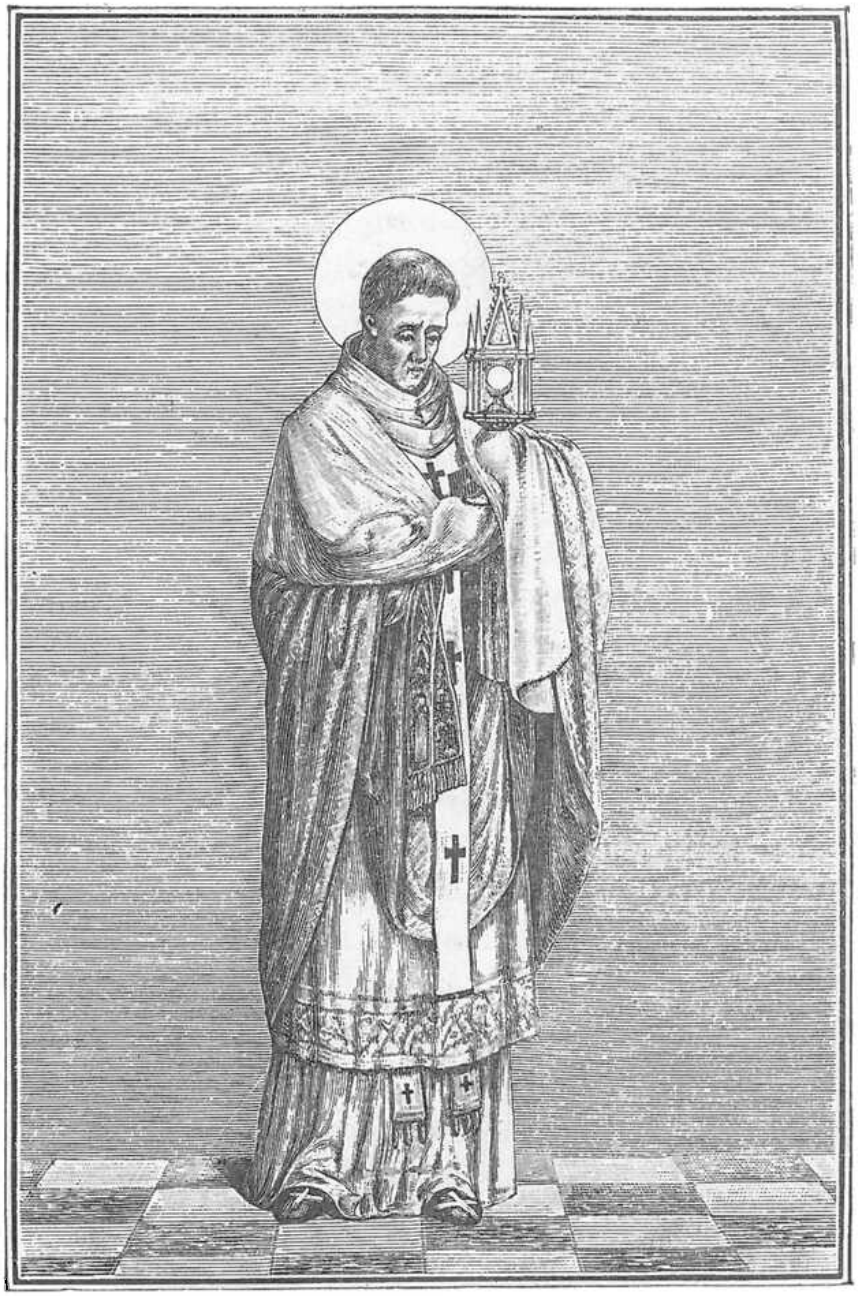
Po dvouletém tuhém pokání poprosil Norbert arcibiskupa Kolínského, aby mu udělil svatá svěcení. Hned

potom odložil drahocenný šat svůj a oblékl se chudobným rouchem z ovčích koží, opásal se provazem a chodil takto po tři léta. Přijav v Kolíně svěcení na jáhenství a kněžství vrátil se do kláštera Siegburského a připravoval se po čtyřicet dnů modlitbou a postem ku svým prvotinám kněžským.

První mši sv. obětoval Norbert v kolegiatním chrámě Santenském, kde byl kanovníkem. Po evangelium obrátil se ku přítomným kanovníkům i věřícím a řečnil o marnosti tohoto světa, o krátkosti života lidského a o potřebě pokání tak dojemně, že posluchači mocně dojati byli. Nazítří vstoupil do sboru kanovníkův a jal se domlouvati děkanovi, aby učinil přítrž nepřikladnému životu kanovníků a dle povinnosti své zavedl do kapitoly církevní kázeň, jakož pravidla sv. Řehoře a sv. Isidora nařizují. Kanovníci starší souhlasili s Norbertem, mladší odpírali mu však, a když on neustával při každé vhodné příležitosti naléhati, aby pokleslá kázeň ve sboru jejich napravena byla, zanevřeli proti němu nenávistí a tupili ho, ba jeden z nich pohanil ho jednou veřejně a naplval mu do tváře. Norbert snášel tyto pohany trpělivě jakožto zaslouženou pokutu za hříchy svoje.

Jsa od soudruhů svých nenáviděn a haněn nalézal Norbert útěchu na modlitbách a ve zbožném rozjímání. Aby se utvrzoval v trpělivosti, uchyloval se často do kláštera Siegburského a do řeholní kanonie v Ródě, kde delší čas na duchovních cvičeních trávíval. Vedlé toho kázal pilně a nadšeně slovo Boží. Zatím obžalovali ho kanovníci Santenští, že prý je svárlivý, že rozsévá z přepjatosti různice, stavu duchovnímu na cti utrhá, bez povolení káže, a proti obecnému zvyku užívá nevídaného oděvu z ovčích koží, jako by byl chudým poustevníkem. Žaloba ta byla podána r. 1118. na církevním sněmu ve Fritzlaru papežskému vyslanci kardinálu Konónovi z Preneste, a Norbert pohnán, aby se z ní očistil. I odebral se s čistým svědomím do Fritzlaru a vyvrátil klidně vše, co proti němu předneseno bylo, tak že žalobníci s hanbou umlkli.

Vrátiv se do Santenu nabyl Norbert přesvědčení, že všeliká další snaha jeho o nápravu pokleslé kázně soudruhů kanovníků byla by marna. I vzdal se dobrovolně kanovnického obročí svého, prodal dědictví po rodičích a rozdal strženě peníze chudým, ponechav si pouze deset hřiven

X. ú. J. Patočky v Praze. Nákl. Děd. sv. Jana Nep.

Sv. Norbert, zakladatel řádu.

stříbra, mešní náčiní a mezka, jenž by mu tyto věci nosil. Zhostiv se takto všeho, co jej posud ku světu poutalo, nastoupil v průvodu dvou mužů cestu do městyse sv. Jiljí v jižní Francii, kde tehdáž přebýval papež Gelás II., jenž tamo před nepřátely z Říma se byl utekl. Dalekou tuto pouť konal Norbert pěšky, bos a v hrubém rouchu, živ jsa od almužny. Přišed ku papeži prosil ho kajicně s pláčem za odpuštění, že jsa člověk naskrze nehodný odvážil se přijati svěcení kněžské. Papež seznav jeho učenosť, horlivosť i apoštolskou pokoru přilnul k němu a chtěl ho podržeti na svém dvoře, on však nepřijal tohoto nabídnutí a vyprosil si jen plnomocenství, aby mohl všude bez překážky kázati.

Opatřen jsa povolením papežským věnoval se Norbert úřadu missionářskému. Bez přístřeší a domova chodil bos a v chatrném oděvu po Francii hlásaje slovo Boží. Často brodil se až pod kolena sněhem a nemíval ani suchého chleba, aby hlad ukojil. Jinak požíval jen jednou za dne, na večer, postního jídla, jehož si vyžebral. V Orleansu připojil se k němu jistý podjáhen s dvěma soudruhy. S těmito průvodčími zavítal Norbert r. 1119. do Valenciennesu a kázal tu horlivě. Za nedlouho roznemohli se a zemřeli průvodcové jeho, čímž byl pohnut, zůstati v tomto městě delší čas. Prodlévaje tu nepřestával hlásati lidu slovo Boží a ošetroval nemocných. Zatím přišel do Valenciennesu bývalý přítel Norbertův a dvořan císaře Jindřicha V. Burkard, biskup Kambrayský. Spatřiv Norberta v kajicím rouchu užásl nemálo a objav ho s pláčem zvolal: „Ó Norberte, kdož by se byl toho do tebe nadál!“ Kaplan biskupův, šestadvacitiletý Hugo otázal se pána svého, proč chová se tak důvěrně k muži neznámému a chudě oblečenému. Biskup řekl mu pohnutě: „Ten muž, jehož jsi viděl, byl zároveň se mnou na dvoře císařském, pochází z bohaté rodiny šlechtické, vyniká nevšední učeností i výmluvností a zamítl biskupský úřad, jejž nyní já zastávám, an byl mu od císaře dříve nežli mně nabídnut. Muž ten byl z kanovníků Kolínských nejzámožnější a nejvzácnější, a nyní viděl jsi ho v největší chudobě, an pokorně a kajicně vyhledává Boha a milosrdenství jeho!“ Hugo byl tím mocně dojat. I zahořel láskou k Norbertovi a prosil ho úpěnlivě, aby směl přidružiti se k němu a býti jeho následovníkem. Norbert svolil s radostí vzdávaje díky Bohu, že dostal horlivého učně.

Provázen jsa Hugonem procházel Norbert šíré kraje ve Francii i v Německu a hlásal neunaveně slovo Boži pastýřům na samotách, na hradech, vesnicích i v městech, kudykoli se ubíral. A pověst o apoštolském muži tom rozšířila se, tak že byl všude dychtivě očekáván a slavně vítán. Pastýři opouštěli stáda svoje a předcházeli jej zvěstujíce lidem příchod jeho, a ze všech míst vycházelo mu v ústrety duchovenstvo s věřícími a uvádělo ho v slavném průvodu za hlaholu zvonů do chrámů Páně, kde zástupové lidu dychtivě slovům jeho naslouchali. Norbert káraje výmluvně hříchy a napomínaje ohnivě ku pokání kázal nejčastěji o zpovědi, o nejsvětější Svátosti oltářní, o budoucím soudu a životě věčném. A důrazná kázaní jeho měla nevídaný účinek; nejzatvrzelejší hříšníci opouštěli cestu zkázy a činili pokání, na smrť rozvadění soupeři smiřovali se, zloději, podvodníci a lichváři vraceli nespravedlivě nabytý statek, a i učenci vyhledávali nadšeného řečníka, aby od něho poučení a útěchy nabyli. Lidé hrnuli se davem za ním a byli šťastni, když mohli se dotknouti roucha jeho.

Jsa milovníkem pokoje snažil se Norbert srovnávati nedorozumění i sváry mezi rozvaděnými lidmi a byl k tomu obdařen od Boha podivuhodným uměním, tak že nejednou způsobil smír mezi nepřátely, o jichž vyrovnání se pochybovalo.

V belgickém městysi Fossách vznikly mezi občany krvavé půtky, v nichž přes šedesát osob pobito bylo. Sotva tam Norbert zavítal, byl k němu lidem přiveden pomstou sršící ozbrojený mladík, bratr jednoho občana, jenž v rozbrojích těch ztratil život. Norbert objal jinocha toho a požádal ho o nějakou službu. Mladík odpověděl uctivě: „Ctihodný otče, kterak mohl bych ti něčeho odepříti!“ Tu ho poprosil Norbert, aby odpustil nepřátelům, kteří zabili mu bratra, a smířil se s nimi. A jinoch jako zázrakem změněný slíbil to a doložil, že se přičiní, aby dalším rozbrojům v obci byla přítrž učiněna. Potom sešly se v ustanovený den sporné strany, a Norbert pohnul je, že si odpustily a v bratrské lásce se rozešly.

V brabantském městečku Gembloursu žili dva velmožové v nesváru, a celá krajina trpěla ustavičnými půtkami jejich. Lid poprosil s pláčem Norberta, aby soupeře ty smířil, čemuž on vyhověl. Jeden ze šlechticů těch poslechl a slíbil,

že přestane protivníka svého pronásledovati a smíří se s ním. Druhý, člověk to surový a zatvrzelý, zdráhal se to slíbiti. Norbert předpověděl mu brzkou smrť, a proroctví to se naplnilo. Muž ten byl po několika dnech od svých protivníků usmrcen.

Norbert míval zvyk, že začínal kázaní svoje rozkazem Páně k apoštolům, aby vstupujíce do nějakého příbytku, dávali pozdravení: „Pokoj budiž vám i domu tomuto," a mluvil potom o svornosti a míru tak dojemně, že posluchači ihned slibovali, slovy jeho se spravovati.

V měsíci listopadu r. 1119. svolal papež Kalixt II. církevní sněm do města Remeše, kde mělo se jednati o důležitých věcech duchovních. Také Norbert odebral se do města toho, aby od papeže dosáhl poznovu plnomocenství ku volnému hlásání slova Božího. V Remeši příchozími přeplněné hledal chudičký Norbert za zimní nepohody po tři dny marně přístřeší a byl nucen s průvodčím svým Hugonem živiti se almužnou a odpočívati pod branou jednoho chrámu. Nemoha tu ničeho pořídíti opustil město. Cestou potkal Laonského biskupa Bartoloměje, an jel se stkvělým komonstvem na sněm do Remeše. Biskup spatřiv oba chudičké pocestné otázal se jich soustrastně, kdo jsou a kamo jdou, a zvěděv všecko ujal se jich, přivedl je znova do Remeše, poskytl jim přístřeší i výživu, a vymohl Norbertovi u papeže slyšení na sněmu. Papež Kalixt II. i shromáždění biskupové a světští páni byli zjevem a výmluvností jeho mocně pohnuti, a papež potvrdil mu s radostí výsadu, aby směl všude bez překážky kázati. Zatím seznal Laonský biskup Bartoloměj, že by Norbert mohl kázeň duchovenstva jeho dle zásad apoštolských zříditi a pohnul jej k tomu, že odebral se s ním do Laonu. Tu ustanoven jest Norbert od biskupa za probošta kolegiátního chrámu sv. Martina v předměstí, aby napravil tamní kanovníky a přiměl je k zachování církevních předpisů. Avšak horlivému mravokárci nevedlo se v Laoně lépe, než druhdy v Santenu. Kanovníci Laonští nechtěli ničeho slyšeti o pohrdání světem a chudobě apoštolské, a odpírali urputně všem domluvám i prosbám nového probošta. Norbert přesvědčil se i tu, že všecka další snaha jeho byla by na zmar, zůstal však prozatím na mnohé prosby biskupa Bartoloměje v Santenu, modlívaje se společně s ním a mívaje s ním duchovní rozmluvy. Biskup oblíbil si ho tou

měrou, že nechtěl ho propustiti a naléhal na něho, aby vyvolil si v diecési jeho příhodné místo, kde by trvale přebýval a ku cti a slávě Boží a spáse lidí klidně působil. Norbert uposlechl biskupa a obcházel s ním diecési jeho, až přišel do divokého a bahnitého údolí v lese u Coucy zvaném Vois, dvě hodiny od Laonu, kde stál kostelík sv. Jana Křtitele. Zočiv nehostinné toto zákoutí, zvolal Norbert: „Toť místo, jež zvolil nám Bůh!“ a zůstal s Hugonem v kostelíku tom na modlitbách přes noc. Tu měl Norbert vidění. Zjevilať se mu Maria Panna ve sboru andělův zvěstujíc, že toto místo jest Bohem vyvoleno, aby založen tu byl klášter, a poučujíc ho, aby sebe i učně svoje oblekl bílým rouchem řeholním. Místo toto slulo již ode dávna „Prémonstré“ (Praemonstratum, t. j. území napřed ukázané), a význam tohoto jména byl řečeným zjevením potvrzen. Odtud odvozen jest název řádu premonstrátského, odtud členové jeho nosí bílé řeholní roucho, a proto uctívají přede vším Rodičku Boží, jíž také většina chrámů jejich zasvěcena jest.

Přispěním biskupa Laonského dostal Norbert údolí Prémonstré s kostelíčkem sv. Jana Křtitele i s nejbližším okolím, aby tu založil dle svých zásad nový řád a klášter. A za krátko přidalo se k němu několik horlivých učňů, kteří s ním a s Hugonem na den obrácení sv. Pavla dne 25. ledna 1120 přijali z rukou biskupa Bartoloměje bílé roucho řeholní.

Na jaře roku 1120. vybral se Norbert ku příteli svému biskupu Kambrayskému Burkardovi. Tu získal nového učně, mladičkého Evermoda, jenž byl potom z nejhorlivějších členů nového řádu a proslul svatostí života. V brabantském městě Nivellech přidal se k Norbertovi jiný soudruh, Antonius. Tito dva mužové byli s Hugonem nejpřednějšími pomocníky Norbertovými při zakládání řádu premonstrátského a přispěli nejvíce k utvrzení a rozvětvení jeho. Získav ještě v Laonu sedm jinochů, měl potom Norbert již třinácte soudruhův, a jal se s nimi v Prémonstré ihned budovati nový chrám a klášter. Pro tento chrám svůj získal Norbert v Kolíně nad Rýnem značnou část ostatkův sv. Voršily a spolumučednic jejích, i sv. Gereóna, mučedníka z Thebské legie, byv ve vidění poučen, kde svaté ostatky ty uloženy byly. S drahými poklady těmi vracel se Norbert z Kolína u vítězoslávě do Prémonstré, jsa všude věřícím lidem s nadšením

pozdravován a zbožně uctíván, a získal cestou ještě ostatky svatých bratří Evaldů.

Za nedlouho vzrostla družina premonstrátská přistoupením nových členů, mezi nimiž i několik horlivých kanovníků bylo, velmi utěšeně, a nastala potřeba, ustanoviti se na řeholních pravidlech pro nový řád tento. I připravovali se k tomu všickni postem i modlitbami, a Norbert byv zjevem sv. Augustina poučen, dal svým učňům pravidla tohoto sv. Otce. Všichni bratří složili potom o vánocích r. 1121. slavné sliby řeholní. Dle pravidel svých byli Premonstráti původně nazýváni také Augustiáni.

Klášterní chrám v Prémontré byl zatím dostavěn a dne 4. května 1122 od biskupů Laonského a Soissonského na počest Rodičky Boží a sv. Jana Křtitele slavně posvěcen. Tuť byla kolébka slovutného řádu premonstrátského.

Norbert nařizoval svým bratřím hlavně trojí věc, aby dbali čistoty chrámu Páně i všeho, co slouží ku posvátným obřadům, aby ustavičným pokáním nedbalosti i poklésky svoje napravovali, a o chudé i pocestné péči měli. Nad to ukládal jim úplnou chudobu, nejhlubší pokoru, mlčelivosť, poslušnosť, neposkvrněnou čistotu a stálý půst, a žádal od nich, aby pilně studovali a slovem i příkladem věřící lid k Bohu vedli a dokonalosti křesťanské jej učili.

Záhy oblíbily si i mnohé nábožné panny a vdovy řeholní pravidla Norbertova, a tak vzniklo ženské odvětví bílého řádu premonstrátského a rozmohlo se ještě za života Norbertova tou měrou, že čítalo přes 10.000 jeptišek, z nichž mnohé v pověsti světic žily a zemřely.

Norbert podnikal z mateřského kláštera v Prémostré časté cesty, aby řád svůj rozšiřoval. Na těchto cestách neustával jako anděl míru srovnávati rozvaděné protivníky a obracel svůj zřetel obzvláště k osobám stavu šlechtického, z nichž pohnul veliký počet rozmařilců ku životu kajicímu a bohabojnému. Tehdáž získal urozené bratry Bohumíra a Ottu na hradě Kappenberku ve Vestfálsku, kteří vstoupivše do bílé řehole proměnili tento hrad v klášter, a také sestra jejich Blažena a manželka Bohumírova Jitka odřekly se světa a staly se Premonstrátkami. Jméno Norbertovo slynulo a řád jako stal se tak oblíbeným, že nejpřednější panští rodové jako o závod zakládali kláštery premonstrátské. Zejména byl velikým příznivcem a šiřitelem bílého řádu bohatý

velmož Theobald, jemuž náleželo v Champagni čtvero hrabství. Šlechtic ten zamýšlel dle příkladu Bohumíra Kappenberského vzdáti se ohromného jmění svého na prospěch řádu a vstoupiti do něho, když pak Norbert k tomu z moudrých důvodů nesvolil, zůstal sice mocným pánem a oženil se potom, nosil však pod světským rouchem krátký bílý škapulíř řeholní, a žil vůbec, pokud možno bylo ve světě, dle pravidel premonstrátských. I jiné mnohé urozené a bohaté osoby obojího pohlaví pokládaly si za čest, že mohly nositi premonstrátský škapulíř a přispívati ku šíření bílého roucha. Velikým přítelem této řehole byl i vrstevník Norbertův, věhlasný světec opat Bernard.

Tou dobou řádil hrozně v Nizozemí ohavný kacíř Tanchelm z Brabantu. Potřeštěnec ten hlásal o sobě, že jest roveň Kristu Pánu a že přebývá v něm plnost Ducha sv. Nose mnišský oděv opovrhoval duchovenstvem, zuřil proti chrámům Páně i všeliké bohoslužbě a tupil nejsvětější Svátost oltářní. Výmluvností a kejklemi svými uchvacoval nevědomé zástupy a namluvil jim, že prý zasnoubí se Panně Marii, čímž vymámil z nich mnoho snubních darů. Lidé hrnuli se slepě za ním, a matky pokládali se za šťastny, když mohly mu dávati dcery svoje, aby s nimi ohavné skutky páchal. Šejdíř ten měl za pomocníky dva sobě rovné padouchy, a jsa lidem zbožňován, vystupoval nádherně, dával stkvělé hostiny a jezdil po zemi v komonstvu 3000 ozbrojených mužů.

Uděšen z postupu šeredného učení a řádění tohoto zlosyna, poslal Kambraysky biskup Burkard do Antverp dvanácte kanovniků, aby svedený lid tohoto města napravili. Ti však nezmohli tam ničeho. Tu obrátil se biskup k Norbertovi prose, aby přišel a pomohl. Norbert neváhal této naléhavé žádosti vyhověti, a zavítav s dvěma řeholními bratřími, Evermodem a Valdmanem, do Antverp, jal se tu s nimi horlivě kázati a zmámenému lidu oči otvírati. A za krátko vykořenili tito kazatelé s Boží pomocí v Antverpách i v celé zemi bejlí kacířské a donutili Tanchelma, že s hanbou utekl, po čemž brzo zahynul, byv v rozbroji sekerou zabit. Tak zvítězil Norbert nad Tanchelmem a způsobil, že kající lid s pláčem klaněl se nejsvětější Svátosti oltářní, jíž dříve se byl rouhal. Proto zobrazuje se sv. Norbert, an třímá v ruce monstanci s Tělem Páně, maje u nohou přemoženého bludaře

Tanchelma. Ovocem tohoto vítězství bylo také, že Kambrayský biskup odevzdal Norbertovi kolegiatní chrám sv. Michala v Antverpách. Prvním opatem této premonstrátské kanonie stal se řeholník Valdman, jenž také o vyhubení kacířství Tanchelmova se byl přičinil.

Chtěje dosáhnouti potvrzení rozkvétající řehole své od Stolice apoštolské, odebral se Norbert se soudruhem Evermodem do Říma. Papež Honorius II. přijal oba laskavě a potvrdil listinou dne 16. února 1126 řád premonstrátský i všecky pozemky jeho. Na zpáteční cestě z Říma zastavil se Norbert ve Würzburku a konal tu o velkonočních svátcích u přítomnosti krále Lothara II. slavné služby Boží. Tu uzdravil zázračně slepou dívku. Podav jí velebnou Svátost vdechl na oči její, a ona nabyla ihned zraku. Divem tím byli tři zámožní bratří pohnuti, že založili u Würzburgu chrám a klášter premonstrátský nazvaný „Cella superior."

Vrátiv se do Prémonstré s papežským schválením svého řádu, usiloval Norbert o další jeho rozkvět i rozšíření. Zatím docházely ho ze mnohých krajin ve Francii, v Nizozemí a v Německu tak hojné žádosti, aby tam kláštery zřizoval a řeholníky svými osazoval, že on všem prosbám těm sotva stačiti mohl. Premonstráti získali si ve všech katolických zemích velikou oblibu a vážnosť jednak jako řeholníci přísného a čistého života, jednak jakožto horliví kazatelé a missionáři. Nebyloť jim dosti, že dle pravidel svých konali v řeholních chrámech služby Boží s velikou poctivostí a slávou, nýbrž vycházeli také pilně mezi lid a vzdělávali jej slovem Božím i vlastním příkladem.

Roku 1126. odebral se Norbert ku štědrému příznivci řádu svého hraběti Theobaldovi v Champagni, aby dle přání jeho připravil jej k hodnému přijetí svátosti stavu manželského a provázel ho do Němec, kde sňatek vykonati se měl. Dříve však, nežli na tuto dalekou cestu se vydal, svolal Norbert v Prémonstré duchovní bratry svoje a rozloučil se s nimi tklivě, jakoby byl věděl, že více se k nim nevrátí, a dal jim rozkazy, jak mají pečovati o chudé.

Provázeje Theobalda do Němec zastavil se Norbert v městě Špýru, kde právě konal se za přítomnosti krále Lothara II. říšský sněm. Tu jednáno i o obsazení arcibiskupského stolce Magdeburského. Na stolec ten vetřel se po smrti arcibiskupa Rudgera nepovolanec Arnold, a když byl vzbou-

řeným lídem zavražděn, vyslalo duchovenstvo Magdeburské poselství ku králi Lotharovi II. s prosbou, aby postaral se o volbu nového arcibiskupa. Na radu papežského vyslance i jiných církevních a světských hodnostářů zvolil říšský sněm jednomyslně Norberta, ač on z pokory tomu se vzpíral. Král Lothar II. potvrdil ihned tuto volbu, a papežský vyslanec posvětil Norberta ve Špýru na biskupství.

Norbert cestoval ze Špýru do Magdeburka s dvěma biskupy v měsíci srpnu r. 1127. Spatřiv město sestoupil s oslice, zzul obuv a vešel bos a v chudobném oděvu do stoličného chrámu, jsa zástupy věřícího lidu s jásotem a blahopřáním vítán. Když potom přiveden byl ku vratům arcibiskupského domu, nechtěl ho tam vrátný pustiti pokládaje jej za žebráka. Byv od průvodců pokárán a poučen, že domnělý žebrák jest arcibiskup a nový pán jeho, ulekl se člověk ten a dal se na útěk. Norbert kázal ho přivésti a řekl mu vlídně: „Neboj se ničeho, milý bratře, a neukrývej se přede mnou; ty jsi mne lépe prohlédl, nežli všichni ti, kteří mne přinutili k důstojnosti, kteréž já ubohý a chudý nikterak hoden nejsem!“

Jakožto arcibiskup nepřestal Norbert býti řeholníkem a žil i ve vysoké hodnosti své dle pravidel premostrátských. Měl jen prostičký nábytek, spokojoval se klášterní stravou a chodil v řeholním rouše.

Arcibiskupství Magdeburské bylo tehdáž velice zanedbáno. Norbert shledal, že statky jeho byly dílem od předešlých arcibiskupův promrhány a milcům porozdány, dílem od lakotných šlechticů neprávem uchváceny. I staral se, aby tyto statky opět získal, a vymáhal rázně jich navrácení, nedbaje odporu a hněvu nespravedlivých držitelů jejich. Rovněž neohroženě vystupoval horlivý arcibiskup proti nezřízenému životu zesvětačilých duchovních, pečoval o zvelebení služeb Božích, a snažil se vůbec moudrými rozkazy, napomínáním, kázaním slova Božího, modlitbou i vlastním příkladem napraviti mravy duchovenstva i věřícího lidu. Když veškeré snahy jeho o nápravu pokleslé kázně zesvětačilých kanovníků při kolegiatním chrámě Panny Marie v Magdeburku marnými zůstaly, vypudil je, a pojistiv jim jinde výživu, povolal na jich místo s úchvalou papeže Honoria II. i krále Lothara II. z Prémontré kněze své řehole a usadil je při témže chrámu. Proboštem této premonstrátské kanonie stal se kněz Ever-

mod. Kromě toho dostali Premonstráti ještě čtrnácte venkovských far v arcidiecési Magdeburské.

Zatím co Norbert církevní život ve svém stádci takto zveleboval, povstali proti němu četní nepřátelé. Apoštolská chudoba, pokora, horlivosť i přísnosť jeho vzbudily proti němu nenávisť rozmařilých hodnostářů duchovních i lakotných šlechticů, kteří byli jím donuceni vzdáti se uloupených statků církevních. Zaslepenci ti odvážili se najati úkladného vraha, aby nepohodlného jim arcibiskupa odklidil. Zákeřník ten blížil se na Zelený čtvrtek roku 1129. v kapli hlavního chrámu pod zámínkou zpovědi k arcibiskupovi. Norbert z vnuknutí Božího tuše, co zakuklenec ten zamýšlí, zastavil ho slovem „stůj!“ a poručil, aby mu byl plášť rozhrnut. Když se to stalo, nalezena u něho dýka. Lid sběhl se a žásl nad ohavným zločinem, jejž člověk ten spáchati chtěl. Tu promluvil arcibiskup k lidu v tato slova: „Proč se divíte, že nepřítel Kristův osměluje se ruku svou vztahovati na věrné údy jeho? Vždyť odvážil se v tuto noc sáhnouti i na Krista samého!“ Darovav najatému zákeřníku život kázal ho arcibiskup uvězniti, aby původcové zločinu toho vypátráni byli. Ještě téhož roku stal se na Norberta druhý zákeřný útok. Najatý vrah číhal na něho v noci, když ubíral se v průvodu svého duchovenstva na jitřní hodinky do chrámu; z dopuštění Božího přepadl však omylem arcibiskupského obřadníka a poranil ho dýkou, po čemž dal se na útěk. Norbert zakázal úkladníka toho stíhati.

Vidouce nepřátelé, že zákeřné snahy jejich zmařeny byly, umínili si stůj co stůj horlivého arcibiskupa zničiti jiným ohavným způsobem. Stoličný chrám Magdeburský byl zločinem poskvrněn. Když Norbert s dvěma biskupy tu noc před svátkem apoštolů Petra a Pavla r. 1129. obřad smíření tohoto chrámu konal, učinil vzbouřený lid s tasenou zbraní útok na tuto svatyni. Arcibiskup dokončiv posvátný obřad uchýlil se před vzbouřenci do sousední pevné věže. Zjitra udeřili buřiči na věž; jedni stříleli do otvorů jejích a jiní drali se po žebřících vzhůru. Tu vyšel Norbert pohrdaje nebezpečím, a zvolal statečně: „Jednoho člověka hledáte; ejhle ját jsem! Ušetřte ostatních, ježto vám nic zlého neučinili!“ Zatím poranil jeden buřič arcibiskupského komorníka na hrdle, a hned potom vrhl se na Norberta a tal po něm zkrvaveným mečem svým několikráte, avšak Bůh zachránil

napadeného velepastýře, a jen biskupská koruna jeho byla potřísněna krví, jež skanula na ni s meče útočníkova. Vzbouřenci ztišili se poněkud a odešli, za krátko spikli se však znova a hnali útokem na dům arcibiskupův. Norbert chtěl zůstati v městě, a jen na úsilovné prosby svých věrných ujel do blízkého benediktinského kláštera sv. Jana. Odtud odebral se na svůj hrad v Dobrosoli (Halle), a když shledal, že hrad ten jest v moci vzbouřenců, hledal a nalezl útočiště v premonstrátském opatství v Petersberku. Odevzdav se do vůle Boží modlil se tu bez ustání za svou řeholi i za svoje nepřátele, aby Bůh jim milostiv byl a zatvrzelá srdce jejich obměkčil. A modlitby jeho byly vyslyšeny. Občané Magdeburští litovali za nedlonho zlých skutků, jichž proti výbornému arcipastýři svému se byli dopustili, a vypravili k němu četné poselstvo prosíce úpěnlivě za odpuštění svých hroznych vin a slibujíce poslušnosť. Norbert velebě Boha odpustil všem a vrátil se ku kajicímu stádu svému. Byv přeslavně v Magdeburce uvítán, konal ve stoličném chrámě k lidu dojemnou řeč v duchu apoštolské lásky a zbavil za hlasitého pláče přítomných město církevní klatby, jíž pro odboj svůj stíženo bylo.

Od té doby požíval Norbert v Magdeburce klidu a pracoval nerušeně o rozvoj své řehole i o zvelebování církevní kázně a mravů duchovenstva i lidu. Velikými ctnostmi svými získal si všeobecnou lásku a oddanosť věřících, kteří jako světce ho ctili, kázaní jeho dychtivě poslouchali a v potřebách svých k němu jako k otci se utíkali. Norbert zahrnoval je laskavostí, podporoval štědře chudé, vdovy i sirotky, a jen proti škůdcům Církve sv. a lidem neřestným a zatvrzelým nepřestával rázně a přísně nastupovati. Veliké vážnosti požíval horlivý arcibiskup u všech zbožných velmožů a knížat říšských, a král Lothar II. měl k němu takovou důvěru, že ho jmenoval svým kancléřem a každoročně Tělo Páně z rukou jeho přijímal.

Od toho dne, co Norbert arcibiskupem v Magdeburce se stal, zastával ho prozatím v úřadě vrchního představeného mateřského kláštera řádu v Prémonstré odchovanec jeho Hugo. Norbert znamenaje, že nemůže více záležitosti rozvětvené a stále se rozmáhající řehole své spravovati, pozval na sklonku roku 1128. Hugona i několik jiných horlivých bratří z Prémonstré do Magdeburka, a přesvědčiv se že

jsou odhodláni, pravidel jeho i posvátných slibů svých věrně šetřiti, dal jim plnou moc, aby zvolili si místo něho jiného opata a spolu vrchního představeného celého bílého řádu. I zvolen jednomyslně Hugo. Než bratří z Magdeburka odešli, nařídil ještě Norbert, aby budoncně všickni opati a představení řádu každoročně na den sv. Diviše v arciopatství Premonstrátském se scházeli ku projednání všech důležitých věcí řeholních.

Arcibiskupství Mageburskému, jež bylo založeno r. 968. císařem Otou I., byla podřízena biskupství Míšeňské, Meziborské, Žičské, Braniborské a Havelburské. Rozsáhlé území těchto diecésí bylo původně ryze slovanské. Králové Němečtí podmaňovali si krvavě tyto země a zneužívali pohříchu i vznešeného náboženství Kristova jakožto prostředku k zotročování a odnárodňování pohanských Slovanů na Polabí. Avšak ještě za doby pastýřského působení Norbertova v Magdeburce bylo mezi polabskými Slovany množství pohanů. Norbert obracel zřetel svůj i k nim a posýlal jim horlivé věrozvěsty řádu svého, zejména vyslal k Luticům kněze Vicelina. Také Bodrcům zvěstovali evangelium Premonstráti. Kromě toho založil Norbert v krajinách slovanských několik klášterů bílého řádu a pečoval o to, aby na biskupské stolce dosazováni byli učení a zbožní Premonstráti.

Po smrti papeže Honoria II. byl r. 1130. nástupcem jeho řádně zvolen Innocenc II., proti němuž povstal protipapež Anaklet II., jenž podplativ Římany vzbouřil je proti řádnému papeži, takže tento byl donucen k útěku. Jsa ustavičně pronásledován uprchl Innocenc II. do Janova, a odebral se potom na radu sv. Bernarda do Francie. Tu svolal r. 1131. do Remeše církevní sněm, na němž uznán byl za řádného náměstka Kristova, kdežto lichopapež Anaklet II. dán jest do klatby. Také Norbert přišel jakožto zástupce a kancléř krále Lothara II. do Remeše a hájil na sněmu výmluvně církevní jednoty proti rozkolníkům. Zároveň vymohl Norbert od papeže nového potvrzení řádu svého a získal mu nové výsady, zejména povoleno mu, aby uvedl Premonstráty ku stoličnému chrámu Magdeburskému, kde posud byli kanovníci světští.

Po ukončení tohoto sněmu nastoupil král Lothar II. se spojenými knížaty a mnohými biskupy výpravu do Italie, aby učinil konec roztržce v Církvi a papeže Innocence II. na stolec Petrův uvedl. Výpravy této súčastnil se také Nor-

bert. Král vypudil z Říma Anakleta II. a byl od papeže Innocence II. korunou císařskou slavně korunován. Při této slavnosti byl přítomný Norbert jmenován primasem Německa, kterážto důstojnost arcibiskupům Magdeburským vlastně již dle zakládací listiny císaře Oty I. příslušela.

Vrátiv se z Říma do Magdeburka ochuravěl Norbert za krátko těžkou nemocí, a připraviv se nábožně na smrť, usnul blaženě v Pánu dne 6. června 1134. Tělo jeho bylo po devíti dnech přeslavně pohřbeno v kolegiatním premonstrátském chrámu Panny Marie v Magdeburce. Pro hrdinské ctnosti a převeliké zásluhy jeho, i pro divy, jimiž Bůh hrob jeho oslavil, omilostiv ho již za živa duchem prorockým a milodarem zázraků, prohlásil tohoto apoštolského velepastýře papež Innocenc III. (1198—1216) za svatého.*)

Sv. Norbert složil mnoho spisů, z nichž zachovala se jediná řeč jeho ku bratřím, která posud v klášterech premonstrátských předčítána bývá. Světec neměl zprvu úmyslu, zakládati nový církevní řád snaže se jen přiměti kanovníky stoličných i kolegiatních kapitol, aby zachovávali přísně všecka ustanovení církevní a šetřili kázně dle pravidel svých. A teprv, když tyto snahy o nápravu tehdáž zesvětačilých kanovnických sborů marnými se osvědčily, založil Norbert v Prémonstré sbor kanovníků řeholních, z něhož vyvinul se slavný řád premonstrátský. Řádu tomu dal svatý zakladatel pravidla sv. Augustina připojiv k nim velmi přísné předpisy, zejména o ustavičném postu, kterážto ustanovení však Stolice apoštolská později zmírnila.

Řád bílých kněží šířil se i po smrti sv. Norberta po všech zemích křesťanských maje středisko svoje v mateřském opatství v Prémonstré, kde jednou do roka bývala slavena valná schůze opatů. Byl rozdělen v cirkárie, t. j. obvody, jichž měl ve třináctém století třicatero. V době největšího rozkvětu svého čítal řád 1000 opatství, 300 proboštství a 500 klášterů panenských. Také v naší vlasti došla řehole bílých kněží záhy veliké obliby a rozšíření. Byly v Čechách a na Moravě založeny mužské kanónie premonstrátské na Strahově (1140), v Želivě (1149), v Litomyšli (1145), v Milevsku (1187), v Teplé (1193), v Louce u Znojma (1190), v Hradišti u Olomouce (1151), v Zábrdovicích u Brna (1200) a v Nové Říši (1211). Panenské kláštery premonstrátské byly u nás v Dok-

---

*) Sv. Norbert. Vypsání jeho života vypravuje Dominik Čermák, knihovník na Strahově. V Praze, 1877.

sanech (1141), v Louňovicích (1149), v Chotěšově (1196) a v Kounicích na Moravě (1181). Z klášterů těch zachovala se posud opatství Strahovské, Želivské, Teplské a Novoříšské.

Ostatky sv. Norberta odpočívaly v Magdeburce v chrámě Panny Marie 492 let. Roku 1598. uchvátili tento chrám protestanté a vypudili od něho kanovníky premonstrátské. Již tehdáž snažil se bílý řád tělo svatého zakladatele svého přenésti z Magdeburka někam jinam, což podařilo se teprv Strahovskému opatu Kašparovi z Kvestenberka. Po mnohých zmařených pokusech, překonav veliké překážky, vyzdvihl tento opat dne 3. prosince 1626 ostatky sv. Norberta z hrobu jeho v Magdeburce a převezl je do kláštera Doksanského v Čechách. Zatím byl sv. Norbert dne 30. dubna 1627 od kardinála arcibiskupa Pražského Harracha prohlášen patronem českým. Svaté ostatky jeho byly potom dne 1. května téhož roku s nevídanou slávou převezeny do Prahy a uloženy v opatském chrámě na Strahově. Tu odpočívají ostatky věhlasného zakladatele bílého řádu v nádherné rakvi na hlavním oltáři kaple sv. Voršily. Kanónie Strahovská zřídila r. 1853. sv. Norbertovi krásnou sochu na mostě Karlově v Praze, a r. 1890. zbudovala jemu na počest nový farní chrám na Anděle u Prahy.

Apoštolský světec Norbert svým obrácením i horlivostí podobný sv. Pavlu apoštolu, byl zvláštním milovníkem pokoje a smiřovatelem rozvaděných protivníků. Kéž tento svatý patron český vyprosí u Boha vlasti naší, zhoubnými sváry rozervané, blahého míru a svornosti! Prozřetelnosť Boží zřídila, že honosíme se vzácnými ostatky sv. Norberta. Následujme ho v upřímné horlivosti pro víru katolickou i v ctnostném a bohumilém životě!

Dne 6. června koná se také památka sv. Filipa, jáhna, sv. Klaudia, biskupa Besançonského, († 696), sv. Gilberta, opata premonstrátského († 1152), sv. Eustorgia, biskupa Milánského, sv. Artemia, manželky jeho Kandidy i dcery Pauliny, mučedníků, z jichž ostatků dostal velechrám Pražský r. 1370 část lebky sv. Pauliny, a j.

Dne 7. června.

I. Sv. Filip, prvojáhen.

Prvotná obec křesťanká v Jerusalemě byla spanilým obrazem bratrské lásky, kterou Kristus Pán svým učedníkům obzvláště na srdce kladl. Byliť věřící Jerusalemští jedné mysli a jednoho srdce, byli vespolek jednou rodinou bratří a sester upřímně se milujících. Živá víra jejich rozhojnila a povznesla se láskou svatou tak, že měli všecky pozemské statky společné a obecné. Tato dobrovolná společnosť majetku byla ovšem možna jen na počátku, pokud sbor věřících nebyl veliký. Mnozí horliví učedníci Páně prodávali dokonce majetek svůj a přinášeli stržené peníze k nohám apoštolů, a ti rozdávali je všem, jakož komu potřebí bylo. (Skut. 2, 44. 45; 4, 37.) Zatím rozmnožoval Pán na každý den počet věřících a církev Jerusalemská vzrůstala tou měrou, že apoštolové majíce pečovati hlavně o duchovní věci, nestačili již starati se také o věci pozemské, totiž o rozdělování statků vezdejších. Když pak řecky mluvící věřící stěžovali si, že vdovy jejich při vezdejším podělování proti věřícím židovsky mluvícím zanedbávány jsou, svolali apoštolové celou obec Jerusalemskou a řekli: „Není slušno, abychom my opouštěli slovo Boží a přisluhovali k stolům. Protož bratří, vybeřte ze sebe mužů dobré pověsti sedm, plných Ducha svatého a moudrosti, kteréž bychom ustanovili nad touto prací, my pak pilni budeme modlitby a posluhování slova.“ I líbila se ta řeč všemu množství, a vyvolili sedm mužů, z nichž prvními byli Štěpán a Filip. Ty postavili před obličejem apoštolů, a oni modlíce se vzkládali na ně ruce. (Skut. 6, 1—6.) Mužové ti dostali jméno jáhnů (diakonů), t. j. služebníků. Úkolem jejich bylo pečovati o časné statky církevní, o vdovy a chudé, jimž rozdělovali dary; vedlé toho pak hlásali také slovo Boží, křtili, a pomáhali takto apoštolům i v práci jejich duchovní.

Filip, druhý z těchto sedmi jáhnův, posvěcených od apoštolů, pocházel z Cesareje v Palestině, kde měl dům. Byl ženat a měl čtyři dcery, jež žijíce v panenství byly obdařeny duchem prorockým. (Skut. 22, 8. 9.) Proslavil se horlivostí v hlásaní evangelia tou měrou, že dáno mu čestné jméno „evangelisty“ (Skut. 21, 8.)

Po ukamenování prvního jáhna sv. Štěpána povstalo v Jerusalemě veliké protivenství proti církvi a mnozí věřící rozprchli se odtud po všech krajinách judských a samařských, kromě apoštolů, kteří v městě zůstali. Také jáhen Filip odešel z Jerusalema a odebral se do města Samaří. Obyvatelé této obce, lidé bezelstní a prostí farisejských předsudků, toužili po Mesiáši a byli hotovi přijati učení jeho. I přivítali Filipa vlídně a naslouchali dychtivě slovům jeho. Filip hlásal jim Krista Ježíše a potvrzoval řeč svou divy, jež s pomocí Boží činil na lidech nemocných a zlými duchy posedlých. Z toho byla v městě veliká radosť a zástupové mužů i žen uvěřivše dali se od Filipa pokřtíti. Tehdáž mámil v Samaří lid kejklíř Šimon vydávaje se za proroka a divotvorce, a všickni ho poslouchali říkajíce: „Tentoť jest moc Boží, kteráž slove veliká.“ Když Filip do Samaří přišel, prohlédl lid nicotu čarodějníka Šimona a odvrátil se od něho, on pak sám vida divy, jež činil Filip ve jménu Krista Ježíše byl tím uděšen, a domnívaje se, že divotvorná moc přejde také na něho, přidal se k jáhnovi, dal se od něho vyučiti a byl jím pokřtěn.

Uslyševše apoštolové v Jerusalemě, že působením jáhna Filipa Samaří v Krista Ježíše uvěřilo, zradovali se a poslali do města toho ze sboru svého dva nejpřednější, Petra a Jana, aby oni dílo šťastně počaté dokončili, zejména aby pokřtěným udělili Ducha svatého. Filip jsa jáhnem mohl pouze křtíti a nemaje plné moci apoštolské neměl moci udíleti jiné svátosti. Proto bylo třeba, aby do Samaří přišli apoštolové. Petr a Jan svolavše věřící v Samaří modlili se nad nimi a vzkládali na ně ruce, a oni přijali Ducha svatého. Tu nabídl Šimon kejklíř apoštolům peníze, aby mu také propůjčili moc udělovati Ducha svatého. Za tuto svatokupeckou bezbožnosť pokáral ho apoštol Petr přísně a napomenul jej, aby činil pokání.

Oba apoštolové hlásali evangelium také v okolních krajinách a vrátili se potom do Jerusalema. Tehdy mluvil anděl Páně k Filipovi, řka: Vstaň, a jdi ku poledni straně, na cestu, kteráž vede od Jerusalema do Gazy. I šel. A aj muž mouřenín, mocný komorník královny mouřenínské Kandace, byl přijel do Jerusalema, aby se tam modlil, a navracoval se, sedě na voze svém a čta Isaiáše proroka. I řekl Duch Filipovi: Přistup a přidrž se vozu tohoto. A přiběh Filip

slyšel jej, an čte Isaiáše proroka, i řekl: Myslíš-li, že rozumíš, co čteš? Kterýž řekl: I kterak mohu, nevyloží-li mi někdo? a prosil Filipa, aby vstoupil a seděl s ním. Místo pak Písma, kteréž četl, bylo toto: Jako ovce k zabití veden jest, a jako beránek bez hlasu před tím, kdo jej střiže, tak neotevřel úst svých. V ponížení soud jeho odjat jest. Rod jeho kdo vypraví? neb vyňat bude ze země život jeho (Isai. 53, 7. 8.) I promluvil komorník k Filipovi a řekl: Prosím tebe, o kom to mluví prorok? o sobě-li, či o někom jiném? Tedy otevřev Filip ústa svá a počav od toho Písma, zvěstoval jemu Ježíše. A když jeli cestou, přijeli k jedné vodě, i řekl komorník: Aj, toť voda, což zbraňuje, abych nebyl pokřtěn? Řekl pak Filip: Věříš-li celým srdcem, může to býti. A on odpověděv řekl: Věřím, že Ježíš jest Kristus, Syn Boží. I rozkázal státi vozu, a sestoupili oba do vody, i Filip i komorník, a pokřtil ho. Když pak vystoupili z vody, uchopil Duch Páně Filipa, a neviděl ho více komorník. I jel cestou svou, raduje se, Filip pak nalezen jest v Azotu, a chodě kázal evangelium všem městům, až přišel do Cesareje. (Skut. 8, 5—40.) Semo přišel potom na svých cestách apoštol Pavel a ubytovav se v domě Filipa jáhna zůstal u něho několik dnů. (Skut. 21, 8.) Tolik víme o Filipu jáhnovi ze Skutkův apoštolských. O dalším jeho působení nezachovaly se žádné zprávy, a pouze tolik je známo, že zemřel v Cesareji, kdež i pochován byl. Památka jeho koná se dne 6. června.

Apoštolové Páně Petr a Jan udělovali věřícím v Samaří, kteříž od jáhna Filipa pokřtěni byli, modlitbou a vzkládáním rukou Ducha svatého, to jest posvěcující milost Boží, kterouž nám Duch sv. přivlastňuje. Rozdávali jim svátost sv. biřmování. Biřmovati (latinsky firmare) značí upevňovati, utvrzovati, a svátost tato sluje biřmování, poněvadž pokřtěný člověk v této svátosti bývá zvláštní milostí Boží utvrzen ve víře, aby v ní pevně stál, ji po celý život vyznával a dle ní také bohumile žil. Ctnost víry vlévá Bůh člověku na křtu sv. a křtěnec přihlašuje se k ní. Aby však pokřtěný člověk tuto víru svatou mohl si zachovati i ve světě zlém a nevěreckém; aby jí dovedl hájiti a ji neohroženě vyznávati proti jakýmkoli nepřátelům; aby byl hotov za ni dle příkladu svatých mučedníkův i trpěti a raději zemříti, než by ji zradil a zapřel; a posléze, aby dle ní také ctnostně a

svatě žil a takto cestu k nebi si klestil, k tomu má křesťan potřebí obzvláštní svátostné milosti Boží. A tuto milosť uděluje Duch sv. křesťanu ve svátosti sv. biřmování. Má-li však milosť ta křesťanu prospívati, nutno jest, aby s ní věrně spoluúčinkoval. Nic platna není tato milosť Boží těm, kdož víry svaté nedbají a k ní lhostejni jsou nesnažíce se ani, aby ji poznali, a ovšem přichází úplně na zmar v takových zvrhlých křesťanech, kteří dokonce věrou svatou pohrdají, ji tupí, zapírají, a od ní odpadávají. Podobně byla zmařena v zrádci Jidášovi posvěcující milosť Boží, jíž došel při poslední večeři, an z rukou Božského Mistra svého přijal svátosť Těla a Krve jeho. Nezanedbávejme tudíž té vznešené milosti, kterouž obdařeni jsme byli ve svátosti sv. biřmování. Obnovujme častěji posvátné sliby, jež složili jsme na křtu sv. i při sv. biřmování! Zachovejme si víru v Ježíše Krista, vyznávejme ji jazykem, osvědčujme ji skutky a bojujme pod jejím praporem boj dobrý proti světu, tělu i ďáblu, abychom, až ukončí se tento pozemský boj náš, mohli s apoštolem Pavlem doufati, že připravena jest nám vítězná koruna života věčného!

---

2. Sv. Julita, mučednice.

Za času pronásledování Církve Kristovy od ukrutných císařů Diokleciana a Maximiana žila v hlavním městě maloasijské země Lykaonie Ikoniu nábožná křesťanská paní Julita. Majíc jediného synáčka Cyra obětovala jej po křtu sv. Bohu a umínila si, že ho odchová ve věrného a horlivého vyznavače a obhájce utiskované víry křesťanské.

Zatím jal se císařský náměstek krajiny Ikonské krutě stíhati křesťany. Julita vidouc to opustila město a odjela se synáčkem v průvodu dvou služek do Seleucie, a když i v tomto městě nastalo pronásledování věřících, odebrala se do Tarsu v Cilicii, rodiště sv. Pavla apoštola. Avšak ani tu nebyla bezpečna před slídivými pohany. Bylať za nedlouho jakožto křesťanka poznána a s tříletým synáčkem svým do žaláře dána. Nazítří pohnal ji císařský náměstek Alexandr před soudnou stolici. Obě služky její daly se na útěk, brzo však vzpamatovaly se, dodaly si mysli, a vrátily se, aby zvěděly, co stane se s velitelkou jejich.

Julita dostavila se na soud majíc chlapečka Cyra v náručí, a odpověděla na otázku soudcovu: „Jsem křesťanka a nebudu nikdy obětovati pohanským modlám.“ Vladař kladl

jí potom jiné různé otázky a domlouval jí, ona však odpovídala stále touž řeč. Tu rozhněval se soudce, dal jí synáčka z náručí vzíti a rozkázal ji pověsiti na skřipec a mučiti, až tělo její bičováním celé rozedráno bylo. Zatím dal se chlapeček Cyrus do usedavého pláče vida, jak katané matku jeho ukrutně bijí, a hleděl se k ní dostati. Soudce chtěje ho utišiti posadil si ho na klín a lichotil mu, ale hošík vjel mu do vousů, poškrábal nehty tvář jeho a volal neustále za příkladem matčiným „Jsem křesťan!“

Vladař vida, že malého Cyra marně chlácholí, rozvzteklil se tak, že vzal ho za nožku a mrštil jím surově o zem. Hlavička tříletého chlapečka rozbila se, a celé místo, na něž padla, postříkáno mozkem a krví jeho. Diváci zhrozili se této nelidské ukrutnosti soudcovy, a také přítomní pohané odsuzovali ji a reptali. Jen Julita zůstala klidnou. Vidouc jediné milované dítě svoje umírati, překonala přirozený cit mateřský a modlila se velikým hlasem: „Díky vzdávám tobě, Bože, že jsi synu mému ráčil přede mnou dáti korunu nesmrtelnosti!“ Z toho poznal vladař, že bude nemožno, pohnouti ku modloslužbě tuto křesťanku, která tak hrdinsky pohrdá smrtí. Přece však pokusil se o to ještě jednou. I kázal Julitu podruhé natáhnouti na skřipec, líti na nohy její vařící smůlu a boky její drásati rozpálenými železnými hřebeny, při čemž soudní sluha mluvil k ní: „Smiluj se sama nad sebou a obětuj bohům našim, abysi nezemřela bídnou smrtí, jako dítě tvoje.“ Mučednice posilována milostí Boží snášela hrozné toto trápení statečně a zvolala: „Nebudu obětovati hluchým a němým modlám. Klaním se jednorozenému Synu Božímu Ježíši Kristu a chvátám, abych slavnou smrtí mučednickou spojena byla v království nebeském se synáčkem svým!“

Vladař jsa takto stálostí křesťanské mučednice zahanben, rozkázal posléze katům, aby jí mečem hlavu sťali a tělo její s tělem umučeného synáčka jejího odnesli na místo, kamo bývaly dávány mrtvoly popravených zločinců. Na popravišti poklekla Julita a modlila se v tato slova: „Hospodine Bože, jenž jsi syna mého přede mnou k sobě povolati ráčil; Ježíši Kriste, jenž jsi na oslavu jména svého vysvobodil ho z bídy života vezdejšího a přijal do počtu svých svatých, shlédni milostivě také na mne, nehodnou služebnici svou, a račiž mně popřáti místa ve sboru moudrých panen, jež chválu

tvou prozpěvují a tobě se klaní!“ Po modlitbě té byla Julita sťata. Tělo její i tělo umučeného Cyra odnesly v noci tajně obě služky a pohřbily je uctivě. Což stalo se roku 305.

Světice Julita podstoupila přetěžkou zkoušku. Něžná matka ta mohla odpadlictvím od křesťanské víry zachrániti sebe i milovaného dítěte svého. Avšak víra v Ježíše Krista a láska k němu potlačila v ní všelikou lásku k životu pozemskému i přirozenou lásku k dítěti a ozbrojila ji podivuhodnou hrdiností, že raději obětovala sebe i dítě, než aby byla zpronevěřila se Božskému Spasiteli svému, jehož milovala více, než sebe a dítě svoje, znajíc dobře slova Páně: „Kdo miluje syna neb dceru více nežli mne, není mne hoden.“ (Mat. 10. 37.) Tato zázračná obětavosť svatých mučedníků pro víru křesťanskou je zjevem tak vznešeným, že nynější ve víře vlažný a rozmařilý svět nedovede jí ani pochopiti. Starověcí mučedníci pokládali všecky věci tohoto světa, i svůj vlastní život pozemský, za nic, za škodu, za smeť (Filip. 3, 8.), a byli hotovi všecko ztratiti, jen aby Krista získali. Jak obstojí jednou na soudě Božím ti lhostejní a vlažní křesťané, kteří pro víru ani nejmenších obětí podstoupiti nechtěli! Jak žalostným zjevem je katolická nevěsta, jež k vůli nekatolickému ženichu zpronevěřuje se svojí svaté víře a zjevně od ní odpadá! „Jestliže s Kristem Ježíšem jsme zemřeli, spolu s ním i živi budeme; budeme-li s ním trpěti, budeme s ním také kralovati; pakli ho zapřeme, i on nás zapře.“ (II. Tim. 2, 11. 12.)

Dne 7. června koná se také památka sv. Pavla, biskupa Cařihradského a mučedníka († 351), sv. Roberta, opata Morpethského v Anglii († 1159), sv. Likariona, mučedníka egyptského, a j.

Dne 8. června.

Sv. Medard, biskup.

Opodál města Noyonu v severní Francii vládl na hradě Salency v pátém století bohatý šlechtic Nektard, rodem Frank. Manželka jeho Protagia pocházející z národa galského, povila mu okolo r. 459. synáčka, jemuž na křtu sv. dáno jméno Medard. Oba křesťanští manželé vychovávali toto dítě svoje velmi pečlivě. Medard jevil již v dětském věku dobro-

myslnosť a útrpnosť s lidmi ubohými. Chodívaje s pastýři a čeledíny otce svého na pole a luka rozdával žebrákům na potkání pokrmy svoje a sám postíval se. Spatřiv jednou na pastvě chuďasa nuzně oděného a zimou se třesoucího, svlékl bez rozpaků svůj pěkný nový svrchní oděv a daroval mu jej. Přišed potom zkřehlý a hladov domů, omlouval se rodičům, že nemohl odepříti údu Kristovu částky svého šatstva. Jindy daroval cizinci tou krajinou se ubírajícímu, jemuž loupežníci koně ukradli, ze stáje otcova jiného koně, a když to čeledínové otci oznámili, ujišťoval, že nepřijde na zmar, co z lásky ku Kristu chudým dáno bylo, a že Bůh zajisté hojně to vynahradí. Otec měl z této křesťanské útrpnosti a milosrdné lásky nadějného synáčka radosť a dovolil mu, aby dle přání svého směl ze statku jeho volně udíleti almužnu.

Vyspěv v jinocha byl Medard od rodičů poslán na studie nejprv do města Vermandois a po nějakém čase do Tournaye, tehdejšího sídla královského. Tu vzdělával se pilně ve vědách a prospíval bázni Boží. Zůstal i v cizině zbožným panicem a milosrdným přítelem lidí chudých a nešťastných. Nemaje žádného zalíbení ve hlučných zábavách a zhoubných rozkoších stranil se světa a byl živ skromně v ústraní, zanášeje se výhradně studiemi a modlitbou. Tehdáž trval na školách Tournayeských šlechetný a bohabojný jinoch Eleutherius, k němuž Medard upřímnou láskou přilnul. Oba mladíci byli jako jedna duše, vzdělávali se navzájem, rozjímali, učili se a modlili se společně, zatím co spolužáci jejich o přízeň rozmařilého dvoru královského závodili, a hrou, honbou, rytířskými zápasy, hody i jinými radovánkami čas ubíjeli. I nebylo divu, že biskup Tournayeský poznav oba tyto výtečné soudruhy, zalíbil si je a vyhověl ochotně prosbám jejich, aby přijal je do stavu duchovního. Medard studoval potom bedlivě posvátné vědy, a maje třiatřicet let věku svého byl posvěcen na kněžství.

Kněz Medard byl ozdobou duchovenstva a výtečným pastýřem věřícího lidu. Jakožto hlasatel slova Božího poučoval neunaveně svěřence svoje o vznešených pravdách křesťanských, povznášel srdce jejich ku věcem nebeským, a ukazoval jim slovem i vlastním příkladem, jak mají se zapírati, světem pohrdati, pokladů nehynoucích vyhledávati, hříchů se varovati a v soužení naději svou v Bohu skládati. Při tom prokazoval lidem i skutky milosrdenství tělesného.

Žádná oběť na prospěch bližních nebyla mu obtížnou, žádná sebe větší námaha odpornou. Kdekoli nemocní, vdovy, sirotci a chudí potřebovali pomoci a útěchy, všude seč byl pomáhal a těšil, a jsa pokorný i skromný, konal tyto dobré skutky nejraději potají, nebaže po chvále lidské.

Větší díl kněžského svého působení na vinici Páně strávil Medard v rodišti svém Salency. Tu milovali ho všickni osadníci jako dobrodince svého a kněze podle srdce Božího. Apoštolská práce jeho nesla utěšené ovoce. Byl svěřencům svým jasným obrazem svatého života, byl vůdcem slepých, světlem těch, kdož byli v temnostech, učitelem nemoudrých a mistrem nemluvňat. (Řím. 2, 19. 20.) Jednou vnikl zloděj v noci do vinice jeho a nařezal si tam množství hroznů. Když potom s lupem odejíti chtěl, nemohl se dostati z vinohradu a byl ráno polapen od hlídače. Medard pokáral otcovsky zloděje a darovav mu ukradené hrozny propustil ho laskavě. Jindy chtěl jiný zloděj ukrásti mu v noci včely, avšak ty vyrojily se na zloděje a ztýraly jej hrozně. Medard zůstavil ho bez trestu a domlouval mu tak, že člověk ten zločinu svého litoval a se polepšil.

Sestárnuv na vinici Páně mezi rodáky svými, byl Medard kromě nadání povolán k úřadu biskupskému. Po smrti biskupa Vermandoiského byl r. 530. duchovenstvem i lidem jednomyslně zvolen jeho nástupcem. Sedmdesátiletý Medard vzpíral se marně této volbě a přijal ji teprv, když duchovní i věřící nepřestávali prosbami na něho doléhati. Král potvrdil s radostí volbu tuto, a Remešský arcibiskup sv. Remigius posvětil potom stařičkého Medarda na biskupství.

V nové důstojnosti své snažil se Medard býti všechněm všecko, aby všecky ku spasení přivedl. Jsa živ posavádním způsobem svým prostě a přísně, zapíral se a vedl svěřence svoje slovem i příkladem na cestu dokonalosti křesťanské. Biskupské sídlo Vermandois bylo tehdáž od divokých útočníků spustošeno, a obyvatelstvo trpělo stálými vpády nepřátelskými. Medard hleděl jak moha léčiti tyto rány svých svěřenců, když pak shledal, že v pobořeném městě Vermandois není před nepřátely životem jist, přeložil r. 531. sídlo svoje do opevněného města Noyonu, kde větší bezpečnosti požíval. Hned následujícího roku 532. zemřel slovutný biskup Tournayský Eleutherius, s nímž Medard od jinošství byl spojen svazkem nejněžnějšího přátelství. Medard odebral se

do Tournaye, konal za zesnulého soudruha slavné zádušní služby Boží a pohřbil s pláčem tělo jeho. A hned po pohřbu přikročeno ku volbě nového biskupa Tournayského, a tu zvolen Medard. Dle zákonů církevních nesměl biskup spravovati dvě diecése, pročež zdráhal se Medard této volbě se podrobiti jsa biskupem Vermandoiským. Avšak král Chlotar I., arcibiskup sv. Remigius i ostatní biskupové francští přihlížejíce ku velikým ctnostem a zásluhám stařičkého Medarda vymohli u papeže, že obě diecése Tournayská a Vermandoiská spojeny byly pod správou jeho v jediné biskupství. Od té doby měly obě tyto diecése po více než 500 let společného biskupa, ač každá z nich zůstavila si svoje zvláštní výsady i svůj stoličný chrám.

V Tournayi nalezl Medard nové rozsáhlé pole pro svou apoštolskou horlivost a dočekal se i požehnané žně. V biskupství tomto žilo tehdáž ještě mnoho pohanských Franků. Stařičký biskup obcházel neunaveně diecési a hlásal pohanům nadšeně Krista Ježíše. Bylo s podivením, kterak svatý kmet ten s omlazenou silou učil, napomínal, prosil a těšil, nedbaje obtížných cest a žádného nebezpečí. Mnozí pohané odpírali mu, činili snahám jeho různé překážky, ba hrozili mu bezživotím a chtěli ho jednou již zabiti a modlám svým obětovati, Bůh však zachránil ho ode všech těchto úkladů a žehnal obětavé práci jeho. S milostí Boží přivedl Medard většinu pohanů své diecése do lůna Církve katolické. Zejména obrátil ve Flandrech množství modlářů. Divocí a hrdí tito válečníci změnili se pod sladkým jhem Kristovým nadobro a stali se trpělivými, tichými a milosrdnými křesťany.

Francký král Chlotar I. podmaniv si Durynky zajal nedospělou dceru zabitého knížete jejich Radegundu, přivezl ji do Frank, a dal ji od Medarda vyučiti víře Kristově a pokřtíti. Když pak Radegunda dospěla, pojal ji Chlotar proti vůli její za manželku, za nedlouho pohrdl jí však a dovolil jí, aby vstoupila do kláštera. Medard udělil nábožné Radegundě roucho řeholní, ona pak odstěhovala se do Poitiersu a založila tam klášter, v němž až do smrti své roku 587. svatě žila.

Dočekav se vysokého věku 86 let onemocněl biskup Medard na smrť. Král Chlotar I. uslyšev o nemoci jeho přijel k němu, a požádal ho uctivě ještě naposled o požehnání. Potom připravil se ctihodný kmet svatými svátostmi a vroucí

modlitbou na poslední hodinu života svého a usnul blaženě v Pánu r. 545. Přál si míti pohřeb v biskupském chrámu Noyonském, uprostřed stádce svého, král Chlotar I. uprosil ho však, že svolil, aby tělo jeho pohřbeno bylo v Soissonsu, tehdejším sídelním městě královském. Tu byly tělesné ostatky slovutného biskupa toho za účastenství ohromného zástupu duchovenstva a věřícího lidu slavně uloženy. Nad oslaveným hrobem jeho vystavěl potom syn a nástupce Chlotarův Sigibert nový chrám a při něm založil kvetoucí opatství. Lid jal se ihned Medarda ctíti jako světce, a na hrobě jeho chovány okovy zajatců, kteří jeho přímluvou u Boha dosáhli zázračným způsobem svobody. Karel IV. získal roku 1356. jedno rámě z těla sv. Medarda a daroval je hlavnímu chrámu Pražskému. Světec tento zobrazuje se jako biskup rozdávající almužnu, aneb s třemi bílými holubicemi, z nichž dvě shůry letí, a jedna vzhůru se vznáší, což dle podání stalo se při pohřbu jeho.

Po sv. Medardovi zachovala se ve Francii po staletí krásná památka. Dobročinný světec ten daroval z dědictví svého na věčné časy dvanácte jiter polí na ten účel, aby z výtěžku jejich každoročně v rodišti jeho Salency dostávala nejctnostnější panna ze zbožné a bohabojné rodiny 25 livrů (12 tolarů) a sice za veliké slavnosti, při níž vyvolená panna ta byla věncem z bílých růží korunována. Svatý biskup dočekal se té radosti, že mohl jednoho roku svou vlastní sestru, kterouž panny toho statku uznaly za nejhodnější, jakožto „královnu růžovou“ ověnčiti. Výjev tento spatřoval se na obraze v kapli sv. Medarda, která stávala u vsi Salency.

Až do francouzské revoluce bývala v obci Salency každoročně na den sv. Medarda 8. června „růžová slavnost“ konána takto: Měsíc před tím vybrány z osady tři ctnostné panny, dcery vážených rodin, a přivedeny ku pánu velkostatku toho, jenž zvolil jednu z nich jakožto nejhodnější. Jméno její bylo potom ohlášeno s kazatelny ve farním chrámu, aby všecky dívky z osady mohly posouditi, zdaž volba ta jest spravedliva; a když nebylo žádných námitek, přistrojila se o sv. Medardě zvolená panna v bílé roucho, rozpustila si vlasy a byla v průvodu svých rodičů, bratří i sester a dvanácti rovněž bíle oděných a modrými stuhami ozdobených družiček vedena na zámek. Tu poděkovala pánu za volbu a on uvedl ji ve slavném průvodu do farního chrámu, kde pro ni čestné místo vyhrazeno bylo. Po službách Božích

odebrali se všickni přítomní zpívajíce do kaple sv. Medarda na konci dědiny. Tam posvětil farář na oltáři přichystaný věnec z bílých růží ovinutý modrou páskou se stříbrným kroužkem v čele, měl potom řeč, a položil posvěcený věnec ten na hlavu „královny růžové“ před oltářem klečící, jíž posléze doručil čestnou cenu dvanácti tolarů z nadace sv. Medarda. Z kaple vrátil se průvod do farního chrámu, kde zpíván chvalozpev „Tě Boha chválíme“ s písní ku cti sv. Medarda. Celá slavnosť byla potom ukončena hostinou a jinými slušnými radovánkami na počesť „růžové královny“ v nádvoří zámeckém. Utěšená slavnosť tato měla blahodárný vliv na mravy mládeže, tak že i ve mnohých jiných osadách francouzských podobné slavnosti růžové v obyčej vešly a až do bouří v minulém století se udržely. Také v jiných zemích katolických odbývaly se růžové slavnosti, zejména na ostrově Sicilii, kde ověnčené panny sochy patronky své sv. Rosarie kvítím zdobily. Na Moravě bylo roku 1795. na panství Mikulovickém založeno nadání, z něhož každoročně nejhodnější chudá panna dostávala 150 zlatých, které uložily se jí na úroky a před svatbou i s úroky jí se odevzdaly, při čemž panna ta bílými růžemi slavně ozdobena byla.

Škoda takových křesťanských, ryze národních slavností a zvyků, jež druhdy k udržení čistých mravů v obcích znamenitě přispívaly. Za naší doby obrací se pozornosť vzdělaného světa ku samorostlým obyčejům lidu, jež jsou povýtečným znakem svéráznosti jeho právě tak, jako národní jazyk. A tu jest pozoruhodno, že u nás zachovaly se ctihodné starobylé mravy, zvyky, slavnosti, kroje i písně, a vůbec všecko, co lidu našemu dává slovanský a český ráz, nejvíce v těch krajích, kde lid nejlépe uchoval si víru, zbožnosť a mravnosť svých katolických předků. Z toho jde, že náboženství jest nejvýdatnějším prostředkem, jímž udržuje se v národě všecko dobré a ušlechtilé, čímž předkové jeho vynikali a co potomkům svým odkázali. Lid, jenž přestává náboženství si vážiti, a takto nejdražším dědictvím svých předků pohrdá, odkládá záhy s láskou k jich víře i zděděnou po nich zbožnosť, poctivosť a mravnosť, a odnárodňuje se takto. Jazyk je pouze jednou stránkou samobytosti národa a nestačí, aby národ jakožto národ zůstal svým a svérázným. Žel Bohu, nedbá se toho u nás. Jak krásné písně zpíval náš český lid, jak čisté mravy měl, jak byl upřímný a dobrý, pokud věrně kráčel ve šlépějích svých zbožných otců! A jak žalostně zvrhl se lid český ve mnohých krajích našich, tak že předkové naši, kdyby z hrobů povstali, ani by ho nepoznali! Jako révokaz ničí vinice, tak hubí a znemravňuje náboženská lhostejnosť a nevěra lid náš, stírá s něho svéráznou slovanskou povahu jeho, a činí z něho kořisť nastávajících převratů světových. Ti lidé, kteří v hrozné zaslepenosti své domnívají se, že oblaží lid náš a zajistí mu šťastnou budou-

cnost snažíce se prostředkem nevěry rozplameniti jej k lásce ku vlasti a národnímu jazyku, jsou ubíječi a zrádci národa našeho Nezachová li si náš český lid svou svatou víru, bude všecka námaha o zachránění národnosti jeho marnou Nadšená láska ku vlasti i národu, pokud ji posvěcuje křesťanství, je ušlechtilou ctností; kde však křesťanské náboženství zavrženo bylo, tam láska ku vlasti může snad býti dočasně jakousi vášní, a národnost může býti modlou, avšak vášeň ta vybouří se časem, a modla skácí a rozbije se. Všaktě děje se to již také u nás. Mnozí slepí vůdcové a svůdcové lidu českého blouznili, že až ten lid přestane lnouti ku víře svých katolických otců, přilne tím více celým a nerozděleným srdcem ku vlasti a národnosti své. A zatím ten svedený, víry prázdný a mravně pokleslý lid počíná již namnoze pohrdati i svou vlastí a národností a přikloňuje se k davům mezinárodních neznabohů, kteří neznajíce Boha ani křesťanské mravnosti, ani vlasti, celý svět a všeliké společenské poměry člověčenstva nejraději by násilím převrátili na ruby. Za těchto svrchovaně žalostných a nebezpečných zmatků nezbývá upřímným vlastencům, než aby vší silou svou pracovali o zachránění národa našeho od nevěry, a snažili se uvésti jej zase do šlépějí katolických, zbožných a bohabojných předků našich.

Dne 8. června koná se také památka sv. Maximina, biskupa Aixského ve Francii, sv. Kaliopy, mučednice řecké, sv. Anny Garcie, Karmelitky španělské († 1625), sv. Fortunata, biskupa Fanského v Italii († 620), sv Heraklia, biskupa, sv. Genesie, panny a mučednice, a j.

Dne 9. června.

Sv. Primus a sv. Felician, bratří mučedníci.

U starých Římanů byl veškeren národní a státní život proniknut a ovládán modloslužbou. O veřejných slavnostech, při zahájení důležitých porad a schůzí, zejména pak také na počátku válečných výprav bývali bohové vzýváni a o radu tázáni. A kdykoli modloslužební kněží a hadači byli v záhadných věcech na rozpacích, co by nevědomému lidu jakožto domnělou radu bohů namluvili, vymlouvali se, že bohové mlčí a zdráhají se odpovídati, poněvadž prý křesťané je rozhněvali. Tak štván modloslužebný lid proti křesťanům

jakožto bezbožcům a původcům všech nehod a neštěstí, jež na stát a lid doléhaly.

Dva vznešení Římané, rodní bratří Primus a Felician obrátili se v pokročilém již věku ku Kristu a stali se horlivými vyznavači jeho. Žili zbožně a bohabojně, udíleli chudým souvěrcům svým almužnu, těšili zarmoucené, navštěvovali vězně, a prokazovali vůbec trpícím skutky duchovního i tělesného milosrdenství. V dobách pronásledování Církve neustávali oba bratří povzbuzovati věřících ku stálosti, chodili do mučíren a dodávali mučedníkům mysli, a pohnuli nejednoho slabocha, jenž ze strachu před smrtí víru zapřel, že toho litoval a potom pro Ježíše Krista radostně život svůj obětoval. Tak prospívali v Římě mnoho let pronásledované Církvi Kristově.

Modloslužební kněží seznavše, že horlivou činností obou bratří Prima a Feliciana víra křesťanská v Římě přes všecko pronásledování ustavičně se vzmáhá, zahořeli proti nim nenávistí a obžalovali je jakožto čarodějníky a bezbožce, na nichž prý lpí největší vina toho, že bohové se hněvají a kdykoli o radu tázáni jsou, žádných odpovědí nedávají. I byli oba bratří na rozkaz císaře Diokleciana a spoluvladaře jeho Maximiana z domu svého vojskem odvedeni do žaláře a ponecháni tu v okovech. Zatím utvrdili se s Boží milostí ve víře svaté tou měrou, že ani žalář, ani okovy, ani nastávající soudní výslech jich nezastrašily. Chválili radostně Boha, že dostalo se jim vítané příležitosti, aby pro jméno jeho mohli trpěti, modlili se o dar vytrvalosti, a povzbuzovali se navzájem ku statečnosti. Po několika dnech byli postaveni před císaře na soud a vyzváni, aby obětovali Joviši a Herkulovi, strážným bohům obou císařů. Křesťanští bratří odpověděli: „Obětujeme výhradně Bohu živému, vašim pak dřevěným a kamenným bohům nikdy klaněti se nebudeme; vždyť oni nemohou nám ku pomoci přispěti; jsouť mrtví a nechodí, ba nemohli by ani státi, kdyby nebyli železnými tyčemi a svory drženi.“ Dioklecian uslyšev tuto rozhodnou odpověď, rozkázal vojákům, aby oba křesťanské vyznavače odvedli do chrámu Herkulova a tam je násilím donutili, by oni modle kadidlo obětovali. Avšak Primus a Felician nedali se ani výhrůžkami, ani mocí k této modloslužbě pohnouti. I byli pro tuto stálost ve víře ukrutně zbičováni, znova do žaláře dáni, a po čase odvedeni do Nomenta, vzdáleného od Říma

několik mil, bezpochyby proto, že jeden z císařů zatím do města toho se byl odebral. Tu setrvali déle ve vězení, a potom vyslýchal je císařský náměstek Promotus. Vyznavači odpovídali na všecky otázky jeho jednomyslně, klidně a důstojně, že věří v Ježíše Krista, jednorozeného Syna Božího. Marně domlouval a lichotil jim soudce, aby je ve víře zviklal; oba dávali touž odpověď a povzbuzovali jeden druhého ku stálosti a vytrvalosti. Tu rozkázal Promotus, aby byli rozděleni, by nemohli se smlouvati, těšiti a vzájemně se posilovati. Tak zbaveni byli oba bratří převeliké útěchy; avšak naděje soudcova, že jsouce rozděleni dají se k odpadlictví snáze svésti, přišla na zmar.

Promotus vyslýchal znova staršího, téměř osmdesátiletého Feliciana o sobě. Povolav ho ze žaláře řekl mu: „Šetři vysokého věku svého, poslechni rozkazů císařských a neuvaluj svévolně na sebe nejhroznějších muk!“ Felician odpověděl: „Připomínáš mně šedivou hlavu moji. Bůh zachová a ochrání jí, bude-li v tom svatá vůle jeho, aneb ozdobí ji korunou blažené nesmrtelnosti. Jsem již stařec, a uplynulo již třicet let, co poznal jsem pravdu a umínil si, že za ni bojovati budu. Slibu tomu zůstanu věren a doufám, že Kristus mne posilní a z rukou tvých vysvobodí. Zanech tedy zbytečných výhrůžek a věz, že smrť, kterouž mně hrozíš, bude mi průvodkyní k Bohu.“ Tu dal soudce statečného vyznavače Kristova natáhnouti na skřipec a zmrskati bičíky s olověnými kuličkami, kterýžto trest podstupovali jen zločinci ze stavu otroků. Felician snášel bolestné a potupné mučení toto klidně volaje: „Doufám v Boha a nebojím se, co mi učiní člověk. Díky vzdávám tobě, Pane Ježíši Kriste, že jsi mne nalezl hodným, abych připočten byl ku sboru vyvolenců tvých, kteří pro jméno tvoje dosáhli koruny mučednické!“ Maje tělo ranami pokryto, byl potom mučedník odvlečen do vězení a tam na sloup přivázán. Tak visel v temném žaláři opuštěn bez potravy, bez úlevy a útěchy lidské. V těchto mukách neustával modliti se a vzdychati: „Budiž pomocníkem mým, neopouštěj mne a přispěj mi, ó Bože, spáso a jediná naděje moje!“

Za nedlouho povolal soudce ze žaláře Prima a snažil se ho oklamati řka: „Bratr tvůj konečně si usmyslil; poslechl rozkazů císařských a vzdal poctu nesmrtelným bohům. Nuže, následuj jeho příkladu a získáš si přízeň císařů, a bohové odmění se ti za to.“ Avšak Primus prohlédaje tuto lest vece:

„Felician sloužil věrně Kristu více než padesáte let a nestane se mu na sklonku života nevěrným. Vím z Božího milosrdenství, že mluvíš nepravdu. Rozdělil jsi nás dle těla, ale duše naše nemohl jsi rozloučiti. Duch bratra mého jest se mnou a varuje mne, abych nevěřil tvé lži, kterou vnukl ti zlý duch. Můžeš mně bratra vzíti a usmrtiti, já však najdu ho zase u Krista a budu s ním na věky blažen.“

Soudce nepochodiv lstí svou, kázal Prima mučiti. Zatím co katané mučedníka sochory tloukli, mluvil on k soudci: „Nebojím se ukrutnosti tvoji. Jen nad tělem mým máš moc, a nevládneš žádnou mocí nad duší mou. Obětuj si mrtvým bohům, já ale budu se klaněti jen živému Bohu a jemu oběť chvály a díků obětovati.“ Tu rozkázal soudce rány jeho ohněm připalovati. V hrozném trápení tom modlil se Primus: „Zkusil jsi nás, ó Bože, a vytříbil nás ohněm, jako se připaluje stříbro. Neumru, ale budu živ a vypravovati skutky Páně.“ Zatím byl přiveden zmučený a polomrtvý Felician, aby byl svědkem muk bratrových. Primus spatřiv ho řekl vladaři: „Ejhle, bratr můj neobětoval modlám, jakož jsi lhal, ale vytrval pevně ve víře. Trpíme oba pro Krista a on vysvobodí nás z muk těchto. Vše, co jest na světě, potrvá jen krátký čas, a co Bůh nám připravil, potrvá na věky. Žádný nepřítel neodejme nám Spasitele, v nějž oba věříme a jehož milujeme a ctíme. S radostí snášíme bolesti, abychom byli hodni zaslíbení jeho.“

Rozhněvaný soudce rozkázal potom oba bratry dáti na pospas dravcům. I byli vlečeni do divadla, kde zatím veliký zástup diváků se sešel, a tu vyštvány na ně šelmy. Avšak šelmy neublížily jim. Mučedníci chválili z toho Boha a zvolali ku přítomným pohanům: „Ejhle, líté šelmy poznávají Stvořitele svého, a vy trváte v zaslepenosti své a nepoznáváte Boha, jenž k obrazu svému vás stvořil!“ Tím byli zástupové diváků mocně vzrušeni. Zázračné zachránění obou stařičkých bratří mělo podivuhodný následek. Pět set rodin čítajících 1500 osob obého pohlaví uvěřilo pojednou v Krista. Toho ulekl se sudí Promotus a chtěje zameziti zpouru lidu, rozkázal oběma mučedníkům sekerou hlavy stíti. Tak duše bratří Prima a Feliciana, kteříž spojeni byli za živa, vznesly se společně k nebesům ozdobeny jsouce nevadnoucím věncem slávy mučedníků Kristových. Což stalo se r. 287. Věřící města

Nomenta zabalili umučená těla mučedníků kmentem, pohřbili je uctivě a trvali na hrobu jejich po třicet dnů i nocí na stráži modlíce se a prozpěvujíce chvalozpěvy.

Později byly ostatky těchto mučedníků přeneseny do Říma a uloženy ve chrámě sv. Štěpána. Ve století devátém byly tyto svaté ostatky od jistého německého biskupa odneseny do Korutan, a odtud dostaly se potom do Krajiny, kde v městě Kamníku podnes se chovají.*)

Svatí bratří Primus a Felician povzbuzovali se navzájem ku vytrvalé statečnosti v mukách a ku stálosti ve víře. Tak osvědčovali si pravou lásku bratrskou a projevovali křesťanskou lásku k Bohu. Snažme se podobně nabádati svoje příbuzné, přátele i známé ku zbožnému a bohabojnému životu. Tím prokážeme jim křesťanskou lásku pomáhajíce jim ku spasení, a takto osvědčíme i lásku k Bohu, ježto dle výroku sv. Jana Zlatoústého nemůžeme Bohu prokázati službu příjemnější, než když odvracíme bližní svoje od hříchu a učíme je sloužiti Bohu. Sv. Augustin dí: „Milujete-li Boha, vynasnažte se, aby i vaši bližní, zejména domácí a známí jej milovali. Pročež domlouvejte jim, napomínejte a proste jich, pokud jen můžete.“ Běda však tomu, kdo bližní svoje od konání dobrých skutkův odvrací a dokonce ku hříchu je svádí. Takový svůdce pomáhá lidem do pekla a ovšem bude s nimi také sám zavržen.

Mučedníci Primus a Felician vytýkali pohanům, že ne poznávají Boha, jenž stvořil je k obrazu svému, kdežto i líté šelmy poznávají Stvořitele svého. Tak mohlo by se vytýkati i mnohým lehkomyslným křesťanům. Písmo sv. líčí velesličně, jak veškeré tvorstvo chválí i poslouchá Tvůrce svého, jenž „vypouští světlo, a ono jde; a volá na ně, a poslouchá ho s třesením; hvězdy pak dávají světlo v strážích svých a veselí se; zavolány jsou a řkou: Tu jsme, a s veselostí svítí jemu, jenž učinil je.“ (Bar. 3, 33—35). A jediný člověk, stvořený k obrazu Božímu, nadaný rozumem a svobodnou vůlí a povolaný ku svatosti a blaženosti věčné, zdráhá se

---

*) Ve farním chrámu Lidickém ve vikariatu Slanském chovají se od roku 1736. ostatky sv. Prima mučedníka, jež papež Alexandr VII. z katakomb Římských vynésti dal. Ježto dle starého podání ostatky obou svatých bratří mučedníků Prima a Feliciana již ve století devátém z Říma odneseny byly, nelze jinak, než za to míti, že v Lidicích nalézají se ostatky jiného mučedníka téhož jména, jakéž měl bratr sv. Feliciana. Byloť v Římě více mučedníků jmenem Primus, a zejména připomíná se dne 10. května památka sv. Prima, kněze, umučeného za císaře Hadriana.

Boha svého poslouchati a vzpouzí se zákonům jeho! „Větrové i moře poslouchají ho“ (Mat 8. 27) a člověk od něho nejvíce vyznamenaný a milovaný protiví se mu! „Syny jsem vychoval a vyvýšil, oni pak pohrdli mnou. Zná vůl hospodáře svého, a osel jesle pána svého. Israel pak mne nepoznal, a lid můj neporozuměl!“ (Isai. 1, 1. 2.)

Dne 9. června koná se také památka sv. Vincence, mučedníka v Agaunu ve Francii, sv. Pelagie, panny a mučednice Antiochijské, sv. Maximiana, biskupa Sirakuského, sv. Richarda, biskupa v Apulii, sv. Kolumba, kněze ve Skotsku, sv. Juliana, mnicha v Edesse v Syrii, a j.

Dne 10. června.

Sv. Markéta Skotská, královna.

Anglický král Edmund příjmím „Železné rámě“ byl r. 1016. úkladně zavražděn. Nástupce jeho na trůně, Dánský král Knut Veliký poslal oba nedospělé synáčky jeho Edmunda a Eduarda ku svému nevlastnímu bratru Olafovi do Švédska, aby se jich takto zbavil. Olaf nechtěl však královské sirotky ty zůstaviti u sebe, obávaje se, že by mu z toho vzešly nemilé rozpaky a zápletky, a dal je dopraviti do Uher. Tu ujal se jich král sv. Štěpán a dal je pečlivě vychovati. Mladší z obou těchto osiřelých královských synův Eduard oženil se potom v Uhrách s Agathou, neteří sv. Štěpána a blízkou příbuznou císaře Jindřicha II. Svatého. Z manželství toho pošly tři děti, Edgar, Markéta a Kristina. Zatím opanoval Anglii zase král z rodu anglosaského Eduard příjmím Vyznavač, jenž jsa bezdětný, vymohl u císaře Jindřicha II., aby po smrti jeho nastoupil královský trůn Anglický bratrovec jeho Eduard žijící ve vyhnanství v Uhrách. Tudíž odebral se Eduard s manželkou a dětmi do Anglie a byl tam r. 1054. od lidu radostně přijat. Avšak králevič Eduard zemřel v Londýně již r. 1057., a po smrti panujícího krále Eduarda Vyznavače vetřel se na trůn svat jeho, mocný hrabě Harald, porušiv násilně právo dědice koruny, desítiletého Edgara. Tu povstal vévoda Vilém Normanský, a čině si nároky na korunu Anglickou přistál s válečným loďstvem na břehu Kentském, zvítězil v krvavé bitvě u Senlaku nad

Haraldem, podmanil si Anglii a dal se v Londýně korunovati na království. Mnozí anglosaští páni zůstali sice králeviči Edgarovi věrni a chystali se v severních krajích země k odporu proti uchvatiteli Vilému Normanskému, snahy jejich neměly však úspěchu. Za poměrů těch poznala ovdovělá matka Edgarova Agatha, že rodině její hrozí v Anglii veliké nebezpečí, a umínila si, že vrátí se se synáčkem i oběma dceruškami Markétou a Kristinou do vlasti své Uher. I vstoupila s nimi na koráb, jenž měl ku pevnině plouti. Avšak bouře mořská zahnala jej na břeh skotský, kde byla matka s dětmi donucena vystoupiti. Na štěstí vzal těžce zkoušenou Agathu a ubohé sirotky její pod svou ochranu Skotský král Malkolm III. Slitovav se nad smutným osudem jejich přijal je na svůj královský dvůr a propůjčoval se jim všelikými službami.

Z Agathiných dětí vynikala Markéta již v útlém věku stkvělými dary ducha a dobrotou srdce i něžnou zbožností. Narodivši se ve vyhnanství a ztrativši záhy otce snášela s matkou i s bratrem a sestrou veliká soužení, až i život její byl v nebezpečenství. Avšak právě v těchto strastech naučila se Markéta pohrdati vrtkavým světem a hledati pravého štěstí v Bohu. Utrpení stalo se jí školou křesťanské moudrosti a ustálilo povahu její. Již na dvoře sv. Štěpána v Uhrách libovala si v modlitbě a bohabojném životě, a později utvrdila se ve Skotsku s milostí Boží dokonale ve svatých ctnostech křesťanských. Jedinou snahou její bylo, aby se rozmáhala láskou k Bohu a takto jemu se zalíbila. Pokládala svět a poklady i rozkoše jeho za marnosť, a zachovala si v srdci svém posvátný mír, ovoce to lásky k Bohu, ať bylo jakkoli, ať osudy rodu jejího se lepšily aneb horšily. Rozvíjela se jako spanilá růže a vynikala sličností; krásněji však zářila panenskými ctnostmi svými; horoucí láskou k Bohu, neunavenou vroucností v modlitbě a zbožném rozjímání, neposkvrněnou čistotou srdce, pokorou a skromností, milou vlídností, laskavostí a milosrdenstvím k lidem ubohým.

Když Markéta v líbeznou pannu vyspěla, požádal jí pojednou král Malkolm III. za ruku, což ji velice překvapilo a poděsilo. Byltě Malkolm surový válečník, na jehož rukou lpěla nevinná krev velikého množství ubohých lidí. Za výbojné výpravy Viléma Normanského do severní Anglie

byli také obyvatelé některých krajů náležejících ku Skotsku násilím donuceni, podrobiti se tomuto králi. Sotva však Vilém s vojskem svým z podmaněných krajin těch odtáhl, vrhl se na ně král Malkolm, aby obyvatelstvo jejich za povolnost k Anglickému králi krutě potrestal. Tu řádili Skotové s divokou ukrutností hůře ještě, než byli činili Normani. Hubili ohněm vesnice, chrámy i kláštery, vraždili starce i děti, a odvlékali muže, ženy i jinochy do nevolnictví. A právě po této loupežné výpravě ucházel se král Malkolm o ruku andělsky čisté a nábožné Markéty. Nutkána matkou i bratrem ku sňatku tomu, vyžádala si Markéta nějaký čas na rozmyšlenou a prosila vroucí modlitbou Boha o radu. Posléze odhodlala se z lásky k matce, bratru i sestře podstoupiti velikou oběť, jež od ní žádána byla, a vstoupila r. 1070. ve svazek manželský s králem, majíc právě dvacet a čtyři léta věku svého.

Manželství Markétino s králem Malkolmem III. bylo dílem Prozřetelnosti Boží. Spanilá, duchaplná a ctnostná královna získavši si milou povahou svou záhy převahu nad králem, mírnila jeho drsné mravy, zušlechťovala ducha jeho, hasila svou dobrotou oheň náruživostí jeho, odvracela jej od násilností i bezpráví a naváděla ho ku skutkům šlechetným. Jako anděl strážný oblétala ho všude a bděla nad ním. A drsný válečník ten podlehl úplně moci velikých darů ducha a zářivých ctností své manželky a změnil se nadobro. Radíval se s ní ve všech věcech státních a dal jí plnou volnost ve správě některých statků královských.

Markéta stala se neobmezenou velitelkou na dvoře královském a užívala své moci ku cti a slávě Boží i ku časnému a věčnému blahu lidí. Pečovala o rozkvět náboženství v zemi a o zvelebení služeb Božích a zbudovala i obnovila mnoho chrámů Páně a klášterů. Zaměstnávala ustavičně několik umělcův a řemeslníků, kteří hotovili oltáře, posvátné obrazy, sochy, kříže a bohoslužebné nádoby. Královské komnaty její byly skladištěm kostelního prádla a bohoslužebných rouch, jež společně s nábožnými dvořankami svými tkala a vyšívala. Po práci modlívala se vroucně, rozjímala o pravdách náboženských, čítala Písmo sv. a mívala rozmluvy s kněžími o věcech církevních. Bývala každého dne na mši sv., poslouchala dychtivě slovo Boží, obcovala o svátcích ve chrámu jitřním hodinkám, jež duchovní v noci

zpívali, a chodila často ku svatému přijímání. Přísně šetřila církevních postů, zejména požívala v adventě a v dobu čtyřicetidenního postu jen chleba a vody. Od svého zpovědníka žádala, aby s ní nakládal s přísnou svědomitostí a bez obalu vytkl jí každou chybu, říkávajíc, že lepší jsou rány kárajícího přítele, než polibky lichotícího nepřítele. Na svém dvoře netrpěla žádných osob, na nichž lpělo podezření nepočestnosti, a za komorné a dvořanky volila si jen cudné panny a ženy, jež slovem i příkladem nabádala k horlivému plnění přikázaní Božích i církevních, zejména ku častějšímu přijímání velebné Svátosti oltářní. Spánku popřávala si jen skrovného a bděla za noční doby ráda na modlitbách a rozjímání o přehořkém utrpení Páně. Za těchto modliteb a rozjímání docházela od Boha sladké útěchy a slzívala radostí. V řeči bývala opatrná a zůstávala i v královském rouchu skromnou a pokornou služebnicí Kristovou.

Ve Skotsku vládly tehdáž různé neplechy. Lidé zanedbávali svatých svátostí a znesvěcovali služebnou prací neděle a svátky, nezachovávali církevních postův a libovali si v pověrách, lichváři vydírali lid, a páni žili namnoze v nepořádných manželstvích a provozovali svatokupectví. Královna Markéta zasazovala se neunaveně o nápravu těchto nepořádkův a o zvelebení křesťanských mravů i církevní kázně v zemi. Na ten účel naléhala na biskupy, aby konali církevní sněmy. Na jednom z těchto sněmů byla sama přítomna a odporoučela shromážděným duchovním i šlechticům přísné zachovávání přikázaní církevních.

Nábožná královna byla štědrou dobrodějkou lidí chudých a ubohých. Pokládala celé Skotsko za jedinou rodinu a sebe za matku všech svých poddaných, o jichž věčné i časné blaho pečovati bylo jí milou povinností. Kdykoli běželo o pomoc nešťastníkům, nešetřila ani klenotů, ba ani drahocenných šatů svých. Nejednou rozdala vše, co měla, a byla nucena žádati manžela o podporu. Když objevila se na ulici, hrnuli se k ní jako k matce sirotkové, vdovy, starci a neduživci, a nikdo neodcházel od ní s prázdnem. Palác její býval za dne naplněn chudými prosebníky, jimž rozdávala oděv, peníze a potravu. Mívala u sebe sedm sirotků, jež sama vychovávala, oblékala a živila, a nikdy nezasedala ku královské tabuli, pokud dětí těch nenasytila. V komnatách svých krmila každého dne množství chudých, jimž někdy

sama posluhovala a nohy myla. Navštěvovala chudé nemocné po domech a špitálech donášejíc jim pokrm i peníze a těšíc je. Král měl z tohoto milosrdenství výborné manželky své radosť a provázel ji častěji, když almužnu rozdávala a nemocné navštěvovala.

Obzvláštní zřetel věnovala Markéta ubohým anglosaským zajatcům, jichž tehdáž ve Skotsku mnoho bylo. I rozesýlala po vší zemi posly, aby se jich dopátrala, a vykupovala je ze zajetí, ostatním pak, kteří vykoupeni býti nemohli, udílela štědrou podporu. Bystrému zraku jejímu neušlo žádné bezpráví, jímž lid trpěl. Tehdáž bylo ve Skotsku i v jiných zemích všeobecným zvykem, že kdykoli král někam jel, komonstvo jeho lid hanebně sužovalo, vydíralo a olupovalo. Markéta pohnula svou laskavostí krále, že těmto neplechám konec učinil.

Manželství Markétino bylo požehnáno šesti syny a dvěma dcerami. Bohabojná matka vychovávala je velmi pečlivě. Opatřivši jim zbožné a svědomité učitele bděla nad nimi, aby prospívali netoliko vědomostmi, nýbrž i bázní Boží a křesťanskými mravy. Aby dětem žádné pohoršení dáváno nebylo, dbala toho, aby na královský dvůr nikdo nepřicházel, kdo nebyl bezúhonný. Starostlivá matka opakovala s dětmi, čemu od svých vychovatelů se naučily, a kdykoli některé z nich poklésku se dopustilo, neváhala dáti je potrestati. Vodila je do chrámu Páně, modlívala se s nimi a vštěpovala do srdcí jejich lásku k Bohu i ku bližním, horlivosť ve službě Boží a nenávisť ku hříchu. Říkávala jim: „Milé dítky, bojte se Pána Boha, neboť kdo se ho bojí, nebude žádného nedostatku míti, a jestliže ho budete milovati, udělí vám v tomto životě štěstí, a po smrti se všemi svatými věčné blaženosti.“ Kromě toho neustávala modliti se za svoje děti, aby Bůh zachoval je nevinnými a posvěcoval duše jejich milostí svou. A Bůh žehnal této výtečné matce. Tři ze synův jejích panovali potom slavně ve Skotsku, a jeden z nich, král David, zemřel jako světec; z dcer pak jejích stala se Mathilda královnou Anglickou a ctí se rovněž jako světice.

Po dvaadvacet let šířila královna Markéta ve Skotsku požehnání. Posléze roznemohla se těžkou nemocí, kteráž ji půl roku soužila. Zbožná královna snášela tuto zkoušku trpělivě opakujíc stále touž modlitbu: „Pane Ježíši Kriste,

jenž jsi smrtí svou světu život dal, vysvoboď mne ode všeho zlého!“ Poznavši, že dnů vezdejšího života jejího jest již na mále, dala se donésti do chrámu Páně, vykonala tam doživotní zpověď, přijala Tělo Páně i svátosť posledního pomazání, a řekla potom zpovědníku svému: „Dvě věci kladu vám, ctihodný otče, na srdce, první, abyste pokud živ budete, na mši sv. byl mne pamětliv modlitbou, a druhou, abyste synů mých se ujal. Bděte nad nimi, aby Boha se báli a ho milovali. Stane-li se, že některé z dětí mých povýšeno bude, nepřestávejte mu býti učitelem, a hleďte, aby snad pýchou se nevynášelo, Boha lakotou nehněvalo a spasení svého nezanedbávalo. Prosím vás, slibte mi to před Bohem!“

Čtyři dny před smrtí nemocné Markéty padli král Malkolm III. a nejstarší syn jeho ve válce s Anglií. Královna uslyšela smutnou zprávu, kdy již umírala. I sebrala zbytek své síly, pozdvihla oči k nebi a modlila se hlasitě: „Chválím tě a vzdávám tobě díky, všemohoucí Bože, že v poslední hodině života mého ráčil jsi mne navštíviti touto strastí, abych ji trpělivě snesla a takto za hříchy svoje dostiučinila.“ Brzo potom modlila se dále řkouc: „Pane Ježíši Kriste, Synu Boží, jenž jsi z vůle Otce svého působením Ducha svatého svět oživil, vysvoboď mne!“ Po slovech těch vypustila duši, dočekavši se 47 let života vezdejšího, dne 16. listopadu r. 1093. Tvář její, posty a dlouhou nemocí zchřadlá, zastkvěla se po smrti krásnou živostí, a Bůh prokázal svatosť její mnohými divy. Papež Innocenc IV. prohlásil r. 1251. Markétu za svatou, papež Klement X. potvrdil ji za patronku království Skotského, a papež Innocenc XII. nařídil, aby památka její světila se v Církvi katolické dne 10. června.

Svatá královna Markéta dává křesťanským rodičům dokonalý příklad, jak mají děti svoje zdárně vychovávati. Vzorná matka ta učila sama děti svoje víře svaté a zákonům Božím, bděla ostražitě nad mravy jejich, trestala je, když něčím se provinily, a ukazovala jim svým svatým životem, jak mají Boha milovati, hříchu se varovati a spasení svého se domáhati. Jakou hroznou vinu uvalují na sebe lehkomyslní rodičové, kteří o náboženské a mravní vychování svých dětí pranic se nestarají a svou lhostejností u víře svaté a duchem

světáckým je kazí! Takoví zaslepenci dávají děti svoje cvičiti v tanci, různých hrách a jiných tretkách, zanedbávají však pečovati o to, aby děti jejich poznaly Boha a svoje povinnosti náboženské. Vodí je do hostinců, divadel, plesův a na výlety, nikdy pak nechodí s nimi do chrámu Páně na mši sv. a na kázaní. Dopouštějí, aby děti jejich četly kluzké a protináboženské knihy, a neopatřují jim ani modlitební knihy, ani jakýchkoli spisů náboženských a vzdělavatelných. Nemodlí se s nimi, nenapomínají jich ku mravnosti, dovolují jim všecko, netrestají poklésků jejich aniž dopoušějí, aby jim někdo nějakou zaslouženou důtku dal. Zkušenost dosvědčuje, do jakých smutných koncův takové světácké vychovávání mládeže vede. „Kdo šetří metly, nenávidí syna svého, ale kdo ho miluje, v čas jej trescе“ (Přísl. 13, 24.) Právem slují nezdární mladíci nešlehanci, že rodičové jich netrestali a takto sami příčinou jejich mravní zvrhlosti se stali. Takoví beznábožensky a světácky odchovaní nešlehanci jsou zaslouženou metlou svých zaslepených rodičů, jsou postrachem všech lidí šlechetných, hrozným břemenem svých krajanův a hanbou své vlasti. „Kůň neokrocený bude tvrdoústý, a syn rozpustilý bude opovážlivý. Nedávej mu moci v mládí a nepřehlédej obmyslů jeho. Shýbej šíji jeho z mládí a bij boky jeho, dokudž je malý, aby snad se nezatvrdil a nevěřil tobě, a měl bys bolest duše. Uč syna svého a pracuj na něm, abys mrzkostí jeho uražen nebyl.“ (Sir. 30, 8—13.)

Dne 10. června koná se také památka sv. Getulia, mučedníka Římského, sv. Basilida a spolumučedníků v Římě, v Nikomedii sv. Zachariáše, mučedníka, ve Španělích sv. Krispula a sv. Restituta, mučedníků, v Kolíně nad Rýnem sv. Maurina, opata a mučedníka, v Palermě na Sicilii sv. Olivy, panny a mučednice, a j.

Dne 11. června.

I. Sv. Barnabáš, apoštol Páně.

Kromě dvanácti apoštolů Kristových, k nimž později připojen jest Pavel, dostalo se v pravěku křesťanském čestného názvu apoštolův také některým horlivým pomocníkům oněch vyvolených sloupů Církve svaté, kteří společně s nimi evangelium šířili. Z mužů těch byl nejpřednějším Barnabáš.

Barnabáš, rodným jménem Joses neb Josef, pocházel z kněžského pokolení Lévi. Narodil se na ostrově Cypru,

X. ú. J. Patočky v Praze. Nákl. Děd. sv. Jana Nep.

Sv. Barnabáš, apoštol Páně.

a dle podání přišel do Jerusaléma, aby učil se u moudrého Gamaliela Starému Zákonu. Když Kristus Pán u rybníka Bethesdy zázračně uzdravil člověka, jenž byl po 38 let nemocen, uvěřil Barnabáš v něho a byl přijat do sboru sedmdesáti učedníkův jeho.

Pro milou povahu svou a pro řečnický dar, jímž obdařen byl, dostal od apoštolů příjmí Barnabáš, což se vykládá „syn proroctví, syn Bohem nadšené řeči, syn utěšení.“ Po nanebevstoupení Páně zůstal v Jerusalémě, prodal statek svůj a složil stržené peníze k nohám apoštolů na rozdělení mezi chudé věřící.

Když Pavel tři léta po svém obrácení, asi r. 40. poprvé do Jerusaléma přišel, nedůvěřovali mu učedníci Páně a báli se ho. Tu ujal se ho Barnabáš, přivedl jej k apoštolům Petru a Jakubovi a vypravoval o něm, jak na cestě do Damašku viděl Pána, mluvil s ním a obrátil se, a kterak potom v Damašku důvěrně činil ve jménu Ježíše. (Skutk. 9, 26. 27.) I zradovali se z toho věřící a hostili obráceného Pavla s bratrskou láskou.

Za času prvního pronásledování Církve, když byl jáhen Štěpán ukamenován, opustili mnozí učedníci Páně Jerusalém a rozešli se po sousedních krajinách, kde evangelium horlivě kázali. Někteří mužové rodem z Cyreny a Cypru, kteří tehdáž z Jerusaléma se rozprchli po Syrii, zavítali potom do Antiochie a obrátili v tomto městě množství lidí na víru. Když apoštolové v Jerusalémě o tomto pokroku evangelia v hlavním městě syrském uslyšeli, poslali tam Barnabáše, aby sbor věřících řídil a k rozkvětu jeho pracoval. I přišel Barnabáš do Antiochie a rozmnožil záhy požehnanou činností svou počet věřících v tomto městě. (Skutk. 11, 24.)

Barnabáš, muž dobrý a plný Ducha svatého a víry, vystihl záhy bystrým zrakem svým převelikou důležitosť lidnaté Antiochie pro rozšiřování víry Kristovy mezi pohany. Když pak sbor věřících v tomto městě stále rostl, nemohl již Barnabáš samojediný stačiti a odebral se proto do Tarsu, kde vyhledal Pavla, věda, že Pán vyvolil ho za apoštola pohanů. Pavel vyslechl s radostí vyzvání jeho, aby odebral se do Antiochie a společně s ním na vinici Páně v městě tom pracoval. I byli oba přes celý rok v Antiochii a hlásali evangelium s velikým požehnáním. Církev Antio-

chijská množila se a rozkvétala tak, že učedníci Kristovi nejprv v tomto městě nazváni jsou křesťané. (Stutk. 11, 25. 26.)

Tou dobou, za panování císaře Klaudia, byl v Palestině z neúrody hlad. Tedy věřící Antiochijští, jedenkaždý podle možnosti své umínili pomoci bratřím přebývajícím v Judsku. I učinili sbírku a poslali tyto peníze do Jerusaléma po Pavlovi a Barnabáši. (Skutk. 11, 29. 30.) Když oba apoštolové tuto službu vykonali, připojil se k nim sestřenec Barnabášův Jan, příjmím Marek a přišel s nimi do Antiochie. (Skutk. 12, 25.)

Věřící Antiochijští žijíce dle zákona Kristova dokonale scházeli se každodenně na služby Boží. Jednoho dne, když sloužili Pánu a postili se, řekl jim Duch svatý: „Oddělte mi Šavla a Barnabáše k dílu, ku kterémuž jsem je povolal.“ Tedy postíce se, a modlíce se, a vzkládajíce na ně ruce propustili je. Duch sv. povolal oba tyto muže, aby šířili evangelium mezi pohany. (Skutk. 13, 1—3.)

Provázeni jsouce Markem vydali se Pavel a Barnabáš z Antiochie na apoštolskou cestu do přístavního města Seleucie a plavili se odtud na ostrov Cypr. A přišedše do města Salaminy kázali slovo Boží ve školách židovských, a když zchodili veškeren ostrov od východu na západ, zavítali do města Pafu, kde Pavel z moci Boží potrestal slepotou ošemetného svůdce Elymasa, což když uzřel vladař toho ostrova Sergius Pavel, uvěřil, divě se učení Páně.

Z Pafu plavili se všickni tři věrozvěstové na pobřeží Malé Asie a přišli do Perge v Pamfilii. Tu odloučil se od obou apoštolů Marek, nedoveda snášeti námahy apoštolské cesty jejich, a vrátil se do Jerusaléma. Pavel a Barnabáš cestovali potom dále a hlásali evangelium v Antiochii Pisidské nejprv Židům, a když tito jim se protivili, obrátili se k pohanům, kteří slova jejich dychtivě poslouchali u uvěřili. To vidouce zatvrzelí Židé, učinili proti apoštolům vzbouření a vyhnali je z končin svých, a oni vyrazivše prach s nohou svých na ně, odešli a zavítali do Ikonie v Lykaonii. (Skutk. 13, 4—52.)

I stalo se v Ikonii, že vešli spolu do školy židovské, a mluvili, tak že uvěřilo Židů i pohanů veliké množství. Ale kteří z Židů nevěřící byli, ti zbouřili a popudili k hněvu mysli pohanů proti věřícím. Byli pak tu dlouhý čas, důvěrně sobě počínajíce v Pánu, kterýž svědectví vydával slovu milosti své, čině, aby se dáli divové a zázrakové

skrze ruce jejich. I rozdělilo se množství města, a sice někteří byli s Židy, a někteří s apoštoly. Když pak pohané i Židé se na ně obořili, aby je zhaněli a kamenovali, srozuměvše tomu utekli do měst Lykaonských, do Lystry a Derbe, i do vší krajiny okolní, a kázali tu evangelium. V Lystře poslouchal Pavla mluvícího také muž nemocný na nohy, chromý od narození. Apoštol vida, že má víru, uzdravil ho zázračně, tak že chromec ten vzchopil se a chodil. Když pohané tento zázrak spatřili, užasli a pokládali oba apoštoly za bohy, Barnabáše za Joviše a Pavla za Merkura. Tu přivedl modloslužebný kněz Jovišův ověnčené býky a chtěl je oběma apoštolům jakožto bohům obětovati. To když uzřeli Pavel a Barnabáš, roztrhli roucha svá a vyběhli mezi zástupy a vytýkali jim mocně hroznou pošetilost jejich. Hned na to přišli z Antiochie a Ikonie někteří Židé a navedše zástupy kamenovali Pavla, a vytáhli jej za město, domnívajíce se, že umřel. Když pak jej věřící obstoupili, vstav vešel do města, a druhého dne šel s Barnabášem do Derbe. A kázavše evangelium tomu městu, a naučivše mnohé, navrátili se oba apoštolové do Lystry, a do Ikonie a do Antiochie Pisidské potvrzujíce mysli učedníků a napomínajíce, aby trvali u víře a ochotně snášejíce všeliká soužení domáhali se království Božího. Po mnohých nebezpečenstvích zavítali posléze opět do Antiochie v Syrii, odkudž tuto apoštolskou cestu byli nastoupili, a vypravovali shromážděné církvi s radostí, jak veliké věci Bůh skrze ně učinil, a že otevřel pohanům dvéře víry. (Skutk. 14, 1—27.)

Zatím nastal mezi křesťany spor, jsou-li věřící z pohanstva vázáni obřadnými předpisy Mojžíšovými, zejména jsou-li povinni dáti se obřezovati. Za tou příčinou vypravila r. 51. církev Antiochijská Pavla a Barnabáše na apoštolský sněm do Jerusaléma, kde spor ten měl se rozhodnouti. Obá apoštolové cestovali skrze Fenicii a Samařsko vypravujíce všude radostnou zprávu o obrácení pohanů, a když přišli do Jerusaléma, přijati jsou od církve a od apoštolů i starších, zvěstujíce, kteraké věci činil Bůh s nimi. Na sněmu vyslechli všickni shromáždění nejprv Petra, a potom Barnabáše i Pavla, kteříž vypravovali, jaké divy a zázraky činil Bůh skrze ně mezi pohany. I rozhodl se tudíž sněm, že věřící z pohanstva nejsou povinni podrobovati se obřízce, a Pavel i Barnabáš vrátivše se do Antiochie svolali obec

křesťanskou a přečetli list o nálezu sněmu, jejž apoštolové z Jerusaléma byli poslali. (Skutk. 15, 1—30.)

Po roce umínili si Pavel a Barnabáš vydati se poznovu na cestu apoštolskou. Barnabáš přál si, aby opět s nimi šel sestřenec jeho Marek, Pavel nechtěl tomu však dopustiti, poněvadž Marek neosvědčil se na první cestě vytrvalým. I stala se nesvornosť mezi oběma apoštoly. Přísný Pavel zamítal společníka, jenž neřídil se zásadou jeho „Všecko mohu v tom, jenž mne posiluje“, kdežto mírnější Barnabáš měl v úmyslu poskytnouti sestřenci příležitosť, aby napravil chybu, jíž se byl dopustil; a když nedošlo v této věci ku shodě, přijal Pavel k sobě za průvodce Silu a vydal se s ním na cestu, Barnabáš pak odebral se s Markem na ostrov Cypr. (Skutk. 15, 36—40.)

Od té doby, co Barnabáš od Pavla se oddělil a samostatně evangelium hlásal, není o působení jeho v Písmě sv. dalších zpráv. Jen v prvním svém listu ku Korintským zmiňuje se o něm ještě Pavel jakožto o horlivém služebníku evangelia, jenž živil se prací rukou svých, jako on (I. Kor. 9, 6.) Není pochybnosti, že Barnabáš ještě na rozličných jiných místech v různých zemích slovo Boží horlivě hlásal a množství pohanů obrátil. Dle podání vrátil se posléze do otčiny své na ostrov Cypr, kde na vinici Páně neunaveně pracoval. Tím vzbudil proti sobě nenávisť zatvrzelých Židů, od nichž byl r. 60. ukamenován. Hrob jeho u města Samaliny byl za panování císaře Zenona v pátém století zjeven sv. Athemiovi, a když nalezeny ostatky jeho, dal císař na tomto místě vystavěti chrám a uložiti v něm svaté ostatky tyto.

Sv. Barnabáš a po něm také mnozí jiní prvokřesťané dávali statky svoje apoštolům na rozdělenou mezi chudé věřící, a stávali se z lásky k chudému Spasiteli dobrovolně chudými. Takováto dobrovolná chudoba je hrdinskou ctností, kterouž Kristus Pán svým učedníkům v evangelium jakožto výborný prostředek ku dosažení dokonalosti radí, aniž pak ji všem věřícím za povinnosť ukládá. Jestiť po vůli Boží dovoleno křesťanu, aby poctivým způsobem soukromného majetku a bohatství se domáhal a jím vládl. Avšak křesťan nemá se považovati za neobmezeného pána svého majetku, nýbrž toliko za dočasného správce, jemuž bude jednou klásti počet z vladařství svého. Statků svých má křesťan užívati

pro sebe jen potud, pokud potřebu má, přebytek pak má ukládati na úrok u Boha, ku cti i slávě jeho a ku věčnému i časnému blahu svých bližních. Ovšem pak bývá snaha po získání bohatství velmi nebezpečna, poněvadž člověk takto se snažící snadno upadá v pokušení a v osidlo ďáblovo, a v žádosti mnohé, neužitečné a škodlivé, kteréž pohřižují lidi v zahynutí a zatracení (I. Tim. 6, 9.) Bohatství zaslepuje velmi snadno rozum člověka, otravuje mysl jeho a dráždí vůli jeho, aby jměním svým lehkomyslně plýtval, nedovolených rozkoší vyhledával, nad bližní se vypínal, duše své zanedbával, a na Boha, soud, nebe i peklo zapomínal. Proto snažme se raději získati si bohatství dobrých skutkův, a majíce pokrm, a čím bychom se odívali, dosti na tom mějme. (I. Tim. 6, 8.)

---

2. Sv. Felix a sv. Fortunát, bratří mučedníci.

Za panování ukrutných císařů Diokleciana a Maximiana přišel do města Akvileje v severní Italii náměstek Eufemius, jenž ihned do chrámu Jovišova vkročil a obětoval, a hned po celém městě rozhlásiti dal císařský rozkaz, aby všickni občané bez odkladu dostavili se a pohanským bohům obětovali. Tu mnozí slaboši vyzrazovali, bojíce se trestů, ukryté a tajné křesťany, nedbajíce ani přátelství a svazků příbuzenských, tak že naplnilo se proroctví Kristovo: „Vydáť pak bratr bratra na smrť, a otec syna, a povstanou synové proti rodičům.“ (Mat. 10, 21.)

K císařskému náměstku dostavil se úředník Apamius udávaje, že do Akvileje zavítali dva cizinci, rodní bratří, kteříž vydávají se za křesťany. Ihned vysláni biřicové, aby je polapili a svázané na soud přivedli. Zastali je v hospodě na modlitbách, a svázavše je na hrdle i rukou odvedli je k soudci. Oba bratří vstupujíce do soudní síně bili se v prsa, modlili se po tichu a znamenali čela svá křížem. Na otázku, jak se jmenují a odkud jsou, odpověděl starší Felix: „Jméno mé jest Felix (Šťastný) a bratr můj sluje Fortunát. Jsme křesťané rodem z nedalekého odtud města Vincencie (Vicenzy). Viděli jsme, jak u nás pohané nečistým modlám obětují a odešli jsme, abychom přebývali raději s divokou zvěří někde v lese, nežli s modloslužebníky.“ Eufemius otázal se jich: „Což neslyšeli jste, že císařové naši rozkázali přísně trestati každého křesťana, jenž Kristu se klaní?“ Oba bratří

vyznali, že nespravedlivým a bezbožným zákonům císařským se nepodrobí. I nařídil soudce je natáhnouti na skřipec a kyji tlouci. V těchto mukách modlili se oba jako jedněma ústoma: „Pane Ježíši Kriste, chválíme a oslavujeme tebe, že ráčil jsi dobrotivě vykonati na nás, co Duch svatý skrze Davida mluvil řka: Aj jak dobré a utěšené jest, když bratří přebývají v jednotě. Propůjč nám milostivě, abychom vytrvali v tom povolání, v němž vyvolil jsi nás ku slávě jména svého a na utvrzení srdcí věřících v tebe. Nechť poznají modloslužebníci, že není jiného Boha mimo tebe, jemuž andělové slouží.“

Slyše tuto modlitbu zvolal vladař: „Nevíte-liž, že císařové hněvají se na jméno Kristovo?“ Felix odvětil: „Čím více se hněváte a proti nám zuříte, tím větší bude sláva naše.“ Tomu zasmál se vladař a řekl: „Bídníci, jakou budete míti slávu z toho, když vás hrdla zbavím?“ Fortunát vece: „Svět tento pomine i sláva jeho, ale sláva, kterou Bůh připravil těm, kdož věří v něho, potrvá na věky.“

Eufemius kázal mučedníky znova na skřipec natáhnouti a pochodněmi páliti, a když nepřestávali Boha velebiti, nařídil je vřelým olejem polévati a do čelistí jejich olověnými palicemi tlouci. Avšak stateční bratří přemáhali i toto trápení a odpověděli k domluvám, aby obětovali bohům a takto se zachránili: „Spasení naše jest Kristus, a mrtvé modly vaše nemohou ani samých sebe zachrániti, když je na kusy rozbijíme. Vymýšlejte si na nás sebe větší muka; my s pomocí Boží nedáme se zastrašiti, neboť anděl Páně pomáhá nám a posiluje údy naše.“

Když takto Felix a Fortunát ani přemlouváním, ani ukrutným mučením k odpadlictví od Krista svésti se nedali, řekl jeden z přísedících soudců Eufemiovi: „Tito mužové vychloubají se vším, co je potkalo zlého, a kladou si to za čest a slávu; odsuď je tedy raději na smrť.“ Rady této poslechl vladař a vyřkl nad mučedníky ortel smrti, aby byli popraveni mečem. I byli vedeni za město. Na popravišti poklekli, dali sobě políbení a jali se říkati společně modlitbu Páně. Tu byli pro Ježíše Krista mečem sťati, což stalo se dne 11. června r. 296. Křesťané Akvilejští odnesli v noci těla obou svatých mučedníků a pohřbili je tajně s největší uctivostí. Sotva uslyšeli křesťané Vincenští o umučení svých rodáků Felixe a Fortunáta, dostavili se do Akvileje a žádali

těla jejich. Věřící Akvilejští zdráhali se nejprv vydati je, potom však obávajíce se pohanů, učinili narovnání, aby tělo sv. Fortunáta s hlavou sv. Felixe zůstalo v Akvileji, kdežto křesťané Vincenčtí dostali tělo sv. Felixe a hlavu sv. Fortunáta, kterýchžto ostatků věřící obou měst nad zlato a drahé kameny sobě vážili. Dva kousky z těchto svatých ostatků daroval roku 1370. Karel IV. velechrámu Pražskému.

„Spasení naše jest Kristus," zvolali svatí bratří Felix a Fortunát, když na mučení byli přemlouváni, aby lichým bohům obětovali a takto se spasili. Sv. Bernard dí: „Křesťane, věz, že Ježíš Kristus jest tvůj Pán, tvůj Vykupitel a Spasitel. U něho najdeš všecko, čeho si žádáš. Jsi-li nemocen, jest on lékař; bloudíš-li, on jest vůdce; zápasíš-li s nepřátely, oní bojuje s tebou; žízníš-li, oní tvoje napojení; jsi-li zarmoucen, oní útěcha tvá; jest-li duše tvoje zahalena temností, oní světlo; jsi-li chud a opuštěn, jest on otec tvůj." „Není v žádném jiném spasení, neboť není jiného jména pod nebem daného lidem, skrze kteréž bychom měli spaseni býti." (Skut. 4, 12.).

Dne 11. června koná se také památka sv. Parisia, mnicha řádu kamaldolského, sv. Meinverka, biskupa Paderbornského († 1036), sv. Flory, panny řehole sv. Jana Křtitele, blahosl. Jolanty (Heleny), dcery Uherského krále Bely IV., kněžny Kališské a abatyše ve Hnězdně († 1298), a j.

Dne 12. června.

Sv. Jan z Fakunda, kněz Augustinián.

Urození a zbožní manželé Jan Konsalvi z Kastrilla, a Sancia Martinezová ve španělském městě Sahaguně v někdejším království Leonském, neměvše dlouho dětí, vyprosili si r. 1419. od Boha modlitbami a dobrými skutky synáčka, jemuž na křtu svatém dali jméno Jan. Pod pečlivým dozorem výborných rodičů jevil Jan již v dětském věku vážnou mysl a liboval si v modlitbě. Často přerušil hru s mladičkými soudruhy a jal se k nim mluviti po způsobě kazatelův napomínaje jich ku zbožnosti a svornosti. Otec soudil tudíž, že

Jan stane se jednou hodným knězem, a opatřil pacholíku tomu dle tehdejšího nechvalného zlozvyku farní obročí. Fara ta byla ovšem zatím spravována knězem náměstným. Jan vzdělával se na školách řeholníků Benediktinů v rodišti svém, a jakmile dospěl v jinocha, zdráhal se požívati důchodů z fary sobě vnucené; a když příbuzní mu proto domlouvali, řekl jim: „Neobtěžujte mne a nenuťte ku hříchu; nemohu dopouštěti se ničeho, čímž svědomí moje by obtíženo bylo.“

Když bylo Janovi dvacet let, svěřil ho otec Burgosskému biskupu Alfonsovi, a ten oblíbil si záhy snaživého, mravného a zbožného jinocha tou měrou, že učinil jej svým společníkem a s ním církevní hodinky se modlíval. Po šesti letech posvětil ho biskup na kněžství a slíbil mu kanovnictví při stoličném chrámu. Jan konával svoje modlitby nejraději ve chrámě kláštera augustiniánského, kde byl kříž požívající veliké úcty věřícího lidu. Kleče tu jednoho dne na modlitbách a u vroucím rozjímání, spatřil, jak u kříže toho člověk sklíčený bolestnou dnou náhle ozdravěl. Muž ten vstoupil potom z vděčnosti za toto zázračné uzdravení svoje do augustiniánského kláštera. Mladý kněz Jan byl touto událostí hluboce dojat, a jal se od té doby přemítati, jak ve službě na biskupském dvoře pro mnohé práce a starosti nemůže sloužiti Bohu tak sebraně, jakož vřele si přál. I požádal biskupa za propuštění a řekl mu, že vzdá se všech církevních důchodů, aby tím horlivěji v chudobě a pokoře o spasení svoje pečoval. Marně přemlouval ho biskup a nabízel mu kanovnictví. Jan nechtěl uvazovati se v nové úřady a hodnosti a prosil, aby mohl pouze podržeti chudé kaplanství při chrámu sv. Agathy v Burgose, k čemuž posléze biskup svolil.

Od té doby sloužíval kněz Jan v kostele sv. Agathy každodenně s příkladnou nábožností mši sv. a kázal slovo Boží. Za nedlouho nabyl však přesvědčení, že má-li se státi dokonalým kazatelem, potřebuje ještě důkladnějších studií bohosloveckých. I odebral se r. 1450 na vysoké školy do města Salamanky a obíral se tu pilně po čtyři roky posvátnými vědami. Dokonav studie jal se v různých chrámech městských, zvláště u sv. Sebastiana kázati a získal si záhy jméno slavného duchovního řečníka, tak že věřící dychtivě k němu se hrnuli, aby ho poslouchali a v potřebách svých

rady, útěchy a přímluvy jeho docházeli. Důvěru tuto získal si zvláště také svým přísným, sebezapíravým životem. Spával jen málo na tvrdém lůžku maje za podhlavničku kámen, prodlužoval do noci modlitby i rozjímání svoje, a za dne pracoval bez oddechu pro spásu bližních.

Tou dobou byla Salamanka jevištěm krvavých svárů občanských. Dva mladí šlechtici zabivše v hádce dva soupeře, dali se na útěk. Matka zabitých mladíků přísahala vrahům pomstu, a sebravši několik ozbrojených sluhů pustila se za nimi až do Portugal, kde je dohonila a utlouci dala. Z toho vzniklo mezi oběma rody zabitých jinochů krvavé nepřátelství, jež rozdělilo celé město ve dva tábory zuřivě se potírajících soupeřů. Za těchto krvavých zápasů hlásal kněz Jan na kazatelně pokoj a smíření, modlil se a podroboval tělo svoje kajicnosti, aby vyprosil rozvaděným stranám daru smířlivosti a tichosti, a stavěl se nezřídka na ulicích mezi zápasící nepřátele, aby je smířil. A Bůh žehnal těmto ušlechtilým snahám jeho, tak že časem vášně občanův se utišily a v městě opět mír zavládl.

Jsa živ nad míru přísně a pracuje bez oddechu pro spásu lidí, onemocněl kněz Jan a měl dle rady lékařské podrobiti se bolestné a nebezpečné operací. I svolil k tomu a učinil Bohu slib, že vyvázne-li životem, vstoupí do kláštera. Operace zdařila se a nemocný ozdravěl dokonale. Vzdávaje Bohu díky přemýšlel, jak nejlépe by měl slib svůj vyplniti. Jednoho dne, an opět o této věci přemítal a Boha o radu prosil, spatřil polonahého žebráka. I daroval mu nejlepší svůj šat, a puzen vnitřním hlasem, vstoupil do kláštera Augustiniánů v Salamance, kde vládla přísná kázeň řeholní. Tu odbyl v pokoře a příkladné poslušnosti noviciát, složil dne 28. srpna 1464 slavné řeholní sliby, a byl záhy potom od duchovních bratří zvolen za převora.

Řeholník Jan vedl bratry svoje slovem i příkladem na cestu dokonalosti a byl horlivým zpovědníkem i neunaveným kazatelem. Jednal s kajicníky s největší laskavostí a svědomitostí snaže se vzbuzovati v nich dokonalou lítost a pohnouti jich k opravdovému pokání, aby mravy svoje napravili, příležitostí ku hříchu se varovali, škody bližním učiněné nahradili a cizí statek navrátili. Na kazatelně bičoval s apoštolskou přímostí hříchy tehdáž v Salamance vládnoucí; zejména horlil proti pohoršlivému oděvu žen-

ského pohlaví, proti utlačování chudých od pánů, proti svárlivosti a zanedbávání povinností křesťanských v rodinách zámožných měšťanů. Zbožný lid vážil si proto převora Jana a hrnul se ku kazatelně jeho, ti však, na něž výtky a výstrahy jeho namířeny byly, zanevřeli na něho, hrozili mu, a odvážili se dokonce činiti mu úklady. Jednou kázal Jan v městě Albě. Vévoda Don Garcia slyše jeho řeč pohrozil mu pomstou. Jan odpověděl mu klidně: „Nechodím na kazatelnu, abych lidem lichotil a pochleboval, ale abych jim pravdu mluvil. Věz pane, že kazatel musí v srdci tak uspořádán býti, aby byl hotov, povždy pravdu hlásati, třeba by měl za ni i smrť podstoupiti!“ Když potom Jan s jediným průvodčím, řeholním bratrem svým, z Alby do Salamanky se vracel, poslal za ním rozhněvaný vévoda dva jezdce, aby ho stíhali a probodli. Když stíhači se blížili, shýbl se průvodčí Janův pro kamení na obranu proti útoku jejich. Jan řekl mu však: „Ty nejsi ještě dokonalý, an chceš zlé spláceti zlým. Což nevíš, že máme protivenství trpělivě snášeti? Neboj se, vždyť Bůh bude s námi!“ Sotva domluvil, přicválali jezdci, avšak pojednou zastavili se koně a nemohli od nich nikterak donuceni býti, aby dále šli. I zastyděli se ozbrojenci ti, a sestoupivše s koní poklekli a prosili za odpuštění, a hned potom vrátili se a zvěstovali pánu svému, co je potkalo. Zatím rozstonal se vévoda na smrť. Považuje nemoc tu za trest Boží vypravil do Salamanky k Janovi posly, prose snažně, aby k němu přišel. Kněz Jan nevzpomínaje křivdy spěchal ihned k vévodovi, odpustil mu, smířil ho s Bohem a vyprosil mu modlitbami svými opět zdraví.

Podobným způsobem činili i jiní bezbožníci horlivému kazateli tomu úklady chtějíce připraviti ho o život, že káral hříchy jejich, avšak Bůh byl s ním a zachránil ho pokaždé. Této Božské ochrany zasloužil si Jan stálou modlitbou, zbožným rozjímáním, tuhými posty a jinými skutky kajícími. Po krátkém odpočinku konával o půlnoci s duchovními bratřími hodinky jitřní a potom bděl na modlitbách do rána přípravuje se na mši sv., kterou sloužíval tak vroucně, že nezřídka slzíval a u vytržení mysli s Kristem Pánem a Marií Pannou se obíral. Aby uchoval si čisté svědomí, zpovídal se téměř každodenně, a když mu to vytýkáno bylo, řekl pokorně: „Nevím ani dne, ani hodiny, kdy povolá mne Pán, aby činil počet se mnou. Vidím, jak brzo ten, brzo

onen umírá zbaven jsa smyslův, a proto hledím, abych v osudnou chvíli připraven byl. Zpovídám se často, ježto často také hřešívám.“

Bůh udělil knězi Janovi zvláštní milodar, že nazíral do budoucnosti a prohlédal srdce lidská. Jednou za doby zimní konala se ve sv. Lazaru za mostem hlučná národní slavnosť. Jan předvídaje, že v zástupu shromážděného lidu nastanou nebezpečné spory a krvavé výtržnosti, dal u mostu, po němž účastníkům slavnosti jíti bylo, zříditi kazatelnu, a stoje na ní neustával napomínati ku svornosti a lásce a doložil: „Kdo z vás opováží se první tasiti meč, zaplatí to životem. Buďte tedy opatrni, ať žádný z vás nepropadne dnes smrti a peklu!“ Jistý mladík nedbaje této výstrahy, dostal se o slavnosti se soudruhy svými do hádky a dobyl proti nim meče. A hned naplnilo se, čím světec byl hrozil; mladík ten byl v nastalé rvačce zabit. Po chvíli chtěla jistá žena Janu políbiti ruku, on však nedopustil tomu řka: „Nepodám ruky své osobě, která v srdci ďábla má“; a když žena se otázala, proč s ní takto mluví, odpověděl: „Vím, že máš v úmyslu zavražditi svobodnou dceru svou, jež stala se matkou.“

Pracuje neunaveně o spasení lidí zbloudilých, vysvobodil Jan také jistého jinocha z tenat prostopášné svůdnice a obrátil ho dokonale, tak že jinoch ten netoliko všecky svazky s hříšnicí tou zpřetrhal, nýbrž i do kláštera vstoupil a velmi přísný kající život vedl. Z toho rozhněvala se ona zlotřilá žena a pohrozila knězi Janovi, že zemře, než rok uplyne. Skutečně roznemohl se Jan po několika měsících. Lékařové shledali, že jest otráven. Světec chřadna a snášeje trapné bolesti zůstal trpělivým, odevzdával se do vůle Boží a modlil se za nepřátele svoje. Připraviv se svatými svátostmi odprosil řeholní bratry svoje, rozloučil se s nimi a dokonal v Pánu dne 11. června 1479., právě když klekání se zvonilo. Po smrti zastkvěla se tvář jeho podivuhodnou spanilostí, tak že přítomní užásli. Bůh oslaviv ho již za živa, osvědčil i po smrti svatosť jeho divy, a papež Alexander VIII. vřadil jej v počet světcův Církve katolické. Papež BenediktXIII. položil svátek jeho na den 12. června.

Světec Jan zdráhal se v mladičkém věku svém, nejsa ještě dochovním, užívati důchodů z církevního obročí, jež otcem mu vnuceno bylo, věda, že se to příčí zákonům Božím i církevním. Kéž by každý křesťan bedlivě poslouchal hlasu svědomí svého, kdykoli hlasem tím Bůh mluví k němu: „To není dovoleno!“

Úkladníku Garciovi mstil se Jan za pokus vraždy tím, že mu odpustil, s Bohem ho smířil a zdraví mu vymodlil. Tak mstívají se světcové svým nepřátelům. Modlí se za ty, kdož jich nenávidí a pronásledují, žehnají těm, kdož je proklínají, a prokazují jim dobrodiní, jakož činil a učedníkům svým činiti velel Kristus Pán.

Světec Jan zpovídal se denně, maje svědomí úzkostlivé a nevěda, kdy zemře. Sv. Bernard dí: „Žádáš-li si dobře zemříti, očekávej ustavičně smrť, jakož i ona všude na tebe čeká.“ A nejlépe připravuje se na křesťanskou smrť ten, kdo bedlivě hříchů se varuje, spáchaných hříchů svých lituje, z nich skroušeně se zpovídá a vůli Boží svědomitě plní. „Buďte připraveni, nebo v kterou hodinu se nenadějete, přijde Syn člověka.“ (Luk. 12, 40.) „S bázní a třesením konejte spasení své.“ (Filip. 2, 12.) „Ve všech skutcích svých pamětliv buď na poslední věci své, a na věky nezhřešíš.“ (Sir. 7, 40.)

Dne 12. června koná se také památka svatých vojínů Basilida, Cyrina, Nábora a Nazaria, umučených v Římě za císaře Diokleciána, sv. Antoníny, mučednice v městě Niceji v Bithynii, sv. Olimpia, biskupa v Thracii, sv. Amfiona, biskupa v Cilicii, sv. Lva III. papeže († 816), sv. Onufria, poustevníka egyptského, z jehož ostatků má velechrám Pražský prst, a j.

Dne 13. června.

Sv. Antonín Paduanský.

Na štěpu slavného řádu sv. Františka Serafinského vypučelo záhy množství spanilých květů, z nichž nejvzácnějším byl Antonín zvaný Paduanským dle města Padovy, kde jest oslavený hrob jeho.

Slovutný světec ten narodil se r. 1195. v hlavním městě království Portugalského Lisabonu a dostal na křtu svatém jméno Ferdinand. Urození rodičové jeho, otec Martin Bullones a matka Marie Trevera vedli jej slovem i vlastním příkladem na cestu svatých ctností křesťanských. Synáček Ferdinand kráčeje ve šlépějích jejich byl již v dětství nad

X. ú. J. Patočky v Praze. Nákl. Děd. sv. Jana Nep.

Sv. Antonín Paduanský.

obyčej vážný. Chodil pilně na služby Boží do chrámu, udílel rád almužnu chudým a vystříhal se úzkostlivě jakékoli příležitosti ku hříchu. Prvního vzdělání nabyl na škole při stoličném chrámě rodiště svého. Poznav záhy marnost tohoto světa roztoužil se po tom, aby mohl sloužiti výhradně Bohu nejsa ničím rušen a znepokojován. I vstoupil již v patnáctém roce věku svého do kláštera řeholních kanovníkův Augustinianů u sv. Vincence nedaleko Lisabonn. Když však časté návštěvy příbuzných a známých rušily klid jeho a překážely mu ve studiích a náboženských cvičeních, požádal po dvou letech o přeložení do jiného, vzdáleného kláštera, a byl od svých řeholních představených poslán do kláštera sv. kříže v městě Koimbře. Tu maje žádoucí klid čítal bedlivě Písmo sv. i spisy Otců církevních, trval na modlitbách i svatém rozjímání, a konal horlivě povinnosti řeholní jsa vzorem poslušnosti, pokory, čistoty, tichosti a nábožnosti.

Roku 1220. přivezl Portugalský královič Don Pedro do Koimbry těla pěti missionářů z řádu sv. Františka, kteří od nevěřících Maurů v Maroku pro víru umučeni byli, a dal je v chrámě sv. kříže u Augustinianů ku zbožné úctě lidu vystaviti. Sotva Ferdinand těla mučedníků těch spatřil, pojala ho ohnivá touha, aby šel hlásat evangelium Mohamedánům, a zalíbí-li se Bohu, také pro Krista Ježíše mučednickou smrť podstoupil.

A jelikož tehdáž zejména rychle rozkvétající řád sv. Františka k Mohamedánům věrozvěsty posýlal, pojal Ferdinand úmysl, vstoupiti do řehole této. Zatím co o tom přemýšlel a s Bohem na modlitbách se radil, zavítalo do Koimbry několik Františkánů sbírat almužnu. Ferdinand svěřil se jim se svým úmyslem, a když oni jej v něm utvrdili, neváhal požádati o propuštění z řádu sv. Augustina, aby mohl vstoupiti do přísnější řehole Františkovy. Kanovníci Augustiniani nechtěli Ferdinanda ztratiti a snažili se odvrátiti ho od úmyslu jeho, on však nedal se zviklati ani prosbami a domluvami bratří upřímných, ani posměchem některých bratří zlomyslnych. I byl propuštěn z řádu sv. Augustina a oblékl se v kapli sv. Antonína poustevníka v malém klášteře františkánském u Koimbry řeholním rouchem Menších bratří sv. Františka z Assisi. Při tom přijal řeholní jméno Antonín dle světce, jemuž kaple v klášteře tom zasvěcena byla.

Po dokončeném průpravním roce vyžádal si Antonín od řeholních představených dovolení ku cestě do Afriky, aby mohamedánským Maurům hlásal evangelium. Vstoupiv na loď přistál na břehu africkém. Avšak Bůh spokojiv se dobrou vůlí jeho po koruně mučednické, dopustil na něho nemoc, kteráž ho donutila k návratu do vlasti. Na zpáteční cestě mořem strhla se vichřice a zahnala koráb, na němž churavý Antonín dlel, až ku břehu ostrova Sicilie. Tu vystoupil Antonín v přístavním městě Messině. Zklamán jsa v naději své odevzdal se do vůle Boží, a když tu slyšel, že sv. František svolal na letnice r. 1221. valnou schůzi bratří svého řádu do Assisi, odhodlal se tam cestovati, aby spatřil milého otce a zakladatele řehole své, stal se účastným jeho požehnání, a povzbuzen byl zjevem jeho k dokonalosti. Této radosti dostalo se mu, a vznešená, prostomyslná povaha světce Františka i bohumilý život duchovních synův jeho pohnuly jej k tomu, že si umínil zůstati navždy v Italii.

Valná schůze celého řádu v Assissi byla ukončena a bratří vraceli se jeden po druhém do svých klášterů. Antonín prosil dlouho marně, aby do některého vlaského kláštera přijat byl. Kvardiáni zdráhali se ho přijati, ježto byl po přestálé nemoci bledý a velice schřadlý. Taje se z pokory svým rodem i vzděláním nabízel se k těžkým pracím ručním, byl však pokládán za člověka neužitečného a neschopného ku plnění povinností řeholních. Tak zkoušel Bůh jeho pokoru a vytrvalost. Posléze smiloval se nad ním představený Římské provincie řeholní Gracian a poslal jej do malého kláštera sv. Pavla opodál Bologny. Tu přebýval Antonín v poustevně a podroboval se přísným skutkům sebezapíravosti a kajicnosti. Slouže bratřím v klášteře konal nejtěžší a nejsprostší domácí práce, mrtvil se postem, bděl na modlitbách a zbožném rozjímání, a byl při tom nevýslovně šťasten, taje se pečlivě svým rodem, vychováním, vzděláním i jinými přednostmi.

Posléze přišly vzácné hřívny, jimiž Bůh Antonína obštědřil, na jevo. Ve františkánském klášteře v městě Forli na území papežském sešel se větší počet duchovních synův sv. Františka a sv. Dominika, aby od tamního biskupa dosáhli svatých svěcení. Také Antonín byl na ten účel od svého kvardiana s několika mladšími bratřími tamo poslán.

Jednoho večera vyzval kvardian kláštera toho přítomných hostí Dominikánův, aby některý z nich konal ku shromážděným bratřím duchovní řeč, a když oni jeden po druhém se vymlouvali a odříkali, požádal na konec Antonína, neznaje ho, aby sám v úkol ten se uvázal. Pokorný Antonín namítal svou neumělosť a nezkušenosť, avšak kvardian a ostatní bratří neustávali naléhati na něho, tak že konečně z poslušnosti se podrobil. Jal se řečniti beze vší přípravy zprvu nesměle a prostě, za nedlouho mluvil však jako dokonalý hazatel tak přesvědčivě, jasně, plynně, a s takovou učeností a zkušeností, že všickni užásli. Tak objevil se oheň, jenž v duchu jeho dlouho skrytě háral. Potom byl Antonín posvěcen na kněžství.

Světec František obávaje se, aby do řádu jeho s učeností nevedrala se ctižádosť a pýcha, nepřál si zprvu, aby bratří jeho obírali se vědami. Dověděv se však o velikých duševních darech bratra Antonína, nechtěl dopustiti, aby tento poklad zůstal zakopán a poslal mladého kněze toho na slovutné školy do Vercell, aby nabyl hlubších vědomosti a mohl v klášteřích mladší řeholníky vyučovati. Antonín studoval s výtečným prospěchem bohosloví, a potom svěřil mu František učitelský úřad v řádě napsav mu list tohoto znění: „Milému bratru svému Antonínovi bratr František vzkazuje pozdrav v Kristu Ježíši. Uznávám za dobré, abysi bratry bohosloví vyučoval, ale tak, aby horlivosť ve studiích neuhašovala ani v Tobě ani v bratřích horlivosti v modlitbě, jakož přikazuje se nám řeholí, k níž se přiznáváme.“

Antonín vyučoval bohosloví postupně v různých klášteřích svého řádu, zejména v Bologně, Toulouse, Montpellieru, Padově a jinde. Stkvěje se hlubokou učeností zůstal stále pokorným, a vedle učitelského úřadu svého věnoval také každého dne několik hodin péči o spasení obecného lidu. Později složil učitelský úřad a věnoval se výhradně povolání kazatelskému, k němuž nejvíce puzen byl. Jsa v bohosloví důkladně vzdělán, uměje Písmo sv. na paměť, maje zvonivý a silný hlas, a jsa tváří i celým zjevem svým nad míru důstojný a velebný, proslul jakožto věhlasný kazatel ohnivé a neodolatelné výmluvnosti. Řeči jeho podobaly se rozvodněnému veletoku všecko uchvacujícímu, otřásaly hříšníky burcujíce je ze sna hříchu, osvěcovaly bleskem rozum a zahřívaly srdce posluchačův, a těšily, blažily, na-

pomínaly hlasem mateřským kajicníky i duše zbožné. Bohem nadšený kazatel líčíval vznešenými myšlénkami, pádnými důvody a případnými obrazy a podobenstvími krásu i štěstí svaté ctnosti a bídu i zkázu hříchu tak sličně a mocně, že posluchači jeho bývali hluboce dojati a uneseni. Tisícové věřících hrnuli se z daleka k němu, kdekoli kázal, a posluchačů jeho bývalo někdy až 30 000, tak že návalu jejich nestačily ani nejprostrannější chrámy. Antonín kázal tudíž na náměstích, hřbitovech a na polích, kde bylo třeba sboru silných mužů, kteří kolem jeho kazatelny stávali, aby zamezili nebezpečnou tlačenici lidí k němu se hrnoucích. Mnozí věřící chtějíce býti věhlasnému kazateli na blízku, přicházeli již v noci ku kazatelně, s níž měl nazítří řečniti. Maje knihu sv. evangelií pod paždí, v ruce kříž a v srdci nadšenou touhu po šíření cti i slávy Boží a po spasení duší lidských, procestoval Antonín jako missionář města a městyse celé Italie i jižní Francie a obrátil kázaními svými nesčíslný počet hříšníkův i kacířů. Jako druhdy Jan Křtitel hřímal slova pravdy i vůči mocným pánům neznaje bázně lidské. Evangelium jeho bylo netoliko v řeči, ale i v moci i v Duchu sv. a v plnosti mnohé. (I. Thes. 1, 5.) A když s kazatelny sestoupil, padali mu lidé k nohám, líbali hrubý řeholní oděv jeho a prosili, aby je svatou zpovědí s Bohem smířil aneb v potřebách jejich radou a útěchou jim přispěl.

Počátkem třináctého století podmanil si krvežíznivý násilník kníže Ezzelin vévodství Florencké s Padovou i Veronou a sužoval hrozně obyvatelstvo. Když pak město Padova proti němu se vzbouřilo, dal 10.000 občanův jeho povražditi, kochal se mukami jejich, poskvrňoval svatyně a posmíval se klatbě, jíž proto stížen byl. Nikdo neodvažoval se mu odpírati, až konečně odhodlal se Antonín k němu dojíti a mu pohroziti. Předstoupiv před knížete zvolal světec v posvátném rozhorlení: „Jak dlouho budeš ještě vzdorovati nebesům? Či mníš, že Bůh neslyší pláče a křiku ubohého, nevinně sužovaného lidu, an na tebe pomstu svolává? Hle, míra ohavných nepravostí tvých jest již naplněna a trestající ruka Hospodinova rozdrtí tě, jestliže neustaneš. Slyš slova má, jsouť to slova Boží!“ A divoký násilník neopovážil se na sluhu Božího sáhnouti. Skřípaje zlostně zuby zkrotl jako ochočený dravec pod bičem pána svého a sliboval polepšení, ale nedostál slibu svému.

Bůh omilostnil Antonína milodary divův a nazírání tajných věcí přítomných i budoucích. V jistém francouzském městě přebýval úředník, jenž žil prostopášně. Antonín zavítav na svých missionářských cestách do města toho, zdržel se tu delší čas, a kdykoli muže toho na ulici potkal, poklonil se mu hluboce. Zpozorovav to úředník, rozzlobil se, mysle, že Antonín se mu posmívá. Světec řekl mu však: „Nediv se, že vzdávám ti tuto poctu. Modlil jsem se dlouho k Bohu o milost, abych mohl za víru smrtí mučednickou zemříti, a milost ta byla mně odepřena. Ty však dojdeš milosti té, a proto chovám k tobě velikou úctu.“ Úředník se usmál a tropil si z podivného tohoto proroctví žerty, avšak po nějakém čase cestoval s biskupem toho města do Svaté země, a byl od Saracenů polapen a ku zapření křesťanské víry nucen. A když ve víře stálým zůstal, byl mučen a usmrcen. Tak naplnilo se předpovědění Antonínovo.

Legenda uvádí množství nadpřirozených událostí ze života Antonínova, zejména takových, jimiž zarytí kacíři a hříšníci zahanbeni a obráceni byli. Otec jeho, královský komorník v Lisabonu, půjčil několika úředníkům z pokladny královské bez dlužního úpisu větší obnos peněz, na pouhý slib, že oni peníze ty v ustanovený den vrátí. Ošemetníci ti popírali však potom, že nějakých peněz si vypůjčili, a komorník octl se proto v hroznych nesnázích obávaje se hrdelního vyšetřování. I modlil se v této tísni horlivě k Bohu vzpomínaje na syna Antonína tehdáž v Italii meškajícího. Vypravuje se, že v den, kdy podvodní dlužníci vypůjčené peníze vrátiti měli, zjevil se jim v Lisabonu Antonín, a domlouvaje jim přísnými slovy pohrozil trestem Božím, jestliže nepřestanou lháti a vypůjčených peněz nenavrátí. I poslechli, a takto byl nevinný komorník od zahanbení a nezaslouženého trestu zachráněn.

Sv. František v rozmilé prostomyslnosti své kázal ptactvu, a učeň jeho Antonín mluvil k rybám. V přístavním městě Rimini přiblížil se jednou k zástupu lidí a pozdraviv je vlídně, jal se jim kázati, oni však potupili ho a odvrátili se s nevolí od něho. Tu poodešel Antonín k ústí řeky Marecchie na břeh mořský, a pokynuv rukou začal kázati rybám volaje: „Pojďte ryby a slyšte slovo Boží, když lidé jím pohrdají!“ I pohnulo se moře množstvím ryb a světec mluvil k nim dále: „Chvalte Pána vy tvorové vodní! Ho-

spodin zachránil vás přede všemi jinými stvořeními v potopě světa; k záchraně proroka Jonáše poslal rybu, a rovněž k uzdravení slepce Tobiáše zvolil rybu . . . “ Tak něžně mluvil Antonín k rybám, a slova jeho namířená vlastně na srdce lidská, pohnula jimi a vnikla do nich. Lidé sběhli se naslouchat tomuto neobyčejnému kázaní, posadili se zahanheni k nohám podivného kazatele, prosili za odpuštění a slibovali polepšení. Od té doby říkalo se o výmluvnosti Antonínově, že i ryby hrnou se ku břehům, aby ho poslouchaly.

Veliké zásluhy získal si Antonín o svůj milý řád. Zastával postupně různé úřady v řeholi, a od smrti sv. Františka (1226) byl vrchním představeným Římské provincie Menších bratří. Roku 1227. přišel do města Padovy, kde od té doby bylo hlavní působiště jeho. Nástupce sv. Františka, druhý generál celého řádu Menších bratří Eliáš Kortónský, nenásledoval světce toho v apoštolské chudobě a pokoře. Sebrav od knížat a celého křesťanstva množství peněz vystavěl v Assisi nádherný klášterní chrám, hospodařil dle své chuti s majetkem řeholních domů, vydržoval si po způsobě prelátů služebníky, vymohl bratřím různé svobody a zaváděl vůbec změny a novoty příčící se pravidlům chudého a pokorného Františka. Všickni horliví učňové a následovníci svatého zakladatele řádu Menších bratří vzdychali, že řád takto zesvětačí a zkázu vezme. Tu odvážil se Antonín s bratrem Adamem dojíti k Eliášovi a důrazně ho požádati, aby následuje sv. Františka a šetře posvátných slibů svých, polepšil se a napravil, co na zkázu řádu posud byl vykonal. Avšak pýchou zaslepený Eliáš neuposlechl spasitelného napomenutí toho, a potupiv horlivé bratry pohrozil jim, že je dá jako buřiče uvězniti. Antonín nevěda si jiné rady odešel potom na rychlo s Adamem do Říma a požádal papeže Řehoře IX. o pomoc na záchranu řádu proti nevěrnému generálovi. Papež vyšetřil důkladně tuto věc, a povolav Eliáše k sobě, sesadil ho r. 1230. s úřadu jeho. Po vyřízení tohoto sporu chtěl papež podržeti Antonína u sebe v Římě, on však nehledaje vysokých hodností církevních prosil, aby směl i nadále působiti v chudobě a pokoře ve svém řádě, a vyžádal si spolu propuštění z úřadu řeholního provinciála Římského. Dosáhnuv oč prosil, odebral se Antonín z Říma do samoty, kde připravoval se na postní ká-

zaní, jež zamýšlel v Padově konati. Potom kázal v postě r. 1231. v městě tom za ohromného návalu posluchačů s požehnaným výsledkem, tak že mravy obyvatelstva rázem se změnily a napravily. A tato postní kázaní byla posledním velikým dílem jeho na světě. Hned o svátcích velkonočních ochuravěl horlivý kazatel vysílením. Aby se zotavil, odešel z města na samotu řečenou u sv. Petra, choroba jeho zhoršila se tu však, tak že předvídaje smrť, chystal se na poslední chvíli svou. Těžce jsa nemocen byl potom odnesen do bytu zpovědníka panenského kláštera na předměstí u Padovy, přijal nábožně svaté svátosti, a odříkav sedmero kajicích žalmův i oblíbenou modlitbu svou k Rodičce Boží, upřel oči k nebi. A když přítomní jeho přátelé otázali se ho, co vidí, odpověděl jim: „Již vidím Pána svého," a v tu chvíli odebrala se duše jeho do vlasti nebeské. Usnul v Pánu dne 13. června 1231. maje 36 let pozemského života svého. Blažená smrť věhlasného Antonína způsobila v Padově veliký rozruch. Malé děti běhajíce po ulicích volaly: „Světec zemřel!" a lid valil se zástupem na předměstí, aby ještě jednou spatřil tvář zesnulého a uctil jej. Bůh vyznamenav Antonína již za živa milodary proroctví a divů, oslavil ho i po smrti zázraky na hrobě jeho, tak že hned po roce prohlásil ho papež Řehoř IX. s velikou slávou za svatého. Po třiceti letech byla začata v Padově stavba nádherného gotického pohrobního chrámu jeho. Tu bylo vyzdviženo z prvotního hrobu tělo sv. Antonína, a jazyk jeho, ležev po dvaatřicet let v zemi, shledán úplně neporušeným. Sv. Bonaventura, devátý generál řádu Menších bratří sv. Františka, vzav tento posvátný jazyk do ruky, zvolal pohnutě: „Ó požehnaný jazyku, jenž jsi povždy velebil Boha a učil lidi ho oslavovati, aj nyní se osvědčuje, jak veliké jsou zásluhy tvoje u Boha!" Když pak nový velkolepý chrám Padovský byl dokončen, uloženy v něm r. 1307. ostatky sv. Antonína i oslavený jazyk jeho, a nesčetné divy, jež se tu udály, hlásají podnes veliké zásluhy a hrdinské ctnosti tohoto milého, v celém katolickém světě známého a oblíbeného světce.

Sv. Antoním Paduánský zůstavil po sobě drahně písemních památek, zejména četná kázaní, výklady na větší

část Písma sv. a první biblickou konkordanci, a sluje proto v řádě sv. Františka „učitelem církevním.“

Světec tento zobrazuje se v řeholním rouchu s lilií v ruce, znakem panické čistoty, a s Jezulátkem, buď jak ono jemu se zjevuje, buď an je v náručí chová, což vykládá legenda takto: Antonín jsa hostem v jistém soukromém domě, bděl jedné noci na modlitbách a svatém rozjímání. Čta právě v evangelium o Božském synáčku Marie Panny roztoužil se po něm a modlil se k němu v posvátném zanícení. Pojednou ozářila se jizba podivuhodným světlem, a Jezulátko zjevilo se s blaženým úsměvem Antonínu, jenž údivem oněměv vzal je a tiskl horoucně na srdce svoje. Tak odměněn byl za svou nábožnou touhu po Vykupiteli. Jestliže po Kristu Ježíši upřímně toužíme a v srdci svém čistý a důstojný stánek jemu připravujeme, oblaží on zajisté i nás svou přítomností; přijde k nám a odmění nám lásku naši svou milostí a svým požehnáním, jakož sám pravil: „Miluje-li kdo mne, řeč mou zachovávati bude, a Otec můj bude jej milovati, a k němu přijdeme a příbytek u něho učiníme.“ (Jan 14, 23.).

Zbožný lid vzývá sv. Antonína o přímluvu zvláště při ztrátě věcí netoliko hmotných, ale i při ztrátě něčeho duchovního, jakým jest náklonnost, důvěra a láska manželů, rodičů a dětí; a nesčetné svatyně, oltáře, sochy a obrazy na počest tomuto světci ve všech krajinách katolického křesťanstva zřízené, jsou doklady, že veliká důvěra, kterouž věřící k němu chovají, nese hojné ovoce.

Dne 13. června koná se také památka sv. Felikuly, panny a mučednice Římské, sv. Akviliny, panny a mučednice Bybluské ve Fenicii († 293), sv. Fandily, kněze a mučedníka Kordovského († 853), sv. mučedníků afrických Fortunáta a Luciana, sv. Peregrina, biskupa a mučedníka, sv. Gerharda, mnicha Klérmontského, a j.

Dne 14. června.

Sv. Basil Veliký, arcibiskup Cesarejský, učitel církevní.

Největší ozdobou v dějinách církevních slynoucí „rodiny svatých“ v hlavním městě Cesareji v Kappadocii byl Basil. Rodičové jeho, otec sv. Basil starší, a matka sv. Emmelie (Eumelie), měli deset dětí, z nichž kromě Basila vynikli synové sv. Řehoř, biskup Nysský, a sv. Petr, biskup v Se-

bastě, i dcera sv. Makrina. Tři rodní bratří, svatí synové svatých rodičů, stali se biskupy. Jest to vzácný zjev, jenž nikdy a nikde jinde v dějinách se neopakoval.

Basil narodil se koncem r. 329. v Cesareji Kappadocké. O zdárnou výchovu jeho pečovaly matka sv. Emmelia a později bába sv. Makrina starší, odchovanka sv. Řehoře Divotvorce, kteráž přebývala na svém statku v Pontu. Ty vštípily do duše jeho již za nejútlejšího mládí nábožnosť, pokoru a lásku k čistotě. Basil vzpomínal i v pozdním věku s úctou a vděčností zejména na bábu Makrinu, an napsal: „Blahoslavená bába má Makrina vychovala a vyučila mne slovům přeblahoslaveného Řehoře, jež ve věrné paměti zachovala a mně za mládí mého vštípila.“ „Honosím se tím, že jsem v sobě zachoval a rozmnožil nauku o Bohu, kterou jsem přijal od blahoslavené matky své Emmelie a od báby své Makriny.“ Také výborná sestra Makrina, jíž po smrti otcově připadla starosť o mladší bratry a sestry, ježto matka Emmelie churavěla, získala si o Basila velkou zásluhu.

První základy vědeckého vzdělání dal Basilovi otec Basil starší, slovutný právník a učitel řečnictví v Cesareji. Byv takto v otcovském domě vychován, odebral se Basil na vysoké školy do Cařihradu, kde poslouchal přednášky nejslavnějšího té doby učitele řečnictví Libania, jehož úctu a náklonnosť svou mužnou vážností a láskou ku vědám si získal. Odtud odešel do Athen, sídla to řecké vzdělanosti a předního shromáždiště vědychtivé mládeže z Evropy i Asie, aby vzdělání svoje dovršil. Tu sešel se na studiích s přítelem Řehořem Nazianským, jejž znal již z domova. Oba šlechetní jinoši žili v Athenách v nejvěrnějším svazku přátelském. Bydlíce pospolu povzbuzovali se navzájem ku zbožnosti, bohabojnosti a pilnosti; vyhýbali se světu znajíce pouze dvě ulice v městě, jimiž chodili do chrámu a do školy, a zakládali svou slávu v tom, aby sluli a byli dokonalými křesťany. Tehdáž studoval s nimi v Athenách také Julian Odpadlík.

Basil činil v řečnictví a filosofii znamenité pokroky, a dokončiv asi po čtyřech letech studie, vrátil se roku 355. do vlasti. Tu octl se na rozpacích, jaký stav si zvoliti má. Srdce pudilo ho k životu sebezapíravému, snaživý duch jeho bažil však po činnosti veřejné. Posléze nastoupil dráhu právnickou a osvědčil se záhy jakožto věhlasný řečník. Z toho měl velkou česť a slávu, avšak časem nabažil se ne-

pokojného a rozrušujícího zaměstnání v soudnicích, kromě toho pak neustávala zbožná sestra Makrina domlouvati mu, aby věnoval vzácné schopnosti svoje povolání vznešenějšímu a cíli vyššímu. Basil uposlechl jí, přijal křest svatý, jal se studovati posvátné vědy s rovnou pilností, jakouž v Cařihradě a v Athenách pěstoval vědy světské, a oblíbil si tichý, zbožný a sebezapíravý život. Potom vydal se na cesty po Egyptě, Palestině a Syrii, kde navštěvoval poustevníky i mnišské kláštery, aby naučil se od nich prostotě a moudrosti bohabojného křesťanského života. Putoval také na posvátná místa v Palestině a konal na nich svou pobožnosť.

Sebezapíravý život mnichův a poustevníků, jejich tuhé posty, bdění, horlivosť v modlitbě a rozjímání, pokora, apoštolská chudoba, bratrská láska a dětinná radostivosť v Bohu, dojaly Basila tak mocně, že stal se novým člověkem. Bylo mu, jakoby byl procitl z tvrdého spánku. Litoval hořce, že mladá léta svoje obětoval dychtění po moudrosti světské. Tak zkoumal po dvě léta na dalekých cestách poustevníky a řeholníky, a vrátiv se do vlasti, přemýšlel o nabytých zkušenostech a jal se plniti, čemu na jiných byl se obdivoval. Zatím odstěhovala se churavá ovdovělá matka jeho Emmelie s dcerou Makrinou na svůj statek v Pontu, na řece Iredě opodál Nové Cesareje. Tu založila Makrina panenský klášter a žila v něm s matkou a družkami svými v nábožnosti, sebezapíravosti a dobročinnosti.

Basil usadil se nedaleko tohoto kláštera, v rozkošném údolí na druhém břehu řeky Iridy, zřídiv si tu poustevnu. Za nedlouho přivábil k sobě na poušť milého přítele Řehoře Nazianského, a oba žili tu blaženě jako bratří v tuhé kázni sloužíce Bohu modlitbami, čtením Písma sv., rozjímáním a prozpěvováním žalmů. Řehoř vzpomínal ještě v pozdním věku s radostí na blaženou tu dobu, kterouž trávil s Basilem na poušti, a napsal: „Kdo vrátí mně ty šťastné dny, kdy jsa s tebou zaměstnán prací společnou, blaha jsem požíval! Kdo vrátí mně to prozpěvování žalmů, noční bdění a ty modlitby, jež vzdalovaly nás od země a povznášely k nebesům do onoho života, jenž nemá nic společného s tímto světem!“ Časem shromáždil Basil kolem sebe množství poustevníků z okolních krajin ku společnému životu a zřídil jim klášter. Těmto bratřím svým byl nedostižným vzorem sebezapíravosti. Požíval jen chleba, bylin a vody a mrtvil

se tvrdým lůžkem, tělesnou prací i nočním bděním na modlitbách tou měrou, že dle svědectví Řehoře Nazianského podobal se mrtvole. Dle příkladu jeho modlili se a rozjímali mniši, čítali Písmo sv. i církevní Otce, skládali spisy a posvátné zpěvy, vzdělávali půdu a zřizovali v okolí cesty. Basil čerpaje z bohaté zkušenosti své, složil potom pro mnichy důmyslná klášterní pravidla, řeholi velkou a řeholi malou, a stal se takto zákonodárcem klášterníků na Východě.

Basil byl na poušti nevýslovně blažen, avšak Bůh volal ho jinam. Veliké ctnosti, hluboká vzdělanosť a neunavená horlivosť jeho neměly zůstati ukryty v klášterním ústraní, ale měly svítiti na vysokém svícnu v Církvi katolické. Roku 364. povolal jej biskup Cesarejský Eusebius k sobě a ustanovil ho lektorem (předčítačem Písma sv.) stoličného chrámu svého. A po dvou letech byl Basil od tohoto biskupa proti vůli své posvěcen na kněžství.

Tou dobou jal se císař Valens rozšiřovati a utvrzovati ve své říši bludařství arianské. Také v Kappadocii hrozilo víře katolické veliké nebezpečenství obzvláště i proto, že Cesarejský biskup Eusebius byv nedávno ze stavu nekněží na úřad svůj dosazen, naprosto neschopen byl, pravověrného učení proti bludařům hájiti. Za této nebezpečné doby byl Basil stařičkému a slabému biskupu tomuto výtečným pomocníkem, rádcem a duší pastýřské činnosti jeho. Kázal neunaveně slovo Boží, potíral bludy, posiloval víru katolíkův, a učinil z Cesareje mocnou tvrz na obranu katolické pravdy proti úkokům Arianů.

V letech 367. a 368. byl v Kappadocii z neúrody hlad. Zvlášť trpěla Cesarea nedostatkem potravy, a lichváři zavírali naplněné sýpky svoje a způsobili takto velikou drahotu obilí. Basil donutil je, aby obilnice svoje zase otevřeli a obilí nezdražovali, a neustával na kazatelně napomínati chudé lidi k trpělivosti a boháče ku štědrosti, aby všeobecná bída zmírňována byla. Sám pak předcházel dobrým příkladem, an každodenně sytil veliké množství hladových lidí, a to nejen křesťanů, ale i židů, kteří z města a okolí k němu se hrnuli. Touto dobročinností získal si Basil všeobecnou váženosť a lásku v lidu.

Roku 370. zemřel stařičký arcibiskup Cesarejský Eusebius, a nástupcem jeho zvolen Basil. Ariani odpírali volbě

té, byli však pokorou a dobrotou nového arcibiskupa brzo odzbrojeni.

Dosáhnuv vysoké hodnosti církevní žil Basil i nadále přísně, chudě a prostě, jakož byl zvykl na poušti. Velikých důchodů z rozsáhlých arcibiskupských statků užíval na prospěch Církve sv. a na všeobecné dobré účely. Nejstkvělejším pomníkem dobročinnosti jeho byl obrovský ústav křesťanského milosrdenství, jenž dle něho nazván jest „Basilias.“ Byla to rozsáhlá skupina domů za městskou branou, do nichž Basil přijímal bez rozdílu víry lidi chudé, sestárlé, ku práci neschopné, nemocné, zvláště také málomocné, pocestné, opuštěné a sirotky, jimž tu prokazoval milosrdenství. Tu byly také školy, dílny a byty pro kněze, lékaře a opatrovníky. Tento Basilem založený a vydržovaný starověký špitál platil tehdáž za div světa.

Snažnou péči věnoval Basil výchově i vzdělání duchovenstva, zvelebení náboženského života a potlačení nepořádků a neplech, jež vinou Arianů v lidu se rozmohly. Procházel neunaveně rozsáhlé krajiny arcibiskupství svého v Kappadocii i v Pontu, přidržoval duchovenstvo ku bedlivému konání povinností pastýřských a ku bohabojnému životu, utvrzoval stádce svoje v pravé víře, vedl je na cestu svatosti, a snažil se svedené bludaře poučiti a obrátiti. I jako arcibiskup měl stále na paměti rozvoj života mnišského a založil množství nových klášterů.

Jsa v důvěrném písemném styku s papežem sv. Damasem i s arcibiskupem Alexandrijským sv. Athanasiem Velikým, pracoval Basil společně s nimi na obranu katolické pravdy proti Arianům, a byl po smrti sv. Athanasia († 373) na Východě hlavní ochrannou zdí proti návalu těchto kacířů. Založiv několik nových biskupství, přiměl i přítele Řehoře Nazianského, že on, ač nerad, přijal svěcení biskupské a nastoupil nově zřízený biskupský stolec v Sasimě. Také bratra svého Řehoře pohnul Basil, aby věnoval se službě církevní a uvázal v pastýřský úřad biskupa Nysského.

Věhlasné jméno získal si Basil jakožto výmluvný duchovní řečník. Kázaní jeho vynikala bohatostí myšlének a jasností, vznešeností i vzletem slohu. Posvátná horlivost vodila ho i za hranice arcidiecése Cesarejské, a úsilí jeho podařilo se uvésti do Církve množství bludařů Macedoniánů, kteříž popírali Božství Ducha sv. Rovněž pohnul mnoho

Arianův, že odřekli se bludův a vrátili se kajicně do lůna Církve katolické.

Uslyšev o tomto požehnaném působení arcibiskupa Basila rozhněval se císař Valens a rozkázal, aby slovutný ten obránce víry katolické buď donucen byl přidati se k Arianům, buď aby z Cesareje vyhnán byl. Na ten účel poslán do Cesareje náčelník tělesné stráže císařské Modest. Ten povolal Basila k sobě a domlouval mu, aby císaře uposlechl, jinak že ho stihne trest. Řekl mu: „Kterak osměluješ se samojediný vzdorovati císaři a míti jinou víru, než on?“ I pohrozil mu zabráním statků, vyhnanstvím, ba i smrtí. Basil usmál se této pohrůžce a odpověděl klidně: „Co mně může císař vzíti? Kdo ničeho nemá, tomu nelze nic pobrati. Nepotřebuji kromě několika knih, skývy chleba a chatrného oděvu na tomto světě ničeho. Vypovědění ze země nedotkne se mne, nejsemť na žádné místo tohoto světa upoután, a Bůh bude se mnou a já budu všude hostem jeho. Mučednictví nemůže mne dostihnouti, ježto nemám takořka žádného těla. Smrť bude mi vítána, neboť přivede mne dříve k Bohu, jemuž živ jsem a sloužím. Řekni tedy císaři, že se ho nebojím!“ Nad odpovědí touto užásl nemálo Modest a vece: „Věru, takovou řeč nemluvil ke mně ještě nikdo.“ Basil odvětil: „Zajisté nemluvil s tebou ještě nikdy katolický biskup!“ Přítomný vrchní císařský kuchař chtěje před ostatními dvořany domnělou učeností svou se pochlubiti, vmísil se do této rozmluvy, Basil přerušil však áhle jeho řeč poznámkou, že povoláním jeho jest starati se o kuchyni, a nikoli o bohosloví, jemuž nerozumí.

Když císař Valens brzo potom do Cesareje zavítal, oznámil mu Modest, že s Basilem ničeho nepořídil. A nezlomná statečnosť, vážná důstojnosť i hluboká učenosť svatého arcibiskupa dojaly císaře a vzbudily v něm k němu takovou úctu, že se neodvážil provésti rozkaz na vyhnání jeho, jenž byl již podepsán. Císař zakázal arcibiskupa znepokojovati, poslal mu mnoho darův na rozdání chudým, a přišel dokonce o vánočních svátcích do stoličného chrámu na služby Boží. Tu jsa očitým svědkem vroucí nábožnosti katolického lidu, jímž svatyně přeplněna byla, slyše velebné církevní zpěvy, a hledě na svatého arcipastýře, an vážně služby Boží konal, zachvěl se císař a div neomdlel. Šel po-

táceje se k oltáři s obětnými dary, ale nikdo nepřijal jich z rukou tohoto zjevného kacíře.

Po nějakém čase podařilo se Arianům donutiti císaře ku vydání rozkazu, aby Basil byl poslán do vyhnanství. V noci přede dnem, kdy arcibiskup odvezen býti měl, roznemohl se náhle šestiletý synáček císařův a císařovna trápila se velikým zármutkem. Císař vida v tom trest Boží, povolal narychlo Basila k sobě. Jakmile arcibiskup k němu zavítal, ulehčilo se nemocnému pacholíkovi. Basil řekl z vnuknutí Božího, že synáček zůstane na živě, bude-li po katolicku pokřtěn. K tomu nesvolil však císař a dal jej pokřtíti po ariánsku, a hošík roznemohl se znova a zemřel. Potom chtěl císař poznovu podepsati rozkaz, aby Basil odvezen byl do vyhnanství; když však se posadil, třásla se mu ruka, pero se mu zlomilo, a císař roztrhnuv listinu upustil od dalšího pronásledování horlivého arcibiskupa.

Tak pracoval Basil úsilovně a neunavně ve prospěch Církve katolické pro šíření a obhajování pravé víry, zvelebení náboženského života, a věčnou spásu i časné blaho svých svěřenců. A to všecko konal jsa takměř ustavičně churav. Tělo jeho chřadlo posty, bděním a chorobou, a bylo beze vší síly. Jsa již málo živ vysvětil ještě několik kněží na biskupství, a hned potom ulehl a připravoval se na smrť. Vysloviv poslední modlitbu svou: „V ruce tvé, ó Pane, poroučím ducha svého,“ skonal v Pánu dne 1. ledna 379, maje necelých 50 let života svého. Smrti jeho želeli netoliko katolíci, ale i Židé a pohané vzpomínajíce zvláště na jeho štědrou dobročinnosť k chudým. O pohřbu jeho sběhli se statisícové lidí z města i celé Kappadocie, a nastala tlačenice, že několik osob do smrti umačkáno bylo; a lidé pokládali tyto osoby za šťastné, že zemřeli takto v den pohřbu tak svatého muže. Všecka prostranství, kudy průvod se ubíral, byla zástupy plačícího lidu přeplněna. Věřící hrnuli se k rakvi svatého arcibiskupa, aby dotkli se oděvu jeho, aneb aspoň zastíněni byli tělem jeho. Výroční památka jeho byla položena na den 14. června, ježto v úmrtní den jeho světí se svátek Obřezání Páně. Hlavu tohoto světce získal a velechrámu Pražskému daroval Karel IV.

Vděčné křesťanstvo dalo sv. Basilovi právem přijmí „Veliký.“ Řehoř Nazianský, důvěrný přítel jeho, vypravuje

o něm, že slynul jako řečník a gramatik, a že byl zběhlý v dějepisu, lékařství a matematice, nade všecko ale stkvěl se čistotou mravů. Církev katolická honosí se tímto světcem jakožto slovutným učencem bohosloveckým, věhlasným obhájcem pravověrného učení jejího proti Arianům, a horlivým pastýřem lidu a vůdcem jeho na cestě spasení. Slavný tento učitel církevní zůstavil po sobě znamenité spisy: Patero knih o Božství Krista Pána a o Božství Ducha sv., výklady na první knihu Mojžíšovu a na žalmy, různé duchovní rozpravy, dvoje řeholní pravidla, a mnoho listů, z nichž zachovalo se 366, ve kterýchž nakreslen jest věrný obraz tehdejší rozrušené doby. Všecky spisy tyto vynikají hlubokou učeností, jasností myšlének a lahodným slohem, a i vzdělaní pohané obdivovali se jim a vážili si jich. Spisy těmi jest sv. Basil až podnes obhájcem víry katolické i proti novověkým bludařům, zejména co se týče učení o ústním podání, o posvátných obřadech a o řeholních slibech.

Vzácnou památkou po sv. Basilovi jest jeho liturgie (obřady a modlitby mše sv.), kteréž podnes řecká církev užívá na všecky neděle postní kromě neděle květné, na Zelený čtvrtek, Velký pátek, Bílou sobotu, svatvečer svátku Narození Páně, ve svátek Zjevení Páně, a o slavnosti tohoto svatého učitele církevního. V ostatní dny užívá řecká církev obřadův a modliteb sv. Jana Zlatoústého. Všickni Slované obřadu řeckého, katolíci i rozkolníci, mají rovněž liturgie těchto dvou svatých Otcův ve staroslovanském překladě.

Jiným věkovitým pomníkem sv. Basila jest jeho řehole, která všude na Východě zavládla, právě jako na Západě řehole sv. Benedikta. Až podnes trvá ve východních krajinách výlučně mnišský řád sv. Basila, jako na Západě dlouho do středověku byl jediný řád sv. Benedikta. Mniši Basiliáni rozšířili se však časem i v některých zemích západních, zejména v jižní Italii a ve Španělích, kamo uprchli za bouř obrazoboreckých a později před návalem Mohamedánů. Tak byl na území benediktinského opatství Montekassinského ve Valliluce klášter basiliánský, v němž náš sv. Vojtěch nějaký čas přebýval a do něhož přál si vstoupiti, v samém Římě měli Basiliani na vrchu Aventinském klášter sv. Sáby. Z Řecka přišli Basiliani s křesťanstvím i na Rus, kde jeskyňový klášter, Pečerská lavra u Kyjeva, stal se kolébkou všech ostatních klášterů v zemi té. Nejproslulejší osadou řeckých mnichů Basiliauů jest svatá Hora Athos v Macedonii s četnými poustevnami a kláštery svými. Pohříchu byly všecky řecké basilianské kláštery strženy do církevního rozkolu, a četné kláštery katolických, se Stolicí apoštolskou sjednocených Basilianů na Rusi násilně potlačeny a zrušeny. Za naší doby mají katoličtí slovanští Basiliani v Haliči klášterů čtrnácte, v Uhrách sedm, a katoličtí rumunští Basi-

liani mají jeden klášter v Sedmihradsku. Basilianky, ženské odvětví řádu sv. Basila, mají v Haliči dva kláštery ve Lvově a v Přemyslu.

Dne 14. června koná se také památka sv. Eliséa, starozákonního proroka, sv. Marciána, biskupa Syrakuského, sv. mučedníků Kordovských Anastasia kněze, Felixe mnicha a Digny panny († 853), sv. Methoděje, arcibiskupa Cařihradského († 847), sv. mučedníků z doby císaře Diokleciána Valeria a Rusina, z jichž ostatků r. 1370. dva kusy ve Francii získal a velechrámu Pražskému daroval Karel IV., a j.

Dne 15. června.

I. Sv. Vít, mučedník, patron český, a spolumučedníci sv. Modest a sv. Krescencie.

Jest dojemno, jakou pevnosť a stálosť u víře osvědčovaly za krvavého pronásledování Církve od Římských císařův i nedospělé děti, útlí pacholíci a slabé dívky. Ve sboru těchto mladičkých mučedníků Kristových stkví se mládeneček sv. Vít, jehož jméno jest známo ve vlasti naší již od času sv. Václava.

Vít, syn vznešeného pohanského Římana Hylasa v přístavním městě Mazaře na západním pobřeží ostrova Sicilie, byl od své křesťanské chůvy Krescencie a bohabojného manžela jejího Modesta tajně pokřtěn a vychován ve víře Kristově, jakož dálo se tehdáž zhusta. Símě víry svaté ujalo se v srdci jeho a prospívalo utěšeně. Nábožní pěstounové vedli ho slovem i příkladem na cestu svatých ctností. Vyučovati mohli a směli ho ovšem jen potají, avšak právě to působilo na Víta, že přilnul celou duší svou ku Kristu Ježíši. Již v dětském věku byl duchem vyspělý a životem dokonalý křesťan a následovník Božského Spasitele.

Když bylo Vítovi dvanácte let, proslechlo se, že císař Dioklecian zamýšlí z kořene vyhubiti křesťanství, aby prý Římský stát jím nezahynul. Tu zpozoroval pojednou Hylas, jenž byl horlivý modloslužebník, že syn jeho Vít jest tajným křesťanem. Uleknuv se toho domlouval mu a hleděl ho odvrátiti od náboženství, jež považoval za pošetilé. Avšak Vít stál pevně ve své víře a odvětil otci: „Kéžbysi i ty

X. ú. J. Patočky v Praze. Nákl. Děd. sv. Jana Nep.

Sv. Vít, mučedník, patron český.

poznal pravého Boha Ježíše Krista a jemu se klaněl, jakož já mu sloužím! Onť pro vykoupení a věčné spasení naše vydal sebe sama na smrť a byl ukřižován. Nikdo neodloučí mne žádným protivenstvím od něho.“ Z toho zarmoutil se Hylas a nepřestával po dobrém i hrozbami naléhati na syna, aby si usmyslil.

Za nedlouho došla císařského náměstka Valeriana zpráva, že Hylasův syn Vít pohrdá bohy a klaní se Kristu. I povolal otce k sobě a napomenul ho důtklivě, aby jakýmkoli způsobem, třeba i násilím, odvedl Víta od křesťanství, ježto tupitelé bohů budou krvavě pronásledováni a mečem vyhlazeni. Hylas vida veliké nebezpečenství, jež celé rodině jeho hrozilo, pokoušel se znova syna přemluviti, aby odstoupil od víry křesťanské a obětoval bohům, a když to nespomohlo, požádal náměstka, aby neústupného mladíka k sobě pohnal a dětinskou tvrdošijnosť jeho svou mocí úřední zlomil.

Valerian povolav Víta k sobě zvolal: „Proč zdráháš se obětovati nesmrtelným bohům našim? Či nevíš, že císař přísně rozkázal, aby křesťané mučeni a utracováni byli?“ Mládeneček odpověděl: „Nikdy nebudu sloužiti ďáblům a mrtvým modlám. Klaním se a sloužím jen pravému Bohu Kristu.“ Uslyšev to Hylas zaúpěl: „Ach, politujte mne a plačte se mnou, neboť syn můj vrhá se do záhuby!“ Vít řekl však: „Neběžím do záhuby, ale chvátám do sboru spravedlivých vyvolenců Božích!“ I rozkázal náměstek Víta ukrutně zmrskati a vydal ho potom zase otci.

Za nedlouho rozzuřilo se na rokaz císaře Diokleciana v říši Římské pronásledování křesťanů. Hylas nemoha Víta přiměti k odpadlictví od Krista, obával se, že by sám přišel v podezření, že přeje křesťanům, a rozhodl se tudíž, že raději syna vydá soudu. Zatím uspořil mu Bůh provedení tohoto úmyslu. Modest a Krescencie jsouce ze stavu otrokův, zůstali až posud od soudu nepovšímnuti, obávajíce se však právem, že by mohlo i na ně dojíti, odhodlali se k útěku, a Vít přidal se k nim. Uprchlíci vsedli tajně za noční doby na loďku a ujeli mořem na pobřeží Lukánské v jižní Italii, kde vystoupili. Tu přiznávali se bez ostychu a bázně ku Kristu a hlásali lidu zjevně víru svatou. I byli polapeni, spoutáni a do žaláře dáni; a když ani lákavými sliby, ani pohrůžkami nedali se přemluviti, aby modlám obětovali,

byli mučeni a na smrť odsouzeni. Mládeneček Vít byl ponořen do kotle naplněného vřelou smolou a roztaveným olovem, avšak Bůh zachránil ho zázračně, jako někdy zachránil v Babyloně tří mládenců v peci ohnivé, tak že zůstal neporušeným. Vidouce to přítomní pohané žásli a velebili Boha křesťanů. Potom byl v divadle na Víta poštván lev, ale dravec ten položil se k nohám jeho a neublížil mu. Tímto novým divem byli diváci ještě více dojati. Aby zamezen byl rozbroj v lidu, rozkázal posléze soudce všecky tři mučedníky odvésti do žaláře. Tu byli Vít, Modest a Krescencie na skřipce nataženi a ukrutně trápeni, až v nevýslovných bolestech skonali a takto slavné koruny mučednické došli. Rozsápaná těla jejich odnesla v noci vzácná křesťanka Florencie a pohřbila je tajně s nábožnou uctivostí, což stalo se r. 303.*)

V osmém století, za krále Pipina, přinesl opat kláštera sv. Diviše (St. Denis) ostatky sv. Víta do Paříže. Odtud byly tyto ostatky r. 836. slavně přeneseny opatem Varinem do benediktinského kláštera Korvejského na řece Veseře v Sasích. Náš milý kníže sv. Václav dostav od Německého krále Jindřicha I. darem rámě sv. Víta, vystavěl na počest tohoto světce nový chrám na hradě Pražském, v němž rámě to jako převzácný poklad uložil. Ježto pak tato svatyně stala se brzy potom chrámem biskupským, proslulo jméno sv. Víta v celých Čechách, a světec ten pokládá se od té doby za patrona vlasti naší. Roku 1355. trval císař a král

---

*) V legendě o sv. Vítu uvádí se kromě toho ještě mnoho jiných podrobností, zprávy o nich nejsou však spolehlivy. Jest totiž pravděpodobno, že bylo více mučedníků tohoto jména, a že pozdější spisovatelé z nesoudnosti zprávy o nich smísili a snesli v jedno, a vypravovali potom o jediné osobě, co vztahovalo se k několika mučedníkům téhož jména. Tak se vykládá, že četné obce v Rakousích, Solnohradsku, Krajině, Korutanech a Bavořích nazvány jsou po sv. Vítu, a že některé z nich honosí se ostatky „sv. Víta mučedníka.“ Jsou to patrně ostatky jiných mučedníků tohoto jména, ježto o ostatcích sv. Víta, umučeného za císaře Diokleciana společně se sv. Modestem a sv. Krescencií, máme zprávy zaručené. Bezdůvodná jest domněnka, jakoby úcta ku sv. Vítu byla v Čechách zavedena na potlačení modloslužebného uctívání pohanského boha Svantovíta, prý pro podobnosť obou těchto jmen. Jestiť dokázáno, že Svantovít byl výhradně místním božstvem pomořských Slovanů v Retře, jehož staří pohanští Čechové neznali.

Karel IV. za příčinou své korunovace na království Lombardské v Miláně. Dověděv se tu, že v benediktinském klášteře sv. Marina v Pavii chová se od času Longobardského krále Aistulfa tělo sv. Víta, patrona českého, jehož jedno rámě nalézalo se v Praze již od času sv. Václava, vypravil ihned do kláštera toho tři vlašské biskupy s Bohušem, proboštem Litoměřickým, a Janem, kanovníkem Litoměřickým, aby na opatovi a představených města těchto svatých ostatků jeho jménem vyprosili. Opat, představení a veškeré obyvatelstvo uslyševše prosbu císařovu netroufali si odpírati jí. I vydali ostatky sv. Víta, ale prolévali při tom hořkých slzí nad ztrátou tohoto největšího pokladu svého. Karel oznámil to radostně zvláštním listem arcibiskupu i všemu duchovenstvu a lidu Pražskému a nařídil, aby list ten ve všech chrámech Pražských i předměstských lidu čten byl. Ostatky sv. Víta ponechal Karel při sobě a přivezl je teprv sám, když z Italie do Prahy se vracel, a uložil je ve velechrámě na hradě Pražském s mnohými jinými těly svatých, co jich nashromáždil na své cestě do Vlach k oslavě svého království českého. V novém nádherném stoličném chrámě Pražském, jejž Karel založil, nacházel se hrob sv. Víta pod velkým oltářem ve východním, kanovnickém kůru. Den sv. Víta býval v Čechách zasvěceným svátkem, jakož uvedeno ve statutech arcibiskupa Arnošta z Pardubic vydaných r. 1349. a ve svatvečer této slavnosti i při ranních hodinkách, při slavné mši sv. a o průvodu ve svátek ten bývaly v kůru velechrámu Pražského sypány růže. Nynější hrobní oltář sv. Víta v této svatyni, stojící v pozadí vysokého kůru v ochozu, ozdoben jest sochou tohoto světce od Josefa Maxe. Sv. Vít náleží do sboru čtrnácti sv. Pomocníků, jež věřící v rozličných potřebách důvěrně o přímluvn vzývají. Kohout na obraze jeho značí křesťanskou bdělosť a ostražitosť, jíž opatroval nejvzácnějšího klénotu svého, víry Kristovy, aby jí nepozbyl. Na počesť jeho bylo po celém světě množství chrámů posvěceno, a nejznamenitějším z nich jest přední svatyně česká na královském hradě Pražském, která již více než devět set let hlásá slávu tohoto mučedníka Božího a patrona našeho.

---

2. Sv. František Regis, kněz Tovaryšstva Ježíšova.

Bohabojní manželé vzácného šlechtického rodu Regis v dědině Foncouverte v diecési Narbonnské v jižní Francii dostali dne 31. ledna 1597 synáčka, jemuž dali na křtu svatém jméno Jan František. Již v dětském věku liboval si Fran-

tišek v modlitbě, službách Božích, duchovním čtení a tichém životě v ústraní. Vyspěv v jinocha byl poslán do škol v Beziersu, na nichž vyučovali Jesuité. Tu spolčil se se šesti zbožnými spolužáky a žil s nimi dle jistých pravidel jako v klášteře. Snaživí jinoši ti dle těchto pravidel modlili se, studovali, čítali při obědě vzdělavatelné knihy, zpytovali každého dne na večer svědomí, přijímali často svaté svátosti, varovali se nelušných a zbytečných řečí, a vycházeli jen za nezbytnými příčinami z domu, aby co možná nejméně se světem se stýkali. František utvrdil se již v mládí s milostí Boží v bohabojnosti tou měrou, že po celý život uchoval si panickou čistotu a vědomě ani jednou slova nepravdivého nepromluvil.

Roku 1616 vstoupil František v Toulouse do Tovaryšstva Ježíšova. Po dvouletém noviciátě byl poslán na další studie do Toursu, kde uče se bedlivě, v neděle a svátky přidružoval se k missionářům, kteří chodili do okolních obcí, a pomáhal jim ochotně konati záslužný úřad jejich. Potom vyučoval mládež nižších škol a prospíval jí otcovským napomínáním i vlastním příkladem tou měrou, že žáci ti nábožností a mravopočestností vynikali. Roku 1630. byl vysvěcen na kněžství právě když v Toulouse objevil se mor. František jal se ihned s dovolením řeholních představených sloužiti morem stíženým ubožákům. Podobně činil r. 1640. v městě Monte Falco říkaje, že kněz obětující denně mši sv., má také obětovati sama sebe za spásu bratří svých I přál si, aby mu popřáno bylo v této milosrdné službě zemříti, Bůh však odvrátil od něho nemoc i smrť.

František cítil v sobě mocnou touhu, aby za příkladem sv. Františka Xavéra i jiných horlivých kněží Tovaryšstva Ježíšova odebral se do dalekých krajin zámořských a zvěstoval pohanům evangelium, řeholní představení vykázali mu však působiště ve vlasti. I věnoval se úřadu missionářskému a setrval v něm až do smrti. Pracoval ponejvíce v Languedoku a sousedních krajích. V létě kázal, učil, zpovídal, navštěvoval nemocnice i žaláře, a sbíral almužnu pro chudé v městech, dobu zimní pak, kdy venkované nejvíce pochvíli měli, trávil na missiích po vesnicích. Tu nedbal žádných obtíží konaje často i s nebezpečím života za jakékoli nepohody po horách sněhem zavátých a ledem pokrytých namáhavé cesty. Na missiích nedopřával si odpo-

činku hlásaje slovo Boží denně až třikráte a zpovídaje do umdlení, tak že byl několikráte s kazatelny a ze zpovědnice na smrť vysílen od lidí odnesen. Zpovídával každého dne mnoho hodin pozdě do noci, a při této namáhavé práci požíval pouze na večer skrovného pokrmu a nápoje, jehož si vyžebral, spával jen málo na holé zemi, nosil na těle ostrou žíněnku, a bičoval se do krve, aby tělesné žádosti v sobě umrtvil. I nebylo divu, že apoštolského kněze toho vážili si věřící, a že i nekatolíci nemohli mu odpírati úcty a obdivu. Jistý církevní hodnostář napsal o Františkovi: „Pro neporušené mravy svoje zdál se mně povždy býti andělem. Ctil jsem ho pro velikou horlivosť jeho o spásu lidí jako vznešený vzor a jako pravého bratra a následovníka sv. Františka Xavéra. Pokládal jsem ho pro převzácnou lásku jeho za otce chudých, a pro ctnosti jeho za muže svatého. Za takového pokládali jej obyvatelé města Anizu a považují jej posud netoliko za světce, ale i za svého apoštola, jenž svými kázaními, napomínáními, domluvami i svým příkladem učil, k dobrému povzbuzoval a celé město takořka svatým učinil.“ Četní biskupové dosvědčovali, že obyvatelstvo těch měst, kde František missie konal, náhle mravy svoje změnilo. Horlivému missionáři tomu podařilo se také množství bludařů Kalvínců a zarytých hříšníkův obrátiti a polepšiti.

Ve věnci ctností tohoto apoštolského kněze stkvěly se obzvláště veliká láska k Bohu i lidem a nepřemožitelná trpělivosť jeho. Z lásky k Bohu varoval se úzkostlivě i nejmenších hříchův a hleděl zamezovati, aby lidé nehřešili; prodlužoval modlitby a zbožná rozjímání svoje pozdě do noci, a přál si co možná nejvíce trpěti a zemříti pro Krista Ježíše. Lásku ku bližním osvědčoval skutky duchovního i tělesného milosrdenství. Zakládal na podporu chudých a na pomoc i útěchu vězňů spolky vážených paní, a zřizoval pro spustlé ženštiny útulny, aby, když by se polepšily, na dobré cestě udrženy a od nového pádu zachráněny byly. Sloul a byl pravým otcem chudých. Nevyčerpatelná byla jeho trpělivosť. Snaže se rozlučovati nepořádná manželstva a polepšiti osoby ženské oddané smilství, zakoušel při tom mnoho příkoří. Jistý muž, jenž žil v hříšném poměru s osobou, kterouž usiloval František na cestu pokání uvésti, uhodil ho jednou do tváře. Světec nastavil mu ihned trpělivě druhou líc, aby dostal od něho opět ránu, řka, že položí třeba i svůj život,

bude-li moci touto obětí zameziti další hřešení a urážení Boha. Jiný v nepravostech zabředlý muž shodil Františka do kaluže a šlapal vztekle po něm, a po chvíli sběhli se někteří soudruhové jeho a jali se horlivého mravokárce toho bíti, až ho skoro utloukli. Několikráte vrhli se na Františka nepolepšitelní vilníci, kladli dýku na prsa jeho, a hrozili mu smrtí, jestliže nepřestane jim překážeti v páchání oblíbených nepravostí. František snášel trpělivě všecky tyto útoky, zůstával stále klidným, pohrdal výhrůžkami, a nedával se odvrátiti od toho, co ku cti a slávě Boží a pro věčné spasení svých bližních za prospěšno uznával. Nikdy nestěžoval si do těchto příkoří a nežaloval na útočníky, a když některý z nich měl býti pro svou opovážlivosť potrestán, přimlouval se za něho, aby zasloužený trest mu byl odpuštěn.

Plných deset let pracoval takto František na vinici Páně. Posléze přislíbil koncem roku 1640. ještě konati sv. missii ve vsi Lalovesci ležící v horách v biskupství Viennském. Tuše z vnuknutí Božího nastávající konec života svého, odebral se zprvu do koleje v Anizu a vykonal tu doživotní zpověď. Potom vydal se dne 22. prosince v tuhém mrazu na cestu vysokým pohořím do řečené dědiny. Ubíraje se neschůdnými, ledem a sněhem pokrytými stezkami zapotil se a byl nastalou nocí donucen přenocovati v polozbořené otevřené salaši na horách. Tu byl zachvácen z nachlazení bolestmi a zimnicí, a druhého dne dovlekl se jen s největším namáháním do vsi Lalovesci, kde zatím sběhlo se do chrámu množství věřících čekajících dychtivě na něho. Churavý František spatřiv tento zástup lačnící po slovu Božím, nedbal nemoci a slabosti své a ihned vystoupil na kazatelnu a jal se konati missionářský úřad svůj. Potom zpovídal celý den a celou noc. Na Boží hod vánoční a na sv. Štěpána kázal opět po třikráte, a po kázaní zpovídal, až omdlev byl odnesen do farního domu. Sotva však z mdloby své procitl, vyzpovídal ještě několik kajicníků, když pak znova pokoušely se o něj záchvaty, dal se zaopatřiti svatými svátostmi a chystal se na smrť. Dne 31. prosince probral se ze záchvatu a řekl radostně přítomnému faráři: „Jak šťastně a radostně umírám! Vidím Ježíše a Marii, aj již sestupují ke mně a jdou mně v ústrety, aby mne uvedli do vlasti vyvolenců!“ Potom pohlédl k nebi, a vysloviv poslední slova svoje: „Ježíši Kriste, Vykupiteli, poroučím tobě

duši svou a odevzdávám ji v ruce tvoje!“, zesnul blaženě v Pánu, maje 43 let života svého. Pohřbu tohoto apoštolského kněze súčastnilo se ohromné množství vděčného lidu, a Bůh oslavil záhy hrob jeho divy, jimiž slepí, hluší, chromí a jiní nemocní lidé náhle ozdraveli. Proto prohlásil ho roku 1737. papež Klement XII. za svatého, a papež Benedik XIV. položil výroční památku jeho na den 16. června.

Sv. František Regis planul horoucí láskou k Bohu, a z této lásky horlil pro spasení duší lidských, neštítě se žádných obětí, aby odvracel lidi od hříchův a vedl je na cestu svatých ctností. Budiž nám tento apoštolský kněz příkladem svaté lásky k Bohu! Kdo Boha upřímně miluje, zachovává přikázání jeho, varuje se hříchu, a snaží se zamezovati, aby lidé nehřešili. Spasitel dí: „Milujete-li mne, přikázaní má zachovávejte.“ (Jan 14, 15.) Sv. Cyprian napsal: „Kdo tebe, ó Bože, miluje, nezná hříchu.“ Sv. František Saleský dí: „Kdo Boha miluje, hledí způsobiti, aby lidé ho neuráželi, a nemůže-li to způsobiti, trápí se žalem, jakož dí Písmo: Omdléval jsem pro hříšníky, kteříž opouštějí zákon tvůj, Hospodine.“ (Žalm 118, 53.)

Dojemná byla trpělivosť, kterouž sv. František Regis snášel všeliké utrpení i všecka příkoří od lidí zatvrzelých. „Musíme skrze mnohá soužení vcházeti do království Božího.“ (Skutk, 14, 21.) Sv. Jan Zlatoústý dí: „Chtě nechtě musíš trpěti. Činíš-li to rád, získáš mnoho. Snášíš-li však kříž svůj nerad a netrpělivě, nezmenší se tím utrpení tvoje, nýbrž zvětší se. Věda tedy, že trpěti jest nutno, snášej soužení svoje klidně a trpělivě.“

Roku 1826. založen byl v Paříži „Spolek sv. Františka Regisa,“ jenž prostředky duchovními i hmotnými snaží se o to, aby lidé v hříšných známostech žijící byli církevně oddáni. Spolek ten byl roku 1881. i ve Vídni zaveden, a za nedlouhou dobu podařilo se mu již množství hříšných známostí překaziti a učiniti mnohým lidem možno, aby v řádný svátostní svazek manželský vešli. Jednota tato stojící pod ochranou sv. Františka Regisa, nadána jest od Církve hojnými odpustky.

Dne 15. června koná se také památka sv. Hesychía, vojína a mučedníka, sv. Benildy, mučednice Kordovské, sv. Taciana Duly, mučedníka v Cilicii, sv. Libie a spolumučednic v Palmiře, blahosl. Isfrida, biskupa Ratibořského z řádu premonstrátského, nástupce blahosl. Evermoda, jenž usiloval slovanské Polabany na víru Kristovu obrátiti († 1205), a j.

Dne 16. června.

I. Sv. Benno, biskup, věrozvěst polabských Slovanů.

Smutné jsou dějiny někdejších polabských a pobaltických Slovanů. Od nejdávnějších časův docházeli k nim sice z Němec věrozvěstové křesťanští, ti však pracovali mezi nimi dlouho bez výsledku. A nebylo divu. Mužové ti přicházeli ku Slovanům jakožto vyslanci zemělačných panovníkův německých. Za německým knězem táhlo často hned v patách vojsko, a kde kazatel zarazil do země kříž, tam zatkli mužové císařští meč, osobujíce si ihned právo na vládu a na ukládání daní i jiných břemen. Tak zneužívali lakotní králové němečtí vznešeného náboženství Kristova k rozšiřování a utvrzování panství svého. Odtud jest zřejmo, proč pohanští Slované na věrozvěsty křesťanské s nedůvěrou hleděli, ježto mužové ti vysýláni byli z národa výbojného, s nímž bylo Slovanům dlouhé a kruté války za samostatnost vésti.

Dle podání cestoval také sv. Methoděj, apoštol Slovanův, k lužickým Srbům, hlásal v okolí města Zhořelce evangelium, a zbudoval v královském háji u Javorníka na místě pohanského obětiště křesťanskou svatyni. Potom rozsévali ve slovanské krajině té símě učení Kristova učňové sv. Methoděje, avšak další blahodárný vzrůst víry svaté v končinách těch byl zadržen a zmařen válkami, jež proti Slovanům podnikali králové Jindřich I. a Otto I. Za válek těch bylo Slovanům zakoušeti převelikých útrap. Jindřich I. podmaniv si krvavě polabské Slovany a spustošiv Lužici, založil r. 928. na levém břehu řeky Labe pevné město a hrad Míšeň, aby podrobené obyvatelstvo stále na uzdě držel. Od té doby byla Míseň postrachem sousedních Slovanů. Odtud podnikali pověstní císařští markrabí loupežné výpravy do území pohanských obyvatelů slovanských, na nichž dopouštěli se ukrutností. Proto měly všecky pokusy o pokřesťanění polabských Slovanů jen nepatrné výsledky. Sám císař Otto I. přiznal se na sněmu Ravennském, že sice s velikým namáháním obrátil jistý díl Slovanů na Labi ku křesťanství, ti však že jsou ve víře slabí, a že třeba veliké práce, aby zase neodpadli ku pohanství. Za tou příčinou založil týž císař uprostřed slovanského obyvatelstva biskupství v Stargradě (Oldenburku), Havelburku (946) a Braniboru (949), a dovršil potom své dílo mezi polab-

skými Slovany zřízením arcibiskupství Magdeburského (968) a tří nových biskupství, Meziborského, Žičského a Míšeňského r. 968.

Byli však přece mnozí biskupové a kněží němečtí, kteří starali se získati potlačované Slovany víře Kristově cestou apoštolskou. Z těchto nezištných, opravdovou křesťanskou láskou a horlivostí pro věčnou spásu ubohých pohanských Slovanův nadšených věrozvěstů proslul nejvíce apoštolský biskup Míšeňský sv. Benno.

Benno narodil se roku 1010. za panování krále Jindřicha II. Svatého v Hildesheimu jakožto druhý syn hr. Bedřicha z Bullenburga, jenž měl rozsáhlé statky v dolním Sasku. V dětském věku lnul vroucí láskou ku své výborné matce Bezele, jež do srdce jeho vkládala símě nábožnosti a bohabojnosti. Když mu bylo pět let, vzal jej k sobě příbuzný jeho, Hildesheimský biskup sv. Bernvald a dal ho vychovati a vzdělávati od převora kláštera sv. Michala v Hildesheimu Vigera. Nadaný pacholík prospíval utěšeně zbožností i moudrostí a milostí Boží, tak že biskup velice si ho zamiloval, a za posledních pět let života svého, jež skoro výhradně na loži v nemoci strávil, stále jej při sobě míti si žádal, těše se s ním a dávaje mu otcovské rady pro život. Z tohoto obcování se svatým kmetem tím měl Benno převeliký užitek. Moudrá slova jeho utkvěla mu navždy v paměti, a obzvláště vzpomínal si až do smrti na poslední slova, jimiž umírající biskup r. 1020 ho zapřísáhal, aby z dráhy ctnosti nikdy neodbočoval.

Po smrti otce svého vstoupil dvacetiletý Benno s radostným souhlasem matčiným do benediktinského kláštera sv. Michala v Hildesheimu. Tu šetře přísných pravidel řeholních, potlačoval v sobě všecky náklonnosti světské a stal se dokonalým mnichem. Byl příkladně pokorný, poslušný, vlídný a trpělivý, bděl nad čistotou srdce svého, zapíral se postem i jinými skutky kajícími a studoval pilně posvátné vědy. Maje pětadvacet let věku svého byl posvěcen na jáhna, a po pěti letech dosáhl svěcení kněžského.

Roku 1042. zemřel opat kláštera sv. Michala a mniši zvolili nástupcem jeho Bennona. Zvolený zdráhal se tuto hodnost přijati namítaje, že stal se mnichem proto, aby ušel všelikým důstojnostem a v pokoře mohl klidně a nerušeně sloužiti Bohu; bratří neustávali však doléhati na

něho, až z poslušnosti se podrobil. Ale již po třech měsících složil vnucenou sobě hodnosť opatskou a stal se opět prostým mnichem, chtěje jím zůstati do smrti. Bůh však usoudil jinak.

Tou dobou založil císař Jindřich III. v Goslaru na řece Gose znamenitou kolegiatní kapitolu, do níž povolával nejučenější a nejzbožnější kněze, čímž tento kanovnický sbor stal se střediskem duchovního života v Němcích a školou nastávajících biskupů Císař přál si, aby také Benno do této kolegiatní kapitoly vstoupil, on však odpíral této žádosti, až papež Lev IX. dal mu pokyn, aby poslechl a v řízení škol při kolegiatním chrámu v Goslaru se uvázal. Tak stal se Benno mimo přání svoje kanovníkem a spravoval po sedmnácte let slavné školy Goslarské, na nichž množství výtečných mužů za jeho řízení vychováno a vzděláno bylo.

Kapitolním proboštem v Goslaru byl tehdáž Hanno, s nímž Benno v důvěrném svazku přátelském žil. Roku 1055 stal se Hanno arcibiskupem v Kolíně nad Rýnem, a po smrti císaře Jindřicha III., za doby nedospělosti královice Jindřicha IV. byl jeho poručníkem a správcem říše. Hanno přičinil se a provedl, že Benno zvolen byl r. 1066. za biskupa Míšeňského.

Benno přijav svěcení biskupské v Magdeburce prohlásil slavně, že hodlá na zvelebení své církve obětovati všecky síly svoje, neštítě se žádné námahy a žádného nebezpečenství, a že bude povždy hotov pro věčnou spásu svých svěřenců jako dobrý pastýř život svůj položiti. I odebral se do Míšně, kde byl s jásotem uvítán, a když poprvé ve stoličném chrámu mši sv. sloužil a vrchnopastýřské požehnání udílel, plakali všickni přítomní radostí, že Bůh poslal jim biskupa tak výborného.

Věren jsa slibu svému spravoval Benno diecési Míšeňskou po čtyřicet let s horlivostí apoštolskou. Velikou péči věnoval zvelebení služeb Božích, zvláště církevního zpěvu. Obcházel neunaveně města i vesnice biskupství svého hlásaje slovo Boží a zkoumaje všude bystrým zrakem život duchovenstva i lidu, a napomínaje duchovních, aby pastýřský úřad svůj věrně konali, i věřících, aby jich poslušni byli. Aby častějšími návštěvami nebyl duchovenstvu a obcím na obtíž, zřídil si Benno na rozličných místech domy, v nichž na apoštolských cestách svých s průvodčími přebýval. Živ jsa přísně a prostě stkvěl se štědrostí k chudým, jimž důchody

svoje rozdával, tak že právem sloul otcem chudých, a dával všem svěřencům svojim příklad živé víry a lásky k Bohu i ku bližním.

Diecése Míšeňská byla ještě tehdáž přes staleté ukrutné potlačování a odnárodňování domorodého slovanského obyvatelstva od německých panovníkův, převážnou většinou slovanská, a rovněž v sousedství jejím přebývali Slované. Severozápadně od Míšně seděli Glomačové či Daleminci, dále k severu sídlili Bodrcové, na východě od nich mezi Labem u Odrou Lutici či Vilcové, k jihovýchodu v Lužici Milčané. Mnozí z těchto Slovanů byli již dříve zbraní německou donuceni přistoupiti ku křesťanství, časem vrátili se však bezmála všickni zase ku staré modloslužbě. Právě téhož roku 1066, kdy Benno biskupský úřad v Míšni nastoupil, zavraždili polabští Slované v Lončině křesťanského krále svého Gotšalka vykládajíce mu za zlé, že podrobil se vrchmoci úhlavních nepřátel jejich Sasů, ačkoli tito křesťanského otce jeho Pribigněva r. 1031. zrádně zabili. Odtud rostla vzpoura Slovanů proti německé nadvládě od Labe až k Baltu. Bouře ta měla ráz národněpohanský; všude byly chrámy a kláštery bořeny, křesťané vyháněni, mniši a kněží kamenováni, ba Rarožský biskup Jan byl na počest modly Radigasta v Lutické Radigasti ukrutně zavražděn.

Biskup Benno vida, co děje se v sousedství jeho, obrátil hlavní zřetel svůj k tomu, aby slovanské svěřence svoje dobrotou a mírností získal a poučováním na víru křesťanskou obrátil. Naučiv se důkladně jazyku slovanskému jal se s neúmornou trpělivostí pohanským Slovanům hlásati evangelium, stavěl mezi nimi chrámy, podporoval chudé z nich, a neustával prosbami a domluvami obměkčovati srdce jejich. Slované nedůvěřovali mu zprvu a vyhýbali se mu, tím však nedal se horlivý biskup odstrašiti a pracoval neomrzele pro spasení jejich dále. Znenáhla dostávali Slované k němu důvěru vidouce, že chová se k nim zcela jinak, než zvykli od Němců; že mluví k nim mateřským jazykem jejich, že nečiní jim násilí, ale že jako pravý otec sklání se k nim a osvědčuje jim upřímnou lásku. Tou měrou dařilo se potom horlivému věrozvěstu tomu apoštolské dílo mezi Slovany velmi utěšeně.

Zatím, co Benno takto mezi polabskými Slovany požehnaně působil, strhla se r. 1075. válka mezi králem Jin-

dřichem IV. a šlechtici saskými. Slované povstali proti králi tomu, aby nesnesitelné jařmo, jímž je utiskoval, se sebe střásli. Benno, rodem Sas, zůstal za této války stranou a nesúčastnil se jí. To měl mu však za zlé zpupný Jindřich IV. vytýkaje mu, že nepřišel králi svému na pomoc proti odbojníkům. I zmocnil se Míšně, poplenil celé biskupství, zajal biskupa, dal ho vsaditi do žaláře a pobral mu všecko. Soužení toto snášel Benno s odevzdaností do vůle Boží trpělivě, rmoutě se jen, že stádce jeho jest bez pastýře, a že nadějné dílo jeho mezi Slovany válkou přerušeno a dílem úplně zničeno bylo.

Po roce dostal se zase na svobodu a jal se napravovati, co válkou zkaženo bylo. Za roztržky mezi králem Jindřichem IV. a papežem Řehořem VII. stál Benno jakožto věrný katolický biskup při papeži. Když pyšný Jindřich roku 1076. svolal do Vormsu německé biskupy, aby sesadili papeže, nedostavil se tam Benno, nýbrž cestoval do Říma, nestrachuje se hněvu králova ani jakéhokoli nebezpečenství. Řehoř VII. přijal věrného biskupa toho laskavě a vyznamenal ho, ba přál si jej míti stále na svém dvoře. Avšak Benno toužil po návratu do Míšně, kde čekala ho nezbytná a důležitá práce na vinici Páně; když pak Jindřich IV. během událostí byl donucen podrobiti se papeži, opustil Benno Řím, vrátil se do biskupství svého, a vyhýbaje se od té doby všem záležitostem politickým, staral se výhradně o duchovní blaho svěřenců svých. Zejména pracoval na velikém díle obrácení polabských Slovanův, a apoštolská horlivost jeho měla požehnaný výsledek. Slované poznávajíce v něm dobrého pastýře přijímali ochotně slova jeho. Tisícové a tisícové z nich přinášeli k němu modly svoje, rozbíjeli je a přijímali z rukou jeho křest svatý. Tak zasloužil si Benno právem jména apoštola polabských Slovanů.

Horlivý biskup jsa apoštolským úřadem svým přetížen, nalézal přece dosti pochvílí, kdy ubíral se na osamělá místa a trávil tam nějaký čas jako poutník na modlitbách, ve zbožném rozjímání a podrobuje se rozličným kajicím skutkům, aby takto ku věrnému konání povinností svých se posílnil a od Boha potřebných milostí si vyprosil. Za posledních let života svého zřídil si v Naumburku chýši, v níž častěji přebýval. Spravovav takto po čtyřicet let biskupský úřad svůj a maje již 96 let věku, přichystal se na smrť.

I svolal kanovníky stoličného chrámu, dal jim poslední napomenutí, rozloučil se s nimi, přijal sv. svátosti, a usnul v Pánu dne 16. června 1106. Tělo jeho bylo pohřbeno v hlavním chrámu Míšeňském.

Stoličný chrám Míšeňský, pohřebiště věrozvěsta Bennóna, byl v letech 1266 - 1400 nákladem biskupů Míšeňských ve slohu gotickém znova vystavěn. Biskup Vitiko I. počínaje stavbu tuto, otevřel hrob předchůdce svého Bennóna, vyzdvihl tělo jeho, umyl je vínem, uložil je potom zase na staré místo, a zřídil nad ním stkvostný náhrobek s oltářem. Již tehdáž byl Benno ctěn jako světec, a na hrob jeho putovali zástupové věřícího lidu z Míšeňska i zemí okolních a docházeli tu přímluvou jeho vyslyšení proseb svých. Pro vzácný hrob ten slynul velechrám Míšeňský daleko široko. Měl 56 oltářů, a ty ještě nestačily, tak že stavěny v něm často oltáře přenosné, ježto bývalo tu ve slavnostní dny za ohromného návalu poutníkův až 200 mší svatých obětováno. Po dlouhém úředním vyšetřování prohlásil papež Hadrian VI. r. 1523. Bennóna za svatého. To však podráždilo odpadlého mnicha Luthera, jenž právě tehdáž těše se ochraně mocných příznivců svých, divoce bouřil proti Církvi katolické a proti papeži. I vydal proti sv. Bennónu a proti papeži obvyklým surovým způsobem svým ohavný a rouhavý hanopis. Zatím konány ve velechrámu Míšeňském na oslavu svatořečení sv. Bennóna veliké slavnosti a lid hrnul se k nim ve velikých zástupech. Avšak po nemnohých letech bylo bludařství Lutherovo i do Míšně zavlečeno. Dne 14. července 1539 vjel do tohoto města ku protestantství odpadlý vévoda Jindřich, prohlásil proti vůli biskupské kapitoly stoličný chrám za modlitebnici lutheránskou a „zreformoval“ tuto svatyni tím způsobem, že dal z ní vyházeti všecky oltáře a náhrobek sv. Bennóna roztlouci. V budově takto zneuctěné a znesvěcené nemohly ovšem vzácné ostatky sv. Bennóna déle ponechány býti. Tělo jeho dal biskup Míšeňský prozatím odvézti na tvrz Stolpen a po čase do města Wurzenu, a potom vyprosil si ho Bavorský vévoda Albrecht V. a odvezl je r. 1576. do svého sídelního města Mnichova, kde uložil je s velikou slávou ve hlavním chrámu Matky Boží. Od té doby je sv. Benno patronem města Mnichova, a diecése Mnichovsko-Frýsinská slaví památku jeho každoročně dne 16. června.

Opodál starého hradu a města Míšně táhne se zelené údolí, zvané Svatodolem. To tiché údolíčko jest oživeno vzpomínkami a pověstmi ze života sv. Bennóna. Tu rozbíjeli okolní Slované svoje modly a přijímali z rukou svatého biskupa křest, tu naslouchali apoštolským kázaním jeho.

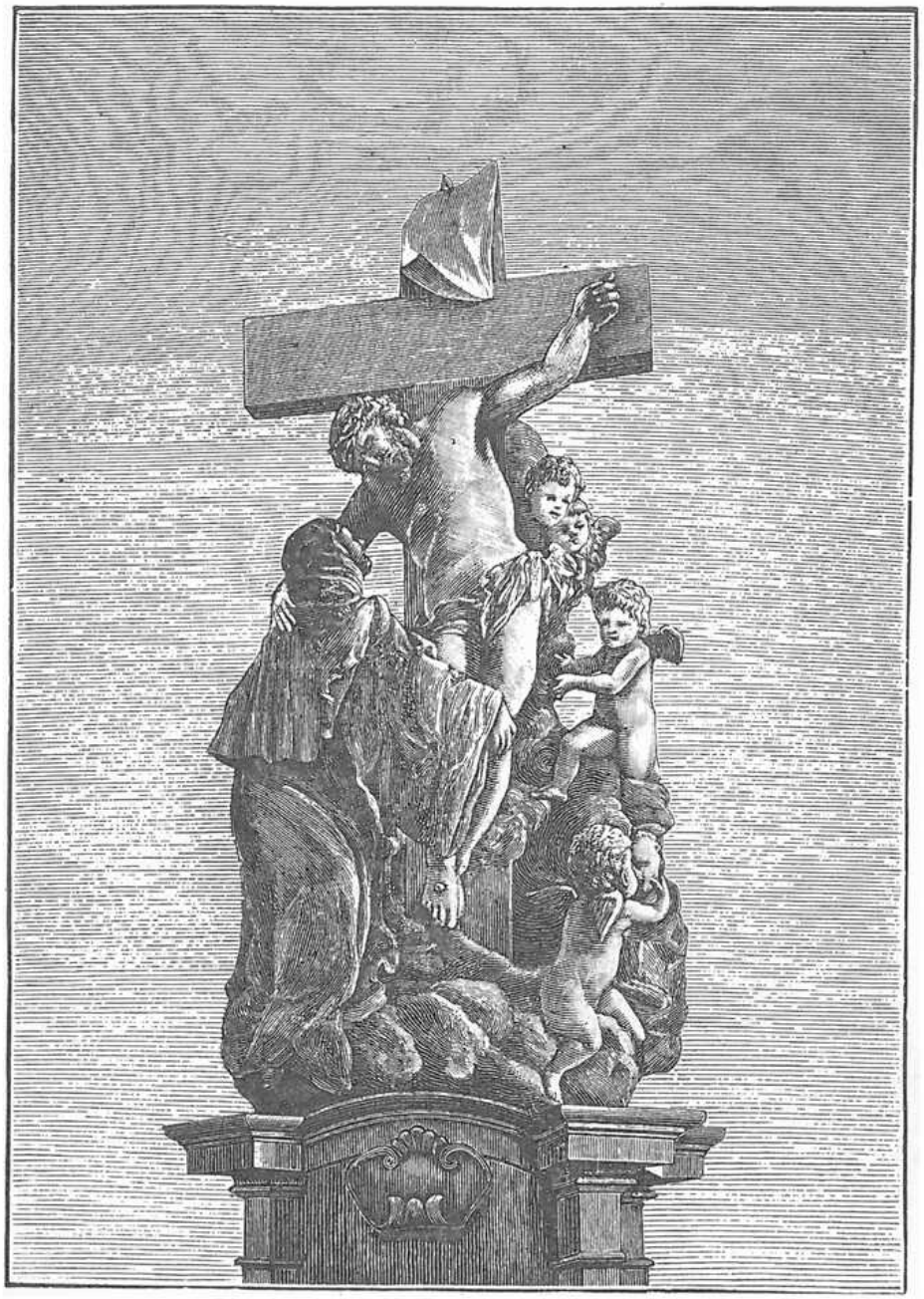
Jednou, když světec velikým zástupům slovanského lidu na tomto místě slovo Boží hlásal a křest svatý udílel, bylo nesmírné vedro, až lidé žízní omdlévali. Tu pomodlil se svatý biskup, a když zatkl svou pastýřskou berlu do země, vytryskl na tom místě pramen svěží vody. Podnes ukazuje se tu studánka sv. Bennónská s výbornou vodou. Než sv. Benno prchaje před zpronevěřilým králem Jindřichem IV., na cestu do Říma se vydal, odevzdal klíč stoličného chrámu svým kanovníkům nařídiv jim, aby chrám ten ihned zamkli a klíč do Labe hodili, jakmile uslyší že Jindřich dán byl do klatby; by císařovi stoupenci nemohli do svatyně té vstupovati. Kanovníci vykonali rozkaz ten. Když potom Jindřich u Kanossy pokání učinil, vracel se sv. Benno do Míšně nesa mnoho svatých ostatků z Říma Aby se vyhnul uvítacím slavnostem, přiblížil se k Míšni jako prostý poutník, a odpočinul v hospodě na břehu řeky Labe Tu byla v řece polapena veliká ryba, a když ji v hospodě kuchali, aby příchozímu poutníku krmi upravili, nalez i v ní klíč stoličného chrámu. Odtud vyobrazuje se sv. Benno jako biskup s rybou a klíčem. Podobných zkazek ze života sv. Bennóna zachovalo se v Míšeňsku až podnes mnoho. Památku jeho chovají v úctě i nynější protestantští venkované okolí Míšeňského. Kéž vyprosí jim tento světec opět daru svaté katolické víry, o nějž praotce jejich před třemi věky oloupil odpadlík Luther!

Z velikého druhdy národa slovanských Polabanů, jimž sv. Benno byl apoštolem, zachoval se do dneška jen malý zbytek. Jsou to dolno- a hornolužičtí Srbové, jichž počítá se asi 166.000. Pohříchu zachránila si jen menšina z nich tu svatou víru, kterouž předkům jejich sv. Benno hlásal.

Celé Míšeňsko jest velikým hřbitovem vyhubených polabských Slovanů, na němž pochována jest i stará katolická víra, kteráž v zemi té druhdy kvetla. Velechrám Míšeňský uprostřed starého hradu na skalnatém ostrohu nad Labem činí svou odsvěceností, prázdnotou a opuštěností na příchozího katolíka dojem velice zasmušilý. Víra katolická byla z něho násilně vypuzena a světec Benno odstěhoval se z něho daleko až do Bavor. Jen Bůh vševědoucí ví, kdy tu přestane ohavnosť na místě druhdy svatém, a kdy zase slaviti se bude v památné budově té nekrvavá oběť Nového Zákona.*)

---

*) Míšeň. Dějepisné vzpomínky a úvahy. Podává František Ekert. Blahověst 1882, č. 2., 3., 5., 6. Časopis Maćicy Serbskeje, 1886. Budyšin. Počátky křesťanství mezi Slovany. Napsal J. Ježek. Část II. V Praze, 1880.

X. ú. J. Patočky v Praze. Nákl. Děd. sv. Jana Nep.

Blahosl. Lutgarda.

Sousoší od Mat. Brauna na mostě Karlově v Praze.

2. Sv. Lutgarda, panna řehole cisterciensk é.

V řádu cisterciensk ém požívá slovutného jména světice Lutgarda, jež pro podivuhodné milostiny, kterýmiž ji Bůh obdařil, náleží ku vzácným zjevům středověkého rozjímavého života klášterního.

Lutgarda (Luitgardis) narodila se r. 1182. v městě Tongernu v Brabantsku (nynější Belgii) z rodičův stavu měšťanského. Matka snažila se ji vychovávati v nábožnosti a bohabojnosti a vštěpovala jí lásku ku skromnosti a tichému životu v ústraní domácím. Jinak vedl si však po světsku smýšlející otec. Jsa zaslepen převrácenou láskou ku spanile se rozvíjející dceři, hověl jejím rozmarům, přehlížel chyby a poklésky její, a radoval se, když marnivá dívka libovala si v zábavách a světských řečech a když pěkně se strojila, aby lidem se líbila. Chtěje dceři zajistiti budoucnost, uložil pro ni, když ještě byla dítě, u přítele obchodníka dvacet hřiven stříbra, aby peníze ty v obchodu se zúročovaly a časem vzrostly v jistinu, kteráž měla býti někdy jejím věnem. Majíc takového otce smýšlela Lutgarda po světsku, naslouchala ráda lichotivým slovům mladých větroplachů i lehkomyslných mužův, a snila dnem i nocí o manželském ráji jakožto vrcholu pozemské blaženosti, jíž domoci se chtěla.

Zatím přišel kupec, jemuž Lutgardino věno svěřeno bylo, na mizinu, a zklamané dívce zbyla z něho jediná hřivna. Ona však spoléhajíc na svou sličnost a duchaplnost doufala přece, že dostane urozeného a bohatého ženicha, a pošetilý otec utvrzoval ji v plané naději té. Tu jala se moudrá a prozíravá matka nerozvážné dceři domlouvati, aby dala výhost všem marným nadějím a vzdala se vybájených plánů do budoucnosti, a dokazovala jí, že učiní lépe, když vstoupí do kláštera, aby tam spokojeně žila a klidně Bohu sloužila, než aby nemajíc žádného jmění, provdala se za chudého muže a takto v bídě a starostech život svůj trávila. Těmito mateřskými domluvami vystřízlivěla časem Lutgarda z opojného snění svého a přestala honiti se po zábavách světských, libovala si v tiché domácnosti, byla zdrželiva v řeči, zvážněla, a kdykoli přemýšlela o posavádním životě svém, cítila v srdci lítost a plakala hořce.

Jednoho večera, když Lutgarda v domácnosti své opět

v myšlénky pohřížena byla a o zklamaných nadějích svojich vážně na mysli přemítala, zdálo se jí, že vidí před sebou Krista Pána stkvějícího se spanilou lahodou, an ukazuje na ránu boku svého a slovy laskavými mluví k ní: „Vzdej se marné lásky pozemské. Ejhle znamení pravé a svaté lásky, ejhle zdroj nepomíjející radosti a blaženosti!“ Zjev tento pominul, vzpomínka na něj utkvěla však navždy v duši Lutgardině. Od té doby byla Lutgarda zamyšlena, a nemajíc žádného potěšení na radostech tohoto světa, viděla ustavičně, dnem i nocí, bdíc i dřímajíc, krvácející ránu v boku Spasitelově, modlila se horlivě, a trvala ve zbožném rozjímání.

Čím více stranila se Lutgarda světa, tím úsilovněji doléhal svět na ni. Jistý mladý vojín pojal k ní náruživou lásku a ucházel se o ruku její. Lutgarda odmítla ho nejprv skromně, a potom vážně a rozhodně, on však nepřestával ji obtěžovati návrhem, aby vstoupila s ním do stavu manželského. Jednou, když Lutgarda v průvodu jediného sluhy po tehdejším zvyku koňmo jela přes pole na návštěvu ku své sestře, přepadl ji cestou odmítnutý nápadník, chtěje ji násilně unésti. Napadená dívka vyrvala se mu z objetí, uprchla do blízkého lesa a ukryla se v houštině. Vyváznuvši takto rozhodla se rychle a neodvolatelně, že rázem zpřetrhá všecky úvazky, jež poutaly ji ku světu, a vstoupila s radostným souhlasem matčiným do panenského kláštera Benediktinek u sv. Kateřiny v St. Trondu.

Přijavši řeholní roucho podrobovala se Lutgarda s planoucí horlivostí všem klášterním duchovním cvičením, rozjímala o hořkém utrpení Páně, zapírala a mrtvila se nad obyčej přísně, a nechtěla mluviti a slyšeti leč toliko o Bohu. Řeholní sestry považovaly tuto velikou horlivost její za výbuch mladistvé vášnivosti a myslily, že prudké to nadšení časem ochábne. Lutgarda všímla si toho dobře a bděla tím pozorněji nad sebou, aby zůstala vytrvalou. Tak stala se dokonalou řeholnicí, a majíc teprv 18 let věku svého, složila r. 1200. slavné sliby klášterní.

Bůh ozdobil Lutgardu vzácnými milodary. Žila v ustavičném důvěrném spojení s Kristem Pánem, jehož v roznícených rozjímáních a za zbožných modliteb svých měla před očima vidouc a slýchajíc ho a rozmlouvajíc s ním. Ve sladkých hodinách tohoto svatého obcování s Kristem Pá-

nem cítila se u vytržení mysli nevýslovně šťastnou. Tu litovala s pláčem předešlé lehkomyslnosti své, mluvila s Pánem jako s vyvoleným miláčkem srdce svého, přednášela mu potřeby svoje a rozplývala se vděčností k němu. Tu bývala ve svatém roznícení jako dítě, a kdykoli bylo třeba, aby za nějakým neodkladným domácím zaměstnáním zbožné rozjímání svoje na chvíli přerušila, modlívala se prostomyslně ku Spasiteli; „Sečkej maličko, miláčku duše mé, brzo zase budu u tebe!“

Lutgarda vídala často Spasitele oslněného nadpozemskou spanilostí, a tu rozplývala se blažeností, a jindy viděla ho trpícího, a tu bývala zármutkem a bolestí tělesnou jako bez sebe, tak že se skrání a rukou jejích krvavý pot kanul.

Tato častá vytržení mysli a vidění nebyla jí však závadou v konání povinností domácích. Prováděla zevrubně všecky práce, jež v klášteře se jí ukládaly, a obsluhovala zejména onemocnělé řeholnice s pečlivou láskou.

Když bylo Lutgardě třiadvacet let, zvolily ji sestry za převořiši, ač byla mladá a teprv na pátý rok v kláštěře trvala. Avšak Lutgarda složila za nedlouho tuto hodnosť, a s povolením církevním opustila klášter v St. Trondu a přestoupila v kláštěře v Akviriku (Aviere) opodál města Bruselu do řehole cisterciensk, ač jsouc národností Vlámka, neznala jazyka francouzského, jímž se tu mluvilo.

Někdejší převořiše St. Trondská Lutgarda byla v kláštěře Akvirickém prostou sestrou řeholní. Tu neustávala sebe zapírati a kochati se zbožnou modlitbou a roznícenym rozjímáním o utrpení Krista Pána, s nímž zůstávala v ustavičném milostném spojení, tak že nežila více ona, nýbrž živ byl v ní Kristus. Z ohnivé lásky k němu přála si co nejvíce trpěti a umříti. Třikráte podnikla povždy sedmiletý mimořádný půst o chlebě, zeleninách a vodě; poprvé za obrácení bludařů Albigenců, podruhé za obrácení lidí ve smrtelných hříších žijících, a potřetí za odvrácení pronásledování, jež hrozilo Církvi katolické.

Čím horlivěji osvědčovala Lutgarda lásku k Bohu mimořádnými skutky kajícími, tím vzácnějších milostí dostávalo se jí. Byla opatřena milodary uzdravování nemocných. znalostí srdcí lidských a nazírání do budoucnosti. Modlívala se za živé i za mrtvé a vyprostila těmito modlitbami mnoho duší z očistce. Jistý urozený, avšak bohaprázdný muž

maje svou dceru v klášteře Akvirickém, požádal jejím prostřednictvím Lutgardu, aby se za něho modlila. Lutgarda vyprosila mu milost pravé kajicnosti. Bůh dopustil tomu, že muž ten znenáhla úplně zchudl, a tím přišel on ku poznání svých hříchů, kál se z nich, nastoupil cestu ctnosti, a zemřel potom bohabojně. Tou dobou vrazili divocí Mongolové do Evropy a způsobili i v západních zemích všeobecný postrach. Lutgarda obdařená duchem prorockým předpověděla, že pohané ti do zemí německých nevniknou. A proroctví to naplnilo se. Mongolové byvše u Olomouce na Moravě poraženi, obrátili se odtud do Uher na Východ, a západní země evropské zůstaly od nich ušetřeny.

Jedenácte let před smrtí svou oslepla Lutgarda, ale omilostněná duše její viděla ustavičně Krista Pána a nalézala ve svatých ranách jeho útěchu a posilu ve všelikém utrpení.

Posléze byvši zachvácena prudkou zimnicí, modlila se nábožná panna vroucně, aby byla již rozdělena a s Božským Spasitelem navždy spojiti se mohla. A když kýžený den smrti nenadcházel, volala roznícenĕ: „Pane, kdy přijdeš?“ A Pán přišel si pro věrnou služebnici svou a pojal duši její do nebe, dne 16. června 1246.

Život sv. Lutgardy sepsal vrstevník její Dominikán Tomáš Kantipratan, jenž dí o viděních a zjeveních jejích, že byla tak mimořádná, že nebylo mu ani možno všecko vypravovati.

Opat cisterciensského kláštera Plaského Eugen Tyttl zřídil r. 1710. na mostě Karlově v Praze na počest sv. Lutgardy znamenité sousoší, jež dle nákresu Brandlova zhotovil sochař Matěj Braun. Tu vylíčeno mistrně jedno z vidění této světice. Slepá Lutgarda poklekši před branou klášterního chrámu v Akviriku u kříže, objala nohy Ukřižovaného, a jala se u vytržení mysli rozjímati o hořkém umučení jeho, rozplývajíc se svatou touhou po něm. A Spasitel udělil trpitelce novou milosť, an odděliv pravici svou od kříže, objal ji a přitiskl ústa její na ránu boku svého. Něžný výjev ten jest tu překrásně zobrazen, a sousoší toto pokládá se za nejvzácnější umělecký památník ze všech soch mostu Karlova. Nápisy v podstavci jsou tyto: Napřed: „Sv. Lutgarda z řehole cisterciensk é.“ Na pravé straně: „Objata ramenem Krista Ukřižovaného.“ Na levo slova z brevíře cisterciensk ého: „Srdce srdcem zaměňujíc ssaje ránu životadárnou.“

V zadu: „Ku cti sv. Lutgardy postavil klášter v Plasích řádu cisterciensk ého za Eugenia Tyttla, opata a probošta u sv. Maří Magdaleny v České Lípě.“ Vyobrazení této sochy bylo již v minulém století nákladem kláštera Plaského vydáno a po Čechách valně rozšířeno, a r. 1881. vydala Umělecká Beseda v Praze světlotiskový obraz tohoto pomníku zhotovený v Paříži, dle něhož je pořízen přiložený tuto dřevorytecký obrázek sv. Lutgardy. *)

Dne 16. června koná se také památka sv. Ferreola a sv Ferruciona mučedníků ve Vesoncionu ve Francii, sv. Tychóna, biskupa na ostrově Cypru, sv. Aureliana, biskupa Lyonského, sv. Aurea a sestry jeho sv. Justiny, umučených od Hunnů v Mohuči, odkud Karel IV. získal a roku 1354. velechrámu Pražskému daroval kus ramene sv. Aurea a část hlavy sv. Justiny, a j.

Dne 17. června.

Sv. Marcian a Nikander, mučedníci.

Hlavním původcem krvavého pronásledování křesťanů za císaře Diokleciana (284—305) byl spoluvladař jeho Galerius Muž ten, rodem z Dacie, byl ve svém mládí pastýřem, a vstoupiv do vojska, vyšinul se záhy zmužilostí a udatností až za spoluvládce císaře Diokleciana, jenž mu i dceru svou Valerii za manželku dal. Galerius zdědil nenávisť proti křesťanům od matky své, nevědomé a zuřivé modloslužebnice, kteráž neustávala ho podněcovati ku násilnému stíhání všech, kdož zdráhali se obětovati pohanským bohům. Vládna v Illyrii, Thracii, Macedonii a Řecku, neodvažoval se Galerius zprvu pronásledovati křesťany zjevně, pokud ještě Dioklecian jim nakloněn byl, přece však týral je rozmanitým způsobem potají. Zejména měl na zřeteli křesťanské důstojníky a úředníky, kteříž nesúčastňovali se modlářských slavností, a rozkázal, aby byli tupeni i uráženi a takto donuceni svých úřadů se vzdáti.

Znenáhla podařilo se divokému Galeriovi poštvati cí-

---

*) Sousoší to bylo po stránce umělecké oceněno v Blahověstu 1881. čís 31.

saře Diokleciana proti křesťanům a způsobiti v Římské říši ono hrozné pronásledování Církve Kristovy, o němž dí spisovatel Laktancius: „Kdybych měl sto řečí, sto jazyků a železný hlas, přece bych nedovedl vylíčiti všecky ohavnosti ani vyčísti jména všech mučedníkův, a co vše spáchali soudcové na lidech nevinných a spravedlivých.“

Roku 302. měla se slaviti s velikou okázalostí desetiletá památka panování obou císařských spoluvladařů Konstancia Chlora na Západě a Galeria na Východě. Několik měsíců před slavností tou vystoupili z vojska dva důvěrní přátelé křesťanští, důstojníci Marcian a Nikander, předvídajíce, že by byli s ostatními vojíny nuceni o slavnosti té obětovati modlám. Oba sloužili po léta ve vojště s velikou ctí a zachovali si v tomto svrchovaně světském povolání živou víru v Ježíše Krista i neporušené srdce. Složivše důstojnost vojenskou vrátili se do svého domova, jak se podobá do Dorostorumu v dolní Moesii (Bulharsku), ku svým manželkám, jež s toužebností mužů svých očekávaly a po dlouhé době radostně uvítaly.

Asi po roce byli Marcian a Nikander od císařského náměstka v Moesii Maxima předvoláni, aby k němu na soud se dostavili. Přijav je zdvořile řekl jim náměstek: „Zákony pánů našich, císařův, jsou vám zajisté známy, nuže pojďte tedy obětovat bohům.“ Nikander odvětil: „Zákony ty platí jen vojínům a netýkají se nás, kteří jsme z vojska vystoupili.“ Na otázku náměstkovu, proč odešli z vojska a zřekli se zasloužené mzdy, řekl Nikander: „Kdybychom ve službě vojenské byli setrvali a mzdu brali, byli bychom ustavičně v nebezpečí, že se poskvrníme modloslužbou. Vzdali jsme se dobrovolně vojenské mzdy a nalezli jsme poklady nehynoucí; složili jsme důstojnost svou a dojdeme u Boha věčného důstojnosti neskonale vzácnější.“ Maxim vece na to: „Tedy aspoň zapal kadidlo na počest bohů.“ Nikander odpověděl: „Křesťan klaní se jen všemohoucímu Bohu, a nemůže obětovati kamenným a dřevěným modlám.“

Výslechu tomu byla přítomna také Nikandrova nábožná manželka Daria. Po deset let žila jako opuštěná vdova bez muže, nemohouc za ním s vojskem po světě choditi. A sotva vrátil se jí drahý manžel, měla ho pojednou opět ztratiti. Avšak statečná žena ta, plná živé a stálé víry, ne-

myslila na sebe ani na kojence svého. Duše její zalétala vzhůru, do života věčného, kde není rozdělení ani rozloučení, a kde doufala s mužem svým opět spojenu býti. I přistoupila k manželu a jala se mu laskavými slovy domlouvati, aby neohlížeje se na ni, zůstal statečným bojovníkem Kristovým a obrátil oči i srdce k nebi a pamětliv byl, co dí Spasitel: „Kdo mne vyzná před lidmi, i já vyznám ho před Otcem svým.“ Tato slova svědčící o nadlidské sebezapíravosti, byla náměstkovi nepochopitelna. Daria pohrdala světem a nelekala se ani smrti milovaného muže. To zdálo se býti pohanu Maximovi podezřelým. I okřikl ji zlostně: „Mlč, zlá ženo, či snad žádáš si, aby muž tvůj zemřel?“ Daria odpověděla mírně: „Přeji si, aby manžel můj živ byl u Boha a nikdy neumíral.“ Náměstek osopil se na ni poznovu, řka: „Zajisté chceš zbaviti se tohoto muže svého a bažíš po nějakém záletném milovníku.“ Daria zarděla se hněvem nad touto ohyzdnou urážkou, hned však přemohla nával hněvu, a jsouc si vědoma své nevinnosti řekla klidně: „Smýšlíš-li tak podle o mně a máš-li tak ohavné podezření, nuže rozkaž, abych nejprvé já pro Ježíše Krista byla usmrcena.“ Rozhodná tato odpověď zarazila a zahanbila Maxima. Přestal Darii urážeti, a nemaje žádných rozkazův na ženy, dal prozatím statečnou křesťanku tu na krátký čas uvězniti.

Když Daria odvedena byla, řekl náměstek Nikandrovi: „Nedbej jalových řečí své ženy ani marných slov lichých přátel, abysi nepropadl smrti. Dám ti lhůtu tří dnů, abys mohl uvážiti, co jest lepší, sladký život či hořká smrť.“ Nikander nerozmýšleje se, odvětil ihned: „Jsi laskav ke mně, avšak jednej se mnou tak, jakoby lhůta, kterou mně dáváš, zatím již byla uplynula. Jsem odhodlán činiti, co mne zachrání.“

Maxim domnívaje se, že Nikander mluví o záchraně života pozemského, zvolal radostně: „Díky bohům!“ A Nikander opáčil: „Díky Bohu!“ a mluvil nadšeně dále v tato slova: „Věřím pevně v Boha, Otce všemohoucího, i v Ježíše Krista, Syna jeho, i v Ducha svatého, a doufám, že milostí jeho zachráněn a spasen budu.“ Slyše to náměstek řekl s nevolí: „Co mám souditi o tobě? Před chvílí volil jsi zachráněn býti, a pojednou vrháš se do záhuby a přeješ si umříti.“ Nikander vece: „Zvolil jsem si život věčný a

pohrdám životem časným. Dávám ti plnou moc nad tělem svým. Čiň s ním, co ti libo. Jsem křesťan.“

Obrátiv se potom k Marcianu, otázal se ho náměstek: „Co tomu říkáš?“ Marcian odpověděl zkrátka, že souhlasí úplně s přítelem Nikandrem. I rozkázal Maxim oba křesťanské vyznavače odvésti do žaláře. Po dvacetidenní vazbě povolal je opět na soud a řekl jim: „Zajisté zmoudřeli jste již a rozmyslili jste se; doufám tudíž, že uposlechnete rozkazů císařských.“ Marcian odvětil: „Nebojíme se muk a bolestí a toužíme po odplatě a slávě mučedníků Božích; prosíme tedy, abysi neprodléval popřáti nám rychlé smrti, bychom již brzo byli u Krista, jehož milujeme a jemuž se klaníme.“

Náměstek Maxim vykonával nespravedlivé a kruté rozkazy pohanských císařů nerad, jsa muž mírný a dobromyslný. Maje soustrast s oběma křesťanskými vyznavači omlouval se jim řka: „Nemám proti vám žádného záští ani nenávisti a nepronásleduji vás, ježto nejste mými protivníky. Avšak vy odpíráte rozkazům císařovým, a mojí povinností jest, abych rozkazům těm zjednal platnost. Domníváte-li se, že dobře činíte, nuže, zemřete. Přeji vám k tomu štěstí. Budete mečem sťati, a nechať naplní se naděje vaše v budoucí život. Já však jsem nevinen krví vaší!“ I odsoudil je na smrť, a oni poděkovali mu řkouce: „Pokoj tobě, soudce dobrý!“

Marcian a Nikander ubírali se poslední cestou na popraviště jako do vítězného boje, plésajíce svatou radostí, že dáno jim bude pro Ježíše Krista, milého Spasitele svého, zemříti slavnou smrtí mučednickou. Vedlé Nikandra kráčela statečně a spokojeně manželka jeho Daria jako na svatbu, a přítel Nikandrův Papian nesl nemluvňátko její. Jinak vedlo se Marcianovi. Také s ním šla manželka jeho nesouc synáčka svého, a za ní kráčelo příbuzenstvo muže jejího. Přátelé ti byli bolestí zdrceni a plakali hořce. Nešťastná žena chopila se šatu mužova a volala zoufale: „Běda nám! Těšil jsi mne v žaláři, abych se nebála o tebe, a dnes nemáš žádného slitování se mnou. Ó pohleď tedy na tohoto syna svého! Proč opouštíš a zavrhuješ ženu i dítě a pospícháš jako beránek k zabití! Navrať se k nám! Ó běda nám ubohým!“ Marcian pohlédl útrpně na ženu a řekl ku přátelům ji doprovázejícím: „Prosím vás, držte

ubohou, abych mohl klidně oběť svou dokonati.“ Jeden z přítomných křesťanů, jménem Zotikus, pojal Marciana za ruku, políbil ji uctivě a zvolal: „Budiž dobré mysli, pane, bojovals dobrý boj a dokonal jsi slavně běh svůj. Kéž i my slabí máme tak pevnou víru. Vy jste opravdu dokonalí a blažení křesťané.“ Marcian odvětil mu: „Nech mne a ujmi se raději ženy mé, potěš ji a doveď domů, neboť ona je slaba a nesnesla by pohledu na smrť mou.“ Tu přistoupila k němu opět žena jeho, položila před ním dítě svoje na zemi, a naříkala: „Kam to jdeš a proč pospícháš na smrť!“ Marcian objal naposled manželku, pozdvihl a políbil svoje dítě, a překonav nával přirozených dojmův a citů, vzhlédl k nebesům a řekl: „Hospodine Bože všemohoucí, pečuj ty sám o mou ženu i o dítě moje!“ I pustil Zotikus ruku Marcianovu a zadržel omdlévající ženu.

Na popravišti dali si Marcian a Nikander naposled polibení pokoje a přichystali se na smrť. Tu zpozoroval Marcian v zástupu divákův Darii, jež marně se snažila prodrati se k manželu svému. I přistoupil k ní, a vzav ji za ruku dovedl ji k muži. Nikander políbil manželku a řekl: „Dario, Pán s tebou!“ A statečná ta žena a horlivá křesťanka, ač nemohla potlačiti slzí, zvolala pevným hlasem: „Miláčku a pane můj, dokonej udatně slavný boj svůj! Po deset dlouhých let vzdychala a toužila jsem po tobě. Bůh spojil nás na krátko zde na zemi, on spojí nás v nebí na věky. Blaze tobě, blaze i mně, neboť pokládám si za největší čest, že jsem manželkou mučedníkovou. Buď dobré mysli a obětuj mučednictví svoje i za mne, abych od věčné smrti vysvobozena byla!“

Hned potom zavázal kat oběma mučedníkům oči a sťal jim mečem hlavy. Křesťané pochovali umučená těla jejich nedaleko místa, kde oni pro Ježíše Krista zemřeli. Pravděpodobno stalo se to dne 17. června roku 302. Místo, kde oba světcové ti umučeni byli, jest neznámo. Manželka Nikandrova, hrdinská křesťanka Daria, pokládá se rovněž za světici. Dle podání zemřela prý i ona později smrtí mučednickou, což však nelze zjistiti.

Jaký to rozdíl mezi statečnou křesťankou Darií a pozemsky smýšlející, slabou manželkou Marcianovou! Daria ozbrojená štítem pevné víry a nadšená křesťanskou nadějí a svatou láskou k Bohu, nedbala sebe ani nemluvňátka svého a prohlédala jen ku věčnému spasení milovaného manžela, a proto nehořekovala, že ho má ztratiti, ale nabádala jej, aby ochotně a radostně vydal se pro Ježíše Krista na smrť. Obcování její bylo v nebesích, dle slov apoštola sv. Pavla: „Těch věcí, kteréž svrchu jsou, hledejte, kdež Kristus jest sedě na pravici Boží; o věci, kteréž svrchu jsou, pečujte, ne o ty, kteréž jsou na zemi.“ (Kolos. 3, 1. 2.) Na Darii poznáváme, co v slabém člověku zmůže živá víra a vítězná milosť Boží, kdežto manželka mučedníka Marciana jest věrným obrazem člověka, zůstaveného sobě samému, jemuž nedostává se milosti Boží. Žádný člověk nedovede vlastní silou svou, bez milosti Boží, nic spasitelného ani pomysliti ani vykonati. „Žádný nemůže říci: Pán Ježíš, jediné skrze Ducha svatého.“ (I. Kor. 12, 3.) Kristus Pán dí: „Žádný nemůže přijíti ke mně, leč Otec, kterýž mne poslal, přitáhne jej.“ (Jan. 6, 44.)

Světec Marcian zvítězil hrdinsky nad velikým pokušením a lákáním vlastní manželky své. „Jestli Bůh s námi, kdo proti nám?“ (Řím. 8, 31.) „Všecko mohu skrze toho, kterýž mne posiluje.“ (Filip. 4, 13.)

Dne 17. června koná se také památka svatých bratří Adolfa, biskupa, a Botulfa, mnicha († 655) v Anglii, sv. Montana, vojína, umučeného za císaře Hadriana v Římě, sv. Avita, arcibiskupa Viennského († 523), sv. Rainera, poustevníka v Toskánsku († 1160), sv. Eufemie (Ofty), abatyše v Bavořích († 1180), sv. Aleny, panny a mučednice v Belgii, a j.

Dne 18. června.

I. Sv. Leoncius a spolumučedníci.

Za panování císaře Vespasiana (69—79) žil v Tripolitanské Africe horlivý křesťan Leoncius. Byl to muž statné postavy, sličného vzrůstu a ušlechtilé povahy. Vynikal vzácnou vzdělaností a vroucí láskou ku Kristu Pánu. Vstoupiv do vojska stal se záhy plukovníkem, a zůstal i v tomto svrchovaně světském povolání rozhodným, ctnostným a zbožným vyznávačem Kristovým. Konaje zevrubně vojenské povinnosti svoje, jednal s podřízenými vojáky spravedlivě a

laskavě, byl milosrdný a štědrý k lidem chudým a nešťastným, a dával věřícím dokonalý příklad svatého života.

Toho času byl císařským náměstkem Tripolitanské Afriky zarytý pohan a nepřítel křesťanův Adrian, jenž umínil si stůj co stůj víru Kristovu v zemi té z kořene vyvrátiti. Na ten účel cestoval do Říma a vymohl si od císaře plnou moc ku stíhání všech, kdož by se zdráhali obětovati pohanským bohům. Vrátiv se pátral po křesťanech, a zvěděv, že Leoncius pohrdá bohy, vyslal důstojníka Hypacia s dvěma vojíny, aby ho vyhledali a zatkli. Podivné jsou však cesty Prozřetelnosti Boží. Hypacius roznemohl se cestou do města Tripoli (Oea) prudkou zimnicí. Jsa pohan, pokládal tu nemoc za trest bohů, že odcházeje z domu opomenul jim obětovati. Třetího dne, an ležel těžce churav, zdálo se mu ve snách, že vidí bíle oděnou nadpozemskou postavu a slyší hlas: „Chceš-li ozdravěti, volej po třikráte: Bože Leonciův, pomoziž mně!“ I povolal svoje průvodčí a vypravoval jim, co viděl a slyšel. Nazítří seděl jeden z vojáků těch, jmenem Theodul, u lůžka nemocného důstojníka a přemítal vážně o snu jeho. Pojednou zdvihl se Hypacius a vyslovil po třikráte slova, jež ve snách byl slyšel. Milost Boží osvítila a povzbudila jej, tak že uvěřil v Ježíše Krista, jemuž Leoncius se klaněl. A Bůh odměnil ho za to a vrátil mu ihned zdraví. Také Theodul byl náhlým ozdravěním jeho změněn a uvěřil.

Hned potom ubíral se Hypacius s Theodulem dále, aby vyhledali Leoncia, jehož osobně neznali. Vstoupivše do města potkali ho, a on pozdraviv je otázal se, proč přišli. I řekli mu, že mají poručeno, aby navštívili rozšafného a slovutného ctitele bohů Leoncia, a že prý za krátko přijede i náměstek Adrian, aby ho poznal a poctil. Ze slov těch srozuměl Leoncius, že oba vojíni obávají se vyznati pravdu, proč ho hledají, a pozval je do svého bytu, kde slíbil ukázati jim toho, po němž pátrají. Vyčastovav je povstal a řekl: „Já‘ jsem Leoncius, jehož hledáte, já‘ jsem ten vyznavač Kristův, jehož Adrian vámi stíhá!“

Hypacius a Theodul uslyševše tato slova padli na tvář a vyznali radostně, že i oni uvěřili v Ježíše Krista, a prosili Leoncia, aby modlil se za ně. I podivil se tomu Leoncius, vzdával Bohu díky, pomodlil se za oba obrácence, a utvrdil je ve víře svaté. Když se to rozhlásilo po městě, vzbouřili

se pohané proti Leonciovi a jali se pokřikovati: „Ať zahyne ohněm, kdo pohrdá bohy našimi!“

Po dvou dnech zavítal do vzbouřeného města náměstek Adrian a uslyšel tu, že Leoncius prý jakýmsi kouzelnictvím svádí ctitele bohů, aby klaněli se Kristu od Židů zbičovanému a ukřižovanému, a že dokonce svedl takto i dva císařské vojíny a přechovává je v domě svém. I rozkázal náměstek Leoncia, Hyspasia a Theodula uvězniti. V žaláři vyučoval Leoncius oba vojíny pravdám víry svaté a povzbuzoval je, aby pro Ježíše Krista ochotně a trpělivě snášeli protivenství a podstoupili i mučednickou smrť. Nazítří byli tito tři vyznavači Kristovi pohnáni na soud. Adrian jal se Leonciovi vytýkati, že přemlouvá císařské vojíny a jakýmsi čarováním je nutí, aby pohrdali bohy a klaněli se Bohu křesťanskému. Leoncius vyznal neohroženě svou víru a doložil: „Hypacius a Theodul poznali pravého Boha, a proto opustili mrtvé bohy pohanské, kteříž ničím nejsou.“ Uslyšev rozhodná tato slova rozkázal náměstek Leoncia holemi ztlouci a do vězení odvésti.

Obrátiv se k Hypaciovi a Theodulovi vytýkal jim Adrian, že zradili bohy, zpronevěřili se vojenské přísaze svojí a zarmoutili císaře. Oni však hlásili se radostně k Ježíši Kristu a řekli, že jsou ochotni, jakoukoli oběť pro něho podstoupiti. Náměstek pokusil se potom odvrátiti je od Krista sliby a hrozbami, a když se mu to nepodařilo, dal Hypacia ostrými hřebeny mučiti a Theodula zbičovati, a když ani takto úmyslu svého nedosáhl, rozkázal posléze oba ty křesťany mečem popraviti.

Potom byl opět předvolán Leoncius. Adrian domlouval mu lahodnými sliby a hrozil přísným trestem, ale to vše bylo nadarmo. Mučedník stál pevný u víře jako skála a řekl: „Jakou to pošetilou radu dáváš mně! Zdaž možno jest, abych zapřel pravého Boha a milostivého Spasitele svého a klaněl se ďáblům? Opusť raději ty svůj blud, hledej všemohoucího Stvořitele tohoto světa, poznej ho, přistup k němu, a obětuj mu.“ Náměstek rozlítiv se vztekem rozkázal ihned katanům, aby Leoncia poznovu zmrskali. Mučedník modlil se v těchto bolestech: „Neopouštěj mne, Pane, a neodvracuj tváře své od služebníka svého. Radostně trpím pro tebe, jenž pro mne ráčil jsi se vtěliti a bolestnou, potupnou smrť podstoupiti. Kéž mohu pro tebe ještě více trpěti, abych

došel od tebe větší odměny!“ Nazítří konán s Leonciem poslední výslech. Mučedník vyznal opět, že nikdy neopustí Boha, Stvořitele světa, a Pána Ježíše Krista, jenž pro spásu lidí na dřevě kříže umříti ráčil, v jehožto jméno skládá všecku naději svou a od něhož doufá dojíti milosrdenství. A když Adrian ještě jednou se pokusil oblomiti ho různými sliby, odpověděl: „Marnou věc podnikáš pošetilými řečmi svými. Žádná věc na světě, ani sebe vyšší důstojnost, kterou mně slibuješ, není tak veliká a vzácná, abych pro ni zapřel Boha svého.“

Posléze rozkázal náměstek Leoncia svléci, ku čtyřem sloupům přivázati a do smrti ubičovati. Tak zemřel Leoncius pro Ježíše Krista slavnou smrtí mučednickou. Část jeho ostatků získal ve Francii a r. 1373. velechrámu Pražskému daroval Karel IV.

Sv. Leoncius pohrdl lákavými sliby, jimiž pohanský soudce pokoušel se odvrátiti ho od Krista Pána. Měl pevnou a živou víru a horoucí lásku k Bohu, a tím byl bohat a nevýslovně spokojen a šťasten. Co mnedle mohl mu svět místo těchto nehynoucích pokladů dáti? Svět jest ošemetným podvodníkem; slibuje lidem bohatství, slávu a rozkoše, ale všecky tyto věci nečiní člověka opravdu šťastným, nýbrž otravují duši jeho; a kdo věcí těch okusil, poznává ovšem pozdě, že jsou trpké a zhoubné. Kdo však Boha miluje, je touto láskou opravdu blažen, a čím více roste v něm tato svatá láska, tím horlivěji snaží se Boha milovati. Moudrost věčná mluví k nám v Písmě sv.: „Přistuptež ke mně všickni, kteříž mne žádostivi jste, a plody mými nasyťte se; nebo duch můj jest nad med sladší, a dědictví mé nad med a plást strdi. Kdož mne jedí, ještě lačněti budou, a kdož mne pijí, ještě žízniti budou.“ (Sir. 24, 26. 27. 29.) „Stvořil jsi nás, ó Bože, pro sebe, a srdce naše nenalézá pokoje, až odpočine v tobě“, dí sv. Augustin. Kéž bychom měli aspoň jiskru té planoucí lásky ku Kristu Ježíši, kteráž plápolala ve svatých mučednících! Kéž bychom o ničem jiném nepřemýšleli a ničeho jiného se nedomáhali, než abychom Boha nade všecko milovali a v něm odpočinutí duší svých měli!

---

2. Blahoslavená Michelina, vdova.

V pobřežním městě Pesaře v marce Ankonské v Italii narodila se počátkem čtrnáctého století vzácnému měšťanu z rodu šlechticů Metelliů dceruška, jíž dáno jméno Michelina (Michaela). Rodičové vychovávali ji po světsku, zanedbávajíce vzdělávati ji nábožensky. Michelina učila se zevrubně uhlazeným mravům bohatých dívek; jak by vkusně se strojila, duchaplně mluvila a ve vznešené společnosti dvorně si vedla; naučila se také hudbě, zpěvu a tanci, nenaučila se však především Boha milovati, na něho mysliti a jemu horlivě sloužiti. Tak dorůstala pro svět zaměstnávajíc se planými hříčkami pozemsky smýšlejících dívek.

Sličná a bohatá Michelina provdala se již ve svém třináctém roce za váženého a zámožného měšťana. Ve stavu manželském nebyla sice zlá, ba chodila na služby Boží a přijímala svaté svátosti, avšak víra její byla mrtva. Konala obyčejné povinnosti svoje jakožto žena a matka, udílela chudým almužnu a nedopouštěla se smrtelných hříchů, ale srdce její táhlo se jen po nádheře, pohodlí a požívání světských zábav i rozkoší, a nemělo pravé lásky k Bohu a snahy po dokonalosti křesťanské.

Ve dvacátém roce svém ovdověla Michelina. Zdědivši po rodičích i muži znamenité jmění, stala se úplně neodvislou i volnou, a svět kynul jí a usmíval se na ni, a pouze jediné dítě její, k němuž mateřskou láskou lnula, bylo jí spasitelnou hrází, že neklesala do propasti těžkých hříchů.

Po nějakém čase přišla do Pesara cizinka a ubytovala se v tomto městě. Nikdo nezvěděl, odkud žena ta pochází a jaké jest jméno její. Byla členem třetího řádu sv. Františka, nazývala se Syrianou (Syřankou), chodila v řeholním rouše, žila chudě z almužen dobrodinců, a sloužila neunaveně Bohu. Celá bytost této cizinky byla záhadná. Jsouc pokorná a mlčelivá jevila chováním svým vzácnou ušlechtilost a důstojnost, z čehož soudilo se, že pochází ze vznešeného rodu. Za krátko poznaly ženy Pesarské její upřímnou zbožnost, skromnost a milou povahu, a osvědčovaly jí úctu i lásku. Také Michelina zalíbila si tuto cizinku a navrhla jí, aby usadila se trvale v domě jejím. Syřanka přijala s radostí toto nabídnutí, a obě ženy žily potom v důvěrném přátelství jako sestry společně, ač povahy a snahy jejich byly roz-

dílny. Kdykoli Michelina horovala o svých krásných šatech a šperscích, o zábavách i jiných všedních věcech, usmívala se útrpně planým řečem těm Syřanka. A když Syřanka pohrdajíc světem kochala se na modlitbách a ve zbožném rozjímání, nechápala jí Michelina a smála se jí. Obě ženy ty nerozuměly si, a přece žily svorně a milovaly se vespolek.

Na Boží hod svatodušní, když obě přítelkyně zasedly ku stolu, obrátila Syřanka pojednou oči vzhůru a zapomenuvši na oběd, ponořila se ve zbožné rozjímání. Michelina jala se jí domlouvati, aby zanechala dumání a raději dala se do jídla. Přítelkyně odpověděla vážně: „Ty neznáš sladkých darův Ducha svatého; neznáš blaženosti, jíž oplývá duše s Bohem spojená a neznáš vůbec radostí světa vyššího a vznešenějšího, než jest tento pomíjející svět. Kdybysi to všecko znala, pohrdala bys i ty pozemskými požitky, pokládala bysi je za marnosť, a bažila bysi po věcech vyšších a nebeských, jež by srdci tvému pravé štěstí a posvátný mír daly.“ Michelina prohlásila tato slova za dětinské blouznění a ukazujíc na svoje roucha, šperky, drahocenné nádoby a skříně zvolala: „Ejhle, tuť jest moje blaho a můj ráj: nač blouzniti o životě po smrti a o nebi; všakť posud nikdo nevstal z mrtvých!“ Syřanka pohlédla smutně na lehkomyslnou přítelkyni; z očí vyřinuly jí slzy, a po chvíli řekla rozhorleně: „Nešťastná a zaslepená osobo, poklady tvoje jsou plevou na větru, krása tvoje jest vadnoucí květinou, a život tvůj uvede tě do záhuby!“ Michelina se zarazila a konejšíc přítelkyni, namítla rozpačitě: „Co mnedle mám činiti? Mám snad pohrdati tímto krásným světem a mladý věk svůj zbytečně někde na poušti ztrpčovati si planým zármutkem? Nemohu přece zříkati se světa, vždyť mám syna!“

Od té doby snažila se Syřanka uvésti přítelkyni znenáhla na jinou dráhu. Nejprvé polnula ji, aby častěji s ní se modlila. A modlitba změnila za krátko Michelinu, očistila srdce její od světských žádostí a roznítila v něm lásku k Bohu. Milosť Boží zvlažila duši její jako blahodárný jarní déšť a připravila ji ku kajicnosti. Za nedlouho potom zemřel Michelině jediný synáček, a tím bylo přetrženo poslední pouto, kteréž ji ku světu ještě vázalo.

Ztrativši milované dítě, odumřela Michelina světu nadobro a vstoupila dle příkladu své přítelkyně do třetího řádu sv. Františka. Obleknuvši se v řeholní roucho zůstala

i nadále ve světě, nežila však více pro svět a dle světa; podržela si jmění, a užívala ho ku cti i slávě Boží a na prospěch bližních. Rozdávala chudým potravu, palivo, oděv a peníze, donášela nemocným chuďasům pokrmu a sloužila jim, a zřídila v domě svém chudinskou kuchyni. Tak obracela bohatství svoje na skutky křesťanského milosrdenství Sama pak žila chudě a zapírala se tuhou kajicností.

Náhlá změna v povaze a životě mladé vdovy Micheliny neušla obecné pozornosti a vzbudila v městě veliké podivení. Mnozí vtipkovali o ní, a jiní tupili ji, zejména pak vytýkali jí příbuzní, že prý rodu jejich dělá hanbu, a smluvili se, že Syřanku jakožto svůdnici a ošemetnou mamičku dají biřicem z města vymrskati. Zatím však odešla tato záhadná žena z města, aniž více se navrátila. Potom jali se příbuzní Michelinu prositi a zapřísáhati, aby upustila od svého pobožnůstkářství, jež prý nesrovnává se s rodem a stavem jejím, i aby přestala plýtvati jměním svým na žebráky a tuláky; a když tyto domluvy byly marny, hrozili jí, a řekli, že nikterak nestrpí, aby dle podivných choutek svých žila a takto sebe i příbuzenstvo v posměch uváděla. Avšak Michelina nedbajíc těcho planých hrozeb, vzkázala dotěrným přátelům, že je svéprávnou vládkyní ve svém domě a neobmezenou správkyní svého jmění, a že nikdo z nich nemá práva, dávati jí rozkazy, jak smí žíti a s majetkem svým nakládati.

Po odchodu přítelkyně Syřanky byla Michelina zůstavena sama sobě. Zatím utvrdila se s milostí Boží dokonale v bohumilém životě, a neustávala sloužiti horlivě Bohu, zapírati sebe a prokazovati lidem chudobným a nemocným skutky milosrdné. Touto štědrou dobročinností schudla posléze sama, rozdavši všecko, co měla. I děkovala Bohu, že zbavena jest všech věcí pozemských, radujíc se, že může výhradně pečovati o spasení své. Jsouc chuda žila z almužen dobrodincův a snášela trpělivě výčitky přátel i hanu zlých lidí; a nemohouc více dávati chudým podporu, povznášela mysl jejich k Bohu, napomínala je k trpělivosti, povzbuzovala ku zbožnému a ctnostnému životu, těšila zarmoucené a obsluhovala nemocné ubožáky. Tak sloužila obětavě skoro po dvacet let Bohu i lidem. A Bůh vyznamenal ji vzácnými milostinami a zejména vrátil na přímluvu její nejednomu churavci zdraví. V pokročilém věku vydala se Michelina se zástupem poutníkův na cestu do Svaté země a vyplnila takto

dávné přání srdce svého, aby uctila místa posvěcená životem, utrpením a oslavením Krista Pána. Vrátivši se do Pesara dokonala blaženě záslužný život svůj dne 19. června 1356. Na hrobu jejím docházeli nemocní zázračně zdraví, a lid z města i okolí jal se ji záhy ctíti jako světici. V řádě sv. Františka koná se památka její dne 19. června.

Cizinka, kteráž uvedla Michelinu na cestu sebezapíravého a obětavého života, přišla k ní jako strážný anděl Bohem poslaný. Varovala, napomínala a povzbuzovala ji, a když dílo svoje dokonala, zmizela. Z Písma sv. i ze života mnohých světců víme, že Bůh ku provedení svých spásonosných záměrův užívá netoliko andělův, ale i lidí. Také ďábel má na světě svoje posly a náhončí, jimiž láká do nevěry, hříchu a pekla. Takovými jednateli a náhončími ďáblovými jsou všickni ti, kdož buď slovem buď písmem podkopávají pravou víru, rozšiřují nevěru, nevážnosť k Církvi a neznabožství, a otravují mládež jedem smyslných chtíčů, slibujíce lidstvu, že prý až zničeno bude náboženství Kristovo, nastane na zemi nebe a ráj. Jakým toto pozemské nebe nevěrců jest, o tom svědčí děsné řádění anarchistických neznabohů, kteří ve mnohých zemích naplňují ohavnými zločiny svými lidstvo úžasem a hnusem. Křesťan rozeznává ovšem s milostí Boží vyslance nebes od poslů ďáblových, ač i satan někdy proměňuje se v anděla světla. (II. Kor. 11, 14.) „Střízlivi buďte, nebo protivník váš ďábel jako lev řvoucí obchází, hledaje kohoby sežral, jemuž odpírejte silni u víře.“ (I. Petr. 5, 8.)

Dne 18. června slaví se také památka sv. mučedníků Marka a Marceliana, o nichž činí se obšírná zmínka v životě sv. Sebastiana dne 20. ledna, a z jichž ostatkův dostal velechrám Pražský dvě částky; dále sv. Cyriaka a sv. Pauly, umučených ve Španělsku, sv. Amanda (Miloše, Miloty), biskupa v Bordeaux, sv. Mariny, panny a mučednice Alexandrijské, sv. Kalogera, poustevníka na Sicilii, a j.

Dne 19. června.

I. Sv. Juliana Falkonieri, zakladatelka řádu.

Ve sboru sedmi blahoslavených zakladatelův řádu Služebníků Panny Marie (Servitů) ve Florencii byl i šlechtic Alexius Falkonieri, jenž samojediný z této zbožné družiny nevolil z pokory státi se knězem, a v řádě plných 77 let jako prostý klášterní bratr žil, až r. 1310. blaženě v Pánu skonal maje 110 let věku svého.

Světice Juliana z Falkonierů, příbuzná jeho, narodila se r. 1274. ve Florencii. Otec její vystavěl svým nákladem v tomto městě krásný chrám Zvěstování Panny Marie a daroval jej nadějnému řádu Servitů. Po brzké smrti jeho vychovala Julianu ovdovělá matka Reguardata společně se strýcem řeholníkem Alexiem. Juliana osvědčovala již v nejútlejším věku něžnou zbožnosť a cítila v srdci sladkou rozkoš, kdykoli vyslovila a zaslechla přesvatá jména Ježíš a Maria. Záhy zvolila si Rodičku Boží za vzor, libovala si v samotě na modlitbách a rozněcovala se svatou láskou ku Kristu Pánu, jemuž přála si po celý život sloužiti v nevinnosti a pokoře. Z lásky k němu měla ošklivosť ku každému hříchu, bděla bedlivě nad sebou, aby nedopustila se ani všedního poklésku, a když slyšela jmenovati nějaký hřích, chvěla se hrůzou. Matce zdálo se, že by dorůstající dceruška měla se také naučiti různým ženským zaměstnáním a všímala si domácích prací, záhy shledala však, že dívka ta povolána jest od Boha ku věcem vznešenějším

Juliana bděla obzvláště nad panenskou čistotou svou. Byla v pohledech svých tak cudná a opatrná, že nikdy žádnému muži v tvář nepopatřila, a pohrdala marným světem tou měrou, že právem mohl strýc Alexius matce její říci: „Neporodila jsi osobu ženskou, ale porodila jsi bytosť andělskou.“

Když bylo Julianě patnácte let, vyskytlo se několik vzácných nápadníků, kteříž o ruku její se ucházeli. A nebylo divu, neboť Juliana vyspělá ve sličnou pannu, byla urozena, bohata a ušlechtilých ctností plna. Matka přála si, aby dceruška se provdala, ta však zamítla zkrátka všecky nápadníky, řkouc, že zvolila si chotěm krále nebes i země, Krista Ježíše. Strýc Alexius pochválil ji za to, a matka vidouc, že dcera od záměru svého neupustí, dala jí posléze

na vůli, aby činila, čeho srdce její si přeje. Tudíž složila mladičká Juliana v chrámě Zvěstování Panny Marie ve Florencii slib ustavičného panenství a přijala z rukou generála řádu Servitů sv. Filipa Benicia roucho této řehole. Pokud ještě matka na živu byla, přebývala Juliana v otcovském domě u ní, zachovávajíc svědomitě všech pravidel řeholních.

Po smrti matčině shromáždila Juliana kolem sebe valný počet nábožných panen a vdov z předních rodin Florenckých, kteréž dle příkladu jejího daly výhost světu a přijaly roucho řeholní. Tak vzniklo ženské odvětví řádu servitského. Juliana, zakladatelka a první vrchní představená „Služebnic Panny Marie“ složila sama duchovním sestrám svým řeholní pravidla a papež Martin V. schválil je. V Italii slouly tyto řeholnice obecně Mantellaty.

Nová řeholní družina tato rozmáhala se rychle a rozkvétala ctnostmi svatými. Služebnice Panny Marie trvaly v bohumilé lásce a svornosti, povzbuzovaly se ku zbožnosti a zapíravosti, a dle svých řeholních pravidel ošetřovaly také chudých nemocných. Juliana byla jim v konání dobrých skutků vzorem, vydávajíc ušlechtilé ovoce lásky k Bohu i lidem. Jsouc představená celé řehole zůstala povždy pokornou, pokládala se před Bohem za velikou hříšnici, posluhovala ochotně sestrám, a konala neomrzele i nejsprostší domácí práce. Veliká její láska ku Kristu Pánu naučila ji přemáhati všeliké nesnáze, tak že neštítila se sloužiti ani osobám stíženým nemocemi nakažlivými. Modlívala se horlivě za blaho všech lidí, obzvláště svých svěřenek, a přicházela za modliteb a zbožných rozjímání u vytržení mysli. Kromě duchovních sester měla na zřeteli především také někdejší družky a přítelkyně svoje a domlouvala jim tak pohnutlivě, že mnohé z nich časem přilnuly celým srdcem k Bohu a sloužily mu věrně. Kdykoli Juliana uslyšela, že některá známá osoba na cestu hříchu zabloudila, neměla stání, pokud ji zase na cestu pokání neuvedla, a když v městě zavládly sváry a roztržky, snažila se rozvaděné lidi smířiti a všeliké nepřátelství udusiti.

Jako pravá učednice Kristova a služebnice Marie Panny byla Juliana ku bližním shovívava a úslužna, na sebe však velmi přísna. Větší díl nocí trávila na modlitbách, a odpočívala jen maličko na holé podlaze. Aby umrtvila v sobě

všeliké žádosti světské, nosila ostrou žíněnku, opásala se řetězem a bičovala se častěji. V jídle i v pití byla nad míru střídmá. Ve středu a v pátek nepožívala na počest bolestného utrpení Kristova žádného pokrmu a přijímala Tělo Páně, a v sobotu jídala ku cti bolestné Panny Marie jen maličko suchého chleba s vodou. Nejmilejším pokrmem byl jí chléb andělský, nejsvětější Svátost oltářní, jíž posilovala se, aby na úzké cestě dokonalosti křesťanské ku bráně nebeské vytrvale kráčela.

Sv. Filip Benicius, vrchní představený řádu servitského, vážil si Juliany pro veliké ctnosti její tou měrou, že umíraje vyslovil se, že měla by se jí svěřiti správa nejen ženského, ale i mužského odvětví řádu.

U vysokém věku 70 let ochuravěla Juliana bolestnou nemocí žaludeční a nesnesla žádného pokrmu ani nápoje. Jsouc od dětství již zvyklá, přijímati ochotně z rukou Božích věci netoliko příjemné, ale i trpké a odporné, snášela tuto nemoc trpělivě, rmoutíc se jen, že není jí více možno, potěšovati a posilovati se přijímáním nejsvětější Svátosti oltářní. Než i v tom upokojila se nábožná panna a přijímala tuto velebnou Svátost aspoň duchovně. Když chystala se na smrť, přinesl jí kněz Tělo Páně do světničky. I roztoužila se po Božském Spasiteli, a nemohouc pro svou nemoc velebnou Svátost přijati, poprosila kněze, aby jí aspoň položil svatou hostii na srdce. Kněz vyhověl této žádosti, a svatá panna blaženě se usmívajíc vypustila té chvíle nevinnou duši svou. Na bezduchém těle jejím byla potom nad srdcem shledána jako pečeť vyznačená podoba svaté hostie s obrazem ukřižovaného Spasitele. Kromě toho oslavil ji Bůh po smrti četnými divy, a pověst o svatosti její rozšířila se záhy z Florencie po všem křesťanstvu.

Juliana dokonala pozemský život svůj r. 1344. a byla pohřbena v ústředním chrámě řádu Služebníkův Panny Marie ve Florencii, jejž otec její byl vystavěl. Papež Benedikt XIII. přikázal jí na počest konati v řádu Servitů církevní hodinky, a papež Klement XII. vřadil ji do seznamu světcův a světic Církve katolické a položil výroční svátek její na den 19. června.

Umírající světice Juliana žádala si horoucně, aby mohla ještě jednou přijati nejsvětější Svátosť, a Bůh vyplnil tuto nábožnou žádosť podivuhodným způsobem. Jest to vzácná milosť Boží, když křesťan může na smrtelném loži hodně přijati Tělo Páně a takto v posledním boji vezdejším posvětiti a posilniti se proti pokušením ducha zlého. Modleme se tudíž, abychom nezemřeli dříve, dokud nepřijmeme velebné Svátosti oltářní. Abychom pak této milosti stali se hodnými, mějmež nábožnou touhu a žádosť po svatém přijímání a přistupujme častěji a hodně ku stolu Páně, pokud ještě živi a zdrávi jsme. Kdo má živou víru v nejsvětější Svátosť oltářní, prahne zajisté posvátnou touhou, aby v ní s Kristem Ježíšem spojen byl, a čím vroucnější jest tato žádosť, tím hojnějších milostí dochází křesťan u stolu Páně. „Ó nejsladší Pane Ježíši, jak velkých slastí požívá zbožná duše hodujíc s Tebou u stolu Tvého, kdežto se jí žádný jiný pokrm nepodává, leč Ty jediný, miláček její, žádouci nade všecko, čeho jen srdce si žádati může!“ (Tomáš Kempenský.)

---

2. Sv. Gervasius a sv. Protasius, bratří mučedníci.

Kvetoucí obec křesťanská v lidnatém městě Miláně honosila se záhy množstvím slavných mučedníků Kristových, z nichž dle svědectví sv. Ambrože prvními byli rodní bratří Gervasius a Protasius. Otec jejich sv. Vitalis byl pro víru Ježíše Krista umučen v Raveně, a matka jejich sv. Valerie zemřela v Miláně rovněž slavnou smrtí mučednickou.

Jsouce synové svatých rodičův žili oba bratří ctnostně. Otcovské dědictví prodali a stržené peníze většinou rozdali chudým a otrokům, jimž i svobodu darovali, a zachovali si mezi prostopášnými pohany v hlučném Miláně neporušenou čistotu srdce. Plných deset let přebývali v jednom domě na modlitbách a zbožném čtení i rozjímání prokazujíce svým spoluvěrcům milosrdné skutky a vynasnažujíce se horlivou modlitbou, poučováním i vlastním příkladem obraceti pohany na víru. Tím vzbudili nenávisť modloslužebných kněží, kteří dychtili po příležitosti, aby je zahubili. A příležitosť ta naskytla se, když do Milána zavítal vojevůdce Astasius táhna s vojskem na sever do války. Jakož bývalo u pohanských Římanů zvykem, vyzval Astasius v Miláně modloslužebné kněze, aby otázali se bohů, zdaž vojenská jeho výprava skončí šťastně či nešťastně.

Modloslužebníci zvěstovali mu, že bohové zdráhají se věštiti, jsouce patrně rozhněváni, ježto v městě přebývají dva bratří, kteříž jim neobětují a je tupí. I poradili mu, přeje-li si ve válce zvítěziti a vesele i slavně se navrátiti, aby donutil Gervasia i Protasia, by zřekli se Krista a uraženým bohům obětovali a takto je smířili. Jakmile to Astasius uslyšel, pohnal ihned oba křesťany k sobě a vyzval je, aby přestali bohy hněvati a raději jim obětovali a jemu od nich vítězství vyprosili. Gervasius odpověděl: „Vítězství můžeš dosáhnouti pouze od všemohoucího Boha, a nikoli od bohů němých a lichých; ti mají oči a nevidí, uši a neslyší, ústa a nemluví, nohy a nechodí, a jsou bez dechu a života.“ Astasius rozhněval se a rozkázal Gervasia palicemi ukrutně do smrti utlouci. Hned potom vzkřikl na Protasia: „Bídníče, chceš rovněž tak zahynouti, jako tento bratr tvůj, či budeš opatrnější, abysi života si zachránil?“ Leč Protasius odvětil mu bez rozpaků: „Kdo mnedle jest bídným; já, an tebe se nebojím, čili ty, jenž bojíš se mne, an máš strach, že potká tě ve válce neštěstí, jestliže nebudu tvým bohům obětovati? Kdybysi neměl tohoto strachu, zajisté nenutil bysi mne k obětování. Já však nelekám se tebe ani tvých bohův a klaním se jedinému pravému Bohu, jenž v nebi kraluje.“ Uslyšev rozhodná slova tato, dal Astasius Protasia holemi bíti, a řekl mu potom: „Proč jsi tak hrdý a zatvrzelý? Což pak přeješ si tak bídně zemříti jako bratr?“ Protasius vece: „Nehněvám se na tebe, neboť vím, že jsi zaslepen nevěrou. Pán můj Ježíš Kristus nezlořečil těm, kteříž ho křižovali a modlil se za ně, aby jim bylo odpuštěno, ježto nevěděli, co činí. Proto i já mám lítost nad tebou, an nevíš, co činíš. Nyní pak dokonej, cos počal, abych co nejdříve milosti Spasitele našeho dosáhl!“ I byl statečný Protasius na rozkaz Astasiův mečem sťat, a tak následoval slavnou smrtí mučednickou otce, matku i bratra.

Těla obou mučedníkův odnesl tajně za noční doby jistý horlivý křesťan jménem Filip a pochoval je uctivě.

Pohřebiště svatých těchto bratří přišlo za následujících bouřlivých časů v zapomenutí, až bylo ve čtvrtém století vypátráno. Sv. Ambrož, slavný biskup Milánský (374—397) vystavěv nový nádherný stoličný chrám, dostal od Boha napomenutí, aby do něho přenesl těla svatých mučedníků Gervasia a Protasia, o nichž spolu byl poučen, kde uložena

jsou. I odebral se s několika biskupy, duchovními a věřícími na místo naznačené a jal se tu sám kopati, a přítomní duchovní i věřící pomáhali mu, až dokopali se dvou rakví, v nichž nalezli kosti dvou mužů vysoké postavy. U koster těch ležel zachovaný svitek, na němž bylo rukou zmíněného Filipa napsáno, že na tomto místě uložil těla bratří mučedníků Gervasia a Protasia. Dále nalezena na svitku tom zpráva o životě a mučednictví obou světců těchto. I byly tyto svaté ostatky ve slavném průvodu nejprv doneseny do chrámu sv. Fausta, kde zůstaly po tři dny ku veřejnému uctění vystaveny, a potom dal je sv. Ambrož přenésti do chrámu stoličného. Sv. Augustin, jenž tehdáž v Miláně přebýval, zůstavil ve svých spisech zprávu o zázraku, kterýž udál se, když svatá těla ta přenášena byla. Jistý měšťan a bývalý řezník Milánský jménem Severus, jenž byl již několik roků slepý, uslyšev, co se v městě děje, prosil, aby byl přiveden ku schránce, v níž kosti svatých mučedníků za jásotu velikých zástupů věřícího lidu do hlavního chrámu neseny byly. A sotva dotekl se nábožně rukou té schránky, nabyl ihned zraku.

To vypravuje i sv. Ambrož, očitý svědek, divu toho. Zázrak ten naplnil věrné katolíky Milánské velikou radostí a nadějí, že Bůh nedopustí tomu, aby v městě pravá víra potlačována byla bludařstvím arianským. Toho času nabývali v Miláně Ariani převahy nad pravověrnými katolíky majíce podporovatelkou císařovnu Justinu, která již se chystala sv. Ambrože sesaditi, do vyhnanství poslati, a místo něho na biskupský stolec dosaditi bludaře Auxencia. Řízením Božím nalezl tehdáž sv. Ambrož ostatky svatých mučedníků Gervasia a Protasia, a zázraky, jimiž Bůh světce ty oslavil, když těla jejich přenášena a potom v hlavním chrámu uložena byla, povzbudily malomyslné katolíky tohoto města k nové důvěře a roznítily v nich náboženskou horlivost, kterouž za nedlouho všecky úklady Arianů proti nim strojené zmařeny byly, tak že od té doby v Miláně kacířství arianské klesalo, až vyhynulo úplně. Nalezené ostatky těchto mučedníků byly po částkách rozdány různým chrámům na jich počest ve mnohých zemích křesťanského světa zbudovaným. Také sv. Augustin stav se biskupem Hipponským v Africe rozšiřoval úctu ku světcům Gervasiu a Protasiu a vystavěl na jich počest ve svém biskupství jeden chrám.

Dva znamenité kusy z ostatkův jejich přinesl r. 1355. z Milána a daroval velechrámu Pražskému Karel IV., a později, r. 1372. získal v Cáchách a témuž chrámu věnoval ještě jiné dva kusy z řečených svatých ostatků. Jména sv. Gervasia a svatého Protasia uvádějí se také v litanii o všech svatých.

Z vypravování o nalezení a přenesení těl mučedníků sv. Gervasia a Protasia jest zřejmo, že pravověrní křesťané již v nejstarších dobách, za prvních století, nábožně uctívali ostatky svatých mučedníků. Jen nevěřící Ariani zavrhovali tuto úctu, právě jakož činí i novověcí bludníci a nevěrci. Ostatky svatých byly starým křesťanům dražší nad zlato a stříbro. Sv. Ambrož píše, že nevěřící „ctili v těle mučedníka jizvy a rány pro Krista přijaté ctili prach vyznáním Páně posvěcený; ctili tělo, kteréž jim Pána milovati ukazovalo, kteréž je vyučilo, pro Pána smrti se nelekati, a kteréž s Kristem bude v nebi kralovati.“ Prorok Eliseus činil mocí Boží veliké divy, netoliko za živa, nýbrž ani po smrti neopustila tato moc těla jeho. Víme ť z Písma sv., že mrtvý položen byv do hrobu pouhým dotknutím se jeho kostí byl vzkříšen (IV. Král. 13, 21.) A netoliko těla svatých, nýbrž i rozličné věci od nich pocházející, byly touže mocí od Boha obdařeny. Šátky a pásky z těla apoštola Pavla uzdravoval Bůh nemocné, na něž kladeny byly. (Skutk. 19, 11.) Věřící vynášeli svoje nemocné na ulice, aby, kdyžby tu šel apoštol sv. Petr, aspoň jeho stín na ně padl. I byli ti, kdož takovou důvěru měli, stínem Petrovým od nemocí svých vysvobozeni. (Skutk. 5, 15.) Proto nezapomenutelný Otec vlasti, svaté paměti císař a král Karel IV. na svých cestách po zemích křesťanských pátral po ostatcích svatých a snášel je s nábožnou horlivostí do Čech, kde ukládal je obzvláště v hlavním chrámě sv. Víta na hradě Pražském a na Karlštejně, k útěše a radosti svojí i milého katolického lidu českého.

Dne 19 června koná se také památka sv. Ursicina, mučedníka v Raveně, sv. Sozima, mučedníka z doby císaře Trajana, sv. mučedníků Gaudencia, biskupa, a Kulmacia, jáhna, z doby císaře Valentiniana, sv. Zenóna, poustevníka egyptského, a j.

Dne 20. června.

I. Sv. Silver, papež a mučedník.

Různá kacířství vzniklá v řecké církvi mívala nejsilnější podporu na císařském dvoře Cařihradském, jenž zvykl si všemožným způsobem vkládati se do věcí církevních. Ve zmatcích způsobených bludným učením monofysitů, učících, že prý v Kristu Ježíši jest pouze jedna, a to Božská přirozenosť, přála manželka císaře Justiniana I. (527—565) Theodora zjevně kacířům. Přičiněním této pánovité a lstivé ženy dostal se proti církevním zákonům na Cařihradský arcibiskupský stolec Trapezuntský biskup Anthimus, jenž klonil se k bludu monofysitskému.

Roku 536. zavítal do Cařihradu papež sv. Agapet. Vyřídiv svoje poslání u císaře Justiniana a shledav, že Anthimus je bludař, svolal papež schůzi biskupův a kněží řeckých, přijal od nich slib poslušnosti, sesadil Anthima i jeho stoupence, a dosadil na jeho místo pravověrného Mennu, jejž i sám v Cařihradě na biskupství posvětil. Avšak za nedlouho potom roznemohl se náhle sv. Agapet a zemřel v Cařihradě dne 22. dubna 536.

Theodoře záleželo na tom, aby na stolec papežský povýšen byl muž povolný, jenž by sesazeného Anthima opět v úřad Cařihradského arcibiskupa dosadil. Za tou příčinou zatajovala Římanům smrť papeže Agapeta, snažíc se, aby zvolen byl chráněnec její, jáhen a papežský vyslanec v Cařihradě Vigil. I nastrojila všecko tak, aby v Římě mohla se konati volba nového papeže teprv až tam zavítá s mrtvolou zesnulého papeže Vigil. Potom měl císařský vojevůdce Belisar, meškající toho času v jižní Italii, vší mocí postarati se o to, aby papežem zvolen byl Vigil. Zatím dověděli se však Římané o smrti papeže Agapeta dříve, než Vigil s mrtvolou jeho přijel, a Theodot, král Gothů, jenž válče s Belisarem, přebýval tou dobou v okolí města Říma, provedl r. 536. rychle volbu nového papeže, jímž stal se podjáhen Silver.

Silver, rodem z Fresinone u Říma, byl syn papeže Hormisdy (514—523), jenž v mladších letech, nejsa ještě knězem, vstoupil do stavu manželského, a teprv později, ovdověv, věnoval se stavu duchovnímu. Přijav svěcení kněžské i biskupské, ujal se nový papež Silver pevnou rukou vesla

lodičky Kristovy, Církve katolické, a řídil ji moudře a s pevným úmyslem, že nikdy nedopustí, aby světská moc na stolce biskupské vtírala bludaře. Chráněnec císařovny Theodory Vigil přišel do Říma pozdě, kdy volba nového papeže byla již provedena. Tudíž nezbývalo mu po pohřbu papeže Agapeta, jenž vykonal se dne 17. září, leč aby se vrátil s nepořízenou do Cařihradu a zvěstoval císařovně, že záměr její prozatím jest zmařen.

Za nedlouho přitáhl vojevůdce Belisar k Římu. Gothové jsouce slabší, ušli z města, a tak bylo Belisarovi snadno opanovati Řím. Papež Silver pokáral ho přísně za ukrutnosti, jichž dopustil se na válečném tažení svém v jižní Italii, a uložil mu, aby všemožně nahradil škody pleněním vojska způsobené; a teprv když válečník ten uloženému pokání se podrobil, byl od papeže laskavě přijat. Belisar zůstal potom s císařským vojskem v Římě.

Císařovna Thodora rmoutila se nemálo, že záměry její byly překaženy. Když pak Belisar Řím se zmocnil, kojila se nadějí, že přece bude jí možno provésti svou zvůli. I dopsala papeži zvouc ho lichotivými slovy do Cařihradu a prosíc, aby aspoň chráněnce jejího zase na stolec Cařihradský uvedl. Silver věděl, že nastane mu veliké soužení, bude-li odpírati pyšné a mocné panovnici, a přece odpověděl jí přímo a statečně: „Nikdy nepovolám zpět a nepotvrdím zjevného bludaře, a raději vydám svůj život, nežli bych zpronevěřil se pravdě katolické a schválil, co zavrhla Církev.“ Rozhodná tato odpověď podráždila Theodoru tou měrou, že se rozhodla, stůj co stůj sesaditi Silvera a provésti, aby místo něho stal se papežem Vigil. I rozkázala Belisarovi, aby pod nějakou záminkou svrhl Silvera a na stolec papežský dosadil Vigila, jenž jí slíbil, že Anthima nazpět povolá.

Belisar octl se na rozpacích. Jsa o šlechetnosti papeže Silvera přesvědčen, bál se jednak, aby nespravedlivým skutkem proti němu neuvalil na sebe hněv Boží, jinak obával se pomsty svéhlavé císařovny, kdyby rozkazu jejího neuposlechl. Zatím přitáhli poznovu Gothové k Římu a chystali se vojsko císařské z něho vypuditi. Z toho vzala si Theodora vítanou záminku ku pronásledování papeže Silvera a spojila se na ten účel s manželkou Belisarovou Antoninou. Ošemetná tato žena najala prodajného advokáta, a ten padělal list, z něhož mělo se dokázati, že prý papež spolčil se zrádně

s Gothy proti císaři a slíbil, že jim otevře brány města Říma a vydá Belisara. Padělaný list tento doručil Belisarovi vůdce tělesné stráže jeho Julian řka, že jej zachytil.

Belisar prohlédl ihned tento klam, však donucen byv ženou svou, povolal papeže k sobě a domlouval mu, aby byl císařovny poslušen. Silver nepovolil, a seznav nebezpečí, jež mu hrozilo, hledal útočiště ve chrámě sv. Sabiny. Císařský vojevůdce poslal za ním syna svého Photisa žádaje, aby dostavil se k němu ještě jednou. Průvodčí varovali papeže a zapřísáhali ho, aby nevěřil lstivým Řekům, on však odporučiv se do ochrany Boží, šel přece k vojevůdci. Ten přemlouval jej poznovu, a nepořídiv ničeho, propustil ho.

Za nedlouho byl Silver volán k Belisarovi potřetí. Papež tušil již, co mu nastává, a pomodliv se vroucně, vstoupil do paláce vojevůdce císařského. Tu seděla na loži vedle Belisara Antonina. I osopila se zhurta na Silvera vytýkajíc mu, že prý zamýšlí zraditi vojsko císařské a vydati je Gothům. A dříve ještě, nežli papež mohl odpověděti a ošemetnou pomluvu tu vyvrátiti, přistoupili k němu žoldnéři a odvedli jej do sousední komnaty, kde odňali mu odznaky a roucho papežské a převlékli ho rouchem mnišským. Hned potom oznámeno lidu před palácem meškajícímu, že papež byl s důstojnosti své složen a stal se mnichem. Věřící lid zbrozil se této zprávy a rozešel se smutně.

Po tomto násilném skutku dal Belisar zvoliti papežem Vigila a poslal Silvera v březnu roku 537. do vyhnanství na jižní pobřeží maloasijské, do města Patary v Lykii.

Věrní Římané truchlili nad pronásledováním statečného obhájce katolické pravdy papeže Silvera a obávali se, aby bludaři nezvítězili. Silver však důvěřoval pevně v Boha a šel do vyhnanství raduje se, že dáno mu pro spravedlnost nevinně trpěti, dle slov apoštolových: „Trpíte-li pohaněni pro jméno Kristovo, blahoslaveni budete.“ (I. Petr. 4, 14.)

Pravověrný biskup Patarský uvítal papeže vyhnance s největší uctivostí a odebral se za nedlouho do Cařihradu. Tu hájil před císařem Justinianem neohroženě papeže, doličoval jeho nevinnost, vytýkal, jak ošemetně a nespravedlivě s ním bylo naloženo, připomenul císaři spravedlivý soud Boží a doložil: „Mnoho jest na světě králův, ale jeden toliko jest papež nad Církví celého světa, a ten byl ze sídla svého vyhnán!“ Císař nevěda o úkladech své manželky,

ulekl se slov těchto a nařídil, aby Silver bez odkladu odvezen byl nazpět do Italie; a kdyby se vyšetřilo, že zrádný list byl podvržen, měl býti znova na Stolici apoštolskou dosazen. Avšak úlisná císařovna Theodora zvrátila tento rozkaz manžela svého. Na pokyn její dal Belisar vracejícího se papeže, jakmile v Italii přistál, zatknouti a poslati do vyhnanství na pustý ostrůvek Palmarii v moři Tyrrhenském. Tu snášel Silver veliké soužení, a jakož napsal, byly mu chléb strasti a voda úzkosti pokrmem a nápojem. Ašak ani v tomto vyhnanství nepřestával bdíti nad Církví katolickou a pečovati o její blaho. Svolalť několik biskupův a vyslovil před nimi církevní klatbu na lichopapeže Vigila i jeho příznivce a stoupence, a vydal moudré výnosy k vyhubení nepořádkův i na zvelebení kázně v duchovenstvu. Ač dály se pokusy zlomiti odpor jeho proti bludařům, neodvolal a nezměnil nikdy, co na prospěch pravé katolické víry byl učinil. Nikdy nestěžoval si, nýbrž vzdával ustavičně díky Bohu za všecko, co snášel, a kořil se pokorně nezpytatelným soudům jeho.

Po mnohém soužení zemřel papež Silver u vyhnanství dne 20. června 540. Dle některých zpráv byl umořen hladem, dle zpráv jiných byl násilně zavražděn. Po smrti jeho uznal chráněnec císařovny Theodory Vigil s lítostí svou chybu, že vetřel se nezákonitou cestou v úřad svůj. I dal se zvoliti řádným způsobem za papeže a nebyl po vůli císařovně, nýbrž hájil statečně pravověrného učení katolického proti bludařům i práv Stolice apoštolské proti moci světské, a řídil moudře a požehnaně Církev Kristovu (540—555). Několik částek z ostatků sv. Silvera dostal také hlavní chrám Pražský.

Sv. Silver trpě nevinně pro spravedlnosť zemřel u vyhnanství. Zatím oplývala bohaprázdná Theodora bohatstvím i slávou, žila rozkošnicky a ovládala zpupně říši. Silver zemřel svatě po dlouhém soužení smrtí mučednickou, a Theodora skončila hříšný život svůj v nekajicnosti. Jak šťasten jest, kdo slouže věrně Bohu, trpí protivenství pro spravedlnosť! Utrpení jeho potrvá jen krátko, a odměnou bude mu věčná radosť. A jak nešťasten jest, kdo v bohatství, cti a slávě a smyslných rozkoších živ jest bezbožně! Časné požitky jeho přejdou rychle, a odplatou života jeho bude věčná smrť. „Není většího neštěstí nad blaženosť hříšníků, ježto hříšníci utvrzují se takto ve své zlobě a spěchají do

pekla," dí sv. Augustin. A sv. Bonaventura píše: „Smutné to znamení, žije-li hříšník ve stálém blahobytu." Proto napomíná sv. Petr Damiani: „Nezáviďte bezbožníkům časné blaženosti, nýbrž raději mějte s nimi politování, neboť oni vykrmují se jako nerozumná zvěř a jdou na jatky."

---

2. Blahosl. Kvido Kortonský, kněz Františkán.

Roku 1211. zavítal světec František z Assisi s jedním soudruhem do Kortony v Toskánsku, aby lidu slovo Boží hlásal. Toho času žil v tomto městě mladý muž, jménem Kvido. Jsa zámožný neznal jiných radostí kromě modlitby a dobročinnosti, zachovával panickou čistotu, liboval si v tichém, sebezapíravém životě, a čehokoli ušetřil a si vydělal, rozdával chudým. Vyslechnuv dojemně kázaní sv. Františka přistoupil k němu, poklekl před ním a zval ho uctivě do svého domu. Světec vyhověl tomuto pozvání a cestou řekl svému průvodci: „Tento dobrý mladík stane se naším bratrem a naplní celé město vůní své svatosti." František vstoupil do příbytku jeho, a když se soudruhem požil skrovného pokrmu a poděkoval Bohu, požádal ho Kvido, aby směl vstoupiti do řeholní družiny jeho. Světec odpověděl mu slovy Páně: „Chceš-li dokonalým býti, jdi, prodej co máš, a rozdej chudým, a budeš míti poklad v nebi; a pojď, následuj mne" (Mat. 19, 21.) a přijal ho do řádu svého. Kvido prodal ihned svůj rodný dům i cokoli měl nemovitého, a složil stržené peníze k nohám svého hostě, ten pak rozdal je chudým, nemocným, vdovám a sirotkům v městě.

Potom odebral se František s Kvidonem do chrámu, oblékl ho rouchem řeholním, a odešel s ním i s průvodčím na osamělé místo nedaleko města. Tu zřídil světec z almužen věřících skrovný klášter, přijal do něho několik nových bratří a setrval v něm s nimi nějaký čas. Bratří žili tu dle příkladu mistra svého v chudobě, kajicnosti a prostotě, modlíce se společně a majíce k sobě svatou, křesťanskou lásku. Po nějaké době vyprosil si Kvido, aby směl míti zvláštní chýšku, kde by o samotě mohl s větší sebraností mysli rozjímati a modliti se. František svolil, a bratří zřídili Kvidonu opodál kláštera pod skalní stěnou poustevnu.

Když řeholní kázeň v této družině dokonale utvrzena byla, požehnal František bratřím, rozloučil se s nimi a putoval dále, aby i na jiných místech slovem i příkladem učil lidi následovati Krista Pána.

Kvido jsa z bratří nejučenějším, přijal z poslušnosti svěcení kněžské, zůstal však i jakožto kněz věren posavadnímu životu svému, jemuž se byl naučil od Františka. Z rána modlíval se s bratřími a sloužil jim mši sv., potom obcházel po almužně, a ostatek dne zanášel se dílem ruční prací, dílem rozjímáním o věčných pravdách křesťanských. Tak plynul mu rok za rokem.

Jednoho dne přišel sv. František opět do Kortony a hlásal tu slovo Boží. A když potom chtěl zase odejíti, zadrželi ho Kortonští až do třetího dne, a tu světec stoje na náhrobku na hřbitově, kázal ještě jednou k velikému zástupu lidu a řekl posléze: „Šlechetní občané a milí bratří, jest to vůle Boží, abych navrátil se do Assisi a život svůj tam dokonal. Proto loučím se dnes s vámi a zůstavuji vám místo sebe bratra Kvidona. Odporoučím vám ho ze srdce, neboť já vím, že milostí Boží a jeho modlitbou bude město vaše mnohých nebezpečenství zbaveno.“

Od té doby přicházel Kvido v jisté dny do města a kázal lidu slovo Boží tak srdečně, přesvědčivě a tklivě, že slova jeho rosou nebeskou zvlažovala srdce posluchačův.

Nad míru tuhým životem, přísnými posty, bděním i jinými sebezapíravými skutky zchřadl Kvido a byl jednoho dne v městě zachvácen zimnicí a donucen zůstati v domě jistého zbožného měšťana. Přátelé a ctitelé navštěvovali ho a posýlali mu lékaře, ti však nevěděli mu ani rady ani pomoci. Jeden z lékařův otázal se nemocného, má-li nějaké přání. Kvido nežádal si ničeho jiného, než aby donesena mu byla voda ze studánky u kláštera, z níž rád píval. A když přinesli mu vody, požehnal ji, a napiv se, byl pojednou osvěžen a posilněn, a po několika dnech okřál tak, že mohl vrátiti se do kláštera. Obyvatelé města provázeli ho s radostí, a když přišli ku studánce u kláštera, poklekl Kvido ku zbožné modlitbě a požehnal vodu trojím křížem. A studánka tato stala se léčivým zřídlem pro mnohé, kteří s důvěrou v pomoc Boží z ní pili.

Když bylo Kvidónu šedesáte let, zjevil se mu ve snách sv. František oznamuje mu blížící se smrť. Třetího dne

potom povolal k sobě Kvido všecky bratry a oznámil jim, že nadešel mu již čas odchodu na věčnost.

I skládali bratří ruce svoje na hlavu jeho, podali mu Tělo Páně a jali se zpívati litanii. A když dopěli, zvolal nemocný: „Vizte otce našeho sv. Františka, vstaňmež a uvítejmež ho!“ A sotva pohnul se, jako by chtěl povstati, vypustil ducha. Smrť jeho klade se do roku 1246. Obyvatelé Kortonští odnesli mrtvé tělo milého žáka sv. Františka a oblíbeného kazatele svého ve slavném průvodu a za hlaholu zvonův, držíce palmové ratolesti a modlíce se, do farního chrámu městského a pochovali je v kamenném náhrobku.

Po čase, za občanské války, pobořili obyvatelé města Arezza Kortonu i chrámy její. Tehdáž ukryl jistý kostelník hlavu Kvidónovu ve studni, kde po letech byla nalezena a odkud donesena do chrámu stoličného. Papež Řehoř XIII. schválil církevní uctívání kněze Kvidona v biskupství Kortonském, a později rozšířeno toto schválení na celý řád sv. Františka. Památka tohoto blahoslavence koná se dne 21. června.

Učňové sv. Františka Serafinského následujíce mistra svého apoštolskou chudobou, nejhlubší pokorou a čistotou, žili spokojeně a blaženě jako v ráji. Požívalit sladkého ovoce svých ctností, jež Duch sv. v srdce jejich jako úrodné stromy vsadil a jako rozkošný ráj vštípil ku potěšení jejich. Sv. Augustin dí: „Útěcha člověka z dobrého svědomí plynoucí jest podobna ráji. Kdožkoli žádáš si pravého pokoje, kterýž po tomto životě křesťanům jest zaslíben, můžeš ho okusiti již zde, uprostřed nejtrpčích nesnází pozemského života, budeš-li zachovávati přikázaní toho, kterýž jej zaslíbil. Neboť brzo seznáš, že ovoce spravedlnosti jest mnohem sladší, nežli ovoce nepravostí; dokonaleji a utěšeněji budeš se radovati při dobrém svědomí uprostřed hořkých nesnází, nežli se svědomím zlým v bujných rozkoších.“ „Tato jest sláva naše, svědectví svědomí našeho, ve sprostnosti srdce a v upřímnosti Boží, a ne v moudrosti tělesné, ale v milosti Boží obcovali jsme na tomto světě.“ (II. Kor. 1, 12.)

Dne 20. června koná se také památka sv. Nováta, kněze Římského († 151), mučedníků sv. Pavla a Cyriaka v Pontu, sv. Florencie, abatyše, sestry sv. Isidora, biskupa Sevilského a sv. Fulgence, biskupa Karthagenského ve Španělích, sv. Gemmy, panny a mučednice v Akvitanii, a j.

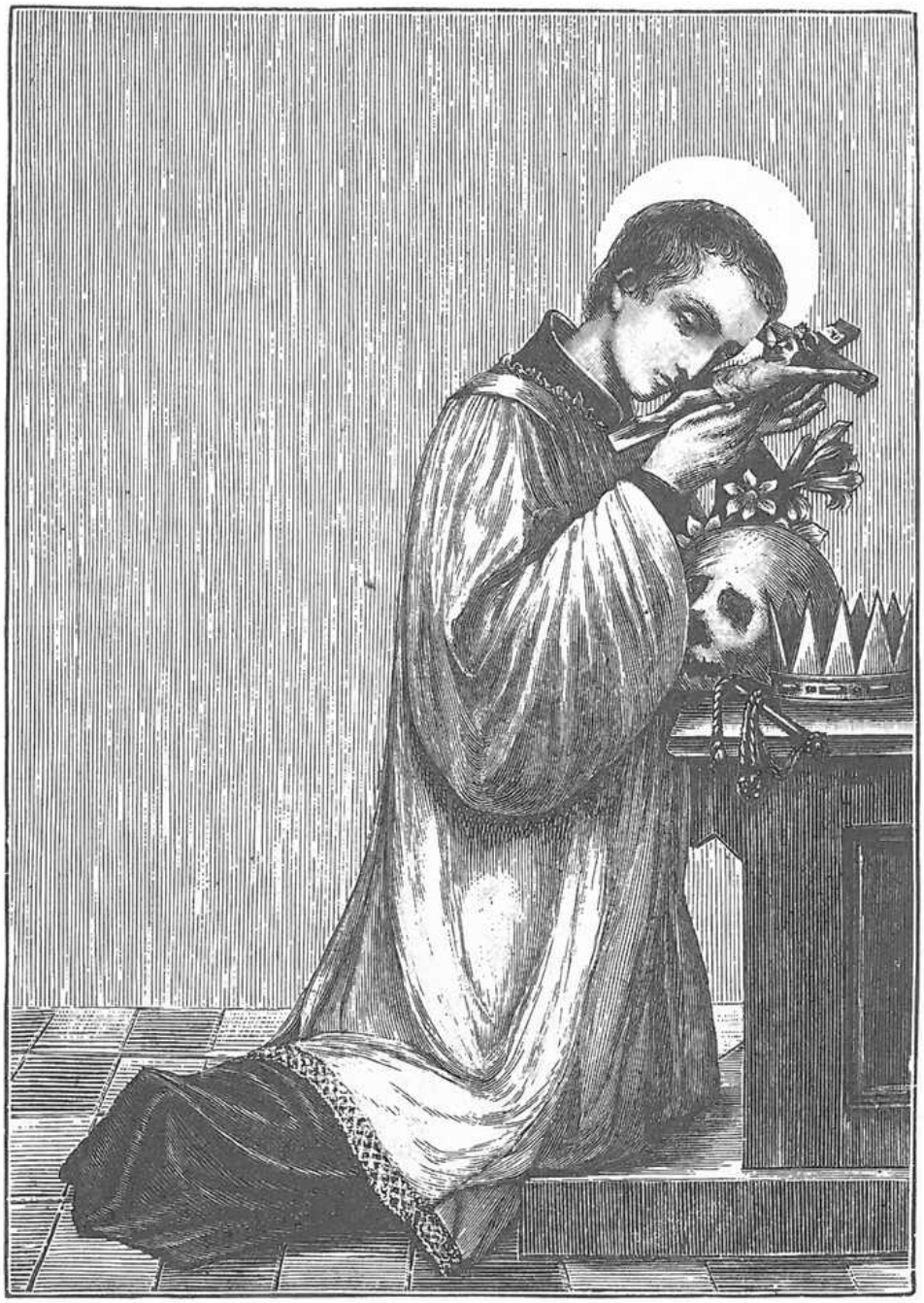
Dne 21. června.

Sv. Alois Gonzaga.

Starobylý knížecí rod Gonzagů v horní Italii rozdělil se průběhem věků v několik větví. Ku slavnému rodu tomu náleželi vévodové Mantovští, markrabí z Guastaly, ze Sabionetta, z Castiglione a z Novellary. Nejspanilejším květem na tomto prastarém knížecím kmeni byl světec Alois, nejstarší syn Ferdinanda z Gonzagy, knížete Římského a markrabího Castiglionského.

Alois narodil se dne 9. března 1568 na otcovském zámku Castiglione ve vévodství Mantovském. Nábožná matka jeho Marta Tana majíc ho poroditi, octla se v nebezpečenství života a učinila v této úzkosti slib, že dá-li jí Bůh dítě, obětuje je i sebe Panně Marii Loretanské. Považujíc synáčka za dar Boží uváděla ho záhy na cestu zbožnosti a ctností svatých. A hošík maje vnímavou mysl přijímal ochotně naučení pečlivé matky. Sotva začal ovládati jazykem, naučil se Pozdravení andělskému a říkal je rád, a když jednou byl otázán, zdaž Marii Pannu miluje, řekl: „Ona jest matka moje“. Často bylo ho vídati někde v koutku, an klečí a se modlí. Neznal ještě a nechápal Boha rozumem, cítil ho však v útlém srdci a planul k němu dětinnou láskou. Z toho měla matka velikou radost.

Markrabí Ferdinand Gonzaga zamýšlel prvorozence a dědice svého Aloisa vychovati ku stavu vojenskému. Chtěje mu k tomuto povolání záhy dodati chuti, vypravoval mu se zálibou o slavných válečnících a opatřil mu malou zbraň i jiné vojenské nástroje, aby jimi si hrál. Později brával ho do vojenského tábora, kde konala se přehlídka vojenských nováčků. Toho času najímal markrabí Ferdinand italské mladíky do vojenské služby španělské a odebral se za tím účelem s Aloisem do Kasaly. Kdykoli hošík mezi vojíny trval a se zbraněmi jejich si pohrával, míval z toho otec potěšení doufaje, že syn jeho stane se jednou statečným vojínem. Jednou odňal Alois tajně vojáku z brašny něco střelného prachu a vypálil dělo. Dětinský kousek ten byl by skoro zaplatil životem. Postavil se k dělu tak neopatrně, že po výstřelu byla by ho kola zpětným odrazem málem přejela. Od toho dne neměl více záliby ku stavu vojenskému.

X. ú. J. Patočky v Praze. Nákl. Děd. sv. Jana Nep.

Sv. Alois Gonzaga.

Nedospělý Alois slýchal také nejednou od vojáků v táboře slova neslušná a řeči oplzlé. Nerozuměje tomu opakoval jednou několikráte slova slyšená, jakmile však vychovatel řekl mu, že slova ta jsou neslušná a zakázal je opakovati, nevyslovil jich nikdy již více. A od té doby měl se bedlivě na pozoru a stranil se lidí daremné věci mluvících.

Markrabí Ferdinand odtáhl v čele vojska z vlasti a zůstal po tři léta v cizině. Za té doby pěstovala manželka jeho v Aloisovi zbožnost a bázeň Boží, a práce ta dařila se jí za pomoci vychovatele synova převýborně. Alois prospíval moudrostí, věkem a milostí u Boha i u lidí, a již ve svém sedmém roce odvrátil se navždy od věcí časných k Bohu. Rok tento nazýval sám rokem svého obrácení, vyznávaje, že tehdáž začal Boha z celého srdce milovati.

Po skončené válce vrátil se markrabí Ferdinand a podivil se nemálo, jak Alois zatím se změnil. Osmiletý hošík nechtěl o vojenském stavu ani slyšeti a tvrdil, že odřekne se světa a oddá se výhradně službě Boží. V tomto úmyslu upevnil se čtením života Krista Pána. Choval něžnou lásku k Marii Panně, modlívaje se denně po několik hodin před obrazem jejím, a jednoho dne zaslíbil se jí v dětinné důvěrnosti ustavičnou čistotou, ač slibu toho ještě plně nechápal.

Když bylo Aloisovi deset let, odeslal ho otec s mladším bratrem v průvodu vychovatelově na vévodský dvůr do Florencie, aby ve vznešené společnosti naučil se uhlazeným šlechtickým způsobům a opatřil si vzdělání stavu svému přiměřené. Tu na dvoře slynoucím nádherou, přepychem a rozkošnictvím pobyl Alois dva roky a zachoval si srdce dětinně nevinné a zbožné. Aby se vyhnul jakémukoli pokušení, učinil si pravidlem, že nikdy nepopatří žádné osobě ženské, ani příbuzné, do tváře. Nikdy nemluvil a nečinil, co by byť i jen stínem hříchu slouti mohlo. Ve Florencii šel ponejprv ku sv. zpovědi. Tu v rozechvění a strachu zapomněl vyznati se, že v dětském věku mluvil jednou po vojácích nepochopená slova neslušná, hned však potom upamatovav se, byl pojat takovou úzkostlivostí a lítostí, že prolévaje slzy ve zpovědnici omdlel.

Po dvou letech vrátil se Alois na rodný zámek Castiglione k rodičům. Tu býval celé hodiny před obrazem Ukřižovaného pohřížen v modlitbu a rozjímání. Třikráte do

téhodne postil se o chlebě a vodě, trval nejraději ve své komnatě sám, vstával i v zimě již o půlnoci k modlitbě, a spával na rohožce na holé zemi. Tehdáž dostaly se mu do rukou Suriovy životy svatých, spisy Petra Kanisia a listy některých Jesuitů, kteříž působili na missiích mezi pohany ve východní Indii. Čta tyto spisy byl hluboce dojat a učinil předsevzetí, že bude věrně následovati životů svatých a s Boží pomocí zasvětí se hlásání evangelia v zemích pohanských. Aby k tomu záhy se vycvičil, jal se prozatím chudé děti učiti náboženství a naváděti k bohabojnému životu.

Roku 1580. zavítal Milánský arcibiskup sv. Karel Borromejský jakožto papežský jednatel do Brescie. Alois dostavil se k němu pro poučení a požehnání. Světec poznav ho nemohl se vynadiviti jeho nábožnosti a pokoře, připravil ho ku prvnímu svatému přijímání a sám podal mu Tělo Páně. Jest nesnadno vylíčiti, jak bedlivě a nábožně připravoval se k tomu mladičký Alois, a s jakou vroucností prolévaje hojné slzy radosti, přijal ponejprv nejsvětější Svátost oltářní. A od té doby choval nejněžnější uctivosť ku velebné Svátosti a přijímal ji v každý den nedělní i sváteční, kdežto ostatní dny věnoval dílem přípravě ku sv. přijímání, dílem díkůčinění. Jsa každodenně přítomen mši sv. nemohl o pozdvihování zdržeti se slzí.

Na podzim r. 1581. ubírala se manželka císaře a krále Maxmiliana II. Marie ku svému bratru Filipu II., králi Španělskému, do Madridu. Markrabí Ferdinand Gonzaga přidal se s celou rodinou svojí ku komonstvu jejímu a provázel ji do Španěl, kde s ní na královském dvoře zůstal. Mladý Alois Gonzaga přidělen byl od krále královici následníku Jakubovi za předního panoše. Jednoho dne stál královič za prudké vichřice u otevřeného okna v paláci a zvolal hněvivě: „Větře, poroučím ti, abysi přestal mne obtěžovati!“ Přítomný Alois řekl na to: „Nejjasnější pane, můžete veleti lidem, a ti Vás poslechnou, ale poroučeti živlům zůstavil si samojediný Bůh, jemuž i největší mocnářové světa podrobeni jsou.“ Uslyšev to král Filip pochválil panoše a zamiloval si ho.

Na dvoře španělském rozvíjel se Alois jako spanilá květina pokorou, nábožností a čistotou srdce. Myšlénky jeho byly prosty všeho, co stydlivosť uráží, city čisty od světského prachu, a touhy i žádosti vzdáleny od pozemských

chtíčů. Bděl úzkostlivě nad svými smysly a pěstoval věrně i ostražitě útlou lilii panické nevinnosti své. Vyhýbal se všem dvorským hrám a zábavám, aby nestýkal se s pohlavím ženským, zamítal pozvání k tanci i nočním radovánkám a zamykal se ve své komnatě, kde trval na modlitbách a zbožném rozjímání. Vyhýbal se i důvěrnému styku s ženskými příbuznými, a chodě dle dvorních obřadů každodenně s královičem ku královně, nepohleděl jí nikdy v tvář, tak že jí dle tváře ani nepoznal. Za to byl zván nenávistníkem ženského pohlaví, a říkalo se o něm, že ani nemá těla lidského.

Dosáhnuv patnáctého roku zůstal Alois na tom, že zřekne se úplně světa a vstoupí do kláštera. Prozatím byl ještě na vahách, kterou řeholi zvoliti si má. I přemítal a rozmnožoval modlitby svoje, aby dostalo se mu světla, ve kterém řádě by mohl nejlépe Bohu sloužiti. Posléze rozhodl se pro Tovaryšstvo Ježíšovo shledav, že v něm nalezne nejvíce příležitosti, aby mohl pracovati pro spásu duší lidských, pečovati o obrácení pohanův a z lásky ku Kristu Pánu třeba mezi nimi i smrtí mučednickou zemříti. Aby ještě lépe se přesvědčil, je-li to vůle Boží, šel ku stolu Páně a obětoval toto svaté přijímání na tento úmysl, prose spolu Marii Pannu o přímluvu. Po sv. přijímání bylo mu, jakoby slyšel hlas její: „Vstup do Tovaryšstva Syna mého a poraď se na ten účel se svým zpovědníkem!“ Pln jsa radosti oznámil to zpovědníku, matce i otci. Matka svolila ochotně, avšak otec osopil se na syna řka, aby takové vrtochy z hlavy pustil a více o podobných věcech nemluvil.

Markrabí Ferdinand, jsa náruživým hráčem, ztratil toho času mnoho peněz ve hře, a právě noc před tím, než Alois svůj úmysl mu oznámil, prohrál v kostkách 6000 dukátů. Když tudíž přišlo na královském dvoře ve známost, že Alois požádal otce o dovolení, aby směl státi se řeholníkem, šla mezi dvořany pověst, že prý to byla pouhá lest, kterouž markrabí měl býti jemným způsobem odstrašen od své marnotratnosti a náruživé záliby ve hře.

Alois, ač otcem odmítnut, zůstal úmyslu svému věren. Kdykoli otec líčil mu stkvělou životní dráhu, jež ve cti i slávě, v bohatství, pohodlí a radostech mu kyne, odpovídal syn: „Co mně to prospěje k životu věčnému?“ Zatím skládal naději svou v Boha vyčkávaje doby příznivější. Aby utvrdil

se ve ctnosti úplně, zapíral se přísně. Když matka mu nařídila, aby nespával na holé zemi, ale na měkkém lůžku, podložil si pod peřiny kusy dřev. Postíval se, bděl v noci na modlitbách a bičoval se potají až do krve. Jednou zpozorovala matka na šátku, jímž se utíral, stopy krve. I prosila ho, aby přestal býti k sobě tak ukrutným a netrýznil se. Alois odpověděl: „Milá matko, dovoltež mně přece, abych směl odkáti svých hříchů!“ Hříchy těmi mínil dětinský poklések, jehož se byl dopustil nevládna ještě rozumem. Skutečně neměl po celý život svůj hříchů jiných.

Po tříletém pobytu v Madridě vrátil se Alois r. 1584. s rodiči do vlasti a obnovil prosbu k otci, aby mu dovoleno bylo vstoupiti do řehole. Markrabí Ferdinand vida, že dorůstající prvorozenec jeho, na němž všecky naděje v budoucí slávu rodu svého zakládal, záměru svého se nevzdává, jal se ho zaměstnávati rozličnými záležitostmi, aby jej konečně na jiné myšlénky přivedl. Vypravoval ho se stkvělou družinou na knížecí dvory do Milána, Mantovy i do jiných měst ukládaje mu rozličná poslání. Takto měl Alois cestováním a ustavičným stykem s panskými rody změněn býti. On však čině z poslušnosti vše, co mu nařízeno bylo, zůstával nezlomným, a řekl jednoho dne otci: „Bůh volá mne a musím ho poslechnouti. Milý otče, odporoval byste vůli Boží, kdybyste neustál příčiti se úmyslu mému.“

Jednou dal markrabi synu opět odmítavou odpověď. Po chvíli poslal komorníka, aby vyzvěděl, co syn dělá. Komorník nahlédl do komnaty Aloisovy kličním otvorem a užásl. Spatřil panice toho, an kleče před křížem bičuje se. Dojat k slzám zvěstoval pánu, co viděl. Markrabí churaměl tehdáž a nemoha choditi dal se ku světnici synově donésti. Přesvědčiv se, že komorník mluvil pravdu, zachvěl se, div že neomdlel. I řekl Aloisovi: „Synu, byl jsem k tobě příkrý, neboť miluji tě a chci tvému štěstí; jestliže však Bůh skutečně tebe volá, nuže jdi si, a požehnání Boží budiž s tebou!“

Tak zvítězil posléze Alois. Otec dovolil mu s pláčem, aby vstoupil do Tovaryšstva Ježíšova, a dopsal ihned příbuznému svému Scipionu Gonzagovi do Říma, aby přimluvil se u generála Jesuitů Klaudia Aquavivy, by nejstarší syn jeho, naděje a chlouba svého rodu, byl přijat do řádu. Také Alois poslal generalu prosebný list, a ten odpověděl mu za krátko, že přijme ho rád za syna, aby tedy brzo přišel.

Knížectví Castiglionské, jehož zákonitým nápadníkem po otci Ferdinandovi byl Alois, podléhalo jakožto říšské léno císaři. Alois vzdal se svého práva na toto knížectví ve prospěch mladšího bratra svého Rudolfa. Úřední projednávání této věci trvalo delší čas, a teprv když císař Rudolf II. svolil, aby nápadnické právo na říšské léno Castiglionské přeneseno bylo na druhorozeného syna markrabího Ferdinanda, rozloučil se Alois s rodiči, bratřími i otcovským domem, a vydal se na cestu do Říma. Tu vstoupil dne 25. listopadu 1585 do Tovaryšstva Ježíšova maje teprv necelých osmnácte let.

Mladičký učeň řádu sv. Ignáce z Loyoly Alois osvědčil se již v noviciátě mistrem zářivých ctností. Obzvláště podivuhodna byla jeho pokora. Nikdy nemluvil o sobě ničeho, co by chloubou bylo. Snaže se uvésti vznešený rod svůj v zapomenutí zarděl se studem, kdykoli mluvilo se o jeho přednostech. Odřeknuv se vlastní vůle plnil z dokonalé poslušnosti, cožkoli v řádu mu ukládáno bylo. Milerád podroboval se jakýmkoli službám, a býval šťasten, když dostal rozkaz, aby na osvědčení pokory po ulicích Římských s pytlem na zádech sbíral almužnu.

Markrabí Ferdinand Gonzaga rozloučiv se s Aloisem, zemřel již po dvou měsících. Alois snášel bolestnou ránu tuto zmužile, těše se, že otec dokonal zbožně a s Bohem jsa smířen, a tím těšil také zarmoucenou matku.

V duši Aloisově byly vzácným svazkem sjednoceny andělská nevinnosť a podivuhodná kajicnosť. Lesk krásného srdce jeho nebyl nikdy zkalen žádným dechem nečistým, a na útlém květu jeho panictví nehlodal žádný červ; a přece podroboval se panic ten nejpřísnějším skutkům kajicnosti a zapíral tělo svoje krutým bičováním, tak že představení nejednou mu domlouvali, aby spokojil se obyčejnou kázní řeholní a svou přílišnou horlivosť mírnil. Maje již od dětství planoucí lásku k Bohu rozmáhal se v ní ustavičně. Byl stále spojen s Bohem, a kdykoli se o Bohu mluvilo, rozplýval se nábožným nadšením v slzách. Dle rozkazu představených, o zdraví jeho starostlivých, snažil se někdy myšlénky své od Boha odvrátiti a horlivosť svou zmírniti, to však stálo ho převelice mnoho námahy a nemívalo žádného výsledku. Chtěje poslechnouti rozkazu daného volával někdy: „Pane, odejdi ode mne,“ ale volal marně. Jednou do

téhodne zpovídával se a přijímal Tělo Páně, ostatní pak dny věnoval přípravě ku stolu Páně a díkůčinění, jakož byl zvykl již v dětském věku svém.

Obavy řeholních představených, že tělesně útlý novic přílišnou horlivostí svou podlomí si zdraví, vyplnily se záhy. Alois ochuravěl jíž po roce. Řád poslal ho na zotavenou do koleje v Neapoli. Posilniv se v mírném jižním podnebí vrátil se potom Alois do Říma, dokončil filosofická studia v koleji Římské, složil dne 20. listopadu 1587 prosté sliby řeholní, přijal po dvou měsících čtvero nižších svěcení, a jal se studovati bohosloví. Pilností a horlivou snahou po vědění rozvíjely se vrozené vlohy jeho nejkrásněji.

Toho času vznikly mezi bratřími Aloisovými ve vévodství Mantovském neshody a různice, a byla obava, že vzplanou krutým nepřátelstvím. Tu přinesl kněz Robert Bellarmin Aloisovi rozkaz generála Tovaryšstva Ježíšova, aby bez odkladu odebral se do Mantovy a vynasnažil se rozvaděné bratry smířiti. Alois provázen jedním řeholním bratrem vydal se tudíž na cestu do otčiny. Příbuzní uvítali ho radostně, a zbožná matka spatřivši po letech milovaného syna v rouchu řeholním, sklesla uctivě s pláčem k nohám jeho. Rozhněvaní bratří majíce k Aloisu stejnou lásku i důvěru podrobili se mu ochotně jakožto prostředníku, srovnali svoje rozepře a smířili se. Od té doby byl Alois v celém rodě Gonzagů jako anděl míru ctěn a veleben,

Urovnav takto různice svých příbuzných, odebral se Alois v březnu r. 1590. do Milána, kde ve studiích bohosloveckých pokračoval, a v listopadu téhož roku vrátil se do Říma, aby studie svoje dokončil.

Počátkem roku 1591. vyskytla se v Římě morová rána. Jesuité zřídili narychlo sami v městě veřejnou nemocnici pro chudé a opuštěné nemocné a pečovali o ně. Také Alois prosil, aby mohl posluhovati v této nemocnici. Reholní představení obávajíce se právem, že mladý bohoslovec nesnesl by této namáhavé a svrchovaně nebezpečné služby, odpírali déle žádosti jeho, a teprv když neustával prositi, svolili posléze.

Alois podrobil se službě v nemocnici s neúmornou obětavostí. Myl nemocným ubožákům nohy, převazoval rány, pečoval jim o pokrm a nápoj, sám chodil po městě a žebral na ně, pátral po nemocných, a když některého nalezl ležeti na ulici v bo-

lestech, donesl ho do nemocnice, čistil komnaty a přestélal lože chorých. Neznaje hnusu z nakažlivých nemocí ani nebezpečenství žádného, znal jen účinnou lásku ku bližním, a kde lidská pomoc byla marna, povzbuzoval choré chuďasy k trpělivosti i důvěře v Boha a připravoval je ku kající smrti, aby zachránil duší jejich.

Časem nakazili se od nemocných někteří Jesuité a zemřeli. Aloisa naplnila převelikou radostí myšlénka, že by také on mohl podlehnouti. Přál si již v mládí, aby pro Ježíše Krista zemřel mezi pohany smrtí mučednickou, a pojednou kynula mu naděje, že položí svůj život z křesťanské lásky ku bližním. A skutečně byl za nedlouho zachvácen nemocí a donucen ulehnouti. Ihned dal se zaopatřiti sv. svátostmi. Osmého dne potom dostal zimnici a stonal od té doby po tři měsíce. Za celý ten čas rozjímal o umučení Páně, čítal duchovní knihy a modlil se zbožně. I v této nemoci snažil se pokračovati ve svých obvyklých sebezapíravých cvičeních vstávaje o půlnoci k modlitbě a bičuje se, a ustál od toho teprv, když představení mu to zakázali. Za té doby poslal matce dva listy těše ji, aby se nermoutila, až uslyší, že syn její tak záhy zemřel, nýbrž aby měla radost z blaženosti jeho. Jednou byv požádán, aby učinil Bohu nějaký slib, by od něho vyprosil si prodloužení života, řekl: „Jest lepší býti rozdělenu.“

Posléze vyslovili se lékaři, že nemocný bude pouze jen asi osm dní na živu. Ježto bylo známo, že Alois na smrť se těší, řeklo se mu to. I zradoval se z toho a poprosil kněze, jenž zprávu tu mu donesl, aby zapěl s ním chvalozpěv „Tě Boha chválíme“; a když dopěli, zvolal se Žalmistou: „Zradoval jsem se v těch věcech, kteréž mně řečeny byly: do domu Hospodinova půjdeme!“ Po chvíli přišel jiný kněz. Alois řekl mu: „Milý otče, půjdeme rádi odtud.“ A na otázku, kam, odpověděl: „Do nebe, k Pánu Bohu do nebe.“

Jednoho dne přišel Alois u vytržení mysli a zůstal v něm po celou noc. Procitnuv předpověděl, že zemře v oktávě Božího Těla. Od toho dne docházel k němu kněz, jemuž zvláště důvěřoval, kladl povždy na lůžko jeho kříž a modlil se s ním společně. Za modliteb těch upíral nemocný stále oči na kříž a slzel láskou k Bohu.

V oktávě svátku Božího Těla ulehčilo se mu, on však řekl: „Této noci zemru.“ I ztrávil celý den v náboženském

rozjímání a vzal odpuštění ode všech, kteříž ho navštivili. Papež Řehoř XIV. uslyšev o jeho blízké smrti, udělil mu apoštolské požehnání, spojené s plnomocnými odpustky. Nemocný zvěděv o tom, povzdechl: „Ach, kdož jsem já, že i sv. Otec na mne si vzpomněl!“ Krátce před smrtí odkryl hlavu řka: „Kristus Pán nezemřel s hlavou přikrytou.“

Rektor koleje Tovaryšstva Ježíšova přišel v průvodu 150 řeholních bratří k umírajícímu a podal mu Tělo Páně. Všickni přítomní byli jeho něžnou nábožností k slzám dojati. Po sv. přijímání loučil se Alois s bratřími objímaje je, oni pak prosili ho s pláčem o přímluvu. Po hodině odešli zůstavivše tři kněze u lůžka jeho. Alois šepotal od nich předříkané modlitby a opakoval nábožný povzdech: „V ruce tvé, ó Pane, poroučím ducha svého.“ Před půlnocí přestal nemocný mluviti a na bledých jeho skráních ukázal se studený pot. Přítomní kněží jali se říkati za něho hlasitě modlitby. Umíraje držel andělský panic v levici planoucí svíci, pravici růžencem ovinutou měl položenu na křížku visícím na hrdle, naslouchal modlitbám bratří, a upíral hasnoucí oči na obraz Ukřižovaného. Krátce po půlnoci vyřkl zlomeným hlasem pojednou nejsvětější jména „Ježíš, Maria“ a vypustil duši, dne 21. června 1591, dosáhnuv 23 rokův života pozemského, z nichž ztrávil necelých šest v Tovaryšstvu Ježíšově.

„Dokonav v krátku vyplnil časy mnohé.“ (Moudr. 4, 13). Jako útlá lilie byl Alois náhle zlomen, aby v zahradě Boží na nebesích mnohem krásněji znova se rozvinul a na věky kvetl. Slovutný učenec, kněz Tovaryšstva Ježíšova a později kardinál Robert Bellarmin znaje zevrubně Aloisa dosvědčil, že Bůh panici tomu udělil mimořádné a takměř neslýchané milosti. Z podivuhodných ctností jeho uvádí zejména, že ač bylo mu žíti v hlučném světě mezi lidmi rozmařilými, zůstal povždy čist ode všech nezřízených myšlének i pocitův a nevinnosť svou nikdy ani hříchem všedním nepokalil, a že neznal žádné roztržitosti v modlitbě.

Světice Magdalena de Pazzi ve Florencii spatřivši u vytržení mysli Aloisa oslaveného v nebi zvolala: „Jaké slávy požívá syn Ignácův Alois! Kéž mohla bych po celém světě rozhlásiti, žeť on jest veliký světec! Onť byl svou láskou k Bohu i tajný mučedník. Proto požívá nyní v nebi dokonalou láskou Boha!“

Tělo andělského panice uloženo jest v kapli koleje Tovaryšstva Ježíšova v Římě na jméno jeho posvěcené. Bůh prokázal svatosť jeho četnými divy. Papež Řchoř XV. prohlásil Aloisa r. 1621. za blahoslavence, a papež Benedikt XIII. vřadil jméno jeho r. 1716. v seznam světcův Církve katolické. Kéž dle úmyslu tohoto papeže jest sv. Alois světu katolickému vzorem nevinnosti i čistoty, a kéž následuje ho jakožto patrona svého touto spanilou ctností obzvláště studující mládež!

„Co mně to prospěje k životu věčnému?“ řekl Alois svému otci, když tento vykládal mu, jaké cti, hodnosti, slávy, rozkoše i bohatství může na světě dojíti. Věru byla to slova hodna křesťanského mudrce. „Co platno člověku, byť i celý svět získal a na duši své škodu vzal?“ „Svět pomíjí i žádosť jeho, ale kdo činí vůli Boží, zůstává na věky.“ (I. Jan 2, 17.)

Ku záchraně čistoty a nevinnosti srdce mrtvil panic Alois tělo svoje, varoval se úzkostlivě jakékoli příležitosti ku hříchu a posiloval se ustavičně zbožným vzpomínáním na Boha, modlitbou a přijímáním nejsvětější Svátosti oltářní. Jestiť nevinnosť a panická čistota útlou a citlivou květinou, jež vyžaduje nad míru bedlivé ochrany, aby náhle neuvadla a zlomena nebyla. „Ó jak krásné jest čisté pokolení s jasností, nesmrtelná zajisté jest památka jeho; neboť i u Boha známé jest i u lidí.“ (Moudr. 4, 1.) Sv. Bernard dí: „Pouze panická čistota znázorňuje poněkud na tomto světě a v této době smrtelnosti naší blažený stav slávy věčné.“ V Církvi vítězné požívají svatí panicové vznešené přednosti, jakouž líčí sv. Jan evangelista řka: „Toť jsou ti, kteří se ženami se neposkvrnili, nebo panicové jsou. Ti následují Beránka, kamžkoli jde.“ (Zjev. 14, 4.) Následovali na zemi Ježíše Krista životem panickým, a proto stojí mu v nebi nejblíže. Tato ctnosť činí křesťana netoliko podobným Kristu Pánu, ale činí ho i chrámem Ducha svatého, jenž nejraději přebývá v duších čistých, prostých vší žádosti tělesné. Proto i Syn Boží tak velice miloval panenskou čistotu, že ráčil vtěliti se z Ducha svatého v životě čisté panny a zroditi se z ní bez porušení panenství jejího. (Ludvík Granadský).

Kdož by nebyl hluboce dojat a povzbuzen čta, jak krásnou smrtí sv. Alois zemřel! „Drahát jest před očima Hospodinovýma smrť svatých jeho.“ (Žalm 115, 15). „Blahoslavení mrtví, kteříž v Pánu umírají.“ (Zjev. 14, 13.) Jestliže jsme nenásledovali andělského světce toho životem dokonale bez-

hříšným a cnostným, snažme se aspoň následovati jeho kajicnosti, abychom i my umírali jednou tiše a bez hrůzy, ozářeni červánky vycházejícího nám slunce života věčného!

Dne 21. června koná se také památka sv. Albána, mučedníka († 286), z jehož ostatků značnou část v Mohuči získal a velechrámu Pražskému roku 1354 daroval Karel IV., sv. Demetrie, panny umučené za Juliana Odpadlíka, sv. Rufina a sv. Marcie mučedníků Syrakuských, sv. Eusebia biskupa Samosatského, mučedníka († 380), a j.

Dne 22. června.

Sv. Paulin, biskup Nolský.

Ve čtvrtém a pátém století slynul po západních zemích křesťanských věhlasný biskup Nolský v Kampanii Paulin, vrstevník církevních Otců sv. Ambrože a sv. Augustina.

Pontius Meropius Paulinus narodil se r. 353. v Burdigale (Bordeaux) v Gallii. Otec jeho, vznešený a bohatý Říman, byl vysokým státním úředníkem (praefectus protaerio). Nadanému Paulinovi dostalo se velmi pečlivého vychování. Učitelem byl mu slavný básník Decius Magnus Ausonius, jenž později byl povolán na dvůr císaře Valentiniana I. za vychovatele nástupce trůnu Graciana. Pod správou slovutného muže toho oblíbil si Paulin umění básnické a stal se obratným řečníkem. Dokončiv studie vstoupil do státní služby a oženil se s ctnostnou španělskou pannou Therasií, kteráž mu přinesla znamenité věno. Za nedlouho byl povolán do Říma. Tu proslavil se ve veřejném životě jakožto právník a řečník a postupoval rychle v hodnostech, dílem také přízní někdejšího učitele svého Ausonia. Již ve svém pětadvacátém roce byl jmenován zástupcem onemocnělého jednoho konsula, a brzo potom stal se císařským náměstkem v Kampanii. Jsa bohat i urozen získal si ve vysokém úřadě svém uhlazenými mravy, všestrannou vzdělaností, spravedlností, laskavostí i horlivou péčí o blaho poddaných věhlasné jméno a všeobecnou oblíbenost v lidu.

Paulin býval často na cestách, jež podnikal dílem za úředním svým povoláním, dílem v záležitostech soukromých,

maje porůznu rozsáhlé statky. Na cestách těch seznámil se osobně s nejslavnějšími vrstevníky svými, kteří poznavše jeho vzácné vědomosti i ušlechtilé vlastnosti, stali se jeho ctiteli a důvěrnými přátely. Tak seznámil se i s Milánským arcibiskupem sv. Ambrožem a Tourským biskupem sv. Martinem. Ti rozmlouvali s ním o věcech náboženských a povzbuzovali jej, aby přemýšleje o marnosti tohoto světa, hledal pravého blaha a pokoje v Bohu. Také výborná manželka mluvila s ním o věcech duchovních a uváděla ho na cestu dokonalosti křesťanské. Zatím miloval však Paulin svět, libuje si v bohatství i v hodnostech. Žil sice neúhonně, ale neměl pravé lásky k Bohu.

Časem znechutil si Paulin posavadní zaměstnání svoje, dočekav se v něm nejednoho zklamání. Laskavosť a dobrota vykládala se mu namnoze za slabosť; nestranná spravedlnosť v úřadě vzbudila mu četné nepřátele; a časté namáhavé cesty po moři i souši podrývaly mu zdraví.

I složil svůj úřad a odstěhoval se z Italie do Bordeaux. Tu utvrdil se v přesvědčení o marnosti vší slávy a požitkův tohoto světa, naučil se dokonale milovati Boha a hledati v něm pravého blaha a pokoje. Dle nechvalného zvyku té doby byl Paulin dotud odkládal křtem až ku pokročilejšímu věku. I dal se od sv. Delfina, biskupa Bordeauxského, dokonale vyučiti pravdám víry křesťanské, a přijal r. 389. z rukou jeho křest svatý. Potom rozprodal statky svoje v Gallii, rozdal velký díl stržených peněz chudým, a umínil si, že bude žíti v ústraní prostě a skromně.

Světsky smýšlející lidé nechápali, co Paulin počíná a vytýkali mu, že lehkomyslně pohrdá vznešenými hodnostmi, zakopává svůj znamenitý řečnický dar i stkvělé nadání básnické a pošetile vzdává se velikých nadějí do budoucnosti. Výtky tyto činil mu zejména Ausonius. Avšak Paulin nedbaje toho odešel z Gallie a odebral se na svůj statek ve Španělích. Tu po dlouhé době povila mu manželka prvního synáčka, ten zemřel však již po osmi dnech. Tato rána utvrdila ho v úmyslu, že dá výhost světu a sloužiti bude výhradně Bohu. I umínil si, že vstoupí do služeb Církve a jakožto duchovní nejnižšího stupně (ostiář) bude strážcem některé svatyně. Prozatím odložil světský šat, jejž dle stavu svého posud byl nosil, prodal statky svoje ve Španělích, a ponechav si ze stržených peněz jen něco málo na výživu,

rozdal většinu chudým i chrámům Páně. Také manželka jeho Therasia vzdala se nádherných šatův i šperkův, dala výhost světu a smluvila se s manželem, že nadále budou žíti ve zdrželivosti jako bratr se sestrou a sloužiti Bohu i lidem zbožností, kajicností a dobročinností.

Tato hrdinská obětavosť, kterouž Paulin vzdal se vysokého úřadu státního i knížecího jmění svého, vzbudila veliký obdiv. Nejslavnější mužové té doby, zejména sv. Ambrož a sv. Augustin, velebili ho nazývajíce obětavosť jeho skutkem nejvyšší dokonalosti křesťanské. Chválu tuto odmítal Paulin říkaje skromně, že neprovedl nic zvláštního a záslužného, nýbrž že pouze složil se sebe obtížné břímě a odložil šat, jenž vadil mu rychle běžeti cestou k životu věčnému a bojovati proti světu, tělu i ďáblu.

Jinak soudili o Paulinovi lidé po světsku smýšlející. Těm zdálo se jednání jeho býti nedůstojnou a výstřední pošetilostí. Příbuzní styděli se ho a vypověděli mu přátelství, a posavadní ctitelé i známí vyhýbali se mu jako člověku morem nakaženému, ba i bývalí podřízenci a propuštěnci jeho odvraceli se od něho, a i jeho sluhové odpírali mu dále sloužiti.

Paulin nedal se tím zmásti. Chtěje býti pro království Boží malým a povrženým, těšil se slovy apoštola Páně: „Kdybych lidem se líbil, nebyl bych služebníkem Ježíše Krista.“

V městě Nole v Kampanii slynul toho času hrob sv. Felixe, kněze a mučedníka. Právě vedlé pohrobního chrámu toho měl Paulin statek se zahradou. Trvaje za svého úřadování v Kampanii často na tomto statku, naučil se sv. Felixe horlivě ctíti a dosáhl jeho přímluvou od Boha mnohých milostí. I pojal úmysl, že odstěhuje se ze Španěl do Noly, aby byl opatrovníkem svatyně sv. Felixe. Tu mínil v pokoře a zbožnosti žíti, zahradu svou vzdělávati, a jednou pokojně zemříti. Avšak Bůh usoudil jinak. Paulin neměl setrvati na nejnižším stupni stavu duchovenského, nýbrž měl býti postaven v Církvi na vysoký svícen. Když o vánocích roku 393. byl přítomen službám Božím v hlavním chrámě Barcelonském, povstal pojednou shromážděný lid žádaje, aby ho biskup posvětil na kněžství. Paulin zdráhal se marně, a svolil posléze s podmínkou, aby jakožto kněz nebyl povinen zůstati při chrámu Barcelonském, nýbrž jíti mohl, kambykoli si žádal.

Následujícího roku opustil kněz Paulin Španěly a cestoval jižní Gallií do Italie. Ve Florencii sešel se s dávným přítelem sv. Ambrožem, jenž marně snažil se připoutati ho ku své církvi Milánské. Paulin odmítl s díky tuto nabídku a odebral se do Říma. Tu vzbudil bývalý slovutný senátor a konsul v prostičkém svém poutnickém oděvu veliký rozruch. Lid pozdravoval ho s největší uctivostí a prohlašoval jej za div světa. To vzbudilo však proti němu žárlivost, tak že papež Siricius nevrle mu odepřel slyšení. Paulin zůstal klidným, opustil rychle Řím, a odebral se do Noly. Tu shromáždil na svém statku jistý počet zbožných mužův a ustavil klášterní družinu, v níž veliké ctnosti starých egyptských poustevníků ožily. Členové této poustevnické družiny nosili prosté lněné roucho, postili se přísně, pracovali v zahradě, trvali na modlitbách, pěli v noci žalmy, a zapírajíce se požívali blaha a pokoje v Pánu.

Pověst o Paulinovi a jeho poustevnické družině v Nole rozšířila se po všech západních zemích evropských, a přední vrstevníci ucházeli se o jeho přátelství, docházeli k němu a dopisovali mu, on pak navzájem posýlal jim přátelské listy.

Paulin ošetřoval bedlivě pohrobní svatyně sv. Felixe sám ji čistě a zvelebuje. Do chrámu toho putovali až zdaleka velicí zástupové věřícího lidu, tak že posavadní budova návalu jejich více nestačila. I umínil si Paulin, že zbytkem svého jmění vystaví na počest sv. Felixe nový prostranný chrám. Zbožný úmysl ten vykonal a dal potom vyzdobiti kněžský kůr nové svatyně mramorem, klenbu mosaikovými obrazy, a stěny malbami ze Starého i Nového Zákona, což bylo tehdáž neobyčejnou zvláštností.

Roku 409. byl Paulin zvolen za biskupa Nolského. Vrstevník jeho spisovatel Uranius zaznamenal o něm tato slova: „Byv na nejvyšší důstojnost duchovní povýšen nevolil býti vrchním pastýřem, kteréhož by se někdo bál, ale chtěl býti ode všech milován. Ujímalť se laskavě všech, a proto milovali ho všickni.“ Jsa rádcem, pomocníkem, těšitelem a otcem svých svěřenců, staral se neunaveně o jich časné i věčné blaho. Spravoval opatrně statky církevní a rozdával svoje jmění chudým křesťanům i pohanům, až rozdal vše, co mu z někdejšího velikého bohatství zbylo. Jméno jeho proslulo tak, že lidé všech stavů netoliko z Italie, ale i z Gallie, Španěl i Afriky putovali do Noly, aby

spatřili a uctili druhéhoapoštola Jana, jakož zvykli si Paulina nazývati.

Roku 410. Gothové poplenivše Řím zaplavili Kampanii, dobyli města Noly, a zajali Paulina i nejvzácnější měšťany, aby jich donutili ku vydání domnělých ukrytých pokladů. Paulin odevzdav se do vůle Boží modlil se v zajetí: „Nedejž, ó Pane, abych mučen byl pro zlato a stříbro, an víš, že rukama chudých uložil jsem je ve tvé pokladnici!“ A modlitba ta došla vyslyšení; byltě Paulin za krátko bez výkupného propuštěn, když Gothové prohledavše jeho dům, nenalezli v něm než největší chudobu.

Toho času přinesla blahoslavená Melanie z pouti do Jerusaléma částečku svatého kříže Páně a darovala ji chrámu sv. Felixe v Nole. Posvátný tento ostatek choval Paulin v nábožné uctivosti. Před novým chrámem sv. Felixe stály tehdáž dvě chatrče, kteréž budově té velice překážely a ji hyzdily. Majetníci jejich zdráhali se prodati je, a mírumilovný biskup nechtěje pouštěti se do soudní rozepře, potlačoval všeobecnou nevoli lidu, žádajícího, aby domky ty byly pobořeny. Jedné noci vzňal se v jedné z chatrčí těch požár, jímž i sousední svatyně octla se v nebezpečenství. Tu vstoupil Paulin do chrámu a pomodliv se, vzal ostatek sv. kříže a požehnal jím oheň. A požár uhasl ihned. Majetníci obou chýšek postoupili je potom dobrovolně.

Plných dvaadvacet let konal Paulin velepastýřský úřad svůj v Nole s velikou horlivostí pro čest i slávu Boží a blaho lidu. Posléze roznemohl se na smrť. Za nemoci té navštívili ho dva sousední biskupové. Ctihodný kmet těšil se z toho a prosil, aby v komnatě jeho sloužena byla mše svatá. Tu obětoval se Bohu a přijal nábožně velebnou Svátosť. Po mši sv. zvěstoval nemocnému biskupu kněz Posthumian, že na šaty jím pro chudé nedávno objednané není v pokladnici již žádných peněz. Paulin odvětil mu klidně: „Upokoj se, synu, však někdo zaplatí tento dluh za chudé.“ A po chvíli dostavil se k biskupovi kněz z Lukanie přinášeje mu darem padesáte stříbrných peněz. Dluh byl ihned zplacen, a co přebylo, rozkázal Paulin rozdati. Za následujících dnů modlil se nemocný biskup s kněžími až do třetího dne. Tu rozloučil se s nimi a umlkl. Na večer, když rozžehlo se světla, říkal slabým hlasem žalm a odmlčel se opět. Před půlnocí zachvěla se světnice jako otřesem země,

přítomní padli leknutím na zemi k modlitbě, a té chvíle vypustil svatý kmet ducha, dne 22. června 431. Obyvatelé z blízka i z dalekého okolí hrnuli se v davech do Noly, aby ještě naposled spatřili milou tvář nezapomenutelného biskupa. Tělo jeho bylo pohřbeno v novém chrámě sv. Felixe v Nole.

Nyní uloženy jsou ostatky sv. Paulina v chrámě sv. Bartoloměje v Římě. Ze spisů jeho zachovalo se 50 listův a 30 nábožných písní, v nichž obráží se jeho čistá, bohumilá duše i nadání básnické. Ctnosti a veliké zásluhy jeho vylíčili ve svých spisech slavní učitelové církevní, světcové Ambrož, Augustin, Jeroným a Řehoř Veliký.

Světec Paulin pohrdl velikým bohatstvím, vzdal se vznešené hodnosti své, a dav výhost světu, neměl jiného přání, než aby mohl býti prostým strážcem chrámu Páně a zabývati se prací zahradnickou. U Boha nezáleží na tom, v jakém stavu křesťan žije a jakou práci koná, nýbrž záleží na úmyslu, jakýž ve svém povolání a v práci svojí má. Můžeť zajisté i rolník orbou, řemeslník a dělník ruční prací a služka domácím zaměstnáním získati si před Bohem právě tolik zásluh, jako kněz a biskup ve svém povolání duchovním. Měšťan, vojín i žebrák mohou s milostí Boží a vlastním přičiněním dle stavu svého dojíti křesťanské dokonalosti a svatosti právě tak, jako řeholníci v klášteře a poustevníci na samotě. Tudíž má se každý křesťan spokojovati s povoláním svým a hleděti, aby povinnosti stavu svého dle vůle Boží s pravým úmyslem plnil, při tom bedlivě hříchu se varoval, trpělivým byl, a tolik dobrého a k životu věčnému záslužného konal, kolik vůbec jemu možno jest. „Prosím vás, abyste hodně chodili v povolání, kterým povoláni jste.“ (Efes. 4, 1.) „Jedenkaždý v kterém povolání povolán jest, v tom zůstávej.“ (I. Kor. 7, 20.) „Jedenkaždý vezme odplatu podle své práce.“ (I. Kor. 3, 8.)

Dne 22. června koná se také památka sv. Kristiny, řeholnice v Kolíně nad Rýnem († 1312), sv. Konsorcie, panny, sv. Eberharda, arcibiskupa Solnohradského, sv. Jana, biskupa Neapolského, a j.

Dne 23. června.

I. Sv. Eberhard, arcibiskup Solnohradský.

Na biskupském stolci sv. Ruperta v Solnohradě vystřídalo se množství výtečných arcipastýřů, z nichž svatostí proslul ve dvanáctém století Eberhard (staročesky Habart). Narodil se r. 1090. z otce hraběte z Hipoldsteinu v Řezně. Rovněž urozená matka jeho slynoucí nábožností a dobročinností, vychovávala s chotěm synáčka v bázni Boží. Oba manželé vystavěli na svém statku znamenitý chrám na počest Panny Marie, k němuž první kameny do základu sami snesli. Když Eberhard povyrostl, dal ho otec na vychování do biskupské školy v Bamberku, a dle tehdejšího nechvalného zvyku opatřil mu kanovnické obročí při stoličném chrámu tohoto města. Jakmile Eberhard dospěl, pojal úmysl, že vzdá se tohoto kanovnictví, a odebral se do benediktinského kláštera na Michelsberku, kde požádal, aby byl do sboru mnichů přijat. Přání jeho bylo vyhověno, avšak otec dověděv se o tom, pohnul kanovníky Bamberské, že mladého Eberharda takměř násilím z kláštera vyvésti dali. Potom byl Eberhard v průvodu svého vychovatele poslán na cesty do Francie, aby nabyl zkušeností a myšlénky na klášter v cizině z hlavy vypustil. Poslušný syn podrobil se vůli otcově a zůstal i na dalekých cestách po cizích zemích zbožným, bohabojným a čistotným, přemáhaje vytrvale všeliká pokušení a vystříhaje se četných příležitostí ku hříchu. Vrátiv se přebýval u rodičův a neustával naléhati na otce prosbami, aby směl odříci se světa a vstoupiti do kláštera. Tomu vzpírali se však kanovníci Bamberští nechtějíce ho ze svého sboru propustiti, až posléze odpor jejich zlomil biskup sv. Otto.

Dostav propuštění z kapitoly Bamberské přijal Eberhard r. 1130. v benediktinském klášteře Prüflingu nad Dunajem u Řezna roucho řeholní. Tu prospíval svatými ctnostmi a dával řeholním bratřím dokonalý příklad pokory, poslušnosti, čistoty, nábožnosti a sebezapíravosti. Zatím jali se rodní bratří jeho Konrád a Erbo se sestrou Bertou stavěti v Biburku mezi Ingolštadtem a Řeznem dva kláštery, jeden mužský, a druhý panenský. Když po třech letech stavba kláštera mužského dokončena byla, požádali zakladatelé jeho bratra

Eberharda, aby tomuto novému řeholnímu ústavu v čelo se postavil. Pokorný Eberhard byl by nejraději zůstal prostým mnichem, a teprv na mnohé prosby bratří i biskupa Bamberského sv. Otty ujal se řízení kláštera Biburského. Svatý biskup tento cestoval s ním potom do Říma, kde ho papež za opata nového kláštera potvrdil a sám na tuto důstojnosť požehnal.

Opat Eberhard spravoval sbor svých řeholních bratří moudře i otcovsky a požíval upřímné lásky i důvěry jejich. Sám k sobě byl z míry přísný, zapíraje se tuhou kajicností, ku bližním osvědčoval však mírnosť a shovívavosť. Jednou ubíraje se v záležitostech kláštera svého do Říma, dohonil v Alpách chudou ženu, kteráž únavou a slabostí bídně se vlekla. I sestoupil s koně, nabídl jej ženě té, aby na něj se posadila, a obdaroval ji štědře.

Roku 1147. zemřel arcibiskup Solnohradský Konrád, a nástupcem jeho zvolen opat Eberhard. Uslyšev to ulekl se a uprchl, byl však záhy nalezen a takměř násilně uveden do Solnohradu, kde duchovní i věřící slavně ho uvítali. Chtě nechtě byl hned potom posvěcen na biskupství a dosedl na arcibiskupský stolec Solnohradský. Byv takto proti své vůli povýšen, žil i nadále jako mnich prostě a pokorně. Důchodů svých vynakládal na stavbu i zvelebování chrámů Páně a na skutky křesťanského milosrdenství, spokojuje se prostičkou stravou a pohrdaje všelikým přepychem. Nikdy nesúčastňoval se zábav světských, a trávil nezřídka celé noci v chrámu Páně na modlitbách a ve zbožném rozjímání leže tváří na zemi. Hlásal výmluvně slovo Boží a byl pro ušlechtilé ctnosti svoje milý Bohu i lidem. Obcházel chatrče chuďasův a pomáhal jim štědrou rukou, těšil zarmoucené a napomínal hříšníky ku pokání. Jednoho dne nalezl ubožáka stíženého nakažlivou nemocí. Ten žádal si přijati velebnou Svátosť. Arcibiskup odebral se ihned do chrámu, aby mu ji přinesl, když pak se vrátil, byl chuďas ten již mrtev, zemřev s velikou útěchou, že dostalo se mu v poslední hodince tak vzácné návštěvy.

Bůh vyznamenal Eberharda milodarem divů. Svatý biskup vyprosil od Boha mnohým těžce nemocným náhlého uzdravení, a mnohým lidem, kteříž byli v těžkém pokušení, zjednal spokojenosť a mír v Pánu.

Na večer záslužného svého působení na vinici Kristově byl Eberhard z dopuštění Božího podroben trpké zkoušce a navštíven velikým souzením. Příbuzenec jeho císař Bedřich I. Rudovous povstal proti řádnému papeži Alexandru III. (1159—1181) a způsobil v Církvi neblahý rozkol. Eberhard stál věrně ku papeži a byl proto pronásledován. Roku 1164. svolal císař říšský sněm do Vircburku. Tu přísahal, že nikdy papeže Alexandra III. neuzná a žádal, aby také všickni přítomní knížata i biskupové němečtí papeže toho přísahou se odřekli a k lichému papeži Paschalu III. se přidali. Biskupové chtěli raději uprchnouti, nežli této svatokrádeže se dopustiti, byli však mocí zadržáni a donuceni císaře poslechnouti, a jen Mohučskému arcibiskupu Konrádovi podařilo se tajně z města ujíti. Nepřítomní biskupové měli složiti přísahu věrnosti lichému papeži ve třech nedělích, a kdoby se zdráhal, měl býti sesazen a vyhnán. Usnesení toto bylo velmi krutě prováděno, zejména byl Mohučský arcibiskup Konrád sesazen, a na místo něho dosazen světák hrabě Kristian z Buschu.

Eberhard předvídaje, co na říšském sněmu díti se bude, nešel do Vircburku; a když mu bylo rozkázáno, aby podrobil se vůli císařově a odstoupil od papeže Alexandra III., řekl statečně: „Chci raději míti nepřítelem císaře, než papeže.“ Císař uslyšev o tom, nařídil arcibiskupa Solnohradského stíhati, ač tento byl jeho strýcem, a dal území jeho pustošiti, město Solnohrad zapáliti, kláštery zloupiti, statky arcibiskupské pobrati a nekněžím rozdati; ale všelikým tímto násilím nedovedl zlomiti apoštolskou věrnost a stálost velepastýře toho.

Za tohoto protivenství dokonal těžce zkoušený arcibiskup Eberhard pozemský život svůj dne 22. června 1164 v cisterciénském klášteře Reinu, spravovav apoštolský úřad svůj po sedmnácte let. Tělo jeho bylo převezeno do Solnohradu a pohřbeno ve stoličném chrámu. Zásluhy, jež získal si svou nábožností, dobročinností, sebezapíravostí i horlivostí pro čest i slávu Boží a spásu duší lidských, jakož i protivenství, jež statečně pro spravedlnost snášel, zjednaly mu věhlasné jméno, a Bůh oslavil jej divy; pročež Církev katolická ctí a vzývá ho jakožto muže svatého.

Sv. Eberhard volil raději míti odpůrcem pozemského panovníka, nežli všemohoucího Boha, pamětliv jsa slov apoštolových, že sluší více poslouchati Boha, než lidí. Kdo přestupuje Boží přikázaní a dopouští se hříchu k vůli lidem, buď aby se jim zalíbil a přízeň jejich získal, aneb od sebe hněv jejich odvrátil, ten váží si více přátelství lidského, než přátelství Božího, a činí si Boha nepřítelem. Lidé i nejmocnější jsou smrtelní, a jen Bůh sám je věčný a všemohoucí. „Kdo se bojí člověka tudíž padne; kdo doufá v Hospodina, pozdvižen bude.“ (Přísl. 29, 25.) „Já, já sám potěším vás; kdož jsi ty, abys se bál člověka smrtelného, a syna člověka, kterýž uschne jako seno?“ (Isai. 51, 12.) „A kdo jest, ježtoby vám uškodil, budete-li následovníci dobrého? Ale i trpíte-li co pro spravedlnost, blahoslaveni jste. Strachu pak jejich nebojte se, aniž se kormuťte, ale Pána Krista posvěcujte v srdcích svých.“ (I. Petr. 3, 13—15.)

---

2. Sv. Ediltruda, abatyše.

V sedmém století panoval nad Estanglií v Britsku horlivý katolický král Ána, jehož celý rod stkvěl se neobyčejnou svatostí. Z dětí jeho proslula zvlášť dcera Ediltruda. Narodila se v Ermingu v hrabství Suffolském, a byvši od nábožných rodičů odchována v bázni Boží, zavázala se Bohu již v útlém věku slibem ustavičného panenství. Otec nevěda o tom slibu, donutil ji, aby se provdala za mocného knížete Girvirů Tondberta. Tu obrátila se Ediltruda vroucí modlitbou k Bohu prosíc o dar vytrvalosti a síly, aby slibu svému věrnou zůstala. Bohabojný Tondbert přesvědčiv se o vzácných ctnostech jejích, neodvažoval se ji nutiti, aby rušila, k čemuž cítila se ve svědomí zavázanou, a žil s ní ve zdrželivosti jako bratr se sestrou, chovaje ji jako světici u veliké úctě. Po několika letech zemřel Tondbert, a panenská Ediltruda odebrala se na ostrov Ely, jejž po něm zdědila, aby v ústraní sloužila výhradně Bohu. Tu bylo jí nejsladší rozkoší kochati se prozpěvováním žalmův a zbožnými modlitbami i rozjímáním o lásce Boží, o věčnosti a pomíjitelnosti statkův a požitků tohoto světa.

Po pět let setrvala Ediltruda ve své poustevně na ostrově Ely požívajíc sladkého míru a blaha v Pánu, až pojednou mocný král Northumberlandský Osvio požádal rodičův jejích, aby ji dali synu jeho Egfridovi za manželku.

Rodičové svolili, a Ediltruda byla kromě své vůle podruhé donucena se provdati. Nevědouc si rady ni pomoci poprosila úpěnlivě Egfrida, aby šetřil posvátného slibu jejího. Manžel byl k tomu zprvu ochoten, po čase snažil se však o to, aby slib její byl zaměněn za jiné dobré skutky, a když se mu to nepodařilo, naléhal na biskupa Yorského sv. Vilfrida, aby manželku jeho přiměl k tomu, by zřekla se svého slibu, i aby sám ji ho sprostil, slibuje mu za to velikou odměnu. Tehdáž byl již Egfrid po smrti otce svého r. 670. králem Northumberlandským a nadál se tudíž, že žádost jeho bude vyplněna. Avšak sv. Vilfrid znaje mimořádné povolání panenské Ediltrudy ku vyššímu stavu dokonalosti křesťanské, utvrdil ji ve zbožném úmyslu jejím a dal jí radu, aby naléhala na rozvázání svého manželství, jež sice bylo dle církevního práva řádně uzavřeno, ale nikdy skutkem dokonáno nebylo.

Šlechetný Egfrid dal posléze svolení ku zrušení svého manželství s panenskou Ediltrudou a rozloučil se s ní. Bývalá královna vstoupila hned potom r. 671. do panenského kláštera řádu sv. Benedikta v Koldinghamu a přijala z rukou sv. Vilfrida řeholní závoj. Po dvou letech založila v pusté krajině na ostrově Ely nový panenský klášter a stala se abatyší jeho. Sv. Vilfrid uvedl ji sám v tento úřad. Klášter tento rozkvetl záhy nábožností i vzornou kázní a slynul po celé Anglii. Panny i vdovy z nejvzácnějších rodů země vstupovaly do něho. Ediltruda byla svým duchovním svěřenkám vzorem svatých ctností, a ony milovaly ji jako pečlivou matku a následovaly jí cestou vedoucí ku Kristu Pánu. Svatá abatyše šetřila svědomitě přísné řeholní kázně a ukládala si nad to různé skutky sebezapíravosti. Požívala kromě velkých svátků pouze jednou za den skrovného pokrmu, a trvala každodenně od půlnoční hodinky jitřní až do rána v chrámu Páně na modlitbách a ve zbožném rozjímání.

Roku 679. vyskytla se v Anglii morová rána, jíž i panenský klášter na ostrově Ely zachvácen byl. Také Ediltruda roznemohla se boulí na hrdle. Když lékaři hlízu tu jí rozřízli, zůstala klidnou a řekla: „Co trpím, zasluhuji, neboť nosila jsem na hrdle zbytečné šperky ze zlata a drahého kamení. Byla to mladistvá marnivost, nyní pak děkuji Bohu a velebím jeho milosrdenství, že navštívil mne

bolestí v hrdle, jež jsem lehkomyslně zdobila.“ Dne 23. června 679. dotrpěla a odebrala se v rouchu nevinnosti a milosti Boží ku svému nebeskému choti Kristu Ježíši na věčnosť. Dle pokorné žádosti svojí byla pochována na obecném hřbitově. Lid jal se ji ihned ctíti jako světici. Po šestnácti letech dala abatyše sv. Sexburga hrob své sestry Ediltrudy za modliteb a zbožného zpěvu slavně otevříti, a tu shledáno tělo její úplně neporušeným; ba i plátna, jimiž zabaleno bylo, nalezena beze změny v téže způsobě, jakáž byla před lety v den pohřbu. Dle svědectví ctihodného Bedy oslavil Bůh tehdáž Ediltrudu mnohými divy na nemocných, kteříž těla a roucha jejího se dotekli, pročež i pověsť o této světici roznesla se po celé Anglii i po jiných zemích křesťanských.

Hrdinská ctnosť světice Ediltrudy, kterouž dle posvátného slibu svého dovedla si s milostí Boží zachovati i ve stavu manželském, jenž jí byl vnucen, jest zjevem naskrze mimořádným, budícím obdiv a úžas. Taková kromobyčejná obětavosť a sebezapíravosť neukládá se ovšem ani Božími ani církevními přikázaními manželům křesťanským, ani dle slov sv. Františka Saleského Bůh ustanovil stav manželský proto, aby jím rozmnožovali se na zemi věrní dělníci Páně a doplňován byl sbor vyvolenců na nebesích. Avšak mravouka katolická žádá od manželů, aby vespolek žili počestně řádem, jakýž ustanovil Bůh a jakýž se zákony církevními ve shodě jest. Zejména mají v zasvěcené svátky i ve dnech, kdykoli svaté svátosti přijímají, dle slov sv. Pavla apoštola výhradně „ze společného svolení na čas uprázdňovati se k modlitbě.“ (I. Kor. 7, 5.) „Manželství buď ve všem poctivé, a lože neposkvrněné.“ (Žid. 13, 4). „Jsmeť synové svatých a nemůžeme se tak spojiti, jako pohané, kteříž Boha neznají.“ (Tob. 8, 5.)

Dne 23. června koná se také památka kněze Jana, umučeného v Římě za císaře Juliana Odpadlíka, sv. Agripiny, panny a mučednice Římské, sv. Zenóna, důstojníka, a sluhy jeho sv. Zeny, umučených za císaře Galeria Maximiniana ve Filadelfii v Arabii, a j.

Dne 24. června.

Sv. Jan Křtitel, předchůdce Páně.

Dle předpovědění starozákonních proroků bylo od věkův usouzeno, že dříve než žádoucí národům Vykupitel na světě dílo svoje počne, poslán bude před ním vyslanec Boží, kterýž připraví cestu před tváří jeho. (Malach. 3, 1; Isai 40, 3.) Vyvoleným tímto předchůdcem Páně byl Jan Křtitel. Vyšel jako hvězda jitřenka, věštící, že po dlouhé, smutné noci brzo již bude jasný den; objevil se v národě israelském jako ranní červánek vycházejícího slunce spasení. Sám Kristus Pán vyznal o tomto svém slavném předchůdci, že mezi syny lidskými nepovstal nikdo větší nad něho. (Mat. 11, 11.)

Za dnů Herodesa, krále judského, žil v horách judských (dle podání v Hebroně dle novějšího badání v městečku Karemu, nyní Ain-Karim), zbožný kněz Zachariáš. Manželka jeho Alžběta jsouc z dcer Aronových, pocházela po otci rovněž z rodu kněžského, a po matce byla z pokolení Davidova a tudíž příbuzná Marii Panně. Byli pak oba spravedliví před Bohem, chodíce ve všech přikázaních a spravedlnostech Páně, bez úhony. A neměli syna, protože Alžběta byla neplodná, a oba se byli zstarali ve dnech svých. (Luk. 1, 5—8.)

Starozákonní kněží byli rozděleni ve čtyřiadvacet sborů, kteří po týdnech v konání služeb Božích v chrámě Jerusalemském se střídali. Když tedy došlo na třídu Abiášovu, do níž Zachariáš náležel, odebral se za svou službou do Jerusaléma. I stalo se, když konal úřad kněžský v pořádku své třídy před Bohem, že podle obyčeje úřadu kněžského, losem vyšel, aby položil zápal kadidla vejda do chrámu Páně; a všecko množství lidu bylo venku v předsíni modlíce se v hodinu zápalu. I ukázal se mu anděl Páně, stoje na pravé straně oltáře zápalného. A uzřev jej Zachariáš, ulekl se, a bázeň připadla na něj. I řekl mu anděl: „Neboj se, Zachariáši, neboť vyslyšána jest modlitba tvá; a Alžběta manželka tvá porodí tobě syna a nazůveš jméno jeho Jan. I budeš míti radost a veselí, a mnozí se budou z jeho narození veseliti. Budeť zajisté veliký před Pánem, a vína a nápoje opojného nebude píti, a naplněn bude Duchem svatým ještě v životě matky své; a mnohé z synů israelských

obrátí ku Pánu Bohu jejich. A on předejde před ním v duchu a v moci Eliášově, aby obrátil srdce otců k synům a nevěřící k opatrnosti spravedlivých, aby připravil Pánu lid dokonalý."

Uleknuv se řekl Zachariáš k andělu: „Po čemž to poznám? nebo jsem stár, i manželka má se zstarala ve dnech svých." A odpověděv anděl řekl jemu: „Já jsem Gabriel, kterýž stojím před Bohem, a poslán jsem, abych k tobě mluvil a ty věci zvěstoval. A hle, budeš mlčící a nebudeš moci mluviti, až do dne, v kterémž se ty věci stanou, proto žes neuvěřil slovům mým, kteráž se naplní časem svým."

Lid pak očekával Zachariáše, i divili se, že on prodléval v chrámě. Vyšed pak nemohl mluviti a obyčejné modlitby nad lidem říkati; i poznali, že měl vidění v chrámě. A on dával jim znamení, a zůstal němý. I stalo se, když vyplnili se dnové úřadu jeho, odešel do domu svého. Po těch pak dnech počala Alžběta, a tajila se pět měsíců, řkouc: „Tak mi učinil Pán ve dnech, v nichžto vzezřel, aby odňal mé pohanění mezi lidmi." (Luk. 1, 9—25.)

Šestého měsíce potom zvěstoval anděl Gabriel Marii Panně v Nazaretě, zasnoubené Josefovi z domu Davidova, že všemohoucností Boží počne z Ducha svatého a porodí Ježíše, Syna Božího, zaslíbeného Vykupitele světa. Povstavši pak Maria v těch dnech, odešla s chvátáním na hory do města Judova (Karemu). I vešla do domu Zachariášova a pozdravila Alžběty příbuzné svojí. Tyto dvě svaté matky spatřivše se ihned si porozuměly. Jakmile uslyšela Alžběta pozdravení Marie, zplésalo nemluvňátko v jejím životě, a naplněna jest Alžběta Duchem svatým, i zvolala hlasem velikým a řekla: „Požehnaná ty mezi ženami, a požehnaný plod života tvého. A odkud mi to, že matka Pána mého přišla ke mně? Blahoslavená jsi, že's uvěřila, neboť vykonány budou ty věci, kteréž povědíny tobě ode Pána." A Maria jala se velebiti Hospodina a plésati v Bohu, Spasiteli svém, že vzhlédl na ponížení své dívky a učinil jí veliké věci. I zůstala Maria v domě Zachariášově asi tři měsíce, a potom navrátila se do domu svého v Nazaretě. (Luk. 1, 26—56.)

Alžbětě pak naplnil se čas, aby porodila; i porodila syna. Narození tohoto dítěte způsobilo veliký rozruch jak ve sousedních městysech tak v celém příbuzenstvu Zachariášově. Byltě pokročilý věk Alžbětin znám, a porod tento

proti veliké naději lidské byl důkazem, že je v tom prst Boží. Proto uslyševše sousedé a příbuzní, že s Alžbětou učinil Hospodin veliké milosrdenství své, radovali se spolu s ní. I stalo se v den osmý, že přišli obřezovat dítěte, a nazývali je dle jména otce jeho, Zachariášem. Avšak Alžběta dobře vědouc, že tohoto synáčka jen od Boha má, chtěla podle srdce svého a podle víry své, aby jméno dítěte znamenalo milost matce učiněnou, a řekla: „Nikoli, ale slouti bude Jan“ (t. j. dar Boží). I řekli k ní: „Však nižádného není v příbuzenství tvém, kterýžby sloul tím jménem.“ I pokynuli otci, aby zvěděli vůli jeho. A on požádav deštičky napsal: „Jan jest jeho jméno.“ A hned navrácena mu řeč a on počal mluviti velebě Boha. A přišel strach na všecky sousedy jejich, a po všech horách judských rozhlásána jsou všecka ta slova; a všickni, kteříž slyšeli, skládali to v srdci svém, říkouce: „Kým medle toťo dítě bude? nebo ruka Páně byla s ním.“ Zachariáš pak, otec jeho, naplněn jest Duchem svatým, a velebil Pána Boha israelského, že navštívil a učinil vykoupení lidu svého. Obrátiv se k synáčkovi prorokoval: „Ty dítě, prorokem Nejvyššího slouti budeš; nebo půjdeš před tváří Páně připravovat cest jeho, aby dáno bylo umění spasitelné lidu jeho na odpuštění hříchů jejich skrze milosrdenství Boha našeho, v němžto navštívil nás, vyšed s výsosti; aby posvítil těm, kteříž ve tmě sedí a v stínu smrti; k spravení nohou našich na cestu pokoje.“ (Luk. 1, 57–80.)

Jan rostl a posiloval se v duchu, a již v mládí odebral se na poušť, dle podání nedaleko Betléma. Tam v drsné samotě žil nad míru sebezapíravě a zdrželivě připravuje se na příští povolání svoje. Následuje hlasu Božího byl samotářem, jako někdy proroci Eliáš a Isaiáš. Bydlel v jeskyni skalnaté pouště, nosil kajicí šat ze srsti velbloudí a kolem beder kožený pás, a pokrmem byly mu kobylky upražené na kameně, a med divokých včel nasbíraný v rozsedlinách skalních. Nepil vína a napájel se vodou pramenitou. Celý život jeho byl živým kázaním. (Mar. 1, 6.)

Národ israelský měl tehdáž nad míru smutné časy. Již byla dle proroctví patriarchy Jakuba berla odňata od Judy a synové národa Hospodinova dostali se pod žezlo pohanských Římanů, kteří ukládali jim daně a libovolně sesazovali a dosazovali jim velekněze. Touha po zaslíbeném

Mesiáši vzrůstala, a lid dotazoval se nedočkavě svých učitelův a vůdců: „Kdy už přijde Spasitel?“

Léta patnáctého císařství Římského císaře Tiberia, když Pontský Pilát spravoval Judsko, za knížat kněžských Annáše a Kaifáše, stalo se posléze slovo Páně k Janovi, synu Zachariášovu na poušti, aby dle povolání svého připravoval lid na Mesiáše. Tehdáž byl rok sobotní (jako každý sedmý rok vůbec); práce zemědělská byla odročena; půda zůstala nevzdělanou; lidé odpočívali; sbornice byly častěji než jiná léta navštěvovány ve dny sváteční a v době modlitby, a na cestách vedoucích do chrámu Hospodinova v Jerusalemě bylo viděti četnější než jindy zástupy poutníků. To byl právě čas pro Jana příhodný. I chodil po vší krajině pojordánské a míval kázaní k těm, kdož tu přecházeli. Lidé poslouchali bedlivě slova jeho a vracejíce se domů hluboce dojati, vyprávěli, co je tak dojímalo. Brzo v Judsku, Samaří, v Galilei a v Zajordánsku nebylo o nikom jiném řeči než o poustevníku Janovi a jeho dojemném kázaní. Hlásalť, že již přiblížilo se království Boží, že Pán vydává se již na cestu, a že přichází, aby vládl lidem svým, že přichází, jako soudce, maje věječku v ruce, aby vyčistil humno, provál pšenici a oddělil zrno od plev. Pšenici shromáždí do své obilnice a plevy uvrhne do ohně neuhasitelného. (Mat. 3, 12.) V obrazné mluvě líčil Božské vlastnosti Mesiášovy výrazy utěšenými, ale i hroznými; utěšenými pro ty, kteří podobají se zrnu, hroznými pro duše prázdné a neužitečné, jež přirovnával ku plevám. Ob čas říkával o Mesiáši: „Onť jest Spasení Boží, a každé tělo uzří je.“ (Mat. 3, 6.) A když lid tázal se zvědavě: „Kde jest?“ odpovídal: „Uprostřed vás, ale vy ho neznáte. Onť po mně přijde, ale on vyšší jest než já. Prve, než jsem byl já, onť byl, a nejsem hoden padna rozvázati řemínky u obuvi jeho.“ (Jan 1, 26. 27; Mar. 1, 7.)

Jan napomínal svých posluchačů, odevšad k němu chvátajících, ku pokání, a když zástupové se kolem něho tísnili, mluvil k nim: „Nekonejšete se marným klamem; nikoli pro svoji domnělou spravedlnosť a skrze obřady vaše stanete se hodnými království Božího, aniž urychlíte příchod Spasitelův nějakým násilím a vzpourou proti Římanům. Mesiáš přijde v den svůj, a den ten nadešel již!“ A k učení svému připojil Ján z vnuknutí Božího obřad křtu, kterýž měl býti obrazem vnitřního obmytí duše a čistoty duše, bez

níž království Boží nemohlo býti od ní přijato a v ní založeno.

Tak po nějaký čas chodil Jan po poušti rozsévaje učení svoje a volaje lid ke křtu, a potom sestoupil k Jordánu. Tu mluvil k zástupům opět a zase: „Připravujte cestu Páně!“ Přirovnávaje duši ku poušti, říkal, že do duše neúrodné a pusté hodlá vejíti Bůh, aby mu tedy všickni připravili cestu. Volalť: „Přímé čiňte stezky jeho, aby nebyly hrbolaté a příkré, jako ty, po kterých chodíte. Každé údolí bude vyplněno, každá hora, každý pahrbek bude snížen, místa křivá budou vzpřímena, a ostrá budou cestami rovnými.““ (Luk. 3, 4—6.)

Kolem Jana seskupil se záhy sbor učedníků, kteříž pomáhali mu v úřadě jeho. Učil je modliti se, ukládal jim přísné posty a nabádal ku pokání. Posluchači jeho byli ponejvíce z vrstev nižších, opovržených; vojáci, služebníci, celníci, rolníci. Také Saduceové, Fariseové a zákonníci docházeli k němu, nepřijímali však od něho křtu. Saduceové opovrhovali tímto kajícím obřadem neuznávajíce poslání Janova, Fariseové pak a zákonníci, spoléhajíce na svou domnělou svatosť dle litery Zákona, byli uraženi neúprosnou přísností kazatelovou. Avšak lid přijímal ochotně a dychtivě slova jeho.

Přísný kazatel Jordánský umírňoval se, když mluvil ku ponížením, a rady, které jim dával, jevily dobré srdce. K celníkům a výběrčím mluvíval o spravedlnosti, řka: „Nic více neberte, než co vám ustanoveno jest.“ Vojákům doporoučel, aby byli laskavi a mírumilovni, aby neužívali násilí, nikomu nekřivdili, a se svým platem spokojeni byli. Ku všem pak mluvíval, aby nesli ovoce dobré, a kdo má dvě sukně, aby dal nemajícím, a kdo má pokrm, aby rozdělil s tím, který ho nemá. (Luk. 3, 10—14.)

Proti pokrytectví a pýše jevil Jan přísnosť nesmířitelnou. Jednou zpozoroval v zástupu svých posluchačů mnoho Fariseův a Saduceů. Znamenaje dobře, jak málo pravé zbožnosti jest v nitru Fariseů, a jak mnoho pochybovačnosti a smyslných chtíčů ukrývá se v srdci Saduceů, nemohl se zdržeti. Poznalť v těch lidech jedovaté jazyky sršící na lid jed bludného učení o království Božím, a svědomí jeho pobouřilo se tím, tak že rozhorleně zvolal: „Plémě ještěrčí, kdo vám ukázal, jak utečete nastávajícímu soudu Božímu? Litujte

X. ú. J. Patočky v Praze. Nákl. Děd. sv. Jana Nep.

Sv. Jan Křtitel.

hříchů svých a čiňte ovoce hodné pokání. Neříkejte u sebe: Otce mám Abrahama! Neboť pravím vám, že mocen jest Bůh, z tohoto kamení vzbuditi syny Abrahamovi. Již zajisté sekera ku kořenu stromů přiložena jest. Protož každý strom, kterýž nenese ovoce dobrého, vyťat a na oheň uvržen bude.“ (Luk. 3 7–9) Touto přísností ku pokrytcům a hrdopýškům získal si Jan v lidu úctu, a vliv jeho mohutněl stále. I zdálo se mnohým, že v něm Eliáš z mrtvých vstal, ježto byla rozšířena víra, že v době Mesiášově oživnou a opět povstanou velicí prorokové; ba mnozí přetřásali otázku, není-li Jan samým Kristem.

Kazatel Jordánský hýbaje mocně lidem israelským, neušel podezření vysoké rady v Jerusalemě, která považujíc se za strážkyni Zákona, poháněla na svůj soud každého, kdo bez jejího povolení odvážil se na otázky náboženské. Jadrná výmluvnosť a statečnosť, jakouž Jan Křtitel bičoval zákonníky a odhaloval nepravosti velmožů, zavdala příčinu, že proti němu dály se zjevné úklady. Kdyby byl Jan přišel do Jerusaléma, byli by ho jali a odsoudili; ale takto spokojili se, že k němu na poušť vypravili poselstvo, zmocnivše je, aby se otázali po jeho domnělém poslání. Poslové byli z nejpřísnější strany farisejské a otázali se ho: „Kdo jsi ty? Kým se býti praviš? Eliáš jsi ty?“ Jan odvětil upřímně: „Nejsem Eliáš.“ A poslové tázali se dále: „Kdo tedy? Prorok jsi od Mojžíše předpověděný?“ Jan řekl: „Nejsem.“ „Kdož tedy jsi, ať odpověď dáme těm, kteříž nás poslali,“ dotazovali se dále, a Jan odpověděl: „Jsem hlas volajícího na poušti: Spravte cestu Páně, jakož předpověděl Isaiáš prorok.“ (Isai 40, 3.) Poselstvo nebylo s odpovědí touto spokojeno a otázalo se poznovu: „Proč tedy křtíš, když nejsi ani Kristus, ani Eliáš, ani prorok?“ Odpověděl jim Jan: „Já křtím vodou, ale uprostřed vás stojí, kteréhož vy neznáte. Tenť jest, kterýž po mně přijde, kterýž přede mnou učiněn jest, kterémuž já nejsem hoden rozvázati řemínky u obuvi jeho; tenť křtíti bude Duchem svatým.“ (Jan 1, 19—30; Mar. 1, 8.) I kázal pokání a křtil dále, nedávaje se vysokou radou Jerusalemskou v povolání svém vyrušovati.

Jan Křtitel věděl, že dílo jeho nebude dokončeno, dokud sám neuvidí a lidu neukáže očekávaného Mesiáše. Oči jeho pátraly po něm a touha jeho nesla se k němu. Neznal ho osobně, ale vnitřní hlas Ducha Božího, jenž bydlel v něm

od početí v lůně matky jeho, pravil mu: „Nad kým uzříš Ducha sestupujícího a na něm zůstávajícího, tenť jest, kterýž křtí Duchem svatým.“ (Jan 1, 33.) I očekával ho toužebně.

Zatím Kristus Ježíš dosáhnuv třicátého roku pozemského života svého, vyšel z Nazareta, kde posud v ústraní živ byl, a sestoupil k Jordánu. Skrývaje se v zástupu lidu přišel na místo, kde Jan kázal, a přistoupil, aby byl od něho v řece pokřtěn. Pojednou spatřil Jan nad hlavou Ježíšovou nebesa otevřená, a Duch svatý ve způsobě holubice sestoupil naň a spočíval na něm. (Jan 1, 32.) Nevýslovně hluboce jsa dojat nachýlil se Jan k Ježíši Nazaretskému a zbraňoval mu, aby byl od něho pokřtěn, řka: „Já mám od tebe pokřtěn býti, a ty jdeš ke mně.“ A Ježíš odpověděl: „Nech tak nyní, neb nám sluší naplniti všelikou spravedlnosť.“ Tehdy nechal ho a pokřtil jej. A jakmile Ježíš vystoupil z Jordánu, ukázalo se jemu samému opět vidění, které již dříve Jana oslnilo. Otevřelať se nebesa, a Ježíš viděl Ducha Božího sstupujícího, jako holubici, a přicházejícího na něj. A aj hlas s nebe řkoucí: „Tentoť jest syn můj milý, v němž jsem sobě zobě zalíbil.“ (Mat. 3, 13–17.)

Hned potom odešel Ježíš na poušť, kde po čtyřicet dnů a nocí připravoval se postem na svůj úřad a vítězně přemohl trojí pokušení ducha zlého. Po tomto postu a pokušení vrátil se Pán k Jordánu, kde Jan od té doby, co ho pokřtil, nepřestával vydávati svědectví o něm. Jednoho dne uzřel Jan uprostřed množství příchozího lidu Ježíše, an blížil se k němu. I ukázal jej zástupům řka: „Ejhle Beránek Boží, ejhle, kterýž snímá hříchy světa; a já viděl a svědectví jsem vydal, že tento jest Syn Boží.“ (Jan 1, 29. 34.) Druhého dne chodil Ježíš po břehu řeky. Zástupové lidu hrnuli se k němu. A Jan stoje tu s dvěma učedníky svými, jakmile spatřil Ježíše, zvolal opět: „Hle Beránek Boží!“ I slyšeli ho ti dva učedníci, a šli za Ježíšem. Byli to Ondřej, bratr Šimona Petra, a Jan Miláček, kteří takto stali se prvními učedníky Ježíšovými. (Jan 1, 35—37.)

Po nějakém čase odešel Jan Křtitel z krajin judských do končin samařských, aby i tam připravoval cestu Spasiteli. Tu v Enon u Sálim, kdež bylo mnoho vody, přicházeli k němu zástupové lidu a dali se křtíti. Někteří slabí učedníci jeho, žárliví na rostoucí počet stoupenců Ježíšových, přišli sem k mistru svému a řekli: „Ten, kterýž byl u tebe

za Jordánem, jemuž jsi ty vydal svědectví, hle on křtí, a všickni jdou k němu.“ Jan odpověděl pokorně: „Nemůže člověk vzíti ničehož, lečby jemu dáno bylo s nebe. Vy sami svědectví mi dáváte, že jsem řekl: Já nejsem Kristus, ale poslán jsem před ním. Kdo má nevěstu, ženich jest; přítel pak ženicha, kterýž stojí a slyší ho, radostí se raduje pro hlas ženicha. Protož tato radosť má naplněna jest. Oně musí růsti, já pak se menšiti. Kdo s hůry přišel, nade všecky jest; kdo pochází ze země, ze země jest a o zemi mluví.“ Posléze napomenul slabých učedníků svých, aby věřili v Ježiše, jenž poslán jest od Boha a slova Boží mluví, neboť Otec nebeský miluje tohoto Syna svého a dal všecko v ruce jeho: a „kdo věří v Syna, má život věčný, ale kdo jest nevěřící Synu, neuzří života, nýbrž hněv Boží zůstává na něm.“ (Jan 3, 23—36.)

A tato poslední slova, jimiž zapřisáhal své učedníky, aby se připojili k Ježíši, byla jeho závětí. Úloha jeho byla již vykonána, proto umlkl raduje se, že Spasitel, jemuž cestu připravoval, dílo svoje již nastoupil.

Veřejná činnosť Jana Křtitele netrvala dlouho. Jednoho dne přišel k němu Herodes Antipas, vladař Galilejský a Perejský, aby spatřil toho kazatele, o němž po celé zemi mnoho se mluvilo. Tento vladař žil ve hříšném svazku s Herodiadou, manželkou bratra svého Filipa, jenž přebýval jako soukromník v Římě. Ješitná a ctižádostivá Herodiada dala se unésti od strýce Herodesa Antipy, libujícího si v královském lesku, a donutila ho, že zapudil svoji zákonitou manželku, královskou dceru z Arabie. Jan Křtitel věděl ovšem o tomto pohoršení, a neznaje žádné bázně, uvítal Herodesa Antipu přísnými slovy: „Nesluší se tobě míti manželku bratra svého!“ Rozmařilá cizoložnice byla tím nad míru uražena a pomýšlela na pomstu. Herodes sám žárlil na Jana Křtitele a byl by ho nejraději dal zabiti; že ale bál se lidu, rozkázal na radu své souložnice statečného kazatele zatknouti a vsaditi do tvrze Machajrské u mrtvého moře do žaláře. (Mat. 14, 3—5.)

Zatím chodil Ježíš Kristus uče a divy čině. Pověsť o tom dostala se i Janovi do vězení, kde jeho učedníci jej navštěvovali. Jsa odsouzen k nečinnosti rmoutil se, že nemůže pomáhati Pánu v díle jeho. K tomu přidala se úzkostlivosť mnohem ukrutnější, nežli byla tato nucená nečinnosť a před-

tucha blízké smrti. Věrný předchůdce Páně neměl vroucnějšího přání, než aby všickni učedníci jeho uvěřili ve vykupitelské povolání Ježíše Nazaretského a šli za ním; zatím však viděl, že slabí mužové ti horší se nad chudobou a pokorou Božského Mistra a zdráhají se uznati ho za Mesiáše od proroků předpověděného. A tu pojal Jan v úzkosti své zvláštní úmysl. Povolalť k sobě do vězení dva z učedníků svých a řekl jim: „Jděte k Ježíši a doneste mu toto poselství: Ty-li jsi ten, který přijíti má, čili jiného čekati máme?“ Poselstvím tím měla podána býti Pánu příležitosť, aby vykupitelské povolání svoje veřejně prohlásil a slabověrné učedníky Janovy sám o něm přesvědčil.

Poslové Janovi došli k Ježíši, právě když on jsa obklopen zástupy, uzdravoval nemocné, vymítal zlé duchy a slepým zrak vracel. Vyslanci prodravše se skrze zástupy přistoupili k němu a vyřídili, co jim uloženo bylo. A Ježíš odpověděl: „Jdouce, zvěstujte Janovi, co jste slyšeli a viděli. Slepí vidí, kulhaví chodí, malomocní se očisťují, hluší slyší, mrtví z mrtvých vstávají, chudým se evangelium zvěstuje.“ Potom přidal slovo výtky, řečené těm, kdož uráželi se jeho chudobou a prostotou, a jsouce zaslepeni předsudky, nechtěli divům jeho rozuměti: „Blahoslavený jest, kdož se nebude horšiti nade mnou.“ Odpověď tato, ač krátká a zdrženlivá, byla jasná. Prorok Isaiáš prorokoval: „Bůh sám přijde a spasí nás; tehdáž poskočí kulhavý jako jelen a rozvázán bude jazyk němých.“ (Isai 35, 5. 6.) Známky pravého Mesiáše byly tudíž dle proroka Isaiáše zázraky. Kristus Pán poukázal učedníky Janovy na svoje skutky. Z těchto divů mohli a měli se oni přesvědčiti, že Ježíš skutečně jest ten, který přijíti má; že jest Mesiáš od proroků předpovídaný.

Když pak vyslanci odešli, jal se Ježíš mluviti k zástupům o Janovi. Byliť mezi nimi i Fariseové a zákoníci, kteří podkládali poselstvu Janovu úmysl nepravý, jako by snad Jan Křtitel pochyboval o vykupitelském poslání Ježíšově. Proto hájil Pán řečí mocnou svého předchůdce a chválil jeho pevnosť, věrnosť a velikosť. „Co jste vyšli na poušť vidět?“ tázal se zástupu. „Třtinu-li větrem se klátící?“ Nikoli, Jan nebyl třtinou; jeho nezlomná odvaha, neporušitelná povaha, horlivosť a láska ku spravedlnosti činily ho podobným dubu, který se neohne. „Aneb,“ pokračoval Ježíš, „co jste vyšli na poušť vidět? Člověka-li měkkým rouchem odě-

ného? Aj, kteříž měkkým rouchem se odívají, v domích královských jsou.“ „Aneb,“ volal Ježíš dále, „co jste vyšli vidět? Proroka-li? Jistě, pravím vám, více než proroka. Tento zajisté jest, o němž psáno jest: Aj, já posýlám anděla svého před tváří tvou, kterýžto připraví cestu tvou před tebou.“ (Malach. 3, 1.) „Amen pravím vám, mezi syny ženskými nepovstal větší nad Jana Křtitele.“ Posléze napomenul Ježíš zástupy: „Neříkejte, že království Boží nemůže přijíti, prve než Eliáš přišel, jakož předpověděl prorok Malachiáš; nebo chcete-li pojati smysl tohoto proroctví, vězte, že Eliášem, jenž přijíti má, jest Jan. Kdo má uši k slyšení, slyš.“ (Mat. 11, 2—15.)

Ozvěna hlasu Ježíšova přišla až do žaláře vězně Herodesova a naplnila jej nevýslovnou radostí, když zvěděl, co o něm Božský Mistr pověděl.

Zatím ukládala mstivá Herodiada o životě uvězněného kazatele. Smlouvala se potají s Fariseji a Herodiány, jež předchůdce Páně rovněž jako ji, drsným slovem svým bičoval, a čekala na příležitosť, aby ho zahubila. Avšak jakkoli ovládala Herodesem, přece nedovedla ho pohnouti k novému zločinu. Herodes obával se Jana a neodvážil se vyvolati hněv lidu, jenž by zajisté byl vypukl při zprávě o násilné smrti oblíbeného kazatele. Spravedlnosť a přísnosť tohoto svatého muže účinkovala neodolatelně i na svědomí rozmařilého světáka Herodesa, tak že bával s ním radu a rád jí poslouchal. Ale uražená, svéhlavá Herodiada nevzdala se svého záměru, a doufala, že posléze nějakou lstí nad vševelikým vzdorem zvítězí.

Očekávaná a vyhledávaná příležitosť dostavila se konečně. Herodes trvaje s dvorem svým v Machajru, dával ve výroční den svého korunování knížatům svým a tisícníkům z Galileje hostinu. Za těchto hodů vešla dcera Herodiadina Salome návodem matčiným do jídelny a jala se před shromážděnými hodovníky tančiti. Hosté byli zjevem jejím nadšeni, a Herodes vínem i smyslným chtíčem rozpálený, řekl tanečnici: „Pros mne, zač chceš, a dám tobě.“ I přísahal jí: „Začkoli prositi budeš, dám tobě, byť to byla polovice mého království.“ Kterážto vyšedši, řekla matce své: „Zač budu prositi?“ A Herodiada odpověděla bez meškání: „Za hlavu Jana Křtitele.“ A dívka vešla chvátajíc do hodovní síně, a přistoupivši ku králi, pravila: „Chci,

abys mi dal hned na míse hlavu Jana Křtitele.“ Herodes ulekl se této hrozné žádosti, ale pro přísahu svou a pro spoluhodovníky neodvážil se zločinu odpírati. I poslal hned pro kata, rozkázav mu přinésti hlavu Janovu na míse. A kat odešed stal Jana v žaláři a přinesl hlavu jeho na míse a dal ji dívce, a ta odevzdala ji mateři své (Mar. 6, 19—28; Mat. 14, 3–11.)

Pověst zaznamenaná sv. Jeronýmem vypravuje, že mstivá Herodiada dostavši zkrvácenou hlavu Jana Křtitele, proklála jehlicí jazyk, kterýž byl káral zločiny její, a rozkázala, aby tělo mučedníkovo hozeno bylo do příkopu tvrze Machajrské na pospas dravcům. Ale učedníci prorokovi přišli a vzali tělo a pochovali je v hrobě, a šedše pověděli to Ježíšovi. (Mat. 14, 12; Mar. 6, 29.)

Herodiada libovala si ve své ukojené nenávisti, Herodes však maje stále vraždu na paměti, cítil hrozné výčitky svědomí a byl zasmušilý. Zatím šířila se slavná pověst o Ježíši, a Herodes, jenž posud choval se k němu lhostejně, dostal z něho strach. Jsa celý pomaten řekl služebníkům svým o Ježíši: „To jest Jan Křtitel; onť jest vstal z mrtvých, a protož dějí se divové skrze něho.“ (Mat. 1, 1. 2; Mar. 6, 14. 16.) Šest let později vznikla válka mezi Herodesem a králem arabským Aretem, otcem zapuzené manželky Herodesovy. Vojska Herodesova byla poražena na hlavu, a lid volal: „Bůh pomstil se nad Herodesem pro vraždu Jana Křtitele!“ *)

Již za prvních století křesťanských světila se dne 24. června slavnost Narození sv. Jana Křtitele; šest měsíců před svátkem Narození Páně, a později ustanovena ještě na den 29. srpna památka Stětí jeho. Sv. Augustin dí: „U jiných světcův a vyvolenců Božích slaví se v Církvi onen den, ve kterýž narodili se pro věčnost, dokonavše život vezdejší a zvítězivše nad světem.“ Všecky ostatní svaté a světice Boží oslavuje Církev v dny blahoslavené smrti jejich. Památku sv. Jana Křtitele oslavujeme pak v den jeho narození proto, že tento veliký předchůdce Páně „byl naplněn Duchem svatým ještě v životě matky své.“ (Mat. 1, 15.)

---

*) P. Didona, kněze z řádu kazatelského Ježíš Kristus. Překlad Jana Ev. Hulakovského. V Praze, 1892 1893. I. 115—119; 198—215; 261—263; 375—380; 422—426.

Dle podání bylo tělo sv. Jana Křtitele od učedníků pohřbeno v samařské Sebastě. Za císaře Juliana Odpadlíka vyplenili pohané hrob ten; zatím podařilo se však některým poustevníkům křesťanským zachrániti aspoň části ostatkův jeho, jež potom získal sv. Athanasius v Alexandrii, kde později císař Theodosius na počest sv. Jana Křtitele a ostatkův jeho vystavěl nádherný chrám. Nad bývalým hrobem tohoto světce v Sebastě stál již za šestého století poutnický chrám, jejž později rytíři sv. Janští (Maltésové) znova zbudovali. Na velkolepých zříceninách této bývalé svatyně stojí nyní turecká mešita. Nad někdejší hrobkou sv. Jana Křtitele, kteráž podnes jest zachována, zřídili Turci kapličku. Hlava sv. Jana Křtitele byla dle podání z Machajru odnesena do Jerusaléma, a za pozdějších bouří dostala se jedna část její do Říma a jiná do Amiensu. V Janově ukazuje se mísa, na níž sťatá hlava Janova ležela, v Benátkách chová se kámen, na němž předchůdce Páně byl usmrcen, a v Cáchách uloženo jest plátno, jímž mrtvé tělo jeho bylo zabaleno. Také do naší vlasti dostaly se některé částečky ostatků sv. Jana Křtitele. Roku 1146. dostal Olomoucký biskup Jindřich Zdík z Říma tři kousky z hlavy jeho, a Karel IV. získal roku 1355. a opět 1370. některé částečky svatých ostatků těch a daroval je chrámu sv. Víta v Praze.

Jan Křtitel silný u víře, nezlomný povahou, přísný životem, mocný v řeči a bohatý milostí Boží, vynikl nade všecky starozákonní proroky. Co oni v daleké budoucnosti patřili a slovy temnými předpovídali, viděl on tělesnýma očima svýma. Prorokové mluvili o Mesiáši příštím, on pak zvěstoval o něm, že již přišel, a ukázal na něho řka: „Ejhle Beránek Boží!“ Byl jako pohraniční sloup mezi dobou starou a novou a věštitelem nastávajícího dne vykoupení a spasení člověčenstva. Za ním ležela tma Starého Zákona, a před ním vycházelo již slunce Zákona Nového. Stál ještě na půdě starozákonní, a proto „kdo menší jest v království nebeském, větší jest nežli on“ (Mat. 11. 11.), poněvadž již skutečně účasten jest všeho toho, k čemu Jan Křtitel připravoval. Jako ranní červánky tím více blednou, čím výše na obloze vystupuje slunce, tak musil Jan menšiti se tou měrou, jakouž rostl ten, jemuž cestu připravoval, Spasitel světa Ježíš Kristus.

Církev katolická neustává dle příkladu Jana Křtitele napomínati hříšníky ku pokání a hroziti zatvrzelým nekajícníkům trestem Božím, opakujíc stále vážná a přísná slova jeho: „Čiňte ovoce hodné pokání! Již přiložena jest sekera ku kořenu stromu, a každý strom, kterýž nenese ovoce dobrého, bude vyťat a na oheň uvržen!“ Sv. Bernard píše o předchůdci Páně: „Jan kárá a mrtví nevinné tělo své, a vy žádáte si hříšné tělo svoje zdobiti dykytou a hedvábím

a sytiti drahocennými pokrmy!“ Království Božího lze dojíti jen násilím, a jen ti, kdož násilí užívají, přemáhajíce svět, tělo i ďábla, domohou se ho. Úzká je cesta a těsná je brána vedoucí do nebe. Cestou širokou, životem pohodlným, labužnickým a rozmařilým, nedostane se do nebe nikdo. Proto napomíná sv. Bernard, abychom dle příkladu Jana Křtitele tělo svoje v uzdu pojímali a kajicností trestali, bychom hroznému soudu Božímu ušli.

Dne 24. června koná se také památka sv. Fausta a spolumučedníků v Římě, sv. Orencia, a šesti bratří jeho, vojínů umučených za císaře Maximiana v Armenii sv. Simplicia, biskupa, sv. Theodulfa, biskupa v Belgii, sv. Lupina, poustevníka v krajině Bourgeské ve Francii, vrstevníka sv. Řehoře Tourského, a j.

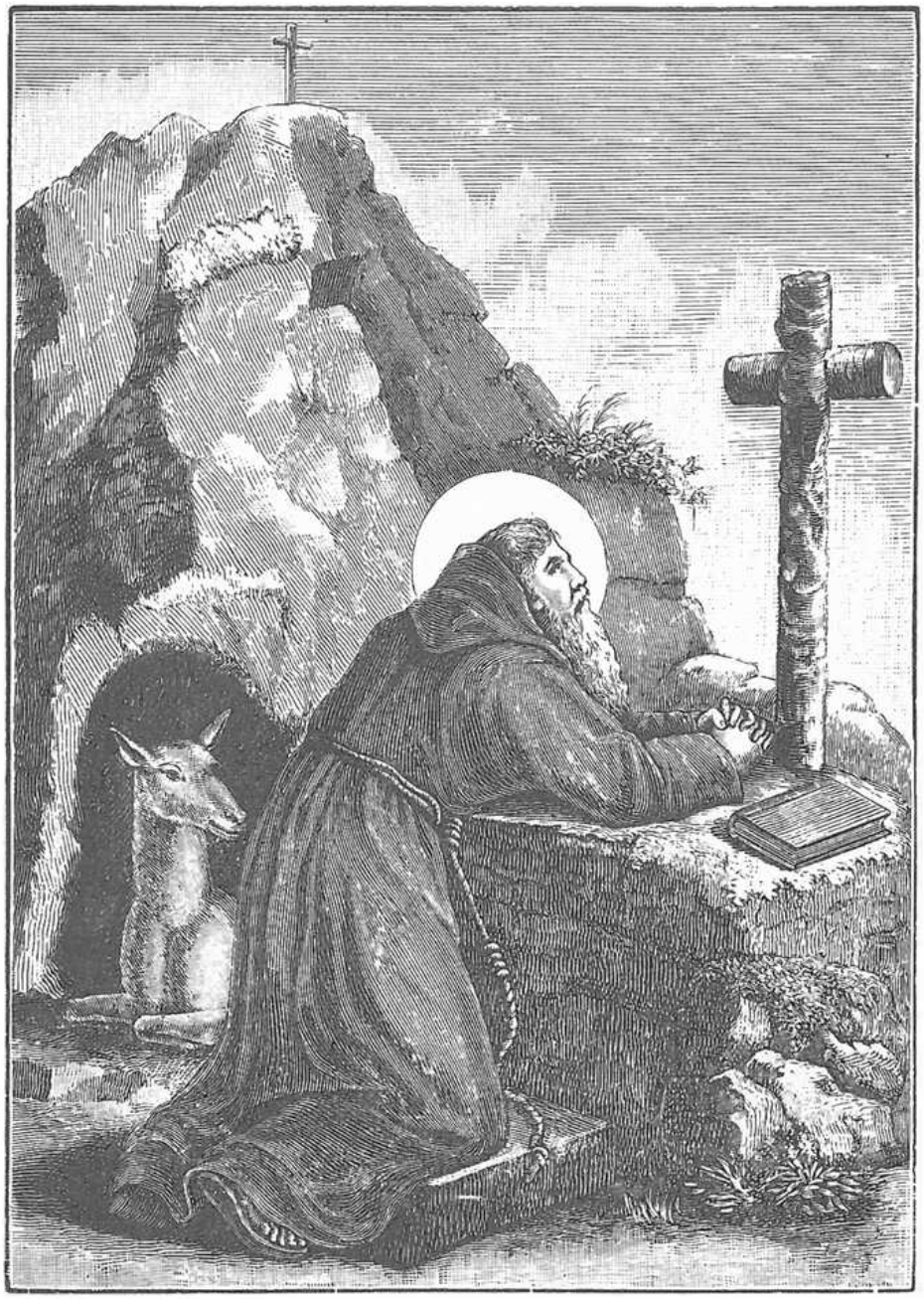
Dne 25. června.

1. Blahosl. Ivan, první český poustevník.

V tichém údolíčku na potoku Loděnickém nedaleko Tetína, opodál hradu Karlšteina, skrývá se dědinka „Svatý Jan pod Skalou,“ jinak řečená také „Sv. Ivan.“ Tu stojí budova někdejšího benediktinského kláštera s poutním chrámem, v němž jest hrob nejstaršího českého poustevníka blahosl. Ivana a památná jeskyně jeho.

Jméno Ivan obvyklé v církevním jazyku staroslovanském a podnes běžné u Rusů a Jihoslovanů (u Srbů též Jovan), zní po česku Jan.

Vlastí poustevníka Ivana bylo Bilé Charvátsko, totiž krajiny jihopolské s pozdější tak zvanou Červenou Rusí v pořící horní Visly pod ústím řeky Sanu, tedy území obsahující nynější Halič, díl ruského Polska a část Slezska pruského. Dle splehlivých zpráv byl Ivan synem panujícího knížete Charvatského, jména neznámého. Pohrdnuv leskem trůnu a všemi požitky tohoto světa, přišel do Čech a vyhledal si ve skalních roklích potoka Loděnického útočiště. Tu přebýval drahně let o samotě v jeskyni slouže Bohu sebezapíravostí a ustavičnými modlitbami, maje u sebe toliko laň, jejímž mlékem se živil.

X. ú. J. Patočky v Praze. Nákl. Děd. sv. Jana Nep.

Blahosl. Ivan, první český poustevník.

Zatím šířilo se učení Kristovo horlivou snahou knížete Bořivoje I. i svaté manželky jeho Ludmily po Čechách. Jednoho dne vyjel si Bořivoj s loveckou družinou na hon do lesnaté krajiny v okolí hradu Tetína, na němž přebýval. Tu vyslídili chrti Ivanovu laň, a kníže postřeliv ji šípem z lučiště, hnal se za ní až na břeh potoka Loděnického, kde pod vysokou strání vytékal pramen svěží vody. Pojednou vykročil tu ze skály muž věkem sešlý, tváře zarostlé, přioděný dlouhým hrubým šatem, a zvolal: „Bořivoji, proč jsi zabil laň moji?“ Kníže uleknuv se přistoupil uctivě a řekl: „Kdo jsi, a co tu děláš?“ Vážný kmet odvětil: „Jsem Ivan z Charvát a poustevničím na tomto místě již čtyřicet a dvě léta slouže Bohu. Do dneška mne tu nikdo nespatřil kromě tebe. A toto zvíře dáno mi od Boha ku výživě.“ I zval jej kníže na blízký hrad Tetín řka: „Prosím tebe, sluho Boží, pojď se mnou, dejž choti mé požehnání a okus pokrmu.“ Poustevník vece: „Ráčí-li Bůh, stane se. Pošli mi kněze. Vezmi laň, rozděl ji na kusy a obětuj chudým, ať tito prosí Hospodina za duše naše.“

Bořivoj vrátiv se na hrad, poslal Ivanovi kněze Pavla i koně. Avšak Ivan nevsedl na kůň, nýbrž šel pěšky na Tetín, vstoupil do svatyně, obcoval nejsvětější oběti a přijal velebnou Svátosť oltářní. Po službách Božích předloženy mu v domě knížecím chutné pokrmy a nápoje, on pak neokusiv ničeho, lámal Bořivoji a Ludmile chléb slova Božího, a požehnav jim, vrátil se na poušť svou. Před odchodem poprosil ještě kněze Pavla, aby ho v jeskyni navštívil. I přišel k němu Pavel dne třetího, a naleznuv jej nemocného, zaopatřil ho svatými svátostmi. Tehdáž Ivan vzav blánu a černidlo napsal Bořivoji list, oznamuje mu, že jest synem krále Charvátského. Za krátko potom zesnul v Pánu blahoslavený poustevník, asi r. 882. Tělo jeho dal Bořivoj čestně pohřbíti na poustce, kde on žil a Bohu sloužil

---

Dle podání vyslovil poustevník Ivan knížeti Bořivoji přání, aby na tom místě, kde po léta o samotě žil, po smrti jeho zřízena byla svatyně, což prý Bořivoj učinil. Tato kaple, posvěcená na jméno sv. Jana Křtitele, stala se oblíbeným poutním místem českého lidu, jenž rád přicházel na hrob blahoslavence Ivana, kde přímluvou jeho nabýval od Boha mnohých milostí. Bohatýrský kníže Břetislav I.

(1037—1055) daroval tuto svatyni s okolím benediktinskému opatství Ostrovskému, založenému r. 999. knížetem Boleslavem II. na ostrově řeky Vltavy při ústí Sázavy, a klášter Ostrovský vystavěl na poušti Ivanově proboštství řečené „sv. Jan pod Skalou.“ Za válek husitských ukryli mniši bedlivě tělo blahosl. Ivana, a když nebylo potom více možno klášter Ostrovský od Husitů úplně zničený, znovu vzkřísiti, přeneseno jméno jeho na poustku blahosl. Ivana. Památka tohoto prvního českého poustevníka nebyla v lidu českém ani bouřemi husitskými ani převraty protestantskými vyhlazena. Svatojanský opat Vít Hiftl (1582—1589) naleznuv šťastně ostatky blahosl. Ivana uložil je v dřevěné rakvi na oltáři. Roku 1592. vydal Jiří Pontán z Braitenberka, tehdáž sv. Vítský děkan, „Život sv. Ivana, jehož tělo v kostele sv. Jana pod Skalou pochované v Pánu odpočívá,“ a lid český zvykl si klásti blahosl. Ivana do počtu svatých patronův a dědiců našich. Znamenitě rozkvetlo uctívání jeho za století sedmnáctého. Roku 1612. navštívili hrob blahosl. Ivana císař a král Matyáš i choť jeho císařovna a královna Anna. Císař dal potom ruku blahoslavencovu vložiti do stříbrné schránky, a císařovna ozdobila hrob damaškovým příkrovem, a r. 1616. dala pro ostatky blahoslavence toho zříditi oltář z bílého mramoru. Po bělohorské bitvě rozmáhalo se putování českého katolického lidu na hrob blahosl. Ivana, a také císařové a králové Ferdinand II. (r. 1628.), Ferdinand III. (r. 1635.) a Leopold I. vykonali pouti na hrob ten a modlili se na něm. Ferdinand III. daroval r. 1652. toto poutní místo opatu benediktinského kláštera u sv. Mikuláše na Starém městě Pražském Matouši Ferdinandu Sobkovi, a ten jal se tu stavěti nový klášter i chrám, k čemuž potom císař a král Leopold I. přispěl 4000 zlatými rýnskými. Opat Sobek vydal r. 1655. „Život blahosl. Ivana, prvního poustevníka v Čechách“ věnovaný císaři Leopoldu I. k jeho české korunovaci, po čemž byl od něho povýšen do stavu šlechtického s přídomkem „z Bílenberka“ a jmenován r. 1660. prvním biskupem Královéhradským, a r. 1668. arcibiskupem Pražským. Nový chrám pod Skalou byl posvěcen na jméno Marie Panny bez hříchu počaté, sv. Jana Křtitele a blahosl. Ivana, a ostatky tohoto českého poustevníka chovají se tu podnes na zamříženém oltáři v cínové rakvi.

Na počest blahosl. Ivana byla r. 1725. založena nábožná družina českých poustevníků Ivanitů, kteří dle pravidel církevně schválených skládali prosté řeholní sliby a poustevničili u osamělých kostelíkův a kaplí, konajíce služby zvoníkův a kostelníkův. Ivanité byli r. 1782. zrušeni, a brzo potom, r. 1785. byl zrušen také benediktinský klášter Svatojanský pod Skalou, a chrám jeho jest od té doby kostelem farním, do něhož lid český posud obzvláště dne 25. června a v následující neděli rád putuje, aby uctil

památku a ostatky prvního poustevníka vlasti naší, blahoslaveného Ivana*).

2. Jindřich Zdík, biskup Olomoucký.

Mezi nejvýtečnější církevní hodnostáře české století dvanáctého náležel sedmý biskup Olomoucký Jindřich Zdík, syn slavného kronikáře českého a potom děkana kapitoly sv. Vítské na hradě Pražském Kosmy († 1125.) a matky Božetěchy. Byv výborně vychován, vynikal vzdělaností, bohabojností i zbožností, a vstoupil záhy do stavu duchovního, jehož ozdobou se stal. Již r. 1123. vykonal pouť do Jerusaléma, a po smrti Olomouckého biskupa Jana II. byl na sněmu Vormském dne 22. března 1126 zvolen jeho nástupcem a potom dne 3. října téhož roku od arcibiskupa Mohučského posvěcen na biskupství. Vrátiv se do vlasti posvětil s dovolením Pražského biskupa Menharta kapli sv. Jiří na vrchu Řipu, kterouž kníže Soběslav I. byl znovu vystavěl na poděkování Bohu za vítězství dosažené nad Německým králem Lotharem II. v bitvě u Chlumce.

Nastoupiv úřad vrchního pastýře Olomouckého, pečoval Zdík horlivě o zvelebení své diecése. Dle přání zemřelého knížete Olomouckého Václava přeložil r. 1131. u přítomnosti panujícího knížete Soběslava I. i všech pánů zemských, svoje dílo biskupské od starého kostela sv. Petra k novému chrámu sv. Václava v Olomouci a posvětil jej s velikou slávou. Přičiniv se o dostavění tohoto chrámu, zřídil při

*) Latinská legenda o blahosl. Ivanu asi z XV. století prohlašuje jej mylně za příbuzného sv. Štěpána, krále Uherského (Prameny dějin českých I. 114.) Starší legenda slovanská (Prameny dějin českých I. 111) jmenuje Ivana prostě synem krále Charvátského. Hájek nazývá Ivana synem jakéhosi krále posávských Charvátů jménem Gestimula, kteroužto smyšlénku Dobner vyvrátil. (Annales Bohem. III 82.) Nejnověji pokusil se Fr. V. Sasinek dovoditi, že vlastí poustevníka Ivana bylo Slovensko (Bílé Uhersko u Malých Karpat), a otcem jeho že byl Nitranský kníže Privina, jenž r. 830. od Mojmíra I. byl sesazen a vyhnán, po čemž prý syn poustevničil 10 let v Nitransku a od r. 840. na Loděnickém potoku v Čechách. (Blahověst 1887 str. 278.) Životy blahosl. Ivana od Pontána a Bílka jsou založeny na nespolehlivé legendě latinské. Viz též Časopis českého Musea 1862; str. 318, stať Jos. Jirečka o staroslovanských životech sv. Ludmily a sv. Ivana.

něm znovu sbor kanovníkův, ozdobil jej drahými bohoslužebnými rouchy, a daroval mu částečku sv. kříže Páně, kterouž v Jerusalémě získal.

Od té doby, co na Východě první velikou křižáckou výpravou pod Bohumírem z Bulionu (r. 1099) byl Jerusalém nevěřícím Saracenům vyrván a zvláštní křesťanské království Jerusalemské založeno, putovali do Svaté země i z Čech a Moravy hojní zástupové téměř každoročně. Zbožnému biskupu Zdíkovi nestačila pouť do Jerusalema, kterouž byl vykonal již r. 1123. I vydal se r. 1137 ve společnosti Sázavského opata Silvestra a mnoha pánů českých podruhé na cestu do Svaté země. Poněvadž ale poutníci čeští meškavše cestou dlouho v Cařihradě, dostali se ku Hrobu Páně teprv po svátcích velkonočních, umínil si Zdík setrvati v Jerusalemě až do příští velikonoci. Za té doby seznámil se ponejprv s řádem premonstrátským, jenž měl od r. 1136. v Jerusalemě klášter sv. Habakuka, a oblíbil si jej tou měrou, že na Boží hod velikonoční r. 1138. sám bílé roucho sv. Norberta oblékl a život svůj podle nové řehole této zařídil. Od té doby nepožíval již nikdy více pokrmů masitých. Vrátiv se z Palestiny věnoval nejhlavnější péči svou k tomu, aby usadil Premonstráty v Čechách, a získal na ten účel nejprv svého přítele biskupa Pražského Jana I., jenž krátce před svou smrtí (8. srpna 1139) zamýšlenému klášteru daroval znamenité pozemky. Místo pro klášter nedaleko hradu Pražského na místě řečeném Strahov zvolil Zdík sám, nazvav toto návrší Sionem, jelikož místo to zdálo se mu býti podobným hoře Sionu v Jerusalemě. Tu vystavěl r. 1140 prozatím dřevěnou budovu klášterní a usadil v ní několik řeholníků premonstrátských.

Zatím zemřel dne 14. února 1140. kníže Soběslav I., a nástupcem jeho na trůně českém zvolen hlavně také přičiněním biskupa Zdíka Vladislav II., jenž ze všech panovníků českých byl nejštědřejším zakladatelem a zvelebovatelem klášterů ve vlasti naší. Když proti novému knížeti údělná knížata moravská i někteří páni čeští se spikli, zůstal mu Zdík věrným, provázeje ho a jsa mu všude raden a pomocen. Náčelník odbojníků, Znojemský kníže Kunrát II. vtrhl r. 1142. válečně do Čech, a poraziv v bitvě u Vysoké poblíž Malešova vojsko Vladislava II., přitáhl ku hradu Pražskému a zapálil jej. V této tísni poslal narychlo Vladislav II. bi-

skupa Zdíka a kmeta Velislava do Vircpurku k císaři Konrádu III. prose o pomoc proti odbojníkům. Císař vyhověl žádosti jeho a přitáhl vojensky ku Praze, zatím však ustoupili nepřátelé před ním. Odbojníci pozdvihli se potom proti věrnému spojenci Vladislava II. Zdíkovi a zmocnili se všech statkův i příjmů jeho na Moravě, začež biskup vynesl na ně církevní klatbu, která od papeže Innocence II. stvrzena a přitužena byla.

I za těchto nepokojů pečoval biskup Zdík neunaveně o zvelebení kláštera Strahovského a získal mu v knížeti Vladislavu II. a manželce jeho Gertrudě štědré dobrodince. Seznav v bavorském klášteře premonstrátském ve Windberku vzornou řeholní kázeň učňů sv. Norberta, zaslal do mateřského opatství řádu v Prémontré prosbu, kterouž i knížecí manželé čeští podepsali, aby mu posláni byli řeholníci ze slovutného premonstrátského kláštera Steinfeldského v Porýní, by mohl nový klášter Strahovský řádně osaditi. Prosbě té bylo ochotně vyhověno, a hned r. 1142. přišel do Prahy Steinfeldský opat blahosl. Ervín s několika bratřími, mezi nimiž byl i Godšalk, potomní první opat Želivský. Prvním opatem Strahovským zvolen volbou bratří učený a zbožný kněz Gezo, a Vladislav II. vystavěl potom na Strahově nový velkolepý klášter s chrámem Panny Marie, jenž záhy znamenitě rozkvetl a byl mateřincem jiných řeholních domů premonstrátských v Čechách i na Moravě. Biskup Zdík neustával ani potom šířiti řád sv. Norberta a měl zejména také zásluhu o založení premonstrátských klášterů v Litomyšli, v Želivě a v Hradišti u Olomouce.

Roku 1143. vyslán papežem Innocencem II. do Čech kardinál Kvido, aby napravil církevní poměry ve vlasti naší, odbojem proti knížeti Vladislavu II. velice porušené, i vykořenil některé zlozvyky, jež příčily se zákonům vydaným od papeže Řehoře VII. Papežský vyslanec vybral se nejprv na Moravu a naklonil odbojná knížata, že zavázali se přísahou k úplnému dostiučinění svému biskupu. Potom odebral se do Pasova, kde Zdík přebýval a odešel s ním do Prahy; a tu smířil se jeho přičiněním Vladislav II. s odbojnými knížaty. Podporován jsa knížetem i kněžnou, provedl kardinál Kvido také důležité opravy v Čechách a na Moravě, zejména co se týká bezženství duchovních, v čemž biskup Zdík věrně mu pomáhal.

Moravská knížata Kunrát a Vratislav neodložili dávné nenávisti své proti biskupu Zdíkovi ani když s ním a s Vladislavem II. se byli usmířili, a k nim přidružil se v této věci také Vladislavův bratr Děpolt; a jen Olomoucký kníže Ota držel s biskupem svým věrně. Roku 1145. nastoupil Zdík s Otou cestu ku papeži, jenž povolal ho k sobě. Na pomezí Olomouckém a Znojemském, když biskup byl noclehem v jakémsi dvoře, přepadli ho knížata Kunrát, Vratislav a Děpolt brannou mocí jako loupežníci. Ubohý biskup dal se nočním temnem na útěk a skryl se ve sněhu blízkého křoví, a také kníže Ota uprchl. Zatím prohlíželi útočníci dvůr a zapálili jej. Sedlák jeden naleznuv maně v noci Zdíka polozmrzlého, dal mu svoje šaty a dopravil ho do Litomyšle. Tu poležel biskup těžkou nemocí drahně času, nežli kníže Vladislav II. mohl jej dáti přenésti do Prahy. Uzdraviv se, nastoupil Zdík s kardinálem Kvidonem a proboštem Pražským Danielem cestu do Říma a setkal se v městě Viterbě s novým papežem Eugeniem III. Ten uslyšev o nešlechetném útoku na biskupa Olomouckého, vznesl na knížata Kunráta, Vratislava i Děpolta církevní klatbu.

Vladislav II. dal si záležeti, aby klatba s vinníků sňata byla. Nejprv poslal r. 1146 bratra svého Děpolta na pouť do Říma, aby podrobil se pokání a dosáhl od papeže rozhřešení. Brzo potom Brněnský kníže Vratislav byv raněn mrtvicí, uznal v tom trest Boží za svůj hřích a sliboval Zdíkovi jakékoli dostiučinění. Šlechetný biskup přišel sám k lůžku jeho, odpustil mu a přimlouval se za něho u papeže, tak že i on klatby sproštěn byl.

Od roku 1144., kdy Edessa, veliké a pevné město a přední záštita království Jerusalemského, v moci Saracenů byla, neustával papež Eugen III. volati křesťanské národy k nové křižácké výpravě do Svaté země. Hlasatelem kříže byl papežem ustanoven opat sv. Bernard, jehož nadšená slova statisíce Francouzův a Němců ku posvátnému podniku tomu povzbudila. Také do Čech poslal sv. Bernard na ten účel zvláštní list, jenž veřejně po chrámech byl čten; a kde nestačila tato slova psaná, přičiňoval se horlivý biskup Zdík ohnivou mluvou, aby také z vlasti naší vypravili se bojovníci proti Saracenům. Sám kníže Vladislav II. postavil se v čelo křižáckého vojska českého, a příkladu jeho následovali bratr jeho Jindřich a kníže Spytihněv i veliký

počet pánův českých. Pohříchu neměla tato výprava příznivého výsledku, tak že Vladislav II. s nepořízenou do vlasti se navrátil.

Biskup Zdík pokusil se již dříve jednou hlásati evangelium pohanským Prusům. Téhož roku 1147. kdy kníže Vladislav II. s českými křižáky vypravil se na východ, táhli knížata moravští Ota Olomoucký, Svatopluk Olomoucký a Vratislav Brněnský na sever proti slovanským Bodrcům, Luticům a Pomořanům, kteří větším dílem ještě setrvávali v pohanství. Také Zdík připojil se k nim. Oblíbil si příklad sv. Vojtěcha, a přál si kázati pobaltickým pohanům víru křesťanskou a mezi nimi třebas i smrtí mučednickou zemříti. Avšak touha jeho nesplnila se. Výprava proti severním pohanům byla zmařena nesvorností křesťanských vévod, a Zdík vrátil se do biskupství svého.

Za poslední dlouhé nemoci své poslal Zdík do kláštera Želivského opatu Godšalkovi i bratřím dva listy, jimiž pokorně a odevzdán jsa do vůle Boží prosil, aby byli na modlitbách duše jeho pamětlivi. Umíraje odkázal papeži Eugenu III. a patriarchovi Jerusalemskému drahocenná mešní roucha, a zesnul v Pánu dne 25. června 1150 v Oloumoci. Tělo jeho převezeno do kláštera Strahovského a pohřbeno v opatském chrámu Panny Marie.

Biskup Jindřich Zdík, věrný rádce a pomocník svého panovníka Vladislava II., byl muž ryze církevního smýšlení a snažení. Jsa z celé duše oddán Stolici apoštolské v Římě prováděl horlivě ve své diecési zákony církevní nesoucí se ku nápravě a zvelebení kázně v duchovenstvu i věřícím lidu, putoval dvakráte ku hrobu Spasitelovu do Jerusalema, uvedl do vlasti naší řeholi sv. Norberta, do níž i sám vstoupil, trpěl nevinně pro spravedlnost, odpustil nepřátelům svým, a přál si hlásati evangelium pohanům a zemříti mezi nimi po příkladě sv. Vojtěcha smrtí mučednickou. Vrstevník sv. Bernard vážil si učenosti jeho a nazval jej mužem svatým, a premonstrát Jarloch, český kronikář, napsal o něm: „Jindřich byl výkvětem biskupův své doby, mužem Bohu přemilým, u dvorů papežského i císařského slovutným, a sloupem i svítilnou Čech a Moravy.“ Proto pokládá se na slovo vzatý biskup ten ode dávna za muže domněním svatého.*)

*) Premonstráti v Čechách a na Moravě. Podává Dominik K. Čermák. V Praze, 1877. Palackého Dějiny národa českého, dílu I. částka druhá. Drahé kameny z koruny Svatováclavské, I. 247.

Dne 25. června slaví se ve Španělích památka sv. Orosie (Eurosie), panny a mučednice. Světice tato, zasnoubená nápadníku trůnu Aragonského, byla s družinou svou na svatební cestě přepadena mohamedánskými Maury a přemlouvána jimi, aby odpadla od víry křesťanské a provdala se za mohamedánského panovníka Kordóvského; když pak k tomu nesvolila, byla ukrutně zavražděna. Po čase bylo tělo její přeneseno do Jaky, kde bývá každoročně dne 25. června za veliké slavnosti veřejně vystaveno. Úcta její rozšířena jest netoliko po Španělích, ale i v Italii a Mexiku, a lid vzývá ji obzvláště proti živelním pohromám. Ve Španělsku má se za to, že Orosie pocházela z Čech, a dle jakéhosi podání byla prý dcerou prvního křesťanského knížete Českého Bořivoje a sv. Ludmily, o čemž však v dějepisných pramenech našich nic zaznamenáno není. Kromě toho koná se dne 25. června památka sv. Viléma, opata Salernského v Italii († 1142), sv. Febronie, panny a mučednice v Syrii, sv. Lucie, panny a mučednice Římské, sv. Galikana, vojevůdce a mučedníka v Alexandrii, sv. Jasona a sv. Sopatera, žáků sv. Pavla apoštola, sv. Antidia, biskupa a mučedníka ve Vesoncii, sv. Prospera církevního spisovatele († 460), a j.

Dne 26. června.

I. Sv. Jan a sv. Pavel, bratří mučedníci.

Bohabojná a dobročinná dcera císaře Konstantina Velikého Konstancia měla ve svém dvořanstvu dva horlivé křesťany, rodné bratry Jana a Pavla. Jan byl dvorním správcem a Pavel tajemníkem jejím. Oba stkvěli se čistotou mravů, pokorou i dobrotivostí, a požívali neobmezené důvěry své velitelky i veliké vážnosti v lidu. Konstancia svěřovala jim veliké summy peněz na účely dobročinné, a oni prokazovali jimi dobré skutky chudým, a konali vedle toho i skutky milosrdenství duchovního těšíce zarmoucené, napomínajíce chybujících a uvádějíce je na cestu bohumilého života. I po smrti císaře Konstantina a dcery jeho, svojí velitelky, zůstávali ve dvorních službách; a teprv když dosedl na císařský trůn Julian Odpadlík, složili úřady svoje, nechtějíce míti s tímto zrádcem víry křesťanské žádného společenství.

Julian přemlouval oba bratry, aby vrátili se na císařský dvůr a uvázali se v úřady, v nichž drahně let s prospěchem byli působili, doufaje, že se mu podaří, odvrátiti je od křesťanství Avšak Jan i Pavel odpověděli mu, že rádi sloužili knížatům křesťanským, jemu pak že sloužiti nebudou, protože odpadl od Krista. I dána jim na rozmyšlenou lhůta deseti

dnů. Za té doby rozdali statky i peníze, kteréž jim bývalá velitelka jejich Konstancia odkázala, chudým i chrámům Páně, trvali s knězem Krispinem, jahnem Krispinianem a nábožnou paní Benediktou v domě svém na modlitbách, obcovali mši svaté, a posilnili se k nastávajícímu boji velebnou Svátostí oltářní.

Když vyměřená lhůta vypršela, dostavil se k oběma bratřím náčelník tělesné stráže císařské Ferencian přinášeje zlatou modlu pohanského boha Joviše, a vyzval je, aby aspoň v soukromí modle té kadidlo obětovali, jinak že je stihne trest smrti. Bratří odpověděli statečně: „Jsme ochotni poslouchati císaře ve všech věcech pozemských, nemůžeme ho však poslušni býti, když nám rozkazuje, abychom modlám obětovali. Klaníme se jedinému pravému Bohu a Ježíši Kristu, Synu Božímu, a podstoupíme rádi za něho smrť.“

Terencius obávaje se povstání lidu, kdyby všeobecně oblíbení a milovaní dobrodinci chudých Jan a Pavel veřejně popraveni byli, dal je noční dobou v domě jejich tajně mečem stíti a těla jejich zahrabati, a potom rozhlásil po městě, že prý bratří ti byli zavezeni do vyhnanství. Avšak vražda potají spáchaná vešla přece ve známosť lidu; a když Terenciovi rozhemohl se těžkou nemocí jediný syn, až se říkalo, že zlým duchem je posedlý, ulekl se toho otec, a dav se na pokání, uvěřil v Krista a přijal křest svatý; a syn jeho byv na hrobu mučedníků Jana a Pavla náhle uzdraven, následoval příkladu otcova a dal se rovněž pokříti. Od té doby chodili oba obrácenci na hrob těchto svatých mučedníků se modlit, a praví se, že sám Terencius sepsal život jejich.

Již za papeže sv. Damasa (366—384) byl dům svatých bratří Jana a Pavla v Římě, v němž podstoupili pro Ježíše Krista smrť mučednickou, přestavěn jim na počesť ve chrám Páně. Později dostal tento chrám jméno sv. Pammachia, přítele sv. Jeronýma, jenž byl svatyni tu rozšířil a znamenitě vyzdobil. Svatí mučedníci Jan a Pavel požívali již za nejstarších časův křesťanských veliké a všeobecné úcty v Církvi katolické, o čemž svědčí mešní kniha, v níž nalézají se jména jich ve sboru světců, jež kněz při každé mši sv. vzývá před pozdvihováním. Také v litanii ku všem svatým vzývají se tito bratří mučedníci za přímluvu u Boha. Dva kousky z ostatkův jejich získal z Milána a r. 1159.

velechrámu Pražskému daroval biskup Daniel, a roku 1370. dostal Karel IV. jiné dva znamenité kusy těchto ostatkův a uložil je rovněž u sv. Víta.

---

2. Sv. Vigil, biskup Tridentský, mučedník.

O utvrzení víry katolické v městě Tridentě a celém jižním Tyrolsku za století čtvrtého získal si nehynoucí zásluhu biskup sv. Vigilius. Narodiv se kolem roku 365. ze vznešených rodičů původu římského v Tridentě, studoval na slavných vysokých školách v Athenách, a vzdělav se důkladně v duchovních i světských vědách, byl posvěcen v Římě na kněžství. Vrátiv se do rodného města svého působil na vinici Páně s takovou horlivostí, že po smrti biskupa Tridentského byl zvolen nástupcem jeho, maje sotva dvacet a čtyři léta věku svého. Toho času byl počet věřících v Tridentě ještě nepatrný, a v městě obývaném po většině pohany a bludaři Ariany, nebylo ani jediného katolického chrámu. Tu kynula mladému biskupovi práce ohromná. Jsa si vědom mladické nezkušenosti své, obrátil se ku slavnému biskupu Milánskému sv. Ambroži o poučení a radu, jak by si v pastýřském úřadě vésti měl, a dal se potom nadšeně do díla. Hlásal lidu slovo Boží, napomínal, domlouval varoval a prosil krajany svoje tak úspěšně, že tímto neunaveným působením jeho stal se Trident za krátko městem ryze katolickým. Potom obrátil zřetel svůj k širému okolí tohoto města a roznášel sítě učení Kristova po nehostinných horách i dolinách alpských, kde posud žádný věrozvěst křesťanský nestanul. Přemáhaje všeliké obtíže drsných krajin těch a nedbaje žádného nebezpečenství, vnikal neschůdnými stezkami a pralesy do nejodlehlejších horských salaší a dvorců, aby ovce bloudící a hynoucí do ovčince Kristova uváděl. Horalé shromažďovali se zvědavě kolem něho, a on mluvíval k nim tak mocně, přesvědčivě a vřele, že přijímali ochotně z rukou jeho křest svatý. Tak plynula mu léta. Vigil neustával pracovati o obrácení celého jižního Tyrolska dopřávaje si jen skrovného pokrmu a krátkého odpočinku. Získav takto v Tridentsku převeliký počet pohanův Církvi katolické, vyprosil si od biskupů Brescijského a Veronského plnomocenství ku hlásání evan-

gelia v končinách náležejících do jejich diecésí, pohřížených částečně ještě ve tmách pohanských. A požehnání Boží provázelo ho i v těchto krajinách. Horlivý věrozvěst založil na svých apoštolských cestách po biskupstvích Brescijském a Veronském třicet chrámův Páně a opatřil je zbožnými kněžími. Navštíviv potom Milán, přivedl si odtud do Tridentu tři zdárné duchovní pomocníky, Sisinia, Alexandra a Martyria, a odebral se s nimi do rozsáhlého krajiště Anagneského (nyní Nonsbergu, severně od Tridentu), obývaného ponejvíce od nevzdělaných pohanů. Tu získal horlivým hlásáním slova Božího množství modlářů víře Kristově, pokřtil je, vystavěl jim chrám Páně, a zůstaviv jim svoje spolupracovníky k dokonání požehnaného díla, vrátil se do Tridentu. Sisinius, Alexander a Martyrius pracovali v krajině Anagneské na vinici Páně dále, ač jeden díl tamního obyvatelstva zatvrzele starých bohů svých se držel a na věrozvěsty křesťanské nevrle pohlížel. Jednoho dne roku 397. konali pohané tohoto kraje výroční slavnost na počest bohyně Cerery, a když nově na víru obrácení rodáci jejich odepřeli modlářské slavnosti té se súčastniti, vzbouřili se modloslužebníci, zavraždili ukrutně hlasatele evangelia Sisinia, Alexandra a Martyria, a hodili mrtvá těla jejich do ohně.

Vigil uslyšev o mučednické smrti svých spoludělníků, spěchal v průvodu jednoho jáhna na místo, kde zavražděni byli, sebral pečlivě ostatky jejich, a uložil je slavně v chrámě, jejž potom jim na počest v Tridentě zbudoval. O mučednících těch zaslal zevrubnou zprávu nástupci sv. Ambrože biskupu Simplicianu do Milána a sv. Janu Zatoústému do Cařihradu, jemuž také poslal několik částek z ostatkův jejich.

Krev mučedníků stala se i v krajině Anagnesské semenem nových křesťanů Přičiněním biskupa Vigila a pomocníkův jeho podlehlo tam pohanství úplně světlu víry Kristovy, a posléze zůstávali z celého Tridentska pouze obyvatelé odlehlé doliny Randenské zatvrzele ve starém modlářství. V dolině té stála prastará modla bůžka Saturna, u níž pohané se shromažďovali ku modlářským slavnostem. Zvěděv o tom odebral se Vigil v průvodu tří duchovních na místo ono, neváže velikého nebezpečenství, jež hrozilo mu od pohanů. Cestou hrnuli se k němu na víru obrácení křesťané, jimž on lámal chléb slova Božího. Přišed na místo,

kde stála modla, rozhodl se rychle. Převrhl sochu Saturnovu, rozbil ji na kusy a hodil je do blízké řeky. Potom vystoupil na podstavec rozbité modly a jal se užáslému lidu zvěstovati jediného, pravého Boha, jenž nepřebývá v sochách rukama lidskýma učiněných, a jehož ani nebesa nebes obsáhnouti nemohou. Zatím přiběhl zástup rozkacených pohanův a dal se do zuřivého křiku. Biskup poznávaje, že nadešla mu hodina smrti, pozdvihl ruce k modlitbě, a v tu chvíli utloukli ho modlosložebníci kyji a kamením, dne 26. června r. 400. Průvodčí jeho uprchli, a teprv když pohané se rozešli, bylo tělo mučedníkovo od nich odneseno do Tridentu a ve stoličném chrámě pohřbeno.

Svět vykoupený a posvěcený nejdražší krví vtěleného Syna Božího Ježíše Krista, byl získán Církvi svaté krví nesčíslných mučedníků. Každá země křesťanská jest posvěcena krví věrozvěstů Kristových. Jak nevýslovně velikými obětmi bylo dobyto vítězství evangelia nad starým pohanstvím! Buďme si toho ustavičně vědomi, že draze, za velikou mzdu byli jsme koupeni (I. Kor. 6, 20; 7, 23); vzpomínejme vděčně na svaté mučedníky, kteří pro rozšíření a utvrzení naší katolické víry ochotně život položili, a posilujme se takto proti útokům těch zaslepenců, kteří usilují vyrvati lidstvu zjevené náboženství Kristovo a podkopati nerozborné základy Církve katolické. Jak ubozí a malicherní jsou tito hlasatelé a žoldnéři novověkého pohanství proti mučedníkům Kristovým, těm duševním velikánům a bohatýrům, jimž bylo největší radostí a slávou, když pro pravdu Boží mohli krev svou obětovati! Buďme hodnými následovníky a duchovními syny těchto slavných bojovníkův Kristových, odmítejme a potírejme statečně útoky nevěrcův na svaté náboženství naše, a nestrachujme se o Církev Boží. Ona vyšla ze staletého krvavého pronásledování neporušena a posilněna, a překonána vítězně i útoky novodobých pohanův, neboť je dílem Božím a má záruku Ježíše Krista, že ani brány pekelné jí neodolají.

Dne 26. června koná se také památka sv. Pelagia, mládenečka od Mohamedánů v Kordóvě roku 926. umučeného, sv. Salvia, biskupa Valenciennského a mučedníka, sv. Antelma, biskupa Belleiského, sv. Perseverandy, panny, a j.

Dne 27. června.

I. Sv. Ladislav, král Uherský a Charvátský.

Po smrtí prvního krále Uherského sv. Štěpána († 1038) zmítaly říší jeho domácí rozbroje v rodu panovnickém. Sestřenec Štěpánův Petr byl pro svou nevázanost a ukrutnost záhy s trůnu svržen a vyhnán, a nástupce jeho Ondřej dal sedmiletého syna svého Šalomouna slavně korunovati, aby mu zabezpečil následnictví; byl však za nedlouho od vlastního bratra Bely I. zabit. Po smrti Belově dostal se pomocí Němcův na trůn Šalomoun a dal se podruhé na království Uherské korunovati, za krátko vznikla však nová válka o trůn, v níž ukrutný a rozmařilý Šalomoun byl poražen. Potom prohlášen za krále nejstarší syn Belův Gejsa, a po smrti jeho mladší bratr jeho Ladislav.

Ladislav, syn bratrovraha Bely I. narodil se kolem r. 1040. v Polsku, kamo za vlády krále Petra otce jeho se byl utekl. Když Ondřej domohl se trůnu v Uhrách, povolal bratra Belu do vlasti a dal mu třetí díl říše jakožto údělné vévodství. Ladislav narozený v Polsku, strávil tudíž mládí svoje v Uhrách, a byv od své zbožné matky, rozené Polky, výborně vychován, získal si bohabojností a dobročinností všeobecnou přízeň velmožův i lidu. V čas pokoje slynul rozšafností, a ve válce udatností. Otec i starší bratr jeho seděli na trůně; Ladislav, královský princ, byl obklopen lichotníky a svůdníky, a přece zůstal pokorným a mravně neporušeným. Po smrti krále Gejsy r. 1077. hleděl po dvakráte korunovaný Šalomoun svým nárokům na trůn zjednati průchod, avšak duchovní i světští páni nasytivše se ukrutné a nespravedlivé vlády jeho, zvolili králem Uherským Ladislava.

Ladislav, muž bohatýrské postavy, statečné mysli, ušlechtilé tváře a uhlazených způsobův, ozdobený bohabojností, nábožností, čistotou srdce a spravedlností, byl nad jiné schopen nositi korunu královskou a býti nástupcem apoštolského šiřitele víry Kristovy v Uhrách sv. Štěpána.

Něžná mysl jeho nedopouštěla, aby se dal korunovati, pokud nápadník trůnu Šalomoun svých práv se nevzdá, a proto svolal říšský sněm a naléhal, aby všem dalším rozbrojům byla položena hráze a zavládl v zemi mír a pořádek.

Šlechetný král jsa ochoten podstoupiti pro zachování pokoje jakoukoli oběť, nabízel Šalomounovi polovici říše, aby v ní samostatně panoval, ba odhodlal se, že s trůnu sestoupí, bude-li tím učiněn konec domácím válkám. Šalomoun zamítal zprvu všecky tyto smírné návrhy, a teprv když shledal, že v Uhrách nikdo o něj nestojí, podvolil se na oko a slíbil, že bude žíti v soukromí spokojuje se důchody a poctami královskými, jež Ladislav mu zaručil. Avšak ničemník ten odvděčil se dobrotivému bratranci prašeredně. Nepřestával proti němu kouti zrádné pikle a umínil si, že ho zavraždí. Na ten účel pozval Ladislava pod zámínkou přátelské schůze k sobě. Řízením Božím dostal Ladislav o tomto hanebném úmyslu ještě v pravý čas výstrahu a zavítal k Šalomounovi v ozbrojeném průvodu předních velmožů říšských, kteří usvědčivše toho ošemetníka ze zamýšlené vraždy, zajali ho jakožto velezrádce a vsadili do žaláře na tvrzi Vyšehradě nad Dunajem. A tu osvědčil Ladislav poznovu šlechetnou mysl svoji. Neustával za uvězněného bratrance se modliti, aby Bůh ho obměkčil i napravil, a za nedlouho propustil ho z vazby a nabídl mu na královském dvoře pohostinství. Ale zlotřilý Šalomoun nebyl ani touto velkomyslností šlechetného Ladislava změněn a jal se proti němu poznovu strojiti pikle. Nejprv hledal proti němu spojenců v Němcích, a když tu nepochodil, spolčil se s knížetem divokých Kumánů v Multánech a podnikal s ním loupežné výpravy do Uher, až posléze r. 1086. byli Kumáni v krvavé bitvě u Ungváru úplně na hlavu poraženi. Zrádný Šalomoun zachránil se z této bitvy jen rychlým útěkem, a od té doby nebylo o něm slechu. Dle pověsti toulal se světem a poustevničil kdesi až do smrti.

Po smrti slavného krále Charvátského Demetra Zvonimíra (1075—1087), když nástupce jeho Štěpán II., poslední z královského rodu Držislaviců, za nedlouho zemřel, nastalo v Charvátsku úplné bezvládí. Ve všeobecném zmatku tom povolala jedna strana mocného a ctnostného Ladislava na trůn království Charvátského. Ladislav přijav toto povolání, podnikl r. 1090. do Charvátska vojenskou výpravu, opanoval zemi tu až ku Sávě a Kulpě, a jal se v ní zaváděti pořádek. Zatím vtrhli loupeživí Kumáni poznovu do Uher pleníce, vraždíce a odvádějíce ženy i děti do nevolnictví. Ladislav obrátil se rychle z Charvát proti nim a obklíčil

je na řece Temesu. Někteří z nich chtějíce se protlouci, padli pod meči, a ostatní byvše zajati, podrobili se křesťanskému učení, přijali křest a dostali od Ladislava území, kde v pokoji se usadili; když pak kníže jejich Kutesko pokusil se brannou mocí dostati je zase do Multan, sebral Ladislav proti němu pole a zničil ho. Potom vrátil se Ladislav do Chorvátska a dokonal vnitřní uspořádání tohoto království. Založil a nadal štědře r. 1091. slovanské biskupství Záhřebské, jehož prvním biskupem stal se český mnich Duch z kláštera sv. Prokopa na Sázavě. Moudrý a spravedlivý Ladislav nepřipojil Charvátsko ke koruně Uherské jako zemi podřízenou, nýbrž zůstavil tomuto království plnou samostatnosť a dosadil mu synovce svého Alma za vládce. Od té doby je trojjediná královina Charvátsko, Slavonie a Dalmácie spojena s Uhry.

Zbaviv se nepokojného soupeře a poraziv všecky nepřátele svoje, věnoval Ladislav veškerou péči blahu své říše. Svolav r. 1092. duchovní i světské velmože na sněm, obnovil v Uhrách křesťanské řády a zákony sv. Štěpána a nařídil, aby chrámy za předešlých nepokojů a válek pobořené znovu vystavěny byly, aby neděle a svátky nebyly honbami, trhy a služebnou prací znesvěcovány, a zakázal přísně všeliké oběti i slavnosti pohanské. Zbožný král vystavěl sám a nadal štědře množství chrámů Páně, zejména nádherný chrám Panny Marie ve Velkém Varaždíně, a staral se neunaveně, aby víra katolická v Uhrách se zakořenila a rozkvétala. Jakožto panovník slynul spravedlností a otcovskvu láskou k lidu. Každý z poddaných měl k němu volný přístup a shledával v něm vlídného a laskavého pána. Král srovnával a mířil sám rozepře rozvaděných stran a nedopouštěl, aby někomu křivděno bylo, pomáhal štědře lidem ubohým, podporoval chudé, vdovy i sirotky, a těšil zarmoucené i nešťastníky. Ve válkách byl udatný a k nepřátelům velkomyslný i milostivý. Sám žil prostě podrobuje tělo svoje tuhé kázni, aby nezpouzelo se proti duchu. Odřekl se navždy vína, byl v jídle povždý střídmý, a ukládal si častěji mimořádné posty. Šetřil bedlivě panické čistoty, nemiloval světských radovánek, a dával svou upřímnou zbožností pohnutlivý příklad velmožům i lidu. Každodenně býval přítomen klečmo mši sv. a trávil několik hodin na modlitbách, ať měl sebe více starostí a naléhavé práce.

Všecko, cožkoli podnikal, činil ku cti i slávě Boží a věčnému i časnému blahu svých poddaných; Bůh pak žehnal všem krokům jeho, a jméno jeho bylo slovutným po celém křesťanstvu.

Toho času hlásal Amienský poustevník Petr úchvatnými slovy hrozný stav křesťanů v Palestině, sténajících pod surovou mocí mohamedánských Turků Seldžuků. Petr přesvědčil se sám, jak ve Svaté zemi byly od Turků svatyně pustošeny, oltáře bořeny, ženy a panny křesťanské znásilňovány, jak duchovenstvo bylo týráno, a s jakými překážkami setkávali se poutníci ku hrobu Páně do Jerusalema přicházející. Nadšená slova jeho vzbudila v celém křesťanstvu ohromný ruch a všeobecné přání, aby podnikla se veliká výprava na vysvobození posvátných míst v Palestině z rukou pohanů. Papež Urban II. svolal na ten účel r. 1095. církevní sněm do Piacenzy, na nějž přišlo 4000 duchovních a 30.000 nekněží, kteří zavázali se slavnou přísahou, že půjdou do posvátného boje proti Mohamedánům. Král Ladislav vzkázal papeži, že této zamýšlené křižácké výpravy sám ochotně se súčastní. A téhož roku dostavili se k němu poslové králů Anglického, Francouzského a Španělského, nabízejíce mu vrchní velitelství křižáckého vojska, které potom dle nálezu církevního sněmu Klermontského vypravilo se na Východ. Ladislav přijal toto čestné povolání radostně, v naději, že snad bude moci s vůlí Boží za víru svatou proliti krev svou, a jal se konati ku posvátnému tomu dílu přípravy. Avšak Bůh usoudil jinak. Dříve ještě, než došlo na zamýšlenou křižáckou výpravu, roznemohl se Ladislav a seznal, že nebude mu více popřáno s mečem v ruce putovati ku hrobu Páně do Jerusalema, nýbrž že nastává mu cesta do hrobu vlastního. I svolal do Nitry velmože své říše, odporučil jim za svého nástupce na trůně syna Gejsova Kolomana, rozloučil se tklivě s nimi, učinil chrámům Páně i chudým štědré odkazy, přijal nábožně svaté svátosti, a zesnul v Pánu dne 28. července 1095.

Tělo slavného krále bylo převezeno do Velkého Varaždína a pohřbeno v chrámě Panny Marie od něho vystavěném. Lid plakal nad mrtvolou jeho, nechtěje ani uvěřiti, že otcovský panovník ten zemřel. Bůh oslavil Ladislava divy, a hned roku 1098. prohlásil jej papež Celestin III. za svatého. Svátek jeho koná se dne 27. června, kteréhožto dne

bylo tělo jeho přeneseno. Pověst o spravedlnosti tohoto svatého krále zachovala se dlouho v Uhrách. Jistý zeman dostav od sv. Ladislava stříbrný pohár, byl později chudobou donucen nabídnouti tuto vzácnou věc ku koupi. Šlechtic, jemuž byl pohár nabídnut, prohlásil jej však za svůj majetek, kterýž prý mu byl odcizen. Věc dostala se na soud, a soudce dal položiti pohár na hrob sv. Ladislava řka: „Nebožtík svatý král Ladislav konal na zemi spravedlnost a učiní ji i v nebi. Kdo z vás dvou vezme pohár s tohoto hrobu, aniž by ho zastihl trest, tomu náleží pohár ten po právu.“ Šlechtic sáhl směle na hrob, avšak v tu chvíli sklesla mu pravice jako mrtvicí ochromena, zeman pak vzal si majetek svůj, a veškeren lid uslyšev o tom, velebil Boha a oslavoval sv. Ladislava.

V Sedmihradsku ctí se sv. Ladislav jakožto patron zemský.

Sv. Ladislav věnoval i za nejpilnější práce v době míru i války každodenně několik hodin modlitbě a býval každého dne na mši sv. Mnohý katolík, na němž neleží tak těžké břímě povinností a starostí, jakéž nesl sv. Ladislav, vymlouvá svou náboženskou vlažnost a nedbalost, žeť prý nedostává se mu na modlitbu a slyšení mše sv. času. Tací lidé mívají však na jídlo a pití, na spaní, na zbytečné návštěvy i rozmluvy a malicherné zábavy času dosti, a kdyby měli živou víru, dovedli by zajisté vždycky uprázdniti se k modlitbě a službám Božím.

Sv. Ladislav, mocný král, modlíval se povždy a obcoval mši sv. kleče pokorně na kolenou. Jak zahanbuje tento slavný panovník ty pyšné a vlažné křesťany, kteří zdráhají se v chrámu Páně na mši sv. o pozdvihováni a před vystavenou nejsvětější Svátostí oltářní pokleknouti! „Živť jsem já, praví Pán, žeť přede mnou bude klekati všeliké koleno, a každý jazyk vyznávati bude Boha.“ (Řím. 14, 11; Isai. 45, 24.) Sv. Jan Zlatoústý narážeje na tuto vlažnost před tváří Boha všemohoucího na místě posvátném, dí: „Král jest tu přítomen, a přítomni jsou také andělé, a ty opovažuješ se u přítomnosti jejich státi? Jaká to drzost! Jak dojdeš takto pomoci a jak usmíříš rozhněvaného Boha?“

---

2. Blahosl. Emma, kněžna Korutanská.

Za století desátého vládl panský rod hrabat z Peilšteinu rozsáhlými statky v Rakousích, Korutanech a Bavorsku.

Z rodu toho pocházela blahoslavená Emma (Hemma). Narodila se r. 983. z otce hraběte Engelberta z Peilšteinu a dostala podle urozeného stavu svého velmi pečlivé vychování. Dospěvši v pannu, byla od rodičů poslána na královský dvůr sv. Jindřicha do Bamberka v Bavořích, kde pod mateřským dozorem královny sv. Kunhuty se vzdělávala a svatými ctnostmi prospívala. Pověst o její spanilosti, dobrotě a zbožnosti pohnula knížete Viléma seděním na Brezách a Selčách v Korutanech, že ucházel se o ruku její. Rodičové svolili, a Emma stala se manželkou knížete Viléma, dostavši věnem množství statků ve Štýrsku a v Krajině. Šťastné manželství toto bylo požehnáno dvěma syny, Vilémem a Hartvíkem. Emma vychovávala je v bázni Boží, a oni krášejíce ve šlépějích výborné matky, působili svou vážnou povahou, zbožností, dobrotou srdce a čistotou mravů rodičům převelikou radost. Kníže Vilém měl v Brezách a Selčách zlaté a stříbrné doly, v nichž množství kovkopů zaměstnáno bylo. Lidé ti zbujněli hojným výdělkem, až o nich kolovala pověst, že prý hrávají v kostky s ďáblem o zlaťáky. Žili rozpustile, nestřídmě a necudně, tropili výtržnosti a dopouštěli se násilností. Kníže Vilém chtěje kovkopy zkrotiti a napraviti, ustanovil jim syny svoje Viléma a Hartvíka za dozorce. Oba mladí kněžici, vychováni v kázni křesťanské, snažili se všemožně spustlé horníky polepšiti, a když se jim to nedařilo, nemohli dle rozkazu otcova leč výtržníky přísně kárati a trestati, čímž však vzbudili nenávist jejich. Jistý kovkop ze Selč učinil manželce váženého měšťana v Brezách hanebné násilí. Ohavný zločin ten způsobil veliké pohoršení, a kníže Vilém odsoudil po zákonu zločince na smrť provazem a dal ortel ten ihned vykonati. Z toho vzbouřili se kovkopové a zavraždili oba kněžice Viléma a Hartvíka. Hrozná smrť naplnila matku Emmu nevýslovným zármutkem. Kníže Vilém přisáhal zločincům strašnou pomstu. Spojiv se s vévodou Korutanským vytáhl v čele vojska proti buřičům, vnikl do zásek jejich v horách a lesích u Brez, a dal je všecky pobiti.

Vrahové byli potrestáni, ale kníže Vilém tímto trestem nevzkřísil zabitých synů svých. Dům jeho osiřel a byl prázdný. Bezdětný otec stal se zádumčivým, stranil se světa a zošklivoval si jakékoli zaměstnání. Kromě toho trápilo ho svědomí, že učinil množství nevinných žen vdovami a

děti jejich ubohými sirotami. Nemaje pokoje rozhodl se posléze, že vykoná kajicí pouť do Říma, aby na hrobech svatých mučedníků ulevil svědomí svému, došel smíření s Bohem a nabyl takto v neštěstí útěchy. Rozloučiv se s manželkou odebral se na cestu, došel od náměstka Kristova na hrobu sv. Petra v Římě rozhřešení, a vracel se potěšen domů. Ale domova nedošel. Cestou roznemohl se v Lavantské dolině a zemřel.

Emma ztrativši syny i manžela, byla osamocena a opuštěna. Měla statkův i pokladů dosyta, ale ty nenahrazovaly jí, čeho pozbyla. Plačíc a hořekujíc neustále, trvala o samotě a hledala útěchy v modlitbě a dobročinnosti. Posléze si umínila, že učiní dědicem svého velikého bohatství Krista Pána a zbytek života tráviti bude v zátiší klášterním, sloužíc Bohu i lidem ubohým a podrobujíc tělo svoje kázni řeholní. V zármutku svém těšívala se rozjímáním o bolestech Rodičky Boží Marie Panny, vzpomínajíc, jak ona mrtvé tělo ukřižovaného Syna svého slzami skrápěla, a to ji pohnulo k úmyslu, že vystaví chrám Bolestné Matky Boží s dvojím klášterem, ženským a mužským. Místo pro tento chrám vyhlédla si na svých pozemcích uprostřed hlubokých lesův nad Krkou v Korutanech. Tu dala zbudovati rozsáhlou kryptu o stu sloupův a velkolepý románský chrám, jehož stavbu sama řídila dozírajíc na dělníky a vyplácejíc jim mzdu. Vedle chrámu vystavěla větší ženský klášter pro sedmdesát jeptišek a menší klášter pro dvacet řeholních kanovníků Augustiniánů, jimž svěřila konání služeb Božích. Chrám i oba kláštery byly dne 15. srpna 1042 od Solnohradského arcibiskupa Balduina posvěceny. Zakladatelka Emma darovala tomuto štípení svému rozsáhlé statky a ohradila je zákonitými opatřeními proti všem možným budoucím škodám. Sama pak oblékla se v řeholní roucho a žila ve svém klášteře jako prostá jeptiška. Trvala dnem i nocí na modlitbách, pracovala jako jiné sestry, rozdávala hojné almužny a pomáhala každému, kdož k ní se utekl. Tak došla po velikém soužení v klášterní samotě blahého míru a potěšení v Pánu. Posléze odkázala zbytek svého jmění stoličným chrámům v Solnohradě i v Bamberce, kde někdy mládí svoje strávila, opatství Admontskému v Štýrsku i četným chrámům v Korutanech, a zesnula blaženou smrtí dne 29. června 1045. Dle přání svého byla pochována na

obecném hřbitově. Roku 1174. dal Krcký biskup Jindřich I. tělo její vykopati a uložil je s velkou slávou v hrobce pod hlavním oltářem stoličného chrámu. Roku 1465. byla Emma prohlášena za blahoslavenou. Na oltáři nad hrobkou její jest tento nápis: „Nejosvícenější kněžně a paní Hemmě, lankraběnce v Selčách a Brezách, rozené hraběnce z Peilšteinu, štědré zakladatelce stoličného chrámu Krckého.“

Roku 1071. byla kanonie Augustiniánů v Krce od Solnohradského arcibiskupa Gebharda přeměněna v biskupství, jemuž podřízeny Korutany a celé Štýrsko. Biskupové Krčtí přebývali se svou kapitolou dlouho v klášteře založeném od blahosl. Emmy, až později sídlo jejich přeloženo do hlavního města Korutanského Celovce. Podnes sluje však diecése obsahující nyní jen Korutansko, biskupstvím Krckým. Bylo Štýrsko vyňato z tohoto biskupství dostavši snahou Solnohradského arcibiskupa Eberharda II. r. 1217. zvláštní biskupství Sekovské (nyní ve Štýrském Hradci), a brzo potom r. 1228. ještě biskupství Lavantské se sídlem ve sv. Ondřeji v Lavantské dolině, jež slovutný vlastenec slovinský biskup Antonín Slomšek († 1862) přeložil do Mariboru. Na hrob blahosl. Emmy v Krce docházejí posud ve výroční den smrti její zástupové poutníků, zejména také slovanští poutníci z Korutan, Štýrska a Krajiny.*)

Dne 27. června slaví se také památka sv. Krescence, učně sv. Pavla apoštola (II. Tim. 4, 10.), sv. Zoila, mučedníka Kordovského, sv. Anekta umučeného za císaře Diokleciána v Cesareji Palestinské, sv. Sampsona, kněze Cařihradského, velikého dobrodince nemocných ubožáků († 530), sv. Potamiony, panny a mučednice, i spolumučedníků Alexandrijských, v Apulii blahosl. Benvenuta z řádu sv. Františka, a j.

Dne 28. června.

Sv. Ireneus, biskup a mučedník.

K nejslavnějším spisovatelům prvních století náležel Lyonský biskup sv. Ireneus, obránce pravověrného učení katolického proti různým bludařům své doby.

---

*) Življenje S. Heme, koroške grafine Spisal Janez Ciegler. V Celovcu, 1839.

Irenej (slovansky Lubomír) byl rodem Řek z Malé Asie, jak se pravdě podobá, buď přímo ze Smyrny aneb z nejbližšího okolí tohoto města, kde kolem roku 140. z rodičů křesťanských se narodil. Za učitele měl některé žáky apoštolské, zejména biskupa Smyrenského sv. Polykarpa, učedníka sv. Jana evangelisty, o němž sám dí, že slova jeho v srdci sobě napsal. U tohoto mistra svého vzdělal se důkladně v nauce křesťanské a naučil se vroucí a nadšenou láskou milovati Církev katolickou. Kromě toho obeznámil se snaživý Irenej i s vědami světskými. Studoval pilně mudrce a básníky řecké, zvláště spisy mudrce Platóna, nikoli ze zvědavosti a pýchy, nýbrž za tím šlechetným účelem, aby vyzbrojen jsa učeností, mohl bludy pohanské i kacířské prospěšně vyvraceti a potírati.

Když takto Ireneus za mladistvých let ve víře Kristově i ve vědách světských dokonale se byl vzdělal, poslal ho sv. Polykarp do města Lyonu v Gallii, aby po boku biskupa Pothina k utvrzení a rozšíření víry Kristovy v končinách oněch spolupůsobil. Bylit tehdáž Řekové maloasijští v živém styku s osadníky řeckými v Gallii, kteříž od Massilie na všecky strany až po město Lyon obchody prováděli a četné osady zakládali.

Přišed do Lyonu byl Irenej od biskupa Pothina na kněžství posvěcen a pracoval s nadšenou horlivostí v městě i v celém okolí ku prospěchu věřících, požívaje u nich veliké úcty, důvěry i lásky. Doba tehdejší, za panování císaře Marka Aurelia (161—180), nebyla valně přízniva Církvi katolické vůbec a křesťanské obci Lyonské zvlášť. Vedralot se až do Lyonu bludařství přemrštěnce Montána z Mysie, jenž vydávaje se za nástroj Boží, mluvil blouznivé řeči proti obyčejům církevním i nařízením apoštolským, chtěje, aby veškeren život křesťanů přeměnil se v jakési výstřední mnišství. A právě když sekta Montanistů v Lyoně šířiti se počala, zastihlo křesťanskou obec tohoto města hrozné pronásledování od pohanů. Veliké množství křesťanů, kteří byvše povoláni na soud, zdráhali se zapříti Krista, bylo rozkazem císařského náměstka uvězněno. V této tísni hledali věřící Lyonští pomoci a útěchy u papeže Eleutheria. I poslali po Irenéovi do Říma list žádajíce za vysvětlení a rozhodnutí rozmíšek povstalých z bludů Montánových a odporučujíce papeži

Irenéa těmito slovy: „Požádali jsme bratra svého a soudruha Irenéa, aby ti dodal tento náš list, a prosíme, abys ho měl sobě poručena jakožto horlivého milovníka zákona Kristova.“

Zatím zuřilo v Lyoně krvavé pronásledování křesťanův, a i devadesátiletý biskup sv. Pothin byl r. 177. jat, do krve ubit, polomrtev do žaláře uvržen a po dvou dnech usmrcen. Nástupcem Pothinovým na biskupském stolci Lyonském stal se r. 178. po zásluze Irenej, jenž svou horlivostí, stálostí i hrdinskou láskou samojediný byl schopen, aby za doby nad míru vážné tak těžké břímě na se vzal a tak důležitý úřad v Církvi zastával. Přední starostí jeho bylo, aby zahojil rány, jichž byla církev Lyonská krutým protivenstvím utrpěla skoro až k zahynutí. I jal se slovem i skutkem křísiti víru, utvrzovati naději a rozněcovati lásku k Bohu, a dodělal se touto apoštolskou činností výsledků přímo zázračných, tak že dle svědectví sv. Řehoře Tourského jeho zásluhou stal se za krátko Lyon opět městem křesťanským. Nemálo pomáhalo mu i výtečné duchovenstvo, kteréž sám si byl vychoval a důkladně vzdělal, a jemuž blízké osady křesťanské svěřoval. Tak poslal do Besançonu kněze Ferreola a jáhna Ferutiona, a do Valence kněze Felixe s jáhny Fortunatem a Achileem. Z jiných žákův jeho vynikli později sv. Hippolyt biskup a mučedník, a kněz Kajus, jenž opsal umučení sv. Polykarpa dle vlastnoručního rukopisu mistra svého Irenea, s nímž obcoval. Za tou příčinou byl Irenéus již za starodávna nazýván apoštolem a světlem západních Gallův, jenž svým učením národy Keltické byl vzdělal a osvítil.

Ode dávna slavívali někteří biskupové maloasijští svátky velkonoční vždy 14. dne prvního měsíce jarního (židovsky Nisanu), když i Židé konali památku vyjití z Egypta. Ale Římská církev slavívala památku umučení Páně vždy v pátek, a památku vzkříšení Páně vždy v neděli po úplňku prvního jarního měsíce, a mnohé církve východní srovnávaly se v tom s Římem. K urovnání sporu, kdy velkonoce po celé Církvi slaviti se mají, byl již sv. Polykarp r. 162. do Říma přišel, aby s tehdejším papežem sv. Anicétem mimo jiné důležité věci i tuto otázku rozluštil. Ale věc nebyla urovnána, ačkoli oba světcové v pokoji se rozešli. Za ne-

dlouho, r. 170. vzmohl se tento spor znova, a k jeho urovnání konány mnohé církevní krajinské sněmy, jež mnohonásobně proti východnímu obyčeji se prohlašovaly. Papež Viktor spoléhaje na tato osvědčení, rozkázal maloasijským biskupům, aby přizpůsobili se způsobu Římského, a když oni majíce v čele biskupa Efesského Polykrata, neposlechli, vznesl na ně církevní klatbu. To zdálo se však mnohým biskupům býti nad potřebu přísným a ukvapeným, zejména když ukázalo se nebezpečenství, že ze sporu toho vznikne v Církvi rozkol. Tu vystoupil Ireneus, aby nebezpečí to zažehnal. Napsal a poslal ve jménu svém i všech gallických církví papeži Viktorovi výstražný list, uctivě a slušně ale i vážně napomínaje ho, aby upustil od přísnosti své proti bratřím, kteří ve věci, pouhé církevní kázně se týkající, přidržují se podání svého, jinak ale ve věcech podstatných jednoty církevní zachovávají. Týmž smyslem psal Ireneus i jiným církvím, a způsobil takto, že mezi papežem Viktorem a maloasijskými biskupy byl opět zjednán mír, ač obě strany při svém obyčeji setrvaly.

Hlavní péče Ireneova byla věnována obraně pravověrného učení katolického proti rozličným bludařským sektám, zejména proti Gnostikům. Tito kacíři chvástající se dokonalým poznáním věcí nadpřirozených (gnosí), vyskytovali se již za doby apoštolské, a již sv. Jan evangelista vystoupil proti nim, a sv. Pavel dí o nich v listu k Timotheovi: „Varuj se sporů liché tak nazvané vědy, ku kteréž někteří se přiznávajíce, odpadli od víry.“ (I. Tim. 6, 20. 21.) Sekty gnostické povstavše z rozličných blouznivých podání židovských a z pitvorných bájek pohanských, podkopávaly veškerou víru i mravnost křesťanskou. Gnostikové upírali Kristu Pánu jednak jeho přirozenost Božskou, jednak jeho skutečné a opravdové člověčenství, považujíce se za lidi dokonalé a ku spasení předzřízené; tvrdili, že není jim třeba konati skutky dobré, a dopouštěli se nejhnusnějších hříchů proti mravnosti. Tato hlíza rozlezla se časem po celém křesťanském světě, a nejhorlivějším šiřitelem jejím byl v druhé polovici druhého století blouznivec Valentin, rodem Egypťan, jenž gnostické báchorky v jakousi soustavu uvedl a pod rouškou zdánlivé učenosti a domnělé křesťanské zbožnosti rozhlašoval. Také do jižní Gallie bylo toto bludařství zavlečeno, a zvláště některé bohaté a vznešené ženy daly se jím

svésti, nepoznávajíce oslazeného jedu, jenž v něm se skrýval. Jistý přítel vyzval Irenéa, aby mu tajné učení stoupenců bludaře Valentina vyložil. Ireneus chtěje této žádosti vyhověti a spolu ukázati, jak by útoky Gnostiků na Církev odrážeti se měly, a zamýšleje také svých věřících uchrániti této nákazy, a opět zhojiti, co již nakaženo bylo, složil slavný spis „Odhalení a vyvrácení křivě tak zvané vědy“. Obranným tímto arcidílem Ireneovým byla gnostickému kacířství zasazena smrtelná rána.

Po čtyřiadvacet let spravoval Ireneus biskupství Lyonské pracuje neunaveně pro blaho svých svěřenců v i na prospěch celé Církve katolické, až posléze bylo mu dáno, aby víru svou, kteréž byl tak výtečně proti bludařům hájil, také ještě mučednickou krví svou zpečetil. Císař Septimius Severus (193—211) nařídil, aby jeho vítězství nad soupeři bylo v celé Římské říši obvyklými pohanskými obětmi a hrami oslavováno; když pak křesťané Lyonští odepřeli svého účastenství v těchto modlářských slavnostech, rozkázal je krutě potrestati. Tu nastalo v Lyoně hrozné vraždění, tak že ulicemi města potoky krve křesťanské tekly, aniž možno bylo jména ohromného množství všech mučedníků zaznamenati. Dle podání bylo tehdáž v jediném tomto městě umučeno 19.000 křesťanů. Také na biskupa Irenéa došlo. Byltě dne 28. června r. 202. pro Ježíše Krista mečem sťat. Tělo jeho odpočívalo po 1360 let v Lyonském chrámě sv. Jana pod oltářem. Roku 1562. rozbili vzbouření Kalvínci posvátný hrob sv. Irenéa a rozházeli po ulicích rouhavě ostatky jeho, z nichž zachráněna jediná lebka, která podnes v řečeném chrámě chová se v úctě. Dva kusy z kostí tohoto světce dostaly se však již dříve hlavnímu chrámu Pražskému, a sice získal jeden z těch kusů císař a král Karel IV.

Hlavní dílo sv. Irenéa „Odhalení a vyvrácení křivě tak nazvané vědy“ sepsáno byvši v řečtině, mateřském to jazyku skladatelově, jenž byl tehdáž řečí světovou, dochovalo se nám pouze v latinském překladě pod starodávným názvem „Proti kacířstvím“. Slavný spis ten vydán byl nákladem Dědictví sv. Prokopa roku 1876. jazykem českým s titulem: „Svatého Otce Irenea biskupa a mučeníka Patero kněh proti kacířstvím, s některými dodatky přeložil, vysvětlil a úvodem opatřil Jan Nep. Frant. Desolda, kněz řádu

premonstratského v Teplé.“ Z ostatních spisů tohoto sv. Otce zachovaly se pouze kusé úryvky, ba z některých toliko názvy. Tyto písemné památky po sv. Ireneovi poskytují jasný obraz víry starých křesťanů z druhého století a jsou spolu výbornou zbrojí proti novověkým kacířům, kteří snaží se, ovšem marně, vydávati bludy svoje za učení věřících z doby apoštolské.

Proti těmto odštěpencům od Církve katolické a bludařům učí sv. Ireneus, že pramenem poznání nauky Kristovy mimo Písmo sv. Nového Zákona jest také ústní církevní podání, an dí: „Kdyby v některé otázce nastala rozepře, zdali by se neslušelo utéci se k nejstarším církvím, ve kterých apoštolové obcovali, a od nich přijati, co jest jisté a opravdu zřejmé? A což kdyby nám apoštolové žádných písem nebyli zanechali, zdali pak bychom tehdáž nebyli přinuceni, držeti se řádu podání, kteréž odkázali těm, jimž církve svěřili? A toho řádu drží se mnozí z cizích národů věřících v Krista bez papíru a černidla (t. j. bez Písma sv.), majíce zápis svého spasení od Ducha svatého v srdcích svých a zachovávajíce dávné podání. Kdožkoli tuto víru bez Písma přijali, ač jsou nám dle naší mluvy cizinci nevzdělaní, dle smýšlení však a obyčejův i obcování jsou nic méně pro svou víru velmi moudří a líbí se Bohu, kráčejíce ve vší spravedlnosti a čistotě i moudrousti. Tak pro dávné ono apoštolské podání ani nepřipouštějí k sobě nic z obludného žvastu kacířův.“ (Proti kacířstvím, kniha III, 4, 1. 2.) Z toho lze posouditi jednak lživosť protestantské zásady, jakoby Písmo sv. bylo jediným pramenem víry, jednak i marné a bezúčelné úsilí protestantských biblických společností, rozhazováním Písma sv. mezi pohany víru rozšiřovati“.

Ireneus rodem i jazykem Řek, prohlašoval církev Římskou za největší, nejstarší a všem známou, založenou od nejslavnějších dvou apoštolů Petra a Pavla, a dí zřejmě, že potřebí jest, aby s touto církví pro její výtečnější přednostenství souhlasila každá církev, t. j. věřící odevšad. (Kn. III. 3, 2.) Důrazně zabraňoval sv. Otec všeliké odtrhování se od Církve katolické řka: „Kde jest Církev, tamť i Duch Boží; a kde Duch Boží, tamť i Církev i všeliká milosť; ale Duch jest pravda! Pročež kteří nebudou míti podílu na Duchu sv., nebudou ani u prsou matky (Církve) k životu kojeni, ani požívati čistého zřídla prýštícího se z těla Kristova, nýbrž kopají si děravé nádržky v jamách zemských (Jer. 2, 13.) a pijí z kalu vodu smrdutou, vyhýbajíce se víře Církve, aby nebyli obráceni, a zavrhujíce Ducha, aby nebyli poučeni. Odcizeni pak jsouce pravdě, válejí se zaslouženě ve všelikém bludu, zmítajíce se jím. O téže věci smýšlejí rozličnou dobu jinak a jinak, nemajíce žádného pevného přesvědčení a jsouce raději mistry v hádání, než učedníky pravdy. Nejsouť zajisté založeni na jedné skále, nýbrž na písčině.“ (Kn. III. 24, 1. 2.)

Jak mistrně vylíčil těmi slovy svatý Ireneus lichost všech kacířských sborů odtržených od Stolice apoštolské v Římě!

O nejsvětější Svátosti oltářní píše Ireneus, že Kristus Pán jest v ní opravdově a skutečně přítomen, a že jest pravou a čistou obětí Těla a Krve Páně, kterou Církev od apoštolův obdržela a dle rozkazu Kristova po celém světě Bohu podává (Kn. IV. 27, 5.)

Důmyslně doličuje sv. Otec tento neporušené panenství Rodičky Boží Marie, kteráž svou poslušností rozvázala okovy, jimiž Eva člověčenstvo spoutala. Maria Panna stala se příčinou spásy veškerému pokolení lidskému; poslušnost její vyrovnala neposlušnost Evinu; prostota holubice zvítězila nad úkladem hadovým. (Kn III. 21, 4; 22, 4.)

Již z toho poznáváme, že katolická víra naše jest neporušeným dědictvím po apoštolech Páně a prvních křesťanech. Nedejme se tudíž ani nevěrci ani křivověrci v ní zmásti a od ní odvrátiti, vědouce, že dle slov sv. Irenea všeliké sekty od Církve odštěpené smýšlejí o věcech náboženských rozličnou dobou jinak, jsouce odcizeny pravdě a zmítajíce se kalem bludův, a že jediná svatá, katolická apoštolská Církev podnes chová učení Kristovo nezměněno.

Dne 28. června koná se také památka sv Lva II. papeže († 683), sv. Plutarcha a spolumučedníků Alexandrijských, sv. Benigna, biskupa Utrechtského, mučedníka, sv. Argimira, mnicha a mučedníka Kordovského, sv. Techildy, panny, královské princezny francouzské, a j.

Dne 29. června.

Sv. Petr, apoštol Páně.

Slavíme dnes svátek knížat apoštolských Petra a Pavla, kteříž oplývajíce milostí Boží a jsouce ozdobeni nesmrtelnými zásluhami o Církev katolickou, dosáhli dnešního dne v Římě koruny mučednické.

Na počátku stvořil všemohoucí Bůh dvě světla nebeská; světlo větší, aby panovalo nade dnem, a světlo menší, aby panovalo nad nocí. (I. Mojž. 1, 16.) Tak svítí na obloze království Božího dvě veliká světla Petr a Pavel. Větším světlem denním jest Petr. Byltě povolán, aby Židům, krátcejícím v ranních červáncích starozákonního Zjevení Božího, přinesl plné denní světlo evangelia Kristova, a jakožto

náčelník apoštolův i všech věřících řídil celou Církev Boží. A menším světlem nočním je Pavel, jenž vyvolen byl za apoštola národů pohanských, pohřížených ve tmách bludův a hříchů. Jména obou těchto apoštolů Páně slynou nehynoucí slávou na nebi i po celém křesťanstvu, a Církvi katolické nestačil na důstojnou jich oslavu svátek jediný, pročež ustanovila ještě na počest sv. Petra svátky jeho věznění v okovech (1. srpna), nastolení na biskupský stolec v Antiochii (22. února) a nastolení na prestol papežský v Římě (18. ledna); a ku cti sv. Pavla nařídila Církev svátek jeho obrácení (25. ledna), a kromě toho slaví ještě dne 30. června zvláštní památku tohoto velikého apoštola pohanů. Majíce rozsáhlé práce a zásluhy obou knížat apoštolských vyložiti, podáváme dnes život sv. Petra, a život sv. Pavla vylíčíme příštího dne 30. června.

Petr sloul původně Šimon. Byl rodem z městyse Betsaidy v Galileji, na pravém břehu jezera Genezaretského. Narodil se z otce Jonáše (Jana) a měl bratra Ondřeje. (Jan 1, 41. 44; 21, 15.) Oba bratří živili se pracně rybařstvím. Později oženil se Šimon (dle podání s Perpetuou) a přebýval v Kafarnaum, městečku to na severním břehu téhož jezera Genezaretského čili moře Galilejského, kde rovněž provozoval živnosť rybářskou. O manželce jeho není v evangeliích zmínky (dle podání zemřela prý smrtí mučednickou); za to uvádí se jeho tchýně, kteráž u něho v Kafarnaum přebývala. (Mat. 8, 14.)

Když Jan Křtitel zvěstoval blížící se království Boží a křtil v Jordáně, stal se Ondřej jeho učedníkem. (Jan 1, 40.) Ondřej uslyšev, že Jan Křtitel nazval Ježíše Beránkem Božím, šel za ním a zůstav u něho ten den, uvěřil ve vykupitelské povolání jeho. Nadšení jeho bylo veliké; byltě přesvědčen, že Ježíš jest zaslíbený a očekávaný Mesiáš; a cítě potřebu, aby to bratru Šimonu oznámil, vyhledal ho a zvěstoval mu radostně: „Nalezli jsme Mesiáše!“ A Šimon uvěřiv slovům bratrovým, šel s ním bez meškání k Ježíši. Ježíš pak poznav vševědoucím okem svým povahu rybáře Šimona, řekl mu: „Ty jsi Šimon, syn Jonášův; ty budeš slouti Kéfas“, jenž se vykládá (řecky) Petr. t. j. Skála. (Jan 1, 42.)

Spasitel přikládaje Šimonovi nové významné jméno, dal mu na srozuměnou, jak hluboce prozírá duši jeho, a chtěl ho takto rázem získati. Prozatím nevyložil mu ještě budoucí jeho povolání, jež tímto novým jmenem naznačeno bylo. Šimonovi bylo zatím dosti na tom, že Ježíš přijal ho za svého učedníka; i pozdržel se nějaký čas u něho, viděl první zázrak jeho na svatbě v Káně, byl přítomen divům od Pána v Jerusalemě o velkonocích učiněným, a vrátil se potom s bratrem Ondřejem ku své živnosti rybářské do Kafarnaum.

Koncem prvního roku veřejné činnosti své přišel Ježíš na břeh jezera Genezaretského, a veliké zástupy lidu valily se za ním, aby z úst jeho slyšely slovo Boží. I vstoupil Pán na lodičku Šimona Petra a požádal ho, aby maličko od břehu popojel. A sedě učil Ježíš zástupy z lodičky. Když pak přestal mluviti, řekl k Šimonovi: „Vez na klubinu a rozestřete sítě své k lovení.“ A odpověděv Šimon, řekl: „Mistře, po celou noc pracovavše, nic jsme nepopadli, ale k slovu tvému rozestru síť.“ A když to učinili, zahrnuli veliké množství ryb, tak že se trhala síť jejich. I pokynuli tovaryšům, kteříž byli na jiné lodi, aby přišli a pomohli jim. I přišli, a naplnili obě lodičky, tak že se téměř potopovaly. Uzřev to Šimon Petr padl k nohám Ježíšovým řka: „Odejdi ode mne, Pane, neboť jsem člověk hříšný.“ Hrůza zajisté byla jej obklíčila a všecky, kteříž s ním byli, nad lovem ryb, jež byli popadli. Tu řekl Ježíš k užaslému Petrovi: „Nebojž se; již od tohoto času lidi budeš loviti.“ A přivezše lodí k zemi, a všecko opustivše, šli za Pánem (Luk 5, 1—11.) Tak uvedl Ježíš Petrovi i soudruhům jeho na vědomí veliké povolání jejich. Až posud lovili ryby, od té doby však měli rozestírati síť na lidi a shromažďovati je do království Božího, které Spasitel na zemi zakládal.

Petr opustiv posavadní svoje zaměstnání, chodil s Ježíšem a byl svědkem jeho učení i zázraků. Po nějakém čase zavítal Pán do domu Petrova v Kafarnaum, a uzřev tchýni jeho, ana leží a má zimnici, dotekl se ruky její; a přestala jí zimnice; i vstala a posluhovala jim. (Mat. 8, 14.)

Šimon Petr byl od Pána všelikým způsobem nad jiné učedníky vyznamenán. Ježíš měl k němu zvláštní náklonnost a snažil se před jinými ho vypěstovati a vzdělati. Když Pán ze sboru svých učedníků dvanácte apoštolů si vyvolil, byl Petr mezi nimi. (Mat. 10, 2.) Po zázračném nasycení

X. ú. J. Patočky v Praze. Nákl. Děd. sv. Jana Nep.

Sv. Petr, apoštol Páně.

pěti tísíc mužů kromě žen i dětí pěti chleby a dvěma rybama na poušti (Mat. 14, 15—21.) poslal Pán učedníky, aby vsoupili na loď a předešli ho přes moře, ažby rozpustil zástupy. Potom vstoupil na horu sám, aby se modlil. A když byl večer, zmítala se lodička za odporného větru uprostřed moře vlnami. Při čtvrtém pak bdění nočním, za ranního šera bral se Ježíš k učedníkům, jda po moři. A vidouce jej, an jde po moři, ulekli se strachem a křičeli, domnívajice se, že vidí přízrak. A Ježíš promluvil k nim hned: „Doufejtež, ját jsem, nebojte se.“ I řekl Petr: „Pane, jsi-li ty to, rozkaž mně přijíti k sobě po vodě.“ A když Ježíš řekl: „Pojď!“ vystoupil Petr z lodičky a šel po vodě, aby přišel k němu, ale vida vítr tuhý, bál se, a počav tonouti, křičel řka: „Pane, zachovej mne!“ A ihned vztáhl Ježíš ruku a uchopiv jej řekl: „Malověrný, proč jsi pochyboval?“ A jakž oni vstoupili na lodičku, přestal vítr. (Mat. 14, 22—32.)

Když Ježíš ve škole Kafarnaumské slíbil svým posluchačům, že jim dá své tělo za pokrm a svou krev za nápoj, a doložil: „Nebudete-li jísti těla Syna člověka, a píti jeho krve, nebudete míti v sobě života,“ pohoršili se z toho i mnozí z učedníků a řekli: „Tvrdá jest tato řeč, i kdož ji může slyšeti?“ A když proto někteří z učedníkův odešli, řekl Ježíš ku dvanácti: „Zdaliž i vy chcete odejíti?“ I odpověděl ohnivý Petr nadšeně: „Pane, ke komu půjdeme? Tyť máš slova života věčného. A my jsme uvěřili, a poznali, že jsi ty Kristus, Syn Boží.“ (Jan 6, 67—70.)

Jednoho dne na večer Ježíš přišed do krajin Cesareje Filipovy pod horami Libanonskými, otázal se učedníků svých: „Kým praví lidé býti Syna člověka?“ Pán znaje obecné bludné pověsti, kteréž obíhaly o něm, chtěl touto otázkou přivésti učedníky k tomu, aby na odpor těmto bludům prohlásili o jeho osobě pravdu a spolu poznali, jaká propasť jest mezi nimi a nevěřícími Židy. I odpověděli učedníci: „Někteří praví tebe býti Janem Křtitelem, jiní pak Eliášem, jiní pak Jeremiášem, aneb jedním z proroků.“ Dí jim Ježíš: „Vy pak kým mne býti pravíte?“ Petr, jenž v rozhodné chvíli již v Kafarnaum byl hájil věrnosti a víry svých tovaryšů, vyznal poznovu ve jménu jejich: „Ty jsi Kristus, Syn Boha živého!“ Toto rozhodné vyznáni Petrovo dotklo se mile a dojalo hluboce Pána. I zvolal: „Blahoslavený jsi, Šimone, synu Jonášův, nebo tělo a krev nezjevilo

toho tobě, ale Otec můj, kterýž jest v nebesích. I já ť pravím tobě, že ty jsi Petr, na té skále vzdělám Církev svou, a brány pekelné jí nepřemohou. A tobě dám klíče království nebeského; a cožbyskoli svázal na zemi, bude svázáno i na nebi; a cožbyskoli rozvázal na zemi, bude rozvázáno i na nebi.“ (Mat. 16, 13—19.)

Petr vyznal nadšeně víru v Ježíše Krista, Syna Božího. A pro tuto víru učinil ho Pán nezvratným základem a klíčníkem svého domu, Církve svaté. A od té chvíle počal Ježíš oznamovati svým učedníkům, že musí jíti do Jerulema, a mnoho trpěti i zabit býti, a třetího dne z mrtvých vstáti. Tehdáž nechápal ještě Petr tajemství vykoupení lidstva, a maje vroucí lásku ku Pánu, pojal ho za ruku, poodešel s ním stranou a pokoušel se odvrátiti jej od předsevzetí jeho, an řekl mu úzkostlivě: „Odstup to od tebe, Pane; nestane se tobě toho!“ Ale Ježíš odmítl ho přísným slovem, vytýkaje mu, že nechápe těch věcí, které jsou Boží, smýšleje jen po lidsku. Potom vyložil Pán učedníkům, že nestačí, aby v něho věřili, nýbrž že nutno jest, aby měli účastenství v bolestném osudu jeho; že třeba, aby zapřeli sebe sami, vzali kříž svůj, a následovali ho. (Mat. 16, 21—24.)

Krátce před svým utrpením pojal Ježíš Petra, Jakuba a Jana a vedl je soukromí na horu, kde zjevil jim věčnou slávu svou. Tu proměnil se před nimi; tvář jeho zastkvěla se jako slunce a roucho jeho učiněno jest bílé jako sníh. A aj, ukázali se jim Mojžíš a Eliáš rozmlouvajíce s Ježíšem o nastávajícím odchodu jeho ze světa. Ale učedníci byli obtíženi spánkem. A procitše uzřeli Pána a oba proroky s ním, a když tito odešli, pravil Petr k Ježíši: Pane, dobré jest nám zde býti; chceš-li, udělejme tu tři stánky, tobě jeden, Mojžíšovi jeden a Eliášovi jeden.“ A té chvíle zastínil Ježíše oblak světlý, a aj hlas z oblaku řkoucí: „Tentoť jest Syn můj milý, v němž jsem si dobře zalíbil, toho poslouchejte.“ A učedníci slyšíce ten hlas padli na tvář a báli se velmi. I přistoupil k nim Ježíš, dotekl se jich, a řekl: „Vstaňte, nebojte se.“ A pozdvihše očí svých, neviděli žádného, než samého Ježíše. (Mat. 17, 1—8; Luk. 9, 28—36.) O tomto vznešeném výjevu napsal Petr: „Ne vtipných básní následujíce, známu jsme vám učinili Pána našeho Ježíše Krista moc a přítomnosť, ale učiněni jsouce spatřovatelé velikosti jeho. Přijalť zajisté od Boha Otce čest i

slávu, když se stal k němu takovýto hlas od velebné slávy: Tentoť jest Syn můj milý, v němž jsem sobě zalíbil, jeho poslouchejte. A ten hlas s nebe přišlý my jsme slyšeli, jsouce s ním na hoře svaté.“ (II. Petr. 1, 16—18.) Petr byl také svědkem zázraku, jímž Ježíš uzdravil ženu, kteráž po dvanácte let byla krvotokem nemocná (Luk. 8, 45.); jemu dostalo se i té výsady, že s Janem a Jakubem byl přítomen vzkříšení dcery Jairovy v Kafarnaum (Luk. 8, 51.) V době, kdy výběrčí vymáhali daň chrámovou, přistoupili v Kafarnaum k Petrovi řkouce: „Což mistr náš nedává platu chrámového?“ A když Petr všel do domu, poučil ho Pán, že ani on, ani jeho učedníci nejsou povinni platiti daně chrámové, že však zaplatí tuto daň, nechtěje nikoho pohoršovati. Zároveň pak zjevil Pán svou moc; řekl Petrovi, aby šel k moři a vrhl udici, a tu rybu, která nejprv uvázne, aby vzal a ústa její otevřel, a že nalezne v nich peníz; ten aby vzal a dal výběrčím za něho i za sebe. (Mat. 17, 23–26.) Petr na otázku svou, kolikrát by měl odpustiti bratru, když zhřeší proti němu, zdali do sedmikráte, byl od Ježíše poučen, že ne do sedmikráte, ale až do sedmdesátikrát sedmkráte, to jest vždycky. (Mat. 18, 21. 22.) A když Petr řekl: „Aj my jsme opustili všecko, a šli jsme za tebou; což tedy bude nám za to?“ odpověděl mu Ježíš: „Amen pravím vám, že vy, kteříž jste následovali mne, v druhém narození, když seděti bude Syn člověka na stolici velebnosti své, budete i vy seděti na dvanácti stolicích, soudíce dvanáctero pokolení israelské.“ (Mat. 19, 27–29.)

Když se přiblížily poslední velkonoce, o nichž Ježíš trpěti měl, poslal Petra a Jana do Jerusalema, aby připravili mu beránka (Luk. 22, 8.); oni pak důvěřujíce naprosto, poslechli a vykonali rozkaz ten, jsouce šťastni, že k tomu vyvoleni byli. Při poslední večeři, při níž Ježíš proměnil všemohoucím slovem svým chléb a víno v Tělo a Krev svou a ustanovil nekrvavou oběť Nového Zákona, seděli Jan na pravici a Petr po levici jeho. Po večeři vstal Ježíš a počal umývati nohy učedníků. Jednání takové slušelo služebníkům, a nikdy nevykonával ho pán a hospodář; proto když Ježíž přišel k Petrovi, zvolal tento pokorně: „Pane, ty mi nohy myješ?“ Odpověděl mu Pán: „Co já činím, ty nevíš nyní, ale zvíš potom.“ Ohnivý Petr vece: „Nebudeš mně noh míti na věky!“ Dí mu Ježíš: „Neumyji-li tebe, nebudeš míti

dílu se mnou.“ A Petr neodpororoval již více a řekl: „Pane, netoliko nohy mé, ale i ruce i hlavu!“ (Jan 13, 4—9.) Hned potom předpověděl Ježíš, že jeden z učedníkův ho zradí. Tu pokynul Petr Janovi a řekl mu: „Kdo jest ten, o němž praví?“ a Pán označil zřejmě Jidáše, jenž ihned odešel. (Jan 13, 24. 30.) Dávaje potom učedníkům poslední naučení, a znaje slabost jejich, ježto posud Duch Boží duše jejich nebyl přeměnil, zvolal Ježíš k Petrovi: „Šimone, Šimone, aj satan žádal o vás, aby vás tříbil jako pšenici (t. j. aby vás směl pokoušeti, byste propadli, jako pšenice řešetem propadá), ale já jsem prosil za tebe, aby nezhynula víra tvá, a ty někdy obrátě se, potvrzuj bratří svých.“ Tato prorocká slova napomínala jemně Petra, že není posud tak silen, aby nepodlehl v zápasu, jenž mu nastává. Avšak Petr důvěřoval si příliš, a na místě aby poznal svůj pravý stav, jak Pán mu jej napověděl, zvolal troufale: „Pane, byť se všickni pohoršili nad tebou, já‘t se nikdy nepohorším; jsemť hotov jíti s tebou i do žaláře i na smrť!“ Ale Ježíš řekl mu: „Amen pravím tobě, že této noci, prve než kohout zazpívá, třikrát mne zapřeš.“ (Mat. 26, 33—35; Luk. 22, 31—34.) Slovy těmi byl Petr zdrcen. I provázel s ostatními učedníky Pána na horu Olivetskou, a tu byl od něho s Janem a Jakubem pojat, aby bdíce byli svědky modlitby a smrtelného zápasu jeho v zahradě Getsemanské. Ale učedníci ti usnuli zatím, co Ježíš opodál se modlil. Když Pán pomodliv se poprvé nalezl učedníky spící, napomenul jich, aby bděli a se modlili, by nevešli v pokušení; ale oni usnuli opět, a vstali teprv, když Pán přišel potřetí a oznámil, že přiblížila se již hodina, kdy vydán bude v ruce hříšníků. Když pak Jidáš se zástupcem žoldnéřů přišel a Ježíše políbením zradil, řekli učedníci: „Pane, máme-liž bíti mečem?“ A Petr vztáh ruku vytrhl meč svůj, a udeřiv služebníka knížete kněžského, uťal ucho jeho; ale Ježíš dí mu: „Obraťť meč svůj v místo jeho; nebo všickni, kteříž berou meč, od meče zahynou. Zdaliž mníš, že bych nemohl prositi Otce svého, a dal by mi nyní více než dvanácte pluků andělů. Ale kterakž se naplní Písma, kteráž svědčí, že tak musí býti?“ (Mat. 26, 37—54; Luk 22, 49—51.)

Ježíš vydal se dobrovolně v ruce nepřátel, a slabí učedníci opustivše ho dali se na útěk. Petr však šel pozdálí za těmi, kteří odváděli Pána. Milovalť svého Mistra, a jakási

neodolatelná moc pobádala ho jíti za ním, aby zvěděl, co stane se s ním. I vstoupil do domu Kaifášova. To bylo mu osudným. Tu zapřel Pána po třikráte, ba přísahal, že ho ani nezná. (Mat. 26, 69—74.)

Nezpytatelné jsou záměry Boží. Na Petrovi, jenž z ukvapení a bázně lidské zapřel Ježíše Krista, měla jako na nezničitelném základě založena býti Církev tak pevně, že ani brány pekelné jí nepřemohou. Bůh použil toho, co bylo ničím, aby dokonal dílo svoje. Petr zapřel ze slabosti Mistra, jemuž byl slíbil, že i na smrť za ním půjde; ale přijde doba, kdy se obrátí a nebude míti více strachu, až Duch svatý na něho sestoupí. Petr podlehl jen na chvíli; ale brzo obrátě se, bude míti víru nezdolnou a bude potvrzovati v ní svých bratří.

Ježíš byv vysokou radou židovskou odsouzen na smrť, vyšel na místo, kde Petr ho byl zapřel. Bolestný pohled jeho pronikl srdce toho učedníka. Petr ulekl se, a vyšed ven, plakal hořce. (Mat. 26, 75.)

Když nábožné ženy učedníkům zvěstovaly, že Ježíš vstal z mrtvých, zdála se jim tato slova býti jako bláznovstvím, ale Petr a Jan běželi ku hrobu a shledali jej prázdným a nalezli v něm jen prostěradla. (Luk. 24, 10—12; Jan 20, 2—10.) Vzkříšený Pán ukázal se hned potom Petrovi. (Luk. 24, 34.)

Dle rozkazu Páně odebrali se učedníci po svátcích velkonočních do Galileje. Jednoho dne byli Petr a jiných pět učedníků shromážděni v Kafarnaum. Tu řekl Petr: „Jdu lovit ryb.“ Řkou jemu: „Půjdeme i my s tebou.“ I vyšli a vstoupili na lodí, a té noci nic nepopadli. A zrána blížíce se ku břehu, spatřili někoho, jenž, jak zdálo se, čekal na ně, až připlují. Byl to vkřísený Ježíš, ale oni ho nepoznali jsouce ještě asi dvě stě loket od břehu vzdáleni. Tedy zvolal na ně Pán: „Dítky, máte-liž co k jídlu?“ Odpověděli jemu: „Ne.“ Dí jim: „Vrztež síť na pravou stranu lodí, a naleznete.“ I vrhli, a již nemohli jí utáhnouti pro množství ryb. Tu otevřely se oči jejich, a Jan poznav z nich první Ježíše, řekl Petrovi: „Pán jest to!“ Petr, jakž uslyšel tato slova, zachvěl se radostí, a aby byl dříve u Pána, obestřel se sukní, vrhl se do moře a ploval rychle ku břehu, zatím co ostatní učedníci táhli síť rybami přeplněnou. I připravili z ryb Pánu i sobě snídani, a když pojedli, pohleděl Ježíš

na Petra a řekl mu: „Šimone, synu Janův, miluješ-li mne více, než tito?“ Dí jemu: „Ovšem, Pane, ty víš, že tě miluji.“ Dí mu Ježíš: „Pasiž beránky mé.“ Řekl mu podruhé: „Šimone Janův, miluješ-li mne?“ Dí jemu: „Ovšem, Pane, ty víš, že tě miluji.“ Řekl jemu: „Pasiž beránky mé.“ A potřetí otázal se Pán: „Šimone Janův, miluješ-li mne?“ I zarmoutil se Petr a odpověděl: „Pane, ty víš všecko; ty víš, že tě miluji.“ Dí mu Ježíš: „Pasiž ovce mé.“ Třikráte zapřel Petr Ježíše, a proto byl jím po třikráte vyzván, aby vyznal svou lásku k němu. A odměnou za tuto lásku ustanovil Pán kajícího Petra vrchním pastýřem svých beránkův i svých ovcí. Avšak ten úřad, jenž takto na Petra byl vznesen, nebude bez velikých bolestí. Petr bude donucen za svého Mistra zemříti smrtí mučednickou. Pán předpověděl mu dopodrobna tuto smrť, an doložil: „Amen, amen, pravím tobě, když jsi byl mladší, opasoval jsi se, a chodívals kam jsi chtěl, ale když se sestaráš, vztáhneš ruce své, a jiný tě opáše, a povede, kam ty nechceš.“ A když Petr ukázal na Jana a otázal se zvědavě na jeho osud, pokáral ho za to Pán mírně řka: „Co tobě po tom?“ (Jan 21, 1—22.) Předpovědění Páně Petrovi, jakou smrtí zemře, tanulo mu stále na mysli; napsalť v listu svém: „Brzké jest složení stánku mého, jakož i Pán náš Ježíš Kristus mně oznámil.“ (II. Petr. 1, 14.)

Po nanebevstoupení Páně vedl si Petr všude jako hlava a náčelník sboru apoštolův. Onť přičinil se, aby na místo zrádce Jidáše zvolen byl apoštolem Matěj. (Skutk. 1, 15—26.) A v den slavný seslání Ducha sv. vystoupil Petr a pozdvihna hlasu svého konal ku shromážděnému lidu židovskému mocnou řeč o Ježíši Nazaretském, muži osvědčeném od Boha mocmi, zázraky a znameními, jehož Židé skrze ruce nepravých ukřižovavše usmrtili, jehožto Bůh vzkřísil a učinil Pánem i Kristem. A když zástupové ulekše se těchto slov řekli: „Což učiníme, muži bratří?“ odpověděl Petr: „Čiňte pokání, a pokřtěn buď jedenkaždý z vás ve jménu Ježíše Krista na odpuštění hříchů svých, a přijmete dar Ducha svatého.“ A na slova ta dalo se okolo tří tisíců lidí pokřtíti, ti pak připojili se k apoštolům. (Skutk. 2, 14—41.) Tak povstala první křesťanská církev Jerusalemská, kterou Petr jakožto náměstek Kristův spravoval.

Brzo potom Petr a Jan vstupovali v desátou hodinu

modlitby do chrámu. Tu seděl u dveří chrámových žebrák od narození chromý, jenž uzřev apoštoly prosil, aby dostal almužnu. I řekl mu Petr: „Zlata a stříbra nemám, ale co mám, to tobě dám: Ve jménu Ježíše Krista Nazaretského vstaň a choď!“ A ujav ho za ruku pravou, pozdvihl jej, a hned utvrzeni jsou kloubové jeho i nohy. A vyskočiv stál a vešel do chrámu, chvále Boha. A když sběhl se lid žásna nad tím, co se stalo, promluvil Petr ku shromážděným: „Co se divíte a na nás hledíte, jakobychom svou silou aneb mocí byli učinili, aby tento chodil? Bůh otců našich oslavil Syna svého, kteréhož vy jste vydali a zabili, ale Bůh vzkřísil ho z mrtvých, čehož my svědkové jsme, a víra v něho dala tomuto muži celé zdraví před obličejem všech vás. Protož čiňte pokání, aby shlazeni byli hříchové vaši.“ Mnozí pak z těch, kteříž byli slyšeli kázaní Petrovo, uvěřili; i učiněn jest počet mužů věřících pět tisíc. (Skut. 3.) Když pak apoštolové domluvili, přišli kněží i úředníci chrámoví a Saduceové a vztáhli na ně ruce a vsadili je do žaláře. Nazítří pak shromáždili se knížata kněžská a starší i zákoníci a povolavše obou apoštolů, tázali se: „Jakou mocí neb v kterém jménu učinili jste to?“ A Petr Duchem svatým naplněný jal se mluviti klidně a neohroženě: „Známo vám buď i všemu lidu israelskému: Ve jménu Pána našeho Ježíše Krista Nazaretského, kteréhož jste vy ukřižovali, jehož Bůh vzkřísil z mrtvých, skrze toho stojí tento před vámi zdráv. Není v žádném jiném spasení pod nebem, skrze kteréhož bychom měli spaseni býti!“ Tedy kněží a zákonníci i starší poradivše se, přikázali Petru a Janovi s pohrůžkou, aby více nemluvili a neučili ve jménu Ježíšovu. Ale apoštolové odpověděli: „Suďte sami, zdali to spravedlivé jest před obličejem Božím, abychom vás více poslouchali, než Boha; neb nemůžeme nemluviti toho, co jsme viděli a slyšeli.“ (Skutk. 4, 1—23.)

Obec věřících v Jerusalemě množila se a rozkvétala, a všickni byli jedno srdce a jedna duše. Všecky věci byly jim společné, a bohatí prodávali majetek svůj a přinášeli stržené peníze kladouce je k nohám apoštolů, ti pak rozdělovali peníze ty jednomu každému, jakž potřebí bylo. Také manželé Ananiáš a Safira prodali své pole, ale ponechavše si lstivě jednu část stržených peněz, podávali Petrovi jen zbytek, lhouce, že jsou to všecky peníze. Tak selhali Duchu

svatému, a Petr vynesl nad nimi přísný soud Boží, tak že oba náhlou smrtí zemřeli.

Množství věřících rozmáhalo se v Pánu, a ti vynášeli na ulice nemocné na ložcích a na nosidlech, aby kdyžby šel Petr, aspoň stín jeho zastínil je, a byli vysvobozeni od nemocí svých. Tedy povstali kníže kněžské a Saduceové a vztáhli podruhé ruce na apoštoly a vsadili je do žaláře. Ale anděl Páně otevřel v noci dvéře žaláře a vyvedl je, oni pak vešli na úsvitě do chrámu a učili. Když potom byli poznovu uvedeni do rady a otázáni, proč kážou ve jménu Ježíšově, anož jim to bylo přísně zakázáno, odpověděl Petr opět: „Více sluší poslouchati Boha než lidí.“ Na radu moudrého Gamaliela nedala vysoká rada apoštoly zabiti, jakož někteří navrhovali, přece však byli apoštolové zmrskáni, a poznovu zakázáno jim, aby více nemluvili ve jménu Ježíše. A oni šli z rady majíce radost, že byli hodni učiněni, trpěti pohanění pro jméno Ježíše, a nepřestávali na každý den v chrámě i po domích učiti a zvěstovati Krista Ježíše. (Skut. 5.)

Když po ukamenování jáhna Štěpána dolehlo na církev v Jerusalemě veliké protivenství a věřící se rozprchli, přišel jáhen Filip do Samaří a hlásal tam Krista, a obyvatelé města toho uvěřili a dali se pokřtíti. Uslyševše pak apoštolové v Jerusalemě tuto radostnou zprávu, poslali do Samaří Petra a Jana, kteří na pokřtěné vzkládali ruce a udíleli jim Ducha sv. Tu chtěl mámič Šimon, jenž v městě kejklemi svými lid sváděl, od Petra za peníze dostati moc, aby každý, na kohožby ruce vložil, Ducha sv. přijal, ale Petr odmítl tuto opovážlivou a svatokrádežnou žádost a domlouval mu přísnými slovy. (Skutk. 8, 14—28.)

Potom vrátil se Petr do Jerusalema a nastoupil okružní cestu po městech v Samaří, v Galileji i v Judsku, kdež byli věřící. V Lyddě, na kraji roviny Saronské, nalezl Petr Eneáše, od osmi let na loži ležícího, kterýž byl dnou sklíčen. I řekl mu: „Eneáši, uzdravuje tebe Pán Ježíš Kristus, vstaň a ustel sobě.“ A hned vstal, a všickni, kteříž ho spatřili, uvěřili v Pána. V blízkém městě Joppe na břehu moře středozemského, zemřela tehdáž učednice Páně, dobročinná Tabitha. I povolali věřící, kteříž přebývali v Joppe, Petra do města toho. A když Petr přišel, obstoupili ho všecky vdovy plačíce a ukazujíce mu sukně a šaty, kteréž jim Ta-

bitha udělala. I poklekl na kolena, pomodlil se, a obrátiv se k mrtvému tělu řekl: „Tabitho, vstaň.“ Ona pak otevřela oči a posadila se, a když se to rozhlásilo po městě, uvěřili mnozí v Pána. Petr zůstal potom mnoho dní v Joppe. (Skutk. 9, 31—43.)

Toho času bohabojný setník Kornelius v Cesareji, jenž od pohanské modloslužby obrátil se k židovství, byl od anděla ve vidění napomenut, aby povolal k sobě z Joppe Petra, od něhož zví, co činiti má. A druhého dne potom přišed na plaché střeše domu, v němž bydlel, u vytržení mysli, měl zvláštní vidění. Spatřil nebe otevřené, a jakousi nádobu, jako prostěradlo, ano spouští se s nebe na zem, a v tom prostěradle byla všeliká zvířata nečistá. I stal se hlas k němu: „Vstaň, Petře, pij a jez.“ I řekl Petr: „Odstup tc, Pane, neb jsem nikdy nic obecného a nečistého nejedl.“ A hlas opět k němu: „Co Bůh očistil, ty neprav býti nečistým.“ Procitnuv přemýšlel, co vidění to znamená, a zatím přišli k němu poslové Korneliovi zvěstujíce, že pán jejich zve ho k sobě. I odebral se do Cesareje a přesvědčil se tu v domě Korneliově, co vidění jeho znamenalo, totiž že i pohané, jichž obrazem byla nečistá zvířata, mají bez prostřednictví Starého Zákona býti přijímáni do Církve Kristovy. I zvolal Petr: „V pravdě jsem shledal, že Bůh není příjímač osob, ale že v každém národu, kdož se ho bojí a činí spravedlnost, příjemný jest jemu“, a jal se zvěstovati Korneliovi i domácím jeho radostné poselství o Ježíši Kristu. A když on ještě mluvil, připadl Duch svatý na všecky posluchače jeho. Průvodcové Petrovi užásli, že i na pohany vylita jest milost Ducha sv., a Petr řekl: „Zdali může kdo zabrániti vody, aby nebyli pokřtěni tito, kteříž Ducha svatého přijali, jako i my?“ I rozkázal je pokřtíti ve jménu Pána Ježíše Krista. Tak uvedl Petr prvotiny pohanů do Církve a osvědčil i tím své prvenství mezi apoštoly. (Skutk. 10.)

Když pověst o pokřtění pohanské rodiny Korneliovy do Jerusalema se dostala, měli mnozí věřící původu židovského Petrovi za zlé, že vešel do domu pohanův, jedl s nimi a pokřtil je. Proto odebral se Petr do Jerusalema a obhájiv se doložil: „Poněvadž Bůh pohanům těm touž milost dal, jako i nám, kteříž jsme uvěřili v Pána Ježíše Krista, kdož jsem byl já, abych mohl zabrániti Bohu?“ To uslyševše upokojili se věřící a oslavovali Boha řkouce: „Tedy i poha-

ům dal Bůh pokání k životu.“ (Skutk. 11, 1—18.) Obrácený Šavel přišel po třech letech do Jerusalema, aby spatřil Petra, a pobyl u něho patnácte dní. (Galat. 1, 18.)

Roku 42. po narození Páně vztáhl král Herodes Agrippa ruce na celou církev a zabil mečem Jakuba, bratra Janova. Vida pak, že se líbilo Židům, umínil jati i Petra. Kteréhož jav, vsadil do žaláře vydav jej čtyřem čtvrtníkům vojáků k ostříhání, chtěje po velikonoci vydati ho na smrť. Petr byl v žaláři bedlivě střežen, a bez přestání dála se za něj modlitba církve k Bohu. A když ho měl Herodes vyvésti, přišel k němu do žaláře anděl Páně a zbudil ho, a hned spadly okovy z rukou jeho, a on šel za andělem, domnívaje se, žeby vidění viděl, a prošli skrze první i druhou stráž a přišli ku bráně železné, kteráž vede do města; a ta otevřela se jim sama. Vyváznuv takto zázračně z moci Herodesovy, vstoupil Petr do domu matky učedníka Marka, kde byli mnozí věřící modlíce se za něj, a vypravoval jim, kterak Pán vyvedl jej ze žaláře. (Skutk. 12, 1—17.)

Dle svědectví církevního dějepisce Eusebia odebral se Petr po svém vysvobození ze žaláře v Jerusalemě do hlavního města Říma, kamo přibyl za prvního léta panování císaře Klaudia, r. 42. V tomto středisku pohanského světa hlásal Petr Ježíše Krista a založil kvetoucí obec křesťanskou, kterouž sám jako biskup až do smrti řídil. Maje pak jakožto vrchní pastýř stáda Kristova péči o veškerou Církev, vycházel Petr občasně z Říma do rozličných krajin. Zejména cestoval do Jerusalema, kde přítomnosti jeho bylo velice třeba, aby urovnán byl nebezpečný spor, jenž hrozil jednotu a svornosť věřících porušiti. Někteří přepjatí křesťané z židovstva horlíce nad míru pro obyčeje starozákonní, jali se hlásati, že pohané nesmějí býti křtěni a do Církve Kristovy přijímáni, pokud se nepodrobí starozákonní obřízce, a že vůbec všickni křesťané jsou povinni zachovávati obřadných předpisů Mojžíšových. Tomu vzpírala se církev Antiochijská, založená dle svědectví sv. Jana Zlatoústého od Petra, v níž tou dobou působil Pavel a Barnabáš. Na uklizení tohoto sporu konán r. 51. v Jerusalemě všeobecný apoštolský sněm. Petr jakožto viditelná hlava celé církve zahájiv sněm, jal se dovozovati, že spornou otázku rozluštil již Bůh sám, očistiv neobřezané pohany věrou, a dav jim Ducha svatého, a že tudíž všickni věřící bez rozdílu, ať ze židovstva, ať

z pohanstva jsou si úplně rovni a skrze milost Pána Ježíše Krista spaseni budou, a že věřící z pohanstva nejsou povinni zachovávati obřadných zákonů Mojžíšových. (Skutk. 15, 6—29.)

Z Jerusalému odebral se Petr do Antiochie a žil tu jako křesťané z pohanů, nezachovávaje obřadných předpisů Mojžíšových. Za nedlouho přišli však z Jerusaléma do Antiochie někteří přepjatí židokřesťané a jali se proti úchvalám apoštolského sněmu Jerusalemského žehrati na pohanokřesťany a donucovati jich ku šetření předpisů starozákonních. Tu Petr nechtěje býti pokládán od Židův za odpůrce a rušitele Zákona, oddělil se od věřících z pohanstva a přivtělil se k židokřesťanům, domnívaje se jakožto rozený Žid k tomu býti oprávněným. Avšak Pavlovi zdálo se, že Petr takovým jednáním činí nátlak na pohanokřesťany, aby zachovávali předpisů židovských, a že takto ztenčuje svobodu křesťanskou. I odporoval mu v této věci, Petr pak přijal pokorně bratrskou domluvu jeho. (Gal. 2, 11—14.)

Jak svědčí Origenes a sv. Jeroným, kázal Peter evangelium také v Pontu, Galacii, Kappadocii, Asii a Bithynii, což zřejmo jest i z obou listů jeho, poslaných rozptýleným křesťanům v krajinách těchto. (I Petr, 1, 1; II. 3, 1.)

Po mohých apoštolských cestách vrátil se Petr na počátku panování císaře Neróna r. 54. do Říma a spravoval odtud Církev Kristovu. Tu měl po nějaký čas při sobě Marka, jejž duchovním synem svým nazývá, a kterýž potom dle kázání jeho na žádost věřících Římských sepsal svoje evangelium. Z Říma poslal Petr věřícím na Východě dvě epištoly. V epištole prvé dí: „Pozdravuje Vás církev, kteráž jest v Babyloně spolu vyvolená, a Marek syn můj.“ (I Petr. 5, 13.) Babylonem zvali tehdáž netoliko Židé, ale i křesťané pohanský, prostopášný Řím; a zejména sv. Jan evangelista zove jej takto (Zjev 16, 19; 17, 5; 18, 2.), jelikož Řím, v němž bylo středíště modloslužby a všelikých ohavností pohanských, hubil Církev svatou právě tak, jako za dávných časův starý, chaldejský, tehdáž v rozvalinách ležící a liduprázdný Babylon býval utiskovatelem národa israelského.

Petr přišed r. 42. poprvé do Říma, byl od té doby po pětadvacet let prvním biskupem Římským, jak svědčí nejstarší zprávy, znamenané dějepiscem Eusibiem a sv. Jeronýmem. A pracovav o rozkvět království Božího v Římě

společně s Pavlem, zemřel s ním téhož dne smrtí mučednickou.

Ukrutný císař Nero vrhl se jako dravá šelma na choť Kristovu, Církev svatou, aby ji udávil. Na rozkaz jeho byli křesťané do zvířecích koží strkáni a dravcům k rozsápání házeni; jiní byli křižováni; jiní smolou natíráni, aby v noci jako pochodně na ulicích hořeli a rozmařilým pohanům svítili. Také na Petra a Pavla došlo. Oba apoštolové byli jati a uvrženi do žaláře Mamertinského v Římě. Tu zůstali po devět měsíců. Za nepřítomnosti císaře Nerona, když provozovali vládu v městě prefekti Helius Caesarianus, Nymfidius, Sabinus a Tigellinus, byli oba knížata apoštolští dne 29. června léta Páně 67. umučení. Petr následovav Božského Mistra svého učením i životem, následoval ho i smrtí, jakož jednou byl slíbil a jak mu i Pán byl předpověděl. Byl totiž jakožto rozený Žid odsouzen na potupnou smrť kříže. Z toho zradoval se velice, ale považuje se za nehodna, aby zemřel na kříži tím způsobem, jako Spasitel, prosil, aby byl ukřižován hlavou dolů. I stalo se dle přání jeho. Sv. Augustin dí o smrti Petrově: „Obávaje se na kříži nápodobiti oběť našeho vykoupení, volil hlavou k zemi pohřížen a skloněn býti. Ó té převzácné pokory! Nelekaje se muk Páně, ostýchá se býti poctěn způsobem smrti Páně.“

Tak dokonal Petr svůj Kristu Ježíši a Církvi jeho posvěcený život pozemský. Starý modlářský Řím sklesl již dávno v rozvaliny, ale hrob někdejšího rybáře Šimona povýšeného od Spasitele na úřad vrchního pastýře Církve katolické, slyne až posud, a nad ním strmí na Vatikánském návrší v Římě největší chrám celého světa, v jehož kópuli stkvějí se zlatem slova Páně: „Ty jsi Petr, na té skále vzdělám Církev svou, a brány pekelné ji nepřemohou.“ Nerozborna stojí apoštolská Stolice Petrova v Římě, na níž vystřídalo se průběhem devatenácti věkův již 263 papežů. Jako Petr dle slov Páně obrátiv se, posiloval u víře bratří, tak i nástupcové jeho, Římští papeži, po věky byli a jsou mocnou baštou víry katolické. Proto útočili nevěrci a kacíři povždy nejzběsileji proti papežství. Věru, kdyby papežství bylo dílem lidí, bylo by již dávno těmto útokům podlehlo; poněvadž je však dílem Božím, přemáhalo po všecky časy nepřátele Kristovy i svoje, a přečká vítězně také nynější i budoucí útoky bran pekelných.

Ostatky sv. Petra jsou uloženy v podzemní hrobce pod obrovskou kopulí velechrámu sv. Petrského v Římě. Také velechrám sv. Víta v Praze chová několik částek z ostatků sv. Petra, z nichž jednu r. 1370. Karel IV. v Římě dostal. Kapitolní chrám Vyšehradský honosil se někdy kamennou deskou přinesenou od Karla IV. z Italie, na níž sv. Petr mši sv. sloužil.

Významná pověst dí, že sv. Petr na prosbu věřících uprchl ze žaláře v Římě, chtěje takto zachrániti se na prospěch Církve, jejíž hlavou byl; avšak ve bráně městské vstoupil mu v ústrety Kristus Pán. Žásna otázal se ho Petr: „Pane, kam jdeš?“ A Spasitel odpověděl: „Jdu do Říma, abych dal se znovu ukřižovati.“ I porozuměl Petr slovům těm, a vrátiv se, podstoupil ochotně smrť kříže. Krví Syna Božího byl vykoupen svět, a krví náměstka jeho Petra byla utvrzena Církev katolická.

Žalostný byl pád apoštola Petra, an z lidské slabosti po třikráte zapřel Mistra svého. Jakmile však připomněl si toto veliké provinění svoje, plakal hořce, a nepřestával želeti ho, pokud živ byl, ač milosrdný Pán tento hřích úplně mu byl odpustil. Následujme Petra kajicností oplakávajíce hříchů svých pokud živi jsme, a Kristus Pán přijme i nás na milosť. Sv. Jan Zlatoústý dí: „V jediné noci zhřešil Petr, a oplakával potom po všecky noci hříchu svého.“ A sv. Didak píše: „Za naší doby tráví mnozí lidé mnoho nocí ve hříších, a myslí potom, že stačí jediná hodina k oplakávání těchto hříchů Jaký to blud! Jestiť třeba ustavičnými slzami umývati, co jsme byť i pouze jednou hříšného učinili.“

Dne 29. června koná se také památka sv. Marcella, mučedníka, sv. Syra, biskupa Janovského, sv. Kassia, biskupa na ostrově Cypru, sv. Marie, matky evangelisty Páně Marka, do jejíhož domu v Jerusalémě se uchýlil sv. Petr po svém vysvobození ze žaláře (Skutk. 12, 12.), a j.

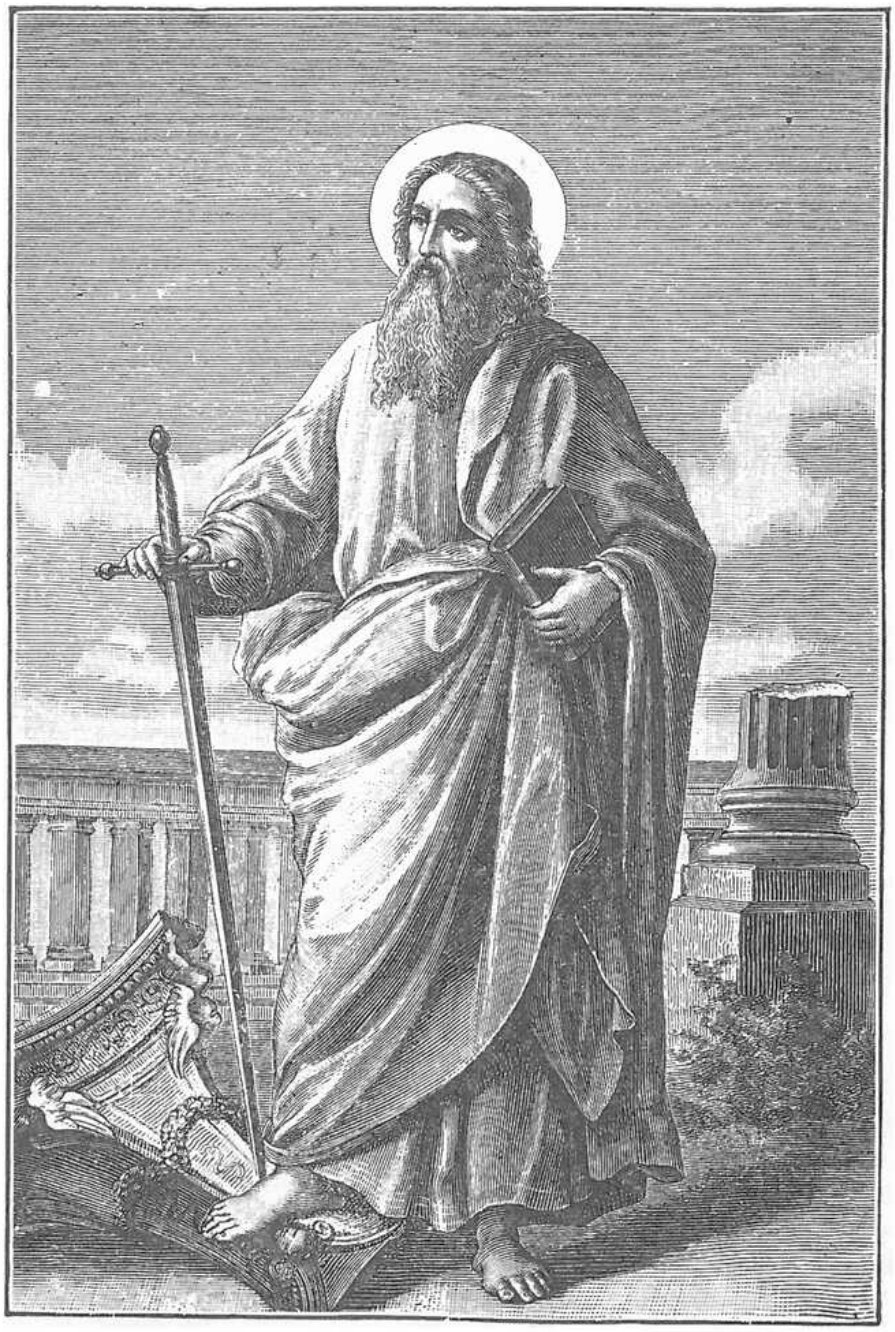
Dne 30. června.

I. Sv. Pavel, apoštol Páně.

Ze všech apoštolů Kristových podnikl pro rozšíření evangelia nejvelikolepější práce a získal si o utvrzení Církve mezi pohany největší zásluhy sv. Pavel.

Šavel narodil se ve znamenitém městě Tarsu v Cilicii ze zámožné hebrejské rodiny pokolení Benjaminova, kteráž dle podání do tohoto města byla se přestěhovala z Giskaly v Galileji. Jakožto rodák svobodného říšského města Tarsu honosil se Šavel důležitým právem římského občanství. Tehdáž byly v Tarsu učené školy, a Šavel vzdělal se na nich ve vědách řeckých. Potom odebral se do Jerusaléma, kde starší sestra jeho provdána byla, a učil se u slovutného Gamaliela Starému Zákonu i ústním výkladům jeho, jakož je podávala sekta farisejská. (Skut. 12, 3; Galat. 1, 14.) Vedle tehdejšího obyčeje vyučil se kromě toho také řemeslu stanařskému (čalounickému). Vyspěv v horlivého farisea, zahořel nenávistí proti učení Kristovu i proti vyznavačům jeho, pokládaje je za novou rouhavou a nebezpečnou sektu židovskou. Když byl jáhen Štěpán kamenován, opatroval Šavel šatů těch, kteří mučedníka kamenovali, a potom soptě proti učedníkům Páně slídil po nich a vsazoval je s povolením úředním do žaláře, a když byli na smrť odsuzováni, donášel jim ortel. (Skutk. 8, 3; 26, 10; I. Kor. 15, 9.) Nemaje toho dosti, chodil po školách a sužoval věřící, donucuje jich, aby se rouhali Kristu, a když oni do cizích měst se rozutekli, vymohl si plnomocenství knížat kněžských, aby směl v městě Damašku v Syrii pátrati po učednících Kristových a přiváděti je v okovech do Jerusaléma ku potrestání. Avšak cestou do Damašku byl Šavel od Krista Pána zázračně obrácen a učiněn jeho „vyvolenou nádobou, aby nesl jméno jeho před pohany, i krále, i syny israelské.“ (Skutk. 9, 15.) Oslepnuv byl uveden od tovaryšů do města, a po třech dnech přišel k němu z vnuknutí Božího učedník Páně Ananiáš, jenž vloživ naň ruce řekl: „Šavle, bratře, Pán Ježíš, jenž se tobě ukázal na cestě, poslal mne, abys prohlédl a naplněn byl Duchem svatým.“ A hned spadly s očí jeho jako lupiny, a přijal zrak; i vstav pokřtěn jest.*)

*) Srv. Obrácení sv. Pavla. dne 25. ledna. Svazek I. str. 140.

X. ú. J. Patočky v Praze. Nákl. Děd. sv. Jana Nep.

Sv. Pavel, apoštol Páně.

Obraz Viléma Kandlera.

Obrácený Šavel zůstal v Damašku po několik dní hlásaje ve školách židovských Ježíše Krista, Syna Božího. I zhrozili se toho Židé a ukládali o život jeho, on pak vida to, ušel do Arabie, kde po tři léta připravoval se o samotě ku velikému apoštolskému dílu, k němuž Pán jej byl povolal. (Galat. 1, 17. 18.) Byltě Šavel tehdáž ještě mladý a nemohl dle obecného zvyku israelského nastoupiti úřad učitelský, pokud nedospěl třicátého roku svého. Po třech letech vrátil se do Damašku a jal se poznovu hlásati nevěřícím Židům Krista Ježíše, oni pak uradili se, že ho zabijí. Na ten účel ostříhali ve dne i v noci městských bran, aby Šavel nemohl ujíti, ale věřící vzali ho v noci a spustili jej v koši přes zeď. (Skutk. 9, 25; II. Kor. 11, 33.)

Poprvé po svém na víru obrácení odebral se Šavel do Jerusaléma, aby uviděl předního apoštola Petra a domluvil se s ním. Tu pobyl patnácte dní, a kromě Petra neviděl z apoštolů žádného, než Jakuba Mladšího. Nešelť do Jerusaléma, aby snad od Petra o pravdách křesťanských poučiti se dal aneb vůbec od apoštolů osvědčení a pověření došel, ježto byl sám od Krista Pána mimořádným způsobem za apoštola vyvolen. (Galat. 1, 12. 19; I. Kor. 11, 23; Skutk. 26, 16.)

V Jerusalémě snažil se Šavel připojiti se k apoštolům, ale všickni se ho báli nedůvěřujíce mu a nevěříce, že by byl učedníkem Páně. Posléze ujal se ho Barnabáš, uvedl jej k apoštolům Petrovi a Jakubovi, a přesvědčil je, že Šavel viděl na cestě do Damašku Pána, že byl od něho vyvolen a potom ve jménu jeho v tomto městě výmluvně kázal. Šavel hlásal potom v Jerusalémě vedlé Petra a Jakuba slovo Boží Židům i pohanům, a hádal se s řecky mluvícími Židy; oni pak hledali jej zabiti. Zvěděvše to bratří dovedli Šavla do Cesareje, on pak odebral se odtud do rodiště svého Tarsu. (Skutk. 9, 26—30).

V Tarsu zdržel se Šavel po celý rok připravuje se v tichosti na další práce svoje. Zatím utvrdilo se znamenitě učení Kristovo v hlavním městě Syrském Antiochii, a apoštolové poslali do toho města Barnabáše, aby tamní církev spravoval. Barnabáš pak nemoha sám stačiti, šel do Tarsu, aby hledal Šavla, a když ho nalezl, přivedl si jej na pomoc do Antiochie. I byli tu oba přes celý rok a učili zástupy s tak požehnaným úspěchem, že církev Antiochijská znamenitě rozkvétala a vyznavači Kristovi nejprv v Antiochii

nazváni jsou od pohanských Římanů křesťané. (Skutk. 11, 26.) Po roce učinili věřící Antiochijští sbírku pro chudé bratry přebývající v Judsku a poslali sebrané peníze po Barnabáši a Pavlovi do Jerusaléma (Skutk. 11, 30.) Vykonavše tuto službu Barnabáš a Šavel navrátili se z Jerusaléma pojavše s sebou učedníka Marka.

Jako Jerusalém byl středem ku šíření víry křesťanské mezi Židy, rovněž tak stala se Antiochie Syrská středem a východištěm ku rozšiřování víry Kristovy mezi pohany. Odtud podnikal apoštolské cesty svoje Pavel, jejž Pán poslal mezi pohany, aby otvíral oči jejich, by se odvrátili od temnosti ku světlu a z moci satanovy k Bohu, aby vzali odpuštění hříchů a díl mezi svatými skrze víru. (Skutk, 26, 17. 18.)

Když starší a věřící Antiochijští sloužili Pánu a postili se, řekl jim Duch svatý: „Oddělte mi Šavla a Barnabáše k dílu, ku kterémuž jsem je pojal.“ Tedy postíce a modlíce se a vzkládajíce na ně ruce, propustili je. Hned potom, roku 45. nastoupil Pavel s Barnabášem a Markem z Antiochie svou první velikou cestu apoštolskou. Pluli řekou Orontem do přístavního města Seleucie a odtud na ostrov Cypr. Vystoupivše v Salamině kázali ve školách židovských, a když zchodili celý ostrov, přišli do Pafa. Tu byl tehdáž Římský vladař Sergius Paulus, muž rozšafný, jenž přál si upřímně poznati pravého Boha a proto apoštoly k sobě pozval, aby mu slovo Boží zvěstovali. I protivil se tomu židovský lžiprorok a čarodějník Barjesu (Elimas), jenž byl u vladaře a chtěl odvrátiti ho od víry. Tehdy Pavel naplněn jsa Duchem svatým pohleděl naň a řekl: „Ó plný vší lsti a vší chytrosti, synu ďáblův, nepříteli vší spravedlnosti, nepřestáváš převraceti cest Páně pravých,“ a pohrozil mu ve jménu Páně, že bude potrestán slepotou. I připadla na něho ihned mrákota a tma, a vladař uzřev, co se stalo, divil se učení Páně a uvěřil. Jak se podobá, přijal Šavel na počest obráceného vladaře Sergia Pavla jméno jeho a nazýval se od té doby Pavlem.

Z Pafu plavil se Pavel se soudruhy na pobřeží pamfilské a přišel do Perge. Tu zasteskl si Marek, a opustiv oba apoštoly, vrátil se do Jerusaléma. Pavel a Barnabáš cestovali dále a zavítali do Antiochie v Pisidii. Když v den sobotní vešli do sbornice, jal se Pavel ku shromážděným

Židům konati znamenitou řeč líče vyvolení národu israelského a dovozuje, že Bůh dle zaslíbení svého národu tomu z jeho semene vyvedl Spasitele Ježíše, před jehož příštím Jan kázal křest pokání všemu lidu; ale Židé nepoznavše ho odsoudili jej a vydali na smrť, Bůh pak vzkřísil ho třetího dne, a každý, kdož věří v něho, nabývá odpuštění hříchův a ospravedlnění, čehož nebylo lze dosáhnouti skrze zákon Mojžíšův. Když apoštolové vycházeli, prosili jich mnozí, aby i v příští sobotu jim kázali, ale když v ten den sešlo se téměř všecko město ku slyšení slova Božího, naplněni jsou nevěřící Židé závistí a odporovali slovům Pavlovým rouhajíce se. Tehdy zvolali apoštolové: „Vámť mělo slovo Boží nejprvé mluveno býti; ale poněvadž je zamítáte a sebe za nehodné soudíte věčného života, aj obracíme se k pohanům.“ Slyšíce pak to pohané zradovali se a velebili slovo Páně, a uvěřili. I rozsévalo se slovo Páně po vší krajině. Židé pak zbouřili ženy a přední měšťany a vzbudili protivenství proti Pavlovi a Barnabášovi; a vyhnali je z končin svých. A oni vyrazivše prach s nohou svých na ně odešli a přišli do města Ikonia v Lykaonii. (Skutk. kap. 13.)

V Ikonii byli Pavel a Barnabáš dlouhý čas hlásajíce slovo Boží, tak že veliké množství Židův i Řeků uvěřilo. Ale nevěřící Židé vzbouřili proti nim pohany. Tehdy utekli apoštolové do sousedních měst Lystry a Derbe i do veškeré okolní krajiny, kde kázali. V Lystře byl člověk od narození chromý, jenž pozorně Pavla mluvícího poslouchal. Kterýžto vida, žeby víru měl, řekl velikým hlasem: „Postav se přímo na nohy své!“ I vzchopil se a chodil. Zástupové pak zděsivše se tohoto zázraku volali: „Bohové učiněni jsou podobni lidem a sestoupili k nám!“ I nazvali Barnabáše Jovišem a Pavla Merkurem, a modloslužebný kněz přivedl ověnčené býky a chtěl jim s lidem obětovati. Vidouce to apoštolové roztrhli řízy své, a vyběhše mezi zástupy jali se dokazovati, že nejsou bohové, ale smrtelní lidé, a poučovati je, aby obrátili se od lichých bohů k Bohu živému, jenž všecko stvořil. Tak upokojili stěží zástupy, aby jim neobětovali. Hned potom přišli z Antiochie a Ikonia někteří Židé a pošvali zástupy, že kamenovali Pavla a vytáhli ho za město domnívajíce se, že již zemřel. Když pak jej učedníci obstoupili, vstav vešel do města, a nazítří šel s Barnabášem do Derbe. A kázavše evangelium tomuto městu navrátili se do Lystry,

a do Ikonia a do Pisidské Antiochie potvrzujíce mysli učedníků, aby setrvali u víře. A zřídivše jim starší (kněze) v jednékaždé církvi a pomodlivše se s postem, poručili je Pánu, a prošedše Pisidii přišli do Pamfilie; a mluvivše slovo Páně v Perge, sestoupili do města Attalie, a odtud plavili se do Antiochie v Syrii, odkudž cestu svou byli nastoupili. Když pak přišli a shromáždili církev, vypravovali, jak veliké věci Bůh skrze ně učinil a že otevřel pohanům dvéře víry. (Skutk. kap 14.)

Zatím, co křesťanství v Malé Asii tak utěšeně se šířilo, vznikl v Antiochii spor mezi věřícími ze židovstva a pohanstva, mají-li obrácenci z pohanů zachovávati obřadných předpisů starozákonních, zejména obřízky. Na srovnání tohoto sporu konal se apoštolský sněm v Jerusalémě, na nějž z Antiochie vysláni Pavel a Barnabáš. Tu vynesen svorný nález, aby pohanům do Církve vstupujícím neukládalo se jiného břemena, než aby varovali se obětných hostin pohanských, požívání krve i udávenin a smilstva. S tímto nálezem vrátil se Pavel doprovázen Barnabášem a Sílou, do Antiochie. (Skutk. kap. 15.)

Za nedlouho nastoupil Pavel z Antiochie svou druhou cestu apoštolskou. Odloučiv se od Barnabáše pojal Sílu a chodil s ním po Syrii a Cilicii potvrzuje bratří u víře. Přišel pak do Derbe a odtud do Lystry, a tu připojil k sobě Timothea učiniv ho svým učedníkem. Potom cestovali skrze Frygii a Galacii, a když obešli Mysii, sestoupili do Troady. A když Pavel byl na rozpacích, má-li dále cestovati po Malé Asii či odebrati se do Evropy, ukázalo se mu vidění: Muž macedonský stál a prosil ho řka: „Přijď do Macedonie a pomoz nám!“ I plavili se tedy z Troady na ostrov Samotracii a odtud do přístavního města macedonského Neapole a přišli odtud do Filip. Tu nebylo židovské školy, a Židé i židovští obrácenci scházeli se za městem u řeky. Pavel vyšel v den sobotní na toto místo a mluvil k ženám, kteréž se byly sešly. Mezi nimi byla Lydia, prodavačka šarlatu, ctitelkyně Boží, jejížto srdce otevřel Pán, že pozorně poslouchala slova Pavlova, uvěřila; a když pokřtěna byla i dům její, přinutila apoštoly, aby u ní se ubytovali; a dům její stal se středem tvořící se církve Filipské. V městě tom žila otrokyně mající v chorobném stavu svém ducha věštího, kteráž předpovídáním budoucích věcí pánům svým

veliký užitek přinášela. Ta chodíc za Pavlem obtěžovala ho, on pak nesa to nemile, zhostil ji ve jménu Ježíše Krista věštího ducha. Ale páni její vidouce s hněvem, že pominula jim naděje zisku jejich, chytili Pavla i Sílu a vedli je na náměstí ku knížatům a řekli: „Tito lidé bouří město naše a zvěstují obyčej, kteréhož nesluší nám přijati ani zachovávati, poněvadž jsme Římané.“ I sběhl se proti nim lid a úředníci kázali je metlami mrskati. Potom vsadili je do žaláře přikázavše strážnému, aby jich bedlivě ostříhal. Ten vsadil je do hlubšího žaláře a sevřel nohy jejich kládou. O půlnoci, když Pavel a Sílas modlíce se chválilí Boha, stalo se veliké zemětřesení, a hned otevřely se všecky dvéře a okovy jejich spadly. Tehdy procítiv strážný a vida dvéře žaláře otevřené, chtěl se mečem zabiti, domnívaje se, že vězňové utekli. I vzkřikl Pavel: „Nečiň sobě nic zlého; však jsme tu všickni!“ A požádav světla vešel tam a třesa se padl Pavlovi a Sílovi k nohám, a vyvedl je ven a řekl: „Páni, co mám činiti, abych byl spasen?“ A oni řekli: „Věř v Pána Ježíše a budeš spasen ty i dům tvůj.“ A pojav je uvedl do domu svého, připravil jim stůl a veselil se se vším domem svým věře Bohu. A když byl den, poslali úředníci služebníky řkouce: „Propusť ty lidi.“ Ale Pavel jsa Římský měšťan vzkázal úředníkům: „Zmrskali jste nás veřejně, neodsouzené, vsadili jste Římany do žaláře, a nyní nás tajně vyháníte? Ne tak, ale přijďte a sami nás propusťte!“ Jelikož Římští občané dle zákona nesměli býti zmrskáni, kterýžto trest byl potupným, ulekli se úředníci uslyševše, že Pavel a Barnabáš jsou Římané, a přišedše odprosili jich a žádali, aby vyšli z města. A vystoupivše ze žaláře, vešli k Lydii, a uzřevše bratry, potěšili jich (Skutk. kap. 16.) a odešli přes Antipoli a Apollonii do Thessaloniky (Soluně). Pavel podle obyčeje vešel do školy židovské a po tři soboty kázal a doličoval z Písma sv., že Mesiáš měl trpěti a z mrtvých vstáti a že ten Mesiáš jest Ježíš Kristus. Někteří uvěřili, ale Židé zbouřili město. Bratří pak ihned v noci vypustili Pavla a Sílu do Beréje. Tu vešli oba do židovské školy a byli ochotně poslouchání, a mnozí uvěřili, mezi nimiž bylo nemálo šlechetných pohanských mužův i žen. Když pak Židé v Soluni zvěděli, že Pavel káže v Bereji slovo Boží, přišli tam a bouřili lid, a Pavel zůstaviv v Bareji Sílu a Timothea, uprchl do Athén.

Athény byly středem vzdělanosti řecké, věhlasným sídlem věd i uměn, a přední svatyní tehdejšího světa pohanského. Do tohoto pyšného města zavítal prostý apoštol Pavel, nepatrný postavou, ale vznešený svým povoláním, veliký svým duchem, ozbrojený neodolatelnou výmluvností a mocí Boží. Čekaje na soudruhy, kteříž zůstali v Macedonii, obcházel město, a vida jeho nesčíslné pohanské chrámy, oltáře a modly, rozhorlil se mocně. Jako všude obyčej měl, obrátil se nejprv k Židům a židovským obrácencům a hádal se s nimi ve škole i na náměstí. Učení jeho vzbudilo zvědavost i u pohanů; někteří mudrci epikurejští a stoičtí hádali se s ním, a někteří řekli: „Co chce tento plískač pověděti?“ A jiní řekli: „Zdá se býti zvěstovatel nových bohů, neboť vypravoval o Ježíšovi a o z mrtvých vstání.“ I popadše ho vedli jej do Areopagu, zvýšeného to místa na náměstí, kde nejvyšší soud se scházíval, kde vyřizovány záležitosti státní a dály se veřejné ohlášky lidu, a řekli: „Můžeme-liž věděti, jaké jest to nové učení, které vypravuješ?“ Athenští pak ničeho jiného tak pilni nebyli, jako aby něco nového povídali aneb slyšeli. Tedy Pavel stoje uprostřed Areopagu jal se řečniti: „Muži Athenští! Procházeje se a vida modly vaše, nalezl jsem také oltář, na kterémž napsáno jest: Neznámému Bohu. Protož, co vy ctíte neznajíce, to já zvěstuji vám. Bůh, kterýž učinil svět, i všecko, což jest na něm, ten jsa pánem nebe i země, nebydlí v chrámech rukou udělaných. Aniž bývá ctěn lidskýma rukama, jakoby něčeho potřeboval, ježto on dává všechněm život i dýchání i všecko. A učinil z jednoho všecko pokolení lidské, aby přebývalo na vší tváři země, aby hledali Boha, zdali snad by se ho domakali neb ho nalezli, ačkoli není daleko od jednoho každého z nás. Nebo v něm živi jsme, a hýbáme se a trváme; jakož i někteří z vašich básníků pravili: Jeho zajisté i plémě jsme. Jsouce tedy plémě Boží, nesmíme se domnívati, žeby zlatu nebo stříbru, anebo kameni, řemeslem anebo důmyslem lidským vyrytému, Božství bylo podobno. A zajisté časy té nevědomosti prohlídaje Bůh, nyní zvěstuje lidem, aby všickni všudy pokání činili, protože nložil den, v kterémž souditi bude svět v spravedlnosti, skrze muže, kteréhož k tomu zřídil, dávaje víru všem, vzkřísiv ho z mrtvých.“ Uslyševše pak o vzkřísení z mrtvých, někteří se posmívali, a někteří řekli: „Poslech-

neme tě o tom podruhé.“ A tak vyšel Pavel z prostředku jejich. Někteří pak muži přidrželi se ho a uvěřili, mezi kterýmiž i Dionysius Areopagita, jenž potom byl prvním biskupem Athénským a žena jménem Damaris i jiní s nimi. (Skutk. kap. 17.)

Potom cestoval Pavel do Korintu. Tu nalezl jednoho židokřesťana rodem z Pontu, jménem Akvilu, a manželku jeho Priscillu, kteříž nedávno byli přišli z Italie, protože císař Klaudius všecky Židy byl vyhnal z Říma. I ubytoval se u nich. Akvila byl stanařem, a Pavel znaje toto řemeslo pomáhal mu v práci, každou sobotu pak hlásal slovo Boží ve škole židovské. A když přišli do Korintu Sílas a Timotheus, jal se Pavel horlivěji dotírati na Židy a osvědčovati, že Ježíš je Mesiáš. Když pak oni odporovali a se rouhali, vytřásaje roucho své řekl jim: „Krev vaše budiž na hlavu vaši! Já čist jsa půjdu od této chvíle k pohanům.“ A jda odtud vešel do domu nějakého Justa, obrácence židovského z pohanstva, jehož dům byl u samé školy židovské. Zatím uvěřil představený školy židovské Krispus se vším domem svým v Pána, a mnozí z Korintských následovali jeho příkladu a byli pokřtěni. Pavel byv u vidění od Pána povzbuzen a poučen, že nikdo mu neublíží, a že mnozí v tomto městě uvěří, zůstal v Korintě rok a šest měsíců, uče slovu Božímu.

Prodlévaje v Korintu napsal Pavel oba svoje listy ku Thessalonským. Horlivou činností svou založil v tomto městě znamenitou obec křesťanskou. Posléze vzbouřili se nevěřící Židé proti němu a přivedli jej před soudnou stolici místodržitele Galliona řkouce: „Tento navádí lidi, aby proti zákonu ctili Boha“. Ale Gallio řekl jim, že kdyby běželo o něco nepravého nebo nějaký zločin, že by jich ochotně vyslyšel, že však jsou to hádky o jejich zákonu, aby tedy sami se srovnali; i odehnal je od soudné stolice. Pavel pak pobyv tu ještě mnoho dní rozžehnal se s bratřími a plavil se do Syrie, a s ním Priscilla a Akvila. I přišel s nimi do Efesu a zůstavil jich tu. Sám pak rozmlouval se Židy ve škole, a když prosili, aby déle pobyl, nesvolil, ale rozžehnav se řekl: „Navrátím se k vám, bude li vůle Boží.“ I plavil se do Cesareje a putoval odtud dle učiněného slibu do Jerusaléma, aby v chrámě Bohu radostné díky vzdal za veliké

věci, jež s milostí jeho byl vykonal; a potom vrátil se do Antiochie, dokonav druhou missionářskou cestu svou. (Skutk. kap. 18.)

Brzo podstoupil Pavel z Antiochie svou třetí apoštolskou cestu. Prošel Galacii a Frygii potvrzuje všech učedníků ve víře, a zavítal podruhé do Efesu, kde pomeškal po dvě léta a tři měsíce. Tu pokřtil dvanáct učedníků Janových a udělil jim vzkládáním rukou svátost biřmování. Nejprv kázal po tři měsíce ve škole židovské, a když někteří ze Židů nechtěli uvěřiti, odstoupil od nich a učil po dvě léta ve škole jistého Tyrana s takovým úspěchem, že všichni Židé i pohané přebývající v prokonsularní Asii a Jonii slyšeli slovo Boží. I nemalé divy činil Bůh skrze ruce Pavlovy, takže i šátky a pásky s jeho těla na nemocné se nosívaly, a nemoci odstupovaly od nich, a zlí duchové vycházeli. Pokusili se pak i někteří z toulavých židovských zaklínačů vzývati jméno Pána Ježíše nad těmi, kteří zlé duchy měli, a pochodili špatně; když pak se to rozhlásilo, připadla na všecky Židy i pohany v Efesu bázeň, a jméno Pána Ježíše bylo velebeno. A mnozí z věřících přicházeli vyznávajíce skutky své. Mnozí pak z těch, kteříž byli pověrečných věcí hleděli, snesli svoje knihy a spálili je veřejně. Tak silně rostlo v Efesu a zmocňovalo se slovo Boží.

Přebývaje v Efesu napsal Pavel r. 55. list ku Galatským a první svůj list ku Korintským. Potom umínil si, že projde Macedonii a Acháji a vrátí se do Jerusaléma, po čemž půjde také do Říma. Zatím nastalo však proti němu v Efesu nemalé vzbouření. Toto světovým obchodem slynoucí, bohaté město honosilo se nádherným chrámem pohanské bohyně Diany, a četní řemeslníci, umělci i modloslužební kněží měli z toho veliký zisk. Zlatník Demetrius, jenž vyráběl stříbrné chrámy bohyně Diany, svolal ty, kteříž byli podobného řemesla a řekl: „Muži, víte, že tímto řemeslem zisku nabýváme, a vidíte i slyšíte, že tento Pavel netoliko v Efesu, ale téměř po vší Asii přemlouvaje odvrátil mnohý zástup, pravě, že to nejsou bohové, kteříž bývají rukama lidskýma uděláni. A protož nebezpečenství jest, netoliko aby nám tato částka živnosti v pohrdání nepřišla, ale také chrám veliké Diany za nic nebude jmín, ano i na zmar přijde důstojnost té, kteroužto ctí všecka Asie i okrsek světa.“ Uslyševše to, naplněni jsou hněvem a zkřikli řkouce: „Veliká jest Diana

Efeských!“ I naplněno jest město rozbrojem a hnali se úprkem jednomyslně do divadla uchopivše průvodčí Pavlovy. Když pak chtěl Pavel jíti mezi lid, nedopustili učedníci. Rozumný státní úředník ukonejšil pak vzbouřený lid řka, že nikdo nemůže odpírati tomu, že město Efes ctí velikou dceru Jovišovu Dianu a chová obraz její, jenž s nebe spadl; a jestliže někdo ve svém řemesle je zkracován, že může obrátiti se k řádnému soudu, kde stane se mu po právu. I rozešli se zástupové. (Skutk. kap. 19.)

Po utišení této bouře rozžehnal se Pavel s věřícími Efeskými a plavil se do Macedonie. Tu sešel se s Titem, jenž přinesl mu zprávu o stavu církve Korintské. To dalo mu podnět ku sepsání druhého listu ku Korintským. Potom zavítal do Illyrie a očekával Tita, jejž byl s listem svým poslal do Korintu. Ale brzo cestoval sám do Korintu, a nemoha prozatím provésti dávné předsevzetí svoje, jíti do Říma, napsal list k Římanům, jímž snažil se židokřesťany i pohanokřesťany v Římě spojiti v jednu čeleď Boží.

Když Pavel v Korintě pobyl tři měsíce, činili mu Židé, an se chtěl plaviti do Syrie, úklady, a protož umínil si navrátiti se skrze Macedonii. Z Filip plavil se do Troady, kde s průvodčími pobyl sedm dní. Když tam věřící první den po sobotě se byli sešli k lámání chleba, mluvil k nim Pavel až do půlnoci, protože nazítří chtěl odjíti. Mládenec pak Eutychus sedě na okně usnul tvrdě a spadl s třetího ponebí dolů a zdvižen jest mrtev. K němuž Pavel dolů sestoupiv objal ho a řekl: „Nermuťte se, však jest duše jeho v něm“. I přivedli mládence živého a byli nemálo potěšeni. Pavel kázav až do svítání, odešel a přibyl do Miletu v Karii. Z Miletu pak povolal starších církve v Efesu, a když přišli, mluvil k nim na rozloučenou takto: „Vy víte, od prvního dne, v kterýž jsem přišel do Asie, kterak jsem po všecken čas byl s vámi, slouže Pánu se vší pokorou a s mnohými slzami a pokušeními, kteréž se mi přiházela z úkladů židovských; kterak jsem ničehož nepominul z užitečných věcí, abych vám neoznámil, a vás neučil zjevně, i po domích, vydávaje svědectví Židům i pohanům o obrácení se k Bohu a o víře v Pána našeho Ježíše Krista. A aj nyní já veden jsa Duchem svatým jdu do Jerusaléma, nevěda co se mi v něm má přihoditi, ač že mi Duch svatý po všech městech osvědčuje, řka: že okovy a soužení očekávají mne v Jerusalémě.

Ale nic se toho neštítím, aniž činím život svůj dražším nežli sebe, jen abych dokonal běh svůj a službu slova, kterouž jsem přijal od Pána Ježíše k osvědčování evangelia milosti Boží. A aj nyní vím, že neuzříte více tváři mé vy všickni, mezi nimiž jsem chodil, káže o království Božím. Protož osvědčuji vám dnešního dne, že čist jsem od krve všech. Neb‘ jsem nepominul zvěstovati vám všelikou radu Boží. Buďtež bedlivi sebe, i všeho stáda, v němžto Duch svatý ustanovil vás biskupy, abyste spravovali církev Boží, kteréž dobyl svou krví. Já vím, že po mém odchodu vejdou mezi vás vlci hltaví, kteříž nebudou šetřiti stáda. A z vás samých povstanou muži, jenž budou mluviti převrácené věci, aby obrátili učedníky po sobě. Protož bděte, majíce v paměti, že jsem po tři léta nepřestával dnem i nocí s pláčem napomínati jednohokaždého z vás. A nyní poroučím vás Bohu a slovu milosti jeho.“ A to pověděv klekl na kolena svá a modlil se s nimi se všemi. I stal se pláč veliký ode všech, a padajíce Pavlovi na hrdlo líbali jej, rmoutíce se nejvíce nad tím slovem, kteréž byl řekl, žeby neměli více tváři jeho viděti. I provodili jej k lodi. (Skutk. kap. 20.)

Z Miletu plavil se Pavel na ostrovy Kos a Rhodus a odtud ku Patáře na pobřeží Lycie a přímým směrem do Tyru na břehu Fenicie, kde pobyl sedm dní. Tu dali učedníci Pavlovi výstrahu, aby nevstupoval do Jerusaléma, on však rozžehnav se s nimi přeplavil se do Ptolomaidy a druhého dne šel do Cesareje, kde s tovaryši svými zůstal v domě jáhna Filipa. A po několika dnech přišel nějaký prorok z Judska jmenem Agabus a vzav Pavlův pás a svázav sobě ruce i nohy prorokoval: „Muže, jemuž tento pás náleží, tak sváží Židé v Jerusalémě, a vydají v ruce pohanů.“ Tehdy prosili křesťané Cesarejší Pavla, aby nechodil do Jerusaléma. On však odpověděl: „Co činíte plačíce a trápíce srdce mé? Však já netoliko svázán býti, ale i umříti hotov jsem v Jerusalémě, pro jméno Pána Ježíše.“ A nemohouce ho odraditi spokojili se řkouce: „Staň se vůle Páně!“

Potom odebral se Pavel do Jerusaléma, a bratří přijali ho s radostí. Druhého pak dne vešel k apoštolu Jakubovi, a tu sešli se všickni starší. Pavel vypravoval jim všecko, co Bůh skrze službu jeho činil mezi pohany, a oni velebili z toho Boha. Někteří mladší věřící ze židovstva mrzeli se však, že Pavel prý učil Židy mezi pohany pře-

bývající odstupovati od předpisů starozákonních. Pavel tedy chtěje ukázati, že jakožto rozený Žid váží si obyčejů lidu svého, podrobil se oblíbenému slibu Nazarejců, totiž sedmidennímu postu, jenž končil obětováním v chrámě. I ohlásil svou oběť kněžím a přišel do chrámu. Tu spatřili ho někteří Židé z Jonie, a poznavše jej zbouřili všecken lid a vztáhli naň ruce křičíce: „Toť jest ten člověk, kterýž proti lidu, i proti zákonu i tomuto místu všecky všude učí!“ I sběhli se lidé a uchopivše Pavla táhli jej ven z chrámu. A když jej chtěli zabiti, pověděno jest tisícníku vojska, že se bouří město. Kterýž ihned pojav vojáky a setníky, sběhl k nim. A oni uzřevše vojsko přestali bíti Pavla. Tisícník nemoha pro hluk nic jistého zvěděti, rozkázal Pavla dvěma řetězy svázati a vésti na hrad Antonii. A když přišli ku stupňům hradu a množství lidu křičelo: „Zahlaď jej!“ řekl Pavel k tisícníkovi: „Prosím tě, dovol mi promluviti k lidu.“ A když on dovolil, stoje Pavel na stupních pokynul rukou na lid, a když stalo se mlčení, jal se mluviti jazykem židovským, kde se narodil, jak byl vychován, co činil před svým obrácením a kterak Kristem Ježíšem obrácen jest. I poslouchali ho tiše až do slov: „Řekl Pán ke mně: Jdi, nebo já daleko mezi pohany pošlu tebe.“ Tu pozdvihli hlavu křičíce: „Zahlaď ho ze země, neboť nesluší mu živu býti.“ I chystali se Pavla kamenovati. Tehdy rozkázal ho tisícník do hradu uvésti a biči mrskati a mučiti, aby zvěděl, pro kterou příčinu na něj tak křičí. A když jej svázali řemením, řekl Pavel setníkovi, kterýž při něm stál: „Sluší-li vám Římana, a to neodsouzeného, mrskati?“ Uslyšev to setník přistoupil k tisícníkovi a oznámil mu, že Pavel je Římský měštěnín, a ten ulekl se, že jej byl svázal. Chtěje pak zvěděti, pro kterou příčinu Židé naň žalovali, rozvázal jej a přikázal, aby sešli se knížata i všecka rada. (Stutk. kap. 21. a 22.)

Tehdy Pavel stoje před vysokou radou řekl: „Muži bratří, já se vším dobrým svědomím obcoval před Bohem až do dnešního dne.“ Velekněz Ananiáš kázal pak těm, kteří u něho stáli, aby ho bili v ústa. Tu řekl mu Pavel: „Bude tebe bíti Bůh, stěno zbílená. A ty sedíš, abys mne soudil podlé zákona, a proti zákonu velíš mne bíti?“ Ze surového jednání Ananiášova přesvědčil se Pavel, že by v tomto shromáždění marně se namáhal dovozovati, že není zapřísáhlým nepřítelem zákonů Mojžíšových. Věda pak, že

vysoká rada jest rozštěpěna sektami Saduceů a Fariseů, zvolil Pavel, jsa obratný a duchapřítomný řečník, působivý prostředek, aby shromáždění toto rozdvojil a zmařil. Zvolalť „Muži bratří, já jsem Fariseus, syn Fariseův, pro naději a vzkříšení z mrtvých jsem já souzen.“ Sotva to vyslovil, stalo se rozdvojení mezi Saduceji a Fariseji i vším shromážděním, neboť Saduceové popírali vzkříšení z mrtvých, jež Fariseové vyznávali. I stal se křik veliký. A někteří Fariseové povstali a jali se dokonce Pavla hájiti řkouce, že nic zlého na něm nenalezli. Tu tisícník boje se, aby Pavel nebyl od Saduceů roztrhán, rozkázal vojákům vytrhnouti jej z prostředku jejich a vésti na hrad. V druhou pak noc zjevil se Pavlovi Kristus Pán a řekl mu: „Budiž stálý, neb jako jsi svědčil o mně v Jerusalémě, tak musíš svědčiti i v Římě.“ A když byl den, sebralo se více než čtyřicet Židův a ti zapřísáhli se, že nebudou ani jísti ani píti, až zabijí Pavla. O kterýchžto úkladech uslyšev syn sestry Pavlovy, vešel na hrad a pověděl Pavlovi, a tento dal to oznámiti tisícníkovi. Ten obávaje se, aby Židé Pavla nezabili, čímž by on trpěl pohanění, jakoby byl od nich vzal peníze, rozkázal jej pod stráží sedmdesáti jezdcův a dvou set kopinníků v noci dovézti do Cesareje ku Felixovi, toho času vladaři v Judsku a Galileji, jemuž napsal list tohoto obsahu: „Muže tohoto, kterého Židé javše usilovali zabiti, já přišed k tomu s vojskem, vytrhl jsem, zvěděv, že Říman jest. I shledal jsem, že nemá žádného zločinu, hodného smrti neb vězení. A když mi pověděno o úkladech, kteréž mu byli strojili, poslal jsem ho k tobě přikázav i žalobníkům, aby pověděli před tebou.“ (Skutk. kap. 23.)

Po pěti dnech přijel velekněz Ananiáš s několika členy vysoké rady a s právníkem Tertullem do Cesareje. Tu jal se Tertullus žalovati na Pavla takto: „Nalezli jsme člověka tohoto jedovatého, vzbuzujícího různice mezi všemi Židy po všem světě, jenž jest původcem bouře Nazaretských.“ Tedy odpověděl Pavel, když mu pokynul vladař, aby mluvil: „Vyznávám před tebou, že podlé cesty, kterouž nazývají Židé kacířstvím, sloužím Otci i Bohu svému, věře všemu, co psáno jest v Zákoně a Prorocích, maje naději, že bude vzkříšení spravedlivých a nespravedlivých. Protož i sám hledím, abych měl vždycky svědomí bez úrazu před Bohem i před lidmi.“ Z krátkého výslechu toho seznal vladař Felix,

že Pavel je nevinen, a odročil vyšetřování až do příchodu tisícníka Lysiáše. Zatím rozkázal, aby s vězněm bylo mírně nakládáno i aby nebylo přátelům jeho zabraňováno poslouchati mu. Po několika dnech povolal Felix Pavla k sobě, aby slyšel učení jeho. Pavel mluvil o spravedlnosti, o čistotě a budoucím soudu. Toho ulekl se Felix, seznávaje, že slova Pavlova čelí proti němu, proti jeho zištnosti i lakotě i proti cizoložnému jeho svazku s dcerou Herodesa Agrippy Drusillou, kteráž byla zpronevěřilou manželkou Emeského krále Aziza. I přerušil řeč Pavlovu a řekl: „Dosti; odejdi, zavolám tě až jindy.“ Potom povolal ho několikráte k sobě dávaje mu na jevo, že doufá od něho peněz. Ale Pavel nevšímal si těchto pokynů lakotného vladaře, a tak zůstal po dvě léta v Cesareji u vězení. (Skutk. kap. 24.)

Po dvou letech strhly se v Cesareji pouliční nepokoje, a Felix potlačil je krvavě. I byl pro tuto ukrutnosť z úřadu svého propuštěn. Nástupce jeho Porcius Festus, muž spravedlivý, přišed do Jerusaléma, byl od knížat kněžských a starších lidu židovského požádán, aby vydal Pavla vysoké radě na soud. Zatím strojili Židé úklady, aby Pavla na cestě do Jerusaléma zabili. Ale Festus odpověděl, že má Pavel zůstati v Cesareji, kde vykoná se nad ním soud. A pobyv v Jerusalémě několik dnů, jel nový vladař do Cesareje, a druhého dne posadiv se na soudnou stolici kázal Pavla přivésti. Židé, kteříž byli přišli z Jerusaléma, vedli proti Pavlovi mnohé a těžké žaloby, jichž však nemohli dokázati, ježto Pavel se hájil, řka, že ani proti zákonu židovskému, ani proti chrámu, ani proti císaři nic neprovinil. Festus chtěje si Židy nakloniti řekl Pavlovi: „Chceš-li jíti do Jerusaléma a tam souzen býti přede mnou?“ Pavel rozhodnuv se rychle, zvolal: „Stojím před soudnou stolicí císařskou a mám zde souzen býti. Židům jsem neublížil, jakož dobře víš. Jestliže jsem něco smrti hodného učinil, neodpírám umříti; pakli toho není, což tito žalují na mne, nemůže mne nikdo jim vydati. K císaři se odvolávám!“ Jakožto Říman nemohl Pavel býti donucen, aby byl souzen od židovské vysoké rady v Jerusalémě, maje právo býti vyslýchán od náměstka císařova a odvolati se k samému císaři. Apoštol odvolal se k císaři také za tím účelem, aby dle dávného přání svého přišel do Říma a v tomto městě mohl evangelium hlásati.

Tehdy Festus odpověděl Pavlovi: „K císaři jsi se odvolal, k císaři půjdeš!“ Po několika dnech přišel do Cesareje král Herodes Agrippa II. se svou sestrou Berenikou, aby pozdravil Festa. Druhého pak dne, když Agrippa, Berenice, Festus a dvořané jeho vstoupili do vyšetřovací síně, přiveden jest Pavel. (Skutk. kap. 25.)

Apoštol konal před Agrippou znamenitou řeč mluvě o svém dřívějším obcování, o svém obrácení na víru, o Ježíši Kristu, o svém působení mezi pohany a o z mrtvých vstání, dokládaje, že nic jiného nehlásal, než co mluvili a předpovídali Mojžíš a Proroci. Také pohan Festus naslouchal dychtivě těmto slovům; když však Pavel jal se mluviti o z mrtvých vstání, zvolal: „Bláznìš, Pavle!“ Ale Pavel řekl: „Neblázním, výborný Feste, ale mluvím slova pravdy a zdravého rozumu.“ A obrátiv se k Agrippovi řekl: „Věříš-li, králi Agrippo, prorokům? Vím, že věříš.“ Tu zvolal Agrippa: „Málem přemluvíš mne, abych byl křesťanem“; tak mocně otřásla jím přesvědčivá řeč apoštolova. A Pavel pozdvihna okovy spoutanou pravici vyslovil tato obsažná slova: „Žádám od Boha, abyste netoliko málem, ale zcela, netoliko ty, ale i všickni, kteříž mne slyší, byli dnes takoví, jakýž i já jsem, kromě okovů těchto.“ I povstali všickni a poodstoupivše stranou rozmlouvali vespolek řkouce: „Nic hodného smrti neb vězení nečinil člověk tento.“ Agrippa pak řekl Festovi: „Člověk tento mohl propuštěn býti, kdyby se byl neodvolal k císaři.“ (Skutk. kap. 26.)

Když bylo usouzeno, aby Pavel se plavil do Italie, vydán byl s jinými vězni setníkovi císařských vojáků jmenem Juliovi, kterýž měl se k němu přívětivě. I plouli k Sidonu, odtud za nepříznivého větru objeli ostrov Cypr mořem cilickým a pamfyslskem, a přistáli v Myře v Lycii, kde přestoupili na loď alexandrijskou plující do Vlach. S velikým nebezpečím dorazili k Salmoně a odtud k Boni; ortu na ostrově Kretě. Tu radil Pavel, aby za bouřlivé podzimní doby neploulo se dále, ale setník důvěřoval více správci lodí. I plouli dále chtějíce dostati se nějak do přístavu ve Fénice na jihozápadním břehu ostrova a tam přezimovati. A když jimi vichr hrozně zmítal, vyházeli u ostrůvku Klaudy všecku lodní přítěž i všecka zavazadla, avšak ani tím si neprospěli; za mnoho dní neukázaly se jim ani slunce ani hvězdy, a všecka naděje na zachránění zdála se býti

marnou. Tu řekl Pavel lodníkům: „Měli jste mne poslechnouti a zůstati na Kretě, nyní pak napomínám vás, abyste byli dobré mysli, neboť nezahyne kromě samé lodi nikdo z vás. Nebo této noci stál u mne anděl Boha, kterémuž já sloužím, řka: „Neboj se, Pavle, před císařem máš státi; a aj, daroval tobě Bůh všecky, kteříž s tebou se plaví. Protož dobré mysli buďte, neboť věřím Bohu, že se tak stane. Mámeť se pak dostati na nějaký ostrov.“ Na lodi bylo všech duší 276. U ostrova Malty narazila loď na skalisko a začala se lámati Tu radili vojáci, aby vězňové byli zabiti, by nemohli uprchnouti, ale setník chtěje zachovati Pavla, nedal toho učiniti, a rozkázal těm, kteříž uměli plovati, aby se pustili do moře a takto vyvázli, z ostatních pak některé vynesli na deskách a jiné na kusech z rozbité lodi, a tak dostaly se z rozkotané lodě všecky osoby na ostrov. (Skutk. kap. 27.

Ostrované ukázali zachráněným nemalou přívětivosť. Zapálili jim hranici dříví, aby se mohli osušiti a za chladného deště ohřáti. Také Pavel sebral něco chrastí, a když je vložil na oheň, připjala se zmije k ruce jeho utíkajíc před horkem. Vidouce ostrované hada na ruce jeho, řekli: „Jistě člověk tento jest vražedlník, neboť sotva vyšel z moře, nedá mu pomsta Boží živu býti.“ A on vyraziv hada do ohně neutrpěl nic zlého. Ale oni se domnívali, že oteče a zemře; když pak viděli, že se mu nic zlého nestalo, pravili, že jest bůh.

Na těch místech byly statky knížete ostrova Malty jmenem Publia, jenž příchozí po tři dny přátelsky hostil. I přihodilo se, že otec Publiův onemocněl zimnicí a úplavicí. K němuž vešel Pavel a pomodliv se a vloživ na něj ruce uzdravil ho. To když se stalo, přicházeli všickni, kteří na ostrově nemoci měli, a byli od Pavla uzdravováni.

Po třech měsících plavili se dále a pobyli v Syrakusách na ostrově Sicilii tři dny. Odtud plouli do Rhegia, a po jednom dni přijeli do Puteol na pobřeží kampánském. Tu nalezli bratří a zůstali u nich po sedm dní, a potom ubírali se souší dále. Věřící vyšli z Říma naproti Pavlovi a průvodčím jeho až ku městečku Foru Appii a ku Třem hospodám nedaleko nynějšího města Velletri, a tak dostal se apoštol po dlouhé a nebezpečné cestě z jara roku 61. do hlavního města císařského, které uzřev poděkoval Bohu a nabyl doufanlivosti.

Díky příznivé zprávě vladaře Festa a dobrému vysvědčení od setníka Julia, bylo zajetí Pavlovo v Římě velmi mírné. Julius odevzdal Pavla náčelníkovi císařské tělesné stráže, a ten dovolil mu, aby směl bydleti v soukromém domě, maje při sobě vojáka, k němuž byl dlouhým řetězem za ruku připoután, jakož bylo tehdáž u vězňů zvykem. Uloženého dne přišlo mnoho v Římě bydlících Židův k Pavlovi do bytu, jimž on vydával svědectví o království Božím a přiváděl důkazy o Ježíšovi ze zákona Mojžíšova i z Prorokův, od rána až do večera. A někteří uvěřili, jiní pak nevěřili, a když nejsouce mezi sebou svorni, rozcházeli se, řekl jim Pavel: „Dobře Duch svatý k otcům vašim mluvil skrze proroka Isaiáše: Jdi k lidu tomuto a rci jim: Uchem budete slyšeti a nesrozumíte, a hledíce nespatříte; neboť zhrublo srdce lidu toho. Budiž vám tedy známo, že pohanům posláno jest toto spasení Boží a tit budou slyšeti.“ Pavel pak trval po celá dvě léta v hospodě své a přijímal všecky, kteří k němu přicházeli, káže o království Božím a uče o Pánu Ježíši Kristu se vší doufanlivostí bez překážky. (Skutk. kap. 28.)

Činnosť apoštolova za těchto dvou let sáhala do dalekých křesťanských obcí, jimžto z Říma listy posýlal. Zejména list k Efeským, jímž snažil se posilniti jich ve smýšlení křesťanském; list ku Kolossenským, jejž poslal na výstrahu před zhoubnými bludy; list k Filemonovi, zbožnému křesťanu Kolossenskému, aby se ujal uprchlého a kajícího otroka svého Onesima; list k Filippenským, kteříž Pavla v zajetí jeho podporovali. Vězení apoštola Pavla v Římě sloužilo na veliký prospěch evangelia, protože o jeho poutech, jež pro Krista nosil, rozhlásila se pověsť po všem císařském dvoru i jinde všude, a mnozí věřící nabývajíce z něho zmužilosti, mluvili beze strachu slovo Boží. I ze samých dvořenínův císaře Neróna přidali se někteří ku víře Kristově. (Filip. 1, 12. 13; 4, 22.)

Vazba Pavlova v Římě protáhla se, buď že žalobci z Jerusaléma pozdě se dostavili, aneb že vůbec nepřišli, a tak byl apoštol na sklonku roku 63. na svobodu propuštěn, čímž splnila se naděje jeho, že bude věřícím darován. (Filém. 22.) Brzo po svém vysvobození z této vazby napsal Pavel buď ještě v Římě aneb v jiném městě vlaském svůj list k Židům, to jest věřícím ze židovstva, kteříž bydlíce

v Palestině, rozmlouvali hebrejštinou. Tito snášejíce veliké nátisky od zatvrzelých, nevěřících krajanů svých, tonuli nejvíce v nebezpečenství, že snad víru křesťanskou zaprou a k židovství se vrátí. Nebezpečenství toto hleděl apoštol odstraniti dokazuje v listu svém, že křesťanství jest nesmírně povýšeno nad židovství; nebo jako Kristus, Syn Boží, povýšen jest nad anděly, nad Mojžíše a Arona, tak povýšeno jest evangelium nad Zákon Starý.

Potom vydal se Pavel na apoštolskou cestu „až k mezím Západu," t. j. do Španěl, jakož byl slíbil v listu svém k Římanům. (Řím. 15, 24. 28.) Odtud plavil se na ostrov Kretu, kde zůstavil průvodce svého Tita, posvětiv ho za biskupa, aby tu dílo začaté dokonal. Chtěje pak dodati mu srdce a poskytnouti návod k náležitému vykonávání úřadu pastýřského, poslal mu brzo potom z Nikopole v Macedonii list. Toho času odeslal Pavel z města Filip v Macedonii svůj první list k Timotheovi, jejž byl ustanovil biskupem v Efesu. Potom navštívil církve v Kolossách ve Frygii (Fil. 22.), v Milétu (II. Timot. 4, 20.), v Troadě (II. Timot. 4, 13.), v Efesu, v Korintě i v jiných městech, a vrátil se do Říma, kde společně s apoštolem Petrem působil.

Když r. 66. Židé v Palestině proti Římanům povstali, strhla se téměř ve všech městech bouře netoliko proti nevěřícím Židům, nýbrž i proti nevinným křesťanům, jež pohané pokládali za rozkolnou sektu židovskou. Toho času byli jati také Petr a Pavel a uvrženi do žaláře Mamertinského v Římě. V druhém tomto vězení Římském napsal Pavel Timotheovi do Efesu svůj druhý list. Apoštol poznávaje, že mu nadchází mučednická smrť, zve tímto listem Timothea k sobě do Říma přidávaje napomenutí a naučení o křesťanském úřadu pastýřském.

Po devítiměsíční vazbě obou apoštolův Petra a Pavla vykonán na nich dne 29. června roku 67. ortel smrti. Pavel jakožto Římský občan byl hodinu za městem na silnici k Ostii u Salvických pramenů pro Ježíše Krista mečem sťat. Na místě tom vyzdvihl papež Anaklet kapli, a císař Konstantin přestavěl ji v chrám, jejž potom mnozí papežové rozšiřovali a zvelebovali, až tato prastará svatyně r. 1823. popelem lehla. Nyní vypíná se tu nádherná a velkolepá basilika sv. Pavla, kterouž stavěti začal papež Lev XII. a dokončil i roku 1854. dne 10. prosince u přítomnosti dvou

set biskupův. přeslavně posvětil papež Pius IX. Při chrámě tom stojí klášter mnichů Benediktinů.

Tělo sv. Pavla bylo zprvu uloženo v katakombě sv. Luciny, a později přeneseno do chrámu zbudovaného na jeho mučedništi. Tu chovají se podnes pod oltářem křižové lodi ostatky apoštola pohanských národů. Odtud získal pro velechrám Pražský císař a král Karel IV. dva kusy z ostatků sv. Pavla, i kus jeho holi, kterýž potom dal vložiti do pastýřské berly arcibiskupa Pražského.

Sv. Pavel je nejvelkolepějším zjevem v dějinách Církve Kristovy. Takovým výbojcem světa a vítězem nebyl nikdo z lidí, ani před ním ani po něm. Právem dí o něm sv. Jan Zlatoústý: „Jako při východu slunce prchá tma a všecko, co temnost miluje, tak Pavlovým kázaním byl blud zapuzen, a modlářství, nečistota, nestřídmost i ostatní nepravosti byly ze svého panství vyplašeny, zahnány a stráveny, jako stravuje se vosk plamenem a pleva ohněm.“ Bůh opatřil jej stkvělými dary ducha a učinil ho vyvolenou nádobou k rychlému rozšíření evangelia Kristova od Východu až k nejzazším končinám světové říše Římské na Západě. Pavel podnikl obrovský boj proti Židům i pohanům a dokonal jej vítězně. Židům, kteříž pokládali se za jediný vyvolený národ, za miláčky Boží a výkvět i korunu člověčenstva, dokázal mohutnými, všecky předsudky z kořen vyvracujícími slovy, že v Kristu Ježíši neplatí rozdíl mezi národy, ani obřízka, nýbrž že platí pouze víra svatou láskou působící. Řekům, honosícím se vzdělaností, uměním a vědami, ukázal, že všecka moudrost jejich před Bohem je bláznovstvím. Pyšným vládcům světa Římanům dovodil, že moc jejich plyne z neblahého sobectví a zotročování národů. Byl teprv o jedenácté hodině povolán na vinici Páně, a pracoval i vytrpěl více, než všickni ostatní apoštolové. Konal pro Ježíše Krista s úžasnou vytrvalostí veliké cesty po Asii i Evropě, pěšky na hrbolatých cestách, i mořem ve vetchých loděch. Obracel se všude nejprv ku svým krajanům Židům a býval často od nich jako člověk málomocný a morem stížený ze sborníc, z domů svých přátel i z měst vyháněn do nepohody, do lesův a pustin mezi dravou zvěř. „Od židů pětkrát čtyřicet ran bez jedné jsem trpěl. Třikrát jsem byl metlami mrskán, jednou jsem byl kamenován, třikrát jsem na moři tonul. Byl jsem často v nebezpečenstvích na cestách, na řekách, v nebezpečenstvích od lotrů, od svých krajanů, od pohanů, v městě, na poušti, na moři, mezi falešnými bratřími, v práci a v bídě, v bděních mnohých, o hladu a žízni, v postech mnohých, v zimě a v nahotě.“ (II. Kor. 11, 24–27.) A nikdy nedal se jakýmikoli pře-

kážkami a protivenstvími v povolání svém zviklati. Jeho neoblomná vůle neumdlévala, až provedl, co Bůh do mysli jeho vštípil. Slávu Kristovu hlásati a o spasení všech lidí úsilovně se zasazovati, bylo tužbou jeho srdce a účelem všeho, co podnikal. „Ani smrť, ani život, ani andělé, ani knížectvo, ani mocnosti (temnosti), ani věci přítomné, ani budoucí, ani síla (násilí), ani vysokosť, ani hlubokosť, ani jiné stvoření, nebude nás moci odloučiti od lásky Boží, kteráž jest v Kristu Ježíši, Pánu našem.“ (Řím 8, 38. 39.) Ježíš Kristus byl mu všecko; pro něho žil a přál si umříti; jeho křížem chlubil se; skrze něho byl mu svět ukřižován a on ukřižován byl světu. (Gal. 6, 14.) „Živť jsem již ne já, ale živ jest ve mně Kristus.“ (Galat. 2, 20.) „Mně živu býti Kristus jest, a umříti zisk.“ (Filip. 1, 21.) „Nemiluje-li kdo Pána našeho Ježíše Krista, budiž proklet.“ (I. Kor. 16, 22.) Z horoucí lásky ku Kristu Pánu plynula jeho vroucí láska ku bratřím. „Učiněn jsem mdlým, abych mdlé získal. Všechněm všecko učiněn jsem, abych všecky k spasení přivedl.“ (I. Kor. 9, 22.) Ku krajanům svým z národa israelského hořel láskou tak obětavou, že si žádal, kdyby to možno bylo, od Krista zavržen býti pro ně, aby je Kristu získal. (Řím. 9, 3.) A při tom měl nelíčenou pokoru a skromnosť, v níž přikládal všecko, co byl a působil, výhradně milosti Boží, jsa si vědom své slabosti a nedostatečnosti. Viděl na cestě do Damašku Pána, jenž i potom se mu zjevoval; byl duchem vytržen až do třetího nebe, do ráje, a slyšel tajná slova, kterých nelze člověku mluviti, ale nechtěl se tím honositi, nýbrž chlubil se jen svými nemocmi a liboval si v pohaněních, v protivenstvích a v úzkostech pro Krista. (II. Kor. 12, 2—10.) Pracoval hojněji a více, než jiní apoštolové, a přece nazýval se nejmenším ze všech, nedochůdčetem a nehodným, aby sloul apoštolem, protože dříve se protivil Církvi Boží. „Milostí pak Boží jsem to, což jsem, a milosť jeho nebyla ve mně marná.“ Kde šlo o čest a slávu Boží, vedl si zmužile a horlivě; a kdykoli na jeho důstojnosť apoštolskou činěn útok, aneb dílo jeho bezbožností a záštím mařeno bylo, osvědčoval rázně sebevědomí a statečnosť. Nikdy nehledal svého osobního prospěchu, nýbrž prohlédal vždy ku blahu bližních; a ačkoli mohl právem žádati, aby věřící ho živili, nechtěl jim býti obtížen a vydělával si řemeslem stanařským vezdejší chléb. (Skutk. 20, 34; I. Thes. 2, 9. II. Thes. 3, 8.) Vzdělání jeho bylo znamenité; znalť díla spisovatelů řeckých a byl důkladně obeznámem s Písmem sv. Starého Zákona i s učením farisejským, a tak mohl s prospěchem kázati Židům i vysoce vzdělaným pohanům. Duch jeho byl veliký, ale tělo nepatrné a přítomnosť jeho mdlá. (II. Kor. 10, 10.) Trpěl jakýmsi ustavičným neduhem, který ho často zle svíral; proto mluví ve svých listech na nejednom místě o křehkosti a slabosti

těla svého; a kromě toho bylo tělo jeho pokryto ranami a jizvami, jichž utrpěl pro Ježíše Krista. Ač pak oplýval milostí Boží, strachoval se ustavičně o své spasení, a proto trestal tělo svoje a podroboval je v službu, aby snad, an jiným kázal, sám nebyl zavržen. (I. Kor. 9, 27.) Životem i učením svým napomíná veliký apoštol národů pohanských sv. Pavel až posud všecky křesťany: „Následovníci moji buďtež, bratří!“ (Filip. 3, 17.)

---

2. Arnošt z Pardubic, arcibiskup Pražský.

Zlatou dobou v dějinách království Českého bylo panování Otce vlasti císaře a krále Karla IV. A cožkoli za něho stalo se na prospěch vlasti naší, dělo se ponejvíce za rady a spolupůsobení slovutného jeho přítele, arcibiskupa Pražského Arnošta z Pardubic. Oba tito mužové slavné a svaté paměti byli spojeni velikou láskou k Bohu i ku vlasti a lidu svému, a proto vykonali věci veliké, jako nikdo v Čechách před nimi.

Arnošt pocházel ze starožitného českého rodu rytířů Malovců, jichž původní sídlo byla tvrz Malovice v Prachensku a kteříž měli v rodinném štítu půl stříbrného koně se zlatou uzdou v červeném poli. Otec jeho rytíř Arnošt vyměniv r. 1300. svůj hrad Visenburk na Náchodsku za hrad Pardubice, přijal přídomek „z Pardubic,“ byl od krále Jana Lucemburského povýšen do stavu panského, a jmenován královským purkrabím (županem) v Kladsku. S manželkou svou Adličkou (Adélou) zplodil čtvero synů, z nichž nejstarší Arnošt narodil se dne 25. března 1297 na hradě Hostinném (Hostýni) nedaleko Ouval v Čechách.

Mladý Arnošt ztrávil svoje dětství v Kladsku, kde nabyl počátků vzdělanosti na farní škole Panny Marie při řeholním domě rytířského řádu Johannitů. Tu naučil se latině i němčině, a později přiučil se také jazykům vlaskému a francouzskému, jimiž dokonale vládl. Jednou, když byl se žáky ve farním chrámě Kladském na nešporách a pozdvihl očí ku soše Panny Marie na hlavním oltáři, zdálo se mu, že Matka Boží od něho smutně oči odvrátila. I modlil se vroucně, až Panna Maria zase milostnou tváří k němu se obrátila. Arnošt tajil se tím po celý život, a teprv na smrtelném loži vypravoval o tom a nařídil, aby po smrti

jeho bylo to ve všech chrámech arcidiecése prohlášeno na ten účel, by věřící Matku Boží horlivě ctili a pod mateřskou ochranu její se utíkali.

Z Kladska poslán byl Arnošt do školy Benediktinů v Broumově, kde drahně času se učil, a potom odebral se s bratrem Bohuslavem na biskupskou školu do Prahy, kde učil se svobodným uměním. Vychodiv tuto školu nastoupil cestu do Italie a studoval po čtrnácte let na vysokých školách v Bononii a v Padově filosofii, bohosloví i práva, a stal se licenciatem v právech církevních.

Na studiích v Italii míval Arnošt u sebe chudé žáky, o jichž výživu pečoval. Byl pokorný a skromný. Nikdy nevyslovil slova urážlivého aneb křivého, a když byl někým uražen, zavřel prsty ústa a mlčel. Nepyšnil se ani rodem, ani bohatstvím, ani vědomostmi svými, poněvadž v srdci jeho byla pravá láska k Bohu.

Dokonav studie ve Vlaších odebral se Arnošt na papežský dvůr do Avignona ve Francii, přijal svěcení kněžské, stal se kanovníkem při biskupském chrámě v Praze, a roku 1341. byl zvolen děkanem stoličné kapitoly, ve kterémžto úřadě získal si svou moudrostí, vlídností i výmluvností lásku všech kanovníkův i obecného lidu.

Po smrti Pražského biskupa Jana IV. z Dražic zvolila kapitola sv. Vítská dne 14. ledna 1343 jednomyslně nástupcem jeho výborného děkana svého Arnošta z Pardubic. Dle tehdejšího práva měl býti nově zvolený biskup Pražský potvrzen a na biskupství posvěcen od arcibiskupa Mohučského. Poněvadž ale tehdejší arcibiskup Mohučský vězel v církevní klatbě, vydal se Arnošt osobně na cestu do Avignona, kdež od papeže Klementa VI., zvláštního příznivce Čechů, byl laskavě přijat i potvrzen, a od kardinála Portuenského na biskupství posvěcen. Vraceje se do vlasti, byl duchovenstvem, českými pány i lidem přeslavně uvítán a ve chrámě sv. Víta nastolen.

Téhož ještě roku 1343. odebral se Arnošt na rozkaz papežův do Vratislavi a zrušil církevní trest zápovědi služeb Božích, jímž stíženo bylo Slezko pro neplacení haléře svatopetrského, když páni i měšťané slezští přislíbili, že halíř ten papeži platiti budou.

Ku zvelebení církevní kázně konal Arnošt dne 18. října 1343 schůzi duchovenstva, na níž vydal přísné nálezy proti

bludařům, lichvářům a těm, kdož modlitbu Páně a Vyznání víry apoštolské libovolnými přídavky porušovali.

Na prosby krále Jana Lucemburského a syna jeho Karla vyloučil papež Klement VI. listem ze dne 30. dubna 1344 království České z posavadní nadvlády arcibiskupa Mohučského, a povýšil biskupství Pražské na arcibiskupství, jemuž podřízena biskupství Olomoucké a nově zřízené biskupství Litomyšlské. Jiným listem ze dne 5. května téhož roku dal papež arcibiskupu Pražskému právo ku korunování králů Českých. I byl potom Arnošt z Pardubic dne 21. listopadu 1344 u přítomnosti krále Jana a královiče Karla a četného panstva v chrámě sv. Víta jakožto první arcibiskup Pražský slavně nastolen. Hned po skončení této slavnosti posvětil arcibiskup základní kámen ku stavbě nového velechrámu Pražského, jejž nákladem královským stavěl znamenitý mistr Matyáš z Arrasu, kteréhož Karel z Francie přivedl. Arnošt sám dal v novém chrámě na svoje útraty vystavěti kapli sv. Antonína poustevníka a vyzdobiti ji malbami na skle

Dne 2. září 1347 korunoval Arnošt v chrámě sv. Víta Karla IV. a manželku jeho Blanku na království České, při čemž poprvé bylo užito nové koruny sv. Václavské, kterouž Karel svým nákladem byl zjednal místo koruny staré, zašantročené lehkomyslným králem Janem Lucemburským. Na radu arcibiskupa Arnošta založil Karel IV. roku 1347. v Praze Slovanský klášter a r. 1348. vysoké učení Pražské. Arnošt zasluhuje jmenován býti spoluzakladatelem této university, neboť on netoliko sepsal stanovy její, nýbrž spolu s králem učinil první nadání ze svého jmění na školy tyto. Duchovenstvo světské i řeholní dávajíc ku vysokým školám Pražským četné statky a důchody, připisovalo je arcibiskupství Pražskému, kdežto světští stavové nepřispívali ničím ku zvelebení jejich. Právem tudíž byl arcibiskup jmenován kancléřem university Pražské.

Téhož roku 1348. založil Karel IV. Nové město Pražské a jal se stavěti hrad Karlštein, jehož základní kámen posvětil arcibiskup Arnošt; když pak slavný hrad ten dostavěn byl, posvětil jej arcibiskup slavně dne 27. března 1357. Na radu Arnoštovu zrušil Karel IV. tak zvané soudy Boží či soudní očisty, jež dály se ohněm a vodou.

V postě roku 1349. přihnali se z Němec do Čech potřeštění sektáři Mrskáči, kteří procházejíce pod korouhvemi zemi a zpívajíce německé písně, provozovali hrubé a neslušné pokání mrskajíce se důtkami až do krve; vedle toho sváděli lid ku bludům a neposlušnosti ku Církvi. Arcibiskup Arnošt vydal proti nim přísné zákony a vypudil je z Čech, při čemž bylo mu snášeti od nich protivenství, až i v nebezpečenství života se ocitl.

Maje na zřeteli rozkvět náboženského života v království Českém, svolal arcibiskup Arnošt biskupy Olomouckého a Litomyšlského i podřízené duchovenstvo, a konal dne 11. a 12. listopadu 1349 první provincialní církevní sněm v Praze, jehož stanovy byly potom po několik století pravidlem církevní kázně v Čechách.

Na svých častých cestách po Evropě pátral Karel IV. bedlivě po ostatcích svatých a opatřil si jich veliké množství, zdobil je zlatem i drahým kamením, a posýlal je arcibiskupu Arnoštovi do Prahy pro velechrám sv. Víta a svatyně Karlšteinské. K uctění těchto svatých ostatkův ustanovil Arnošt zvláštní výroční památku, jež podnes koná se v arcidiecési Pražské v tu neděli po sv. Bartoloměji. Když roku 1350. byly z Bavor do Čech přivezeny korunovační klenoty říše Římské s mnohými svatými ostatky, vyšel jim naproti ve slavném průvodě Karel IV. s arcibiskupem Arnoštem, a potom byly tyto „Svátosti říšské“ uloženy ve chrámu sv. Víta. Odtud byly po dostavění Karlšteina převezeny do tamní kaple sv. kříže, a každého roku přinášely se do Prahy, kdež konána veliká slavnosť zvaná „dnem Svátostí,“ v pátek po neděli provodní. Tuť ukazovány na velikém tržišti Novoměstském tyto klenoty a svaté ostatky, na kteroužto slavnosť ohromní zástupové poutníků do Prahy přicházeli.

Arcibiskup Arnošt z Pardubic, důvěrný přítel a rádce Karla IV., provázel císaře často na dalekých cestách jeho, býval mu poslem v záležitostech říšských, a jindy za nepřítomnosti jeho spravoval království České na místě něho. Roku 1356. seznámil se Arnošt v Praze se slavným básníkem vlaským Petrarkou, jenž byl hostem na dvoře Karla IV., s nímž setrval potom ve přátelském styku písemním. Následujícího roku 1357. posvětil Arnošt základní kámen slavného kamenného mostu v Praze, jejž Karel IV. stavěl.

(g)

Dne 15. června 1362. korunoval arcibiskup Arnošt v chrámě sv. Víta dvouletého královice Václava, a dne 18. června potom byla od něho korunována čtvrtá manželka Karla IV. Eliška Pomořanská.

Od časů sv. Vojtěcha neměly Čechy biskupa, jenžby učeností a svatostí života nad Arnošta byl předčil. Získav si dlouholetými studiemi obsáhlé vědomosti, miloval vědy i umění a podporoval štědře snaživé a učené muže. Že Karel IV. universitu Pražskou založil, nákladné chrámy stavěl a přítelem věd a uměn byl, toho přední zásluha příslušela věhlasnému rádci jeho Arnoštovi. Arcibiskup choval stále na svém dvoře dva písaře, kteříž opisovali knihy, jež on po městech, klášteřích a chrámech rozdával. Nikdo nedosáhl většího obročí a vyšší důstojnosti církevní, leč by slynul učeností. Maje horlivou péči o rozkvět náboženského života, ustanovil Arnošt řádné církevní dozorce (inkvisitory), aby bděli nad čistotou víry a kazili bludy sektářů; visitoval pilně rozsáhlou arcidiecési svou, a přihlížel, aby duchovenstvo zákonů církevních zevrubně šetřilo. Nad míru prospěšná zařízení učinil r. 1358. Arnošt ve věcech církevních, an založil pro budoucí památku dvoje knihy, totiž knihy nadační, do nichž vkládány zápisy o zřízení chrámů i klášterův a založení zádušních mší sv. i obdarování učiněná kostelům a kaplím v arcidiecési Pražské; mimo to knihy styrzovací, do nichž zapisována usazování kněží do duchovní správy. Podobnými církevními deskami nehonosila se tehdáž žádná jiná země.

Z císařské výsady ustanovoval arcibiskup Arnošt veřejné notáře, kteří by všude vyhotovovali smlouvy, závěti i jiné veřejné listiny; avšak od chrámů, špitálů, vdov, sirotkův a chudých nesměli za to bráti žádného poplatku. Vystavěl a nadal špitály v Českém Brodě, v Příbrami a v Libáni. Rozdával hojně almužny; každého dne živil na svém dvoře dvanácte chudých a dával jim po dvou penězích; na Velký pátek kázal každoročně nejméně sedmdesát postavů sukna rozstříhati a z nich pro chudé zhotoviti pláště a kukly; mnohá milosrdenství prokazoval zvláště také na mizinu přišlým řemeslníkům, a podporoval chudé a ctnostné dívky, aby snad pro chudobu v tenata nepravostí nepadly. To činil netoliko v Praze a na svých panstvích, ale také všude jinde, kudy cesty konal. Dle příkladu svatého biskupa Mi-

kuláše konal tyto dobré skutky nejraději potají aneb skrze svoje kaplany. Za morové rány v letech 1358. a 1359. a za hladu r. 1362. byl Arnošt vzorem obětavého pastýře a pravým Samaritánem svého stádce. K ulehčení bídy rozdával všude chleba a obilí, a rozkázal, aby ve všech osadách na usmíření spravedlivého Boha konány byly kající průvody, i aby za ty, kdož morem zemřeli, obětovaly se mše sv., a napomínal věřících, aby vystříhali se obžerství, nečistoty i jiných nepravostí, sv. svátosti přijímali a do ochrany Marie Panny se odevzdávali.

Souvěký kanovník Vilém z Hasenburka napsal o arcibiskupu Arnoštovi: „Jako hvězda uprostřed mlhy stkvěl se ctnostným životem a učeností. Bděl ustavičně nad stádem, jež svěřil mu Pán, a vyučoval lid cestě pravdy, až jeho péčí zmizely mrákoty bludu a nedbalosti v ostříhání zákona Hospodinova. Ukázala se milost Boha Spasitele našeho za posledních dnů těchto na jeho sluhovi Arnoštovi, jejž Otec milosrdenství a světel předešel nadhojným požehnáním sladkosti své, aby on vrstevníkům svým byl zrcadlem a potomkům vzorným příkladem.“

Arnošt držel dvůr stkvělý, jakož slušelo se na arcibiskupa Pražského, sám ale žil skromně, sebezapíravě a přísně. Spával někdy na holé zemi, někdy na hrubé pokrývce, a vstával o půlnoci, aby s kaplany svými modlil se jitřní hodinky; říkal v noci také hodinky Marianské, choval v domácí kapli své obraz Panny Marie, a brával si jej na cestu. Vykonav hodinky církevní a Marianské, když kaplani na lůžko se odebrali, ponořoval se v rozjímání o věčných pravdách, ve čtení Písem Božích a životů svatých, zalétaje duchem k Bohu a Marii Panně do nebe.

Za těchto nábožných rozjímání plakával často vzpomínaje na poklésky svoje, jež denně si zapisoval a jichž skroušeně litoval. Pokládal se za největšího hříšníka a přičítal výhradně milosti Boží vše dobré, co na sobě měl. Dobu ranní věnoval Bohu a Marii Panně, a býval každého dne na úsvitě přítomen zpívané mši sv. (matuře), kteráž dle nařízení jeho sloužena bývala na počest Matky Boží. Ku cti Rodičky Boží stavěl chrámy, zejména založil a bohatě nadal klaštery řeholních kanovníků v Jaroměři, v Sadské, v Rokycanech a v Kladště. Marii Pannu nazýval něžným způsobem svou matkou, patronkou, panovnicí, královnou, a

také svou sestřičkou a dívenkou. Nosil stále na hrdle obrázek Panny Marie nápodobněný soše, kteráž byla na hlavním oltáři chrámu v Kladsku, a trávil každoročně celý měsíc o samotě buď v Příbrami, aneb v Kladsku, aby sloužil výhradně Matce Boží. Na stěnách a oknech chrámových dával malovati obraz Panny Marie a před ní sebe, an klečí maje u sebe odznaky svoje.

Výtečného arcibiskupa Arnošta z Pardubic vážili si velice papežové Klement VI., Innocenc VI. a Urban V., a po smrti Innocence VI. r. 1362. pomýšleli někteří kardinálové v Avignoně na to, aby byl zvolen papežem. Tomu však bránila česká jeho národnosť, ježto tehdáž obyčejně jen buď rodilí Vlachové, buď Francouzové na Stolec papežský povyšováni byli. Arnošt sám nebažil po vyšších důstojnostech a zanášel se úmyslem, že složí arcibiskupský úřad a uchýlí se do kláštera Kladského, kde měl na ten účel přichystanou jizbičku, v níž rád o samotě se modlil a rozjímal. Ale Bůh chtěl ho míti až do sklonku života jeho na stolci arcibiskupském.

Počátkem května roku 1364. jel Arnošt z Pardubic za Karlem IV. do Budyšína v Lužici. Tu na Boží hod svatodušní sloužil před císařem slavnou mši svatou a učinil k lidu výborné kázaní. A hned potom napaden byl prudkou zimnicí. I rozloučil se s císařem a dal se odvésti na svůj zámek do Roudnice. Poznávaje, že dnův jeho jest na míle, učinil poslední vůli, vydal list o vidění, jež měl za dětství ve farním chrámě Kladském, aby list ten všude předčítán byl; rozdal mnoho darů, přijal nábožně svaté svátosti, a dokonal v Pánu dne 30. června 1364. Dle žádosti své byl převezen do Kladska a pohřben v chrámě Panny Marie, kde měl zmíněné vidění. O pohřbu jeho rozléhal se pláč všeho lidu i duchovenstva.

Vděčný lid český klade věhlasného arcibiskupa Arnošta právem mezi osoby domněním svaté. Památka jeho zůstane dle slov dějepisce českého Beneše z Vaitmile ve vlasti naší na věky v požehnání.

Až podnes stojí ve farním chrámu Kladském na hlavním oltáři socha Rodičky Boží, kterouž někdy Arnošt z Pardubic tak zbožně ctil. Po stranách tohoto oltáře jsou dva obrazy, na nich spatřuje se Arnošt jakožto pacholík na tomto místě

žalmy prozpěvující, a jakožto arcibiskup před sochou Marie Panny klečící. Před mřížkou presbytéře stojí starožitný kamenný náhrobek tohoto velepastýře, na němž vytesána jest celá postava jeho v bohoslužebném rouchu pravicí žehnající a stojící na lvu s rodinným znakem Malovců. Náhrobek tento byl nedávno důstojně obnoven. V triforium (otevřené pavlači pod hořeními okny) velechrámu sv. Víta v Praze nalézá se v proslulé řadě kamenných poprsí jedenadvaceti nejslavnějších osobností českých ze čtrnáctého století také poprsí Arnoštovo.

Dne 30. června 1864 konala se pětistoletá památka úmrtí arcibiskupa Arnošta z Pardubic, a k důstojnému oslavení jejímu sestoupil se v Ouvalech spolek na ten účel, aby tomuto výtečnému arcipastýři zřízen byl nedaleko někdejšího rodného místa jeho Hostýně z přísvěvků vlastenců v pomník. Krásný pomník ten, vypodobňující Arnošta z Pardubic v arcibiskupském rouše, byl postaven nedaleko Ouvalského nádraží v malém sadu, a dne 30. června 1869 byl u přítomnosti kardinála arcibiskupa Pražského Bedřicha knížete Schwarzenberga, za účastenství 500 kněží a velikého zástupu lidu slavnostně odhalen, při čemž řečnil ředitel Dědictví sv.-Janského, spisovatel kanovník Vincenc Bradáč. Básník Václav Štulc složil ku této slavnosti „Pomněnky Ouvalské ze dne 30. června 1869“.

Náboženskými bludy a bouřemi, jež brzo po smrti Arnošta z Pardubic v Čechách zle řádily, byla památka jeho na dlouhé časy jako mrakem zahalena. Teprv slovutný vlastenec, kněz Tovaryšstva Ježíšova Bohuslav Balbin oživil a obnovil památku tohoto velepastýře, vydav znamenitý životopis jeho.

Nejstkvělejším dědictvím po Arnoštu z Pardubic jest jeho spis „Žaltář o chvalách nejblahoslavenější Panny Marie“, v němž on zůstavil drahocennou památku své lásky k Matce Boží. Dílo to bylo vytištěno za císaře a krále Ferdinanda III. pod titulem „Mariale Arnesti“, a r. 1887 vydal je pod titulem „Mariologie Arnošta z Pardubic, prvního arcibiskupa Pražského“, s obšírným rozborem v jazyku českém Dr. Antonín Lenz, kanovník Vyšehradský.*)

*) Boh. Balbini Vita vener. Arnesti, primi archiep. Prag. 1664. Dra Borového Dějiny diecése Pražské, str. 174—183. Dra Ant. Lenze Mariologie. Úvod. Drahé kameny z koruny Svatováclavské I. 292—332. Blahověst 1869 str. 202. 303. 332. Illustr. Chronik von Böhmen. V Praze, 1853, I. svaz. str. 665.

Dne 30. června koná se také památka sv. Marciala, věrozvěsta a biskupa ve Francii, sv. Luciny, učednice sv. apoštolů Petra i Pavla a mučednice Římské, sv. Emiliány, mučednice Římské, sv. Basilida, mučedníka Alexandrijského, a j.

Opravy tiskových omylů.

Za tisku ohromného počtu exemplářů této knihy byly někde pravopisné značky strojem uraženy, a na některých místech vypadly litery a jsou nesprávně nahrazeny. Tuto opravujeme následující nedopatření, jež po trojí korrektuře v sazbě uvázla:

Str.	34.	řádka	2. zdola	čti:	mostě.
„	34.	„	3. „	„	Ferreria.
„	35.	„	2. shora	„	zlého.
„	45.	„	7. zdola	„	roznícen.
„	144.	„	8. shora	„	sedm synů.
„	162.	„	1. zdola	„	Dudík.
„	169.	„	1. shora	„	odloučiv.
„	194.	„	6. „	„	Mnichově Hradišti.
„	198.	„	5. shora	„	Částku.
„	213.	„	7. zdola	„	Hradci.
„	213.	„	22. „	„	Pizichu.
„	353.	„	10. „	„	Jana.
„	424.	„	18. shora	„	na výživu.
„	424.	„	18. zdola	„	a v noci.
„	428.	„	22. shora	„	Roku.
„	555.	„	3. zdola	„	Často.
„	575.	„	16. zdola	„	bouří.
„	587.	„	2. zdola	„	Zatím.
„	614.	„	13. shora	„	věřící.
„	644.	„	13. shora	„	v Hebroně; dle.
„	669.	„	3. „	„	smrti.
„	672.	„	15. zdola	„	usoudil.
„	684.	„	15. shora	„	hlubinu.
„	684.	„	1. zdola	„	byl Petr první.
„	685.	„	3. shora	„	vstoupili.
„	696	„	22. shora	„	Páně.
„	712	„	11. zdola	„	pamfylským.

Dodatek ku str. 382. svazku I.

Známý výrok o sv. Tomáši Akvinském: „Tolle Thomam et dissipabo Ecclesiam“ — „Odstraň Tomáše a zvrátím Církev“ připisují někteří církevní historikové papeži Janu XXII. (Alzog Handbuch der Univ. Kirchengesch. II 135; Kryštůfek Všeob. církev. dějepis II. 1, 331.) Dp. Filip Konečný Ord. Praed. upozorňuje (ve Vlasti VIII. 807.), že slova ta pronesl odpadlík Bucer. V ústech bludařových má ovšem výrok onen smysl Církev katolickou snižující, jakoby ona bez sv. Tomáše Akvinského se rozpadla a zhynula, což jest domněnka lichá a pošetilá. Přece však je pozoruhodno svědectví, kteréž kacíř Bucer takto vydal zásluhám andělského učitele o Církev katolickou, jakož poznamenal i papež Lev XIII. o výroku tom: „Marná sice naděje, ale svědectví není marné.“ Sluší také doložiti, že týž papež učinil sv. Tomáše patronem všech katolických škol.

Zprávy

o Dědictví Svatojanském.

I. Přehled údů v roce 1893.

Zakladatelů jest	7
Spoluzakladatelů	62
Údů první třídy	30
Údů druhé třídy	135
Údů třetí třídy	28006
Úhrnem . . .	28240

Mezi těmi jest údů *stálých:*

a sice rodů	5752
škol, obcí, bratrstev a knihoven, konventů a spolků . .	1173
údů duchovního stavu	3041

☞ Členy stavu kněžského snažně žádáme, aby, jak veškeré údstvo očekává, mezi oktávem sv. Jana Nep. oběť mše svaté za živé i mrtvé údy našeho Dědictví každoročně obětovali. Ostatní údové nekněží s týmž nábožným úmyslem v naznačeném čase přítomni buďtež mši svaté. U hrobu sv. Jana Nep. v Praze koná řiditel Svatojanského Dědictví v den 15. května v 8 hodin slavné zpívané rekviem za všecky v Pánu zesnulé údy, kteroužto pobožnost založil a nadal v Pánu odpočívající kanovník strážce Václav Pešina rytíř z Čechorodu, druhdy redaktor Dědictví Svatojanského.

II. Poučení o přístupu nových údův a odebírání knih.

O vzniku Dědictví připomínáme novým údům toto: Ant. Hanikýř, narozen v Praze dne 21. října 1753, býv. jesuita, pak kaplan v Sedlci u Votic, v Klokotech, Jindř. Hradci a exposita v Čiměři, posléze na výslužbě v Plané a v Táboře, umínil sobě roku 1829 na památku první stoleté slavnosti vyhlášení Jana Nepomuckého za svatého založiti ústav, jímž by dobré, vzdělavatelné knihy v jazyku českém, již vázané, v ceně levné vydávány byly. O řízení závodu toho požádal roku 1831 kníž. arcibiskupskou konsistoř v Praze. Položiv

jakožto základ 1000 zl. na stříbře vyžádal sobě, aby podnik nesl jméno: „Dědictví sv. Jana Nepomuckého“ a veškeré obecenstvo aby k přistoupení pozváno bylo. Dotčený zakladatel zemřel v Táboře dne 15. března 1833 v 80. roce věku svého a byl na tamnějším hřbitově pochován, kdež mu nákladem Dědictví pomník byl postaven. Po dosaženém potvrzení vstoupilo Dědictví roku 1835 v život a ze zrnka horčičného vzrostlo v mohutný strom i bylo od slavné paměti papeže Pia IX. dne 30. března l. P. 1855 apoštolským požehnáním a pro oktáv Svatojanský plnomocnými odpustky obdařeno.

Ze stanov klademe sem následující poučení:

1. Kdo k Dědictví Svatojanskému v Praze přistoupiti hodlá, nechť poštovní poukázkou aneb ve vyplaceném psaní (franco) aneb jinak příležitostně s nápisem: „*Řiditelství svatojanského Dědictví v Praze*“ své jméno a příjmení, pak svou osadu farní a biskupství (diecési), ku kterémuž přináleží, udá, zároveň i peníze zašle neb vloží. Vklad za úda třetí třídy obnáší jednou pro vždy 10 zlatých rak. měny; za rod, školu, obec, spolek, knihovnu, platí se jednou na vždy 20 zl.*)

2. Každý nově přistoupivší úd ať si *lístek* na odebírání knih dobře uschová a následujícího roku, jakož i potom v budoucích letech po velikonoci od svého velebného správce duchovního podepsati dá. Na tento lístek může si pak, žije-li úd v Čechách, knihu v knihkupectví B. Stýbla v Praze na Sv.-Václavském náměstí (býv. koňskem trhu) č. 786-II. vyzdvihnouti, jen že musí připojiti 3 kr. r. č., kteryžto peníz přísluší za práci a obálku. Pro údy v Olomúckém arcibiskupství platí totéž, jen že knihy své vybírají v knihkupectví Eduarda Hölzla (Helcla) v Olomúci; údové pak Brněnského biskupství nechť se o knihy své hlásí v dvorním c. a k. knihkupectví Karla Winikra v Brně. Ostatním údům v jiných diecésích zasýlají se knihy přímo z Prahy od ředitelstva. Kdož by však žádal, aby mu knihkupec knihu poštou zaslal, připoj mimo ony tři krejcary, knihkupci náležející, ještě 6 krejcarů na kolkovaný poštovský list průvodní.

---

*) Jména nových údů, kteří k Dědictví sv.-Janskému přistoupili a jiná téhož Dědictví týkající se návěští ohlašujeme v časopisu „*Blahověst*,“ jenž vychází letos již 44. rok, třikrát za měsíc, totiž dne 5., 15. a 25. každého měsíce. Na „Blahověst“ předplácí se v knihkupectví *B. Stýbla* v Praze, Václavské náměstí č. 28. a sice na celý rok s poštovní zásylkou pouze 3 zl. 50 kr.

3. Přestěhuje-li se některý úd z Cech na Moravu, aneb odebéře-li se z Brněnského biskupství do Olomúckého aneb naopak, ať to ve vyplaceném listu (franco) oznámí Řiditelství, kteréž mu nový lístek na odbírání knih pošle, aby mu pak v příslušném knihkupectví vydány byly.

4. Poněvadž odebírací či podílný lístek může v ztrátu přijíti neb i ukraden býti, každý si číslo jeho pro takový případ na jistém místě, ku př. v modlitební knížce, zaznamenej; pakli skutečně ztráta se udála, Řiditelství o nový lístek požádej s připojením 20 krejcarů, poplatku to za vydání listu nového, a 10 kr. na poštovní výlohy, tedy úhrnem 30 kr. Připomínáme však, že kdyby se napotom prohřešovaný lístek zase nalezl, týž žádné platnosti více nemá.

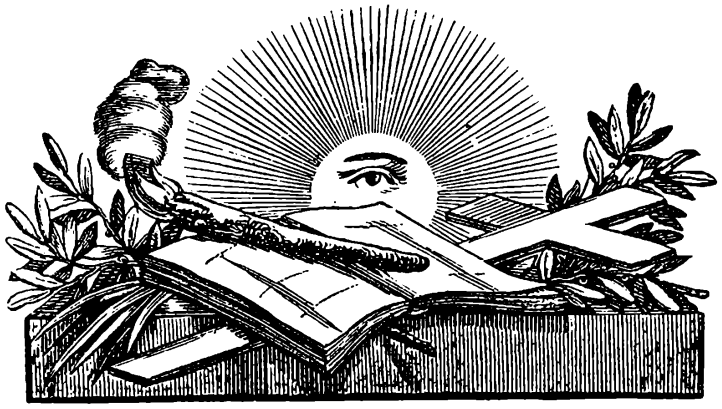
5. Když *umřel* úd, žádáme snažně pozůstalých přátel, aby, když si na jeho lístek knihu *posledního* roku (třeba i po smrti úda) vybrali, úmrtí toho úda na lístek ten poznamenali a dotyčnému knihkupectví vydali aneb poprosili svého pastýře duchovního, aby lístek ten nejdůstojnější arcib. *konsistoři* aneb *řediteli* Dědictví zaslal. Jména zemřelých údů Dědictví uveřejňují se v podílu každého roku.

6. Rod se béře, pokud jméno se neztratí. Synů-li není, odebírají knihy dcery zakladatele rodu, dokud žijí; dítky pak jejich, *jiné* již jméno nesoucí, nemají práva tohoto: rod vymřel.

7. Spojí-li se manžel s manželkou svou v jeden toliko vklad (10 zl.), vydávají se knihy jenom do úmrtí jednoho z nich. Tolikéž, spojí-li se v jeden vklad bratr s bratrem nebo sestra se sestrou, neb bratr se sestrou a podobně, vydávají se knihy jen do úmrtí toho, jenž *první* jest napsán na přijímací listině (diplomu).

8. Při členech pohlaví ženského, které provdáním *jiného jména* nabyly, budiž, kdykoli za nový lístek žádají, udáno jméno jejich rodové (po otci), jelikož jinak nebývá možno jména v matrice nalézti a lístek vydati.

Připomínáme, že správa Dědictví Svatojanského rozdělena jest v ten způsob, že *řiditel* Dědictví přijímá vklady nových údů, žádosti o knihy, o duplikáty diplomu a podílné lístky, jež podpisuje atd.; *redaktor* pak Dědictví vede péči o vydání knih, pročež se redakci jenom *rukopisy* dávají, vše ostatní budiž zasýláno: *Řiditelství* Dědictví Svatojanského *v Praze, na Hradčanech.*

III. Seznam údů

Dědictví Svatojanského v Praze,

kteří během roku 1893 aneb již dříve zemřevše, Ředitelství teprv letošního roku oznámeni byli.

I. V Čechách.

1. V arcidiecési Pražské.

Albrecht Josef, slévač v Bubnech.
Brožíková Teresie v Žabovřeskách.
Burešová Marie ve Vrbce.
Čapek Jan, učitel na Vinohradech.
Frolík Josef v Malém Pálči.
Gráfová Anna ve Vraném.
Hamplová Marie v Březanech.
Hála Vít v Lípí.
Janda František v Březanech.
Jedličková Veronika v Rokycanech.
Klement František v Dušníkách.
Klímová Anna v Dublovicích.
Kořánová Anna v Žabovřeskách.
Koucká Anna v Kozolupech.
Koutská Marie v Dol. Přívoru.
Dp. Krása František, farář v Obřiství.
Kurková Anna v Kolíně.

Marešová Kateřina v Matěnicích.
Mašíčková Anna v Praze
Dp. P. Miškovský Augustin Jan, ř. prem. na Strahově, býv. farář v Kmetňovsi.
Pelc Josef v Lužné.
Petrů František v Benátkách.
Prusová Františka ve Votrybech.
Sirotek Matěj, výminkář v Kácini.
Strakova Terezie v Praze.
Veselá Anna, služebná ve Velké vsi, fara Obřiství.
Dp. Vítek František, farář ve Skrejích.
Vlček Antonín ve Vrbce.
Vopička Jan, rolník v Dolních Hbitech.
Vykoukalová Kateřina v Čakovicích, fara Křížk. Kostelec.

Úhrnem 30.

2. V Budějovické diecési.

Borek Frant. v Předslavicích.
Čapková Marie v Písku.
Doležal Tomáš v Ctiboři.
Hanzlík Josef ve Václavově.
Houška František v Plástovicích.
Houška Josef v Plástovicích.
Hustolesová Marie v Pelhřimově.
Jordák Jan v Tučapech.
Jungová Marie v Nepomuku.
Král Jan v Dobrši.
Králová Anna v Dobrši.
Ločáková Anežka v Písku.
Mašek Jakub v Hornosíně.
Melicharová Rosalie v Třesovicích.
Dp. Novotný J., Dr., děkan v Soběslavi.
Paleček František v Pejhově.
Schönova Františka v Písku.
Dp. Stifter Jan, farář ve Rtyni.
Stluková Marie ve Volšovicích
Stránský František v Šmelcovně.
Střížkova Alžběta v Borku.
Dp. Šimek Josef, děkan v Březkovicích.
Šimek Jakub v Suchdole.
Trča Pavel v Krsicích.
Dp. Truhlář Jan, kaplan v Netolicích.
Ulovec Jan v Janovicích.
Ulovec Michael v Janovicích.
Dp. Vackář Jos., b. vikář a farář v Ševětíně.
Vaňková Kateřina v Oujezdci.
Voglová Marie v Janovicích.
Volák Josef v Lidmani.

Úhrnem 31.

3. V diecési Královehradecké.

Andrle Josef v Morašicích.
Vp. Frant. Bek, býv. kaplan v Litomyšli.
Dp. Beran Severín, far. na odp. v Lanškrouně.
Brožová Nepomucena v Hradci Králové.
Bureš Antonín v Žamberku.
Čížek Jiří v Lišnici.
Vp. Dimtr Josef, býv. kooperátor v Olešnici.
Doležal Josef v Holetíně.
Dřevnovská Marie v Hor. Újezdě.
Dp. Elich Frant., bisk. notář v Chotusicích
Hartmanová Petronilla v Bystré.
Janeba František v Žamberku.
Janecká Magd. v Sloupnici.
Dp. Jelínek Jan, farář v Sloupnici.
Jetmarová Anna v Cerekvici.
Kalibán Jan v Hor. Újezdě.
Kaňka Frant. v Dol. Újezdě.
Kloučková Josefa v Lišnici.
Dp. Knejp Josef, kaplan ve Všestarech.
Kokeš Václav v Desné.
Kopecký Frant. v Horn. Újezdě.
Dp. Koutník Frant., děkan v Bučicích.
Milčanova Marie v Polné.
Dp. Novotný Jan, děkan v Golč. Jeníkově.
Patáková Josefa v Česk. Heřmanicích.
Pátek Josef v Rasoškách u Josefova.
Plocková Paulina v Sloupnici.
Dp. Pojmon Frant., děkan v Polné.
Prokeš Josef v Černilově.
Puchmirel Josef v Lišnici.
Sejkora Frant. v Hor. Újezdě.
Spálenský Jan v Polné.
Stejskalová Anna v Sloupnici.
Střítecká Eleonora v Hané.
Svatoš Vojtěch v Hor. Újezdě.
Svoboda Vít v Rozkopově.
Šibrava Josef v Desné.
Štefková Marie v Hor. Újezdě.
Švábová Dorota v Chotěnově.
Tobolář Antonín v Litomyšli.
Ulver Barbora v Studénci.
Vaváková Marie v Sadské.
Víznerova Anna ve Lhotě. Úhrnem 43.

4. V diecési Litoměřické.

Mauermannová Kateřina v Nymburce.
Zalabák Václav v Byšicích. Úhrnem 2.

II. Na Moravě.

5. V arcidiecési Olomoucké.

Ašrmanová Františka v Řetechově.
Blatáková Veronika, provd. Zavadilová v Holicí.
Brumník Jiří v Mor. Ostravě.
Burišová Josefa v Bochoři.
Čapíková Anna v Bochoři.
Černocká Anna v Olomouci.
Conková Marie v Starnově.
Dokoupilova Františka v Mlači.
Dokoupil Jan v Dluhonicích.
Dostal Fabian v Jednově.
Dostal Jiří v Střelovicích.
Fíca Frant. v Ptení.
Figalová Kateřina v Čechovicích.
Frebort Frant. v Moravičanech.
Fussová Filipina v Mor. Ostravě.
Gallašová M. Anna v Cholíně.
Gardelková Kateřina v Martinově.
Gibl Frant. v Hnojicích.
Gottwald Jindřich v Moravičanech.
Harazim Frant. v Mor. Ostravě.
Havlíčková Kateř. v Opatovicích.
Hlínáková Frant. v Mostkovicích.
Homoláková Genovefa v Moravičanech.
Homolová Frant. v Holici.
Horák Ignác v Horce.
Hošáková Anna, roz. Pecháčkova v Soběchlebích.
Hošková Johanna v Chromči.
Hrbáček František v Čelčicích z r.
Hroch Jakub v Malém Postřelmově.
Hrušková Frant. v Horce.
Hynčica Jan v Bartultovicích.
Chrobáčková Anna v Jaktaři.
Janáčková Karolina v Mor. Ostravě.
Janoušek Frant. ve Lhotce.
Dp. Ječmínek Frant., farář v Plesné.
Ježková Antonie v Olomouci.
Kadlec Vincenc v Strerovicích.
Kadourek Jan z Parsovic v Týně.
Klavaňová Petron. v Radotíně.
Kociánová Petron. v Jaktaři.
Košářová Johanna ve Vítkovicích.
Koudelka Libor v Pavlově.
Kramná Marianna v Jamnici.
Krejcarová Františka v Olšanech.
Kropáčová Josefa ve Frydlantě.

Kudynová Magdalena v Ohrozimi.
Kurzweilová Marie v Pohořelicích.
Kyselá Františka v Kožušanech.
Lagáč Martin v Hranicích.
Macháč Viktorin v Kladníkách.
Machanec Karel v Zbrašově.
Mandáčková Johanna v Markvarticích.
Matoušková Františka v Němčicích.
Marek František v Krásném Poli.
Marková Monika v Tršicích.
Milinovská Terezie v Páloníně.
Molčík Vincenc v Zlámance.
Možná Antonie v Chválkovicích.
Mrkvová Apolonie ve Lhotce.
Mrkva Matěj ve Lhotce.
Obšilová Anna v Hnojicích.
Odstrčilová Veronika v Předmostí.
Otypková Ludmila v Jarkovicích.
Pavlíčková Anna v Dřínově.
Pechníková Anna v Slavkově.
Plachký Josef v Polské Ostravě.
Popelková Viktorie v Bezděčí.
Prachař Antonín v Paršovicích.
Prayka Vendelín v Lošticích.
Průchová Marie v Hrubé Senici.
Pytlíčková Juliana v Týnci.
Rychtová Tékla v Neplachovicích.
Sedláčková Paulina v Hnojicích.
Skřivánková Rosalie v Podhradí.
Smekalová Juliana, roz. Grydilkova v Dubanech.
Směšný Jan v Skrbeni.
Snihota Ignác v Čelčicích z. r.
Sokolovská Františka v Pozlovicích.
Sviráková Nepomucena v Černovíře.
Dp. Spina Jan, farář v Předmostí.
Dp. Spurný Jan, farář v Mor. Ostravě.
Šebesta František v Tršicích.
Šebestová Františka v Tršicích.
Šimčíková Marie v Markvarticích.
Škrobánková Alžběta v Jarkovicích.
Schneidrová Barbora v Droždíně.
Šušlíchová Marie v Cetechovicích.
Švendová Barbora ve Velké Hrabové.
Tatereková Františka v Páloníně.
Tiefenbach František v Hnojicích.
Tomečková Rosina ve Zbraši.
Uvírová Viktorie v Jaktaři.
Vaněk František v Loučanech.
Volková Eleonora v Obectově.
Vrána Valentin a manželka Marie v Řepčíně, z. r.

Zatloukal František v Holici z. r.
Zendulková Viktorie ve Vel. Bystřici.
Zlámal Frant. v Doloplazech.
Zlámalová Marianna v Doloplazech.
Žáková Anna v Plumlově.
Žitný Antonín v Doloplazech. Úhrnem 100.

6. V diecési Brněnské.

Cetkovský Frant. ve Svítavce.
Dp. Derka Leopold, farář v Bohuslavicích.
Engelhubrová Kateřina v Ivančicích.
Florián František v Holubicích.
Hrubý Frant., rolník ve Svítavce, z. r.
Hynšt Matěj v Bučovicích.
Jahoda Matěj v Křtinách.
Juránková Anna ve Valči.
Mlčoušek Matěj v Dobročkovicích.
Navrátil Václav v Ořechovém.
Dp. Procházka Jakub, spirituál u Voršulinek v Brně.
Růžička Antonín v Dobročkovicích.
Sekanina Antonín v Ruprechtově.
Slezáček Josef v Nových Zámkách.
Staňková Anna v Archlebově.
Šmerdová Cecilie v Šumicích.
Šmuc Jan v Jezeřanech.
Truksová Barbora v Chromči. Úhrnem 18.

III. Ve Slezsku.

7. V diecési Vratislavské.

Chmelová Barbora v Petrovicích.
Skopíková Antonie v Polské Ostravě. Úhrnem 2.

IV. V Rakousích.

8. V arcidiecési Vídeňské.

Hasplová Františka ve Vídni.
Koblihová Marie ve Vídni.
Procházková Marie ve Vídni.
Zalta Matěj ve Vídni. Úhrnem 4.

V. V Uhersku.

9. V Nitranské diecési.

Dp. Honza Alois, farář v Bobotě. Úhrnem 1.

Tedy úhrnem všech v Pánu zesnulých údů, pokud letos Ředitelství oznámeni byli, 231, kteřížto modlitbám živoucích odporučeni buďtež.

Modleme se:

Bože, všech věrných Stvořiteli a Vykupiteli, dušem služebníkův a služebnic svých odpuštění všech hříchů rač dáti, aby prominutí, kteréhož vždycky žádali, pobožnými prosbami dojíti mohli. Skrze Krista Pána našeho. Amen.

Odpočinutí věčné dejž jim, Pane, a světlo věčné ať jim svítí. Ať odpočívají v pokoji. Amen.

IV. Milodary pro Dědictví Svatojanské v roce 1893.

Vrána Valentin a manželka Marie v Řepčíně u Olomouce	zl. 5·—
Uhrnem . .	zl. 5·—

Na přímluvu svatého Jana Nepomuckého račiž odplatiti, ó Pane, všem Dědictví Tvému dobře činícím, pro jméno Tvé životem věčným. Amen.

V. Příspěvky spoluúdů Dědictví Svatojanského na chrám sv. Víta v Praze v roce 1893.

1. Rusová Anna v Libochovicích	zl. 1·—
2. Janoušek Frant., kooperátor ve Vysokém Újezdě	zl. —·70
3. Zaplatil Frant. v Žebětíně	zl. —·70
4. Poláček Josef v Nové vsi charvátské v Rakousích za rok 1893 jako člen jednoty sv. Vítské . . .	zl. 10·—
5. T. D. z Cyrygova u Olomouce	zl. 3·—
Úhrnem . .	zl. 15·40

VI. Dary na kapli sv. Jana Nep. na mostě Karlově v Praze r. 1893.

1. Hrubý Antoním, rolník ve Svítavce	zl. 1·—
2. Hynek Jan v Brnířově	zl. —·60
3. Pecuch Martin ve Velkých Hošticích	zl. 15·—
Uhrnem . .	zl. 16·60

VII. Knihy Svatojanského Dědictví.

Z knih Svatojanským Dědictvím vydaných jsou tyto na skladě:

Bible Česká čili Písmo svaté Starého i Nového Zákona (podíl č. 75 a 76 za r. 1888 a 1889) a sice:

I. *nové* vydání písmem *latinským* prodává se

a) celé Písmo sv. (Nový i Starý Zákon) v *jednom* svazku vázané v tuhých deskách za **1** zl. **50** kr. r. m.

b) celé Písmo sv. (Nový i Starý Zákon) vázané v tuhých deskách ve *dvou* dílech čili svazcích za **1** zl. **60** kr. r. m.

1. *Pozn.* Pouze jeden díl tohoto Písma sv. o sobě se neprodává.

2. *Pozn.* **Písmo sv. Nového Zákona,** latinkou tištěné ve *formátě dvanácterky*, (otisk to z II. dílu velké bible Dědictvím vydané) jest úplně rozebráno.

II. *staré* vydání *švabachem,* obsahující v jediném svazku celé Písmo sv. Starého i Nového Zákona, velký oktáv, stran 1433, prodává se za **1** zl. r. m.

Postilla aneb výklady a rozjímání na evangelia nedělní a sváteční od Dr. Innocencia *Frencla.*

Díl I. za **50** kr. r. m.

Díl II. za **50** kr. r. m.

Díl III. za **80** kr. r. m.

Díl IV. za **50** kr. r. m.

Všecky 4 díly Postilly dohromady prodávají se za **2** zl. r. m.

Kancionál. Díl I. a II., nyní **2** zl.

Hlas varhan. Díl I. a II. obsahuje dokonalý průvod varhan ke všem písním v Kancionálu obsaženým, nyní za **5** zl.

☞ K žádosti důstojných úřadův farních, ředitelů kůrův a členů Dědictví povolí Ředitelství při dílech „Kancionálu“ i u „Hlasu varhan“ ještě větší srážku, t. j. nižší cenu, jakož i při jiných knihách v tomto seznamu obsažených, zvláště když by se více výtisků odebralo. Tímto způsobem bylo by lze „Kancionál“ za nepatrnou cenu po osadách rozšířiti, tak že by se v každé domácnosti ke cti a chvále Boží zpívalo a společné služby Boží nábožným zpěvem veškeré osady oslavovaly.

Duševní zábava. Sbírka povídek, (podíl č. 44 za r. 1859) za **40** kr.

Příběhy Starého Zákona a jim připojené nábožné rozjímání pro lid křesťanský. Podíl č. 55 za r. 1870 s obrázky; str. 482 za **1** zl.

Příběhy Nového Zákona a jim připojené atd. Podíl č. 58 za r. 1873 s obrázky; str. 329 za **1** zl.

Goffine-a Leonarda **Postilla.** Přeložil *Jan V. Desolda.* **Díl I.** (neděle a svátky Páně); čís. 61. Str. 530. Cena **70 kr.**

Goffine-a Leonarda **Postilla.** Přeložil *Jan V. Desolda.* Díl II. (svátky svatých); čís. 62. Str. 274. Cena **50 kr.**

Drahé kameny z koruny sv. Václavské čili Životy Světců, Blahoslavených a domněním Svatých národa Československého. Díl I. jest rozebrán.

Drahé kameny z koruny sv. Václavské, t. j. Životy Světců, Blahoslavenců a domněním Svatých národa Československého. Díl II. s obrázky. — **Sv. Vojtěcha hrob a ostatky na hradě Pražském.** Na památku nalezení těchto ostatků dne 15. března 1880 sepsal Jan Křt. Votka. Podíl č. 67 za r. 1880. Oba spisy, str. 617, za **80 kr.**

Obrazy z dějepisu Církve Páně. Sepsal Tomáš Novák. Podíl č. 54 za r. 1869. Díl I. za **60 kr.**

Obrazy z dějepisu Církve Páně. Sepsal † Tomáš Novák. Díl II. — **O svatém biřmování.** Podíl č. 63 za r. 1877. Cena obou spisů **60 kr.**

Dějiny diecése Pražské. Národní dům Český v Římě. Sepsal a vzdělal Dr. Kl. Borový. Podíl č. 59 a 60 za r. 1874 za **70 kr.**

Sv. Jan Nepomucký. S ocelorytinou. Sepsal Dr. Klement Borový. — **Základní pravidla katol. vychování.** Zčeštil Jan Frant. Desolda. Podíl č. 64 a 65 za r. 1878. Oba spisy za **1 zl.**

Památky Staroboleslavské čili: Prvotní vývoj a význam úcty Svatováclavské v Cechách. Sepsal Jan Křt. Votka. S obrázkem sv. Václava a 7 jinými dřevořezbami. Podíl č. 66 za r. 1879. Cena **80 kr.***)

Trnová koruna. Historický obraz z třicetileté války. — **Pan Odolan Pětipeský.** Historická pověst z třicetileté války a vojen Tureckých. Od V. Beneše Třebízského. Podíl č. 68 za r. 1881. Str. 487 s 2 obr. Cena **60 kr.**

Duchovní cvičení pro dospělé i pro mládež vzdělanější. Sepsal Fr. *Srdínko,* síd. kanovník starobylé kollegiatní kapitoly v Staré Boleslavi atd. Podíl č. 69 za r. 1882. Str. 347 s mnohými obr. v textu. Cena **40 kr.**

---

*) Menší spis téhož druhu jest „**Stará Boleslav**, nejstarší poutní místo v Čechách.“ Vydal **Fr. Srdínko**, sídelní kanovník kolleg. kapitoly v Staré Boleslavi. S ocelorytinou a 8 obrázky v textu, str. 120, za **30 kr.**

Posvátná místa král. hl. města Prahy. Dějiny a popsání chrámů, kaplí, posvátných soch, klášterů a jiných pomníků katolické víry a nábožnosti v hlav. městě král. Českého. Sepsal František *Ekert*, kaplan u sv. Vojtěcha v Praze. Svazek I. S 2 fototypickými obrázky. Podíl č. 70 za rok 1883. Str. 479. Cena **70** kr. — Sv. II. s 2 fototypickými obrázky. Podíl č. 71 za rok 1884. Str. 515. Cena **70** kr.

Jubilejní kniha. K oslavě tisícileté památky úmrtí sv. Methoděje, jakož i k oslavě 50letého trvání Dědictví Sv. Jana Nep. vydaná. S první částí matriky údů Dědictví. Podíl č. 72 za r. 1885. S obrázky. Stran 448 a 285. Cena **70** kr.

Otcové a děti. Povídka z venkovského života; napsal Vojtěch *Pakosta*. S 5 obrázky. S druhou částí matriky údů Dědictví. Podíl č. 73 za r. 1886. Str. 686. Cena **60** kr.

Cesty missionářské, které Mongolskem, Tibetem a říší Čínskou vykonali *Huc* a *Gabet*, kněží kongregace sv. Lazara v Paříži. Zčeštil Karel *Jindřich*. Podíl č. 74 za r. 1887. S obrázky. Str. 683. Cena **70** kr.

Z města a ze vsi. Povídky od Aloise *Dostála*. Podíl č. 77 za r. 1890. Str. 596. Cena **50** kr.

Rok Marianský. Vzdělal Frant. *Musil*. — **Odpustky.** Napsal Josef *Hůlka*. Podíl č. 78 za 1891. Str. 1032. Oba spisy za **80** kr.

Církev vítězná. Životy Svatých a Světic Božích. Díl I. Napsal *Frant. Ekert*. Podíl č. 79 za rok 1892. Str. 527. S obrázky. Cena **2** zl. r. m.

Katolická Mravouka. Napsal Th. Dr. *Karel Lev Řehák*. Podíl č. 80. za rok 1893. Cena **2** zl. r. m.

Poznámka. **Život Ježíše Krista** od *Neumana*, taktéž: **Životy, utrpení a skutky Svatých a Světic Božích** od *Karlika*, **Vůdce hříšníků** Ludvíka *Granadského* a **Čermáková rodina** od *Ehrenbergra* jsou již úplně rozebrány.

V Praze, 10. dubna 1894.

Dr. Klement Borový,
praelat školastik metrop. kapitoly u sv. Víta na hradě Pražském, ředitel Dědictví Svatojanského.

František Srdínko,
síd. kanovník kurat kolleg. kapitoly ve Staré Boleslavi, redaktor Dědictví Svatojanského.